# MEDICORVM GRAECORVM

# OPERA

## QVAE EXSTANT.

EDITIONEM CVRAVIT

D. CAROLVS GOTTLOB KÜHN

PROFESSOR PHYSIOLOGIAE ET PATHOLOGIAE IN LITERARVM VNIVERSITATE LIPSIENSI PVBLICVS ORDINARIVS ETC.

VOL. XVIII. PARS I.

CONTINENS

CLAVDII GALENI T. XVIII.

LIPSIAE

PROSTAT IN OFFICINA LIBRARIA CAR. CNOBLOCHII

1829.

# ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΓΑΛΗΝΟΥ

## ΑΠΑΝΤΑ.

18.

# CLAVDII GALENI

## OPERA OMNIA.

EDITIONEM CVRAVIT

D. CAROLVS GOTTLOB KÜHN

PROFESSOR PHYSIOLOGIAE ET PATHOLOGIAE IN LITERARVM VNIVERSITATE LIPSIENSI PVBLICVS ORDINARIVS ETC.

TOM. XVIII. PARS I.

LIPSIAE

PROSTAT IN OFFICINA LIBRARIA CAR. CNOBLOCHII

1 8 2 9.

# ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟΥΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ.

Ed. Chart. IX. [245.] Ed. Baf. V. (300.)

α'.

[245] (300) *Ἐν τῇσι λειεντερίῃσιν ὀξυρεγμίη ἐπιγινομένη μὴ πρότερον γινομένη σημεῖον ἀγαθόν.*

Ἡ λειεντερία ταχεῖα διὰ τῆς κοιλίας καὶ τῶν ἐντέρων διέξοδός ἐστι τῶν ἐσθιομένων τε καὶ πινομένων, τοιούτων ὑποχωρούντων ὁποῖα κατεπόθη. συντομώτερον δ' ἄν τις

# HIPPOCRATIS APHORISMI ET GALENI IN EOS COMMENTARII.

I.

*In diuturnis lienteriis fi ructus acidus qui prius non extitit oboriatur, fignum bonum eft.*

Lienteria celer eft per ventrem et inteftina tum efculentorum tum potulentorum transitus, qua talia dejiciuntur, qualia devorata fuere. Quod fi quis ipfam brevius

αὐτὴν ἀφοριζόμενος εἴ- [246] ποι στέρησιν πέψεως, οὔτε κατὰ χροιὰν οὔτε κατὰ σύστασιν ἢ ὀσμὴν ἢ ὅλως ἡντιναοῦν ποιότητα (301) γενομένης ἐν τῇ γαστρὶ μεταβολῆς σιτίων. ὠνομάσθη δὲ τὸ πάθος οὕτως ὑπονοησάντων τῶν πρώτως θεμένων τὴν προσηγορίαν αὐτῷ διὰ λειότητα γεγονέναι τῆς ἔνδον ἐπιφανείας τῶν ἐντέρων, δι' ἣν οὐκέτι ἀντιλαμβάνεται τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν αὐτοῖς, ὡς ἂν ὅτε κατὰ φύσιν εἶχε τῇ τραχύτητι κατεχόντων αὐτά. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῶν πρώτως ὀνομασάντων τὰ πράγματα δίκαιον ἐπαινεῖν, οὐ μὴν ἐπί γε ταῖς λειεντερίαις ἀποδέχομαι τοὺς ἄνδρας, ἀγνοήσαντας ὅτι τῆς γαστρὸς αὐτῆς ἔργον ἐστὶ περιπτύσσεσθαί τε τὰ σιτία ἔν τινι χρόνῳ, ὡς σφιγγούσης τε καὶ κατεχούσης αὐτὰ καὶ αὖθις ὠθεῖν κάτω καὶ ὡς ἡ κατὰ τὴν κύστιν γίνεται στραγγουρία, μὴ περιμενούσης ἀθροισθῆναι τὸ οὖρον, ἀλλ' εὐθὺς ἀποτριβομένης αὐτῆς ἢ ὡς δακνῶδες ἢ ὡς βαρῦνον, οὕτω δὴ καὶ κατὰ τὴν γαστέρα αἱ ταχεῖαι διέξοδοι.

definire velit, diceret coctionis privationem esse, nulla neque secundum consistentiam neque secundum colorem aut odorem aut nullam aliam omnino qualitatem in ventriculo ciborum mutatione facta. Ita vero morbus hic appellatus est existimantibus illis qui primum ipsi talem appellationem imposuerunt, propter interioris intestinorum superficiei laevitatem fieri, ob quam non amplius ipsa retineant in se contenta cibaria, sed celerrime praeterlabi sinant; quasi vero sua, quum secundum naturam se habebant, asperitate ipsa retinerent. Quum itaque in multis aliis eos laudandos aequum sit qui primum rebus imposuerunt nomina, in lienteria tamen eos viros minime probare possum, quum ipsius ventriculi munus esse ignoraverint, cibos circumplecti aut ipsos constringendo quodam tempore retinere rursusque deorsum propellere. Et rursus quemadmodum in vesica fit urinae stillicidium patienter non ferente urinam colligi, sed statim ut mordentem aut gravantem expellente, sic et in ventriculo cele-

αὗται γὰρ αἱ αἰτίαι κοιναὶ ἁπάσης εἰσὶν ἐκκρίσεως. ἃς εἴπερ οἱ πρῶτοι θέμενοι τοὔνομα τῷ πάθει λειεντερίαν ἠπίσταντο, τὴν μὲν περὶ τῆς λειότητος τῶν ἐντέρων ὑπόνοιαν οὐκ ἂν ἐπῄνεσαν, ἀντ' αὐτῆς δὲ τὴν ἀῤῥωστίαν τῆς γαστρὸς ὅλης καὶ τῶν ἐντέρων ᾐτιάσαντο δι' ἣν αἰτίαν βαρυνόμενα ταῦτα τὰ μόρια πρὸς τῶν καταποθέντων ἀποτρίβεται διὰ ταχέων αὐτά. δυνατὸν δέ ποτε καὶ διά τινας χυμοὺς δακνώδεις ἐπιπολῆς ἑλκωθέντων αὐτῶν γενέσθαι τὸ πάθος, εἰ καὶ μὴ μεγάλως πεπόνθοι τὰ τῆς δυνάμεως. ἀναγκαῖον γάρ ἐστι καὶ τότε διεξερχομένων τῶν σιτίων ἀνιώμενα τὰ ἡλκωμένα προωθεῖν αὐτὰ κάτω καὶ πέμπειν ἀφ' ἑαυτῶν ὅτι τάχιστα. τούτου δὲ διὰ πάντων τῶν μορίων γενομένου τό τε τάχος ἀκολουθήσει τῆς διεξόδου καὶ τὸ μηδ' ἀρχήν τινα πέψεως εἰληφέναι. ἀλλὰ τῇ μὲν τοιαύτῃ λειεντερίᾳ δήξεώς τινος αἴσθησις ἔσται. τῇ δὲ δι' ἀῤῥωστίαν τῆς κατὰ γαστρὸς καὶ τὰ ἔντερα, χωρὶς ἁπάσης ἀνιαρᾶς αἰσθήσεως γίνεσθαι τὴν ὑποχώρησιν. ὑπάρχει δέ τι τοῦτο διά-

res cibariarum tranfitus. Hi enim funt omnium excretionum communes caufae; quas fi illi fciviffent qui primi huic affectui lienteriae nomen indiderunt, talem de ea inteftinorum laevitate opinionem improbaffent, ac ejus vice totius ventriculi et inteftinorum imbecillitatem caufam ftatuiffent, ob quam hae corporis partes cibis affumptis gravatae ipfos citiffime propellunt. Poteft etiam interdum quorundam humorum mordacitate et acrimonia in fuperficie exulceratis inteftinis haec affectio accidere, etiamfi vires ipforum non magnopere laborent. Tum enim neceffarium fuerit, ut permeantibus cibis partes exulceratae dolorem inferant, atque ideo deorfum illos propellant et a fe ipfis quam citiffime omittant, quo per omnes partes facto tanta fequetur tranfitus celeritas, ut nullum fiet coctionis rudimentum. Verum tali lienteriae morfus cujusdam fenfus inerit. In ea vero quae propter ventriculi et inteftinorum imbecillitatem accidit, citra omnem doloris fenfum fient dejectiones. Ceterum hoc non par-

φορον οὐ μικρὸν τῇ ἑτέρᾳ τῶν λειεντεριῶν. ἡ μὲν γὰρ ὑπὸ δριμέων χυμῶν ἐξεσμένης ἐπιπολῆς τῆς τε γαστρὸς ὅλης καὶ τῶν ἐντέρων γιγνομένη, εἰ μὲν ἡ κακοχυμία παύσαιτο, τάχιστα θεραπεύεται διὰ τῶν στυφόντων ἐδεσμάτων τε καὶ πομάτων. εἰ δ' ἐπὶ πλείονα παραμείνῃ χρόνον, εἰς δυσεντερίαν μεταπίπτει. ἡ δὲ δι' ἀῤῥωστίαν τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως ἐπὶ δυσκρασίᾳ μὲν πάντως ἐγγίνεται, ἤτοι δ' αὐτῶν ἐστι τῶν σωμάτων διάθεσις ἕξιν ἤδη τινὰ ἔχουσα δύσλυτον ἢ διὰ χυμόν τινα περιεχόμενον ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ τοῖς ἐντέροις, εἷς δὲ ἐκ τούτων τῶν χυμῶν ἐστι καὶ τὸ φλέγμα. διὸ καὶ ὀξεῖαι τοῖς κάμνουσιν ἐρυγαὶ συμβαίνουσιν, ἃς ὀξυρεγμίας ὀνομάζουσι, γινομένας καὶ χωρὶς φλέγματός τινος ἐπὶ ψυχροτέρᾳ γαστρί. καί τισί γε τῶν λειεντεριῶν, ὅσαι διὰ ψυχρότητα γίνονται, συνεισβάλλουσι μὲν ὀξυρεγμίαι, περιουσῶν δὲ παύονται. κατ' ἀρχὰς μὲν γὰρ ὀλίγον τινὰ χρόνον ἐν τῇ γαστρὶ μένει τὰ σιτία, προϊόντος δὲ καὶ ἐπαυξανομένου τοῦ πάθους οὐδὲ τοῦτον. ἐφ' οἷς μὲν οὖν ὀλιγοχρόνιός ἐστιν ἡ μονὴ γίνεταί τις οἷον ἀρχὴ πέψεως καὶ

vum quoddam eft utrique lienteriarum difcrimen. Nam quae ab humorum fit acrimonia totius ventriculi et inteftinorum abrafa fuperficie, fiquidem humorum pravitas cefſaverit, adftringentibus tum eduliis tum potibus citiffime curatur. Si vero longiore tempore perfeveret, in dyfenteriam tranfit mutaturque. At quae propter retentricis facultatis imbecillitatem fit ab intemperie plane conciliatur, quae vel ipforum corporum difpofitio eft aliquem jam habitum folutu difficilem non fequuta vel quae propter humorem aliquem in ventriculo atque inteftinis contentum evenit, ex quibus humoribus unus eft pituita, qua aegrotantibus acidi ructus eveniunt, quas oxyregmias appellitant, etiam citra pituitae cujusdam confortium ventriculo frigidiore obortas. Et fane cum quibusdam lienteriis ex frigiditate ortum ducentibus una invadunt acidi ructus, fed temporis progreffu ceffant. Nam per initia exiguo quodam tempore cibi in ventriculo retinentur; procedente autem atque aucto morbo, ne hoc qui-

διὰ τοῦτο ἀποτυχία. μεμαθήκαμεν δὲ τὰς διὰ ψυχρὰν αἰτίαν ἀποτυχίας τῆς πέψεως ὀξυρεγμίαν [247] ἐργαζομένας. ἐφ' οἷς δὲ οὐκ ἄρχεται πέττεσθαι τὰ σιτία τὴν ἀρχὴν, οὐδὲ μεταβολή τις αὐτῶν γίνεται κατὰ ποιότητα, ὥστε οὐδ' ὀξυρεγμίαι, πλὴν εἰ μὴ φλέγμα καὶ μάλιστα ὀξὺ πλεονάζοιτο κατὰ τὴν γαστέρα. διὰ τοῦτ' οὖν ὁ Ἱπποκράτης οὐχ ἁπλῶς εἶπε τὴν ὀξυρεγμίαν σημεῖον ἀγαθὸν εἶναι ταῖς λειεντερίαις, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐν ταῖς χρονίαις προσέθηκεν, ὡς ταῖς γε ἀρχομέναις, ὡς εἴρηται, συνεισβάλλει πολλάκις, εἶτα πρόσθεν οὐ γινομένη, φησίν. ὅσαι γὰρ ὑπὸ φλέγματος καταψύξαντος τὴν γαστέρα γίγνονται λειεντερίαι, σύνεστιν αὐταῖς ἡ ὀξυρεγμία διὰ παντὸς ὥς τι σύμπτωμα. ταῖς μὲν οὖν μήτε ἀρχομέναις ἔτι μήτε διὰ φλέγμα γινομέναις οὐ σύνεστιν ὀξυρεγμία, γιγνομένη δέ ποτε σημαίνει διαμένειν μὲν τοσοῦτον ἤδη χρόνον ἐν τῇ γαστρὶ τὴν τροφὴν ὡς ἀρχὴν μεταβολῆς λαμβάνειν, ἀναμιμνήσκεσθαι δὲ τῶν

dem accidit. Ubi igitur in ventriculo brevis eft cibi mora, tum quaedam fit coctionis inchoatio, proindeque ejusdem fruftratio. Nos autem a frigida caufa profectas coctionis fruftrationes ructus acidos gignere didicimus. In quibus autem per initia cibi nullum fubeunt coctionis rudimentum, nulla quoque fit ipforum fecundum qualitatem mutatio, ac proinde neque ructus acidus, nifi pituita eaque potiffimum in ventriculo exuberet. Propterea Hippocrates in lienteriis acidum ructum bonum fignum effe non abfolute pronunciavit, verum primum in diuturnis addidit: nam quum incipientibus, ut dictum eft, faepe fimul acidi ructus oboriuntur, deinde qui prius, inquit, non extiterunt. Quae namque a pituita ventriculum refrigerante fiunt lienteriae, femper cum ipfis tanquam fymptoma quoddam oxyregmia eft. Cum illis igitur quae neque etiamnum incipiunt, neque a pituita procreantur, non funt acidi ructus. Si quando vero fiant, tantum jam temporis cibum in ventriculo permanere, quoad mutationis principium confequantur et naturam fuorum ope-

οἰκείων ἔργων τὴν φύσιν. ἐμοὶ μὲν ἱκανῶς, ὡς νομίζω, πεπλήρωται τὰ τῆς ἐξηγήσεως. εἰ δέ τις ἐπιστημονικῶς ἐκμαθεῖν βούλεται τὰ κεφάλαια τῶν εἰρημένων, ἐν μὲν τῇ τῶν φυσικῶν δυνάμεων πραγματείᾳ περὶ τῶν τῆς γαστρὸς ἔχει δυνάμεων ἀποδείξεις οὐκ ὀλίγας, ἐν δὲ ταῖς τῶν συμπτωμάτων αἰτίαις περὶ τῶν ταχέως ἀποκρινομένων ἁπάντων. ἐπεὶ δ' Ἐρασίστρατος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ κοιλίας κατεψεύσατό τε τῶν ἑαυτοῦ πρεσβυτέρων, ἐτάραξέ τε καὶ συνέχει τὴν ἔννοιαν τῆς λειεντερίας, ἄμεινον εἶναί μοι δοκεῖ καὶ ταῦτα προσθεῖναι, καὶ πρῶτά γε αὐτὴν τὴν Ἐρασιστράτου παραγράψαι ῥῆσιν ἔχουσαν οὕτως· περὶ δὲ τῆς καλουμένης λειεντερίας ῥητέον. οἱ μὲν οὖν πρότερον ἰατροὶ εἰς τρία μέρη διῄρουν τὸ πάθος, λειεντερίαν, δυσεντερίαν, τεινεσμόν. καί τινες μὲν ἐν τοῖς ἐκκρινομένοις τὰς διαφορὰς τοῦ πάθους θεωροῦντες καὶ λέγοντες. ὅτε μὲν γὰρ αἱματώδη τε καὶ μυξώδη προχωροίη τὰ ἀπὸ τῆς κοιλίας, τότε μὲν δυσεντερίαν τὸ πάθος ἐκάλουν. εἰ δ' ἄπεπτα εἶεν τὰ διαχωρούμενα, μεμιγμένα δὲ τοῖς αἱματώδεσί τε καὶ μυξώδεσι, λειεν-

rum reminifci fignificabit. Atque mihi videor quae ad textus explicationem fpectant, ea fatis expleviffe. Si quis autem eorum quae dicta funt capita fcienter difcere velit, is in opere de naturalibus facultatibus et in libris de fymptomatum caufis omnium quae celeriter excernuntur explicatas caufas habet. Quoniam vero Erafiftratus fecundo de ventriculo fuperiorum medicorum auctoritatem ementitus eft ac de lienteria notionem turbavit confuditque, melius effe mihi vifum eft haec etiam fuperaddere, ac primum ipfius Erafiftrati textum ita fe habentem fubfcribere: *de lienteria vocata dicendum eft, fuperiores enim medici inteftinorum affectum in tres partes diviferunt, lienteriam, dyfenteriam et tenefmum. Atque ex his nonnulli in ipfis excretis morbis differentias fpectantes dicunt. Quum enim ex alvo et cruenta et mucofa prodeunt, tum hunc affectum dyfenteriam vocabant; fi vero quae excernuntur, cruda fuerint, fed cruentis et mucofis permixta lienteriam, quum vero biliofa fanguinolentis atque*

τερίαν, ὅτε δὲ ὑπὶη χολώδεα τοῖς αἱματώδεσι καὶ μυξώδεσι μεμιγμένα, τεινεσμὸν προσηγόρευον τὸ πάθος. ταυτὶ μὲν οὖν ὁ Ἐρασίστρατος εἶπεν, οὐκ οἶδα τί δόξαν αὐτῷ προσθεὶς τοῖς ἀπέπτοις διαχωρήμασιν αἱματώδη τε καὶ μυξώδη. τοῦτο γὰρ οὐδεὶς προσέθηκεν οὔτε τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν αὐτῷ γεγονότων χρόνων ἐπιφανεστάτων, οἷον Φιλότιμος, Ἡρόφιλος, Εὔδημος, οὔτε τῶν μετ' αὐτὸν γενομένων τις ἄχρι τῶν νεωτέρων τούτων τῶν περὶ τὸν Ἀρχιγένην, οὐ μὴν οὐδ', ὡς αὐτὸς εἶπεν, οἱ πρότεροι ἰατροὶ, τουτέστιν ὅσοι πρεσβύτεροι τῶν Ἐρασιστράτου χρόνων. Διοκλῆς μὲν γὰρ ἐν τῷ περὶ πάθους αἰτίας θεραπείας βιβλίῳ ταῦτα γράφει· τὸ δὲ τρίτον γίνεται μὲν ὡς τὰ πολλὰ ἐκ δυσεντερίας, καλεῖται δὲ λειεντερία. ἕπεται δ' αὐτῇ καὶ διαχώρησις ὑγρὰ καὶ ἀφρίζουσα καὶ ὠμὴ καὶ πολλὴ καὶ ταχεῖα μετὰ τὸ πιεῖν καὶ φαγεῖν. Πραξαγόρας δ' ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν συνεδρευόντων· τοῖς δὲ λειεντερικοῖς, φησὶν, ἐπειδὴ ὄλισθον ἔχει τὸ ἔντερον καὶ οὐχ ἥκιστα τὸ περὶ τὴν νῆστιν, ἀνάγκη ταχέως φέρεσθαι τὰ ἀπὸ τῶν σιτίων διαχωρήματα. εἶθ' ἑξῆς ὅτι τοῖς ταχέως διεξερχομένοις ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀπέ-

*mucofis permixta fubeunt, tenefmum affectum appellabant.* Haec igitur Erafiftratus protulit, nefcio qua ductus opinione crudis dejectionibus mucofa et cruenta addiderit. Hoc enim nullus appofuit, neque eorum qui iisdem temporibus claruerunt medici, quales Philotimus, Herophilus et Eudemus, neque eorum qui pofteri adufque recentiores iftos Archigenis fectatores extiterunt, fed nec quod ipfe dicit medicorum fuperiorum, hoc eft eorum qui ante Erafiftrati feculum fuerunt, ullus affirmavit. Diocles fiquidem in libro de caufae morbi curatione haec fcribit: *tertium morbi genus plerumque dyfenteriam excipit, vocatur autem lienteria, quam fequitur humida, fpumans, cruda, multa et cita ab adfumpto cibo ac potu dejectio.* Praxagoras autem fecundo de fignis adfidentibus inquit: *lientericis quia lubrica funt inteftina, inprimisque jejunum, cito ferri neceffario ciborum dejectiones.* Praeterea

Ed. Chart. IX. [247. 248.] Ed. Baſ. V. (301. 302.)

πτοις εἶναι παν- [248] τάπασιν, ὁ Πραξαγόρας γράφει· τὸ μὲν ἰδιαίτατον τοῦ πάθους ἐν τῇ ταχείᾳ διεξόδῳ τιθέμενος, τὸ δὲ μὴ πέπτεσθαι τῶν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθούντων τι ποιούμενος. οὐ γὰρ ὅτι παντάπασιν ἄπεπτα μένει τὰ σιτία, διὰ τοῦτ' ἐκκρίνεται ταχέως, ἀλλ' ὅτι ταχέως ἐκκρίνεται, διὰ τοῦτο οὐδ' ὅλως πέπτεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἰατρῶν τα- (302) χεῖαν διέξοδον ἀπέπτων παντάπασι τῶν σιτίων φαμὲν εἶναι τὴν λειεντερίαν. οὕτως δὲ περὶ αὐτῆς ἐοίκασι γινώσκειν καὶ ἄλλοι παλαιοί. ἐν μὲν γὰρ τῷ περὶ παθῶν Ἱπποκράτους, εἴτ' οὖν αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐστὶ τὸ βιβλίον εἴτε Πολύβου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, ταυτὶ γέγραπται περὶ τῆς λειεντερίας· τὰ σιτία διαχωρέει ἄσηπτα, ὑγρὰ, ὀδύνη οὐ κινέει, λεπτύνεται δὲ τὸ σῶμα. δηλονότι παλαιά τις ἦν συνήθεια τούτοις τοῖς ἀνδράσιν ἄσηπτα καλεῖν ἅπερ ἡμεῖς ἄπεπτα λέγομεν. ἐν δὲ τῷ διαιτητικῷ τῷ ὑγιεινῷ, τῷ Ἱποκράτει μὲν ἐπιγεγραμμένῳ καὶ αὐτῷ, τοῖς δ' ἀπο-

Praxagoras deinceps ſcribit: *cibaria quae cito permeant, omnino cruda eſſe oportere;* qui maximam affectionis proprietatem in celeri dejectionum transitu ſtatuit et quod cibi coctionis expertes permaneant, quiddam eorum efficit quae neceſſario conſequutur. Non enim certe quia omnino crudi permanent, propterea cito dejiciuntur, ſed quia confeſtim excernuntur, nullam propterea coctionem ſubeunt. Quamobrem tum nos, tum alii medici plerique lienteriam definimus citam eſſe ciborum nullam prorſus coctionem habentium pervaſionem. Sic de ipſa veteres quoque medici ſentire videntur: nam in libro Hippocratis de morbis, ſive ipſius ſit Hippocratis liber ſive Polybi ejus diſcipuli, haec de lienteria ſcripta ſunt: *cibaria dejiciuntur imputrida, humida, dolorem non concitantia, corpus autem extenuatur.* Nimirum hiſce viris fuit conſuetudo jam olim recepta appellandi imputrida quae nos cruda et coctionis expertia vocamus. In libro quoque de victu ſalubri, qui et ipſe Hippocrati adſcribitur, licet qui

ξενοῦσιν αὐτὸ, τισὶ μὲν εἰς Φιλιστίωνα, τισὶ δ' εἰς Ἀρίστωνα, τισὶ δ' εἰς Φερεκύδην ἀναφέρουσι, γέγραπται ταυτί. πάσχουσι δέ τινες καὶ τοιαῦτα διαχωρέει αὐτοῖς τὸ σιτίον ὑγρὸν ἄπεπτον, οὐ διὰ νόσημα, οἷον λειεντερίαν, οὐδὲ πόνον οὐδένα παρέχει. οὗτοι μὲν οὖν οἱ ἄνδρες ἅπαντες Ἐρασιστράτου πρεσβύτεροι, μυρίοι δ', ὡς ἔφην, ἄλλοι πάντες κατ' αὐτὸν τὸν Ἐρασίστρατον ὕστεροι γεγονότες ὡσαύτως τοῖσδε περὶ τῆς λειεντερίας ἔγραψαν, ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅ τι παθὼν Ἐρασίστρατος καταψεύδεται τῶν πρεσβυτέρων αἱματώδη καὶ μυξώδη τοῖς ἀπέπτοις μεμῖχθαι λέγων ὑπολαμβάνειν αὐτοὺς ἐν ταῖς λειεντερίαις.

β'.

*Οἷσι ῥῖνες ὑγρότεραι φύσει καὶ ἡ γονὴ ὑγροτέρη, ὑγιαίνουσι νοσηρότερον, οἷσι δὲ τἀναντία, ὑγιεινότερον.*

adulterinum cenfent, nonnulli ad Ariftonem, nonnulli ad Philiftionem, quidam ad Pherecydem referant, haec fcriptis patent: *Haec nonnulli patiuntur: cibus eis dejicitur humidus, non coctus, non propter morbum, verbi gratia, lienteriam, neque aliquem dolorem affert.* Hi quidem viri omnes Erafiftrato funt feniores, milleque alii, ut dixi, tum qui Erafiftrati aetate floruerunt, tum qui poft eum fuerunt, in eandem omnes fententiam de lienteria fcripferunt. Quare quod Erafiftrato in mentem venerit nefcio, ut de majoribus mentiretur, dum in levitate inteftinorum cruenta et mucofa cibis non coctis permifceri fententiam eorum effe praedicat.

II.

*Quibus nares humidiores natura funt et humidior genitura, ii morbofiore funt valetudine; at quibus contraria funt, falubriore.*

Ἐν μὲν ταῖς ξηροτέραις φύσει κράσεσιν οὐδὲν ὅλως ἐρεῖ διὰ τῶν ῥινῶν ἐξ ἐγκεφάλου περίττωμα σαφὲς οὐδ' αἰσθητὸν, ὥσπερ οὐδὲ διὰ τοῦ δέρματος ἱδρώς, ἀλλ' ἡ καλουμένη πρὸς τῶν ἰατρῶν ἄδηλος διαπνοὴ τὰ λελεπτυσμένα τῶν περιττωμάτων ἀτμοειδῶς ἐκκενοῖ. ταῖς δ' ὑγροτέραις φύσεσιν αἰσθητὰ γίνεται περιττώματα καὶ μάλιστα κατὰ τὸν ἐγκέφαλον, ὅτι φύσει ψυχρότερός ἐστι. ταῖς δ' αὐταῖς ταύταις καὶ τὴν γονὴν, τουτέστι τὸ σπέρμα, γίνεσθαί φησιν ὑγροτέραν ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ξηροτέραις ἀναλισκομένης τῆς ὑδατώδους ὑ- [249] γρότητος, παχύτερόν τε καὶ ξηρότερόν ἐστι τὸ σπέρμα. τοὺς οὖν ὑγροτέρους, εἴτ' οὖν μόνον τὸν ἐγκέφαλον εἴτε καὶ τὸ σύμπαν σῶμα τὴν ὑγιεινὴν διαγωγὴν οὐκ ἄμεμπτον ἔχειν συμβέβηκεν, ἀλλὰ κατάῤῥοις τε συνεχῶς ἐπὶ σμικραῖς αἰτίαις ἁλίσκεσθαι, κἂν δι' ὑπερώας αὐτοῖς κάτω ῥέπῃ τὸ περίττωμα, κακοῦσθαι τὰ ὑποκείμενα φάρυγγα καὶ λάρυγγα καὶ τραχεῖαν ἀρτηρίαν καὶ πνεύμονα καὶ στόμαχον καὶ γαστέρα καὶ βῆχάς τε αὐτοῖς γίνεσθαι καὶ δυσπνοίας καὶ συνάγχας, ἀπεψίας τε καὶ διαῤῥοίας.

Siccioribus natura temperamentis nullum e cerebro per nares manifeſtum aut ſenſibile excrementum effluit, quemadmodum neque per cutem ſudor, ſed quae abdita medicis cutis perſpiratio vocata extenuata excrementa vaporis inſtar evacuat. Humidioribus vero naturis ſenſibilia ſiunt excrementa praeſertimque cerebri, quod natura ſit frigidius, his ipſis genituram, hoc eſt ſemen ipſum, humidiorem eſſe pronunciat, ut ſiccioribus aquoſa humiditate exhauſta tum craſſius tum ſiccius ſemen eſt. Qui igitur ſive ſolo cerebro ſive univerſo corpore ſunt humidiores, hi ſalubrem vitae ſtatum ac illaeſum habere nequeunt; verum continuo catarrhis leves ob cauſas corripiuntur. Quod ſi per palatum ipſis deorſum redundans humor feratur, ſubjectas partes male affici neceſſe eſt, fauces, guttur, aſperam arteriam, pulmonem, ſtomachum et ventrem, tuſſes etiam ipſis oboriri, dyſpnoeas, anginas,

ἔστι δ' ὅτε καὶ δυσεντερίας, ὅταν ἁλμυρώτερόν πως γένηται τὸ καταῤῥέον, ἀναγκαῖόν ἐστιν. εἴρηται δ' αὐτῷ κἀν τῷ περὶ ὑδάτων καὶ τόπων καὶ ἀέρων βιβλίῳ περὶ τούτων, ὥσπερ γε κἀν τοῖς περὶ νούσων τε καὶ παθῶν.

γ'.

*Ἐν τῇσι μακρῇσι δυσεντερίῃσιν αἱ ἀποσιτίαι κακὸν, καὶ ξὺν πυρετῷ κάκιον.*

*Αἱ* δυσεντερίαι γίνονται μὲν ὑπὸ δριμέων χυμῶν, ἑλκώσεις δ' εἰσὶν ἐντέρων, ἐν ἀρχῇ μὲν ἐπιπολῆς ξυομένων, τῷ χρόνῳ δὲ βαθύτερα καὶ σηπεδονώδη τοὐπίπαν ἰσχόντων τὰ ἕλκη, καθ' ὃν μάλιστα χρόνον ἡ γαστὴρ αὐτοῖς συμπάσχουσα βλάπτεται περὶ τὰς πέψεις. ἐπανιούσης δ' ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἀνωτέρω τῆς κακώσεως, ἐπειδὰν καὶ τὸ στόμα συμπάθῃ τῆς κοιλίας, ἀπόσιτοι γίνονται, τουτέστιν ἀνόρεκτοι. γίγνονται μὲν γὰρ ἐνίοτε καὶ κατ' ἀρχὰς ἀπόσιτοι διὰ τοὺς συῤῥέοντας ἰχῶρας ἐξ ἥπατος, ἐφ' ὧν ἔφαμεν ἐξύσθαι τὰ

cruditates, diarrhoeas, interdum etiam dyfenterias, quum deftillans humor falfior quodammodo fuerit. Porro de his ipfis egit libro de aëre, locis et aquis, quemadmodum et libris de morbis et affectibus.

III.

*In longis dyfenteriis cibi faftidia malum et cum febre pejus denunciant.*

Dyfenteriae exulcerationes funt inteftinorum ab acutis humoribus factae. Nam initio abraditur extima eorum fuperficies; deinde temporis fpatio profundiora et putria habent ulcera, quo maxime tempore ventriculi per confenfum affecti coctione laeduntur, qua noxa magis ac magis femper furfum evecta fimul ventriculi os eft affectum, cibos faftidiunt, hoc eft non appetunt. Nam per initia etiam interdum cibum averfantur propter defluentes ab hepate ichoras, a quibus inteftina abradi dicebamus,

ἔντερα καὶ μάλισθ' ὅταν ὦσιν οὗτοι πικρόχολοι, μέρος γὰρ αὐτῶν ἐπιπολάζον ἀναφέρεται πρὸς τὸ στόμα τῆς γαστρός. κατὰ δὲ τὰς χρονίας δυσεντερίας, ὅταν ἐπιγένηται τοῦτο τὸ σύμπτωμα, νέκρωσιν ἤδη τινὰ σημαίνει γεγονέναι τῇ γαστρὶ κατὰ συμπάθειαν, ἐφ' ᾗ τελέως ἀπολωλεκέναι ἀναγκαῖον τὸ εἰς τὴν ζωὴν ἔργον. εἰ δ' ἅμα τῇ ἀνορεξίᾳ καὶ πυρετὸς ἐπιγένοιτο τῇ δυσεντερίᾳ, δυοῖν θάτερον, ἢ σηπεδών τίς ἐστι περὶ τὰ ἕλκη, ἢ ἀξιόλογος φλεγμονή· καὶ οὕτως, ὡς εἴρηται, συμπασχούσης ὅλης αὐτῆς ἤδη τῆς γαστρὸς ὀλεθρίως ἔχουσιν οἱ κάμνοντες.

δ'.

*Τὰ περιμάδηρα ἕλκεα κακοήθεα.*

[250] Ὅταν ἤτοι τὰς τρίχας ἐκπιπτούσας ἴδῃς τῶν περικειμένων τῷ ἕλκει χωρίων ἢ καὶ τὸ δέρμα λεπίδας ἐπιπολῆς ἀφιέν, ἴσθι τοῖς οὕτως ἔχουσι μοχθηροὺς χυμοὺς ἐπιῤῥεῖν τῷ μέρει ἀκριβῶς ἀναβιβρώσκοντας τὸ ἕλκος. οὐ

ſi praeſertim hi picrocholi fuerint: nam eorum pars ſupernatans ad os ventriculi effertur. Longis vero dyſenteriis quum hoc ſymptoma ſupervenerit, quandam jam per conſenſum ventriculo mortificationem adveniſſe indicat, qua appetentiam aboleri prorſus neceſſe eſt opus ad vitam neceſſarium. Si vero una cum inappetentia dyſenteriae febris acceſſerit, ex duabus altera, vel aliqua ulcerum putredo vel ingens inflammatio adeſt, atque ita, ut dictum eſt, toto per conſenſum ventre affecto, pernicioſe habent aegroti.

IV.

*Circumglabra ulcera maligna ſunt.*

Quum vel pilos a circumjectis ulceri regionibus defluere vel cutem ſquamulas e ſumma parte amittere videris, ſcito qui ita ſe habent, iis pravos humores in partem affluere, qui vehementer ulcus erodunt. Non enim

γάρ δήπου τὰς μὲν ῥίζας τῶν τριχῶν διαφθείρειν δύναται, τὸ δ' ἡλκωμένον ἐᾷν συνεπουλοῦσθαι.

---

ε'.

*Τῶν ὀδυνέων καὶ ἐν πλευρῇσι καὶ ἐν στήθεσι καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν, εἰ μέγα διαφέρουσι καταμαθητέον.*

---

Καταμανθάνειν οὐ μόνον χρὴ τὸν ὀδυνώμενον τόπον ὁποῖός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέγεθος τῆς κατ' αὐτὸν ὀδύνης τηλίκον ἐστί. χρήσιμον οὖν τοῦτο πρός τε διάγνωσιν τοῦ πεπονθότος τόπου καὶ πρόγνωσιν τῶν γενησομένων περὶ τὸν κάμνοντα καὶ προσέτι τὴν τῆς θεραπείας εὕρεσιν ἐν τῇ γοῦν πλευρᾷ ὅταν ἄλγημα ᾖ μέγα, πρῶτον μὲν οὐκ ἀκίνδυνον, εἶτα καὶ θεραπείας δεήσεται πλείονος. εἰ μὲν εἰς κλεῖν ἡ ὀδύνη διατείνοι, φλεβοτομίας, εἰ δ' εἰς ὑποχόνδριον, καθάρσεως, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ περὶ διαίτης ὀξέων ἐδίδαξεν.

certe pilorum radices corrumpere queunt et ulceratum locum non prohibere cicatrice obduci.

---

V.

*Dolores tum laterum tum pectoris ceterarumque partium an multum differant perdiſcendum.*

---

Perdiſcere non modo oportet locum dolentem qualis ſit, ſed et in eo doloris magnitudinem quanta ſit. Haec autem tum ad loci affecti dignotionem, tum ad praenotionem eorum quae laboranti eventura ſunt tum praeterea ad curationis inventionem confert. Quum ergo in latere magnus dolor fuerit, primum is eſſe non poteſt, quin membrana coſtas ſuccingens vocata patiatur; ſecundo non vacat periculo; deinde majore etiam indiget curatione. Nam ſi ad claviculam dolor porrigatur, venae ſectione utendum erit; ſi vero ad hypochondrium, purgatione, quemadmodum in libro de victu acutorum ipſe docuit.

*εἰ μέντοι μέτριον εἴη τὸ ἄλγημα καὶ προσέτι μηδὲ νυγματῶδες, οἷόν περ ἦν κατὰ τὸν ὑπεζωκότα, μήτε διατεῖνον πρὸς ὑποχόνδριον ἢ κλεῖν, ἐγχωρεῖ καὶ τῶν σαρκωδῶν μορίων ἐπὶ ταῖς πλευραῖς πεπονθότων αὐτὸ γίνεσθαι καὶ διὰ τοῦτο μήτε κινδυνῶδες εἶναι μήτε μεγάλου δεῖσθαι βοηθήματος. οὕτω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τῶν ἄλλων μορίων ἐπισκεπτέον ἐστὶ τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης, οἷον ἐπὶ νεφρῶν, εἰ τύχοι. τοῦ σαρκώδους μὲν αὐτὸν φλεγμαίνοντος, ἔσται βαρεῖα ἡ ὀδύνη, καθάπερ αὐτὸς ἐν ἐπιδημίαις εἶπε, τὴν οἷον βάρους τινὸς ἐγκειμένου κατὰ τὸ χωρίον αἴσθησιν ἐπάγουσαν οὕτως ὀνομάσας. τῶν δ' ἄλλων μερῶν τῶν κατὰ τοὺς νεφροὺς παθόντων ὀξεῖα ἡ ὀδύνη. λέγω δ' ἄλλα μέρη τόν τε περιέχοντα χιτῶνα τούτων καὶ τὴν ἔνδον κοιλίαν καὶ τὰς εἰς αὐτὴν περαινούσης (303) ἀρτηρίας τε καὶ φλέβας καὶ προσέτι τὰς ἐκφύσεις τῶν οὐρητήρων. οὕτως δ' ἔχει κἀπὶ τοῦ ἥπατος, αὐτοῦ μὲν τοῦ σαρκώδους φλεγμαίνοντος ὀδύνη γίνεται βαρεῖα, [251] τοῦ δὲ περικειμένου χιτῶνος ἢ τῶν ἀγγείων ὀξεῖα, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς ὀξείας ἔνδειξιν φέρει τὸ μᾶλ-*

Si vero mediocris dolor extiterit et praeterea minime punctorius, qualis in membrana erat ſuccingente, neque ad claviculam aut hypochondrium pertingat, tum ipſum carnoſis coſtarum partibus affectis fieri contingit, atque ideo neque eſſe periculoſum, neque magno auxilio indigere. Sic et in ſingulis aliis partibus doloris magnitudo conſideranda eſt, veluti in renibus, ſi forte carnoſa eorum pars inflammationem ſubeat, dolor gravis erit, quemadmodum ipſe in epidemiis tradidit, ita eum dolorem appellans, qui veluti ponderis cujusdam affecto loco incumbentis ſenſum invehit. Aliis vero renum partibus affectis acutus dolor cruciabit. Alias dico partes tunicam renes obtegentem, internum ventriculum et in hunc definentes tum arterias tum venas, ac praeterea ureterum exortus. Sic etiam in jecore ſe res habet, parte ſiquidem ejus carnoſa inflammata dolor gravis oritur, obtegente vero tunica aut vaſis inflammatis acutus. Atque ipſius doloris acuti indicium affert major minorve efficien-

Ed. Chart. IX. [251.] Ed. Baf. V. (303.)

λον καὶ ἧττον τοῦ ποιοῦντος αἰτίου. χολώδης μὲν γὰρ καὶ δριμὺς χυμὸς ἐπιτείνει τὴν ὀδύνην, οὕτω δὲ καὶ φυσῶδες πνεῦμα διέξοδον οὐκ ἔχον, ἐκλύει δὲ ὁ φλεγματώδης· οὐ μόνον δὲ ποιότητός τινος μέγεθος ὀδύνης ἔνδειξίν τινα ἡμῖν δίδωσιν, ἀλλὰ καὶ ποσότητος. ἐπιτείνεται γὰρ ἑκάστου τῶν ὁτιοῦν ἐργαζομένων αἰτίων ἡ ἐνέργεια τῆς οὐσίας αὐξανομένης. εἰ μὲν οὖν τὸ μέγεθος ἑκάστης ὀδύνης ἀξιῶν ἐπισκέψασθαι τοῦτον ἔγραψε τὸν ἀφορισμὸν Ἱπποκράτης, αὐτάρκως ἐξήγημαι τὴν χρείαν αὐτοῦ· εἰ δ' οὐ μόνον τὴν κατὰ μέγεθος διὰ τῶν ὀδυνῶν ἐπισκέπτεσθαί φησι δεῖν, ἀλλ' ἔτι γενικώτερον καὶ οἷον καθολικώτερον ἐνδείκνυται, συμβουλεύων ἁπάσας τὰς ἀξιολόγους ἐν ταῖς ὀδύναις ἐπισκέπτεσθαι διαφορὰς, ἔτι μείζονα χρείαν ἐξ αὐτοῦ καρπωσόμεθα. γενήσεται γὰρ ὁ λόγος τοιοῦτος, οὐχ ἁπλῶς χρὴ σκοπεῖσθαι τὴν ὀδύνην τῶν μορίων, οὐδ' ἡγεῖσθαι τὴν αὐτὴν ἐπὶ παντὸς εἶναι διάθεσιν· οἷον εἰ ἔμπροσθεν μὲν Δίων, νυνὶ δὲ Θέων ἀλγεῖ πλευρὰν, ὑπολαμβάνειν ὡσαύτως ἔχειν αὐτοὺς,

tis caufae magnitudo. Biliofus fiquidem et acris humor dolorem intendit, ficut et fpiritus flatulentus exitum non habens, remittit pituitofus. Non folum autem qualitatis cujusdam magnitudo nobis aliquam dat doloris fignificationem, fed etiam quantitatis: intenditur enim cujusvis caufae efficientis actio aucta ejus fubftantia. Si itaque Hippocrates quia doloris magnitudinem confiderandam effe vellet, hunc aphorifmum fcripfit, fatis ipfius ufum expofuimus: fi vero non ratione magnitudinis dumtaxat dolorum differentias fpectandas effe pronunciat, fed generalius etiamnum quiddam ac veluti univerfalius indicat, qui omnes effatu dignas dolorum differentias animadvertendas effe confulit, multo etiam majorem ex ipfo utilitatis fructum percepturi fumus. Erit enim oratio hujusmodi: non fimpliciter partium dolorem confiderare oportet, neque eandem effe in omnibus affectionem arbitrari oportere, ut fi exempli gratia antea quidem Dioni, poftea vero Theoni latus doluerit, non eodem modo utrumque fe ha-

*ἀλλὰ καταμαθητέον εἴτε μεγάλα διαφέρουσιν ἀλλήλων εἴτε παραπλήσιοί πως εἰσι. γίνεται δὲ τοῦτο ἐκ δυοῖν καταφανὲς, ἰδέας τε τῆς ὀδύνης καὶ σφοδρότητος· ἰδέας μὲν εἰ νυγματώδης ἢ τονώδης ἢ ναρκώδης ἢ μετὰ βάρους ἐμφάσεως ἢ οἱονεὶ κεντοῦντός τινος ἢ διαβιβρώσκοντος ἢ διηνεκοῦς ἢ διάλειμμα ἔχοντος ἢ ὁμαλοῦ ἢ ἀνωμάλου τινός. κατὰ δὲ τὰς σφοδρότητας τοὺς μᾶλλόν τε καὶ ἧττον σκοπεῖν, ὅπερ ὀλίγον ἔμπροσθεν ἡ κατὰ μέγεθος ἐν ταῖς ὀδύναις ὠνομάζετο διαφορά. σύνηθες γάρ ἐστι τοῖς ἰατροῖς καταχρωμένοις τὸ σφοδρότερον ἅπαν ὀνομάζειν μεῖζον, εἰ καὶ μὴ ποσὸν, ἀλλὰ καὶ ποιὸν ὑπάρχει. τὸν μὲν γὰρ πυρετὸν οὐδὲ παύονται μέγαν ἢ μικρὸν ἢ μέτριον ἅπαντες ὀνομάζοντες, ἐν θερμασίᾳ τὴν ὕπαρξιν ἔχοντα. θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν, εἰ καὶ τὸν σφοδρότερον πόνον μείζονα προσαγορεύουσιν. ἔτι δὲ μᾶλλον οὐδὲν θαυμαστόν ἐστιν ὅσα κεχώρισται ταῖς ἰδέαις ἀλλήλων μέγα διαφέρειν αὐτὰ λέγειν, οἷον τὸν μετὰ*

bere exiſtimandum; ſed num multum inter ſe dolore differant an quodammodo exiſtant ſimiles cognoſcendum. Id vero ex duobus fit perſpicuum, doloris tum ſpecie tum vehementia. Ex ſpecie quidem, ſi punctorius, ſi tenſivus aut torpidus aut phantaſia gravis aut tanquam lancinans aut erodens aut pertundens aut continuus aut cum intermiſſione aut aequabilis aut inaequabilis. Ex vehementia etiam qui vehementior remiſſiorve ſit ſpectare oportet, quae paulo ſupra ſecundum magnitudinem in doloribus dicebatur differentia. Conſuetum enim erat medicis vocabulo abutentibus quidquid vehementius eſt majus nominare, etiam ſi id non quantum, ſed quale exiſtat. Febrem enim quae ſuam habet in calore eſſentiam, magnam aut parvam aut mediocrem omnes nominare non ceſſant. Quare mirum non eſt ſi dolorem etiam vehementiorem majorem vocitent. Imo vero magis admiratione dignum non eſt, ſi quae ſpeciebus ſeparata ſunt, ea inter ſe multum differre dicantur; veluti ſi dolorem qui ponderis cujusdam phantaſiam refert, ab eo qui lan-

βάρους ἐμφάσεως πόνον, τοῦ μετὰ τοῦ τιτρώσκεσθαι δοκεῖν ἤ τι τῶν ἄλλων πάσχειν τῶν προειρημένων.

στ′.

*Τὰ νεφριτικὰ καὶ ὁκόσα κατὰ τὴν κύστιν ἀλγήματα ἐργωδῶς ὑγιάζεται τοῖσι πρεσβύτῃσιν.*

[252] Τοῖς γέρουσι μόγις ὑγιάζεσθαί φησι, τουτέστι μετὰ πολλῆς πραγματείας καὶ χρόνου μακροῦ τὰ κατὰ νεφροὺς καὶ κύστιν, ὅτι δὴ τοὔργον αὐτῶν ἄπαυστόν ἐστιν, ἡσυχίας δὲ δεῖ τοῖς ὁτιοῦν μέλλουσι θεραπευθήσεσθαι, καὶ ὅτι περίττωμα δι᾽ αὐτῶν κενοῦται δριμὺ παροξύνειν ἐπιτήδειον, εἴθ᾽ ἕλκος εἴτε φλεγμονή τις ἐν αὐτοῖς εἴθ᾽ ὁτιοῦν ἄλλο συσταίη πάθημα. πολὺ δὲ δὴ μᾶλλον τῶν πρεσβυτικῶν σωμάτων ἐργαδῶς ὑγιάζεται τὰ κατὰ τὴν κύστιν, ὅτι καὶ τἄλλα σύμπαντα νοσήματα καὶ μάλισθ᾽ ὅσα ᾖ χρόνια, τὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἔφη πρόσθεν συναποθνήσκειν.

cinare et pertundere partem, qui aliud quidpiam ex iis quae ſupra dicta ſunt ſacere videtur, diverſum eſſe dixeris.

VI.

*Renum et veſicae affectiones ac dolores ſenibus operoſe ſanantur.*

Affectus renum et veſicae ſenibus vix ſanari pronunciat, hoc eſt multo negotio ac longo tempore. Quod certe earum partium actio irrequieta ſit; quiete autem opus eſt, quodcunque ſanari debeat, quodque excrementum, quod per eos vacuatur, acre ſit, quod irritandi ſive ulceris, ſive inflammationis, ſive alterius cujuspiam affectionis in ipſis conſiſtentis vim habet. Multo vero difficilius ſanantur in ſenibus veſicae affectus, quoniam alii etiam morbi omnes, praecipue longi in ipſis vix medelam admittunt: tales enim ſenes uſque ad mortem comitari ſupra dixit.

ζ.

*Τὰ ἀλγήματα τὰ κατὰ τὴν κοιλίην γινόμενα τὰ μὲν μετέωρα κουφότατα, τὰ δὲ μὴ μετέωρα ἰσχυρότερα.*

Μετέωρα νῦν ἀκουστέον οὐ κατὰ τὸ μῆκος τοῦ σώματος, ἀλλὰ κατὰ τὸ βάθος. ὁρίζει δὲ ταῦτα ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν γαστέρα χωρίων τὸ περιτόναιον· ὥσθ' ὅσα μὲν ἐν τοῖς ἐπικειμένοις τῷδε γίνεται κεκλῆσθαι μετέωρα. τὰ δ' ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, τουτέστιν ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐντέροις καὶ τῇ γαστρὶ καὶ τὰ ἐν τῷ βάθει, ταῦτα λέγει μὴ μετέωρα. πρόδηλον δ' ὅτι τὰ τοιαῦτα καλῶς κέκληκεν ἰσχυρότερα.

η'.

*Τοῖσι ὑδρωπικοῖσι τὰ γενόμενα ἕλκεα ἐν τῷ σώματι οὐ ῥηϊδίως ὑγιάζεται.*

Ἐδίδαξεν αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ἑλκῶν οὐ πρότερον ἐπουλώμενα τὰ ἕλκη, πρὶν ἀκριβῶς ξηρανθῆναι. τοῦτο δ' οὐ ῥᾳ-

VII.

*Qui dolores in ventre concitantur, ſublimes quidem leviores, non ſublimes vero vehementiores.*

Sublimes nunc ſecundum corporis longitudinem, ſed profunditatem intelligendi ſunt. Hos autem circumſcribit in ventris regione peritonaeum, ita ut qui in partibus hoc elatioribus fiunt, ſublimes vocentur, qui vero partibus huic ſubjacentibus, hoc eſt inteſtinis ipſis atque ventriculo et alto corpore conſiſtunt, non ſublimes dicantur. Porro liquet ejusmodi dolores vehementiores Hippocratem merito vocaſſe.

VIII.

*Orta hydropicis in corpore ulcera non facile ſanantur.*

Docuit ipſe libro de ulceribus non prius ad cicatricem ulcera perduci quam plane exſiccata ſint. Hoc au-

Ed. Chart. IX. [252. 253.] Ed. Baf. V. (303.)

διον ἐπὶ τῶν ὑδρωπικῶν ἐργάζεσθαι διὰ τὴν ἀμετρίαν τῆς ὑγρότητος.

---

θ'.

[253] *Τὰ πλατέα ἐξανθήματα οὐ πάνυ τι κνησμώδεα.*

---

*Καθάπερ τῶν φυμάτων ἁπάντων διττή τίς ἐστιν ἡ διαφορὰ, τῶν μὲν ἀνατεινομένων εἰς ὀξὺ καὶ ὑψηλῶν γινομένων, τῶν δ' ἐκτεινομένων μὲν ἐπὶ πλέονα τόπον, οὐ μὴν εἰς ὕψος αἰρομένων. οὕτως καὶ τῶν ἐξανθημάτων ἔνια μὲν ὑψηλὰ γίνεται, τινὰ δὲ πλατέα. τὰ μὲν οὖν ὑψηλότερα φύματα καὶ ἐξανθήματα θερμότερος ἐργάζεται χυμὸς, τὰ δὲ ταπεινότερα ψυχρότερος, ὥστε διὰ διττὴν τὴν αἰτίαν οὐ πάνυ τι κνησμώδεα γίνεται τὰ πλατῆ. διαπνεῖται γὰρ εἰς πλάτος ἐκτεταμένα καὶ τὸν ἐργαζόμενον αὐτὰ χυμὸν ἧττον ἔχει δριμύν.*

---

tem in hydropicis ob humiditatis immoderationem non facile fieri.

---

IX.

*Latae pustulae raro pruriginosae.*

---

Quemadmodum tuberculorum omnium duplex est differentia: quaedam enim in acutum fastigiantur et sublimia extenduntur, non tamen in altum attolluntur: sic et pustularum nonnullae sublimes acuminantur, nonnullae humiles latae fiunt. Elatiora autem tubercula sublimioresque pustulas calidior humor procreat, humiliora vero frigidior. Quare ob duplicem causam latae pustulae non admodum pruriunt: cutis enim perspiratu in latitudinem exhalant extensae et efficientem ipsas humorem minus acrem obtinent.

---

ι.

*Κεφαλὴν πονέοντι περιωδυνέοντι πῦον ἢ ὕδωρ ἢ αἷμα ῥυὲν κατὰ τὰς ῥῖνας ἢ κατὰ τὰ ὦτα ἢ κατὰ τὸ στόμα λύει τὸ νόσημα.*

---

*Πολλὰ καὶ ἄλλα οὕτω δέδεικται λέγων ὁ Ἱπποκράτης, ἐφ᾽ ὧν ἐὰν μὴ προσέχῃ τις τὸν νοῦν, δοκεῖ μόνον εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπ᾽ αὐτοῦ θεραπευτικὸν τοῦ πάθους, ἄλλο δὲ οὐδέν. ὁ δὲ οὐ τοῦτο μόνον φησὶν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ὅτι πῦον ἢ ὕδωρ ῥυὲν, ἤτοι διὰ τῶν ὤτων ἢ τῶν ῥινῶν λύει τὸ νόσημα. καὶ εἴ γε οὕτως ἀντιστρέφων εἰρήκει, καθάπερ ἐγὼ νῦν, ἀνέγκλητος ἂν ἦν ὁ λόγος. ἐπειδὰν ἤτοι διὰ φλεγμονὴν ἢ ὑγρῶν ἀπέπτων πλῆθος ἠθροισμένον ἐν τῇ κεφαλῇ τὴν ὀδύνην συμβαίνει γίνεσθαι, τηνικαῦτα τῆς φλεγμονῆς διαπυησάσης ἢ τῆς ὑγρότητος ἐκκριθείσης λύσιν γίνεσθαι τῆς ὀδύνης. ἐὰν δὲ διὰ πνεῦμα φυσῶδες ἢ αἵματος πλῆθος ἢ*

X.

*Capite dolenti ac vehementer laboranti pus aut aqua aut ſanguis per nares vel os vel aures eſfluens morbum ſolvit.*

---

Plura et alia ſic Hippocratem pronunciare demonſtravimus, quibus niſi quis animum advertat, videatur quod ab ipſo dicitur ſolum et unicum eſſe affectionis propoſitae remedium, aliud vero nullum. Verum ipſe non hoc duntaxat eſſe dicit, ſed ſimpliciter, quod pus vel aqua per aures aut nares effluens morbum ſolvit. Quod ſi inverſo ordine dixiſſet, quemadmodum ego nunc *feci*, oratio reprehenſione vacaſſet. Quum vel propter inflammationem vel humorum crudorum multitudinem in capite acervatam fieri dolorem contigerit, tunc inflammatione ſuppurata aut excreto humore morbi ſiet ſolutio. Si vero propter flatulentum ſpiritum aut ſanguinis copiam

*δάκνουσαν χολὴν ἢ ὅλως κατὰ δυσκρασίαν ἡ ὀδύνη γίνεται, δι' ἄλλων ἰαθήσεται.*

---

*ια'.*

[254] *Τοῖσι μελαγχολικοῖσι καὶ τοῖσι νεφριτικοῖσιν αἱμοῤῥοΐδες ἐπιγινόμεναι ἀγαθόν.*

---

*Οὐ τῷ τῆς κενώσεως μόνον λόγῳ αἱμοῤῥοΐδες ἰῶνται τὰ τοιαῦτα τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ποιότης τοῦ κενουμένου. παχὺ γὰρ εἰώθασιν αἱ τοιαῦται κενοῦν αἷμα μεστὸν τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ, παραπλησίαν ἔχοντος ἐν αἵματι δύναμιν, οἵαν περ ἐν τοῖς οἴνοις ἡ τρὺξ, ὥστ' οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ μελαγχολίαν καὶ νεφρῖτιν ἰᾶσθαι διὰ τῶν αἱμοῤῥοΐδων, ἐκκενοῦν πεφυκυιῶν τὴν οἷον ἰλὺν τοῦ αἵματος.*

---

*ιβ'.*

(304) *Αἱμοῤῥοΐδας ἰηθέντι χρονίας, ἢν μὴ μία διαφυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι ἢ φθίσιν.*

---

aut bilem mordacem aut denique ob intemperiem dolor acciderit, per alia remedia fanabitur.

---

XI.

*Melancholicis et nephriticis fuccedentes haemorrhoides bonum.*

---

Non vacuationis ratione folum, fed ipfa etiam humoris vacuandi qualitate ejusmodi affectus haemorrhoides fanant. Hae namque craffum fanguinem profundere folent humoris melancholici plenum, talem in fanguine vim obtinentis, qualem in venis faex habet. Quare nihil mirum et melancholiam et nephritin per haemorrhoides curari, utpote quae fanguinis veluti faecem vacuare foleant.

---

XII.

*Diuturnas haemorrhoides curanti, nifi una fervata fit, hydropem aut tabem fuccedere.*

---

*Τὰς αἱμοῤῥοΐδας ἀδύνατον γενέσθαι χωρὶς τοῦ διὰ πλῆθός τε καὶ πάχος αἵματος ἀναστομωθῆναί τινας φλέβας, ἀποτιθεμένου τοῦ ἥπατος εἰς αὐτὰς ἰλυῶδές τε καὶ μελαγχολικὸν αἷμα. ἐὰν οὖν ἀποκλείσῃ τις αὐτὸ τῆς ἐντεῦθεν φορᾶς, ἅμα μὲν σκιῤῥῶδες ἐργάζεται τὸ ἧπαρ, ἅμα δὲ καὶ τῷ πλήθει καὶ τῷ πάχει βαρυνόμενον ἀποσβέννυσι τὴν ἐν αὐτῷ θερμασίαν, ὁμοίου τοῦ συμβαίνοντος ὄντος τῷ κατὰ τὰς ἐκτὸς φλόγας, ὑφ᾿ ὧν κακῶς ξύλα πολλὰ σωρευθέντα πνίγει τε καὶ σβέννυσι τὸ πῦρ. εἴπερ οὖν ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμασίας γεννᾶται τὸ αἷμα, πρόδηλον ὡς οὐκέτι γεννηθήσεται σβεννυμένης αὐτῆς, ὁ δὲ ὕδερος ἀποτυχίᾳ τῆς αἱματώσεως γίνεται. ἐὰν δέ ποτε δυνηθῇ τὸ ἧπαρ ἀπώσασθαι τὸ πλῆθος ἐπὶ τὰς ἐν τῷ πνεύμονι φλέβας, ἀγγείου ῥαγέντος ἐνταῦθα φθινώδεις γίνονται. εἰκότως οὖν συμβουλεύει κἂν μίαν φυλάττειν αἱμοῤῥοΐδα, ὡς διὰ ταύτης ἐκκενοῦσθαι τὴν ἰλυώδη κακοχυμίαν τοῦ ἥπατος καὶ μάλιστα ἐφ᾿ ὧν ἐμελέτησε χρόνῳ πλείονι διὰ τούτων ἐκκρίνειν αὐτὰς φλεβῶν.*

---

Haemorrhoides citari eft impoffibile, quin propter fanguinis multitudinem et craffitudinem venarum ora quaedam aperiantur, jecore in ipfas faeculentum et melancholicum fanguinem deponente. Si quis igitur ipfi viam praecluferit, tum fcirrhofum ipfum effecerit, tum multitudine et craffitie gravatum calorem in ipfo extinxerit; quum quid fimile acciderit, quale flammis externis in quibus multa ligna ignem fuffocant atque extinguunt. Itaque fi a nativo calore generetur fanguis, conftat ipfo extincto non amplius procreatum iri. At vero hyderus procreationis fanguinis fruftratione oboritur. Quodfi quandoque jecur plenitudinem in pulmonis venas protendere queat, vafe hic rupto tabidi fiunt. Ratione igitur unam faltem haemorrhoidem fervandam effe confulit, ut per hanc faeculenta jecoris cacochyma vacuetur, praefertim quibus longo tempore per hujusmodi venas excerni confuevit.

---

ιγ'.

[255] Ὑπὸ λυγμοῦ ἐχομένῳ πταρμοὶ ἐπιγινόμενοι λύουσι τὸν λυγμόν.

Καθάπερ αὐτὸς εἶπεν ὑπὸ πληρώσεώς τε καὶ κενώσεως γίνεσθαι τὸν σπασμὸν, οὕτω καὶ τὸν λυγμόν. ὅταν οὖν ὑπὸ πληρώσεως γένηται, τοὐπίπαν δὲ οὕτω συνίσταται, βιαίας δεῖται κενώσεως, ἵν' ὥσπερ μοχλευθέντα τὰ κατὰ τούτων ὑγρὰ διαπνεύσῃ τε καὶ κενωθῇ. τοῦτο δὲ ὁ πταρμὸς ἐργάζεται· τοὺς δὲ ἐπὶ κενώσει λυγμοὺς σπανίως ἐπιγινομένους οὐκ ἰᾶται πταρμός. ὅτι δ' ἐπὶ πληρώσει συνεχῶς γίνεται λυγμὸς, ὁρᾶται κἀπὶ τῶν παιδίων λυζόντων πολλάκις, ὅταν ὑπερπλησθῇ. καὶ τὸ κρύος δὲ καὶ ψύξις τῷ δυσδιάπνευστα ἐργάζεσθαι πάντα τὰ νευρώδη σώματα τὴν πλήρωσιν αὐτῶν ἀποτελεῖ καὶ διὰ τοῦτο λύζουσιν ἐπ' αὐτῶν.

XIII.

*Singultu laboranti sternutamenta succedentia singultum solvunt.*

Quemadmodum auctor convulsionem tum a plenitudine, tum vacuatione fieri docebat, ita quoque singultum accidere. Quum igitur a plenitudine, nam plerumque ita creatur, violento opus est motu, ut tanquam recte quaedam remotae humiditates ipsum efficientes perflentur vacuenturque. Hoc autem sternutatio efficit. Qui vero ob inanitionem raro fiunt singultus, eos non sanat sternutamentum. Quod autem ob plenitudinem singultus frequentes oboriatur, in pueris etiam conspicitur, qui quum se supra modum repleverint, crebro singultiant. Frigus et perfrigeratio nervosa corpora omnia aegre perspirabilia reddunt, quorum repletionem efficiunt proindeque singultus ipsis accidit.

ιδ΄.

*Ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ τοῦ κατὰ τὰς φλέβας ἐν τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος λύσις.*

*Ἓν καὶ τοῦτό ἐστι παράδειγμα τῶν αὐτομάτων γινομένων ἐπ' ὠφελείᾳ κενώσεων· αὐτομάτων δηλονότι λεγομένων οὐ τῶν χωρὶς αἰτίας, ἀλλὰ χωρὶς τῆς ἐξ ἡμῶν αἰτίας. ὅταν γὰρ δόντων ὑδραγωγὸν φάρμακον ἡ τοιαύτη κένωσις γένηται, οὐκέτ' αὐτὴν ὀνομάζομεν αὐτόματον.*

ιε΄.

*Ὑπὸ διαῤῥοίης ἐχομένῳ μακρῆς ἀπ' αὐτομάτου ἔμετος ἐπιγινόμενος λύει τὴν διάῤῥοιαν.*

[256] *Ἓν καὶ τοῦτό ἐστιν ὡσαύτως παράδειγμα τῶν καλῶν ὑπὸ τῆς φύσεως γινομένων, ὃ χρὴ μιμεῖσθαι τὸν ἰατρόν. ἡ δὲ ὠφέλεια τῷ τῆς ἀντισπάσεως λόγῳ.*

XIV.

*Hydrope laboranti ſi aqua ex venis in ventrem fluxerit, morbi fit ſolutio.*

Hoc etiam unum eſt exemplum vacuationum quae ſponte et utiliter oboriuntur. Spontaneas autem dicimus non quae ſine cauſa, ſed ſine opera noſtra fiunt. Si namque dato medicamento aquas ducente talis facta fuerit vacuatio, non amplius ſpontaneam appellamus.

XV.

*Longo alvi profluvio laboranti ſpontanea ſuccedens vomitio alvi profluvium ſolvit.*

Hoc quoque ſimiliter exemplum eſt eorum quae praeclare a natura geruntur, quod medicum imitari oportet. Ejus autem utilitas revulſionis ratione aeſtimatur.

ιστ'.

*Ὑπὸ πλευρίτιδος ἢ ὑπὸ περιπνευμονίης ἐχομένῳ διαῤῥοίη ἐπιγινομένη κακόν.*

Τοῖς πάσχουσι μορίοις οὐχ ἁπλῶς ἕτερα συμπάσχειν πέφυκεν, ἀλλ' ὅταν ἐν ἰσχυρῷ γένωνται πάθει. κατὰ τοῦτ' οὖν καὶ τῷ ἥπατι παθόντι λυγμὸς μὲν ἐπιγίνεται, στομάχου συμπαθόντος, βὴξ δὲ καὶ δύσπνοια τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. οὕτω γοῦν καὶ τοῖς ἀναπνευστικοῖς ὀργάνοις μεγάλως κακοπραγοῦσι τὸ ἧπαρ συμπάσχει, καὶ τοῦτό γε σαφῶς ἐνεδείξατο καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης οὐχ ἁπλῶς εἰπὼν ὑπὸ πλευρίτιδος ἢ περιπνευμονίας ἐκταραχθεῖσαν τὴν κοιλίαν κακὸν εἶναι σημεῖον, ἀλλὰ προσθεὶς τῷ ἐχομένῳ, ὡσεὶ κατεχομένῳ καὶ βιαζομένῳ τῷ κάμνοντι πρὸς τῶν τοιούτων παθῶν, εἰρήκει τὴν διάῤῥοιαν ἐπιγινομένην κακὸν εἶναι σημεῖον, ἐπειδὴ τοῖς οὕτως ἔχουσι διάῤῥοια γίνεται, μήθ' ἕλκειν ἔτι καλῶς εἰς ἑαυτὸ τὴν τροφὴν δυναμένου τοῦ

XVI.

*Pleuritide aut peripneumonia affecto diarrhoea fuccedens malum.*

Partibus affectis aliae non fimpliciter confentire confueverunt, fed quum vehementi affectu detinentur. Hac itaque ratione et jecore graviter patiente fingultus quidem fupervenit per confenfum affecto ftomacho, tuffis autem et fpirandi difficultas per confenfum affectis fpirabilibus inftrumentis. Sic fane et fpirabilibus organis magnopere affectis hepar compatitur, hocque ipfum manifefte oftendit ipfe Hippocrates, quum non fimpliciter dixit: *in pleuritide aut peripneumonia turbatam et folutam alvum malum effe fignum;* fed adjecit, *affecto*, ac fi detento et talibus morbis vexato laboranti diceret diarrhoeam fupervenientem fignum effe malum, quoniam his ita affectis alvi profluvium oboritur, quum jecur non amplius ad fe

Ed. Chart. IX. [256. 257.] Ed. Baf. V. (304.)

ἥπατος μήθ' αἱματοῦν, ἔστι δ' ὅτε καὶ τῆς κοιλίας διαφθειρούσης αὐτήν. ἐπὶ μέντοι μετρίᾳ πλευρίτιδί τε καὶ περιπνευμονίᾳ διάῤῥοια ἐπιγινομένη δύναταί ποτε τῷ λόγῳ τῆς κενώσεως ὠφελῆσαι καὶ μᾶλλον ὅταν φαίνηται τὰ τῆς πέψεως σημεῖα τοῖς πάθεσι παρόντα καὶ οὔτε φόβος ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ἀκινδύνως. κοινῇ δ' ἐπὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα κατὰ τὸν αὐτὸν λέγεται τρόπον, ἐκείνου μεμνῆσθαι προσήκει, τοῦ διὰ μηδὲν ἄλλο πρόσκαιρόν τε καὶ πρόδηλον ἐπιγεγονέναι τὸ σύμπτωμα. καθάπερ γε καὶ νῦν τὴν διάῤῥοιαν ἐξ ἐδέσματός τινος ἢ πόματος, ἀλλὰ τῷ λόγῳ τοῦ νοσήματος. ὅσα γὰρ δι' ἄλλο τι καὶ μὴ διὰ τὸ νόσημα γέγονεν, οὐ δύναται σημαίνειν αὐτοῦ τὸ ἦθος εἴ γε συνῆφθαι χρὴ κατά τι τὸ σημεῖον τῷ δηλουμένῳ πρὸ αὐτοῦ.

ιζ'.

[257] Ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι ἀγαθόν.

attrahere alimentum, neque probe in fanguinem convertere valeat et ventriculus etiam interdum ipfum corrumpat. Moderatae tamen pleuritidi et peripneumoniae fuperveniens alvi- folutio poteft aliquando vacuationis ratio prodeffe multoque magis poftquam coctionis figna morbis ineffe apparuerint, neque metus adeft, fed morbus periculo vacat. Communiter autem in his et aliis omnibus quae eodem modo efferuntur, exceptionis hujus meminiffe decet, dum modo nulla alia extemporali et manifefta occafione acciderit ejusmodi fymptoma, veluti fi nunc diarrhoea ex cibo aut potu aliquo fit orta, fed morbi ratione intervenerit. Nam quae alia ex caufa et non vi morbi eveniunt, ipfius mortem fignificare nequeunt, fignum fiquidem in aliquo cum re fignificata conjunctum effe oportet.

XVII.

*Ophthalmia laborantem diarrhoea corripi bonum.*

Οὐχ ὡς σημεῖον τοῦτο τῶν ὀφθαλμιώντων ἀγαθὸν, ἀλλ' ὡς αἴτιον παρ' αὐτοῦ εἴρηται, διὰ τὸ τὴν πλεονεξίαν τῶν χυμῶν ἐκκενοῦν τε ἅμα καὶ ἀντισπᾶν κάτω. ἔστι δ' αὐτῷ καὶ τοῦτο παράδειγμα ἓν τῶν αὐτομάτως ἐπ' ὠφελείᾳ κενουμένων, ἃ χρὴ τὸν ἰατρὸν μιμεῖσθαι, ἀμέλει καὶ ποιοῦσιν οὕτω πάντες ἐν ὀφθαλμίαις, τὴν γαστέρα διά τε κλυστήρων καὶ καθάρσεων ὑπάγοντες.

ιη'.

*Κύστιν διακοπέντι ἢ ἐγκέφαλον ἢ καρδίην ἢ φρένας ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν ἢ κοιλίην ἢ ἧπαρ θανατῶδες.*

Τὸ θανατῶδες ὄνομα πολλάκις εἴρηται ἔν ἄλλοις τε καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο τὸ βιβλίον, ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης τεθνηξομένων, πολλάκις δὲ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. διὸ καὶ νῦν ἄδηλόν ἐστιν εἴτε πάντως ἀποφαίνεται θάνατον ἕπεσθαι ταῖς τῶν εἰρημένων μορίων διακοπαῖς, εἴτ' ἐπί τινων ἐγχω-

Hoc non tanquam bonum ophthalmia laborantibus signum, sed ut causa ab eo pronunciatur, quod humorum redundantia simul vacuetur et ad inferiora revellatur. Quod unum ipsi quoque exemplum est eorum quae sponte et utiliter vacuantur et quae medicum imitari oportet; nimirum ita omnes faciunt qui in ophthalmiis alvum tum clysteribus tum purgationibus subducunt.

XVIII.

*Cui praecisa vesica fuerit aut cerebrum aut cor aut septum transversum aut tenue quoddam intestinum aut ventriculus aut jecur, letale est.*

Nomen letale tum aliis in libris tum hoc ipso saepe de iis qui ex necessitate interituri sunt, saepe etiam de iis qui plerumque, protulit. Quare nunc abditum est, utrum dictarum partium praecisiones omnino mortem sequi velit innuere, an in quibusdam raro hominem servari

Ed. Chart. IX. [257. 258.] Ed. Baſ. V. (304. 305.)

ρεῖ σωθῆναι σπανίως τὸν ἄνθρωπον. ὅτι μὲν οὖν ἡ τῆς καρδίας τρῶσις ἐπιφέρει θάνατον ἐξ ἀνάγκης ἕν τι τῶν ὁμολογουμένων ἐστὶν, οὐ μὴν ἐπί γε τῶν ἄλλων ὡμολόγηται πᾶσα τρῶσις ἄφυκτον ἔχειν τὸν θάνατον, ἀλλ' ἡ μεγάλη τε καὶ μέχρι πάθους, ὅπερ εἰκός ἐστι σημαίνεσθαι πρὸς τῆς διακοπέντι φωνῆς, ἵνα ὅ τε τῆς κύστεως χιτὼν ὅλως διακοπῇ μέχρι τῆς ἐντὸς εὐρυχωρίας, ἕκαστόν τε τῶν ἄλλων. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς κύστεως ὡμολόγηται τὸ μὴ συμφύεσθαι τὴν τοιαύτην τρῶσιν, ὥσπερ γε καὶ τοῦ νευρώδους (305) τῶν φρενῶν καὶ τῶν λεπτῶν ἐντέρων. ἐπὶ δὲ τῆς κοιλίας ἀμφισβη- [258] τεῖται. τινὲς γὰρ σεσῶσθαί φασιν ἐπ' αὐτῇ σπανίως τοὺς τρωθέντας. ἥπατος δὲ οὐ μόνον τρῶσιν βαθεῖαν ἐπὶ τῶν λοβῶν γινομένην θεραπεύεσθαί φασιν, ἀλλὰ καὶ λοβὸν ἀποτμηθέντα. ἴσμεν δ' ὅτι κἂν τῷ περὶ τῶν ὀλεθρίων τραυμάτων ἔνια τῶν εἰρημένων ἐπιχειρεῖ θεραπεύειν ὁ γράψας τὸ βιβλίον. τό γε μὴν ἀκόλλητον μένειν τὴν διακοπὴν αὐτῶν, ἐπὶ μὲν τῆς καρδίας τε καὶ τοῦ διαφράγματος ἐκ τῆς διηνεκοῦς τῶν μορίων γίνεται

contingat. Quod itaque cordis vulnus mortem neceſſario afferat ex iis quae ab omnibus conceduntur unum eſt; non tamen ab aliis conceſſum eſt quodcunque vulnus mortem invehere, ſed quod magnum atque profundum eſt, quod conſentaneum eſt per dictionem *praeciſa* ſignificari: ut tota veſicae tunica diviſa ad internam uſque capacitatem pertuſa atque aliorum unumquodque ſimiliter diviſum intelligatur. In veſica ſiquidem conceſſum eſt tale vulnus non coaleſcere, ut nec in parte etiam ſepti transverſi nervoſa ac tenuibus inteſtinis. De ventriculo vero dubitatur. Quosdam enim in eo vulneratos dicunt, aliquando, ſed raro fuiſſe ſanatos. At vero non vulnus ſolum in jecoris fibris acceptum, ſed fibram etiam abſciſſam ſanatam fuiſſe proferunt. Scimus autem libro de vulneribus exitioſis inſcripto, ex his quaedam ejus libri auctorem curare aggredi. Quod vero earum partium diacope inglutinata maneat, in corde quidem ac ſepto transverſo fit

κινήσεως, ἐπὶ δὲ τῆς κύστεως ὅτι νευρώδης καὶ λεπτὴ καὶ ἄναιμος ἀμέλει καὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς ὁρῶμεν ὁσημέραι θεραπευόμενον ἐν ταῖς λιθοτομίαις, ἐπειδὴ σαρκώδης ἐστί. τὸ δ' ἧπαρ αἱμοῤῥαγικὰς ἔχει τὰς τρώσεις, καὶ διὰ τοῦτο ἀποθνήσκειν φθάνουσιν οἱ τρωθέντες οὕτως, πρὶν αὐτὸ κολληθῆναι. τὸ δ' οὕτως εἶπον, ἵνα καὶ φλὲψ τις διακοπῇ, διὰ τοῦτ' οὖν οὔτε οἱ τὰς ἐπιπολῆς αὐτοῦ τρώσεις ἰᾶσθαι λέγοντες οὔτε οἱ τοὺς λοβοὺς ἀφῃρηκέναι δοκοῦσιν ἀληθεύειν. ἐγκέφαλον δὲ τρωθέντα πολλάκις εἴδομεν ἰαθέντα καὶ ἅπαξ ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἰωνίαν Σμύρνῃ, ἔτι γε τοῦ διδασκάλου Πέλοπος ζῶντος, ἐπ' ἀξιολόγῳ τῇ τρώσει. τουτὶ μὲν οὖν τῶν πάνυ σπανίων ἐστὶν, ἀληθὲς δὲ τὸ τὰς μεγάλας τρώσεις οἵας περ ἔοικεν ὁ Ἱπποκράτης ὀνομάζειν διακοπὰς ἐπιφέρειν θάνατον. αἵ γε μὴν ἄχρι τινὸς τῶν ἐν αὐτῷ κοιλιῶν τρώσεις ὁμολογοῦνται πᾶσι θάνατον ἐπιφέρειν. ἡ δὲ τῶν λεπτῶν ἐντέρων φύσις καὶ μᾶλλόν γε ἡ τῆς κοιλίας οὐκ ὀλίγον μετέχει τῆς σαρκώδους οὐσίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιπολῆς

ob perpetuum eorum motum; in veſica vero quia nervoſa, tenuis et exſanguis exiſtit. Nam ipſam cervicem, quod carnoſa ſit, in calculorum extractione quotidie ſanari conſpicimus. Hepar vero ſauciatum vulnerationes habet haemorrhoicas atque idcirco prius moriuntur qui ita vulnerati ſunt quam vulnera conglutinari queant. Hoc autem ita dixi ut perſectam venam etiam eſſe intelligatur. Ea re igitur nec qui minime ſuperficiaria jecoris vulnera ſe curaſſe, nec qui ejus lobos abſtuliſſe proferunt, veritatem proferre videntur. Vulneratum autem cerebrum ſaepe ſanatum vidimus ſemelque Smyrnae Joniae, vivente adhuc praeceptore Pelope, ex inſigni vulnere. At id ex iis eſt quae rariſſime eveniunt, verum autem eſt magnas vulnerationes, quales Hippocrates diacopas appellare videtur, mortem afferre; quae tamen aduſque aliquem ventriculum cerebri vulnera penetrant, interitum invehere concedunt omnes. Tenuium autem inteſtinorum et ventriculi magis natura carnoſae ſubſtantiae non parum par-

μὲν τρωθέντα κολλᾶται πολλάκις, ὅλα δὲ διακοπέντα μέχρι τῆς ἔσω κοιλίας ἐν τῷ σπανιωτάτῳ. οὐ τοῦτο δέ μοι δοκεῖ διὰ τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι φάρμακον ἐπιθεῖναι, καθάπερ τοῖς ἔξω τραύμασιν οὐ δυνάμεθα. διὸ καὶ διὰ τῶν καταπινομένων ἐπιχειρεῖ θεραπεύειν τὴν κοιλίαν ὁ περὶ τῶν ὀλεθρίων τραυμάτων γράψας, εἴτ' αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης εἴτ' ἄλλος τις ἕτερος.

---

ιθ'.

*Ἐπὴν διακοπῇ ὀστέον ἢ χόνδρος ἢ νεῦρον ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν ἢ ἀκροποσθίη, οὔτε αὔξεται οὔτε συμφύεται.*

---

Αὔξεσθαι μὲν γὰρ λέγει τὸ γεννᾶσθαί τινα ἑτέραν οὐσίαν τοιαύτην, οἷα τοῦ διακοπέντος ἐστὶν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κοίλων ἑλκῶν ὁρᾶται σὰρξ βλαστάνουσα, συμφύεσθαι δὲ ὅταν τοῦ διακοπέντος σώματος τὰ χείλη κολληθῇ. τὸ μὲν οὖν μὴ γεννᾶσθαι χόνδρον ἢ ὀστοῦν [259] ὡμολόγηται,

ticipat, atque ideo fumma parte vulnerata faepius agglutinantur; tota vero perfecta ad eorum cavitatem ufque rariffime. Hoc autem mea quidem fententia propter eorum fubftantiam accidere non videtur, fed quia medicamentum ipfis internis, ut externis vulneribus imponere non poffumus. Quapropter per affumpta vulneratum ventriculum auctor libri de vulneribus exitiofis infcripti, five Hippocrates is fuerit five alius quispiam, curare aggreditur.

---

XIX.

*Quum os perfectum fuerit aut cartilago aut nervus aut tenuis genae particula aut praeputium, neque augefcit, neque coalefcit.*

---

Augeri vocat aliquam hujusmodi alteram procreari fubftantiam, qualis eft perfectae partis, quemadmodum in canis ulceribus caro fuccrefcere confpicitur; coalefcere autem quum difcilli corporis labra conglutinantur. Jam vero quod neque cartilago neque os generentur conceffa

Ed. Chart. IX. [259.] Ed. Baf. V. (305.)
περὶ δὲ τοῦ μὴ κολλᾶσθαί τινες ἀμφισβητοῦσιν, ἐναργῶς γὰρ ὁρᾶσθαί φασι τὰ καταγνύμενα τῶν ὀστῶν κολλώμενα· πεπλάνηνται δ᾽ οἱ τοιοῦτοι καὶ διδάξειεν ἄν τις αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζώων, ὅσα κατάξαντά τι μόριον ἐπωρώθη. ταῦτα γὰρ εἴτε τις ζῶντα εἴτε τεθνεῶτα βούλοιτο σκοπεῖν ἀνατεμὼν εὑρήσει σαφῶς ὑπὸ τοῦ πώρου καθάπερ ὑπὸ δεσμοῦ τινος ἐν κύκλῳ περιγραφέντος ἐσφιγμένα τὰ κεχωρισμένα μόρια τῶν ὀστέων, ἅπερ εἰ ἀποξέσειεν, ἀκόλλητον ὄψεται τὸ βάθος τοῦ κατάγματος. οὕτω δὲ καὶ περὶ τῶν εἰρημένων ἀμφισβητοῦσί τινες, οἱ μὲν αὐξάνεσθαι λέγοντες, οὐ μὴν συμφύεσθαι, τινὲς δὲ ἐν τῷ σπανίῳ καὶ συμφύεσθαι. τοῦ μὲν οὖν αὐξηθῆναι τὰ κατὰ διάβρωσιν ἡλκωμένα δεῖται, καὶ οὐδένα τεθέαμαι τῶν οὕτω παθόντων μὴ σαρκωθέντα, τοῦ κολληθῆναι δὲ τὰ διῃρημένα καὶ οὐ τὰ διακεκομμένα. διαφέρει γὰρ ἀλλήλων ταῦτα τῶν διακεκομμένων ἐς τὸ πέρας ἐχόντων διήκουσαν τὴν διαίρεσιν, ἅπερ ἔφη νῦν ὁ Ἱπποκράτης μὴ συμφύεσθαι, οὐ μόνον ὅτι νευρώδη τέ ἐστι καὶ λεπτὰ, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τοιούτων αὐτῶν

res eſt; an vero conglutinentur, nonnulli dubitant: nam perſpicue conſpici proferunt oſſa perfracta conglutinari; ſed hi aberrant idque doceri poſſunt in brutis animalibus, quorum pars quaedam fracta callum contraxit. Haec enim ſi quis viva aut mortua diſſectione velit inſpicere, manifeſto partes oſſium ſeparatas callo tanquam vinculo circumſcripto conſtrictas eſſe comperiet: quas ſi abraſerit, fracturae profundum non conglutinatum conſpicietur Sic autem et commemoratis ſententiis ambigunt, nonnulli augeri affirmantes, non tamen coaleſcere; quidam vero coaleſcere, ſed raro. Quae itaque per eroſionem ulcerata ſunt, augeri poſtulant, etiam nullum vidi ita affectorum, cui raro non regenerata ſit; conglutinari autem deſiderant quae diviſa et non perfecta ſunt. Haec enim inter ſe differunt, quia perſecta diviſionem ſortiuntur ad extremum uſque pervadentem, quae nunc Hippocrates coaleſcere non profert; non ob id tantum quod nervoſa ſint

ὄντων, ἀφίστανται τὰ χεῖλη τῆς τρώσεως ἀλλήλων οὐκ ὀλίγον.

---

κ'.

*Ἢν ἐς τὴν κοιλίην αἷμα ἐκχυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐκπυηθῆναι.*

---

Τινὲς μὲν χωρὶς ἄρθρου γράφουσιν ἢν ἐς κοιλίην αἷμα ἐκχυθῇ, βουλόμενοι πᾶσαν δηλοῦσθαι κοιλότητα. μαρτυρεῖ γ' αὐτοῖς ἡ τοῦ παρὰ φύσιν προσθήκη, τοιοῦτόν τι δι' αὐτῆς ἐνδεικνυμένου τοῦ Ἱπποκράτους· ἐὰν ἐκχυθῇ ποτε τῆς οἰκείας κοιλότητος τὸ αἷμα καὶ εἰς ἑτέραν κοιλότητα ἡντιναοῦν ἀφίκηται, μένειν αἵματι τούτῳ παντάπασιν ἀμήχανον. οὕτω γοῦν καὶ κατὰ τὰς φλεγμονὰς καὶ τὰς ἐκχυμώσεις ὀνομαζομένας φαίνεται γιγνόμενον ἐπὶ μὲν τῶν φλεγμονῶν κατὰ μικρὰ διασπειρομένου τοῦ αἵματος εἰς τὰς λόγῳ θεωρητὰς ἐν ταῖς μυσὶ κοιλότητας, ἐπὶ δὲ τῶν ἐκχυμώσεων εἰς τὰς περικειμένας χώρας τοῖς ἀγγείοις ἐκχεομένου.

et tenuia, ſed vulneris labra a ſe invicem non parum diſtent.

---

XX.

*Si ſanguis in uterum praeter naturam effuſus fuerit, eum ſuppurari neceſſe eſt.*

---

Quidam ſine articulo: *ſi in ventrem effuſus fuerit ſanguis*, ſcribunt, omnem volentes cavitatem ſignificari ipſisque teſtimonio eſt, *praeter naturam* additum, per quam adjectionem tale quid oſtendit Hippocrates. Si quando ſanguis a proprio conceptaculo in aliam quamcunque cavitatem pervenerit, ut hic ſanguis permaneat, omnino perarduum eſt. Sic igitur et in phlegmonis et in ſuggillationibus appellatis fieri conſpicitur: in phlegmonis quidem per minimas partes diſperſo ſanguine in eas muſculorum cavitates quas ſola ratione ſpeculamur; ſuggillationibus vero affuſo in ſpatia et vaſa circumjacentia ſanguine.

τὸ δ' ἐκπυηθῆναι κακῶς εἴρηται μιᾶς μεταβολῆς ὄνομα ὑπάρχον. διὸ καί τινες εἰς τὸ γενικώτερον αὐτὸ μεταλαμβάνουσιν εἰς τὸ φθαρῆναι, τοῦτο σημαίνεσθαι λέγοντες ὑπ' αὐτοῦ. καὶ γὰρ οὕτω φαίνεται γιγνόμενον ὡς μὴ διαμένειν αἷμα τὸ τῆς κατὰ φύσιν χώρας ἐκπεσὸν, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἐκπυΐσκεσθαι, ποτὲ δὲ μελαίνασθαι, ποτὲ δὲ θρομβοῦσθαι, καὶ μάλισθ' ὅταν εἰς μεγάλην κοιλότητα ἐκπέσῃ παρὰ φύσιν.

κα'.

[260] *Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγινομένων τῆς μανίης λύσις.*

Ἐνταῦθα μανίαν τὴν κυρίως μελαγχολίαν καλεῖ, οὐχὶ τὴν ἀπὸ χολῆς. κιρσὸς γάρ ἐστιν ἀνεύρεσις τῶν φλεβῶν τῶν ἐν τοῖς μηροῖς καὶ σκέλεσιν ἀπὸ πάχεός καὶ μελαγχολικοῦ γενόμενος αἵματος, ὥστε ὠθούσης τῆς φύσεως εἰς ἀκυρώτερα μόρια τοὺς τὴν μανίαν ἐργαζομένους χυμοὺς

Porro ſuppurari dictum eſt, quum nomen ſit unius in ſanguine factae mutationis; quare nonnulli ipſum ad generalius, hoc eſt ad omnem ſanguinis corruptelam transferunt idque ab ipſo dicunt ſignificari. Sic etenim fieri videtur ſanguinem non permanere, quum e ſuo naturali loco exciderit, ſed aliquando ſuppurari, aliquando nigreſcere, aliquando in grumos concreſcere, ac praeſertim quum in magnam capacitatem praeter naturam exciderit.

XXI.

*Inſanientibus ſi varices aut haemorrhoides acceſſerint, inſaniae ſolutio.*

Hic inſaniam proprie melancholiam vocat, non a bile furorem. Varix autem eſt venarum quae in femoribus et cruribus habentur, a craſſo et melancholico ſanguine facta dilatatio. Natura namque humores inſaniam efficientes maximeque melancholicos et craſſos ad partes

*καὶ μάλισθ᾽ ὅταν ὦσι μελαγχολικοὶ καὶ παχεῖς, ἥ τε τῶν εἰρημένων παθῶν ἕπεται γένεσις, ἥ τε τῆς μανίας λύσις.*

---

κβ΄.

*Ὁκόσα ῥήγματα ἐκ τοῦ νώτου ἐς τοὺς ἀγκῶνας καταβαίνει, φλεβοτομία λύει.*

---

*Κάλλιον ἔνιοι γράφουσιν ὁκόσα ἀλγήματα. τὸ γάρ τοι ῥῆγμα μεταβαίνειν αὐτὸ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶν, εἴ γε δὴ διασπωμένου τε καὶ ῥηγνυμένου κατὰ τὸ σαρκῶδες αὐτοῦ μορίου τοῦ μυὸς γίνεται τὸ ῥῆγμα. φαίνεται γοῦν ἐνίοτε πάνυ σαφῶς ἀθροιζόμενον ἐν τῇ τῆς ῥήξεως χώρᾳ τὸ αἷμα καὶ ἡ ἴασις ἐν τῷ διαφορῆσαι τοῦτο κεῖται. τὰ δ᾽ ἄλλα τὰ κατὰ τὸν νῶτον ἀλγήματα μεθιστάμενα καταῤῥέων ἐργάζεται χυμὸς, ἐνίοτε μὲν καὶ μόνος, ὡς τὰ πολλὰ δὲ καὶ μετὰ φυσώδους καὶ παχέος πνεύματος, ὃν ἐκλαμβάνειν τε χρὴ καὶ κενοῦν διὰ τῆς κατ᾽ ἀγκῶνα φλεβοτομίας, ὅταν ἐνταῦθα φανεῖται ῥέων· αὐτὸς γὰρ ἐκέλευσε κατὰ τὰς ῥο-*

ignobiliores protrudente, dictorum affectuum tum generatio tum infaniae folutio fequitur.

---

XXII.

*Ruptiones quae ex dorfo ad cubiti articulum defcendunt, venae fectio folvit.*

---

Melius quidam fcribunt, *dolores qui:* nam ruptionem ipfam defcendere unum eft impoffibilium, fiquidem divulfa ac rupta mufculi parte carnofa ruptio. Videtur itaque nonnunquam admodum manifefte collectus in loco ruptionis fanguis huicque curatio in difcuffione ftatuitur. Reliquos vero dorfi dolores translatitios defluens humor procreat, interdum folus, fed magna ex parte cum flatulento et craffo fpiritu conjunctus, quem fecta in cubito excipere et vacuare oportet, quum eo fluere apparet. Ipfe namque imperavit pro inclinationum impetu humo-

πὰς τῶν χυμῶν τὰς κενώσεις ποιεῖσθαι. ταὐτὸ δὲ σημαίνει καὶ ἥδε ἡ λέξις, ἀκτέα γὰρ ᾗ ῥέπει, διὰ τῶν συμφερόντων χωρίων. εἰ δὲ περὶ τῶν ῥηγμάτων ὁ λόγος αὐτῷ γέγραπται τὰ κατὰ συμπάθειαν ἀλγήματα γινόμενα ἀκουστέον εἰρῆσθαι καταβαίνειν εἰς τοὺς ἀγκῶνας, οὐκ αὐτὴν τὴν διαίρεσιν τοῦ σαρκώδους μορίου. καὶ μέντοι καὶ ὠφελεῖσθαι δυνατόν ἐστιν ὑπὸ τῆς φλεβοτομίας τὰ τοιαῦτα τῷ κοινῷ λόγῳ τῆς κενώσεως.

---

κγ'.

[261] (306) *Ἢν φόβος καὶ δυσθυμίη πολὺν χρόνον ἔχουσα διατελέει, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.*

---

*Ἐὰν μὴ διά τινας φανερὰς αἰτίας φοβεῖταί τις ἢ δυσθυμῇ φανερῶς ἐστι μελαγχολικὰ καὶ τὰ τοιαῦτα συμπτώματα καὶ μᾶλλον εἰ τύχῃ κεχρονικότα. διὰ μέντοι φανερὰν αἰτίαν ἀρξάμενα, κἄπειτα χρονίζοντα μὴ λανθανέτω σε μελαγχολίαν ἐνδεικνύμενα. καὶ γὰρ καὶ μανία πολλοῖς ἤδη*

rum vacuationes faciendas esse. Idem vero hic textus significat: *eo ducendum, quo vergunt per loca conferentia.* Quod si de ruptis ab ipso scripta sit oratio, dolores per consensum et sympathiam factos exaudiendum est dici ab eo in cubitos descendere, non ipsam carnosae partis divisionem. Et certe talibus utilis esse potest venae sectio communi vacuationis ratione.

---

XXIII.

*Si metus et moestitia longo tempore perseverent, ejusmodi symptoma melancholicum est.*

---

Si quis non manifestam ob causam metuat aut moestus sit, liquido constat melancholica esse ejusmodi symptomata, et magis si longum tempus perseverarint. Si tamen propter causam manifestam orta sint diuque postea perseverent, non te lateat melancholiam significare. Et-

Ed. Chart. IX. [259.] Ed. Baf. V. (306.)

*φαίνεται γεγενημένη, διὰ θυμὸν ἢ ὀργὴν ἢ λύπην ἀρξαμένη, αὐτοῦ τοῦ σώματος δηλονότι πρὸς τὸ παθεῖν τὰ παθήματα ταῦτα κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐπιτηδείως ἔχοντος.*

κδ'.

*Ἐντέρων ἢν διακοπῇ τῶν λεπτῶν τι, οὐ ξυμφύεται.*

*Τοῦτο καὶ κατὰ τὸν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρημένον ἀφορισμὸν ἐδήλωσεν, οὗ ἡ ἀρχὴ, κύστις ἢν διακοπῇ, ἢ ἐγκέφαλος. οὐκ οἶδα δ' ὅπως νῦν μάτην γέγραπται. κατεμάθομεν δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ κατ' ἄλλους τινὰς ἀφορισμοὺς, οὓς καὶ ἐξαιρεῖν ἄμεινον.*

κε'.

*Ἐρυσίπελας ἔξωθεν μὲν εἴσω τρέπεσθαι οὐκ ἀγαθόν· ἔσωθεν δὲ ἔξω ἀγαθόν.*

enim jam multos in maniam incidiffe conftat, quae ab excandefcentia aut ira aut moeftitia principium habuit, ipfo fcilicet corpore id temporis idoneo ad tales fufcipiendas affectiones exiftente.

XXIV.

*Si quod inteftinorum tenuium perfectum fuerit, id non coalefcit.*

Hoc etiam paulo ante pronunciato aphorifmo declaravit, cujus initium: *fi cui perfecta vefica vel cerebrum fuerit,* non novi quo pacto fcriptus fit. Idem quoque in aliis quibusdam aphorifmis factum effe certo fcimus quos expungere fuerit melius.

XXV.

*Eryfipelas foris intro verti minime bonum; intus vero foras, bonum.*

[262] Οὐκ ἐρυσίπελας μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο ὁτιοῦν μεθιστάμενον ἐκ τῶν βαθέων τε καὶ κυρίων μερῶν ἐπὶ τὸ δέρμα, τῶν ἀγαθῶν εἶναι σημείων τε ἅμα καὶ αἰτίων ὑποληπτέον ἐστίν· ἔμπαλιν δὲ μεθιστάμενόν γε ἐπὶ τὸ βάθος τῶν κακῶν. ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ φαίνεται κατὰ τὸ βιβλίον ὁμοίως εἰρηκὼς ὁ Ἱπποκράτης, ὥσπερ τινὰ παραδείγματα τῶν καθόλου λόγων, ἐφ᾽ ὧν καὶ τὴν τοῦ συμβαίνοντος ἐμπειρίαν ἐναργεστέραν ἔχειν δυνάμεθα· τοιαῦτα γὰρ εἶναι χρὴ τὰ παραδείγματα.

κστ'.

*Οἷσιν ἂν ἐν τοῖσι καύσοισι τρόμοι γίνωνται παρακοπὴ λύει.*

Εἴτ᾽ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης τοὺς τοιούτους ἀφορισμοὺς ἔγραψεν, οἷον παραδείγματα λόγων γενικωτέρων τε καὶ καθολικωτέρων, εἴτ᾽ ἄλλοι παρέθεσαν, ἐάσαντες ζητεῖν ἑτέροις, ἐκεῖνο μόνον ἐπ᾽ αὐτῶν φυλάττοιμεν, ὅπερ καὶ πρόσθεν

Non eryſipelas ſolum, ſed et alium quemcunque affectum ex profundis ac principibus partibus ad cutem traduci et bonum ſignum et bonam cauſam eſſe exiſtimandum eſt; contra vero ad internas et profundas partes remigrare malum. Sed alia atque alia multa hoc libro ſimiliter protulit Hippocrates, quaedam veluti univerſalium ſententiarum et praeceptorum exempla, a quibus evidentiorem rei eventus experientiam habere poſſimus. Ejusmodi enim eſſe exempla oportet.

XXVI.

*Quibus in febribus ardentibus tremores oboriuntur, eas delirium ſolvit.*

Sive Hippocrates ipſe tales aphoriſmos ſcripſit, veluti quaedam generaliorum et univerſaliorum documentorum exempla, ſive alii addiderunt, ceteris id exquirendum relinquentes, illud dumtaxat in ipſis obſervabimus quod et

μὲν εἴρηται καὶ νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ καύσου λεχθήσεται. τὰ γὰρ ποιοῦντα τὸν πυρετὸν τοῦτον αἴτια κατὰ τὸ φλεβῶδες ὑπάρχοντα γένος, ὅταν εἰς τὰ νεῦρα μεταστῇ, τρόμον μὲν πρώτως ἐργάζεται, συμπασχούσης δὲ τῆς ἀρχῆς καὶ παραφροσύνας. ὡς οὖν ἐπὶ καύσου ἡ μετάστασις, οὕτω κἀπὶ παντὸς ἄλλου πυρετοῦ δύναται γενέσθαι καὶ ὅλως ἐξ ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν εἰς νεῦρα μετάστασις τῶν λυπούντων χυμῶν, ὥσπερ αὖ πάλιν ἐκ νεύρων εἰς αὐτά. οὐκ ἀκριβῶς οὖν εἴρηκε τὸν καῦσον ὑπὸ τῆς παραφροσύνης λύεσθαι. ταῦτα γὰρ ὀνομάζειν εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης ἐπιγινόμενά τισι λύειν αὐτῶν τὴν κατασκευὴν, ὅσα τελέως ἐκθεραπεύει τὸν ἄνθρωπον, οὐχ ὅσα γεννᾷ πάθος ἕτερον οὐδὲν ἧττον τοῦ πρόσθεν ἐπικίνδυνον.

---

κζ'.

[263] Ὁκόσοι ἔμπυοι ἢ ὑδρωπικοὶ καίονται, ἐκρυέντος τοῦ πύου ἢ τοῦ ὕδατος ἀθρόου πάντως ἀπόλλυνται.

---

antea dictum eft et nunc in febre ardente repetetur. Quae enim hanc febrem efficiunt caufae in venofo genere confiftentes, quum ad nervos translatae fuerint, primario tremores faciunt, per confenfum vero ardente translatio fit; fic et in omni alia febre fieri poteft; denique tum ex arteriis tum venis in nervos et contra ex nervis in arterias et venas noxiorum humorum fit transfluxus. Porro non plane pronunciavit febrem ardentem a delirio folvi: ea namque Hippocrates dicere confuevit conftitutionem eorum quibus fupervenerint folvere, quaecunque hominem prorfus perfanant, non quae aliam affectionem generant priore non minus periculofam.

---

XXVII.

*Qui empyi aut hydropici uruntur aut fecantur, pure aut aqua confertim effluente omnino intereunt.*

---

Ἐμπύους ὀνομάζειν μάλιστα εἴωθε τοὺς ἐν τῇ μεταξὺ θώρακός τε καὶ πνεύμονος εὐρυχωρίᾳ τὸ πῦον ἔχοντας, οὓς ὅπως χρὴ καίειν εἴρηκεν ἐν τῷ μεγάλῳ περὶ παθῶν, οὗ ἡ ἀρχή· ἢν τοῦ πνεύμονος αἱ ἀρτηρίαι. τινὲς δ' ἐπιγράφουσι τὸ βιβλίον τοῦτο περὶ ἐμπύων. δέονται μὲν οὖν καύσεως οἱ πλεῖστον ἔχοντες πῦον, ὡς ἀπογνῶναι διὰ τῶν πτυσμάτων ἐκκαθαρθῆναι, τοῖς δ' αὐτοῖς τούτοις καὶ ἡ δύσπνοια γίνεται σφοδρὰ διὰ τὴν στενοχωρίαν, ὥστε καὶ διὰ ταύτην ἡμᾶς ἀναγκάζεσθαι καίειν αὐτούς. ἐπὶ δὲ τῶν ὑδρωπικῶν αἱ παρακεντήσεις ὀνομαζόμεναι μᾶλλον τῶν καύσεων ἐν ἔθει τοῖς ἰατροῖς εἰσιν. ἀλλὰ νῦν γε τὸ κοινὸν παρακεντήσεώς τε καὶ καύσεως, ὅπερ ἐστὶν ἀθρόα κένωσις, ὁ Ἱπποκράτης συμβουλεύει φυλάττεσθαι. φαίνεται γὰρ οὕτως ἀποβαῖνον ὡς λέγει. γέγραπται δὲ καὶ πρὸς Ἐρασιστράτου λεπτομερέστερον περὶ τῶν ὑδερικῶν ἐπὶ πλέον ὡς φάσκοντος αὐτοῦ πεπειρᾶσθαι τῆς ἀθρόας κενώσεως, πυρετούς τε φερούσης καὶ θάνατον. ὁρῶμεν δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων μορίων, ὥσπερ ἐπὶ θώρακος, ὅταν ὄγκος τις ἐμπυήσῃ μέγας,

Empyos maxime nominare confuevit qui thoracis et pulmonis intermedio fpatio collectum pus continent: quos quomodo oporteat urere tradidit in magno de morbis libro, cujus initium, *pulmonis arteriae;* quidam hunc librum *de fuppuratis* infcribunt. Egent igitur uftione qui tantam puris copiam habent, ut id per fputa expurgari poffe defperent, atque his ipfis vehemens fpirandi difficultas oboritur propter loci anguftiam, ita ut hujus ratione cogamur nos eos urere. In hydropicis autem punctiones feu paracentefes appellatae quam uftiones medicis ufitationes exiftunt. Verum in praefenti Hippocrates quod uftioni et paracentefi commune eft, univerfam fcilicet et confertam vacuationem vitandam effe confulit: ita enim ut ipfe pronunciat, evenire apparet. Ab Erafiftrato etiam fcriptum eft de hydropicis tum fubtilius tum copiofius; atque is experientia compertum et comprobatum habere fe dicit, univerfim factam vacuationem febres ac mortem afferre. Sed et in aliis partibus, ut thorace,

ἐπισφαλῆ γινομένην τὴν ἀθρόαν κένωσιν, ἔν γε τῷ παραχρῆμα λειποψυχούντων τε καὶ καταπιπτόντων τὴν δύναμιν καὶ μετὰ ταῦτα δυσανάκλητον ἐχόντων τὴν ἀσθένειαν. ἔοικεν οὖν ἐπὶ μὲν τοιούτων ἐκ τῆς ἐπὶ πολὺ τῶν σωμάτων διαστάσεως καὶ τῆς τοῦ πύου δριμύτητος, ἀνεστομῶσθαί τινα τῶν ἀρτηριωδῶν ἀγγείων, ἃ πρότερον μὲν οἷον ἐπίπωμά τι τὸ πῦον εἶχε, κενωθέντι δ᾽ ἀθρόως τῷ πύῳ συνέπεται καὶ συνεκκρίνεται πνεῦμα καὶ κατὰ τοῦτο ἡ βλάβη γίνεται τοῖς κάμνουσιν. κατὰ μέντοι τοὺς ὑδέρους οὐ διὰ τοῦτο μόνον βλάβη γίνεται τοῖς κάμνουσιν, ἀλλὰ καὶ ὁ τοῦ σπλάγχνου σκίῤῥος, ὡς ἂν μηκέτ᾽ ὀχούμενος ὑπὸ τῆς ὑδατώδους οὐσίας, κατασπᾷ τό τε διάφραγμα καὶ τὰ κατὰ τὸν θώρακα σπλάγχνα.

κη΄.

[264] Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν οὐδὲ φαλακροὶ γίνονται.

quum magnus tumor aliquis fuppuravit, confertim factam vacuationem periculofam effe confpicimus, nimirum ipfis animo defectis et viribus proftratis, quae virium debilitatio poftea non facile farciri aut refocillari queat. In talibus itaque ob magnam corporum a fe invicem feparationem et puris acrimoniam, vafa quaedam arteriofa recludi videntur, quae prius operculi vice pus habebant; quo derepente et confertim vacuato, multus fpiritus una cum eo excernitur, unde detrimentum aegrotantibus accidit. In hyderis non ob id dumtaxat laborantes oblaeduntur, fed etiam vifceris fcirrhus utpote non amplius fuftentatus ab aquofa fubftantia, deorfum tum diaphragma tum vifcera thorace contenta retrahit.

XXVIII.

*Eunuchi neque podagra laborant neque calvi fiunt.*

Ed. Chart. IX. [264.] Ed. Baſ. V. (306.)

*Τοὺς εὐνούχους τὸ τῆς τομῆς τῶν ὄρχεων πάθος ὁμοίους ταῖς γυναιξὶ ποιεῖ. ἐκείναις οὖν ὥσπερ οὐ γίνεται φαλάκρωσις, οὕτως οὐδὲ τοῖς εὐνούχοις διὰ τὸ ψυχρὸν τῆς κράσεως. τὸ μέντοι μὴ ποδαγριᾶν αὐτοὺς ἐν μὲν τοῖς καθ' Ἱπποκράτην χρόνοις ἦν ἀληθὲς, ἐν δὲ τῷ νῦν οὐκέτι, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀργίαν τε ἅμα καὶ ἀκολασίαν τῆς διαίτης. ἔχει δὲ ὧδε τὸ σύμπαν· ἀναγκαῖον μὲν ἀσθενεστέρους ἔχειν τοὺς πόδας, μέλλει τις ἁλῶναι ποδάγρα, καθάπερ τὸν ἐγκέφαλον, εἰ μέλλει τις ἐπιληπτικὸς ἔσεσθαι. οὐ μὴν ἀναγκαῖόν γε πάντως ἑκάτερον ἁλῶναι τῷ πάθει μηδὲν ἐν τῷ βίῳ πλημμελοῦντα. μαθήσῃ δὲ ἐναργῶς ὅτι τοῦ μέρους ἡ ἀσθένεια τὸ πάθος οὐχ ἱκανὴ ποιεῖν ἐστιν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τῶν παροξυσμῶν, ἐν ᾧ μηδὲν ὅλως ἐνοχλοῦνται, καίτοι τῆς φυσικῆς ἀσθενείας διὰ παντὸς ὑπαρχούσης αὐτῇ. εὔδηλον δὲ καὶ τοῦτ' ἔστιν ἐπὶ τῶν ποδαγρικῶν ἐναργῶς φαινόμενον, ὡς ἐπιῤῥέοντος αὐτοῖς τινος ἐπὶ τοὺς πόδας χυμοῦ περιττοῦ συνίσταται τὸ πάθος. ἐὰν οὖν μηδέποθ' οὗτος ἐπιῤῥέῃ, πρόδηλον ὡς οὐδὲ τὸ πάθος*

Exſectio teſticulorum eunuchos feminis efficit ſimiles. Quemadmodum ergo feminis calvitium non accidit, ſic nec eunuchis propter frigidum temperamentum. Ceterum eunuchos podagra laborare Hippocratis quidem temporibus verum erat, nunc vero non amplius tum propter nimium otium tum ſimul victus intemperantiam. Res autem univerſa ita ſe habet: ſi quis podagra corripi debeat, ei pedes imbecilliores eſſe neceſſe eſt, quemadmodum cerebrum, ſi quis futurus ſit epilepticus. Neutrum tamen his affectibus omnino corripi neceſſarium eſt, ſi nihil in victus inſtituto deliquerit. Quod autem partis imbecillitas ad morbi generationem idonea non ſit, ex intermedio acceſſionum tempore manifeſto didiceris, quo prorſus non infeſtantur, etiam ſi naturalis imbecillitas ipſis ſemper inſit. Hoc autem manifeſtum eſſe etiam in podagricis et aperte conſtat humore quodam ſupervacaneo in pedes defluente hunc ipſis affectum conſtitui. Si ergo hic humor nunquam affluat, liquet quoque nunquam mor-

Ed. Chart. IX. [261.] Ed. Baf. V. (306. 307.)

ἔσται ποτὲ, οὐκ ἐπιῤῥυήσεται δὲ διὰ παντὸς, εἰ τὸ σῶμα γενήσεται δ' ἀπέριττον, ἐὰν γυμνάζηται τὰ μέτρια καὶ πέττη καλῶς ὁ ἄνθρωπος τὴν τροφὴν, ὅθεν ἀργίαι τε καὶ ἀδηφαγίαι βλάπτουσιν αὐτούς. βλάπτουσι δὲ καὶ τῶν ἰσχυρῶν καὶ πολλῶν οἴνων αἱ πόσεις καὶ (307) μάλισθ' ὅταν ἄνευ τοῦ προεδηδοκέναι τις αὐτῶν προσφέρηται. πληροῦσι γὰρ ἑτοίμως οὗτοι τὸ νευρῶδες γένος, ὥσπερ καὶ αἱ συνουσίαι. κατὰ μὲν τοὺς Ἱπποκράτους χρόνους ὀλίγοι παντάπασιν ἐποδαγρίων, διὰ τὸ τοῦ βίου κόσμιον, ηὐξημένης δὲ τῆς τροφῆς εἰς τοσοῦτον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ὡς ἂν μηδ' ἐπινοεῖν ἔστι προσθήκην αὐτῇ, ἄπειρόν τι τὸ πλῆθος τῶν ποδαγριώντων ἐστίν. ἐνίων μὲν οὖν οὔτε γυμναζομένων καὶ πρὸ τῆς τροφῆς πινόντων οἴνους ἰσχυροὺς, ἀφροδισίοις τε χρωμένων ἀμέτρως. ἐνίων δὲ, εἰ καὶ μὴ περὶ πάντα, καθ' ἓν γοῦν ἢ δεύτερον ὧν εἶπον πάντως ἁμαρτανόντων. ἀλλ' ὅταν ἡ πλημμέλεια γίνηται μεγάλη, πολλάκις ἐξαρκεῖ καὶ μόνον ἕν τι τῶν εἰρημένων ἁμαρτηθέν. διὰ τοῦτο γοῦν καὶ οἱ εὐνοῦχοι ποδαγριῶσιν, εἰ καὶ

bum futurum esse; non affluet autem si corpus perpetuo excrementis vacet. Vacat autem excrementis, si moderato utatur exercitio probeque cibum concoxerit: unde tum segnities tum edacitas ipsos laedit, laedunt etiam multorum ac vehementium vinorum potiones, ac maxime quum quis ante praesumptum cibum ipsis utatur. Haec enim quemadmodum et coitus prompte nervosum genus opplent. Hippocratis quidem temporibus pauci omnino podagra laborabant propter honestam vitae temperantiam, nostra vero aetate aucto huc usque epularum luxu, ut nihil supra addi posse videatur, infinita est podagra laborantium multitudo; quum nonnulli nunquam sese exerceant, sed et prave concoquant seque inebrient et ante cibum vina fortia potent, ac immoderata venere utantur; nonnulli vero etiam si in omnibus, in uno tamen aut altero ex enarratis delinquant. Et vero saepe quum peccatum magnum est, in uno eorum quae diximus deliquisse sat est. Ob has igitur causas etiam eunuchi po-

ὅτι μάλιστα τῶν ἀφροδισίων ἀπέχονται. τηλικαύτη γοῦν ἐστιν ἥ τε ἀργία καὶ ἡ ἀπληστία ἐπ' αὐτῶν καὶ οἰνοφλυγία, ὥστε καὶ τῶν ἀ- [265] φροδισίων χωρὶς ἁλῶναι δύνασθαι ποδάγρᾳ. τὰ δ' αὐτὰ δηλονότι κἀπὶ τῶν ἀρθριτικῶν εἰρῆσθαι νόμιζε. τοὐπίπαν γὰρ ἅπαντες οἱ ἀρθριτικοὶ πρότεροι γίνονται ποδαγρικοί. προσελήλυθε δὲ ταῖς εἰρημέναις αἰτίαις, δι' ἃς νῦν ποδαγριῶσι πολλοὶ, καὶ τὸ πατέρων τοὺς πλείστους γεγονέναι καὶ πάππων ἤδη ποδαγρικῶν, ἐφ' ὧν δηλονότι τὸ σπέρμα μοχθηρότερον ἦν καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῖς ἐγγόνοις ἰσχυροτέραν τοῖς μορίοις εἰργάσατο τὴν ἀσθένειαν.

## κθ'.

*Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτέῃ ἐκλείπῃ.*

Τῷ λόγῳ τῶν κενώσεων οὐ ποδαγριῶσιν αἱ γυναῖκες. ἐδείχθη γὰρ ἐν τῷ πρὸ τούτου λόγῳ χωρὶς τῆς κατὰ τοὺ χυμοὺς περιουσίας ἐκ μόνης τῆς τῶν μορίων εὐπαθείας μὴ δυναμένη συστῆσαι ποδάγρα. ἀλλὰ κἀνταῦθα πάλιν

dagra corripiuntur, etiamſi quam maxime ſibi a rebus venereis temperent. Talis enim eſt eorum deſidia, tanta ingluvies et crapula, ut etiam absque podagra corripi poſſint. Haec eadem et de arthriticis, ſiquidem fere omnes prius podagrici fiunt. Accedit ad has cauſas quibus plerique nunc in podagras incidunt, quod multi et parentes et avos podagricos habuere, in quibus ſemen nimirum vitiatum erat, quod ideo vehementiorem partium imbecillitatem conciliavit.

## XXIX.

*Mulier podagra non laborat, niſi ipſam menſtrua defecerint.*

Mulieres non menſtruarum vacuationum ratione podagricae fiunt. In ſuperiore ſiquidem commentario oſtenſum eſt ſine humorum redundantia, ex ſolo partium conſenſu facili podagram oboriri non poſſe. At vero hoc loco

ἔμπροσθεν μὲν ἀληθὲς ἦν τὸ χωρὶς τοῦ τελέως ἐκλιπεῖν τὰ καταμήνια, διὰ τὴν σμικρότητα τῶν ἁμαρτημάτων ὧν ἔμπροσθεν ἡμάρτανον αἱ γυναῖκες. νυνὶ δὲ διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν ἔνιαι ποδαγριῶσι, πρὶν ἐκλιπεῖν τὰ καταμήνια, παμπόλλαις μὲν ἐλλιπῶς γινομένων, ὀλίγαις δὲ καὶ συμμέτρως.

---

λ'.

*Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιάζειν.*

---

Ὅτι μεγίστην δύναμιν εἰς ποδάγρας γένεσιν ἡ τῶν ἀφροδισίων ἔχει χρῆσις εὔδηλον κἀπὶ τῶν παιδίων, ὥσπερ ὀλίγον ἔμπροσθεν κἀπὶ τῶν εὐνούχων ἔλεγεν. εὐνούχους μὲν οὖν ἑωράκαμέν τινας ποδαγριῶντας, παῖδας δ' οὐκ εἴδομεν. ἀλλ' εἰ καί τις ἑάλω τοιούτῳ πάθει, μετὰ τοῦ καὶ τὰ γόνατα καὶ τὰ κατὰ τὰς χεῖρας ἄρθρα συνεξοιδῆσαι πέπονθεν ἀρθριτικὸν τρόπον τινὰ αἰφνίδιον, ὑπὸ πληθώρας ἐκ πολλῶν ἀπεψιῶν ἀθροισθείσης.

---

rurfum olim verum erat, antequam menftrua omnino defeciffent, *mulieres podagra non corripi*, propter errorum quos fuperiore aetate mulieres admittebant parvitatem. Nunc vero ob eorum magnitudinem nonnullae podagra laborant, priusquam eas menftrua deficiunt, quamplurimis ipfarum parcius, paucis vero etiam commoderate fluentibus,

---

XXX.

*Puer ante venereorum ufum podagra non laborat.*

---

Quod magnam vim ad podagrae generationem veneris ufus habeat manifeftum eft etiam in pueris, quemadmodum paulo antea de eunuchis quoque dicebat. Eunuchos certe podagra cruciari vidimus, pueros non vidimus. Verum fi quis tali affectu correptus fit, una cum genuum et articulorum qui in manibus habentur magno tumore id mali paffus eft arthritidi cuipiam derepente ortae non diffimiliter propter plethoram multis cruditatibus acervatam.

λα'.

[266] Ὀφθαλμῶν ὀδύνας ἀκρητοποσίη ἢ λουτρὸν ἢ πυρίη ἢ φλεβοτομίη ἢ φαρμακείη λύει.

Ἐκ πείρας μοι δοκεῖ μᾶλλον, οὐκ ἐκ λόγου τινὸς ἐγνωκέναι τῶν εἰρημένων ἕκαστον ὁ Ἱπποκράτης· οὐδὲν γὰρ θαυμαστὸν ὀδυνώμενον ἄνθρωπον ἐπὶ λουτρὸν ὁρμήσαντα παύσασθαι τῆς ὀδύνης ἢ κωλυόμενον οἶνον πιεῖν, εἶτ' οὐδὲν ὀνηνάμενον, ὁρμῆσαι πρὸς αὐτὸν ὄντα καὶ ἄλλως οἰνόφλυγα, κἄπειτα ὠφεληθῆναι. καθάπερ οὖν καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν οὕτως ὁραθέντων ἐγράφη τοῖς ἰατροῖς ἀδιορίστως, οὕτω κἀνταῦθα δοκεῖ μοι γεγράφθαι, μήτε λογικῶς εἰπόντος αὐτοῦ τὰς διαθέσεις μήτ' ἐμπειρικῶς τὰς συνδρομάς. τό γε μὴν ἐκ τῶν οὕτω γραφομένων λόγων χρήσιμον ἡμῖν ἐστιν εἰς τὸ ζητῆσαι τὰς διαθέσεις ἐφ' αἷς ἀκρητοποσίη τε καὶ λουτρὸν ἕκαστόν τε τῶν εἰρημένων ἐφεξῆς ὀνίνησιν, ὅπερ κἀμοὶ συνέβη. τὸ μὲν γὰρ ὅτι πάντως εἰσί τινες τῶν ὀδυ-

XXXI.

*Oculorum dolores meri potio aut balneum aut fomentum aut venae sectio aut purgatio solvit.*

Hippocrates pronunciatorum quodque experientia magis quam ratione aliqua cognovisse mihi videtur. Nihil enim mirum, si quis homo dolens oculis ad balneum profectus dolore liberatus fuerit aut interdicto vini potu, deinde nulla hinc percepta utilitate ad vini potionem se contulerit, ipse alioqui vino et crapulae deditus postea melius habuerit. Quemadmodum igitur et pleraque alia quae sic vidisset, medicis citra ullam distinctionem scripsit: ita haec quoque mihi tradidisse videtur, quum neque ut rationalis affectiones, neque ut empiricus symptomatum concursus explicet. Ceterum ex aphorismis hoc modo scriptis utilitatem capiemus, si affectus in quibus meraca potio aut balneum, atque deinceps enumeratorum quodque conveniat exquisiverimus; quod et mihi contigit:

Ed. Chart. IX. [266.] Ed. Baf. V. (307.)

νωμένων ὀφθαλμούς, οἱ μὲν ἀκρητοποσίαις, οἱ δὲ λουτροῖς ὠνινηνάμενοι, πιστεύων Ἱπποκράτει ἐπεπείσμην. οὐ γὰρ ἂν ἔγραψεν αὐτὸ μὴ θεασάμενος, οὐ μὴν ὑπό γε τῶν διδασκάλων τινὸς ἐθεασάμην ποτὲ τοιοῦτον βοήθημα προσενεχθὲν κάμνοντι. ζητήσας οὖν πάσας τὰς διαθέσεις, ἐφ' αἷς ἀναγκαῖόν ἐστιν, οὐ κατὰ τὸν ὀφθαλμὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλα μόρια γίνεσθαι τὰς ὀδύνας, εἶτ' ἐμαυτὸν πείσας εὑρηκέναι. τοὐντεῦθεν ἐσκεψάμην αὐτῶν τὰ γνωρίσματα, κἀπειδὴ καὶ περὶ τούτων ἐπείσθην, ἐτόλμησα προσαγαγεῖν τὰ βοηθήματα τοῖς ὀδυνωμένοις· καὶ πρῶτον μὲν ἔλουσα νεανίσκον ὃν εὐλόγως ὁ θεραπεύων πεφλεβοτόμηκε κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἀπ' ἀρχῆς, εἶθ' ἑξῆς ἐθεράπευσε τοῖς διὰ πείρας φαρμάκοις, φλεγμονῆς μόνης οὔσης κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς. ὠδυνᾶτο δὲ κατά τινας εἰσβολὰς σφοδρότατα καθ' ἃς αὐτὸς ἔφασκεν αἰσθάνεσθαι δριμέων ὑγρῶν ἀθρόως ἐπιῤῥυέντων τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶτ' ἐκκριθέντων αὐτῶν ἐπαύετο τὸ σφοδρότατον τῆς ὀδύνης, οὐ μὴν παντάπασιν ἀνώδυνος ἐγίγνετο,

nam quosdam omnino esse oculorum doloribus affectos, quorum nonnulli meri potionibus, nonnulli balneis juvarentur, fidem Hippocrati adhibens eram persuasus, non enim istud nisi intuitus ipse scripsisset, quum tamen a nemine praeceptorum unquam hujusmodi remedium oculorum doloribus laboranti adhibitum fuisse spectassem. Indagatis itaque cunctis affectibus, quibus non in oculis dumtaxat, verum etiam ceteris in partibus dolores oboriri necessarium est; deinde ratus me ipsos invenisse, hinc et propria ipsorum signa speculatus sum, quibus adductus tum demum auxilia dolentibus afferre non dubitavi. Atque inprimis adolescentem lavi, cui medicus curationi incumbens, ratione duce, secundo ab initio morbi die venam secuit, ac deinceps curavit medicamentis quae per experientiam noverat, sola inflammatione oculos obsidente. Cruciabatur autem vehementissimis doloribus per quosdam insultus, quibus ipse acres humores consertim affluentes in oculos se sentire dicebat; ipsis deinde excretis doloris

καὶ τοῦτο αὐτὸ συνέβη δι' ὅλης τῆς πέμπτης ἡμέρας, ἀεὶ καὶ μᾶλλον αὐξανόμενον, οὐκέτ' οὖν φέρων τὴν ὀδύνην ἐκάλεσεν ἐμέ τε καὶ τῶν ὀφθαλμικῶν ἰατρῶν τινα τῶν τότε ὄντων ἐν Ῥώμῃ τὸν δοκιμώτατον· ἐκείνῳ μὲν οὖν ἐδόκει τότε χρῆσθαί τινι κολλυρίῳ τῶν ἐμπλαστικῶν τε ἅμα καὶ ἀνωδύνων, οἷα [267] τά τε διὰ ψιμυθίου πεπλυμμένου καὶ ἀμύλου καὶ μήκωνος συντιθέμενα. μάλιστα γὰρ ἂν οὕτως ἀνασταλήσασθαι τὸ ἐπιῤῥέον ἤλπιζε διὰ τῶν ἐμπλαστικῶν, ναρκωθήσεσθαί τε ἅμα διὰ τῶν ναρκωτικῶν τὴν αἴσθησιν. ἐγὼ δ' ἐξ ἀρχῆς ἀπόπτως ἔσχηκα πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν φαρμάκων· οὔτε γὰρ ἀναστέλλει τὰ σφοδρὰ τῶν ῥευμάτων, ἀλλ' ἐκκρίνεσθαι κωλύει καὶ διὰ τοῦτο δριμέων μὲν ὄντων αὐτῶν ἑλκοῦσθαι συμβαίνει τὸν κερατοειδῆ· πολλῶν δὲ διατείνεσθαί τε καὶ παροξύνεσθαι σφοδρῶς, ὥσπερ ῥηγνύμενον, ἐφ' οἷς εἰ μὴ καὶ μεγάλως εἴη ναρκωτικὸν τὸ φάρμακον, ἀφορήτους συμβαίνει εἶναι τὰς ὀδύνας. εἰ δ' οὕτως εἴη ναρκωτικὸν ὡς καὶ τῆς μεγίστης φλεγμονῆς ἀναι-

vehementia, non tamen prorſus doloris erat expers, et hoc ipſi quinto quoque die univerſo accidebat ſemperque magis ac magis invaleſcebat. Quum igitur dolorem diutius ferre non poſſet et me et quendam ex ocularìis medicis, qui tum Romae erant, celeberrimum accerſivit. Huic itaque videbatur collyrio quodam emplaſtico ſimulque anodyno utendum eſſe, cujusmodi ſunt collyria quae ex ceruſſa lota, amylo et papavere componuntur. Nam ſic maxime poſſe reprimi per emplaſtica id quod influebat ſimulque ſenſum ſtupefieri per narcotica ſperabat. Ego vero ab initio ſuſpecta habui talia medicamenta: neque enim vehementes fluxiones reprimunt, ſed eas excerni prohibent, ideoque ſi acres ipſi humores extiterint, corneam ulcerari accidit; ſi vero multi extendi ac vehementer irritari, quia ſi rumpantur, evenit. Quibus niſi medicamentum ſit vehementer narcoticum, dolores intolerabiles excitantur. Si vero adeo ipſos ſtupefaciat, ut oculi maximam inflammationem non ſentiant, tum viſoriam fa-

σθήτους ἐργάζεσθαι τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἅμα κακοῦσθαι τὴν ὀπτικὴν δύναμιν, ὡς μετὰ τοῦ παύσασθαι τὴν ὀφθαλμίαν ἢ παντελῶς ἀμυδρὸν ἢ μηδ' ὅλως αὐτοὺς ὁρᾷν, ἅμα δ' ὑπολείπεσθαί τινα σκιῤῥώδη διάθεσιν ἐν τοῖς χιτῶσι δυσίατον. ἅτε οὖν ταῦτα γινώσκων, ὁρῶν τε τὸ ἐπιῤῥέον οὐκ ὀλίγον ἰσχυρῶς τε δριμὺ καὶ θερμὸν, ἐνόησα χρήσασθαι πυρίᾳ πρότερον, ἕνεκα πείρας, ὡς ἐξ αὐτῆς ἀκριβέστερον εἰσόμενος, ὁποία τίς ἐστιν ἡ διάθεσις. εἴωθε γὰρ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἡ πυρία παρηγορεῖν μὲν ἄχρι τινὸς, ἐπικαλεῖσθαι δ' ἕτερον ῥεῦμα. καθ' ὃν γὰρ λόγον διαφορεῖν πέφυκε τὸ περιεχόμενον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἕλκειν ἕτερον ἐκ τῶν πλησίων· ἀλλ' ἅμα γε τῷ κελεῦσαί με τό θ' ὕδωρ κομισθῆναι τὸ θερμὸν καὶ τὸν σπόγγον, αὐτὸς ὁ κάμνων ἔφη πεπειρᾶσθαι ἤδη πολλάκις δι' ὅλης ἡμέρας τοῦ βοηθήματος, παρηγοροῦντος μὲν αὐτὸν, ὀλίγῳ δ' ὕστερον ὀδύνην μείζονα ἐπιφέροντος. ἀκούσας οὖν ἐγὼ τοῦτον τὸν μὲν ὀφθαλμικὸν ἰατρὸν ἀπέλυσα, παραμένειν αὐτὸς ὑποσχόμενος καὶ ποιήσειν ἀνώδυνον τὸν κάμνοντα χω-

cultatem adeo laedi necesse est, ut postquam inflammatio cessarit aut omnino subobscure aut nihil plane cernat; tum etiam quandam praeduram affectionem curatu difficilem in oculorum tunicis relinqui. Quum igitur ista novissem et affluentem humorem animadverterem, non paucum valdeque acrem et calidum primum fomento utendum censui experientiae gratia, ut qui certius ex ea qualisnam foret affectio intellecturus essem. Solet enim fomentum in his aliquantisper dolorem mitigare, sed aliam fluxionem evocare. Qua enim ratione consuevit contentum oculis humorem discutere, eadem ratione alterum quoque ex vicinis partibus attrahere. Verum simul atque aquam et spongiam afferri jussi, aeger ipse dixit se multoties jam idem remedium toto die expertum esse, quod primum dolorem imminuit, sed paulo post dolorem majorem invehit. Quare quum ego audivissem, ocularium medicum abire permisi, pollicitus ipse me apud aegrum

ρὶς φαρμάκου (308) ψυκτικοῦ, τῷ λουτρῷ δὲ αὐτίκα χρησάμενος καὶ μόνῳ, οὕτως ἀνώδυνον εἰργασάμην αὐτὸν, ὡς δι' ὅλης νυκτὸς κοιμηθῆναι, μηδ' ἅπαξ καλέσαντα τῶν παρακοιμωμένων μηδένα. τοὐντεῦθεν δὲ λοιπὸν ἐφ' ὧν ἐσημειωσάμην ἐπιῤῥεῖν μὲν τοὺς δριμεῖς χυμοὺς τοῖς ὀφθαλμοῖς, οὐ μὴν ἔτι γε πληθωρικὸν εἶναι τὸ σῶμα, βαλανείου χρήσει τὴν ὀδύνην αὐτῶν ἰασάμην. ἄλλον δέ τινα νεανίσκον ἡμερῶν μὲν ἤδη πλειόνων ὀφθαλμιῶντα, κατ' ἀγρὸν οὐκ ἐγγὺς ὄντα τῆς πόλεως, ὕστερον δ' ὡς ἐν αὐτοῖς διέμενεν, ἀφικόμενον εἰς τὴν πόλιν ἰδὼν αὐχμηροὺς μὲν ἔχοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἰσχυρῶς δ' ὠγκωμένας καὶ πλήρεις αἵματος τὰς κατ' αὐτοὺς φλέβας, ἐκέλευσα λουσάμενον ἀκρατεστέρῳ χρῆσθαι τῷ πώματι, οὕτω πειραθῆναι καθυπνῶσαι· καὶ τοίνυν ὕπνος τε βαθὺς αὐτῷ γίνεται καὶ ἀνώδυνος ἕωθεν ἀνέστη καί μοι θάρσος ἐνεποίησεν, ἐφ' ὧν ἐστιν ἔνστασις αἵματος παχέος ἐν τοῖς τῶν ὀφθαλμῶν φλεβίοις ἄνευ πληθωρικῆς διαθέσεως ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, οἴνου χρῆσθαι πόσει δυναμένου καὶ κενοῦν τὸ αἷμα καὶ τῷ σφοδρῷ τῆς κινή-

commorari eumque abſque frigido medicamento dolore vacantem redditurum. Quam primum itaque ſolo balneo uſus ſic aegrotum dolore vacuum reddidi, ut tota nocte dormierit, nec aſſidentium qui juxta dormiebant quemquam ſemel appellaverit. Ab hujus curatione in poſterum in quibus acres humores in oculos influere, nec dum tamen plethoricum corpus eſſe ſignis deprehendi, balnei uſu eorum dolorem ſanavi. Sed alterum quoque quendam adoleſcentem qui ruri non prope urbem profectum conſpicatus ſqualidos quidem oculos habere et plenas ſanguine ipſorum venas admodum tumere, juſſi, ubi laviſſet, vino uti meraciore atque ita quo ſuavem ſomnum iniret contendere. Ceterum ſomnus profundus ipſum invaſit et mane dolore vacuus ſurrexit, mihique fiduciam praebuit, in quibus ſanguis craſſus oculorum venulas diſtenderet, nulla toto corpore affectione plethorica, utendi vini potione, quod quidem ſanguinem et attenuare et vacuare

σεως ἐκφράττειν τὰς ἐνστάσεις. ταυτὶ μὲν οὖν ἀγωνιστικὰ βοηθήματα τῆς κατ' ὀφθαλμοὺς ὀδύνης. ἀσφαλέστατον δ' ἡ πυρία καὶ πάντως τινὰ χρείαν παρέχον ἢ ὡς σημεῖον εἰς διάγνωσιν [268] ἢ ὡς αἴτιον ὑγιείας τοῖς ὀφθαλμοῖς. ὅταν μὲν γὰρ μηκέθ' ὅλως ἐπιῤῥέῃ, κατὰ μὲν τὴν πρώτην προσφορὰν, αὐτῷ τῷ θερμαίνειν μόνῳ παρηγορίαν τινὰ μετρίαν ἤνεγκεν, ὀλίγῳ δ' ὕστερον αὔξάνει τὴν ὀδύνην καὶ γίνεται τηνικαῦτα διαγνωστικὸν σημεῖον ὡς καταμαθόντας ἡμᾶς τὴν διάθεσιν ἐπί τινα κένωσιν ὅλου τοῦ σώματος ἀφικέσθαι, πληθωρικοῦ μὲν ὄντος αὐτοῦ διὰ φλεβοτομίας, κακοχύμου δὲ διὰ καθάρσεως. οὐ γὰρ δὴ χαλεπόν γέ σοι διακρῖναι κακοχυμίαν ἀπὸ πλήθους αἵματος.

λβ'.

*Τραυλοὶ ὑπὸ διαῤῥοίης μάλιστα ἁλίσκονται μακρῆς.*

suique motus vehementia obstructiones liberare possit. Atque haec sunt doloris oculorum remedia agonistica. Securissimum autem est fomentum quod aliquam omnino utilitatem affert vel ut signum ad dignotionem vel ut causa sanitatis oculorum effectrix. Quum enim nihil omnino influit amplius in oculos, admotum fomentum contentum ipsis supervacaneum humorem discutit atque ita ipsis sanitatem restituit. Quum vero adhuc influit ad primam admotionem ipso solo calefactu quandam mitigationem affert, sed paulo post dolorem amplificat, ac tunc diagnosticum fit signum, unde nos affectu intellecto ad aliquam totius corporis vacuationem pervenimus. Si namque plethoricum corpus fuerit venae sectione, si cacochymiam purgatione vacuabimus. Non enim profecto tibi a sanguinis plenitudine cacochymiam distinguere perarduum est.

XXXII.

*Balbi longa diarrhoea maxime corripiuntur.*

Ὥσπερ τὸ ψελλίζεσθαι τῆς διαλέκτου πάθος ἐστὶν, οὐ τῆς φωνῆς, οὕτω καὶ τὸ τραυλίζειν μὴ δυναμένης τῆς γλώττης ἀκριβῶς ἐκείνας διαρθροῦν τὰς φωνὰς, ὅσαι διὰ τοῦ τ καὶ ρ λέγονται, καθάπερ αὐτήν τε ταύτην τὴν τραύλωσιν καὶ ὁμοίως τάσδε, τρέχει, τρέμει, τραχὺς, τροχὸς, τρυφερὸς ὅσαι τε ἄλλαι παραπλήσιαι. δέονται γὰρ αἱ τοιαῦται πᾶσαι τῆς γλώττης μετὰ τοῦ πλατύνεσθαι στηριζομένης ἐπὶ τοῖς προσθίοις ὀδοῦσιν. ὅταν οὖν ἀτονωτέρα τισὶ ὑπάρχῃ, στηρίζεται χεῖρον καὶ οὐ διαρθροῖ τὸν τοῦ τ καὶ ρ φθόγγον, ἀλλ' ἐπὶ τὸν τ καὶ λ μεταπίπτει. δύναται δ' αὐτῇ γενέσθαι τοῦτο καὶ διότι βραχυτέρα πώς ἐστι τοῦ προσήκοντος, ὅπερ ἐστὶ σπανιώτατον· ἀλλὰ καὶ διότι μαλακωτέρα τε καὶ ὑγροτέρα τὴν κρᾶσιν ἡ τραύλωσις γίνεται. οὕτω γοῦν καὶ τὰ παιδία τραυλίζει παραπλησίου τοῦ συμβαίνοντος αὐτοῖς ὑπάρχοντος οἷόν τι καὶ περὶ τὴν βάδισιν γίνεται. καὶ γὰρ καὶ ταύτην τὰ μὲν οὐδ' ὅλως, τὰ δ' οὐχ ἱκανῶς ἔχει τῶν σκελῶν αὐτοῖς διὰ μαλακότητα στηρίζεσθαι βεβαίως ἀδυνατούντων. ἐνίοις δὲ καὶ τῶν τελείων, ὅταν

Quemadmodum balbutire linguae, non vocis vitium est, sic etiam traulizare, quum lingua eas voces articulate pronunciare non potest, quae per t et r proferuntur, qualis haec ipsa est traulosis et hae similes, trepidat, tremit, tragula, trochus, triticum et quae ceterae sunt his consimiles. Omnes siquidem hujusmodi linguam et quae dilatetur et quae primoribus innitatur dentibus, desiderant. Quum igitur quibusdam lingua imbecillior existat, deterius innititur et quem sonum t et r edunt, articulate efferre nequit, sed ad t et l pronunciandum labitur. Id autem ipsi accidere potest, quod lingua quodammodo brevior sit quam deceat: quod rarissimum existit; sed et molliori et humidiori sit temperamento, accidit balbuties; quam ob causam pueri balbutiunt consimili in ipsis eventu atque ambulando fit. Etenim ex his nonnulli nequaquam prorsus incedunt, alia vero incessu sunt parum firmo, cruribus prae mollitudine titubantibus et vocillantibus.

διαλεγόμενοι κάμνωσι, συμβαίνει τραυλίζειν, ὥσπερ καὶ τοῖς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐλήσασιν, οὕτω δὲ καὶ τοῖς ἐν νόσῳ κεκμηκόσιν ἰσχυρῶς τὴν δύναμιν, ὥσπερ γε καὶ διὰ τὸ σφοδρότερον ξηρανθῆναι τὴν γλῶτταν ἐνίοις. ἀλλ' ἡ τοσαύτη ξηρότης οὐδενὶ τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων ὑπάρξαι δύναται. καὶ διὰ τοῦτο μόνης ὑγρότητος ἀμέτρου σύμπτωμά ἐστιν ἐν τοῖς φύσει τραυλοῖς ἡ τῆς διαλέκτου βλάβη μὴ δυναμένων τῶν μυῶν τῆς γλώττης ἐγκρατῶς στηρίζεσθαι. τοῦτο δὲ αὐτοῖς συμβαίνειν ἐγχωρεῖ μὲν καὶ διὰ τὴν οἰκείαν ἀῤῥωστίαν, ἐγχωρεῖ δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν νεύρων, ὧν παρ' ἐγκεφάλου λαμβάνει δηλονότι. καὶ οἱ μεθύοντες οὖν ἐνίοτε τραυλίζουσι, τοῦτο μὲν ὑ- [269] γρότητι πολλῇ διαβρεχομένου τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦτο δ' ὑπὸ πλήθους αὐτῆς βαρυνομένου. συμβήσεται γοῦν οὕτω καὶ τοῖς φύσει τραυλοῖς ἤτοι τὸν ἐγκέφαλον ὑγρὸν ὑπάρχειν ἢ τὴν γλῶτταν ἢ ἀμφότερα. τοῦ μὲν οὖν ἐγκεφάλου τοιαύτην ἔχοντος κρᾶσιν ἀποῤῥεῖν μὲν εἰκός ἐστι περιττωμάτων ὑγρῶν πλῆθος, ὑποδέχεσθαι δὲ αὐτὰ καταῤῥέοντα τὴν γαστέρα, κἀντεῦθεν ἁλίσκεσθαι

Nonnullis etiam aetate integra interloquendo defeffis balbutire contingit; quemadmodum ex iis qui plurimum tibia cecinerunt et quibus vires morbo vehementer proftratae funt; et quibus demum lingua vehementius exaruit. Verum tanta ficcitas nemini fecundum naturam fe habenti adeffe poteft. Atque ideo folius humiditatis immoderatae natura balbis fymptoma eft loquutionis laefio, quum linguae mufculi valide ftabiliri nequeant. Hoc autem ipfi vel propter propriam imbecillitatem accidere poteft et propter nervorum quos videlicet e cerebro fufcipit infirmitatem. Quare et ebrii nonnunquam balbutiunt, tum quia multa humiditate cerebrum perfunditur, tum quia ipfius copia praegravatur. Sic itaque continget natura balbis ut vel cerebrum humidum habeant vel linguam vel utrumque. Atque cerebro quidem tale temperamentum adepto, humidorum excrementorum copiam ex eo defluere par eft, eaque fluentia ventriculum fufcipere indeque lon-

διαῤῥοίαις μακραῖς τὸν ἄνθρωπον. τῆς γλώττης δ' αὐτῆς ὑγροτέρας οὔσης σφόδρα φύσει καὶ τὴν κοιλίαν εἰκὸς εἶναι τοιαύτην, ὡς ἂν θατέρου τῶν χιτώνων αὐτῆς κοινοῦ πρὸς τὴν γλῶτταν ὑπάρχοντος, ἀσθενοῦς δὲ δι' ὑγρότητα, κοιλίας δ' οἰκεῖον πάθημα, χρονία διάῤῥοια.

λγ'.

*Οἱ ὀξυρεγμιώδεες οὐ πάνυ τι πλευριτικοὶ γίνονται.*

Τοὺς ὀξυρεγμιώδεις ὀξεῖαν ἔχοντας ἐρυγὴν σπανίως φησὶν ἁλίσκεσθαι πλευρίτισι· τὸ γὰρ οὐ πάνυ τῶν σπανίως γιγνομένων δηλωτικόν ἐστιν, οὐ τῶν οὐδ' ὅλως; ὡς ἔνιοι τῶν ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον ἔγραψαν. εἴρηται δ' ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ πλευρίτιδος λόγοις ὡς ἡ μὲν ἅμα τοῖς ὠχροῖς τε καὶ ξανθοῖς πτύσμασιν ἐπὶ χολώδεσι γίνεται χυμοῖς, ἡ δ' ἅμα τοῖς ἀφρώδεσι ἐπὶ φλεγματικοῖς. ὥσπερ καὶ ἡ μὲν ἅμα τοῖς μελαντέροις ἐπὶ τοῖς μελαγχολικοῖς, ἡ δ' ἅμα

gis alvi profluviis hominem corripi. Quum vero ipfa lingua praehumidior exiftat natura, ventriculum quoque talem effe confentaneum eft, utpote qui alteram fui tunicam habeat cum lingua communem quae propter humiditatem imbecillis redditur; ventriculi vero familiaris affectio diuturna diarrhoea eft.

XXXIII.

*Qui acidum eructant, non admodum pleuritici fiunt.*

Oxyregmiodes acidum ructum habentes raro pleuritide corripi tradit. Nam illud *non admodum* id quod raro, non quod nullo modo ufu venit declarat, ut quidam libri interpretes fcripferunt. In fermonibus autem de pleuritide a nobis dictum eft, pleuritidem quae cum pallidis et flavis fputis effet, ex biliofis humoribus ortum habere; quae vero cum fpumofis, ex pituitofis: quemadmodum et quae cum nigrioribus, ex melancholicis; quae denique

τοῖς ἐρυθροῖς ἐπ' αὐτῷ τῷ αἵματι. φλεγμονὴ μὲν γάρ ἐστι περὶ τὸν ὑπεζωκότα καλούμενον ὑμένα ἡ τῶν πλευριτικῶν διάθεσις. ἁπάσης δὲ φλεγμονῆς γινομένης ὑπὸ πλεονεξίας τινὸς χυμοῦ κατὰ τὴν ἐκείνου φύσιν, τό τε τῶν πτυσμάτων εἶδος ἐπιγίνεται τοῖς πλευριτικοῖς ἥ τε τῆς σωτηρίας, ἥ τε τοῦ θανάτου προσδοκία. καταδέχεσθαι δ' οὐχ ὁμοίως πεφύκασι τοὺς χυμοὺς οἵ θ' ὑμένες καὶ ὁ πνεύμων. πυκνὴ μὲν γὰρ καὶ ἡ τῶν ὑμένων φύσις, ἀραιὸς δὲ πάντῃ καὶ μανὸς ὁ πνεύμων ἐστὶν, ὥστε τούτῳ μὲν ἅπαντας ἕτοιμον δέχεσθαι τοὺς χυμοὺς, τῷ δ' ὑπεζωκότι τοὺς χολώδεις μᾶλλον. διὰ τοῦτο οὖν οἷς φύσει πλεονάζει τὸ φλέγμα, σπανίως ἁλίσκονται πλευρίτισι καὶ μάλιστ' ἐὰν ἁλυκότητά τινα καὶ δριμύτητα προσλάβῃ. τὸ γὰρ τοιοῦτον δάκνον τὰ ἔντερα πρὸς τὴν διαχώρησιν ἐρεθίζει καὶ συμβαίνει τηνικαῦτα μὴ μόνον τῷ φλέγματι κενοῦσθαι, συναπέρχεσθαι δ' αὐτῷ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων περιττωμάτων. ἔλεγε δ' αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ὑδάτων τε καὶ τόπων καὶ ἀέρων

cum rubris ex fanguine fieri oftendimus. Etenim inflammatio membranae coftas fuccingentis appellatae pleuriticorum affectus. Quum vero omnis inflammatio ex alicujus humoris redundantia gignatur pro ejus natura, tum fputi fpecies pleuriticis fupervenit, tum falutis aut mortis exfpectatio. Non peraeque autem membranae ac pulmo humoribus fufcipiendis nati funt; denfa fiquidem eft membranarum natura, pulmo vero omnem in partem rarus et laxus; quare huic quidem promptum eft omnes humores fufcipere, membranae vero fuccingenti biliofis magis. Ob hanc igitur caufam quibus natura pituita exuberat, ii raro pleuritide corripiuntur, praefertimque fi falfedinem aliquam atque acrimoniam adfumpferit. Talis enim pituita mordens inteftina ad dejectionem proritat, tumque non folam pituitam vacuari, fed una cum ea alia etiam multa excrementa dejici contingit. Sed ipfe in libro etiam de aquis, locis et aëre minime pleuritidi aliis-

*ἥκιστα πλευρίτισί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νοσήμασι ἁλίσκεσθαι τοὺς ὑγρὰν ἔχοντας φύσει τὴν γαστέρα.*

λδ'.

[270] *Ὀκόσοι φαλακροὶ, τουτέοισι κιρσοὶ μεγάλοι οὐ γίνονται, ὁκόσοις δ' ἂν φαλακροῖς ἐοῦσι κιρσοὶ ἐπιγίνωνται, πάλιν οὗτοι γίνονται δασέες.*

*Ὁπόταν ἐν ἀνδρὸς φρονίμου συγγράμματι λόγος εὑρεθῇ προφανῶς ψευδὴς, εἰκότως ἀπορεῖσθαι συμβαίνει τοὺς ἀναγινώσκοντας αὐτὸν καὶ πρῶτον μὲν ἑαυτοῖς ἀπιστεῖν, ὡς μηδὲ τὰ φανερὰ γινώσκουσι, εἶθ' ἑξῆς ὑποπτεύειν, μή τι τῶν ὑποκειμένων ψευδὲς εἴη. τίς γὰρ οὐκ οἶδε ἀνίατόν τι πάθημα τὴν φαλάκρωσιν ὑπάρχουσαν; ἀλλὰ καὶ τὸ μηδέποτε ἐπιγίνεσθαι μεγάλους κιρσοὺς τοῖς φαλακροῖς οὐκ ἀληθὲς, ὥσπερ οὐδὲ τὸ γενομένων κιρσῶν παύεσθαι τὴν φαλάκρωσιν, εἰ μή τι ἄρα, καθάπερ ἔνιοί φασι, τὴν καλουμένην ὑπὸ τῶν ἰατρῶν μαδάρωσιν ὀνομάζει φαλάκρωσιν.*

que morbis obnoxios esse dicebat eos qui alvum natura humidam haberent.

XXXIV.

*Qui calvi sunt, iis varices magni non oboriuntur; quibus vero calvis existentibus varices succedunt, ii rursum capillati fiunt.*

Quum in viri prudentis opere oratio comperitur evidenter falsa, merito lectores ipsum dubitare accidit, ac primum quidem sibi ipsis diffidere, tanquam ea non assequantur, quae etiam sint manifesta; deinde vero suspicari ne quid ex iis quae proposita sunt falsum fuerit. Quis enim non novit calvitium quendam affectum esse insanabilem? Sed neque illud verum est, magnos varices calvis nunquam supervenire, sicuti neque varicibus ortis calvitium cessare, nisi forte, ut nonnulli ajunt, vocatum a medicis capillorum defluvium calvitium nominat. Illud

*ἐκείνη γὰρ ὑπὸ μοχθηρῶν χυμῶν γιγνομένη, καθάπερ αἵ τε ὀφιάσεις καὶ ἀλωπεκίαι ὀνομαζόμεναι, μεταστάντων εἰς τὰ σκέλη τῶν φαύλων χυμῶν ἐργάζεσθαι δύνανται κιρσοὺς, ἀνακτήσασθαί τε τὰς τρίχας. εἰ γὰρ ἔμπροσθεν ὑπὸ μοχθηρῶν χυμῶν φθειρομένων αὐταῖς τῶν ῥιζῶν ἡ διαφθορὰ συνέβαινεν, εἰκότως νῦν ἐπὶ τῇ μεταστάσει τῶν χυμῶν, εἰς τὴν κατὰ φύσιν ἐπανήξουσι κατάστασιν.*

---

λε'.

*Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγινομένη κακόν.*

---

*Ἐπιγίνεσθαι τοῖς πάθεσιν ἕτερα πάθη τε καὶ συμπτώματα τοῖς παλαιοῖς ἰατροῖς ἔθος ἐστὶ λέγειν ὅσα κατὰ τὸν αὐτοῦ πάθους λόγον αὐξανομένου συμβαίνειν εἴωθε. τοιοῦτον γάρ τι καὶ τὸ τῶν ἐπιγινομένων ἐστὶ Πραξαγόρου βιβλίον. οὕτω δὲ καὶ νῦν εἴρηται ἐπὶ τῆς βηχός· οὐ γὰρ ἐπειδὰν δι' ἄλλην τινὰ γένηται πρόφασιν, [271] ὑδερικῷ βὴξ ὀλέθριόν ἐστι σημεῖον, ἀλλ' ὅταν αὐτῷ τῷ λόγῳ τοῦ*

enim quum a vitioſis humoribus ortum habeat, ut et quae ophiaſis et alopecia nominatur, iisdem pravis humoribus in crura translatis varices facere et capillos reſtituere poteſt. Si namque prius a vitioſis humoribus corruptis capillorum radicibus eorum fiat jactura, merito nunc iisdem alio migrantibus, ad naturalem ſtatum revertentur.

---

XXXV.

*Hydropicis tuſſis ſuccedens malum.*

---

Morbis alios morbos et ſymptomata ſupervenire medicis moris fuit dicere, quae ipſius morbi augeſcentis ratione accidere conſueverunt. Talis enim eſt Praxagorae liber de ſupervenientibus. Sic etiam nunc de tuſſi dictum eſt; non enim quum ex alia occaſione fit hydropico tuſſis, ſignum eſt exitioſum, ſed quum ipſius morbi ratione.

νοσήματος. ἡνίκα γὰρ ἂν ἐς τοσοῦτον αὐξηθῇ πλῆθος ἐπὶ τῶν ὑδερικῶν παθῶν ἡ ὑδατώδης ὑγρότης, ὡς ἤδη καὶ τὰς τραχείας ἀρτηρίας καταλαμβάνειν, εἶτα βὴξ ἐπιγένηται, τότε κίνδυνος ἕπεται πνιγῆναι τὸν ἄνθρωπον οὐκ εἰς μακράν.

λστ'.

*Δυσουρίην φλεβοτομίη λύει, τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.*

Οὐδ' οὗτος ὁ λόγος ὑγιής ἐστιν, εἰ μὴ προσλάβῃ τὸν καὶ συνδεσμὸν, ὥστε γενέσθαι τὸν ἀφορισμὸν τοιόνδε, δυσουρίην καὶ φλεβοτομία λύει. ὄντως γὰρ καὶ φλεβοτομία λύει δυσουρίαν, ἐκείνην δηλονότι τὴν διὰ φλεγμονὴν καὶ πλῆθος γεγενημένην. τὸ δὲ τέμνειν τὰς εἴσω περὶ τῶν ἐν ταῖς χερσὶ φλεβῶν λεγόμενον, οὔτ' ἀληθές ἐστιν, οὔτε ὁμολογούμενον Ἱπποκράτει. φαίνεται γὰρ ἐν ἅπασι τοῖς συγγράμμασιν ἐπὶ μὲν τῶν ἀνωτέρω τοῦ ἥπατος ἐκ τῶν χειρῶν ἀποχέων τοῦ αἵματος, ἐπὶ δὲ τῶν κατωτέρω τὰς κατὰ ἰγνὺν ἢ σφυ-

Quum enim in hydropicis affectibus aquofa humiditas tanta copia creverit, ut jam afperas arterias occupet, deinde tuffis fuperveniat, tunc ne haud id ita multo poft homo fuffocetur periculum imminet.

XXXVI.

*Urinae difficultatem venae fectio folvit, fecundae autem funt interiores.*

Sed neque fana eft haec oratio, nifi *etiam* conjunctionem affumpferit, ut ejusmodi fit aphorifmus: *difficultatem urinae etiam venae fectio folvit.* Revera enim etiam venae fectio dyfuriam folvit, illam videlicet quae propter inflammationem et plenitudinem facta eft. Illud autem, *fecandas effe interiores*, fi de manuum venis dicatur, neque verum eft, neque ab Hippocrate conceffum. In omnibus fiquidem fuis operibus, partibus fupra jecur affectis, ex manibus fanguinem mittere, inferioribus vero

ρὸν κελεύων τέμνειν. εἰ δὲ περὶ τούτων αὐτῶν εἰρῆσθαί τις ὑπολάβοι τὸ τέμνειν τὰς εἴσω, μικρὰν τοῦτο δύναμιν ἔχει. ἀπὸ μιᾶς γὰρ ἀμφότερα πεφύκασι φλεβὸς τῆς ἐν ἰγνύϊ τριχῆ σχισθείσης, ὅτι καὶ μία φλὲψ εἰς τοῦθ' ἥκει τὸ κῶλον, οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς χειρὸς δύο. βέλτιον οὖν ἐστι καὶ τοῦτον τὸν ἀφορισμὸν ἕνα τῶν παρακειμένων ὑπολαβεῖν.

---

λζ'.

*Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γενέσθαι ἐν τῷ τραχήλῳ ἀγαθόν· ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νούσημα.*

---

Ἀληθὴς ὁ λόγος καὶ ἡ αἰτία πρόδηλος, εἴ γε ἐκ τῶν διὰ βάθους τε καὶ κυριωτέρων μορίων εἰς τὸ δέρμα μεθίστασθαι τὰ πάθη λυσιτελεῖ.

---

poplitis et malleoli venas fecare jubet. De quibus fi quis ipfum illud dixiffe arbitretur: *fecandas autem effe interiores*, parvi id eft momenti. Ab una namque et eadem vena utraque tam interior quam exterior nafcitur in poplite trifariam divifa, non quemadmodum in manum duae. Quare melius eft hunc etiam aphorifmum unum effe inter adfcititios opinari.

---

XXXVII.

*Angina correpto cervicis tumorem oboriri bonum: foras enim morbus vertitur.*

---

Vera eft oratio et caufa manifefta. Ex profundis fiquidem et principibus partibus morbos ad cutem transferri confert.

---

λη'.

[272] *Ὁκόσοισι κρυπτοὶ καρκίνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον. θεραπευόμενοι γὰρ ἀπόλλυνται ταχέως, μὴ θεραπευόμενοι δὲ πολὺν χρόνον διατελοῦσιν.*

---

*Κρυπτοὺς καρκίνους εἴρηκεν ἤτοι τοὺς χωρὶς ἑλκώσεως ἢ τοὺς κεκρυμμένους, ὅπερ ἐστὶ μὴ φαινομένους ὃ πάλιν ἴσον δύναται τῷ διὰ βάθους εἶναι τοῦ σώματος. ἀλλὰ καὶ τὸ θεραπεύειν διττόν ἐστιν· ἓν μὲν τὸ πάντα πράττειν ὡς ὑγιὲς ἀποφῆναι τὸ πεπονθὸς μέρος, ἕτερον δὲ τὸ προνοεῖσθαι τὴν ἁρμόττουσαν τῷ πάθει πρόνοιαν, ὅπερ ἐστὶ παρηγορεῖν τε καὶ πραΰνειν αὐτὸ, καὶ μάλισθ' ὅταν ᾖ μεθ' ἑλκώσεως. ἀναγκαῖον γὰρ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο τηνικαῦτα τοὺς ἰχῶρας ἀποπλύνειν ὑγρῷ τινι χρώμενον, ὅπερ οὐ τὸ τυχὸν εἶναι προσήκει, ἀλλ' ὅ τί περ ἂν ἤτοι διὰ πείρας ἢ δι' ἐνδείξεως εὑρεθῇ μήτε σήπειν πεφυκὸς μήτ' ἐρεθίζειν τὸ πεπονθὸς μέρος. ταύτης μὲν οὖν τῆς θεραπείας οὔτ' ἀφίστασθαι προσήκει οὐθ' οἱ χωρὶς ἑλκώσεως δέονται καρκίνοι.*

XXXVIII.

*Quibus occulti cancri oriuntur, eos non curare praeſtat. Curati namque cito intereunt, non curati vero diuturniori tempore perdurant.*

---

Occultos cancros dixit vel qui ſunt ſine ulceratione vel abditos, hoc eſt non apparentes, quod rurſus idem ſignificat, ac ſi dicatur, qui in alto ſunt corpore. Sed et curatio duplex eſt: una quidem omnia agere quo pars affecta ad ſanitatem perducatur; altera vero eam adhibere providentiam quae affectui congruat, hoc eſt ipſum mitiget ac demulceat, praeſertim ſi conjunctam habeat ulcerationem. Tunc enim ſi non aliud quidquam *agatur*, ſaniem humido quodam uſurpato abluere neceſſum eſt, non quocunque, ſed quod per experientiam aut indicationem, nec putreſcere nec irritare partem affectam compertum habeatur. Ab hac igitur curatione abſtinere non decet, neque qui ſine ulceratione cancri ſunt, eam poſtulant.

Ed. Chart. IX. [272.] Ed. Baſ. V. (309.)

τῆς δ' ἐκ τοῦ τεμεῖν καὶ καῦσαι ἃ μόνῳ καρκίνῳ γινομένῳ ἐστὶν ἰάματα, συμβουλεύει μὴ προσάγεσθαι κατὰ τοὺς κρυπτοὺς καρκίνους. ὅτι μὲν οὖν οἱ ἐν τῷ βάθει διὰ τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς οὐ θεραπεύονται καὶ ἡ πεῖρα διδάσκει. πάντας γὰρ οἶδα τοὺς ἐπιχωρήσαντας ἰᾶσθαι καρκίνους τοιούτους παροξύναντας μᾶλλον αὐτοὺς, ἐν τάχει τε τοὺς ἀνθρώπους ἀποκτείναντας. οἵ τε γὰρ τὸν ἐν τῷ οὐρανίσκῳ συστάντα καὶ τὸν ἐν τῇ ἕδρᾳ καὶ τὸν ἐν τῷ κρυπτῷ τῷ γυναικείῳ τεμόντες καὶ καύσαντες οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπουλῶσαι τὰ ἕλκη καὶ τῇ τῆς ἰάσεως ταλαιπωρίᾳ συνέτηξαν τοὺς ἀνθρώπους ἄχρι θανάτου, οἷς ἐνῆν μὴ θεραπευομένοις ἀλυπότερον ἄχρι πλείονος ἐξαρκέσαι χρόνου. τοὺς μὲν οὖν τοιούτους καρκίνους οὐδ' ὅλως ἐπιχειρητέον ἰᾶσθαι, τοὺς δ' ἐπιπολῆς ἐκείνους μόνους οὓς ἐκτεμεῖν οἷόν τε σὺν ταῖς ῥίζαις αὐταῖς, ὡς ἂν εἴποι τις. οὐδὲν γὰρ χεῖρον οἱονεὶ ῥίζας τινὰς ὀνομάσαι τοῦ καρκίνου τὰς διατεταμένας ἄχρι τῶν πέριξ σωμάτων πεπληρωμένας φλέβας αἵματος μελαγχολικοῦ. πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀξιολόγων ἰατρῶν οὐδὲ τοὐ-

Altera vero quae ſecando et urendo fit, quae ſoli qui ſit cancro ſunt remedia, ne in cancris occultis adhibeamus conſulit. Quod igitur qui in profundo latent ejusmodi praeſidiis non curentur docet etiam experientia. Omnes enim novi qui hujusmodi cancros curare ſunt aggreſſi, magis irritaſſe brevique homines enecaſſe. Nam et qui cancrum in palato ortum et qui in ſede et qui in ſinu muliebri ſecuerunt aut uſſerunt, ulcera ad cicatricem perducere non potuerunt, ſed homines curationis cruciatu aduſque mortem excarnificarunt; qui citra curationem longiori tempore cum minore moleſtia vitam exegiſſent. Hiſce igitur cancris medendi provincia ſuſcipienda non eſt. Ex iis vero qui ſumma corporis parte conſiſtunt, eos ſolum curare tentandum eſt, quos una cum ipſis, ut ſic loquar, radicibus exſcindere et exſtirpare licet. Nihil enim deterius fit ſimilitudine quasdam cancri venas radices nominare, quae ſanguine melancholico impletae aduſque partium ambitum diſtenduntur. Multi ſiquidem inſignes me-

τους ἐπιτρέπουσι χειρουργεῖν, ἀλλὰ μόνους ὅσοι περ ἂν ἑλκωθέντες ἅμα μὲν ἀνιαροὶ τοῖς κάμνουσιν ὦσιν, ὡς αὐτοὺς ὀρεχθῆναι τῆς χειρουργίας, ἅμα δ᾽ ἐν τοῖς τοιούτοις συστῶσι μορίοις ἃ μετὰ τῶν ῥιζῶν ἐκτεμεῖν καὶ καῦσαι δυνατόν ἐστιν. ἔνιοι δὲ οὐδὲ τούτοις ἀνασκευάζεσθαι ἐῶσιν, ἀλλὰ τελέως ἀφίστασθαι συμβουλεύουσι βοηθημάτων ἀγωνιστικῶν [273] ἐπὶ καρκίνου παντός. Ἱπποκράτης γοῦν ὅτι μὲν τοὺς ἐν τῷ βάθει τοῦ σώματος οὐκ ἀεὶ συνεβούλευσε θεραπεύειν ἀγωνιστικῶς ἐξ αὐτῆς τοῦ πάθους τῆς φύσεως ἔξεστι τεκμήρασθαι. εἰ δὲ καὶ τὸν ἐπιπολῆς τε καὶ χωρὶς ἑλκώσεως ἄδηλόν ἐστιν, ὅσον ἐπὶ τῇ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν λέξει. γεγράφασι δ᾽ αὐτὸν οἱ περὶ τὸν Ἀρτεμίδωρόν τε καὶ τὸν Διοσκορίδην, ἄχρι τοῦ μὴ θεραπεύειν βέλτιον.

λθ΄.

*Σπασμὸς γίνεται ἢ ὑπὸ πληρώσιος ἢ κενώσιος, οὕτω δὲ καὶ λυγμός.*

dici ne hos quidem chirurgia curari concedunt, fed illos folos qui exulcerati tum laborantibus ita faevi funt, ut ipfi ultro manum admovere defiderent, tum in iis funt partibus quas una cum radicibus exfcindere et urere possumus. Nonnulli vero neque has exftirpare permittunt, fed in omni cancro remediis agonifticis omnino abftinendum effe confulunt. Hippocrates certe quod cancros in alto corpore delitefcentes non femper agonifice curandos effe fuaferit, ex ipfa affectionis natura conjectare licet. An vero eos etiam qui fumma corporis parte fine ulceratione confiftunt, quantum ex aphorifmi textu conjici poteft, incertum eft: quem quidem aphorifmum Artemidorus et Diofcorides fcripferunt ufque ad ea verba, *non curare praeftat.*

XXXIX.

*Convulfio aut a repletione aut vacuatione oboritur, ita vero etiam fingultus.*

Ed. Chart. IX. [273.] Ed. Baf. V. (309. 310.)

Ὁ σπασμὸς, ὡς καὶ τοὔνομα αὐτὸ δηλοῖ, σπωμένων ἐπὶ τὰς οἰκείας κεφαλὰς γίνεται τῶν μυῶν. ἐναργέστερον δ᾽ ἂν εἴποι τις ἀνασπωμένων, ὥσπερ κἀν τῷ κατὰ φύσιν αὐτοῖς ἐστι κινήσις. ἀλλ᾽ ἐκείνη μὲν οὐκ ἄνευ τῆς ὁρμῆς γίνεται τοῦ ζώου, πάθος δ᾽ ἀκούσιόν ἐστιν ὁ σπασμὸς εἰς παραπλησίαν διάθεσιν ἐρχομένων τῶν νευρωδῶν μορίων ἐν αὐτοῖς, ἥνπερ κἀν τοῖς καθ᾽ ὁρμὴν κινήσεσιν ἐλάμβανον. ὑπὸ γάρ τοι πληρώσεως γίνεται, καθάπερ ἐν ταῖς ὑπερβαλλόντως ὑγραῖς καταστάσεσι τοῦ περιέχοντος ἀέρος αἱ χορδαὶ, διὰ τοῦτο γοῦν καὶ ῥήγνυνται πολλάκις. (310) οὕτω δὲ κἀν ταῖς ξηροτέραις καταστάσεσι συμβαίνει, συνάγεται γὰρ εἰς ἑαυτὰ καὶ σπᾶται πάντα τὰ νευρώδη σώματα ξηραινόμενα βιαιότερον, ὥσπερ οἱ πρὸς τῷ πυρὶ θερμανθέντες ἄχρι πλείονος ἱμάντες. ὅμοιον δ᾽ αὐτοῖς πάσχουσι καὶ ὅσους ἥλιος θερμὸς ἐξήρανεν. ὁ μὲν οὖν σπασμὸς ὑπὸ τῶν ἐναντίων εἰκότως γίνεται, λυγμὸς δὲ συγχωρείσθω μὲν ὀνομάζεσθαι στομάχου πάθος, ὅταν ἕτερόν τι προσκείμενον ᾖ κατὰ λόγον. ὅταν δ᾽ αὐτὸ μόνον τοῦτο ὑπάρχῃ σπου-

Convulſio, ut et ipſum nomen indicat, convulſis fit ad propria capita muſculis vel ut quis apertius definiat, revulſis, qualis etiam ipſis ſecundum naturam motus eſt. Verum hic quidem non ſine nativo animalis fit impetu; convulſio vero affectus eſt involuntarius nervoſis partibus ad conſimilem affectum accedentibus, quem etiam in motibus pro animi impetu editis aſſumebant. Nam idem in ſpaſmo a repletione ipſis fit, quod ambientis aëris ſtatu ſupra modum humido fidibus accidit, quo inebriatae ſaepe rumpuntur. Sic etiam ſiccioribus coeli conſtitutionibus idem oboritur. Nam in ſeſe coguntur et convelluntur omnia corpora nervoſa violentius exſiccata, quemadmodum quae ad ignem diutius excalefacta ſunt lora et quae his ſimilia patiuntur quaeque ſolis aeſtus exſiccavit. Convulſio igitur merito a contrariis fit cauſis; ſingultus vero concedatur ſtomachi convulſio dici, dum erit alterum orationis propoſitum. Quum vero hoc ipſum ſolum ſtu-

δασμα τὸ γνῶναι τὴν οὐσίαν τοῦ παθήματος, ἄμεινον ἴσως ἐστὶν οὐ σπασμὸν ὀνομάζειν αὐτὸ, ἀλλὰ κίνησίν τινα· ἐν μὲν γὰρ τῷ αὐτῷ γένει τῷ κατὰ τοὺς ἐμέτους, ἐπιτεταμένην δὲ καὶ σφοδροτέραν ἐκείνης. ἀπώσασθαι γάρ τι τῶν καθ' ἑαυτὸν ὁ στόμαχος ὀρεγόμενος ἐπ' ἄμφω τὰ συμπτώματα ὁρμᾷ, σφοδρότερον μὲν ἐν τοῖς λυγμοῖς, μετριώτερον δὲ ἐν τοῖς ἐμέτοις, ἐπειδὴ κατὰ μὲν τοὺς ἐμέτους τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ τῆς γαστρὸς εὐρυχωρίᾳ μόνον ἐφίεται διώσασθαι. κατὰ δὲ τοὺς λυγμοὺς καὶ τὰ διὰ βάθους ἐν αὐτῷ τῆς γαστρὸς τῷ στόματι περιεχόμενα. στόμαχον δέ μοι νῦν ἄκουε μὴ μόνον αὐτὸν ὃν ὀνομάζουσι κυρίως, ἀλλὰ τὸ τῆς γαστρὸς στόμα. τὰ γὰρ ἐν τούτῳ περιεχόμενα τῆς γαστρὸς ὀρεχθείσης ἐκκρῖναι λύζουσιν. ὅ τι δὲ τῶν δυσεκκρίτων τε καὶ οἷον ἀναποθέν- [274] των εἰς τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἡ διὰ τὸν λυγμὸν ἔκκρισις γίνεται μαθεῖν ἔστι κἀκ τῶν ὁσημέραι συμβαινόντων πᾶσι σχεδὸν ἢ μᾶλλον ἢ ἧττον. ἐάν τε γὰρ αὐτὸ μόνον δριμὺ ὂν τὸ πέπερι καταπίωσιν, ἐάν τε καὶ μετὰ μέλιτος ἤ τινος ἄλλου, κἄπειτα ἐπιπίωσιν

dium exftet, ut affectionis hujus fubftantiam dignofcamus, praeftat fortaffis non convulfionem appellare, fed quandam motionem quae fit in eodem cum vomitu genere, fed eo porrectior ac vehementior. Nam quum quid in fe contentum ftomachus expellere appetit, ad duo fymptomata incitatur, unum quidem vehementius in fingultibus, alterum moderatius in vomitionibus; quandoquidem per vomitus quae in ventriculi capacitate continentur ea tantum appetit propellere; per fingultus vero etiam ea quae ipfo ventriculi ore penitiora comprehenduntur. Stomachum nunc a me non folum ipfum quem proprie appellant, fed etiam ventriculum intellige. Quae namque in hoc continentur, appetente ventriculo excernere fit fingultus. Jam vero quod eorum quae difficulter excernuntur et quae veluti abforpferit ventriculi os, fiat per fingultus excretio, ex iis difcendum quae quotidie prope omnibus plus minusve ufu veniunt. Sive enim folum quid acre veluti piper devoraverint, five cum melle aut alio

Ed. Chart. IX. [274.] Ed. Baf. V. (310.)

*οἶνον ὕδατι κεράσαντες θερμῷ εὐθέως λύζουσι, τῆς μὲν τοῦ πόματος θερμότητος ποδηγούσης εἰς τὸ βάθος τὸ πέπερι, τῇ δριμύτητι δὲ αὐτοῦ τῆς γαστρὸς ἀνιωμένης, ἐπιχειρούσης δὲ τῇ βίᾳ τῆς κινήσεως ἀποῤῥῖψαι τὸ λυποῦν. ἐδείχθη δ' ἐν τοῖς τῶν συμπτωμάτων αἰτίοις, ὅτι καὶ ἡ βὴξ καὶ ὁ πταρμὸς καὶ τὸ ῥῖγος ἐκ τῶν τοιούτων εἰσὶ κινήσεων.*

---

μ'.

*Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὸν πόνον.*

---

*Ἕπεται μὲν καὶ ταῖς δήξεσι πόνος, ἀλλ' εἰθισμένοι τῷ τῆς δήξεως ὀνόματι προσαγορεύειν εἰσὶν, οὐ τῷ τοῦ πόνου τὰ τοιαῦτα συμπτώματα. γίνεται δὲ καὶ διὰ φλεγμονώδη τινὰ διάθεσιν ὁ πόνος. οὕτως δ' ὠνόμασται, διότι καὶ τοῖς ἐρυσιπέλασιν ἔζευκται ὁ πόνος. ὅταν οὖν μήτε διὰ*

quopiam, posteaque vinum superbiberint calida aqua temperatum, protinus singultiunt: potionis quidem calore piperi viam in profundum praeeunte, sua vero acrimonia pipere ventriculum molestia afficiente, unde ipse violentiore motu quod molestum est exigere expurgarè conatur. Ceterum in libris de symptomatum caussis et tussim et sternutationem et rigorem ex talium motionum esse genere a nobis demonstratum est.

---

XL.

*Quibus ad hypochondrium dolores citra inflammationem oriuntur, iis succedens febris dolorem solvit.*

---

Sequitur et morsus dolor. Verum consueti sunt morsus nomine non talia doloris symptomata appellare. Fit etiam dolor propter quandam phlegmonodem affectionem. Sic autem appellata est, quod erysipelata etiam dolor comitetur. Quum igitur neque ob hujusmodi aliquam af-

*τοιαύτην τινὰ διάθεσιν ὀδύνη τὶς ἢ κατὰ τὸ ὑποχόνδριον, ἤ τε τῆς δήξεως αἴσθησις αὐτὴ ἀπῇ, καταλείπεται γίνεσθαι τὸν πόνον ἢ δι᾽ ἔμφραξιν ἢ διὰ πνεῦμα φυσῶδες, ἤ τινα δυσκρασίαν ἀνώμαλον, ἅπερ ἡ τοῦ πυρετοῦ θερμότης ἰᾶσθαι πέφυκε, τὰ μὲν τέμνουσα καὶ λεπτύνουσα καὶ διαφοροῦσα, τὰς δὲ εἰς ὁμαλότητα κράσεως ἄγουσα.*

---

*μα'.*

*Ὁκόσοισι διάπυόν τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ ἀποσημαίνει, τουτέοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου ἢ τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει.*

---

[275] *Καὶ διττῶς γέγραπται ἡ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν ἑρμηνεία καὶ διττῶς αὐτὴν ἐξηγοῦνται καὶ λόγον ἡ ἑκατέρα τῶν τε γραφῶν ἔχει καὶ τῶν ἐξηγήσεων. καὶ γὰρ καὶ διὰ τὴν τοῦ πύου παχύτητα καὶ διὰ τὴν τοῦ τόπου κατακρύπτεται πολλάκις ἡ διάγνωσις τοῦ περιεχομένου κατά τι χωρίον πύου. δεόντως οὖν τινὲς μὲν ἔγραψαν τούτοισι διὰ*

fectionem hypochondrio dolor incubuerit et morſus ipſe ſenſus abſuerit, relinquitur dolor vel propter obſtructionem vel propter flatulentum ſpiritum vel ob aliquam inaequalem intemperiem; quibus omnibus febrilis calor ſua natura mederi poteſt, quum incidat, attenuet ac diſcutiat; hanc vero ad temperamenti aequalitatem adducat.

---

XLI.

*Quibus ſuppuratum quoddam in corpore exiſtens ſignis non proditur, iis ob puris aut loci craſſitudinem ſui ſigna non edit.*

---

Biſariam ſcripta eſt aphoriſmi oratio et biſariam ipſam explicant interpretes et utraque rationem habet tum oratio tum interpretatio. Nam et propter puris et loci craſſitudinem ſaepe occultatur puris quodam loco contenti dignotio. Recte ergo nonnulli ſcripſerunt: *his ob loci*

Ed. Chart. IX. [275.] Ed. Baf. V. (310.)

παχύτητα τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει, τινὲς δὲ τούτοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου.

μβ΄.

*Ἐν τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γενέσθαι πονηρόν.*

Ἐνδείκνυται γὰρ ἡ σκληρότης τηνικαῦτα φλεγμονὴν ἢ σκίῤῥον εἶναι κατὰ τὸ σπλάγχνον, ὡς ἄνευ γε ταύτης ἐγχωρεῖ μὲν καὶ δι' ἔμφραξιν αὐτοῦ γεγονέναι τὸν ἴκτερον, ἐγχωρεῖ δὲ καὶ τῆς φύσεως κριτικῶς ἀπωσαμένης εἰς τὸ δέρμα τὸν ἐν ταῖς φλεψὶ πλεονάζοντα χυμόν.

μγ΄.

*Ὁκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγιγνομένης μακρῆς δυσεντερίης ἢ ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη καὶ ἀπόλλυνται.*

*craffitudinem fui figna non edit*; quidam vero: *his propter puris craffitudinem.*

XLII.

*Ictericis jecur durum fieri malum.*

Icterum hic dicit ex hepatis ortum inflammatione. Tunc enim durities phlegmonem aut fcirrhum vifcus obfidere prodit: quemadmodum et fine hac poteft etiam propter ejusdem obftructionem icterus oboriri; poteft et critico modo natura redundantem in venis humorem ad cutem protrudente.

XLIII.

*Qui lienofi dyfenteria corripiuntur, iis oborta longa dyfenteria hydrops aut lienteria fuccedit ac intereunt.*

Ἐχρῆν τούτου προτετάχθαι τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον, καθ' ὅν φησι· τοῖς σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη ἀγαθόν. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐν τοῖς ἑξῆς ἐστι μετὰ τέσσαρας ἄλλους μέσους, ἡμῖν δ' ἀναγκαῖον αὐτοῦ ἤδη μνημονεῦσαι. ὅσοι γὰρ σπληνώδεις εἰσὶ, τουτέστι ὅσοι σπλῆνα χρονίως ἐσκληρυσμένον ἔχουσι, τούτοις ἐπιγινομένη δυσεντερία λύει τὴν διάθεσιν. ὅσον γε κατὰ τὸν λό- [276] γον τῆς μεταστάσεώς τε καὶ κενώσεως τῶν ἐμπεπλασμένων τῷ σπληνὶ παχέων τε καὶ μελαγχολικῶν χυμῶν ἀποτελεσθῇ. ἀλλ' ἐπεὶ πολλάκις ὑπὲρ τὸ σύμμετρον αἱ τοιαῦται κενώσεις ἐκτεινόμεναι βλαβεραὶ τοῖς κάμνουσι γίνονται, δεόντως ὁ Ἱπποκράτης ἐδήλωσεν ἐς ὅ τι τελευτᾷν πέφυκεν ἄμετρος δυσεντερία, τοιαύταις ἐπιγινομένη διαθέσεσι· κακωθέντων γάρ τοι τῶν ἐντέρων ὑπὸ τῆς διόδου τῶν μοχθηρῶν χυμῶν, ἥ τε δύναμις αὐτῶν κάμνει καὶ ἡ συμμετρία τῆς ἐμφύτου θερμασίας ἀπόλλυται. διὰ τοῦτο οὖν ἡ λειεντερία καὶ ὁ ὕδερος ἐπιγίνονται. λειεντερία μὲν ἐπὶ τῇ τῶν ἐντέρων κακώσει μόνῃ· ὁ δ' ὕδερος κατὰ συμπάθειάν τε ἥπατος καὶ σπληνὸς καὶ πάντως τοῦ γένους τῶν φλεβῶν.

---

Oportebat huic aphoriſmo illum praeponi, in quo ait, lienoſis dyſenteria ſuperveniens bonum. Verum is in ſequentibus poſt alios quatuor intermedios ſcribitur, ſed nobis nunc ipſius meminiſſe neceſſe eſt. Quicunque enim lienoſi ſunt, hoc eſt quibus jamdiu lien obduruit, iis dyſenteria ſuperveniens affectionem ſolvit quantum ratione tum translationis tum vacuationis humorum craſſorum et melancholicorum lieni inſarctorum effectum ſit. Sed quoniam ſaepe hujusmodi vacuationes ſupra modum extenduntur et noxiae ſunt laborantibus, decenter Hippocrates quem exitum immoderata dyſenteria quae talibus ſucceſſit affectionibus habere ſoleat declaravit. Male ſiquidem affectis inteſtinis vitioſorum humorum transitu tum ipſorum vires laborant tum caloris innati ſymmetria deperditur. Quamobrem lienteria et hyderus ſuperveniunt: lienteria quidem ſolo inteſtinorum vitio; hyderus vero propter jecoris aut lienis et totius generis venoſi conſenſum.

μδ.

Ὁκόσοισιν ἐκ στραγγουρίης εἰλεὸς ἐπιγίγνεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται οἱ τοιοῦτοι, ἢν μὴ πυρετοῦ ἐπιγινομένου ἅλις τὸ οὖρον ῥυῇ.

---

Κατὰ τὸν εἰλεὸν οὐδὲν μὲν διεξέρχεται κάτω, οὐδ' ἂν δριμυτέρῳ κλύσματι χρήσηταί τις, ἔμετος δὲ κόπρου ἐπιγίνεται τοῖς ὀλεθρίοις αὐτῶν εἰλεοῖς. ὅτι μὲν οὖν ἀποκεκλεισμένης τῆς κάτω διεξόδου γίνεται τὸ πάθος, ὅτι τε περὶ τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων, οὐ τὰ παχέα, σχεδὸν ἅπασιν ὡμολόγηται. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅτι διὰ φλεγμονὴν ἔμφραξις ἤτοι κόπρου σκληρᾶς ἢ γλίσχρων ὑγρῶν καὶ παχέων γίνεται λέλεκται πολλοῖς. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ φλεγμονὴν ἢ σκίῤῥον ἢ ἀπόστημα δύνασθαι τὴν στενοχωρίαν ἐργάζεσθαι τοιαύτην, ὥστε μηδὲν κάτω διεξέρχεσθαι δύνασθαι. τὸ δ' ὑφ' ὑγρῶν παχέων ἢ γλίσχρων οὐ πάνυ τι δοκεῖ πιθανὸν εἶναι. τίθει δ', εἰ βούλει, καὶ τοῦτο καὶ εἴ τι πρὸς τούτῳ λέγοιεν ἕτερον, ἀλλ' ἐκεῖνό γε τὸ σχεδὸν ἅπασι δόξαν, ὅσοι τοὺς ἀφο-

XLIV.

*Quibus ex ftranguria volvulus fuccedit, intra feptem dies intereunt, nifi oborta febre copiofa urina effluat.*

---

In ileo nihil deorfum dejicitur, ne fi quis etiam acriori utatur clyftere. Stercoris autem vomitus iis accidit qui exitialiter laborant. Quod igitur intercluso inferiore transitu in tenuibus inteftinis et non craffis hic morbus fiat prope ab omnibus conceffum eft. Quin etiam propter inflammationem et obftructionem vel duri ftercoris vel crafforum et vifcidorum humorum fieri dixerunt nonnulli. Mihi vero videtur etiam inflammatio vel fcirrhus vel abfceffus tantam poffe coarctationem facere, ut nihil inferne pervadat. Quod autem humores craffi et lenti in caufa effe poffunt, non admodum mihi probabile videtur. Verum hoc etiam, fi placet, ponito et fi quid aliud praeterea dixerint. Illud vero, quod aphorifmo-

ρισμοὺς ἐξηγήσαντο, πάνυ μοι δοκεῖ τῶν ἀπι- (311) θάνων εἶναι. λέγουσι γὰρ ὅτι τῆς κύστεως φλεγμαινούσης στενοχωρίαν ἔν τισι τῶν ἐντέρων ἐκ τῆς παραθλίψεως γινομένην ἐπιφέρειν τὸ πάθος τὸν εἰλεόν. ἐγὼ δὲ πλείστους μοι δοκῶ καθ' ὅλον ἐμαυτοῦ τὸν βίον ἑωρακέναι, τοὺς μὲν κινδυνεύσαντας μόνον, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ ἀποθανόντας ἐξ ἐπισχέσεως οὔρων, ἐναργῶς ἅπασι φαινομένης τηνικαῦτα κατὰ περιγραφὴν ἰδίαν μεγίστης τῆς κύστεως, ὡς διατετάσθαι μὲν ἐσχάτως, ὀδυνᾶσθαι δὲ ὡς εἰκὸς ἐπὶ τῇ διατάσει, καὶ τούτων οὐδεὶς εἰλεώδης ἐγένετο. πῶς ἂν οὖν τίς ποτε πεισθῇ διὰ φλεγμονὴν κύστεως ἐντέρου στενοχωρουμένου γίνεσθαί ποτε τὸν εἰλεὸν οὐ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸν ὄγκον τῆς μήτρας [277] τὸν ἐν τῇ κυήσει· καίτοι μέχρι τῶν ὑποχονδρίων ὁ κατ' ἐκείνην ὄγκος ἀνατείνεται καὶ μᾶλλον θλίβειν τε καὶ στενοχωρεῖν δύναται τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων. ἡ δὲ κύστις εἰς ὄγκον ἀρθεῖσα θλίβειν μόνον οἷά τ' ἐστὶ τὸ ἀπευθυσμένον. ἀτοπώτερον δ' ἔνιοι λέγουσι τὸ διὰ τὸν ἐπιγινόμενον πυρετὸν ὠφελεῖσθαι τὸν εἰλεόν. ὁ μὲν γὰρ

rum interpretibus fere omnibus vifum eft, nullam prorfus mihi verifimilitudinem habere videtur. Ajunt enim inflammata vefica viae anguftiam facta in quibusdam inteftinis compreffione, ileum morbum afferre. Ego vero plurimos per totam meam vitam me vidiffe videor, alios quidem periclitari tantum, non paucos vero emori etiam ex urinae fuppreffione, omnibus tunc luculenter fecundum propriam circumfcriptionem maxima apparente vefica, adeo ut extreme diftenderetur et ob eam, ut par eft, tenfionem doleret, quorum tamen nullus ileofus factus eft. Quomodo igitur aliquis unquam crediderit ob veficae inflammationem anguftiore facto inteftino ileum aliquando fieri potius, quam uteri tumore praegnationis tempore? Atqui ufque ad hypochondria illius tumor extenditur, atque magis premere tenuia inteftina et coarctare poteft; vefica vero in tumorem fublata folum poteft rectum inteftinum premere. Abfurdius etiam nonnulli dicunt oborta febre ileum juvari. Ea namque febris ob

Ed. Chart. IX. [277.] Ed. Baf. V. (311.)

πυρετὸς ἐπί τινι φλεγμονῇ τῆς κύστεως εἰκότως ἂν γένοιτο καὶ ὅσῳ ἂν μείζων ᾖ καὶ χαλεπώτερον, τοσοῦτον εἰκὸς κἀκεῖ ἂν αὐξάνεσθαι σύμπτωμα ὑπάρχοντα τῆς φλεγμονῆς. ὁ δ' εἰλεὸς, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ἐπὶ τῇ φλεγμονῇ συνέστηκε καὶ μόνην ἐλπίδα λύσεως ἔχει τὴν παῦλαν τῆς φλεγμονῆς, ᾗ καὶ τὸν πυρετὸν ἀναγκαῖόν ἐστι συμπραΰνεσθαι. σημεῖον οὖν ἀγαθὸν ἔστω τῆς λύσεως ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν εἰλεὸν παθημάτων πραϋνόμενος ὁ πυρετὸς ἢ λυόμενος, οὔτε δέ ἐστι σημεῖον ἢ αἴτιον ἀγαθὸν ἐπιγιγνόμενος ἢ αὐξανόμενος. ἴσμεν γὰρ ἐκεῖνα μόνα τῶν νοσημάτων ὀνινάμενα πρὸς τῶν πυρετῶν, ὅσα κατὰ ψύξιν σύνεστι ποτὲ μὲν αὐτὴν μόνην, ἐνίοτε δὲ ἅμα χυμοῖς ὠμοῖς καὶ φλεγματώδεσιν ἢ φυσώδει πνεύματι. βέλτιον οὖν ἀγνοεῖν ὁμολογεῖν, ὅπως εἴρηται τὰ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον ὑφ' Ἱπποκράτους. οὔτε γὰρ ὁ λόγος ἐνδείκνυται τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν οὔθ' ἡ πεῖρα διδάσκει, τρίτον δ' οὐδὲν ἔχομεν ἄλλο πρὸς πίστιν, εἴ γε μὴ ὦπταί ποτε τοιοῦτος ἄῤῥωστος οὔθ' ὑφ' Ἱπποκράτους οὔθ' ὑφ'

veficae inflammationem merito accenderetur, quae quanto phlegmone major et gravior fuerit, tanto illam quoque augeri par eft, quum fit inflammationis fymptoma. Ileus vero, ut ipfi ajunt, ex inflammatione ortum habuit et unicam folutionis fpem habet inflammationis ceffationem, cum qua etiam febrem fecundari neceffarium eft. Bonum igitur folutionis cruciatuum et affectuum quos ileus affert febris vel remiffa vel foluta. Quae vero fupervenit febris aut augetur, neque bonum fignum eft neque bona caufa. Eos enim folos morbos a febribus juvari novimus qui refrigeratione conftant, interdum quidem fola, interdum vero cum humoribus crudis et pituitofis vel flatulentis fpiritibus. Satius eft itaque fateri nos ignorare quomodo accipienda fint quae hoc in aphorifmo ab Hippocrate pronunciata funt. Neque enim ratio eorum veritatem demonftrat neque docet experientia; tertium autem nullum aliud habemus ad fidem faciendam. An talis nunquam aegrotus Hippocrati aut alteri cuipiam vifus eft?

ἄλλου τινός· οὔτε γὰρ εἰ γνήσιός ἐστιν ὁ ἀφορισμὸς εἰπεῖν ἔχω. πλῆθος οὖν ὠμῶν καὶ παχέων χυμῶν ἅμα ψύξει σφοδρᾷ βέλτιόν ἐστιν ὑποτίθεσθαι τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων αἴτιον· οὕτως γὰρ ἂν μόνος ὅ τε πυρετὸς ἴαμα γένοιτο τῆς διαθέσεως ἥ τε τῶν εἰργομένων οὔρων κένωσις. οὕτως γὰρ εἴωθε παχέα καὶ πολλὰ καὶ ἀθρόα κενοῦσθαι πεττομένων αὐτῶν.

με'.

*Ἕλκεα ὁκόσα ἐνιαύσια γίνεται ἢ μακρότερον χρόνον ἴσχουσιν ἀνάγκη ὀστέον ἀφίστασθαι καὶ τὰς οὐλὰς κοίλας γίνεσθαι.*

Ὁκόσα χρονίζει τῶν ἑλκῶν, ἤτοι μηδ' ὅλως οὐλῆς αὐτοῖς ἐπιγιγνομένης ἢ κἂν ἐπιγένηται, πάλιν ἀναλυομένης, οὐδὲν ἁμαρτανόντων δηλονότι κατὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἰατρῶν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἤτοι δι' ἐπιῤῥοήν τινα μοχθηρῶν ὑγρῶν ἢ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ μορίῳ διάθεσιν ἐν χρόνῳ κατα-

Neque enim an legitimus fit hic aphorifmus profiteri poffum. Quare crudorum humorum multitudinem una cum vehementi perfrigeratione commemoratorum fymptomatum effe caufam praeftat fupponere. Sic enim et fola febris fuerit affectionis remedium et retentarum urinarum vacuatio. Sic enim hae copiofae et confertae vacuari confueverunt ipfis concoctis humoribus.

XLV.

*Ulcera annua quaecunque fuerint aut longius tempus habuerint, os abfcedere et cicatrices cavas fieri neceffe eft.*

Quae diuturna manent ulcera aut ipfis nullo modo cicatrix obducitur aut fi obducta fit, rurfum refolvatur, nihil videlicet medicis in curatione peccantibus vel propter aliquam pravorum humorum affluentiam vel propter affectionem in ipfa parte ex affluentibus humoribus diu-

σκευασθεῖσαν ἐκ τῶν ἐπιῤῥεόντων [278] ὑγρῶν ἢ διά τι πάθος ὀστοῦ φθειρομένου κατὰ τὸ χωρίον ἐκεῖνο γίνεσθαι δυσίατα. τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἑλκῶν ἀεὶ μείζω καὶ χείρω γίνεται, καὶ σύμπαντα ταῦτα φαγεδαίνας ἐκάλουν οἱ παλαιοί. διορίζεσθαι δ' ὕστερον ἐπεχείρησαν ἔνιοι προσηγορίαις ἕκαστον ἰδίαις, ἔνια μὲν αὐτῶν χειρώνεια καλοῦντες, ἔνια δὲ τηλέφεια, φαγεδαίνας δ' ἄλλα, καί τινες ἔτι ἄλλας περιεργοτέρας ἐπιφέροντες προσηγορίας. ἀλλ' ἡμῖν ἀρκέσει τῶν μὲν ἐπιλαμβανομένων τι τοῦ πέριξ χωρίου τὰ μὲν ἕρπητας ὀνομάζειν, ὅταν ἐπιπολῆς ᾖ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ δέρμα, τὰ δὲ φαγεδαίνας, ὅσα καὶ τὴν ὑποκειμένην διαφθείρει σάρκα. τὸ γὰρ σηπεδονῶδες ὑπό τινων ὀνομαζόμενον ἕλκος οὐχ ἕλκους ἐστὶ διαφορά τις ἴδιος, ἀλλ' ἐπιπλεγμένον πάθος ἐξ ἕλκους τε καὶ σηπεδόνος. ἴσμεν δ' ὅτι καὶ χωρὶς ἕλκους αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ σηπεδὼν ἐν πολλοῖς τῶν μορίων συνίσταται. καλεῖται δέ τι καὶ ἄνθραξ ἕλκος ἐσχαρῶδες, ἅμα πολλῇ τῇ τῶν πέριξ σωμάτων φλογώσει. ταυτὶ μὲν οὖν ἰδίαν ἔσχηκε προσηγορίαν, ὅ τε ἄνθραξ καὶ ἡ φα-

turnitate partam vel ob aliquod offis eo in loco corrupti vitium, curatu difficilia evadere neceffe eft. Cetera vero ulcera femper majora et deteriora fiunt; atque haec omnia phagedaenas *exedentia* prifci vacabant. Nonnulli vero pofteriores ea diftinguere aggreffi funt et proprias fingulis appellationes indiderunt, ac ipforum nonnulla chironia, quaedam telephia, alia phagedaenas nuncuparunt et quasdam etiamnum alias nimis curiofas appellationes attulerunt. Verum nobis fatis fuerit ex his quae aliquam circumftantis loci partem occupant, alia herpetas nominare, quum in fuperficie et cute ipfa confiftunt; alia phagedaenas quae carnem etiam fubjectam corrumpunt. Quod enim putridum atque depafcens a nonnullis nominatur, non eft propria quaedam ulceris differentia, fed affectus ex ulcere et putredine implicitus. Scimus autem et absque ulcere putredinem ipfam per fe multis corporis partibus confiftere. Quoddam etiam vocatur carbunculus ul-

γέδαινα καὶ ὁ ἕρπης. ὅσα δ' ἕλκη γίνεται χωρὶς τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ προσαγορεύειν ἔθος ἐστὶ τοῖς παλαιοῖς, αὐτὸ τοῦτο μόνον ἕλκη περὶ ὧν καὶ νῦν ὁ λόγος ἐστὶ τῷ Ἱπποκράτει διδάσκοντι ὡς ὅσα τοιαῦτα τῶν ἑλκῶν ἐστιν, εἰς χρόνον ἐκπίπτει πλείονα. φαίνεται δὲ καὶ ἡ πεῖρα τῷ λόγῳ μαρτυροῦσα καὶ πολλάκις γε πολλὰ τῶν τοιούτων ἑλκῶν συνουλωθέντα. μετὰ χρόνον οὐ πολὺν ἀναφλεγμαίνειν τε καὶ αὖθις ἀναῤῥήγνυσθαι λυομένης αὐτῶν τῆς οὐλῆς. γίνεται δὲ τοῦτο διὰ τοιάνδε. τινὰ αἰτίαν, ὅταν ἐκ τῶν προσφερομένων φαρμάκων ἡ κατὰ τοῦ πεπονθότος ὀστοῦ σὰρξ ἐπικειμένη ξηρανθεῖσα συνουλωθῇ, παραχρῆμα μὲν ταχέως ὑγιάζεσθαι δοκεῖ, κατὰ βραχὺ δὲ πάλιν, ἰχῶρός τινος ἐπιῤῥέοντος ἐκ τοῦ φθειρομένου κατὰ τὸ βάθος ὀστοῦ, φλεγμονή τέ τις αὖθις ἐπιγίνεται καὶ πύου γένεσις ἕπεται, διαβιβρώσκοντος μὲν τὴν ὅλην ἐπιφάνειαν, δάκνοντος δὲ τὴν σάρκα. τίς οὖν ἡ τῶν τοιούτων ἑλκῶν ἴασίς ἐστιν; οὐκ ἄλλη τις, ἀλλ' ἣν αὐτὸς μὲν εἶπεν ἐν τῷ

cus cruſtoſum cum magna vicinarum partium inflammatione. Haec igitur propriam appellationem ſortita ſunt, carbunculus, phagedaena et herpes. Quae vero ulcera ſine dictis ſymptomatibus ipſa per ſe fiunt, haec ulcera tantum appellare veteribus conſuetum erat, de quibus Hippocrati nunc eſt ſermo, qui docet quae ejusmodi ſunt ulcera in longius tempus excidere. Atque experientia rationi ſuffragari videtur multaque ſaepius hujusmodi ulcera ad cicatricem perducta non multo poſt tempore rurſum inflammantur et cicatrice ſoluta rumpuntur. Hoc autem aliquam ob cauſam oboritur. Quum admotis medicamentis caro oſſi affecto ſuperpoſita ſiccata duxit cicatricem, ſanitas quam primum reſtituta eſſe videtur; ſed rurſus ex oſſe altius corrupto ichore quopiam paulatim affluente, iterum oboritur inflammatio et puris ſubſequitur generatio, a quo cicatrix eroditur et caro exulceratur. Quaenam igitur eſt talium ulcerum curatio? Alia profecto nulla praeter eam quam libro de ulceribus tradidit

περὶ ἑλκῶν βιβλίῳ, ἡμεῖς δ' ἀπεδείξαμεν ἐν τῷ τρίτῳ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου. ξηραίνεσθαι μὲν γὰρ ἕλκη πάντα δεῖται, μάλιστα δ' ἐφ' ὧν ὀστοῦν πέπονθεν. ὅρος δέ ἐστι τῆς ξηρότητος ἀποστῆναι τὸ πεπονθὸς αὐτοῦ μέρος. εἰκότως δὲ καὶ τὰς οὐλὰς εἰς τοσοῦτον συμβαίνει γίνεσθαι κοίλας, εἰς ὅσον ἂν ἥκῃ πάχους τὸ ἀποστάν.

μστ'.

*Ὁκόσοι ὑβοὶ ἐξ ἄσθματος ἢ βηχὸς γίνονται πρὸ τῆς ἥβης ἀπόλλυνται.*

[279] Ὑβοὺς καὶ κυφοὺς εἴωθεν ὀνομάζειν Ἱπποκράτης οὓς ἅπαντες οἱ νῦν ἄνθρωποι προσαγορεύουσι κυρτούς. καὶ γὰρ καὶ ὄντως ἡ ῥάχις αὐτοῖς εἰς τοὐπίσω γίνεται κυρτή. τῷ μὲν οὖν κυρτῷ τὸ κοῖλον ἀντικειμένως λέγεται, τῷ ὑβῷ τε καὶ κυφῷ τὸ λορδόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ μόνης τῆς ῥάχεως, ἐκεῖνα δ' ἐπὶ πάντων λέγουσιν οἱ Ἕλληνες. ὅπως δ' ἡ κύφωσις γίνεται διῆλθεν αὐτὸς ἐν τῷ

et nos tertio therapeuticae methodi explicavimus. Exficcari namque poftulant omnia ulcera, praecipue vero ea in quibus os affectum eft. Terminus autem ficcitatis eft affectam ipfius offis partem abfcedere. Et vero merito tantum cavas fieri cicatrices contingit, quantam abfceffus craffitudinem habuerit.

XLVI.

*Qui gibbi ex afthmate aut tuffi fiunt ante pubertatem, intereunt.*

Hybos et cyphos nominare confuevit Hippocrates quos nunc omnes homines gibbofos appellitant. Etenim revera ipfis fpina a tergo extuberat. Gibbo igitur cavum opponitur extuberanti et gibbofo repandum. Verum haec nomina de fola fpina, illa vero de omnibus Graeci efferunt. Quomodo autem cyphofis feu *gibbofitas* fiat,

περὶ ἄρθρων βιβλίῳ, καθάπερ καὶ περὶ λορδώσεώς τε καὶ σκολιώσεως καὶ σείσεως. ἴδια γὰρ ἐξαίρετα ῥάχεως πάθη ταῦτα καὶ χρὴ τὸν βουλόμενον ἐπιστήμονα γενέσθαι τῶν παθῶν τῶνδε τοῖς ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ γεγραμμένοις ἐπὶ πλέον ὁμιλῆσαι. νῦν δ' ἡμεῖς ἐροῦμεν ὅσα χρήσιμά εἰσιν εἰς τὸν προκείμενον ἀφορισμόν. ὑβοῦται ῥάχις ἔστιν ὅτε μὲν καὶ διά τινα πληγὴν ἢ κατάπτωσιν, ὑβοῦται δὲ καὶ διά τινα φύματα σκληρὰ συστάντα κατὰ τὴν πρόσω χώραν, ὑφ' ὧν φυμάτων, ὅταν μὲν εἷς σπόνδυλος ἑλχθῇ πρόσω, λορδοῦται κατ' αὐτὸν ἡ ῥάχις, οὕτω δὲ κἂν πλείους ὦσιν ἐφεξῆς ἀλλήλων. ὅταν δὲ μὴ συνεχεῖς ὦσιν ἀλλήλων οἱ τεινόμενοι σπόνδυλοι, κύφωσις γίνεται τοσοῦτον χωρούντων ὀπίσω τῶν μελῶν, ὅσον εἴσω κατεκάμφθησαν οἱ ταθέντες. (312) ὁρᾶται γοῦν ἐπὶ πάντων τοῦτο τῶν σκληρῶν μετρίως γινόμενον, οἷον καλάμων καὶ λύγων καὶ ῥάβδων, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα. καὶ λέγεται περὶ αὐτῶν ἐπὶ πλέον ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι ταῖς εἰς τὸ περὶ τῶν ἄρθρων βιβλίον. ἀλλὰ

ipſe libro de articulis diſſeruit, ut etiam quomodo lordoſis, ſcolioſis et ſeiſis fiant, hoc eſt curvatio, obliquatio et concuſſio. Hae namque ſunt propriae ac praecipuae ſpinae affectiones, quarum affectionum peritus eſſe qui velit, iis quae eo in libro ſcripta ſunt plenius ipſum incumbere oportet. Nos autem nunc quae ad propoſitum aphoriſmum utilia videntur explicaturi ſumus. Gibba ſpina fit interdum propter ictum aut caſum; gibba etiam fit propter dura quaedam tubercula quae parte anteriore conſiſtunt: a quibus ſi quando una vertebra prorſum trahatur, ea parte ſpinae lordoſis curvatio editur, ita etiam ſi plures fuerint ſe ordine conſequentes. Quum vero tenſae vertebrae non fuerint inter ſe continuae, tum cyphoſis ſeu gibboſitas formatur tantum partibus pone cedentibus, quantum tenſae vertebrae introrſum retorquentur. Hoc enim in omnibus duris mediocriter redditis cernitur, veluti calamis, viminibus, virgis et hujusmodi ceteris. Atque de his copioſius in expoſitionibus libri de articulis

Ed. Chart. IX. [279.] Ed. Baf. V. (312.)

*νῦν γε τοὺς πρὸ τῆς ἥβης ὑβωθέντας ἐπ' ἄσθματι καὶ βηχὶ διαφθείρεσθαί φησι ταχέως. οὐ γὰρ ἐθέλει τούτοις ὁ θώραξ, ὡς αὐτὸς ἔφη, ἐφεξῆς συναύξεσθαι καὶ διὰ τοῦτο στενοχωρία πολλὴ γίνεται τοῖς ἀναπνευστικοῖς ὀργάνοις. ἅπασι μὲν κοινὸν τοῖς αὐτομάτως ὑβωθεῖσι, τουτέστιν οἷς ἄνευ πληγῆς ἢ καταπτώσεως ἔπαθεν ἡ ῥάχις, ἐπὶ φύμασι σκληροῖς ἢ δυσσέπτοις γίνεσθαι τοιούτοις. διαφορᾶς δ' οὔσης πολλῆς ἐν τοῖς φύμασι κατά τε τὸν ὄγκον καὶ τὴν σκληρότητα καὶ τὸ χωρίον ἐν ᾧ συνέστη, τὰ μὲν ἐπὶ σκληροῖς τε ἅμα καὶ μεγάλοις συστάντα δυσπνουστέρους αὐτίκα τοὺς ἀνθρώπους ἐργάζεται, τὰ δὲ μεθιέντα τι τῆς ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος εἰς τὰς τραχείας ἀρτηρίας βηχώδεις ἀποτελοῦσι τοὺς ἀνθρώπους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅσα μεθίησιν ὑγρότητος ἀκριβῶς ἐστὶ σκληρὰ καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐκπυῆσαί ποτε καὶ διαφθεῖραι τὸν ἄνθρωπον· ὅσα δ' οὐ μεθίησιν, ὑπὸ παχέων γίνεται χυμῶν καὶ διὰ τοῦτό ἐστιν ἄπεπτά τε καὶ σκληρὰ καὶ πολλῷ χρόνῳ μένοντα χωρὶς τοῦ διαπυΐσκειν ἐπιτρέπει ζῆν τὸν ἄνθρωπον. ὅσα δ', ὡς ἔφην*

differitur. Nunc vero qui ante pubertatem ex afthmate et tuffi gibbi facti funt cito interire pronunciat. Neque enim vult in his thoracem, ut ipfe ait, una cum aliis augeri, atque ideo magna anguftia premuntur inftrumenta fpirabilia. Omnibus porro qui fponte gibbi facti funt, hoc eft quibus fine ictu vel cafu fpina affecta eft commune exiftit, quod tales propter tubercula dura et coctu difficilia evaferint. Sed quum multa fit inter tubercula pro tumore, duritie et loco in quo confiftunt differentia; quae dura fimulac magna funt, protinus fpiratu difficiliores homines efficiunt. Quae vero de fua humiditate aliquid in afperas arterias transmittunt, homines tufficulofos reddunt. Verum quae de fua humiditate aliquid transmittunt, plane dura non funt, atque ideo ut fuppurent tandemque hominem fuffocent neceffarium eft. Quae vero nihil transmittunt, ex craffis humoribus ortum habent, atque ob id dura funt et cruda longoque tempore citra fuppurationem manentia hominem vivere finunt.

ἅμα βηχὶ τὴν γένεσιν ἔσχεν, ἐπείγεται πρὸς τὴν διαπύησιν καὶ διὰ τοῦτό ἐστιν ὀλέθρια. οὕτω δὲ καὶ ὅσα μετὰ δυσπνοίας ἐγένετο θανατώδη τοῖς ἔτ' αὐξανομένοις· ἤτοι γὰρ μεγάλα ταῦτ' ἐστιν ἢ ἐν ἐπικαίρῳ χωρίῳ τοῦ θώρακος. ὅταν οὖν ὁ μὲν πνεύμων ἅμα τῇ καρδίᾳ τοῖς τοιούτοις αὐξάνηται, σμικρύνηται δ' ἡ περιέχουσα χώρα, μήτ' αὐξανομένων τῶν πλευρῶν, ἔν τε τῷ κάμπτεσθαι διὰ τὴν ὕβωσιν ὅλον τὸν θώρακα στενότερον ἐργαζομένων, ἀναγκαῖόν [280] ἐστιν ἐν τάχει τοιαύτην αὐτοῖς γίνεσθαι τὴν δυσπνοίαν ὡς διαφθεῖραι τὸν ἄνθρωπον. ὅπου γὰρ οὐδέπω τῆς κυφώσεως ἐπιγιγνομένης ἐπὶ μόνοις τοῖς παρὰ φύσιν ὄγκοις ἐδύσπνουν, τί χρὴ προσδοκῆσαι τῶν μὲν φυμάτων αὐξηθέντων τῷ χρόνῳ, στενωθέντος δὲ τοῦ θώρακος; ὅτι μέντοι πολλῶν οὐσῶν δυσπνοιῶν ἆσθμα προσαγορεύειν Ἱπποκράτης εἴωθεν ἐκείνην μόνην ἐν ᾗ συμβαίνει πυκνοῦσθαι τὴν ἀναπνοὴν ἱκανῶς εὔδηλον παντί. καλοῦσι γοῦν οὕτω καὶ νῦν οἱ ἄνθρωποι τὸ ἀσθμαίνειν ἐν δρόμοις τε καὶ γυμνα-

Quae vero, ut dixi, una cum tussi ortum habuerunt, ad suppurationem properant ideoque perniciosa sunt. Sic et quae cum difficili anhelitu fiunt, iis qui adhuc crescunt exitiosa existunt. Aut enim haec magna sunt aut in loco thoracis vitae praeopportuno. Quum igitur pulmo una cum corde in talibus augeatur et spatium continens minuatur, costis nimirum non crescentibus, sed propter gibbum arctatis, totum pectus angustius efficientibus, tantam brevi spiritus difficultatem fieri necesse est ut homo suffocetur et pereat. Quandoquidem si gibbositate nondum superveniente propter solos praeter naturam tumores dyspnoea laborabant, quid fore putandum auctis temporis spatio tuberculis, thorace vero angustiore reddito? Porro autem quum multae sint spirandi difficultates, constat Hippocratem solam eam asthma pro consuetudine appellare, in qua frequentiorem et crebriorem respirationem fieri contingit. Ita vero nunc et in cursibus et vehementioribus exercitationibus homines anhelare dicunt. Qui vero

Ed. Chart. IX. [280.] Ed. Baſ. V. (312.)

*σίοις συντόνοις γιγνόμενον. οἱ δὲ μεθ' Ἱπποκράτους καὶ πάθος τι χρόνιον ἔνιοι μὲν ἁπλῶς ἆσθμα προσαγορεύουσιν, ἔνιοι δὲ καὶ ὀρθόπνοιαν, ὅταν ἄνευ πυρετοῦ διὰ παντὸς οὕτω δυσπνέωσιν οἱ κάμνοντες.*

---

*μζ'.*

*Ὁκόσοισι φλεβοτομίη ἢ φαρμακείη συμφέρει τουτέους τοῦ ἦρος φλεβοτομεῖν ἢ φαρμακεύειν χρή.*

---

*Πρόδηλον ὅτι περὶ τῶν ὑγιαινόντων μὲν ἔτι, νοσησόντων δὲ εἰ μὴ κενωθεῖεν, ὁ λόγος αὐτῷ νῦν ἐστι. τούτους γὰρ φθάνειν χρὴ κενοῦν ἦρος εἰσβάλλοντος ἤτοι διὰ φλεβοτομίας, εἰ πληθωρικοῖς ἁλίσκονται νοσήμασιν, ἢ διὰ καθάρσεως, εἰ τοῖς κατὰ διαφθοράν. ἡμεῖς γοῦν οὕτως ἀνόσους πολλοὺς φυλάττομεν ἐτῶν ἤδη πολλῶν ἔμπροσθεν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἀεὶ νοσοῦντας, ἀλλὰ καὶ ποδάγραν καὶ ἀρθρῖτιν ἀρχομένην ἔτι καὶ μήπω περὶ τοῖς ἄρθροις εἰργασμένην πώρους ἐκ τῆς τοιαύτης κενώσεως ἐτῶν ἤδη*

poſt Hippocratis aetatem fuere, affectum etiam quendam diuturnum nonnulli ſimpliciter aſthma, nonnulli orthopnoeam appellarunt, quum continenter citra febrem aegroti difficile ſpiritum ducunt.

---

LXVII.

*Quibus venae ſectio aut purgatio confert, his vere venam ſecare aut purgans medicamentum exhibere convenit.*

---

Liquet de iis qui adhuc ſani, ſed aegrotaturi ſunt, niſi vacuentur, ipſi nunc orationem eſſe. Horum enim vere ineunte, anticipanda eſt vacuatio vel per phlebotomiam, ſi phlethoricis morbis corripiantur vel per purgationem, ſi morbis ſint ab humorum corruptione pendentibus obnoxii. Nos equidem multos a morbis ita conſervamus et incolumes tuemur, qui multos jam annos antea ſemper aegrotabant; imo et podagram et arthritim adhuc incipientem nondum in articulis culto genito, per vacua-

πολλῶν ἐκωλύσαμεν γενέσθαι. κατά τε τὸν αὐτὸν τρόπον αἵματος πτύσιν ἐπιληψίαν, μελαγχολίαν, ἀποπληξίαν καὶ ἄλλα τὰ τοιαῦτα χρόνια πάθη διὰ τῆς εἰρημένης κενώσεως ἐπὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἐπαύσαμεν. ἡ μὲν οὖν φλεβοτομία κοινὸν βοήθημά ἐστι τῶν πληθωρικῶν νοσημάτων, ἡ κάθαρσις δὲ, οὑτωσὶ μὲν ἀκοῦσαι, κατὰ γένος ἕν τι βοήθημά ἐστιν, οὐ μὴν κατ' εἶδός γε ἀκοῦσαι. ἐνίοις μὲν γὰρ συμφέρει τοὺς φλεγματώδεις κενοῦσθαι χυμοὺς, ἐνίοις δὲ τοὺς πικροχόλους, ἐνίοις δὲ τοὺς μελαγχολικοὺς, ἐνίοις δὲ ὀῤῥῶδες περίττωμα κατά γε τὴν τῶν εἰθισμένων αὐτοῖς γίνεται παθῶν οὐσίαν. οἷον αὐτίκα τις μελαγχολίᾳ ἁλίσκεται καθ' ἕκαστον ἔτος, εἰ μὴ καθαρθείη, καὶ θαῦμά ἐστιν ἰδεῖν ὅπως ἤδη καὶ αὐτὸς ἀρ- [281] χομένου τοῦ πάθους διαγινώσκει τε τὴν πρώτην γένεσιν εὐθὺς καὶ καλέσας με κενοῦταί τε τὰ μέλαινα καὶ παραχρῆμα παύεται τῆς μελαγχολίας. καὶ συμβαίνει γε τούτῳ διὰ τῆς καθάρσεως ἄμφω ταῦτα χρηστὰ, τό τε καθαίρεσθαι τὰ περιττὰ καὶ τὸ τῇ δριμύτητι τῶν ἐκκρινομένων ἀναστομωθεῖσαν ἐπὶ βραχὺ

tionem multos jam annos fieri prohibuimus. Eodem modo fanguinis exfcreationem, epilepfiam, melancholiam, apoplexiam et alios ejusmodi diuturnos morbos et multis hominibus dicta vacuatione fuftulimus. Phlebotomia igitur commune eft ad plethoricos morbos auxilium; purgatio vero fi generatim quidem exaudiatur unum quoddam eft contra morbos remedium, non tamen fi fpeciatim accipiatur. Nonnullis fiquidem pituitoforum humorum, quibusdam biliofforum, aliis melancholicorum et quibusdam ferofi excrementi vacuatio conducit, pro morborum quibus tentari confueverunt natura. Exempli gratia quidam quotannis nifi purgetur laborat melancholia, et mira vifu res eft, quomodo jam ipfe etiam incipientis morbi primam praefentifcat generationem, meque protinus accerfiri jubeat, quo melancholicis humoribus expurgato, e veftigio ceffat melancholia, atque huic quidem ex purgatione haec duo commoda eveniunt, unum quod expurgentur fupervacanea, alterum quia excretorum acrimonia re-

τὴν αἱμοῤῥοΐδα συνεκκρίνειν τε καὶ αὐτὴν αἵματος μοχθηροῦ. συνήθους γὰρ οὔσης αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἐκκρίσεως, εἶτ' ἐπισχεθείσης ἡ μελαγχολία συνέστηκε. καθαίρω τοιγαροῦν αὐτὸν, οὐκ ἦρος μόνον, ἀλλὰ φθινοπώρου καὶ, ὡς εἰ καταφρονήσας ἐνίοτε ἐνταῦθα μὴ φθάσειε καθαρθῆναι, τῶν του πάθους αἰσθάνεται συμπτωμάτων. οὕτω δὲ καὶ γυναῖκά τινα καθ' ἕκαστον ἔτος εἰσβάλλοντος ἦρος ὁμοίως κενῶν, καρκινώδη ποτὲ ὄγκον ἐν μαστῷ ἔχουσαν ἰασάμην, ἰσχυρῶς κενώσας, πολλάκις διὰ φαρμάκου καθαίροντος μέλανα καὶ εἰ παραλειφθείη ποτὲ ἡ κάθαρσις, ὀδύνη διὰ βάθους αὐτῇ γίνεται καὶ οὕτως αὕτη μετακαλουμένη με παραχρῆμα κελεύει καθαίρειν. ἐλέφαντα δὲ ἀρχόμενον ἑτέρῳ τὰ μὲν πρῶτα διὰ φλεβοτομίας καὶ καθάρσεως ἰασάμην. ἑκάστου δὲ ἔτους ἀρκεῖ καὶ τούτῳ μία κάθαρσις, ἐλλειφθείσης δ' αὐτῆς αὐτίκα τὸ πάθος ἐπισημαίνει. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα νοσήματα καθάρσεως χρήζει μελαγχολικῶν χυμῶν, ἐπιληπτικὰ δὲ καὶ ἀσθματικὰ καὶ ἀποπληκτικὰ τῶν

clufa, paululum haemorrhois pravi fanguinis aliquid ipfa etiam profundat. Nam quum folemnis ipfi et confueta fit ejusmodi excretio haemorrhoica, ejus poftea fuppreffione melancholia orta eft. Ipfum itaque non vere folum, fed auctumno etiam purgo, quia fi per haec tempora propriae aliquando purgationis anticipationem neglexerit, nonnulla fentiat fuperioris morbi fymptomata. Sic mulierem etiam quandam quae cancrofum in mamma tumorem habebat, quotannis vere ineunte vacuans fanavi, fubinde vehementi medicamento melanagogo ufus, quam quidem purgationem fi quando praetermiferat, dolor ipfi profundus fentiebatur, atque illico accerfitum me purgare fe jubebat. Elephantiam quoque in altero incipientem, primum phlebotomia et purgatione curavi, atque huic quotannis purgatio unica fatis erat, quae fi quando negligeretur, quam primum morbus indicationem fui edebat. Hujuscemodi igitur morbi humorum melancholicorum egent purgatione, ut epileptici et afthmatici et apoplectici pi-

φλεγματωδῶν, ἀρθριτικὰ δὲ τὰ μὲν ἅμα θερμασίᾳ πολλῇ τῶν πικροχόλων, τὰ δὲ σὺν ὄγκοις ψυχροῖς τῶν φλεγματικῶν. ἄλλος δέ τις ὥρᾳ θέρους ἀεὶ τριταίοις ἁλισκόμενος πυρετοῖς ἤδη πολλῶν ἐτῶν οὐκ ἐπύρεξεν, ὠχρὰν χολὴν ὑφ' ἡμῶν φθάνων καθαίρεσθαι κατὰ τὴν τοῦ ἦρος τελευτήν. οὕτω γὰρ καὶ ἄμεινόν ἐστι τοὺς τοιούτους κενοῦσθαι, ὡς τοὺς ἐπιληπτικούς τε καὶ ἀποπληκτικοὺς καὶ ἀρθριτικούς τε καὶ μελαγχολικοὺς, ὅσοι τε ἄλλοι διὰ πάχος χυμῶν νοσοῦσιν, εἰσβάλλοντος ἦρος ἄμεινον κενοῦσθαι, περὶ ὧν ἁπάντων ἰδίᾳ μοι γέγραπται κατὰ τὴν πραγματείαν ἐκείνην, ἐν ᾗ γέγραπται περὶ τῶν δεομένων ἦρος ὥρᾳ κενοῦσθαι. μόριον δέ ἐστιν αὕτη τῆς ὅλης ὑγιεινῆς πραγματείας.

---

μη'.

*Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη ἀγαθόν.*

---

Ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐξηγησάμην τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον, ἡνίκα τὸν λόγον ἐποιούμην ὑπὲρ τοῦ γεγραμμένου τόνδε τὸν τρό-

tuitoforum purgatione gaudent. Quidam etiam alius aestivo tempore femper tertiana corripi folitus jam annos multos febrem non eft expertus, bile pallida per nos fub veris finem perpurgata. Tum enim tales vacuari multo praeftat, quemadmodum epilepticos, apoplecticos, arthriticos et melancholicos et quotquot denique propter humorum craffitiem aegrotant, vacuari ineunte vere melius eft, de quibus omnibus privatim fcripfimus in tractatu de iis qui verna vacuatione; qui quidem tractatus pars eft totius operis quod de fanitate tuenda infcribitur.

---

XLVIII.

*Lienofis dyfenteria fuccedens bonum.*

---

Paulo ante hunc aphorifmum explanavi, quum de eo verba facerem hunc in modum fcripta: *qui lienofi dyfen-*

πον· ὅσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγιγνομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη καὶ ἀπόλλυνται. οὔκουν ἔτι δεήσει τῷδε τῷ νῦν προχειρισθέντι νεωτέρας ἐξηγήσεως.

μθ'.

[282] Ὁκόσα ποδαγρικὰ νοσήματα γίνεται, ταῦτα ἀποφλεγμήναντα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀποκαθίσταται.

Αἱ κατὰ τοὺς ποδαγρικοὺς φλεγμοναὶ ῥεύματος εἰς τὰ τῶν ποδῶν ἄρθρα κατασκήπτοντος γίνονται. δέχονται (313) δὲ τὸ ῥεῦμα τοῦτο πρῶτον μὲν αἱ χῶραι τῶν διατρώσεων, ἔπειτα δὲ τὰ πέριξ πάντα μέχρι καὶ τοῦ δέρματος. οὕτω δὲ πληροῦσθαί φαμεν τὰς διαρθρώσεις, εὔδηλον ὅτι τοὺς περικειμένους αὐταῖς ἔξωθεν κύκλῳ συνδέσμους ἀναγκαῖόν ἐστι τείνεσθαι. τὰ μέντοι νεῦρα καὶ τοὺς τένοντας οὐκ εἰκὸς φλεγμαίνειν αὐτοῖς, ἀλλὰ μόνον τῷ συνεκτείνεσθαι ταῖς συναρθρώσεσιν ὀδυνᾶσθαι. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ μηδέποτε

*teria corripiuntur, iis oborta longa dyſenteria, hydrops lienteriae ſuccedit ac intereunt.* Quare huic nunc expoſito nova iterum explanatione opus non eſt.

XLIX.

*Qui podagrici morbi fiunt, ſedata inflammatione intra dies quadraginta deſinunt.*

Podagricorum inflammationes fluxione fiunt in pedum articulos decumbente. Hanc autem fluxionem primum quidem articulationum ſpatia ſuſcipiunt; deinde quae circumſtant aduſque cutem omnia. Quum vero articulationes impleri dicimus, liquet ligamenta in orbem ipſis circumpoſita neceſſario tendi. Nervos tamen et tendines inflammari podagricis non eſt veriſimile, ſed dolere ſolum quia ſimul cum articulationibus tenduntur: quod ex eo fit manifeſtum, quia podagricus convelli nunquam viſus ſit,

ὁρᾶσθαι σπασθέντα ποδαγρὸν, ὅπερ εἴωθεν ἕπεσθαι συνεχέστατα νεύρων τε καὶ τενόντων φλεγμοναῖς. ἄλλως τε τῆς ἰάσεως αὐτοῖς σκοπὸς κοινός ἐστι πρὸς τὰ φλεγμήναντα πάντα. διαφορηθῆναι γὰρ χρὴ τὸ ῥυὲν εἰς τοὺς πόδας, εἰ μὲν λεπτὸν εἴη κατὰ τὴν σύστασιν ἐλάττονι χρόνῳ, παχὺ δ' ὑπάρχον ἢ γλίσχρον πλείονι, καὶ πολὺ ἔτι μᾶλλον, εἰ γλίσχρον ἅμα τε εἴη καὶ παχὺ, δεήσεται χρόνου μακροτέρου. πορῥωτέρω μέντοι τῶν μ' ἡμερῶν οὐκ ἂν ἐκταθείη τῆς φλεγμονῆς ἡ θεραπεία, τοῦ τ' ἰατροῦ δηλονότι πράττοντος ὀρθῶς ἅπαντα καὶ κάμνοντος εὐπαθοῦς ὑπάρχοντος. ἡ δ' ἐν τοῖς σαρκώδεσι μορίοις φλεγμονὴ τῷ τῶν ὀξέων ὑποπέπτωκεν ὅρῳ, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ, ἐπειδὴ μανωτέρα τέ ἐστι καὶ μαλακωτέρα τῆς τῶν συνδεσμῶν καὶ νεύρων φύσεως ἡ τῆς σαρκὸς οὐσία. διὰ τοῦτο δὲ καὶ φλεγμαίνειν ἄρχεται βραδύτερον ἥ τε τῶν τενόντων καὶ συνδέσμων καὶ νεύρων φύσις, ὅταν τρωθῇ, καὶ πρὸς τὴν ἀκμὴν τῆς φλεγμονῆς ἀφικνεῖται χρόνῳ πλείονι καὶ θεραπεύεται βραδύτερον. ᾧ γὰρ λόγῳ μόγις εἰς ἑαυτὰ παραδέχεταί τι

id quod frequentiffime nervorum et tendinum inflammationes fequi confuevit. Alias curationis indicatio ipfis communis eft cum omnibus inflammatione laborantibus. Nam difcuti oportet quod in pedes defluxit, breviore quidem tempore, fi tenuiori fuerit fubftantia, longiore vero, fi craffa vel lenta; multoque longiore egebit tempore, fi fimul vifcidum et craffum fuerit quod defluxit; ultra dies tamen quadraginta non prorogabitur inflammationis curatio, fi medicus pro fuo munere rite omnia peragat et facilis aeger obtemperet. At carnofis partibus infidens inflammatio morborum acutorum fubjicitur termino, qui quartus decimus dies eft, quandoquidem rarior et mollior eft carnis fubftantia quam ligamentorum et nervorum natura. Quamobrem tardius etiam ligamentorum, tendinum et nervorum quum vulnerantur natura inflammari incipit et longiori ad inflammationis vigorem tempore pervenit tardiusque curatur. Qua enim ratione

τῆς ἔξωθεν ὑγρότητος, ὄντα πυκνὰ καὶ σκληρὰ τὰ τοιαῦτα μόρια, τῷ τοιούτῳ λόγῳ καὶ μεθίησι μόγις. διὰ τοῦτο οὖν καὶ ταῖς ποδαγρικαῖς φλεγμοναῖς ὁ Ἱπποκράτης ὅρον ἔθετο λύσεως παντελοῦς οὐ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ἡμέραν, ἀλλὰ τὴν τεσσαρακοστήν. ἐπειδὴ τά τε ἐν ταῖς διαρθρώσεσιν ὑγρὰ διὰ τῶν περιεχόντων αὐτὰ συνδέσμων ἀτμοειδῶς ἐκκενωθῆναι χρὴ καὶ τοὺς συνδέσμους κατὰ τὰ ἐμπεσόντα αὐτοῖς. μέμνηται δὲ κἂν τῷ προγνωστικῷ τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας, ὡς ἂν αὐτῇ κρινομένων ὅσα μήτ' ἀκριβῶς ἐστιν ἤδη χρόνια καὶ τὸν τῶν ὀξέων ὑπερεκπέπτωκεν ὅρον. εἴρηται δ' ἐπὶ πλεῖστον ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἁπάντων ἐν τῇ περὶ τῶν κρισίμων ἡμερῶν πραγματείᾳ.

---

ν'.

[283] Ὁκόσοισιν ὁ ἐγκέφαλος διακοπῇ, τουτέοισιν ἀνάγκη πυρετὸν καὶ χολῆς ἔμετον ἐπιγίνεσθαι.

---

vix aliquid in fe humoris alieni fufcipiunt, quum denfae fint ac durae hujuscemodi partes ac ipfa ratione aegre quoque dimittunt. Quapropter Hippocrates podagricis inflammationibus terminum integrae folutionis non diem quartum decimum, fed quadragefimum ftatuit, quia tum qui articulationibus infunt humores per ligamenta ipfos continentis vaporis in fpeciem vacuari oportet, tum qui in ipfa ligamenta inciderunt. Meminit autem et in prognoftico quadragefimi diei, ut in quo morbi judicantur qui non funt plane diuturni, acutorum tamen terminum excefferunt. Sed de his omnibus in opere de diebus judicatoriis quam amplifsime dictum eft.

---

L.

*Quibus perfectum fuerit cerebrum, iis febrem et bilis vomitum fuccedere neceffe eft.*

---

Εἰκότως πυρέττουσιν ἐγκεφάλου διακοπέντος, τῷ κοινῷ λόγῳ, καθ᾽ ὃν ἅπαντος μορίου κυρίου φλεγμήναντος ἕπεται πυρετός. ὁ δὲ τῆς χολῆς ἔμετος γίνεται διὰ τὴν πρὸς τὸν ἐγκέφαλον κοινωνίαν συμπασχούσης τῆς γαστρὸς καὶ μάλιστα τοῦ στόματος αὐτῆς, εἰς ὃ καταπέφυκεν ἐξ ἐγκεφάλου συζυγία τις ἀξιολόγων νεύρων. εἴωθε μὲν οὖν καὶ ἄλλως ἐπί γε μεγάλοις ἀλγήμασι καὶ λύπαις ἰσχυραῖς συῤῥεῖν εἰς τὴν γαστέρα χολῶδες περίττωμα, πολὺ δ᾽ ἔτι μᾶλλον ὅταν ἀῤῥωστήσῃ. φέρεται γὰρ εἰς τὰ τοιαῦτα τῶν γειτνιώντων αὐτοῖς μορίων τὰ περιττώματα καὶ μάλισθ᾽ ὅσα λεπτὰ ταῖς συστάσεσίν ἐστιν, οἷόνπερ αὐτὸ τὸ χολῶδες ὑπάρχον ὑγρὸν καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν ὅσον ὀῤῥῶδες ὑγρὸν, ὃ δὴ καὶ μίγνυται πολλάκις ἐμούντων τῇ χολῇ καὶ πάνυ σπάνιόν ἐστιν, ἀκριβῆ χολὴν ἄνευ περιττώματος ὀῤῥώδους ἐμουμένην θεάσασθαι. φαίνεται δὲ καὶ ἐν τοῖς ὑγιαίνουσιν, ὅταν ἐπὶ πλέον ἀσιτήσωσι καὶ μάλισθ᾽ ὅσοι χολωδέστεροι τοὺς τοιούτους χυμοὺς ἡ γαστὴρ δεχομένη. δηλοῦσι δὲ τοῦτο αἵ τε δήξεις αὐτοῖς καὶ οἱ ἔμετοι. οὐ μόνον δὲ ἐγκε-

Jure febricitant cerebro perfecto, ratione communi, qua quacunque parte principe inflammata febris fequitur. Bilis vero vomitus fit ventriculo propter focietatem quam cum cerebro habet per confenfum affecto, ore praefertim ipfius in quo ex cerebro conjugatio quaedam nervorum majusculorum inferitur. Sed alias etiam propter magnos dolores et vehementem moerorem excrementum biliofum confuevit in ventriculum confluere, multoque magis fi ipfe imbecillitate laboret. Ad ea enim quae infirma funt partium vicinarum feruntur excrementa, praefertim fi tenui fubftantia conftent, qualis humor biliofus eft et cum eo quidquid eft ferofi excrementi, quod per vomitiones bili faepe permifcetur, raroque admodum bilem finceram fine ferofo excremento evomi cernere eft. Apparet autem etiam in bene valentibus, biliofiore praefertim natura praeditis ubi diutius cibo abftinuerunt tales ventriculum humores recipere. Id vero ipfis produnt tum vellicationes tum vomitus. At non folum cerebro vulnerato bi-

φάλου τρωθέντος ἐμοῦσι χολὴν, ἀλλὰ καὶ τῆς περικειμένης αὐτῷ σκληρᾶς μήνιγγος, ἥτις κατὰ πολλὰ μέρη συμφυὴς ὑπάρχουσα τῷ ἐγκεφάλῳ τάχιστα μεταδίδωσιν αὐτῷ τῶν ἑαυτῆς παθημάτων. οἱ δ' Ἐρασιστράτιοι τὰς μήνιγγας τῶν νεύρων ἀρχὰς τιθέμενοι, διὰ μὲν τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἐροῦσι τὴν παχεῖαν μήνιγγα ταῦτα ἐπιφέρειν τὰ συμπτώματα μόνην τρωθεῖσαν. εἰ δὲ καὶ πρὸς τὸν ἐγκέφαλόν ποτε ἡ τρῶσις ἐξίκοιτο, τῷ φθάνειν ἀμφοτέρας προτιτρώσκεσθαι τὰς μήνιγγας, οὕτω φήσουσι τὴν τῶν εἰρημένων γένεσιν ἀκολουθεῖν παθημάτων. Ἐρασιστρατείους δ' ἔφην ἐρεῖν ταῦτα καὶ οὐκ αὐτὸν Ἐρασίστρατον. ὅτι πρεσβύτης ὢν ἤδη καθ' ὃν χρόνον αὐτοί φασι τὰ τῶν διαιρέσεων αὐτῷ γεγράφθαι βιβλία, τὸν ἐγκέφαλον ἀπεφήνατο τῶν νεύρων ἀρχὴν ὑπάρχειν. εἴρηται δὲ περὶ τούτων ἐπὶ πλέον ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς ὑπομνήμασιν.

---

lem vomunt, fed dura etiam membrana ipfi circumpofita quae multis partibus cum cerebro cohaerens quam citiffime fua ipfi mala impertit. Quia vero Erafiftrati fectatores meningas nervorum principia ftatuunt, folam vulneratam craffiorem meninga talia propter fuam ipfius naturam inquiunt afferre fymptomata. Quod fi quando in cerebrum vulnus penetraverit, ita etiam quod utraque meninx illud prius exceperit, enumeratarum affectionum generationem fequi contendent. Dixi autem fectatores Erafiftrati ifthaec dicturos effe et non ipfum Erafiftratum, quia jam fenex erat et quo tempore ipfi de divifionibus libros fcriptos effe ajunt, cerebrum pronunciavit nervorum effe principium. De his etiam fufius in Hippocratis librum de anatome commentariis dictum eft.

---

να'.

[284] *Ὁκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ἐξαίφνης ὀδύναι γίνονται ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι γίνονται καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ.*

---

*Ἀφώνους εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης ὀνομάζειν οὐχ οἷς ἡ φωνὴ μόνη βέβλαπται, κατ' ἐξοχὴν δέ τινα τῇ ταύτης βλάβῃ συνεπινοεῖν ἡμᾶς ἐνδείκνυται πάσας τὰς κατὰ προαίρεσιν ἐνεργείας· ἐνίοτε μὲν οὖν ἐκείνων βεβλαμμένων οὐκ ἀπόλωλεν ἡ αἴσθησις. αὐτὸς γοῦν ἔφη τοὺς ἀφώνους αἰσθανομένους συμβαίνειν γίνεσθαι, πολλάκις δὲ ἄμφω πέπονθεν, ὅπερ ἀποπληξίαν ὀνομάζουσιν. ἔστι δὲ καὶ ταύτης αὐτῆς ἡ μὲν ἀσθενής, ἡ δὲ ἰσχυρά. καὶ διὰ τοῦτο εἶπε, λύειν ἀποπληξίην ἰσχυρὴν μὲν ἀδύνατον, ἀσθενέα δὲ οὐ ῥηΐδιον. ἔοικε δὲ νῦν τῆς ἰσχυρᾶς ἀποπληξίας γνώρισμα προστεθεικέναι τὸ ῥέγχειν, ὃ καὶ τοῖς βαθέως ὑπνοῦσι γίνεται κατὰ*

LI.

*Quibus ſanitate fruentibus derepente capitis dolores oboriuntur et illico muti fiunt ac ſtertunt, intra dies ſeptem, niſi febris ſucceſſerit, intereunt.*

---

Mutos Hippocrates appellare conſuevit non quibus ſola vox oblaeſa ſit, verum per excellentiam quandam una cum hujus laeſione omnes voluntarias actiones nobis intelligendas defert: quibus utique ſenſus interdum non deperditur. Ipſe ſiquidem dicebat mutos interdum eſſe ſentientes contingere; ſed saepenumero utrumque et motum et ſenſum laeſionem pati, quem affectum apoplexiam nominant. Eſt autem haec duplex: una quidem debilis, illa vero fortis; proinde dixit: *ſolvere apoplexiam fortem eſt impoſſibile, debilem vero non facile.* Videtur autem nunc fortis apoplexiae indicium appoſuiſſe, quod eſt ſtertere, quod etiam profunde dormientibus accidit, ſecun-

Ed. Chart. IX. [284.] Ed. Bas. V. (313.)

τὴν τῆς διαθέσεως ὁμοιότητα, καθ᾽ ἕτερον μὲν τρόπον ἑκατέροις, ὅμως οὖν ἔχωσί τι κακὸν, ᾗ ἕπεται τὸ ῥέγχειν. ἔστι δὲ τὸ κοινὸν ἀμφοῖν ἡ ἀῤῥωστία τῆς τῶν νεύρων ἐνεργείας. καὶ λέλεκται περὶ τούτων ἁπάντων ἐπὶ πλέον ἐν τῇ περὶ τῶν πεπονθότων τόπων πραγματείᾳ. νυνὶ δ᾽ ὅσον εἰς τὸν ἀφορισμὸν ἀναγκαῖον εἰρήσεται· οἷς ἂν ὑγιαίνουσιν ἐξαίφνης ὀδύνη τις ἐν τῇ κεφαλῇ γένηται, μάλιστα εἰς πνεῦμα φυσῶδες ἀναφέρειν χρὴ τὴν αἰτίαν. ἤδη δὲ καὶ εἰς πλῆθος ὕλης ἀθρόως ἐπιῤῥεούσης, ἥντινα καὶ νῦν εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἐνηνέχθαι δηλοῖ τὰ μετὰ τὴν ὀδύνην γινόμενα συμπτώματα, δι᾽ ὧν ὅτι φλεγματική τίς ἐστιν ἡ ὕλη συνεμφαίνεται. καὶ διὰ τοῦτο ὁ πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὴν διάθεσιν ὡς ἂν ἐκθερμαίνων τε καὶ λεπτύνων καὶ διαφορῶν τό τε φυσῶδες πνεῦμα καὶ τοὺς φλεγματικοὺς χυμούς. γίνεται δὲ τοῦτο ποτὲ μὲν τρισὶν ἢ τετράσιν ἡμέραις, ποτὲ δὲ καὶ πλείοσι, οὐ μὴν ἐξωτέρω γε τῶν ἑπτὰ, διότι κύριον

dum affectionis ſimilitudinem. Quamquam enim diverſo modo uterque fit ſomnus et apoplexia, nihilominus aliquid commune, ad quod ſtertor conſequitur. Id autem utrique commune, actionis et nervorum imbecillitas. Atque de his uberius in opere de locis affectis dictum eſt. Nunc vero quantum ad aphoriſmi explicationem neceſſarium eſt dicetur. Quibus ſanis derepente capitis dolor quidam oboritur, ejus rei cauſa ad flatulentum ſpiritum praeſertim referenda eſt, ſed jam quoque ad materiae confertim effluentis multitudinem, quam etiam nunc in cerebrum delatum fuiſſe ſymptomata indicant quae poſt dolorem acceſſerunt, quibus et materiam aliquam pituitoſam ſimul eſſe innoteſcit, proindeque ſuperveniens febris eam ſolvit affectionem, ut quae tum flatulentum ſpiritum, tum pituitoſos humores excalefaciat, attenuet, diſcutiat. Id autem fit tribus nonnunquam diebus aut quatuor, interdum etiam pluribus, non tamen ultra ſeptimum procedit diem; quia quae pars laborat eſt princeps; ejusmodi

τὸ μέρος· οὐκ ἀνέχεται δὲ τὰ τοιαῦτα μόρια χρονίων τε ἅμα καὶ ἰσχυρῶν διαθέσεων, ὡς ἐπιδέδεικται πολλάκις.

---

νβ'.

[285] *Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν· ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ, μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἐόν τε ἢ ἐκ φαρμα- (314) κοποσίης, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες σφόδρα.*

---

Ἤτοι διὰ ξηρότητα τῶν βλεφάρων ἢ διὰ τῆς κενούσης αὐτὰ δυνάμεως ἀσθένειαν ὑποφαίνεταί τι τοῦ λευκοῦ, μὴ δυναμένων ἀκριβῶς κλείεσθαι τῶν ὀφθαλμῶν. διὰ τοῦτο γοῦν αὐτὸ καὶ κατὰ τὰς διαῤῥοίας τῆς φαρμακοποσίας, ὅπερ ἐστὶ κατὰ τὰς καθαιρόντων φαρμάκων πόσεις, ὑποφαίνεταί τι τοῦ λευκοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ὅταν ὑπνοῦντες τύχωσι. ξηραίνεται γὰρ ἅπαν τὸ σῶμα καὶ ἡ δύναμις ἀσθενὴς γίνεται κατὰ τὰς τοιαύτας κενώσεις. ἐπισυμβαίνει δὲ

vero partes diuturnos fimul et vehementes morbos non ferunt, ut faepe a nobis oftenfum eft.

---

LII.

*Quae per fomnos in oculis fubapparent, etiam fpectanda funt. Si quid enim albi non commiffis palpebris fubappareat, neque id ex diarrhoea aut medicamenti potione contingat, pravum fignum eft et admodum letale.*

---

Aut ob palpebrarum ficcitatem aut propter facultatis ipfas moventis imbecillitatem aliquid fubapparet in oculis integre claudi non valentibus. Ob hanc enim caufam alvi etiam profluviis et medicamentorum purgantium potionibus de oculorum albo aliquid confpicitur, quum dormiunt. Totum enim corpus exficcatur ac talibus vacuationibus vires imbecilles redduntur. Amplius autem ficcitas palpebris fubfidet quod hae natura ficcae. Quemad-

Ed. Chart. IX. [285.] Ed. Bas. V. (314.)

πλεῖον ἐν τοῖς βλεφάροις ἡ ξηρότης, ὅτι φύσει ξηρά. καθάπερ οὖν αἱ βύρσαι ξηρανθεῖσαι δυσεπέκταντοι γίνονται, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ τοιαῦτα μόρια. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅτι καμνούσης τῆς δυνάμεως, οὐ μόνον ἀδυνατοῦσιν ἀκριβῶς κλείειν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ καὶ τὸ στόμα καὶ διὰ τοῦτο κοιμῶνται χάσκοντες εὔδηλον ἅπαντι τῷ γε προσέχειν βουληθέντι τῇ φύσει τοῦ πράγματος τὸν νοῦν.

νγ΄.

*Αἱ παραφροσύναι αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι ἀσφαλέστεραι, αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς ἐπισφαλέστεραι.*

*Οὐδεμία μὲν ἀσφαλής ἐστι παραφροσύνη, σφαλεραὶ δ' ἧττον αἱ μετὰ γέλωτος, ὡς αἵ γε θρασεῖαι, καθάπερ αὐτὸς ὀνομάζει σφαλερώτεραι πασῶν. ἐν τῷ μέσῳ δ' ἀμφοῖν εἰσιν αἱ μετὰ σπουδῆς· γίνονται δὲ πᾶσαι μὲν ἐγκεφάλου πάσχοντος, εἴτε οὖν πρῶτόν τε καὶ καθ' ἑαυτὸν εἴτε κατὰ συμπάθειαν. ἀλλήλων δὲ διαφέρουσι ταῖς ἐργα-*

modum enim exficcata coria vix extenduntur, eodem quoque modo ejusmodi partes. Quin etiam quod laborante facultate non folum oculos, fed os etiam exacte claudere nequeunt, unde hiante ore dormiunt, liquet unicuique rei naturam diligentius animadvertere volenti.

LIII.

*Quae deliria cum vifu fiunt, tutiora; quae cum ftudio, periculofiora.*

Nulla deliria tuta funt, minus periculofa quae cum rifu concitantur, velut audacia, quemadmodum ipfe appellitat, omnium periculofiffima. In amborum medio funt quae cum ftudio exiftunt. Porro fiunt omnia affecto cerebro, five primario et per fe, five fecundario et per confenfum; differunt autem ab invicem caufis ipfis effi-

ζομέναις αὐτὰς αἰτίαις. ὅσαι μὲν γὰρ [286] ὑπὸ θερμασίας γίνονται μόνης ἄνευ μοχθηροῦ χυμοῦ, παραπλήσιαί πως εἰσι ταῖς ἐπὶ οἴνου πόσεσι· ὅσαι δ' ἐπὶ τῇ ξανθῇ χολῇ μετὰ σπουδῆς ἐπιτελοῦνται. συγκαυθείσης δ' αὐτῆς ἐπὶ πλέον ὡς μελαγχολικωτέραν ὑπάρχειν ἤδη, μανιώδεις ἱκανῶς αἱ παραφροσύναι γίνονται. μεμνῆσθαι γὰρ χρὴ τῶν περὶ τῆς μελαίνης χολῆς ἐν ἄλλοις διωρισμένων, ὡς ἡ μὲν ὑπεροπτηθείσης γίνεται τῆς ξανθῆς χολῆς, ἥπερ δὴ καὶ χαλεπωτάτη παντοίως ἐστὶν, ἡ δ' ἐκ τῆς τοῦ αἵματος, ὡς ἂν εἴποι τὶς, ἰλύος καὶ τρυγός. παχυτέρα μὲν ἐκείνη τῇ συστάσει, πολὺ δὲ ἀπολειπομένη τῷ μοχθηρῷ τῆς ποιότητος. εἴρηται δὲ καὶ ὅτι τὴν οἷον τρύγα τοῦ αἵματος ἀκριβολογούμενοι μὲν οὐδέπω μέλαιναν χολὴν ὀνομάζομεν, ἀλλὰ μελαγχολικὸν χυμὸν, καταχρώμενοι δὲ τοῖς ὀνόμασι καὶ μέλαιναν ἔστιν ὅτε καλοῦμεν, ἐπειδὴ μικρὸν ὕστερον ἔσεσθαι μέλλει μέλαινα μὴ φθασάντων κενῶσαι.

---

cientibus. Quae namque a folo calore citra pravum humorem oboriuntur defipientis quodammodo fimiles funt quae vini potiones fequuntur. Quae vero ob flavam bilem cum ftudio perficiuntur, quae bilis flava, fi multum exuratur, ut jam ad atrae naturam magis accedat, furiofae admodum et immanes fiunt delirationes. Nam quae aliis in libris de atra bile definita funt, ea in memoriam revocanda funt, quod quaedam ex flava bile fuperaffata gignatur, quae omnium eft teterrima, alia vero ex fanguinis, ut quispiam dixerit, coeno et faece: quae quidem craffiore quam altera conftet fubftantia, fed multum a qualitatis malignitate recedat. Dictum eft praeterea bilem quae veluti faex eft fanguinis, fi fincere et proprie loquamur, nondum nos atram bilem, fed humorem melancholicum appellare, nominibus vero abufos atram bilem interdum quoque vocare; quandoquidem nifi prius vacuetur, atra paulo poft evafura eft.

---

νδ.

*Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι τοῖσι μετὰ πυρετοῦ αἱ κλαυθμώδεες ἀναπνοαὶ κακόν.*

---

*Τὰ παιδία πολλάκις ὁρᾶται κατὰ τὸν τοῦ κλαίειν καιρὸν εἰσπνέοντα διακεκομμένην πνοὴν, ἱσταμένου μεταξὺ τοῦ θώρακος, εἶτ' αὖθις τὸ λεῖπον προστιθέντος, ὅπερ αὐτὸς ἐν ἐπιδημίαις ὧδί πως εἶπε· διπλῆ εἴσω ἐπανάκλησις, οἷον ἐπὶ εἰσπνέουσι, καὶ γίνεται τοῦτο ποτὲ μὲν διὰ κάματον τῆς δυνάμεως, ποτὲ δὲ διὰ τὴν τῶν ὀργάνων σκληρότητα, ποτὲ δὲ ἀμφοῖν συνελθόντων, ἔστι δ' ὅτε καὶ διὰ σπασμώδη τινὰ τῶν μυῶν τοῦ θώρακος διάθεσιν. ἥ τε γὰρ ἀσθενὴς δύναμις ὅταν εἰς ἅπαξ ἀδυνατήσῃ διαστεῖλαι τὸν θώρακα τοσοῦτον ὅσῳ δεῖται τὸ ζῶον, ἵσταται μεταξὺ κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἀναπαυομένη πρότερον, εἶθ' οὕτως αὖθις ἐξορμᾷ. τότε σκληρὸν ὄργανον οὐχ ἑπόμενον ἑτοίμως ὁμοίως τῇ διαστελλούσῃ δυνάμει, κραδαινόμενον ὑπ' αὐτῆς βιαίως διαστέλλεται. περὶ δὲ τῆς σπασμώδους διαθέσεως τί δεῖ καὶ*

LIV.

*In morbis acutis cum febre gemebundae ſpirationes malum.*

---

Saepe pueri quo tempore plorant interrupto ſpiritu inſpirare conſpiciuntur, exſurgente medio thorace, deinde rurſum integrae reſpirationi quod deeſt adjiciente, quod ipſe in epidemiis in hunc modum edixit: *gemina intro ſpiritus revocatio, quaſi ſuper inſpirantibus.* Hoc autem fit interdum ob facultatis laborem, interdum ob inſtrumentorum duritiem, interdum vero ambabus cauſis concurrentibus, ſed et nonnunquam propter convulſivum aliquem muſculorum thoracis affectum oboritur. Etenim imbecilla facultas quum ſemel thoracem tantum attollere non potuerit, quantum ad uſum animal requirit medio primum ſubſiſtit opere et aliquantiſper quieſcit; deinde rurſum ſe effert impetu. Ac durum organum quum prompte dilatantem facultatem non ſequatur, ab ipſa violentius concuſſum dilatatur. Sed quid de convulſivo affectu,

λέγειν ὡς τοιαύτην ἀναπνοὴν ἐργάζεται; ψύξεως μὲν οὖν καταλαβούσης ἤτοι τοὺς μῦς τοῦ θώρακος ἢ καὶ τὰ νεῦρα, σκληρότης ἄν τις ἐν τοῖς ὀργάνοις γεννηθείη καὶ σπασμώδης κίνησις, ἣν ὅ τε πυρετὸς ἰᾶσθαι πέφυκε καὶ τὰ θερμὰ βοηθήματα. πυρετοῦ δὲ σὺν τούτοις ὄντος οὐκ ἐγχωρεῖ ψύξιν αἰτιᾶσθαι τῶν κατὰ τὸν θώρακα μυῶν ἢ νεύρων· ἀλλ' ἤτοι σκληρότητα γεγενημένην ἢ δυνάμεως ἀῤῥωστίαν ἢ σπασμώδη διάθεσιν. ὅ τι δ' ἂν ᾖ τούτων, οὐκ ἀγαθόν [287] ἐστιν ἐν ὀξεῖ νοσήματι συμβαίνειν. εἰ μὲν οὖν κατὰ μόνης τῆς εἰρημένης κινήσεως τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ἡ κλαυθμώδης ἀναπνοὴ λέλεκται πρὸς αὐτοῦ, τέλος ἔχει τὰ τῆς ἐξηγήσεως· εἰ δὲ καὶ μετὰ τοιούτου τινὸς ψόφου βούλεται τὴν εἰρημένην αὐτῷ ἀναπνοὴν συμβαίνειν, ὁποῖα τοῖς κλαίουσι γίνεται καὶ πρὸς τοῖς εἰρημένοις αἰτίοις ἐνδείξεταί τινα διάθεσιν ὀδυνώδη, καθ' ἣν οἷον οἰμώζοντες ἢ στένοντες ἢ μικτόν τινα ἐξ ἀμφοῖν ἀποτελοῦντες ψόφον ἀναπνέουσι οὕτως.

---

quod talem refpirationem efficiat dicendum eft? Nam fi frigus thoracis mufculos vel etiam nervos invaferit, durities quaedam inftrumentis oborietur et motus convulfivus quem tum febris tum calida auxilia fanare confueverunt. At fi his febris conjuncta fit, mufculorum thoracis aut nervorum perfrigerationem caufari non finit, fed vel duritiem obortam vel facultatis imbecillitatem vel convulfivum affectum. Quidquid vero horum in caufa fuerit, bonum non eft in morbo acuto accidere. Si igitur de fola enunciata fpirabilium inftrumentorum motione gemebunda refpiratio ab ipfo pronunciata fit, ea jam explicationis finem habet; fi vero etiam cum tali quodam fonitu, qualis plorantibus editur, ab ipfo proditam refpirationem fieri velit, praeter dictas caufas quandam etiam dolorificam affectionem indicabit, qua tamquam flentes aut gementes aut aliquem mixtum ex ambobus fonum edentes ita refpirant.

---

νέ.

*Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.*

---

*Τὰ ποδαγρικὰ καθάπερ καὶ τἄλλα πάντα ἀρθριτικὰ τοῦ ἦρος αὐξάνεται καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸς ἔμπροσθεν ἐν τῷ τῶν ἠρινῶν νοσημάτων καταλόγῳ τῶν ἀρθριτικῶν ἐμνημόνευσεν, ἐν οἷς δηλονότι περιέχεται καὶ τὰ ποδαγρικά. παροξύνεταί γε μὴν ἐνίοτέ τε καὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον οἷς ἂν ἐν τῷ θέρει κατὰ τὴν ὀπώραν συναρθροισθῇ τις κακοχυμία. δέδεικται γὰρ ἡμῖν ἐν τοῖς τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὑπομνήμασιν ἑκάστου τῶν μορίων, ὥσπερ ἄλλαι τινὲς ὑπάρχουσαι δυνάμεις οὕτω καὶ ἡ τῶν λυπούντων ἀποκριτικὴ δύναμις. λυπεῖ δὲ τὰ μὲν τῷ πλήθει βαρύνοντα, τὰ δ' ἀνιῶντα τῷ τῆς ποιότητος ἀλλοτρίῳ. κατ' ἄμφω μὲν οὖν ταῦτα τοῖς ἐν τῷ χειμῶνι μοχθηρῶς διαιτηθεῖσι παροξύνεται τὰ χρόνια τῶν παθῶν, ἦρος ὥρᾳ χεομένων τῶν χυ-*

LV.

*Podagrici affectus vere et auctumno plerumque moventur.*

---

Podagrici affectus, quemadmodum et omnes alii articulares vere augentur, ideoque ipſe ſuperius in morborum vernalium enumeratione articulatim meminit, in quibus videlicet podagrici continentur. Concitantur tamen interdum etiam autumno, quibus per oporam cacochymia quaedam coacervata fuerit. A nobis enim commentariis de facultatibus naturalibus demonſtratum eſt ſingulis partibus, quemadmodum alias quasdam facultates, ita facultatem eorum expultricem eſſe quae moleſta ſunt. Moleſta vero ſunt alia quaedam multitudine, alia vero aliena qualitate. Secundum utrumque igitur tum iis qui hiberno tempore pravo victu uſi ſint, per oporam diuturni affectus concitantur, ſuſis humoribus et mox a fortioribus ad lo-

*μῶν, εἶτα ἐπὶ τοὺς ἀσθενεῖς τόπους ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων ἀπωθουμένων, καθ' ἕτερον δὲ μόνον ἐν φθινοπώρῳ.*

---

νϛʹ.

*Τοῖσι μελαγχολικοῖσι νοσήμασιν ἐς τάδε ἐπικίνδυνοι αἱ ἀποσκήψιες ἢ ἀποπληξίην τοῦ σώματος ἢ σπασμὸν ἢ μανίην ἢ τύφλωσιν σημαίνουσι.*

---

[288] *Γίνονται μὲν καὶ διὰ φλεγματικὸν χυμὸν ἀποπληξίαι τε καὶ σπασμοὶ καὶ πηρώσεις ὀφθαλμῶν. γίνονται δὲ διὰ μελαγχολικὸν, ἐπειδὴ κοινόν ἐστιν ἐν ἀμφοτέροις τὸ πάθος. οὐ μὴν τό γε τῆς μανίας ἐστὶ κοινόν· οὐδέποτε γὰρ ἐπὶ φλεγματικῷ χυμῷ τὸ πάθος τοῦτο συνίσταται, δεομένου γε πρὸς τὴν γένεσιν ἐρεθίζοντός τε καὶ δάκνοντος χυμοῦ. τοιοῦτοι δέ εἰσιν ὁ μὲν τῆς ξανθῆς χολῆς διὰ τὸ πᾶν, ὁ μελαγχολικὸς δὲ οὐ διὰ παντός, ἀλλὰ ὅταν πλέον ἤτοι συγκαυθεὶς ἢ διασαπεὶς ἐπικτήσηταί κακοήθη δριμύτητα.*

---

cos imbecilliores protufis. Secundum alterum vero, autumnali tantum tempeftate.

---

LVI.

*Morbis melancholicis per has tempeftates periculofi decubitus aut apoplexiam corporis aut convulfionem aut maniam aut caecitatem denunciant.*

---

Fiunt etiam propter pituitofum humorem apoplexiae, convulfiones et caecitates; fiunt quoque propter melancholicum, quoniam utrisque communis eft affectus, non tamen maniae affectus eft communis. Nunquam enim hic affectus ob pituitofum humorem conflatur, quum ad fui generationem humore proritante ac mordente opus habeat. Talis autem femper quidem eft flava bilis; non femper vero humor melancholicus, fed quum fupra modum aut exuftus aut putrefactus malignam qualitatem induerit.

---

νζ΄.

(315) *Ἀπόπληκτοι δὲ μάλιστα γίνονται ἡλικίῃ τῇ τεσσαράκοντα ἐτέων ἄχρις ἑξήκοντα.*

---

*Οὐ πᾶσαν ἀποπληξίαν, ἀλλὰ τὴν προειρημένην μόνην, ἥτις ἐπὶ μελαίνῃ μόνῃ συνίσταται χολῇ, συμβαίνει γίνεσθαι τοῖς τὴν εἰρημένην ἄγουσιν ἡλικίαν, ὅτι πλεονάζει μάλιστα κατ᾽ αὐτὴν ὁ τῆς μελαίνης χυμὸς, ὥσπερ κἀν τῷ φθινοπώρῳ. ἁπλῶς δ᾽ ἀποφηναμένῳ πλείους γέροντες γίνονται ἀπόπληκτοι. εἴπερ οὖν ἀληθὴς ὁ λόγος ἔσεσθαι μέλλοι, συναπτέον αὐτὸν τῷ κατὰ τὸν προειρημένον ἀφορισμὸν, ὡς εἰ καὶ οὕτως εἴρητο τοῖσι μελαγχολικοῖσι νοσήμασιν, ἐς τάδε ἐπικίνδυνοι αἱ ἀποσκήψιες, ἀποπληξίην τοῦ σώματος, ἥτις καταλαμβάνει τοὺς ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων μέχρις ἑξήκοντα.*

---

νη΄.

[289] *Ἢν ἐπίπλοον ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι.*

---

LVII.

*Apoplectici vero maxime fiunt aetate a quadragefimo anno adufque fexagefimum.*

---

Non omnem apoplexiam, fed folam praedictam, quae ex fola fit atra bile, pronunciatam aetatem agentibus ortum habere contingit, quia per eam potiffimum fcatet atrae bilis humor, quemadmodum etiam per autumnum. Sed ut fimpliciter dicam, plures fenes apoplexia percelluntur. Si igitur vera futura fit oratio, ea cum praecedenti aphorifmo connectenda eft, ac fi ita diceretur: *morbis melancholicis per has tempeftates periculofi humorum decubitus corporis apoplexiam, quae homines a quadragefimo anno adufque fexagefimum invadit.*

---

LVIII.

*Si omentum excidat, neceffario putrefcit.*

---

Διὰ τὴν βραχυλογίαν δόξει ψευδὴς ὁ ἀφορισμὸς εἶναι τοῖς μὴ καλῶς ἀκούσασιν αὐτοῦ. τὸ γὰρ λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον· ὅταν ἐκπέσῃ, τουτέστιν ὅταν γυμνωθῇ καὶ προκύψῃ τοῦ περιτοναίου τὸ ἐπίπλοον, οὐκ ἐνδέχεται τοῦτο καταχθὲν ὑγιὲς καὶ σῶον μεῖναι. καθάπερ εἰ καὶ ἄλλο τι προκύψειεν, οἷον ἔντερον ἢ σπλάγχνου λοβός. ἐκεῖναι μὲν γὰρ εἰ μὴ πολλῷ χρόνῳ καταψυχθείη, τὴν ἀρχαίαν ἀπολαμβάνει κρᾶσιν, ἐπουλωθείσης τῆς γεγενημένης κατὰ τὸ ἐπιγάστριον διαιρέσεως. ἐπίπλοον δὲ κἂν ἐλαχίστῳ χρόνῳ γυμνωθείη, σήπεται καταχθὲν, δι' ἣν αἰτίαν καὶ τέμνουσιν αὐτοῦ τὸ γυμνωθὲν οἱ ἰατροί. ταύτην οὖν ἔχει ὁ ἀφορισμὸς τὴν γνώμην, ἀδιοριστότερον εἰρημένος κατὰ λελεγμένην λέξιν, εἰ δέ τίς φησιν ὡς ἑώρακέ ποτε πρὸς βραχὺν χρόνον τὸ ἐπίπλοον ἐκπεσὸν, ἔπειτα καταχθὲν μὴ σαπῆναι, τὸ μὲν διηνεκὲς τῆς Ἱπποκράτους ἀποφάσεως ἀναιρήσει, φυλάξαι δὲ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ κοινόν ἐστι τοῦτο τῷ ἀφορισμῷ πρὸς ἄλλους ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένον, ἐν σχή-

Propter fermonis brevitatem falfus is effe videbitur aphorifmus, qui non recte ipfum perceperint. Quod enim dicitur eft hujusmodi: *quum omentum exciderit*, hoc eft quum nudatum fuerit et extra peritonaeum promicuerit, illud reductum fanum ac falvum permanere probabile non eft; quemadmodum fi quid aliud velut inteftinum aut vifceris lobus foras promineat. Haec namque nifi longo tempore perfrixerint, priftinum ftatum recuperant, abdominis ruptura ad cicatricem perducta. Omentum vero fi vel minimo tempore nudetur, repofitum putrefcit. Quam ob caufam medici partem ipfius nudatam praecidunt. Hanc igitur fententiam habet aphorifmus minus diftincte hoc textu pronunciatus. Si quis vero proferat fe nonnunquam omentum pauco tempore prolapfum vidiffe, deinde repofitum non computruiffe, enunciationis quidem Hippocratis perpetuitatem fuftulerit; verum tamen obfervaveris, illud plerumque contingere: *ut prolapfum foras omentum putrefcat*; idque huic aphorifmo cum ceteris ab Hippocrate

ματι λέξεως τὸ διηνεκὲς ἐνδεικνύμενον, καίτοι γε οὐκ ἀποβαινόντων ἀεὶ τῶν πραγμάτων ὡσαύτως, ἀλλ' ἐν σπανίῳ ποτὲ καὶ ἐναντίως.

νθ'.

*Ὁκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης τὸ ἰσχίον ἐξίσταται καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τουτέοισι μύξαι ἐπιγίνονται.*

Ἀθροίζεται πολλάκις ἐν τοῖς ἄρθροις χυμὸς φλεγματώδης, ὃν ὀνομάζει μύξαν, ὑφ' οὗ διαβρεχόμενοι τῆς διαρθρώσεως οἱ σύνδεσμοι χαλαρώτεροι γίνονται καὶ διὰ τοῦτο ἐξίσταται ῥᾳδίως τὴν κοιλότητα τὸ ἄρθρον, ἐμπίπτει τε πάλιν οὐ χαλεπῶς, ἃ δὴ [290] καὶ νῦν φησι τοῖς οὕτω διακειμένοις ἰσχιαδικοῖς συμβαίνειν. ὅταν δ' εἴπῃ, τὸ ἰσχίον ἐξίστασθαι, τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἀκουστέον, ὡς κἂν τῷ περὶ ἄρθρων ἔλεγεν, ὦμου δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθαῖνον ἐν ἴσῳ τῷ κατ' ὦμον ἄρθρον.

proditis commune eft, ut ex dictionis forma perpetuitas oftendatur, etiamfi res ipfae non femper eodem modo, fed interdum etiam aliter licet raro eveniant.

LIX.

*Quibus ab ifchiade diuturna vexatis ifchium e proprio loco excidit atque rurfus incidit, iis muci innafcuntur.*

Saepe in articulis humor pituitofus coacervatur, quem mucum appellat, quo inebriata articulationis ligamenta laxiora redduntur proindeque facile cavitate fua articulus excidit ac incidit rurfus non difficile; quae fane nunc ifchiadicis ita affectis ait accidere. Quum vero ifchium ait excidere, articulus ifchii intelligendus eft, quo etiam modo libro de articulis dicebat; humeri autem articulum uno modo elabi fcio, quod perinde eft ac fi articulum qui in humero habetur dixiffet.

ξ'.

Ὁκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης τὸ ἰσχίον ἐξίσταται, τουτέοισι φθίνει τὸ σκέλος καὶ χωλοῦνται, ἢν μὴ καυθῶσιν.

---

Οὐ χρὴ χωρίζειν τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον τοῦ προγεγραμμένου, συνάπτοντας δ' αὐτοὺς εἰς ἕνα λόγον οὕτως ἀκούειν. βούλεται γὰρ λέγειν ὅτι τοῖς ἰσχιαδικοῖς, οἷς διὰ τὸ πλῆθος τῆς μύξης ἐξίσταται τὸ ἄρθρον, ἐμπίπτει τε πάλιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐν χρόνῳ φθίνειν τὸ σκέλος, ἂν μὴ φθάσαντες τῇ καύσει ξηράνωμεν τὴν μύξαν, ὅπερ κἀν τῷ περὶ ἄρθρων συνεβούλευε πράττειν ἐπὶ τοῦ συνεχῶς ἐκπίπτοντος βραχίονος. καὶ γὰρ καὶ νῦν ἡ αὐτὴ τοῦ λόγου δύναμίς ἐστι καίειν συμβουλεύοντος αὐτοῦ κατ' ἰσχίον, ὡς ἐν τῷ περὶ ἄρθρων ἐδίδασκεν, ὅπως ἐκδαπανηθῇ τε τὸ μυξῶδες ἥ τε χαλαρότης τοῦ δέρματος, εἰς ἣν ὤλισθανε τὸ ἄρθρον ὑπὸ τῆς καύσεως εἰς συντονίαν ἀχθεῖσα, σφίγγει τε καὶ κωλύει μεθίστασθαι, ὡς εἴ γε διὰ τὸ πλῆθος τῆς

LX.

*Quibus ischiade diuturna vexatis ischium excidit, iis crus tabescit et claudicant, nisi urantur.*

---

Hunc aphorismum a superiore sejungere non decet, sed ipsos simul in unam orationem conjunctos ita accipere. Vult enim enunciare, quibus ischiadicis propter muci copiam articulus excidit rursumque incidit, processu temporis crus tabescere necesse est, nisi antevertentes ustione mucum exsiccemus, quod et libro de articulis in brachio jugiter excidente effici consulebat. Etenim etiam utrobique eadem vis est orationis, qua ipse super ischium ustionem fieri consulit, ut libro de articulis docebat; tum ut mucosa illuvies absumatur, tum ut cutis laxitas in quam articulus elabebatur per adustionem ad contensionem ducta articulum arctet et loco moveri prohibeat.

*μύξεως ἐπὶ πλεῖον ἐξεστηκὸς μένει τὸ ἰσχίον, ἔστι μὲν δήπου τοῦτο χωλεία τοῦ σκέλους. ἀκολουθήσει δ' ἐξ ἀνάγκης αὐτῇ καὶ ἀτροφία, καθ' ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ὅσα τῶν κατὰ φύσιν ἐστερήθη κινήσεων.*

Quod fi ob muci copiam ifchium eluxatum diutius manferit, id profecto cruris claudicatio fuerit, quam neceffario ejusdem atrophia fequetur, quomodo aliis etiam omnibus accidit, quae naturalibus motibus privata fuerint.

# ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟΥΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ.

Ed. Chart. IX. [291. 292.] Ed. Baſ. V. (315.)

[291 292] Πάντες σχεδὸν οἱ προγράψαντες ἐξηγήσεις τῶν ἀφορισμῶν ἐν ἀρχῇ μὲν ἐπὶ πλέον ἐπεκτείνουσι τοῦ χρησίμου τὸν λόγον, ἐκλύονται δὲ προϊόντες, ὥστε πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ χρήσιμον προϊέναι μόνον, εἶθ᾽ ἑξῆς ἐλλιπέστερον τούτου καὶ τελευτῶντες [292] ἐσχάτως συντέμνουσι τὰς ἐξηγήσεις, ὡς μηδ᾽ ὅτι νόθοι τῶν ἀφορισμῶν εἰσιν ἔνιοι καὶ προφανῶς ψευδεῖς, ἔτι παρακολουθεῖν. ἀλλ᾽ ὥσπερ οἱ

# HIPPOCRATIS APHORISMI ET GALENI IN EOS COMMENTARII.

Qui prope omnes aphoriſmorum enarrationes ante nos ſcripſerunt, initio quidem longius quam utilitatis ferat ratio, commentarios protrahunt; in progreſſu vero fatiſcentes ita remittunt, ut primo quidem ad utilitatem uſque ſolum procedant; deinde ſerie id imperfectius moliantur; poſtremo denique expoſitiones ita concidunt, ut ex aphoriſmis nonnullos adulterinos eſſe palamque falſos, nequaquam animo percipiant. Verum quemadmodum diſpu-

Ed. Chart. IX. [292.] Ed. Bas. V. (315.)

κάμνοντες ἐν τοῖς διαλόγοις ἐπινεύουσι πρὸς ἅπαν ἑτοίμως, οὕτω καὶ αὐτοὶ προσίενταί τε πάντας, οὓς ἂν εὕρωσι γεγραμμένους ἀφορισμοὺς εἰς ἔσχατόν τε βραχυλογίας ἀφικνοῦνται κατὰ τὰς ἐξηγήσεις αὐτῶν ἐπιλανθανόμενοι τῆς ἐν ἀρχῇ μακρολογίας. ἀλλ' ἡμεῖς γε τὰς ἄλλας αὐτῶν ἀτοπίας ἐπειράθημεν φυλάξασθαι καὶ πάσας ὁμαλῶς ποιήσασθαι τὰς ἐξηγήσεις ἐσπουδάσαμεν, ἐστοχασμένας μὲν τῶν ἀληθῶν τε ἅμα καὶ χρησίμων τῇ τέχνῃ, τῇ δὲ ἑρμηνείᾳ μήτε εἰς βραχυλογίαν ἐσχάτην συνηγμένας, οὐ γὰρ ὑπομνήματι τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ συγγράμματι πρέπει, μήτ' εἰς μῆκος τοσοῦτον, ὅσον ἐν ἀρχῇ τῶν ἐξηγήσεων ἐκεῖνοι πεποίηνται. τὸ δ' ἄριστον ἐν ἅπασι τοῖς λόγοις, ὅπερ καὶ σύμμετρόν ἐστιν ἑκάστῃ πραγματείᾳ, τοῦτο ἐσπουδάσαμεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους διαφυλάξαι.

α'.

*Ἐν τοῖσιν ὀξέσι νοσήμασι ψύξις ἀκρωτηρίων κακόν.*

tationibus fessi prompte ad omnia adnuunt, sic etiam quoscunque scriptos aphorismos invenerint, omnes admittunt et ad ultimam propriarum interpretationum breviloquentiam deveniunt, prioris loquacitatis obliti. At vero nos quum alias ipsorum ineptias vitare conati sumus, tum omnes explanationes aequabiliter efficere studuimus, quae tum vera tum simul arti perutilia spectarent et interpretatione in summam orationis brevitatem minime cogerentur, haec enim concisa brevitas libro, non commentario convenit, neque in tantam verborum prolixitatem proferrent, quantam illi per explanationum initia instituerunt. Sed quod in omnibus commentariis optime laudatur, quodque unicuique tractatui symmetriam servat, illud a principio ad finem usque servare studuimus.

I.

*In acutis morbis extremarum partium frigus malum.*

Ἐν μὲν τοῖς χρονίοις νοσήμασι καὶ μάλισθ᾽ ὅσα χωρὶς πυρετῶν εἰσι, καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ γέρουσι ψυχρὰ γίνεσθαι τὰ τοῦ σώματος ἔσχατα μόρια, ῥῖνας καὶ πόδας καὶ ὦτα καὶ χεῖρας ἄκρας, οὐδὲν ἄτοπον. οὐ μὴν ἔν γε τοῖς ὀξέσι μέτριον τὸ κακὸν, ἀλλ᾽ ἱκανῶς ὀλέθριον τὸ σύμπτωμα, φλεγμοναῖς σφοδροτάταις τῶν σπλάγχνων ἐπιγινόμενον. (316) ὀξέα δὲ προσαγορεύεσθαι νοσήματά φησιν αὐτὸς, ὧν οἱ πυρετοὶ τοὐπίπαν εἰσὶ συνεχεῖς. ἐν οἷς ὅταν ἄνευ μεγάλης φλεγμονῆς ὦσι, μὴ ὅτι καταψύχεσθαι τοῖς ἄκροις, ἀλλὰ καὶ διακαίεσθαι συμβέβηκεν. ἀλλ᾽ ὅταν τὸ τῆς φλεγμονῆς θερμὸν ᾖ οὕτω σφοδρὸν, ὡς ἕλκειν ἐφ᾽ ἑαυτὸ δίκην σικύας ἐξ ὅλου τοῦ σώματος τὸ αἷμα, διακαίονται μὲν οἱ οὕτως ἔχοντες τὰ σπλάγχνα, ψύχονται δὲ τὰ ἀκρωτήρια διὰ τὴν ἔνδειαν τοῦ αἵματος, ἀποχωροῦντος εἰς τὰ σπλάγχνα, καὶ οἱ πλεῖστοί γε αὐτῶν οὐδὲ τῶν περιβολαίων ἀνέχονται, διὰ τὸ περὶ τοῖς σπλάγχνοις καῦμα.

---

In morbis diuturnis, qui praefertim fine febre funt, et per hiemem et aetatem fenilem extremam corporis partes, veluti nares, auriculas, pedes et fummas manus frigidas fieri nihil abfurdum. Non tamen in acutis mediocre malum eft, fed admodum perniciofum fymptoma, quod vehementiffimis vifcerum inflammationibus oboritur. Acutos autem morbos vocari pronunciat ipfe, quorum febres maximam partem funt continuae; in quibus quum citra magnam inflammationem fuerint, non modo non refrigerari extrema, verum etiam peruri accidit. Quum vero inflammationis calor adeo vehemens fit, ut ad fe curcurbitulae inftar ex toto corpore fanguinem attrahat, iis ita affectis vifcera peruruntur, extrema vero frigefcunt propter fanguinis intro ad vifcera fe recipientis inopiam, atque eorum plurimi ne operimenta quidem ferunt propter incendium inflammationis vifcera obfidentis.

---

β.

[293] Ἐπὶ ὀστέῳ νοσήσαντι σὰρξ πελιδνὴ κακόν.

Οὐ γὰρ ἐπὶ μετρίαις βλάβαις ὀστῶν, ἀλλὰ ταῖς ἰσχυραῖς σηπέδοσι τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς χρόας ἐγγίνεται περικειμέναις σαρξὶ, σβεννυμένης δηλονότι τῆς κατὰ φύσιν θερμασίας ἐν αὐτοῖς.

γ.

Ἐπὶ ἐμέτῳ λὺγξ καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ κακόν.

Οἷόν τι πάθος τοῖς μυσὶν ὁ σπασμός ἐστι, τοιοῦτον ἐν τῷ στομάχῳ γίνεται ἡ λὺγξ, ὑγροῖς ἀνιῶσιν ἐπιγινομένη, ποτὲ μὲν ὅλην τὴν κοιλίαν, ὡς τὰ πολλὰ δὲ τό τε στόμα καὶ τὸν στόμαχον αὐτῆς, ἃ καὶ ἐν τοῖς ἐμέτοις ἀποῤῥίψασα, παραχρῆμα παύεται τῆς λυγγός. ὡς ὅταν γε μηδ' ὑπὸ τούτων παύηται, δυοῖν θάτερον ἐνδείκνυται, ἤτοι τὴν ἀρχὴν τῶν νεύρων τὸν ἐγκέφαλον ἢ τὴν γαστέρα φλεγμαίνειν

II.

*Propter os aegrotans caro livida malum.*

Non enim ob mediocrem ossium laesionem, sed ob magnam cariem talis coloris species circumstantibus carnibus oboritur, exstincto videlicet calore nativo.

III.

*A vomitu singultus et oculorum rubor malum.*

Qualis affectio musculis est convulsio, talis est stomacho singultus, qui humoribus nonnunquam totum ventriculum infestantibus oboritur, saepius vero os ipsius et stomachum; quibus per vomitiones ejectis statim singultu liberatur; qui si neque per istas cesset, ex duobus alterum denunciat aut cerebrum nervorum principium aut

οὐ μετρίαν φλεγμονήν. τὸ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἔρευθος ἕπεται ἀμφοτέροις, καὶ μᾶλλόν γε ταῖς κατὰ τὸν ἐγκέφαλον φλεγμονώδεσι διαθέσεσιν.

δ'.

*Ἐπὶ ἱδρῶτι φρίκη οὐ χρηστόν.*

Ὅτι τὰ κρίσιμα μὴ κρίνοντα τὰ μὲν θανατώδεα, τὰ δὲ δύσκριτα λέλεκται πρὸς αὐτοῦ, διὰ τὸ [294] τὴν φύσιν. ἐν ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν ὑπὸ τοῦ νοσήματος νικᾶσθαι.

ε'.

*Ἐπὶ μανίῃ ἢ δυσεντερίῃ ἢ ὕδρωψ ἢ ἔκστασις ἀγαθόν.*

Δυσεντερίαν μὲν ἢ ὕδρωπα τῷ λόγῳ τῆς μεταστάσεως ἴαμα γίνεσθαι μανίας οὐδὲν ἄλογον, ἐκ τῆς κεφαλῆς τῶν λυπούντων κάτω μεθισταμένων, ἔκστασιν δ' οὐδαμῶς διάλυ-

ventriculum non mediocrem pati inflammationem. Oculorum vero rubor utriusque sequitur affectiones, sed illam magis cerebri phlegmonodem.

IV.

*Horror post sudorem non utilis.*

Decretoria quae non decernunt partim letalia esse partim difficilis judicii ab ipso pronunciatum est, quod natura in ejusmodi affectionibus vi morbi evicta succumbat.

V.

*A mania dysenteria aut hydrops aut ecstasis bonum.*

Dysenteriam quidem hydropem translationis materiae ratione, maniae remedium esse rationi non reluctatur, quum a capite deorsum noxii humores transferantur. Mentis autem emotionem seu ecstasin nullo modo maniae

σιν εἶναι μανίας, ὥστε μᾶλλον αὔξησιν ἄν τις εἴποι καὶ μέντοι καὶ εἴπερ ὄντως ὁ Ἱπποκράτης πολλαχῆ μανίαν καὶ σφοδρὰν ὠνόμασεν ἔκστασιν, οἴδαμεν οὕτω τινὰ παυσάμενον ἧς ἔμπροσθεν εἶχε μετρίας μανίας, ἐλογισάμεθά τε τῇ σφοδρότητι τῆς κινήσεως τῶν ποιούντων τὴν μανίαν αἰτίων ἀκολουθῆσαι τὴν λύσιν, ὥσπερ εἴωθε κἀν τοῖς ὀξέσι νοσήμασι τὰ σφοδρότατα τῶν συμπτωμάτων ἐστὶν ὅτε κρίσεις ἀγαθὰς ἐργάζεσθαι.

στ'.

Ἐν νούσῳ πολυχρονίῃ ἀποσιτίη καὶ ἄκρητοι ὑποχωρήσιες κακόν.

Καὶ αὐτὴ μὲν καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀποσιτία σημεῖόν ἐστι μοχθηρὸν ἐν χρονίοις νοσήμασιν. ἐπὶ γὰρ τῶν σωθήσεσθαι μελλόντων ἐκ τῶν τοιούτων νοσημάτων αὐτῷ τοὐναντίον ὄρεξις σφοδροτέρα γίνεται σιτίων. ὥστ' οὐκ ἀγαθὸν σημεῖον ἡ ἀποσιτία. ὅταν δὲ καὶ τὰ κατὰ τὰς διαχωρήσεις

solutionem esse, imo magis quivis dixerit incrementum esse. At profecto, si revera Hippocrates vehementem maniam ecstasin appellaverit, quendam moderata mania, qua prius detinebatur, ita liberatum fuisse novimus, ratiocinationeque collegimus ex vehementi causarum maniam efficientium motu solutionem subsequutam fuisse, quemadmodum in morbis acutis vehementissima symptomata bonas interdum crises efficere solent.

VI.

*In morbo diuturno ciborum fastidium et sincerae dejectiones malum.*

Ipsum per se cibi fastidium in morbis diuturnis pravum signum est. Iis siquidem qui ab hujusmodi morbis evasuri sunt, contrarius affectus, vehementior scilicet ciborum appetentia solet accidere. Quare haud bonum est ciborum fastidium, multo certe minus quum etiam pravae

ὑπάρχει πονηρά, πολὺ δὴ καὶ μᾶλλον. ἀκράτους δ' ὑποχωρήσεις εἴρηκε τὰς ἀμίκτους ὑδατώδους ὑγρότητος αὐτοῦ τοῦ κενουμένου χυμοῦ μόνου διαχωροῦντος, εἴτε πικρόχολος εἴτε μελαγχολικὸς εἴτε πρασοειδὴς εἴτε ὁ τῆς ἰώδους λεγομένης ὑπάρχει χολῆς, ἐνδείκνυνται γὰρ αἱ τοιαῦται διαχωρήσεις ἐκπεφρύχθαι τὴν κατὰ φύσιν ὑγρότητα πᾶσαν ὑπὸ τῆς πυρετώδους θερμασίας.

ζ'.

[295] Ἐκ πολυποσίης ῥῖγος καὶ παραφροσύνη κακόν.

Ὅτι μὲν ἡ πολυποσία πολλὴν πόσιν οὐχ ὕδατος, ἀλλ' οἴνου δηλοῖ πρόδηλον παντί. παραφρονοῦσι δ' ἐπὶ ταῖς τοιαύταις πόσεσιν ἔνιοι πληρουμένης τῆς κεφαλῆς αἵματός τε καὶ πνεύματος θερμοῦ. δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ θερμότεροι γίνονται, μάλιστα μὲν τὴν κεφαλὴν, ἤδη δὲ καὶ σύμπαν τὸ σῶμα. σπάνιοί γε μὴν ἐξ αὐτῶν εἰσὶν οἱ σὺν τῇ παραφροσύνῃ ῥιγώσαντες, ἐφ' ὧν οὐκ ἐξάπτεται τὸ σύμφυ-

ſunt dejectiones. Sinceras autem dejectiones nominavit nulli aquoſae humiditati permixtas, eo ſolo qui vacuatur humore, ſive bilioſo ſive melancholico ſive porraceo ſive bile aeruginoſa dicta, inteſtina pervadente. Nam ejusmodi dejectiones omnem nativam humiditatem a febrili calore exuſtam et conſumptam eſſe indicant.

VII.

*Ex multo potu rigor et delirium malum.*

Quod polypoſia non copioſam aquae, ſed vini potionem ſignificet, patet omnibus. Delirant autem nonnulli hujusmodi potionibus tum ſanguine tum ſpiritu calido oppleto capite. Ob hanc ipſam cauſam calidiores etiam redduntur praecipue quidem capite, ſed jam univerſo etiam corpore. Ex his rari ſunt qui cum delirio rigeant, in quibus calor nativus non incenditur, ſed copia exſtin-

τον θερμὸν, ἀλλὰ σβέννυται διὰ τὸ πλῆθος, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πολλῶν ξύλων ἐπιβληθέντων τῷ πυρὶ ἥ τε τοῦ λύχνου φλὸξ ἐξ ἐλαίου καταχυθέντος ἀθρόως.

η'.

*Ἐπὶ φύματος εἴσω ῥήξιος ἔκλυσις, ἔμετος καὶ λειποψυχίη γίνεται.*

Φῦμα μὲν ὠνόμασεν, ὅπερ ἐν ἑτέροις αὐτὸς εἴωθε προσαγορεύειν ἐμπύημα, τὴν δ' ἔσω ῥῆξιν αὐτοῦ τὴν εἰς τὴν γαστέρα λέγει. ταύτῃ γὰρ ἔμετος ἕπεται, ὡς αἵ γε τὸν κατὰ θώρακά τε καὶ πνεύμονα φυμάτων ῥήξεις οὐκ ἐμέτους, ἀλλ' ἐκ ἀνάγκης μὲν βῆχα, πολλάκις δὲ καὶ πνίγα φέρουσιν, ὥσπερ γε καὶ αἱ εἰς τὰ ἔντερα συῤῥήξεις τῶν ἐμπυημάτων διαχώρησιν ἐργάζονται πύου. κοινὸν δὲ πασῶν ῥήξεων ἔκλυσίς τε καὶ λειποψυχία, διὰ τὴν τοῦ ζωτικοῦ πνεύματος ἔκκρισιν, ὡς ἑτέρωθι δέδεικται.

guitur, quemadmodum ignem lignorum multitudine conjecta obrui et lucernae flammulam oleo affatim et repente offufo opprimi cernimus.

VIII.

*Ex tuberculi introrfum ruptione exfolutio, vomitio et animi defectio oboritur.*

Tuberculum nominavit quod in aliis textibus ipfe empyema, hoc eft fuppurationem appellare confuevit. Ipfius vero introruptionem in ventriculum effufionem intelligit. Hanc enim fequitur vomitio. Quemadmodum quae in thoracem et pulmonem fiunt tuberculorum ruptiones, non vomitiones, fed tuffim neceffario concitant, faepe vero fuffocationem invehunt: fic etiam quae in inteftina fiunt empyematum ruptiones puris dejectionem efficiunt. Porro omnium ruptionum communis eft tum virium exfolutio tum animi defectus propter vitalis fpiritus excretionem, ut alibi demonftratum eft.

θ'.

*Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη ἢ καὶ σπασμὸς κακόν.*

[296] Οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἡμᾶς ὠφελεῖ μεγάλα πρὸς τὸ πεισθῆναι γίνεσθαί ποτε παραφροσύνας ἐπ' ἐνδείᾳ παραπλησίῳ τρόπῳ τοῖς κατὰ κῶλα τρόμοις. ἐκεῖνά τε γὰρ ἀῤῥωστίᾳ τῆς κινούσης αὐτὰ δυνάμεως ἀστηρίκτους ἴσχει τὰς κινήσεις, ὅ τ' ἐγκέφαλος παραφόρους. διόπερ οὐδὲ σφοδρὸν γίνεταί ποτε τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς παραφροσύνης, ἀλλὰ μέτριόν τε καὶ ὡς ἂν εἴποι τις ληρῶδες, αὐτὸς γὰρ εἴωθεν ὀνομάζειν λῆρον τὴν μετρίαν παρακοπήν. ἐὰν οὖν καὶ σπασμός ποτε συνέλθῃ τῇ τοιαύτῃ παραφροσύνῃ, παντάπασιν ἀνιάτως ἔχουσιν. ἔνια μὲν οὖν τῶν ἀντιγράφων διὰ τοῦ καὶ συνδέσμου γέγραπται, τινὰ δὲ τὸν παραδιαζευκτικὸν ὀνομαζόμενον ἔχει τὸ ἢ, καθ' ὃν καὶ ἡ παραφροσύνη μὲν οὐκ ἀγαθόν ἐστι σύμπτωμα μεθ' αἵματος ῥύσιν, εἰ καὶ μόνη συμβαίη. πολὺ δὴ μᾶλλον ὁ σπασμὸς, εἰ καὶ χωρὶς παραφροσύνης γένοιτο, μέγιστον δὲ κακὸν, εἰ ἀμφοῖν

IX.

*Ex fanguinis profluvio deliratio aut etiam convulfio malum.*

Hic aphorifmus nobis ad fidem faciendam magnopere confert, delirationem nonnunquam ob defectum fieri confimili modo quo artuum tremores. Hi namque artus propter facultatis ipfos moventis imbecillitatem infirmas habent motiones, cerebrum vero errabundas. Quapropter neque vehemens eft hoc defipientiae genus, fed moderatum, atque, ut quispiam diceret, delirium. Ipfe fiquidem moderatam defipientiam delirationem appellare confuevit. Si quando igitur tali defipientiae convulfio accefferit, omnino defperata res eft. Quaedam igitur exemplaria per *et* conjunctionem copulativam fcripta funt, quaedam vero per *vel* disjunctivam nominatam habent, qua defipientia poft fanguinis fluxum fymptoma minime bonum eft, etiam fi fola contigerit. Multo fane magis convulfio, etiam fi abfque defipientia facta fuerit. Maximum denique malum

ἐστι σύνοδος. ὅπου γε καὶ μόνος ὁ διὰ τὴν ἄμετρον κένωσιν γενόμενος σπασμὸς ὀλεθριώτατόν ἐστι σύμπτωμα. τὸ μὲν γὰρ τῆς παραφροσύνης ἧττόν ἐστι κακόν.

ι'.

Ἐπὶ εἰλεῷ ἔμετος ἢ λὺγξ ἢ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη κακόν.

(317) Ἐν τοῖς εἰλεοῖς οὐδὲν ὑπέρχεται κάτω καὶ τοῦτό ἐστιν ἴδιον ἀχώριστον τοῦ πάθους. ἔμετος δὲ οὐκ ἀεὶ σύνεστιν, ἀλλ' ὅταν ὀλεθρίως ἔχωσι. καὶ εἰ πλέον δὲ σπαράττονται καὶ κόπρος αὐτοῖς ἐπανέρχεται καὶ λύζουσιν. ἔνιοι δὲ καὶ παραφρονοῦσι καὶ σπῶνται, συμπασχούσης τῆς ἀρχῆς τῶν νεύρων τῇ τοῦ στομάχου κακώσει. δοκεῖ δέ μοι γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν ἐντέρων, ἐν οἷς ἡ διάθεσίς ἐστιν, ἀπώσασθαι ἑαυτῶν τὴν κόπρον ἐφιεμένων, ὅταν ἀνιαρὰ διὰ χρόνου μῆκος ᾖ, μὴ δυναμένων δὲ διὰ τὴν ἐν τοῖς κάτω μέρεσι στέγνωσιν ἐκεῖθεν διαπέμπειν, ἀλλ' ἀναγκαζομένων

eft, fi utriusque conventus oboriatur. Quandoquidem fola etiam convulfio ob immoderatam vacuationem facta fymptoma eft perniciofiffimum; nam defipientia minus malum eft.

X.

*Ab ileo vomitio aut fingultus aut convulfio aut defipientia malum.*

In ileis nihil fubit deorfum idque hujus affectionis proprium eft infeparabile. Vomitus autem non femper adeft, fed quum perniciofe aegrotant. Quod fi vehementius naufea ac morfu diftorqueantur, ftercus ipfis tum remeat tum fingultiunt. Nonnulli vero etiam defipiunt et convelluntur, principio nervorum propter ftomachi vitium affecto. Haec vero fymptomata fieri videntur inteftinis, quibus infidet talis affectus, a fefe ftercus depellere appetentibus, temporis longitudine moleftum, neque propter factam in partibus inferioribus viae coarctationem, illuc transmittere nequeuntibus, fed coactis inverfo na-

ἔμπαλιν τῇ φύσει κινεῖσθαι βιαίως καὶ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ἐκθλίβειν τὰ λυποῦντα.

ια'.

[297] Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονίη κακόν.

Ἐν μὲν τοῖς πλείστοις τῶν ἀντιγράφων ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ ἀφορισμοῦ πρόσκειται τὸ κακόν, ἔν τισι δ' ἁπλῶς οὕτως γέγραπται· ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονία, βουλομένων τῶν οὕτως γραφόντων οὐχ ὅτι κακόν ἐστιν ἢ ἀγαθὸν ἐπιγινομένη πλευρίτιδι περιπνευμονία διδάσκειν νῦν αὐτὸν, ἀλλ' ἁπλῶς αὐτὸ τοῦτο μόνον, ὅτι μεταπίπτειν εἴωθε πλευρῖτις εἰς περιπνευμονίην ἢ ἐπιγίνεσθαι πλευρίτιδι περιπνευμονίαν. μεταπίπτει μὲν οὖν ὅταν τοῦ προτέρου παυσαμένου ἕτερον γένηται, ἐπιγίνεται δὲ ὅταν διαμείναντος ἐκείνου προσγένηται ἕτερον. ἀλλὰ νῦν φαίνεται περὶ τῶν ἐπιγινομένων ὁ Ἱπποκράτης γράφων, οἷς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ τὸ κακοῖς εἶναι ὑπάρχει. ὥστε κἂν μὴ πρόσκειται τὸ

turae ordine violenter moveri et ad loca fuperiora noxiam materiam extrudere.

XI.

*A pleuritide peripneumonia malum.*

In plurimis quidem exemplaribus ad aphorifmi finem adjectum eft *malum;* in quibusdam vero ita fimpliciter fcribitur; volentibus qui fic fcribunt non effe bonum vel malum peripneumoniam pleuritidi fupervenientem nunc Hippocratem docere, fed fimpliciter hoc ipfe unum tantum pleuritin fcilicet in peripneumoniam transmutari folere aut pleuritidi peripneumoniam fupervenire. Degenerat igitur morbus, quum priore ceffante fuccedit alter; fuccedit autem quum priore permanente alter accedit. Verum hoc loco videtur Hippocrates de fupervenientibus agere, quibus ftatim ab initio malis effe accidit. Quare

κακὸν, ἤτοι γε ἐπακουστέον αὐτὸ κατὰ τὸν ἀπὸ κοινοῦ λεγόμενον τρόπον ἢ δυνάμει δηλοῦσθαι νομιστέον. ἅπασα γὰρ ἡ τῶν οὕτως ἐπιγινομένων σύστασις οὐ σμικροῖς οὐδ' ἐπιεικέσιν ἕπεται νοσήμασιν, ἀλλὰ μεγάλοις τε καὶ κακοήθεσιν· οἷον εὐθέως ἐπὶ τῶν εἰρημένων κατὰ τὸν ἀφορισμὸν παθῶν, ὅταν μὴ στέγηται κατὰ τὰς πλευρὰς ὁ τὴν πλευρῖτιν ἐργαζόμενος χυμὸς, ἀφικνεῖταί τι μέρος αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν πνεύμονα. τῇ μέντοι περιπνευμονίᾳ πλευρῖτις οὐ πάνυ τι πέφυκεν ἕπεσθαι, διότι καὶ μὲν τὴν ἐπιεικῆ περιπνευμονίαν ἐκκαθαίρεται πᾶς ὁ λυπῶν χυμὸς ἀναβηττόμενος. ἐν δὲ ταῖς ὀλεθρίαις φθάνει πνίγειν πρὸ τοῦ τὰς πλευρὰς συμπαθεῖν.

ιβ'.

Ἐπὶ περιπνευμονίῃς φρενῖτις κακόν.

Ὅταν ὑπὸ θερμοῦ χυμοῦ περιπνευμονία, πολλοὺς ἀτμοὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναπέμπουσα πληροῖ τὸν ἐγκέφαλον ἀτμῶν

etiam ſi hoc nomen *malum* non adjiciatur, ſit tamen vel ſubaudiendum, quomodo vulgo enunciatur, vel poteſtate ſignificari exiſtimandum. Omnis enim ejusmodi ſupervenientium ortus non parvos nec faciles, ſed magnos et malignos morbos ſequitur. Exempli gratia ne a propoſitis hoc aphoriſmo affectibus recedam, quum is humor qui pleuritin procreat pleuris contineri nequeat, pars ejus aliqua ad pulmonem etiam pervenit, unde ſequitur peripneumonia, quam tamen non admodum pleuritis ſequi ſolet; facili quidem et miti peripneumonia totus humor noxius tuſſi rejectus expurgatur; exitiali vero ac perniciosa prius aeger ſuffocatur, quam membranae coſtas ſuccingentes afficiantur.

XII.

*A peripneumonia phrenitis malum.*

Quum a calido humore ſit peripneumonia, ea multis vaporibus in caput ſublatis replet cerebrum et phreniti-

καὶ φρενῖτιν ἐργάζεται. τὰ δ' ἄλλα κοινὰ πρὸς τὸν ἔμπροσθεν εἰρημένον ἀφορισμὸν, οὐκ ἐν τούτῳ μόνον, ἀλλὰ κἀν τοῖς ἐφεξῆς.

ιγ'.

[298] *Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς ἢ τέτανος κακόν.*

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐξηγητῶν οὕτως ἴσασι γεγραμμένον ἀφορισμὸν τοῦτον, ὁ δὲ Μαρῖνος ἐπὶ τραύμασι γράφει. καὶ γὰρ τὸν ἑξῆς ἀφορισμὸν αὐτῷ φησι μαρτυρεῖν. ἀληθὲς μὲν οὖν καὶ τὸ τοῖς ἰσχυροῖς τραύμασι φλεγμονάς τε καὶ σπασμοὺς γίνεσθαι. τῶν δ' ἐξηγησαμένων σχεδὸν ἁπάντων καὶ μάλιστα τῶν παλαιοτάτων, τὴν ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖς γραφὴν ἐπισταμένων, ἄμεινον καὶ ἡμᾶς ἐκείνην ἐξηγεῖσθαι. τινὲς μὲν οὖν τὸ καύμασιν ἐν ἴσῳ τῷ πυρετοὺς ἤκουσαν, ἔνιοι δὲ τὴν ἐκ τοῦ περιέχοντος πύρωσιν οὕτως εἰρῆσθαί φασιν. ἔνιοι δὲ ἀντὶ τοῦ καυτηρίοις τε καὶ ἐσχάραις καὶ πάντες ἀληθεύουσιν. ἐπιγίνονται γὰρ ἅπασι τούτοις οὐκ

dem efficit. Quae vero cetera ad prius pronunciatum aphorifmum non huic folum, fed et fequentibus communia funt.

XIII.

*A vehementibus ardoribus convulfio aut tetanus malum.*

Plurimi interpretes hunc aphorifmum ita fcriptum effe noverunt; Marinus vero propter vulnera fcribit. Etenim fequentem aphorifmum fibi ait adftipulari. Sane quidem verum eft propter magna vulnera tum inflammationes tum convulfiones oboriri. Sed quum omnes fere enarratores ac maxime vetuftiffimi hunc textum agnofcunt: *a vehementibus ardoribus;* nos quoque eundem praeftat exponere. Quidam igitur ardores peraeque ac febres intellexerunt; nonnulli vero aëris ambientis aeftum ita dici autumant; nonnulli denique pro cauteriis et efcharis, atque omnes verum proferunt. His enim omnibus non boni

*ἐπ' ἀγαθῷ τέτανοί τε καὶ σπασμοὶ κατὰ ξηρότητα τῶν νεύρων, οὕσπερ χαλεπωτάτους ἐδείκνυμεν ὄντας.*

---

## ιδ'.

*Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις ἢ παραφροσύνη κακόν.*

---

*Ἡ μὲν γὰρ παραφροσύνη γνωρίζεται, φθεγγομένων τε καὶ πραττόντων οὐδενὸς ἐχόμενα λόγου. ἡ δ' ἔκπληξίς ἐστιν, ὅταν μὴ φθέγγωνταί τι, μήτε πράττωσιν, ἀλλ' ἀναπεπταμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐφ' ἡσυχίας μένωσιν ὁμοίως τοῖς ὑπὸ δέους ἐκπλαγεῖσιν. ὅτι δὲ τὰ τοιαῦτα πάντα πάσχοντος ἐγκεφάλου γίνεται πρόδηλον· ἐδείχθη γὰρ ἐν ἐκείνῳ τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικόν. ἐὰν γοῦν ἐπὶ τῇ τελευτῇ προγεγραμμένον ᾖ τὸ κακὸν, εὔδηλον ὡς ὀρθῶς εἴρηται. διήκει γὰρ εἰς αὐτὸν εἴσω τὸν ἐγκέφαλον ἐνδείκνυται τὴν πληγήν. ἐὰν δὲ μὴ προσγράφηται, δυνατὸν ἡμῖν ἐστι καὶ προσυπακοῦσαι, καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔφαμεν ἀπὸ κοινοῦ.*

cujusdam gratia fuperveniunt tetani et convulfiones propter nervorum ficcitatem, quas perarduas effe demonftrabamus.

---

## XIV.

*Ob plagam in capite acceptam ftupor aut defipientia malum.*

---

Defipientia quidem agnofcitur diffentanea et rationis nihil habentia, tum loquentibus tum agentibus. Stupor vero eft, quum aegri quidquam neque loquuntur neque agunt; fed apertis oculis quieti manent timore perculfis et attonitis fimiles. Quod vero haec omnia affecto cerebro oboriantur manifeftum eft; in eo enim animae principatum effe demonftratum eft. Si igitur in aphorifmi fine fcriptum fit, *malum*, conftat recte dictum fuiffe. Initio namque in ipfum cerebrum penetrare plagam indicat. Si vero non adfcribatur, nos nihilo minus de com-

δυνατὸν δὲ καὶ τῷ συνενδείκνυσθαι τὰ συμπτώματα τὴν βλάβην τοῦ ἐγκεφάλου τὸ μέγεθος τῆς κακώσεως ἐπινοεῖν.

ιε'.

[299] *Ἐπὶ αἵματος πτύσει πύου πτύσις κακόν.*

Ὅτι πᾶς οὗτος ὁ κατάλογος αὐτῷ τῶν καλουμένων ἰδίως ἐπιγινομένων ἐστὶν, ὑπὲρ ὧν καὶ Πραξαγόρας ἓν ὅλον οὐ σμικρὸν ἔγραψε βιβλίον, εὔδηλον εἶναι νομίζω κἀξ αὐτοῦ τοῦ ἀφορισμοῦ. οὐ γὰρ ἅπασα πτύσις αἵματος ἑπομένην ἔχει πύου πτύσιν, ἀλλ' ἡ κακοήθης μόνη, διὸ καὶ ἐκ τοῦ πνεύμονος τοὐπίπαν ἡ τοιαύτη.

ιϛ'.

*Ἐπὶ πύου πτύσει φθίσις καὶ ῥύσις. ἐπὴν δὲ τὸ πτύελον ἴσχηται, ἀποθνήσκουσιν.*

muni ipfum fubaudire commonftrant etiam laefionis magnitudinem animadvertere poffumus.

XV.

*A fanguinis fputo puris fputum malum.*

Quod univerfa haec ipfi enumeratio fit eorum quae proprie fupervenientia vocantur, de quibus Praxagoras unum integrum non parvum librum confcripfit vel etiam ex ipfo aphorifmo manifeftum effe auguror. Non enim omne fputum fanguinis fequentem habet puris exfpuitionem, fed quod folum malignum exiftit, cujusmodi omnino eft quod letale ex pulmone editur.

XVI.

*A puris fputo tabes et fluxus. Quum vero fputum fiftitur, intereunt.*

*Ἣν ἰδίως ὀνομάζουσιν οἱ Ἕλληνες καὶ μάλιστ' αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι φθόην, ταύτην νῦν ὁ Ἱπποκράτης ὠνόμασε φθίσιν, ἐπὶ πνεύμονος ἑλκώσεσιν ἀνιάτοις, γιγνομένης ἅπαντος τοῦ σώματος ἰσχνότητος μετὰ πυρετοῦ λεπτοῦ. τὸ δὲ ῥύσις ἤτοι κατὰ τῆς τῶν τριχῶν ἐκπτώσεως ἢ κατὰ τῆς ὑγρᾶς διαχωρήσεως εἴρηκεν, ἀμφότερα γὰρ εἴωθε γίνεσθαι, ἐσχάτως ἐχόντων τῶν φθινόντων, τὸ μὲν ἐπὶ ξηρότητι, τὸ δ' ἐπ' ἀῤῥωστίᾳ δυνάμεως. τό γε μὴν ἐπὶ τέλει γεγραμμένον· ἐπὴν δὲ τὸ πτύελον ἴσχηται, ἀποθνήσκουσι τὸν τρόπον δηλοῖ τοῦ θανάτου τῶν ὑπὸ φθόης ἀπολλυμένων. ἄχρι γὰρ τοσούτου ζῶσιν ἰσχνοὶ γιγνόμενοι, μέχρι περ ἀναβήττειν δύνανται καὶ καθαίρειν διὰ τῶν ἀναπτυομένων τὸν πνεύμονα. μενόντων δ' ἔνδον αὐτῶν ἐμφράττονται μὲν αἱ τῆς ἀναπνοῆς ὁδοὶ, πνίγονται δ' οἱ πάσχοντες.*

---

*ιζ'.*

[300] *Ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἥπατος λὺγξ κακόν.*

---

Quam proprie Graeci maximeque Athenienfes phthoen nominant, eam nunc Hippocrates phthifin appellavit, quum propter infanabilia pulmonis ulcera totius corporis attenuatio fit et macies cum debili febre conjuncta. Fluxum autem vel de capillorum defluvio vel de humida dejectione protulit. Utrumque enim tabidis ad extrema redactis evenire confuevit, illud quidem ob ficcitatem, haec vero ob facultatis infirmitatem. Ceterum quod in aphorifmi fine fcriptum eft: *quum vero fputum fiftitur intereunt*, interitus phthoe pereuntium modum explicat. Tamdiu namque extenuati vivunt, quamdiu extuffire et per fputa pulmonem expurgare poffunt. Quum vero intus ipfa manent, refpirationis obftruuntur viae et aegroti fuffocantur.

---

XVII.

*Ob jecoris inflammationem fingultus malum.*

---

Εἶπον ἤδη καὶ πρόσθεν ὡς ἅπαντες οὗτοι οἱ ἐφεξῆς ἀλλήλων ἀφορισμοὶ γεγραμμένοι διδάσκουσι περὶ τῶν ἐπιγενομένων συμπτωμάτων τοῖς πάθεσιν αὐξανομένοις καὶ χείροσιν αὐτῶν γιγνομένας· οὕτως οὖν καὶ νῦν ἡ λύγξ ἐφ' ἥπατι φλεγμαίνοντι γίνεσθαι λέλεκται, οὐ διὰ παντὸς οὐδ' ὡς ἔτυχε πάσχοντος, ἀλλ' ὅταν εἰς μέγεθος αἴρηται (318) ζεούσης τῆς φλεγμονῆς, ὑφ' ἧς εἰς συμπάθειαν ὁ στόμαχος ἔρχεται, ποτὲ μὲν τῷ λόγῳ τῶν κοινῶν νεύρων, ἅπερ ἐστὶν (ὡς αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν ἐδίδαξε) βραχύτατα. διὸ καὶ τότε μόνον ἡ συμπάθεια γίνεται τῷ στομάχῳ πρὸς τὸ ἧπαρ, ὅταν καὶ ἡ φλεγμονὴ μεγίστη τε καὶ χειρίστη γένηται. καὶ μέντοι καὶ διὰ τὸ χολὴν ἱκανῶς θερμήν τε καὶ πολλὴν ἐν ταῖς φλεγμοναῖς τοῦδε τοῦ σπλάγχνου γεννᾶσθαί τε καὶ συῤῥεῖν εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐντέρων, ἧς ἐπιπολαζούσης καὶ ἀναθεούσης εἰς τὴν γαστέρα δάκνεσθαί τε καὶ διὰ τοῦτο λύζειν τῷ στομάχῳ συμβέβηκεν. ἔνιοι δὲ οἴονται τὸ μέγεθος τῆς φλεγμονῆς τοῦ ἥπα-

Jam ſuperius etiam protuli hos omnes ſerie conſcriptos aphoriſmos ea docere ſymptomata quae morbis augeſcentibus et ingraveſcentibus ſuperveniunt. Ita ſane nunc ſingultus quoque jecori inflammatione laboranti dicitur ſupervenire, non quidem ſemper, neque quomodocunque affecto, ſed quum fervente inflammatione in magnitudinem attollitur, quo fervore ſtomachus in ſympathiam et mali conſenſum venit, communium nonnunquam nervorum ratione qui, ut ipſe ſecundo epidemiorum docuit, ſunt perexigui. Quare tunc ſolum jecoris fit cum ſtomacho affectionis communicatio, quum phlegmone tum maxima tum peſſima evaſerit. Quin etiam quia per ejusmodi viſceris inflammationes bilis admodum calida et copioſa generatur et in inteſtinorum principium confluit, inde ipſa in ventriculum evadente et innatante, ut ſtomachus vellicetur et ſingultiat accidit. Nonnulli vero inflammationis magnitudinem quod ventriculum premat,

τας θλῖβον τὴν κοιλίαν ἐργάζεσθαι τὴν λύγγα, διέξοδον οὐκ ἔχοντος ὡς ἐκεῖνοί φασι τοῦ πνεύματος.

ιη'.

Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη κακόν.

Ἔνιοι προστιθέασι κἀνταῦθα τὸ κακόν. ἡμῖν δ' εἴρηται πρόσθεν ὡς εἰ μὴ καὶ προστεθείη περιέχονται δυνάμεις. διὰ τί δὲ ταῖς ἀμέτροις ἀγρυπνίαις ἕπεται σπασμὸς ἢ παραφροσύνη, δῆλόν ἐστι τῷ μεμνημένῳ τῶν ἔμπροσθεν. ὁ μὲν γὰρ σπασμὸς ἐῤῥέθη καὶ πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ὥσπερ ὑπὸ πληρώσεως, οὕτω καὶ κενώσεως γίνεσθαι. κενωτικώτατόν τι δὲ καὶ ξηραντικώτατόν ἐστιν ἡ ἀγρυπνία, καὶ διὰ τοῦτο τόν τε κατὰ ξηρότητα [301] φέρει σπασμὸν καὶ παραφροσύνην, αὐτῷ τῷ λόγῳ τῆς ἀμέτρου ξηρότητος καὶ πρὸς τούτῳ, διότι χολωδέστερον ἐν ταῖς μακραῖς ἀγρυπνίαις γίνεται τὸ αἷμα. κατά τινα μέντοι τῶν ἀντιγράφων καὶ τά γε ἀκριβέστατα χωρὶς τῆς

fingultum facere arbitrantur, fpiritu, quemadmodum inquiunt, exitum non habente.

XVIII.

*Ob vigiliam convulfio aut delirium malum.*

Nonnulli quoque hic malum addunt; nos vero fuperius diximus, etiamfi non fubjungatur, poteftate tamen contineri. Cur autem immoderatas vigilias fequatur convulfio aut defipientia, fuperiora recordanti manifeftum eft. Nam quemadmodum ab ipfo Hippocrate convulfionem a repletione, fic etiam a vacuatione oboriri pronunciatum eft. Maximam autem vacuandi et exficcandi vim habent vigiliae proptereaque ob ficcitatem convulfionem et defipientiam invehunt, tum ipfa immoderatae ficcitatis ratione tum praeterea quia per longas vigilias biliofior fanguis redditur. In quibusdam tamen exemplaribus iisque

παραφροσύνη γέγραπται ὁ ἀφορισμὸς τρόπῳ τοιῷδε· ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς, ὡς ἂν οἶμαι, τὰ κάκιστα τῶν ἐπιγινομένων ἐνταῦθα γράφοντος τοῦ Ἱπποκράτους.

ιθ'.

*Ἐπὶ ὀστέου ψιλώσει ἐρυσίπελας.*

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ μάλιστα χρὴ προσυπακούειν τὸ κακόν· οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γέ φησιν ὡς διὰ παντὸς ἢ ὡς τὸ πολὺ τοῖς ἐψιλωμένοις ὀστοῖς ἐρυσίπελας ἐπιγίνεται. τοὐναντίον γὰρ πᾶν ἀληθές ἐστι, τῷ σπανίῳ ἕπεσθαι τοῖς οὕτω παθοῦσιν ὀστοῖς ἐρυσίπελας· ἀλλ' ὅτι μοχθηρόν ἐστι σύμπτωμα, συγγυμνωθέντος ὀστοῦ τὴν πέριξ σάρκα φανῆναι κατειλημμένην ἐρυσιπέλατι.

κ'.

*Ἐπὶ ἐρυσιπέλατι σηπεδὼν ἢ ἐκπύησις.*

accuratiffime fcriptis fine defipientia fcribitur hoc modo: *ob vigilias convulfio*, ut arbitror peffima fupervenientia hoc loco fcribente Hippocrate.

XIX.

*Ab offis nudatione eryfipelas.*

Hoc maxime aphorifmo *malum* fubaudiendum eft. Non enim hoc dicit femper aut plerumque nudatis offibus eryfipelas fupervenire; contrarium enim omnino verum eft, ita fcilicet affectis offibus eryfipelas raro fupervenire, fed pravum effe fymptoma, offe nudato carnem circumftantem obfeffam eryfipelate confpici.

XX.

*Ab eryfipelate putredo aut fuppuratio malum.*

Πρόδηλον δή που καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἐστὶν, ὡς τοῖς κακοήθεσιν ἐρυσιπέλασιν ἐπιγίνεται ταῦτα.

---

κα'.

*Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖς ἕλκεσιν αἱμοῤῥαγίη.*

---

Ἐν τοῖς φλεγμαίνουσιν ἕλκεσιν ὁ σφυγμὸς γίνεται μὴ φερούσης τῆς ἐπικειμένης ταῖς ἀρτηρίαις σαρ- [302] κὸς τὴν κίνωσιν αὐτῶν, ἀλλ' ὀδυνωμένης, ὅταν ἐμπίπτωσιν αὗται διαστελλόμεναι. ἔστι γὰρ ὁ τοιοῦτος σφυγμὸς ὀδυνηρά τις αἴσθησις, ἐκ τῆς τῶν ἀρτηριῶν κινήσεως γινομένη, ὧν οὐδὲ αἰσθανόμεθα τὴν ἀρχὴν, ἔν γε τῷ κατὰ φύσιν ἔχειν τὰ μόρια, διά τε τὸ τῆς ὁμιλίας αὐτῶν ἄλυπον καὶ διὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ἐν ᾗ κινοῦνται. φλεγμονὴν δὲ ἥ τε στενοχωρία καὶ τὸ τῆς διαθέσεως ὀδυνηρὸν αἴσθησιν ἀνιαρὸν ἐργάζεται τοῖς κάμνουσιν, ἐκ τῆς κινήσεως τῶν ἀρτηριῶν, ἣν καλοῦσιν οὐκ ἰατροὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντες ἄνθρωποι σφυγμόν. ἔοικε δὲ καὶ ἡ κίνησις αὕτη τῶν ἀρτηριῶν κατὰ

Hac profecto etiam oratione conftat malignis eryfipelatis ifta fupervenire.

---

XXI.

*A vehementi in ulceribus pulfu haemorrhagia malum.*

---

In ulceribus inflammatis pulfus fit carne arteriis incumbente ipfarum motum non ferente, fed dolente, quum dilatatae concidunt. Eft enim hujusmodi pulfus moleftus quidam fenfus et dolor arteriarum motione factus, quas ab initio quum partes fecundum naturam habebant, non fentiebamus, tum propter earum viciniam dolore vacantem, anguftia et affectus dolorificus moleftum laborantibus fenfum ex arteriarum motu invehunt, quem non folum medici, verum etiam omnes homines vocitant. Porro is ipfe arteriarum motus per tales affectus augeri videtur.

τὰς τοιαύτας διαθέσεις αὐξάνεσθαι. ἐδείχθη γὰρ ἐν τοῖς τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὑπομνήμασιν ὡς ἔστι καὶ ἡ τῶν ἀλλοτρίων ἀποκριτικὴ μία τις ἐν αὐτοῖς δύναμις, ἥτις καὶ τοὺς κρισίμους ἱδρῶτας ἐργάζεται καὶ τὰς αἱμοῤῥαγίας καὶ τὰς τῆς γαστρὸς ὑποχωρήσεις, ὅσα τε ἄλλα τοιαῦτα. κατὰ ταύτην οὖν τὴν δύναμιν ἐνίοτε σφοδρότερον ἡ φύσις ἐνεργοῦσα μεγάλην τε ἅμα καὶ βίαιον ἐργάζεται τὴν κίνησιν τῶν ἀρτηριῶν, ἐφιεμένη διώσασθαι τὰ λυποῦντα καὶ οὕτως ἐπιφέρει τὰς αἱμοῤῥαγίας.

## κβ'.

*Ἐπὶ ὀδύνῃ πολυχρονίῃ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἐκπύησις.*

Εἴτε γὰρ ψύξις εἴθ' ὅλως ἀνώμαλός τις εἴη δυσκρασία περὶ τὴν κοιλίαν εἴτε πνεῦμα φυσῶδες εἴτε δριμύτης τις δακνώδης ἀδύνατον αὐτοῖς εἰς πολὺν ἐκταθῆναι χρόνον ἁπάντων δεόντως περὶ τὸν κάμνοντα γιγνομένων. ἀναγκαῖον γὰρ τοῦτο προσυπακούειν ἐν ἅπασι τοῖς τοιούτοις λόγοις.

Nam in commentariis de naturalibus facultatibus demonſtratum eſt quandam ipſis etiam ineſſe alienorum expultricem facultatem, quae et ſudores criticos et ſanguinis eruptiones et alvi dejectiones et ejusmodi cetera promovet. Hac itaque facultate nonnunquam vehementius agens natura et magnum ſimul et violentum arteriarum motum efficit, appetens quae moleſta ſunt depellere, atque ita haemorrhagias invehit.

## XXII.

*A diuturno partium alvinarum dolore ſuppuratio.*

Sive enim perfrigeratio ſive omnino inaequalis quaedam intemperies circa ventrem fuerit ſive flatulentus ſpiritus ſive quaedam mordax acrimonia, quo in longum protrahatur tempus fieri non poteſt, omnibus ad aegri curationem opportune geſtis. Hoc enim omnibus ejusmodi orationibus ſubaudiri debet. Reſtat igitur adhuc

Ed. Chart. IX. [302. 303.] Ed. Baf. V. (318.)
*ὑπολείπεται γοῦν ἔτι διὰ φλεγμονὴν χρονίζειν τὴν ὀδύνην, ἥτις ἐκπυήσει τῷ χρόνῳ δηλονότι μὴ φθάσαντός γε ἀποθανεῖν τοῦ ἀνθρώπου. καὶ γὰρ τοῦτο χρὴ προσυπακούειν ἐν τοῖς τοιούτοις λόγοις ἅπασιν.*

---

κγ'.

*Ἐπὶ ἀκράτῳ χωρήσει δυσεντερία.*

---

[303] *Ἀκρήτους ὑποχωρήσεις εἴωθεν ὀνομάζειν ὁ Ἱπποκράτης τὰς ἀμίκτους ὑγρότητος ὑδατώδους, αὐτὸν μόνον ἐχούσας εἰλικρινῆ ὑπερχόμενον κάτω χυμὸν, εἴτε τὸν τῆς ξανθῆς χολῆς εἴτε τὸν τῆς μελαίνης. θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ὑποχωρήσεσιν ἀναβρωθῆναί τι τῶν ἐντέρων.*

---

κδ'.

*Ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ παραφροσύνη, ἢν κενεὸν λάβῃ.*

---

propter inflammationem dolorem manere, quae nimirum inflammatio fuppurabit temporis fpatio, nifi hominem mors praeripiat. Etenim hoc quoque in omnibus talibus orationibus fupplere oportet.

---

XXIII.

*A fincera dejectione dyfenteria.*

---

Sinceras dejectiones nominare confuevit Hippocrates nulli aquofae humiditati permixtas, quae folum eum purum et fimplicem humorem fortiuntur qui per inferiora dejicitur, five is fit bilis flava five atra. Itaque mirum non eft, fi per tales dejectiones aliqua pars inteftinorum erodatur.

---

XXIV.

*Ab offis perfectione delirium, fi ad vacuum ufque pervaferit.*

---

Ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν κεφαλὴν ὀστέου δηλονότι διακοπέντος οὐχ ἁπλῶς οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ μέχρι τῆς ἐντὸς ἐπιφανείας, ἣν περιέχουσα τὸν ἐγκέφαλον ἐνδέχεται κενὴ χώρα, παραφροσύνη γίνεται· πλησιάζει γὰρ ἤδη τὸ πάθημα ταῖς μήνιγξι καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ. Μαρῖνος δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ἰδίᾳ μὲν ἀναγινώσκειν ἀξιοῖ τὸ ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ παραφροσύνη. ἰδίᾳ δὲ αὖθις ἀρχὴν ἀφορισμοῦ δευτέρου ποιεῖται, τὸ ἢν κενεὸν λάβῃ, προστιθεὶς αὐτῷ τὸ ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, οὕτως ὡς ὅλος ἀφορισμὸς τοιοῦτος γίνηται· ἢν κενεὸν λάβῃ ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, θανατῶδες. εἰκότως τε γάρ φησιν εἰρῆσθαι τοῦτο. τὸν γὰρ ἐπὶ κενώσει γινόμενον σπασμὸν ἀεὶ μέμφεσθαι τὸν Ἱπποκράτην. ἀλλὰ τοῦτο μὲν αὐτὸ καλῶς εἶπεν ὁ Μαρῖνος, ὡς ὁ διὰ κένωσιν ἄμετρον γινόμενος σπασμὸς, ὀλέθριόν ἐστιν. οὕτω γοῦν καὶ ὁ ἐκ φαρμακοποσίης ὀλέθριος γίνεται· τὸ πρότερον δ' οὐκ αἰσθάνεται λόγον ἐργαζόμενος ψευδῆ· τὸ γὰρ ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ τὴν παραφροσύνην γίνεσθαι προφανῶς ψεῦδός ἐστιν. οὔτε γὰρ κατ' ἄλλο τι τῶν ὀστῶν οὔτε κατὰ

Desipientia fit osse capitis nimirum persecto non simpliciter neque ut sors tulerit ad interiorem usque superficiem, quam vacuus excipit locus, cerebrum continens. Jam enim affectio membranis et cerebro adjacet. At vero Marinus nescio quo modo seorsum illud legendum esse censet: *ab ossis persectione desipientia.* Deinde alterius aphorismi seorsum facit principium: *si adusque vacuum pervaserit;* hoc ipsi addito: *a medicamenti potione convulsio:* ut totus aphorismus sit hujusmodi, *si ad vacuum prehenderit a medicamenti potione convulsio, letale.* Hanc etenim lectionem inquit rationi consentaneam esse. A vacuatione siquidem partam convulsionem semper damnat Hippocrates. Verum hoc ipsum recte quidem Marinus, factam ab immoderata vacuatione convulsionem perniciosam esse protulit. Sic et oborta ex pharmaci potione convulsio fuerit exitialis. At non animadvertit, aphorismum priorem falsum efficere. Ab ossis enim persectione desipientiam fieri manifesto falsum est. Neque enim alio quodam osse neque cerebrum cranio

Ed. Chart. IX. [303. 304.] Ed. Baf. V. (318. 319.)
*τῆς κεφαλῆς ἕπεται τῇ διακοπῇ παραφροσύνη, πρὶν ἐπὶ τὰς μήνιγγας ἐξικέσθαι τὸ πάθος.*

---

κε΄.

(319) *Ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς θανατῶδες.*

---

[304] *Φαρμακοποσίας καὶ φαρμακείας ἰδίως εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης ὀνομάζειν τὰς τῶν καθαιρόντων φαρμακείας μόνον. ὅτι δ' ἐπὶ τούτοις ἀμέτρως κενώσασι σπασμὸς ἐπιγινόμενος ὀλέθριόν ἐστιν, εἴ τις μέμνηται τῶν ἤδη πολλάκις εἰρημένων οὐκ ἀγνοεῖ.*

---

κϛ΄.

*Ἐπὶ ὀδύνῃ ἰσχυρῇ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἀκρωτηρίων ψύξις κακόν.*

---

*Γίνεται μὲν ὡς καὶ πρόσθεν ἐῤῥέθη καὶ διὰ μέγεθος φλεγμονῆς σπλάγχνων ἡ τῶν ἀκρωτηρίων ψύξις. γίνεται δὲ*

tegente perfecto, deliratio prius fequitur quam ad meningas affectio pervenerit.

---

XXV.

*A medicamenti potione convulfio letale.*

---

Pharmacopofias et pharmacias peculiaris Hippocratis mos appellandi eas duntaxat potiones, quae purgantibus conftant medicamentis. Quod autem iftis quum immoderatius vacuaverint, fuperveniens convulfio fit perniciofa, fi quis eorum multoties a nobis promulgatorum meminerit, non ignorat.

---

XXVI.

*A vehementi partium alvinarum dolore extremorum refrigeratio malum.*

---

Extremarum corporis partium refrigeratio fit, quemadmodum et fupra dictum eft, tum propter inflammationis

καὶ διὰ λειποψυχίαν ἢ τὸ σβέννυσθαι τὴν ἔμφυτον θερμασίαν ἢ τὸ πνίγεσθαι διὰ πλῆθος καὶ μάλισθ᾽ ὅταν ψυχρὸν εἴη. γίνεται δὲ καὶ διὰ ὀδύνην ἰσχυρὰν ἐν τοῖς μέσοις τοῦ σώματος ὑπάρχουσαν, δι᾽ ἣν συστέλλεται μὲν ἡ φύσις εἰς ἑαυτὴν, ἕπεται δ᾽ αὐτῇ καὶ τὸ αἷμα καταλεῖπον οὐ μόνον τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος, οἷον πόδας καὶ χεῖρας καὶ κεφαλὴν, ἀλλὰ καὶ σύμπαν τὸ δέρμα. μερικὴν οὖν τινα αἰτίαν εἴρηκεν ὁ Ἱπποκράτης ἐν τῷδε τῷ λόγῳ, ψύξεως ἀκρωτηρίων, ὥσπερ καὶ κατ᾽ ἄλλους πολλοὺς ἐδείχθη λόγους τοῦτο πράττων, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν ἐστι τὸν ἐξευρίσκοντα πρῶτον πολλὰ μὴ πάντων ὁμοῦ τὴν εὕρεσιν, ἀλλ᾽ ἑκάστου κατὰ μέρος ποιεῖσθαι.

---

## κστ΄.

*Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τεινεσμὸς ἐπιγινόμενος ἐκτρῶσαι ποιέει.*

---

viscerum magnitudinem tum ob animi defectum tum quod calor nativus exstinguatur aut multitudine, praesertim si frigida fuerit, suffocetur. Fit etiam propter vehementem dolorem et medias corporis partes occupantem, ob quem natura in se ipsam contrahitur atque intro se recipit, eamque sequitur sanguis, non solum extremas corporis partes deserens, veluti pedes, manus et caput, sed etiam cutem universam. Particularem igitur quandam hoc aphorismo Hippocrates causam attrahit frigoris partium summarum, quemadmodum in aliis quoque multis placitis hoc ipsum fecisse ostendimus. Nequaquam vero mirum est, qui primus multa adinvenit, eum non omnium simul, sed cujusque sigillatim inventionem fecisse.

---

## XXVII.

*Mulieri utero gerenti si tenesmus oboriatur, abortum efficit.*

---

Ed. Chart. IX. [304. 405.] Ed. Baf. V. (319.)

*Περὶ τὸ καλούμενον ἀπευθυσμένον ἔντερον ὁ τεινισμὸς γίνεται τὴν αὐτὴν ἔχων αἰτίαν τε καὶ διάθεσιν, ἣν ἐν ταῖς δυσεντερίαις λαμβάνει τῶν ἄλλων τι τῶν ὑπερκειμένων ἐντέρων. ὠνομάσθαι δὲ τὸ πάθος ἀπὸ τῆς [305] τάσεως φασι τῆς γινομένης κατ' αὐτὴν, δι' ἣν καὶ προθυμούμενοι σφόδρως ἀποπατεῖν ἐξανίστανται συνεχῶς. διὰ τὴν τοιαύτην οὖν ἔντασίν τε καὶ κακοπάθειαν τό τ' ἄλλο πᾶν σῶμα κάμνει καὶ μάλιστα πάντων ἡ μήτρα, συμφυὴς οὖσα τῷ ἀπευθυσμένῳ. θαυμαστὸν δ' οὐδὲν ἐπὶ σφοδραῖς τε καὶ συνεχέσιν ἐξαναστάσεσι καὶ τάσεσι ἐκτιτρώσκεσθαι τὸ κυούμενον, ὅτε καὶ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις σφοδραῖς ἤτοι κινήσεσιν ἢ ὀδύναις τῆς κυούσης ἐκτιτρώσκεσθαι πέφυκεν.*

---

κη'.

*Ὅ τι ἂν ὀστέον ἢ χόνδρος ἢ νεῦρον ἀποκοπῇ ἐν τῷ σώματι οὔτε αὔξεται οὔτε συμφύεται.*

---

Tenefmus fit in recto inteftino vocato, eandem et caufam et affectionem habens, quam per dyfenterias fufcipit aliorum quoddam fuperiorum inteftinorum. Hunc autem affectum *ἀπὸ τῆς τάσεως*, hoc eft a contentione ab ea quae ipfo fit contentione nominari proferunt, qua quum alvum folvere vehementer nituntur, crebro expurgant. Tali igitur contentione ac molefta follicitatione quum totum corpus tum prae ceteris uterus recto inteftino coalefcens laborat. Nihil autem mirum eft per vehementes ac frequentes exfurrectiones et contentiones conceptum aboriri, quum et propter alias vehementes five motiones five partus dolores gravidae foleant abortire.

---

XXVIII.

*Os quodcunque perfectum fuerit aut cartilago aut nervus, neque augetur neque coalefcit.*

---

Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἔμπροσθεν ἤδη γέγραπται κατὰ τήνδε τὴν λέξιν. ἐπὴν διακοπῇ ὀστέον ἢ χόνδρος ἢ νεῦρον ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν ἢ ἀκροποσθίη, οὔτε αὔξεται οὔτε συμφύεται, καὶ ἐφθάσαμεν αὐτὸν ἐξηγήσασθαι μετὰ τὸ ἕκτον ὑπόμνημα.

κθ'.

Ἢν ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἰσχυρὴ ἐπιγένηται, λύει τὴν νοῦσον.

Σύνηθές ἐστι τοῖς ἄλλοις ἰατροῖς ὀνομάζειν τινὰ λευκοφλεγματίαν ὕδερον ἤγουν ὡς καὶ πελιδνοῦ τινος φλέγματος ἢ ὡς κατὰ μὲν τὸν ἑαυτοῦ λόγον ὑπάρχοντος ἀεὶ λευκοῦ, δι' ἐπιμιξίαν δέ τινα τῶν ἄλλων χυμῶν μεταβάλλοντος τὸ ἀκριβὲς τῆς χρόας. δύναται δὲ καὶ ὡς ἐν τῷ περὶ ἄρθρων ἔγραψε· σπόνδυλοι δ' οἱ κατὰ ῥάχιν οὐχ ὡς οὐκ ὄντων τῶν σπονδύλων ἑτέρωθι διοριζόμενος, ἀλλ' ἁπλῇ προσ-

Atque hic aphorifmus fupra jam fcriptus eft his verbis: quum os perfectum fuerit aut cartilago aut nervus aut tenuis genae particula aut praeputium, neque augefcit neque coalefcit, atque ipfum explicare fexto commentario praecidimus.

XXIX.

*Si alba pituita detento vehemens diarrhoea fuccedat, morbum folvit.*

Aliis quoque medicis confuetum eft quendam hyderum leucophlegmatiam feu albam pituitam appellare aut certe quod exiftat etiam livido quaedam pituita aut fui quidem ratione perpetuo fit alba, fed propter quorundam aliorum humorum mixtionem verum fincerumque colorem mutat. Poteft etiam, quemadmodum libro de articulis fcripfit, *quae in fpina funt vertebrae*, non qui tanquam fint alibi vertebrae diftinguat, fed fimplici adjectione utatur, fic hoc

θήκῃ χρώμενος, οὕτως κἀνταῦθα χωρὶς διορισμοῦ τὴν προσθήκην τοῦ λευκοῦ πεποιῆσθαι. τὸ δ' ὑπὸ διαῤῥοίας ἰσχυρᾶς ἢ χρονίας, ἑκατέρως γὰρ γράφεται, λύεσθαι τὴν τοῦ λευκοῦ φλέγματος πλεονεξίαν κοινὸν καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ τῶν οὕτως εἰρημένων αὐτῷ.

λ'.

[306] *Ὁκόσοισιν ἀφρώδεα τὰ ὑποχωρήματα ἐν τῇσι διαῤῥοίῃσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καταῤῥεῖ.*

Ἀδιορίστως εἴρηται τοῦτο, γένοιτο μὲν γὰρ ἄν ποτε τὸ διαχωρούμενον ἀφρῶδες, ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπιῤῥέοντος ὑγροῦ πνευματώδους εἰς τὴν γαστέρα· γένοιτο δ' ἄν ποτε καὶ τῶν εἰς αὐτὴν καθηκόντων ἀγγείων ἐκχεόντων αὐτό. συσταίη δ' ἂν ἐνίοτε καὶ κατὰ τὴν γαστέρα, μίαν μὲν ὡς ἂν εἴποι τις, ἔχον αἰτίαν συνεκτικὴν, ὅπως ἂν ἐκκρίνηταί τε καὶ γένηται, προηγουμένας δὲ πλείους. ἔστι δὲ ἡ συνεκτικὴ τοῦ τοιούτου φλέγματος αἰτία πνεῦμα φυσῶδες ἐν τῇ πρὸς

quoque loco abſque rei diſtinctione albi adjectionem feciſſe. Jam vero a forti vel diuturna diarrhoea, utroque enim modo ſcribitur, albae pituitae ſolvi redundantiam commune eſt cum aliis etiam multis quae ſimiliter ab ipſo dicta ſunt.

XXX.

*Quibus per alvi profluvia ſpumoſae ſunt dejectiones, iis a capite pituita defluit.*

Fiunt enim aliquando alvi excrementa ſpumoſa, flatulento humore ex capite ad ventrem defluente. Hoc indiſtincte dictum eſt. Fiunt interdum et vaſis ad ipſum porrectis illum effundentibus. Oboriuntur etiam interdum in ipſo ventre unicam, prout quispiam dixerit, cauſam continens, quomodocunque excernantur aut fiant, antecedentes vero plures. Eſt autem hujus ſpumoſae pituitae cauſa continens flatulentus ſpiritus, qui, dum humori

ὑγρότητα μίξει σφοδρᾷ καὶ ἀνωμάλῳ κινήσει κεχρημένον, ὡς αὐτό τε θρανσθῆναι καὶ τὸ φλέγμα θραῦσαι κατὰ πολλὰ καὶ σμικρὰ μόρια. τῆς δὲ τοιαύτης αὐτῷ κινήσεως ἥ τε οἰκεία φύσις αἰτία καί ποτε καὶ πλῆθος θερμασίας. οὕτως γοῦν ἐπί τε τῶν ἑψημένων ἀφρὸς ὁρᾶται καὶ μάλισθ᾽ ὅταν ᾖ γλίσχρα τὴν φύσιν, ἔν τε τῇ θαλάττῃ κατὰ τὰς βιαίας τῶν ἀνέμων ἐμβολάς. ὅσοι δὲ ἡγοῦνται διὰ τοῦ πνεύμονος εἰς τὴν γαστέρα τὴν ὁδοιπορίαν γίνεσθαι τῷ φλέγματι καὶ διὰ τοῦτο ἀφρῶδες αὐτὸ φαίνεσθαι, οὐκ οἶδα τί φήσουσιν ἐπὶ τῶν ἀπὸ κεφαλῆς σαφῶς εἰς πνεύμονα ῥευματιζομένων. ἐχρῆν μὲν γὰρ αὐτοὺς ἀφρώδη διαχωρεῖν. οἱ δ᾽ οὔτε διαχωροῦσιν οὔτ᾽ ἀναβήττουσιν ἀφρώδη, καίτοι πολλάκις ἐναργῶς αἱ τραχεῖαι κατὰ σπλάγχνον ἀρτηρίαι πλήρεις εἰσὶ τοῦ καταῤῥέοντος ἐκ τῆς κεφαλῆς, ὃ πεφθὲν μὲν ἀναπτύεται πύῳ παραπλήσιον, ἀφρῶδες δ᾽ οὐ γίνεται. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αἷμα διὰ παντὸς ἀφρῶδες ἀναπτύουσιν ἐκ πνεύμονος. ἔοικεν οὖν ὅταν ἐξ αὐτῆς τοῦ σπλάγχνου τῆς ἰδίας οὐσίας

commiſcetur, vehementi et inaequabili motione ita utitur, ut et ipſe dirumpatur et pituitoſum reſringatur et in multas ac parvas partes comminuat. Ejusmodi vero motus ipſa cauſa eſt tum propria natura tum nonnunquam etiam caloris copia. Sic enim et in iis quae elixantur, ac maxime ſi lenta ac viſcida natura fuerint et in mari per violentos ventorum impetus ſpuma conſpicitur. Porro qui pituitae viam et tranſitum in ventrem per pulmonem fieri arbitrantur, atque ideo ipſam apparere ſpumoſam, quid de iis qui in capite in pulmonem rheumatiſmo aperte laborant dicturi ſint non video. Oportebat ſiquidem in ipſis alvi excrementa ſpumoſa eſſe. Verum hi neque ſpumoſa dejiciunt neque extuſſiunt, etiam ſi ſaepe manifeſto aſperae pulmonis arteriae eo qui a capite defluxit humore oppletae ſint, qui concoctus puri quidem ſimilis exſpuitur, ſpumoſus autem nequaquam evadit. Quin ne ſanguinem quidem ſpumoſum ex pulmone ſemper exſpuunt. Videtur ſane quum de ipſa propria viſceris ſubſtantia quidquam

συναναφέρηταί τι ἀφρῶδες γίνεσθαι τὸ αἷμα. πτύουσί γε μὴν καὶ οἱ πλευριτικοί ποτε τὸ ἀφρῶδες, ἔτι τε σπανιώτερον αὐτῶν μᾶλλον οἱ περιπνευμονικοί. θερμασίας δέ μοι δοκεῖ ἀκράτου τε καὶ πυρώδους ἠθροισμένης ἐν τοῖς πάσχουσι μορίοις. εἰ δὲ τὸ καταῤῥέον ἐκ τῆς κεφαλῆς εἰς τὰς τραχείας ἀρτηρίας τοῦ πνεύμονος, ὥς ἔνιοί φασι, διεξέρχεται κάτω, πρῶτον μὲν εἰς τὰς τῆς καρδίας κοιλίας αὐτὸ παραγίνεσθαι δεήσει, μετὰ δὲ τοῦτο δυοῖν θάτερον, ἤτοι διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς εἰς μὲν τὰ κυρτὰ τοῦ ἥπατος πρῶτον, εἶτα ἐκεῖθεν εἰς τὰ σιμὰ καὶ οὕτως διὰ [307] τῶν πυλῶν εἰς τὰς τῶν ἐντέρων ἕλικας, ἢ πρῶτον μὲν εἰς τὴν μεγάλην ἀρτηρίαν, εἶθ' οὕτως εἰς τὴν τοῦ μεσεντερίου. καὶ πῶς ἂν ἔτι μένειν ἀφρῶδες ἀναμιχθέν τε τῷ αἵματι καὶ τοσαύτας διεξελθὸν ἅμα αὐτῷ φλέβας.

---

κα'.

*Ὀκόσοισι πυρέσσουσιν ἐν τοῖσιν οὔροισι κριμνώδεες αἱ ὑποστάσιες γίνονται, μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην σημαίνουσι.*

---

una effertur, fanguis effe fpumofus. Pleuritici tamen interdum etiam fpumofum exfpuunt, atque his ipfis multo rarius peripneumonici, calore fcilicet, ut mihi videtur, intemperato atque igneo in partibus affectis collecto. Porro fi quod e capite defluit in afperas pulmonis arterias deorfum, ut nonnulli volunt, ad fedem permeat; primum in ventriculos cordis ipfum devenire oportebit; deinde ex duabus alterum viam pergere aut primum per venam cavam ad jecoris gibba; indeque ad fima deferri atque ita per portas in inteftinorum fpiras pervenire; aut primum quidem in magnam arteriam, deinde fic in eam quae mefenterium perreptat. Verum quomodo ubi et fanguine fit permixtum et una cum eo tot venas pervaferit, fpumofum etiamnum maneat.

---

XXXI.

*Quibus febricitantibus in urinis fedimenta craffiorem farinam referentia oboriuntur, longum morbum fignificant.*

---

(320) *Καὶ οὗτος ὁ λόγος διορισθεὶς ἀληθὴς γίνεται μαρτυρούμενος ὑπὸ τῆς πείρας. ὀλέθρια μὲν γάρ ἐστι τὰ κριμνώδη τῶν οὔρων, κἀν τῷ προγνωστικῷ λέλεκται καὶ φθάνουσιν ἀποθνήσκειν οἱ πλεῖστοι πρὶν χρονίσαι τὴν νόσον. ὅσοι δ' ἐξ αὐτῶν ἐσώθησαν, ἐχρόνισαν οὗτοι πάντες, ὡς ἂν πολλῆς τῆς πέψεως δεομένης τῆς διαθέσεως, ἐφ' ᾗ τὸ τοιοῦτον οὖρον οὐροῦσιν. εἴρηται δ' ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ κρίσεων ὑπὲρ ἁπάντων οὔρων ἐπὶ πλέον ἔν γε μὴν ταῖς ἐπιδημίαις. ἀρκέσει γάρ μοι δυοῖν ἀῤῥώστοιν μνημονεῦσαι, κατὰ μὲν τὸ πρῶτον τοῦ μετὰ τρεῖς καταστάσεις δευτέρου γεγραμμένου Σιληνοῦ, περὶ οὗ κατὰ τὴν διήγησιν οὕτως εἶπεν· οὔρησεν ἀθρόως ὑπὸ τοῦ χυμοῦ κενούμενον ὑπόστασις κριμνώδης, λευκὴ, ἄκρεα πάλιν ψυχρὰ, ἑνδεκάτῃ ἀπέθανε. κατὰ δὲ τὸ τρίτον τοῦ τρίτου τῶν ἀῤῥώστων, περὶ οὗ κατὰ μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς διηγήσεως οὕτως ἔγραψεν· ὁ κατακείμενος ἐν τῷ Δεάλκους κήπῳ. προελθὼν δὲ μετ' ὀλίγον, οὖρα λεπτὰ, ποικίλα, ἐναιωρήματα ἔχοντα σμικρὰ οἷον*

Haec quoque oratio adhibita diftinctione vera fit, quae ab experientia comprobatur. Crimnodes siquidem urinas in prognoftico perniciofas effe pronunciatum eft; atque plurimi priusquam morbus diutius producatur, intereunt; qui vero ex ipfis fervati funt, hi omnes diuturno morbo laborarunt, affectu nimirum in quo talis urina redditur multam coctionem efflagitante. Verum in libris de crifibus de omnibus urinis plenius dictum eft. Ex epidemiis autem, fatis enim mihi fuerit de duobus aegris tantummodo fecifſe mentionem, primo quidem libro de Sileno poft tres aëris tempeftates fecundo loco fcripto, de quo inter ea quae de ipfo refert Hippocrates fic inquit: *minxit affatim fub craffum in matella depofitum, fedimentum crimnodes, extrema rurfum frigida; undecimo die morte peremptus eft.* Tertio vero libro de aegroto qui ordine tertius eft, de quo hiftoriam initio ita fcripfit: *qui in horto Dealcis decumbebat;* deinde paulo ulterius: *urinae tenues, variae, fufpenfae, parva, craffiori farinae*

κρίμνα. τοῦτον δέ φησι τεσσαρακοσταῖον κριθῆναι. δῆλον οὖν κἀκ τούτων τῶν παραδειγμάτων, ὅσοι μὲν σωθήσεσθαι μέλλουσι τῶν οὐρησάντων κριμνώδη, χρονίζουσιν, ὅσοι δὲ ὀλεθρίως ἔχουσι, τούτους ἐνδέχεται καὶ διὰ ταχέων ἀποθανεῖν.

λβ'.

*Ὁκόσοισι δὲ χολώδεες αἱ ὑποστάσιες, ἄνωθεν δὲ λεπταὶ, ὀξείην ἀῤῥωστίην σημαίνει.*

[308] Τὸ μὲν χολῶδες ἀεὶ ὀξείας ἐργάζεται νόσους. εἴρηται γὰρ ἡμῖν ὅτι τὸν πικρόχολον χυμὸν οὕτως ὀνομάζειν ἔθος ἐστὶ τοῖς παλαιοῖς ἰατροῖς, ὡς τόν γε μελαγχολικὸν ἀεὶ μετὰ προσθήκης λέγουσιν, οὐχ ἁπλῶς χολὴν ὡς τὴν ξανθὴν, ἀλλὰ μέλαιναν χολήν. τὸ δ' ἄνωθεν λεπταὶ, τουτέστιν ὑδατώδεες. οὕτω γὰρ εἴωθε χρῆσθαι τῇ τοῦ λεπτοῦ προσηγορίᾳ ὁ Ἱπποκράτης, δόξειεν ἂν οὐ καλῶς εἰρῆσθαι. τὸ γὰρ ὑδατῶδες οὖρον ἄπεπτόν ἐστι καὶ χρό-

*confimilia continentes.* Hunc autem dicit quadragefimo die judicatum fuiffe. Liquet igitur et his exemplis quicunque farinacea mejant, fi falvi quidem evafuri fint, eos perdiu detineri; fi vero exitialiter aegrotent, etiam poffe celeriter perimi.

XXXII.

*Quibus biliofa fedimenta fupra tenuia, acutum morbum fignificant.*

Biliofus quidem humor acutos morbos femper efficit. Sic enim veteres medicos pro confuetudine picrocholum humorem appellare diximus, quemadmodum melancholicum femper cum adjectione, non fimpliciter bilem veluti flavam, fed atram bilem pronunciant. Illud vero *fupra tenuia*, hoc eft aquofa, fic enim tenuis appellatione uti confuevit Hippocrates, non recte dictum videretur. Aquofa fiquidem urina cruda eft diuturnumque morbum portendit.

νιον. ἐγὼ γοῦν οὐκ ἐθεασάμην ποτὲ οὖρον ὡς τὸ ὑφιστάμενον ἐν αὐτῷ χολῶδες εἶναι, τὸ δ' ἐπιπολάζον ὑδατῶδες. οὐκ ἀλόγως οὖν ἔνιοι τῶν ἐξηγητῶν ἔφασαν οὐ τόπου δηλωτικὸν, ἀλλὰ χρόνου τὸ ἄνωθεν ἐπίῤῥημα νῦν εἶναι, καθάπερ εἰ καὶ οὕτως εἴρηται. τῶν οὔρων αἱ ὑποστάσεις, ὅταν ἐξ ἀρχῆς μὲν ὦσι λεπταὶ, μετὰ δὲ ταῦτα χολώδεις γεννηθῶσιν, ὀξεῖαν ἀῤῥωστίαν δηλοῦσιν.

λγ'.

*Ὁκόσοισι δὲ διεστηκότα οὖρα γίνεται, τουτέοισι ταραχὴ ἰσχυρὴ ἐν τῷ σώματί ἐστι.*

Τὰ διεστηκότα κυρίως μὲν ἀκούοντι ἀδύνατόν τι δηλώσει. συνεχὲς γὰρ ἑαυτῷ τὸ οὖρόν ἐστιν ἀεὶ μηδεμίαν ἐν τῷ μέσῳ χώραν ἔχον κενήν. εἰ δὲ τὸ κατὰ τὴν σύστασιν ἀνώμαλον εἰρῆσθαι δεχοίμεθα, δεόντως εἶπε ταραχὴν ἰσχυρὰν αὐτὸ σημαίνειν. ἐπικρατούσης μὲν γὰρ τῆς φύσεως

Equidem numquam fpectavi urinam, cujus fedimentum effet biliofum et quod fupernatat aquofum. Non citra rationem igitur interpretes nonnulli non locum, fed tempus hoc aphorifmo per adverbium *fupra* fignificari arbitrantur, quafi dictum fit: fi urinarum fedimenta ab initio tenuia, poftea biliofa fiant, acutum morbum fignificant.

XXXIII.

*Quibus difparatae fiunt urinae, iis in corpore vehemens eft perturbatio.*

Si diductae urinae proprie accipiantur, quae fieri nequeat, res declarabitur. Continua fiquidem eft fibique ipfi perpetuo cohaerens urina quae nullum intermedium fpatium vacuum fortitur. Si vero per urinae concretionem inaequalitatem dici concefferimus, merito ipfam pronunciavit vehementem perturbationem fignificare. Nam dominante ac vincente natura aequabiliter unita funt

ὁμαλῶς ἥνωται πάντα, στασιαζόντων δὲ τῶν νοσωδῶν αἰτίων αὐτῇ, τὸ μὲν κρατούμενόν τε καὶ πεττόμενον ἑτέραν ἴσχει τὴν ἰδέαν, τὸ δὲ ἀνθιστάμενόν τε καὶ στασιάζον ἑτέραν. καὶ ὅταν γε πλείω τὰ τοιαῦθ' ὑπάρχει, ποικιλωτέραν ἀποφαίνει τὴν ἀνωμαλίαν τῶν οὔρων καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῶν τὴν ταραχήν.

---

λδ'.

*Ὁκόσοισι δὲ ἐν τοῖσιν οὔροισιν ἐφίστανται πομφόλυγες νεφριτικὰ σημαίνουσι καὶ μακρὴν ἀῤῥωστίαν ἔσεσθαι.*

---

[309] *Πομφόλυγες* γίνονται περιτεινομένης ὑγρότητος φυσώδει πνεύματι. μᾶλλον δὲ εἴωθε τὸ τοιοῦτον συμβαίνειν, ὁπόταν ἔχῃ τι γλίσχρον ἡ ὑγρότης. τηνικαῦτα δὲ καὶ αἱ πομφόλυγες αὗται δύσλυτοί τε καὶ μόνιμοι γίνονται. σημεῖον οὖν ἐστι τὸ συνεκκρίνεσθαι τοῖς οὔροις πνεῦμα φυσῶδες ἀῤῥωστίας νεφρῶν ψυχρᾶς. ἡ τοιαύτη γὰρ ἀθροίζει τὸ φυσῶδες πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτό φησιν ἔσεσθαι τὴν

omnia. Morbificis vero caufis in ipfam tumultuantibus quod fubigitur et coquitur, alteram *in urina* prae fe fert ideam; quod vero reluctatur ac tumultuatur, alteram, quumque plures funt ejusmodi caufae, magis variam urinarum inaequalitatem, ejusque caufam perturbationem repraefentant.

---

XXXIV.

*Quibus in urinis bullae fuperftant, iis nephritin ac longum fore morbum fignificant.*

---

Procreantur bullae quum flatulentus humor fpiritu circumextenditur. Id autem magis accidere confuevit, fi quid lentoris humor fortiatur. Tunc etiam bullae ipfae manent diutius ac difficile folvuntur. Quum igitur flatulentus fpiritus una cum urinis excernitur, frigidae renum invaletudinis fignum eft. Haec enim flatulentum fpiritum colligit, ob idque longum fore morbum praenunciat. Fri-

ἀῤῥωστίαν μακράν. τὸ γὰρ ψυχρὸν ἅπαν δύσλυτόν τε καὶ δύσπεπτόν ἐστι καὶ διὰ τοῦτο χρόνιον. ἔνιοι δέ φασιν ὑπὸ τῆς δριμύτητος τῶν οὔρων ἀνεστομωμένας τὰς κατὰ νεφροὺς ἀρτηρίας ἐκκρίνειν τι τοῦ πνεύματος, ὃ συνεξερχόμενον τοῖς οὔροις τὰς πομφόλυγας ἐργάζεται.

λέ.

*Ὁκόσοισι δὲ λιπρὴ ἡ ἐπίστασις καὶ ἀθρόη, τουτέοισι νεφριτικὸ καὶ ὀξέα σημαίνει.*

Εἴτε διαχώρησις εἴτ' οὖρον ᾖ λιπαρὸν, ἐπὶ συντήξει γίνεται πιμελῆς οὐ μᾶλλόν τι τῆς κατὰ τοὺς νεφροὺς ἢ τῆς καθ' ὅλον τὸ ζῶον. ὅθεν οὐδὲ νεφριτικὸν ἰδίως ἐστὶ τὸ σημεῖον, ἀλλὰ κοινὸν ἁπάσης πιμελῆς τηκομένης ὑπὸ θερμασίας πυρώδους· ἢ τοίνυν οὕτως ἀκουστέον ἐστὶν ὡς ἐπὶ τῶν νεφριτικῶν εἶναι ὁμολογουμένων, οὐ τὸ γένος τοῦ πάθους, ἀλλὰ τὴν ὀξύτητα διαγινώσκοντός τε καὶ προλέγοντος ἐν τῷδε τοῦ Ἱπποκράτους ἢ τὰ νεφριτικὰ μεταγρα-

gidum enim omne aegre tum solvitur tum coquitur proindeque perdurat. Nonnulli porro narrant aperta ab urinarum acrimonia quae renibus insunt arteriarum ora spiritum aliquem emittere qui cum urinis illapsus bullas efficit.

XXXV.

*Quibus urinarum summum pingue et consertum est, iis renalem et acutum morbum significant.*

Sive dejectio sive urina sit piuguis, adipis fit colliquatione non magis in renibus quam toto animalis corpore commorantis; unde neque proprium morbi renalis id signum est, sed omnis adipis ab igneo calore colliquefacti commune. Aut igitur ita intelligendus aphorismus, quo in iis quae renum esse conceduntur affectionibus, hic non affectionis genus, sed acumen tum dignoscat tum praedicat Hippocrates aut ut interpretes nonnulli fecerunt

πτέον, ὡς ἔνιοι τῶν ἐξηγησαμένων ἐποίησαν εἰς τὰ φρενιτικά. καίτοι γε τοῦτο οὐδὲ φρενίτιδος μόνης σημεῖον οὔτε τῆς ἁπλῶς οὔτε τῆς διακαοῦς, ἀλλὰ παντὸς συντήκοντος πυρετοῦ. τό γε μὴν ἀθρόον προσκείμενον τῷ λόγῳ δύναται μὲν καὶ τὴν τοῦ χρόνου βραχύτητα δηλοῦν, δύναται δ᾽ οὐδὲν ἧττον καὶ τὴν τοῦ τόπου. τὸ γὰρ ἐσφιγμένον ἑαυτῷ τε συνεχόμενον ἀθρόον ὀνομάζομεν, ἐναντίον ὑπάρχον τῷ διεσπασμένῳ. ταυτὶ μὲν οὖν ἄχρι τοσούτου καὶ τοῖς διδασκάλοις ἡμῶν ἡρμήνευται. τὸ δέ μοι δοκοῦν ἤδη φράσω· τὸ ἀθρόον προσκείμενον τῷ λόγῳ δοκεῖ μοι κατὰ τοῦ χρόνου λελέχθαι καὶ διὰ τοῦτο τῆς περὶ τοὺς νεφροὺς πιμελῆς ἐνδείκνυσθαι τῆξιν. αἱ γοῦν ἐν ἄλλοις μέρεσι τοῦ ζώου τηκόμεναι πιμελαὶ κατὰ βραχὺ καὶ οὐκ ἀθρόως ἐπὶ τὴν οὔρησιν ἀφικνοῦνται, μεταλαμβανομένης τῆς συντήξεως εἰς τὰς πρώτας μὲν τὰς πλησίον αὐτῆς φλέβας, ἐφεξῆς δὲ τὰς συνεχεῖς. εἶτα αὖθις εἰς ἄλλας τε [310] καὶ ἄλλας μέχριπερ ἂν ἐπὶ τοὺς νεφροὺς ἀφίκηται. τῆς δὲ περὶ τοὺς νεφροὺς πιμελῆς τακείσης μετάληψις εἰς οὖρα ταχίστη τε

verbum *nephritica* fcriptum in phrenetica mutandum eft: quamquam hoc neque folius phrenitidis, neque fimplicis, neque incendentis, fed omnis colliquefacientis febris fignum eft. Porro nomen *confertum* additum orationi poteft tum brevitatem temporis fignificare, tum etiam poteft loci nihilominus. Quod enim in fe coactum eft et continens, id confertum univerfumque dicimus, diftracto atque difperfo contrarium. Atque hactenus ifta a noftris etiam praeceptoribus explicata funt. Jam vero quod mihi videtur dicam. Conferta vox orationi praefenti addita mihi de temporis brevitate dici videtur, atque ideo adipis renum indicare colliquationem. In aliis fiquidem corporis partibus liquefacti adipes paulatim non univerfim cum urina manant, traducta colliquatione in primas fibi vicinas venas, deinde in continuas, poftremo rurfum in alias atque alias, donec tandem in renes ipfa perveniat. Colliquefacti vero renum adipis in urinas traductio celerrima eft, neque paulatim, fed confertim fit, atque ideo

ἅμα καὶ οὐ κατὰ βραχύ. πᾶσα δὲ ἀθρόως γίνεται καὶ διὰ τοῦτο περὶ τοῖς νεφροῖς αὐτοῖς ἐνδείκνυται τὴν διάθεσιν ὑπάρχειν. τούτῳ καὶ τὴν πεῖραν εὑρήσεις μαρτυροῦσαν, ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάττῃς. καὶ μέντοι καὶ διττῆς οὔσης γραφῆς, ἐν τισι μὲν γὰρ ἀντιγράφοις ἐπίστασις, ἐν τισι δὲ ὑπόστασις γέγραπται, τὴν προτέραν ἀληθεστέραν εἶναί φαμεν· ἐφίσταται γὰρ ἀεὶ τὸ λιπαρὸν, οὐχ ὑφιζάνει. καὶ μέντοι καὶ τῇ τοῦ πρόσθεν ἀφορισμοῦ λέξει συμφωνεῖ μᾶλλον ἡ τοιαύτη γραφή. κατ' αὐτὴν γὰρ εἶπεν ὁ Ἱπποκράτης, ὁκόσοισι δὲ ἐπὶ τοῖς οὔροις πομφόλυγες ἐφίστανται, νεφριτικὰ σημαίνει καὶ μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίαν ἔσεσθαι. ἀκόλουθον οὖν τὸ ἐφίστανται τοῖς ἐφεξῆς εἰρημένοις ἐστίν. ὁκόσοισι δὲ λιπαρὰ ἡ ὑπόστασις καὶ ἀθρόως, τουτέοισιν νεφριτικὰ σημαίνει καὶ ὀξείην τὴν νόσον ἔσεσθαι.

λστ'.

(321) Ὁκόσοισι δὲ νεφριτικοῖσιν ἐοῦσι τὰ προειρημένα ξυμβαίνει σημεῖα, πόνοι τε περὶ τοὺς μύας τοὺς ῥαχιαίους

renibus affectionem inesse indicat. Cui rei experientiam quoque adstipulari comperies, si diligenter observaveris. Ceterum quum gemina exstet lectio, in quibusdam enim exemplaribus urinarum summum, in aliis sedimentum scribitur, priorem veriorem esse dicimus. Supernatat enim semper quod pingue est, non subsidet. Ad haec praecedentis aphorismi dictioni talis lectio congruit, in illa enim dixit Hippocrates: *quibus in urinis bullae superstant, iis nephritin ac longum fore morbum significant.* Superstant igitur verbum subsequentibus pronunciandis consentaneum est. Quibus urinarum summum pingue et confertum est, iis renalem et acutum morbum significant.

XXXVI.

*Quibus renum affectu laborantibus praedicta contingunt signa doloresque spinae musculis oboriuntur, si exterio*

*γίνονται, ἢν μὲν περὶ τοὺς ἔξω τόπους γίνωνται, καὶ τὰ ἀποστήματα προσδέχου ἐσόμενα ἔξω· ἢν δὲ μᾶλλον οἱ πόνοι περὶ τοὺς εἴσω τόπους γίνωνται, καὶ τὸ ἀπόστημα προσδέχου μᾶλλον ἐσόμενον εἴσω.*

---

*Ἐν μὲν τοῖς ἔμπροσθεν ἀφορισμοῖς διαγνωστικὰ σημεῖα πασχόντων νεφρῶν ἔγραψεν, ἐν τούτῳ δὲ περὶ τῶν ὁμολογουμένων ἐκ πλείονος χρόνου νεφριτικῶν εἶναι διδάσκει, λέγων ἐπ᾽ αὐτῶν ἀπόστασιν ἔσεσθαι τοῖς προγεγραμμένοις σημείοις προελθόντος πόνου, τουτέστιν ἀλγήματος κατὰ τοὺς ῥαχιαίους μῦς, οὓς καὶ ῥαχίτας ὀνομάζουσιν οἱ ἰατροί. διττὸν δέ ἐστι γένος τῶν μυῶν τούτων, ἓν μὲν ὄπισθεν ὑπὸ τῷ δέρματι περιλαμβάνον ἑκατέρωθεν ὅλην τὴν ἄκανθαν, ἕτερον δ᾽ ἐν τοῖς πρόσω μέρεσιν ἐπιτεταμένον οὐ καθ᾽ ὅλης τῆς ῥάχεως, ἀλλὰ μόνων τῶν κατ᾽ ὀσφὺν μερῶν. καθ᾽ ὁποτέρους οὖν αὐτῶν ἐρείδῃ τὸ ἄλγημα καὶ τὴν ἀπόστασιν ἐκεῖ γενήσεσθαι προσδέχου. πότερον δὲ τῶν νεφρῶν αὐτῶν ἐκπυησάντων ἢ μόνων τῶν μυῶν ἤ ποτε καὶ*

*res quidem locos obfideant, abfceffus quoque futuros exteriores exfpecta. Si vero dolores interioribus locis magis infideant, abfceffus etiam interiores magis futuros metue.*

---

Superioribus quidem aphorifmis quibus fignis affectus dignofcuntur ea fcriptis tradidit, in praefenti vero de iis agit quae renum affectibus diuturno tempore laborantium effe conceduntur, futurum praedicans ipfis abfceffum, fi ad prius fcripta figna labor accefferit, hoc eft dolor in iis fpinae mufculis, quos rachiae os et rachitas appellant medici. Duplex autem eft horum mufculorum genus, unum quidem exteriorum pone fub cute totam fpinam utrimque complectentium, alterum vero interiorum partibus anterioribus non in totam fpinam, fed folas lumborum partes porrectorum. Utrascunque partes dolor firmus obfideat, illic abfceffum quoque futurum metue. Utrum vero renibus ipfis fuppurantibus id fiat an folis mufculis,

συναμφοτέρων οὐκέτι διώρισεν. ἡ μέντοι πεῖρα δεικνῦσιν ἅπαντα τὰ γινόμενα. καὶ γὰρ οἷς μύες ἐνίοτε μόνοι τοῦτο πάσχουσιν, ἤτοι γε οἱ ἔνδον τε πρόσω ἢ οἱ πίσω τε καὶ ἔξω καὶ χωρὶς τῶν μυῶν, οἱ νεφροὶ ποτὲ μὲν εἴσω, ποτὲ δὲ ἔξω ῥεπούσης αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως.

λζ'.

[311] *Ὁκόσοι αἷμα ἐμέουσιν ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ, σωτήριον, ἢν δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν. θεραπεύειν δὲ τοῖς ψυκτικοῖσιν ἢ στυπτικοῖσιν.*

Ἐμεῖται μὲν ἐκ στομάχου καὶ γαστρὸς, ἀναβήττεται δὲ τὰ ἐκ τῆς τραχείας ἀρτηρίας ἀναφερόμενα καὶ πνεύμονος. ἔνιοι μέντοι τῶν ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον εἰρῆσθαί φασι τὸ ἐμέουσι καὶ κατὰ τῶν ἐξ ἀρτηρίας τε καὶ πνεύμονος ἀναγόντων αἷμα. καίτοι γε σωτήριον εἶναι τοῦτο τὸ πάθημα, τουτέστι θεραπευθῆναι δυνάμενον, ὅταν μὴ πυρέτ-

an utrisque, non explicavit Hippocrates. Ceterum haec omnia fieri ostendit experientia. Musculi namque soli nonnunquam hoc patiuntur vel interiores qui iidem sunt anteriores; vel posteriores qui et exteriores habentur, et sine musculis quoque renes afficiuntur, alias introrsum, alias extrorsum inclinante in ipsis abscessu.

XXXVII.

*Qui sanguinem vomunt, si citra febrem, salutare; si cum febre malum. Hic affectus refrigerantibus et adstringentibus curandus est.*

Vomitus ex stomacho et ventre, extussiuntur quae ex aspera arteria et pulmone efferuntur. Nonnulli tamen hujus libri enarratores verbum *vomunt* etiam de iis dici autumant, qui ex aspera arteria et pulmone sanguinem rejectant. Atqui salutarem esse hunc affectum, hoc est aegros curari posse, quum minime febricitant, nequaquam

τωσιν οἱ κάμνοντες, οὐκ ἀληθές. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα χωρὶς πυρετοῦ τις ἐκ πνεύμονος ἀναβήττοι τὸ αἷμα, κίνδυνός ἐστι καὶ τούτῳ μὴ θεραπευθῆναι καὶ πάντως, χρονίζοντος αὐτοῦ γενήσονται ὕστερον καὶ οἱ πυρετοί. διὰ τοῦτο μὲν οὖν ἄμεινον ἀκούειν τοῦ ἐμέουσιν ὀνόματος ὡς κυρίως εἰρημένου, προσεπισκοπεῖσθαί τε καὶ διορίζεσθαι τό τ' ἀκίνδυνον ἐν αὐτῷ καὶ τὸ κινδυνῶδες ἐκ τοῦ πυρέττειν ἢ μή. τοῖς μὲν γὰρ ἀπυρέτοις εὔδηλον ὡς οὐδεμία φλεγμονὴ κατὰ τὸν τόπον ἐστὶν, ὅθεν ἀναφέρεται τὸ αἷμα, ὥστε ἤτοι κατ' ἀναστόμωσιν ἀγγείου γίνεσθαι τὸν ἔμετον τοῦ αἵματος ἢ μεθ' ἑλκώσεως, ἀλλὰ χωρὶς φλεγμονῆς. θεραπεύεται δὲ τὰ χωρὶς φλεγμονῆς ἕλκη ῥᾳδίως τοῖς στυπτικοῖς. ὅσον δὲ σὺν φλεγμονῇ τε ἅμα καὶ πυρετοῖς ἐστι, μὴ ὅτι θεραπείας τυχεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ ταὐτοῦ δύναται διαμεῖναι μεγέθους, ἀεὶ γὰρ μείζω καὶ κακοηθέστερα γίνονται.

---

verum eſt. Si quis enim et quam maxime citra febrem ex pulmone ſanguinem extuſſiat, non fieri huic curationem periculum impendet. Quod ſi haec ſanguinis rejectio diuturna perſeveret, omnino poſtea febres ſuccedent. Quamobrem ſatius eſt hoc verbum *vomunt* proprie uſurpatum accipere, ac deinceps tum animadvertere tum praefinire quid in ipſo citra febrem vacet periculo et quid periculi ex febre prodeat aut non prodeat. Nam febre vacantibus liquet nullam loco inflammationem ineſſe, unde ſanguis effertur. Quare vel vaſis alicujus ore recluſo ſit ſanguinis vomitus vel cum ulcere, ſed citra inflammationem. At quae citra inflammationem ſunt ulcera, adſtringentibus facile curantur, quae vero et cum inflammatione ſimul et febribus exiſtunt, non ſolum curationem non ſortiuntur, imo in eadem magnitudine permanere nequeunt; nam majora et maligniora ſemper evadunt.

---

λη'.

*Κατάῤῥοι ἐς τὴν ἄνω κοιλίην ἐκπυοῦνται ἐν ἡμέρῃσιν εἴκοσιν.*

[312] Ἄνω κοιλίαν νῦν ὀνομάζει τὴν ὑπὸ τοῦ θώρακος περιγραφομένην, ἣν ὁ πνεύμων κατείληφε καὶ διὰ τοῦτο εἰς τοῦτον ἐκ τῆς κεφαλῆς ὁ κατάῤῥους φέρεται διὰ τῆς τραχείας ἀρτηρίας. ἐκπυΐσκεται δὲ τὸ πλεῖστον ἐν ἡμέραις εἴκοσι καὶ οὐχ ὡς οἱ πλεῖστοι γράφουσιν, ἡμέραις εἴκοσι μιᾷ. διὰ παντὸς γὰρ ὁ Ἱπποκράτης τὴν κ' ἡμέραν κρίσιμον, οὐ τὴν κα' οἶδεν, ὡς ἐν τοῖς περὶ κρισίμων ἡμερῶν ὑπομνήμασιν ἔδειξα.

λθ'.

*Ἢν οὐρέῃ αἷμα καὶ θρόμβους καὶ στραγγουρίην ἔχῃ καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸν περίναιον καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα, τὰ περὶ τὴν κύστιν νοσέειν σημαίνει.*

XXXVIII.

*Defluxiones in ventrem ſuperiorem viginti diebus ſuppurantur.*

Superiorem ventrem nunc appellat cavitatem thorace circumſcriptam, quam pulmo occupat, atque propterea in hunc per aſperam arteriam fertur defluxio. Suppurat autem plerumque intra dies viginti, non ut multi ſcribunt intra unum et viceſimum. Semper enim Hippocrates diem viceſimum judicatorium ſtatuit, non viceſimum primum, quemadmodum in libris de diebus judicatoriis demonſtravimus.

XXXIX.

*Si quis ſanguinem et grumos mejat et ſtranguria laboret dolorque ad interſemineum, imum ventrem et pectinem concidat, veſicae partes aegrotare ſignificat.*

Ed. Chart. IX. [312. 313.] Ed. Baſ. V. (321.)

Σχεδὸν μὲν ἐν ἅπασι τοῖς ἀντιγράφοις ὁ ἀφορισμὸς οὗτος γέγραπται· περιελεῖν δὲ αὐτὸν χρὴ διὰ τὸν ἔμπροσθεν εἰρημένον. ἐξηγησάμεθα γὰρ αὐτὸν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων τοιοῦτον ὑπάρχοντα τῇ λέξει, ἢν οὐρέῃ αἷμα καὶ θρόμβους καὶ στραγγουρίη ἔχῃ καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ εἰς τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα, τὰ περὶ τὴν κύστιν νοσεῖ. κατὰ γοῦν αὐτὸν τὸν προκείμενον ἀφορισμὸν ἡ τελευτὴ διττὴν ἔχει τὴν γραφὴν, μίαν μὲν, ὡς προγέγραπται, ἑτέραν δὲ τὴν κύστιν νοσέειν σημαίνει.

μ'.

Ἢν ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρατὴς γένηται ἢ ἀπόπληκτόν τι τοῦ σώματος, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτο γίνεται.

Ἀκρατῆ μὲν ὀνομάζει γλῶσσαν ἤτοι τὴν ἀστήρικτον ὡς μὴ διαθροῦσαν ἀκριβῶς τὴν φωνὴν ἢ τὴν ἀκίνητόν τε καὶ παραλελυμένην παντάπασιν. ἀπόπληκ- [313] τον δέ τι τοῦ σώματος τὸ παραλελυμένον. διὰ τί δὲ ἐξαίφνης γι-

In omnibus fere exemplaribus hic aphoriſmus ſcriptus eſt; ipſum autem eximere oportet propter alterum ſupra pronunciatum. Ipſum autem quarto horum commentariorum his verbis ſcriptum explanavimus: *ſi quis ſanguinem et grumos mejat et ſtranguria laboret dolorque in imum ventrem et pectinem incidat, veſicae partes laborant.* Porro praeſentis aphoriſmi finis geminam habet lectionem: unam quomodo ſupra ſcriptus eſt, alteram in hunc modum: *veſicae partes ſignificat.*

XL.

*Si lingua derepente incontinens aut aliqua pars corporis ſiderata evadat, id ſignum eſt melancholicum.*

Incontinentem quidem linguam nominat, quae ita debilis ac inſtabilis eſt, ut inexplanatam prorſus vocem edat aut immobilis et omnino reſoluta. Sideratam vero corporis partem vocat quae reſoluta eſt. Cur autem haec

νόμενα ταῦτα μελαγχολικὰ ὑπάρχειν φησὶν οὐκ οἶδα. μελαγχολίας μὲν γὰρ, ἣν δὴ καὶ συνήθως ἅπαντες Ἕλληνες ὁμολογοῦσιν, ὀρθῶς εἴρηται πρὸς αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα γνωρίσματα, ἣν φόβος ἢ δυσθυμία πολὺν χρόνον ἔχουσα διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον. ἄλλως δὲ μελαγχολικὰ λέγομεν εἶναι πάθη τούς τε καρκίνους καὶ τοὺς ἐλέφαντας, ἔτι τε λέπρας καὶ ψώρας καὶ μέλανας ἀλφούς. ἀλλ' οὐδὲ τῶν τοιούτων παθῶν τινος οὔτε τῆς ὑπὸ πάντων ὀνομαζομένης μελαγχολίας ὁρᾶται προηγουμένη γλώσσης ἀκράτεια, καθάπερ οὐδὲ μορίου τινὸς ἀποπληξία. λοιπὸν οὖν ἐστι λέγειν, ὥσπερ ἐπὶ τεταρταίου πυρετοῦ, μελαγχολικὸν εἶναί φαμεν αἴτιον τὸν τῆς περιόδου χυμὸν, οὕτω καὶ τῶν εἰρημένων παθημάτων, τῆς τε κατὰ τὴν γλῶτταν ἀκρατείας καὶ τῆς τοῦ μορίου παραλύσεως. καὶ δυνατόν γε τῷ πάχει τοῦ χυμοῦ τὰ τοιαῦτα ἀκολουθῆσαι παθήματα, καθάπερ τῷ πάχει τε καὶ γλίσχρῳ φλέγματι, οὔκουν ἁπλῶς μελαγχολικὸν ἐροῦμεν εἶναι τῶν εἰρημένων ἑκάτερον, ὥσπερ οὐδὲ φλεγμα-

derepente oborta melancholica esse pronunciet, ignoro. Enimvero melancholiae, quam certe etiam pro consuetudine Graeci concedunt omnes, recte ab ipso talia indicia sunt prodita: *si metus et moestitia longo tempore hominem obsideant ac perseverent, ejusmodi symptoma melancholicum.* Alioqui melancholicas affectiones esse dicimus cancros, elephantas et praeterea lepras et psoras et alphos nigros. Verum neque talium affectionum aliquam, neque ab omnibus appellatam melancholiam linguae incontinentia praecedere videtur, ut neque partis alicujus sideratio. Quare superest, quemadmodum in quartana febre humorem melancholicum ipsius circuitus causam esse dicimus, sic etiam dictarum affectionum et linguae incontinentiae et partis paralyseos, fierique posse ut propter humoris crassitudinem tales affectus consequantur, quales ex crassa et lenta et pituita ortum habent. Neutrum igitur commemoratorum dicemus simpliciter esse melancholicum, siculi neque pituitosum simpliciter, sed pituitosum simul et

Ed. Chart. IX. [313.] Ed. Bas. V. (321. 322.)

τικὸν ἁπλῶς, ἀλλὰ φλεγματικὸν καὶ μελαγχολικόν. τὸ δὲ ἐξαίφνης πρόσκειται τῷ λόγῳ διὰ τὰς κατὰ βραχὺ γιγνομένας βλάβας, ἐπί τε φλεγμονῇ σκιῤῥουμένῃ καὶ δυσκρασίᾳ δυσλύτῳ.

μα'.

(322) Ἢν ὑπερκαθαιρομένων πρεσβυτέρων λὺγξ ἐπιγένηται, οὐκ ἀγαθόν.

Κοινὸς οὗτος ὁ λόγος κατ' ἄμφω, καὶ καθ' ὅσον ἅπασι τοῖς ὑπερκαθαιρομένοις οὐκ ἀγαθὸν ἡ λὺγξ καὶ καθ' ὅσον τοῖς πρεσβυτέροις τὰ μοχθηρὰ πάντα χείρω διὰ τὴν ἡλικίας ἀσθένειαν.

μβ'.

Ἢν πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχῃ, ὕδατος πολλοῦ καὶ θερμοῦ καταχεομένου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, λύσις τοῦ πυρετοῦ γίνεται.

melancholicum. At orationi additum eſt *derepente* adverbium propter noxas quae paulatim tum ob ſcirrhoſam inflammationem tum intemperiem ſolutu difficilem contrahuntur.

XLI.

*Si ſuperpurgatis ſenioribus ſingultus oboriatur non bonum.*

Haec oratio duas ob cauſas expoſita eſt, tum quatenus ſuperpurgatis omnibus ſingultus non bonus eſt tum quatenus ſenibus mala omnia propter aetatis imbecillitatem deteriora ruunt.

XLII.

*Si febris a bile ortum non habeat, aquoſa copioſa et calida capiti affuſa, fit febris ſolutio.*

[314] Δηλοῖ σαφῶς ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ μὴ πάντας ἀπὸ χολῆς γίνεσθαι τοὺς πυρετούς. δηλοῖ δὲ καὶ ὅτι πλὴν τῶν ἐπὶ χολῆς γινομένων οἱ λοιποὶ πάντες ὕδατος πολλοῦ καταχεομένου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λύονται. κατὰ τοῦτον γοῦν τὸν λόγον κἀν τῷ πρώτῳ τῶν ἐπιδημιῶν ἐπὶ Μελίτωνος ἔγραψε, λουτροῖς ἐχρήσατο κατὰ τῆς κεφαλῆς. οἵ τε γὰρ ἐπ' ἐγκαύσει καὶ ψύξει γινόμενοι πυρετοὶ πρὸς τῶν τοιούτων ὀνίνανται λουτρῶν, οἵ τ' ἐπὶ κόποις οὐδὲν ἧττον, οἵ τε διὰ στέγνωσιν πόρων, εἴτε δι' ἔμφραξιν εἴτε διὰ μύσιν στεγνωθέντων. ἀναπνεῦσαι γὰρ ἐπ' αὐτῶν χρὴ καὶ διαφορηθῆναι τὴν πυρετώδη θερμασίαν. οὐ μὴν ὅταν γε φλεγμονή τις καὶ χωρὶς φλεγμονῆς χυμῶν σηπεδὼν ἀνάπτῃ τὴν πυρετώδη θερμασίαν, ὀνίνησι τὰ λουτρὰ πρὶν ἤτοι κενωθῆναι τοὺς λυποῦντας χυμοὺς ἢ πεφθῆναι. ἀλλά τά γε τοιαῦτα νοσήματα πλευρίτιδάς τε καὶ περιπνευμονίας ἡπατίτιδάς τε καὶ σπληνίτιδας ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ; σύμπτωμα τιθέμενοι τὸν πυρετὸν αὐτὸν, οὐκ αὐτὸ πάθος. ἐφ' ὧν δὲ

Hoc aphorifmo confpicue declarat omnes febres a bile ortum ducere, declarat quoque ceteras omnes febres, iis exceptis quae ex bile procreantur, aqua tepente copiofa fupra caput affufa folvi. Hac igitur ratione primo etiam epidemiorum de Melitone fcripfit: *lavationibus fupra caput ufus erat.* Febres enim ab aeftu et frigore concitatae talibus lavationibus curantur; nec minus quae ex laffitudinibus et quae ex meatuum exilium anguftia five propter obftructionem five conniventiam et praeclufionem coarctatorum obortae funt. Tranfpirare fiquidem per ipfas oportet lavationes febrilemque calorem difcuti diffiparique. Non tamen quum quaedam inflammatio aut citra inflammationem humorum putredo igneum calorem accendit, balneae funt utiles, nifi vacuatis prius aut concoctis humoribus noxiis. Verum hujusmodi morbi pleuritides, peripneumonias, hepatitides et fplenitidas appellabant veteres, qui febrem ipfam pro fymptomate, non pro morbo ipfo conftituebant. In quibus vero fine partis

χωρὶς μορίου φλεγμονῆς οἱ κατὰ τὰς φλέβας χυμοὶ σηπόμενοι πυρετοὶ ἀνάπτουσιν, ἐπ' ἐκείνων μόνων ἔλεγον ὑπὸ πυρετοῦ τον ἄνθρωπον ὀχλεῖσθαι καὶ πυρετὸν ἔχειν αὐτὸν, ἐπ' ἐκείνων δὲ καὶ τὰς διαφορὰς τῶν πυρετῶν ἔγραψαν, ἠπίαλον καὶ λειπυρίαν, ἑλκώδη τε καὶ τυφώδη καὶ λοιμώδη καὶ καῦσον. ἡπατίτην δὲ τὸν πυρετὸν καὶ σπληνίτιν ἢ περιπνευμονίην ἢ πλευρίτην οὐδεὶς εἶπεν, ὥστε νῦν ὁ λόγος ἐστὶ τῷ Ἱπποκράτει περὶ τῶν αὐτῶν πυρετῶν μορίων ἄνευ φλεγμονῆς. κατὰ μέντοι τὰ πλεῖστα τῶν ἀντιγράφων οὐχ ὕδατος, ἀλλ' ἱδρῶτος γέγραπται, τοιαύτην τινὰ ἔννοιαν ἐνδεικνυμένης τῆς γραφῆς· ἐὰν πυρετὸς μὴ ὑπὸ χολῆς ἔχῃ, πολὺς ἱδρὼς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταῤῥέων λύει τὸν πυρετὸν, οὐ δήπου τῆς κεφαλῆς μόνης ἐκχεῖσθαι τὸν ἱδρῶτα λέγοντος τοῦ Ἱπποκράτους, ἀλλ' ἀπὸ πρώτου φαινομένου μορίου περὶ παντὸς τοῦ σώματος δηλοῦντος. ἐπὶ ταύτῃ τῇ γραφῇ συμβήσεται τοὺς διὰ χολὴν πυρέττοντας ὑπὸ τῶν τοιούτων ἱδρώτων μηδὲν ὀνίνασθαι. καὶ μὴν ἐναργῶς γε λύονται πολλάκις οἵ τ' ἄλλοι πυρετοὶ καὶ καθ' οὓς ἡ ξανθὴ χολὴ

inflammatione putrefcentes in venis humores febrem accendunt, in his folis hominem febre vexari ipfumque febrem habere dicebant. In his ipfis etiam febrium differentias fcripferunt, epialam, lipyriam, heloden, typhoden, peftilentiam et caufum appellantes. Hepaticam vero febrem aut lienofam aut peripneumonicam aut pleuriticam nemo protulit. Quare nunc Hippocrati habetur fermo de ipfis febribus quae citra partium inflammationem exiftunt. Porro in plurimis exemplaribus non aqua, fed fudor fcribitur, lectione aliquam ejusmodi fententiam indicante. Si febris non ex bile ortum habeat, copiofus fudor e capite defluens fudorem effundi dicente Hippocrate, fed ex ea parte quae prima oculis fubjicitur, idem de univerfo corpore fignificante. Hac igitur lectione qui ex bile febricitant eos ab hujusmodi fudoribus nihilo juvari accidet. At profecto faepe cum aliae multae febres tum in quibus plurima eft flava bilis, tertianae ac ardentes, fudoribus

πλείστη τριταῖοί τε καὶ καῦσοι. βελτίων οὖν ἡ προτέρα γραφὴ θεραπείαν ἀληθῆ διδάσκουσα τοῦ γένους τῶν εἰρημένων πυρετῶν, ὅσοι διὰ κόπους ἢ ἐγκαύσεις ἢ ψύξεις ἢ ὅλως στεγνώσεις τοῦ δέρματος γίγνονται. τὸ μὲν οὖν μὴ ἀπὸ χολῆς ῥῆμα καὶ τὴν ὠχρὰν δύναται καὶ τὴν μέλαιναν ἐνδείκνυσθαι χολήν. οὐ μὴν ἐπί γε ταύταις μόναις ἐδείκνυμεν, ἀλλὰ καὶ διὰ φλέγμα σηπόμενον γίνεσθαι πυρετὸν καὶ κατὰ τοῦτο μόνον ὁ ἀφορισμὸς οὐκ ἀληθεύειν δόξει, πλὴν εἰ τὴν σηπεδόνα τοῦ φλέγματος εἰς χολώδη χυμὸν ἀξιώσειέ τις μεταπίπτειν.

## μγ΄.

[315] *Γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίγνεται.*

Ἀμφιδέξιον Εὐριπίδης εἴρηκε σίδηρον τὸν ἑκατέρωθεν μὲν τέμνοντα, περιδέξιον δὲ τὸν Ἀστεροπαῖον Ὅμηρος τὸν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ὁμοίως χρώμενον, ὡσεὶ καὶ ἀμφοτεροδέξιον εἰρήκει. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀμφαριστε-

aperte folvuntur. Quare prior lectio praeferenda eft, quae veram earum febrium generatim curationem docet, quae laffitudinibus, folis ardoribus, frigoribus aut denique cutis conftipationibus oboriuntur. Is vero textus *non a bile*, tum pallidam tum atram bilem demonftrare poteft; non tamen propter has folas, fed etiam et pituitam putrefcentem excitari febrem oftendimus, atque hoc folo verus aphorifmus effe non videbitur, nifi quis putrefactione pituitam in biliofum humorem transire ac degenerare cenfuerit.

## XLIII.

*Mulier ambidextra non fit.*

Euripides ancipitem et utrimque fcindentem gladium amphidexium appellavit, peridexium vero Afteropaeum Homerus, quod ambabus manibus fimiliter uteretur, quafi amphoterodexium dixiffet. Eodem modo Ariftophanes in

ρὸν Ἀριστοφάνης εἶπεν ἐν Ταγηνίταις ἄνθρωπον ἀμφοτέρωθεν ἀριστερόν. Ἱππῶναξ ἀμφιδέξιον ἔφη κατὰ τόνδε τὸν ἴαμβον.

*Ἀμφιδέξιος γάρ εἰ μὴ καὶ οὐχ ἁμαρτάνω.*

ἄνδρες μὲν οὖν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ὡς δεξιαῖς χρώμενοι πολλάκις ὤφθησαν, γυνὴ δὲ οὐδεμία μέχρι δεῦρο, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως. εἴπερ γὰρ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ διὰ ῥώμην τῆς κατὰ τὰ νεῦρα καὶ τοὺς μῦς δυνάμεως ἄνδρες τινὲς χρῶνται, δεόντως οὐδεμία γυνὴ χρήσεται, ᾗ γε ἀγαπητόν ἐστι τῇ δεξιᾷ μόνῃ χρῆσθαι μετρίως. τὰς γοῦν Ἀμαζονίδας αὐτός φησιν ἐπικαίειν τὸν δεξιὸν τιτθὸν, ἵνα εἰς τὴν πλησίον χεῖρα πλείονος τροφῆς ἀφικνουμένης εὐρωστία τις αὐτῇ προσγένηται, ὡς τῇ φύσει γε καὶ ταύτης ὑπαρχούσης ἀσθενοῦς. ἔνιοι μέντοι φασὶν ἀμφιδέξιον εἰρῆσθαι τὴν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς μήτρας γινομένην. καὶ τούτων ἔτ' ἀλογώτερον ἕτεροι περὶ τῶν ἑρμαφροδίτων ὀνομαζομένων τὸν λόγον εἶναί φασι τῷ Ἱπποκράτει

Tagenitis hominem amphariſterum nuncupavit utrimque ſiniſtrum. Et Hipponax amphidexium dixit hoc jambo:

*Ego ambidexter ſum nec aberro namque.*

Viri itaque qui ambabus manibus ut dextris utuntur ſaepe viſi ſunt, mulier vero ob naturae imbecillitatem hucusque nulla. Si namque propter nervorum et muſculorum robur perrari quidem viri ambabus manibus utantur, par certe fuerit mulierem non uti, cui ſatis eſt, ſi ſola dextra mediocriter utatur. Amazonidas ſiquidem ipſe dixit mammam ſibi dextram adurere, ut copioſiore alimento ad propinquam mamam perveniente, major ipſi firmitas accedat tanquam naturae infirmae ac debili. Nonnulli tamen amphidexiam mulierem dictam eſſe contendunt quae dextra uteri parte procreata ſit. Atque his rurſum abſurdius alii qui de hermaphroditis appellatis Hippocrati hunc

τῷ μὲν ἄῤῥενι προσγίνεσθαι φάσκοντι γυναικεῖον αἰδοῖον, τῇ θηλείᾳ δὲ μὴ προσγίνεσθαι τὸ ἀνδρεῖον.

μδ'.

*Ὁκόσοισιν ἔμπυοι καίονται ἢ τέμνονται ἢν μὲν τὸ πῦον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται, ἢν δὲ ὕφαιμόν τε καὶ βορβορῶδες καὶ δυσῶδες, ἀπόλλυνται.*

[316] *Ἐμπυήματα μὲν εἴωθεν ὀνομάζειν οὐ τὰ κατὰ θώρακα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ καθ' ὁτιοῦν μόριον ἄλλο τοῦ σώματος εἰς πῦον ἀλλοιωθέντα φύματα. μόνους δὲ ἐμπύους προσαγορεύει τοὐπίπαν ἐξαιρέτους, οἷς μεταξὺ θώρακός τε καὶ πνεύμονος ἤθροισται τὸ πῦον, οὓς ὅτι συνήθως ἔκαιον οἱ παλαιοὶ μαθεῖν ἔστι καὶ ἐξ ὧν εἴρηκε Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐπὶ Κινησίου κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν· μετὰ ταῦτα δὲ Εὐαγόρου ὁ παῖς ἐκ πλευρίτιδος Κινησίας σκελετὸς, ἄπυος, καλάμινα σκέλη φορῶν, φθόης προφήτης, ἐσχάρας κεκαυμένος πλείστας ὑπ' Εὐρυφῶντος ἐν τῷ σώ-*

aphorifmum eſſe proferunt, in quo doceat mari quidem pudendum adnaſci muliebre, mulieri vero virile nequaquam.

XLIV.

*Qui ſuppurati uruntur aut ſecantur, ſi pus purum et album effluat, evadunt, ſi ſubcruentum et coenoſum et graveolens, pereunt.*

Empyemata conſuevit nominare non quae in thorace dumtaxat, ſed etiam quavis in alia parte in pus mutata ſunt tubercula. Prae ceteris vero empyos aut ſuppuratos vocitat plerumqne ſolos, quibus inter pectus et pulmonem pus collectum eſt, quos urere conſueviſſe veteres, ex iis licet diſcere quae Plato comicus in Cineſia his verbis dixit. Poſtea vero Euagorae filius Cineſias e pleuritide ſceletus et aridus pure vacans, arundinacea gerens crura, tabis praenuncius, plurimis eſcharis corpus inuſtus ab Euriphonte in concionem prodiit. Quod autem pus

μαι. ὅτι δὲ τὸ μὲν πῦον τὸ λευκὸν ἀγαθόν ἐστι, τὸ δὲ βορβορῶδες καὶ δυσῶδες μοχθηρὸν οὐδεὶς ἀγνοεῖ.

μέ.

*Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυον καίονται, ἢν μὲν τὸ πῦον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται· ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πῦον τουτέοισίν ἐστιν· ἢν δὲ οἷον ἀμόργη ῥυῇ, ἀπόλλυνται.*

Ὁ αὐτὸς εἶπε τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οἱ μὲν ἀπόλλυνται τῶν οὕτως ἐχόντων, οἱ δὲ περιγίνονται· καὶ γὰρ οἷς ἐν χιτῶνι τὸ πῦόν ἐστι μηδὲν πεπονθυίας τῆς οὐσίας τοῦ σπλάγχνου σώζονται πάντες, οἷς δ' ἄχρι τῆς τοῦ ἥπατος σαρκὸς ἡ φθορὰ διήκει, δεόντως ἀποθνήσκουσιν. ὅτι δὲ ἀμόργην ὀνομάζουσιν οἱ Ἕλληνες τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἐλαίου καὶ ὅτι τοιαύτης εἰκὸς γίνεσθαι τὴν ἄπεπτον σηπεδόνα τοῦ ἥπατος εὔδηλον παντί.

album bonum fit, feculentum vero et foetidum malum nemo ignorat.

XLV.

*Qui fuppurato jecore aduruntur, fi pus purum albumque fluat, fofpites evadunt, in tunica namque his pus ineft, fi vero qualis amurca fluat, pereunt.*

Ipfe caufam pronunciavit ob quam qui ita affecti funt, eorum quidam intereunt, quidam evadunt. Etenim quibus eft in tunica pus, illaefa vifceris fubftantia fervantur omnes; quibus vero in carnem usque jecoris corruptio penetrat, ii ratione moriuntur. Quod autem amorgen amurcam olei faecem Graeci nominent, quodque ipfi fimilem par fit effe jecoris crudam putredinem omnibus manifeftum fit.

μστ'.

(323) Ὀφθαλμῶν ὀδύνας ἄκρητον ποτίσας καὶ λούσας πολλῷ θερμῷ φλεβοτόμει.

[317] Τῶν παραγεγραμμένων εἶναί μοι δοκεῖ καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς, οὐχ ὁμολογῶν ἑνὶ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων τὸ ὀδύνην ὀφθαλμῶν ἀκρατοποσίαν ἢ λουτρὸν ἢ πυρίην ἢ φλεβοτομίην ἢ φαρμακείην λύειν. τοῦτον μὲν τὸν ἀφορισμὸν ἐξήγημαι κατὰ τὸ ἕκτον ὑπόμνημα, δεικνὺς τὰς διαθέσεις, ἐφ' ὧν ἕκαστον χρὴ τῶν βοηθημάτων ἄγειν εἰς χρῆσιν. ὁ δὲ νῦν προκείμενος ἀφορισμὸς ἐπὶ μιᾶς διαθέσεως ἀξιοῖ χρῆσθαι τοῖς τρισὶ βοηθήμασιν. εἰ μὲν οὖν ἔχει τις ἡμᾶς διδάξαι τὴν διάθεσιν, ἐφ' ἧς χρεία τῶν τριῶν ἐστι βοηθημάτων, εἰσόμεθα χάριν αὐτῷ· μέχρι δ' ἂν ἐξηγῶνται μὲν τὸν ἀφορισμὸν ὡς γνήσιον, μὴ διδάσκωσι δ' ἡμᾶς τὴν διάθεσιν, οὐ πεισόμεθα ταῖς ἐξηγήσεσιν αὐτῶν. ἃ γοῦν λέγουσιν οἱ ὅλως ἐγχειρήσαντες εἰπεῖν τι, κἂν μετρίως πιθανὰ, ἐστι τοιαῦτα. ἐφ' ὧν αἷμα παχὺ τὸ πλεονάζον ἐστὶ

## XLVI.

*In oculorum doloribus epoto mero et copiofa calida toto corpore venam fecato.*

Hic aphorifmus mihi quoque videtur ex adfcriptitiis esse, quum uni ex fupra commemoratis minime congruat docenti: *oculorum dolores meri potionem aut balneum aut fomentum aut venae fectionem aut purgationem folvere.* Atque hunc fane aphorifmum fexto commentario explanavimus, oftenfis iis affectibus, in quibus fingula remedia ad ufum ducenda fint. Propofitus vero aphorifmus in uno affectu tribus praefidiis utendum effe jubet. Quamdiu vero hunc aphorifmum tanquam legitimum explicuerint, neque nos quisnam is fit affectus docuerint, eorum explanationibus nequaquam fidem adhibebimus. At quae dicunt ii qui omnibus modis aliquid etfi purum probabile dicere contendunt, funt hujusmodi. In quibus craffus fan-

*καὶ διὰ τοῦτο κενώσεως χρῇζον, ἄμεινον νομίζουσι χέοντες πρότερον αὐτὸ μετὰ ταῦτα χρῆσθαι τῇ φλεβοτομίᾳ, χεθήσεσθαι δὲ πιάντων τὸν ἄκρατον τῶν καμνόντων καὶ λουσαμένων. ἀλλ' οἱ ταῦτα λέγοντες ὅτι μηδέποτε διὰ πείρας ἦλθον ὧν λέγουσιν, ἀκριβῶς ἴσασιν οἱ τῶν ἔργων τῆς τέχνης τρίβωνες. οὔτε γὰρ οἶνον οὔτε λουτρὸν ἀνέχεται ἡ πληθωρικὴ διάθεσις ἄνευ μεγίστης βλάβης, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὰ βοηθήματα ταχέως αἵματος ἐσφηνωμένου κατά τι μόριον ἄνευ τοῦ καθ' ὅλον τὸ σῶμα πλήθους. οὕτω γοῦν καὶ ὁ Ἀσκληπιάδης οἴνῳ χρῆται μετὰ τὴν τοῦ παντὸς σώματος κένωσιν, ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐνστάσεις ἰᾶσθαι. πλήθους δ' ὄντος ἐν ὅλῳ τῷ σώματι διαῤῥαγῆναι φθάνουσιν οἱ χιτῶνες ὀφθαλμῶν ἐν αὐτῷ τῷ πίνειν τε καὶ λούεσθαι. ὥστε εἰ μὲν ἄνευ πλήθους ἡ ὀδύνη γίγνοιτο, δι' ἔμφραξίν τε καὶ σφήνωσιν αἵματος παχέος, ὀρθῶς μὲν λούσουσί τε καὶ οἶνον δώσουσιν, οὐκ ὀρθῶς δὲ φλεβοτομήσουσιν· εἰ δὲ πλῆθος εἴη, καλῶς μὲν φλεβοτομήσουσιν, οὐκ ὀρθῶς δὲ λούσουσι καὶ οἶνον δώσουσιν.*

---

guis redundat atque idcirco vacuatione eget, in his melius esse putant sanguinem prius fundere, deinde uti phlebotomia; fusilem autem fore et renuatum iri, si meracum aegri bibant et se balneis laverint. Verum in artis operibus exercitati plane norunt talia proloquutos proloquiorum suorum periculum nunquam fecisse. Neque enim vinum neque balneum citra maximum detrimentum plethorica fert affectio. Sed haec sunt crassi sanguinis parti cuidam impacti citra universi corporis plenitudinem praesidia. Sic enim Asclepiades vino utitur post totius corporis vacuationem enstaseων curandarum gratia. Quod si totius sit corporis plenitudo, prius inter bibendum et lavandum dirumpentur tunicae quam earum expediatur obstructio. Quare si citra plenitudinem dolor oboriatur propter obstructionem et cuneationem crassi sanguinis, recte quidem laverint illi et vinum dederint, non etiam venam secuerint. Si vero plenitudo fuerit, tum recte venam secabunt, male vero lavationibus et vino utentur.

μζ΄.

Ὑδρωπιῶντα ἢν βὴξ ἔχῃ, ἀνέλπιστός ἐστι.

Τοῦτο πρόσθεν εἴρηται· τοῖς ὑδρωπικοῖς βὴξ ἐπιγενομένη κακόν.

μη΄.

[318] Στραγγουρίην καὶ δυσουρίην θώρηξις καὶ φλεβοτομίη λύει, τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

Ὅτι μὲν ἡ στραγγουρία τὴν κατὰ στράγγα τῶν οὔρων ἀπόκρισιν δηλοῖ τοὔνομα αὐτὸ διδάσκει. δυσουρία δὲ δύναται μὲν καὶ ἡ μετ' ὀδύνης οὔρησις εἰρῆσθαι, δύναται δὲ καὶ ἡ μετὰ δυσχερείας τινὸς, ὡς μόγις ἐνεργεῖν τὴν κύστιν. τὴν μὲν οὖν στραγγουρίαν αὐτῶν τε τῶν οὔρων ἐργάζεται ἡ δριμύτης, ἀῤῥωστία τε τῆς καθεκτικῆς ἐν τῇ κύστει δυνάμεως, ἥτις γίνεται διὰ δυσκρασίαν καὶ μάλιστα τὴν ψυχράν. τὴν δὲ δυσουρίαν, εἰ μὲν μετὰ ὀδύνης εἴη, φλεγμονὴ

XLVII.

*Hydrope laborantem fi tuffis detineat, defperatus eft.*

Haec fententia fupra jam pronunciata eft. Hydropicis tuffis fuccedens malum.

XLVIII.

*Stranguriam et dyfuriam thorexis et venae fectio folvit. Interiores autem venae fecandae funt.*

Quod ftranguria urinae guttatim ftillantis excretionem fignificet, nomen ipfum docet. Dyfuria vero dici poteft tum quae cum dolore fit mixtio, tum quae cum quadam difficultate, adeo ut vix functionem fuam obeat vefica. Porro ftranguriam tum urinae ipfius efficit acrimonia tum retentricis facultatis veficae imbecillitas quae ob intemperiem fit potiffimumque frigidam. Dyfuriam quidem fi cum dolore fuerit inflammatio et abfceffus et ulceratio et in-

Ed. Chart. IX. [318.] Ed. Baf. V. (323.)

καὶ ἀπόστημα καὶ ἕλκωσις ἀνώμαλός τε δυσκρασία καὶ πνεῦμα φυσῶδες· εἰ δὲ δυσχερής τις κίνησις εἴη, ἢ ἀῤῥωστία δυνάμεως ἢ παρὰ φύσιν ὄγκος. ἐκ τούτων ἁπασῶν τῶν διαθέσεων τὴν μὲν ψύξιν ἡ θώρηξις λύει, τουτέστιν ἤτοι ἁπλῶς οἴνου πόσις ἢ ἀκρατεστέρου· καὶ μέντοι τὴν τοιαύτην φλεγμονὴν, ἥτις δι᾽ ἔμφραξιν παχέος αἵματος ἄνευ πλήθους ἐγένετο, τὴν δὲ σὺν πλήθει φλεγμονὴν, ἤδη δὲ καὶ τὴν ἄλλην, ὅση χωρὶς μὲν ἐνδείας ἐστὶ, μετ᾽ εὐρωστίας δὲ δυνάμεως, ἰᾶται φλεβοτομία. περὶ δὲ τοῦ τέμνειν τὰς εἴσω φλέβας εἴρηταί μοι κατὰ τὸ πρὸ τούτου βιβλίον, ἐν ᾧ τόνδε τὸν ἀφορισμὸν ἐξηγούμην, δυσουρίην φλεβοτομίη λύει, τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

μθ'.

Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα καὶ ἐρύθημα ἐν τῷ στήθει ἐπιγιγνόμενον ἀγαθόν. ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νούσημα.

aequalis intemperies et flatulentus spiritus faciunt; si vero difficilis quaedam vesicae motio exstiterit tum vel facultatis imbecillitas vel tumor contra naturam causa est. Inter hos omnes vesicae affectus frigidum morbum solvit thorexis, hoc est vini simpliciter potio vel meracioris eamque praeterea inflammationem quae propter obstructionem sanguinis crassioris citra plenitudinem facta sit; quae vero cum plenitudine orta est inflammatio, imo etiam quae sine defectu sit et cum virium robore, utramque sanat venae sectio. Ceterum de venis interioribus secandis superiore libro a me dictum est, in quo mihi explicatus est aphorismus ille, dysuriam phlebotomia solvit. Vena autem interior incidenda est.

XLIX.

*Ab angina detento si tumor et rubor in pectore oboriantur, bonum; foras namque vertitur morbus.*

Οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἔμπροσθεν εἴρηται κατὰ τήνδε τὴν λέξιν· ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γενέσθαι ἐν τῷ βρόγχῳ ἀγαθόν. ἐξήγημαι δ᾽ αὐτὸν ἐν [319] τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων. ἐνταῦθ᾽ οὖν ἔοικε παραγεγράφθαι, προσθεῖναί τινος βουληθέντος τὸ ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ πάθος.

ν΄.

Ὁκόσοισι σφακελισθῇ ὁ ἐγκέφαλος, ἐν τρισὶν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται· ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Τὸ σφακελίζειν μὲν, ὡς πολλάκις εἴρηκεν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν καὶ ἄρθρων, ἐπὶ τοῦ διαφθείρεσθαι τοὔνομα φέρων, ἐνταυθοῖ οὐκ ἐγχωρεῖ φθορὰν ἀκοῦσαι τοῦ ἐγκεφάλου προκειμένου τοῦ, ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται. εἰ γὰρ δὴ φθορὰ τῆς οὐσίας ἐστὶν ὅλης ἑκάστου τῶν σφακελιζόντων μορίων ὁ σφάκελος, οὐκ ἐνδέχεται θεραπευθῆναι τὸν οὕτω κάμνοντα. μή ποτε οὖν ἐνίοτε οὕτω καταχρώμε-

Hic aphoriſmus antea his verbis ſcriptus eſt: *angina correpto cervicis tumorem oboriri bonum;* quem quidem explicavi quarto horum commentariorum. Hic igitur adſcriptus eſſe videtur, volente quopiam illud adjungere, *foras enim morbus vertitur.*

L.

*Quibus cerebrum ſideratum eſt, ii intra tres dies intereunt; ſi vero hos effugerint, ſani evadunt.*

Siderati quidem, ut plerumque libro de fracturis et articulis pronunciavit, pro corrumpi uſurpat vocabulum. Hic vero cerebri corruptionem intelligere non poſſumus hoc textu addito: *ſi vero hos effugerint, ſani evadunt.* Si namque ſphacelus totius ſubſtantiae ſit corruptio partis cujusque ſideratae, qui ita laborat curationem non admittit. Num igitur interdum hujus verbi abuſu, quum qui

νοι φέρωσι τοὔνομα καὶ κατὰ τῶν ἀρχομένων μὲν ἐμπίπτειν τῇ διαθέσει, μηδέπω δ᾽ ἀκριβῶς ἐχόντων αὐτὴν συμπεπληρωμένην. τοιαῦτα γάρ τινα κἀπὶ τῶν σαρκωδῶν μορίων ἐν ταῖς γαγγραίναις συμβαίνει, τοῦ μὲν πάθους αὐτοῦ διὰ μέγεθος τῆς φλεγμονῆς ἀναισθησίαν τε καὶ μελασμὸν ἢ πάντως γε νεκρώδη τινὰ χροιὰν ἐπιφέροντος τῷ πάσχοντι μορίῳ. γαγγραινοῦσθαι δὲ λέγομεν καὶ τὸν ἀρχόμενον ἐμπίπτειν τῇ διαθέσει. ὥσπερ οὖν γάγγραιναν ἤδη μὲν συμπεπληρωμένην, ὡς νενεκρῶσθαι τὸ μόριον ἀδύνατον ἰᾶσθαι, γεννωμένην δ᾽ ἔτι δυνατὸν, οὕτω καὶ σφάκελον. καίτοι γε καὶ τὴν ἐν τοῖς σαρκώδεσι μορίοις νέκρωσιν ἐπὶ μεγέθει φλεγμονῆς, ἣν ἰδίως ὀνομάζουσι γάγγραιναν οἱ ἰατροὶ καὶ ταύτην οἱ Ἕλληνες ἐκάλουν σφάκελον. οὕτω γοῦν μοι δοκεῖ καὶ ὁ Ἡρόδοτος τὸν μηρὸν εἰρηκέναι τοῦ Καμβύσου σφακελίζεσθαι καὶ τὸν ἐγκέφαλον δὲ σφακελίζειν οὕτως ἄν τις εἴποι μόνως· καὶ μέντοι καὶ διὰ τί ταχὺς ὁ θάνατος ἐπ᾽ αὐτοῦ, πρόδηλον ὡς τοῦ τε πάθους ὄντος χαλεπωτάτου καὶ μορίου κυριωτάτου. μὴ φθάσαντος δὲ ἀποθανεῖν ἐν τρισὶ

hanc in affectionem incidere incipiunt, eos nondum plane ipſam completam habere ſignificent. Ejusmodi enim nonnulla carnoſis etiam partibus per gangraenas accidunt, quum affectus ob inflammationis magnitudinem parti laboranti et anaeſtheſiam (ſenſus vacuitatem) et nigritiem aut omnino cadaveroſum quendam calorem conciliat. Eum autem etiam gangraena laborare dicimus, qui hunc in affectum incidere incipit. Quemadmodum igitur jam completam eoque progreſſam gangraenam ut pars emoriatur, ſanare non licet, dum vero adhuc generatur licet: ſic etiam ſphacelum. Quamquam carnoſarum etiam partium necroſin quae inflammationis ſequitur magnitudinem et quam medici gangraenam proprie nominant, etiam ſphacelum Graeci appellabant. Ita ſane Herodotus Cambyſis femur ſiderari dixiſſe mihi videtur; cerebrum quoque ſiderari ſolum ita quispiam diceret. Atque etiam quamobrem cita mors ſiderato cerebro oboriatur, manifeſtum eſt, tum quia graviſſimus tum quia pars maxime princeps. Quod

*ταῖς πρώταις ἡμέραις τοῦ κάμνοντος, ἀλλ' εἰς τὴν τετάρτην ἀφικομένου, παρακμάζειν τε χρὴ τὸ πάθος ἐλπίζειν, ἐῤῥῶσθαί τε τὴν δύναμιν, ὡς κρατῆσαι τελέως αὐτοῦ.*

---

## να'.

[320] *Πταρμὸς γίνεται ἐκ τῆς κεφαλῆς διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ· ὑπερχεῖται γὰρ ὁ ἀὴρ ὁ ἐνεὼν ἔξω. ψόφει δὲ ὅτι διὰ στενοῦ αὐτῷ ὁ διέξοδός ἐστιν.*

---

(324) *Αἱ τοιαῦται λέξεις δύο σημαίνουσιν, ἓν μὲν καθόλου λεγόμενον ἐπὶ παντὸς τοῦ προκειμένου πράγματος, ὥσπερ ἐνταῦθα τῶν πταρμῶν, ἕτερον δ' ἐπὶ μέρους, ὡς ἐνταῦθα περὶ τῶν ἐξ ἐγκεφάλου γινομένων πταρμῶν. ὁ μὲν οὖν πρῶτος λόγος ἔσται τοιοῦτος· πᾶς πταρμὸς ἐξ ἐγκεφάλου γίνεται, διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ, ὥσπερ ἐστὶν ἀληθέ-*

si tribus primis diebus aeger prius non interierit, sed ad quartum diem perveniat, morbum declinare et vires ita roborari sperandum est, ut morbum omnino evicerint.

---

## LI.

*Sternutatio cietur ex capite, calefacto cerebro aut perhumectato quod in capite est vacuo. Aër enim intus contentus foras erumpit. Strepit autem quod ipsi per angustum sit exitus.*

---

Tales sententiae duo significant; unum quod universaliter de omni re proposita dicitur, veluti hoc textu de sternutationibus; alterum quod particulariter, ut hic de sternutationibus ex capite factis. Prima itaque sententia talis erit, omnis sternutatio cietur ex capite percalefacto cerebro aut perhumectato quod in capite est vacuo. Secunda vero sternutamentum ex capite sumens impetum oboritur, cerebro excalefacto aut perhumectata cerebri

στερος· οὐ γὰρ πᾶς πταρμὸς γίνεται διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ. πτεροῖς γοῦν τινες ἐρεθίζοντες τὰς ῥῖνας πτάρνυνται καὶ μετὰ βηχὸς δέ τι πνεῦμα κάτωθεν ἀφικνούμενον εἰς τοὺς τῆς ῥινὸς πόρους αἴτιον γίνεται πταρμοῦ. καὶ τὸ νομίζειν δὲ τὸν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐκκρινόμενον ἀέρα μόνον εἶναι τὸν ψοφοῦντα, προφανῶς ψεῦδός ἐστιν. ἐναργῶς γὰρ φαίνεται κάτωθεν ἐκ τοῦ πνεύμονος ὁ ἀὴρ ἀναφερόμενος, ἀθρόως συστελλομένου τοῦ θώρακος. ἀλλὰ καὶ τὸ προηγεῖσθαι τοῦ πταρμοῦ τὴν εἰσπνοὴν ἀθροιζούσης τῆς φύσεως ἀέρα δαψιλῆ, πρὸς τὴν τοῦ πταρμοῦ γένεσιν ὁμολογεῖ τοῖς εἰρημένοις. μόνος οὖν ὁ τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἔχων, ὄρεξιν τῆς φύσεως ἀποκρῖναι φυσῶδες ἐκ τῆς κεφαλῆς πνεῦμα, τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον, ὃν ἐπιχειρεῖ διδάσκειν ὁ ἀφορισμὸς, οὐδὲ τοῦτον ἴσως πάντα, τὸ γὰρ διυγραινομένου περιττὸν εἰς πταρμοῦ γένεσιν. εἰ γὰρ καὶ πλεονάζει τι κατὰ τὴν κεφαλὴν ὑγρὸν, οὐκ ἐργάζεται πταρμὸν ἄνευ τοῦ πνευματωθῆναι· καὶ τοῦτο φαίνεται προφανῶς ἐπὶ πολλῶν

vacuitate; quae fententia verior exiftit. Non enim omnis fternutatio fit ex calefacto cerebro aut perhumectato capitis vacuo. Quidam enim nares pennis proritantes fternutant, atque cum tuffi quidam fpiritus inferne elatus ad naris meatus fternutationis caufa fit. Praeterea augurari folum qui ex capite excernitur aër eum effe qui fonitum edat, eft manifefto falfum. Evidenter enim apparet, qui ex pulmone inferne furfum effertur aër fefe univerfim et repente contrahente thorace. Sed et praecedente infpiratione fieri fternutationem natura copiam aëris ad fternutamenti generationem colligente praedictis congruit. Sola itaque fternutatio quae fuae generationis principium habet, appetitionem naturae flatulentum ex capite fpiritum excernendi hoc modo fit, quem docere vult hoc aphorifmo Hippocrates, neque fortaffis hunc omnem. Nam quod ait *perhumectato*, ad fternutamenti generationem fupervacaneum eft. Etenim fi quis in capite redundet humor, non tamen is fternutamentum efficit, nifi flatu-

Ed. Chart. IX. [320. 321.] Ed. Baf. V. (324.)

ἐκκρινόντων μὲν ὑγρότητα διὰ μυκτήρων παμπόλλην, οὐ πταρνυμένων ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ πολύ. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ μόνοι πτάρνυνται τῶν οὕτω διακειμένων, οἷς δακνῶδές ἐστι τὸ καταῤῥέον ὑγρὸν, ὡς εἰ καὶ τοῖς μυκτῆρσιν αὐτοῖς ἐνθείης τι δακνῶδες. ὥσπερ γὰρ ἡ βὴξ φυσικόν τι σύμπτωμά ἐστιν, ἕνεκα τοῦ καθαίρεσθαι τὰς ἐν τῷ πνεύμονι τραχείας ἀρτηρίας, οὕτω καὶ ὁ πταρμὸς ἐναργῶς φαίνεται καθαίρων τοὺς κατὰ τὴν ῥῖνα πόρους. διττῆς δ' οὔσης αὐτοῖς τῆς συντρήσεως, εὐρείας μὲν εἰς τὸ στόμα, διὰ λεπτοτέρων δὲ πόρων εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἡ μὲν εἰς [321] τὸ στόμα σύντρησις ὑπὸ τοῦ κάτωθεν ἀναφερομένου πνεύματος, οἱ δ' εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἀνήκοντες πόροι πρὸς τοῦ κατιόντος ἐξ ἐκείνου καθαίρονται. καί σοι παραφυλάττοντι φανοῦνται κουφίζοντες τὰ βάρη τῆς κεφαλῆς οἱ ἐξ ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως ἔχοντες πταρμοί. γίνονται γὰρ ἀραιουμένων καθαιρομένων τε τῶν κατὰ τὴν κεφαλὴν ὑγρῶν ἐκκρινομένων τε τῇ τῆς φύσεως ὁρμῇ. τὸ δ' ἀραιοῦσθαι γίνεται αὐτοῖς θερμαινομένοις. θερμαίνονται δὲ ὑπὸ τῆς

lentus reddatur. Atque hoc aperte proditur in multis, qui licet copiofum per nares humorem expugnant, non tamen neceffario plerumque fternuunt. Illi namque foli ex iis ita affectis fternutant, quibus mordax eft qui a capite femper defluit, ac fi quid mordax naribus imponas. Quemadmodum enim tuffis quoddam naturale fymptoma eft, ad expurgandas pulmonis afperas arterias, fic etiam fternutamentum narium meatus manifefto expurgare videtur. Quum autem gemina fit perforatio, lata quidem ad os, per exiles vero meatus ad cerebrum, quod ad os pervenit foramen a fpiritu inferne furfum expeditur; qui vero in cerebrum ferunt meatus, ab eo quod inde defertur fpiritu expurgantur. Atque tibi accurate obfervanti fternutamenta ex cerebro motus initium habentia capitis gravitatem levare videbuntur. Fiunt enim tum rarefactis qui funt in capite humoribus tum naturae impetu excretio. Rarefiunt autem ipfi concalefacti. Calefiunt autem

Ed. Chart. IX. [321.] Ed. Baf. V. (324.)

*ἐμφύτου θερμασίας ἀναζωπυρουμένης, ἧς διὰ τὴν ἀῤῥωστίαν πρότερον ἤθροιστο τὰ περιττὰ τῶν ὑγρῶν. ὅταν οὖν εἴπῃ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ, μάλιστα μὲν ἀκουστέον τοῦ κατὰ τὰς κοιλίας τοῦ ἐγκεφάλου, ἤδη δὲ καὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὸν ἔξωθεν. εὔπορον γάρ ἐστι κἀκεῖνο διὰ τοῦ ἐγκεφάλου, πρότερον μὲν εἰς τὰς κοιλίας αὐτὰς, ἐντεῦθεν δ' ὑπελθεῖν εἰς τὴν ῥῖνα. τὸ δὲ τῷ ἀθρόῳ τῆς ἐκπτώσεως αὐτοῦ γίνεσθαι τὸν ψόφον, αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης εἶπεν. ἔστι δὲ τοῦτο κοινὸν ὁποτέρωθεν ἂν ἔχηται, εἴτ' οὖν ἐκ τοῦ πνεύμονος ἀναφερόμενος εἴτ' ἐκ τῆς κεφαλῆς καταφερόμενος.*

## με'.

*Ὀκόσοισι ἧπαρ περιοδυνᾶται, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὴν ὀδύνην.*

*Τὸ ἐπιγινόμενον ὄνομα δηλωτικόν ἐστι τοῦ πρόσθεν, ὅτι περιωδυνῶντο, μὴ πυρέττειν αὐτούς. εἴπερ οὖν τὸ ἧπαρ*

nativo calore fefe exfufcitante, cujus propter imbecillitatem prius coacervata fuerat fupervacanea humiditas. Quum itaque ait perhumectato quod in capite eft vacuo, praecipue quidem intelligenda venit ventriculorum cerebri vacua cavitas, imo etiam vacuum quod cerebrum ambit exterius. Tranfit enim illud per cerebrum primum quidem in partes ventris, deinde ad nares adfcendit. Quia vero confertim erumpit fpiritus, fonum elidi ipfe pronunciat Hippocrates. Is autem ftrepitus communis eft, undecumque venerit, five ex pulmone efferatur five ex capite deferatur.

## LII.

*Quibus jecur vehementer dolet, iis fuccedens febris dolorem folvit.*

Vocabulum fuccedens indicat antea quum vehementer cruciabantur, eos non febricitaffe. Si itaque jecur vehe-

ὀδυνᾶται σφοδρῶς ἢ διὰ φλεγμονὴν ἰσχυρὰν ἢ διὰ πνεῦμα φυσῶδες, οὐκ ἦν αὐτοῖς φλεγμονὴ, πάντως γὰρ ἂν ἐπύρεττον. εὔλογον οὖν ὑπὸ φυσώδους πνεύματος ὀδυνᾶσθαι τὸ σπλάγχνον αὐτοῖς. ὀδυνᾶται μὲν καὶ δι' ἔμφραξιν, ἀλλὰ μετρίως καὶ μετὰ βάρους μᾶλλον ἢ σφοδρᾶς ὀδύνης. ἡ δὲ σφοδρὰ ὀδύνη διὰ πνεῦμα φυσῶδες ἢ φλεγμονὴν ἤτοι μεγίστην ἢ διαπυΐσκουσαν γίνεται.

νγ'.

*Ὀκόσοισι συμφέρει αἷμα ἀφαιρεῖσθαι ἀπὸ τῶν φλεβῶν, τούτους χρὴ ἔαρι φλεβοτομεῖσθαι.*

[322] Οὗτος ὁ ἀφορισμὸς μόριόν ἐστι τοῦ διὰ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένου κατὰ τόνδε τὸν τρόπον· ὁκόσοις φαρμακείη ἢ φλεβοτομίη συμφέρει, τοῦ ἦρος φλεβοτομεῖν ἢ φαρμακεύειν. ἐν τισι δὲ τῶν ἀντιγράφων ὅλως οὐ γέγραπται. καὶ τινὲς μὲν τῶν ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον ἴσασι δίς τε

menter doleat, id fit vel propter fortem inflammationem vel ob inflammatum fpiritum, fed ipfis non aderat inflammatio, alioqui omnino febricitaffent. Par eft igitur a flatulento fpiritu vifcus ipfis dolorem contraxiffe. Dolet fane jecur etiam propter obftructionem, fed moderate et cum quodam ponderis potius quam vehementis doloris fenfu. At vehemens dolor propter flatulentum fpiritum aut inflammationem maximam aut fuppurantem concitantur.

LIII.

*Quibus e venis fanguinem detrahere confert, iis vere vena fecanda eft.*

Hic aphorifmus pars eft ejus qui fupra hoc modo enunciatus eft: *quibus purgatio aut venae fectio confert, iis vere vena fecanda aut purgatio imperanda eft.* Unde quibusdam in exemplaribus non omnino fcriptus eft. Id fciunt libri interpretes nonnulli et bis fcripferunt, non-

γράφουσιν αὐτὸν, ἔνιοι δ᾽ οὐδ᾽ ὅλως μέμνηνται. θαυμάσαι δ᾽ ἐστὶ τῶν μὴ μόνον γραφόντων δὶς τοὺς αὐτοὺς ἀφορισμοὺς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐξηγήσεις προστιθέντων ἐν τοῖς αὐτοῖς ὑπομνήμασιν, ἄνευ τοῦ ἐπισημαίνεσθαι, ἤδη τῶν ἔμπροσθεν γεγραμμένων ὑπάρχειν αὐτοὺς, ἐνίους μὲν ὅλους, ἐνίους δ᾽ ἐκ μέρους, ὥσπερ καὶ τόνδε. τί ποτ᾽ οὖν ἔδοξεν ἢ τοῖς προστιθεῖσι τοὺς τοιούτους ἀφορισμοὺς ἐπὶ τῆς τοῦ βιβλίου τελευτῆς ἢ αὐτῷ τῷ Ἱπποκράτει, δὶς ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μνημονεύειν καί τισι τῶν ἐξηγησαμένων δὶς ἐξηγεῖσθαι, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ ἔχω συμβαλεῖν. οὔτε γὰρ αὐτὸν τὸν συγγραφέα πιθανόν ἐστιν ἐπιλήσμονα τῶν τηλικούτων ὑπάρχειν, καὶ μάλισθ᾽ ὅταν ᾖ τοιοῦτος, οἷον ἴσμεν ἐν ἅπασιν ὄντα τὸν Ἱπποκράτην, οὔτε τῶν προστιθέντων ἢ λήθην τοσαύτην ἤ τινα ἄλλην πανουργίαν ἐστὶν ἐπινοῆσαι, δι᾽ ἣν δὶς ἔγραψαν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν. ἔτι τε μᾶλλόν ἐστι τῶν ἐξηγητῶν ἐκείνων θαυμάζειν ὅσοι δὶς ἐξηγούμενοι τοὺς αὐτοὺς ἀφορισμοὺς οὐδ᾽ αὐτὸ τοῦτο προσέθεσαν, ὅτι δεύτερον

nulli ipsum nequaquam prorsus meminerunt. Mirari licet quosdam qui non solum eosdem aphorismos bis scribunt, verum etiam in iisdem commentariis explicationes addunt, nulla data significatione aut mentione facta, jam antea scriptos esse integros quosdam, alios parte altera defectos, cujusmodi praesens est. Quid igitur isti censuerint aut qui tales ad calcem libri aphorismos addiderint aut ipse Hippocrates ut de iisdem bis faceret mentionem aut quidam interpretes qui unum aphorismum bis exposuerunt, per deos, conjicere non possum. Neque enim credibile est ipsum auctorem in tantis rebus tam obliviosum fuisse, ac praesertim quum talis fuerit, qualem Hippocratem in omnibus extitisse novimus; neque rursum tantam eorum qui addiderint oblivionem vel quandam aliam vafritiam cogitatione comprehendere possumus, propter quam bis de eisdem scribere voluerint. Praeterea vero etiam magis eos enarratores mirari decet, qui quum eosdem aphorismos bis exponant, ne hoc quidem ipsum meminerunt,

αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ τούτων ἔτι μᾶλλον ὅσοι καὶ διαφόρους ἐξηγήσεις ἔγραψαν, ἔν τε τούτοις ἐπὶ τῇ τελευτῇ καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν εἰρημένοις.

νδ.

*Ὁκόσοισι μεταξὺ τῆς γαστρὸς καὶ τῶν φρενῶν φλέγμα ἀπόκειται καὶ ὀδύνην παρέχει οὐκ ἔχον ἔξοδον, οὐδὲ εἰς ἑτέρην τῶν κοιλιῶν, τουτέοισι κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κύστιν τρεπομένου τοῦ φλέγματος λύσις γίνεται τῆς νούσου.*

Εἰκότως ἀπορεῖν μοι δοκεῖ Μαρῖνος, ἀδύνατον ἡγούμενος συστῆναι μεταξὺ γαστρὸς καὶ φρενῶν φλέγμα. καταῤῥυήσεται γὰρ αὐτὸ κάτω μέχρι τῶν τῆς ἥβης ὀστῶν. οὐ μὴν οὐδὲ μεταληφθῆναι δύνασθαί φησιν [323] εἰς τὰς φλέβας τοῦτο, καθάπερ ἐπὶ τῶν ὑδερικῶν ἡ λεπτὴ καὶ ὑδατώδης ὑγρότης μεταλαμβανομένη δι᾽ οὔρων ἐκκρίνεται. ἀκούειν οὖν φησι χρῆναι τοῦ μεταξὺ τῶν φρενῶν τε καὶ

quod secundo id facerent. Eos denique etiamnum magis miramur, qui diversis locis et hic prope libri finem diversas et pugnantes expositiones scriptis mandarunt.

LIV.

*Quibus inter ventriculum et septum transversum pituita moratur et dolorem exhibet, neque in alterutrum ventrem viam non habet, iis per venas in vesicam pituita versa morbi fit solutio.*

Merito Marinus animi pendere mihi videtur, fieri non posse ratus inter ventriculum et septum transversum pituitam consistere. Ipsa namque deorsum adusque pubis ossa defluxura est. Non tamen hanc etiam in venas traduci ac remeare posse pronunciat, quemadmodum in hydropicis, quae tenuis et aquosa humiditas resumpta per urinas excernitur. Itaque hic textus, inter septum transversum et ventriculum, accipiendus est pro inter proprium

τῆς γαστρὸς, ἀντὶ τοῦ μεταξὺ φρενῶν ἰδίου σώματος, ὃ σαρκῶδές ἐστι καὶ τῆς τοῦ περιτοναίου κορυφῆς. ἀλλ' εἰ καὶ οὕτως ἀκούσαιμεν, ὦ Μαρῖνε, τὴν εἰς τὰς φλέβας μετάληψιν ὁμοίως (325) ἄπορον εἴη. οὐ δυνατὸν γὰρ ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς νεφροὺς ἀφικέσθαι διὰ φλεβῶν, οὐδ' ἐκ τῆς ὑπὸ τὸ περιτόναιον εὐρυχωρίας ἀδύνατον πρὸς τῷ καὶ παντελῶς ἄκυρον εἶναι τὴν κατάχρησιν τῆς κατὰ γαστέρα προσηγορίας. οὐδὲν γὰρ ὅμοιόν ἐστι περιτοναίῳ καὶ γαστρὶ, διότι τῆς προσηγορίας κοινωνήσουσι. κάλλιον ἦν ἀκούειν μὲν ὥσπερ ἅπαντες ἤκουσαν, ἐκείνην ὑπ' αὐτοῦ λέγεσθαι τὴν εὐρυχωρίαν, ὅση κάτω μέν ἐστι τῶν φρενῶν, ἔνδον τε τοῦ κατ' ἐπιγάστριον περιτοναίου, σκοπεῖν τε εἰ δυνατόν ἐστιν ὃ λέγει γινωσκόντων ἡμῶν ὡς ἀεὶ ταῖς ὕλαις ὁδὸν εὑρίσκειν οἴεται τὴν φύσιν ὁ Ἱπποκράτης, ὅταν ἐῤῥωμένη τυγχάνει κἂν ὅτι μάλιστα παχεῖαί πώς εἰσι καὶ διὰ λεπτῶν ὁδοιποροῦσι πόρων, ὅπου γε καὶ δι' ὀστῶν ἀποστάσεις γίνεσθαί φησιν. ὁρῶμεν δὲ καὶ τὸ μεταξὺ θώρακός τε καὶ

fepti transverfi corpus, quod carnofum eft et peritonaei fummum. Verum etiam fi, ut vis, ita intellexerimus, o Marine, eam tamen pituitae in venas refumptionem ac meatum fimiliter facilem effe dubium eft. Non enim inde poteft per venas in renes pervenire, quod fieri ex ea capacitate poteft, quae fub peritonaeo eft pofita. Huc adde impropriam prorfus effe appellationis ventriculi abufionem. Nihil enim peritonaeo et ventriculo eft fimile, cujus gratia ejusdem nominis communionem fortiantur. Praeftat igitur accipere, quemadmodum omnes intellexerunt, illud fpatium ab eo dici quod intra feptum transverfum eft, neque intra interioris peritonaei partem continetur epigaftrio refpondentem, fimulque expendere an quod ab ipfo dicitur fieri poffit. In quo nos fcire oportet, arbitrari Hippocratem naturam femper, fi fit robufta, materiae viam moliri et invenire, etiam fi quam maxime craffa fit et per exiles tranfitura meatus, quando per offa etiam abfceffus fieri dicat. Et vero in fuppuratis inter

πνεύμονος ὑγρὸν ἐπὶ τῶν ἐμπύων ἀναβηττόμενον. ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τοῦ δέρματος ὑγιοῦς ὑπάρχοντος αἷμα διεκπῖπτον ἐπὶ τῶν πωρουμένων ὀστῶν. οὔκουν οὐδ᾽ ἐφ᾽ οὗ νῦν εἶπεν ὁ Ἱπποκράτης φλέγματος ἀδύνατον παντάπασιν ὑποληπτέον εἰς οὖρα γενέσθαι μετάληψιν, ἀλλ᾽ ἐγχωρεῖν ποτε καὶ τοῦτο ὑπὸ τῆς φύσεως πραχθῆναι, προλεπτυνάσης κατὰ βραχὺ τὸ φλέγμα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐμπύων τὸ πῦον.

νζ'.

*Ὁκόσοισι τὸ ἧπαρ ὕδατος πλησθὲν εἰς τὸν ἐπίπλοον ῥαγῇ, τουτέοισιν ἡ κοιλίη ὕδατος ἐκπιμπλᾶται καὶ ἀποθνήσκουσιν.*

Ἐπιτηδειότατόν ἐστι τὸ ἧπαρ ὑδατίδας γεννῆσαι κατὰ τὸν ἔξωθεν αὐτῷ περικείμενον ὑμένα. φαίνεται γοῦν ἐπὶ τῶν σφαττομένων ζώων ἐνίοτε μεστόν. ἐὰν οὖν ποτε συμβῇ ῥαγῆναι τὰς ὑδατίδας, ἐκχεῖται δηλονότι τὸ ὕδωρ εἰς τὴν

thoracem et pulmonem collectum humorem cum tuſſi exſpui conſpicimus. Nonnunquam vero et per cutim integram exiſtentem ſanguinem excidere in oſſibus quae fracta coaleſcunt. Neque igitur nunc pituitam, de qua Hippocrati ſermo eſt, arbitrari oportet ad urinas traduci omnino non poſſe. Verum hoc etiam aliquando a natura multo ante pituitam ejusmodi, ut in empyis paulatim extenuante fieri arbitrandum eſt.

LV.

*Quibus jecur aqua repletum in omentum eruperit, iis venter aqua impletur ac intereunt.*

Jecur hydatidibus in ea quae foris ipſum ambit tunica procreandi maxime idoneum eſt. Jugulatis ſiquidem animalibus apparet interdum hepar hiſce veſiculis aqua plenis refertum. Si quando igitur contigerit hydatidas

κατ' ἐπιγάστριον περιτοναίου χώραν, ἐν ᾗ καὶ τὸ κατὰ τοὺς ὑδέρους ἀθροίζεται. εἰς δὲ τὸ ἐπί- [324] πλοον οὐχ οἷόν τε ῥαγῆναι τὸ ὕδωρ ἄνευ τοῦ διαβρωθῆναί πως αὐτό. στεγανὸν γάρ ἐστι πανταχόθεν, ὡς μηδὲν εἰς αὐτὸ παρεμπεσεῖν ἐκ μηδενὸς ἄλλου μορίου, πλὴν ἐκ γαστρὸς καὶ κώλου καὶ σπληνὸς, ἐκείνων τε τῶν μερῶν, ὅθεν ἐκπέφυκεν· ἢ τοίνυν βούλεται διαβιβρώσκεσθαι τὸν περιτόναιον ἐν τοῖς δεξιοῖς δηλονότι μέρεσιν αὐτοῦ καθ' ἃ πλησιάζει τῷ ἥπατι. ἢ εἰς τὸ ἐπίπλουν ἀκουστέον ἀντὶ τοῦ εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. τὸ δ' ἐμπίπλασθαι τὴν κοιλίαν ὕδατος οὐκ ἐπ' αὐτῆς εἴρηται τῆς τὰ σιτία δεχομένης γαστρὸς, ἀλλὰ τοῦ παντὸς κύτους, ὃ κάτω τοῦ θώρακός ἐστι, καθ' ὃ σημαινόμενον οἵ τε προγάστορες λέγονται καὶ αἱ γυναῖκες ἔχειν ἐν γαστρί. τὸ δ' ἀποθνήσκειν οἷς ἐνταῦθα τὸ ὕδωρ ἀθροίζεται σκεπτέον. ἢ γὰρ διηνεκῶς ἀκουστέον ἢ ὡς τὸ πολύ. σώζονται γοῦν ἔνιοι καὶ τῶν ὑδερικῶν, καίτοι τῆς τοιαύτης χώρας αὐτοῖς ὕδατος ἐμπλησθείσης. οὐ μὴν οὐδ' ἀδύνατόν ἐστιν ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων, διά τε τῶν ὑδατώδη καθαιρόντων φαρμάκων καὶ προσέτι

rumpi, aqua fane in peritonaei regionem per epigaftrium effunditur, in qua etiam per hydropas colligitur. In omentum autem aqua erumpere non poteft, nifi ipfum aliquatenus erodatur. Denfum enim ac undique ita folidum eft ut nihil in fe ex parte alia intercidat, praeterquam ex ventriculo, colo et liene illisque partibus, unde ipfum enafcitur. Aut igitur excedi vult peritonaeum parte nimirum ejus dextra, qua jecori vicinum eft, aut in illud omentum eruperit pro in omenti regionem accipiendum eft. Ventrem autem a quo impleri non de eo qui cibaria recipit a ventre dictum eft, fed de tota quae infra eft thoracem, cavitate, quo fignificatu et ventricofi et ventrem geftare mulieres dicuntur. An vero quibus eo loci aqua coacervatur moriantur confiderandum. Nam aut femper aut plerumque ita fieri intelligere oportet. Sofpites enim evadunt nonnulli hydropici, etiam fi ipfis talis regio aqua impleatur. Quemadmodum in his curatio poteft perfici tum medicamentis hydragogis tum praeterea

τῶν οὐρητικῶν, ἐπιθημάτων τε τῶν ἐξατμίζειν δυναμένων ὑγρότητα τοιαύτην, οὕτω κἀπὶ τούτων γενήσεσθαι τὴν θεραπείαν.

νη'.

*Ἀλύκη, χάσμη, φρίκη, οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος λύει τὴν νόσον.*

Σολοικοφανὲς εἰκότως ἐνίοις ἔδοξεν εἶναι τὸ σχῆμα τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦτ' ἔνιοι κατ' αἰτιατικὰς πτώσεις ἔγραψαν ἀλύκην, χάσμην, φρίκην, οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος λύει. διαφέρει γοῦν εἰς τὸ παρὸν, καθ' ὁποτέραν ἄν τις γραφὴν ἐξηγήσηται τὸν ἀφορισμόν. ἐπίστασθαι γὰρ χρὴ πρῶτον ὅτι προσηγόρευκεν ἀλύκην, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ὀνομάζουσιν ἄλην, ἔπειτα δ' ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦτ' ἐργαζομένη τὸ σύμπτωμα διάθεσις. ἀλύειν μὲν οὖν λέγουσιν ἐκείνους τῶν ὑγιαινόντων, ὅσοιπερ ἂν ἀεὶ τοῖς παροῦσι δυσχεραίνοντες

diureticis tum denique epithematis ejusmodi humorem discutientibus et halitum facultate elicientibus, ita in illis etiam fieri curationem posse videtur.

LVI.

*Anxietudo, oscitatio, horror, vinum par pari aquae potum morbum solvit.*

Haec orationis forma merito nonnullis soloecismi species visa est, ideoque nonnulli accusandi casu scripserunt: *anxietudinem, oscitationem, horrorem, vinum par pari aquae epotum morbum solvit.* Utram autem in praesentia sequaris lectionem nihil refert ad aphorismi explicationem. In primis etiam scire nos oportet, ἀλύκην *anxietudinem* appellasse Hippocratem, quam multi Graecorum ἄλην *anxietatem* nominant; deinde quae sit affectio hujus symptomatis effectrix. Ἀλύειν itaque *jactari* secunda valetudine eos dicunt qui semper praesentia fastidiunt atque

ἄλλοτε εἰς ἄλλα μεταβαίνουσι πράγματά τε καὶ πράξεις. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νοσούντων ἐκείνης ἀλύειν φασὶν ὅσοι μὴ φέροντες τὴν κατάκλισιν ἐξαλλάττουσι τὰ σχήματα διὰ τὸ δύσφορον ἀεὶ τὸ παρὸν εἶναι. τοῦτο δὲ ἔγνωμεν ἐκείνοις μάλιστα συμβαῖνον, οἷσπερ ἂν ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς, ὅπερ ἐνίοτε καταχρώμενοι στόμαχον ὀνομάζουσι, περιέχεταί τις ἰδιότης ὑγρότητος ἀνιαρᾶς, οὔτε πολλῆς οὔτ' ἐμπλεούσης τῷ κύτει τῆς γαστρὸς, ἀνατρεπομένης δὲ εἰς τοὺς χιτῶνας αὐτῆς. ἀλλὰ καὶ τὸ χασμᾶσθαι, καθάπερ καὶ σκοτοδινᾶσθαι [325] περιεχομένης τινὸς ἐν τοῖς μυσὶ, δι' ὧν καὶ κατὰ προαίρεσιν γίνονται κινήσεις, ἤτοι ὑγρότητος πνευματώδους ἢ πνεύματος ἀτμώδους γίνεσθαι δέδεικται. καὶ ἡ φρίκη δὲ μοχθηρῶν χυμῶν διαθεόντων κατὰ τὸ δέρμα συμβαίνει. δῆλον δὲ ὅτι περὶ τῆς ἐκ τοῦ νοσώδους σώματος ὁρμωμένης φρίκης ὁ λόγος νῦν ἡμῖν ἐστιν, οὐ τῆς ὑπό τινος αἰτίας ἔξωθεν. ἕκαστον οὖν τούτων τῶν εἰρημένων οἴνου πόσις θεραπεύει ἀκρατεστέρου, τὴν συμμετρίαν δὲ τῆς κράσεως αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπών.

ad alias fubinde aliasque tum res tum affectiones transeunt. Eodem modo adverfa valetudine eos anxietate jactari proferunt, qui decubitum non ferentes decumbendi formam immutant, quod praefens femper gravis ac molefta fit. Hoc autem iis potiffimum evenire novimus, quibus in ore ventriculi, quod interdum abufi vocabulo ftomachum nominant, propria quaedam humoris molefti qualitas continetur, neque multi, neque innatantis in ventriculi capacitate, fed altius in ipfius tunicis imbibiti. Quin etiam ofcitationem et pandiculationem fieri demonftravimus contenta in mufculis, per quos voluntarii quoque motus peraguntur, vel flatulenta humiditate vel fpiritu rapido. Horror quoque pravis humoribus per cutem fparfis ac difcurrentibus oboritur. Conftat autem eo horrore qui ex aegro corpore concitatur, nobis nunc orationem effe, non autem de eo qui ab aliqua caufa externa proficifcitur. Singula igitur haec praedicta curat vini meracioris potus cujus temperationis commoderationem

Ed. Chart. IX. [325.] Ed. Baſ. V. (325.)

οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος· ὕδατι γὰρ δηλονότι κεράννυσθαι βούλεται τὸν οἶνον ἴσῳ, χάριν τοῦ τὸ μὲν διώσασθαι, κενῶσθαι τῶν λυπηρῶν, ὅσον ἂν ὑπείκῃ τῇ ῥύμῃ τῆς τοῦ οἴνου φορᾶς, τὸ δ' ὑπόλοιπον ἐπικράσαι. Θερμαίνει γὰρ, ὡς ἴσμεν, ὁ οἶνος ἅπαν τὸ σῶμα καὶ ταχέως ἐπὶ πάντα φέρεται τὰ μόρια, μετὰ τοῦ χυμοὺς χρηστοὺς ἐργάζεσθαι.

νθ'.

*Ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φύματα γίνονται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος λύεται ὁ πόνος.*

*Καὶ τοῦτον τὸν ἀφορισμὸν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὁ Ἱπποκράτης ἔγραψεν, ἡμεῖς δὲ ἐξηγησάμεθα κατὰ τήνδε τὴν λέξιν εἰρημένην· ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρᾳ φύματα φύεται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος λύσις*

his ipſe verbis declaravit: *vinum par pari aquae potum.* Vult enim profecto aqua vinum aequa portione temperari, ut tantum materiae moleſtae propellatur vacueturque, quantum violentae vini delationi ceſſurum eſt; reliquum vero temperetur epicraſi. Calefacit enim vinum, ut experimur, totum corpus et celeriter in omnes fertur partes, cum eo optimos humores efficit.

LVII.

*Quibus in urethra tubercula procreantur, iis ſuppuratis et ruptis dolor ſolvitur.*

Hunc quoque aphoriſmum in praecedentibus ſcripſit Hippocrates, nosque ipſi explicavimus in ea oratione quae ſic habebat: *quibus in urethra tuberculum naſcitur, eo ſuppurato et rupto ſolutio.*

νη'.

*Ὁκόσοισι δ' ἂν ὁ ἐγκέφαλος σεισθῇ ὑπό τινος προφάσιος, ἀνάγκη ἀφώνους γίνεσθαι παραχρῆμα.*

---

*Καὶ κατὰ τόνδε τὸν ἀφορισμὸν ἐν τισὶ μὲν τῶν ἀντιγράφων ἀφώνους ἐστὶν εὑρεῖν κατὰ τὴν πληθυν-* [326] *τικὴν αἰτιατικὴν πτῶσιν γεγραμμένον, ἐν τισὶ δὲ κατὰ τὴν ἑνικὴν ἄφωνον ἐν σολοικοφανεῖ σχήματι. διαφέρει δὲ οὐδὲν οὐδ' ἐνταῦθα πρός γε τὰ παρόντα γινωσκόντων ἡμῶν ὡς ἔθος ἐστὶ τῷ Ἱπποκράτει πολλάκις ἀφ' ἑνὸς συμπτώματος τοῦ προδηλοτάτου, τῆς ἀφωνίας, ὀνομάζειν οὕτω καὶ δηλοῦν, ὅσοι μηδ' ἄλλην τινὰ τῶν κατὰ προαίρεσιν ἀποσώζουσι κινήσεων ἢ μηδ' ὅλως αἰσθάνονται. κεῖνται δὲ ὡσαύτως τοῖς ἀποπληκτικοῖς ἀναισθητοί τε ἅμα καὶ ἀκίνητοι· γίνεται μὲν* (326) *οὖν καὶ δι' ἄλλας αἰτίας τοῦτο. νυνὶ μέντοι τῆς σείσεως τοῦ ἐγκεφάλου μνημονεύει ὁ Ἱπποκράτης καὶ ταύτῃ τὴν τοιαύτην ὅλου τοῦ σώματος ἔσεσθαί φησι διάθεσιν. σεισθῆναι δὲ οὕτω συμβαίνει τὸν ἐγκέφαλον διά*

LVIII.

*Quibus cerebrum occafione aliqua concuffum fuerit, eos quam primum voce privari neceffe eft.*

---

Hoc etiam aphorifmo in nonnullis exemplaribus vocabulum *mutos* fcriptum multitudinis numero per accufativum cafum invenire datur; in quibusdam vero mutum per fingularem fub foloecifmi figura. Sed id nihil quidquam ad praefentia refert, quum nos Hippocrati confuetudinem effe nofcimus faepe ab uno notiffimo fymptomate, exempli gratia aphoniam *vocis ademptionem* illos ita appellare ac fignificare, qui nullum alium voluntarium motum fuperftitem fervant, neque quidquam omnino fentiunt et apoplecticis peraeque fimiles fine fenfu fimulque motu proftrati jacent. Id vero et ob alias caufas oboritur. Nunc vero concuffionis cerebri meminit Hippocrates, cujus occafione talem fore corporis totius affectionem pronunciat. Ita vero concuti cerebrum accidit ob aliquem vio-

τινα βιαίαν πτῶσιν ὅλου τοῦ σώματος ἐξ ὑψηλῶν γεγενημένην χωρίων. αἱ γὰρ τοιαῦται καταπτώσεις εἰώθασι καὶ τὴν ἐν τοῖς τῆς ῥαχέως σπονδύλοις σεῖσιν ἐργάζεσθαι, ὅταν αἱ μὲν ἁρμονίαι κινηθῶσιν αὐτῶν, ὁ δ᾽ ἐν κοιλότητι περιεχόμενος νωτιαῖος πονήσῃ, διασεισθεὶς δὲ σφοδρῶς εἰς κίνδυνον ἄγει ῥήξεων ἔνια τῶν ἀποπεφυκότων αὐτῷ νεύρων, ὅπερ οὐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον γίνεται καὶ τοσούτῳ γε μᾶλλον, ὅσῳ καὶ πλείων ἐστὶν ἡ πέριξ αὐτοῦ χώρα κενὴ καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν πρεσβυτέρων, ὡς ἐν ταῖς ἀνατομικαῖς πραγματείαις λέλεκται. συστέλλεται γοῦν ἡ ψυχικὴ δύναμις εἰς ἑαυτὴν ἐν ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν, ἀνιαθεῖσα τῇ σφαλερᾷ κινήσει καὶ διὰ τοῦτο ἡσυχάζει. τῶν δ᾽ ἀποφύσεων ἔνιαι μὲν ἱκανῶς τείνονται, τινὲς δ᾽ ἐκ μέρους γε διασπῶνται. κατὰ τοῦτο μέχρι περ ἂν ἀνακτήσηται πάλιν ἑαυτὴν ἡ ψυχικὴ δύναμις, ἄφωνόν τε καὶ ἀκίνητον ὅλον κεῖται τὸ παθὸν οὕτω ζῶον. εἰ δ᾽ ἀποσπασθῆναι φθάσειεν ἢ κατά τι μέρος αὐτοῦ κατασπασθῆναι ὁ ἐγκέφαλος, οὐκέτι ἀναφέρουσι.

---

lentum totius corporis casum ab altis locis obortum. Ejusmodi namque casus vertebrarum etiam spinae concussionem efficere consueverunt, quum ipsarum harmoniae concussionem subierint et contenta ipsarum cavo dorsalis medulla laborarit, quae vehementius concussa quibusdam nervis a se propagatis ruptionum creat periculum. Quae res cerebro maxime accidit, eoque magis quanto in ejus ambitu vacuum spatium est amplius, multoque magis in senibus, quemadmodum in libris anatomicis a nobis dictum est. Contrahitur siquidem in sese animalis facultas per tales affectiones periculosa commotione vexata et propterea quiescit feriaturque. Porro nonnulli nervorum processus valde tenduntur et quidem aliqua ex parte divelluntur. Quibus fit ut donec animalis facultas sese rursum receperit, mutum et immobile jaceat totum animal ita affectum. Quod si abrumpi occupaverint aut cerebrum parte sui quapiam avulsum abstractumque fuerit, non jam ad se redeunt sibique ipsis restituuntur.

---

νθ'.

*Τοῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τὰς σάρκας ἔχουσι δεῖ λιμὸν ἐμποιέειν· λιμὸς γὰρ ξηραίνει τὰ σώματα.*

---

Ὅτι μὲν οὖν ὅσα ξηραίνει βοηθήματα τῶν ὑγρῶν παθημάτων ἐστὶν ἰατικὰ πρόδηλον, εἴ γε δὴ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν ἴαματα. ὅτι δὲ καὶ ὁ λιμὸς ξηραίνει κατὰ συμβεβηκὸς οὐκ ἄδηλον. ἐὰν γὰρ ἀποῤῥέῃ μέν τι τοῦ σώματος, ὡς καὶ πρόσθεν, ἀναπληρῶται δὲ μηκέτι ὑπὸ τροφῆς τὸ κενούμενον, ἀναγκαῖον [327] αὐτῷ ξηρότερον γενέσθαι. δῆλον γὰρ ὅτι τῶν κατὰ τὸ ζῶον ἑκάστου μερῶν ἀπέρχεται πρότερον ὅσον ἂν ὑγρότερον ᾖ, ὡς ἂν καὶ αὐτῆς τῆς ἀποῤῥοῆς γιγνομένης, διὰ τὸ λεπτύνεσθαί τε καὶ εἰς ἀτμὸν λύεσθαι τὸ σῶμα διὰ διττὴν αἰτίαν, ἔξωθεν μὲν ὑπὸ τοῦ περιέχοντος, ἔνδοθεν δὲ ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμασίας· ἀμέλει τῶν φωλευόντων τῶν ζώων, ὡς ἂν μήτ' ἔξωθεν ἔτι θερμαινομένων μήτ' ἔνδοθεν. ὅλως οὐδὲν ἢ παντάπασιν ὀλίγιστον ἀποῤῥεῖ, καὶ διὰ τοῦτο τινὰ μὲν αὐτῶν οὐδ' ὅλως

LIX.

*Corporibus carnes habentibus humidas inducere famem oportet: fames enim exficcat corpus.*

---

Quae ficcant auxilia fane humidis affectibus mederi manifeftum eft. Contraria namque contrariorum funt remedia. Famem quoque exficcare per accidens nulli abditum eft. Si quid enim eorum ex corpore continenter effluat diffipeturque, ut antea docui, nec amplius quod vacuatur alimento, fuppleatur inftaureturque, ficcius ipfum evadere neceffe eft. Certum eft ex fingulis animantis partibus quidquid eft humidius abire prius et evanefcere. Effluvium fiquidem ipfum fit, quod extenuetur corpus et in vaporem folvatur, duabus ex caufis: externa una aëre ambiente, interna altera calore nativo. Sane vero delitefcentium in cavernis animantium, quod nec externo calore amplius nec interno incalefcant aut nihil prorfus aut pauciffimum effluit, propthereaque nonnullae quidem

δεῖται τροφῆς, ἔνια δ' ὀλιγίστης παντάπασιν. ἐφεξῆς τοῖς προγεγραμμένοις ἀφορισμοῖς ἕτεροι δύο σχεδὸν ἐν ἅπασι τοῖς ἀντιγράφοις εὑρίσκονται, μετὰ τοῦ καὶ τοὺς ἐξηγησαμένους τὸ βιβλίον ὀλίγου δεῖν ἅπαντας μνημονεύειν αὐτῶν, καί τινες ἐξηγοῦνται αὐτοὺς, ἀλλὰ διαφόρως ἢ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, οὐδὲ τοῦτο αὐτὸ προστιθέντες ὅτι γεγραμμένοι ἔμπροσθέν εἰσιν. ἡμεῖς δὲ κατὰ τὸ τέταρτον ὑπόμνημα τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν ἐποιησάμεθα, βραχύ τι τῇ λέξει διαφερόντων. ὁ μὲν γὰρ ἕτερος τῶν νυνὶ γεγραμμένων ἐκ περιττοῦ προσκείμενον ἔχει καὶ καταπίνειν μὴ δύνασθαι ἀλλ' ἢ μόγις. ὁ δ' ἕτερος ἔμπαλιν ὑπηλλαγμένον ἔχει τὸ μόγις, ὥστ' εἶναι τὸ μὲν πρότερον τοιοῦτον, ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγένηται καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται ἀλλ' ἢ μόγις, θανάσιμον. τὸ δὲ δεύτερον, ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον. οἱ δὲ πρόσθεν, οὓς κατὰ τὸ τέταρτον ἔφην ἐξηγήσασθαι τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων,

alimento prorfus non egent; nonnullae vero ufque quaque pauciffimo. Poft antea fcriptos aphorifmos alii duo fere in omnibus exemplaribus inveniuntur et quorum libri enarratores fere omnes meminere. Quidam etiam ipfos interpretantur, fed pugnantibus et hic et fupra explicationibus ufi nec hoc ipfum monentes lectorem antea fuiffe fcriptos. Nos vero ipforum explicationem fecimus quarto commentario textu nonnihil differentium. Alter enim eorum hic fcriptorum fupervacaneam habet hanc adjectionem *nec devorare poteft nifi vix.* Alter vero adverbium *vix* inverfo ordine pofitum habet, ut prior quidem fit hujusmodi: *fi febre detento, tumore nullo in faucibus exiftente, fuffocatio derepente fupervenerit, ac nifi vix deglutire nequeat, mortiferum.* Secundus vero: *fi febre correpto derepente cervix intorqueatur ac devorare nequeat, tumore nullo in faucibus exiftente letale.* Superiores vero quos quarto horum commentariorum expofuiffe me dixi, ita fe

οὕτως εἶχον. ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι, πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγένηται, θανάσιμον. εἶθ' ἑξῆς ὁ μετ' αὐτὸν ἢ ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ καὶ μόγις καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ θανάσιμον. ὅπερ οὖν ἐν τῷ προτέρῳ τῶν ἀφορισμῶν εἴρηται περιττὸν, νῦν ἐπισκεψώμεθα. καὶ γὰρ καὶ τεθέαμαι γινόμενον αὐτὸ, παντάπασιν ὀλεθρίως ἐχόντων τῶν καμνόντων, ὥστ' ἤτοι μηδ' ὅλως δύνασθαι καταπίνειν ἢ μόγις, οὐκ ὄντος οἰδήματος ἐν τῇ φάρυγγι. πάρεστι γὰρ τοῦτο διαγνῶναι σαφῶς ἀνοιχθέντος μὲν ἐπὶ πλεῖστον τοῦ στόματος, προβληθείσης δὲ τῇ κάτω γένυι τῆς γλώττης. ἐν τῇ τοιαύτῃ καταστάσει τοῦ δυσχερῶς καταπίνειν αἰτίαν ὑποληπτέον τὴν κοινωνίαν τοῦ χιτῶνος, ὃς ὑποπέφυκεν ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν, τοῦ τε στομάχου καὶ τοῦ λάρυγγος. ἐδείχθη γὰρ οὗτος ἐν τῇ διὰ τοῦ στόματος πορείᾳ τῶν σιτίων αὐτὸς μὲν ὑπὸ γαστρὸς κατασπώμενος, ἀνασπῶν δ' ὅλον τὸν λάρυγγα. οἰδησάσης οὖν τῆς ἐν τῷ λάρυγγι φλεγμονῆς ἐνίοτε μὲν οὐδ' ὅλως, ἔστι

habebant: *fi febre detento, tumore nullo in faucibus exiftente, fuffocatio derepente fupervenerit, mortiferum.* Deinde qui hunc fequitur: *fi febre capto derepente cervix intorqueatur ac vix deglutire queat, tumore in cervice non exiftente mortiferum.* Quod igitur in priore aphorifmo ex abundanti pronunciatum eft, nunc perpendamus. Etenim id etiam accidere vidimus aegrotis omnino perniciofe laborantibus. Quare five nullo plane modo devorare queant five vix, nullo tumore in faucibus exiftente, hoc enim aperte difcernere licet ore quam plurimum hiante et aperto et lingua ad inferiorem maxillam appulfa et firmata. In tali ftatu vix ac difficulter devorandi caufa fufpicanda eft communio tunicae gulae et gutturi effe ab internis fuborta partibus. Hanc enim cibariorum per os commeatu ipfam quidem deorfum a ventriculo attrahi, totum vero guttur furfum trahere demonftravimus. Tumefcente igitur in gutture inflammatione fit ut alias aegre obfequatur attrahenti ven-

δ' ὅτε μόγις ἕπεται κατασπώσῃ τῇ γαστρὶ, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἤτοι γ' οὐδ' ὅλως ἢ μόγις καταπίνουσιν.

---

ξ'.

[328] Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγένηται καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται, ἀλλὰ μόλις θανάσιμον.

---

ξα'.

Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐπιστραφῇ καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον.

---

ξβ'.

Ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι καὶ τὸ σῶμα καταψύχεται καὶ πάλιν θερμαίνεται ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταβάλλει, μῆκος νόσου σημαίνει.

---

triculo et deorsum revellenti, eamque ob causam vel nullo pacto vel aegre difficulterque deglutiant.

---

LX.

*Si febre detento tumore nullo in faucibus existente suffocatio derepente supervenerit ac vix deglutire queat, mortiferum.*

---

LXI.

*Si febre capto derepente cervix intorqueatur ac vix deglutire queat tumore non existente, mortiferum.*

---

LXII.

*Ubi universo corpore mutato et corpus perfrigeratur ac rursum incalescit aut colorem ex altero alterum commutat, morbi longitudinem significat.*

---

Καὶ τοῦτον τὸν ἀφορισμὸν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ὑπομνημάτων ἐξηγησάμεθα τὴν αὐτὴν παρὰ βραχὺ λέξιν ἔχοντα τῇ νῦν εἰρημένῃ. γέγραπται γὰρ οὕτως· καὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ καὶ ἢν τὸ σῶμα ψύχηται ἢ αὖθις θερμαίνηται καὶ εἰ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γένηται, νόσου μῆκος σημαίνει.

ξγ'.

*Ἱδρὼς πολὺς, θερμὸς ἢ ψυχρὸς, ἀεὶ ῥέων, σημαίνει ὑγρὸν ἀπάγειν, ἰσχυρῷ μὲν ἄνωθεν, τῷ δ' ἀσθενεῖ κάτωθεν.*

[329] Ἔμπροσθεν ἄλλον ἀφορισμὸν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων ἐξηγησάμεθα, ὃς κατὰ τόνδε τὸν τρόπον ἐγέγραπτο· ἱδρὼς πολὺς ἢ θερμὸς ἢ ψυχρὸς ἀεὶ ἐὼν, ὁ ψυχρὸς μείζω, ὁ θερμὸς ἐλάσσω νοῦσον σημαίνει. καὶ τήν γε διάθεσιν ἔφαμεν εἶναι τῶν γε τοιούτων ἱδρώτων ὑγρότητος πλῆθος ἐν τῷ τοῦ κάμνοντος περιεχόμενον σώματι.

Hunc quoque aphorismum quarto horum commentariorum exposuimus, eundem fere textum qualis praesens pronunciatur habentem. Sic enim scriptus est: *atque ubi toto in corpore mutationes contingunt, ut si corpus frigeat aut rursus caleat aut alter ex altero color oboriatur, morbi longitudinem significat.*

LXIII.

*Sudor copiosus calidus aut frigidus semper fluens humoris plenitudinem inesse significat. Haec igitur in robusto quidem superne, debili vero inferne deducenda.*

Antéa alium aphorismum quarto horum commentariorum explicavimus hoc modo scriptum: *sudor copiosus frigidus aut calidus nempe fluens; frigidus quidem majorem, calidus vero minorem morbum significat.* Ac talium sudorum affectum causamve humoris plenitudinem esse diximus qui aegrotantis corpore continetur. Propterea

Ed. Chart. IX. [329.] Ed. Baſ. V. (326.)

διὰ τοῦτ' οὖν ὁ νῦν ἡμῖν προκείμενος ἀφορισμὸς ἀπάγειν κελεύει τὴν περιττὴν ὑγρότητα, τοῖς μὲν ἰσχυροῖς μὲν ἄνωθεν, ὅπερ ἐστὶ διὰ τῶν ἐμέτων, τοῖς δ' ἀσθενεστέροις κάτωθεν, ὅπερ καὶ αὐτὸ σημαίνει δι' ὑπαγωγῆς γαστρός. ὅτι μὲν οὖν ἐκκενοῦν ἀεὶ χρὴ τοῦ σώματος τὰς περιττὰς ὑγρότητας ἄντικρυς δῆλον. εἰ δὲ τοῖς ἰσχυροῖς μὲν ἄνωθεν μόνον ἀεὶ, τοῖς δ' ἀσθενέσι κάτωθεν, ἄξιον εἶναι δοκεῖ μοι σκέψεως. βέλτιον γὰρ ἴσως οὐ ταύτῃ διαιρεῖν τῶν βοηθημάτων τὴν χρείαν, ἀλλ' ὡς ἡμῖν ἐν τῇ θεραπευτικῇ πραγματείᾳ περὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων διώρισται. καὶ τοῦτον οὖν τὸν ἀφορισμὸν ἐκ τῶν παραγεγραμμένων εἶναι νομίζω. ἑξῆς τοῖς προγεγραμμένοις ἀφορισμοῖς ἄλλοι τρεῖς εὑρίσκονται κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἀντιγράφων καὶ τοῖς ἐξηγηταῖς ὁμοίως γεγραμμένοι βραχύ τι διαλλάττοντες τῇ λέξει τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων. γράφουσι δ' αὐτοὺς ὧδί.

---

qui nunc nobis proponitur aphoriſmus ad ſupervacaneum humorem educendum eſſe jubet, robuſtis quidem ſuperne, hoc eſt per vomitiones, imbecillis vero inferne, id eſt per alvi ſubductionem. Quod itaque ſupervacaneos corporis humores ſemper vacuare oporteat plane manifeſtum eſt. An vero robuſtis ſemper per ſuperiora, infirmis vero per inferiora ſolum redundans humor vacuandus ſit animadverſione mihi dignum eſſe videtur. Praeſtat enim fortaſſis non eatenus auxiliorum uſum diſtinguere, ſed ut in medendi methodo de ejusmodi omnibus a nobis explicatum ac definitum eſt. Quare et hunc aphoriſmum ex adſcriptitiis eſſe cenſeo. Poſt ſuperius adſcriptitios aphoriſmos tres alii deinceps comperiuntur in plurimis exemplaribus ab interpretibus etiam eodem fere modo conſcripti paulo diverſa lectione quam qui quarto commentario comprehenduntur. Eos autem ita ſcribunt.

---

ξβ'.

(327) Πυρετοὶ ὁκόσοι μὴ διαλείποντες διὰ τρίτης ἰσχυρότεροι γίνονται, ἐπικίνδυνοι. ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

ξγ'.

Ὁκόσοι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισι φύματα εἰς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐπιγίνονται.

ξδ'.

Ὁκόσοις φύματα μακρὰ ἢ εἰς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐκ πυρετοῦ γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

[330] Εὔδηλον δὲ ὅτι καὶ οὗτοι παρέγκεινται τῶν ἔμπροσθεν ἢ οὐδὲν ἢ βραχύ τι τῇ λέξει διαφέροντες, ἐξήγημαι δ' αὐτοὺς ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων.

LXIV.

*Qui febres non intermittentes tertio quoque die vehementiores fiunt, periculosiores. Quocunque autem modo intermiserint, citra periculum esse significant.*

LXV.

*Quibus febres longae sunt, his ad articulos tubercula vel dolores oboriuntur.*

LXVI.

*Quibus ad articulos tubercula aut dolores a longis febribus oriuntur, hi cibis copiosioribus utuntur.*

Liquido constat hosce interjectos fuisse nihil aut parum a superioribus distinctione discrepantes; ipsos autem quarto commentariorum explanavimus.

ξζ'.

Ἤν τις τῷ πυρέσσοντι τροφὴν διδῷ ἣν ὑγιεῖ, τῷ μὲν ὑγιαίνοντι ἰσχὺς, τῷ κάμνοντι νοῦσος.

Γράφεται δὲ καὶ οὕτως ὁ ἀφορισμὸς ἤν τι τῷ πυρέσσοντι τροφὴν διδῷ, τῷ μὲν ὑγιαίνοντι ἰσχὺς, τῷ δὲ κάμνοντι νοῦσος. ἑκατέρα δ' ἡ λέξις ἀποκεχώρηκε τῆς κατὰ φύσιν ἑρμηνείας, ἐπὶ τοῦτο δὴ τὸ καλούμενον κακόζηλον, οὐκ οἶδ' ὅ τι βουληθέντων, ὅσοι διεσκεύασαν οὕτω ποικιλῶς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου. τὰ μὲν αὐτῇ τῇ λέξει γράφοντες τῶν ἔμπροσθεν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους εἰρημένων, τὰ δ' ὑπαλλάττοντες βραχύ τι, τὰ δ' ὅλα παρεντιθέντες, ὥσπερ καὶ τουτὶ τὸ νῦν προκείμενον, οὐδ' ἐγγὺς τῆς Ἱπποκράτους ἑρμηνείας ἧκον. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἔμπροσθεν ἔφη· τὰ μὴ καθαρὰ σώματα ὁκόσῳ ἂν τρέψῃς, μᾶλλον βλάψεις· καὶ ἢν ἐκ νόσου τροφὴν λαμβάνων τις μὴ ἰσχύει, σημαίνει ὅτι τὸ σῶμα πλείονι τροφῇ χρῆται, ἢν δὲ χρὴ μὴ λαμβάνοντος τοῦτο γίνηται τροφὴν εἰδέναι ὅτι κενώσεως δεῖται,

LXVII.

*Si quis febricitanti cibum praebeat quem sano exhibet, sano quidem robur, aegroto vero morbus est.*

Sic etiam aphorismus scribitur: *si quis febricitanti det cibum bene valenti robur laboranti morbus est.* Verum utraque leetio a naturali loquutione ad pravam, quam cacozelum vocitant, recessit. Neque enim quid sibi voluerint qui libri finem tam variis et alienis rebus ornarunt non video. Quaedam enim eadem dictione scribunt, qua supra ab Hippocrate sunt scripta; quaedam parum immutant, alia male interserunt, ut hunc ipsum aphorismum ab Hippocratis ratione dicendi longe alienum. Ille siquidem supra dicebat: *impura corpora quo liberalius alueris, eo magis laeseris.* Et *si quis a morbo cibum capiens non roboretur, copiosiore corpus uti alimento significat. Si vero alimentum copiosius non adsumenti id obtingat, evacuatione indigere sciendum est.* Et alia

καί τινα τοιαῦτα ἕτερα κατὰ φύσιν ἡρμηνευμένα. ὁ δὲ τὸν νῦν προκείμενον ἀφορισμὸν συνθεὶς κακοζήλως εἶπεν ἐπὶ τῆς τροφῆς, εἰ τῷ ὑγιαίνοντι ἰσχὺς αὕτη τῷ κάμνοντι νοῦσος, βούλεται γὰρ λέγειν τὴν τροφὴν ἰσχύος μὲν εἶναι τοῖς ὑγιαίνουσι ποιητικὴν, βλάβης δὲ τοῖς νοσοῦσιν. ἢν νὴ Δία τοῖς μὲν ὑγιαίνουσιν αὔξειν τὴν ἰσχὺν, τοῖς δὲ κάμνουσι νόσον. ἡρμήνευκε δὲ ἀλλοκότως αὐτὸ τὴν τροφὴν αὐτὴν εἰπὼν ἰσχὺν μὲν τοῖς ὑγιαίνουσιν εἶναι νόσον δὲ τοῖς κάμνουσιν, οὔτ' ἰσχὺν οὖσαν, ἀλλ' ἰσχύος ποιητικὴν, οὔτε νοῦσον, ἀλλὰ νόσου ποιητικὴν, ἄμεινον δὲ εἰπεῖν αὐξητικήν.

ξζ'.

[331] Τὰ διὰ τῆς κύστεως διαχωρέοντα ὁρῆν δεῖ, ἢν οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν ὑποχωρέεται. τὰ ἥκιστα οὖν ὅμοια τούτοισι, ταῦτα νοσερώτερα· τὰ δὲ ὁμοιότερα τοῖς ὑγιαίνουσιν ἥκιστα νοσερά.

quaedam hujusmodi fecundum naturam enunciata. Qui vero praefentem aphorifmum appofuit, affectare de cibo protulit, fi ipfe bene valenti exhibeatur, robur aegrotanti morbus eft. Vult enim dicere cibum fanis robur efficere, aegrotantibus vero noxam aut per Jovem, fanis virium robur augere, morbum vero laborantibus. Abfurde autem id interpretatus eft, qui cibum ipfum robur quidem fanis, morbum vero laborantibus effe affirmaverit, quum neque robur fit, fed roboris propagator, neque morbus, fed morbi opifex aut ut rectius dicam, auctor.

LXVIII.

*Quae veficam permeant, fpectare oportet, an talia qualia fanitate fruentibus fubeunt; nam quae his minime fimilia funt, ea morbofiora; quae vero bene valentibus fimiliora, minime morbofa funt.*

Ὅμοια κατὰ τὸ σῶμα σύμπαν εἴρηται πρὸς Ἱπποκράτους ἔν τε τῷ προγνωστικῷ καὶ κατ' ἄλλα βιβλία πάντα τοῖς ὑγιαίνουσι δηλοῦν ἀγαθόν τι, τὰ δ' ἀνόμοια τοὐναντίον. τοῦτο οὖν καὶ νῦν πειρᾶται λέγειν ὁ συνθεὶς τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον. ὑποπτεύω γὰρ καὶ τοῦτον οὐχ Ἱπποκράτους εἶναι τῇ λέξει τεκμαιρόμενος οὐκ ἐχούσῃ τὴν αὐτὴν ἰδέαν ταῖς ἐκείνου καὶ τοῖς λεγομένοις αὐτοῖς οὐκ ἀπηκριβωμένῃ ὁμοίως ἐκείνου. ὅταν γοῦν εἴπῃ τὸ τὰ ἥκιστα ὅμοια τούτοις, ταῦτα νοσερώτερά τις οὐκ ἂν μέμψαιτο νοσερώτερα λέγοντι αὐτῷ ἀντὶ τοῦ νοσερώτατα, τοῦ τε ὕστατον νοσώδη. τὸ γὰρ ἥκιστα μετ' ἐπιτάσεώς τινος λέγεται καὶ πολλῆς τῆς εἰς τὸ παρὰ φύσιν παρατροπῆς. ἕκαστον δὲ τῶν παρὰ φύσιν εἰς ὅσον ἀποκεχώρηκε τοῦ κατὰ φύσιν, εἰς τοσοῦτον καὶ μοχθηρόν ἐστι. τὰ γοῦν ἥκιστα τοῖς κατὰ φύσιν ὅμοια μάλιστά ἐστι τοῖς κατὰ φύσιν ἐναντία καὶ διὰ τοῦτο νοσερώτατα.

---

Quaecunque toto corpore fanis fimilia funt, ea ab Hippocrate tum in prognoftico tum aliis in libris enunciantur bonum quoddam portendere, diffimilia vero contrarium. Hocce nunc is enarrare conatur qui hunc aphorifmum compofuit. Sufpicor enim hunc etiam Hippocratis ideam, neque iisdem peraeque pronunciatis ipfius accurate refpondet. Quum enim illud protulit, *quae his minime fimilia funt, ea morbofiora*, quia ipfum morbofiora dicentem non argueret, pro morbofiffima aut fumme morbofa? Adverbium namque *minime* cum quadam fignificationis extenfione dicitur et magna praeter naturam mutatione. At enim quae praeter naturam funt fingula, quantum a naturali ftatu recefferunt, tanto funt deteriora. Quare minime naturalibus fimilia fecundum naturam fe habentibus maxime funt contraria proindeque morbofiffima.

---

ξζ'.

*Καὶ οἷσι τὰ ὑποχωρήματα ἢν ἐάσῃς στῆναι καὶ μὴ κινέῃς, ὑφίστανται οἷον ξύσματα, καὶ ἢν ὀλίγα ᾖ, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίγνεται, ἢν δὲ πολλὰ, πολλὴ, τουτέοισι ξυμφέρει ὑποκαθῆραι τὴν κοιλίην· ἢν δὲ μὴ καθαρὴν ποιήσας διδῷς τὰ ῥοφήματα, βλάψεις καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείω διδῷς μᾶλλον βλάψεις.*

[332] *Τὰ διὰ τῆς γαστρὸς ὑπιόντα λέγειν εἴωθεν αὐτὸς ὑποχωρήματά τε καὶ διαχωρήματα· καὶ διὰ τοῦτο καὶ νῦν ἐδέξαντό τινες ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν γαστέρα κενουμένων εἰρῆσθαι τὸν λόγον αὐτῷ. μάχεται δ' αὐτὸ τὸ προσκείμενον ἐν τῇ λέξει, τὸ ἢν ἐάσῃς στῆναι καὶ μὴ κινέῃς, οἰκεῖον γὰρ τοῦτο τοῖς ὑγροῖς, καὶ διὰ τοῦθ' ἕτεροι πάλιν ἐπὶ τῶν οὔρων ἐδέξαντο λέγειν αὐτόν. ἑκάτεροι δὲ πάλιν σχισθέντες οἱ μὲν ἐφίστανται γράφουσι διὰ τοῦ ε τὴν πρώτην συλλαβὴν, οἱ δὲ ὑφίστανται διὰ τοῦ υ. τοῖς μὲν οὖν οὔροις οὐδέτερον ἐναντιοῦται τῶν ῥημάτων. καὶ γὰρ καὶ*

LXIX.

*Et quibus dejectiones fi refidere permiferis, neque moveri veluti ftrigmenta fubfident. Quod fi paucae fint, parvus eft morbus; fin multae, magnus; iis alvum inferne purgari conducit. Quod fi alvo non purgata forbitiones exhibueris, quo plures dederis, eo magis laeferis.*

Quae per alvum fubeunt confuevit ipfe hypochoremata et diachoremata nominare. Atque idcirco nunc etiam quidam concefferunt de iis quae per alvum vacuantur haberi fermonem. Verum quod additum eft in textu illud: *fi refidere permiferis, neque moveris,* repugnat; hoc enim humidorum eft proprium atque ideo alii rurfum de urinis ipfum agere cenfuerunt. Utrique iterum inter fe diffentiunt, hi namque per *ε* primam fyllabam fcribunt *ἐφίστανται, infiftunt;* illi vero per *υ ὑφίστανται, fubfident.* At neutrum horum verborum urinis adverfatur:

διὰ τῶν ὑφισταμένων αὐτοῖς καὶ διὰ τῶν ἐφισταμένων εἰώθαμεν καὶ τῶν παρόντων τι διαγινώσκειν καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, κατὰ δὲ τὰ διαχωρήματα τὸ ἐφίστασθαι μᾶλλόν πως πρέπει. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῶν οὔρων ἑτοίμη τῶν ὑφισταμένων ἡ διάγνωσις, οὕτω κἀπὶ τῶν διαχωρημάτων. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν οὔρων καὶ αὐτὸ τὸ ἄγγος ἐξ ὑέλου πεποιημένων ἐνδείκνυται τῶν ὑφισταμένων τὴν φύσιν, καὶ εἰ ἐν ἄλλῳ δέ τινι περιέχοιτο σκεύει, δυνατὸν ἀποχέοντας τὸ ἐπιπολῆς αὐτὸ μόνον καταλιπεῖν τὸ ὑφιστάμενον. ἐπὶ δὲ τῶν διαχωρημάτων οὐδέτερον πιθανόν. πάλιν δὲ αὐτὸ τὸ ἐφεξῆς εἰρημένον τὸ οἷον ξύσματα τοῖς μὲν κατὰ τὴν γαστέρα διαχωροῦσι πρέπει, τοῖς δ' ἐκφερομένοις τῶν οὔρων καθ' ὀντιναοῦν τρόπον εἴτ' ἄνωθεν εἴτε κάτωθεν ἁρμόττει. ξυσματώδη μὲν γὰρ κατὰ τὴν γαστέρα διαχωρεῖται πολλάκις, ὀνομάζεταί τε συνήθως οὐχ ὑπὸ Ἱπποκράτους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἰατρῶν, οὐ μὴν ἐπί γε τῶν ουρων. αὕτη τοίνυν ἡ περὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα χρῆσις ἄκυρος

etenim et per ea quae fubfidunt et per ea quae infiftunt aut innatant in urinis tum praefentium aliquid dignofcere tum futurorum quiddam praefagire confuevimus; in alvi autem excrementis infidere quodam modo magis competit. Non enim quemadmodum in urinis, fic in dejectionibus facilis ac prompta eft fubfidentium dignotio. In urinis fiquidem et ipfum vas ex vitio factum fubfidentium naturam oftendit. Quodfi alio quodam vafe contineatur, poffumus effufa quae fupernatat parte ipfum folum fedimentum in fundo relinquere. In alvi autem excrementis neutrum probabile eft. Rurfus quod textus ferie dicitur illud, veluti ftrigmenta, excrementis alvum permeantibus congruit, iis vero quae cum urinis quoquo modo five fuperne five inferne educuntur non congruit: ftrigmentofa namque faepius per alvum dejiciuntur atque confueto more non ab Hippocrate folum, verum etiam ab aliis medicis nominantur, non tamen in urinis. Is igitur nominum et verborum ufus improprius hunc quoque apho-

Ed. Chart. IX. [332.] Ed. Baf. V. (327. 328.)

ἐνδείκνυται παρεγκεῖσθαι καὶ τοῦτον τὸν ἀφορισμόν. ἔτι τε δὴ μᾶλλον ἐπειδὰν εἴπῃ, τούτοις συμφέρει ὑποκαθῆραι τὴν κοιλίην. οὐ γὰρ ἁπλῶς οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ὅτῳ ξυσματώδη κατὰ τὴν κοιλίαν ὑπάγονται, τούτῳ συμφέρει καθαίρειν αὐτὴν, ὥσπερ οὐδὲ βλάβη τις ἐξ ἀνάγκης ἕπεται τροφὴν λαμβάνουσι τοῖς οὕτως ἔχουσιν. ὁρῶμεν γὰρ χολωδῶν διαχωρημάτων γενομένων ἐκκρινόμενα κατὰ τὴν γαστέρα ξύσματα, ἐφ' οἷς οὔτε βλάπτονται ῥοφήματα λαμβάνοντες ἅπαντες οὔτε προκαθαίρειν αὐτοὺς ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐάν γε πᾶν ἤδη κεκενωμένον ᾖ τὸ χολῶδες. ἔτι δὲ μᾶλλον οὐδ' εἰ τοῖς οὔροις ἐμφέροιτο οἷον ξύσματα, καθαίρειν προσήκει πρὸς τῷ καὶ χα- (328) λεπὸν εἶναι διαγνῶναι, τὴν ἰδέαν ὁποίαν τινὰ εἶναι βούλεται τῶν ἐμφερομένων τοῖς οὔροις ξυσματωδῶν. ἀλλ' οἱ τούτους τοὺς ἀφορισμοὺς παρενθέντες δοκοῦσί μοι χάριν αὐτοῦ τούτοις συνθεῖναι, τοῦ συγκεχύσθαι τε τὸν λόγον, ὥσπερ αἴνιγμα καὶ δεῖσθαι ζητήσεως πολλῆς, ἐν ᾗ καθιστάντες ἑαυτοὺς ἐξηγητὰς τῶν λεγομένων εὐδοκιμοῦσι παρὰ τοῖς μειρακίοις. ὅτι δὲ οἱ λόγοι πάντες οἱ

rismum interjectum esse prodit. Sane vero etiamnum magis, quum his inferne alvum purgari conducere protulit. Non enim simpliciter, neque ut sors tulerit, cui per alvum strigmentosa subducuntur, huic ipsum purgari conducit, quemadmodum neque ulla laesio eos necessario sequutura est, qui sic affecti cibum adsumunt. Videmus enim biliosis dejectionibus evacuatis strigmenta per alvum excerni, quibus neque qui sorbitiones accipiunt omnes oblaeduntur, neque eos perpurgare necesse est, si jam quidquid biliosum inerat, vacuatum sit, sed etiamnum magis si quid per urinas feratur veluti ramenta, purgare non convenit. Huc adde etiam esse perarduum dignoscere qualem formam esse velit eorum quae veluti ramenta cum urinis feruntur. Verum qui hos aphorismos interseruerunt ob eam mihi causam composuisse videntur, ut oratio confunderetur tanquam aenigma et multa indigeret inquisitione, in qua se ipsos constituentes interpretes eorum quae his aphorismis dicuntur, apud pueros

ἀσαφεῖς ἀφορμὰς πολυλογίας παρέχουσι τοῖς σοφισταῖς δῆλον ἔσται σοι κατ᾽ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀφορισμόν. ἔνιοι γάρ τοι τῶν ἐξηγησαμένων αὐτὸν οὔ φασιν ἀπαγορεύειν τὸν Ἱπποκράτην, διδόναι ῥοφήματα τοῦ οὕτω διακειμένοις, ἀλλὰ πλεόνι κωλύειν εἰρηκέναι, ὁκόσῳ ἂν πλέονα [333] διδῷς μᾶλλον βλάψεις, ὥσπερ οὐ καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι χρήζουσι ῥοφημάτων ὑπὸ πλειόνων βλαπτομένων ἢ ὡς οὐκ ἀκόλουθον τῷ φάντι, ὁκόσῳ ἂν πλεῖστα διδῷς μᾶλλον βλάψεις καὶ τοῖς ἐλάττοσιν ἐλάττονα τὴν βλάβην ἔσεσθαι νομίζειν. ἀλλ᾽ ὅμως διὰ τὸ τῆς ἑρμηνείας μοχθηρὸν ὑπάρχει τοῖς σοφισταῖς πορίζεσθαι τοῖς λόγοις διαλύσεις καὶ μᾶλλόν γε ὅταν ἐξῇ καὶ προσθεῖναί τι καὶ ἀφελεῖν καὶ μεταγράψαι, ὅπερ ἐν τοῖς ἀσαφέσι λόγοις εἰώθασι πράττειν. αὐτίκα γέ τοι καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ἀφορισμὸν ἔνιοι τὸν καὶ σύνδεσμον προσθέντες, ἣν ἄλλοι τοῦ μετ᾽ αὐτὸν ἀρχὴν τίθενται, ταύτην ποιοῦσι τούτου τελευτὴν, ἵνα ὁ λόγος οὕτω ἔχῃ, ἢν δὲ μὴ καθαρὴν ποιήσας διδῷς, μᾶλλον βλάψεις καὶ ὁκόσαις ἂν

gloriam aucupentur. Quod autem obfcurae orationes omnes fophiftis loquacitatis argumenta praebeant hocce aphorifmo tibi fiet manifeftum. Nonnulli fiquidem eorum qui ipfum interpretantur negant Hippocratem fic affectis exhibendas prohibere forbitiones, fed ne copiofiores dentur vetuiffe proferunt, quum diceret: et quo plures dederis, eo magis laeferis; ac fi etiam ceteri qui forbitionibus egeant copiofioribus non laedantur aut confequens non fit eum qui dixerit: *quo plures dederis, eo magis laeferis,* paucioribus etiam putare minorem fore laefionem. Verumtamen interpretationis pravitatem fophiftis datur facultas rationibus folutiones fuppeditandi, praefertim quum quiddam et addere et adimere et fcribendo transponere licuerit: quod in obfcuris fermonibus facere confueverunt. Veluti hoc ftatim aphorifmo nonnulli conjunctione *et* addita, quod alii fequentis aphorifmi principium ftatuunt, hujus finem faciunt, ut ita fe habeat oratio. Si vero non purgata alvo forbitionem dederis, magis laeferis, et quibus cruda

κάτω ὠμὰ ὑποχωρέῃ, ὡς δηλονότι καὶ τούτοις ὅσῳ ἂν πλείω διδῷς, μᾶλλον βλάψεις. εἶτ' ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς πάλιν γράφουσιν. ὅτι χολῆς μελαίνης ἔνεστιν ἢν πλείω, πλείων, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσων ἡ νοῦσος. οἵ γε μὴν πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν ἑτέρως ἐξηγοῦνται καὶ γράφουσιν ὡς ὑπογέγραπται ῥῆσις.

---

ο'.

*Ὁκόσα ἂν κάτω ὠμὰ ὑποχωρέῃ ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἐστὶν, ἢν πλείω πλείων, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσων ὁ νοῦσος.*

---

Εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν ὅτι καὶ ἄλλοι τινές εἰσιν, ἔξεστι γὰρ ἐν τοῖς ἀσαφέσιν ὡς ἂν ἐθέλῃ τις γράφειν, οὐδενὸς ἐπὶ τοῖς μεταγράφουσι νόμου κειμένου, πολλάκις δὲ οὐ διὰ τὴν ἀσάφειαν, ἀλλ' ὅτι ψευδής ἐστιν ὁ λόγος· διὰ τοῦτο ἀναγκάζονται προσγράφειν τοῖς ἐξ ἀρχῆς εὑρεθεῖσιν ἢ ἀφαιρεῖν ἢ μεταγράφειν, ὥσπερ ἀμέλει καὶ κατὰ τόνδε τὸν ἀφορισμὸν, οὗ τὴν λέξιν οἱ πρῶτοι τῶν ἐξηγησαμένων

dejiciuntur; quaſi hos quoque magis laeſeris, quo plures dederis ſorbitiones. Deinde altero facto orationis principio ſic ſcribunt. Ubi atra bilis ineſt, ſi plus adſit, major morbus; ſi minus, minor morbus. Major tamen enarrantium pars aliter interpretantur et ſcribunt, ut ſubſcripta habet dictio.

---

LXX.

*Quaecunque deorſum cruda ſecedunt, ab atra bile ſunt; ſi plura, major, ſi pauciora, minor eſt morbus.*

---

Atque ſupra quosdam textus aliter ſcriptos eſſe dictum eſt. Licet enim in obſcuris cuique prout voluerit ſcribere, quum nulla ſit lex transſcribentibus impoſita. Saepe vero non propter obſcuritatem, ſed quod falſa ſit oratio; propterea quiddam ab initio inventis addere aut adimere aut ſcriptionem mutare coguntur; quemadmodum exempli gratia hoc quoque aphoriſmo, cujus dictionem

τοὺς ἀφορισμοὺς, ὧν ἐστιν Ἡρόφιλος, ὁ Βακχεῖος, Ἡρακλείδης τε καὶ Ζεῦξις οἱ ἐμπειρικοὶ, τοιαύτην τινὰ γράφουσιν. ὁκόσοις ἂν κάτω ὠμὰ ὑποχωρέῃ χολῆς μελαίνης ἐστὶν, ἢν πλείω, πλείονος, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσονος. ἀλλ᾽ ὅτι τῶν ἐπὶ μέρους τινὸς ὁ λόγος οὗτος ἑρμηνευτής ἐστιν, εἴρηται δ᾽ ὡς ἐκ καθόλου, διὰ τοῦτο τὴν ἀπορίαν παρέσχεν. ἐπεί τοι λεγόμενον αὐτοῦ κατὰ τὴν λέξιν οὐδεμίαν ἔχει ζήτησιν, ἀποφαινομένου τοῦ γράψαντος αὐτήν. οἷς ἂν ὠμὰ χωρέῃ, διὰ χολῆς μελαίνης ἐνεῖναι τοῖς πέττουσιν ὀργάνοις δηλονότι, δι᾽ ἣν ψυχόμενα χεῖρω πέττει καὶ τρόπον ἀπεψίας ἐργάζεται τὸν κατ᾽ ὠμότητα, τῆς ξανθῆς χολῆς τὸ ἐναντίον ἐργαζομένης, οἷον κνισώδη γάρ τινα γίνεται δι᾽ αὐτὴν ἀπεπτούμενα. τινὲς δὲ καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἔτι περὶ τῶν οὔρων ἡγοῦνται λέγεσθαι.

---

primi aphorifmorum interpretes, e quibus numerantur Herophilus, Bacchius, Heraclides et Zeuxis empirici, in hanc fere fententiam fcribunt: quibuscunque cruda deorfum fecedunt, atrae funt bilis; fi plura, copiofiora; fi pauciora, paucioris. Verum quia haec oratio rei cujusdam particularis interpres eft, ut de univerfali tamen enunciatur, propterea dubitationem attulit, quia pronunciatum ipfius quoad dictionem, nullam fortitur dubitationem quaeftionemve, fcriptore ejus pronunciante. Quibuscunque cruda fecedunt, eorum organis fcilicet concoquentibus atram ineffe bilem, per quam refrigerata deterius concoquunt et apepfiae fpeciem a cruditate ortam efficiunt, flava bile alteram eamque contrariam faciente, per quam male coctam nidorulenta evadunt. Quidam denique hunc quoque aphorifmum de urinis dici arbitrantur.

---

οα'.

[334] *Αἱ ἀποχρέμψιες ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσι μὴ διαλείπουσι αἱ πελιδναὶ καὶ αἱματώδεες καὶ χολώδεες καὶ δυσώδεες πᾶσαι κακαὶ, ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαὶ καὶ κατὰ κοιλίην καὶ κύστιν καὶ ὅκου ἄν τι ἀποχωροῦν στῇ κεκαθαρμένον κακόν.*

---

Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἔμπροσθεν γέγραπται κατὰ τόνδε τὸν τρόπον. *αἱ ἀποχρέμψιες ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ πελιδναὶ καὶ αἱματώδεες, πᾶσαι κακαί. ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαὶ καὶ κατὰ τὴν διαχώρησιν καὶ κατὰ τὰ οὖρα. ἢν δὲ μήτε τῶν συμφερόντων ἐκκρίνηται διὰ τῶν τόπων τούτων, κακόν.* ἐξηγησάμεθα δ' αὐτὸν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων.

---

οβ'.

*Τὰ σώματα χρὴ, ὅπου τις βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιέειν καὶ ἢν ἄνω εὔροα ποιέειν, στῆσαι τὴν κοιλίην, ἢν δὲ κάτω, ῥυῆσαι τὴν κοιλίην.*

---

LXXI.

*Excretiones in febribus non intermittentibus lividae, cruentae, graveolentes et biliofae, omnes malae. Quum vero probe fecedunt, bonae. Per alvum etiam et veficam et ubicunque quod fecedit fubftiterit, minime purgatum malum.*

---

Hic quoque aphorifmus fupra hoc modo fcriptus eft: *in febribus non intermittentibus exfcreationes lividae, cruentae, omnes malae. Belle tamen fi prodeant, bonae tum per alvi excretiones tum per urinas. At fi quid eorum quae non juvant per haec loca excernatur, malum.* Atque ipfum quarto horum commentariorum explicavimus.

---

LXXII.

*Quum quis corpora purgare velit, ea meabilia faciat oportet. Si furfum quidem velit, alvus fiftenda; fi vero deorfum, laxanda.*

---

Καὶ τούτου τοῦ λόγου τὸ πρῶτον μέρος ἔμπροσθεν γέγραπται, μὴ προσκειμένου τοῦ καὶ ἄνω, ἢν βούλῃ εὔροα καὶ τὰ ἐφεξῆς, ἅτινα προσγράψαι βουλόμενος ἐνταυθοῖ τις ἐνέγραψεν αὖθις τὸν αὐτὸν ἀφορισμὸν μετ' ἐξηγήσεως, ὥσθ' ὑπάρχειν ἀληθῆ. ὅτι ἀληθεστέρα ταύτης ἑτέρα τίς ἐστιν ἐξήγησις, ἣν καὶ διὰ μακρᾶς πείρας ἡμεῖς ἐβασανίσαμεν, ἔμπροσθεν δέδεικται κατὰ τὸ τέταρτον ὑπόμνημα.

---

## ογ'.

[335] Ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα γιγνόμενα μᾶλλον τοῦ δέοντος, νοῦσος.

---

Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων παρέγκειται πρόσθεν εἰρημένος ὅλος ὡσαύτως, πλὴν τοῦ κατὰ τὸ τέλος, ἐνταυθοῖ μὲν γὰρ νόσος. ἐκεῖ δὲ πολὺ βέλτιον γέγραπται κακόν.

---

Prima quoque hujus aphorifmi pars in praecedentibus fcripta eft, non additis verbis, fi furfum quidem velit meabilia facere et fequentibus quae aliquis hoc in loco adjicere volens rurfus aphorifmum fcripfit cum interpretatione per quam verus effet. Quod autem altera fit quaedam interpretatio hac verior quam nos longa experientia comprobavimus, fuperius fecundo commentariorum proditum eft.

---

## LXXIII.

*Somnus vigiliae modum, utraque modum excedentia morbus.*

---

Atque hic aphorifmus in quibusdam exemplaribus interjectus eft fupra pronunciato per omnia fimilis, praeterquam in fine. Hic enim morbus, illic multo rectius fcribitur malum.

---

οδ'.

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔσω καίηται καὶ πυρετὸς ἔχῃ, θανάσιμον.

Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς εἰκῇ γέγραπται πρόσθεν ἄμεινον εἰρημένος, χωρὶς τοῦ καὶ πυρετὸς ἔχῃ. νῦν δὲ ἐκ περιττοῦ πάλιν ἔχει προσκείμενον τὸ καὶ πυρετὸς ἔχῃ· προειρηκότος γὰρ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν, ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖς, ματαία πάλιν ἡ ἐπὶ τῇ τοῦ λόγου τελευτῇ προσθήκη καὶ πυρετὸς ἔχῃ.

οε'.

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος ἢ ῥὶς ἢ ὀφθαλμὸς ἢ ὀφρὺς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἀσθενέος ἐόντος, ὅτι ἂν τούτων γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.

## LXXIV.

*In febribus non intermittentibus si partes internae frigeant, internae urantur et febris obsideat, mortiferum.*

Hic quoque aphorismus temere scriptus est, melius supra pronunciatus intra hanc additionem, *et febris obsideat.* Nunc vero ex abundanti additum est et febris obsideat. Quum enim ipse ab initio supra dixerit: *in febribus non intermittentibus*, irrita rursum in peroratione haec appendix: et febris obsideat.

## LXXV.

*In febre non intermittente si labrum aut nasus aut oculus aut supercilium pervertatur, si non videat, si non audiat, imbecillo jam corpore, quidquid horum acciderit, mors proxima.*

[336] *Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἔμπροσθεν εἴρηται κατὰ τήνδε τὴν λέξιν. ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος ἢ ῥὶς ἢ ὀφθαλμὸς ἢ ὀφρὺς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενοῦς ἐόντος, ὅ τι ἂν τουτέων γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.*

οστ'.

*Ἐπὶ λευκῷ φλέγματι ὕδρωψ ἐπιγίνεται.*

*Τὸ λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον, ὅσοις ἂν πλεῖστον ἐν τοῖς ἀγγείοις καὶ κατὰ τὴν ἕξιν ὅλην τοῦ σώματος ἀθροισθῇ λευκὸν φλέγμα, τούτοις ὁ λευκοφλεγματίας ὕδερος ἔσται.*

οζ'.

(329) *Ἐπὶ διαῤῥοίῃ δυσεντερίη.*

*Ἀπὸ κοινοῦ δηλονότι προσυπακοῦσαι χρὴ τὸ ἐπιγίνεται, ξεομένων τῶν ἐντέρων κατὰ βραχὺ, κἄπειτα διὰ βά-*

Hic etiam aphorifmus in praecedentibus hifce verbis pronunciatus eft. In febre non intermittente fi labrum aut nafus aut oculus aut fupercilium pervertatur, fi non videat, fi non audiat, imbecillo jam aegroto, quidquid horum acciderit, propinqua mors.

LXXVI.

*Albae pituitae hydrops fuccedit.*

Quod pronunciatur eft hujusmodi: quibus plurima in vafis totoque corporum habitu alba pituita acervata eft, his leucophlegmatias hydrops fupervenit.

LXXVII.

*A diarrhoea, dyfenteria.*

Ex communi videlicet loquendi confuetudine fubaudiendum eft *fupervenit primum* abrafis paulatim inteftinis,

θους τούτου γινομένου καὶ οὕτως ἑλκουμένων. ἔμπροσθεν δὲ βέλτιον ἐν ἀφορισμῷ γνησίῳ γέγραπται κατὰ τόνδε τὸν τρόπον· ἐπὶ ἀκράτῳ ὑποχωρήσει δυσεντερία καὶ ἡμεῖς ἐξηγησάμεθα τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον ἐν ἕκτῳ τῶν ὑπομνημάτων.

οη'.

Ἐπὶ δυσεντερίῃ λειεντερίη ἐπιγίνεται.

Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς μόριόν ἐστιν ἀφορισμοῦ εἰρημένου ἔμπροσθεν τοῦτον τὸν τρόπον· ὅσοι σπληνώ- [337] δεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τούτοισιν ἐπιγενομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης, ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη, καὶ ἀπόλλυνται. ἐξηγησάμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς αὐτὸν κατὰ τὸ ἕκτον τῶν ὑπομνημάτων.

οθ'.

Ἐπὶ σφακελισμῷ ἀπόστασις ὀστέου.

deinde malo profundum fubeunte ita demum ulceratis. Supra vero praeclarius in aphorifmo hunc in modum fcriptum eft: *a fincera dejectione dyfenteria*, nosque hunc aphorifmum horum commentariorum fexto explicavimus.

LXXVIII.

*Dyfenteriae lienteria fuccedit.*

Hic etiam aphorifmus pars eft aphorifmi fuperius hoc modo pronunciati. Qui lienofi dyfenteria corripiuntur, his fupervenientem longam dyfenteriam hydrops excipit aut lienteria et intereunt. At nos quoque ipfum fexto commentariorum explanavimus.

LXXIX.

*A fideratione offis abfceffus.*

*Ἀπὸ κοινοῦ δηλονότι κἀνταῦθα προσυπακοῦσαι δεῖ τὸ ἐπιγίνεται. πότερον δὲ τῷ τοῦ ὀστέου σφακελισμῷ τὴν ἀπόστασιν αὐτοῦ ἕπεσθαι ἢ τῷ τῆς προκειμένης σαρκὸς, οὐκ ἐδήλωσε, δύναται δ' ἑκάτερον ἀληθῶς λέγεσθαι.*

π'.

*Ἐπὶ αἵματος ἐμέτῳ φθόη καὶ τοῦ πύου κάθαρσις ἄνω.*

*Ἐπὶ τῇ φθόῃ ῥεῦμα ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τῷ ῥεύματι διάῤῥοια, ἐπὶ τῇ διαῤῥοίᾳ σχέσις τῆς ἄνω καθάρσεως, ἐπὶ τῇ σχέσει θάνατος. ἐν τοῖς πλείοσι τῶν ἀντιγράφων καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἐξηγητῶν γέγραπται· ἐπὶ αἵματος ἐμέτῳ φθορά. κατά τινα μέντοι τῶν ἀντιγράφων ἐπὶ αἵματος ἐμέτῳ φθόη γέγραπται. φαίνεται γοῦν ὅτι καὶ ταῦτα συνηράνισται μοχθηρῶς ἐκ πολλῶν Ἱπποκρατείων ἀποφάσεων συγκείμενα παρεφθαρμένως, μάλιστα δὲ παρ' ἐκείνων τῶν ἀφορισμῶν ἐπὶ αἵματος πτύσει, πύου πτύσις καὶ ῥύσις. ἐπὴν δὲ τὸ σίαλον ἴσχηται, ἀποθνήσκουσιν.*

Hic quoque ex communi loquutione fubaudiendum eft, *fuperveniet.* Utrum vero offis fphacelifmum ipfius offis fequatur abfceffus aut circumftantis carnis non manifeftavit. Utrumque tamen vere enunciari poteft.

LXXX.

*A fanguinis vomitione tabes et puris per fuperiora purgatio.*

A phthoë fluxio e capite, a fluxu diarrhoea fupernae purgationis retentio, a retentione mors. In compluribus exemplaribus et apud plurimos interpretes fcriptum eft: a fanguinis vomitu corruptio. In nonnullis tamen codicibus legitur, a fanguinis vomitu phthoë, hoc eft tabes. Quare videntur haec quoque male collecta effe atque ex Hippocratis quum multis enunciationibus perperam compofita tum maxime ex illis aphorifmis: *a fanguinis fputo puris fputum et fluxus.* Quum autem fputum retinetur, intereunt.

πα΄.

Ὁκοῖα καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κύστιν καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κοιλίην ὑποχωρήμασι καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὰς σάρκας καὶ ἤν πη ἄλλη τῆς φύσεως ἐκβαίνῃ τὸ σῶμα, ἢν ὀλίγον, ὀλίγη νοῦσος γίνεται, ἢν πολὺ δὲ, πολλὴ, ἢν πάνυ πολλὴ, θανάσιμον τὸ τοιοῦτον.

Οὗτος ὕστατος ὁ ἀφορισμὸς ἐν πλείστοις τῶν ἀντιγράφων γέγραπται, κατά τινα μέντοι καὶ ἄλλοι πρόσκεινται, διεσκευασμένοι καθάπερ καὶ οἵδε οὓς διεληλύθαμεν ἐκ τῶν γνησίων ὄντας οὕτως, ὥστε τοὺς μὲν αὐτῇ τῇ λέξει, τοὺς δὲ παρὰ βραχὺ, τοὺς δὲ μετὰ βραχείας προθέσεως ἐοικέναι τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους γεγραμ- [338] μένοις, ὅθεν αὐτοὺς οὐδ᾽ ἡμεῖς ἔτι προσεθήκαμεν. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς οὗτος ὁ νῦν προκείμενος ἔχει τι περιττότερον ὧν πολλάκις ὁ Ἱπποκράτης ἔδειξεν, ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος τὰς ἑρμηνείας εὔδηλος ὁ κατ᾽ ἐκεῖνον. τὸ δὲ οἷα καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν κύστιν καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν κοιλίαν ἀποδόσεως χρῄζει,

LXXXI.

*Qualia etiam per veficam et alvum et carnes excernuntur et ficubi alias corpus a natura recedat, infpicere oportet; fi parum parvus, fi multum malignus, fi admodum multum, id hujusmodi letale.*

Hic poftremus aphorifmus in plurimis exemplaribus fcriptus eft; in quibusdam tamen alii etiam adduntur iisdem ordinibus diftincti, quibus et illi, quos ex legitimis Hippocratis aphorifmis ita effe percenfuimus, ut nonnulli ipfa dictione, nonnulli praeter pauxillum quiddam et nonnulli cum brevi additione iis fint fimiles, qui ab Hippocrate fcripti funt. Unde neque nos etiamnum ipfos addere neceffarium duximus. Nam neque is ipfe nunc propofitus quidquam habet amplius quam quod faepenumero demonftravit Hippocrates; et alioquin elocutionis ratio in eo eft manifefta. Sed illud: *qualia etiam, quae per veficam et alvum excernuntur,* explicationem defiderat. Summa

Ed. Chart. IX. [338.] Ed. Baf. V. (329.)
τό γε μὴν κεφάλαιον, ὡς ἔφην, ἀληθές. εἰ μὲν γὰρ ὀλίγον ἐκβαίνοι τοῦ κατὰ φύσιν ἐν οἵῳ δή ποτε μορίῳ μακροτέραν τὴν νόσον· εἰ δ' ἐπὶ πλέον, πολλὴν ὑποληπτέον· εἰ πάνυ πολλὴ τοῦ κατὰ φύσιν ἡ μετάβασις γένηται, θανάσιμον εἶναι τὸ τοιοῦτον νόσημα.

tamen, ut dixi, vera eſt. Si namque parvus a naturali ſtatu cujuscunque partis fuerit deceſſus, minorem morbum, ſi multus, majorem morbum, ſi denique admodum magnus a natura deceſſus fiat, letalem ejusmodi morbum eſſe augurandum eſt.

# ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΡΟΣ ΛΥΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Ed. Chart. IX. [358. 859.] Ed. Baf. V. (829.)

α'.

[358] Ἀνεμέσητον μὲν δήπου Λύκῳ καὶ παντὶ τῷ βουληθέντι πρὸς Ἱπποκράτην γράφειν. ἔτι δὲ ἀνεμεσητότερον οἶμαι τοῖς δυναμένοις ἀπολύσασθαι τὰ κακῶς εἰρημένα πρὸς αὐτὸν ἐγκλήματα, καθάπερ ἐν δικα- [359] στηρίῳ τοῖς ἀναγνωσομένοις ἀμφοτέρων τὰ γράμματα, τὴν ἀπολογίαν ποιήσασθαι, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ μὲν ἐγκαλῶν πρὶν μαθεῖν τὰ λεγόμενα θρασύνεται, τῷ δ' ἀπολογουμένῳ πεπαιδεῦσθαι κατὰ τοῦ παλαιοῦ δόγματος. Λύκος τοίνυν ἔγραψε

# GALENI ADVERSUS LYCUM LIBELLUS.

I.

Lyco fane ac omnibus qui adverfus Hippocratem fcribere voluerint vitio dandum non eft. Minus etiamnum cenfura dignos effe auguror qui quum male produtas in ipfum controverfias diluere queant, utrorumque libros tanquam in judicio lecturi defenfionem fufcipiunt, ac maxime quum qui priusquam ab eo pronunciata didicerint ea arguere fierociunt. Qui vero patrocinatur, in fenis placitis eruditus fit oportet. Itaque commentarios fcripfit

μὲν ἐξηγητικὰ τῶν Ἱπποκράτους ἀφορισμῶν ὑπομνήματα, λωβᾶται δὲ τοῖς δόγμασι τἀνδρὸς ἑκατέρωθεν οἷς τε ψέγειν καὶ οἷς ἐπαινεῖν τινα τῶν ἐπ᾽ αὐτοῦ λεγομένων οἴεται καὶ δι᾽ ὧν ἀντιλέγειν ἐπιχειρεῖ. τά τε γὰρ ἐπαινούμενα Λύκου φαντάσματά ἐστιν, οὐχὶ Ἱπποκράτους δόγματα, δι᾽ ὧν τε ἀντιλέγει δῆλός ἐστι μηδὲ τὰ στοιχεῖα τῆς Ἱπποκράτους τέχνης ἐπιστάμενος. ὅτῳ δ᾽ οὐκ ἔστι τῶν στοιχείων ἐπιστήμη, σχολῇ γ᾽ ἂν οὗτος οὐ τὰς συλλαβὰς εἰδείη τῆς τέχνης ἐκείνης ἢ τῶν ἀπ᾽ αὐτῆς. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ πρῶτος ἢ μόνος ἔλεγον ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ τὰ τῶν ζώων σώματα συγκεῖσθαι νομίζειν Ἱπποκράτην, τάχα ἂν ἴσως εὐλαβέστερον ἐνεκάλουν Λύκῳ πρὶν γνῶναι τὰ στοιχεῖα τῆς Ἱπποκράτους τέχνης ἐπιχειροῦντι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ γράφειν ἐξηγήσεις. οὔτε γὰρ ὅσοι δόγμασιν ἐναντίοις ἐνεγράφησαν οὔθ᾽ ὅσοι μήτε τὰ πρῶτα γινώσκουσι τῆς τέχνης χρήσιμα εὔλογον ἐξηγεῖσθαι τοὺς ἀφορισμοὺς, ἀλλ᾽ ὥσπερ μεμαθήκασι μὲν ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἐπαινοῦσι δὲ πάλιν ἢ ψέγουσιν αὐτοῦ τὰ δόγματα.

Lycus, quibus Hippocratis aphorifmos explicat, fed et utrimque viri decreta depravat tum quatenus ea improbat, tum quatenus quaedam eorum quae ab ipfo edicuntur laudare cenfet, in quibus etiam contradicere conatur. Etenim quae ab eo laudantur, Lyci fpectra, non Hippocratis decreta funt, et per quae contradicit fe prodit artis Hippocraticae elementa ignorare. Cui vero non fit elementorum fcientia, is multo minus artis illius aut eorum quae ab ipfa prodeunt fyllabas noverit. Itaque fi primus ego aut folus dixiffem Hippocratem cenfere animantium corpora ex calido, frigido, humido et ficco conftitui, quam primum fortaffis verecundius Lycum accufarem, quod priusquam artis Hippocratis elementa perdifcat, librorum ipfius confcribere enarrationes aggrederetur. Neque enim eos qui contrariis decretis addicti funt, neque qui haud prima artis praecepta utilia cognofcunt, aphorifmos explicare confentaneum eft. Verum quemadmodum a puerili aetate didicimus ita rurfum ipfius decreta lau-

*Λύκος δὲ εἰς τοσοῦτον ἄρα τῆς Ἱπποκράτους τέχνης ἀμαθής ἐστιν, ὡς ἐγὼ θεοὺς ἅπαντας ἐπόμνυμι, τὰς πρώτας τῶν εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς ὑπομνημάτων αὐτοῦ ἐξηγήσεις ἀναγνοὺς, οὐκέθ' ὑπέμεινα τὸ λοιπὸν τοῦ βιβλίου ἀναγνῶναι, τοσοῦτον ἐφαίνετο τῆς γνώμης ἁμαρτάνειν τοῦ παλαιοῦ. τῶν ἑταίρων δέ τινος ἀξιώσαντος ἐπακοῦσαί με τῶν εἰς τόνδε τὸν ἀφορισμὸν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένων, ἐν ᾧ φησι. τὰ αὐξανόμενα πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμὸν, εἶτα πολλῶν καὶ ἄλλων παρακαλεσάντων ἀπολογήσασθαι πρὸς τὰς κατηγορίας, οὕτως ἀναγκασθεὶς ἐπὶ τόνδε τὸν λόγον ἧκον.*

---

β'.

*Ἵνα δὲ τοῖς μὲν ὑπ' ἐκείνου λεγομένοις, ὑπ' ἐμοῦ δὲ μέλλουσι πρὸς αὐτὰ ῥηθῆναι, ῥᾷον ἀκολουθήσωσιν οἱ δικάσοντες ἡμῖν, ἀναγκαῖον ἔσται μοι βραχέα προειπεῖν. ὅτι μὲν ἐστι θερμὸν ἐν ἡμῖν ἐναργῶς ἅπασι φαίνεται, πότερα δ' ἐκ κινήσεως τοῦτο τῆς κατὰ τὴν καρδίαν (330) καὶ τὰς ἀρτηρίας ἔχει τὴν γένεσιν ἢ καθάπερ αὐτὸ τὸ κινεῖ-*

dant aut damnant. Lycus autem artis Hippocraticae adeo imperitus eft, ut ego deos omnes tefter, primis perlectis ejus in aphorifmos commentariorum explanationibus, nequaquam me reliqui libri lecturam ferre potuiffe, tantum mihi a fenis fententia aberrare vifus eft. At vero quum amicorum quidam rogaffet me ea percipere quae hunc in aphorifmum ab ipfo fcripta funt, in quo pronunciat: *qui crefcunt calidum innatum copiofiffimum habent.* Deinde aliis etiam multis, quo illius objectionibus refponderem provocantibus, in hanc difputationem coactus me contuli.

---

II.

Quo vero facilius quae a Lyco dicuntur, quae a me adverfus ea dicenda funt percipiant nobis futuri judices pauca praefari nobis neceffum erit. Calorem quidem nobis ineffe patet omnibus. Utrum autem is ex cordis et arteriarum motu ortum habeat, an quemadmodum ipfe mo-

σθαι τῇ καρδίᾳ σύμφυτον ὑπάρχει, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ θερμασία, διαπεφώνηται τοῖς ἰατροῖς. ἀλλ' ὅστις γε βούλεται μαθεῖν ἐπιστημονικῶς, ἀρχὰς τοῖς ζώοις ἅπασι γενέσεως εἶναι τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν, ἓν ἔχει βιβλίον ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένον, ἐν ᾧ τὴν Ἱπποκράτους γνώμην ἐξηγοῦμαι καὶ ἀποδεικνύω. τοῦτο μὲν δὴ τὸ βιβλίον ἐπιγέγραπται περὶ τῶν καθ' Ἱπποκράτους στοιχείων. ἕτερα δὲ ἐφεξῆς ἐστιν αὐτοῦ τὰ περὶ κράσεων, ἐν οἷς δείκνυμι τίνα μὲν τῶν σωμάτων πλείονα μοῖραν ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τοῦ θερμοῦ στοιχείου, τίνα δ' ἐλάττονα. καὶ ὡς διὰ τοῦτ' αὐτὸ τὰ μὲν θερμότερα φύσει, τὰ δὲ ψυχρότερα γέγονεν. ἅπασι γὰρ ἡμῖν ὑπάρχει τὸ θερμὸν στοιχεῖον ἔμφυ- [360] τον ἐκ πρώτης ἀρχῆς, ἣν ἐκ σπέρματός τε καὶ καταμηνίου κεκτήμεθα. διαφέρομεν δ' ἀλλήλων ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον εἶναι θερμοί· ἀλλ' εἰσί γέ τινες ὅροι τούτου τοῦ πλάτους, ὧν ἐπέκεινα τῆς κράσεως ἐξικομένης ἤτοι νοσεῖν ἡμῖν ἀναγκαῖόν ἐστιν ἢ διαφθείρεσθαι. καὶ γὰρ ἐπὶ πλέον ψυχθέντες ἐν νοσήματι ψυχρῷ καθιστά-

tus cordi innatus est, eodem quoque modo calor sit, dissentiunt inter se medici. Porro quisquis scite perdiscere desiderat, cunctis animalibus ortus esse principia calidum, frigidum, siccum et humidum, is unum a me librum habet conscriptum, quo Hippocratis sententiam explicamus ac demonstramus. Hic autem liber de elementis secundum Hippocratem inscribitur; alii vero qui ipsum sequuntur de temperamentis in quibus quaenam corpora liberaliorem calidi elementi portionem et quae pauciorem sortita sint, ostendimus, quodque ob ipsum haec natura quidem calidiora, illa vero frigidiora facta sint. Nobis siquidem universis calidum innatum inest elementum a primo ortu, quem tum ex semine tum ex menstruo sanguine consequuti sumus. Hoc tamen ab invicem dissidemus, quod aliis alii plus minus simus calidi. Enimvero hujus latitudinis quidam sunt termini, ultra quos temperamento progrediente aut aegrotare nos aut interire necesse est. Etenim magis refrigerati morbis frigidis afficimur, at extra

μεθα καὶ θερμανθέντες ἔξω τοῦ κατὰ τὴν ὑγείαν πλάτους εἰς πυρετὸν ἀγόμεθα. καὶ τοίνυν καὶ τῶν πυρετῶν αὐτῶν ἔνιοι μὲν ἀκριβῶς εἰσι ξηροὶ, καθάπερ οἱ ἀκριβῶς καῦσοι, τινὲς δὲ ἐσχάτως ὑγροὶ, καθάπερ οἱ τυφώδεις ὀνομαζόμενοι. εἰ δ' οὐ χαίρει τις τοῖς οὕτω καλουμένοις ἢ κατ' ἄλλου πράγματος ἐπιφέρειν εἴθισται τὰς εἰρημένας προσηγορίας, ἐγὼ τούτῳ τῷ λόγῳ διηγήσομαι τοὺς ὑγροὺς πυρετοὺς ὁποίους εἶναί φημι. ἱδροῦσι μὲν οἱ κάμνοντες ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἐν δ' αὐτοῖς ἱδρῶσιν ἢ μετρίως ἢ οὐδὲν ὀνινάμενοι, τούτους ὑγροὺς ἐγὼ τοὺς πυρετοὺς ὀνομάζω, ξηροὺς δὲ ἔμπαλιν ἐκείνους καλῶ τῶν πυρετῶν, οἷς δίψα σφοδρὰ καὶ γλῶττα ξηρὰ καὶ δέρμα σκληρὸν οἷόν περ βύρσα καὶ πολὺς αὐχμὸς ἐν ἅπαντι τῷ σώματι. καὶ μὴν καὶ ἕτεροί τινές εἰσι πυρετοὶ τὴν διαπνοὴν ὅλου τοῦ σώματος ἔχοντες ἀνιαρὰν τοῖς ἁπτομένοις, ὡς νύττεσθαί τε καὶ δάκνεσθαι δοκεῖν, διχῶς καὶ τούτου γινομένου, ποτὲ μὲν ἀερώδους ξηροῦ τοῦ προσπίπτοντος ἡμῖν, ἔστι δ' ὅτε ὑγροῦ πως φαινομένου, καθάπερ ἀτμοῦ τινος. τοιαύταις ἰδέαις ἀλλήλων διαφέρουσι καὶ

ſanitatis planum calefacti in febrem ducimur. Quin etiam febrium ipſarum nonnullae plane ſiccae ſunt, quemadmodum ſincere ardentes; quaedam vero ſummae humidae ut quae typhodes vel elodes nominantur. Quod ſi quis hiſce vocabulis non oblectetur aut ad rem alteram enunciatas appellationes aſſerre conſueverit, hac ego oratione ſum explicaturus, quas febres humidas eſſe dico. Quum a primo quidem die aegri ſudant ipſisque ſudoribus aut aliquantulum aut nullo modo levantur, has ego febres humidas appello; ſiccas vero contra illas voco febres, in quibus vehemens urget ſitis et lingua arida et cutis tanquam dura ac ingens in univerſo corpore ſqualor eſt. Sunt et ſane aliae quaedam febres quae univerſi corporis tranſpirationem ita moleſtam reddunt tangentibus, ut pungi morderique videantur, hocque duobus fit modis. Interdum ſiquidem quiddam aëreum nobis ſiccum occurſat, interdum vero humidum, veluti vapor quidam apparet. Hiſce ideis inter ſe etiam differunt ſanorum ipſorum tem-

τῶν ὑγιαινόντων αὐτῶν αἱ κράσεις, ἃς δὴ καὶ δυσκράτους εἶναί φαμεν, ἐπανορθούμεθά τε καθ' ὅσον οἷόν τε τὴν φυσικὴν δυσκρασίαν αὐτῶν. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο μόριον οὐ σμικρὸν τῆς ὑγιεινῆς τέχνης. ὅσα δὲ εὔκρατα φύσει τῶν σωμάτων ἐστὶν, οὐδὲν τοιοῦτον ἁπτομένοις ἐμφαίνει. σύμμετρα γὰρ ἀκριβῶς ἐστιν, ὡς μηδὲν ἐνδεῖν αὐτοῖς τὸ θερμὸν, οἷα γέρουσιν ἢ τοῖς ἐψυγμένοις, μήθ' ὑπερβάλλειν, ὡς τοῖς ἀμετρότερον πονήσασιν ἢ διατρίψασιν ἐπὶ πλεῖον ἐν ἡλίῳ θερινῷ. πολὺ δὲ δὴ μᾶλλον οὐδὲ τὸ δάκνον ἢ ἀνιαρὸν ἡ τούτων ἔχει θερμασία. σαφηνείας δὲ ἕνεκα τῶν λεγομένων οὐδὲν ἂν εἴη χεῖρον ἀναμνησθῆναί σε βαλανείων, ἐν οἷς ἓν μέν ἐστι δήπου τὸ τῶν εὐκράτων εἶδος, αἱ δυσκρασίαι δὲ πολλαί. μία μὲν γὰρ δυσκρασία βαλανείου, ψυχροτέρου τῆς χρείας ὑπάρχοντος, ἑτέρα δὲ εἰ μέχρι τοῦ λυπεῖν ἤδη θερμανθείη, τρίτη δ' ἄλλη καθ' ἣν οὔθ' ὡς ψυχρότερον οὔθ' ὡς θερμότερον αἰτιώμενοι πλῆρες ἀτμοῦ φαμεν ὑπάρχειν καὶ κατὰ τοῦτο μεμφόμεθα. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, εἴ γε ὅλως ἄνθρωπός ἐστιν, ὡς εὔκρατόν ἐστι μὲν

peramenta, quae profecto intemperata esse dicimus et naturalem ipsorum intemperiem, quantum fieri possit, emendamus. Id enim pars est hygienes artis non exigua. Quae vero temperata sunt natura corpora, nihil hujusmodi produnt tangentibus. Nam adeo exquisite commoderata sunt ut neque calor ipsis deficiat, qualia sunt senibus ac refrigeratis, neque excedat, ut iis qui immoderatius laborarunt vel diutius in aestivo sole versati sunt. At multo sane minus mordacitatis aut molestiae horum calor est particeps. Verum perspicuitatis enunciatorum gratia nihil quidquam deterius fuerit te balneorum meminisse, in quibus unica quidem est nimirum temperamentorum species, intemperies vero multae. Una namque est balnei intemperies quum pro usu sit frigidius. Altera si adusque illatam molestiam jam incaluerit. Tertia vero alia qua neque quod frigidius neque quod calidius existat, id damnantes, vapore repletum esse dicimus ob idque illud improbamus. Quis enim, modo homo sit, non

ὕδωρ πολλάκις, ἔστι δ' ὁμοίως αὐτῷ ὁ καὶ ἀὴρ καὶ ἀτμός. οὕτω γοῦν καὶ λίθος εὔκρατος ἐν αὐτοῖς τοῖς βαλανείοις γίγνεται, καθ' οὗ κυλινδεῖσθαι δυνατὸν, οὔτε θερμασίαν ὑπερβάλλουσαν οὔτε ψύξιν αἰτιώμενον, οὔτ' αὐχμὸν ἢ πλῆθος ὑγρότητος. ὥσπερ οὖν ἐν ὕδατι καὶ λίθῳ καὶ ἀέρι σύμμετρος γίγνεται θερμότης, οὕτως καὶ κατὰ τὸν ἀτμὸν, ὃς ἐπειδὰν εὔκρατος ὢν ἐμπλήσει τὸ βαλανεῖον, οἱ λουόμενοι δυσχεραίνουσι μὲν καὶ μέμφονται τὸ τοιοῦτον λουτρὸν, ψυχρότερον δὲ ἢ θερμότερον οὐκ ὀνομάζουσιν, ὡς εἴ γε καὶ τοιοῦτόν τι ποιεῖ, διττὴν ποιοῦνται τὴν κατηγορίαν τοῦ βαλανείου, ψυχρὸν εἶναι φάσκοντες αὐτὸ καὶ μεστὸν ἀτμοῦ, καθάπερ γε καὶ θερμὸν αὖθις ἀμέτρως σὺν ἀτμῷ δαψι- [361] λεῖ. μὴ τοίνυν ἐπιλανθανώμεθα τούτων μηδὲ τὰ κοινῇ πᾶσιν ἀνθρώποις γιγνωσκόμενα διαφθείρωμεν ὑπὸ περιττῆς σοφίας, ἣν ἐπιδείκνυνταί τινες, ἀλλὰ μεμνημένοι τῶν βαλανείων, ἐπειδὰν ἀκούσωμέν τινος ἐπὶ ζώου λέγοντος, ὡς ἔστι τούτου μὲν εὔκρατον τὸ θερμὸν, τούτου δὲ δύσκρα-

noverit temperatam esse aquam multoties ipsi quoque similiter tum aërem tum vaporem esse? Sic vero et in ipsis balneis lapis temperatus redditur, in quibus volutari possumus, neque caloris neque frigoris exsuperantia neque ariditate neque humoris copia culpata. Quemadmodum igitur in aqua et lapide et aëre commoderatus comperitur calor, sic et in vapore qui quum temperatus existens balneum impleverit qui lavantur, balneum quidem hujusmodi moleste ferunt ac de eo conqueruntur, non tamen id frigidius aut calidius appellant. Quod si quid hujusmodi praeterea accesserit, duplici balneum reprehensione notant qui frigidum ipsum vaporeque plenum esse pronunciant, quemadmodum rursus etiam cum copioso vapore immoderate calidum. Horum itaque ne simus immemores, neque ab extuberante, quam nonnulli ostentant sapientia, quae vulgo cunctis hominibus sunt cognita depravemus; imo quum aliquam de animali proferentem audivimus hujus quidem calorem temperatum esse, illius

Ed. Chart. IX. [361.] Ed. Baf. V. (330.)

τον, οὐκ ἐπ' ἄλλο τι μεταφέρωμεν τὴν διάνοιαν, ἀλλ' ἐφ' ὅπερ ἅπαντες οἱ τὰς κοινὰς ἐννοίας διασώζοντες ἄνθρωποι, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ μέντοι γε καὶ τοῖς βαλανείοις ὧν ἐμνημόνευσα. θερμὸν γοῦν εἶναί φασι τὸ βαλανεῖον καὶ ψυχρὸν, εἶτ' αὖθις ἀτμοῦ πλῆρες ἢ ξηρὸν καὶ αὐχμῶδες καὶ ἑκάστῳ τῶν ὀνομάτων ἴδιόν τι δηλοῦντες πρᾶγμα. πρὸς τοίνυν τοῖς εἰρημένοις ἕτερόν τι βαλανεῖόν ἐστι καπνοῦ πλῆρες καὶ ναὶ μὰ Δία γε τούτου πολυειδεστάτου. ἕτερος μὲν ὁ ἐκ δρυΐνων ξύλων, ἕτερος δὲ ὁ ἐκ συκίνων ἢ ἐλαΐνων ἐστὶ καὶ καθ' ἕκαστόν γε δένδρον ἄλλος καὶ ἄλλος. ἀλλ' οὐδέπω δέομαι τῶν κατὰ μέρος διαφορῶν. ἀρκεῖ γάρ μοι τήν γε πρώτην ὅλον γε τὸ γένος τοῦτο μιᾷ κλήσει καὶ νοήσει περιλαμβάνοντι καπνώδη τὸν ἀέρα φάναι τοῦ βαλανείου, μηδ' ἐνταῦθα μεμφόμενον αὐτοῦ θερμασίαν ἢ ψύξιν ἢ ὥσπερ γε μεμφόμενον αὖθις, εἰ οὕτως ἔτυχε κατ' ἄμφω, καὶ ὡς θερμὸν τὸ βαλανεῖον καὶ ὡς καπνῶδες. ἐάσῃς οὖν ἤδη τὰ βαλανεῖα τῶν καθ' ἑκάστην

vero intemperatum, balneorum recordati non ad aliud quidquam cogitationem transferemus praeterquam ad id quod omnes mortales qui communes notiones servant integras quotidie, quum in aliis multis tum certe in balneis quorum mentionem fecimus. Balneum itaque calidum et frigidum esse, rursusque vapore plenum aut siccum et aridum singulis his nominibus rem aliquam propriam significantes. Porro ad haec commemorata alterum quoddam balneum est fumo plenum eoque nae per Jovem permultarum specierum. Alter siquidem ex lignis quercinis, alter vero ex ficulneis aut oleagineis ortum habet et pro unaquaque arbore alius atque alius. Verum ne hactenus his particulatim differentiis agemus. Mihi namque sat est, hoc universum genus unica tum appellatione tum intelligentia comprehendere, si balnei aërem fumidum esse dixerimus nec in eo aut calorem aut frigus damnemus aut quemadmodum etiamnum, si ita fors tulerit, utrumque accusemus, quod et calidum existat et quod

ἡμέραν ἐν ταῖς οἰκίαις ἡμῖν συμβαινόντων ἀναμνήσθητί μοι, ποτὲ μὲν ὑγρότητα τῶν οἰκίων ἐν οἷς ἐσμεν, ἔστι δ᾽ ὅτε ἄμετρον ψύξιν ἢ θερμότητα μεμφόμεθα. πότερα μὲν οὖν ὁμοίως μεμφόμεθα τὸν κατὰ τὸν οἶκον ἀέρα τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι, κἀπειδὰν καπνοῦ πληρωθῇ, ἢ κἀνταῦθα ὥσπερ ἐν τοῖς βαλανείοις ἔστιν ὅτε κατὰ μὲν τὴν θερμασίαν διαλλάττουσιν οὐδὲν, ἔστι δ᾽ αὐτῶν ὁ μὲν αὐτὸ δὴ τοῦτο μόνον, ἀὴρ θερμὸς, ὁ δὲ σὺν τούτῳ καπνώδης, εἶτα ὁ μέν γε θερμὸς ἀὴρ οὐδέποτε προκαλεῖται δάκρυον, τῷ καπνώδει δ᾽ ἀεὶ ὑπάρχει τοῦτο κἂν μετρίως θερμὸς ᾖ, ὥστε ἐναργῶς ἐνταῦθα κατάδηλόν ἐστι τὸ δακνῶδες θερμὸν οὐ τῷ μᾶλλον θερμαίνειν, ἀλλ᾽ ἑτέρῳ τινὶ διαλλάττον. ἐγγυτάτω γοῦν φλογὸς μεγίστης ἀκάπνου στάντες θερμαινόμεθα οὕτω πολλάκις, ὡς ἐγγὺς μὲν ἥκειν τοῦ καίεσθαι, δάκνεται δ᾽ οὐδεὶς οὐδὲ δακρύει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἀπὸ καπνοῦ. θαυμαστὸν οὖν εἴ τις ἐπὶ καπνοῦ καὶ φλογὸς αἰσθάνεται

fumidum. Verum miffis jam balneis quae quotidie noftris in aedibus nobis accidunt, eorum quaedam ad memoriam revocanda funt. Alias quidem aedium in quibus degimus humiditatem accufamus, alias vero immoderatum frigus aut calorem. Utrum igitur eodem modo aedium aërem in magnis fub cane ardoribus damnamus atque quum fumo repletae fuerint? An hic quoque quemadmodum in balneis nonnunquam calore quidem nihil inter fe difcrepant? Eft autem eorum alter quidem idem fane hocce tantum aër calidus, alter vero qui adjungitur fumidus. Sub haec calidus quidem aër lacrymas nunquam evocat, fumo vero infectus etiam fi modice calidus fit, eas femper excitat. Quamobrem hic liquido conftat calidum mordax non quod magis calefaciat, fed re quadam alia differre. Quocirca quum flammae maximae fumo vacuae proximi ftamus, faepenumero ita incalefcimus, ut prope aduri provehamur. Nullus tamen mordetur nec excitatur, ut a fumo lacrymas fundant oculi. Miremur igitur fi quis in fumo et

Ed. Chart. IX. [361. 362.] Ed. Baf. V. (330. 331.)

τῆς διαφορᾶς, ἐπὶ δὲ τῶν ἡμετέρων σωμάτων ἀναίσθητός ἐστιν ἐνίοτε μὲν ἰσχυροτάτης θερμασίας οἷον φλογὸς, ἐνίοτε δὲ ἀνιαρᾶς καὶ δακνώδους οἷόν περ καπνοῦ. θαυμάζω δὲ οὐδὲν ἧττον, εἰ μὴ συγχωρεῖ τὰς κατὰ τὸ θερμὸν ἐν τοῖς ζώοις δυσκρασίας ἀνάλογον ἔχειν ταῖς κατὰ τὰ βαλανεῖα καὶ τὰς οἰκίας· ὡς οὖν ἐν ταῖς οἰκίαις ἄλλος μὲν ἀὴρ ἐστιν οἴκου καπνώδους, ἄλλος δὲ ἁπλῶς θερμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον ἕτερος τούτων ἐναργῶς (331) ἐστὶν ἐν ᾧ πλῆθός ἐστι καιομένων λύχνων ἢ δᾳδὸς ἅμα λιγνύσι, καὶ τοίνυν καὶ καλοῦμεν, ὥσπερ τὸν ἕτερον ἀέρα καπνώδη, λιγνυώδη τοῦτο, ἐξ ὑπεροπτήσεως ὕλης γενόμενον. ἡ γάρ τοι λιγνὺς ταύτῃ τοῦ καπνοῦ διενήνοχε, καίτοι γε ἀμφοῖν περιττωμάτων ὑπαρχόντων φλογὸς, ὅτι ἡ λιγνύς ἐστι μὲν κατωπτημένης ὕλης γεώδης ἀναθυμίασις, [362] καπνὸς δὲ οὔθ᾽ ὑπερωπτημένης οὔτε γεώδης, ἀλλ᾽ ἡμικαύστου τε καὶ συμμιγοῦς ἐξ ὑγρᾶς καὶ γεώδους οὐσίας. ὅστις οὖν ἐπαιδεύθη νομίμως ἐν Ἱπποκρατείοις δόγμασιν, ἔμαθεν οὗτος ὡς τῆς ὀνομαζομένης ἤδη συνήθως ἅπασι τοῖς ἰατροῖς ἀδή-

flamma differentiam percipiat, in noftris vero corporibus interdum vehementiffimum calorem, qualis eft flammae, interdum qualis eft fumi, moleftum ac mordacem perfentiat. Nihil minus etiam miror, fi has caloris animalium intemperaturas iis quae in balneis aut aedibus reperiuntur, proportione refpondere non concedat. Ut ergo in aedibus alius quidem aër domus fumidae, alius vero fimpliciter calidae, eodem modo arbitror calorem ab his diverfum effe, in quo accenfarum lucernarum multitudo fit aut facis cum fuligine. Proindeque ut fumidum alterum aërem vocamus, fic et hunc fuliginofum qui ex materia plene perufta fit. Fuligo namque ea ratione a fumo differt, etiamfi utrumque flammae fit excrementum, quod fuligo quidem terreae fit peruftae materiae exhalatio; fumus vero neque plane peruftae, neque terreae, fed femiuftae et ex humida ac terrea fubftantia commixtae foboles. Quisquis igitur in Hippocratis placitis legitime fuerit eruditus, is etiam didicit eam jam pro confuetudine ab om-

λου διαπνοῆς, ἣν διαπνεῖται τὰ σώματα, τὸ μὲν τοιοῦτόν ἐστιν οἷον ἀτμὸς, ἕτερον δὲ οἷον ἀὴρ ξηρὸς, ἕτερον δὲ σὺν αἰσθηταῖς ὑγρότησιν ἐκπῖπτον. λείπει τινά.

---

γ΄.

Αὕτη μὲν ἡ ῥῆσίς ἐστι τῶν ὑπὸ τοῦ Λύκου γεγραμμένων εἰς κατασκευὴν τοῦ μηδὲν διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου θερμὸν οὐκ ἀναμένουσα τὸν ἔξωθεν ἔλεγχον, ἀλλ' ἑαυτὴν καταβάλλουσα. τί γὰρ δὴ καί φησι; τὸ θερμὸν ᾗ νενόηται θερμὸν, οὐδεμίαν ἔχει παραλλαγὴν πρὸς ἕτερον θερμόν. εἰ μὲν οὖν οὐδὲν ἐν τῷ λόγῳ σημαίνει τὸ ᾗ νενόηται θερμὸν, ἐξαιρείσθω τελέως αὐτοῦ. σημαίνων δ' ἔτι σαφῶς ἐνδείκνυται ταύτῃ μὲν μὴ διαφέρειν τὸ θερμὸν τοῦ θερμοῦ, καθ' ἕτερον δέ τι διαφέρειν. εἰ μὲν γὰρ οὐδαμῇ διαφέρει, περιττῶς πρόσκειται τὸ ᾗ· εἰ δὲ ἄλλῃ μέν πῃ διαφέρει, ταύτῃ δ' οὐ διαφέρει, καθ' ὃ διαφέρει, κατὰ τοῦτο

nibus medicis appellatam insensibilem transpirationem qua difflantur corpora, aliam quidem talem esse qualis vapor est; aliam vero aëri sicco similem, aliam denique cum sensibilibus humiditatibus excidentem. Quaedam desiderantur.

---

III.

Haec oratio quidem est ex his quae a Lyco scripta sunt ad adstruendum nihil alterum ab altero calorem differre, quaeque externam reprehensionem non exspectant, sed se ipsa destruunt. Quid enim jam etiam ait? calidum, qua calidum intelligitur, nullam habet cum altero calido differentiam. Si igitur nihil in oratione significet, qua calidum intelligitur, id prorsus detrahatur; si quid praeterea significet, hoc aperte demonstrat hac quidem ratione nihil calidum a calido differre ac secundum quid aliud differre. Si namque nulla ratione differat, superflue *qua calidum* additur. Quod si alia ratione differat, haec au-

νοείσθωσαν αἱ διαφοραί. ὡς εἴ γε καθ' ὃ λέγεται μόνον ἕκαστον σκοποῖτο, πάντων τῶν πραγμάτων ἀναιρήσεις τὰς διαφοράς. τὸ ζῶον ᾗ νενόηται ζῶον οὐδὲν ἑτέρου διαφέρει ζώου, τὸ φυτὸν ᾗ νενόηται φυτὸν, οὐδὲν ἑτέρου διαφέρει φυτοῦ. τὸ δένδρον ᾗ νενόηται δένδρον, οὐδὲν ἑτέρου διαφέρει δένδρου. ἆρ' οὐκ εἰσὶ τοῦ ζώου διαφοραὶ, τὸ πτηνὸν καὶ πεζὸν καὶ νηκτὸν καὶ τὸ ἔνυδρον καὶ ἐγγεῖον καὶ ἀέριον ἢ τὸ θνητὸν καὶ ἀθάνατον ἢ τὸ λογικὸν καὶ ἄλογον ἢ τὸ ἥμερον καὶ τὸ ἄγριον ἢ τὸ δειλὸν καὶ ἄλκιμον ἢ τῶν ἄλλων ὧν ἴσμεν ἕκαστον. τί γὰρ δεῖ μακρολογεῖν; οὕτω τῶν φυτῶν τὸ μὲν δένδρον, τὸ δὲ θάμνος, τὸ δὲ ἄκανθα, τὸ δὲ πόα, τὸ δὲ φρύγανον, ἢ τῶν πάντων, καθ' ὃ νενόηται ζῶα μηδεμίαν ἐχόντων διαφορὰν, ὅμως καὶ ταύτας ἁπάσας ἃς εἴρηκα καὶ πρὸς ταύταις ἑτέρας οὐκ ὀλίγας ἀληθῶς ἄν τις εἴποι ζώου διαφοράς; οὕτως δὲ κἀπὶ τῶν φυτῶν. οὐ γὰρ φυτόν γε φυτοῦ διενήνοχε τῷ τὸ μὲν εἶναι λογικὸν αὐ-

tem non differat, qua in re differt, in ea differentiae percipiendae sunt. Quod si certe quo modo appellatur, eo unumquodque duntaxat consideretur, rerum omnium differentias evertes. Animal quatenus animal intelligitur, nihilo ab altero animali differt. Planta quatenus planta percipitur, ab altera planta nihilo differt. Arbor quatenus arbor mente deprehenditur, nihil ab altera dissidet arbore. Num ergo minimae sunt animalis differentiae volatile, pedestre, natatile, aquatile, terrestre et aëreum, aut mortale et immortale aut rationale et irrationale aut domesticum et silvestre aut timidum et audax aut aliae quas scimus singulae? Quid longiori oratione opus est? Sic plantarum alia quidem arbor est, alia frutex, alia spina, alia herba, alia subfrutex? An potius quum omnia animalia quatenus animalia deprehenduntur, nullam habeant differentiam, attamen has universas quas recensui ac praeter eas non paucas esse animalis differentias vere quis affirmaverit? Ita vero et de plantis; non enim planta a planta differt, quod haec quidem inter alias sit

Ed. Chart. IX. [362. 363.] Ed. Baf. V. (331.)

των, τὸ δὲ ἄλογον, οὔτε τὸ πτηνὸν ἢ πεζὸν, οὐδὲ τῶν ἄλλων τῶν εἰρημένων οὐδεμία διαφορά. καθάπερ οὐδὲ ζῶον ζώου διαφέρει τῷ τὸ μὲν εἶναι θάμνος, τὸ δὲ ἄκανθα, τὸ δὲ δένδρον, τὸ δὲ πόα, τὸ δὲ φρύγανον, τὸ δὲ κέδρος, ἀλλ' ἐν τῷ γένει τῶν φυτῶν ἡ τοιαύτη τομή. ἀλλὰ καὶ νοσημάτων διαφορὰς αὐτὸς ὁ Λύκος γράφει παμπόλλας, καίτοι γε οὐδὲν διαφέρει νόσημα νοσήματος ᾗ νόσημά ἐστιν, ὥσπερ οὐδὲ σύμπτωμα συμπτώματος ᾗ σύμπτωμά ἐστιν, ἀλλ' ὅμως καὶ τὰς τούτων διαφορὰς ὁ Λύκος ἐπιχειρεῖ γράφειν, ὥσπερ γε καὶ τὰς τῆς πλευρίτιδος, ἑκάστου τε [363] τῶν ἄλλων νοσημάτων. καίτοι γε πλευρῖτις πλευρίτιδος ᾗ πλευρῖτίς ἐστιν οὐδὲν διαφέρει, ἀλλ' ὅμως ἡ μέν τις εἰς τὴν κλεῖν ἔχει περαινομένην τὴν ὀδύνην, ἡ δ' εἰς τὸ ὑποχόνδριον. οὕτω δὲ καὶ μετὰ μὲν τοῦ κεχρῶσθαι τὸ πτύελον ἡ ἑτέρα τῶν πλευριτίδων, ἑτέρα δ' ἐναντία τῇδε καλουμένη πρός ἐνίων ἄπτυστος, ἄλλαι τε πολλαὶ διαφοραὶ, καθ' ἃς ὑπαλλάττεσθαι συμβαίνει καὶ τὴν θεραπείαν. ἀλλὰ ἐὰν καὶ

rationalis, illa vero irrationalis; neque quod volatilis ſit aut pedeſtris, neque ulla demum aliarum pronunciatarum differentia, quemadmodum neque animal ab animali diſſidet, quod hoc quidem frutex ſit, illud vero ſpina, aliud vero arbor, aliud herba, hoc ſuffrutex, illud cedrus. Verum hoc in plantarum genere hujusmodi ſectio eſt. Quin etiam Lycus permultas ſcribit morborum differentias, etiamſi morbus, qua morbus eſt, a morbo nihilo differat; quemadmodum neque ſymptoma a ſymptomate, quatenus ſymptoma eſt. Horum tamen differentias ſcribere contendit Lycus, ſicuti pleuritidis ſingulorumque aliorum morborum. At vero pleuritis a pleuritide, quatenus pleuritis eſt, nulla re differt, verumtamen quaedam adusque claviculam permeantem dolorem habet, quaedam vero ad hypochondrium. Sic et inter pleuritides cum colorato ſputo eſt altera, altera vero huic contraria, quae a nonnullis ſputo vacua vocatur, aliaeque multae ſunt differentiae, quibus etiam curationem immutari con-

ταύτας τῶν πυρετῶν αὐτῶν τὰς διαφορὰς ὁ Λύκος ἐκδιδάσκειν πειρᾶται. καίτοι εἴτε κατὰ πλεονεξίαν θερμασίας ἡ γένεσις αὐτοῖς ἐστιν, εἴτε κατὰ τὸ δακνῶδες τῆς ποιότητος, οὐδεμία γενήσεται διαφορὰ πυρετοῦ πρὸς πυρετὸν ᾗ πυρετός ἐστιν. οὕτως οὖν ἀπαίδευτον ἐρωτᾷ λόγον ὁ Λύκος, ὥστε οὐκ αἰσθάνεται τὰς τέχνας ἁπάσας ἀναιρῶν. ἐν γάρ τοι τῇ γνώσει τῶν διαφορῶν ἑκάστου τῶν ὄντων αἱ τέχναι συνίστανται. καὶ τοῦτο ἐπὶ πλεῖστον μὲν κἀν τῷ Φιλήβῳ διῆλθεν ὁ Πλάτων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ συγγράμματος· ἐφύλαξε δ' αὐτοῦ τὴν γνώμην Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος, Χρύσιππός τε καὶ Μνησίθεος καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ διῆλθεν ἐν τῷ περὶ τέχνης γράμματι τὸν αὐτὸν λόγον. ἔστι δ' ἡ μὲν πρώτη ῥῆσις ὑπὲρ τῆς κατὰ τὰς τέχνας συστάσεως τοῦ Πλάτωνος εἰρημένον τοιάδε. Σωκράτης. φωνὴ μὲν ἡμῖν ἐστί που μία διὰ τοῦ στόματος ἰοῦσα καὶ ἄπειρος αὖ πλήθει πάντων τε καὶ ἑκάστου. Πρώταρχος. τί μήν; Σωκράτης. καὶ οὐδὲν ἑτέρων γε τούτων ἐσμέν πω σοφοὶ, οὔθ' ὅτι τὸ ἄπειρον αὐτῆς ἴσμεν οὔθ' ὅτι τὸ ἕν, ἀλλ' ὅτι πόσα

tingit. Quin immo et has et febrium ipſarum differentias nos edocere Lycus nititur. Quamquam vero ſive illis ob caloris exſuperantiam ſive ob qualitatis mordacitatem ortus eſt, febris tamen cum febre, qua febris eſt, nulla conſtituitur differentia. Quapropter ineruditam adeo rationem perquirit Lycus, ut non ſentiat ſe artes univerſas evertere. In differentiarum ſiquidem rei cujuscunque cognitione artes conſtituuntur, idque Plato in Philebo ſtatim initio libri copioſe diſſeruit ipſiusque ſententiam Ariſtoteles, Theophraſtus, Chryſippus et Mneſitheus ſervarunt; ac nullus eſt qui in opere de arte eandem non habuerit orationem. At verba prima Platonis de artium conſtitutione prodita ſunt hujusmodi. *Socrates.* Vox profecto nobis una eſt quae ore prodit ac infinita rurſus multitudine tum omnium tum unius cujusque. *Protarchus.* Quidni? *Socrates.* Atque horum neutro ſapientes ſumus, neque quod infinitum illius ſciamus, neque quod unum, ſed et quot et qualia ea ſint noverimus, hoc eſt quod

τί ἐστι καὶ ὁποῖα, τοῦτ᾽ ἔστι τὸ γραμματικὸν ἕκαστον ποιοῦν ἡμῶν; Πρώταρχος. ἀληθέστατα. Σωκράτης. καὶ μὴν καὶ τὸν μουσικὸν, ὃ τυγχάνει ποιοῦν, τοῦτ᾽ ἔστι ταὐτόν. Πρώταρχος. πῶς; Σωκράτης. φωνὴ μέν που τὸ κατ᾽ ἐκείνην τὴν τέχνην ἐστὶ μία μὲν αὐτῇ. Πρώταρχος. πῶς δὲ οὔ; Σωκράτης. δύο δὲ θῶμεν βαρὺ καὶ ὀξὺ καὶ τρίτονον ὁμότονον, ἢ πῶς; Πρώταρχος. οὕτως. Σωκράτης. ἀλλ᾽ οὔπω σοφὸς ἂν εἴης τὴν μουσικὴν εἰδὼς ταῦτα μόνα, μὴ εἰδὼς δὲ, ὡς γε ἔπος εἰπεῖν, εἰς ταῦτα οὐδενὸς ἄξιος ἔσῃ. Πρώταρχος. οὐ γὰρ οὖν. Σωκράτης. ἀλλ᾽ ὦ φίλε ἐπειδὰν λάβῃς τά τε διαστήματα ὁπόσα ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς φωνῆς, ὀξύτητός τε περὶ καὶ βαρύτητος καὶ ὁποῖα καὶ τοὺς ὅρους τῶν διαστημάτων καὶ τὰ ἐκ τούτων ὅσα συστήματα γέγονεν, ἃ κατιδόντες οἱ πρόσθεν παρέδοσαν ἡμῖν τοῖς ἑπομένοις ἐκείνοις καλεῖν αὐτὰ ἁρμονίας, ἔν τε ταῖς κινήσεσιν αὖ τοῦ σώματος ἕτερα τοιαῦτα ἐνόντα πάθη γιγνόμενα, ἃ δι᾽ ἀριθμῶν μετρηθέντα, δεῖν αὐτά φησι ῥυθ- (332) μοὺς καὶ

noftrum unumquemque grammaticum efficiat. *Protarchus.* Veriffima. *Socrates.* Atque jam etiam quod muficum efficere contingat, hoc ipfum eft. *Protarchus.* Quomodo? *Socrates.* Vox quidem et quoad illam artem fpectat, in ea una eft. *Protarchus.* Quidni? *Socrates.* Ponamus autem duo, grave et acutum, ac tertium aequitonum aut quomodo? *Protarchus.* Ita. *Socrates.* Nondum tamen muficae peritus fueris, fi haec fola noveris. Nifi noveris, ut certo verbo dicam, ad haec nullius pretii futurus es. *Protarchus.* Non fane. *Socrates.* Verum, o amice, quum vocum intervalla perceperis, quot fint numero, quod ad acuti et gravis toni rationes fpectat et qualia necnon intervallorum terminos et quaecunque coagmentationes ex his factae fuerint, quae qui ante nos fuere quum perfpexiffent, nobis pofteris fuis illos fequutis tradiderunt ipfaque harmonias appellari voluerunt. At rurfum in corporis motionibus alias hujusmodi ineffe ac fieri affectiones docuerunt, quas numeris demenfas ipfas rythmos ac metra

μέτρα ἐπονομάζειν καὶ ἅμα ἐννοεῖν, ὡς οὕτω δεῖ περὶ παντὸς ἑνὸς πολλῶν σκοπεῖν. ὅταν γὰρ αὐτὰ ταῦτά τε λάβῃς οὕτως, τότε ἐγένου σοφός. ὅταν δ᾽ ἄλλων τῶν ὄντων ὁτιοῦν ταύτῃ σκοπούμενος ἕλῃς, οὕτως ἔμφρων περὶ τούτου γέγονας. ἤρκει μὲν οὖν καὶ ταῦτα παρὰ Πλάτωνος ἀκοῦσαι τοῖς ἔχουσι νοῦν ἀκροαταῖς εἰς ἔνδειξιν ἁπασῶν τεχνῶν συστάσεως. οὐ γὰρ οἷόν τε γενέσθαι τεχνικὸν οὐδὲ περὶ ἑνὸς ἄνευ τοῦ γνῶναι τὰς αὐτῶν διαφοράς, ἀλλ᾽ οὐδὲν χεῖρον ὥσπερ ὁ Πλάτων αὐτὸς οὐκ ἠρκέσθη τῷ κεφαλαίῳ τῷ λόγῳ μόνῳ, παραδείγματα δὲ σαφηνείας ἕνεκεν προσέθηκε, τὴν γραμματικήν τε καὶ μουσικὴν, οὕτως καὶ ἡμᾶς ἓν ἔτι προσθεῖναι παράδειγμα, τέχνης μὲν γραφικῆς, ὕλης δ᾽ [364] ὑποκειμένης αὐτῇ χρωμάτων. ἔξεστι γὰρ δήπου λέγειν κἀνταῦθα τὸ χρῶμα τοῦ χρώματος, ᾗ χρῶμά ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει, καὶ κατὰ τοῦτ᾽ ἀναιρεῖν ἁπάσας τὰς ἐν αὐτοῖς διαφορὰς, ὅπερ ἀμέλει καὶ ὁ Πλάτων αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τοῦ Φιλήβου δεδήλωκε. διαιρουμένῳ γὰρ τῷ Σωκράτει τὰς ἡδονὰς, ὁ διαλεγόμενος οὐ συνεχώρει διαφέρειν ἀλλήλων

nominari voluerunt ſimulque inſtituerunt ut de quocunque uno et multis eandem rationem iniremus. Quum enim ita haec ipſa perceperis, tunc ſapiens evaſiſti, quumque aliud quidquam eorum quae ad res hujusmodi pertinent, hoc modo conſideraveris, ita in illis prudens quoque evadis. At ſane quidem mentis auditoribus ſatis haec fuerat ex Platone audiſſe pro artium univerſarum conſtitutionis indicatione. Non enim datur aliquem rei unius artificem evadere, niſi ipſius differentias calluerit. Verum non abs re fuerit, quemadmodum ipſe Plato non ſola orationis ſumma contentus perſpicuitatis gratia grammaticae ac muſices exempla addidit, ſic nos quoque unum rurſus exemplum artis pictoriae adjicere oportet; ſed cui ſubjecta colorum materia ſit. Jus enim hic eſt dicendi colorem a colore qua color eſt nihilo differre, proindeque univerſas eorum differentias tollendas eſſe; quod ſane etiam Plato ipſe in Philebo per initia declaravit. Socrati ſiquidem voluptates diſtinguenti, qui eum alloquebatur, quum ipſas

ἁπάσας αὐτὰς, καθόσον εἰσὶν ἡδοναὶ, φάσκων ὁμοιοτάτας αὐτὰς ὑπάρχειν, ἀλλ' ὅ γε Σωκράτης ἀπαντᾷ τῷ λόγῳ τῷδε. καὶ γὰρ χρῶμα, ὦ δαιμόνιε, χρώματι κατά γε αὐτὸ τοῦτο οὐδὲν διοίσει, τῷ χρῶμα εἶναι τὸ πᾶν. τό γε μὴν μέλαν τῷ λευκῷ πάντες γινώσκομεν ὡς πρὸς τῷ διάφορον εἶναι καὶ ἐναντιώτατον ὂν τυγχάνει. καὶ δὴ καὶ σχῆμα σχήματι, κατὰ ταὐτὸν γένει μέν ἐστι πᾶν ἕν. τὰ δὲ μέρη τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ τὰ μὲν ἐναντιώτατα ἀλλήλοις, τὰ δὲ διαφορότητα ἔχοντα μυρίαν που τυγχάνει. καὶ πολλὰ ἕτερα οὕτως ἔχοντα εὑρήσομεν, ὥστε τούτῳ γε τῷ λόγῳ μὴ πίστευε τῷ πάντα τὰ ἐναντιώτατα ἓν ποιοῦντι. αὕτη μὲν ἡ περὶ χρωμάτων τε καὶ σχημάτων ῥῆσις. ἡ δὲ περὶ τῶν ἡδονῶν ἥδε· ἥδεσθαι μέν φαμεν τὸν ἀκολασταίνοντα, ἥδεσθαι δὲ καὶ τὸν σωφρονοῦντα αὐτῷ τῷ σωφρονεῖν, ἥδεσθαι δ' αὖ καὶ τὸν ἀνοηταίνοντα καὶ ἀνοήτων δοξῶν καὶ ἐλπίδων μεστὸν, ἥδε-

voluptates omnes inter ſe diſcrepare non concederet, quatenus voluptates ſunt, illasque ſimillimas eſſe diceret; at illi hiſce verbis occurrit Socrates. Etenim color, o divine, a colore nihil hac ipſa ratione differt, quatenus color omnino eſt; at nigrum colorem omnes novimus, praeterquam quod ab albo differat, eſſe quoque illi maxime contrarium. Quin etiam figura quidem cum alia figura ſecundum idem genere plane unum eſt; ipſius tamen partes cum partibus collatae, partim aliae aliis maximis ſunt contrariae, partim infinita quadam differentia inter ſe diſſident et res plerasque hoc modo comparatas comperiemus. Quare noli fidem adhibere huic rationi quae efficit res inter ſe contrarias unum eſſe. Ipſa quidem ſit de coloribus ac figuris oratio; quae vero de voluptatibus haec eſt. Voluptate quidem affici dicimus intemperantem, temperantem quoque voluptate affici hoc ipſo quod temperanter agat. Et vero etiamnum voluptate oblectari dicimus inſanientem, ac inſanis opinionibus ſpeque ſcatentem. Sed et prudenter agentem eo ipſo quod prudenter agat voluptatem percipere. Atque ſi quis has

σθαι δ᾽ αὖ καὶ τὸν φρονοῦντα αὐτῷ τῷ φρονεῖν, καὶ τούτων τῶν ἡδονῶν ἑκατέρας πῶς ἄν τις ὁμοίας ἀλλήλαις εἶναι λέγων οὐκ ἂν ἀνόητος φαίνοιτ᾽ ἂν ἐνδίκως; ὥσπερ δὲ τῶν ἡδονῶν τὰς διαφορὰς ὁ Πλάτων ἐν μὲν τῇδε τῇ ῥήσει διὰ βραχέων ἐνεδείξατο, καθ᾽ ὅλον δὲ τὸ βιβλίον ἐπὶ πλεῖον διῆλθεν, οὕτως τῶν τεχνῶν ἐν δυοῖν βιβλίοιν, τῷ Σοφιστῇ τε καὶ Πολιτικῷ. ἆρ᾽ οὖν ἐπιστημῶν μὲν καὶ ἡδονῶν εἰσι διαφοραὶ πολλαὶ καὶ χρωμάτων καὶ σχημάτων καὶ τῶν ἐν ταῖς φωναῖς τόνων, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡλικιῶν καὶ ὡρῶν καὶ χωρῶν καὶ νόσων, ἁπάντων τε τῶν ἄλλων, ἐν μόνοις δὲ τοῖς θερμοῖς ἤτοι γε οὐκ εἰσὶν ὅλως ἢ ἀδύνατος γιγνώσκεσθαι τοῖς ἀνθρώποις; καὶ μὴν ὅ γε τοῦ Λύκου λόγος ἀναιρεῖ τοῦ θερμοῦ τὰς διαφορὰς, ὡς οἴεται μὲν αὐτοῦ μόνου, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν, ἅμα τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, εἴ γε ἡ τοῦ λόγου δύναμις ὁμοίως ἀνιεπεκτείνασθαι δύναται. καὶ γὰρ δὴ κἀπὶ τῶν ὑγρῶν αὐτῶν ἐφεξῆς ἐρῶ τάδε, μηδὲ ταῦτα διαφέρειν ἀλλήλων λέγων, καθόσον ὑγρά. τὸ δὲ δὴ μέγιστον αὐτοῦ τῶν ἁμαρτημάτων, ὅτι καὶ τὰς τέχνας ἁπά-

utrasque voluptates inter fe effe fimiles affirmarit, num merito infanus declarabitur? Quemadmodum autem voluptatum differentias hac quidem in oratione paucis Plato demonftravit, plenius vero eas per univerfum librum expofuit, fic artium duobus in libris, Sophifta et Politico, differentias explicuit. Num igitur fcientiarum et voluptatum differentiae nullae funt, ut et colorum et figurarum quique vocibus infunt tonorum. Eodem vero modo et aetatum, tempeftatum anni, regionum, morborum ceterorumque omnium. An vero folis calidis nullae omnino funt aut haec ab hominibus cognofci nequeunt? Attamen haec Lyci ratio, ut ipfe quidem arbitratur, fed revera etiam rerum aliarum omnium differentias tollit, fi ipfius rationis vires eodem modo portendi queant. Etenim eadem fane de humidis ipfis deinceps dicam, haec nimirum inter fe, quatenus humida funt, non differre. At vero errorum ipfius maximus eft, quod artes etiam univerfas in

σας ἀναιρεῖ τὴν σύστασιν ἐχούσας ἐν ταῖς τῶν εἰδῶν διαφοραῖς. ὁ μὲν οὖν Πλάτων ἐν κεφαλαίῳ γε προειπὼν ὑπὲρ τῆς τῶν τεχνῶν συστάσεως, ἐπὶ παραδείγματός τε διῆλθε τὸν λόγον, ἐπιδεικνὺς ὅπως ἡ γραμματικὴ συνίστη τέχνη, γνωσθείσης τῆς ἐν ταῖς φωναῖς διαφορᾶς. ὁ δὲ τοῦ Λύκου λόγος ἀναιρεῖ δηλονότι καὶ ταύτην τὴν τέχνην καὶ τὴν μουσικὴν ὁμοίως αὐτῇ καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας, ἀξιῶν τὸ ᾗ νενόηται, τὸ δέ τι μίαν ἔχειν ἐν αὐτῷ διαφοράν. θέασαι γοῦν ὅπως ἀναιρήσει πρώτην μὲν τὴν περὶ τὰ γράμματα τέχνην ὁ λόγος αὐτοῦ, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας. δοκεῖ μοι ἀδύνατον καὶ ἀμήχανον εἶναι τὴν φωνὴν ταύτην γε σκοποῦντι ᾗ νενόηται, κατ' αὐτὴν λέγω τὴν ἐκφώνησιν, πρὸς ἑτέραν ἂν φωνὴν παραλλαγὴν ἔχειν, κατά τινα ἰδιότητα παραλλάττουσαν κατὰ ποιό- [365] τητα ἐν τῇ ἐκφωνήσει κειμένην. οὗτος ὁ λόγος αὐτός ἐστι πάντῃ τοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν γεγραμμένου τῆς ῥήσεως τῷ Λύκῳ καὶ δι' αὐτῶν γε περαίνεται τῶν ἐκείνου ῥημάτων ἁπάντων ἑνὸς μόνου τοῦ κατὰ τὸ θερμὸν ὀνόματος εἰς τὸ τῆς φωνῆς

ſpecierum differentiis ſuam conſtitutionem conſequutas evertat. Ac certe Plato quum ſummatim prius de artium conſtitutione diſſeruiſſet, exemplo rationem operum dum demonſtravit quomodo cognitis vocum differentiis ars grammatica conſtituta ſit. At Lyci ratio tum hanc nimirum artem tum peraeque muſicam et ceteràs omnes tollit, dum vócis hujus, quatenus hoc aliquid intelligitur, unicam cenſet eſſe differentiam. Intuere igitur, quomodo Lyci ratio primum eam quae in literis verſatur artem, deinde etiam ceteras omnes evertat. Fieri non poſſe aut perarduum eſſe mihi videtur, vocem hanc, quatenus intelligitur, conſideranti cum altera voce ſecundum ipſam pronunciationem dico, differentiam habere proprietate quadam immutantem, qualitate videlicet quae in pronunciatione ponitur. Haec ratio prorſus ipſa eſt quae per initia orationis ſcripta legitur, iisque ipſis illius verbis omnibus abſolvitur, unico ſolo nomine calidi in vocis vocabulum

μεταβεβλημένον, ὥστ' εἴπερ ἐκεῖνος ὑγιὴς, καὶ οὗτος· ἀλλὰ μὴν οὐχ ὑγιὴς οὗτος, ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνος, εἰ μή τι ἄρα νομίζουσιν οἱ τὰ τοῦ Λύκου φρονοῦντες οὔτε τὴν ε φωνὴν ἑτέραν εἶναι τῆς ο, διαφέρειν δὲ τὴν ο τῆς ω. εἰ δὲ καὶ ταύτας ἑτέρας ἀλλήλων ὁμολογήσομεν εἶναι καὶ πρὸς ταῦτα καὶ τὴν α καὶ τὴν ι καὶ τὴν υ. καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων γραμμάτων, αὗται μὲν ἔσονται τέτταρες ἐπὶ ταῖς εἴκοσιν. ἡ γνοῦσα δ' αὐτῶν τὴν διαφορὰν τέχνη γραμματικὴ, καθάπερ γε καὶ μουσικὴ τέχνη περὶ τὴν ἐν ταῖς φωναῖς ὀξύτητα καὶ βαρύτητα, καίτοι καὶ ταύτας οὐδὲν ἧττον ὁ τοῦ Λύκου λόγος ἀναιρεῖ. φωνὴ γὰρ φωνῆς, ᾗ φωνὴ, διαφέρειν οὐδὲν, ἀλλ' ὅμως ὁ μὲν τῆς μέσης φθόγγος ὀξύτερος μέν ἐστι τόνῳ τῆς λιχανοῦ τῶν μέσων, βαρύτερος δὲ τόνῳ τῆς παραμέσης. αὐτῶν δ' ἐκείνων πάλιν ὁ μὲν τῆς λιχανοῦ τῆς παρυπάτου τῶν μέσων ὀξύτερος τόνῳ. ὁ δὲ τῆς παραμέσης βαρυτέρως ἡμιτόνῳ τῆς τρίτης τῶν διεζευγμένων. εἶτ' ἐκείνων αὖθις ὀξύτεροί τε καὶ βαρύτεροι, κἄπειτ' ἐκείνων αὖθις ἕτεροι, μέχρις ἂν ἐπὶ τὸν ὀξύτατόν τε καὶ βαρύτα-

mutato. Quare fi illa ratio valeat, haec quoque valeat. Sed haec profecto valida non eft, illa proinde invalida. Nifi forte qui Lyci fententiis annuunt arbitrentur ε vocem ab ο alteram neque effe, neque ο ab ω differre. Quod fi has quoque inter fe diverfas effe concefferimus et praeterea tum α tum ι tum υ ac ceteras omnes literas, hae quidem erunt viginti quatuor. Quae vero ars ipfarum novit differentias, grammatica eft, quemadmodum et mufica eas novit quae inter voces acutas et graves funt differentias, etiamfi has nihilo minus Lyci tollat ratio. Vox enim a voce, qua vox eft, nihil differt; quum tamen mediae chordae fonus lichani chordae mediarum tono acutior fit, gravior vero paramefes tono. At rurfum inter iftas lichani tonus peripatitono mediarum acutior eft; paramefes vero tonus femitonio tertiae divifarum gravior. His etiam tum acutiores tum graviores, atque his alii deinceps, quousque ad achtiffimum omnium graviffimum-

τον ἁπάντων ἀφικνώμεθα φθόγγον. ἀλλ' ὁ θαυμασιώτατος Λύκος οὐκ αἰσθάνεται ταῦτα πάντα ἀναιρῶν ἐν τῷ λέγειν· δοκεῖ μοι ἀδύνατον καὶ ἀμήχανον εἶναι τὸ θερμὸν ταῦτά γε σκοποῦντι, ᾗ νενόηται, κατ' αὐτὴν λέγω τὴν θάλψιν, πρὸς ἕτερον αὖθις παραλλαγὴν ἔχειν. καλὸν εἰ μηδὲ χρῶμα χρώματος, ᾗ χρῶμά ἐστι, διαφέρειν εἰπὼν, ἀναιρεῖ τὴν γραφικὴν τέχνην, ἐρυθρόν γέ τι παραθεμένην χρῶμα καὶ λευκὸν καὶ μέλαν καὶ ξανθὸν, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα. πολὺ γὰρ δήπου πιθανώτερος ὁ λόγος αὐτοῦ καὶ περὶ χρωμάτων ἐστὶν ὁ λεγόμενος, ἢ νῦν εἴρηται περὶ τοῦ θερμοῦ· θερμὸν μὲν γὰρ θερμοῦ διαλλάττειν φαμὲν, οὐ μὴν ἐναντίον γε ὑπάρχειν πάντῃ. χρῶμα δὲ χρώματος οὐ διαφέρειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἐναντιώτατόν ἐστι τοῦ λευκοῦ τὸ μέλαν.

---

que fonum perveniamus. Verum maxime admirabilis Lycus non animadvertit fe haec omnia hifce verbis evertere: *impoffibile ac perarduum effe mihi videtur calidum hac ratione confideranti qua intelligitur ipfa etiam calefactione cum altero etiamnum diverfitatem habere.* Praeclarum eft, fi quis colorem a colore, qua color eft, non differre dicens, pictoriam artem e medio tollat, quae rubrum, album, nigrum, flavum et hujusmodi quoscunque ceteros colores fubjecit oculis. Enimvero quae ipfius eft de coloribus ratio, quam quae de calido enunciatur, longe probabilior eft. Calidum fiquidem a calido difcrepare dicimus, non tamen alterum alteri prorfus contrarium effe. Colorem vero a colore non differre dumtaxat, verum etiam natura albo nigrum maxime contrarium effe pronunciamus.

---

δ.

*Καὶ πῶς ἐγχωρεῖ, φήσειεν ἂν ὁ Λύκος, ἐναντίον εἶναι τῷ χρώματι καθ' ὃ νενόηται χρῶμα ὄν; καὶ ἀληθεύσει γε ναὶ μὰ τοὺς θεοὺς, ὅσον ἐπὶ χρώματος καὶ τὸ χρῶμα μηδὲν ἡγούμενος ἕτερον ἑτέρου διαφέρειν, ἀλλ' ὥσπερ τοῦτο ἀληθὲς, οὕτω κἀκεῖνο τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος οὐ μόνον διαφέρον, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον διαφέρον, ὡς ἐναντιώτατον εἶναι. καὶ πῶς ἐγχωρεῖ, τάχα φήσουσιν οἱ τὰ τοῦ Λύκου πρεσβεύοντες, ἅμα μὲν εἶναι ταὐτὸν, ἅμα δὲ ἐναντιώτατον εἶναι; καὶ πῶς τῷ μέλανι λευκόν; οἷς ἡμεῖς ἀποκρινούμεθά τί γε τοσοῦτον, ὡς εἴπερ οὐκ ἐγχωρεῖ τὸ λευκὸν ἐναντίον τε ἅμα καὶ ταὐτὸν εἶναι τῷ μέλανι, τὸ ἕτερον αὐτοῦ αἱρείσθωσαν. ὁ μὲν γὰρ Πλάτων οἴεται δυνατὸν εἶναι, καθάπερ γε καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος, ἕτερον ἑτέρῳ ταὐτὸν ὂν τῷ γένει, τοσαύτην ὅμως ἔχειν [366] τὴν ἐν εἴδει διαφορὰν, ὡς (333) ἐναντιώτατον ὑπάρχειν. οὗτοι δ' εἰ μὴ νομίζουσιν ἀληθεύειν ἄμφω τὸν λόγον τὸν ἐναργέστερον ἑλέσθω-*

IV.

Qua etiam ratione, dicet Lycus, fieri poteſt ut color, qua color intelligitur, colori ſit contrarius? At veritatem quidem per deos profeſſurus eſt arbitratus colorem, quantum ad colorem ſpectat, alterum ab altero nihilo differre. Verum quemadmodum id verum eſt, ſic et illud album videlicet a nigro non ſolum diverſum eſſe, ſed etiam tantopere diſſidere, ut illi ſit contrarium. Quo pacto etiam fieri poteſt, dicent fortaſſis qui Lyco primas tribuunt, ut ſimul res eadem ſit, ſimul quoque maxime contraria. Qua ratione nigro album et contrarium et idem dabitur? Quibus quiddam tanti momenti reſpondemus, ut, ſi non detur album nigro ſimul et contrarium et ſimul idem eſſe, eorum alterutrum eligant. Nam Plato, quemadmodum ſane et Ariſtoteles et Theophraſtus, fieri poſſe exiſtimat, quum alterum alteri idem ſit genere, tantam tamen in ſpecie differentiam habere, ut ei maxime contrarium exiſtat. Quod ſi utramque rationem veram

σαν. ἐναργέστερον δέ ἐστιν, ὅσῳ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογούμενον, ἐναντίον εἶναι τὸ λευκὸν τῷ μέλανι. καὶ μὴν, εἴπερ ἀληθές ἐστι τοῦτο, νομίζουσι δὲ αὐτοὶ μὴ δύνασθαι τοὺς λόγους ἀμφοτέρους ἀληθεύεσθαι, τόν τε ἐναντίον εἶναι φάσκοντα τὸ λευκὸν τῷ μέλανι καὶ τὸν αὐτὸν οὐκ ὀρθῶς ἐροῦσιν μηδὲν διαφέρειν ᾗ χρῶμά ἐστιν τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος. ὁ μὲν οὖν ἐν τῷ τοῦ Πλάτωνος γράμματι διαλεγόμενος τῷ Σωκράτει, συγγνωστὸς ἦν ἴσως, κωλύων τὸν Σωκράτην διαιρούμενον ἡδονὴν ἡδονῆς διαφορᾷ. οὐ γὰρ ἦν που βιβλίον οὐδὲν τοιοῦτο διδάσκων, ὡς ἐγχωρεῖ πολλὰ πολλοῖς ὄντα τῷ γένει ταὐτὰ διαφέρειν ὅμως εἰς τοσοῦτον, ὥς ἐναντιώτατον ἀλλήλοις ἰδέαν τε καὶ φύσιν ἔχειν. ἐπεὶ δ' ὑπὸ Πλάτωνος ὁ Φίληβος ἐγράφη διδάσκων τἀληθές, εἰ μὲν οὐδ' ὅλως ἀνέγνω τὸ βιβλίον ὁ Λύκος, ἄγαμαι τῆς παιδείας τὸν Λύκον. εἰ δ' ἀναγνοὺς οὐκ ἐνόησε, θαυμάζω τῆς συνέσεως. εἰ δὲ νοήσας οὐκ ἐπείσθη, μακαρίζω τῆς κρίσεως. ὦ πρὸς τοῦ Διὸς ἐρωτᾷ τίς λόγον οὐδὲ τὰ

esse non censeant, manifestiorem eligant. At tanto manifestius est album nigro contrarium esse, quanto a cunctis hominibus conceditur. Ac sane si hoc verum sit, illi vero utramque rationem fieri non posse censeant, tum hanc quae album nigro contrarium tum illam quae idem esse profert, nequaquam recte sentiunt, quum album, quatenus color est, a nigro nihil differre praedicant. Enimvero qui in Platonis libro cum Socrate disputat, fortassis erat venia dignus, quum Socratem per voluptatis differentias voluptatem dividere prohiberet. Nondum enim liber talis habebatur, qui fieri posse doceret, quum multis multa sint eadem genere, ea tamen eo usque differre, quo maxime contrariam inter se et ideam et naturam sortiantur. At quum in Platone Philebus veritatem docens editus fuerit, si librum hunc non omnino legerit, Lycus, Lyci eruditionem admiror; sed si legerit nec intellexerit, ingenii demiror sollertiam; si vero intellexerit nec concesserit, felix praedico judicium. Proh Jupiter! quis pri-

πρῶτα μαθὼν τῆς διαλεκτικῆς; ἔστι τίς ἂν ἄνθρωπος Ἕλλην ἰατρὸς ἢ γραμματικὸς ἢ ῥήτωρ ἢ φιλόσοφος ἢ ὅλως ὁστισοῦν ἄλλος ἀντιποιούμενος λόγων, ὡς οὐκ ἀνέγνω τὸν Πλάτωνος Φίληβον; καίτοι τί λέγω τὸν Φίληβον; οὐ γὰρ ἐν τούτῳ μόνῳ τὸν προκείμενον λόγον Πλάτων ἐδίδαξεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων πολλῶν ἐπεμνήσθη βιβλίων, ὧν ἐχρῆν μόνον κἂν ἕν γέ τι τὸν θαυμασιώτατον Λύκον ἀνεγνωκέναι, ἀντιποιούμενον λόγων ἐπιστημονικῶν. αἰσχρὸν γὰρ Ἱπποκράτην διελέγχειν ἐπιχειροῦντα καὶ λόγους ἐπερωτῶντα περαντικοὺς, ὡς νομίζει, μηδὲ τὰ πρῶτα φαίνεσθαι μεμαθηκότα τῶν ἐν ταῖς φιλοσόφων διατριβαῖς. ἀλλὰ νὴ Δία θαυμαστὸν αὐτοῦ τὸ περὶ τῶν ὑγρῶν ἐστι παράδειγμα. καὶ γὰρ τοῦτο βούλεται, μηδὲν ἀλλήλων διηφέρειν, εἰ πάντα ἐστὶν ὑγρὰ, καθ' ὃ μέντοι τὰ μὲν ὀξέα, τὰ δὲ στρυφνὰ, τὰ δ' ἁλμυρὰ, τὰ δὲ γλυκέα, ταύτῃ διαλλάττει, οὐκ ἀκούει δὲ ἐν τούτοις αὐτὸς ἑαυτοῦ. λέγων γὰρ ᾗ διαφέρει τὰ ὑγρὰ κατασκευάζειν οἴεται μηδεμίαν ἐν αὐτοῖς εἶναι διαφορὰν, ἀλλὰ μάτην μὲν Ἱπποκράτην διαφορὰν εἰρηκέναι, μάτην δὲ Θεόφραστον

mis dialectices rudimentis ineruditus rationem quaerit? Quis homo Graecus eſt medicus, grammaticus, rhetor, philoſophus aut denique quivis alius rationes ſcrutaturus Platonis Philebum non legerit? Sed quid Philebum profero? Non enim in hoc ſolo libro propoſitam rationem docuit Plato, verum etiam aliis in multis meminit, quorum unum ſaltem oportebat admirabilem Lycum legiſſe, qui ſcientificas rationes ſcrutabatur. Turpe ſiquidem eſt eum qui Hippocratem arguere contendit rationesque concludentes diſquirit, prout cenſet, illa minime videri didiciſſe quae prima inter philoſophos tractantur. Verum per Jovem, admirandum ipſius de humidis exemplum eſt. Etenim hoc vult ea nihil inter ſe differre, qua omnia ſunt humida, qua tamen haec acida, alia acerba, alia ſalſa, alia dulcia, hac ratione differre. In his vero ipſe ſe ipſum non obaudit. Quum enim qua humida differunt profert, arbitratur nullam ipſis ineſſe differentiam comprobaſſe, imo fruſtra Hippocratem differentiam attuliſſe,

ὅλην πραγματείαν γεγραφέναι περὶ χυλοῦ. καίτοι καὶ αὐτὸ τοῦτο τοὔνομα ὁ χυλὸς ὑγροῦ διαφοράν τινα ἐνδείκνυται, ἀλλ' ὅμως καίτοι διαφορά τις οὖσα ὑγροῦ, πάλιν αὐτὴν τέμνεσθαι πέφυκεν εἰς ἑτέρας διαφοράς. οὐ μὴν θαυμαστὸν εἰς τοσοῦτον ἀπαιδευσίας ἥκοντα Λύκον, ὡς νομίζειν ἐν ὄξει στύφουσαν εἶναι ποιότητα, τοιαύτην τολμῆσαι πρὸς Ἱπποκράτην γράφειν ἀντιλογίαν. τὰ γὰρ οὕτως ἐναργῆ καὶ Διοσκορίδης ὁ Ἀναζαρβεὺς ἐγίγνωσκεν, οἵ τ' ἄλλοι πάντες οἱ τὰ περὶ ὕλης ὑπομνήματα γράψαντες. ὀνομάζουσι γοῦν ἐν ταύταις τὰ μὲν ἁλυκὰ, τὰ δὲ ἁλμυρὰ τὰ δὲ πικρὰ, τὰ δὲ γλυκέα, τὰ δὲ αὐστηρὰ, τὰ δὲ στρυφνὰ, τὰ δὲ στύφοντα, τὰ δὲ δριμέα, τὰ δὲ ὀξέα. Λύκος δ' ὁ θαυμασιώτατος ἤτοι οὐδ' ὅλως γινώσκει διαφέρουσαν ὀξεῖαν ποιότητα στυφούσης ἢ πεπήρωται τὴν γεῦσιν, ὅς μηδ' ὅλως αἰσθάνεσθαι τῶν ἐν τοῖς χυμοῖς διαφορῶν. ἔοικεν οὖν ὡς ἀπίου καὶ μεσπίλου καὶ μήλου καὶ κυδωνίου τοῦ [367] ὄξους αἰσθάνεσθαι, καίτοι γε πάντων ἀνθρώπων ἔνια μὲν τῶν μήλων

frustra quoque Theophrastum integrum de succo opus conscripsisse. Quamquam vero id ipsum nomen *succus* aliquam humidi differentiam prae se fert, nihilo minus etiam quaedam est humidi differentia, quae rursus in alias differentias secari consuevit. Num admirationis est Lycum ad tantam imperitiam appulisse, ut auguretur adstringentem aceto inesse qualitatem talemque adversus Hippocratem ausum esse controversiam scriptis objicere? Haec enim ita dilucida tum Dioscorides Anazarbeus novit, tum ceteri omnes qui de materia medica commentarios scripsere, in quibus alia quidem salsa nominant, alia salsuginosa, alia amara, alia dulcia, alia austera, alia acerba, alia adstringentia, alia acria, alia acida. At eminentissimus Lycus aut acidam qualitatem ab adstringente discrepantem plane non agnoscit aut depravato est gustu, qui nullas prorsus saporum differentias percipit. Videtur enim in pyri, mespili, mali et cydonii, ita et aceti sapor deprehendi, quum tamen cuncti homines poma nonnulla

ὀξέα καλούντων, ἔνια δὲ στύφοντα, γλυκέα δὲ ἄλλα, καθάπερ, οἶμαι, καὶ ῥοιὰς ὀξείας τε καὶ στυφούσας καὶ γλυκείας. ἐν μέν γε τοῖς οἴνοις, ᾧ ἀρετὴ κακίας ἀφώρισται, στύψις ὀξύτητος, εὐγενεῖς μὲν γὰρ οἱ στύφοντες. ὀξὺς δ' οὐδεὶς κατὰ φύσιν, ἀλλ' εἰ καὶ μικρὸν αὐτοῖς προσέλθῃ τοιαύτης ποιότητος, ὑποπτεύομεν αὐτίκα τὴν εἰς ὄξος αὐτῶν μεταβολήν. ἴσως οὖν ὁ Λύκος οὐδ' ὀξυλάπαθον, οὐδ' ὀξαλίδα, λαπάθου τε καὶ θριδακίνης διεγίνωσκεν, οἷς στυφούσης μὲν ποιότητος οὐδὲ τοὐλάχιστον ὑπάρχει, τῆς δὲ ὀξείας δαψιλῶς μετέσχηκεν ἄμφω. θαυμαστὸν μὲν οὖν εἰ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς ὀξείας ποιότητος ὠνόμασται, τὸ δὲ ὄξος αὐτὸ οὐ μετέσχηκεν αὐτῆς. ἀλλ' ὁ μηδὲ τὰς κοινὰς αἰσθήσεις ἀποσώζων Λύκος, ἐγκαλεῖν Ἱπποκράτει τολμᾷ. πάλιν οὖν ἔγνω τὴν παρὰ τοῖς φυσικοῖς ζήτησιν ὑπὲρ τοῦ τῶν χυμῶν ἀριθμοῦ. κατὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲν, ὡς ἔοικε, διαφέρει χυμὸς χυμοῦ, καθόσον χυμός ἐστιν. ἡδέως ἂν οὖν ἤκουσα τίνος τῶν ὄντων εἰσὶν αἱ τοιαῦται διαφοραὶ, γλυκὺς, ὀξὺς, δρι-

acida vocitent, nonnulla ftyptica, alia dulcia, quemadmodum arbitror et mala punica tum acida tum ftyptica tum dulcia. At vinorum quidem, quatenus virtus a vitio et adftrictio ab acore fecernitur, generofa certe funt ftyptica. Acidum fecundum naturam nullum eft. Imo fi paucum ipfis etiam hujusmodi qualitatis acidae acceflerit, in acetum eorum mutationem fore quam primum fufpicamur. Itaque fortaffis Lycus neque oxylapathum, neque oxalidem a lapatho et lactuca novit difcernere, quibus adftringentis quidem facultatis ne minimum quidem eft, acidae vero ambo plurimum participant. Mirum profecto, fi haec ab acida qualitate denominata fint nec ejus quidquam acetum ipfum participet. Jam vero qui ne communes quidem fenfus integros fervat Lycus Hippocratem audet accufare. Praeterea de faporum numero quaeftionem novit. Ad hoc enim, ut videtur, fapor phyficorum a fapore, quatenus fapor eft, nihil differt. Quare ex eo libenter audirem, cujusnam rei fint hujusmodi differentiae, dulcis, acidus,

μὺς, πικρὸς, ἁλμυρὸς, ἁλυκὸς, στρυφνὸς, αὐστηρὸς, στύφων, λιπαρός. εἰ μὴ γὰρ χυμῶν ἴσως ἤτοι φωνῶν ἢ χρωμάτων ἢ ὀδμῶν ἢ διὰ τῆς ἁφῆς εἰς γνῶσιν ἥκουσι. παρὰ ταύτας γὰρ οὐκ ἔχομεν ἄλλην αἴσθησιν, ἀλλ' εἰσὶν αἱ πᾶσαι πέντε, γεῦσις καὶ ἀκοὴ καὶ ὄψις καὶ ὄσφρησίς τε καὶ ἁφή. διαγινώσκομεν δὲ ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις ἄλλα τῶν αἰσθητῶν, οὕτως τῇ γεύσει καὶ τοὺς χυμούς. ὡς δὲ ἐν τοῖς ὑγροῖς αἱ διαφοραὶ πολλαὶ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κἀν ταῖς αἰσθήσεσιν. καίτοι γε ᾗ αἰσθήσεις εἰσὶν, οὐ διαφέρουσιν, ἀλλ' ὁ διαλεκτικώτατος Λύκος οὐκ ἐάσει λέγειν ἡμᾶς οὔτ' ἐν τοῖς χυμοῖς εἶναι τὰς εἰρημένας διαφορὰς, οὐδὲ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν, ἃς ἅπαντες γιγνώσκουσιν, οὔτ' ἐν τοῖς χρώμασι καὶ λευκὸν καὶ μέλαν καὶ φαιὸν καὶ ξανθὸν καὶ πυῤῥὸν, ἐρυθρόν τε καὶ φοινικοῦν καὶ κυανοῦν. οὔτε γὰρ χρῶμα χρώματος ᾗ χρῶμά ἐστι διαφέρει. μαίνονται τοίνυν ἅπαντες ἰατροὶ καὶ φιλόσοφοι χρωμάτων μὲν ἡγούμενοι διαφορὰς εἶναι τὰς εἰρημένας. χυμῶν δὲ τὸν ὀξὺν καὶ πικρὸν καὶ δριμὺν, ὅσους τ' ἄλλους ὀλίγον ἔμπροσθεν εἶπον,

acris, amarus, falfugineus, falfus, acerbus, aufterus, adftringens, pinguis. Nifi enim hae faporum fint differentiae, fortaffis erunt aut vocum aut colorum aut odorum aut tactu in cognitionem veniunt. Nam praeter eos alium fenfum non habemus, fed univerfi quinque funt inaequales guftus, auditus, vifus, odoratus et tactus. Quemadmodum autem fenfilium alia aliis dignofcimus, fic et guftu fapores. At vero ut in humidis multae funt differentiae, fic et in fenfibus, etiam fi quatenus funt fenfus non differant. Verum in dialecticis maxime verfatus Lycus dicere nos non permittit, neque praedictas effe in faporibus differentias, neque in fenfibus, quas omnes agnofcimus, neque in coloribus, album, nigrum, fufcum, flavum, fulvum, rubrum, puniceum, caeruleum. Neque enim color a colore, qua color eft, differt. Infaniunt ergo medici omnes et philofophi, qui praedictas colorum differentias effe arbitrantur, faporum vero acidum, amarum, acrem et quoscunque alios paulo ante commemoratos, quemad-

Ed. Chart. IX. [367. 368.] Ed. Baſ. V. (333.)
ὥσπερ καὶ τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν. οὔτε γὰρ χρῶμα χρώματος, ᾗ χρῶμά ἐστι, διαφέρει, ὡς οὔτ' αἴσθησις αἰσθήσεως οὔτε χυμὸς χυμοῦ, καθάπερ οὐδὲ πυρετὸς πυρετοῦ, ὅτι μηδὲ θερμὸν θερμοῦ. μαίνονται τοίνυν οἱ γράψαντες ἰατροὶ, πυρετῶν διαφορὰς πολλὰς καὶ τὸν καῦσον καὶ τὴν λειπυρίαν καὶ τὸν ἠπίαλον καὶ τὸν τυφώδη καὶ τὸν λοιμώδη καὶ τὸν ἡμιτριταῖον, ἀμφημερινόν τε καὶ τριταῖον καὶ τεταρταῖον. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Λύκος ἑτέρωθι γράφει πυρετῶν διαφορὰς, ὥσπερ γε καὶ τῶν ἄλλων σχεδὸν ἁπάντων πραγμάτων.

ε'.

[368] Τί ποτ' οὖν δόξαν αὐτῷ νῦν ἐπελάθετο τοῦ τέμνειν ἕκαστον τῶν ἄλλων εἰς τὰς οἰκείας διαφορὰς, ὅς γε καὶ περὶ τοῦ τῶν ἀχύρων ἐξαπτομένου πυρὸς, ὡς χρῆσθαι τοῖς τὸν χρυσὸν ἐργαζομένοις ἔθος, οὐδεμίαν εἶναι νομίζει διαφορὰν, ἀλλὰ πρὸς τὸ τὰς ἄλλας ὕλας. οὐδὲ γὰρ τὸ πῦρ τοῦ πυρὸς, ᾗ πῦρ ἐστιν, ἢ κατὰ τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον,

modum et ipſorum ſenſuum. Neque enim color a colore, qua color eſt diſcrepat, ut neque a ſenſu ſenſus, neque ſapor a ſapore; quemadmodum neque febris a febre diffvery, quod a calido calidum non diſſideat. Itaque medici deſipiunt, qui multas febrium differentias ſcripſerunt, ardentem, lipyriam, epialam, typhodem, peſtilentem, hemitritaeam, quotidianam, tertianam, quartanam. Imo et ipſe Lycus alibi febrium, ut et aliarum rerum prope omnium, differentias ſcriptis mandavit.

V.

Quid igitur ipſi mentem obvolvit, qui nunc res alias ſingulas in proprias ſecare differentias oblitus eſt, quique etiam in igne ex paleis ſuccenſo, prout iis uti conſuetum eſt, qui aurum elaborant, nullam eſſe differentiam exiſtimat ab eo qui ex alia materia accenditur? Neque enim ignis ab igne, quatenus ignis eſt, ſed majoris minorisque

ἰσχυρὸν γάρ εἶναί τι καὶ ἀσθενὲς πῦρ ἐγχωρεῖ, καὶ τό γε τῶν ἀχύρων ἀσθενέστατον εἶναι νομίζων, ἐνταμιευτον εἶναί φησι πρὸς τὴν ἐργασίαν τοῦ χρυσοῦ. διατήκεσθαι γὰρ αὐτὸν καὶ διαῤῥεῖν ἰσχυροτέρᾳ πλησιάζοντα φλογί. ἀλλ', ὦ βέλτιστε Λύκε, φαίη τις ἂν οἶμαι πρὸς αὐτὸν, εἰ τῶν φυσικῶν φιλοσόφων ἠκηκόεις ζητούντων ὅπως αἱ φλόγες γεννῶνται κατανενόηκας ἂν οἶμαι τὰς ἐν αὐταῖς διαφοράς. ἐγὼ τοίνυν ὅσον οἷόν τε διὰ βραχυτάτων ἐπιτέμνεσθαι λόγον οὐ μικρὸν ἐξηγήσομαί σοι περὶ αὐτῶν. ὁρᾷς, οἶμαι, τῆς καιομένης ὕλης ἀναθυμίασίν τινα γιγνομένην ἐν διεσπασμένοις ἀπ' ἀλλήλων μορίοις, ὧν μεταξύ τις ἀὴρ ἀπολαμβανόμενος, ἐξ ἀνάγκης (334) μὲν δήπου θερμαίνεται. παμπόλλην δὲ ἴσχει διαφορὰν ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον. ἀλλὰ καὶ τὰ διαλείμματα τῶν ἀναφερομένων σωμάτων οὐκ ἴσα πάσαις ταῖς φλοξίν ἐστιν, ὥσπερ οὐδ' αὐτῆς τῆς ἀναθυμιάσεως ἡ φύσις, ἀλλὰ καὶ μεγέθει καὶ σμικρότητι διενήνοχεν

ratione differt: vehementem enim ignem aliquem et imbecillum esse conceditur; igneum vero ex paleis succensum imbecillum esse ratus eum ad aurum elaborandum ait maxime idoneum esse. Ipsum namque liquefieri ac diffluere oportet, si vehementiori flammae admoveatur. Sed o praeclarissime Lyce quisquam auguror, ipsum interpellaverit, si physicos philosophos, quomodo flammae procreentur, differentes audivisses, eorum mea quidem sententia differentias intellexisses. Quare ego verbis quam potero brevissimis concidere non parvam de iis quaestionem tibi sum explicaturus. Cernis, opinor, dum uritur materia, quandam evaporationem in separatis ab invicem partibus excitatam, inter quas medius quidam aër intercipitur, qui sane necessario calefit, maximam tamen pro majoris et minoris ratione differentiam consequitur. Sed et corporum quae efferuntur interstitia flammis omnibus aequalia non sunt, quemadmodum neque ipsius exhalationis natura, sed tum magnitudine tum pravitate inter se

ἀλλήλων τὰ τῆς καιομένης ὕλης ἀναθέοντα μόρια καὶ πυκνότητι καὶ μανότητι καὶ τῷ τὰ μὲν ἡμίκαυτα, τὰ δ' οἷον ὁλόκαυτα ὑπάρχειν, ἢ ὅλως τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἧττον ἐκπυροῦσθαι. ὅταν οὖν ταῦτα φαίνηται τοσαύτην ἔχοντα τὴν διαφορὰν, ὅ τε ἀὴρ ὁ δεδεγμένος αὐτὰ ποτὲ μὲν μᾶλλον ὑπ' αὐτῶν ἐκτεθερμασμένος ᾖ, ποτὲ δ' ἧττον, ἀναγκαῖον εἶναι παμπόλλην γε ποικιλίαν γίγνεσθαι καὶ διαφορὰν οὐκ ὀλίγην τῆς φλογός. ἡ γὰρ τῆς μίξεως ἀνομοιότης τὸ πλῆθος τῶν διαφορῶν ἐργάζεται.

---

## στ'.

Ὥσπερ δὲ τὰ περὶ τοῦ πυρὸς ἀμαθῶς εἴρηται τῷ Λύκῳ, κατὰ τὸν αὐτὸν, οἶμαι, τρόπον κἀπειδὰν φάμενος τριχῶς ἐννοεῖσθαι τὸ πολὺ θερμὸν, ἕκαστον τῶν σημαινομένων ἐπεξέρχεται. τὸ μὲν γάρ τι κατὰ τὴν οὐσίαν φησὶν ἐννοεῖσθαι τὸ πολὺ θερμὸν, τὸ δέ τι κατὰ τὴν ἐπίστασιν τῆς ποιότητος, τὸ δέ τι κατὰ τὴν ἰσχὺν τῆς οἰκείας ἐνερ-

differunt, quae ex accenfa materia evehuntur particulae, tum etiam denfitate tum raritate; quodque hae quidem femiuftae fint, illae vero prorfus aduftae, aut denique quod hae magis, illae minus accendantur. Quum igitur hae tantam differentiam obtinere confpiciantur tum vero qui eas excepit aër, interdum magis, interdum etiam minus ab ipfis excalefiat, arbitror quam plurimam diverfitatem, neque paucas flammarum neceffario effe differentias. Mixtionis enim inaequalitas differentiarum multitudinem efficit.

---

## VI.

Quemadmodum autem quae de igne imperite a Lyco pronunciata funt, ad eundem quoque modum opinor, posteaquam trifariam protulit copiofum calidum accipi, unumquodque fignificatum enarrat. Aliud enim copiofum calidum fecundum fubftantiam dicit intelligi; aliud vero fecundum qualitatis intenfionem, aliud denique fecundum

Ed. Chart. IX. [368. 369.] Ed. Baſ. V. (334.)

γείας. ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν οὐσίαν εἶναι τοῖς αὐξανομένοις πολὺ θερμὸν ἐπὶ σμι- [369] κρῷ γε τῷ τοῦ σώματος ὄγκῳ οὔτε κατὰ τὴν τῆς ποιότητος αὔξησιν, οὐ γὰρ φαίνεται θερμότερον τῶν ἀκμαζόντων. ἐν μὲν δὴ τῇ τῶν οἰκείων ἔργων ἰσχύϊ συγχωρεῖ μὲν ὑπερέχειν τὸ τῶν αὐξανομένων θερμὸν, ἀλλ' οὐ κυρίως λέγεσθαι. ἔστι μὲν οὖν ἡ ῥῆσις αὐτοῦ, δι' ἧς ταῦτα δηλώσει, μεγίστη. ἀλλ' ἐγώ μοι δοκῶ, καθάπερ ἐπὶ τῆς προγεγραμμένης ἔπραξα, καὶ νῦν οὕτω ποιήσειν. οὖσαν γὰρ κἀκείνην μακροτάτην οὐχ ὅλην ἔγραψα, μόνον δὲ τὸ ἐπικαιρότατον αὐτῆς ἐξέλεξα. γιγνέσθω τοίνυν κἀπὶ ταύτης οὕτως καὶ γραφέσθω τὸ χρησιμώτατον εἰς τὸ προκείμενον μέρος αὐτῆς. ὁ μὲν ἕτερος οὖν μοι τῶν λόγων καὶ δὴ πέρας ἔχει, ἐπὶ δὲ τὸν λοιπὸν ἂν ἀφικοίμην, δύο γὰρ δήπου μεμνῆσθαί μου προθεμένας εὐθὺς ἐπιζητήσεις ἐν ἀρχῇ, μίαν μὲν τὴν εἰ ὀρθῶς προσέθηκεν Ἱπποκράτης τὸ ἔμφυτον, ἄλλην δὲ εἰ ὀρθῶς εἶπε, πλεῖστον εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμόν. τῆς δ' ἑτέρας οὖν ζητήσεως

propriae actionis robur. Verum neque ſecundum ſubſtantiam iis qui creſcunt copioſum calorem eſſe, in exigua ſcilicet corporis mole, neque ſecundum qualitatis incrementum: non enim in vigentibus calidior apparet; calorem tamen in propriarum functionum robore iis qui creſcunt excedere concedit, ſed non proprie dici. Porro ipſius oratio qua haec explicat ampliſſima eſt. Verum ego ut in ſuperioribus ſcriptis egi, ſic et nunc acturus videor. Quum enim longiſſima eſſet illius oratio, non univerſam deſcripſi, ſed eam ſolum illius partem elegi quae eſſet opportuniſſima. Sic igitur in hac agatur et quae pars ipſius ad propoſitum maxime conferat, ea ſcriptis prodatur. Enimvero altera quidem mihi oratio finem habet, ad reliquam vero accedamus. Meminiſſe ſiquidem oportet duas ſtatim ab initio quaeſtiones a me fuiſſe propoſitas; alteram quidem an recte Hippocrates *innatum* appoſuerit, alteram an recte pronunciaverit *plurimum iis qui creſcunt eſſe calidum*. Jam ergo prima quaeſtione abſoluta ad re-

ἐκτετελεσμένης, ἐπὶ ταύτην οὖν λοιπὸν τραποίμην καὶ ἐπιχειρήσαιμι ἀνασκοπεῖσθαι, εἰ ὀρθῶς λέλεκται, πλεῖστον εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμόν. κατὰ δὴ τὸ ἐξετάζειν ἕτερον θερμὸν, τριττὰ τυγχάνει ὄντα τὰ ἐπιζητήσεως δεόμενα καὶ μάλα πολὺ κεχωρισμένα ἀλλήλων. ἓν μὲν τί ποτέ ἐστι τὸ πλεῖον ἄλλο ἄλλου θερμὸν, ἕτερον δὲ τί ποτέ ἐστιν ἄλλο ἄλλου θερμότερον, καὶ τρίτον τί ποτέ ἐστιν ἄλλο ἄλλου θερμὸν ἰσχυρότερον. εἰ μὲν οὖν τύχῃ τις ἐρόμενος ἡμᾶς ποῖόν τί ἐστι τὸ πλεῖον ἄλλο ἄλλου θερμὸν, τὸ ἀνάλογον ὀφείλομεν ἀποκρίνεσθαι ὡς καὶ πρὸς τὸν ἕτερον ἐρόμενον ποῖόν τί ἐστιν ἕτερον ἑτέρου ὑγρὸν πλεῖον ἀποκρινοίμεθα. ὥσπερ γὰρ ἐνταῦθα πρῶτον τὸ ἐπερώτημα πρὸς τὸ εἰρημένον ἐστὶν, οὐκέτι ἄλλο τι ὀρθῶς ἀποκρίνεσθαι ἀλλ' ἢ μόνον τοῦτο τὸ τῇ οὐσίᾳ ὑπερβάλλειν πλεῖον, ἀμέλει ὑγρὸν ἄν τις εἴποι τὸν ἀμφορέα τοῦ ἡμίσεως. οὕτω δὲ κἀπὶ τοῦ θερμοῦ, εἰ τὴν αὐτήν τις ἐρώτησιν ἐρωτοίη ταύτην, ποῖόν ἐστι πλέον τοῦ ἑτέρου θερμὸν, οὐκ ἂν ἄλλο τι ὀρθῶς

siduam veniamus atque contemplari aggrediamur, rectene dictum sit: *crescentibus plurimum caloris esse?* Porro ad alterum calidum cum altero explorandum tria emergunt, quae disquisitionem desiderant, etiam plurimum inter se distantia. Primum est quid sit copiosius aliud alio calidum esse; alterum quid sit aliud alio calidius esse; tertium quid sit calidum aliud alio validius. Si quis igitur forte nos roget, quale quid sit copiosius aliud alio calidum esse, simili analogia respondere debemus, ut etiam alteri interroganti, qualenam sit quod alterum altero est exuberantius respondebimus. Quemadmodum enim primum huc interrogatio ad id quod enunciatum est tendit, nihil quidquam respondendum est aliud, praeterquam hoc solum nimirum ipsa substantia exuberare copiosius, plus siquidem humoris amphoram dimidio continere quisquam dixerit. Sic vero et in calido, si quis hac eadem interrogatione perquirat, qualenam sit calidum quod altero amplius est, nihil quidquam aliud recte respondebimus, quam

ἀποκρινοίμεθα ἢ τὸ τῇ οὐσίᾳ πλέον διὰ τὸ οὐσίας ὑπάρχειν πλεῖον δηλονότι καὶ παρήκειν τόπῳ πλείονι. καὶ οὐδὲν ἄν γε κωλύσει ταὐτὸν καὶ πλεῖον εἶναι θερμὸν καὶ ἐπ' ἔλαττον θερμὸν, ὥσπερ γε καὶ τὸ πλεῖον τῇ οὐσίᾳ ὑγρὸν, δύναιτ' ἂν ἐπ' ἔλαττον εἶναι κεχυμένον. πρὸς μὲν οὖν τό γε ἐπερώτημα τοῦτο ὀρθῶς ἄν τις ἀπεκρίνατο· πρὸς δ' αὖ ἐκεῖνο τὸ ποῖόν ἐστιν ἕτερον ἑτέρου θερμότερον ἀποκρίνασθαι ὀρθῶς ἐστι τὸ κατὰ τὴν θάλψιν ἐπιτεταμένον μᾶλλον, κἂν ἐπὶ οὐσίας ἐλάττονος τύχῃ ὄν. ὥσπερ γε πρὸς τὸν ἐρόμενον ὁποῖόν τί ἐστιν ἕτερον ἑτέρου λευκότερον ἔστιν ἀποκρίνασθαι ὀρθῶς τὸ ἐπιτεταμένον μᾶλλον κατὰ τὴν ποιότητα τὴν λευκήν. κατὰ γοῦν τοῦτο κἂν ἐν βραχεῖ ὄγκῳ τύχῃ οὖσα χιὼν, λευκοτέραν τις φαίη αὐτὴν εἶναι οὐτινοσοῦν ἄλλου λευκοῦ, ὥσπερ γε καὶ πρὸς τὸν ἐρόμενον ποῖόν ἐστι τὸ ἕτερον ἑτέρου ὑγρότερον ἀποκρίνασθαι ἔστιν ὀρθῶς τὸ μᾶλλον κεχυμένον, οἷον τὸ ὕδωρ τοῦ μέλιτος καὶ τῆς πίττης, κἂν τὸ μὲν ὕδωρ ἐν πάνυ βραχείᾳ οὐσίᾳ θεωρῆται, τὸ δὲ μέλι καὶ ἡ πίττα ἐν ὑπερβολῇ. οὕτω δὲ καὶ

quod fubftantia fit amplius, quod nimirum plus in eo fit fubftantiae et ampliorem locum occupet. Atque etiam nihil prohibebit in eodem et plus esse calidi et minus tamen caloris; quemadmodum etiam humidum, quod plus fubftantia, minus tamen fufum esse poteft. Ergo ad hanc interrogationem quivis recte refpondebit. Illi rurfum ubi quaeritur, qualenam fit quod alterum altero eft calidius, recte refponderi poteft, quod etiamfi minus habeat fubftantiae, intenfiori tamen calore conftat. Quemadmodum enim interroganti, qualenam fit quod alterum altero candidius eft, recte refpondere licet quod fit ad albam qualitatem adauctius, proindeque nix, etiamfi exigua fit mole, eam tamen ipfam quivis quocunque alio albo candidiorem esse affirmaverit. Quemadmodum etiam quaerenti qualenam quod alterum altero fit humidius, fcite refpondebitur, quod fufum magis fit, veluti aqua, melle ac pice, quamquam aqua quidem in pauca fubftantia confpicitur, mel vero et nix in exuberantia. Sic etiam de calido

πρὸς τὸν περὶ θερμοῦ ἐρόμενον ποῖόν τί ἐστιν ἕτερον ἑτέρου θερμότερον ὀρθῶς ἐστιν ἀποκρίνασθαι τὸ μάλιστα ἐπιτεταμένον [370] κατὰ τὴν θάλψιν, οἷον τὸ πῦρ οὐκ ἂν ἐπ᾽ ὀλίγης οὐσίας θεωρεῖται, ἕτερον δέ τί που θερμὸν καὶ χλιαρὸν ἀντεξεταζόμενον τούτου τυγχάνον ἐπὶ πλείονος οὐσίας ὑπάρχον. πρὸς μὲν οὖν ταῦτα αἵδ᾽ ἀποκρίσεις εἰσὶ, πρὸς δὲ τὸν ἀναπυνθανόμενον, ποῖόν τί ἐστι τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἰσχυρότερον θερμὸν οὐκέθ᾽ ὁμοία ταῖς πρόσθεν ἀπόκρισις. οὔτε γὰρ τὸ κατὰ θάλψιν ἐπιτεταμένον μᾶλλον ἀποκρινούμεθα οὔτε τὸ ἐπ᾽ οὐσίας θεωρούμενον πλείονος, ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν ἄνυσιν τοῦ ἔργου ὑπερβάλλον. συνίσταται δ᾽ ἂν ὅπερ λέγω οὕτως· ἔργα δήπου τὰ τοῦ θερμοῦ πολλά ἐστι. χεῖται γάρ τινα τούτῳ καὶ ἄλλα συνίστησι καὶ μεταβάλλει μάλα πολλὰ καὶ ὡς κατὰ μέρος εἰπεῖν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων σωμάτων πέττει τὴν τροφὴν ἐν γαστρὶ καὶ τοῖς ἐντέροις καὶ εἰς τὸ σῶμα ἀνάγει τὴν κατεργασίαν καὶ πρὸς σῶμα ἀλλοιοῖ καὶ προσφύει τοῖς ἡμετέροις σώμασιν αὐτὴν, κατά γε τὴν θρέψιν καὶ τὴν αὔξησιν. ἔστιν οὖν ἰσχυρότερον ἕτερον ἑτέρου θερμὸν τὸ μᾶλλον παρέχεσθαι

interroganti quale fit quod alterum altero fit calidius jure refpondebitur quod in colore maxime fit adauctum, qualis ignis non in pauca fubftantia confpicitur, illique alterum quoddam calidum opponitur quod fit tepidum, fed ampliorem quam hoc fortitum fubftantiam. Ergo ad interrogata hae funt refponfiones. Scifcitanti vero qualenam fit alterum altero validius calidum, non eaedem ac fuperiores funt refponfiones. Neque enim quod in calore intenfiore fit refpondemus, neque quod in fubftantia majori confpiciatur, fed quod in operis perfectione excedat. Ceterum quod dico ita ftatuitur. Coloris fane opera multa funt. Quaedam enim eo funduntur, alia coguntur, plurima quoque ille transmutat, atque ut figillatim dicam in noftris corporibus, in ventriculo et inteftinis alimentum concoquit operamque in corpus deducit, ad corpus immutat ipfamque noftris partibus magis tum ad nutritionem

Ed. Chart. IX. [370.] Ed. Baf. V. (334.)

ταῦτα δυνησόμενον. τὸ δὲ τυγχάνον ὂν οὐχὶ πάντως, τὸ ἤτοι κατὰ τὴν ποιότητα ἐπιτεταμένον ἢ κατὰ τὴν οὐσίαν πλεῖον. πολλάκις γὰρ τὸ ἔλαττον τῇ οὐσίᾳ καὶ τὸ ἔλαττον τῇ θάλψει ἀνυσιμώτατον πρὸς τὸ ἔργον ἐστίν. ὡς γὰρ τὸ πρότερον εἴπομεν ἡμῖν πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν οἰκείων ἔργων, οὐ τὸ μάλιστα ἐπιτεταμένον ἐστὶν ἰσχυρότερον, ἀλλὰ τὸ μάλιστα σύμμετρον. ὡς τό γε ἐπιταθὲν κατ' αὐτὴν τὴν θάλψιν, ἐνίοτε καὶ βλάβος τοῖς ἔργοις γίνεται, καί μοι τούτου πιστότατα ἱκανὰ, ἃ πρόσθεν ἡμῖν ἐγὼ διεξῆλθον περὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ θερμοῦ λέγων. τούτων ὧδε ἐχόντων καὶ τριῶν ὄντων, ὥσπερ προείρηκα, τῶν ἐπιζητουμένων κατὰ τὸ ἀντεξετάζειν, ἕτερον πρὸς ἕτερον θερμὸν, ἐπειδὰν Ἱπποκράτης φησὶν ἐνταῦθα ἔχειν τὰ αὐξανόμενα τὸ θερμὸν πλεῖστον τὸ ἔμφυτον, τῶν τριῶν ἓν ἢ κυρίως χρώμενος ταύτῃ τῇ φωνῇ, ψεῦδός τε εἴρηκεν ἢ κακῶς κέχρηται τῇ φωνῇ καὶ ψεῦδός τι εἴρηκεν ἢ ἵνα ἀληθές τι δόξῃ εἰρηκέ-

tum ad incrementum inferit. Ergo validius eft alterum altero calidum, quod ifta praeftare valeat opera. Id nequaquam femper confequitur, quod aut qualitate intenfius fit aut fubftantia copiofius. Nam plerumque quod paucioris eft fubftantiae et paucioris caloris ad opus obeundum eft efficaciffimum. Ut enim prius loquebamur ad propriorum operum confectionem calidum, non quod maxime adauctum, fed quod maxime commoderatum eft, validius exiftit. Quare calidum ipfo calore protenfius interdum etiam functiones laedit. Quae vobis fuperius ego de calidi proprietate differui, haec ad fidem faciendam maxime digna fufficiunt. Quum autem haec ita fe habeant fintque tria, ut prius dixi, quae in alterius calidi cum altero comparatione difquiruntur; quumque Hippocrates hic pronunciaverit: *quae crefcunt calidi innati plurimum habere*, ex tribus unum commififfe neceffe eft. Aut enim proprie hac loquutione ufus falfum aliquid protulit aut plane hac loquutione abutitur et aliquid falfi enun-

ναι, χρὴ γὰρ αὐτὸν οὐ καλῶς τῇ φωνῇ κεχρῆσθαι. εἰ μὲν γὰρ λέγει πλεῖστον εἶναι τὸ θερμὸν τοῖς αὐξανομένοις, οἷον κατὰ τὴν οὐσίαν, ὡς ἂν καὶ τὸ ὑγρόν τις φαίη πλεῖστον εἶναι τοῦ ἀμφορέως, οὐ τὸ διπλάσιον τούτου, τῇ μὲν φωνῇ ὀρθῶς δόξει κεχρῆσθαι, ψεῦδος δέ τι πολὺ ἀνάγκη ἐστὶν αὐτὸν εἰρηκέναι. οὐ γάρ ἐστι τῇ οὐσίᾳ τὸ ἐπὶ τῶν αὐξανομένων θερμὸν πλεῖστον, ὅτι οὐδὲ ὁ τοῦ σώματος ὄγκος μείζων ἐστὶν ἐπὶ τούτων ἢ ἐπὶ τῶν ἀκμαζόντων τε καὶ γερόντων. τὸ δ' ἔμφυτον θερμὸν παντὶ παρεκτέταται τῷ σώματι. εἰ δ' αὖ πλείονα λέγει τοῖς αὐξανομένοις καὶ ταύτην τὴν θάλψιν ἐπιτεταμένην ἴσως τούτου θερμοτέραν, ὡς ἂν (335) καί φαίη τις βουλόμενος εἰπεῖν τὴν χιόνα λευκοτέραν εἶναι ἄλλου του τῶν λευκῶν, μὴ λευκοτέραν εἶναι αὐτὴν μηδὲ μᾶλλον λευκὴν, ἀλλὰ πλεῖον εἶναι τὸ λευκὸν τοῦδε λευκοῦ, κατ' ἀμφότερα δόξει ἁμαρτάνειν Ἱπποκράτην, κατά τε τὸ μὴ καλῶς κεχρῆσθαι τῇ φωνῇ καὶ κατὰ τὸ ἄλλως ψεῦδός τι λέγειν· κατὰ μὲν τὸ μὴ καλῶς κεχρῆσθαι τῇ

ciavit aut ut verum aliquid attuliffe videatur, ipfum tamen hac fententia belle ufum effe oportet. Si namque calidi plurimum crefcentibus effe pronunciat fecundum fubftantiam videlicet, veluti fi quis in amphora humidi plurimum effe protulerit, quod duplo vas humido fit amplius. Hac quidem loquutione recte ufus effe videtur, falfi tamen quiddam ipfum pronunciaffe maxime neceffe eft. Non enim crefcentibus fecundum fubftantiam ineft calidi plurimum, quum his non infit major corporis moles quam aetate florentibus ac fenibus. At calidum innatum univerfo corpori expanditur. Quod fi rurfus pronunciet adolefcentibus majorem eumque intenfiorem ineffe calorem, fortaffis altero calidiorem, quemadmodum fi quis protulerit, quum nivem re alia candidiorem affirmare velit, non illam effe candidiorem, neque magis candidam, fed in ea effe plus candoris, in utroque aberrare apparuerit Hippocrates, tum quod loquutione non probe fit ufus tum quod alias falfum quiddam enunciet. Quod lo-

φωνῇ διαμαρτάνειν ἂν δοκοίη, ὅτι τὴν ἐπ' οὐσίας πλείονος ταττομένην φωνὴν ταύτην ἔταξεν, ἐθέλων σημῆναι ποιότητα ἐπιτεταμένην μᾶλλον ὑπάρχειν τῇ θάλψει. ψεῦδος δέ τι ἂν δοκῇ εἰρηκέναι, ὅτι οὐ μάλιστα ἐπιτεταμένον τὸ θερμὸν τοῖς αὐξανομένοις κατὰ τὴν ποιό- [371] τητα, οὐ δεόντως, θερμότερον ἐπὶ τῆσδε τῆς ἡλικίας τοῦ θερμοῦ ἢ ἐπ' ἄλλης τινός. ὁ δὲ ἔφη εἶναι μάλιστα ἐπιτεταμένον ἐπὶ τῶν αὐξανομένων· ὅτι δὲ τοῦτο ψεῦδος τυγχάνει ὂν τὸ μάλιστα ἐπιτετάσθαι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμὸν, ῥᾴδιόν ἐστι παντὶ ἐπιστῆσαι. οὐδὲν γὰρ ἂν εὑρέθη γνώρισμα κατὰ τὸ σῶμα ὑπάρχον ἐπὶ τῶν αὐξανομένων τῆς μάλιστα κατὰ τὴν θάλψιν ἐπιτάσεως τοῦ θερμοῦ. τὸ γὰρ εἰρημένον ὑπὸ τούτου ἐν τῷ περὶ φύσεως ἀνθρώπου συγγράμματι, εἰς τέκμαρσιν τοῦ πλεῖστον εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμὸν, ἠλίθιον παντελῶς. τῷ γὰρ πρώτῳ χρόνῳ θερμότερον ἀποφαίνειν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, τεκμαιρόμενος τῇ αὐξήσει πλείστῃ τηνικαῦτα συντελουμένῃ. οὐ γὰρ ἂν πρὸς βίαν, φησὶ, καὶ παρὰ φύσιν ἀνεφέρετο ἡ τροφὴ πρὸς ἐναντίον τῷ αὐτῆς

quutione probe ufus non fuerit, is aberrare confpicietur, quum in majore fubftantia explicanda pofitam hanc loquutionem ftatuerit, dum intenfiorem caloris qualitatem oftendere nititur. Falfum autem quiddam pronunciaffe videbitur, quum calidum crefcentibus qualitate minime fit intenfius, neque hac in aetate jure calidum quam in alia quapiam fit calidius. At ille crefcentibus maxime intenfum effe pronunciavit. Quod autem falfum fit crefcentibus intenfius effe calidum, omnibus fcire facile eft. Nullum fiquidem compertum eft indicium in corpore eorum qui crefcunt, praefertim ratione caloris, intenfionis calidi. Nam quod ab eo in libro de natura humana pronunciatum eft ad probandum crefcentibus plurimum calidum effe plane irritum eft, videlicet primo aetatis tempore hominem effe calidiorem affirmare ducta ab incremento, quod tunc plurimum peragitur, conjectura. Non enim vi, inquit, et praeter naturam ferretur alimentum contra fui

τῆς βάρει ἐν τῷ αὔξεσθαι τὸ σῶμα, εἰ μή τι ἰσχυρὸν τὸ ἐπαναγκάζον ᾖ. τῷ γὰρ τοιούτῳ οὐ τὸ μᾶλλον ἐπιτετάσθαι κατὰ τὴν θάλψιν τὸ θερμόν ἐστι γνώρισμα, ἀλλὰ τὸ ἰσχυρότερον εἶναι. τὸ δὲ ἰσχυρότερον, ὡς ὀλίγον ἔμπροσθεν εἶπον, οὐ τοιοῦτον ἦν, οἷον τὸν μάλιστα ἐπιτεταμένον κατὰ αὐτοῦ ποιότητα, ἀλλὰ τὸ μάλιστα σύμμετρον πρὸς τὸ ἔργον· ὅτε δὴ οὖν ταῦτα ταύτῃ ἔχει, εἴπερ οὕτως λέγει Ἱπποκράτης, τὰ αὐξανόμενα τὸ θερμὸν ἔχει πλεῖστον τὸ ἔμφυτον, κατ᾽ ἀμφότερα διαμαρτάνει, κατά τε τὸ μὴ καλῶς κεχρῆσθαι τῇ φωνῇ καὶ κατὰ τὸ ψεῦδός τι ἄλλως εἰρηκέναι· εἰ δ᾽ ὡς τὸ τρίτον εἶπον λέγει, πλεῖστον εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμὸν ἐν ἴσῳ τοῦ τε ἰσχυροτάτου πρὸς τὴν ἄνυσιν τοῦ ἔργου, ὅπερ γίνεται ἐκ τοῦ μάλιστα σύμμετρον εἶναι, οὐχὶ δέ γε ἐκ τοῦ ἤτοι τῇ οὐσίᾳ πλεῖον ὑπάρχειν ἢ αὐτῇ τῇ θάλψει ἐπιτετάσθαι μάλιστα. τῇ μὲν οὖν φωνῇ δοκοίη ἂν καλῶς κεχρῆσθαι, ὅτι πλεῖστον εἶπεν εἶναι τὸ θερμὸν, δέον φάναι ἰσχυρότατον, τὸ μέντοι εἰρημένον ὀρθῶς λελέχθαι δοκοίη ἄν. ὥσπερ γὰρ αἱ αὐξήσεις ὑπὸ τοῦ

ponderis propenfionem, dum augetur corpus, nifi quid validum fit quod cogeret. Hoc enim hujusmodi non quod ratione caloris magis intendatur, calidum indicium eft, fed quod fit validius. At validius, ut paulo ante protuli, non id eft quod fua ipfius qualitate maxime intenfum, fed ad opus conficiendum contemperatiffimum eft. Quando igitur hunc in modum fe habent, fi ita loquatur Hippocrates: quae crefcunt calidum innatum habent plurimum, in utroque caefpitat tum quod non probe vocabulis utatur tum quod aliquid falfum alias pronunciaverit. At fi, ut in tertio dicebam, crefcentibus plurimum effe calidum, peraeque ac validiffimum fit ad operis perfectionem proponat, quod ex eo potiffimum oboritur, quia commoderatum eft, non quia ex fubftantia copiofiore conftat aut ex calore protenfiore procedit. Hac itaque loquutione non recte ufus effe videtur, quia plurimum effe calidum protulit, quod validiffimum dixiffe debuerat, id tamen ab eo recte pronunciatum effe videtur. Quemadmodum enim

ἐμφύτου γίνονται θερμοῦ, ὥσπερ οὖν ἐρεῖ ὁ λόγος, ἀμήχανον καὶ ἀδύνατον μὴ ἰσχυρότατον εἶναι αὐτὸ ἐπὶ τῶν αὐξανομένων. καί μοι εἰς τοῦτο καλῶς ἂν εἴη λελεγμένον τὸ ἐκ τοῦ περὶ φύσεως ἀνθρώπου συγγράμματος. ἀνάγκη γὰρ αὐξανόμενον καὶ χωρέον τὸ σῶμα πρὸς βίην ἰσχυρότατον ἔχειν τὸ θερμὸν αὐτῆς, οἵα καὶ ἡ τοῦ Λύκου ῥῆσις εἰς μῆκος μὲν ἐκτεταμένη, πλέον δὲ οὐδὲν ἑρμηνεύουσα τῶν ὑπ᾽ ἐμοῦ προειρημένων. εἰ μὲν γὰρ τῷ τῆς οὐσίας ὄγκῳ παραμετρῶν ὁ Ἱπποκράτης, πλέον ἔφησεν εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμὸν ἁμαρτάνειν αὐτὸν οἴεται, μικροτέρου σαφῶς τοῖς παιδίοις ὑπάρχοντος τοῦ σώματος. εἰ δὲ τὸ κατὰ τὴν θάλψιν ἐπιτεταμένον, πάλιν αὖ καὶ τούτου μάχεσθαί φησι τὸ φαινόμενον. εἰ δὲ τὸ κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἰσχυρότερον, ἀληθὲς μέν τι λέγεσθαι συγχωρεῖ, κεχρῆσθαι δὲ οὐ καλῶς αὐτὸν ἀποφαίνει τῇ λέξει. χρῆναι γὰρ οὐ πλέον, ἀλλ᾽ ἰσχυρότερον ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν εἰρῆσθαι τὸ τῶν αὐξανομένων θερμόν.

---

ab innato calido incrementa perficiuntur; fic ratio dictat fieri minime poffe, quin id adolefcentibus validiffimum fit. Atque id mihi praeclare pronunciatum fuerit, quod in libro de natura humana fcribitur. Quod enim crefcit atque vi procedit corpus, id calidum ipfius validiffimum habere neceffe eft. Qualiscunque fuerit Lyci oratio in prolixitatem protenfa nihil amplius quam quae a me prius commemorata funt explicat. Si namque fubftantiae molem metitus Hippocrates, copiofius crefcentibus effe calidum pronunciavit, ipfum aberrare cenfet, quum perfpicue puerulis minus corpus exiftat. Si vero intenfioris caloris ratione etiamnum quae huic apparent id oppugnare denunciat. Si denique quod in opere perficiendo validius fit, veram quidem fententiam dixiffe concedit, ipfum tamen loquutione non prope ufum fuiffe afferit. Non enim copiofius calidum, fed validius ad opus perficiendum in iis qui crefcunt pronunciaffe oportuerat.

---

ζʹ.

[372] Ἀλλʼ, ὦ βέλτιστε Λύκε, φαίη τις ἂν, οἶμαι, πρὸς αὐτὸν ἀπολογούμενος ὑπὲρ ὧν ἐπηρεάζει τὸν Ἱπποκράτην μὴ ταῦτα εἶναι μοχθηρὰ τὰ λεγόμενα. εὐθὺς οὖν τὸ κατὰ τὴν οὐσίαν πλέον θερμὸν, οὐχ ἁπλῶς κρίνεται τῷ τοῦ παντὸς ὄγκῳ σώματος, ἀλλʼ ὡς αὐτὸς ὁ Λύκος ἔλεγεν ἑτέρωθι, μέγιστον ἐγκέφαλον ἔχειν τὸν ἄνθρωπον οὐχ ἁπλῶς λαμβάνων τὸ μέγεθος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ζώου πρὸς τὸ ζῶον. ὥσπερ οὖν οὕτω σμικρὸν παιδίον ἐλέφαντος τοῦ μεγίστου μείζονα τὸν ἐγκέφαλον ἔχειν φησὶν, οὐ τῷ τοῦ σώματος ὄγκῳ μόνῳ προσέχων τὸν νοῦν, ἀλλὰ προστιθεὶς αὐτοῦ τὸ κατὰ τὴν ἀναλογίαν, οὕτω κἀπὶ τοῦ θερμοῦ σώματος ἐχρῆν πεποιηκέναι, σκεψάμενον ὁποῖόν τι τῶν ἐν ἡμῖν σωμάτων ἔμφυτον ὑπάρχει, τουτέστιν ἀρχέγονον. αὐτὸς γὰρ ἐπίσταται τοὔνομα καὶ γεγραμμένον ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις βιβλίοις καὶ συνημμένον ἐκεῖνο τὸ σῶμα τὸ ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχον τοῖς γεννωμένοις, τουτέστιν ἐξ οὗ τὴν πρώτην ἔσχηκε γένεσιν. ἆρʼ οὖν ἄλλο τι τοῦτʼ ἐστὶ πλὴν κα-

VII.

Verum, o Lyce clariſſime, protulerit mea quidem ſententia quispiam illis ad hominem reſponſurus, quibus ipſe Hippocratem calumniatur, haec non eſſe prava quae ab eo pronunciantur. Jam primum enim calidum copioſius ſecundum ſubſtantiam non abſolute univerſi corporis mole dijudicatur, imo ut ipſe Lycus alibi proferebat, maximum homini cerebrum eſſe non accepta abſolute magnitudine, ſed ex animalis tum animali analogia loquutus eſt. Quemadmodum igitur puſillum adeo puerulum maximo elephante majus habere cerebrum pronunciavit, non ſoli corporis moli mente adhibita, ſed et addita ejusdem rei analogia, ſic etiam illum in calido corpore feciſſe oportebat ſpeculatum, quale ſit quod noſtris corporibus innatum exiſtit, hoc eſt primigenium. Ipſe namque ſcit hoc nomen Hippocraticis libris ſcriptum eſſe illudque corpus quod ab exordio procreandis inſitum eſt coaluiſſe, hoc eſt ex quo illa primum ortum habuere. Utrum igi-

ταμηνίου καὶ σπέρματος; ἐγὼ μὲν οὐδὲν οἶδα τρίτον, ἀλλ' ἐπεί περ ἡ τοῦ σώματος οὐσία τοῖς γεννωμένοις ἐκ τούτων ἐστὶ τῶν ἀρχῶν, ἡ μὲν ἀκριβῶς πρώτη σύστασις οὐκ ἐκ πλείστων ἂν εἶναι λέγοιτο τῶν εἰρημένων σωμάτων, ἀλλ' ἐκ μόνων. καίτοι τί λέγω τὴν πρώτην ἀκριβῶς; εἰ γὰρ ἀναμνησθείημεν ὁποίαν τινὰ διηγήσατο τὴν ἑκταίαν γονὴν Ἱπποκράτης, εἰσόμεθα σαφῶς ἔτι διαμένον ἐν αὐτῇ τὸ ἔμφυτον σῶμα. πρὶν γὰρ ὀστοῦ τινα φύσιν ἢ φλεβὸς ἢ ἀρτηρίας ἢ νεύρου ἢ χόνδρου ἢ συνδέσμου ἐν τῷ κυήματι φαίνεσθαι, μόνον αὐτοῖς ὑπάρχει θερμὸν σῶμα τὸ ἔμφυτον. ἀδιάπλαστος γάρ τις σάρξ μαλακὴ παραπλήσιος αἵματος θρόμβῳ διαδέχεται τὴν πρώτην τοῦ κυήματος ἰδέαν, ἐν αὐτῇ τινας ἔχουσαν, καθάπερ Ἱπποκράτης ὠνόμασεν, οἷον αἱμάλωπας ἐκ τῆς τοῦ σπέρματος οὐσίας, τῆς ἐν αὐτῇ λευκότητος ὑπαρχούσης, ὕστερον δ' ἐκ πολλῆς τῆς ἀλλοιώσεως συνεχῶς γιγνομένης, ὀστοῦ τις ὑπογραφὴ καὶ χόνδρου καὶ συνδέσμου καὶ νεύρου καὶ ἀρτηρίας καὶ φλεβὸς ἀποτελεῖται, καθ' ὃν ἤδη χρόνον μένον ἔτι τὸ ἔμφυτον θερμὸν σῶμα

tur quiddam hoc aliud exiftit praeterquam menftruum et femen? Equidem tertium nullum novi. Verum quoniam corporis fubftantia ex his conftat principiis, plane prima conftitutio non ex pluribus quam commemoratis iisque folis corporibus conftare praedicabitur. Quid autem plane primum profero? Si namque qualem expofuerit fextanum geniturám Hippocrates in mentem revocaverimus, dilucide percipiemus etiamnum innatum in ipfa corpus permanere. Priusquam enim aliqua offis aut venae aut arteriae aut nervi aut cartilaginis aut ligamenti in fetus natura appareat, folum ipfis corpus calidum innatum eft. Informis enim quaedam caro mollis fanguinis grumo fimilis primam fetus formam quandam in fe fufcipit tanquam fugillationes haemalopas, ut Hippocrates nominavit, ex feminis fubftantia quae ipfius candoris eft effectrix, deinde vero permultam quae affidue fit mutationem quaedam offis delineatio, cartilaginis, ligamenti, nervi, arteriae et venae abfolvitur, quo jam tempore adhuc innatum calidum cor-

τοῖς κυουμένοις ἐστὶν, ἀλλὰ πλεῖστον ἀεί τε καὶ μᾶλλόν ἐστιν ὅσον αὔξεται τὰ κυούμενα. τὸ μὲν ἔμφυτον αὐτῶν σῶμα θερμὸν, ὅπερ ἦν αἷμα καὶ σπέρμα μεῖον γίγνεται. ποικιλία δὲ ἐπικτήτων προσγίνεται σωμάτων. οὐδὲν γὰρ τῶν εἰρημένων τοῖς ζώοις ἔμφυτόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπίκτητα πάντα καὶ εἴπερ ὅλον τ' ἦν γενέσθαί ποτε ζῶον ὄστινον ἢ νεύρινον, ἐφθείρετ' ἂν οὕτως τὸ ἔμφυτον θερμόν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, ἐπικρατεῖν δὲ τὴν τῶν ὀστῶν καὶ χόνδρων καὶ συνδέσμων καὶ νεύρων καὶ ἀρτηριῶν οὐσίαν ἐγχωρεῖ. τὰ γοῦν εἰς ἔσχατον γῆρας ἀφι- [373] κόμενα τῶν ζώων ἐλαχίστην ἔχοντα τὴν αἱματώδη φύσιν ὀλίγου δεῖν, ἐξ ὀστῶν μόνων καὶ νεύρων, ὑμένων τε καὶ συνδέσμων, ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν καὶ χόνδρων σύγκειται. ἐκ γὰρ μὲν ὅλων τῶν τοῦ ζώου μορίων ἡ μόνη σὰρξ αἱματώδης ἐστὶν, ἣν ἐλαχίστην ἔχει τὰ γεγηρακότα, καὶ ταύτην ὀλίγαιμόν τε καὶ σκληράν. τῶν δ' ἄλλων τῶν εἰρημένων μορίων οὐδὲν αἱματῶδες ὑπάρχει. οὔκουν ἁπλῶς χρὴ τῷ τῆς οὐσίας ὄγκῳ μετρεῖν τὸ ποσὸν τοῦ συμφύτου σώματος, ὅπερ ἐπὶ τῆς δρα-

pus conceptis permanet, quod tamen dum crefcunt fetus femper copiofius ac majus redditur. Ceterum innatum ipforum calidum quod fanguis fuerat et femen imminuitur. Adfcititiorum quoque corporum accedit varietas. Commemoratorum enim nullum animalibus innatum eft, fed adfcititia omnia. Quod fi poffet univerfum animal offeum fieri aut nerveum, fic utique innatum calidum interiret. Verum id fieri non poteft. Probabile tamen eft offium, cartilaginum, ligamentorum, nervorum et arteriarum fubftantia exfuperare. Unde quae ad extremam fenectutem animalia pervenerunt, quum fanguineae naturae minimum fortiantur ex folis propemodum offibus, nervis, membranis, ligamentis, arteriis, venis et cartilaginibus conftant. Ex omnibus fiquidem animalis partibus fola caro fanguinea eft, quam quae confenuere corpora minimum habent quae et pauci fanguinis ac dura eft. Aliarum vero partium commemoratarum fanguinea nulla eft. Non ergo abfolute innati corporis quantitas fubftantiae mole metienda

Ed. Chart. IX. [373.] Ed. Baf. V. (335. 336.)

στικωτάτης τῶν ἐν αὐτῷ ποιοτήτων ἔμφυτον ὠνόμασται θερμὸν, ἀλλὰ παραβάλλοντας τοῖς οὐκ ἐμφύτοις σκοπεῖσθαι τὴν ἀναλογίαν. ὡς γὰρ ἐν τῷ βαλανείῳ πολὺν ἀτμὸν ἢ νὴ Δία καπνὸν ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον εἶναί φαμεν, οὐ πρὸς τὸ μέγεθος ἀναφέροντες ἁπλῶς τῶν οἰκιῶν, ἀλλὰ πρὸς τὸν οἰκεῖον ἀέρα τοῦ βαλανείου, οὕτως καὶ κατὰ τὸν ἄνθρωπον ἐροῦμεν ἤτοι πλείστην εἶναι τὴν οὐσίαν ἢ ὀλίγην τοῦ (336) ἐμφύτου θερμοῦ, παραβάλλοντες τοῖς οὐκ ἐμφύτοις σώμασιν. αἱματωδέστατα γὰρ ἅπαντα ἔχει τὸ βρέφος, ἄχρι καὶ τοῖς ὀστοῖς ἐμφαίνεσθαί τι τοιοῦτον. ἔμπαλιν δὲ οἱ γέροντες ἀναιμότατα πάντ' ἔχουσιν ἄχρι τῶν σαρκῶν· καὶ γὰρ ταύταις ἐλάχιστον αἵματος ὑπάρχει. ἀλλ' ἦν ἔμφυτον σῶμα θερμὸν τὸ αἷμα περαίνοιτ' ἂν οὖν ἐκ τῶνδε πλεῖστον μὲν εἶναι τὸ ἔμφυτον θερμὸν σῶμα τοῖς αὐξανομένοις, ἐλάχιστον δὲ τοῖς γεγηρακόσιν. οὕτως δὲ καὶ τὸ σπέρμα συγκείμενον ἔκ τε τῆς ὀῤῥώδους ὑγρότητος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ κατ' αὐτὴν, ἐλάχιστον μὲν ἐν τοῖς γεγηρακόσι, πλεῖστον δ' ἐστὶν ἐν τοῖς τῶν αὐξανομένων σώμασι, καὶ τούτων μά-

eſt, quod ab efficaciſſima quae in eo eſt qualitate, calidum innatum nominatum eſt, ſed facta cum iis quae minime innata ſunt comparatione, analogia perpendenda eſt. Quemadmodum enim in balneo vaporem aut etiam ſumum aut hujusmodi alterum multum eſſe dicimus, non abſolute ad aedium magnitudinem referentes, ſed ad peculiarem balnei aërem, ſic et in homine aut plurimum aut paucum innati calidi ſubſtantiam eſſe dicemus, inſtituta cum minime innatis corporibus comparatione. Omnia namque infans habet quam maxime ſanguinea, etiam aduſque oſſa quidpiam hujusmodi conſpicitur. Contra vero ſenibus aduſque carnem exſanguia ſunt omnia. Etenim his carnibus minimum ſubeſt ſanguinis. At ſi calidum innatum corpus ſanguis eſt, colligetur ſane ex his plurimum quidem ineſſe calidi innati corporis creſcentibus, ſenio vero confectis minimum. Sic etiam ſemen ex ſeroſo humore et qui in eo eſt ſpiritu conſtitutum, in ſenium lapſis quidem pauciſſimum, creſcentibus vero corporibus copioſiſſi-

λιστα ἐν τοῖς νεωτάτοις, ὡς ἐν τοῖς περὶ σπέρματος ὑπομνήμασιν ἀπεδείξαμεν. εἰ γοῦν ἀπορήσεις, εἰ ῥαδίως ἀναλίσκεται καὶ διαῤῥεῖ τὸ σῶμα τῶν αὐξανομένων; καὶ μὴν ἐπί γε τῶν ἄλλων οὐκ ἀγνοεῖς ὕδωρ μὲν θερμὸν ἢ ἔλαιον ἤ τι τῶν οὕτως ὑγρῶν ἐλαχίστῳ διαφορούμενον ὅλον. οὔτε γὰρ γῆν οὔτε λίθον οὔτ' ἄλλο τῶν ψυχρῶν φύσει καὶ ξηρῶν. δύο μὲν γάρ εἰσιν ἐν ἅπασι τοῖς οὖσιν ἐπιτηδειόταται ποιότητες εἰς διαφόρησιν, ὑγρότης καὶ θερμότης, δύο δὲ ἔμπαλιν εἰς διαμονὴν, ξηρότης καὶ ψυχρότης, ὥστ' οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ τὰ μὲν τῶν παιδίων σώματα διά τε τὴν ὑγρότητα καὶ θερμότητα ῥαδίως διαπνεῖται, τὰ δὲ τῶν γερόντων οὐ ῥαδίως ὑπὸ ξηρότητος καὶ ψύξεως πεπηγυῖαν ἐχόντων τὴν οὐσίαν δὲ ὥστ', ὦ βέλτιστε Λύκε, περὶ ὧν ἐχρῆν ἐπιτιμηθῆναί σε, περὶ τούτων ἐγκαλεῖς. ἀγνοῶν οὖν ἐφάνης ἕν τι τῶν πρώτων μαθημάτων, ὃ μηδεὶς τῶν εἰσηγμένων νομίμως ἀγνοεῖ. πολλὴν μὲν γὰρ οὐσίαν ἁπλῆν ὁ τοῦ σώματος ὄγκος κρίνει, σύνθετον δὲ ἐκ διαφερόντων

mum et inter haec potiffimum natu minimis, ut in commentariis de femine demonftravimus. Num igitur ambiges, an eorum qui crefcunt facile corpus abfumatur ac diffluat? Enimvero in aliis non ignoras aquam calidam aut oleum aut fi quid aliud ita humidum pauciffimo tempore totum in habitus refolvi, non autem terram, neque lapidem, neque aliud natura frigidum et ficcum. Duae namque rebus omnibus infunt qualitates ad refolutionem in halitus maxime idoneae, calor atque humor. Contra vero duae ad manfionem, frigus et ficcitas. Quare admirandum non eft, fi puerorum corpora ob humorem et calorem facile diffientur refolvanturque; fenum vero prae ficcitate et frigore induratam fubftantiam confequuta non facile. Quapropter, Lyce optime, de quibus te arguere oportebat, de his crimen intentas, proindeque unum quoddam idque primum documentum ignorare videris, quod eorum qui in difciplinas legitime introducti fint neminem latet. Copiofam fiquidem fubftantiam corporis moles fimplicem indi-

ὑπάρχουσαν ἡ τῶν μιχθέντων ἀναλογία, καθάπερ καὶ τὸν ἐγκέφαλον ἤ τι τῶν ἄλλων μορίων. οὕτω γοῦν καὶ μιγνύντες οἶνον ὕδατι τοῦ πιεῖν ἕνεκεν ἤτοι πλείονα τὸν οἶνον λέγουσιν ἢ τὸ ὕδωρ ἢ οὐθ' ἕτερον, ὅταν εἰς συμμετρίαν κράσεως ἥκωσιν. ἔμπληκτος δ' οὐδεὶς οὕτως ἐστὶν, ὡς ἐμβαλὼν εἰς οἴνου πίθον ὕδατος κοτύλην πλεῖον εἶναι λέγει ἐν τῷ πίθῳ τὸ ὕδωρ τοῦ κατὰ τὸ μικρὸν ποτήριον, ὅταν οὕτως ἔτυχεν, ἐν ἐκείνῳ τριῶν ὄντων κυάθων, ὁ μὲν εἷς ὕδατος, οἱ δὲ δύο ὑπάρχουσιν οἴνου. Λύκος δὲ, ὡς οἶμαι, καὶ τὴν τετραφάρμακον ὀνομαζομένην δύναμιν, ἐκ κηροῦ καὶ στέατος καὶ πίττης καὶ ῥητίνης, ἴσων ἁπάντων συντεθειμένων, οὐ φήσει πλείονα μὲν πίτταν ἔχειν, ἐὰν διπλασίαν τις ἐμβάλλῃ τῶν ἄλλων, [374] ἀλλὰ κἀνταῦθα ἐπισκέψασθαι, πότερον πίθος ὅλος ἐστὶ μεστὸς τῆς τετραφαρμάκου δυνάμεως ἢ μικρόν τι λεκάριον, εἶτα τὸν πίθον ἐρεῖ πολὺ πλείονα τὴν πίτταν ἔχειν τοῦ λεκαρίου, κἂν ὁ μὲν ἐξ ἴσων ᾖν τῶν τεττάρων, ἡ πίττα δὲ ὑπάρχει διπλασία τῶν ἄλλων ἐν τῷ λεκαρίῳ. εἴπερ οὖν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἁμαρ-

cat, compoſitam vero ex diverſis mixtis conſtant[illegible] analogia; quemadmodum cerebrum aut aliarum part[illegible] aliquam, ſic ſane qui bibendi gratia vinum aquae miſcent aut plus vini aut aquae aut neutrius eſſe dicunt, quum ad mixtionis commoderationem veniant. At ita ſtupidus nullus eſt, ut injecta in vini dolium aquae hemina, plus aquae dicat in dolio eſſe quam in exiguo ſit poculo, quum verbi gratia ex tribus qui in eo continentur cyathis, unus aquae et duo vini exſtiterint. At Lycum arbitror medicamentum quoque tetrapharmacum appellatum ex cera, adipe, pice et reſina, aequis omnibus compoſitum non plus continere picis dicturum, ſi quis picem ceterorum duplam injecerit. Verum hic animadvertat, utrum univerſum dolium tetrapharmaco medicamento plenum ſit vel parvum aliquod vaſculum, mox dolium quam vaſculum plus continere picis dicturus eſt et etiamſi medicamentum in dolio ex aequis quatuor conſtet, vix autem in vaſculo aliorum dupla ſit. Itaque ſi hujusmodi

τήματα τῶν ἄλλων μὴ δυναμένων ἐστὶ διακρῖναι τὸ κατ' ἀναλογίαν καὶ μίξιν πολὺ τοῦ κατὰ τὸ κοινὸν μέτρον ἁπλῶς οὕτω λεγομένου, οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐφ' ὃν ὁ Λύκος ἐνεκάλεσεν Ἱπποκράτει· ἥ τε γὰρ οὐσία τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ πλείστη τοῖς αὐξανομένοις ἐστὶν, ὡς πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἀναλογίαν, ἥ τε σὺν αὐτῇ ποιότης ὡσαύτως, ἐπειδήπερ ἀχώριστοι τῶν οὐσιῶν εἰσιν αἱ οἰκεῖαι ποιότητες, ὥσπερ γε τῷ καὶ αἱ δυνάμεις. οὕτω γοῦν κἂν εἰς τὴν τετραφάρμακον ἐμβάλῃς πλείονα τῆς τῶν ἄλλων ἀναλογίας τὴν πίτταν, οὐ τὴν οὐσίαν μόνον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ποιότητα καὶ τὴν δύναμιν ἐρεῖς ἐνδεῖξαι πλείονα καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὑγρὸν ὅπερ ἂν τῆς πίττης ηὐξῆσθαι. δῆλον οὖν ὅτι κατὰ τὰ τρία τοῦ πολλοῦ σημαινόμενα τὰ πρὸς τοῦ Λύκου γεγραμμένα πλείων ἥ τε πίττα λεχθήσεται κατὰ τὴν τετραφάρμακον εἶναι τό τ' ἔμφυτον θερμὸν τοῖς ζώοις. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐφ' ὧν οὐ κέκραται δι' ὅλων ἀλλήλων ὅλα τὰ μιγνύμενα, καταδηλόν ἐστι κατὰ τοὺς τρεῖς τρόπους, οὓς ὁ Λύκος εἶπεν, ἕτερον ἑτέρου λέγεσθαι πλέον, ὥσπερ ἐπὶ

omnia errata funt aliorum qui per analogiam ac commixtionem id multum ab eo quod communi menfura abfolute ita appellatur difcernere nequeant. Num eadem eft ratio, qua Lycus Hippocratem reprehendit? Nam et innati calidi fubftantia crefcentibus plurima eft, aliorum videlicet comparatione et cum ipfa fimiliter qualitas. Quandoquidem propriae qualitates a fubftantiis minime funt feparabiles, quemadmodum neque facultates. Sic igitur fi in tetrapharmacum aliorum comparatione plus picis injeceris, non picis modo fubftantiam, fed et qualitatem et facultatem ampliorem detuliffe dixeris, proindeque etiam quemcunque picis humorem increviffe. Ergo patet tribus *multi* fignificatis a Lyco fcriptis tam picis in tetrapharmaco quam innati calidi in animantibus plus effe dictum iri. Quin imo in quibus quae mifcentur, ea tota inter fe per tota non contemperantur, alterum altero fecundum tres modos a Lyco proditos liberalius dijudicari manifeftum

τοῦδε τοῦ φαρμάκου τῶν συνηθεστάτων ὄντος, ὃ σύγκειται μὲν ἐξ ἴρεως καὶ ἀριστολοχίας καὶ τοῦ τῶν ὀρόβων ἀλεύρου καὶ λιβανωτοῦ, πάντων ἀλλήλοις ἴσων τῷ σταθμῷ, δύναιτό τις τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν διπλάσιον ἐργασάμενον ἀναμίξαι τοῖς ἄλλοις ἴσοις, οἷον εἰ τύχοι τὴν ἀριστολοχίαν. ἀληθὲς οὖν ἐστι κατὰ τὴν αὐτῶν μίξιν εἰπεῖν, ὅτι καὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ποιότητι καὶ τῇ ἐνεργείᾳ πλεῖόν ἐστι καὶ κρατεῖ τῶν ἄλλων ἡ ἀριστολοχία. ταὐτὸν δὴ τοῦτο κἀπὶ τοῦ βαλανείου τις εἴποι, μὴ μόνον ἔχοντος ἐν αὐτῷ τὸν εὔκρατον ἀέρα, προσειληφότα δέ τι καὶ καπνοῦ καὶ ἀτμοῦ. δύναται γὰρ ἐκ τούτων ποτὲ μὲν ὁ καπνὸς εἶναι πλείων, ποτὲ δὲ ὁ ἀτμὸς, ὥσπερ γε καὶ ὁ κατὰ φύσιν ἀὴρ τοῦ βαλανείου. τὸ δ' ἁπλῶς οὐ τῷ πλείονι κατὰ τὴν τῆς οὐσίας ὑπεροχὴν λέγομεν, ᾧ καὶ τὴν ποιότητα συναύξεσθαι καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς ἐνέργειαν ἀναγκαῖόν ἐστιν. ὑποκείσθω γοῦν εἶναι τὴν οὐσίαν τοῦ καπνοῦ πλείονα τῆς τῶν ἄλλων δυοῖν, ὀρθῶς ἐρεῖς τηνικαῦτα καὶ τὴν ποιότητα τοῦ καπνοῦ τῆς τῶν ἄλλων ποιότητος εἶναι πλείονα καὶ τὴν ἐνέργειαν. ὁμο-

est, quemadmodum in hoc medicamento quod maxime usu fertur quodque ex iride, aristolochia, ervi farina et thure aequali omnium pondere compositum est, poterit quis ceteris paribus ex his unum duplicatum factum immiscere, ut exempli gratia aristolochiam. Itaque verum est in eorum commixtione affirmare aristolochiam et substantia et qualitate et facultate cetera exsuperare, quod copiosior ipsa sit. Hoc idem sane in balneo quispiam asseruerit, quod non solum contemperatum aërem sortiatur, sed et fumi et vaporis aliquid admiserit. Fieri namque potest ex his interdum fumum, interdum vaporem, ut et naturalem balnei aërem copiosiorem esse. Id autem absolute non majori secundum substantiae exsuperantiam mole dicimus, qua et qualitatem et ipsam quae ex ea prodit facultatem simul adaugeri necesse est. Supponatur ergo fumi substantiam reliquis duobus copiosiorem esse, tunc recte et fumi qualitatem et facultatem quam aliarum ampliorem esse pronunciaturus es. Conceditur autem qua-

λογούμενον δὲ οὐ πλείονα γίγνεσθαι ποιότητα ποιότητος, ἀλλὰ σφοδροτέραν, ὥσπερ γε καὶ ἀμυδροτέραν, οὐκ ἐλάττω, παμπόλλης οὔσης τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν ὀνομάτων ἐν ὅλῳ τῷ βιβλίῳ καὶ κατὰ πάσας τὰς τέχνας. καὶ τί δεῖ τῶν ἄλλων μνημονεύειν ἔχοντας ἐναργῶς τοῦ λόγου μαρτύριον ἐπ' αὐτῶν τῶν πυρετῶν, οὓς ὁσημέραι πάντες ποτὲ μὲν μείζονας ἢ ἐλάττονας ἀλλήλων γεγονέναι φασὶ, ποτὲ δὲ ἔλαττον ἢ πλέον πυρέττειν, τὸν δὲ τοῖδε κατὰ τὸν αὐτὸν χθὲς ἢ σήμερον. οὕτως οὖν ὑποκειμένου λέγεσθαι τοῦ κατὰ τὴν ποιότητα πλέονος οὐδὲν θαυμαστὸν, ἐν ᾧ βαλανείῳ πλείων ἐστὶν οὐσία καπνοῦ καὶ τὴν ποιότητα φάναι γεγονέναι πλείονα καὶ τὴν ἐνέργειαν, εἰ μὲν κυρίως ὀνομάζομεν ἰσχυρὰν τε καὶ σφοδροτέραν, εἰ δὲ καταχρώμενοι μείζονά τε καὶ πλείονα. δήξεται γὰρ δηλονότι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ καπνὸς εἰς ὅσον [375] αὐξάνεται καὶ τὴν οὐσίαν, ὥστ' ἀεὶ ταῖς οὐσίαις συναυξανομένων τῶν οἰκείων αὐταῖς ποιοτήτων καὶ τῶν ἐνεργειῶν, ἀληθῶς ἂν εἴποι τις ἐν τῷ τοιούτῳ βαλανείῳ πλεῖσιον εἶναι τὸν καπνόν. ὑποκείσθω δὲ πάλιν, ὡς ἐλέγομεν,

litatem qualitate majorem non effici, fed vehementiorem, quemadmodum et imbecilliorem, non minorem. Quum is vocabulorum ufus in univerfa vita et in omnibus artibus fit frequentiffimus. Ecquid opus eft aliorum mentionem facere, quum manifeftum hujusce orationis teftimonium in ipfis febribus habeamus, quas quotidie omnes interdum majores vel minores inter fe factas effe, interdum etiam eadem ratione alium alio fieri quam hodie plus aut minus febricitare proferunt. Sic igitur fupponatur *plus* fecundum qualitatem dici, nihil mirum, in quo balneo plus eft fubftantiae fumi, plus quoque qualitatis effe pronunciari, etiam facultatis, quam, fi proprie loquamur, et validam et vehementiorem, fi vero ab ufu, tum majorem tum copiofiorem nominabimus. Fumus enim quo plus augebitur, ipfius fubftantiae eo magis oculos morfu laedit. Quapropter quum femper una cum fubftantia propriae augeantur qualitates ac facultates, vere quivis affirmaverit in hujusmodi balneo fumum effe plurimum, fup-

Ed. Chart. IX. [375.] Ed. Baf. V. (336. 337.)

ἀτμοῦ τε καὶ καπνοῦ κατὰ τὸ βαλανεῖον ὑπάρχειν, ἡ δ᾽ οἰκεία τοῦ ἀέρος οὐσία, πλείστη κατὰ τὴν ἀναλογίαν οὖσά τε καὶ γιγνομένη τοῦ τοῖς ζώοις ἐμφύτου θερμοῦ λεχθήσεται γὰρ καὶ νῦν ἐν τῷ βαλανείῳ πλεῖστον εἶναι τὸ οἰκεῖον θερμόν. ἆρ οὖν ἀποδεῖ τι τούτου τὸ. καὶ τοὺς ἐν τῷ ζώῳ χυμοὺς,. ἐξ ὧν ἀτμιζόντων ἡ προσπίπτουσα θερμασία τοῖς ἁπτομένοις ἔξωθέν ἐστιν; ἄλλη μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἀνάπτεται θερμότης,' ἄλλη δὲ ἀπὸ τοῦ φλέγματος, ἄλλη δὲ ἀπὸ τῆς ξανθῆς ἢ μελαίνης χολῆς. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν παιδίων ἡ οὐσία τοῦ αἵματος πλείστη κατὰ τὴν τῆς μίξεως ἀναλογίαν. τούτου γὰρ ἀναμιμνήσκειν ἀεὶ δεῖ, καθάπερ ὑπὸ ληθάργου κατεχομένους, τοὺς τὰ τοιαῦτα ληροῦντας ὁποῖα Λύκος ἔγραψεν, ἥ τε συναυξανομένη ποιότης οὖσα χρηστὴ καὶ φίλιος, οὐκ ἀνιαρὰ καὶ δακνώδης τοῖς ἁπτομένοις, ἥ τ᾽ ἐνέργεια, καθ᾽ ἣν αἱ πέψεις οὐ κνισώδεις γίνονται οὐδ᾽ ὀξώδεις ὡς ἐπὶ (337) φλέγματος. κατὰ πάντας οὖν τοὺς τρόπους, ὦ γενναιότατε Λύκε, τοῖς αὐξανομένοις πλέον ἐστὶ τὸ ἔμφυτον θερμὸν, ὥστ᾽ οὐδὲν Ἱπποκράτης ἥμαρτεν,

ponamus in balneo, ut dicebamus, aequas et vaporis et fumi partes esse, plurimum autem propriae aëris substantiae, quae proportione respondeat ac generetur. Etenim dicetur etiam nunc in balneo proprium calidum esse plurimum. Utrum igitur ab hoc aliquatenus alienum est, quod in animalis humoribus perpenditur, ex quibus vaporantibus calor exterius tangentibus occurrit? Etenim alius quidem a sanguine calor exsuscitatur, alius vero ex pituita, alius ex bile tum flava tum atra. Ergo pueris substantia sanguinis inest plurima pro mixtionis analogia. Hoc enim eos meminisse semper oportet, qui tanquam lethargo detenti talia vagantur, qualia Lycus scriptis tradidit. Et quae simul increscit qualitas optima et amica est nec tam gentibus moiesta nec mordax. Facultas quoque qua coctiones neque indorulentae, neque etiam ut ex pituita acidae efficiuntur. Quamobrem modis universis, Lyce generosissime, plus est crescentibus calidum innatum, proindeque nequaquam aberraverit Hippocrates, sed tu

ἀλλὰ σὺ μᾶλλον ἐξηλέγχθης ἐπηρεάζων. ἐνεδείξω γὰρ ἐξ ὧν ἔγραψας οὐδ' ὅλως εἰσηγμένος ὑπὸ διδασκάλων τῶν Ἱπποκρατείων ἐπαΐειν τι δογμάτων ἐγκαλῶν τε προφανῶς οἷς οὐδ' ὅλως οἶσθα, τήν τ' ἀντιλογίαν ἀμαθεστάτην ποιούμενος ἐφωράθης, τὴν δι' αὐτῆς ἀνατρέπειν ἐγχειρῶν ἁπάσης τέχνης σύστασιν, ἀγνοῶν δὲ ἃ περὶ τούτων ἔγραψε Πλάτων πολλάκις ἐναντία λέγεις σαυτῷ, λυμαινόμενος τοῖς νέοις, ὅσοι καθάπερ σὺ λογικῆς θεωρίας ἀγυμνάστως ἔχοντες ἀγνοοῦσι διακρίνειν ἀληθεῖς λόγους ψευδῶν. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις τολμηρότατός τε ἅμα καὶ φλύαρος ὤφθης, ἐπιχειρήσας γράφειν ἐξηγήσεις τῶν ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένων ἄνευ τοῦ μεμαθηκέναι πρότερον αὐτά.

potius calumniari deprehenderis. Nam quae fcripfifti, ex his planum fecimus te a nullis omnino Hippocraticis praeceptoribus introductum fuiffe, ut aliquod Hippocratis decretum percipere potueris et quae prorfus ignoras, ea etiam manifefto arguere et controverfiam moliri imperitiae pleniffimam declaratus es, qua univerfae artis flatum evertere fis aggreffus, neque noveris, quae de his faepius Plato literis mandavit, tibique ipfi pugnantia profers in juvenum detrimentum quicunque peraeque ac tu in logica fpeculatione exercitati non fuerint, veras a falfis rationes diftinguere nefciunt. His autem in omnibus tum audaciffimus tum fimul nugaciffimus vifus es, qui decretorum Hippocratis explanationes fcribere aggreffus es, priusquam ipfe didiceris.

# ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΝΤΕΙΡΗΜΕΝΑ ΤΟΙΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙΣ ΥΠΟ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Ed. Chart. IX. [376.] Ed. Baf. V. (337.)

α'.

[376] Ἄμεινον μὲν ἦν, ὥσπερ οἱ νομοθέται τοὺς ψευδῶς ἐγκαλέσαντας ὁμοίως τιμωροῦνται τοῖς ἐγκληθεῖσιν, εἴπερ ἥλωσαν, οὕτω καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ψευδῶς ὧν οὐκ ἔμαθον ὑπέχειν ἀξίαν ὧν πλημμελοῦσι τιμωρίαν· ἐπεὶ δ' οὐκ οἶδ' ὅπως ὕβρεως μὲν ἔφεῖται δικάζεσθαι, νόμος δ' οὐδεὶς κεῖται περὶ τῶν ψευδῶς ἐγκαλούντων, εἰκότως οἶμαι

# GALENI ADVERSUS EA QUAE JULIANO IN HIPPOCRATIS APHORISMOS ENUNCIATA SUNT LIBELLUS.

1

Praestantius quidem foret, quemadmodum legislatores eos qui falso reos accusaverint, iisdem poenis quibus accusatos, si poenas luerint, afficiunt, sic etiam qui falso contra dicunt quae nequaquam didicerint eos meritas pro ineptis quos commiserunt erroribus poenas subire. Quoniam vero non novi quo pacto liceat de illata quidem

κατὰ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν οἱ σκαιότατοι λέγειν τολμῶσιν. ἐχρῆν γὰρ ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ πάλαι τῶν κατὰ τὰς τέχνας εὑρισκομένων ἕκαστον ὑπὸ κοινοῦ συνεδρίου τῶν πεπαιδευμένων κριθὲν ἐνεγράφετο στήλαισί τισιν ἀποκειμέναις ἐν ἱεροῖς χωρίοις, οὕτω καὶ παρ᾽ ἡμῖν εἶναί τι συνέδριον ἀνδρῶν δικαίων τε ἅμα καὶ πεπαιδευμένων, οἳ δοκιμάζοντες τὰ νέα συγγράμματα θήσουσι μὲν ἐν δημοσίοις χωρίοις τὰ χρηστὰ, διαφθεροῦσι δ᾽ ὅσα μοχθηρὰ, βέλτιον δ᾽ ἦν, εἰ μηδὲ τοὔνομα τοῦ γράψαντος ἐφύλαττον, ὥσπερ οὐδ᾽ ἐν Αἰγύπτῳ τὸ ἀρχαῖον. ἐκωλύθη γὰρ ἂν οὐχ ἥκιστα κἀκ τοῦδε τῶν φιλοτίμων ἡ περὶ δόξαν ἄμετρος σπουδή. [377] νῦν δ᾽ ἐπειδὴ καὶ γράφειν ἔξεστιν ἅπασι καὶ κρίνειν τοῖς ἐπιτυχοῦσιν, εὐδοκιμοῦσι παρὰ τοῖς πολλοῖς οἱ τολμηρότατοι, καθάπερ ὁ Θεσσαλὸς ὃν ἔγραψε λοιδορηθεὶς Ἱπποκράτει. καίτοι βιβλίον ἓν συνθεὶς, ἐν ᾧ καθάπερ οἴεται, τοὺς ἀφορισμοὺς ἐξελέγχει δεικνὺς ἐναργῶς ἡμῖν ἑαυτὸν οὐδὲ

injuria in jus vocare, lex autem de falso contradicentibus minime lata sit, jure mea quidem sententia imperitissimi quique audent in optimos viros invehi. Oportebat enim, quemadmodum olim in Aegypto singula artium inventa a publico peritorum virorum consessu judicata columnis quibusdam in sacris locis repositis inscribebantur, sic apud nos aliquod constitui concilium justorum simulque eruditorum virorum, qui nova opera explorarent, in publicis locis utilia ac proba exponerent et prava quaeque perderent. Praestaret autem, si ne auctoris quidem nomen referrent, quemadmodum et in Aegypto observabat antiquitas. Hac enim lege ambitiosorum immoderatum gloriae studium non minime reprimeretur. Nunc autem quum omnibus scribere liceat etiam idiotis judicare, qui apud vulgus audacissimi celebrantur, quemadmodum Thessalus, qui suis scriptis Hippocratem calumniatus est, etiam si librum unum composuerit, in quo, ut auguratur, aphorismos redarguit, perspicue nobis se ipsum prodit ne mini-

τοὐλάχιστον ἐπιστάμενον τῆς Ἱπποκράτους τέχνης. καίτοι δίκαιόν γε ἦν ἐκμαθόντα πρότερον αὐτὴν οὕτως ἐπιχειρεῖν ἀντιλέγειν, ἢ τοῦτο μὲν ἴσως οὐκ ὀρθῶς εἶπον. οὐ γὰρ ἂν ἐτόλμησε τοῖς ἀληθέσιν ἀντειπεῖν, εἴπερ ἔμαθεν αὐτὴν πλὴν εἰ παντάπασιν ἀναίσχυντός τις ἦν οἷος καὶ ὁ νῦν ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας γέγονεν Ἰουλιανὸς, οὗ βίβλους εἶναί φασιν ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα πρὸς τοὺς Ἱπποκράτους ἀφορισμοὺς, ἐξ ὧν ἔναγχος ἔλαβε τὴν δευτέραν, ἐν ᾗ τὸν ἀφορισμὸν, ὡς οἴεται, ψευδῆ εἶναι τοῦτον· ἐν τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης καὶ τοῖσιν ἐμέτοισι τοῖσιν αὐτομάτως γιγνομένοισιν, ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν, ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. οὕτω δὴ καὶ κενεαγγείη, ἢν μὲν οἷα δεῖ γίγνεσθαι γίγνηται, συμφέρει τε καὶ εὐφόροις φέρουσι, ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. χάρις γε τύχῃ τοῦτο ἡμῖν πρῶτον ἐγχειρισαμένῃ τὸ βιβλίον, ὅπως μὴ μάτην ὁ χρόνος τρίβοιτο μακρὸν ἀναγινωσκόντων ὧν ἔγραψε πρὸς τὸν πρῶτον ἀφορισμὸν, ὧν ἑξῆς ἁπάντων ἐστὶ προοίμιον. ἴσως γὰρ ἂν ἠναγκάσθην τι καὶ πρὸς ἐκεῖνα γράψας

mum quidem artis Hippocraticae percepiſſe. Atqui ſane aequum erat, prius ipſam edoctum ita controverſias moliri. An id fortaſſis a me non recte enunciatum eſt? Si namque ipſam didiciſſet, veris adverſari nunquam auſus eſſet, niſi quidam prorſus impudens exſtitiſſet, qualis et nunc in Alexandria Julianus repertus eſt, cujus octo et quadraginta libros adverſus Hippocratis aphoriſmos exſtare fama eſt, ex quibus ſecundum nuper aſſumpſi, ubi cenſet hunc aphoriſmum falſum eſſe: *in alvi perturbationibus et quae ſponte oboriuntur vomitionibus, ſi qualia purgari oporteat purgentur, confert et facile ferunt; ſin minus, contra. Sic et vaſorum vacuatio, ſi qualem fieri oportet fiat et confert et facile ferunt; ſin minus, contra.* Profecto fortunae gratia habenda eſt quae nobis hunc librum primo prae manibus obtulit, ne fruſtra tempus longius conteratur in his legendis quae in primum aphoriſmum ſcripſit, qui deinceps ceterorum prooemium eſt. Nam contra illa ſcribere coactus nihil inde fortaſſis magni ſe-

οὐδὲν μέγα δοκεῖν πεποιηκέναι, διὰ τὸ μηδέπω θεωρίας ἰατρικῆς ἅπτεσθαι τὸν λόγον. ἀλλ᾽ ὅ γε προειρημένος ἀφορισμὸς οὐ περὶ μικρῶν τῆς τέχνης διαλέγεται, συμβουλεύων τὸν ἰατρὸν τῶν αὐτομάτων γιγνομένων κενώσεων, διά τε τῆς ἄνω καὶ κάτω γαστρὸς μιμεῖσθαι τὰς ὠφελούσας, καὶ διδάσκει γε τίνες εἰσὶν αὗται καὶ πῶς αὐτὰς γνωριοῦμεν, ὥσπερ γε καὶ τίνες αἱ βλάπτουσαι σὺν τοῖς οἰκείοις γνωρίσμασιν. εἰ μὲν οὖν ἐμεμαθήκει τὴν τέχνην Ἰουλιανὸς ὑπὸ διδασκάλων Ἱπποκρατείων, οὐκ ἂν ἐτόλμησε τοῖς ἀληθέσιν ἀντιλέγειν. ἐπεὶ δὲ οὔτ᾽ αὐτὸς οὔθ᾽ ὁ τῆς τοιαύτης ἐμπληξίας ἡγεμὼν αὐτοῦ Θεσσαλὸς ἐγνώκασι τὴν τῶν Ἀσκληπιαδῶν τέχνην, θαυμαστὸν γ᾽ οὐδὲν ἀγνοεῖν αὐτοὺς ἃ μηδ᾽ οἱ χωρὶς λόγου φάσκοντες ἰατρεύειν ἠγνόησαν. ἀκοῦσαι γοῦν ἔστιν ἐκείνων λεγόντων αὐξηθῆναι μάλιστα τὴν τέχνην ἐκ τῆς μιμητικῆς πείρας. ὅσα γὰρ ἐκ περιπτώσεως γενόμενα τοὺς κάμνοντας ὠφέλησε, ταῦθ᾽ ἡμεῖς, φασὶ, μιμούμενοι πολλάκις συνεστησάμεθα καὶ διαιρούμενοι ταῦτα φυσικὰ μὲν ὀνομάζουσιν ὧν ἐκ τοῦ σώματος ἡ αἰτία. κατὰ

ciſſe viderer, quod nondum medicam contemplationem attingat oratio. Verum aphoriſmus propoſitus non de minimis artis praeceptis diſſerit, qui medico conſulit, quum vacuationes ſpontaneae tum per ſuperiorem tum inferiorem ventrem fiant, eas quae juvant imitari et quae illae et quomodo ipſa, ut et quae laedunt, propriis indiciis a nobis dignoſcenda ſint edocet. Quodſi Trallianus artem ab Hippocraticis praeceptoribus didiciſſet, veritati reluctari non auſus fuiſſet. At quum neque ipſe, neque hujusmodi temeritatis ipſius princeps Theſſalus Aſclepiadarum artem noverint, mirum non eſt ipſos ignorare quae hi non intellexerunt, qui citra rationem ſe mederi profitentur. Licet enim illos audire, quum dicunt artem ex imitatrice experientia maxime incrementum ſumpſiſſe. Nam quaecunque fortuita occaſione oborta aegris praeſuerint, haec nos, inquiunt, imitantes ſaepenumero artem conſtituimus, eaque partiti naturalia appellant, quorum ab ipſo corpore cauſa prodit; quorum vero exterius, haec a for-

τύχην δὲ γίγνεσθαί φασιν ὧν ἔξωθεν, ὥστε μὴ μόνης φύσεως, ἀλλὰ καὶ τύχης εἶναι μιμητικὸν τὸν ἰατρόν. εἴρηται γοῦν ὑπ᾽ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἄλλα τε πολλὰ τῶν κατὰ τύχην ὠφελησάντων παραδείγματα καὶ ὁ τὴν ἐν μετώπῳ φλέβα διακοπεὶς ἐκ τοῦ καταπεσεῖν. ἐπεὶ γὰρ ὁμοίως διακειμένου τὴν αὐτὴν φλέβα τεμεῖν ἐτόλμησαν, φασὶν, ἐλπίδι τῆς αὐτῆς ὠφελείας. ἀλλὰ καὶ γαστὴρ ἀξιολόγοις ὑπελθοῦσα φλεγμαινόντων ὀφθαλμῶν, εἶτ᾽ ὀνήσασα μεγάλως ἐπὶ τὴν τοῦ γενομένου μίμησιν ἡμᾶς προὐτρέψατο. ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς ἰκτεριῶντας ἀθρόα χολωδῶν διαχωρημάτων [ἔμετος] ὤφθη πολλάκις ὠφελοῦσα καὶ τοὺς ὑδεριῶντας ὑδατωδῶν καὶ τοὺς τὸν καλούμενον ἐλέφαντα νο- [378] σοῦντας ἡ τῶν μελανῶν χυμῶν κένωσις, καὶ ἐκ τούτων πρόδηλόν ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἰατροῖς προσήκει μιμεῖσθαι. καὶ τί δεῖ λέγειν αὐτομάτους κενώσεις, ὅπου καὶ τὰ τῶν διδασκάλων ἔργα μιμούμενοι μανθάνομεν τὴν τέχνην; ἢ Θεσσαλὸν μὲν, ἐὰν διὰ κλύσματος οὑτινος ὑπαγωγοῦ τὴν γαστέρα θεραπεύσῃ τὸν κάμνοντα, μιμητέον ἐστὶ τοῖς τούτου μαθηταῖς, ἐὰν δ᾽

fluxa manare proferunt, proindeque non folius naturae, fed et fortunae imitatorem medicum effe. Alia fane multa ab illis viris proferuntur eorum exempla quae fortuna profuere; ut illius cui quod decidiffet vena frontis fecta eft; poftea vero fimiliter eandem laborantis venam, inquiunt, fecare aufi funt, ejusdem auxilii fpe ducti. Sed et alvus copiofe fluens inflammatis oculis ut magnopere contulit, fic nos ad iftius operationis imitationem impulit. Eodem quoque modo repentinus et copiofus biliofornm excrementorum vomitus ictero laborantibus opem attuliffe vifus eft, fic hydropicis aquoforum, fic elephante morbo nominato affectis atrorum humorum vacuatio profuit. Atque inde perfpicuum eft, quod imitari medicos deceat. At cur fpontaneae vacuationes referendae funt, quum et praeceptorum effectus imitantes artem addifcimus? An fi clyftere quovis alvum fubducente aegrum curaverit Theffalus, a propriis difcipulis ipfe imitandus eft, fi vero haec fponte fubducta fit, non imitandus? An vero fi fuppref-

αὐτομάτως ὑπελθοῦσα τύχῃ, φευκτέον; ἢ τῆς ἐμμήνου καθάρσεως ἐχομένης, ἐὰν αἵματος μέγεθος γένηται τῇ γυναικὶ, κἄπειτα Θεσσαλὸς ἥιοι κινήσας τὴν κάθαρσιν ἢ φλέβα τεμὼν ἰάσηται τὸ πάθος, οὐκ ἂν ἁμάρτοιεν οἱ μαθηταὶ μιμούμενοι τὸν διδάσκαλον, ἐὰν δ' αὐτομάτως ῥαγέντων τῶν καταμηνίων ἡ κάμνουσα ῥᾳστωνήσῃ, τοῦτο οὐκέτ' αὐτοὺς μιμητέον; καὶ μὴν οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὴν ἑκατέραν μίμησιν ἄν θ' ὑπὸ τῆς μαίας ἄν θ' ὑπὸ τοῦ Θεσσαλοῦ κινηθέντων τῶν καταμηνίων ἄν τε καὶ χωρὶς τούτων αὐτομάτως ἐκκριθέντων ἡ κάμνουσα ῥᾳστωνήσῃ. διὰ γάρ τοι τὴν κένωσιν, οὐ διὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὴν ἡ ὠφέλεια γίγνεται, καὶ τοῦτο διδάσκων ὁ Ἱπποκράτης ἔγραψε τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον· γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ τῶν καταμηνίων ῥαγέντων λύσις. ὅπως ἂν ῥαγῇ, φησὶ, τὰ καταμή- (338) νια λύσις ἔσται τοῦ παθήματος, εἴτε φυσικῶς εἴτε καὶ ἡμῶν τοῦτο ἐργασαμένων. οὐ γὰρ τὸ ποιῆσαν αἴτιον, ἀλλὰ τὸ γινόμενον ὠφελεῖ τὴν νοσοῦσαν. ἓν μόνον ὑπαρχέτω τοῖς καταμηνίοις τὸ ἀθρόως ἐκκριθῆναι, ὅπως ὁ Ἱπποκράτης ὠνό-

sis mulieri mensibus sanguinis vomitus suboriatur ac deinde concitata purgatione aut secta vena morbum sanaverit Thessalus, non aberrent discipuli praeceptorem imitati? Si autem sponte menstruis erumpentibus aegra levetur, num hoc ipsis imitandum est? Atqui ad utramque imitationem nihil interest sive ab obstetrice, sive a Thessalo menstruis provocatis, etiam sine his sponte excretis aegra liberetur. Nam propter vacuationem praesidium, non hoc ob ipsam efficientem oboritur, atque hoc docens Hippocrates aphorismum illum scripsit: *mulieri sanguinem vomenti, menstruis erumpentibus solutio contingit.* Quomodocunque eruperint menstrua, morbi solutionem fore pronunciat, sive natura, sive nobis id efficientibus. Non enim causa efficiens, sed quod efficitur, aegrotanti auxiliatur. Unum duntaxat detur menstruis confertim excerni, quod verbum erumpentibus Hippocrates notavit. Ipsi nam-

*μασε, ῥαγέντων, ἔθος ὂν αὐτῷ τὰς ἀθρόας κενώσεις οὕτω προσαγορεύειν, ὡς εἰ καὶ κατὰ τήνδε τὴν λέξιν εἰρῆσθαι, γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ τῶν καταμηνίων ἀθρόως ἐκκριθέντων λύσις. ἐπιλείποι δ' ἂν με ἡ ἡμέρα διερχόμενον ὅσα μιμοῦνται τῶν αὐτομάτως γιγνομένων οἱ ἄνθρωποι, οὐ μὴν οὐδ' ἀμφισβητεῖ τις ἕτερος, ἀλλ' ὡς κοινὴν ἔννοιαν δέχονται, πλὴν τῶν μιαρῶν σοφιστῶν, ὅσοι περὶ μὲν τὰ τῆς τέχνης ἔργα καὶ τῶν ἰδιωτῶν εἰσι χείρους, ἱκανοὶ δ' ἀπαναισχυντῆσαι καὶ μακρὰς φλυαρίας συνθεῖναι κατὰ τῶν ἀρίστων ἰατρῶν, οἷος καὶ νῦν γέγονεν Ἰουλιανὸς οὗτος, ὃν οἱ πάντες μὲν ἴσασι μηδεπώποτε τῶν τῆς τέχνης ἔργων μεταχειρισάμενον, ἀναισχύντως δ' ὑβρίζοντα τοὺς παλαιοὺς ἰατρούς.*

---

### β'.

*Ἅ γ' οὖν ἐτόλμησε γράψαι πρὸς τὸν ἀρτίως εἰρημένον ἀφορισμὸν οὐδ' εἰπεῖν οἷόν τε πηλίκην ἤτοι γε ἀμαθίαν ἢ ἀναισχυντίαν ἢ τόλμην ἐνδείκνυται, μᾶλλον δ' εἰ χρὴ*

que mos eſt copioſas vacuationes ſic appellare, ac ſi hiſce verbis loquutus fuerit: *mulieri ſanguinem vomenti menſtruis conſertim erumpentibus ſolutio.* Me dies deficiat, ſi quaecunque ſponte facta imitantur homines recenſere velim nec ſane alius quispiam hac de re dubitat; imo hoc omnes tanquam communem notionem recipiunt, improbis ſophiſtis exceptis, qui in artis operibus etiam idiotis ſunt deteriores. Poſſunt autem impudenter attentare et prolixas in optimos medicos nugas adſtruere, qualis nunc Julianus iſte factus eſt, quem omnes norunt nunquam in artis operibus verſatum eſſe, pudore tamen vacuum veteres medicos injuriis oblaedere.

---

### II.

Quae igitur adverſus paulo ante commemoratum aphoriſmum auſus eſt mandare literis ea quam ignorantiam aut impudentiam aut audaciam divulgent, imo ſi verita-

τἀληθὲς εἰπεῖν καὶ ταῦτα πάντα καὶ τούτων ἔτι πλείω. τάχα μὲν οὖν ἄμεινον ἦν μηδ' ἀντιλογίας ἀξιοῦν αὐτὰ τῆς διὰ γραμμάτων, μηδ' ἀπολλύναι τινὰ καὶ πρὸς τοῦτο χρόνον. δεηθέντων δέ μου λιπαρῶς πάνυ πολλῶν φίλων, ὅσα προκομισθέντος μοι τοῦ βιβλίου, καθ' ὃ τὸν προειρημένον ἀφορισμὸν ἐξελέγχειν Ἰουλιανὸς ἐπεχείρει, διῆλθον ἐν ὑπομνήμασιν αὐτὰ παρασχεῖν, ὑπέμεινα καὶ τοῦτον οὐ σμικρὸν ἆθλον, ἀλλ' εἰ [379] χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, πολὺ μείζω τῶν κατὰ τοὺς αὐτοσχεδίους, οὓς ἡμερῶν ἓξ ἢ πλειόνων ἐποιησάμην, ἐπιδεικνὺς τὸ πλῆθος τῶν λήρων τῶν Ἰουλιανοῦ λόγων, ὧν ἐνέγραψε τῷ βιβλίῳ. κυριώτατον γὰρ ἄν τις εἴποι τοῦτο δὴ τὸ σύνηθες λεγόμενον, ὡς οὐδέν ἐστιν ἀπεραντολογώτερον τἀνθρώπου. Θερσίτης δέ τις μοῦνος ἀμετροεπὴς ἐλάλει, τούτῳ μᾶλλον ἂν ἢ Θερσίτῃ πρέπει, πάντας ὑπερβάλλοντα τοὺς πώποτε γεγονότας ἐν ἀμετροεπίαις. καὶ τοίνυν οἱ παραγενόμενοι τοῖς λόγοις ἀναγινωσκόμενοι αὐ-

tem enunciare oporteat, et haec omnia et his etiamnum plura verbis aperire non possumus. At praestitisset fortassis illa neque opposita oratione digna scriptis censere, neque etiam in his tempus conterere. Verum quum amicorum meorum plerique me assiduo obnixe rogassent, ut quae oblato mihi libro, quo praedictum aphorismum arguere Julianus conatur, dissernerim, ea commentariis proderem, atque hoc non exiguum munus pertuli, imo longe majus, si verum fatendum sit, extemporalibus commentariis, quos per sex aut plures dies composui, quibus nugarum in Juliani sermonibus suo in libro scriptis esse multitudinem demonstravi. Quod enim vulgo dici consuetum est, id sane quisque ipsi accommodatissimum pronunciaverit, hoc homine loquacius esse nihil. At Thersites quidam solus loculejus dicebatur, huic tamen magis quam Thersitae hoc dicterium congruit, qui quotquot fuerint garruli, omnes garrulitate superat. Quapropter qui his sermonibus aderant quum ipsi legebantur, haec

τοὺς, δύο ταύτας ἔθεντο προσηγορίας τἀνθρώπῳ, τὴν ἀμετροεπίαν καὶ τὴν ἀπραντολογίαν, ὥστ' οὐκ ἐμοῦ σωφρονίζοντος, ἀλλ' Ὀδυσσέως τινὸς ἐδεῖτο τοῦ τῷ σκήπτρῳ καθεζομένου. σωφρονίσαι γὰρ τὸν οὕτως ἔμπληκτον οὐδ' αὐτὸς ὁ τῶν Μουσῶν δύναται χορός. ἐπεὶ τοίνυν ἄκων ἠναγκάσθην γράφειν, ταῦτα δ' εἰσί μοι προοιμίου τινὸς, ὅπως μὴ καταγνωσθῇ ὑπὸ τῶν ἀναγνωσομένων αὐτά. μέλλων γὰρ ἐλέγχειν ἄνθρωπον ἔμπληκτον, ἀμαθῆ, δοξόσοφον, ἐν ἀπαιδεύτοις μειρακίοις ἅπαντι τῷ βίῳ φλυαρήσαντα, παρ' οἷς ἐξ ὧν ἐβλασφήμει τοὺς παλαιοὺς ἐπίστευσέ τις εἶναι. δέομαι οὖν συγχωρῆσαί μοι κολάσαι τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτοῦ λόγοις τραχυτέροις, ὧν οὐκ εἴθισμαι χρῆσθαι. δεινὸν γὰρ εἰ τούτον ἐξέσται λοιδορεῖσθαι τῶν παλαιῶν τοῖς ἀρίστοις, ἡμῖν δ' οὐκ ἐξέσται δι' ἀποδείξεων ἐναργῶν ἐξελέγχειν αὐτοῦ τὴν ἀπαιδευσίαν. εἰς τοσοῦτον γὰρ ἥκει μεγέθους ὡς οὐδ' ὅθεν ἄρξηταί τις εὑρεῖν εὐπετές.

---

duo homini impofuerunt vocabula tum garrulitatem tum loquacitatem. Quare non me fapientiam edocente, fed Ulyffe quodam fceptro adfidente opus habet. Hominem enim ita ftupidum fapientem reddere ipfe mufarum chorus nequaquam poteft. Quum igitur confultus fcribere coactus fim, haec mihi funt inftar praefationis, ne quae jam a me enarrata funt, ab ipfa lecturis arguantur. Quum enim hominem ftupidum, indoctum et fui opinione fapientem nugas inter ineruditos adolefcentes tota vita balbutientem, apud quos ob eas injurias quibus veteres inceffit, fe aliquem effe credidit, reprehenfurus fum. Propterea rogo mihi concedi, ut ipfius imperitiam afperioribus verbis erudiam, quibus uti non confuevi. Iniquum fiquidem foret, fi huic concederetur, veterum praeftantiffimos conviciis infectari, nobis autem prohiberetur ejus ignorantiam manifeftis demonftrationibus convincere. In tantam enim ea venit magnitudinem, ut unde quis exordiatur haud facile fit invenire.

---

γ.

*Κατὰ μὲν τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τὰ πλείω πρὸς Σαβῖνον ἀποτείνεται καταλιπὼν τὸν Ἱπποκράτην, καὶ τοῦτο μὲν, ὡς ἔοικεν, ἐν ἁπάσῃ ποιεῖ τῇ πραγματείᾳ. καίτοι πρὸς τοὺς Ἱπποκράτους ἀφορισμοὺς ἐπιγράψει αὐτὴν, οὐ πρὸς τὰς Σαβίνου ἐξηγήσεις, εἶτα φλυαρεῖ πολλὰ, καθάπερ ἔθος αὐτῷ, λῆρόν τινα ῥημάτων ἀσαφῶν συντιθεὶς, ὧν εἰ μὲν ἐλέγχειν τις ἐπιχειροῖ, φθάσει πληρώσας βιβλίον μέγιστον, πρὶν ἅψασθαι δόξῃ, συγχωρῶν οὐ λελέχθαι πάντα. γράφοντα μὲν οὖν δυσδιάθετον καὶ τοῦτο, μᾶλλον δ' ἄπορον ἐσχάτως. ἐν μέντοι τοῖς αὐτοσχεδίοις λόγοις, οὓς πολλάκις ἐποιησάμεθα, παρόντων ἀνδρῶν πεπαιδευμένων ἐπιδέδεικταί τις ἡμῖν εὐπορία, καθ' ὁμοιότητα τῶν εἰς τοὺς παλαιοὺς ἐξηγήσεων εὑρεθεῖσα· καθάπερ γὰρ ἐκείνων τὸ προβληθὲν βιβλίον ἐν ταῖς δημοσίοις ἐπιδείξεσιν ἐξηγούμεθα. * * * * εἰ δὲ ὁ μεθοδικὸς φαίη λεληθότως φυσικευόμενος, ὅτι μὴ ἀλαζὼν μηδὲ μεγαληγόρος, μηδ' εἰς μέσον φέρω τὴν ἄνωθεν ῥίζαν τοῦ κεκρυμμένου δόγματος, δύο εἶναι τὰ*

III.

In libri quidem exordio pluribus verbis Hippocratem praetervectus in Sabinum invehitur, idque hoc in universo opere agere videtur, etiamsi illud in Hippocratis aphorismos non in Sabini explanationes inscribat. Deinde quemadmodum ipsi mos est multa nugatur quibusdam obscurorum verborum nugis compositis, quas si quis arguere conetur, maximum prius librum impleverit quam rem attigisse videatur et omnia exposita fuisse concedat. Unde nec facile sit scribenti haec tractare, imo summe perarduum. Attamen in extemporalibus sermonibus, quos apud eruditos viros saepenumero fecimus, quaedam facilis facultas a nobis declarata est per explanationem in veteres similitudinem inventa. Nam ut propositos illorum libros in publicis disputationibus explicavimus. * * * *
*Quod si methodicus naturae explorator neque jactabundus neque magniloquus dicat se non superiorem abditi decreti radicem in medium proferre, duos nimirum esse corporis*

σώματος πάθη. τῷ γὰρ κατὰ φύσιν συνεστῶτι δύο ἂν ἐφεδρεύσειαν τροπαὶ καὶ μεταβολαὶ ἀλλήλαις ἐναντίαι, ἢ συναγομένου πλείω ἢ χεομένου βίᾳ, διανοητὰ ἂν δοκοίη λέγειν, οὐ μὲν διαφυσικευομένοις τοῖς φιλοσόφοις καὶ περὶ τῆς τῶν ὅλων ὕλης διειλεγμένοις, ἀλλ' ἰατροῖς φυσικοῖς. αὕτη μέν σοι μία ῥῆσίς ἐστι τῶν θαυμασιῶν Ἰουλιανοῦ λόγων, οἷς [380] ἀποχωρῶν ὧν ὁ Ἀσκληπιάδης καὶ Θεμίσων καὶ Θεσσαλὸς ἔθεντο στοιχεῖα, ἐπὶ τοὺς προειρημένους ἥκει φιλοσόφους ἀναιροῦντας ἐκ τοῦδε τοῦ κόσμου παντάπασι τὸ κενόν. ἑτέρα δ' ἐφεξῆς αὐτῆς ἥδε· ἀλλ' ἐπιχωρήσειν καὶ μήτ' ἐκείνης κατάσχοιμ' αὐτὸ λοιπὸν τῆς γλώττης, ὡς μὴ εἴποιμι. τί γὰρ ἂν ἐμοὶ τόδε; ἢ ὅτι ταῖσδε ταῖς τροπαῖς, ὥσπερ ἠκολούθησεν ἡ τῶν στοιχείων γένεσις, οὕτω καὶ θερμοῦ φύσις καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ. ἐκείνων γὰρ πρώτων τῶν γόνων ἔγγονα ποιήματα ἂν εἴη. ὅρα πῶς ἐν ὑψηλοτάτοις θρόνοις καὶ μετεωροτάτοις καθημένη ἡ μέθοδος ἐλάνθανεν, ἣν ὑπὸ ἐπιεικείας καὶ μετριότητος βουλόμενος λαν-

*affectus. Nam secundum naturam constituto duae sibi invicem contrariae conversiones mutationesque insidiantur aut quum plenius coactum adstrictumve aut vehementer fusum fluidumve est, quae sub intellectum cadunt proferre apparuerit, non sane philosophis qui res naturales scrutantur ac de universorum materia disserunt, sed physicis medicis.* Haec quidem tibi una est admirabilium Juliani textuum series, quibus ab iis quae Asclepiades et Themison et Thessalus elementa statuere discedens ad commemoratos se confert philosophos, qui prorsus e mundo vacuum auferunt. Eam vero seriem subsequitur hujusmodi altera: *verum loqui concedetur, neque enim ab illa lingua residuum continebo, quum dicam. Quid enim id mihi? An quod istiusmodi conversiones quemadmodum elementorum generatio, sic et calidi natura, frigidi, humidi et sicci sequuta est. Ab his enim primis seminibus haec opera exoriuntur. Vide quomodo in altissimis thronis ac valde sublimibus sedens latuit methodus, quam ego volens prae modestia et mode-*

*θάνειν ἐν οὐρανῷ ἔδειξα καὶ ἐξεκάλυψα μόνος καὶ πρῶτος ἐπισκοτοῦν νέφος παραγαγὼν καὶ ἐλευθερώσας. ταῦτ' οὖν ὁ Ἰουλιανὸς λέγει καὶ τούτων ἑξῆς. ἄλλο τι μὴ νῦν ξυμφεροίμην Ἐπικούρῳ οὐχ ἑλόμενος αὐτοῦ τὰ στοιχεῖα, οὐχ ἑνώσαντι τὴν οὐσίαν. ἐν μὲν δὴ τῷ περὶ τῆς μεθόδου ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ γέγραπται, τὸ βιβλίον ὅλον Ἰουλιανοῦ ἐπιγράφοντος Φίλωνα. δι' ἄλλου δ' αὖθις, ἐν ᾧ περὶ τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν παθῶν ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῷ, γράφει ταυτί· σύμμετρον μὲν δὴ κατάστασιν καὶ μεμετρημένην συναγωγῆς τε καὶ χύσεως ὑποστησάμενοι ἐπὶ τῶν ἀνθρωπείων συγκριμάτων, ὄνομα αὐτῇ ἐθέμεθα ὑγείαν. ἤδε δὲ ἡ μεσότης ὑπὸ τῶν νόσων ἐπιβουλευθεῖσα ἐξ ἀνάγκης πάσχει τὰ σώματα συναγόμενα καὶ σκληρυνόμενα καὶ ξηρότερα γιγνόμενα ἢ χεόμενα καὶ μαλακυνόμενα καὶ ὑγραινόμενα.*

---

*δ'.*

*Αὗται μὲν οὖν αἱ ῥήσεις τοῦ λαμπροτάτου σοφιστοῦ, Ζήνωνι καὶ Ἀριστοτέλει καὶ Πλάτωνι τοὺς μεθοδικοὺς ἰα-*

*ratione in coelo delitefcere declaravi, folusque ac primus difcuffa ac foluta obtenebrante nebula detexi.* Haec Julianus profert et fubfequentia. Aliud nunc cum Epicuro non fenferim rejectis illius elementis qui unam non copulet fubftantiam. Haec itaque et alia multa in libro de methodo ab Juliano fcripta funt, totum librum Philonem infcribente. Rurfus vero in alio in quo illi de animae et corporis affectibus eft oratio haec fcribit: *jam commoderatum commenfuratumque tum concretionis tum fufionis ftatum in humanis compagibus conftituentes nomen ipfi fanitatem impofuimus. At ubi medium illud a morbis obfeffum eft, neceffario patiuntur corpora quae coguntur, indurantur, ficciora redduntur aut funduntur, molliuntur aut humectantur.*

---

IV.

Hae funt igitur clariffimi fophiftae, methodicos medicos, Zenonem, Ariftotelem et Platonem fequi praedican-

Ed. Chart. IX. [380.] Ed. Baf. V. (338. 339.)

τρους ἕπεσθαι φάσκοντος. ἡμεῖς δ' αὖθις ἀναμνήσομεν αὐτῶν ὡς ἕκαστος τούτων τῶν φιλοσόφων ἅμα πολλοῖς τοῖς μετ' αὐτὸν εὐκρασίαν μὲν ἡγεῖται τὴν ὑγείαν εἶναι θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ. νοσήματα δὲ γίγνεσθαι τὰ γοῦν κατὰ δίαιταν ὑπερβάλλοντος ἑκάστου τῶν εἰρημένων ἢ ἐλλεί- (339) ποντος, εἶναι δὲ καὶ χυμοὺς ἐν τῷ σώματι, τοὺς μὲν ὑγροὺς καὶ ξηροὺς κατὰ δύναμιν, ἐνίους δὲ θερμοὺς ἢ ψυχροὺς ἀναλογίζοντας νοσήμασιν. οὕτω Πλάτων ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πᾶσιν, οὕτως Ἀριστοτέλης ἅμα τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτου, οὕτω Ζήνων καὶ Χρύσιππος ἅμα τοῖς ἄλλοις στωϊκοῖς ἐγίνωσκον. Ἰουλιανὸς δ' οὐδ' ἀνέγνω τι βιβλίον ὧν εἶπον ἀνδρῶν, οὔθ' ὅλως ἀκολούθου καὶ μαχομένου σύνεσιν ἔχει, πάντως γὰρ ἂν ᾔσθετο τῇ μὲν ἀναιρούσῃ τὸ κενὸν αἱρέσει ταῦθ' ἑπόμενα, τοῦθ' ὑπάρχειν εἰπούσῃ συμμετρίαν μέν τινα πόρων εἶναι τὴν ὑγείαν. ἐν στεγνώσει δὲ καὶ ῥύσει τῶν δι' αὐτὸ φερομένων συνίστασθαι τὰ κατὰ διαίτην νοσήματα. πότερον οὖν Ἀριστοτέλους καὶ Χρυσίππου καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων περιπατητι-

tis ſententiae. Nos vero contra eos reddemus memores hos ſingulos philoſophos hisque multos poſteriores ſenſiſſe ſanitatem eſſe calidi, frigidi, humidi et ſicci temperiem; morbos vero quum ex victu unumquodque commemoratorum exſpueret aut deficiat ortum habere. Humores autem corporis, quorum alii quidem facultate humidi aut ſicci, nonnulli vero calidi vel frigidi morbis analogia reſpondent. Sic Plato cum omnibus ſuis ſectatoribus cenſuit, ſic Ariſtoteles cum peripateticis, ſic Zeno et Chryſippus una cum ceteris ſtoicis. At Julianus neque ullum unquam horum quos recenſuit virorum legit, neque rei conſequentis et pugnantis habet intelligentiam; ea namque omnino noviſſet quae ſectam vacuum tollentem conſequuntur; quae vero id exiſtere affirmat, ſanitatem quandam meatuum ſymmetriam eſſe ſtatuit. In adſtrictione vero et fluxu eorum quae per id feruntur morbos ex victu conſiſtere. Utrum igitur tum Ariſtotelis et Chryſippi tum ceterorum omnium tam peripateticorum quam

κῶν τε καὶ στωϊκῶν ἑξῆς παραγράψω τὰς ῥήσεις, ἐν αἷς φλέγμα καὶ χολὴν αἰτιῶνται καὶ τὰ πρῶτα νοσήματα τέτταρα ὑπάρ- [381] χειν φασὶν, ὥσπερ καὶ τὰ στοιχεῖα τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρόν. ἢ τοῦτο μὲν ὡς ἂν οὐχ ἓν ἢ δύο βιβλία πληρῶσαι δυνάμενον, ἀλλὰ καὶ τρία καὶ τέτταρα καὶ πλείω παραλιπεῖν ἄμεινον, ἀρκεσθῆναι δὲ μόνον τοῖς ὑπὸ Πλάτωνος εἰρημένοις. εἰς οὓς ἄμεινον τοῦτο πρᾶξαι καὶ μὴ συναδολεσχεῖν τὰ πάντα ληρώδει σοφιστῇ. τοσοῦτον μόνον εἰπὼν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου τε καὶ τῆς στοᾶς τῶν φιλοσόφων ἀπαλλάξομεν. οὐδὲν ἂν εὕροις οὔτ' Ἀριστοτέλους οὔτε Θεοφράστου βιβλίον, ἐν ᾧ περὶ νοσημάτων ἀναγκασθέντες εἰπεῖν τι θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ μνημονεῦσαι διῆλθον τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ τούτων ἀεὶ μέμνηνται καὶ σὺν αὐτοῖς πολλάκις ἑκατέρας τῆς χολῆς, μελαίνης τε καὶ ξανθῆς, οὐκ ὀλιγάκις δὲ καὶ φλέγματος, οἵ γε τὰς διαφορὰς αὐτῶν διέρχονται, τὸ μὲν ὀξὺ, τὸ δ' ἁλμυρὸν ἢ ἁλυκὸν, ἄλλο δὲ γλυκὺ προσαγορεύοντες. οὐ μὴν οὐδὲ Χρύσιππος ἑτέρως,

ſtoicorum deinceps ſubſcribam ſententias, quibus pituitam et bilem cauſas eſſe conſtituunt et primos morbos quatuor exiſtere pronunciant, quemadmodum et elementa calidum, frigidum, humidum et ſiccum? An hoc praetermittere ſatius fuerit, quod non unus aut duo dumtaxat, ſed et tres et quatuor etiam plures libri compleri poſſint, hisque ſolum eſſe contentos quae a Platone referuntur, quibus praeſtat hoc agere, non cum garrulo ſophiſta uſque quaque nugari. Hoc tantummodo de peripateticis et ſtoicis praefatus ab his diſcedam. At neque Ariſtotelis, neque Theophraſti ullum librum inveneris, in quo ſi de morbis diſſerere coacti ſint, calidi, frigidi, humidi et ſicci non memores facti orationem abſolverint. Imo et horum ſemper meminerunt et cum ipſis ſaepius utriusque bilis tum atrae tum flavae nec raro pituitae, cujus differentias explicant, quum hanc acidam, illam ſalſam vel ſalſuginoſam, aliam denique dulcem appellitant. Neque ſane aliter Chryſippus, imo ita ſemper et

ἀλλ᾽ οὕτως ἀεὶ καὶ περὶ νοσημάτων καὶ περὶ τῶν χυμῶν διαλέγεται. εἴ τις ἐθέλοι μόνων τῶν εἰρημένων τριῶν ἀνδρῶν ἐκλέγειν τὰς ῥήσεις, οὐκ ὀλίγα πληρώσει βιβλία, σχολάζων δ᾽ οὕτως τις ὥσπερ Ἰουλιανὸς ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐσχόλαζεν. ἐὰν δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν στωϊκῶν ἢ περιπατητικῶν ἑκάστου ἐκλέγειν τὰς ῥήσεις, ὅλην βιβλιοθήκην πληρώσει· ἀλλ᾽ ὥσπερ ἔφην, ἐάσας τούτους, ἀρκεσθήσομαι μόνον τοῦ Πλάτωνος ῥήσεσιν, ἑπομένου κατὰ πάντα τοῖς τοῦ Ἱπποκράτους δόγμασιν. οὐ μὴν οὐδὲ παρὰ τούτων τῶν ἄλλων ἐκλέξας βιβλίων ὄντων πολλῶν, ἀλλ᾽ ἐξ ἑνὸς ἀρκεσθησόμενος μόνου τοῦ Τιμαίου περιγράψομαι ταῦτα. τὸ δὲ τῶν νόσων ὅ ξυνίσταται, δῆλόν που καὶ παντί. τεττάρων γὰρ ὄντων γενῶν ἐξ ὧν συμπέπηγε τὸ σῶμα, γῆς καὶ ὕδατός τε καὶ πυρὸς καὶ ἀέρος, τούτων ἡ παρὰ τὴν φύσιν πλεονεξία καὶ ἔνδεια καὶ τῆς χώρας μετάστασις ἐξ οἰκείας ἐπ᾽ ἀλλοτρίαν γινομένη. πυρός τε αὖ καὶ τῶν ἑτέρων, ἐπειδὴ πλείονα γένη ἑνὸς ὄντα τυγχάνει, τὸ μὴ προσῆκον ἕκαστον ἑαυτῷ προσλαμβάνει καὶ πάνθ᾽ ὅσα τοιαῦτα, εἰ στάσεις

de morbis et de humoribus disserit. Si quis velit solummodo trium enunciatorum virorum sententias seligere, non paucos libros impleturus est, praesertim si ita det operam, quemadmodum Alexandriae Julianus otiabatur. Quod si etiam aliorum tam stoicorum quam peripateticorum cujusque sententias seligere velit, universam quoque bibliothecam implebit. At his missis, quemadmodum dixi, solius Platonis textibus contentus ero, qui in omnibus Hippocratis decreta sectatur; non tamen ex aliis qui multi sunt libris, sed ex uno solo Timaeo satis facturus haec collecta describam: *porro unde morbi consistant patet omnibus. Quum enim quatuor sint genera, ex quibus corpus conformatur, terra, ignis, aqua, aër. Horum praeter naturam exsuperantia et penuria et ex propria in alienam sedem transmutatio; ac rursus ignis ac ceterorum, quum in uno plura sint genera, unumquodque, ubi quod sibi consentaneum non est suscipit, hujusmodi omnia sedi-*

καὶ νόσους παρέχει. παρὰ φύσιν γὰρ ἑκάστου γιγνομένου καὶ μεθισταμένου, θερμαίνειεν ὅσα ἂν περ πρότερον ψύχηται. ξηρὰ δ' ὄντα εἰς ὕστερον γίνεται νοτερὰ καὶ κοῦφα δὴ καὶ βαρέα καὶ πάσας πάντη μεταβολὰς δέχεται. ἐν ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ῥήσει σαφῶς ὁ Πλάτων ἀκολουθεῖ τῷ Ἱπποκράτει κατὰ πρῶτα στοιχεῖα καὶ τὰς ποιότητας αὐτῶν. ἐν δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα καὶ τοὺς χυμούς πως αἰτιώμενος τῶν νοσημάτων ὡδί πως φησί· τὸ δὲ λευκὸν φλέγμα διὰ τὸ τῶν πομφολύγων πνεῦμα χαλεπὸν ἀποληφθὲν, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοὰς ἴσχον ἠπιώτερον μὲν, καταποικίλλει δὲ τὸ σῶμα, λεύκας, ἀλφούς τε καὶ τὰ τούτων συγγενῆ νοσήματα ἀποτίκτον. μετὰ δὲ χολῆς μελαίνης κερασθὲν ἐπὶ τὰς περιόδους τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ θειοτάτας οὔσας ἐπισκεδαννύμενον καὶ ξυνταράττον αὐτὰς, καθ' ὕπνου μὲν ἰὸν πραότερον, ἐγρηγορόσι δὲ ἐπιτιθέμενον δυσαπαλλακτότερον· νόσημα δ' ἱερᾶς ὂν φύσεως ἐνδικώτατα ἱερὸν λέγεται. καὶ ταύτῃ γε τῇ ῥήσει πάλιν ἐπιφέρον ἑτέραν φησί· φλέγμα δ' ὀξὺ καὶ ἁλμυρὸν, πηγὴ πάντων νοσημάτων ὅσα γίνεται κα-

*tiones morbosque conſtituunt. Quum enim unumquodque praeter naturam redditur ac mutatur, caleſcunt quaecunque prius frigebant, quae ſicca ſunt in poſterum humeſcunt; levia quoque et gravia omnes omnino mutationes ſuſcipiunt.* Hac itaque in oratione Plato quantum ad prima elementa eorumque qualitates ſpectat Hippocratem dilucide ſectatur. At in ſequentibus humores etiam morborum cauſas ſtatuens hoc modo eloquitur: *alba autem pituita ob bullarum ſpiritum intus detenta difficilis; extra vero corporis ſpiracula coercens mitior quidem eſt; varie tamen corpus inficit, albas atrasque vitiligines atque his congeneres morbos procreat, ſed cum atra bile mixta, ſi in diviniſſimos qui in capite ſunt meatus illabatur ipſos diſſolvit perturbatque. Quod ſi per ſomnum contingat, mitior eſt; ſi vigilantes invadat, ſolutu difficilis; qui morbus quum ſacrae naturae ſit, ſacer meritiſſimo dicitur.* Atque huic ſententiae his verbis alteram affert: *acida vero et ſalſa pituita omnium qui a defluxionibus oriuntur*

ταῤῥοικὰ, διὰ δὲ τοὺς τόπους εἰς οὓς ῥεῖ παντοδαποὺς ὄντας, παντοῖα ὀνόματα εἴληφεν. οὕτω μὲν οὖν ὁ Πλάτων περὶ τοῦ φλέγ- [382] ματος ἀπεφήνατο καὶ σὺν αὐτῷ μελαίνης χολῆς. ἐφεξῆς δ' ἄκουσον ἃ λέγει περὶ τῆς ξανθῆς· ὅσα δὲ φλεγμαίνειν λέγεται τοῦ σώματος ἀπὸ τοῦ κάεσθαί τε καὶ φλέγεσθαι, διὰ χολὴν γέγονε πάντα. λαμβάνουσα μὲν οὖν ἀναπνοὴν ἔξω παντοῖα ἀναπέμπει φυσήματα ζέουσα, καθειργνυμένη δὲ ἐντὸς πυρίκαυστα νοσήματα πολλὰ ἐμποιεῖ. μέγιστον δ' ὅταν αἵματι καθαρῷ συγκερασθεῖσα τὸ τῶν ἰνῶν γένος ἐκ τῆς ἑαυτῶν διαφορῇ τάξεως, αἳ διεσπάρησαν εἰς αἷμα, ἵνα συμμέτρως λεπτότητος ἴσχοι καὶ πάχους καὶ μήτε διὰ θερμότητα, ὡς ὑγρὸν ἐκ μανοῦ τοῦ σώματος ἐκρέοι, μήτ' αὖ πυκνότερον δυσκίνητον ὂν μόγις ἀντιστρέφοιτο ἐν ταῖς φλεψί. καιρὸν δὴ τούτων ἶνες τῇ τῆς φύσεως γενέσει φυλάττουσιν, ἃς ὅταν τις καὶ τεθνεότος αἵματος ἐν ψύχει τε ὄντος πρὸς ἀλλήλας ξυναγάγοι, διαχεῖται πᾶν τὸ λοιπὸν αἷμα. ἐαθεῖσαι δὲ παχὺ μετὰ τοῦ περιεστῶτος αὐτὸ ψύχους ξυμπηγνύασι. ταύτην δὴ τὴν

*morborum fons eft, quae ob locos in quos fluit valde multiplices diverfa nomina fortitur.* Sic igitur Plato de pituita cum atra bile pronunciaverat. Quae vero de flava deinceps proferat, aufculta: *quaecunque partes corporis quod ardeant uranturque, propterea inflammationibus obfideri dicuntur, quae omnes a bile procreantur. Quare fi bilis exteriora fubeat fpiracula, varia fervens exfpirat phyfemata, intus vero occlufa multos urentes morbos gignit, maximum vero quum puro fanguini commixta fibrarum genus e proprio dimovet ordine, quae in fanguinem difperfae funt, ut is tenuitatis et craffitiei commoderationem teneat nec propter calorem, ut qui humidus eft, ex raro corpore defluat; neque rurfum denfior redditus motionis fit difficilis vixque per venas fluat et refluat. Hos igitur tempeftivos ufus naturae generationi praeftant tutrices fibrae, quas quum quis et mortuo et perfrigerato fanguine invicem collegerit tum fanguis univerfus diffluit; miffae vero ambiente ipfum frigore cito concrefcunt. Quum*

δύναμιν ἐχουσῶν ἰνῶν ἐν αἵματι, χολὴ φύσει παλαιὸν αἷμα γεγονυῖα καὶ πάλιν ἐκ τῶν σαρκῶν εἰς τοῦτο τετηκυῖα, θερμὴ καὶ ὑγρὰ, κατ᾽ ὀλίγον τὸ πρῶτον ἐμπίπτουσα, πήγνυται διὰ τὴν τῶν ἰνῶν δύναμιν. πηγνυμένη δὲ καὶ βίᾳ κατασβεννυμένη χειμῶνα καὶ τρόμον ἐντὸς παρέχει. πλεῖον δ᾽ ἐπιῤῥέουσα, τῇ παρ᾽ αὐτῆς θερμότητι κρατήσασα, τὰς ἶνας εἰς ἀταξίαν ζέσασα διέσωσε. καὶ ἐὰν μὲν ἱκανὴ διὰ τέλους κρατῆσαι γένηται, πρὸς τὸ τοῦ μυελοῦ διαπεράσασα γένος, καίουσα ἔλυσε τὰ τῆς ψυχῆς αὐτόθεν οἷον νεὼς πείσματα, μεθῆκε δὲ ἐλευθέραν. ὅταν δὲ ἐλάττων ᾖ, τό τε σῶμα ἀντίσχῃ τηκόμενον, αὐτὴ κρατηθεῖσα ἢ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα ἐξέπεσεν ἢ διὰ τῶν φλεβῶν εἰς τὴν κάτω ξυνωσθεῖσα ἢ τὴν ἄνω κοιλίαν, οἷον φυγὰς ἐκ πόλεως στασιασάσης ἐκ τοῦ σώματος ἐκπίπτουσα, διαῤῥοίας καὶ δυσεντερίας καὶ τὰ τοιαῦτα νοσήματα πάντα παρέχετο. ταυτὶ μὲν οὖν ἐν μόνῳ τῷ Τιμαίῳ Πλάτων εἶπεν ἑπόμενος Ἱπποκράτει· τὰ δὲ τῶν ἄλλων αὐτοῦ βιβλίων εἴ τις ἐκλέγοι, πάντα δόξει μιμεῖσθαι μακρολογίας ἕνεκα τὸν Ἰουλιανόν. ἔτι δὲ δὴ μᾶλλον

*ergo fibrae hanc in ſanguinem facultatem ſortiantur, bilis quae natura vetus eſt ſanguis, ac rurſum ex carnibus in hunc eliquata, calida et humida paulatim primum incidens fibrarum facultate concreſcit, concreta vero ac vi exſtincta frigus tremoremque concitat. Quod ſi uberior affluat, ſuoque calore fibras ſuperet, confuſionem ferveſcens fovet. Si etiam aduſque finem victoriae par ſit, in medullae genus penetrat, ac exurens animae vincula tanquam navis rudentes ſolvit ipſamque liberam promovet. Quum autem inferior eſt corpusque liqueſcens reluctatur, ipſa devicta aut per univerſum corpus elabitur aut per venas in inferiorem vel ſuperiorem ventrem compulſa ut exſul ex ſeditioſa civitate, ſic e corpore ejicitur, ac tum diarrhoeas, dyſenterias et hujusmodi morbos excitat.* Haec ſane Plato in ſolo Timaeo Hippocratem ſectatus protulit. At ſi quis in reliquis ejus libris quae reperiuntur omnia colligere velit, is videbitur prolixae orationis gratia Julianum imitari. Quin etiamnum magis ſi quaecunque a

εἰ τὰ παρὰ Θεοφράστου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Χρυσίππου καὶ πᾶσι τοῖς περιπατητικοῖς τε καὶ στωϊκοῖς εἰρημένα, περὶ θερμοῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ χολῆς καὶ φλέγματος, ὑγείας τε καὶ νόσου παραγράφῃ σύμπαντα. καὶ γὰρ νῦν ἡγοῦμαι ἤδη τινὰς μέμφεσθαι τοῦ μήκους ἡμῖν τῶν λόγων εἰς ἔλεγχον ἀναισθήτου σοφιστοῦ συγκειμένων. ὃς γὰρ οὐκ ὤκνησεν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ, Πλάτωνα μὲν καὶ Ἀριστοτέλην καὶ Ζήνωνα καὶ τοὺς ἀπ' αὐτῶν φιλοσόφους ἐπαινεῖν, ἐξελέγχειν δὲ τὰ περὶ τῶν τοῦ σώματος στοιχείων ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένα, τί ἂν ἐπὶ τῶν πάντων ὁ τοιοῦτος εἰπεῖν αἰδεσθῇ; ἢ ταῦτα μὲν ἀφείσθω.

---

ε'.

[383] Σκέψαι δ' ἑξῆς ἃ γράφει μὴ συγχωρῶν, ὡς ἔοικε, μηδὲ τοὔνομά τινι σκέψασθαι τῆς φύσεως. ἔστι δ' ἀρχὴ τῆς ῥήσεως ἥδε· οὐδ' ἂν πείσειαν ἡμᾶς τε ἢ αὐτοὺς ἐπ' ἀληθείᾳ ὅτι ἴσασι τί ἡ φύσις ἐστὶν, ἣν ἄνω τε

Theophrasto, Aristotele, Chrysippo et omnibus peripateticis et stoicis de calido, frigido, humido et sicco, etiam de bile et pituita, sanitate et morbo prodita sunt, describeret universa. Etenim jam nunc arbitror quosdam me longitudinis sermonum in stupidi sophistae redargutionem compositorum arguere. Quem enim non piguit, o Jupiter diique, Platonem, Aristotelem, Zenonem et posteros ipsorum philosophos laudibus extollere, quae vero ab Hippocrate de corporis elementis pronunciata sunt reprehendere, quid tandem in omnibus verecunde dicturus est? Sed haec missa sint.

---

V.

At quae deinceps scribit ea perpendenda sunt, qui ne hoc naturae nomen considerandum esse concedat. Hoc autem exstat sui contextus initium: nunquam enim hi nobis aut etiam sibi ipsis re vera persuaserint quod norint.

καὶ κάτω θρυλοῦσι τραγῳ- (340) δοῦντες πανταχοῦ ἤτοι θερμὸν ἁπλοῦν ἢ κρᾶμα κἀκ μίξεως ἢ ψυχροῦ οὐσίαν καὶ πνεύματος. κἄπειτα ἑξῆς τούτῳ ἐπιφέρει μὴ πολλὰ συγχωρῶν ἐγγνῶναι φύσεως οὐσίαν, ὥσπερ Ἱπποκράτους γεγραφότος ὄνομα φύσεως ἐν τῷ προκειμένῳ νῦν ἡμῖν ἀφορισμῷ, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς αὐτομάτοις γιγνόμενον εἰρηκότος. πόθεν ἐπεισῆλθε τὸ τῆς φύσεως ὄνομα; πόθεν δ' ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς συνήθους Ἰουλιανοῦ φλυαρίας ἀφορμὴν παρέξει λόγου μακροῦ, ὃν ἐάν τις ἀναπτύξῃ, προδήλως φωράσει τὸν λῆρον αὐτοῦ. ἐπεὶ τοίνυν ἅπαντες ἰατροὶ τῶν κενώσεων τὰς μὲν ὑπὸ φύσεως, τὰς δ' ὑπὸ τύχης γίγνεσθαί φασιν, ἐνδεικνύμενοι τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἐνίοτε μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῶν καμνόντων ὁρμᾶσθαι σώματος, ἔστι δ' ὅτ' ἔξωθεν ἀφορμὴν ταύτην εἶχε περὶ τοῦ ληρῆσαί τι περὶ τοῦ τῆς φύσεως ὀνόματος. ἔστι δ', ὃ βούλεται λέγειν ἐν κεφαλαίῳ περιλαβόντι τοιόνδε. φυσικὰς κενώσεις οὐδὲ φθέγγεσθαι προσῆκεν, ἀγνοοῦντας ὅ τι ποτ' ἐστὶν ἡ φύσις. ἀλλ', ὦ γενναιότατε

Quid ipfa natura fit, quam et furfum et deorfum jactam ubique tragice decantantes aut calidum fimplex aut ex mixtione temperamentum aut frigidi fpiritusque fubftantiam effe. Deinde his deinceps multa infert, cognofci naturae fubftantiam minime concedens, ac fi Hippocrates huic propofito aphorifmo naturae nomen non adfcripferit, neque de fpontaneis potius vacuationibus verba fecerit. Unde illi nomen naturae in mentem venit? Nam aliunde quidem ex confueta Juliani garrulitate, ut longae orationis occafionem praeftaret? Quam fi quis explicaverit, ipfius nugas perfpicue deprehendet. Quum igitur medici omnes vacuationum alias quidem a naturae, alias vero a cafu fieri praeferunt, qui demonftrant ipfarum caufas nonnunquam ex ipfo aegrotantium corpore concitari, nonnunquam vero extrinfecus, hanc nugandi de naturae vocabulo occafionem nactus eft. Quod ipfe vult proferre comprehendenti in fumma hujusmodi licet percipere. Quod fit natura qui ignorant, eos naturales vacuationes enunciare

σοφιστῶν οὐδ' ὅτι ψυχὴν ἔχομεν ἢ αἴσθησιν ἢ νοῦν ἢ λογισμὸν ἢ μνήμην ὁ τοιοῦτος λόγος ἐπιτρέψει γιγνώσκειν, ὡς ἑκάστου γε καὶ τούτων δύσγνωστος ἡ οὐσία, καὶ τί θαυμαστὸν; ὅπου γὰρ καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, ὃν ἐναργέστατα βλέπομεν, οὐκ ἴσμεν ἀκριβῶς ὁποῖός ἐστι τὴν οὐσίαν, ἤ πού τε περὶ φύσεως ἢ ψυχῆς ἢ μνήμης ἤ τινος ἑτέρου τῶν τοιούτων ἑτοίμως ἀποφανούμεθα. ἀλλ' ὥσπερ καὶ ταῦτα αὐτῶν ὀρθῶς εἰρήκαμεν καὶ οὕτως ὅταν τὴν ἔννοιαν αὐτῶν ἑκάστου καὶ τὴν τῆς ὑπάρξεως διάγνωσιν ἔχωμεν ἐναργῆ, προσθεῖναι χρὴ τῷ λόγῳ. ἅπαν μὲν γὰρ φυτὸν ὑπὸ φύσεως διοικεῖται, πᾶν δὲ ζῶον ὑπὸ φύσεώς τε ἅμα καὶ ψυχῆς. εἴ γε δὴ τὴν μὲν τοῦ τρέφεσθαί τε καὶ αὐξάνεσθαι καὶ τῶν τοιούτων ἔργων αἰτίαν ὀνομάζομεν ἅπαντες ἄνθρωποι φύσιν, τὴν δὲ τῆς αἰσθήσεώς τε καὶ τῆς ἕξεως αὐτῆς κινήσεως ψυχὴν, ὥστ' οὐδεὶς ἡμῶν οὔτε καταψεύδεται τῶν ἔργων τῆς φύσεως οὔτ' ἐπειδὴ ταῦτα γιγνώσκει καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς εὐθὺς οἷός τε, καθάπερ οὐδὲ τὴν τοῦ

non decet. Verum o fophiftarum generofiffime haec tua ratio nos noffe, fi animam habeamus aut fenfum aut mentem aut rationem aut memoriam prohibuerit, quod horum cujusque fubftantia cognitu fit difficilis. Ecquid mirum, quandoquidem et ipfius folis, quem evidentiffime intuemur, notionem qua fit fubftantia explorate nefcimus? An de natura, de anima, de memoria aut quibusdam iftiusmodi ceteris facile fententiam ftatuimus? Verum quemadmodum de iftis haec recte diximus, fic etiam quum horum fingulorum notionem et dilucidam eorum exiftentiae dignotionem confequimur, haec orationi addenda funt. Omnis quidem planta a natura regitur, omne vero animal a natura fimul et anima. Enimvero fi tum nutritionis tum incrementi ac aliorum operum caufam omnes homines naturam appellamus, quemadmodum fenfus ejusque habitus et motus animam. Quare nemo noftrum de naturae operibus mentitur, neque etiam quum quis haec norit, etiam derepente ejus fubftantiam noffe facile pote-

ἡλίου, [384] ἀλλ' ἀνατέλλοντα μὲν αὐτὸν ὁρῶμεν ἐναργῶς, ὥσπερ γε καὶ δυόμενον ἅπαντά τε τὸν μεταξὺ τόπον ἀμείβοντα τάξει καὶ χρόνῳ ἀφωρισμένῳ, τὴν δ' οὐσίαν ὁποῖός τίς ἐστιν ἐπὶ χολῇ ζητοῦμεν. εἰ μὲν οὖν ἀδύνατον ἦν γνῶναι τὰς φυσικὰς ἐκκρίσεις ὁπότε γίνονται, χωρὶς τοῦ προγνῶναι τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἐργαζομένης αὐτὰς φύσεως, εἰκότως ἂν δείξας ἐκεῖνος ἄγνωστον, εὐθὺς αὐτῇ συνανῄρηκε τὴν τούτων γνῶσιν. ἐπεὶ δ' ἐγχωρεῖ κἂν ἐκείνην τις ἀγνοῇ, ταύτας γοῦν γιγνώσκειν, ἐκ περιττοῦ φλυαρεῖ ταῦτα πάνθ' ὁ θαυμασιώτατος Ἰουλιανός. ἡμεῖς γὰρ, ὅταν χωρὶς φαρμάκου καθαίροντος ἔμετος ἢ συχνὴ κάτω γένηται κένωσις, εἴτε δι' ἐντέρων εἴτε κατὰ τὰς μήτρας, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα φύσει τε γεγονέναι φαμὲν ἢ ὑπὸ φύσεως ἢ φυσικῶς. οὐδὲν γὰρ διαφέρει, μιμούμεθά τε φανερῶς ὠφελήσαντες τοὺς κάμνοντας. Ἰουλιανὸς δ' ἔοικεν οὐδ' ὃ πάντες ἄνθρωποι λέγουσί τε καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ γιγνώσκουσιν, οὐδὲ τοῦτ' ἐπίστασθαι, κατὰ φύσιν μὲν ἔχειν τοὺς ὑγιαίνοντας, παρὰ

rit, ut neque ſolis. Sed quemadmodum orientem quidem ipſum, ſic et occidentem manifeſto intuemur et univerſum intermedium locum ordine ac tempore praefinito percurrentem; ſubſtantiam vero quae et qualis ipſa ſit, majori otio perquirimus. Itaque ſi naturales excretiones quo tempore fiunt minime citra praeviam naturae ipſas efficientis cognitionem noſſe poſſimus, merito ille quum demonſtravit hanc ignotam eſſe, quam primum iſtarum etiam notitiam cum ipſa ſimul abſtulit. Quum autem concedat, etiam ſi quis illam ignoret, has tamen cognoſcere, cumulatiſſime haec omnia praeclariſſimus Julianus nugatur. Nos autem quum abſque medicamento purgante vomitus aut copioſa deorſum oboriatur vacuatio, ſive per inteſtina, ſive per uterum, hujusmodi omnia per naturam vel a natura vel naturaliter facta eſſe pronunciamus. Nihil ſiquidem refert, ſi has imitati vacuationes aegrotantibus opem plane tulerimus. At Julianus neque videtur id ſcire quod omnes homines quotidie profitentur et agnoſcunt eos ſecundum naturam ſe habere qui ſanitate fruun-

φύσιν δὲ τοὺς νοσοῦντας. εἰ γὰρ οὐκ ἔξεστιν οὐδὲν τῶν τοιούτων ὀνομάτων χρῆσθαι, μὴ πρότερον ἐπισταμένους τῆς φύσεως τὴν οὐσίαν, οὔτε τοὺς ὑγιαίνοντας ὅτι κατὰ φύσιν ἔχουσιν ἐροῦμεν οὔτε τοὺς νοσοῦντας ὅτι παρὰ φύσιν. ἀλλὰ γὰρ εἰ βούλει καὶ τοῦτ' αὐτῷ δῶμεν ἐκ περιουσίας καὶ συγχωρήσομεν, εἰ μὴ πρότερον εἰδείημεν ὡς ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ τὰ σώμαθ' ἡμῶν συνέστηκεν, ἀμήχανον εἶναι μιμήσασθαι τὰ καλὰ ὑπὸ φύσεως ἢ τύχης γιγνόμενα. τί οὖν κωλύει γιγνώσκειν ἡμᾶς ἀκριβῶς τοῦτο μέχρις ἂν ἡμεῖς τε λέγειν ἔχοιμεν ἀπόδειξιν δόγματος, οἵ τ' ἄριστοι τῶν φιλοσόφων, οὓς καὶ σὺ θαυμάζεις αὐτὸς, ὁμολογῶσιν Ἱπποκράτει τε καὶ ἀλλήλοις, εἰ μή τις τὴν διαφωνίαν ἱκανὸν οἴεται μάρτυρα εἶναι τῆς ἀγνοίας τοῦ δόγματος, ἐξαίφνης ἀπορητικός τις ἀντὶ στωϊκοῦ γεγονώς. εἰ γὰρ δὴ τούτῳ πέπεισαι τῷ λόγῳ, φάσκοντι μηδὲν τῶν διαπεφωνημένων πᾶσι τοῖς φιλοσόφοις εἰς γνῶσιν ἀνθρωπίνην ἀφικέσθαι δύνασθαι, τί δή ποτε οὐ πολὺ πρῶτον

tur, praeter naturam vero eos qui aegrotant. Si namque minime liceat quidquam nos talium nominum ufurpare, priusquam naturae fubftantiam noverimus, neque etiam ex ipfis fanos bene valere, quod fecundum naturam fe habeant, neque aegros morbo laborare, quod praeter naturam fint. Sed enim et hoc ipfi, fi velit, cumulatiffime demus et concedamus, nifi prius noverimus ex calido, frigido, humido et ficco noftra corpora conftare, perarduum effe nos quae bona a natura vel fortuna procedunt imitari. Quid igitur prohibet nos id accurate cognofcere, quum et verbis tenus decreti demonftrationem fortiamur et praeftantiffimi philofophi, quos tu ipfe quoque admiraris et inter fe et cum Hippocrate confentiant? Nifi quis diffenfionem cenfeat idoneum effe teftem ignorationis decreti ftatim pro ftoico quidam aporeticus dubiusve fuerit. Nam fi fane huic rationi credideris affirmanti nihil eorum de quibus omnes inter fe philofophi digladiantur in humanam cognitionem venire poffe, cur non longe

ἁπάντων ἀπιστεῖς ταῖς καλαῖς σου κοινότησιν, ἃς ἡ κατὰ τὸν οὐρανὸν οἰκοῦσα μέθοδος ἐγέννησεν; ἀλλ' οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἰατρῶν εἶδεν αὐτὰς ἀμυδρῶς, ἐναργῶς δὲ, ὡς νομίζει ὁ Θεσσαλὸς, καὶ τό γε μεῖζον τούτου, ὅτι καίτοι θεασαμένου καὶ δείξαντος αὐτὰς τοῦ Θεσσαλοῦ τῷ λαμπροτάτῳ χορῷ τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἰατρῶν, ὅμως οὐδεὶς οὐδενὶ συνεφώνησαν, ἀλλ' ἄχρι δεῦρο πολεμοῦσι μείζονα πόλεμον, ὃν Θεσσαλὸς ἐπολέμησε τοῖς συμφοιτηταῖς. εἴπερ οὖν διαφωνία σημεῖόν ἐστι τῆς τῶν πραγμάτων ἀγνοίας, ἁπασῶν πρῶτον ἀπιστητέον ταῖς τοῦ Θεσσαλοῦ κοινότησι, ὅσον καὶ πλείστη γε περὶ αὐτῶν ἐστιν ἡ διαφωνία. τὸ μέντοι γε τὴν τοῦ σώματος ἡμῶν φύσιν ἤτοι γε ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ γῆς ἢ ἐξ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ συμμέτροις ἀλλήλοις κεκραμένων γεγονέναι διαπεφώνηται μὲν, ἀλλ' οὐκ εἰς τοσοῦτον, ὅσον αἱ Θεσσαλοῦ κοινότητες, εἴ γε καὶ Πλάτων καὶ Ζήνων, Ἀριστοτέλης τε καὶ Θεόφραστος, Εὔδημός τε καὶ Κλεάνθης καὶ Χρύσιππος ἅμα πολλοῖς φιλοσό-

etiam magis primum omnium tuis pulchris communitatibus quas in coelo habitans methodus genuit fidem non adhibes? At eas aliorum medicorum nullus obſcure, ſed perſpicue novit, ut arbitratur Theſſalus, ſed et id majus eſt, quod etiamſi illas Theſſalus et viderit et clariſſimo eorum qui illum ſectati ſunt medicorum choro oſtenderit; nullus tamen eorum alteri congruit, imo vehementiori ad hunc uſque diem bello inter ſe dimicant, quam eo quo Theſſalus cum ſuis diſcipulis concertaverat. Si itaque diſſentio rerum ignorationis ſignum ſit, primum omnium nulla Theſſali communitatibus fides erit adhibenda, quo plus de ipſis ineſt controverſiae. Enimvero corporis noſtri natura an ex aëre, igne, aqua et terra aut ex humido, ſicco, calido et frigido inter ſe commoderate temperatis conſtituta; illud in controverſiam adductum eſt, ſed non in tantam quantam Theſſali communitates ſubierunt, quandoquidem Plato, Zeno, Ariſtoteles, Theophraſtus, Eudemus, Cleanthes et Chryſippus ac plerique philoſophi, quo-

φοις, [385] ὧν οἱ μὲν στωΐκοὺς, οἱ δὲ περιπατητικοὺς, οἱ δὲ Πλατωνικοὺς ἑαυτοὺς ὠνόμασαν, ὁμολογοῦσιν ἀμφ' αὐτάς· αἱ δ' ὑπὸ Θεσσαλοῦ κοινότητες εἰρημέναι, τοσούτου δέουσιν ἀρέσκειν τοῖς ἄλλοις ἰατροῖς, ὥστ' οὐδ' αὐταὶ τούτοις ὁμολογοῦνται τοῖς ἀμεθόδοις μὲν ὄντως, ὀνόματι δὲ σεμνῷ τῷ τῆς μεθόδου, καθάπερ τινὶ προβλήματι κεχρημένοις. οὔτε γὰρ Ἱπποκράτης οὔτε Διοκλῆς οὔτε Πλειστόνικος οὔτε Πραξαγόρας οὔτε Μνησίθεος οὔτε Φιλότιμος οὔτε Ἐρασίστρατος οὔτε Ἡρόφιλος οὔτε ἄλλος τις ἰατρὸς οὔτε λογικὸς οὔτ' ἐμπειρικὸς ἠρέσθη ταῖς Θεσσαλοῦ κοινότησι. καὶ μὴν εἰ χρὴ παραβαλεῖν ἀλλήλαις τὰς διαφωνίας, οὐ μικρῷ τινι προὔχουσαν εὑρήσεις τὴν περὶ τοῦ Θεσσαλοῦ κοινότητα. τριῶν γὰρ οὐσῶν ἐν ἰατρικῇ κατὰ γένος αἱρέσεων, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ὅταν οἵ τ' ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας ὄντες οἵ τε δογματίζοντες ἀναιρῶσι τὰς Θεσσαλοῦ κοινότητας, οὐ μικράν τινα χρὴ νομίζειν τὴν τοιαύτην διαφωνίαν, ἀνυπέρβλητον τὸ μέγεθος αὐτῆς γίγνεται, μήτ' αυτοῦ

rum alii fefe quidem ftoicos, alii vero peripateticos, alii denique Platonicos nominaverunt, de ipfis fimul confentiunt. Quas vero appellavit communitates Theffalus, tantum abeft ut hae a ceteris medicis probentur, ut ne quidem ipfae ab his re vera amethodis concedantur, fed gravi methodi nomine tanquam propugnaculo utuntur. Neque enim Hippocrates, neque Diocles, neque Pliftonicus, neque Praxagoras, neque Mnefitheus, neque Philotimus, neque Erafiftratus, neque Herophilus, neque alius quisquam medicus neque rationalis neque empiricus Theffali communitatibus annuerunt. Et fane fi controverfiae inter fe comparandae fint, eam quae de Theffali communitatibus eft inveneris non re parva alias fuperare. Quum enim tres genere fint in arte medendi fectae, ut ipfi loquuntur, quumque tum empirici tum dogmatici has Theffali communitates deftruant, exiftimandum eft hanc non exiguam effe hujusmodi controverfiam, fed in immenfum ejus magnitudinem increfcere; quum neque Themifon

τοῦ γεννήσαντος τὰς κοινότητας Θεμίσωνος μήτε τῶν ἀπ' αὐτοῦ μηδενὸς, ἀλλὰ μήτε τῶν ἀμεθόδων Θεσσαλείων μηδενὸς φυλάξαντος αὐτάς. οὐδεὶς γοῦν ἐστιν ὃς οὐκ ἤτοι προσέθηκεν αὐταῖς ἄλλο ἢ ἀφεῖλεν ἢ μετεκόσμησέ πως. καίτοι γε οὐδ' εἰ πάντες οὗτοι συνεφώνουν ἀλλήλοις, οὐδ' οὕτω σμικρά τις ἦν ἡ διαφωνία πρὸς τοὺς ἄλλους αὐτοῖς. ὁπότε δ' ἐπ' ἐκείνοις ἅπασιν οὐδ' αὐτοὶ συμφέρονται, μόνος οὖν ἀπολείπεται ὁ Θεσσαλὸς ἔχων οὐδένα, πρὶν ἄχρι λόγου τοῦτον τὸν Ἰουλιανόν. ἔργῳ μὲν γὰρ ἐδείχθη καὶ οὗτος ἐναντιώτατα λέγων αὐτῷ καὶ ὅστις περὶ τούτου πεισθῆναι βούλεται, τοῖς περὶ τῆς μεθοδικῆς αἱρέσεως ὑπομνήμασιν ἡμῶν ἐντυχέτω. ἀλλὰ καίτοι μόνος ὁ Θεσσαλὸς εἰ φαίη τοῖς ὑπὲρ ἀληθείας ἀγωνιζομένοις ἀπόδειξιν εἶναι τὸ κριτήριον καὶ συμφωνίαν τῶν τοῖς ἄλλοις δοκούντων, οὐδεὶς αὐτοῦ καταγνώσεται, εἶτα Θεσσαλοῦ μὲν οὐ προκαταγινώσκομεν, ἅπασι τοῖς ἄλλοις διαφωνοῦντος Ἱπποκράτους, ᾧ πρὸς τοῖς ἀρίστοις ἰατροῖς οἱ κράτιστοι τῶν (341) φιλοσόφων μαρτυροῦσιν, ἀπιστήσομεν δ' ἐκ μόνης διαφωνίας;

ipſe communitatum parens, neque quisquam e ſuis ſectatoribus, imo neque iſtorum amethodorum Theſſaliorum ullus eas tuetur. Nullus enim eſt qui non illis quiddam aut addiderit aut detraxerit aut aliquo modo immutaverit. Atqui etiamſi omnes ipſi inter ſe convenirent, neque tamen ita parva eſſet cum reliquis diſcordia. Quum autem in illis omnibus ipſi non conſentiunt, ſolus relinquitur Theſſalus, neminem habens praeter hunc verbo tenus Julianum. Re namque demonſtratum eſt, eum quoque maxime ſibi contraria protuliſſe. Qui vero de his fidem accipere velit, noſtros de methodica ſecta commentarios adeat. Enimvero ſi ſolus Theſſalus pro rei veritate concertantibus dicat, demonſtrationem eſſe judicium, rerumque aliis apparentium conſenſum nemo ipſum damnaverit. Deinde vero nonne inprimis quidem Theſſalum a ceteris omnibus diſſidentem, etiam ab ipſo Hippocrate damnabimus? Qui praeter optimos medicos philoſophorum quoque praeſtantiſſimi atteſtantur, fidem diſſidii unius gratia

τίς ἂν τοῦτον ἀνασχέσθαι δύναται; τίς περιμεῖναι τῷ λόγῳ τοιούτῳ; τίς οὐκ ἂν ἀλγήσειεν ἀπολλὺς τὸν χρόνον εἰς ἀντιλογίαν ἀνθρώπου, μήθ' ὧν αὐτὸς εἶπε μεμνημένου μήθ' ὧν γράφει συνιέντος; ἀλλὰ αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ κατὰ τὴν παροιμίαν ὅ τι περ ἂν ἐπὶ γλῶτταν ἔλθοι φλυαροῦντος.

## στ'.

Ἀλλὰ γὰρ ἐάσαντες ἤδη καὶ ταῦτα τῶν ἑξῆς εἰρημένων ἀκούσωμεν αὐτῷ καὶ πρώτης γε τῆς ῥήσεως, ἐν ᾗ φησι τὸν προκείμενον ἀφορισμὸν ῥίζαν τε καὶ πηγὴν ἔχειν τὸ ὅτι πλῆθος ὑγρῶν τῶν [386] νοσημάτων ἐστὶ συνεκτικὸν αἴτιον. ἄμεινον ἴσως κἀνταῦθα παραγράψαι τὴν ῥῆσιν ὅλην αὐτοῖς ὀνόμασι. γέγραπται δ' οὕτως ὑπ' αὐτοῦ αὐτίκα ὧδέ πως εἰρημένον. καιρὸς γὰρ ἤδη ἐπὶ τὴν ἐξ εὐθείας παρελθεῖν ἀντίῤῥησιν. ἐν τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης, ὡς τὸ παραλειπόμενον τοῦ ἀφορισμοῦ ἅπαν ῥίζαν τε καὶ πηγὴν

non adhibebimus? Quisnam hoc ferre possit? quis hasce nugas toleret? quis non potius doleat tempus in hominis controversiam deperditum? Qui neque eorum quae ipse dixit memor sit neque ea quae scripserit intelligat? imo quod est in proverbio quidquid in buccam venerit effutiat.

## VI.

Sed enim his jam missis quae deinceps ab ipso narrantur auscultemus: primam nimirum sententiam in qua praesentem aphorismum eam continere morborum tum radicem tum frontem pronunciat, scilicet humorum plenitudinem continentem esse morborum causam. Praestiterit fortassis hic quoque textum ipsis vocabulis universum adscribere. Sic autem statim ab eo scriptum est quod hoc modo enunciatur. Jam enim tempus est e directo ad contradictionem accedere: *in alvi perturbationibus*, quod ejus aphorismi reliquum deest universum, eam continet radi-

ἔχειν τὸ ὅτι πλῆθος ὑγρῶν νοσοποιεῖ τὰ σώματα, κατὰ ἔννοιαν συνεκτικοῦ αἰτίου, ὅθεν ἀποδεδειγμένον τὸ οὐκ ἐν ὑγροῖς εἶναι αἴτια τῶν παθῶν, ψευδὴς γὰρ ἡ δόξα συναποδέδεικται καὶ ἡ τοῦ ἀφορισμοῦ μοχθηρία, ὅτι ἀδήλῳ σπέρματι ἕπονται ψευδῆ. αὕτη μὲν ἡ ῥῆσις αὐτοῦ· κάλλισιον δ' ἦν, εἴπερ ἀνεχώρει γενέσθαι θέατρόν τι πληρώσαντας, μὴ τοιοῦτον οἷον ὁ Θεσσαλὸς ὑποθέμενος ἐστεφάνωσεν ἑαυτὸν ἐν τοῖς ληρώδεσι βιβλίοις, ἀλλ' ὄντος μεστοῦ ἀνδρῶν πεπαιδευμένων, ἐρέσθαι τὸν Ἰουλιανὸν, ὁποίας ὁρμώμενος ἀποδεικτικῆς μεθόδου τὸν εἰρημένον ὑπ' αὐτοῦ ἀληθῆ λόγον νομίζει. φανήσεται γὰρ, εἴ τις ἑρμηνεύσει αὐτὸν, ἐν ᾧ προσήκει, τοιόσδε· τοῖς ἡγουμένοις ἐπὶ ταῖς κενώσεσιν ὠφελεῖσθαι τοὺς κάμνοντας ἀναγκαῖόν ἐστι συνεκτικὸν αἴτιον ὑποθέσθαι τῶν νόσων πλῆθος. εἰ δ' ἀληθὴς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος, ἡδέως ἂν ὡς ἐπαίδευσα θεάτρου πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, ἵνα κἂν ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν αἴσθηταί ποτε τῆς ἐμπληξίας ὁ ληρώδης Ἰουλιανός. ἐκ μὲν γὰρ αὐτῶν τῶν λεγομένων ἀδύναιον αἰσθέσθαι τοιούτῳ γε

cem, eumque fontem quod humorum plenitudo continentis cauſae ratione morbis afficiat corpora. Unde id demonſtratum eſt, humoribus non inſidere morborum cauſas; haec namque opinio falſa eſt; una quoque aphoriſmi pravitas demonſtrata eſt, quod obſcuram propoſitionem falſo ſequantur. Haec ſunt illius verba. Operae pretium ſane foret, ſi daretur a quibusdam conſtrui aliquod theatrum non tale quale Theſſalus inſtituens ſuis in libris nugatoriis ſe ipſum coronavit, ſed eruditis viris plenum ac in eo Julianum interrogari qua demonſtrativa methodo permotus arbitretur prolatam a ſe rationem veram eſſe. Nam ſi quis eam prout decet interpretetur, talis futura eſt. Qui exiſtimant morbis laborantes vacuationibus juvari, eos continentem morborum cauſam plenitudinem ſupponere neceſſe eſt; at ſi haec vera ſit oratio, lubenter in medio eruditorum virorum theatro illum interrogarem, ut ex eorum plenitudine ſuam ſtupiditatem nugatorius Julianus agnoſceret. Ex iis enim quae dicuntur, quum talis ſit, ſapere non poteſt.

Ed. Chart. IX. [386.] Ed. Baf. V. (341.)

ὄντι. τοιοῦτος γάρ ἐστιν, οἷον ἑαυτὸν ἐνδείκνυσι διὰ τῶν γραμμάτων, ἀλλ᾽ ὡς ἐν τῷ θεάτρῳ καλῶς ἐγχειρήσει ταῦτα καὶ νῦν ἐρῶ. ἡ τῶν Θεσσαλείων ὄνων ἀγέλη φλεβοτομοῦσι παμπόλλους τῶν πυρεττόντων. εἰ μὲν βλάπτεσθαι νομίζουσιν ἐκ τῆς κενώσεως αὐτοὺς, οὐκ ὀρθῶς φλεβοτομοῦσιν· εἰ δ᾽ ὠφελεῖσθαι, συνεκτικὸν αἴτιον ὑποτεθέντες πλῆθος, ὅπερ οὐ βούλονται. τάχ᾽ οὖν ἄν τις ἐξ αὐτῶν εἴποι· καὶ τίς ἀνάγκη συνεκτικὸν αἴτιον εἶναι τὸ πλῆθος ὠφελούσης τῆς κενώσεως; πρὸς ὃν ἀποκρίνεσθαί μοι ῥᾷον, ὡς ἀνάγκη μὲν οὐδεμία. λέγει δ᾽ οὖν ταῦτα τῶν ἐκ τῆς ἀγέλης τῆς ὑμετέρας οὑτωσὶ καὶ δείξω τὸν Ἰουλιανὸν, ἐκεῖνόν τε φήσω δίκαιον εἶναι λόγον ὑπέχειν ὧν ἐλήρησεν. οὕτω μὲν ἐν τῷ θεάτρῳ προσηνέχθη τις αὐτῷ. νυνὶ δὲ, οὐ γὰρ ἔχομεν θέατρον, εἰς τὰς αὐτὰς λαβὰς ὀλίγοι ἥκουσι, πάντες ἄν τ᾽ ἀληθεῖς ὑπάρχωσιν ἄν τε καὶ προφανῶς ψευδεῖς. Ἰουλιανός τε γὰρ ἀεὶ γράφει τὸ ἐπελθὸν αὐτῷ, μηδεπώποτε φροντίσας ἀληθείας. ἔγωγε παρ᾽ ὅλον ἐμαυτοῦ τὸν βίον οὐδὲν

Talis enim eft, qualem fe libris propriis prodit. At vero in theatro, prout haec probe tractaverit, etiam nunc explicaturus fum; permultis febricitantibus Theffaliorum afinorum grex venam fecat. Quod fi ex vacuatione quidem ipfos laedi arbitrentur, non recte venam fecant; fi vero juvari continentem caufam, plenitudinem effe fupponunt, quod tamen nolunt. Fortaffis eorum aliquis dixerit et quae neceffitas cogit, conferente vacuatione, continentem caufam effe plenitudinem? Cui refpondere mihi eft facile, nullam quidem effe neceffitatem, de grege tamen veftro is eft qui ifta proferat, ac demonftraturus fum atque illum affirmaturus aequum effe ut quae nugatus eft Julianus, eorum quaeftionem tueatur. Sic in theatro quisquam cum eo egerit. Nunc vero, non enim theatrum habemus, ad ipfas excufationes pauci veniunt, omnes five fint veraces, five etiam aperte mendaces. Etenim Julianus, quod ipfi in mentem venit, fcriptis mandat, veritatem non meditatus. Ego vero quum per meam totam

οὕτω σπουδάσας ὡς γνῶναι πρῶτον μὲν ἀποδεικτικὴν ἐπιστήμην, ἀσκηθῆναι δ᾽ αὐτῆς αὐτὴν μετὰ πάσης σπουδῆς, ἔοικα κάμνειν μάτην. ὅσοι μὲν γὰρ ἀποδείξει παρακολουθοῦσι, τάχα μὲν καὶ γινώσκουσιν ὅτι μηδέπω τῶν Ἰουλιανοῦ ἐφιστάμενοι λήρων. ὅσοι δ᾽ ἐκ τῆς ἀγέλης εἰσὶν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν οὐδὲν μανθάνουσι τῶν λεγομένων. διὰ ταῦτα τοίνυν αὐτὰ καὶ πρόσθεν ἔλεγον, οὐ μικρόν μοι τοῖον ἆθλον οἱ φίλοι προέταξαν, ὧν ἕνεκεν ἐπιστημονικωτέρων ἅψομαι λόγων. ἐχρῆν μὲν δήπου μὴ φθέγγεσθαι μόνον ὀνόματα τῆς διαφορᾶς τῶν αἰτίων προσήκοντα τὸν Ἰουλιανὸν, ἀλλὰ καὶ φυλάττειν αὐτῶν τὰ σημαινόμενα. νυνὶ δὲ, καὶ γὰρ τοῦτο ἕν ἐστι τῆς ἐμπληξίας ἁπάντων τῶν μεθοδικῶν κοινὸν, ἄχρι μὲν τῆς προσηγορίας ἥκει τῶν συνεκτικῶν [387] αἰτίων, οὐ παρακολουθεῖ δ᾽ ὅπῃ διαφέρει τῶν προηγουμένων ἢ πάντως ἂν ἐγίνωσκον ὅτι ἡ τῶν νοσημάτων αὔξησις τῶν προηγουμένων ἔργων ἐστίν. ἃ γὰρ ὅλως ἤρξατο τῆς γενέσεως τοῦ νοσήματος, ἀνάγκη ταῦτα αὐξάνειν αὐτὰ με-

vitam nulli rei unquam magis ſtuduerim, quam ut demonſtrandi ſcientiam primum addiſcerem, deinde vero ipſam omni ſtudio exercerem, fruſtra me laborare video. Nam qui demonſtrationes aſſequuntur, mox etiam agnoſcunt, ſe Juliani nugis nequaquam incumbere. Qui tamen ex illius grege ſunt, eorum quae dicuntur initium minime percipiunt. Propterea quae prius dicebam non leve mihi certamen amici praeſcripſerunt, quorum gratia magis ſcientificas quaeſtiones tractaturus ſum. Enimvero oportebat Julianum non modo congruentia cauſarum differentiae vocabula proferre, ſed etiam eorum ſignificata obſervare. Nunc autem, etenim hoc unum eſt temeritatis omnium methodicorum commune, ad continentium cauſarum appellationem uſque pervenit, non tamen conſequitur, quomodo ab antecedentibus cauſis differant aut ii omnino agnoſcerent morborum incrementum ab antecedentibus cauſis prodire. Nam quae omnino morbis ortum dederunt et quoad ſimile quiddam egerint easdem adaugere neceſſe eſt.

χρι περ ἐνεργῆ τι παρόμοιον. εἰ οὕτως ἔτυχε δριμὺ φάρμακον, ὡς ἑλκοῦν δύνασθαι, μιᾷ μὲν ὥρᾳ κατὰ τοῦ δέρματος ἐπιτεθὲν, αὐτὴν μόνην ἑλκώσει τὴν καλουμένην ἐπιδερμίδα. πλέονι δὲ χρόνῳ πλησιάζον ἔργον ἀξιόλογον ἐργάσεται πρώτου μὲν τοῦ δέρματος, εἶτα καὶ τῶν ὑποκειμένων σαρκῶν. καὶ τά γε καλούμενα σηπτὰ μέχρι μὲν τῶν ὑποκειμένων ὀστῶν ἐνίοτε προέρχεται, διακαίοντα τὴν ἐπικειμένην αὐτοῖς ἅπασαν σάρκα. τοιαύτην οὖν φύσιν ἐχόντων τῶν προηγουμένων αἰτιῶν, οὐχ οἷόν τε τὸ γεγονὸς ἤδη πάθος ἰάσασθαι μενόντων. ὅπου γὰρ ἐδείχθη μεῖζον γινόμενον, οὐκ ἂν δήπου τελέως ὑγιασθείη, πρὶν τὸ ποιοῦν ἀρθῆναι. τὰ τοίνυν προηγούμενα τῶν αἰτιῶν οἷόν περ καὶ τὸ πλῆθος, ὑποκείσθω γὰρ πρῶτον ἐν τῷδε τῷ λόγῳ προηγούμενον, εἰ μή τις ἐκκόψει πρότερον, ἀδύνατον αὐτῷ τὸ ἤδη γεγονὸς πάθος ἰάσασθαι καὶ διὰ τοῦτο Ἀσκληπιάδης πλῆθος ἡγεῖται προκατάρχειν νόσων, ὑπό τε τῆς κενώσεως αὐτῆς φησιν ὠφελεῖσθαι τοὺς κάμνοντας, οὐκ εἰς τὸ λύειν ὧν ἐποίει ἤδη

Si medicamentum exempli gratia adeo acre, ut exulcerare queat, cuti per horam impoſitum ipſam ſolam cuticulam epidermidem vocatam ulcerabit; ſi vero diutius admotum immoretur, opus inſigne peraget, cute primum, deinde ſubjectis ipſi carnibus corruptis, quin et quae ſeptica nominantur ad oſſa uſque ſubjecta interdum progrediuntur, ſuperpoſitam ipſis carnem univerſam exurentia. Itaque quum antecedentes cauſae hujusmodi naturam ſortiantur, fieri omnino non poteſt, ut his remanentibus procreatus jam morbus ſanetur. Ubi namque monſtratum eſt majorem morbum effici, niſi prius cauſa efficiens ſublata ſit, nequaquam ſane ſanitas integre revocatur. Sunt igitur cauſae antecedentes, cujusmodi quoque plenitudo eſt. Supponamus enim primum hac in ratione antecedentem cauſam, niſi quis prius exciderit, factum jam morbum ſanari non poſſe. Quamobrem Aſclepiades plenitudinem autumat morbos praecedere et ab illius vacuatione morbo laborantes juvari profitetur. Non quod illa, quos

παθῶν, ἀλλ' εἰς τὸ μηκέτι αὔξεσθαι αὐτὰ, ἀπαιτεῖ τοῖς ἰατροῖς ἐπιτελεῖσθαι τὴν ἴασιν. ἀλλὰ γὰρ ὑποκείσθω τὸ πλῆθος γίγνεσθαί ποτε νόσων αἴτιον συνεκτικὸν, ἀναγκαῖον αὐτοῦ τῇ κενώσει παύσασθαι τὸ νόσημα. καὶ μὴν οὐδέποτέ ἐστιν, ὥς φησιν Ἀσκληπιάδης, συνεκτικόν. ἀποχωρήσαντας γὰρ ἐνταῦθα, ληρώδους Ἰουλιανοῦ βέλτιον Ἀσκληπιάδῃ διαλεχθῆναι, κἂν εἰ μηδὲν ἄλλο νομίμως ὑπάρχοντι σοφιστῇ. λόγους γὰρ εἴωθεν ὁ ἀνὴρ οὗτος πιθανωτάτους ἐρωτᾷν, οὐκ ἀκόμψως πεπανουργημένους, ὅπερ ἦν ἔργον οἶμαι σοφιστοῦ. τοιοῦτος δὲ δή τίς ἐστι καὶ ὃν ἐφεξῆς ἔγραψεν Ἰουλιανὸς, οὐ μὰ τὸν Δία τῆς δυνάμεως αἰσθανόμενος ἑαυτοῦ. πάντα γὰρ ἂν ἐγεγράφει τοὺς τοιούτους, ἀλλ' ἀπομνημονεύσας εἰρημένων ὑπὸ Ἀσκληπιάδου. ὡς εἴ γε τῶν ἰδίων Ἰουλιανοῦ λόγων ἦν, ὁμοίως ἀνεφαίνετο τοῖς ἔμπροσθεν ληρώδης. ὁ τοίνυν Ἀσκληπιάδης φησὶν ὡς, εἴπερ ἦν συνεκτικὸν αἴτιον τὸ πλῆθος τῶν παθῶν ἐπὶ δαψιλέσι κενότησιν ἐνίοτε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου γινομέναις, εὐ-

jam fecerat morbos folvat, fed quod eos augeri nequaquam finat, ob idque a medicis, ut curationem abfolvant exigit. Sed enim fupponatur plenitudinem interdum effe continentem morborum caufam, neceffarium eft ipfius vacuatione morborum fedari; atqui profecto nequaquam interdum, ut loquitur Afclepiades, caufa eft continens. Praeftiterit hic garrulo Juliano dimiffo, cum Afclepiade difputationem inftituere, qui etiam fi nifi aliud legitime moliatur agit tamen fophiftam. Is namque vir rationes maxime probabiles proponere confuevit, vafre tamen elaboratas quod fophiftae mea quidem fententia munus eft. Porro hujuscemodi quaedam eft ratio, quam deinceps fcripfit Julianus, quae per Jovem minime illius voces fapit; cetera namque in hunc modum fcripfiffet, verum eorum meminit quae ab Afclepiade prodita funt; quod fi ex propriis haec effent Juliani rationibus fimiliter ac in fuperioribus garrulus videretur. Ait itaque Afclepiades, quod fi plenitudo effet caufa morborum continens, factis per morborum initia copiofis vacuationibus ftatim ab omnibus

θὺς ἁπάντων ὀχληρῶν ὁ κάμνων ἀπαλλάττεται· νυνὶ δὲ φαίνεται πολλάκις αὐξανομένας τὰς νόσους ἤδη τοῦ πλήθους καθηρημένου. οὗτος ὁ λόγος ἱκανὸς πιθανός ἐστι καὶ διὰ τοῦτο δεῖται λύσεως ἰδίας, οὐ μὴν ἅπτεται τῶν κατὰ τὸν ἀφορισμὸν Ἱπποκράτους εἰρημένων. οὐ γὰρ ἐκ δόγματος ἐκεῖνα τὴν πίστιν ἔσχηκεν, ἀλλ' ἐκ λογισμοῦ κοινοῦ πάντων ἀνθρώπων, ᾧ καὶ τοὺς ἐμπειρικοὺς ἔφην χρῆσθαι, διὸ καὶ λύομεν αὐτὸν τὸν Ἀσκληπιάδου λόγον, οὐχ ὡς προσήκοντα τοῖς κατὰ τὸν ἀφορισμὸν εἰρημένοις, ἀλλ' ἐπειδὴ βέλτιον εἶναι δοκεῖ τῶν Ἰουλιανοῦ λήρων ἀνεσχημένον ἄχρι δεῦρο γυμνάσασθαί ποτε διαλεκτικώτερον ἀνθρώπῳ προσπελάσαντας ὅτι σοφιστῇ. ὅταν οὖν ὀνομάζῃ πλῆ- (342) θος ὁ Ἀσκληπιάδης, ἐρωτάτω αὐτὸν ὁπότερον φησιν, ἆρά γε τὸ πρὸς τὴν δύναμιν, εἴτε τὸ πρὸς τὴν χώραν τῶν ἀγγείων, ὃ δὴ κατὰ τὸ ἔγχυμα καλεῖν εἰσιν εἰθισμένοι; [388] καὶ πότερον τὸ καθ' ὅλον τὸ σῶμα γιγνόμενον, ἢ κἂν ἐν μέρει τινὶ συνίσταται. τὸ μὲν οὖν ὡς πρὸς τὴν δύναμιν οὐδ' εἰ-

molestiis aegrotus solveretur. Nunc autem purgata jam plenitudine saepenumero morbos augeri conspicimus. Haec ratio non est parum probabilis, proindeque propria eget solutione, non ea tamen attingit, quae in Hippocratis aphorismo pronunciata sunt. Non enim illa ex decreto fidem adepta est, sed ex communi omnium hominum ratiocinatione, qua etiam empiricos uti diximus. Quare illam Asclepiadis rationem diluimus, non quod aphorismi pronunciato consentanea sit, sed quoniam satius esse videtur, ut nos qui hucusque Juliani nugas pertulimus, exerceamus tandem magis logice cum homine congredientes qui sophista est. Quum igitur plenitudinem nominat Asclepiades, interrogetur ipse utram intelligat an eam quae ad vires, an vero eam quae ad vasorum capacitatem, quae ad affusionem quoque vocare consueverunt. Atque utrum universalis quae in universo corpore an particularis quae in parte aut pluribus consistat? Enimvero quae ad vires spectat, ea ab ipso enunciari non potest, qui

πεῖν αὐτῷ δυνατὸν ἀνῃρηκότι τὰς δυνάμεις σχεδὸν ἁπάσας αἷς διοικεῖται τὸ ζῶον. τὸ δ' ὡς πρὸς τὴν χώραν τῶν ἀγγείων. ἔστι μὲν δήπου καὶ τοῦτο διττὸν ἢ τῷ κατὰ φύσιν μέτρῳ παραβαλλόμενον ἢ ψιλῷ καὶ μόνῳ τῷ μὴ τέγγεσθαι. δύναται δὲ ἑκάτερον αὐτῶν ἤτοι καθ' ὅλον ὑπάρχειν τὸ ζῶον ἢ καθ' ἓν τι μόριον ἢ πλείω. καὶ δέδεικται πρὸς ἡμῶν ἔν τε τοῖς ὑπομνήμασιν, ἐν οἷς τὰς αἰτίας τῶν συμπτωμάτων διερχόμεθα, κἀν τῷ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων, ὅτι ὁ σπασμὸς ἐνίοτε καὶ ὁ τρόμος ἥ τε φλεγμονὴ διὰ παντὸς ἐρυσίπελάς τε καὶ τὸ καλούμενον ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἰατρῶν οἴδημα καὶ πρὸς τούτοις ἕτερά τε πάθη πληθωρικὴν ὑπόθεσιν ἔχονται καὶ εἴ τις κενώσει τὸ πλῆθος, αὐτίκα τὸ μόριον εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανερχόμενον. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν συνεκτικῶν αἰτίων ἑτέρωθι δεικνύντων ἡμῶν ὅτι τε τοὔνομα καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ, καθ' οὗ τοὔνομα τῆς στωϊκῆς αἱρέσεώς ἐστι καὶ ὡς οὐκ ὀρθῶς ὑπειλήφασιν, οὔτ' ὀνομάζουσιν οἱ νεώτεροι τῶν ἰατρῶν ἅπαν τοῦτο τὸ γένος,

vires seu facultates fere omnes quibus animal regitur suftulerit. Quae vero ad vasorum capacitatem est, haec etiam utique duplex exstat, tum ea quae mensura secundum naturam aestimatur tum ea quae hoc modo soloque quod perferri nequeat. Potest utraque plenitudo aut in universo animalis corpore aut in aliqua aut pluribus ejus partibus consistere; atque a nobis demonstratum est et his in commentariis quibus symptomatum causas explicavimus et in libro de humoribus praeter naturam convulsionem interdum et tremorem, inflammationem vero perpetuo et erysipelas et quod a recentioribus medicis oedema vocatur et alios praeterea affectus fundamentum habere plethoricum et si quis plenitudinem vacuaverit, quam primum partem in eum qui secundum naturam est statum redire. Verum de continentibus causis alibi enunciatum est a nobis, ubi ostendimus tum nomen tum rem ipsam, cui id nomen est inditum, a secta stoica promanasse, neque recte juniores medicos universum hoc genus suscipere,

ὅτι τε καὶ ἡμεῖς ἑπόμενοι πολλάκις αὐτοῖς, ὅπως μὴ δόξωμεν ἐρίζειν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος, ἔνια μὲν τῶν αἰτιῶν οὕτω καλεῖσθαι συγχωροῦμεν, οὐ μὰ Δία, ὅσα τῶν ἁπλῶν ὄντων ἐστὶν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῷ γίγνεσθαι τὸ εἶναι κεκτημένων. ἐν τούτῳ μὲν ἡ λύσις τοῦ σοφίσματος. ἅπαντα δὲ μεταφέρειν ἐνταῦθα τῆς Ἰουλιανοῦ φλυαρίας ἔργον οὐχ ἡμέτερον, ἀλλ᾽ ἐφ᾽ ἕτερόν τι τῶν προβεβλημένων ἴωμεν ὃ κοινῇ πρὸς ἅπαν ἐστὶ τῶν ἐν ὑγροῖς αἰτίων τὸ γένος ὑπάρχει διττὸν, ἐν πλήθει μὲν τὸ ἕτερον, ἐν διαφθορᾷ δὲ τὸ ἕτερον, ἀλλ᾽ ἀμφοῖν γε ῥάδιον ἔσεσθαί φασι τὴν ἴασιν, ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ δυναμένων ἡμῶν καὶ τοῦ πλεονάζοντος ἀποχέεσθαι τὸ περιττὸν καὶ τὸ διεφθαρμένον ὅλον ἐκκενῶσαι, ὥστ᾽ οὐδέποτε χρονίσειν νόσημα. τοῦτον οὖν τὸν λόγον οὕτως ὄντα σαφῆ τε ἅμα καὶ σύντομον ἀσαφῶς καὶ μακρῶς ὁ Ἰουλιανὸς ἔγραψε κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν· αὐτίκα ἐν τῷ ἀφορισμῷ λῆμμα συνηρπάσθαι οὐκ ἀποδεδειγμένον τὸ ὅτι ὑγροῦ πλῆθος νοσοποιεῖ ἢ μεταβολὴ πρὸς τὸ οὐκ οἰκεῖον τῆς ἰδίας ποιότη-

neque nominare ac nos plerumque eos fequentes de nominibus contendere videamur, nonnullas caufas fic vocari concedere. Non mehercule quae abfolute entia funt, fed quae in fieri fuam fortiuntur effentiam in his pofita eft hujus fophifmatis folutio. Ceterum omnes Juliani nugas huc transferre noftri non eft muneris, fed ad alterum quoddam eorum quae objecta fuere procedamus, quod ad omnia commune fit. Quae caufae in humoribus confiftunt, earum duplex genus exiftit; alterum quidem in plenitudine, alterum vero in corruptela. Porro facilem ajunt utriusque fore curationem, quum momento temporis nos poffimus quod redundantis humoris eft fupervacaneum effundere et quod corruptum eft ita univerfum evacuare, ut nequaquam morbus perduraturus fit. Hanc fane rationem dilucidam fimulque concifam Julianus obfcure prolixeque hisque verbis defcripfit. In hoc ftatim aphorifmo lemma extortum effe inde monftratum eft, nimirum quod humorum plenitudo aut ex propria qualitate in alienam permu-

τος ὄνομα ἰατρῶν παῖδες ἔθεντο κατὰ τοῦ ὅλου εἴδους διαφθοράν, ὥστε τοῦ νοσοποιοῦ ἀποκρινομένου ὠφέλειαν ἔσεσθαι φαντάζεται σφόδρα. τὰ μὲν πρόσθεν τὴν ἀπὸ τοῦ ἀμάχου φαινομένην κρίσιν, ὑγροῦ τινος ἐν τῷ σώματι πλῆθος, τῆς νόσου τὸ αἴτιον εἶναι νομίζειν ἢ οὐ πλῆθος μὲν, τροπὴν δέ. ἀδιανόητον γὰρ καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀσύμφωνον τόδε τυγχάνειν. ᾤμην γὰρ τὰ πάθη εὔλυτα πάντα καὶ ἂν ἦν τι χρόνιον, ἥ τε θεραπεία πᾶσα μονοειδής, οὐδ᾽ ἡντιναοῦν δυσχέρειαν ἐργώδη ἔχουσα. ἁπλοῦν γὰρ ἦν ἐκ παρακειμένου κενῶσαι τὸ νοσοποιοῦν καὶ αὐτίκα ἐν ἀρχῇ καὶ κατὰ τὴν πρώτην ὑπόστασιν λύειν τὸ πάθος, ὥσθ᾽ ἑνὸς δεῖσθαι μόνου κενωτικοῦ βοηθήματος καὶ τοῦτο παρὰ πάντα καιρὸν ἐνεστῶτα πεσόντα ὁρίζειν καὶ αἵματος μὲν ὄντος μόνῃ ἀρκεῖσθαι φλεβοτομίᾳ, φλέγματος δὲ φλεγμαγωγῷ, χολῆς δὲ χολαγωγῷ.

---

tatio morbos efficiat, cui univerſae ſpeciei corruptelae nomen medicorum filii impoſuerunt. Quare quin efficiens morbi cauſa excernitur, ingens fore praeſidium imaginantur, quumque etiam augurentur, ex praecedentibus citra contentionem criſis apparere et conjiciant humoris alicujus in corpore plenitudinem morbi cauſam eſſe, aut non plenitudinem quidem, ſed permutationem, vix ſane id mente percipi poteſt, neque ad veritatem accedit conſonum. Putarem enim morbos omnes ſolutu faciles, nullumque fore diuturnum et omnem curationem uniusmodi, quae quodcunque operoſum negotium ſortiatur. Simplex ſiquidem et in promptu eſſet evacuare quod morbum creat ac ſtatim in principio ac primo morbi ſtatu morbum ita ſolvere, ut unico ſolo evacuante praeſidio et eo quocunque tempore ſe occaſio obtulerit. Atque ſi ſanguis exuberans cauſa ſit, ſola phlebotomia, ſi pituita, phlegmagogum, ſi bilis, cholagogum ſit ſatis.

---

ζʹ.

[389] *Αὕτη μὲν ἡ τοῦ Ἰουλιανοῦ ῥῆσις. ἔστι δ᾽, ὡς ἔφην, ὁ κατὰ ταύτην λόγος τοιόσδε· εἴπερ ἐν ὑγροῖς εἴη τὰ τῶν νόσων αἴτια, δυνατὸν ἐστιν ἡμῖν ἐν τάχει κενοῦν αὐτὰ μηδενὶ νοσήματι χρονίζειν ἐπιτρέπειν. ἀλλὰ μὴν χρονίζει γε πολὺ, κἂν κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἱκανῶς ἐκκενώσομεν τὸ σῶμα. οὐκ ἄρα εἰσὶν ἐν ὑγροῖς τὰ αἴτια. ἀλλ᾽ ὅ γε λόγος οὗτος, εἰ μὲν περὶ τοῦ πρὸς τὴν χώραν τῶν ἀγγείων ἐν ὅλῳ τῷ σώματι συνισταμένου πλήθους ἐστὶν, ἀληθὲς ὑπάρχει. βουληθέντες γὰρ εὐθέως ἐν ἀρχῇ τῆς νόσου κενῶσαι τὸ περιττὸν, ἐκκενοῦμεν ἅπασαν πληθωρικὴν διάθεσιν. εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ κατά τι μόριον, ἐν ᾧ καὶ πλεῖον γιγνόμενον ψευδές. ἐπιδέδεικται γὰρ ἡμῖν ἐκεῖνο τὸ πλῆθος οὐκ ἀεὶ κενοῦσθαι ταχέως δυνάμενον. οὕτω δὴ καὶ περὶ τῆς διαφθορᾶς ὁ λόγος ἐρωτώμενος πρόχειρον ἔχει τὴν λύσιν, οὐ γὰρ οἷόν τε ταχέως αὐτὴν ἐκκενῶσαι, καθάπερ ἐξ ἀσκοῦ τινος ἢ πίθου. κἂν ἐκ τούτων ὅλων ἐκκενώσαιμεν πῆ ποτε τὸ μοχθηρὸν ὑγρὸν οὐκ εὐθέως ἀντεγχέο-*

VII.

Is ipſe eſt Juliani textus, ad quem, ut dixi, hujusmodi ſpectat ratio. Si in humoribus cauſae conſiſterent, nos quam primum eos vacuare poſſumus, neque permittere morbum ullum fieri diuturniorem. At certe morbi etiamſi in principio corpus abunde vacuaverimus, diuturno nihilominus tempore morantur. Quare non in humoribus cauſae ſitae ſunt. Verum ſi haec de plenitudine ad vaſorum capacitatem ratio ſit quae in univerſo corpore conſiſtat, vera eſt; ubi namque per initia morbi quod ſupervacaneum eſt, vacuare conſuluerimus, plethoricum affectum univerſum etiam evacuabimus. Si vero de particulari quadam plenitudine in qua exuberat humor, falſa. A nobis enim oſtenſum eſt hanc plenitudinem non ſemper derepente vacuari poſſe. Ita ſane de corruptione quaeſita ratio expeditam habet ſolutionem. Non enim ipſa poteſt etiam ut ex utre quodam aut dolio propere vacuari. Etiam ſi ex his omnem pravum humorem eo

μεν ἕτερον χρηστὸν, ἀλλὰ διανίψαντες καὶ πλύναντες ἀκριβῶς τὸ ἀγγεῖον. ἆρ᾽ οὖν οὕτω δυνατὸν ἐν ἀνθρώπου σώματι κενῶσαι μὲν τὸ διεφθαρμένον αἷμα, χρηστὸν δὲ ἀντεγχέειν παραχρῆμα τοῖς ἐκείνου μορίοις, ἄξιον τοῦτο. πῶς οὖν ἐν τάχει φασὶ δύνασθαι κενωθῆναι τὴν διαφθοράν; οὕτως ὡς καὶ τἆλλα πάντα λέγουσιν εὐχερῶς, οὐδενὶ προσέχοντες τὸν νοῦν, οὐδὲ μετὰ περισκέψεως ἀκριβεστέρας ὅλον ἀθροῦντες τὸ πρᾶγμα. καὶ μὴν καὶ χολῆς περιεχομένης ἐν τῷ σώματι πολλῆς, ἄνευ μὲν πυρετοῦ ῥᾴδιον ἐκκενῶσαι πολλάκις. εἰ δ᾽ ἁλῶναι φθάσειεν ὁ ἄνθρωπος ὀξεῖ πυρετῷ, χαλεπώτατον. οὐ γὰρ οὔτ᾽ ἐγχωρεῖ χρῆσθαι καθαίροντι φαρμάκῳ ἀκινδύνως. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ φλέγματος ἔχει καὶ τῶν ὀῤῥωδῶν περιττωμάτων. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τούτων ἁπάντων ἐν ἄλλαις πραγματείαις καὶ χρὴ τὸν βουλόμενον ἀκριβῶς τι γνῶναι περὶ αὐτῶν ἐκεῖθεν ἐκμανθάνειν. ὅτι μὲν οὖν ἡ φλεγμονὴ πληθωρικόν τι νόσημά ἐστιν, οὐκ ἐν αὐτοῖς μόνοις τοῖς ἀγγείοις στεγομένου τοῦ πλήθους,

modo vacuaverimus, non tamen illico bonum alterum, nisi detersо prius et accurate eloto vase infundimus. Num igitur in hominis corpore corruptum quidem sanguinem ita vacuare possumus, bonum vero pro eo corporis partibus quamprimum affundere? hoc utique expetendum esset. Quomodo igitur proferunt sanguinis corruptionem derepente vacuari posse? Sic ut et alia omnia facile proloquuntur, nulli rei mentem adhibent, neque cum accuratiore circumspectu rem universam colligunt. Enimvero quum copiosa bilis in corpore continetur, citra febrem saepenumero facilis erit ejus vacuatio. Sed si prius hominem acuta febris invaserit, perardua. Non enim purgante uti medicamento citra periculum conceditur. Eodem modo et de pituita et de serosis excrementis se res habet. Atque de his omnibus in aliis operibus dictum est et qui de istis aliquid accurate nosse velit, eum illinc ediscere oportet. Quod igitur phlegmone quidam morbus sit plethoricus, a plenitudine non in solis ipsis vasis coacta, verum etiam vacua

ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν τοῖς μυσὶ χώρας κενὰς ἁπάσας καταλαμβάνοντος, ἐξ ἐκείνου μάλιστα μαθήσῃ τοῦ γράμματος, ἐν ᾧ περὶ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων ὁ λόγος ἐστί μοι. ὅτι δ᾽ οὐχ οἷόν τε φλεγμονὴν ἅπασαν ἰάσασθαι ταχέως, ἐν τοῖς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασιν εἴρηται, κατ᾽ ἐκεῖνα μάλιστα τὰ βιβλία, δι᾽ ὧν ἡ μέθοδος δείκνυται τῆς περὶ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων ἰάσεως. ἐνίοτε γὰρ οὕτως ἰσχυρῶς καὶ δυσλύτως ἐμπλάττονται ταῖς σαρξὶ γλίσχροι καὶ παχεῖς χυμοὶ, ὥστε κίνδυνον εἶναι χρονιζόντων αὐτῶν ἀκολουθήσειν σκίῤῥον. ἀλλ᾽ οἱ μηδὲν τούτων εἰδότες, ἐξ ὧν ἀγνοοῦσι τὰ τῆς τέχνης ἐπίκαιρα κατηγορεῖν Ἱπποκράτους. καίτοι γε ἀντιστρέψας ἄν τις, εἰ μὲν ἤτοι ψυχθείη τῶν στερεῶν σωμάτων ἢ θερμανθείη, ῥᾳδίαν ἔσεσθαί φησι [390] τῆς εἰς τὰ κατὰ φύσιν ἐπάνοδον αὐτῷ, καθάπερ γε καὶ εἰ πυκνωθείη ποτὲ ἢ μανώτερον γεννηθείη. τό τε γὰρ ψυχθὲν θερμῆναι καὶ τὸ θερμανθὲν ψῦξαι καὶ τό τε πυκνωθὲν ἀραιῶσαι καὶ τὸ μανωθὲν πυκνῶσαι χαλεπὸν οὐδέν. ἐμπεπλασμένον δὲ χυμὸν ἢ γλίσχρον ἢ παχὺν ἐν σαρκώδεσι μορίοις

omnia musculorum loca occupante illo praesertim libro didiceris, in quo de humoribus praeter naturam nobis est oratio. Quod vero omnis phlegmone derepente curari nequeat, in libris methodi medendi demonstratum est; in illis potissimum libris quibus curationis tumorum praeter naturam methodus explicatur. Interdum enim ita vehementer ac tenaciter infarciuntur carnibus lenti crassique humores, ut periculum sit, ne si diutius ipsi immorentur scirrhus subsequatur. Verum qui nihil eorum norunt, quod maxime necessarias artis partes ignorent, Hippocratem damnant. Atque his obvertens aliquis sive aliquod solidum corpus refrixerit, sive incaluerit, facilem ipsi fore dicat in naturalem statum reditum, quemadmodum etiam si densius aut rarius evaserit. Etenim refrigeratum calefacere et calefactum refrigerare, etiam densatum rarefacere et rarefactum densare, non arduum. At humorem lentum crassumque carnosis partibus infarctum vacuare perquam ar-

ἐκκενῶσαι χαλεπώτατον. ὅπου γὰρ δὴ καὶ τὸν ἐκ τούτων τῶν ἀγγείων τῶν ἀραιῶν ἐκκαθῆραι ῥύπον οὐκ εὐπετὲς, ἦ πού γε τῶν σαρκοειδῶν ἕτοιμον. ὥστε πάνυ μοχθηρὸς ὁ λόγος αὐτὰς ἐν ὑγροῖς αἰτίοις ἐναντιωτέρας εἶναι φάσκων ἀεὶ τῶν ἐν τοῖς στερεοῖς. εἰ μὲν γὰρ ἁπλῶς πλῆθος εἴη, καθ' ὅλην τοῦ ζώου τὴν ἕξιν ἐν τοῖς ἀγγείοις περιεχόμενον, ὅπερ ἰδίως ὀνομάζουσι πλῆθος, ἕτοιμόν τε παραχρῆμα κενῶσαι τοῦτο καὶ τῶν συμπτωμάτων ὁ κάμνων ἀπαλλαγήσεται δι' αὐτοῦ. κακοχυμίας δέ τινος ἢ διαφθορᾶς ὑπαρχούσης ἀδύνατόν ἐστι διὰ κενώσεως ἀθρόας ἰάσασθαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ μέντοι καὶ φαίνεται ταῦθ' οὕτως γιγνόμενα. πολλοὶ μὲν γὰρ βαρυνόμενοί τε τὸ σῶμα καὶ τάσεως αἰσθανόμενοι παραχρῆμα τῶν συμπτωμάτων ἀπηλλάγησαν (343) ἐπὶ ταῖς φλεβοτομίαις. ἔνιοι δὲ μῆνα ὅλον ὑπὸ διαφθορᾶς ὀχλούμενοι διετέλεσαν, μήτ' ἀθρόως ἐκκενῶσαι τὸ μοχθηρὸν αἷμα δυναμένων ἡμῶν μήθ' ἕτερον ἀντεγχέαι χρηστόν. ἐκ μὲν γὰρ τῶν σίτων δήπου καλῶς κατεργασθέν-

duum est. Ubi enim ex his vasis etiam patentibus sordes expurgare facile non est, multo minus ex carnosis partibus prompte expurgabuntur. Quare admodum prava est ratio, quae ipsas in humoribus existentes causas, quae solidis insident partibus magis esse contrarias asseverat. Nam si plane per universum animalis habitum in vasis plenitudo contineatur, quam proprie plethos nominant; hanc quoque ex tempore vacuare expedit et ipsa vacuatione qui morbo laborat ab omnibus symptomatibus liberabitur. Sed quum pravus adest humor aliquis aut corruptela, copiosa vacuatione aegrum hominem sanitati restituere fieri non potest. Et haec sane ita contingere conspiciuntur. Enimvero plerique tum gravi corpore tum tensionis sensu affecti venarum sectionibus ab iis symptomatibus quam primum liberati sunt. Nonnulli vero qui corruptela per mensem integrum venari permanserunt, nequeuntibus nobis pravum sanguinem vacuare, neque in illius vicem alterum meliorem refundere. Nam ex cibis

των ἐν τῷ τοῦ ζώου σώματι, γεννᾶσθαι τὸ χρηστὸν αἷμα πέφυκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ προσφέρειν τροφὰς ἐπιτηδείους, κίνδυνός ἐστι τῷ προϋπάρχοντι μοχθηρῷ συνδιαφθαρῆναι τὸ χρηστὸν, ὅθεν οὐδὲ πᾶσαν οἴονται διαφθορὸν ἰάσασθαι, ἀλλ' ἐκείνην μόνην, ἐφ' ἧς ἰσχυρὸν μὲν ἔτι τὸ σῶμά ἐστιν, ἡ δύναμις δ' εὔρωστος. οὐ μὴν ἰῶδες ἐγένετο τὸ αἷμα παντάπασιν, οὐδ' ὅσον συνδιαφθεῖραι τὴν ἐπιῤῥέουσαν τροφὴν, ἀλλ' αὐτὸ μᾶλλον ὑπ' ἐκείνης ἐπικραθῆναι. οὐ μὴν οὐδὲ ὅταν τὸ πρὸς τὴν δύναμιν πλῆθος συστῇ, δυνατὸν ἰάσασθαι ταχέως αὐτὸ, συγκαταλυομένης ἐνίοτε τῇ κενώσει τῆς δυνάμεως. εἴρηται δὲ ἡμῖν καὶ περὶ τῆς διαθέσεως τῆς τοιαύτης ἐν τῇ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου πραγματείᾳ. ὀλιγάκις οὖν ἐπὶ τῇ κενώσει τὸν ἄνθρωπον δείξεις ὑγιαίνοντα παραχρῆμα. γενήσεται μέντοι ποτὲ τοῦτο, καθάπερ καὶ φαίνεται καὶ δείκνυσιν ἐναργῶς καὶ πεῖρα τοῦ λόγου τὴν ἀλήθειαν. ἔνιοι γὰρ ἐπὶ ταῖς κενώσεσιν αὐτίκα πάντων ἀπαλλάττονται τῶν ὀχληρῶν, ἀλλ' οὐδ' ἴσασι τὰς διαθέσεις αὐτῶν οἱ ἰατροὶ πάντες, οὔτ' εἰ γινώσκουσιν, εὐθέως δια-

nimirum in animalis corpore probe confectis bonus procreari sanguis consuevit; periculum autem est tum idonea offerri alimenta tum bona cum praecedente pravo simul corrumpi. Unde neque omnem corruptelam curari autumant, sed illam solam, in qua validum etiam corpus et vires robustae sunt. Non eam certe in qua sanguis prorsus aeruginosus factus est aut qui quod affluit alimentum simul corrumpit aut qui potius ab eo corrumperetur. Neque praeterea quum ad vires plenitudo consistat, ipsa cito curari potest, quum interdum simul cum vacuatione vires dissolvantur. At de hujusmodi affectu a nobis in opere de methodo medendi dictum est. Raro itaque vacuatione hominem derepente convalescere ostenderis. Attamen hoc interdum continget, quemadmodum et apparet et rationis veritatem dilucide demonstrat experientia. Nonnulli namque omnibus molestiis derepente liberantur, neque tamen omnes medici hos affectus agnoscunt, neque si agnoscunt,

γινώσκειν δύνανται. οὗτοι τοίνυν οἱ μάλιστα ληροῦντες, ὧν εἰ χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, ὁ κορυφαῖός ἐστιν Ἰουλιανὸς, ἀνομίλητος μὲν ἀεὶ διατελέσας τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης. ἐξ ὧν δὲ αὐτὸς γιγνώσκει θρασυνόμενος, ἀλλ' ἡμεῖς γε δι' αὐτῶν τῶν ἔργων τῆς τέχνης πολλάκις ἐδείξαμεν ἐπὶ τῇ κενώσει τοῦ πλήθους ἑκατέρου παραχρῆμα τοὺς ἀνθρώπους ὑγιασθέντας. ἑκάτερον δὲ λέγω, τό θ' ὡς πρὸς τὴν χώραν τῶν ἀγγείων, ὃ καὶ πληθώραν ὀνομάζουσι, τό τε πρὸς τὴν δύναμιν, ὅταν μὴ καταλύηται τῇ κενώσει. ταῦτα μὲν οὖν ὅταν ἄρξηται ταύτῶν ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀῤῥώστους, ἅμα τοῖς ἐπισταμένοις ἰάσασθαι μαθήσεται.

---

η'.

[391] Τὰ δ' ἑξῆς ἴδωμεν, ἐν οἷς τὸν Ἀσκληπιάδου λόγον ὁ Ἰουλιανὸς μεταχειρίζεται, τοῦτον δὴ τὸν πολυθρύλητον, ὡς οὐχ ἕλκει τῶν οἰκείων χυμῶν ἕκαστον τῶν καθαιρόντων φαρμάκων, ἀλλ' αὐτὸν γεννᾷ. λέλεκται δέ μοι

eos illico dignofcere queunt. Hi funt igitur qui maxime nugantur, quorum, fi verum dicere oporteat, coryphaeus eft Julianus, qui nunquam in artis operibus verfatus, ex his tamen quae ipfe novit audax redditur. Nos vero ipfis artis operibus plerumque oftendimus ab utriusque plenitudinis vacuatione confeftim homines fanitati reftitutos fuiffe. Utramque autem dicimus, et eam quae ad vaforum capacitatem fpectat, quam et plethoricam nominant, et eam quae ad vires, quam vacuatione non diffolvatur. Atque haec ubi quis incipiat una cum peritis ipfis in aegrotis animadvertere, mederi perdifcat.

---

VIII.

Quae fequuntur perfpiciamus, in quibus Afclepiadae rationem tractandam fufcipit Julianus, hanc certe pervulgatam, quod purgantium medicamentorum unumquodque familiarem fibi humorem attrahat, fed ipfum generet. At

περὶ τούτου βραχέα μέν τινα κἀπὶ τῆς τελευτῆς τοῦ περὶ τῶν καθ' Ἱπποκράτην στοιχείων, ὥσπερ κὰν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν δυνάμεων. ὕστερον δὲ τῶν ἑταίρων ἀξιωσάντων καὶ δι' ἑνὸς ὅλου γράμματος, ὃ περὶ τῶν καθαιρόντων φαρμάκων δυνάμεως ἐπιγέγραπται, τὸν μὲν ὅλον λόγον ὁ βουλόμενος ἐξ ἐκείνων μανθανέτω, τοῖς δ' ὑπὸ Θεσσάλου εἰρημένοις, ἐνταῦθα ἀπανθήσω προσγράψας αὐτὰ κατὰ λέξιν. ἀθλητὴν γὰρ λαμβάνοντες εὐέκτην ὃν βούλονται κατὰ φύσιν ἔχοντα, χρηστῆς τούτῳ τῆς ὕλης ἐν τῷ σώματι ὑποκειμένης καὶ ἀτρέπτου καθαρτικὸν δίδομεν καὶ δείκνυμεν τὰ ἀποκρινόμενα καὶ σφόδρα διεφθορότα. εἶτ' ἐπιλογιζόμεθα μηδενὸς ἐνίστασθαι δυναμένου πρὸς τὸ λεγόμενον ἐναντιωτικῶς, ὡς δὴ ἃ νῦν ἐκκρίνεται, δριμύτατά τε καὶ διεφθαρμένα, πρὸ μὲν τοῦ καθαρτικοῦ οὐχ ὑπόκειται τοιάδε τῷ ἀθλητῇ, εὐέκτης γὰρ ἐτύγχανεν ὤν. λείπεται οὖν μηδὲν ἄλλο ἡμᾶς δύνασθαι λέγειν ἢ ὅτι ὑπὸ τοῦ φαρμάκου ἀμφότερα γίνεται, πρῶτον μὲν τὸ τὴν ὕλην μεταβάλλειν

ea de re pauca quaedam a nobis prodita sunt in fine libri de elementis secundum Hippocratem, ut et in primo de naturalibus facultatibus, posterius demum amicis rogantibus, integro uno libro qui de purgantium medicamentorum facultatibus inscriptus est. Quare qui universam doctrinam desiderat ex illis ediscat. Hic autem rebus a Thessalo propositis responsurus sum ipsis ad verbum adscriptis. Nam quem velint athletam accipiamus bono habitu praeditum, qui secundum naturam se habeat, huic quum bono firmoque in corpore materiam adesse supponimus, purgans medicamentum exhibemus et quae excernuntur ea admodum esse corrupta ostendimus; mox vero colligimus, quum his nemo repugnare queat adversus id, quod contrarie dicitur, quae nunc et accerrima et corrupta excernuntur, ea ante purgans medicamentum athletae minime talia subjici consuevisse, bono siquidem erat habitu. Relinquitur igitur nihil nos affirmare posse quam utraque a purgante medicamento gigni; primum enim

Ed. Chart. IX. [391.] Ed. Bas. V. (843.)

εἰς διαφθορὰν, δεύτερον δὲ καὶ ἀποκρίνεσθαι, εἴτε δι᾽ ἐμέτου εἴη, εἴτε διὰ γαστρός. αὕτη μὲν ἡ τοῦ Θεσσαλοῦ ῥῆσις· ἀκούσατε δὲ καὶ πρὸς ἡμῶν ἐν μέρει ὡς τὸ καθαίρεσθαι πάντας χυμοὺς τὴν εὐεκτὴν οὐ μᾶλλόν τι τοῦ γεννᾶσθαι νῦν ἐστι δηλωτικὸν ἢ τοῦ περιέχεσθαι πρόσθεν. μάτην οὖν εἴρηκε μηδ᾽ ἑτέραν γε τῶν αἱρέσεων, μήτ᾽ ἀνατρέπων ἐξ ἀνάγκης μήτε κατασκευάζων. εἰ δὲ τῶν ὑπαγόντων τι τὴν γαστέρα δοθείη, ἀλλ᾽ οὐ φαρμακῶδές γε τοῦτό ἐστιν αὐτοῖς, οὐδ᾽ ὥσπερ ὁ ἀναίσχυντος Θερσίτης δίδομεν λέγειν καὶ δείκνυμεν, μήτε δοὺς αὐτὸς ἢ δείξας πώποτε, μηδ᾽ ἄλλου δόντος ἢ δείξαντος θεασάμενος. οὐ μὴν ἡμεῖς γε τοιοῦτοι τολμῶντες λέγειν ἢ γράφειν ἃ μὴ πράττομεν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις αὐτοῖς πρότερον ἀποδεικνύντες τἀληθὲς, τηνικαῦτα τὴν ἀμφ᾽ αὐτὰ τέχνην ἐξηγούμεθα, ἅπερ ἐστὶν ἀκοῦσαι τῶν ἐκ τῆς ἀγέλης τοῦ Θεσσαλοῦ, πόσους μὲν ὑδερικοὺς ὑδραγωγῷ φαρμάκῳ καθήρας αὐτίκα τὴν γαστέρα προσεσταλμένην ἀπέφηνα, πόσους ἰκτεριῶντας χολαγωγῷ

materiam in corruptionem permutari, alterum etiam ipsam excerni sive sursum vomitu sive per alvum dejectionibus. Is quidem Thessali textus est. Verum a nobis sigillatim audivistis prospere valenti omnes humores purgari id non magis quod tunc generentur declarare, quam quod antea continerentur. Frustra igitur haec protulit, quibus neutram sectam necessario evertat aut adstruat. Quod si quid alvum subducens dederit, non sane ipsis est medicamentosum. At non quemadmodum inverecundus Thersites exhibemus, inquit, ac demonstramus, quum ipse nunquam dederit vel ostenderit, neque exhibentem alium aut ostendentem viderit. Nos autem profecto tales non sumus, qui quae non facimus ea dicere aut scribere audeamus. Imo ipsis operibus, ubi prius verum ostenderimus, tunc his ipsis artem explicamus, quae licet ex iis audire qui de Thessali grege sunt. Quod enim hydropicos ostendimus, medicamento aquas educente purgatos, quibus illico venter detinuit? Quot ictero laborantes, quibus

παραχρῆμα τὸν ἴκτερον ἰασάμην. ἀλλ' οὐδὲ τούτων οὐδὲν οὐδ' ἄλλο τοιοῦτον Ἰουλιανὸς ἐθεάσατο. διὰ τῶν ἀθλητῶν, φησὶ, δίδωμι καθαρτικὸν καὶ δείκνυμι. ἀκόλουθον μὲν γὰρ δηλαδὴ τῷ τοσαύτης ἐμπληξίας μεστῷ καθαίρειν μὲν τοὺς εὐχύμους ἀθλητὰς, μὴ καθαίρειν δὲ μήθ' ὑδεριῶντας μήτε μελαγχολῶντας, μήτε τὸν καλούμενον ἐλέφαντα νοσοῦντα, μήτε καρκίνῳ κάμνοντα, μήθ' ὑπὸ φαγεδαίνης ἢ ἐρυσιπέλατος ἐνοχλούμενον, ἤ τινος ἄλλου κακοχύμου νοσήματος. [392] ἅλις ἤδη μοι καὶ τούτων αὐτοῦ τῶν λήρων. εἰ γὰρ ἅπαντα λέγειν ὧν ἐστιν ἄξιος ἀκούειν Ἰουλιανὸς ἐπιχειρήσειέ τις, οὐ μιᾶς ἢ δυοῖν, ἀλλὰ παμπόλλων αὐτῷ χρεία βίβλων ἐστίν. ἀλλ' ἀκούσωμεν οὖν αὐτοῦ τι τῶν ἐφεξῆς ὧδέ πως γράφοντος. ἄλλο δή φημι ἰσχυρότατον ὃ μᾶλλον ὁρῶντας σωφρονίζεσθαι ἐχρῆν καὶ μὴ πάντα τῆς μελαίνης χολῆς ἄγειν. ὅτι δὴ χολῆς ὑπεῖναι δοξαζομένης φλεγμαγωγὸν δίδομεν, καὶ χολὴ μὲν ἀποκρίνεται, φλέγμα δὲ οὐκ, ἢ φλέγματος ὑπονοουμένου φλεγμαγωγὸν, καὶ φλέγμα μὲν οὐκ

dato cholagogo quam primum sanitatem restituimus. Verum neque horum quidquam neque hujusmodi aliud unquam inspexit Julianus. Athletis purgans, inquit, exhibeo medicamentum et ostendo. Consequens enim est videlicet eum tanta temeritate turgere, ut athletas probis donatos humoribus purget, non autem hydrope laborantes, neque atra bile vexatos, neque elephante morbo vocato aegrotantes, neque cancro laborantes, neque phagedaena aut erysipelate aut alio a pravis humoribus orto affectu conflictatos. Jam mihi de his ipsius nugis satis. Nam si quis omnia quae audire meretur Julianus explicare velit, huic non uno aut altero, sed permultis libris opus est. Verum tamen ipsum audiamus qua de re deinceps hunc in modum scribat. Aliud sane validissimum affero, quod qui conspiciunt, eos resipiscere oportebat, neque omnino ab atra bile agi. Quia quum subesse bilis, creditur, cholagogum damus ac tunc bilis non pituita excernitur aut quum pituita esse conjicitur, phlegmagogum exhibemus, neque

ἀποκρίνεται, χολὴ δὲ ἐπ' ἀμφοῖν, ὑδραγωγὸν δίδομεν καὶ τόδε οὔτε ὕδωρ φανήσεται τὸ φερόμενον, πάντων μάλιστα παραδοξότατον, ὑδρωπικῶν· σαφῶς ὕδατος παρακειμένου, ἀπόκρισις γένοιτ' ἄν, χολῇ μὲν διὰ χολαγωγοῦ, φλέγματι δὲ διὰ φλεγμαγαγωγοῦ. αὕτη μὲν ἡ ῥῆσις· ἄξιον δὲ αὐτοῦ ἄγασθαι πρῶτον μὲν τὸ κατὰ τὴν ἀρχὴν εἰρημένον ὡς χρῆν μὴ πάντα τῆς μελαίνης χολῆς ἄγειν. μελαγχολῶντας γὰρ ἡμᾶς δηλονότι λέγει τοὺς ἐπαινοῦντας Ἱπποκράτην. ἀλλ' οὗτός γε ὁ χαριεντισμὸς ἑτέροις μᾶλλον ἔπρεπεν, ὅσοι δογματίζουσιν ὑπὸ μελαίνης χολῆς ἐνοχλεῖσθαι τοὺς μελαγχολῶντας. Ἰουλιανὸς δὲ ὁμοιότατός ἐστι τῷ κατὰ τὸν Αἰσώπου λόγον ὄνῳ, ὃς θεασάμενος ἓν τῶν Μελιταίων κυνίδιον Ἀριστοσίτῳ δεσπότῃ συγκατακείμενον, ἀλλόμενόν τε περὶ αὐτὸν καὶ σκιρτῶν καὶ σεῖον τὴν οὐρὰν, καί τι καὶ φώνημα τερπνὸν ὑποφθεγγόμενον, ἐφ' οἷς ἥδοντό τε καὶ κατεφίλουν αὐτὸ πάντες οἱ σύνδειπνοι, μηδὲν μελλήσας ἀλλ' εὐθὺς ἀναπηδήσας ἐπὶ τὴν κλίνην ὀγκᾶται καὶ κατ' αὐτὸν εἱλεῖτο, σείων τὴν οὐράν. ἀλλὰ τούτῳ παραπλησίως ὢν

pituita quidem excernitur, sed ex utroque bilis dejicitur. Hydropicis hydragogum damus, neque tamen quod educitur, id esse aquam apparuerit, quod praeter omnium opinionem maxime ducitur, quum decumbentis hydropicorum aquae excretio fieret, sicut bilis cholagago et pituitae phlegmagogo excernitur. Atque is textus est. Verum admiratione dignum est quod primum per initia ab eo pronunciatum est, non oportere ab atra bile agi. Nos enim ab atra bile percitos videlicet appellat qui Hippocratem laudamus. At sales isti alios magis decebant qui insanientes ab atra bile vexari statuunt. Porro Julianus asino ex Aesopi fabulis simillimus est, qui unum catellum intuitus Melitensem cum Aristosito domino accubantem circumque ipsum saltantem ac lascivientem et caudam commoventem ac etiam voculam quandam jucundam emittentem, quibus convivae oblectabantur, qui et ipsum omnes osculabantur, nihil moratus statim ipse in lectum prosiluit et circa illum rudere ac mota cauda saltare coepit.

Ed. Chart. IX. [392.] Ed. Baf. V. (343. 344.)

Ἰουλιανὸς ἐπισκήπτει χαριεντιζόμενος εἰς μελαγχολίαν ἡμᾶς, ἣν αὐτός φησιν ὑπὸ μελαίνης γίγνεσθαι χολῆς. κατέλειπε τοίνυν ἡμᾶς ἐπί σοι λέγειν τὴν μέλαιναν, ὃς οὐδὲ τῶν ἰατρικῶν παιδαρίων ἀμείνων ὑπάρχων τὴν τέχνην ἐπιτιμᾷς Ἱπποκράτους. τίς ταύτης μείζων μελαγχολία; τίς ἀπαιδευσία φανερωτέρα; τίς τόλμη προπετεστέρα; καθ᾽ ἡμῶν, Ἰουλιανὲ, χαριεντίζῃ τοιαῦτα καὶ συνάπτεις αὐτὰ λόγοις ἀμαθέσιν, ὡς ἂν μὴ παῖδα λαθεῖν αὐτῶν τὴν ἀτοπίαν. Ἱπποκράτους γὰρ εἰρηκότος οὔθ᾽ ἡλικίαν οὔθ᾽ ὥραν ἔτους οὔθ᾽ ὅλως οὐδένα καιρὸν εὑρεθῆναι δύνασθαι, καθ᾽ ὃν ἀπόλλυταί τις ἐκ τοῦ σώματος ἡμῶν χυμὸς, ὃν αὐτὸς ἀεὶ φησιν ὑπάρχειν, αἵματος δηλονότι καὶ φλέγμα- (344) τος καὶ χολῶν διττῶν. ἅπαντας μὲν γὰρ εἶναι διὰ παντὸς, αὐξάνεσθαι δ᾽ ἄλλον ἐν ἄλλῃ κράσει καὶ φύσει σώματος, ἡλικίᾳ τε καὶ ὥρᾳ καὶ χώρᾳ καὶ νοσήματι νομίζεις καταβάλλεσθαι τὸν λόγον, εἰ τῷ χολῶντι φλέγματος ἀγωγὸν δοθείη φάρμακον, τουτὶ μὲν κενούμενον φαίνοιτο, χολὴ δὲ οὐ κε-

Num huic conſimilis eſt Julianus, qui inſaniae nos jocoſe inſimulat, quam ipſe ait ab atra bile concitari? Sine igitur nos tibi atram bilem exprobrare, qui quum neque medicorum pueris praeſtes, Hippocratis artem improbas. Quae hac major melancholia? Quae manifeſtior imperitia? Quae petulantior audacia? His nos jocoſe inceſſis, Juliane, et ea indoctis rationibus concilias, ut eorum abſurditas ne puerum quidem lateat. Quum enim Hippocrates pronunciaverit nullam aetatem, nullam anni tempeſtatem nullumque omnino tempus inveniri poſſe, in quo ex noſtro corpore humorum aliquis prorſus aboleatur, quos ipſe ait ſemper exiſtere, ſanguinem ſcilicet, pituitam et bilem duplicem. Omnes ſiquidem omnibus ineſſe cenſet, ſed alium in alio corporis temperamento ac natura, in aliaque aetate et anni tempeſtate et regione et morbo incrementum ſuſcipere. Ipſius ſententiam te demoliri putas, ſi bilioſo medicamentum pituitam ducens dederis, haecque vacuari videatur, bilis vero non vacue-

νοῦται. φέρε τοίνυν ἡμῖν τοῦτο φαίνεται γιγνόμενον, μηδ' ἐκκενοῦν τὸ φάρμακον ἀεὶ τὸν οἰκεῖον ἑαυτῷ χυμόν. ἆρ' οὖν ἐναργῶς ἐδόκει ψευδὲς εἶναι τὸ Ἱπποκράτους δόγμα; εἰ γὰρ ὁμοτίμως μὲν ἅπαντας ἕλκει τοὺς χυμοὺς ἕκαστον τῶν καθαιρόντων, ἀλλοιοῦν δ' εἰς μίαν ἰδέαν αὐτοὺς, ἣν πέφυκεν, οὐδὲν διοίσει τοῦ φλεβοτομεῖν τὸ καθαίρειν. ἀλλ' εἴπερ τοῦτο οὕτως ἔχει, ῥᾷστον ἤδη τῇ πείρᾳ κρῖναι το δόγμα καὶ δυοῖν ἀνθρώπων ἀσκίτην ὕδερον ἐχόντων ἴσον τὸ μέγεθος, ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος ἕξει τε καὶ ἡλικίᾳ παραπλησίως διακειμένων, τῷ μὲν ἑτέρῳ δοῦναι τῶν ὑδραγωγῶν τι φάρμα- [393] κον, τοῦ δ' ἑτέρου τεμεῖν τὴν φλέβα, κἄπειτα θεάσασθαι τίς μὲν ἐξ αὐτῶν ὠφελεῖται, τίς δὲ βλάπτεται. δίκαιον μὲν ἦν ἴσον ἑκατέρῳ ποιήσασθαι τὸ πλῆθος τῆς κενώσεως, τοσαύτας κοτύλας ἐκχέοντας τοῦ αἵματος, ὅσας τοῦ κενωθέντος, ὡς οὗτοι νομίζουσιν ὕδατος ὑπὸ τοῦ καθαρτικοῦ φαρμάκου. κἂν τοῦτο συγχωρήσωμεν αὐτοῖς καὶ τοῦ μὲν ἑτέρου διὰ τῆς καθάρσεως κενώσομεν κοτύλας ὕδατος, εἰ τύχοι ιέ, τοῦ δ' ἑτέρου διὰ τῆς φλε-

tur. Age vero hoc ita fieri etiam nobis videatur, neque medicamentum familiarem sibi humorem semper vacuare. Num igitur falsum esse videbitur Hippocratis decretum? Si namque purgantium medicamentorum unumquodque omnes aequaliter humores attrahat atque in unam quam habet ideam ipsos immutet, nihil differt venam potius secare quam purgare. At si hoc ita se habeat, jam facile erit experientia id decretum dijudicare duobus hominibus propositis qui ascitem hyderum habeant aequalem magnitudine, sintque corporis habitu et aetate similes, alteri quidem quod aquam educat medicamentum exhibeatur, alteri vero secetur vena, deinde inspiciatur, quis eorum juvetur et quis laedatur. Aequum sane etiam fuit utrique parem vacuationis copiam effici, tot nimirum effusi sanguinis, quot, ut ipsi existimant, aquae a purgante medicamento evacuatae heminas. Hocque etiam ipsis concedimus et in altero per purgationem aquae heminas verbi gratia quindecim, in altero per phlebotomiam duas

βοτομίας δύο μόνας ἐπίδωμεν ὅστις μὲν αὐτῶν ἐσφάγη. τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι περὶ τοῦ φλεβοτομηθέντος ὑδεριῶντος; ὅστις δ' ὤνηται τὰ μέγιστα. τί, λέγομεν, ὦ οὗτος; ἆρα ἴσως ἢ παραπλησίως ὁ νῦν εἰρημένος ἔλεγχος ὅσῳ μικρὸν ἔμπροσθεν ἐγχειρήσας, καθαρτικὸν χολῆς, φησὶ, διδόσθω τινὶ τῶν ὑδεριόντων, κενώσει μὲν, ὦ οὗτος, καὶ τουτὶ χολὴν, ἀλλ' ὀλίγην τε καὶ σὺν οὐδενὶ χρηστῷ· καθαρτικὸν ὑδατώδους ἰχῶρος διδόσθω τῷ χολῶντι, κενώσει μὲν ὑδατῶδες, ἀλλ' ὀλίγον τε καὶ μετὰ βλάβης. πάλιν οὖν διδόσθω τὸ μὲν ὑδραγωγὸν τῷ τὸν ἀσκίτην νοσοῦντι, τὸ δὲ χολαγωγὸν τῷ τὸν ἴκτερον, καὶ πολὺ κενωθήσεται τῶν ἀνθρώπων ἑκάτερος καὶ σὺν ὠφελείᾳ μεγάλῃ. ταῦτα εἰ μὲν οὐδέπω ἀνέγνω γεγραμμένα παρά τινι τῶν ἰατρῶν ὁ Ἰουλιανὸς, θαυμάζω τὴν φιλοπονίαν τἀνδρός. ἀναγνοὺς δ' εἰ ἐτόλμησε γράφειν ἅπερ ἔγραψεν, ἄξιον ἄγασθαι τὴν σύνεσιν αὐτοῦ. νομίζω γὰρ ἐγὼ νῦν ἀκούσασι τῶν εἰρημένων ἀρτήσειν αὐτῶν τὰ ὦτα. Ἰουλιανὸς δ' ἐν οἷς ἔγραψε περὶ

folas, videamus quis eorum jugulatus fit. Quid enim aliud de hydropico cui vena fecta fit aliquis dixerit? Quis vero maxime auxilium confequutus fuerit? Heus tu quid dicis? Isne tibi eft elenchus par aut huic fimilis nunc allatus, quum paulo ante tractabas? Eductorium, inquit, bilis medicamentum cuidam hydrope laboranti exhibeatur, hoc quidem, o bone vir, bilem vacuaverit, verum modicam nulloque emolumento. Purgans aquofum ferum medicamentum biliofo detur, aquofum humorem vacuabit, fed et paucum et cum laefione. Rurfum igitur hydragogum exhibeatur afcite laboranti, cholagogum vero ictero jacenti aegrotus uterque copiofe vacuabitur magná cum utilitate. Haec fi apud quendam medicum fcripta nondum Julianus legerit, etiam admiror viri diligentiam. Si vero legerit et quae ille mandare literis aufus fuerit, par eft ipfius prudentiam admiratione profequi. Ego enim qui quae jam prolata funt aufcultarunt, eorum aures offendi arbitror. Julianus autem in quibus de ipfis fcribit

αὐτῶν ἡγεῖται μελαγχολᾶν ἡμᾶς. ἀποκρίνασθαι τοιγαροῦν ἀναμνησθεὶς τῶν φιλοσόφων οὓς ἐπῄνεσε, παρὰ τίνος αὐτῶν ἔμαθε νόμον ἀποδείξεως τοιοῦτον, οἵῳ φαίνεται κεχρημένος. εἰ γὰρ ἐπεφύκει, φησὶ, τὸ χολαγωγὸν φάρμακον ἐκκαθαίρειν τοῦ ζώου τὴν χολὴν, οὐκ αὐτὴν γεννᾷν, οὐκ ἂν ἐκενοῦντο χολὴν τοῖς φλεγματώδεσι. θαυμαστή γε ἡ τοῦ ἀκολούθου γνῶσις· ὢ τῆς μεγάλης διαλεκτικῆς τοῦ σοφιστοῦ. τί συνετὸν οὕτω Χρύσιππος ἢ Ἀριστοτέλης ἢ Πλάτων εἶπεν; οἵ γε, εἰ περὶ τούτων αὐτῶν ἐπισκέψασθαι προὐτάθη, τὸ μηδὲ ὅλως περιέχεσθαι κατὰ τὸ σῶμα χολὴν πάντες ἂν ἔφασαν ἕπεσθαι τὸ μηδ᾽ ὅλως ὑπὸ τῶν χολαγωγῶν ἐκκενοῦσθαι, τὸ δ᾽ ὀλίγον περιέχεσθαι, τὸ τὴν ἑλκομένην ὑπ᾽ αὐτῶν ὀλίγην ὑπάρχειν, ὥσπερ γε εἰ πολὺ περιέχοιτο, πολλὴν εἶναι τὴν ἑλκομένην. ἀλλ᾽ Ἰουλιανὸς ὁ τῆς καινῆς διαλεκτικῆς σοφιστὴς ἀξιοῖ μηδ᾽ ὅλως ἕπεσθαι χολὴν τοῖς χολαγωγοῖς, ὅταν ὀλίγη ποθ᾽ ὑπάρχῃ κατὰ τὸ ζῶον. εἶθ᾽ ἡμᾶς μὲν λέγει μελαγχολῶντας τοὺς ὑδραγωγὸν διδόντας

nos infanire putat. Quapropter fi eorum quos laudavit, philofophorum meminerit, refpondeat, a quonam ipforum hujusmodi demonftrationis legem didicerit, qua ufus effe proditur. Si namque naturam purgandi bilem ex animali cholagogum medicamentum haberet, minime vero ipfam procrearet, non fane a pituitofis bilis vacuaretur. Haec miranda eft confequentis cognitio. O praeclaram hujus fophiftae dialecticam! Quid ita circumfcriptum Chryfippus aut Ariftoteles aut Plato protulit? Qui fi de his ipfis haec effet inftituta difquifitio, nullam videlicet prorfus bilem in corpore contineri, omnes utique dicerent a chologogis nihil prorfus evacuari. Si vero pauca bilis contineatur, hanc quoque profiterentur paucam quae ab his attrahatur exiftere, quemadmodum etiam fi copiofa contineatur, copiofam quoque effe quae trahatur. Verum Julianus novae dialecticae fophifta cenfet, bilem non omnino cholagoga fequi, quum modica in animalis corpore exftiterit. Deinde nos quidem qui hydragogum medica-

φάρμακον τοῖς ὑδερῶσιν. ἑαυτὸν δὲ σωφρονεῖν, οὗ τοῖς δόγμασιν ἕπεται φλεβοτομεῖν αὐτούς. ὁμοιότατον δὲ τούτοις αὐτοῦ τοῖς λόγοις ἐστὶ καὶ τὸ διὰ τῶν ἐχομένων εἰρημένων ἐν τῇδε τῇ ῥήσει· τό τε γίγνεσθαι ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐναλλὰξ ἐπίτασις τε καὶ ἄνεσις, ὑγεία ἀδιόριστος· ὁμοιούμενός τις, ὡς πρὸς ἡμῶν κατὰ πᾶν συνεχείας, ἐν τῷ σπανίως ὀλιγάκις τε φαινομένῳ. ἐν τούτοις Ἰουλιανὸς καταβάλλει τὴν δόξαν τῶν οἰομένων ἀεὶ σωματικὰς εἶναι τὰς κατασκευὰς τῶν παθῶν, ταῦτα ὡς μαρτυροῦντα, γράφοντας ἐπιτάσεις καὶ τὰς ἀνέσεις τῶν νοσημάτων, οἰόμενος συμφωνεῖν μὲν τῇ δόξῃ τῶν μεθοδικῶν, ἐναντιοῦσθαι δὲ τῇ τοῦ παλαιοῦ. καίτοι ταὐτὸ τὸ ἐναντιώτατον εὕροις ἄν. αἱ μὲν γὰρ τοῖς στερεοῖς τοῦ ζώου [394] μέρεσι διαθέσεις ἐστηριγμέναι τ' εἰσὶ καὶ μόνιμοι, τὰ δὲ ὑγρὰ καὶ μεταῤῥεῖν εἰκὸς εἰς ἄλλο μόριον τοῦ ζώου καὶ διαφορεῖσθαι λεπτυνόμενα καὶ κατά τινας αἰσθητοὺς πόρους ἐκκρίνεσθαι, καὶ ποτὲ μὲν ὑπὸ τῆς διοικούσης τὰ ζῶα φύσεως πεπτόμενα χρηστότερα γίνεσθαι,

mentum hydrope laborantibus exhibemus, insanire praedicat, se ipsum vero sapere, cujus placitis in his venae sectio sequitur. His autem ipsius sermonibus simillimum est quod sequentibus hoc textu enarratum est: *quod etiam plerumque vicissim et intensio et remissio fiat indefinita est sanitas; si quis assimilet illi quod nostrum comparatione in omni continuitate non saepe sed raro apparet.* Per haec Julianus eorum opinionem refellit, qui corporeas semper esse affectuum constitutiones existimant. Haec scribentes tanquam intensionibus ac remissionibus morborum attestantia; ipse vero methodicorum sententiae consentire, senis vero plane adversari, etiam si rem maxime contrariam inveneris. Nam qui affectus solidis animantis partibus insunt, firmi ac stabiles manent. Humores vero praeterquam quod in alias animalis partes fluant, consentaneum etiam est, eos attenuatos in halitus discuti ac per quosdam sensiles meatus excerni. Interdum etiam a gubernatrice animalium natura concoctos meliores reddi, in-

ποτὲ δ' ὑπὸ πυρετώδους θερμασίας ἀλλοιούμενα μοχθηρότερα, καὶ τὰ μὲν διαπνεῖσθαι ὑπὸ τῆς πυρετώδους θερμότητος, τὰ δ' αὐτῶν βελτίω γίγνεσθαι κεραννύμενα χρησταῖς τροφαῖς, τὰ δὲ συνδιαφθείρεσθαι ταῖς ἐπιῤῥεούσαις, ἤτοι γ' εὐθὺς ἔξωθεν οὔσαις μοχθηραῖς ἢ μὴ καλῶς ἔτι ἐν τῇ γαστρὶ πεφθείσαις, * * * *
τοὺς δ' ἐπὶ σηπεδόνι χυμῶν ἀναπτομένους οὐδὲν δήπου θαυμαστόν ἐστιν ὡς ἂν ἐκεῖνα τύχῃ κατά τε χώρας ἀθροιζόμενά τε καὶ σηπόμενα καὶ κενούμενα, τάς τε γενέσεις ἴσχειν καὶ τὰς παρακμάς. ἀλλ' ἐν μὲν τούτοις ἀνάσχοιτ' ἄν τις ἴσως αὐτῶν· ὃ δ' ἐφεξῆς ἔγραψεν Ἰουλιανὸς οὐκ ἔτι κοινὸν ἁπάντων ὑπάρχον, ἀλλ' ἴδιον ἐξαίρετον ἑαυτῷ, τοῦτ' ἤδη σοι δίειμι. ὅλην δ' ἄμεινόν μοι δοκεῖ παραγράψαι τὴν ῥῆσιν, εἰ καὶ μακροτέρα πώς ἐστιν ἔχουσαν ὧδε. ὅτι δ' ἀδιανόητον ἐπὶ πλῆθος ἢ διαφθορὰν, ὃ ἄν τι πρὸς τοῦ νῦν τιθέναι, ἀναφέρειν τὸ ποιητικὸν τῆς νόσου, τί δ' ἄν τις συμμελέστατα διαγνοίη τοῦ πάθους δι' ὅλου τοῦ σώματος ἀπιόντος; ἀναγκαῖον ὁμολογεῖν πάντα περιττεύειν

terdum vero a febrili calore alteratos deteriores fieri: et hoc quidem a febrili calore perfpirando evanefcere, illos vero fe ipfis probis alimentis temperatos meliores evadere, iftos denique a vitiofis fecum fluentibus corrumpi, five ftatim cibi exterius pravi exftiterint, five non probe etiam a ventriculo concocti fuerint. * * * *
Febres autem ex humorum accenfas putredine, minime fane mirum eft quod illi per locos acerventur, putrefcant et vacuentur tum ortus tum declinationes habere. Verum quispiam fortaffis in iftis eos patienter tulerit. Quod vero Julianus fcripfit, non etiamnum omnibus commune, fed fibi proprium ac peculiare exiftit, hoc jam tibi refero. At praeftat mea quidem fententia totum textum, etiamfi quoquo modo prolixior fit, defcribere, qui ita fe habet. Quia vero fub mentem non cadit, ad plenitudinem aut corruptionem, quod ad rem propofitam fpectat, efficientem morbi caufam referre, quis accuratiffime id dignoverit, affectu per totum corpus abeunte? Neceffe eft

ἐν παντὶ μέρει τε καὶ μορίῳ. τῷ ἀποτελέσματι γὰρ συμπαρατείνεσθαι χρὴ τὸ συνέχον αἴτιον. χωρεῖ δὲ δι' ὅλου πάθη, ὡς πυρετοὶ ἄλλα τε μύρια, ἐφ' ὧν ἐν τῷ ὅλῳ καὶ τὸ πλῆθος εἶναι δεῖ. καὶ τὸ τοῖς πλεῖον ὅταν πλεῖον καὶ τὸ νόσημα ᾖ καὶ τὸ τοῖς πλεῖον καὶ συγκεχωρημένον ὧδέ πως φάναι. εἰ δέ γε * * * * διὰ ἀντιφῶν τὸ πλῆθος τοῦ ὑγροῦ. καὶ μὴν Ἰουλιανὸς οὐ βούλεται τῶν καθόλου τὸ σῶμα νοσημάτων ἐν ἑνὶ τόπῳ τὴν συνεκτικὴν ὑπάρχειν αἰτίαν. ἀλλὰ κἂν τὴν ῥύσιν ὑπόθηταί τις ἐπὶ τῷ βουβῶνι γίγνεσθαι συνέχον αἴτιον οὖσαν τοῦ πυρετοῦ, εἰς τοσαύτην ἀπορίαν ὁ λόγος ἀχθήσεται. λυομένου γὰρ τοῦ βουβῶνος οὔτε διαμένειν αὐτὴν οὔτε παύεσθαι δυνατὸν, ἐπειδὴ μενούσης μὲν ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τὸν πυρετὸν διαλύεσθαι, λυομένης δὲ συνεκτικὸν ἑαυτῆς αἴτιον ἔχειν τὸν βουβῶνα, κἂν τούτῳ τὸν λόγον ἀνατρέπεσθαι, τοῦ θαυμαστοῦ προστάτου, φάσκοντος ἀδύνατον εἶναι τὸ καθ' ὅλον τοῦ σῶμα πάθος αἴτιον ἐν ἑνὶ τόπῳ συστῆναι. καὶ μὴν

concedere omnia in omnibus tum partibus tum particulis exuberare. Continentem ſiquidem cauſam una cum affectu protendi oportet. Per totum autem eunt affectus, ut febres, imo et alii innumeri, unde et in toto eſſe plenitudinem oportet eamque aliis majorem, quum major morbus fuerit, atque ita dicere conceſſum eſt. Si vero in parte duntaxat eſſet humorum plenitudo, cauſam quoque parti ineſſe continentem oporteret, reluctatur tamen humorum plenitudo. Atqui minime vult Julianus morborum univerſum corpus occupantium cauſam continentem uno in loco conſiſtere; ſed ſi quis fluxionem ſupponat in bubone febris continentem eſſe cauſam, haec oratio in tantam difficultatem adducetur. Soluto namque bubone neque eam permanere neque ſedari poſſibile eſt. Quandoquidem ea manente febrem ſolvi neceſſe eſt; ſoluta vero continentem ſui ipſius cauſam bubonem habere oportet. Proindeque praeclari hujus defenſoris ratio ſubverti poteſt, dicentis fieri non poſſe ut morbi univerſum corpus occupantis cauſa in unico conſiſtat loco; quum tamen

οὐδ᾽ ἄλλην τινὰ ἔννοιαν εἰπεῖν ἔχει τοῦ συνέχοντος αἰτίου, παρὰ τὸ γίνεσθαί τι πρὸς αὐτοῦ καὶ παύεσθαι σὺν αὐτῷ, πλὴν εἰ κἀνταῦθα πάλιν ἐξαίφνης ἑαυτὸν εἶναί φησι στωϊκὸν, ὡς ἐν ἄλλοις ἐποίησεν. ἀλλὰ τοῦτό γε πράξας οὐ νόσου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑγείας αὐτῆς αἴτιον ἀποφανεῖταί τινα καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἀναγκασθήσεταί τι λέγειν εἶναι νόσημα καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, ἅπερ οὐ βούλεται. μὴ τοίνυν ληρείτω μάταια, μηδ᾽ ἐμπλήκτων τρόπον, ἀλλὰ τἄλλα φανταζέσθω, ποτὲ μὲν ἐπαινῶν στωϊκοὺς, ποτὲ δ᾽ ἀναιρῶν αὐτῶν τὰ δόγματα.

nullam aliam certam proferendam habeat continentis cauſae notionem, praeterquam quod ab ea aliquid oboriatur et cum ipſa ceſſet; niſi quoque hoc in loco iterum ſe derepente ſtoicum eſſe profiteatur, quemadmodum etiam alias facere conſuevit. Verum hoc facto non morbi dumtaxat, ſed etiam ſanitatis ipſius cauſam aliquam pronunciabit et, quae minime vult, cogetur aliquem morbum eſſe calidum et frigidum et humidum et ſiccum fateri. Quas ob res ne vana nugetur, neque ſtupidorum more alia alias excogitet, dum ſtoicos extollit interdum et interdum ipſorum decreta evertit.

# ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ.

Ed. Chart. XII. [287. 288.] Ed. Baf. V. (378.)

[287. 288] Γαληνοῦ προοίμιον. Ὅτι μὲν τὸ βιβλίον ἕπεται τῷ περὶ ἀγμῶν εἴρηται μὲν ἤδη καὶ διὰ τῶν εἰς ἐκεῖνο γεγραμμένων ὑπομνημάτων, εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ βραχύ. πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἑκατέρου τῶν βιβλίων δῆλον, ἐν ἐκείνῳ μὲν γὰρ οὕτως ἄρχεται, ἐχρῆν τὸν ἰητρὸν τῶν ἐκπτωσίων καὶ κατηγμάτων, ὡς ἰθυτάτας [288] τὰς καταστάσιας ποιέεσθαι, μηκύνων σαφῶς

# HIPPOCRATIS DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARII QUATUOR.

Galeni praefatio. Librum hunc illi proxime ſubjectum eſſe qui de fracturis eſt in commentariis in eum jam diximus, quod nunc paucis etiam dicemus. Eam rem ante omnia plane demonſtrat principium utriusque libri, in illo enim ita orditur: medicum oportet quae ſuo loco mota ſunt et fracta recto admodum habitu intendere, ubi aperte de fractis ac luxatis tractaturum ſe indicat.

Ed. Chart. XII. [288.] Ed. Baf. V. (378.)

ὅτι περὶ καταγμάτων αὐτῷ καὶ ἐξαρθρημάτων ὁ λόγος ἔσοιτο. κατὰ δὲ τοῦτο πάλιν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τὸν δὲ σύνδεσμον ἔγραψεν ἐπὶ προειρημένῳ μέντοι πάντως λεγόμενον, ἀρχόμενον δὲ οὐδέποτε λόγου. καίτοι τινὲς εἰς τοσοῦτον ἥκουσι σοφίας ὥστε τοῦ Ξενοφῶντος οἰκονομικὸν μνημονεύειν οἰόμενοι μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔθος εἶναι τοῖς παλαιοῖς ἐν ἀρχῇ λόγου χρῆσθαι τῷ δὲ συνδέσμῳ, διὰ τοῦτό φασιν ἄρχεσθαι τὸν Ξενοφῶντα τοῦ συγγράμματος οὕτως· ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ, φησὶ, καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε μοι διαλεγομένου, μὴ γιγνώσκοντες ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο τῶν Σωκρατικῶν ἀπομνημονευμάτων ἐστὶ τὸ ἔσχατον. ἀλλ᾽ ἐπειδή γε τούτοις αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ διδασκαλία τὴν ἀκολουθίαν ἐνδείκνυται τῷ περὶ τῶν ἄρθρων συγγράμματι πρὸς τὸ περὶ τῶν ἀγμῶν· ἐπαγγειλάμενος γὰρ ἐν ἐκείνῳ περὶ τῶν ἐκπτώσεών τε καὶ καταγμάτων ἐρεῖν, ὅσα μὴ διῆλθεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τοῦτο προσέθηκεν, ὡς μηδὲν λείπειν τῇ πραγματείᾳ διὰ τοῦτο. διὸ καί τινας ἔφην οὐχ ὑπ᾽ αὐτοῦ λέγειν Ἱπποκράτους εἰς δύο βιβλία τετμῆσθαι τὴν ὅλην πραγματείαν,

Sed in hoc rurfus ab initio protinus *δὲ* conjunctionem, quam *autem* vertimus, adjungit. Quae ibi adjici folet, ubi aliquid agitur, cujus ante mentio facta fuerit, nunquam tamen in principio fermonis adfcribitur; quamquam nonnulli ad id fapientiae devenerunt, ut Xenophontis librum qui oeconomicus dicitur afferant, inde putantes fidem facere veteres folitos effe *δὲ* conjunctionem in principio fermonis ufurpare, ac propterea Xenophontis libri tale effe initium afferunt: *ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε μοι διαλεγομένου*, non intelligentes eum librum poftremum effe inter eos quos de Socratis dictis ac factis memorabilibus fcripfit. Ad haec ipfa rerum doctrina teftatur librum hunc ei qui de fracturis eft proxime fubjici; ibi enim pollicitus de fractis luxatisque tractare, quaecunque ibi explicanda reliquit, hic exfequitur, fic ut nihil in opere defideretur. Atque ea de caufa dixi Hippocratem juxta quorundam fententiam univerfum hoc opus in duos libros non fecaffe, fed uno colligaffe

ἀλλ' ὑπ' ἐκείνου μὲν ἓν γράφεσθαι βιβλίον ἐπιγραφὲν ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἰητρεῖον, ὕστερον δὲ ὑπ' ἄλλου τινὸς εἰς δύο τμηθῆναι διὰ τὸ μέγεθος. ὅτι δὲ οὐδὲν οὔτ' ἐξαρθρήματος εἶδος οὔτε κατάγματος ὑπελείπετο πλὴν τὰ περὶ κεφαλὴν γινόμενα τῷ ἄλλο ἐπ' ἐκείνοις σύγγραμμα ποιήσασθαι, δῆλον δὴ ἀναμνησθέντι σοι τῶν τ' ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν ὑπ' αὐτοῦ διδαχθέντων, ὧν τε ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ μέλλει διελθεῖν. ἐν μὲν οὖν τῷ περὶ ἀγμῶν ἔγραψε περὶ πήχεος καὶ βραχίονος καὶ κνήμης καὶ μηροῦ κατεαγότων, εἶθ' ἑξῆς περὶ τῶν ἐν ποδὶ καὶ ἄκρᾳ χειρὶ, κἄπειτα περὶ τῶν μεθ' ἕλκους καὶ ὅσα γυμνοῦνται τῶν ὀστῶν, εἶτα περὶ τῶν κατὰ γόνυ καὶ κατ' ἀγκῶνα πάντων· ὑπελείπετο οὖν ἔτι τῶν μὲν ἄρθρων τὸ κατ' ὦμον κατά τ' ἰσχίον καὶ γόνυ καὶ ῥάχιν. τῶν καταγμάτων δὲ τὰ κατὰ τὰς πλευρὰς καὶ γένυν καὶ ῥῖνα καὶ ὦτα, περὶ ὧν ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ διῆλθεν. ἀλλὰ καὶ περὶ διαστάσεως ὀστῶν καὶ περὶ θλασμάτων τῶν περὶ τὰ ἄρθρα κατ' ἀμφότερα τὰ βιβλία διαλεγόμενος, εἴ τι παρέ-

eumque inscripsisse de officina medici, qui prae magnitudine postea ab altero distinctus fuit in duos. Nullum autem fracturae aut luxati genus fuisse ab Hippocrate praetermissum exceptis quae ad caput pertinent, quum alio libro ab ipso tradantur, evidentissimum est, si in memoriam revocentur et quae in libro de fracturis prodidit et quae in hoc ipso ostensurus est. In libro itaque de fracturis scripsit de brachio, cubito, crure ac femore comminuto; tum de iis quae pedi incidunt et manui; postea de illis fracturis quibus ulcus accedit et ossa nudantur; postremo de omnibus vitiis genu et cubiti. Restabant adhuc ex luxatis humeri caput, quod cum lato scapularum osse committitur; et femoris caput, quod coxa recipitur, maxilla et spina; ex fractis costae, maxilla, nasus, auriculae, quae in hoc libro persequitur. Sed et de ossibus quae dehiscunt, ac de iis quae circa articulos conteruntur in utroque libro tractat; et si quid eo qui de

λιπεν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν ἐνταῦθα προσέθηκεν, ὥστε μηδὲν ὅλως ἐνταῦθα λείπεσθαι ἔτι μήτε κατάγματος εἶδος μήτε ἐξαρθρήματος μήτε διαστάσεως ὀστῶν. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν θλασμάτων ὅσα γίνεται περί τε τοὺς μύας καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰ νεῦρα· καὶ τἄλλα μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ἱκανὴν τὴν ἀκολουθίαν ἐπιδεῖξαι τοῦδε τοῦ βιβλίου πρὸς τὸ περὶ ἀγμῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ μηχάνημα συμβουλεύσας ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ παρασκευάσασθαι τοῖς ἐν μεγάλῃ πόλει μέλλουσιν ἰατρεύειν, ἐνταῦθα τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ σύμπασαν ἔγραψεν ἅμα τῷ καὶ ἀναμιμνήσκειν αὐτὸν ἡμᾶς, ὅτι καὶ πρόσθεν ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον ἐποιήσατο. καλοῦσι δὲ τὸ μηχάνημα τοῦτο βάθρον Ἱπποκράτειον οἱ μετ' αὐτὸν ἰατροί. ὅτι μὲν οὖν ἕπεται τὸ βιβλίον τοῦτο τῷ περὶ τῶν ἀγμῶν ἀρκείτω ταῦτα· πρὸς δὲ τὴν ἐξήγησιν ἴωμεν αὐτοῦ τοσοῦτον προειπόντες ἔτι, ὃ καὶ ἐπὶ τῆς περὶ ἀγμῶν ἐξηγήσεως προείπομεν, ὡς ἔστιν ἡ ἑρμηνεία τοῦ Ἱπποκράτους ἱκανῶς σαφὴς ἐλαχίστης ἐξηγήσεως δεομένη τῷ τὰ πρῶτα μαθήματα μεμαθηκότι καὶ εἰθισμένῳ λέξεως ἀκούειν ἀνδρὸς πα-

fracturis eft praeteriit, in hoc adjecit, ita ut nullum fuperfit genus fracti, prolapfi aut diducti offis. Scripfit etiam de mufculis, venis ac nervis collifis et de aliis quae, ut retuli, fatis teftantur hunc librum illi qui de fracturis eft fubjiciendum effe. Huc accedit quod in ipfo exponit univerfam ftructuram machinamenti illius quod in eo voluit paratum haberi medicis qui in magna civitate medicinam faciunt, fimulque in memoriam reducit illius fe ante mentionem feciffe. Id machinamentum a medicis qui poft ipfum fuerunt fcamnum Hippocratis appellatur; fed fatis hactenus oftendimus librum hunc proxime fequi eum qui de fracturis eft. Ad expofitionem igitur ejus veniamus adhuc illud praefati, quod in enodatione libri de fracturis propofuimus, nempe fermonem Hippocratis planum effe minimaque expofitione indigere apud eum qui primis difciplinis inftitutus fit, quique fuerit in Hippocratis fermone verfatus. Si quis enim ita paratus offium

λαιοῦ· καὶ εἴ τις οὕτως παρεσκευασμένος ἐπ' ἀνθρωπείων ὀστῶν θεάσαιτο τὰς κατὰ τὰς διαρθρώσεις συνθέσεις ἢ πάντως γε ἐπὶ πιθηκείων ἔτι μᾶλλον αὐτῷ σαφῆ φανεῖται τὰ κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον. εἰ δὲ καὶ μυῶν ἀνατομῆς ἐμπείρως ἔχοι καὶ ἄλλως εἴη φύσει [289] συνετὸς, οἶδ' ὅτι καὶ τούτῳ πολλὰ τῶν ἐν τοῖσδε τοῖς ὑπομνήμασι γεγραμμένων φανεῖται περιττὰ φθάνοντι νοεῖν τὴν λέξιν τοῦ παλαιοῦ καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν ἐξηγήσεων. ἀλλ' ἐπεὶ μὴ μόνοις τοῖς τοιούτοις ὑπομνήματα γράφομεν, ἄμεινον εἶναί μοι δοκεῖ τῶν ἄλλων στοχαζομένῳ, εἰ καὶ βραχεῖά τις ἀσάφεια φαίνοιτο μὴ παρέρχεσθαι ταύτην.

α'.

*Ὤμου δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθαῖνον τὸν ἐς τὴν μασχάλην.*

Ὅτι τῶν διαρθρουμένων ὀστῶν ἀλλήλοις ἄρθρον ὀνομάζειν εἴωθεν, οὐ τὴν ὑποδεχομένην κοιλότητα τὸ τοῦ πλη-

hominis et certe ſimiae commiſſuras inſpexerit, facilius adhuc comprehendet quae in hoc opere traduntur, ſi quis autem incidendis muſculis operam dederit et prudens alioquin natura fuerit, huic, certum ſcio, ſupervacua videbuntur complura eorum quae in iis commentariis poſuimus, quandoquidem verba Hippocratis prius tenebit quam a me exponantur; ſed quoniam non his commentaria ſcribimus, ſatis arbitror et aliorum habita ratione, ſi quid vel parum videatur obſcurum, id nullo modo praeterire.

I.

*Articulum autem lati ſcapularum oſſis novi uno modo excidere, nempe in alam.*

Oſtenſum jam in ſuperiori libro Hippocratem ſolitum eſſe mutuari nomen ἄρθρου, quem articulum interpretamur,

σιάζοντος ὀστοῦ πέρας, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πέρας, εἴρηται μὲν κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ἤδη λόγον, ἀναμεμνήσθω δὲ καὶ νῦν ὅτι κεφαλὴν ἀξιόλογον ὁ βραχίων ἔχων οὐ πάνυ βαθεῖαν κοιλότητα διαρθροῦται τῷ πέρατι τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος ἐπικείμενος, καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα πράγματα ποτὲ μὲν οὕτως εἴωθεν ἑρμηνεύειν, ὡς νῦν εἴρηκεν, ὤμου δὲ ἄρθρον, ἐνίοτε δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὡς εἰ τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον εἰρήκει, καθάπερ ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν, τότε κατὰ γόνυ πολλάκις εἶπεν. ἕνα δὲ τρόπον, ὅπερ ἐστὶ διαφορὰν μίαν, εἰδέναι φησὶ τοῦ κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον ὀλισθήματος. εἰ δ' ὀρθῶς λέλεκται τοῦτ' αὐτῷ κατὰ τὸν ἐφεξῆς λόγον ἐπισκεψόμεθα.

β'.

Ἄνω δὲ οὐδέποτε εἶδον οὐδὲ ἐς τὸ ἔξω.

ad fignificandum offium quae inter fe committuntur non cavum, quo proximi offis caput recipitur, fed ipfum caput. Nunc vero meminiffe etiam oportet humeri caput, quod grande eft, inferi in extremitatem cervicis lati fcapulorum offis, quae leviter cava eft, tum confueffe Hippocratem interdum ejusmodi res ita exprimere, ut nunc quum inquit, articulum autem lati fcapularum offis; interdum non ita, fed ac fi diceret, articulum qui cum lato fcapularum effe committitur; quemadmodum in libro de fracturis, ubi faepenumero fcribit, articulus qui ad genu. Uno modo, inquit, hoc eft in unam partem fcire fe hunc articulum excidere, quod an vere fic habeat, in his quae fequuntur confiderabimus.

II.

*In fuperiorem vero locum aut in anteriorem nunquam.*

Ed. Chart. XII. [289.] Ed. Baf. V. (578. 579.)

Τῆς κατὰ τὸν ὦμον διαρθρώσεως ἡ κοιλότης, ἣν ἐπὶ τῷ πέρατι τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος ἔφην ὑπάρχειν, εἰς τὸ πρόσω τέτραπται μέρος, ὥσθ᾿, ὅταν ἀνατείνῃ τις τὸν βραχίονα, καταλαμβάνειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἅπαν ἀκριβῶς τὸ κοῖλον. ἁπάσης δὲ διαρθρώσεως ἓξ τῶν πέριξ χωρῶν οὐσῶν, τῆς ἄνω καὶ κάτω καὶ πρόσω καὶ ὀπίσω καὶ ἔξω καὶ ἔνδον, ἡ μὲν ἀκριβῶς ἄνω μὲν τοῦ κατ᾿ ὦμον ἄρθρου τὸ σαρκῶδες ἐπιβεβλημένον ἔχει τοῦ δελτοειδοῦς ὑπό τινων ὀνομαζομένου μυὸς, ἡ δ᾿ ὡς πρὸς τὸν τράχηλον ἐκκλινομένη τὴν ῥάχιν τῆς ὠμοπλάτης, ᾗ τῆς κλειδὸς ζευγνυμένης τὸ καλούμενον ἀκρώμιον γεννᾶται. κατὰ δὲ τὴν ἔξω χώραν ἐστὶν ἡ ἀπόφυσις τῆς ὠμοπλάτης, ἣν διὰ τὸ σχῆμα τινὲς μὲν ἀγκυροειδῆ προσαγορεύουσιν, ἔνιοι δὲ κορακοειδῆ. αὕτη μὲν οὖν κωλύει τὴν εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἔκπτωσιν τοῦ ἄρθρου, τὴν δ᾿ ὀπίσω τίς ἂν ἡμῶν ἐννοῆσαι δύναιτο τῆς ὠμοπλάτης ἐνταῦθα κειμένης. λοιποὶ τοίνυν ἀφρούρητοι τόποι (579) τέσσαρές εἰσιν, εἰς οὓς ἐννοῆσαι δύναται τὸ ἄρθρον ἐκπίπτειν, ὧν ἁπάντων ἐμνημόνευσε, τοῦ μὲν κάτω

Cavum id quod retuli in extrema cervice lati fcapularum offis fitum eft in priorem partem, quare ubi humerus in fuperiorem partem porrigitur, illius caput eo cavo prorfus toto recipitur. At quum commiffurae univerfae fex fint partes circumftantes, fuperior et inferior, prior et pofterior, exterior et interior, pars hujus commiffurae exquifitae fuperior tegitur carnofa parte illius mufculi, qui quum literam Δ repraefentet, δελτοειδὲς a quibusdam nominatur; qua vero ad collum inclinat, fuperjectum habet dorfum lati fcapularum offis, qua id fummum cum jugulo conjungitur. Ab interiori parte objicitur proceffus lati fcapularum offis quem nonnulli ab ancorae fimilitudine vocant ἀγκυροειδῆ, alii a roftri figura κορακοειδῆ. Hic itaque prohibet quominus in eam partem articulus elabatur, in pofteriorem quis noftrum poterit concipere, quum ibi latum fcapularum os fit? Reftant quatuor loca non fepta, in quae putare licet articu-

κατ' αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τὴν ἀρχὴν εἰπὼν, ὤμου δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθαῖνον τὸν εἰς τὴν μασχάλην, [290] τῶν λοιπῶν δὲ τριῶν ὀνομαστὶ, πρώτου μὲν τοῦ ἄνω, δευτέρου δὲ τοῦ ἔξω, τρίτου δὲ τοῦ πρόσω. προσέχωμεν οὖν τὸν νοῦν, τίνα λέγει περὶ τῶν δύο τρόπων ὧν ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει προεχειρίσατο.

γ.

*Οὐ μέντοι διϊσχυριείω γε, εἰ ὀλισθαίνοι ἂν ἢ οὔ· καίπερ ἔχων περὶ αὐτοῦ ὅ τι λέγω. ἀτὰρ οὐδὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν οὐδέπω ὄπωπα, οὐδὲ τοῦτο ὅτι ἔδοξέ μοι ὠλισθηκέναι. τοῖσι μέντοι ἰατροῖσι δοκέει κάρτα ἐς τοὔμπροσθεν ὀλισθαίνειν, καὶ μάλιστα ἐξαπατῶνται ἐν τούτοισιν, ὧν ἂν φθίσις καταλάβῃ τὰς σάρκας τὰς περὶ ἄρθρον τε καὶ τὸν βραχίονα. φαίνεται γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι παντάπασι ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐξέχουσα ἐς τοὔμπροσθεν. ἐγὼ δέ ποτε τὸ τοιοῦτον οὐ φὰς ἐκπεπτωκέναι ἤκουσα φλαύρως ὑπό τε τῶν ἰατρῶν ὑπό τε τῶν δημοτέων διὰ τοῦτο*

lum erumpere, quorum omnium meminit inferioris quidem initio libri, quum inquit articulum autem lati scapularum ossis novi uno modo excidere, nempe in alam, reliquorum vero trium nominatim, primum superioris, deinde exterioris, tertio prioris. Consideremus igitur quid de duobus modis dicat, quos aggressus est proximis verbis.

III.

*Non est tamen quod contendere cupiam, excidatne an non; et si de eo non desit, quod dicam; sed in priorem partem elapsum nec vidi unquam nec elabi posse existimo. Censent tamen quidam medici in priorem partem plurimum excidere; decipiuntur autem maxime iis quorum caro circa articulum et humerum tabe consumpta est; siquidem in his humeri caput in priori parte prominens se ostendit. Ego quum in eam partem procidisse articulum negarem, propterea et a medicis et a vulgo male*

*τὸ πρᾶγμα. ἐδόκεον γὰρ αὐτοῖσι ἠγνοηκέναι μοῦνος, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐγνωκέναι καὶ οὐκ ἠδυνάμην αὐτοὺς ἀναγνῶναι, εἰ μὴ μόλις ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε.*

---

*Δύο τρόπους ὀλισθήματος εἰρηκὼς, τόν τε ἄνω καὶ τὸν ἔξω, καὶ ἀποφηνάμενός γε περὶ ἀμφοτέρων, ὡς οὐδέτερον αὐτῶν ἑωρακὼς εἴη, μετὰ ταῦτα προσέγραψε τὴν νῦν ἡμῖν προκειμένην λέξιν, ὡς περὶ ἀμφοῖν διαλεγόμενος. ἀλλὰ τό γε προσκείμενον αὐτῇ κατὰ τὸ τέλος, ἔνθα φησὶ, καίτοι ἔχων περὶ αὐτοῦ ὅ τι λέγω, δοκεῖ φανερῶς ἐπὶ θατέρου τῶν προειρημένων εἰρῆσθαι. περὶ γὰρ ἀμφοτέρων εἴπερ ἠβουλήθη λέγειν, οὐκ ἂν εἶπεν ἑνικῶς αὐτοῦ· μήτ' οὖν περὶ μονῆς τῆς ἔξω διαφορᾶς ποιεῖται τὸν λόγον, ἐκείνῃ γὰρ ἐπενήνεκται τὸ, καίτοι ἔχων περὶ αὐτοῦ ὅ τι λέγω. δύναταί γε μὴν, ὥς τινες ἤκουσαν, ἐν σχήματι λέξεως εἰρῆσθαι παλαιῷ περὶ τῶν τρόπων ἀμφοτέρων, ὡς εἰ καὶ οὕτως ἐγεγράφει, καίτοι ἔχων περὶ τούτου τοῦ πράγματος ὅτι λέγω. ἔνιοι δὲ ἐγχωρεῖν φασιν ἡμαρτῆσθαι τὴν λέξιν, οὐκ ὀρθῶς*

*audivi; unus enim habitus ſum ignarus, ceterique omnes periti, vixque perſuadere illis potui rem ita ſe habere.*

---

Exſequutus duas partes in quas excidit, ſuperiorem ſcilicet et exteriorem, teſtatusque ex utrisque in neutram ſe vidiſſe articulum luxatum, quaſi de utraque pertractans adſcripta nunc verba propoſuit. Quod autem poſtea ponit quum inquit, et ſi de eo non deſit quod dicam, aperte videtur ad alteram propoſitarum partium referri. Nam ſi referri ad utramque voluiſſet, non loquutus eſſet ſingulari numero de eo. An de ſolo exteriori loco intelligit, ſiquidem verba haec ab eo loco proxime ſubjiciuntur et ſi de eo non ſit quod dicam. Poteſt etiam, ut nonnulli accipiunt, de utroque loco id ſcripſiſſe uſus antiqua loquendi figura, quaſi ita ſcripſerit et ſi non deſit de ea re quod dicam. Ajunt nonnulli dare poſſe ſcripturam hanc cor-

γράψαντος τοῦ πρώτου βιβλιογράφου, κἄπειτα μηδενὸς αὐτὴν ἐπανορθῶσαι τολμήσαντος ἄχρι δεῦρο διαφυλαχθῆναι τὴν ἁμαρτίαν. ἐγὼ δὲ καθ' ἕν τι τῶν ἀντιγράφων εὗρον οὕτω γεγραμμένον, καίτοι ἔχων περὶ αὐτῶν ὅ τι λέγω. μεταγράψαι δηλονότι τολμήσαντός τινος τὴν ἐναντίως τοῖς ἄλλοις εὑρισκομένην γραφήν· ἀλλ' εἴτε περὶ ἀμφοτέρων τῶν τρόπων εἴτε περὶ θατέρου μόνου φησὶν οὐκ ἔχειν ἰσχυρίσασθαι. καλὸν δὴ ἡμᾶς ἐστι περὶ ἀμφοτέρων ἐπισκέψασθαι, τοσοῦτον ἔτι περὶ τῆς λέξεως αὐτοῦ προειπόντας, ὡς τὸ ἰσχυρειίω δηλοῖ τὸ ἰσχυριστικῶς ἔχω, παραπλησίως τῷ ὀψείω, δηλοῦντι καὶ αὐτῷ τὸ ὀπτικῶς ἔχω, παρ' ὃ καὶ Ὅμηρος ἐποίησε τὴν ὀψείοντες φωνήν, σημαίνων κἀκεῖνος δι' αὐτῆς τοὺς ὀπτικῶς ἔχοντας, ἔνθα φησί·

Τῷ ῥ' οἵ γ' ὀψείοντες ἀΰτῆς καὶ πολέμοιο.

διὰ τί γοῦν ἔφη, καίτοι δυνάμενός τι λέγειν οὐκ ἐθέλω εἰπεῖν, ἐπισκεψώμεθα πρότερον ἐπινοήσαντες αὐτοὶ τίνα ποτ' ἐστὶν ἃ λέγειν ἐδύνατο. δῆλον γὰρ ὡς ἐκ τῆς τῶν

ruptam esse, quum a primo librario non recte fuerit descripta; et quum nemo deinde ausus fuerit ipsam corrigere, hactenus corruptam perseverare. Nos autem in quodam exemplo ita scriptum invenimus, et si non desit de iis quod dicam, quum aliquis non dubitarit aliter scribere quam alibi reperiretur, sed sive de utroque loco sive de altero tantum dicat, non est quod contendere cupiam, operae pretium nobis est utrumque contemplari quod attinet ad ejus verba, illo duntaxat adjecto quod verbo *ἰσχυρειίω* significavit contendere cupio: id enim nihil aliud notat, quemadmodum et verbum *ὀψείω* videre cupio, unde Homerus deduxit vocabulum *ὀψείοντες*, significans cupientes videre, quum inquit:

*Τῷ ῥ' οἵ γ' ὀψείοντες ἀΰτῆς καὶ πολέμοιο.*

Consideremus igitur causam quamobrem ait nolle se aliquid dicere, et si non desit quod dicat, primo intelligentes quaenam sint quae dicere posset. Constat autem

μερῶν φύσεως ἡ γοῦν εὕρεσις αὐτῶν τῶν λεχθησομένων ἐγένετο ἄν, εἴπερ ὅλως ἠξίωσεν εἰπεῖν τι, τὴν κατασκευὴν δὲ αὐτῶν ἀκριβῶς ἔχειν ὑφ' ἡμῶν δεδειγμένην ἔν τε τῷ περὶ ὀστῶν βιβλίῳ καὶ τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ καὶ δηλονότι κἀν ταῖς ἀνατομικαῖς ἐγχειρήσεσιν. ἡ γὰρ ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν καὶ [291] νεύρων φύσις οὐδὲν εἰς τὰ παρόντα χρήσιμος, ἐπειδὴ τὰ κατὰ τὰς ἐκπτώσεις τῶν ἄρθρων ἅπαντα συμπτώματα γίνεταί τε καὶ κωλύεται διά τε τὰ τῶν ὀστῶν ἄρθρα καὶ τοὺς περιέχοντας αὐτὰ μύας· οὐδὲν εἰς αὐτὰ συντελούντων ἢ κωλυόντων οὔτε τῶν ἀρτηριῶν οὔτε τῶν νεύρων ἢ τῶν φλεβῶν. αὐτίκα γέ τοι τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον πάντων τῶν ἄλλων ἑτοιμότερον ἐκπίπτει, διότι τε μονοειδές ἐστι καὶ ἁπλοῦν, οὐχ ὥσπερ τὸ κατὰ γόνυ διπλοῦν ἢ τὸ κατ' ἀγκῶνα ποικίλον τε καὶ οὔ ποτε ἁπλοῦν, ὅτι τε τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ μεγάλη τ' οὖσα καὶ χωρὶς προμήκους αὐχένος ἀβαθεῖ κοιλότητι διαρθροῦται, τοῦ τε μηροῦ τὴν

ſi quid dicendum omnino ſibi ſtatuiſſet, ex partium natura inveniendum fuiſſe. Partium autem naturam demonſtravimus ad unguem in libro de oſſibus, in eo qui eſt de muſculis incidendis et in eo qui de ratione incidendi corporis; natura enim arteriarum, venarum nervorumque nihil ad hunc locum facit, quia caſus omnes, ubi articuli excidunt, fiunt ac prohibentur et ob oſſium commiſſuram et ob muſculos quibus illa comprehenditur, ad quam rem conferunt aut prohibent venae, nervi et arteriae. Ac ne longius a propoſito diſcedamus, lati ſcapularum oſſis articulus inter ceteros omnes facillime prolabitur, quoniam unius formae eſt et ſimplex, non duplex, quemadmodum qui in genu eſt; neque varius et nullo modo ſimplex, quemadmodum qui in cubito et quoniam humeri caput grande eſt et ſine oblonga cervice in ſinum parum deſidentem conjicitur; femur vero caput parvum habet et cervicem oblongam, id vero cavum quo recipitur valde ſinuatum eſt et altis labris cingitur, adde quod

κεφαλὴν ἔχοντος μικρὰν καὶ τὸν αὐχένα προμήκη. τὴν δ' ὑποδεχομένην αὐτὸν κοτύλην βαθεῖαν, ὀφρύσιν ἀξιολόγοις στεφανωμένην, μετὰ τοῦ καὶ σύνδεσμον ἰσχυρότατον κατ' ἄκραν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν τῷ βαθυτάτῳ χωρίῳ τῆς κοτύλης τὴν σύμφυσιν ἔχειν. εἰκότως οὖν ὀλιγάκις ὁ μηρὸς ἐκπίπτει, πλειστάκις δὲ ὁ βραχίων, ὡς ἂν μήτε τὸν σύνδεσμον ἔχων μήτ' ἐγκαταβαίνων βαθείᾳ κοιλότητι. τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν τῆς ἐκπτώσεως εἰς ἐκεῖνο γίνεσθαι τὸ μέρος ἀναγκαῖόν ἐστιν, εἰς ὅπερ ἂν ἡ τοῦ σχήματος ἄγει βία. μένειν δ' οὐκέτ' ἐξ ἀνάγκης δύναται ἐν ἐκείνῳ διά τε τὴν φυσικὴν εἰς τὸ κάτω ῥοπὴν καὶ τὴν στενοχωρίαν ἐνίοτε τοῦ χωρίου γινομένην, ἤτοι δι' ἐξοχὰς ὀστῶν ἢ συντονίαν μυῶν. ἡ μὲν οὖν ἄνω χώρα τῆς κατ' ὦμον διαρθρώσεως ὑπερκείμενον ἔχει τὸ ἀκρώμιον· ὥστε εἰ καὶ μεταστταίη ποτὲ τὸ ἄρθρον εἰς αὐτὴν οὐ παραδεχομένων αὐτὸ τῶν ἐνταῦθα τεταγμένων ὀστῶν, αὐτίκα τῷ βάρει ῥέψαν ἐξενεχθήσεται κάτω. ἡ δ' ἔξω χώρα καὶ μύας ἔχει μεγάλους, ἀλλὰ τὴν εἰς τὸ κάτω ῥοπὴν ἑτοίμην. ἐνδέχεται δέ ποτε καὶ βίαιον

in summo capite per validissimum ligamentum ad suum cavum, qua maxime altum est, destinetur. Jure itaque femur raro procidit, saepe humerus, ut qui neque ligamentum habeat, neque in altiori cavo se insinuet. Necesse autem est, quum prolabitur, principio in eam partem moveri, in quam compellitur vi illius habitus quo figuratur; ubi manere necessario non potest et quod suopte nutu deorsum feratur et quod interdum prohibeatur angustia loci, sive ob ossium processus, sive ob musculorum vires. Igitur lati scapularum ossis commissura superjectum habet a superiori parte summum lati scapularum ossis, qua cum jugulo conjungitur, et ideo quamvis in eam aliquando articulus moveatur, quum ab ossibus quae ibi sunt non admittatur, statim pondere inclinatum deorsum feretur; ab exteriori vero magis musculis continetur, praeterquam quod articulus deorsum naturaliter inclinatur. Interdum tamen violentus habitus qui musculos possit inter se didu-

Ed. Chart. XII. [291.] Ed. Baf. V. (579.)

σχῆμα διαστήσειν ἀπ᾽ ἀλλήλων δυνάμενον εἰς τὴν μεταξὺ χώραν αὐτῶν ἀπώσασθαι τὸ ἄρθρον, ἐν ᾗ σφηνωθῇ, ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν μυῶν κατασχεθῆναι. διὰ τοῦτ᾽ οὖν καὶ ὁ Ἱπποκράτης φησὶ, μὴ διϊσχυρίσασθαι βιαίως, εἴτ᾽ ἐκπεσεῖν οἷόν τε τὸ κατ᾽ ὦμον ἄρθρον εἴτε καὶ μή. ὅσῳ μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ κάτω ῥέπειν, οὐδ᾽ ἂν ἐν τῇ πρόσω χώρᾳ διαμεῖναι δύναται. διαστάντων δὲ, ὡς εἴρηται, τῶν μυῶν οὐκ ἀδύνατον φαίνεται σφηνωθὲν ἐνταῦθα μένειν. λέγειν μὲν οὖν εἶχε τοιαῦτα περὶ τῆς εἰς ἄλλο τι χωρίον ὅτι μὴ τὴν μασχάλην ἐκπτώσεως. ἐπεὶ δ᾽ οὐδέποτε ἑώρακεν, οὐκ ἠξίωσε γράφειν αἰτίας ἐξ ἐπινοίας λογικῶν, ἀξιοπιστότερον ἡγούμενος ἀεὶ τὸ φαινόμενον ἐναργῶς. οὕτως οὖν καὶ τὰς ἐν ταῖς θεραπείαις ἐπινοίας ἑαυτοῦ τῇ πείρᾳ βεβαιοῖ, πρὶν ἡμᾶς διδάσκειν, οὐχ ὡς ἔνιοι τῶν μετ᾽ αὐτὸν ἰατρῶν ἔγραψαν, ἐν θεραπευτικοῖς συγγράμμασι κελεύοντες ἡμᾶς ποιεῖν ἃ μηδέποτε αὐτοὶ πρόσθεν ἔπραξαν. ἀλλ᾽ ὅ γε Ἱπποκράτης ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ βιβλίῳ περὶ τῶν κατὰ ῥάχιν διαλεγόμενος, εἶθ᾽ ἑαυτοῦ τὴν ἐπίνοιαν εἰπὼν ὑπὸ τῆς πείρας ἀδύ-

cere, poteft in fpatium quod inter eos eft articulum compellere, quo deinde adftrictus mufculis contineatur; atque hac de caufa dixit Hippocrates nolle fe contendere excidatne articulus humeri nec ne. Quatenus enim deorfum fertur, manere in priori parte non poteft; diductis autem mufculis, ut dictum eft, nihil alienum videtur adftrictum ibi contineri. Haec adducere potuit de humeri capite luxato in alium locum quam in alam. Sed quum id nunquam viderit, commentitias caufas fcribendas effe minime credidit, ubique magis fide dignum exiftimans, quod evidenter apparet quam quod a ratione ducitur. Sic et quaecunque ipfe ad curationem excogitavit, priusquam nos doceat, experimento comprobat; non ficut nonnulli ex junioribus medicis qui in fcriptis de ratione medendi nobis ea imperarunt quae ipfi nunquam ante funt experti. Sed et ipfe Hippocrates in hoc libro quum tractaffet de iis quae fpinae incidunt, fubdidiffetque poffe experimento redargui quae ipfe excogitaffet, inquit: pulchra enim hu-

ναιον ἐλεγχθεῖσαν ἔφη· καλὰ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα μαθήματά ἐστιν, ἃ πειρηθέντα ἀπορηθέντα ἐφάνη καὶ δι᾽ ἅσσα ἠπορήθη.

δ.

[292] (580) *Εἴ τις τοῦ βραχίονος ψιλώσειε μὲν τῶν σαρκῶν τὴν ἐπωμίδα, ψιλώσειε δὲ ᾗ ὁ μῦς ἀνατείνει, ψιλώσειε δὲ τὸν τένοντα τὸν κατὰ τὴν μασχάλην τε καὶ τὴν κληῖδα πρὸς τὸ στῆθος ἔχοντα, φαίνοιτο ἂν τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ ἐς τοὔμπροσθεν ἐξέχουσα ἰσχυρῶς, καίπερ οὐκ ἐκπεπτωκυῖα. πέφυκε γὰρ ἐς τοὔμπροσθεν προπετὴς ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, τὸ δ᾽ ἄλλο ὀστέον τοῦ βραχίονος ἐς τὸ ἔξω καμπύλον.*

*Βραχίων* μὲν ὀνομάζεται τὸ μεταξὺ τῶν δύο διαρθρώσεων ὅλης τῆς χειρὸς μέρος, ἄκουε δέ μου δύο διαρθρώσεις, τὴν κατ᾽ ἀγκῶνα καὶ τὴν κατ᾽ ὦμον. ἐπωμὶς δὲ τὸ ἐπάνω

jusmodi monimenta funt eorum, quae quum experti fumus, fine affectu inveniemus et caufarum propter quas parum proceſſerint.

IV.

*Si quis carnem detraxerit ab ea parte quae ſuperjecta commiſſurae humeri cum lato ſcapularum oſſe ad cervicem oſtendit et ab ea qua ſitus eſt muſculus qui verſus ſuperiorem partem extendit et a chorda juxta alam et ab jugulo ad pectus, humeri caput, quamvis prolapſum non ſit, in priori parte admodum ſe oſtendat. Naturaliter enim humeri caput in priorem partem prominet; reliquum vero oſſis humeri in exteriorem convertitur.*

*Βραχίων*, quem humerum vertimus, dicitur ea totius brachii pars quae inter duos articulos ſita eſt, duos autem articulos intelligi volo et eum qui ad latum ſcapularum

τοῦ ὤμου μέρος ἐπιτεινόμενον ὡς ἐπὶ τὸν τράχηλον. ὦμος γὰρ ὀνομάζεται τὸ περὶ τὴν διάρθρωσιν ἅπαν ὅσον φανερὸν, ὡς τό γε μὴ φαινόμενον ἐκ μὲν τῶν ὀπίσω μερῶν ἐστι τὸ τῆς ὠμοπλάτης ὀστοῦν, ἐκ δὲ τῶν κάτω τὸ κατὰ τὴν ἀνάστασιν ὅλης τῆς χειρὸς φανερὸν γιγνόμενον ὃ προσαγορεύεται μασχάλη. προειπὼν οὖν ὁ Ἱπποκράτης, ἐφ' ὧν ἠτροφήκασιν αἱ κατὰ τὸν ὦμον σάρκες, ἐξέχουσαν φαίνεσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, ὡς δοκεῖν ἐνίοις ἐκπεπτωκέναι, διδάσκειν τὴν φύσιν αὐτῆς ὅλην ἐξ ἀνατομῆς ἀξιῶν. εἴ τις βούλοιτο θεάσασθαι σαφῶς αὐτὴν, ψιλῶσαι μὲν τῶν σαρκῶν τὴν ἐπωμίδα, τουτέστι περιελεῖν σμίλῃ μέχρι τοῦ γυμνωθῆναι τὰ κατὰ τὴν διάρθρωσιν ὀστᾶ, ψιλῶσαι δὲ τὸν τένοντα τὸν κατὰ τὴν μασχάλην. τρεῖς γάρ τοι μύες εἰσὶν ἐνταῦθα· πρῶτος μὲν ὁ ἀπὸ τῆς ὠμοπλάτης τε καὶ τῆς κλειδὸς ὁρμώμενος, ὃν καὶ δελτοειδῆ ὀνομάζουσι. τούτου τοῦ μυὸς τὸ μὲν σαρκῶδες ἅπασαν καλύπτει τὴν

os et eum qui ad cubitum eſt; ἐπωμὶς vero illa quae ſuperjecta commiſſurae humeri cum lato ſcapularum oſſe ad cervices intendit. Ὦμος enim Graece nominatur ex tota commiſſura id quod oculis ſubjicitur, nam quod lati ſcapularum oſſis minime ſe oſtendit a poſteriori parte ſitum eſt; ab inferiore omne id quod apparet, quum totum brachium ſurſum porrigitur, ala, μασχάλη Graece nuncupatur. Praefatus igitur Hippocrates ubi in carne quae humeri commiſſuram contegit macies ſumma oritur, caput humeri ita exſtans conſpici, ut quibusdam excidiſſe videatur, docet univerſam ejus naturam ex arte corporis incidendi, praecipiens ut ſi quis aperte intueri ipſam velit ab ea parte quae ſuperjecta commiſſurae humeri cum lato ſcapularum oſſe ad cervicem intendit carnem detrahat, hoc eſt ſcalpello circumcidat, donec quae in commiſſura ſunt oſſa nudentur: detrahat ſimiliter ab ea chorda quae juxta alam eſt; terni enim hic muſculi ſunt, primus a lato ſcapularum oſſe ac jugulo oritur, quem a ſimilitudine literae Δ vocant δελτοειδῆ. Hujus muſculi quod carnoſum eſt tegit univerſam commiſſuram, chorda in longitudinem

διάρθρωσιν, ὁ δὲ τένων εἰς τὸ τοῦ βραχίονος ὀστοῦν ἐμφύεται κατὰ μῆκος, ὥσπερ φύεται τένων ἄλλος ἀξιολόγου μυὸς ἀπὸ τοῦ στέρνου ἀρχομένου, παραφερομένου δὲ τῷ προειρομένῳ κατὰ τὴν τῆς ὠμιαίας φλεβὸς θέσιν, οὗ καὶ αὐτοῦ μέμνηται λέγων, ψιλώσειε δὲ τὸν τένοντα τὸν κατὰ τὴν μασχάλην, ἐν μέντοι τῷ φάναι ψιλώσειε δὲ, ᾗ ὁ μῦς ἀνατείνει, δύναται μὲν καὶ αὐτὸν τὸν δελτοειδῆ λέγειν, οὗ τὸ σαρκῶδες ἅπαν καλύπτει τὸ ἄρθρον, ἐγχωρεῖ δ' αὐτὸν καὶ τοῦ προσθίου κατὰ τὸν αὐχένα μεμνῆσθαι μυὸς ἔχοντος ἐν δύο κεφαλαῖς συνδέσμους εὐρώστους, τὸν μὲν ἕτερον ἐκ τῆς ἀγκυροειδοῦς ἀποφύσεως ἐκφυόμενον, τὸν δὲ ἕτερον ἐκ τῆς ὑψηλῆς ὀφρύος τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος.

---

ε'.

*Ὁμιλέει δὲ ὁ βραχίων τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης πλάγιος, ὅταν παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένος ἔῃ. ὅταν μέντοι ἐς τοὔμπροσθεν ἐκτανυσθῇ ἡ ξύμπασα χεὶρ, τότε ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος κατ' ἴξιν τῆς ὠμοπλάτης τῷ κοίλῳ*

tendit per os humeri, cui alligatur altera chorda grandioris musculi, quem a pectore incipiens cum superiori connectit, qua sita vena est quae sub ala ad cubitum procedit. Meminit etiam hujus ipsius, quum inquit et a chorda juxta alam; sed quum ait et ab ea qua situs est musculus qui versus superiorem partem extendit, potuit loqui de musculo qui Δ literam repraesentat, cujus quod carnosum est operit universam commissuram. Potuit etiam musculum illum intelligere qui fertur ad priorem partem humeri et a duobus capitibus ligamenta valida habet, quorum alterum a lati scapularum ossis processu ancorae simili, alterum a sublimiori labro cervicis ejusdem ossis dependet.

---

V.

*Versatur humerus in cavo lati scapularum ossis a latere, ubi brachium juxta latus extenditur; at ubi totum in priorem partem porrigitur, humeri caput e regione cavi lati scapularum ossis collocatur, neque amplius*

γίνεται καὶ οὐκ- [293] ἔτι ἐξέχειν ἐς τοὔμπροσθεν φαίνεται. περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος οὐδέποτε εἶδον, οὐδὲ ἐς τοὔμπροσθεν ἐκπεσὸν, οὐ μὴν ἰσχυρείω γε οὐδὲ περὶ τούτου, εἰ μὴ ἐκπέσῃ ἂν οὕτως ἢ οὔ. ὅταν οὖν ἐκπέσῃ ὁ βραχίων ἐς τὴν μασχάλην, ἅτε πολλοῖσιν ἐκπίπτοντος, πολλοὶ ἐπίστανται ἐμβάλλειν. εὐπαιδεύτου δέ ἐστι τὸ εἰδέναι πάντας τοὺς τρόπους οἷσιν οἱ ἰητροὶ ἐμβάλλουσι καὶ ὡς ἄν τις αὐτοῖσι τοῖσι τρόποισι τούτοισι κάλλιστα χρῷτο. χρέεσθαι δὲ χρὴ τῷ κρατίστῳ τῶν τρόπων, ἢν τὴν ἰσχυροτάτην ἀνάγκην ὁρᾷς, κράτιστος δὲ ὕστατος γεγραμμένος.

Ὁμιλεῖν ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τοὐπίπαν οὐκ ἐπὶ τοῦ διαλέγεσθαι, καθάπερ νῦν οἱ πολλοὶ, τὸ συνιέναι δὲ ἀλλήλοις καὶ οἷον ὁμοῦ εἰλεῖσθαι, ταύτῃ προσηγόρευε τῇ φωνῇ. καὶ Ὅμηρος ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἀσπίδα γεγραμμένων ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου φησίν·

*videtur in priorem partem excedere. Ergo quod propositum est nunquam vidi humeri caput in priorem partem promoveri; non tamen contendere velim eo necne promoveatur. Quum humerus igitur in alam excidat, complures restituendi peritiam habent, quippe quum multis excidat; callere autem omnes modos, quibus medici luxatum reponant et qua ratione ipsis utendum sit, eruditi est. Tunc autem adhibere modum validissimum debes, quum maxime opus esse intelligis; validissimus autem est qui omnium postremus adscribitur.*

Versari dixi ὁμιλεῖν, quod vocabulum Graece fere mutuantur antiqui non ad significandum *colloqui*, quemadmodum nunc plerique, sed hac voce intelligunt *inter se convenire et quasi una versari*, quod ὁμοῦ εἰλεῖσθαι dicebant, quin et Homerus eodem modo id usurpat in iis quae scribit in clypeo appicta fuisse a Vulcano, quum inquit:

ὠμίλεον δ' ὥστε ζωοὶ βροτοὶ ἠδ' ἐμάχοντο.

τίς οὖν βραχίονα τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης ὁμιλεῖν ἔφη πλάγιον, ὅταν παρὰ τὰς πλευρὰς ἡ χεὶρ ᾖ παρατεταμένη, διὰ τοῦ ὁμιλεῖν ῥήματος δηλῶν τό τε ὁμοῦ εἶναι καὶ ψαύειν αὐτῆς. ὅταν μέντοι φησὶν ἡ σύμπασα χεὶρ ἐκταθῇ, τότε κατὰ τὴν εὐθυωρίαν ὁ βραχίων γίνεται τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης καὶ οὐκέτ' ἐξέχειν εἰς τὸ πρόσω διὰ τὸ ἄρθρον αὐτοῦ φαίνεται.

στ'.

*Ὅσοισι μὲν οὖν πυκνὰ ἐκπίπτει ὁ ὦμος ἱκανοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐτοὶ σφίσιν αὐτοῖσιν ἐμβάλλειν εἰσίν.*

Εἴρηταί μοι κἀν τοῖς εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνήμασι διὰ δύο αἰτίας ἐκπίπτειν ἄρθρον πυκνῶς καὶ ἐπὶ σμικραῖς προφάσεσιν, ἤτοι διὰ τὸ τῆς κοιλότητος ἀβαθές τε ἅμα, κἀν ταῖς ὀφρύσιν ὕπτιον ἢ διὰ τὴν ὑγρότητα τῶν περικει-

ὠμίλεον δ' ὥστε ζωοὶ βροτοί.

Homerum itaque a latere ait verfari in cavo lati fcapularum offis, ubi brachium juxta latus extenditur, *ὁμιλεῖν* dicens *verfari*, ut eo verbo fignificaret fimul effe et ipfum contingere. At ubi inquit: brachium totum in priorem partem porrigitur, humeri caput e regione finus lati fcapularum offis collocatur, neque quum erectum maneat, videtur amplius in priorem partem excedere.

VI.

*Quibus humeri caput faepenumero excidit, ipfi per fe reftituere poffunt.*

In commentariis quoque de fracturis oftendi articulos duabus de caufis frequenter vel levi occafione erumpere; aut enim ob ipfos finus parum defidentes, atque ipfis labris refupinatos, aut ob humorem earum partium

μένοιν τῇ διαρθρώσει σωμάτων, δι' ἣν χαλαρά τ' ἐστὶ καὶ ῥᾳδίως ἐκτεινόμενα. λέλεκται δὲ ὡς διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας αἱ ἐμβολαὶ τῶν τοιούτων ἄρθρων εἰσὶ ῥᾴδιαι καὶ διὰ τοῦτο χωρὶς ἰατρῶν ὑπ' αὐτῶν πασχόντων γίνονται.

ζ'.

*Ἐνθέντες γὰρ τῆς ἑτέρης χειρὸς τοὺς κονδύλους ἐς τὴν μασχάλην ἀναγκάζουσιν ἄνω τὸ ἄρθρον, τὸν δὲ ἀγκῶνα παράγουσιν ἐπὶ τὸ στῆθος.*

Ὁ πρῶτος τρόπος οὗτος τῆς ἐμβολῆς ἐστιν ὑποβάλλοντος εἴτ' αὐτοῦ τοῦ κάμνοντος εἴτ' ἰατροῦ τινος ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος τοὺς κονδύλους τῆς χειρὸς οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν ὡς ἀποστῆσαι κάτω πρῶτον, εἶθ' οὕτως εἰς τὴν ἄνω χώραν ἀπώσασθαι καὶ κατ' εὐθὺ ποιῆσαι τῆς ὑποδεξομένης αὐτὴν κοιλότητος. ἐνταῦθα γάρ, οἶμαι, καὶ οἱ περικείμενοι τῇ διαρθρώσει μύες ὑπηρετοῦσί τε καὶ

quae commiſſuram comprehendunt, ob quem laxantur et facile extenduntur. Adjeci etiam articulos iisdem de cauſis prompte reſtitui, quamobrem ab aegrotantibus per ſe citra operam medici reponuntur.

VII.

*In alam enim conjicientes tubercula digitorum alterius manus, articulum ad ſuperiorem partem adurgent, cubitum vero ad pectus adducunt.*

Primus reſtituendi modus hic eſt, quum ſeu aeger ipſe, ſeu medicus aliquis humeri capiti digitorum tubercula ſubjicit, non quovis modo, ſed a parte interiori ut primo ad priorem partem humeri compellat, deinde ad ſuperiorem ipſumque e regione collocet ſui cavi, ubi, ut arbitror, muſculi qui commiſſuram complectuntur ipſi ſubſervient et efficiendi ſocii erunt; ipſe enim ait in opere de fracturis, quod et nos in libro de motu muſculorum,

συμ- [294] πράττουσιν αὐτῇ. εἴρηται γὰρ ὑπ᾽ αὐτοῦ κατὰ τὸ περὶ ἀγμῶν, ὥσπερ οὖν καὶ ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως οἰκείαν τε καὶ σύμφυτον εἶναι τοῖς μυσὶ τὴν εἰς ἑαυτοὺς συνίζησιν. ἐκτείνονται γὰρ οὐχ ὑφ᾽ ἑαυτῶν, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν ἀντιτεταμένων μυῶν ἡσυχάζοντες καὶ ἀργοῦντες αὐτοί. ἡ τοιαύτη κίνησις τῶν μυῶν καὶ τὴν ἐνεχθεῖσαν εἰς μασχάλην κεφαλὴν τοῦ βραχίονος οὐκ ἐᾷ κατὰ χώραν μένειν, ἀλλ᾽ ἀνασπᾷ μέχρι τῶν πλευρῶν τοῦ θώρακος ὑποπίπτειν τε καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ τῆς ὠμοπλάτης (581) αὐχένι, διὸ καὶ ἡ ἐμβολὴ σύνθετός ἐστιν ἐκ τριῶν ἐνεργειῶν, πρώτης μὲν καθ᾽ ἣν ἡμῖν εἰς τὸ πρόσω τὸ ἄρθρον ἄγεται, δευτέρας δὲ καθ᾽ ἣν ἄνω, καὶ τρίτης καθ᾽ ἣν ὀπίσω. αὕτη γὰρ ἀναγκαία τῷ ἐμβάλλοντι, δι᾽ οὗπερ ἂν ἐπιχειρεῖ τρόπου τὴν ἐμβολὴν ποιήσασθαι. ἔνθα μὲν οὖν ὑγρὰ φύσει καὶ χαλαρὰ τὰ περικείμενα σώματα διαρθρώσει μετὰ βραχείας κατατάσεως τῆς χειρὸς ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος εἰς τὸ πρόσω μέρος ἀνάγεται. συντόνων δὲ ὄντων ἰσχυροτέρως δεῖται, διὰ τοῦτ᾽ οὖν εὕρηνται πλείους τρόποι τῆς ἐμβολῆς, ἐπεὶ τό γε κεφάλαιον ἁπασῶν ἕν ἐστι τὸ προειρημένον, εἰς

id proprium effe atque innatum mufculis, ut in fe ipfos contrahantur; non enim a fe ipfis, fed quiefcentes atque otiofi ab iis qui in contraria parte fiti funt tenduntur. Hic mufculorum motus humeri caput in alam luxatum non patitur in eodem loco manere, fed ipfum attrahit ad latus, dum expellatur fubjiciaturque cervici lati fcapularum offis. Quocirca tria in reftituendo funt agenda, primo quidem in priorem partem impellendum eft, deinde in fuperiorem, poftremo in pofteriorem; hoc fiquidem neceffe eft quocunque modo quis reponere id tentaverit. Igitur ubi partes quae commiffuram comprehendunt naturaliter madent et laxae funt, humeri caput vel leviter intento brachio in priorem partem adducitur, at ubi validae funt, valentius intendi debet. Quamobrem plures inventi funt reftituendi modi, quorum omnium caput unum eft quod ego retuli. Spectat autem ad ea tria quae propofui

τρεῖς οὓς εἶπον σκοποὺς ἀναγόμενον, αὐτοὺς δὲ τοὺς τρεῖς σκοποὺς εὕρομεν ἐκ τοῦ κοινοτάτου καὶ γενικωτάτου πάντων ὑφ' Ἱπποκράτους μὲν εἰρημένου, πρὸς ἡμῶν δὲ ἀποδεδειγμένου κατὰ τὰ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου βιβλία. λεχθήσεται δὲ καὶ νῦν ὅσον οἷόν τε διὰ βραχυτάτων. οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ φύσιν ἐπανορθώσεως δεῖται. φυλάττειν μὲν γὰρ ἡμῖν, οὐκ ἀνασκευάζειν αὐτὰ πρόκειται, τὰ δὲ παρὰ φύσιν ἔχοντα πρόκειται μὲν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανάγειν, ἀναγκαῖον δέ ἐστι τῷ μέλλοντι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανέρχεσθαι κατάστασιν, ὅθεν ἐξετράπετο τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀνάπαλιν ἐλθεῖν, ὅπερ οὐδὲν διαφέρει τοῦ φάναι τὴν ἐναντίαν ὁδὸν ἀνύσαι. τοῖς οὖν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσῖνα πορευθεῖσιν οὐκ ἂν ἔχοις ἐναντίαν ὁδὸν ἑτέραν εἰπεῖν ἢ τὴν ἐξ Ἐλευσῖνος Ἀθήναζε· καίτοι γε τὸ πρῶτον ἀνυσθὲν μέρος τῆς ὁδοῦ πορευομένοις ἐξ Ἀθηνῶν ὕστατον ἀναστρεφόντων. σκέπτου τοίνυν ἐφ' ἑκάστης ἐξαρθρήσεως ὁπόθεν μὲν ἤρξατο τῆς μεταστάσεως τὸ ἄρθρον, ὅπως δὲ προῆλθεν, ὅποι δὲ

agenda; inveniuntur haec ex eo quod maxime commune eſt et generale, poſitum quidem ab Hippocrate, demonſtratum vero a nobis in libris de ratione curandi, quod et nunc etiam docebimus quantum poterit breviſſime, nempe ex iis quae naturaliter habent nihil eſſe corrigendum; ſiquidem ea nobis eſt conſilium non tollere, ſed tueri; quae vero praeter naturam ſunt propoſitum eſt in naturalem ſtatum reſtituere. Neceſſe autem eſt id quod in antiquam ſedem unde exceſſit reverſurum eſt, rurſus idem iter facere, quod proinde eſt ac ſi dicas contrarium iter facere. Nam iis qui Athenis Eleuſinem proficiſcuntur, iter contrarium non aliud appellari poteſt quam Eleuſine Athenas, quamquam primum iter quod fecerunt Athenis abeuntes poſtremum eſt ubi redeunt. Conſiderato igitur in ſingulis luxatis unde coeperit articulus expelli, qua proceſſerit et ubi conſtiterit; oportebit enim excidendi finem principium eſſe revertendi, atque inde rurſus ad

τὴν τελευτὴν ἐποιήσατο. δεήσει γάρ σε τὴν μὲν τελευτὴν τῆς μεταστάσεως ἀρχὴν τῆς ἐπανόδου ποιήσασθαι, προελθεῖν δὲ ἐντεῦθεν ἀνάπαλιν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐμπτώσεως. αὐτίκα γοῦν ἐπὶ τῆς προκειμένης ἐξαρθρήσεως, ὅταν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἕδρας εἰς τὴν πρόσω χώραν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ὑποχωροῦσα κάτω μὲν ἐνεχθῇ τῷ βάρει ῥέψασα, μετὰ ταῦτα δὲ ὀπίσω πρὸς τὰς πλευρὰς ὑπὸ τῶν μυῶν εἰς αὐτὰς συνελκόντων ἀνασπασθῇ, τὴν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπάνοδον ἄρξασθαι μὲν ἀπὸ τῆς ὀπίσω χώρας ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐνταῦθα δὲ πρόσω μὲν πρῶτον, εἶτ᾽ ἄνω παράγεσθαι, κἄπειδὰν ἤδη κατ᾽ εὐθὺ τῆς κοιλότητος ᾖ, δυοῖν θάτερον, ἢ τοῖς μυσὶν ἐπιτρέψαι τὸ πᾶν ἢ καὶ αὐτὸν συνεπωθεῖν. ὅταν γε μὴν ἐπιτρέψῃς τοῖσι μυσὶ, μὴ καταλίπῃς τὴν κάτω χώραν ἀφρούρητον. ὀχεῖσθαι γὰρ ἐνταῦθα ἐπί τινος χρὴ τὸν βραχίονα, μή πως ἠτονηκότων τῶν μυῶν ἀνασπᾷν αὐτὸν ἐνεχθῆναι κάτω φθάσῃ, πρὶν ὑπ᾽ ἐκείνων εἰς τὴν οἰκείαν ἐνεχθῇ χώραν. οὐσῶν οὖν τούτων τῶν τριῶν ὁδοιποριῶν, ἄριστον μέν ἐστιν ἑκάστην ποιεῖσθαι κατ᾽ εὐθεῖαν γραμμὴν,

excidendi principium procedere. Ac ne longius difcedamus in propofito cafu, quum humeri caput fuo loco motum in priorem partem venit, ob pondus deorfum fertur; deinde in pofteriorem partem ad latus vi mufculorum ad fe recurrentium contrahitur. Quum ergo reverti ad fuam fedem debet, inchoari a pofteriori regione necelfe eft, tuncque primo in priorem partem impelli, poftea furfum adduci; deinde quum fitum eft e regione fui cavi, duorum alterum faciendum eft, vel res tota mufculis committenda vel una cum ipfis attrahentibus adurgendum eft; at ubi rem mufculis commiferis, inferiorem locum fine fultura ne relinquito. Suftineri enim hic re aliqua humerum oportet, ne quum mufculi nondum fic confirmati fint ut ipfum attrahant, deorfum feratur, priusquam ab illis in fuam fedem adducatur. Ergo quum haec tria itinera fint, optimum eft unumquodque ad rectam lineam fieri, primo quidem in priorem partem, deinde in fupe-

πρώτην μὲν τὴν πρόσω, δευτέραν δὲ τὴν ἄνω καὶ τρίτην τὴν ὀπίσω. πολλάκις δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καὶ περικυλινδομένου τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος τῷ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένι τὴν ἐμβολὴν ἐργαζόμεθα καὶ ὅ γε πρῶτος τρόπος ὁ διὰ τῶν δακτύλων ὑπό τε τοῦ πάσχοντος καὶ τῶν [295] ἰατρῶν γιγνόμενος ἐκ τούτου τοῦ εἴδους ἐστίν. ὀνομάζει δὲ αὐτὸν αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης κατὰ περίσφαλσιν ἐπιτυγχανόμενον ἄνευ βλάβης ἐν τῇ κατ' ὦμον διαρθρώσει μηδεμίαν ἐξοχὴν ἐχούσῃ προμήκη, μήτε κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, ἀκριβῶς γάρ ἐστι περιφερὴς, μήτε κατὰ τὰς ὀφρῦς τῆς ὑποδεξομένης αὐτὸν κοιλότητος· οἷς μὲν οὖν ἐκπίπτει πυκνῶς ἀνάγκη τήν τε διάρθρωσιν εἶναι χαλαρὰν καὶ τὴν κοιλότητα βραχείας ἔχειν τὰς ὀφρῦς, καὶ διὰ τοῦτο ῥαδίως αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐμβάλλουσι τὸ ἄρθρον οἱ οὕτω κατεσκευασμένοι τοὺς κονδύλους τῶν δακτύλων τῆς ἀπαθοῦς χειρὸς ὑποθέντες εἰς τὴν μασχάλην, ὡς μεταξὺ δηλονότι τὴν ἔνθεσιν αὐτῶν γίνεσθαι τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τῶν πλευρῶν, καὶ γίνονται ἀντὶ μοχλοῦ τηνικαῦτα τῆς χειρὸς οἱ δάκτυλοι, τελευτώντων μὲν εἰς ὀξὺ πέρας τῶν κονδύλων, ὥσπερ ἡ κώ-

riorem, tertio in posteriorem. Saepe autem non fit, sed circa cervicem lati scapularum ossis circumducentes humeri caput restituimus, cujus sane generis est primus reponendi modus per digitos vel ipsius hominis vel medici. Eum modum apellat Hippocrates *κατὰ περίσφαλσιν*, qui citra noxam proficit in commissura humeri cum lato scapularum osse, quippe quae nullum oblongum processum habeat, neque in capite humeri, ex toto enim rotundum est, neque in labris ipsius cavi quo recipitur. Quibus itaque saepe promovetur necesse est commissuram esse laxam et cavum exiguis labris contineri; atque ea de causa ipsi per se ipsos articulum restituunt, quibus ita habet, integrae manus digitorum tubercula in alam conjicientes, sicut inter latus et humeri caput demittantur. In quo casu digiti vicem vectis praestant, quum tubercula in acutum desinant ad effigiem summi cunei; hac igitur summi-

του κορυφή. αὐτῇ δὲ ταύτῃ τῇ κορυφῇ παρεισερχομένων ῥᾳδίως, ὡς εἰπεῖν, εἰς τὴν μεταξὺ χώραν τῆς τε κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τῶν πλευρῶν. ἣν δ' ἅπαξ ὑπ' αὐτῆς εἰσδεχθῶσι ῥᾳδίας τῆς ἐμβολῆς γινομένης διὰ τὴν ὑγρότητα τῶν κατὰ τὴν διάρθρωσιν σωμάτων. οἱ μέντοι δάκτυλοι παραδεχθέντες εὐθέως ἐν αὐτῷ τούτῳ τὸ ἄρθρον εἰς τὸ πρόσω μέρος ἀφιστᾶσι τῶν πλευρῶν· ὁ δ' ἀγκὼν παρὰ τὸ στῆθος ἀπαγόμενος ὑψοῖ τὸν βραχίονα. συνεπωθούντων δὲ ἐν τῷδε τῶν δακτύλων καὶ κυλινδουμένων κατὰ τῶν κάτω τε καὶ πρόσω μερῶν τῆς διαρθρώσεως ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὴν ὀφρῦν ἀναβαίνει τῆς ὑποδεχομένης αὐτὴν κοιλότητος. εἰ δ' ἅπαξ ἐν τούτῳ γένοιτο, διὰ βραχείας ῥοπῆς εἰς αὐτὴν ἐμπίπτει τὴν κοιλότητα· τοῦτο δ' ἦν τὸ πέρας τῆς ἐμβολῆς.

---

η'.

*Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῦτον καὶ ὁ ἰατρὸς ἂν ἐμβάλλοι, εἰ αὐτὸς μὲν ὑπὸ τὴν μασχάλην ἐσωτέρω τοῦ ἄρθρου ἐκπεπτωκότος ὑποτείνας τοὺς δακτύλους ἀπαναγκάζοι ἀπὸ τῶν πλευρέων ἐμβάλλοιν τὴν ἑωϋτοῦ κεφαλὴν ἐς τὸ ἀκρώ-*

tate facile inter humeri caput et latus inferuntur, quodsi ibi semel admittantur, quum facile restitui possit ob humorem partium quae commissuram comprehendunt, digiti quidem ex parte protinus admissi articulum a latere in priorem partem reducunt; at cubitus quum ad pectus adducitur humerum attollit, quumque digiti simul interim impellant et circumducant juxta inferiorem et priorem partem commissurae, humeri caput ad sui cavi oram adscendit. Quodsi semel eo fuerit compulsum, levi momento in ipsum cavum revertitur; hic autem restituendi finis fuit.

---

VIII.

*Eundem restituendi modum adhibere medicus poterit, si sub ala ab interiori parte articuli prolapsi digitos demittens a latere ipsum reducat, suum vero caput ad renitendum objiciat, qua jugulum cum lato scapularum*

X 2

μιον ἀντερείσιος ἕνεκα, τοῖσι δὲ γούνασι παρὰ τὸν ἀγκῶνα ἐς τὸν βραχίονα ἐμβαλὼν ἀντωθέοι πρὸς τὰς πλευράς. ξυμφέρει δὲ καρτερὰς τὰς χεῖρας ἔχειν τὸν ἐμβάλλοντα, εἰ αὐτὸς μὲν τῇσι χερσὶ καὶ τῇ κεφαλῇ οὕτως ποιοίη, ἄλλως δέ τις τὸν ἀγκῶνα παράγοι παρὰ τὸ στῆθος.

---

Οἱ ἰατροὶ τὰ μὲν κοινά τινα ταῖς ἰδιωτῶν ἐνεργείαις ἐνεργοῦσιν ἐμβάλλοντες αὐτοῖς τὸ ἐξαρθρῆσαν, καὶ τοῦτο μὲν διαπράττουσι κατά γε τὴν νῦν ἑρμηνευομένην ἐμβολὴν, τὰ δέ τινα τοῖς κοινοῖς αὐτοὶ προστιθέασιν ἴδια. κοινὰ μὲν οὖν αὐτοῖς ἐστι πρὸς τοὺς ἰδιώτας ἥ τε διὰ τῶν δακτύλων μοχλεία καὶ ἡ τοῦ βραχίονος ὕψωσις, ἴδια δὲ πρὸς τούτοις ἥ τε τῆς κεφαλῆς ἐς τὸ τοῦ κάμνοντος ἀκρώμιον ἀντέρεισις, ἥ τε διὰ τῶν γονάτων ἀντώθησις ἐρειδομένων εἰς τὸ κάτω τοῦ βραχίονος. γίνεται δὲ ἡ ἀντέρεισις ἕνεκα τοῦ μὴ συνακολουθεῖν τὸν ἄνθρωπον ἀγομένῳ πρόσω τῷ βραχίονι διὰ τῆς τῶν χειρῶν μοχλείας, καὶ πρῶτά γε χρὴ γίνεσθαι ταῦτα,

*osse committitur, genibus juxta cubiti juncturam ad humerum datis ad latus repellat. Expedite autem eum qui restituet manu strenua esse vel ipse manibus et capite quod dictum est praestet, alter cubitum ad pectus adducat.*

---

Medici in restituendis luxatis quaedam agunt idiotis quoque communia, id quod nunc faciunt in proposito restituendi modo, quaedam proprie adjiciunt iis quae communia sunt. Commune est medicorum pariter et idiotarum per digitos impellere et humerum attollere, sed proprium medicorum caput objicere homini, qua jugulum cum lato scapularum osse committitur et humerum adurgere genibus ad imum ejus datis. Objicitur autem caput ne homo sequatur, quum humerus digitorum impulsu in priorem partem adducitur; quae primo fieri debent, tum

τρίτον δ᾽ αὐτοῖς ἕπεσθαι τὴν διὰ τῶν γονάτων ἀντώθησιν ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ τῆς ὅλης χειρουργίας ἐπιτηδείως γινομένης, ἡνίκα τελέως ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἀποχωρήσασα τῶν πλευρῶν οὐκ εὐθὺς ὑποπίπτει τῷ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένι. τηνικαῦτα γὰρ οὐδ᾽ ἀνάγειν εἰς τὸ πρόσω χρὴ τὸ ἄρθρον, ἀλλ᾽ ὠθεῖν ἄνω. συμβήσεται δὲ τοῦτο καλῶς, εἰ τὸ κάτω πέρας τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὰς πλευρὰς ἀπωθοίη τις. εἰς ὅσον γὰρ [296] τοῦτ᾽ ἔσω τε καὶ κάτω χωρεῖ τὸ ἀντικείμενον αὐτῷ πρὸς ἐναντίους τόπους ἐνεχθήσεται. εἰς τὴν ἄνω δὲ καὶ πρόσω χώραν τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ γιγνομένη ῥᾳδίαν ἕξει τὴν ἔμπτωσιν· εἰ δὲ (582) μὴ βούλοιτό τις ἀντωθεῖν τοῖς γόνασι πρὸς τὸ κάτω πέρας τοῦ βραχίονος, ἑτέρῳ κελευσάτω παρὰ τὸ στῆθος ἀνάγειν αὐτὸν, ὅπερ ὁ ἰδιώτης ἔμπροσθεν ἐδείχθη ποιεῖν ὑπὸ τοῦ συνεχῶς ὀλισθαίνειν αὐτῷ τὸ ἄρθρον, ὡς χρὴ ποιεῖν δεδιδαγμένος· ἀλλ᾽ ᾧ γε νῦν πρῶτον ὤλισθεν, οὐχ οἷόν τε τοῦτο πράττειν ἐστὶ, πλὴν εἰ γενναῖός τις εἴη καὶ ἀκατάπληκτος ἐν τοῖς δεινοῖς. ὁ γὰρ τοιοῦτος αὐτὸς ὑψώσει τὸν αὐχένα κελευσθεὶς ὑπὸ τοῦ θεραπεύοντος.

---

tertio genibus adurgendum, quod in eo tempore totius curationis quae per manum admovetur opportunissime fit, quum humeri caput a latere penitus reductum non protinus occurrit cervici lati scapularum ossis; tunc enim neque oportet articulum in priorem partem adducere, sed in superiorem compellere; quod optime continget, si quis imum humerum ad latus trudat. Quatenus enim in interiorem atque inferiorem partem fertur, eatenus quod ipsi apponitur in contrarias partes ducitur. At ubi humeri caput in priorem simul et superiorem venit, facile reconditur. Sed si nolit medicus genibus imum humerum attingere, imperet alteri ut ipsum ad pectus adducat. Hoc supra ostensum est fieri ab idiota, quod saepe articulus excidat, edocto qua ratione agendum sit. Sed cui nunc primum excidit, non licet id efficere, nisi si generosus est atque adversis rebus non perturbatur; hic siquidem jussus a medico per se humerum excitabit.

---

θ'.

*Ἔστι δὲ ἐμβολὴ ὤμου καὶ ἐς τοὐπίσω ὑποβάλλοντα τὸν πῆχυν ἐπὶ τὴν ῥάχιν, ἔπειτα τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ ἀνακλᾷν ἐς τὸ ἄνω τοῦ ἀγκῶνος ἐχόμενον, τῇ δὲ ἑτέρῃ παρὰ τὸ ἄρθρον ὄπισθεν ἐνερείδειν.*

---

*Οὗτος ὁ τρόπος τῆς ἐμβολῆς κατὰ περίσφαλσιν γίνεται μᾶλλον τοῦ πρόσθεν. ἔστι δὲ ἐξ ἀνάγκης μὲν καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν τριῶν ἐνεργειῶν σύνθετος, οὐ μὴν ἰδίοις πέρασιν ἑκάστης αὐτῶν περιγραφομένης, οὐδὲ ἐν τῇ μεταβάσει γωνίας ποιούσης, ἀλλὰ κατὰ τὰς κυκλοτερεῖς, ὡς εἰ καὶ τετραγώνου τις ἀποθραύσει τὰς γωνίας. ὁποῖον γάρ τι συμβαῖνόν ἐστιν ἐν τοῖς κατὰ περικύλισίν τε καὶ κατὰ περίσφαλσιν·*

*Α. Β. Γ. Δ.*

*σαφῶς νοήσεις οἷς ἐπὶ εἰκόνος τοῦδε τοῦ διαγράμματος τῆς φορᾶς τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, ἣν ἄρθρον ὤμου προσαγορεύει, γιγνομένης κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐνέργειαν ἀπὸ τῶν πλευρῶν εἰς τὸ πρόσω, κατὰ δὲ τῆς ΓΔ γραμμῆς, ἐν-*

IX.

*Reponitur idem humeri caput, quum retrudatur ad dorsum tum altera manu eminentia cubiti sursum compellitur, altera a posteriori parte urgetur articulus.*

---

Hoc restituendi modo magis circumducimus quam superiori, sed sub ipso etiam necesse est in tres partes articulum agi, quae tamen singulae propriis finibus non circumscribuntur, neque angulum efficit, quum ex una parte ad aliam transfertur, sed in orbem flectitur perinde ac si anguli a quadrato retundantur. Quid autem accidat, quum articulus in orbem agitur circumducituque, plane intelliges ex descriptione hujus figurae:

A. B. C. D.

Concipito caput humeri, quem articulum lati scapularum ossis vocat, quum primo agitur, ferri a latere ad partem priorem per lineam C D, inde sursum per lineam D B,

τεῦθεν δὲ ἄνω ἐπὶ τὴν Δ Β, κἄπειτ' ἐντεῦθεν ἐμβαλλομένης τῇ κοιλότητι κατὰ τὸ Α τεταγμένη. τοιαύτης μὲν οὖν γινομένης αὐτοῦ τῆς φορᾶς οὐχ ἕπεται περίσφαλσις, ὅταν δὲ τῶν κατὰ τὸ Δ καὶ Β γωνιῶν, οἷον ἀποθραυσθεισῶν ἡ φορὰ μηκέτι κάτω τῶν τριῶν εὐθειῶν, ἀλλὰ κατὰ μιᾶς γίγνεται γραμμῆς κυρτῆς τῷ σχήματι, τότε συμβαίνει κυλίζεσθαι καὶ τὸν βραχίονα πρὸς τὴν ὀφρὺν ἀνέρχεσθαι τῆς διαρθρώσεως. ὅταν δὲ ἐπὶ ταύτης γένηται, βραχείας ῥοπῆς προσελθούσης εἰς τὴν ἐντὸς χώραν περισφάλλεται. τοῦτο μὲν οὖν κοινὸν ἁπάντων τῶν κατὰ περίσφαλσιν ἐμβαλλομένων· ἣν δὲ νῦν ἐμβολὴν ἐξηγεῖται, ταύτῃ προσήκει κατὰ μὲν τὴν εἰς τοὐπίσω τε καὶ τὴν ῥάχιν ἀναγωγὴν τοῦ πήχεως ἀκολουθοῦντος αὐτῷ ἐξ ἀνάγκης τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ πρόσω τε καὶ ἄνω μεθισταμένη περικυλισθήσεται, πρώτῳ μὲν τῷ κάτω μέρει τῆς διαρθρώσεως, ἐφεξῆς δὲ τῷ πρόσω μέχρις ἂν ἐπὶ τὴν ὀφρὺν ἀναβῇ τῆς κοιλότητος, ὅθεν δὴ πρὸς τὴν ἐντὸς χώραν ἐνεχθεῖσα στηριχθήσεται κατ' αὐτῆς. ἔστι γὰρ δὴ τοῦτο πέρας τῆς ἐμβολῆς. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῆς πρὸ ταύτης ἐμβολῆς ἕνεκα τοῦ μὴ συνακολουθεῖν ἐπὶ τὰ πρόσω τὸν ἄνθρωπον ὠθεῖν ὀπίσω τὸ ἀκρώ-

postea in suum cavum conjici, ubi A, quod si ita feratur, non circumducitur, sed si anguli D B quasi infringantur, non amplius per tres lineas rectas feretur, sed per unam curvam. Sic itaque circumactus humerus ad oram adducitur sui cavi, ad quam ubi venit, modico impulsu in suam sedem revertitur. Atque hoc commune est omnium quae circumducendo reponuntur, id quod etiam evenit ei restituendi modo quem nunc exprimit. Siquidem brachio in posteriorem partem ducto ad spinam, quum necessario humerus sequatur, caput hujus in priorem ac superiorem partem translatum circumducetur, primo circa inferiorem partem commissurae; deinde circa priorem, donec adscendat ad oram sui cavi, in quod ubi conjectum fuerit, continebitur, tuncque restituendi finis est. Quemadmodum autem in superiori modo restituendi, ne homo sequens in priorem partem converteretur, praecepit medico ut capite

μιον ἐκέλευσε διὰ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς τὸν ἰατρὸν, οὕτω νῦν ὑπὲρ τοῦ μὴ συνακολουθεῖν, ὀπίσω τοὐναντίον ἀξιοῖ ποιεῖν ἐπιβάλλοντα τὴν χεῖρα κατὰ τὴν ὀπίσω χώραν ὅλης τῆς διαρθρώσεως, ἀντωθεῖν εἰς τὰ πρόσω τὸν ἄνθρωπον.

ι΄.

[297] *Αὕτη ἡ ἐμβολὴ καὶ ἡ πρόσθεν εἰρημένη οὐ κατὰ φύσιν ἐοῦσαι ὅμως ἀμφιβάλλουσαι τὸ ἄρθρον, ἀναγκάζουσιν ἐμπίπτειν.*

*Οὐ κατὰ φύσιν αὐτὰς εἶπε διὰ τὸ μὴ κατ' εὐθείας γραμμὰς γίνεσθαι τὴν κίνησιν τῷ ἄρθρῳ, κατὰ περικύλισιν δὲ μᾶλλον, ὡς εἴρηται. κίνδυνος δὲ ἐν τῷδε γίνεται τῆς περιθραύσεως τῶν ἐξοχῶν. τὸ δὲ ἀναγκάζουσι προσέθηκε, τὸ βίαιον αὐτῶν ἐνδεικνύμενος.*

objecto fummum lati fcapularum offis, qua cum jugulo committitur, retro repelleret, ita nunc ne in pofteriorem partem convertatur, contrarium imperat, ut fcilicet manu objecta a pofteriori parte totius commiffurae hominem in priorem repellat.

X.

*Hic reponendi modus atque is qui fuperius pofitus eft fecundum naturam non funt, circum agentes tamen in fuam fedem articulum cogunt.*

Dixit non fecundum naturam effe eo quod articulus ad rectam lineam non feratur, fed in orbem magis, ut oftenfum eft. Qua in re periculum eft ne abfcindatur proceffus aliqui. Propterea autem adjecit, cogunt, ut vim eorum indicaret.

ια'.

*Οἱ δὲ τῇ πτέρνῃ πειρώμενοι ἐμβάλλειν ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἀναγκάζουσι.*

Διὰ τί ταύτην τὴν ἐμβολὴν ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἔχειν ἔφη μαθήσῃ σαφῶς ὅλης αὐτῆς ἀκούσας πρότερον. ἔσται δὲ τοῦτο ταῖς ῥήσεσιν ἀκολουθήσαντι αὐτοῦ.

ιβ'.

*Χρὴ δὲ τὸν μὲν ἄνθρωπόν χαμαὶ κατακλῖναι ὕπτιον, τὸν δὲ ἐμβάλλοντα χαμαὶ ἵζεσθαι, ἐφ' ὁπότερα ἂν τὸ ἄρθρον ἐκπεπτώκῃ, ἔπειτα λαμβόμενον τῇσι χερσὶ τῇσιν ἑωυτοῦ τῆς χειρὸς τῆς σιναρῆς κατατείνειν αὐτὴν, τὴν δὲ πτέρνην ἐς τὴν μασχάλην ἐμβάλλοντα ἀντωθέειν, τῇ μὲν δεξιῇ ἐς τὴν δεξιὴν, τῇ δὲ ἀριστερῇ ἐς τὴν ἀριστερήν. δεῖ δὲ ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης ἐνθεῖναι στρογγύλον τι ἐναρμόττον. ἐπιτηδειότατα δὲ αἱ πάνυ σμικραὶ σφαῖ-*

XI.

*Sed qui per calcem reponere nituntur, prope ſecundum naturam cogunt.*

Qua de cauſa hunc reponendi modum afferat prope ſecundum naturam eſſe aperte intelliges, quum ipſum univerſum cognoveris; quod fiet ubi quae ſubjiciuntur animadvertas.

XII.

*Hominem oportet humi reſupinare, medicum vero ab ea parte, abs qua articulus eruperit, humi ſedere; deinde ſuis manibus hominis brachium affectum prehendere ac deorſum verſus extendere et calce in alam demiſſo dextro quidem in dextram, ſiniſtro in ſiniſtram, in contrariam partem urgere. Neceſſe autem eſt in ſinum alae rotundum aliquid demittere quod ibi aptetur. Maxime*

ραι καὶ σκληραὶ, οἷαι πολλαὶ ἐκ τῶν σκυτέων ῥάπτονται· ἢν γὰρ μή τι τοιοῦτον ἐγκέηται, οὐ δύναται ἡ πτέρνη ἐξικνέεσθαι πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος· κατατεινομένης γὰρ τῆς χειρὸς κοιλαίνεται ἡ μασχάλη. οἱ γὰρ τένοντες οἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς μασχάλης ἀντισφίγγοντες ἐναντίοι εἰσί. χρὴ δέ τινα ἐπὶ θάτερα τοῦ κατατεινομένου καθήμενον κατέχειν κατὰ τὸν ὑγιέα ὦμον, ὡς μὴ περιέλκηται τὸ σῶμα τῆς χειρὸς τῆς σιναρῆς ἐπὶ θάτερα τεινομένης, ἔπειτα ἱμάντος μαλθακοῦ πλάτος ἔχοντος ἱκανὸν, ὅταν ἡ σφαῖρα ἐντεθῇ εἰς τὴν μασχάλην περὶ τὴν σφαίρην περιβεβλημένου τοῦ ἱμάντος καὶ κατέχοντος, λαβόμενον ἀμφοτερέων τῶν ἀρχῶν τοῦ ἱμάντος ἀντικατατείνειν τινὰ ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ κατατεινομένου καθήμενον, τῷ ποδὶ προσβάντα πρὸς τοῦ ἀκρωμίου τὸ ὀστέον. ἡ δὲ σφαίρη ὡς ἐσωτάτω καὶ ὡς μάλιστα πρὸς τῶν πλευρέων κείσθω καὶ μὴ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ βραχίονος.

---

*idoneae ſunt pilae parvae admodum ac durae, quae e corio fere ſuuntur: nam niſi tale aliquid indatur, non poteſt calx ad humeri caput pervenire. Brachio enim ab inferiori parte extento ſinuatur ala, quoniam chordae ab utraque parte alam conſtringunt inter ſe adverſae. Oportet autem aliquem ab altera parte ejus qui extenditur ſedentem continere hominem ab integri humeri cum lato ſcapularum oſſe commiſſura, ne corpus ducatur affecto brachio ab altera parte extento; poſt loro molli abunde lato pilam in alam conjectam excipere, cujus lori utrumque caput alter extendat, qui a capite hominis ſedeat pedeque eam partem repellat, ubi jugulum cum ſummitate lati ſcapularum oſſis conjungitur. Pila vero quantum maxime poteſt intus conjiciatur atque ad latus et a capite humeri recedat.*

---

*Εἴ τις δὴ τῶν οὕτως εἰρημένων συνίησιν, οὗτος οὐ δεῖται τῆς διὰ τῶν λόγων ἐξηγήσεως, ἀλλὰ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐνεργειῶν δείξεως. διὸ καὶ πολλάκις, ὡς καὶ πρόσθεν ἔφην, ἀξιῶ τὸ βιβλίον ἀναγινώσκειν αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιμε-* (583) *λῶς προσέχοντας τῇ λέξει καὶ πειρωμένους νοεῖσθαι τὸ λεγόμενον. ἐγὼ τοίνυν ὡς ἤδη σοὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων* [298] *ἐν περινοίᾳ γεγονότι τὴν αἰτίαν προσθήσω, δι' ἣν ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἔφη τὴν τοιαύτην ἐμβολὴν εἶναι, τὰς ἔμπροσθεν ψαυσάμενος ὡς οὐ κατὰ φύσιν ἐπιτελουμένας. πρῶτον μὲν οὖν ὅτι κατατείνει τὸν βραχίονα μηδεμιᾶς τῶν ἔμπροσθεν ἐχούσης τοῦτο, ὥστε προσηκόντοις ἄν τις ἐπαινέσειε τὴν τοιαύτην ἐμβολήν. ἐῤῥέθη γὰρ ἡμῖν κἀν τῇ περὶ τῶν ἀγμῶν πραγματείᾳ ἥ τε χρεία τῆς κατατάσεως, ὅτι τε προηγεῖσθαι χρὴ πάσης ἐμβολῆς καὶ διαπλάσεως αὐτήν. δεύτερον δὲ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ τὸ διὰ τῆς πτέρνης ὀπίσω τὸν ἄνθρωπον ὠθεῖσθαι, χάριν τοῦ μὴ συνακολουθεῖν ἑλκομένῃ τῇ χειρί. διὰ μὲν οὖν τῶν δυοῖν τούτων ἐνεργειῶν ἡ ἀντίτασις γίνεται, διὰ*

Si quis quae fic traduntur non intelligat, huic opus eft non verbo exponere, fed agendo rem monftrare. Atque idcirco mihi placet, quemadmodum fupra retuli, librum ipfum Hippocratis faepius legi verbis diligenter confideratis atque adhibito omnino ftudio, ut quod proponitur intelligatur. Equidem tibi ut quae ab Hippocrate fcripta funt tenenti caufam adjiciam, quam ob rem hunc reponendi modum prope fecundum naturam effe affirmet, quosque fuperius pofuit tanquam non fecundum naturam reprehendat. Primo quidem hic reponendi modus humerum extendit, quod neuter ex fuperioribus praeftitit, quam ob rem a quovis merito laudatur. Nos enim ad quem ufum intenfio adhiberetur extendendumque perpetuo effe, antequam reftituere aut componere tentemus, in opere quoque de fracturis oftendimus. Deinde in hac curatione calce homo retro repellitur, ne fequatur, quum brachium attrahitur. Haec itaque duo agentes in diverfa

μὲν τοῦ περιβαλλομένου κατὰ τὴν μασχάλην ἱμάντος εἰς τοὐπίσω τοῦ κάμνοντος ἑλκομένου, διὰ δὲ τοῦ ποδὸς ἀντωθουμένου πρόσω, καὶ σαφῶς γε πάνυ τῶν ἀντιτάσεων ἑκατέραν εἷς ἄνθρωπος ἐργάζεται. ταῦτα μὲν οὖν κατὰ φύσιν ἐν τῷ τρόπῳ τῷδε τῆς ἐμβολῆς γίνεται· ἡ μέντοι μοχλεία λείπεται τοῦ προσήκοντος, οὔτε τῆς μικρᾶς σφαίρας δυναμένης εἰς τὸ μεταξὺ τῶν τε πλευρῶν καὶ τῆς τοῦ βραχίονος κεφαλῆς εἰσελθεῖν οὔτε πολὺ μᾶλλον τῆς πτέρνης· ὅπου δ' οὐδὲν εἰς ταύτην τὴν χώραν παρεισέρχεται, πῶς ἂν ἡ μοχλεία γένηται; μὴ γινομένης δὲ ταύτης οὐδὲ τὴν ἐμβολὴν ἔσεσθαι κατὰ φύσιν.

---

ιγ'.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ἐμβολὴ ὡς κατωμίζουσιν ἐς ὀρθόν· μείζω μέντοι εἶναι χρὴ τὸν κατωμίζοντα, διαλαβόντα δὲ τὴν χεῖρα ὑποθεῖναι τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ ἐπὶ τὴν μασχάλην ὀξύν.

---

contendimus; loro quidem circa alam injecto hominem in posteriorem partem ducimus, pede in priorem repellimus. Patet autem eundem esse qui utrumque efficiens in diversa contendit. Haec in proposito reponendi modo secundum naturam adhibentur. Sed quum impulsus absit a convenienti modo recedit, eo quod nequeat exigua pila inter latus et humeri caput penetrare ac multo minus etiam calx. At ubi eo nihil indatur, quomodo impellemus? ubi non impellamus, neque reponere secundum naturam poterimus.

---

XIII.

*Est et alius reponendi modus, quo super summum humerum alterius hominem collocant. Major autem esse necessario is debet, super quem collocatur. Hic autem apprehenso brachio laborantis summum humerum suum excitatum alae hominis subjiciat.*

---

Πρῶτος μὲν οὖν αὐτῷ τρόπος ἐμβολῆς εἴρηται ὁ διὰ τῶν δακτύλων γινόμενος, ἤτοι τοῦ κάμνοντος ἢ τοῦ ἰατροῦ, δεύτερος δὲ ὁ διὰ τῆς πτέρνης, ἐφ' οἷς τρίτος ὁ διὰ τοῦ κατωμισμοῦ. καλοῦσι γὰρ οὕτως αὐτὸν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἔφη ὡς κατωμίζουσιν ἐς ὀρθόν. ὅπως δὲ γίνεται τοῦτο, σαφῶς αὐτὸς ἐδίδαξε κελεύσας τὸν κατωμίζειν μέλλοντα διαλλάσσειν ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ τὴν ἐξηρθρηκυῖαν χεῖρα καὶ οὕτως ἀποξύναντα τὸν ἴδιον ὦμον εἰς τὴν κάμνοντος ὑποθεῖναι μασχάλην, ὡς ἕδραν αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἐξοχῆς τὴν ἐν ἐκείνῳ κοιλότητα.

ιδ'.

*Κἄπειτα ὑποστρέψαι, ὡς ἂν ἐνίζηται ἕδρα, οὕτω στοχασάμενον, ὅκως ἀμφὶ τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ κρεμάσαι τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν μασχάλην. αὐτὸς δὲ ἑωυτὸν ὑψηλότερον ἐπὶ τοῦτον τὸν ὦμον ποιεέτω ἢ ἐπὶ τὸν ἕτερον. τοῦ δὲ κρεμαμένου τὸν βραχίονα πρὸς ἑωυτοῦ στῆθος προσαναγκαζέτω ὡς τάχιστα. ἐν τούτῳ δὲ τῷ σχήματι προσα-*

Primus reponendi modus quem pofuit per digitos fuit, five aegrotantis five medici, alter per calcem, tertius eft quem vocant διὰ τοῦ κατωμισμοῦ, eo quod Hippocrates dixit, ᾧ κατωμίζουσιν ἐς ἄνθρωπον, quum fignificare voluit eum modum, quo fuper fummum humerum alterius hominem collocant. Quomodo autem hoc fiat, ipfe aperte docuit, quum praecepit ut qui fuper fummum humerum collocaturus hominem effet, fuis manibus prolapfum ipfius brachium prehenderet, atque ita fummum humerum fuum attollens in hominis alam conjiceret, ut cavum quod in ea eft ejusmodi eminentiae locum praeftaret.

XIV.

*Poftea convertatur, quafi fedili velit infidere, eo fpectans ut fummo fuo humero aeger ala fufpendatur; ipfe vero fe ipfum ab eo humero magis excitat quam ab altero fufpenfique humerum ad fuum pectus quam celerrime adducat. Ita vero figuratus concutiatur, quum homi-*

νασειέτω, ὁκόταν μετεωρήσῃ τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀντιῤῥέποι τὸ ἄλλο σῶμα αὐτῷ ἀντίον τοῦ βραχίονος τοῦ κατεχομένου. ἢν δὲ ἄγαν κοῦφος ἔῃ ὁ ἄνθρωπος, προσεπικρεμασθήτω τούτου ὄπισθέν τις κοῦφος παῖς. αὗται δὲ αἱ ἐμβολαὶ πᾶσαι κατὰ παλαίστρην εὔχρηστοί εἰσιν, ὅτι οὐδὲν ἀλλοίων δέονται ἐπεισενεχθῆναι, χρήσαιτο δ' ἄν τις ἄλλοθι.

---

[299] Τὴν ὑποστροφὴν φησι δηλῶν τοῦ κατωμίζοντος ὦμον, ὡς ὅταν ἐπελθόντες δίφρῳ περιστρεφώμεθα καθίζοντες ἐπ' αὐτόν. ὅταν δὲ τοῦ κατωμίζοντος ἐκκρεμασθήσεται, δῆλον ὅτι κατὰ τὸν νῶτον αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀντίτασιν ἐργάσεται τῆς κατατεινομένης εἰς τὸ πρόσω χειρός. εἰ δὲ εἴη κοῦφος ὁ κατωμιζόμενος, προσεκκρεμασθῆναι παῖδα κοῦφον κελεύει, χάριν τοῦ μεῖζον ἐργάσασθαι τὸ βάρος τῆς ἀντιτάσεως. ἀνασείεσθαι δὲ τὸν τοῦ κάμνοντος ὦμον ὑπὸ τοῦ κατωμίζοντος ἀξιοῖ, χάριν τοῦ κατ' εὐθὺ γενέσθαι τὸν βραχίονα τῆς ἰδίας ἕδρας. εἴρηται γὰρ ἡμῖν πολλάκις ὡς

*nem fufpenderit, ut reliquum corpus in contrariam partem inclinetur atque humerus contentus. Quodfi homo levis admodum fuerit, appendatur ei a pofteriori parte levis aliquis puer. Hi reftituendi modi omnes ad palaeftram funt aptiffimi, quoniam luxata ibi ut reftituantur nullum aliud machinamentum defiderant, quibus alibi uti etiam convenit.*

---

Ὑποστρέψας dixit verbum *convertatur* fignificare volens, fummum humerum, fuper quem homo collocatur converti, ficut quando ad fedile accedimus, ut illi infidamus. Aegrotantem vero quum ab humero pendebit, conftat a tergo ejus, fuper quem collocatur, fufpendendum effe. Hac fiquidem via in contrariam partem ducetur, atque brachium quod a fronte trahitur. Quod fi levis fuerit qui fufpenditur, appendi levem puerum praecipit, ut gravius reddat pondus quod tendit in partem contrariam. Vult etiam concuti articulum humeri ipfius aegro-

ὅταν ἐν τούτῳ καταστῇ τὸ ἐμβαλλόμενον ἄρθρον, ἑτοίμην ἴσχει τὴν ἔμπτωσιν, εἰ καὶ μὴ συνεπωθοῦμεν ἡμεῖς αὐτὸ τῶν μυῶν ἐργαζομένων τὸ δέον.

ιε'.

Ἀτὰρ καὶ οἱ περὶ τὰ ὕπερα ἀναγκάζοντες ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσι. χρὴ δὲ τὸ μὲν ὕπερον κατειλῆχθαι ταινίῃ τινὶ μαλθακῇ, ἧσσον γὰρ ἂν ὑπολισθάνοι, ὑπηνογκάσθαι δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος· καὶ ἢν μὲν βραχὺ ἔῃ τὸ ὕπερον, καθῆσθαι χρὴ τὸν ἄνθρωπον ἐπί τινος, ὡς μόλις τὸν βραχίονα περιβάλλειν δύνηται περὶ τὸ ὕπερον. μάλιστα δὲ ἔστω μακρότερον τὸ ὕπερον, ὡς ἂν ἑστὼς ὁ ἄνθρωπος κρέμασθαι μικροῦ δέῃ ἀμφὶ τῷ ξύλῳ· κἄπειτα ὁ μὲν βραχίων καὶ ὁ πῆχυς παρατεταμένος περὶ τὸν ὕπερον ἔστω. τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα τοῦ σώματος καταναγκαζέτω τις ὑπερβάλλων κατὰ τὸν αὐχένα παρὰ τὴν κληῖδα τὰς χεῖρας.

tantis ab eo ſuper quem collocatur, ut e regione ſuae ſedis conſtituatur. Saepius enim diximus, ubi articulus ita collocetur, facile recondi; quum nobis etiam nihil impellentibus muſculi quod expedit efficiant.

XV.

*Sed et qui ſuper piſtillum cogunt, prope ſecundum naturam reſtituunt. Involvatur autem piſtillum molli aliqua faſcia, minus enim elabitur, atque inter latus et humeri caput demittatur. Quod ſi piſtillum brevius fuerit, homo alicubi ſedeat, ſic ut vix injicere humerum ſuper piſtillum poſſit. Fere autem piſtillum adhiberi longius convenit, ſic ut homo ſtans paene ex eo pendeat. Deinceps humerus et brachium juxta piſtillum extendatur; corpus vero alter in alteram partem adurgeat, manibus ad collum datis juxta jugulum.*

*Καὶ οὗτοι μὲν καθόσον ἀντιτάσει χρῶνται, κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσι, καθόσον δὲ ὡσαύτως, ἐφεξῆς περισφάλλεται τὸ κυρτὸν τοῦ ἄρθρου ὑπεροειδοῦς ἐν τούτῳ τῷ κατὰ φύσιν ἁμαρτάνουσι. τὰ δὲ κατὰ μέρος τῆς λέξεως ἁπλᾶ.*

ιϛ'.

*Αὕτη ἡ ἐμβολὴ κατὰ φύσιν ἐπιεικέως ἐστὶ καὶ ἐμβάλλειν δύναται, ἢν χρηστῶς σκευάσωνται αὐτήν.*

*Μετρίως αὐτὴν λέγει κατὰ φύσιν εἶναι· τοῦτο γὰρ σημεῖον ἢ τὸ ἐπιεικῶς, ὥσπερ καὶ ὁ ἐπιεικὴς ἄνθρωπος ὁ μέτριος δηλοῦται πρὸς τῶν Ἑλλήνων. ἔνιοι δὲ ᾠήθησαν τὸ ἐπιεικῶς ἀντὶ μάλιστα λέγεσθαι καὶ διὰ τοῦτο οἶμαι καὶ κα- (584) τὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ῥήσεως ἀφείλοντο ἐγγύς τε γράψαντες. οὕτως γὰρ καὶ οἱ περιαναγκάζοντες κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσιν. ἐχρῆν δὲ αὐτοὺς, εἰ καὶ μὴ πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους τοῦτο εἴρητο, κατὰ τὴν ἐφεξῆς ῥῆσιν, ἃ*

Atque hi etiam quatenus in diverfa contendunt, fecundum naturam reponunt, quatenus vero humeri caput, ut in fequentibus oftendit, piftillo circumducitur, a reponendo fecundum naturam abfunt. Quae autem hic fcribit, fingula in aperto funt.

XVI.

*Hic reponendi modus moderate fecundum naturam eft, ac reftituere articulum poteft, fi recte adhibeatur.*

Hunc modum fecundum naturam effe affirmat *moderate*, quod fignificavit verbo *ἐπιεικέως*, quemadmodum et *homo moderatus ἐπιεικὴς* Graece dicitur. Putarunt nonnulli verbum *ἐπιεικῶς* ufurpari pro *maxime*, atque idcirco, ut opinor, in principio hujus orationis removerunt dictionem *prope* ita fcribentes; fed et qui fuper piftillum cogunt, fecundum naturam reftituunt. Debuerunt autem etiamfi Hippocrates id non monuiffet, per fe intelligere

μέμφεται τῆς [300] τοιαύτης ἐμβολῆς αὐτοὺς ἐννενοηκέναι, μέμφεται δὲ λέγων περὶ τὸ ὑπεροειδὲς ὁ ὦμος ἦν καὶ κατεπεπειγῇ, περισφάλλεσθαι τὸ σῶμα κίνδυνος, δι' ὅπερ φησὶν, ἡ διὰ τοῦ κλιμακίου βελτίων ἐστίν. οὐκ οὖν εἰς ἄκρον ἀρετῆς κατὰ τὸ ὑπεροειδὲς ἥκει, ὡς τοῦδε ἐπιεικῶς τὸ μάλιστα συμβαίνει· τὴν γὰρ διὰ τοῦ κλιμακίου μᾶλλον αὐτῆς ἐπαινέσας τί μᾶλλον ἐκείνης ἐπαινεῖ τὴν διὰ ἐμβολῆς.

---

ιζ'.

*Ἀτὰρ καὶ ἡ διὰ τοῦ κλιμακίου ἑτέρη τις τοιαύτη καὶ ἔτι βελτίων, ὅτι ἀσφαλεστέρως ἂν τὸ σῶμα τὸ μὲν τῇ ἀντισηκωθείη μετεωρισθέν. περὶ γὰρ τὸ ὑπεροειδὲς ὦμος, εἰ καὶ κατεπεπείγει, περισφάλλεσθαι τὸ σῶμα κίνδυνος ἢ τῇ ἢ τῇ.*

---

cujus rei hunc reponendi modum in fequentibus accufet. Accufat enim quum inquit: licet enim piftillo humeri articulus inhaereat, periculum eft ne corpus in hanc vel illam partem labatur; ac propterea ait eum modum qui per fcalam adhibetur meliorem effe. Modus igitur qui piftillo utitur ad fummum perfectionis non accedit. Quare neque verbo *ἐπιεικῶς maxime* fignificatur; magis enim eum probat qui per fcalam eft, magis item qui per fpatham habentem in fummo capitulum rotundum ac leniter cavum.

---

XVII.

*Quin et alius quidam modus eft per fcalam adhuc melior, quandoquidem tutius fufpenfum corpus non magis in hanc quam in illam partem inclinabitur. Licet enim piftillo humeri articulus inhaereat, periculum eft ne corpus in hanc vel illam partem labatur.*

---

Πέμπτος οὗτος αὐτῷ τρόπος ἐμβολῆς ἐστι. διὰ τί δὲ βελτίων ἐστὶ τοῦ προειρημένου τοῦ τετάρτου περὶ τὸ ὑπεροειδές, αὐτὸς ἐξηγεῖται σαφέστατα.

---

ιη'.

*Χρὴ μέντοι καὶ ἐπὶ τῷ κλιμακτῆρι ἐπιδεδέσθαι τι ἄνωθεν στρογγύλον, ἐναρμόσσον ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης, ὃ προσδιαναγκάσῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐς τὴν φύσιν ἀπιέναι.*

---

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ κατὰ τὸν κλιμακτῆρα ξύλον τοιοῦτον ἐξέχον εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς γίνεται κατὰ τὸ μηχανικὸν κλιμάκιον, ᾧ καὶ ἡμεῖς συνήθως χρώμεθα. παραπλήσιον δέ ἐστι τῷ κατὰ τὴν ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ μέλλοντι γράφεσθαι ξύλῳ κατὰ τὴν ἄμβην ἔχοντι τὸ πέρας, ἐφ' οὗ καὶ πάλιν προσαγορεύουσιν αὐτὸ ἄμβην οἱ μετ' αὐτὸν ἰατροὶ πάντες. ἐπιτιθέναι δὲ τοῦτο καὶ τοῖς στασίμοις ὀργάνοις, οἷόν ἐστι τό τε τοῦ Ἀνδρέου καὶ τὸ τοῦ τέκτονος, ὧν οὐδενὸς ἀναγκαῖόν

Quintus hic eſt reponendi modus. Ob quam vero cauſam utilior ſit quam qui poſitus eſt quarto loco aperte ipſe expoſuit.

---

XVIII.

*Alligandum autem eſt ſuper gradum rotundum aliquid quod alae ſinui conveniat, ut humeri caput in ſuam ſedem compellatur.*

---

Ex eo ipſo ligno ex quo gradus conficitur tale quidpiam exſtat initio protinus, quum ſcalae machinamentum paratur, quo nos etiam frequenter utimur. Simile autem eſt ligno quod proxime ſubdet, quod ſummum habet capitulum rotundum ac leniter cavum, unde apud recentiores medicos fere omnes Graece ἄμβης nomen invenit. Conſuevit autem illis organis adjici quae e recto collocantur, cujusmodi eſt organum tum Andreae tum fabri.

ἐστι λέγειν νῦν τὴν κατασκευήν. εἴρηται γὰρ μυρίοις τῶν νεωτέρων ὀργανικῶν, ἐν οἷς γεγράφασι περὶ τῶν ὀργάνων. ἡμῖν δὲ νῦν πρόκειται Ἱπποκράτους ἐξηγεῖσθαι χρωμένου πρὸς ἅπαντα τὰ σφοδροτέρας ἀντιτάσεως καὶ μοχλείας δεόμενα τῷ καλουμένῳ βάθρῳ.

ιθ'.

*Κρατίστη μέντοι πασέων ἐμβολέων ἡ τοιήδε· ξύλον χρὴ εἶναι πλάτος μὲν ὡς πεντιδάκτυλον ἢ τετραδάκτυλον τὸ ἐπίπαν, πάχος δὲ ὡς διδάκτυλον ἢ καὶ λεπτότερον, μῆκος δὲ δίπηχυ ἢ ὀλίγῳ ἔλασσον. ἔστω δὲ ἐπὶ θάτερα τὸ ἄκρον περιφερὲς καὶ στενώτατον ταύτῃ καὶ λεπτότατον, ἄμβην δὲ ἐχέτω μικρὸν ὑπερέχουσαν ἐπὶ τῷ ὑστάτῳ τοῦ περιφερέος ἐν τῷ μέρει, ἀλλὰ μὴ τῷ πρὸς τὰς πλευρὰς, ἀλλὰ τῷ πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἔχοντι, ὡς ὑφαρμόσειε τῇ μασχάλῃ παρὰ τὰς πλευρὰς ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ὑποτιθέμενος, [301] ὀθονίῳ δὲ ἢ ταινίῃ μαλθακῇ κατακεκολλήσθω ἄκρην τὸ ξύλον, ὅκως*

Neutrius autem ftructuram adfcribere nunc oportet; pofita enim eft a fexcentis architectis junioribus, qua de organis fcribunt. Nobis autem inftitutum eft Hippocratem explanare, qui ad omnia validiffime in contrarias partes feu extendenda feu impellenda eo machinamento utitur quod fcamnum appellatur.

XIX.

*Inter omnes reponendi modos hic praeftantiffimus eft. Lignum accipitur ad fummum quinos vel certe quaternos digitos latum, craffum vero binos aut etiam minus, longum cubitos duos vel paulo brevius, quod ab altero extremo rotundum fit, anguftiffimum ac maxime tenue. In fummum capitulum rotundum ac leniter cavum habeat, plerumque exftet ab una parte, non quidem verfus latus, fed verfus humeri caput, ut huic fubjectum alae juxta latus accommodetur. Summo item ligno ob-*

προσηνέστερον ἔῃ, ἔπειτα χρὴ ὑπώσαντα τὴν κεφαλὴν τοῦ ξύλου ὑπὸ τὴν μασχάλην ὡς ἐσωτάτω μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, τὴν δὲ ὅλην χεῖρα πρὸς τὸ ξύλον κατατείνοντα προσκαταδῆσαι κατά τε τὸν βραχίονα κατά τε τὸν πῆχυν κατά τε τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς, ὡς ἂν ἀτρεμέῃ ὅτι μάλιστα. περὶ παντὸς δὲ χρὴ ποιέεσθαι, ὅκως τὸ ἄκρον τοῦ ξύλου ὡς ἐσωτάτω τῆς μασχάλης ἔσται ὑπερβεβηκὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος.

---

*Τὸν ἕκτον τρόπον τῆς ἐμβολῆς, ὃν ἐπήνεσε μάλιστα, νῦν διδάσκειν ἄρχεται, τὴν κατασκευὴν τοῦ ξύλου γράφων σαφῶς, ᾧ κατὰ τὸ πέρας ἐπικειμένης ὀφρύος ἄμβωνι παραπλησίας ὅλον αὐτὸ προσαγορεύουσιν ἄμβην οἱ ἰατροί. τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ ὀφρὺς, οἵη κατὰ τῶν λοπάδων πέρας τὸ ἄνω γίνεται πρὸς τὴν ἐντὸς ἐστραμμένην κοιλότητα· καί τις τῶν κωμικῶν ἐπεῖπεν ἐπισκώπτων τινὰ δὴ τῶν λοπάδων τοὺς ἄμβωνας περιλείχειν. ἀῤῥενικῶς μὲν οὖν ἄμβωνας οἱ Ἀττικοὶ, θηλυκῶς δὲ οἱ Ἴωνες τὰ τοιαῦτα σχήματα καλοῦσιν*

*linteum vel mollis habena agglutinatur, ut mitius sit; deinde caput ligni in alam demittitur intro quantum potest inter latus et humeri caput, brachium totum super signum extenditur alligaturque paulum infra humeri caput supra cubitum et supra manum, ut quam maxime immobile sit. Est autem maximi momenti extremum lignum ultra humeri caput in alam intime indere.*

---

Sextum reponendi modum, quem potissimum laudavit, hic docere ingreditur, aperte exponens structuram ligni, cujus extremo superimpositum est capitulum rotundum ac leniter cavum. Hoc quia simile est labro quod Graeci vocant *ἄμβωνα*, medici totum lignum *ἄμβην* appellant; tale siquidem labrum est quale videmus in ollis conversum in interiorem partem versus cavum. Unde quidam comicus ut per jocum morderet, dixit quendam ollarum *ἄμβωνας* delingere. Attici igitur masculino genere *ἄμβωνας*, Iones feminino *ἄμβας* hujusmodi librorum figuras

ἄμβας. ἐπιτηδειότατον δὲ ἔτι τοῦτο παραδοῦναι μεταξὺ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τῶν πλευρῶν. καὶ μέντοι καὶ μοχλεύουσι χρησιμώτατον ἀσφαλῶς περιλαμβάνον τὴν κυρτότητα τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος. τὰ δὲ κατὰ μέρος ἅπαντα τῆς ῥήσεως αὐτοῦ σαφῆ.

κ'.

Ἔπειτα χρὴ μεσηγὺ δύο στύλων στρωτῆρα πλάγιον εὖ προσδῆσαι, ἔπειτα ὑπερενεγκεῖν τὴν χεῖρα ξὺν τῷ ξύλῳ ὑπὲρ τοῦ στρωτῆρος, ὅκως ἡ μὲν χεὶρ ἐπὶ θάτερα ἔη, ἐπὶ θάτερα δὲ τὸ σῶμα, κατὰ δὲ τὴν μασχάλην ὁ στρωτήρ. κἄπειτα ἐπὶ μὲν θάτερα τὴν χεῖρα καταναγκάζειν ξὺν τῷ ξύλῳ περὶ τὸν στρωτῆρα, ἐπὶ θάτερα δὲ τὸ ἄλλο σῶμα. ὕψος δὲ ἔχων ὁ στρωτὴρ προσδεδέσθω, ὥστε μετέωρον τὸ ἄλλο σῶμα εἶναι ἐπ' ἄκρων τῶν ποδῶν, οὗτος ὁ τρόπος παραπολὺ κράτιστος ἐμβολῆς ὤμου. δικαιότατα μὲν γὰρ μοχλεύει, ἢν καὶ μόνον ἐσωτέρω ἔῃ τὸ ξύλον τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, δικαιόταται (585) δὲ αἱ ἀντιῤῥο-

appellant. Commodiffime autem capitulum hoc demittitur inter latus atque humeri caput, utiliffimumque eft ad impellendum, quum firmiter quod gibbum eft ex humeri capite excipiat. In univerfum autem fingula ipfius verba plana funt.

XX.

*Poft haec tignum transverfum inter duas columnas bene alligandum eft, fuperque id brachium cum ligno imponendum, ita ut ab una parte brachium fit, corpus ab altera, fed tignum juxta alam; dein ab altera parte circa tignum attrahendum brachium cum ligno, ab altera reliquum corpus. Vinciatur autem transverfum lignum fublime, ut reliquum corpus fufpenfum imis pedibus fit. Modus hic reponendi capitis humeri praeftantiffimus eft: juftiffime enim impellit modo lignum retro magis, quam humeri caput demittatur; juftiffime item*

*παὶ, ἀσφαλέες δὲ τῷ τοῦ βραχίονος ὀστῷ. τὰ μὲν σύννεαρὰ ἐμπίπτει θᾶσσον ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο, πρὶν ἢ κατατετάσθαι δοκέειν.*

---

*Στύλους μὲν δῆλον ὅτι λέγει τοὺς κίονας, στρωτῆρα δὲ ξύλον μεταξὺ ἧκον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου κίονος ἐπὶ τὸν ἕτερον.*

---

*κα'.*

*Ἀτὰρ καὶ τὰ παλαιὰ μούνη αὕτη τῶν ἐμβολέων οἵη τε ἐμβιβάσαι, ἢν μὴ ἤδη ὑπὸ χρόνου σὰρξ μὲν ἐπιληλύθῃ ἐπὶ τὴν κοτύλην, ἡ δὲ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἤδη τρίβον ἑωυτῇ πεποιημένη ἔῃ ἐν τῷ χωρίῳ, ἵνα ἐξεκλίθη, οὐ μὴν ἀλλ' ἐμβάλλειν γάρ μοι δοκέει καὶ οὕτω πεπαλαιωμένον ἔκπτωμα τοῦ βραχίονος, τί γὰρ ἂν δικαίη μόχλευσις οὐχὶ κινήσειε; μένειν μέντοι οὐκ ἄν μοι δοκέῃ κατὰ χώραν, ἀλλ' ὀλισθαίνειν ἂν ὡς τὸ ἔθος. τὸ αὐτὸ δὲ ποιέει καὶ περὶ κλιμακτῆρα καταναγκάζειν, τοῦτον τὸν τρόπον σκευάσαντα.*

---

*in contrarias partes inclinat osque humeri tutum servat. Ubi casus quidem recens fit, articulus citius opinione reconditur, prius item quam extentus videatur.*

---

Columnas constat ab ipso *στύλους* appellari, tignum vero transversum, quod ab una columna ad alteram pervenit, *στρωτῆρα*.

---

XXI.

*Sed et quae jam diu exciderunt hoc tantum modo reponi possunt, nisi tempore caro in cavum venerit atque humeri caput locum sibi tritum fecerit in quem veniat. Ubi autem luxato malum ita inveteraverit, hac via arbitror posse restitui: nam quid non moveat justus impulsus? manere tamen suo loco non puto, sed prolabi ut consuevit. Idem efficies, si super gradum vim adhibeas, hac reponendi ratione usus.*

---

[302] *Τὴν τετριμμένην τε καὶ τετυλωμένην χώραν ὠνόμασε τρίβον, ἥτις ὑπ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος γίνεται, πολυχρονίως ἐστηριγμένης ἐκείνῳ τῷ μέρει τῆς περικειμένης τῇ διαρθρώσει σαρκὸς, ἐν ἧπερ ἂν αὐτὴ ἐξ ἀρχῆς τύχῃ στηριχθεῖσα. κοτύλην δὲ ὠνόμασε τὴν ἐν τῇ διαρθρώσει κοιλότητα κατὰ τὸ πέρας, ὡς εἴρηται, τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος ἐπικειμένην ὡς τὸ πολύ. τὰς δὲ βαθείας κοιλότητας καὶ μεγάλαις ὀφρύσιν ἐῤῥιζωμένας αὐτός τε καὶ ἄλλοι τῶν ἰατρῶν ὀνομάζουσι κοτύλας. ἀλλὰ νῦν γε κατὰ γνώμην οὕτως προσηγόρευσεν, εἰς ἣν ἐμπίπτουσιν αἱ περικείμεναι σάρκες, ὅταν ἐξάρθρημα γένηται, καταλαμβάνουσαι τὴν χώραν τὴν πρότερον, ἣν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος κατειλήφει. τοιγαροῦν συμβαίνει ἐκ τοῦ ἀποκλεῖσαι τήν τε οἰκείαν χώραν τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, ἔκ τε τοῦ τὰς ὑποδεξαμένας τυλωθείσας ἀντὶ κοτύλης αὐτῶν γενέσθαι, κἂν ἐμβληθῇ ποτε, μὴ δύνασθαι μένειν, ἀποθεμένων μὲν αὐτῇ σαρκῶν ἕνεκα τῶν ἀποκειμένων τῇ κοτύλῃ· παρὰ φύσιν γὰρ αὕτη, ὑποδεξαμένων τοίνυν ὀστῶν ἐκ τοῦ τυλωθῆναι παραπλησίαν διαρθρώσει κοιλότητα λαμβανουσῶν.*

---

Locum tritum et callofum nominavit *τρίβον*, quem efficit humeri caput, quod adftrictum diu continetur in ea parte carnis quae juxta commiffuram eft, in quam forte a principio erumpens conftitit. *κοτύλην* dixit cavum commiffurae, quod ut dictum eft fuperinfidet extremae cervici lati fcapularum offis. Plerumque autem tam ipfe quam alii medici *κοτύλας* appellant alta cava ac magnis oris fepta; fed nunc jure fuo mutuatus eft hoc vocabulum ad fignificandum cavum, in quod proxima caro conjicitur, quum articulus luxatur et locum occupat, in quod humeri caput ante recipiebatur. Igitur et propterea quod ipfe finus capitis humeri obftructus eft et propterea quod locus in quem venit occallefcens finus vicem praeftat, fit ut, fi quando reponatur, contineri non poffit, quum caro, quae juxta erat, finum praeter naturam occupet et ea quae offi locum facit occallefcens commiffurae finum referat.

---

κβ'.

*Πάνυ μὴν ἱκανῶς ἔχει καὶ περὶ μέγα ἕδος Θεσσαλικὸν ἀναγκάζειν, ἢν νεαρὸν ἔῃ τὸ ὄλισθημα· ἐσκευάσθαι μέντοι χρὴ τὸ ξύλον, ὥσπερ εἴρηται, ἀτὰρ τὸν ἄνθρωπον καθίσαι πλάγιον ἐπὶ τῷ δίφρῳ, κἄπειτα τὸν βραχίονα ξὺν τῷ ξύλῳ ὑπερβαλλέειν ὑπὲρ τοῦ ἀνακλισμοῦ, καὶ ἐπὶ μὲν θάτερα τὸ σῶμα καταναγκάζειν, ἐπὶ δὲ θάτερα τὸν βραχίονα σὺν τῷ ξύλῳ. τὸ αὐτὸ δὲ ποιέειν ἀναγκάζειν καὶ ὑπὲρ δικλειδος θύρης, χρέεσθαι δὲ τούτοισιν ἃ ἂν τύχῃ παρέοντα.*

Θρόνου τι τοιοῦτον ἦν σχῆμα κατὰ Θετταλίαν μάλιστα πλεονάζον πάλαι, κατ' εὐθείας γραμμὰς ἀνατεταμένον εἰς ὕψος ὀρθὸν ἔχον τὸ οἷον ἐπίκλιντρον τοῦ θρόνου, περὶ οὗ τὴν ἀντίτασιν ἀξιοῖ ποιεῖσθαι, καθάπερ ἔμπροσθεν ὑπὸ τοῦ στρωτῆρος ἐδίδαξεν. ὅπως δὲ χρὴ καθίζειν τὸν χειριζόμενον ἐπὶ τοῦ δίφρου σαφῶς αὐτὸς ἐδήλωσε. τὸ δὲ αὐτὰ ποιεῖ καὶ ἐπὶ δικλειδος θύρας ἀναγκάζειν. εἰσὶ δέ τινες

XXII.

*Satisque omnino fuerit, fi recens adhuc vitium fit, fuper magnum fedile Theffalum vim adhibere. Sed parari lignum convenit, quemadmodum dictum eft, atque hominem in latus converfum fedili infidere, brachio cum ligno fuper eam partem fedilis injecto, cui fedentes dorfo inhaerent, atque ab una parte corpus attrahere, ab altera humerum cum ligno. Idem quoque facere licet fuper fores bipartitas. His autem utendum eft, prout praefto funt.*

Sedilis quondam haec figura fuit potiffimum in Theffalia, ut ad rectam lineam attolleretur ea parte, cui fedentes dorfo inhaerent, fuper quam adhiberi voluit vim in diverfa extendendi, quemadmodum ante fuper tignum docuit. Verum quomodo collocare languentem fuper fedile oporteat ipfe aperte explicavit. Idem efficient fores bipartitae, fi fuper eas vis adhibeatur. Inveniuntur

τοιαῦται θύραι κατὰ μέσον ἑαυτῶν ἔχουσαι διῆκον ξύλον ἰσχυρὸν οἷον ὀλίγον ἔμπροσθεν ὁ στρωτὴρ μεταξὺ τῶν δύο κιόνων ὑπάρχειν ἐλέγετο. τοῦδε τοῦ ξύλου κάτωθεν μὲν ἑτέρα τίς ἐστιν ἀνοιγομένη θύρα, ἄνωθεν δὲ ἄλλη, καὶ διὰ τοῦτο δὴ καὶ τὴν θύραν δίκλειδα εἴρηκεν, οἷον διπλῆν τινὰ περιέχουσαν ἐν ἑαυτῇ δύο θύρας μικράς. ὑπερβάλλειν οὖν κελεύει τὸν ἐξηρθρηκότα ὦμον ὑπὲρ τὸ μεταξὺ δύο θυρῶν ξύλον ἕνεκα τῆς ἀντιτάσεως.

autem hujusmodi fores, in quarum medio interjectum eſt lignum firmum, quale paulo ante dixit tignum inter duas columnas. Ex his foribus altera ab inferiori parte aperitur, a ſuperiori altera, atque hac de cauſa bipartitas fores vocavit, quaſi duplicem quandam duas in ſe continentem parvas. Docet igitur prolapſum humerum ſuper lignum inter duas fores ſitum imponi, ut intenſio in diverſa admoveatur.

# ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΥΧ ΕΩΡΑΜΕΝΩΝ ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ.

Ed. Chart. XII. [303.] Ed. Baf. V. (585.)

[303] Ὁ μὲν Ἱπποκράτης εἰς μασχάλην μόνον ἑωρακέναι φησὶν ὀλισθαίνοντα βραχίονα· τῶν δὲ μετ' αὐτὸν ἰατρῶν ἔνιοι καὶ ἄλλας ἐκπτώσεις ἔγραψαν, ὡς οἷόν τε καὶ αὐτοὶ καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ πεντάκις εἴδομεν ἄχρι δεῦρο, κατὰ μὲν τὴν Ἀσίαν ἅπαξ, ἐν Ῥώμῃ δὲ τετράκις. ὁσάκις δὲ, οἶμαι, καὶ συνέβη τινὶ γενέσθαι πάθημα τοιοῦτον ἐν τῇ πόλει διὰ τὸ πάντας ἰατροὺς ἐοικέναι ἐμοὶ τὰ παράδοξα δει-

# DE HUMERO IIS MODIS PROLAPSO QUOS HIPPOCRATES NON VIDIT.

Testatur quidem Hippocrates humeri caput prolapsum in alam dumtaxat se vidisse; quidam vero ex recentioribus medicis scribunt in alias quoque partes excidere, ut in quas etiam prolabi possit. Nos autem quinquies hactenus ejusmodi casum nacti sumus, semel in Asia, Romae quater, nec saepius arbitror Romae accidisse, quoniam medici omnes ut me consulerent quae praeter opinionem eveni-

κνῦναι συμβολῆς ἕνεκα, ἐγένοντο μὲν τέτταρες ἐκπτώσεις ἅπασαι μὲν ἐν τῇ πρόσω χώρᾳ, διαφέρουσαι δὲ ἀλλήλων πλησιέστερον ἢ πορῥώτερον εἶναι τῆς διαρθρώσεως κατὰ τὸ μῆκος τοῦ κώλου καὶ πλάτος. ἐθαύμαζον δή πως τοῦ μὲν οὐδ' ὅλως, τῶν δὲ μετ' αὐτὸν ἑωρακέναι λεγόντων ὁ μὲν τῷ ἅπαξ, ὁ δὲ δὶς, οὐδεὶς δ' οὕτω πολλάκις, ὡς ἡμεῖς ἄχρι δεῦρο. τάχ' ἂν καὶ αὖθις ὀφθῇ μοί τι τοιοῦτον. νομίζω γὰρ οὐ κατὰ τύχην, ἀλλὰ δι' αἰτίας εὐλόγους οὕτως ἀπηντηκέναι τὸ πρᾶγμα, περὶ οὗ ἑξῆς ἐρῶ. κατὰ μέν γε τὴν ἡμετέραν Ἀσίαν τὸ πρῶτον ἐθεασάμην ἔκπτωσιν τοιαύτην, ἔθ' ὑπὸ τοῖς ἐκεῖ διδασκάλοις παιδευόμενος ἐν Σμύρνῃ. ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη πολλαπλασία τὸ μέγεθος, ἧς Ἱπποκράτης μέμνηται συνεχῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν αὐτῇ διατρίψας, μετὰ τὸ τριακοστὸν ἔτος ἐν Ῥώμῃ διέτριψα, πόλει τοσοῦτον ἀνθρώπων πλῆθος ἐχούσῃ, ὡς ἐπαινεῖσθαι Πολέμωνα τὸν ῥήτορα τῆς οἰκουμένης ἐπιτομὴν αὐτὴν εἰπόντα. καὶ τοίνυν ὅτι τέτταρες ἐν αὐτῇ γεγόνασι μέχρι νῦν ἐξαρθρήσεις τοιαῦται σαφές. διὰ δὲ τὸ πάντας, ὡς ἔφην, ἐμοὶ τοὺς ἰατροὺς

rent mihi oftendebant. Quater igitur procidit ac femper in priorem partem. Erat autem difcrimen eo quod nunc ab ipfa magis ad commiffuram accedebat, nunc ab ipfa magis diducebatur in longitudinem vel latitudinem membri. Mirabar autem quodammodo, qui fieret ut Hippocrates hoc nunquam viderit; ex recentioribus vero unus dicat femel fe vidiffe, alter bis. Nemo autem ita faepe ficut nos hactenus confpeximus et forte rurfus etiam confpiciemus. Exiftimamus autem non cafu, fed ratione id nobis accidiffe, ut deinceps oftendemus. In Afia noftra primum infpeximus humerum ita prolapfum quum Smyrnae adhuc a praeceptoribus erudiremur. Eft autem haec urbs multo major illa cujus ubique meminit Hippocrates, ut qui ibi plurimum effemus. Poft trigefimum et fecundum annum Romae degimus, quam urbem tot homines habitant, ut Polemo rhetor eam celebrans dixerit terrae habitatae compendium. Quod autem quater hactenus ejusmodi cafus evenerit patere plane poteft eo quod omnes

κοινοῦσθαι περὶ τῶν παραδόξων ὀφθέντων, οὐ μόνον ἐν Ῥώμῃ λαθεῖν οὐκ ἐδύνατο συμβαῖνόν τι τοιοῦτον, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὸν λιμένα καὶ τὴν πλησίον αὐτοῦ πόλιν ἣν Ὀστίαν ὀνομάζουσι διὰ τὸ καὶ τοὺς ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρίοις ἰατρεύοντας ἅπαντας εἶναι φίλους, οὔσι καὶ αὐτοῖς πολυανθρώποις. αἱ δὲ πόλεις, ὧν Ἱπποκράτης ἐμνημόνευσεν, ὡς ἐν αὐταῖς ἐπὶ πλέον διατρίψας ἑνὸς ἀμφόδου τῶν ἐν Ῥώμῃ πλείονας οὐκ εἶχον οἰκήτορας. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν ἐν πόλει πλῆθος ἀνθρώπων ἐχούσῃ πλείους ὁμοίως παθόντας. ἔτι δὲ κἀκεῖνο διδαχθεὶς ἀπὸ τῆς πείρας εἰς τὴν τῆς αἰτίας εὕρεσιν ἐποδηγήθην. ἔνιοι (586) μὲν γὰρ ἐν παλαίστραις τοιούτῳ τρόπῳ πεσόντες, ἐνίοις δὲ ἔοικεν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν γενέσθαι. δύο γάρ τινες τῶν ὀφθέντων μοι τὴν μὲν ἔκπτωσιν ἔλεγον εἰς μασχάλην γεγονέναι, μοχλευόντων δὲ ἀμαθῶς τῶν ἰατρῶν σφηνωθῆναι τὸ ἄρθρον, οὐχ ὡς ἑωρᾶτο κατὰ συμβολὰς τῶν μυῶν· ὥστε τῷ κατὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων πόλιν πλήθει, εἰ προσθείης τὰς εἰρημένας αἰτίας δύο, ζητήσεις οὐ διὰ τί τοσούτους γε εἶδον, ἀλλὰ διὰ τί γε οὐχὶ

medici, ut posui, mecum communicarent, quaecunque praeter opinionem nacti essent, ac non modo Romae nihil latere hujusmodi potuit, sed neque in portu atque in proxima urbe quam Ostiam nominant; quum omnibus amicis uterer quicunque illis locis medicinam exercerent, quae et ipsa frequentissima sunt. At urbes quarum meminit Hippocrates, ubi diutius egit, non plures incolunt quam Romae vicum unum. Nihil ergo mirum, si in frequentissima urbe plures incidunt in idem malum. Illud praeterea experientia discens ductus sum ad causam inveniendam; nonnullis enim palaestra, nonnullis medicorum opera visus est articulus eo modo excidere. Nam duo quidem ex iis quos vidi articulum in alam venisse mihi retulerunt; medicis autem imperite urgentibus musculorum complexu arcte contentum fuisse secus ac principio apparuisset. Quocirca si Romae has duas causas praeter hominum frequentiam adjicias, requires non quidem cur tot nactus

πλείους εἶδον, οἷς οὕτως ἐξήρθρησεν. ἐπὶ γάρ τοι τῶν Ἱπποκράτους χρόνων οἱ ἰατρεύοντες ἐμεμαθήκεισαν νομίμως καὶ μάλιστα περὶ τὰς τοιαύτας χειρουργίας τέχνην. οἱ δὲ νῦν μὴ μαθόντες ὅλως ἢ παντάπασιν ὀλίγῳ χρόνῳ μαθόντες· εἶτα τῶν παλαισμάτων τῇ ἐμπειρίᾳ θαυμαστὸν ὅσον ἐπιδέδωκε τῶν διδασκόντων αὐτὰ πολυειδῶς ἐκστρεφόντων καὶ λυγι- [304] ζόντων τὰ κῶλα. ζητήσεις οὖν, ἔφην, οὐ διὰ τί τοσούτους εἶπον, ἀλλὰ διὰ τί πλείους οὐκ εἶδον ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἀνθρώπων ὑπὸ πολλῶν μὲν παιδοτριβῶν, παμπόλλων δὲ ἰατρῶν ἀμαθῶν εἰς τοιαύτας ἐξαρθρήσεις ἀγομένων. ἡ δ' οὐκ ἐμβολὴ καίτοι τῶν ἐξαρθρημάτων τοῖς αὐτοῖς τάσσεται σκοποῖς, ἀντιτάσει τε καὶ μοχλείᾳ καὶ ἀποθέσει. προσήκει δὲ οὐκ ἐπὶ μασχάλης ἐκπτώσεως, οὕτω καὶ νῦν μὲν μοχλεύειν. ἐπ' ἐκείνης μὲν γὰρ ἔδει πρόσω πρῶτον, εἶτ' ἄνω τὸ ἄρθρον ἄγειν, ἄχρις ἂν ἐπ' εὐθείας γένηται τῇ κοιλότητι. νῦν δὲ ἐπειδὴ πάντως μὲν ἐν τοῖς πρόσω μέρεσι τῆς διαρθρώσεώς ἐστιν, ἤτοι δ' ἐγκέκλειται πρὸς τὴν ἔνδον ἢ τὴν ἔξω χώραν ἐσφηνωμένον ἐν τοῖς μυ-

ſim, quibus humeri articulus ita prociderit, ſed cur non plures. Hippocratis enim ſaeculo medici optime artis praecepta diſcebant, atque ea praeſertim quae ad hujusmodi manus operam pertinent. Ea nunc a medicis vel nullo modo addiſcuntur, vel certe exiguo temporis ſpatio; deinde palaeſtrae uſus mirum in modum increvit, ubi ejus magiſtri membra variis modis contorquent atque pervertunt. Requires igitur, ut dixi, non cur tot, ſed cur in tot hominum millibus non plures viderim quos magiſtrorum numerus in palaeſtra et inſcitia medicorum in hujusmodi noxam compulerit. Reſtituuntur autem luxata haec iisdem conſiliis ſcilicet extendendo, impellendo et collocando. Non convenit autem ita impellere in hoc caſu, ſicut quando in aliam articulus eruperat. Ibi enim opus erat articulum primo in priorem partem, deinde ſurſum adducere, dum collocaretur e regione ſui cavi. Nunc autem quum penitus in priori parte commiſſurae ſit, ſive in interiorem ſive in exteriorem partem adſtrictus a mu-

σὶν ὠθεῖν αὐτὰ χρὴ πρὸς τὴν ἐναντίαν χώραν ἐμβαλόντα τῶν μυῶν ἀνασπασθὲν εἰς τὴν μασχάλην ἐνεχθῆναι. μάλιστα μὲν οὖν οὔτε ἡ ἀντίτασις ἐᾷ γενέσθαι τοῦτο, καὶ κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἀντίτασιν οὐδὲ χεῖρόν ἐστιν ἠσφαλίσθαι τὸ κατὰ τὴν μασχάλην χωρίον, ὡς ἐπράξαμεν ἐν Σμύρνῃ περὶ τὸ γενόμενον οὕτως ἐξάρθρημα. κατὰ παλαίστραν μὲν γάρ τινι συνέβη διαπλωθείσης τῆς χειρὸς ὑπὸ τοῦ παλαίοντος, ὅστις μάλιστα τρόπος εἰς τὸ πρόσω δύναται μεταστῆσαι τὸ ἄρθρον. ὕπτιον δὲ κατακλίναντες τὸν πεπονθότα τὴν ἀντίτασιν ἐποιησάμεθα τῇ διὰ τῆς πτέρνης παραπλησίαν ὄπισθεν μὲν καθίσαντές τινα, περιβάλλοντες δὲ τὴν μασχάλην πλατὺν ἱμάντα προϋποβεβλημένου τινὸς εἰς τὸ κοῖλον ἐκπληρώματος. αὐτοὶ δὲ, ὡς ἔφην, ἔξω τῶν προσφιγγόντων τὸ ἄρθρον μυῶν ἀπώσαντες, εἶτ᾽ ἀνέντες τὴν κατάτασιν ἐπετρέψαμεν ἀνασπασθῆναι πρὸς τῶν μυῶν εἰς ἑαυτοὺς συντρεχόντων ἐμβληθῆναι τῇ κοιλότητι. τοῦτο μὲν οὖν εὐκόλως ἐνέπεσε· καὶ γὰρ παραχρῆμα κατ᾽ αὐτὴν τὴν παλαίστραν ἐπεχειρήσαμεν τῇ θεραπείᾳ. καὶ ἤρκεσέ γε ἡ τῆς πεπον-

fculis inclinetur, impellere ipfum oportet ad contrariam regionem. In qua faciendo periculum eft ne ipfe deorfum lapfus a mufculis in alam trahatur, quam rem in diverfa extendentes praecipue vitamus. Non eft autem abs re, dum in diverfa contenditur, locum fepire qui fub ala eft, quod nos Smyrnae fecimus ad articulum in priorem partem elapfum. Accidit autem in palaeftra, quum brachium cuidam a luctante duplicaretur, fub quo modo potiffimum articulus in priorem partem prorumpit, nos vero homine refupinato intenfionem in contrarias partes adhibuimus fimilem illi quae per calcem fit, quodam a pofteriori parte fedente, ac loro lato fub ala injecto, finu aliqua re prius completo. Nos, ut diximus, articulum e mufculis quibus adftringebatur expellentes, dein remiffa intenfione fivimus attractum a mufculis in fe ipfos recurrentibus in fuum locum reponi. Hic igitur prompte reftitutus eft, in palaeftra enim protinus curationem aggreffi fumus, fatisque fuit affectum brachium a nobis ipfis

θυίας χειρὸς ἡ κατάτασις ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν γινομένη, καθάπερ ἐπὶ τοῦ διὰ τῆς πτέρνης τρόπου, ἄλλοτε δὴ καὶ διὰ βρόχου τὴν κατάτασιν ἐποιησάμεθα. χρὴ δὲ ἰσότονον εἶναι τὸν βρόχον, οἷός ἐστιν ὅ τε διπλοῦς καρχήσιος ὅ τ' ἐκ δυοῖν διαντέων· ἄλλοτε δὲ κεχρονισμένου τοῦ ἐξαρθρήματος ἐδεήθημεν τοῦ Ἱπποκρατείου βάθρου, περὶ οὗ ποιήσει τὴν διδασκαλίαν αὐτὸς ἐπὶ προήκοντι τῷ συγγράμματι, νυνὶ δὲ ἀρκέσει τῶν κατολισθημάτων. ἑξῆς οὖν αὐτῷ περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν τῶν σωμάτων, ἐν οἷς ἧττον καὶ μᾶλλον ἐκπίπτει τὰ ἄρθρα διδάσκοντι συνακολουθήσομεν.

---

## κδ'.

**Εἰδέναι μὲν οὖν χρὴ ὅτι φύσιες φυσίων μέγα διαφέρουσιν ἐς τὸ ῥηϊδίως ἐμπίπτειν τὰ ἐκπίπτοντα. διενέγκοι μὲν γὰρ ἄν τι καὶ κοτύλη κοτύλης, ἡ μὲν εὐυπέρβατος ἐοῦσα, ἡ δὲ ἧσσον. πλεῖστον δὲ διαφέρει καὶ τῶν νεύρων ὁ σύνδεσμος, τοῖσι μὲν ἐπιδόσιας ἔχων, τοῖσι δὲ ξυντεταμένος ἐών.**

---

extendi, non fecus atque in eo reponendi modo, ubi calce utimur, interdum etiam extendendi caufa laqueum injicimus. Sit autem laqueus ex iis qui facultatem habent extendendi aequaliter, qualis eft duplex carchefius, qui ex duabus habenis conficitur. Sed ubi jam diu procidit, opus fuit fcamno Hippocratis quod ipfe in fequentibus tradet. Haec de articulo prolapfo. Pergamus jam ad ea quae tractat de corporum varietate, quibus magis aut minus humeri caput elabitur.

---

## XXIIII.

*Illud autem ignorare non oportet, quod in luxatis facile reftituendis naturae a naturis plurimum differunt et multum cavum a cavo diftat: nam hoc quidem facilius, illud vero minus facile fuperatur; multum etiam difcriminis eft inter eos quibus nervorum conjunctio laxa eft et quibus tenfa.*

Συντελέσας τὸν περὶ τῶν ἐμβολῶν λόγον ἤρξατο νῦν διδάσκειν αἰτίας. τισὶν ἐκπίπτει μὲν οὖν ῥᾳδίως ἐμβάλλεταί τε χωρὶς τῆς μεγάλης πραγματείας ὁτιοῦν ἄρθρον. ἐν οἷς δὲ ἐκπίπτει ὀλιγάκις, ἐμβάλλεταί γε χαλεπῶς. εἴρηται δ' ὑφ' ἡμῶν ἔμπροσθεν ἤδη τήν τε τῶν ὀστῶν διάρθρωσιν ἀντιωμένων, τήν τε τῶν προκειμένων αὐτοῖς μυῶν, ἤτοι συντονίαν ἢ χαλαρότητα.

κδ'.

[305] *Καὶ γὰρ ἡ ὑγρότης τοῖσιν ἀθρώποισι γίνεται ἡ ἐκ τῶν ἄρθρων διὰ τῶν νεύρων τὴν ἀπάρτισιν ἢ χαλαρά τε εἴη φύσει καὶ τὰς ἐπιτάσιας εὐφόρως φέρῃ. συχνοὺς γὰρ ἄν τις ἴδοι, οἳ οὕτως ὑγροί εἰσιν, ὥστε ὁπόταν ἐθέλωσι, τότε αὐτοῖσι τὰ ἄρθρα ἐξίστανται ἀνωδύνως καὶ καθίστανται ἀνωδύνως.*

Ἐνηλλαγμένως μοὶ δοκεῖ τὴν ἑρμηνείαν ποιεῖσθαι· διὰ γὰρ τὴν ὑγρότητα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου γιγνομένων

Quum fermonem de reftituendo abfolverit, caufam docere incipit quamobrem nonnullis facile quivis articulus excidit ac fine magno negotio reponitur, nonnullis contra raro accidit, fed magno negotio reftituitur. Qua in re nos fupra et offium commiffuras caufati fumus et fuperinjectos mufculos valentes aut laxos.]

XXIV.

*Quibusdam enim hominibus humor in articulis eft propter adjunctos nervos, fi natura laxi fuerint et extendi facile patiantur. Complures autem videre licet ita humidas, ut ubi velint fine dolore articulos fua fede moveant atque item fine dolore reftituant.*

Commutaffe mihi fermonem videtur, quum nervofa corpora laxiora fiant ob humorem hominis naturalem; at

τῶν νευρωδῶν σωμάτων χαλαρῶν, οὐ διότι ταῦτά ἐστι χαλαρὰ, διὰ τοῦτο ὑγραινομένων τῶν περὶ τὰ ἄρθρα. ἡ λέξις αὐτοῦ τὸ ἐναντίον εἴρηκε, δοκεῖ μοι βουληθεὶς τὴν ἑτοιμοτάτην ἐπὶ πλέον ἔκτασιν τῶν νευρωδῶν ποιεῖσθαι σωμάτων, ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων ὑγρότητος οὐ κρατῆσαι τούτων κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, ἀλλὰ χρησάμενος οὐ κυρίως λίαν συνδέσμῳ πρὸς τὴν τῆς αἰτίας νόησιν ἄγει τοὺς ἀναγινώσκοντας.

κε'.

*Διαφέρει μέντοι καὶ σχέσις τις σώματος· τοῖσι μὲν γὰρ εὖ ἔχουσι τὸ γυῖον καὶ σεσαρκωμένοισιν ἐκπίπτει τε ἧσσον, ἐμπίπτει τε χαλεπώτερον. ὅταν δὲ αὐτοὶ σφῶν αὐτῶν λεπτότεροι καὶ ἀσαρκότεροι ἔωσι, τότε ἐκπίπτει τε μᾶλλον, ἐμπίπτει τε ῥᾷον. σημεῖον δὲ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει τόδε· τοῖσι γὰρ βουσὶ τότε ἐκπίπτουσι μᾶλλον οἱ μηροὶ ἐκ τῆς κοτύλης, ἡνίκα ἂν αὐτοὶ σφῶν αὐτῶν λεπτότατοι ἔωσι. γίνονται δὲ καὶ βόες λεπτότατοι τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος, τότε οὖν καὶ ἐξαρθρέουσι μάλιστα. εἰ δή τι καὶ τοιοῦτο δεῖ ἐν ἰητρικῇ γράψαι, δεῖ δέ.*

non propterea quod laxiora ſint, idcirco humor ſit in articulis, cujus oppoſitum indicant Hippocratis verba. Videtur autem mihi voluiſſe nervoſa corpora propter humorem hominis facile plurimum extendi, non tamen hoc ſua oratione aſſequitur, ſed particula propter abuſus lectorem adducit ad intelligendam cauſam.

XXV.

*Differunt etiam inter ſe corporis habitus: quibus enim membrum boni habitus eſt et carnoſum, articulus minus excidit et aegrius reponitur; quibus quam ſoleat tenuius eſt et minus carnoſum, magis elabitur et facilius reſtituitur. Cujus rei indicio ſunt boves, quibus femur ſuo cavo magis erumpit, tunc quum ipſi emacreſcunt. Emacreſcunt autem boves maxime ultima hieme. Tunc igitur maxime his articuli luxantur, modo tale quid in medicina ſcribere conveniat, ſed certe convenit.*

*Αἱ μὲν φύσεις καὶ διαφοραὶ τῶν ἄρθρων, ἐφ᾽ αἷς ἢ τὸ ῥαδίως ἢ μόγις αἵ τε ἐξαρθρήσεις καὶ ἐμβολαὶ γίνονται, δύο εἰσὶν, ἃς ἐγὼ πολλάκις εἶπον ἔν τε τῇ πρὸ ταύτης ἔγραψα ῥήσει. προσέρχεται δὲ αὐταῖς ἐνίοτε καὶ τρίτη, περὶ (587) ἧς νῦν διδάσκει, κατὰ πάχος τε καὶ λεπτότητα τοῦ σώματος γιγνομένη, ἣν ὀνομάζουσι σχέσιν. ὅσοι γὰρ ἂν εὑρεθῶσιν εὐσαρκότεροι γενηθεῖσιν ἑαυτῶν οἱ ἄνθρωποι, τοσούτῳ δυσκολώτεροι αἵ τε ἐμπτώσεις τῶν ἄρθρων αὐτοῖς, αἵ τε ἐμβολαὶ συντελοῦνται διὰ τὸ σφίγγεσθαι πανταχόθεν αὐτὰ τῷ πλήθει τῶν σαρκῶν. ἔμπαλιν δὲ τοῖς λεπτυνθεῖσι χαλαρὸν μὲν τὸ δέρμα γίνεται τῶν περικειμένων ταῖς ἀρθρώσεσι σαρκῶν ὀλίγοισί τε εἰκῇ ταῖς διαρθρώσεσιν. ἐὰν μέντοι τις ἰσχνὸς ᾖ φύσει, κάκιον οὐδὲν ἔχει τοῦ παχυτέρου. δέδεικται γὰρ ἐν τοῖς περὶ κράσεων ὁ μὲν ἰσχνότερος φύσει ξηρότερος ὢν τὴν κρᾶσιν, ὁ δὲ παχύτερος ὑγρότερος, ὥστε τῶν μὲν ἰσχνῶν σύντονος οὖσα τῶν μυῶν ἡ οὐσία σφίγγει τὴν διάρθρωσιν, τῶν δὲ παχυτέρων, καθόσον μὲν πλείους αἱ σάρκες εἰσὶν, ἀποκλείουσί γε τὴν πέριξ τῶν ἀρ-*

Naturae atque articulorum differentiae, fub quibus ipfi feu prompte feu vix procidunt et revertuntur, duae funt, quas faepius recenfui, quum in fuperioribus habeantur. Illis nonnunquam tertia accedit quam nunc exfequitur a craffitudine vel macie corporis orta, quam *σχέσιν*, id eft habitum, dicunt. Hominibus enim quo habiliores efficiuntur eo articuli aegrius excidunt ac reponuntur, quoniam carnis copia undique conftringuntur; contra iis qui emacrefcunt relaxatur cutis ejus carnis quae commiffuram complectitur, parumque prohibet quominus articulus excidat et revertatur. Nec quidquam deterius agitur cum his qui natura graciliores funt quam cum his qui pleniores. Oftendimus enim in libro de temperamentis graciliorem effe naturae ficcioris, pleniorem magis madere. Quocirca mufculi quum gracilibus robuftiores fint, commiffuram coarctant, plenioribus caro, quatenus magis abundat, adftringit id quod articulum ambit; quatenus

θρων χώραν, καθόσον δὲ μαλακαὶ ῥᾳδίως ἀνατρέπονται, παραδέχουσαι τὰς κεφαλὰς ἑξῆς τῶν ἐξισταμένων φαλακρῶν ὀστῶν, ὥστε ἀνίστασθαι τὰ κατὰ τὰς ἐκπτώσεις ἑκατέροις. εἰ μέντοι τις εὔσαρκος φύσει κατά τινα καιρὸν ἰσχνότερος ἑαυτοῦ γίνηται, ῥᾷον ἂν ἐκπίπτει τε τούτῳ καὶ αὖθις ἐμπίπτει κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἢ πρόσθεν, ὥσπερ καὶ εἰ σαρκωθείη τις ὢν φύσει λεπτὸς, ἐκπίπτει τ' ἂν αὐτῷ μό-[306]γις, ἐμβάλλοιτό τε χαλεπῶς, τούτου τε λόγου τὰ κατὰ τοὺς βοῦς φαινόμενα γράφει μαρτύρια σαφῶς ἑρμηνεύων, ὡς μηδεμιᾶς ἐξηγήσεως δεῖσθαι, πλὴν εἰ λέξις τις εἴη μία που καὶ δύο τοιαῦται, περὶ ὧν ἐπισημανοῦμαι κἀγώ.

---

### κστ'.

*Καλῶς γὰρ Ὅμηρος καταμεμαθήκει ὅτι πάντων τῶν προβάτων βόες ὅτι μάλιστα πονέουσι ταύτην τὴν ὥρην καὶ βοῶν οἱ ἀρόται, ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα ἐργάζονται. τούτοισι τοίνυν ἐκπίπτει μάλιστα, οὗτοι γὰρ μάλιστα λεπτύνονται· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα βοσκήματα δύναται βρα-*

autem mollis est, facile pervertitur, quum rotundorum ossium quae sua sede moventur capita admittat, sicut utrique quod ad articulos excidentes attinet, aequales sint. Si quis tamen habitior aliquando emacrescit, facilius huic articuli elabuntur ac rursus reconduntur tunc quam antea. Non secus etiam si quis natura gracilis carne impleatur, ei vix procidit atque aegre revertitur. Quam rem comprobat per ea quae in bobus apparent, ita aperte loquutus, ut nulla explanatione opus sit, nisi alicubi in uno vel altero vocabulo quae a me notabuntur.

---

### XXVI.

*Recte enim scripsit Homerus ex omni pecore boves tempore hoc maxime pati, atque inter boves qui arant, quum hieme laborent: his igitur maxime articulus excidit, quoniam maxime extenuantur. Namque aliud pecus pascere exiguas herbas potest, bos non item, priusquam*

χεῖαν τὴν πόην βόσκεσθαι, βοῦς δὲ οὐ μάλα, πρὶν βαθεῖα γένηται. τοῖσι μὲν γὰρ ἄλλοισιν ἐστι λεπτὴ ἡ προβολὴ τοῦ χείλεος, λεπτὴ δὲ ἡ ἄνω γνάθος, παχεῖα δὲ καὶ ἀμβλεῖα ἡ ἄνω γνάθος, διὰ ταῦτα ὑποβάλλειν εἰς τὰς βραχείας πόας οὐ δύνανται.

---

Πρόβατα νῦν εἶπεν ἅπαντα τὰ βοσκήματα, καθάπερ ἐν τῷ περὶ ἱερῆς νόσου γέγραπται κατὰ λέξιν οὕτως· οὐκ ἔστιν ἄλλο πρόβατον οὐδὲν ἢ βόες καὶ αἶγες. καὶ τὸ παρὰ τῷ ποιητῇ τοιοῦτόν ἐστιν, ἔνθα φησί·

Πολλά τέ οἱ πρόβατ' ἐστί.

βούλεται γὰρ ἀγέλας βοσκημάτων δηλοῦν. ἐχρήσαντο καὶ ἄλλοι οὕτως τῶν παλαιῶν τῇ φωνῇ.

---

κζ'.

*Τά τε αὖ μώνυχα τῶν ζώων, ἅτε ἀμφώδοντα ἐόντα. δύναται μὲν γὰρ σαρκάζειν, δύναται δὲ ὑπὸ τὴν βραχεῖαν*

*grandiores fiant. Aliud enim pecus tenuem habet labrorum prominentiam, tenues item malas; bobus contra labrorum prominentia crassa est, malae autem hebetes et crassae atque idcirco exiguis herbis non possunt eas subjicere.*

---

Pecus πρόβατα nunc dixit significare volens universum pecus, quemadmodum et in libro de morbo comitiali, ubi ad verbum legitur: οὐκ ἔστιν ἄλλο πρόβατον οὐδὲν ἢ βόες καὶ αἶγες. Simile quid apud poëtam legitur ubi ait:

Πολλά τέ οἱ πρόβατ' ἐστί.

Vult enim significare gregem pecudum armentumque, quam vocem e majoribus multi similiter usurparunt.

---

XXVII.

*Verum animalia quae solidi pedis sunt, utpote quae utrimque sint dentata, vellere possunt et exiguis herbis den-*

πόην ὑποβάλλειν τοὺς ὀδόντας καὶ ἥδεται τῇ οὕτως ἐχούσῃ πόῃ μᾶλλον ἢ τῇ βαθείῃ. καὶ γὰρ τὸ ἐπίπαν ἀμείνων καὶ στερεωτέρη ἡ βραχεῖα πόη τῆς βαθείας, ὅτι καὶ πρὶν ἐκκαρπεῖν τὴν βαθεῖαν. διὰ τοῦτο οὖν ἐποίησεν ὧδε τάδε τὰ ἔπη·

ὡς δ' ὁπότ' ἀσπάσιον ἔαρ ἤλυθε βουσὶν ἕλιξιν.

ὅτι ἀσμενωτάτη τοῖσι αὐτοῖσιν ἡ βαθεῖα πόη φαίνεται. ἀτὰρ καὶ ἄλλως ὁ βοῦς χαλαρὸν φύσει τὸ ἄρθρον τοῦτο ἔχει μᾶλλον τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο καὶ εἰλίπουν ἐστὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ζώων καὶ μάλιστα ὅταν λεπτὸν καὶ γηραλέον ἔῃ, διὰ ταῦτα πάντα καὶ ἐκπίπτει βοΐ μάλιστα. πλείω δὲ γέγραπται περὶ αὐτοῦ, ὅτι πάντων τῶν προειρημένων ταῦτα μαρτύριά ἐστι. περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος, τοῖσιν ἀσάρκοισι μᾶλλον ἐκπίπτει, ὡς θᾶσσον ἐμπίπτειν ἢ τοῖσιν εὖ σεσαρκωμένοισι καὶ ἧσσον ἐπιφλεγμαίνουσι τοῖσιν ὑγροῖσι καὶ τοῖσιν ἀσάρκοισιν ἢ τοῖσι σκελιφροῖσι καὶ σεσαρκωμένοισι.

---

*tes ſubjicere gaudentque ejusmodi herba magis quam grandiori. Omnino enim melior eſt ac firmior exigua herba quam quae grandis eſt, antequam ad maturitatem veniat; ac propterea ſcripſit:*

*Sicut quando redit gratum ver bobus in orbem,*
*Crura quibus vertuntur,*

*quoniam grandior herba jucundiſſima illis videtur. Sed et bos natura hunc articulum laxiorem reliquis habet, atque ea de cauſa pedem circumvolvit magis quam cetera animalia, praeſertim ubi macie ſenioque confectus ſit; quas ob res omnes bovi maxime prolabitur. Plurima de ipſo ſcripta ſunt, quoniam haec fidem faciunt eorum omnium quae propoſita ſunt. Sed ut eo revertatur oratio unde digreſſa eſt, gracilibus magis prolabitur articulus ac citius reponitur quam iis qui bono habitu ſunt; minusque inflammatione tentantur madentes ac graciles quam ſicci et carnoſi.*

---

Τὸ σαρκάζειν ἔνιοι μὲν δηλοῦν φασι συνάγειν ἀλλήλοις τὰ χεῖλη σφοδρῶς οὕτως, ὡς δύνασθαι καὶ ἀποσπᾶσθαί τι βοτάνης μέρος ὑπ᾿ αὐτῶν, ἔνιοι δὲ τὸ τοῖς ὀδοῦσι τὸ κάτω μετὰ τοῦ ἄνω ἐργάζεσθαι ταὐτὸ, ἐπειδὴ καὶ οἱ σαρκάζοντές τινες δάκνουσι τοῖς ὀδοῦσι τὸ χεῖλος. ἀλλ᾿ ἐκεῖνοι μὲν τοῖς ἄνωθεν ὀδοῦσι τὸ κάτω χεῖλος δάκνουσι, τὰ δὲ μηρυκίζοντα τὸν κάτω στοῖχον μόνον ἔχοντα τῶν ὀδόντων, χρῆ-[307]σθαι πρὸς τοὺς δάκνοντας. διότι μὲν ὠνόμασται, φασὶ, σαρκάζειν, ἐπειδὴ καὶ σαρκοφαγοῦντα τοῖς ζώοις ἑκατέροις χρῆται· καὶ τούτοις ἔοικε τὰ συμφραζόμενα τῇ λέξει μαρτυρεῖν, οὐ τὰ μηρυκίζοντα τῶν ζώων εἰρηκότος αὐτοῦ σαρκάζειν, ἀλλὰ τὰ τοὺς δύο τῶν ὀδόντων ἔχοντα στοίχους ἃ καλοῦσιν ἀμφόδοντα. ταῦτα μὲν δύναται καὶ τὰς βραχείας νέμεσθαι πόας, τουτέστι βοτάνας, οἷον ἵπποι καὶ ὄνοι καὶ ἡμίονοι. τῶν δὲ τὸν ἕνα στοῖχον ἐχόντων ἐκεῖνα μόνα δύνανται, οἷς λεπτὴ τοῦ χείλους ἐστὶ προβολὴ καὶ διὰ τοῦτο

Vellere Hippocrates σαρκάζειν dixit, quo vocabulo nonnulli fignificari volunt labra vehementer inter fe conjungere, fic ut herbae partem avellant; alii inferioribus dentibus cum fuperiori labro idem efficere: nam qui derident, σαρκάζοντες Graece dicuntur, dentibus labrum mordent. Verum illi quidem fuperioribus dentibus mordent labrum inferius; animalia vero quae ruminant, quum inferiorem tantum dentium ordinem habeant, eo ad mordendum utuntur, ac propterea accipiunt alii vocabulum σαρκάζειν in illis quae dentes inter fe committunt, quoniam quae carnem vorant σαρκοφαγοῦντα vocantur, tam fuperioribus quam inferioribus dentibus utuntur, atque his videntur favere verba Hippocratis, quum σαρκάζειν dixerit non de iis quae ruminant, fed de iis quae utrimque dentes habent, quae ἀμφόδοντα Graece nuncupantur. Haec quidem pafcere exiguas herbas poffunt, cujusmodi funt equi, afini, muli; at ex iis quae ab una parte tantum funt dentata illa dumtaxat, quibus labri prominentia tenuis eft, atque idcirco inter animalia quae herbis ve-

μόνοι τῶν βοτάνας ἐσθιόντων ζώων οἱ βόες ἀποροῦσι τροφῆς ἐν χειμῶνι, διότι μήτε σαρκάζειν δύνανται τὴν βραχεῖαν πόαν, τουτέστι τοῖς ὀδοῦσιν ἀποτέμνειν αὐτὴν, μηδὲ τοῖς χείλεσι παραλαμβάνειν δύνασθαι τὴν βραχεῖαν πόαν ὁμοίως αἰξὶ καὶ προβάτοις. ταῦτα μὲν οὖν τὰ τρία γένη τῶν ζώων ἔχει χηλάς. μώνυχα δέ ἐστι τὰ ἀμφόδοντα, συνηρημένου τοῦ ὀνόματος, ὥς φασιν οἱ τὰς ἐτυμολογίας τιμῶντες, ἐκ τοῦ μονώνυχας, ἐπειδήπερ ἔχουσιν ὅνων ὄνυχας. τοιοῦτον γὰρ ἐν τοῖς ὅπλοις ἔχουσι ζώοις, οἷς ἐστὶ τὸ κατ᾽ ἄκρους τοὺς πόδας, οἷον ἀνθρώποις οἱ ὄνυχες, καὶ ἧσσον ἐπιφλεγμαίνει τούτοις, ὅτι καὶ ῥᾷον ἐκπίπτει. τούτῳ γὰρ ἕπεται καὶ τὸ τὸ ἐμβάλλεσθαι, τούτοις δ᾽ αὖ πάλιν τὸ μικρὰν ἢ μηδ᾽ ὅλως ἕπεσθαι φλεγμονήν. ἐν γὰρ ταῖς βιαίοις ἐκπτώσεσιν, ὥσπερ καὶ ταῖς ἐμβολαῖς, ὀδύναι γίνονται τοῖς μυσὶν, αἷς ἕπονται φλεγμοναί.

---

fcuntur foli boves hieme paftu indigent, quoniam nequeunt exiguam herbam aut *σαρκάζειν*, id eft dentibus abfcindere aut labris prehendere. Boves enim non habent labra ita tenuia, ut exiguam herbam circumplicare atque comprehendere poffint, quemadmodum et caprae et oves. Haec tria animalium genera multifidos pedes habent, fed folidi pedis funt quae utrimque funt dentata. Appellantur autem Graece *μώνυχα* contracto vocabulo, ut afferunt qui nominum interpretationem excolunt, a dictione *μονώνυχα*, eo quod unum unguem habeant Graeci *μόνον ὄνυχα* dicunt; folidipedum enim pedes extremi unguibus hominis refpondent, minusque inflammatione tentantur quum facilius articulus excidat, fequitur ut fimiliter recondatur; quo fit ut nulla vel certe quam minima inflammatio fuperveniat. Namque ubi magna vi procidat ac revertatur, mufculi dolore vexantur, quem fubfequitur inflammatio.

---

κη'.

(588) *Καὶ ἧσσόν γε δέδεται ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον· ἀτὰρ καὶ ἢ μύξα πλείων ὑπείη τοῦ μετρίου, μὴ ξὺν φλεγμονῇ δὲ, οὕτως ἂν ὀλισθηρὸν εἴη. μυξωδέστερα γὰρ τοὐπίπαν τὰ ἄρθρα τοῖσιν ἀσάρκοισιν ἢ τοῖσι σεσαρκωμένοισίν ἐστιν.*

Ἅπαντα δύναται λέγειν διττὸν ὄντα χρόνον τόν τε μετὰ τὴν ἐμβολὴν εὐθέως, ἐν ᾧ θεραπεύονται τὰ φλεγμαίνοντα μόρια καὶ τὸν τῆς διαδεχομένης αὐτὸν ἑξῆς ἀοχλήτου καταστάσεως. ὁ μὲν γὰρ μετὰ τὴν ἐμβολὴν εὐθέως, ὅταν μετὰ φλεγμονῆς ᾖ, δι' αὐτὴν ἐκείνην ἔχει ἐσφιγμένον τὸ ἄρθρον, ὡς καὶ αὐτὸς εἴρηκεν, ὁ δὲ μετὰ τὴν θεραπείαν ὅτι σύντονός ἐστιν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων ἡ τῶν μυῶν οὐσία καὶ ὅτι διὰ τὰς ἐπιγινομένας φλεγμονὰς μεγάλας οὔσας ὑπολείπεταί τις ἐν τοῖς μυσὶ σκληρότης, ὡς ὑπὸ δεσμοῦ σφίγγεται τὸ ἄρθρον.

## XXVIII.

*Minusque in pofterum articulus alligatur. Atqui fi citra inflammationem muci justo plures fuerint, idcirco etiam facile procidet. Fere autem circa articulos muci redundant magis in gracili quam in pleno.*

Quod inquit in pofterum, referri poteft ad duo tempora et ad id quod repofito articulo proximum eft, quum inflammatae partes curantur et ad id quod deinceps citra moleftiam infequitur, eo quidem tempore quod repofito articulo proximum eft, ubi inflammatio fit, articulus ab ipfa conftringitur, quod ipfe etiam narravit. Poft curationem a validis ejusmodi hominum mufculis et a quadam duritie, quam mufculis ingens inflammatio relinquit, articulus quafi vinculo coarctatur.

κθ'.

Καὶ γὰρ αὗται αἱ σάρκες τῶν μὴ ἀπὸ τέχνης ὀρθῶς λελιμαγχημένων αἱ τῶν λεπτῶν μυξωδέστεραί εἰσιν ἢ αἱ τῶν παχέων. ὅσοισι μέντοι ξὺν φλεγμονῇ μύξα ὑπογίνεται, ἡ φλεγμονὴ δήσασα ἔχει τὸ ἄρθρον. διὰ τοῦτο οὐ μάλα ἐκπίπτει τὰ ὑπόμυξα, ἐκπίπτοντα ἂν εἰ μή τι ἢ πλέον ἢ ἔλασσον φλεγμονῆς ὑπεγένετο· οἷσι μὲν οὖν ὅταν ἐκπέσῃ τὸ [308] ἄρθρον καὶ μὴ ἐπιφλεγμήνῃ τὰ περιέχοντα, χρῆσθαί τε ἀνωδύνως αὐτίκα τῷ ὤμῳ δύνανται. οὗτοι μὲν οὐδὲν νομίζουσι δεῖν ἑωυτῶν ἐπιμελεῖσθαι. ἰητροῦ μὴν ἐστι καταμαντεύσασθαι τῶν τοιούτων. τοῖσι τοιούτοισιν ἐκπίπτει καὶ αὖθις μᾶλλον καὶ οἷσιν ἂν ἐπιφλεγμήνῃ τὰ νεῦρα, τοῦτο κατὰ πάντα τῷ ἀνθρώπῳ οὕτως ἔχει καὶ μάλιστα κατ' ὦμον καὶ κατὰ γόνυ. μάλιστα γὰρ οὖν καὶ ὀλισθαίνῃ ταῦτα. οἷσι δ' ἂν ἐπιφλεγμήνῃ τὰ νεῦρα οὐ δύνανται χρέεσθαι τῷ ὤμῳ· κωλύει γὰρ ἡ ὀδύνη καὶ ἡ ξύντασις τῆς φλεγμονῆς. τοὺς οὖν τοιούτους ἰα-

XXIX.

*Sed et caro quoque gracilium, qui arte non fuerint recte extenuati, mucofa magis eft quam eorum qui pleni funt. Ubicunque autem muci cum inflammatione funt, inflammatio articulum illigat, ac propterea non admodum elabitur ubi muci redundant. Qui lapfurus utique fuiffet, nifi locum vel amplius vel minus inflammatio occupaffet. Qui repofito articulo partibus quae juxta funt nulla inflammatione affectis protinus humero uti fine dolore poffunt, hi nulla cura fibi opus effe arbitrantur; fed medici officium eft praefagire contra eorum opinionem, fiquidem his rurfus prolabitur, magis quam quibus nervi inflammatione tentantur. Hoc in omnibus articulis ita habet et praecipue in commiffura humeri cum lato fcapularum offe ac in genu; namque hi praecipue laxantur. At quibus nervi inflammatione vexantur, humero uti non poffunt, dolore enim prohibentur atque inflammatione extendente. His itaque me-*

σθαι χρὴ κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι πολλοῖσιν ὑποδέοντα. ὑποτιθέναι δὲ ἐς τὴν μασχάλην εἴριον μαλθακὸν, καθαρὸν ξυνειλίσαντα, ἐκπλήρωμα τοῦ κοίλου ποιέοντα, ἵνα ἀντιστήριγμα μὲν τῇ ἐπιδέσει ἔῃ, ἀνακωχέῃ δὲ τὸ ἄρθρον. τὸν δὲ βραχίονα ἐς τὸ ἄνω ῥέποντα ἴσχειν χρὴ τὰ πλεῖστα, οὕτω γὰρ ἂν οἴη ἑκάστῳ εἴη χωρίον, ἐς ὃ ὄλισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ ὤμου. χρὴ δὲ ὅταν ἐπιδήσῃς τὸν ὦμον ἔπειτα προσκαταδεῖν τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευρὰς ταινίῃ τινὶ κύκλῳ περὶ τὸ σῶμα περιβάλλοντα.

---

Ὅσοι διὰ λιμὸν ἢ διὰ πολιορκίαν ἢ πένθος ἢ λύπην ἢ ἀνορεξίαν ἐνδεῶς προσφερόμενοι τροφὴν ἐλεπτύνθησαν, οὐκ εὐθέως αἱ σάρκες αὐτοῖς γίνονται ξηραὶ, καθάπερ τοῖς ὑπὸ τέχνης ὀρθῶς λελιμαγχημένοις. ἀλλ' ὑγροτέρας τοὐπίπαν ἐν ἁπάσαις εἴρηκε περιστάσεσιν ἀποτελούσας συντήξεών τινῶν ἐν αὐταῖς γιγνομένων διὰ τὴν ἔνδειαν. οἷς δὲ καὶ λυπεῖσθαι πρόσεστι καὶ μᾶλλον οὗτοι συντήκονται δὴ καὶ

*deri oportet cerato pannisque et multas fascias circumdare; tum lanam mollem ac mundam in alam subjicere, donec id cavum compleatur, ut vinculum fulciat et articulum sustineat. Continere autem humerum oportet plerumque in superiorem partem conversum: sic enim fiet ut humeri caput longe collocetur a loco in quem proruperat. Convenit autem humeri articulo deligato humerum ipsum ad latus devincire, fascia in orbem circa corpus porrecta.*

---

Quicunque seu fame, seu obsidione, seu luctu, seu moerore, sive etiam cibi fastidio alimenti non satis sumentes extenuati sunt, caro non statim siccescit, sicut illis qui arte recte sunt extenuati; sed fere in omnibus propositis casibus madentior efficitur quibusdam tunc ob inopiam liquatis. Magis adhuc tabescunt qui in moerore sunt,

μελεδόνας οἱ ποιηταὶ τὰς λύπας καλοῦσιν ἐν ἴσῳ τὰ μέλη ἐδούσας καὶ κατεσθιούσας. συντήκεται δὲ ἐν αὐταῖς ἥ τε πιμελὴ πᾶσα καὶ ὅση μαλθακὴ καὶ ὅση νεοπαγής ἐστι σάρξ. ὅταν δὲ ἰατρὸς ἑκὼν ἰσχνότερον ἐργάζηταί τι, σῶμα μὲν εὑρημένοις τε τοῦτο πράττῃ καὶ μετὰ τοῦτο τρίβει ὅτε χρή. εἴ τις γένοιτο σύντηξις, ἐκκενοῦν αὐτὴν εἴτε διὰ τῶν ἱδρώτων αἰσθητῶς ἢ λόγῳ θεωρητῶς κατὰ τὴν ἄδηλον αἰσθήσει διαπνοήν. εἰκὸς δὲ δήπου καὶ τῶν ἐδεσμάτων τε καὶ πομάτων οὐκ ἀμελῶς ἔχειν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων ἐπιχειρεῖν εὐλύτους ἐργάζεσθαι τὰς ἐκκρίσεις ἁπάσας, οὐ μόνον ὅσαι διὰ τῆς γαστρὸς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν οὔρων γιγνομένας. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα πανταχόθεν, εἴ τις εἴη κατὰ τὸ σῶμα διὰ τὴν σύντηξιν ὑγρότης περὶ τὴν κένωσιν ἔξω τοῦ σώματος ποιοῖτο. μένουσα γὰρ ἔνδον ὑπομυξώδεις τῷ χρόνῳ τὰς σάρκας ἐργάζεται, κατὰ τὴν ἄδηλον διαπνοὴν ἄνευ τῶν ἄλλων μᾶλλον γιγνομένην. ὅσον μὲν γὰρ ἀκριβῶς λεπτόν ἐστι καὶ ὀῤῥῶδες ἐν τοῖς συντήγμασιν ἀπέρχεταί τε καὶ διαφορεῖται. τὸ δὲ ὑποπαχύτερον ὑπομένει μόνον, ὅπερ

quem Graeci poëtae μελεδῶνα idcirco dicunt, quafi membra edat devoretque; fub hoc itaque adeps omnis tabefcit et quaecunque caro mollis ac recens concrevit. Sed ubi medicus de induftria corpus aliquod extenuat per ea quae excogitavit, moliri id contendit; deinceps frictione utitur, quo tempore opus eft, fi quid liquatur, exhaurire vel per fudorem qui fenfui fubjicitur vel per exfpirationem quae non fenfu, fed ratione percipitur. Ad haec par eft ipfum efculenta aut potulenta non temere dare, fed conari per haec, ut quaecunque educenda funt bene exitum habeant, non modo quae per dejectiones, fed et quae per urinam. Eo enim pacto fi quis in corpore humor liquaretur, undique extra corpus efflueret, nam ubi in corpore maneat, tempore mucofas carnes efficit. Quodcunque igitur tenue omnino ac feri naturam habens liquatur effertur et per exfpirationem, quae fenfu non comprehenditur, magis quam alio modo difcutitur; tantum autem fubfiftit id quod

ἐνὶ τῷ χρόνῳ γλισχρότητά τινα προσλαμβάνον ὅμοιον μύξῃ γίγνεται.

λ'.

*Χρὴ δὲ καὶ ἀνατρίβειν τὸν ὦμον ἡσυχέως καὶ λιπαρῶς. πολλῶν δὲ ἔμπειρον δεῖ εἶναι τὸν ἰατρὸν, ἀτὰρ δὴ καὶ ἀνατρίψιος· ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος οὐ τὸ αὐτὸ ἀποβαίνει. καὶ γὰρ ἂν δήσειεν ἄρθρον ἀνάτριψις χαλαρώτερον τοῦ καιροῦ ἐὸν καὶ λύσειεν ἄρθρον σκληρότερον τοῦ καιροῦ ἐόν. ἄλλα διοριεῖται ἡμῖν περὶ ἀνατρίψιος ἐν ἄλλῳ λόγῳ. τὸν γοῦν τοιοῦτον ὦμον μαλ- [309] θακοῖσι χρὴ χερσὶν ἀνατρίβειν, συμφέρει γὰρ καὶ ἄλλως πρηέως.*

Εἰς τὸ μηδὲν ὑπολειφθῆναι λείψανον τῆς φλεγμονῆς σκιῤῥῶδες ἐπιτήδειός ἐστιν ἡσύχως τε καὶ λιπαρῶς ἡ τρίψις γιγνομένη. χρὴ δ' αὐτὴν ποιεῖσθαι πολυειδῶς, περιφέρεσθαι τὰς χεῖρας ἄνωθέν τε κάτω καὶ κάτωθεν ἄνω·

aliquatenus craffum eft, quod tempore glutinofum efficitur, a mucis non abhorret.

XXX.

*Neceffe eft infuper humeri commiffuram fenfim molliterque perfricare. Opus autem medico eft multarum rerum et frictionis etiam experiente: fiquidem ab eo quod eodem nomine appellatur, non idem effectus oritur, poteft enim frictio laxiorem articulum illigare et jufto duriorem folvere. Verum de frictione alibi pertractabimus. Ergo hanc humeri commiffuram convenit mollibus manibus perfricare tum leniter, quod alioquin utile eft.*

Efficit frictio fenfim molliterque adhibita ne quae remaneant inflammationis reliquiae; varie autem procedat oportet, modo manus a fuperiori parte deorfum, modo ab inferiori furfum ferantur; deinde obliquae non folum

κἄπειτα λοξὰς οὐ κάτωθεν ἄνω μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄνωθεν κάτω. καὶ μὲν δὴ καὶ τὰς ἐν κύκλῳ τε καὶ οἷον ἐγκαρσίας ἀπό τε τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ καὶ αὖθις ἐπ' ἐκείνων ἐπὶ τὰ δεξιὰ, χάριν τοῦ τὰς ἶνας ἁπάσας μαλάττεσθαι τῶν μυῶν. τὸ γὰρ τῆς ἀνατρίψεως ὄνομα τοῖς παλαιοῖς ἀντὶ τοῦ τῆς τρίψεως ἐλέγετο. μὴ τοίνυν ὑπονοήσῃς (589) πῶς ἔδοξάν τινες ἀξιοῦν αὐτὸν ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἄνω ποιεῖσθαι τὴν φορὰν τῶν χειρῶν, ὁπότε τὸν ὦμον ἀνατρίβομεν, ἀλλὰ τὸ ἀνατρίβειν αὐτὸ συμβαίνει ὅλου τοῦ γένους τῶν τρίψεων ὂν δηλωτικὸν οὐ μιᾶς διαφορᾶς τῆς κάτωθεν ἄνω. δῆλον δὲ τοῦτο ποιεῖ λέγων αὐτὸς, ἀλλὰ διώρισται περὶ ἀνατρίψεως ἐν ἄλλῳ λόγῳ· οὐ γὰρ δήπου τὸν περὶ μιᾶς διαφορᾶς λόγον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται, τὰς ἄλλας λιπών. καὶ μέντοι κἀν τῷ κατ' ἰητρεῖον ἁπάσας ἐδήλωσεν αὐτὰς ὀνομάζων κἀκεῖ τὸ γένος ὅλον, ἀνάτριψις δύναται λῦσαι, δῆσαι, σαρκῶσαι, μινυθῆσαι καὶ τὰ τούτοις ἐφεξῆς, ὑπὲρ ὧν ἐν

ab inferiori parte furfum, fed a fuperiori deorfum; poft haec in orbem et quafi transverfe a dextra in finiftram et rurfus a finiftra in dextram, ut mufculorum fibrae omnes molliantur. Majores enim Graeci ad frictionem fignificandam funt mutuati vocabulum *ἀνατρίψεως* pro *τρίψεως*; at nolim tibi perfuadeas, quemadmodum nonnulli exiftimarunt, Hippocratem velle manus in perfricanda humeri commiffura ferri ab inferiori parte furfum, quod *τρίψις* frictionem, *ἀνὰ* furfum fignificet; nam verbum *ἀνατρίβειν* univerfum frictionis genus exprimit, non eam dumtaxat quae ab inferiori parte furfum procedit, quod et ipfe indicavit quum inquit, fed de frictione aliquid pertractabimus, ubi frictionem *ἀνάτριψιν* vocavit. Non enim pollicetur fe de una fpecie tractaturum ceteris omnibus omiffis, fed in libro etiam de officina medici omnes expofuit, genus univerfum *ἀνάτριψιν* appellans, quum inquit: frictio ad refolvendum valet et ad ftringendum, praeter haec ad implendum ac minuendum et quae fequuntur, quae tum in

τε τοῖς εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνήμασι λέλεκται καὶ μέντοι κατὰ τὴν ὑγιεινὴν πραγματείαν εἴρηται τελεώτατα.

---

λα'.

*Τὸ δὲ ἄρθρον διακινέειν μὴ βίῃ, ἀλλὰ τοσοῦτον, ὅσον ἀνωδύνως κινήσεται. καθίσταται δὲ πάντα τὰ μὲν ἐν πλείονι χρόνῳ, τὰ δ' ἐν ἐλάσσονι.*

---

Οὐδέν ἐστι χρησιμώτερον τῆς τοιαύτης κινήσεως ἐν παρακμαζούσαις φλεγμοναῖς. λύει γὰρ αὐτῶν τὸ λείψανον ἅπαν, ἐξ οὗ πέφυκεν ἀμεληθέντος ἀγκυλοῦσθαί τε καὶ δεσμεῖσθαι τὰ ἄρθρα, καλοῦσι γὰρ ἑκατέρως τὸ πάθημα.

---

λβ'.

*Γινώσκειν δὲ εἰ ἐκπέπτωκεν ὁ βραχίων τούτοισι χρὴ τοῖσι σημείοισι.*

---

commentariis in eum librum persequuti sumus tum in opere de tuenda sanitate latissime narravimus.

---

XXXI.

*Articulus non violenter dimovendus est, sed quatenus citra dolorem moveatur. Confirmantur autem omnes, alii quidem longiori tempore, alii breviori.*

---

Inflammatione remissa nihil expeditius est quam ejusmodi motus; solvit enim illius reliquias omnes, quibus neglectis articuli contracti atque illigati redduntur, utrisque enim vocabulis appellantur.

---

XXXII.

*His autem indiciis excideritne humerus intelligendum est.*

---

Κἂν τῷ περὶ τῶν ἀγμῶν ἐπὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας ἧκε τῷ λόγῳ προτέρους καὶ νῦν οὕτω πράξας, ἐπειδὴ συνάψας τῷ πρὸς ἐκείνους ἐλέγχῳ καὶ περὶ τῆς ἐμβολῆς εἶπεν, οὐ μόνον ἑπομένοις τοῖς εἰρημένοις, ἀλλὰ καὶ μαρτυροῦσιν, ἐπ᾽ ἐκείνην ἀφίκετο προτέραν, εἶθ᾽ ἑξῆς νῦν διδάσκει τὰ γνωρίσματα τοῦ κατ᾽ ὦμον ὀλισθήματος. ἐπὶ μὲν τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἐξ ἀνάγκης προηγούμενα, [310] κατὰ δὲ τὴν διδασκαλίαν οὐκ ἐξ ἀνάγκης. ἔστω δέ σοι τὸ γνώρισμα τῶν ἑπομένων ἢ προηγουμένων ἐξ ἀνάγκης τὸ μὴ δύνασθαι καλῶς ἤτοι πραχθῆναι τὸ ἑπόμενον ἔργον ἢ νοηθῆναι τὸ μάθημα, πρὶν γνωρισθῆναι τὸ ἡγούμενον. ἡ τοίνυν ἐμβολὴ τῶν ἐξηρθρηκότων πρὸ μὲν τοῦ νοηθῆναι τὴν μετάστασιν τοῦ ἐκπεσόντος εἰς τὶ χωρίον ἐγένετο, διδαχθῆναι σαφῶς οὐ δύναται, πρὶν μέντοι τὰ σημεῖα μαθεῖν αὐτῆς, ἐγχωρεῖ διδαχθῆναι. μόνον γοῦν τοῦτο μεμαθηκότος ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου τὸ γίγνεσθαι τὴν ἔκπτωσιν εἰς μασχάλην, αὐτοί γ᾽ ἐπινοῆσαι τὴν ἐμβολὴν ἐδυνάμεθα καὶ διδάσκοντος ἑτέρου μαθεῖν, οὐ μὴν ἄνευ τοῦ γνῶναι σαφῶς ὅτι εἰς μασχάλην

In libro de fracturis ante ad eos qui errant aggreditur, quod nunc quoque facit; nam poſtquam errantes redarguit, reponendi rationem ſubjicit, quae non ſolum ſequitur quod propoſitum erat, ſed ejus etiam fidem facit. Eam ergo primum exſequutus nunc deinceps indicia ſubjicit humeri capitis luxati, quae in exercenda arte neceſſario praecedunt, in tradenda non item neceſſario; eorum vero quae praecedunt aut ſequuntur illud tibi indicio ſit, quod non recte effici poteſt opus quod ſequitur aut percipi quod praeceptum eſt, antequam intelligatur quod praecedit. Ratio quidem luxati reſtituendi, antequam intelligatur in quam partem articulus eruperit, aperte demonſtrari nequit; ſed nihil eam addiſci prohibet, priusquam notae enarrentur. Principio itaque orationis ſi id unum edocti ſumus, humerum in alam prolabi et ipſi invenire modum reponendi poſſumus et ab altero etiam doceri; non tamen comprehendere modum reponendi, niſi ante ſciverimus humerum in alam procidere, ſicut neque

ἔκπτωσις γίγνεται πρὸ τοῦ γνῶναι τὴν φύσιν ἅπασαν τῆς διαρθρώσεως. εἰ μὲν οὖν τις εἰπὼν ἐμβολὴν ἐφεξῆς διδάσκει ποίας διαφορὰς ὀλισθήματος εἴρηκεν ἐμβολὴν, ἐναλλάττει τάξιν ἀναγκαίαν, ὥσπερ εἰ καὶ ὅσον τις ἐπὶ τὴν διαφορὰν τῆς ἐκπτώσεως ἀφικόμενος ἐν τῇ διδασκαλίᾳ πρότερον αὐτῆς ἐπὶ τὴν φύσιν ἔρχεται τῆς διαρθρώσεως. εἰ γὰρ ὅλως ἐνόησέ τις ὅπως εἰς μασχάλην ἔκπτωσις γίγνεται περιττὸν αὐτῷ διδάσκεσθαι τὴν φύσιν τῆς διαρθρώσεως. εἰ δὲ πρώτην μὲν ἀκουστέον, ὡς μάθοι ταύτην ὁποία τίς ἐστιν, ἐφεξῆς δὲ τὴν ἔκπτωσιν, οὐδὲν ἐνδεῖ τοῦτο πρὸς τὴν τῆς ἐμβολῆς διδασκαλίαν. ἀμέλει καὶ νῦν ἡμῖν οὐδὲν ἐνενόησεν εἰς τὴν τῶν ἐμβολῶν νόησιν ἡ τῶν σημείων ἄγνοια καὶ τοῦτο ἐν πάσῃ διδασκαλίᾳ θεραπείας ἐστί. δύναται γάρ τις ἥπατος φλεγμονῆς διδάσκεσθαι θεραπείαν ἢ κοιλίας ἢ νεφρῶν ἢ κώλου πρὸ τῆς διαγνώσεως τῶν ἐν αὐτοῖς παθῶν, οὐ μὴν θεραπεῦσαι δύναται πρὸ τῆς διαγνώσεως, ὥσπερ οὐ κατὰ μέθοδον ἢ εὑρεῖν τὴν θεραπείαν ἢ διδαχθῆναι πρὸς

quo pacto in alam procidit, nisi prius noverimus naturam univerſae commiſſurae. Si quis igitur reſtituendi modum praefatus deinceps adjiciat, in quam partem articulum luxatum reſtitui docuerit, neceſſarium ordinem perturbat, id quod accidit etiam ei qui primo incipit oſtendere, in quas partes articulus erumpat, dein tranſit ad commiſſurae naturam exponendam. Nam ſi quis penitus noſſet quomodo articulus in alam excideret, ſupervacuum eſſet commiſſurae naturam hanc docere. Sed qui primo audiet percipiatque, quonam modo haec habeat, deinde in quam partem articulus venerit, huic nihil opus eſt ad hoc ut reſtituendi modum doceatur. Eodem etiam modo nunc nihil nos prohibuit ſignorum inſcitia, quominus reponendi rationem intelligeremus, quae res communiter evenit in omni curatione tradenda. Poteſt enim doceri quis qua ratione curetur inflammatio jecinoris, ſeu ventriculi, ſeu renum, ſive inteſtini craſſioris, antequam ipſorum affectus teneat; non tamen curare poteſt, priusquam eos intelligat,

ἑτέρου, πρὶν ἀκριβῶς γνῶναι τοῦ θεραπευομένου μορίου τὴν φύσιν.

---

λγ΄.

*Τοῦτο μὲν ἐπειδὴ δίκαιον ἔχουσι τὸ σῶμα οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰ σκέλεα παραδείγματι χρέεσθαι δεῖ τῷ ὑγιεῖ πρὸς τὸ μὴ ὑγιὲς καὶ τῷ μὴ ὑγιεῖ πρὸς τὸ ὑγιὲς μήτ᾽ ἀλλότρια ἄρθρα καθορῶντα.*

---

Τὸ ἀκριβῶς ἴσον ἑκατέρωθεν ἐκ δεξιῶν γε καὶ ἀριστερῶν δίκαιον ὠνόμασεν, ἐπεὶ δὲ τῶν κώλων ἰδέαι διαφέρουσαι τοῖς ἀνθρώποις εἰσὶν, ἀξιοῖ παραβάλλεσθαι τὸ τοῦ πεπονθότος αὐτοῦ κῶλον ὁμόζυγον ἐξ ἐκείνου τε τεκμαίρεσθαι πόσον ἐξήλλακται τοῦ κατὰ φύσιν.

---

ficut neque ratione curationem invenire aut doceri ab altero priusquam naturam calleat partis quae curatur.

---

XXXIII.

*Partim quidem quum homines juftum habeant corpus et brachia et crura ad exemplum integri aeftimare vitiatum oportet et ad exemplum vitiati integrum neque fpectare alterius hominis articulos.*

---

Quod ab utraque parte, tam dextra quam finiftra aequale eft ad unguem, juftum appellavit. Sed quoniam membrorum forma in hominibus varia eft, imperat ut affectum membrum cum pari ipfius affecti hominis membro conferatur; atque inde quatenus a naturali ftatu recefferit conjectura fiat.

---

λδ΄.

*Ἄλλοι γὰρ ἄλλων μᾶλλον ἔξαρθροι πεφύκασιν, ἀλλα τὰ αὐτὰ τοῦ κάμνοντος, ἢν ἀνόμοιον ἔῃ τὸ ὑγιὲς τῷ κάμνοντι.*

---

[311] Τοὺς ἐκκείμενα καὶ προὔχοντα κεκτημένους τὰ ἄρθρα κέκληκεν ἐξάρθρους ἐν αὐτῷ τῷ κατὰ φύσιν ἔχειν.

λε΄.

*Καὶ τοῦτο εἰρήσεται μὲν ὀρθῶς, παραξύνεσιν δὲ ἔχει πάνυ πολλήν. διὰ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐκ ἀρκέει μοῦνον λόγῳ εἰδέναι τὴν τέχνην ταύτην, ἀλλὰ καὶ ὁμιλίῃ ὁμιλέειν.*

---

Οὐχ ἁπλῶς ἅπασαν ἄγνοιαν ὀνομάζει παρασύνεσιν, ἀλλὰ τὴν παρακειμένην τε καὶ τὴν πλησιάζουσαν τῇ γνώσει. διδάξει δ' αὐτὸς διὰ τῶν ἐφεξῆς, ὅπως ἐξαπατᾶσθαι συμβαίνει τοῖς ἐνίοτε παραβάλλουσι τὸ ἐφεξῆς τὸ ὑγιὲς τῷ πεπονθότι.

---

XXXIV.

*Aliis enim magis exſtant, aliis minus, ſed ipſius laborantis, an integer vitiato diſſimilis ſit.*

---

Eos quibus articuli naturaliter exſtant prominentque, ἐξάρθρους appellavit.

---

XXXV.

*Quae res recte quidem oſtenditur, omnino autem magna ejus inſcitia eſt. Hac de cauſa non ſatis eſt ratione artem hanc ſcire, ſed uſu experiri ipſam oportet.*

---

Inſcitiam dixit παρασύνεσιν, non omnem ſimpliciter intelligens, ſed eam quae conjuncta eſt ac proxima ſcientiae. Indicabit autem ipſe in ſequentibus qui fiat ut interdum decipiantur, qui protinus cum vitiato integrum conferunt.

---

λϛʹ.

*Πολλοὶ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης ἢ ὑπ᾽ ἀλλοίης προφάσιος οὐκ ἐξεστεώτων αὐτέοισι τῶν ἄρθρων ὅμως οὐ δύνανται ἐς τὰ ὅμοια σχήματα καθιστάναι, ἐς οἷά περ τὸ ὑγιαῖνον σῶμα σχηματίζεται. προξυνιέναι δὲ δεῖ οὖν καὶ ἐννοεῖν καὶ τὸ τοιόνδε σχῆμα χρὴ, ἀτὰρ καὶ ἐν τῇ μασχάλῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος φαίνεται ἐγκειμένη, πολλῷ μᾶλλον τοῦ ἐκπεπτωκότος ἢ τοῦ ὑγιέος. τοῦτο δὲ ἄνωθεν κατὰ τὴν ἐπωμίδα κοῖλον φαίνεται τὸ χωρίον καὶ τὸ τοῦ ἀκρωμίου ὀστέου ἐξέχον φαίνεται, ἅτε ὑποδεδυκότος τοῦ ἄρθρου ἐς τὸ κάτω τοῦ χωρίου.*

*Μίαν μὲν τήνδε παρασύνεσιν, ὡς αὐτὸς ὠνόμασεν, ἐδίδαξεν ἐν τῷ νῦν λόγῳ περὶ τὰ σχήματα γιγνομένην,* (590) *ἐνίοτε γὰρ οὐ δύνανταί τινα σχήματα περιτιθέναι τοῖς πεπονθόσι κώλοις. οἱ κάμνοντες δὲ οὐ δι᾽ ἔκπτωσιν ἄρθρου τοῦτο πάσχουσι, ἀλλὰ δι᾽ ὀδύνην ἢ σύστασιν μυός. ἐφεξῆς δὲ ἑτέραν ἄγνοιαν διδάσκει.*

## XXXVI.

*Multis enim articuli prae dolore vel alia de caufa ut non exciderint, nequeunt tamen eo modo quo in fanis corporibus figurari. Intelligere igitur ac fcire hujusmodi habitum oportet, nam multo magis in ala fentitur caput humeri prolapfi, quam ejus qui naturaliter habet; ad haec locus qui a fuperiori parte fuper commiffuram eft cavus apparet, item latum eft fcapularum fummum, qua cum jugulo committitur, exftare videtur, quum articulus inferiori loco recipiatur.*

Infcitiam quam ipfe *παρασύνεσιν* dixit nunc unam ponit, quae in figurando accidit. Interdum enim nequeunt affecta membra aliquo modo figurari; quamvis hoc aegris non accidat, propterea quod articulus eruperit, fed vel dolore vel mufculorum intenfione. Deinceps infcitiam alteram fubjecit.

λζ'.

*Παραξύνεσιν μὲν καὶ ἐν τούτῳ ἔχει τινὰ, ἀλλ' ὕστερον περὶ αὐτοῦ γεγράψεται, ἄξιον γὰρ γραφῆς ἐστι.*

Τὸ κατὰ τὴν ἐπωμίδα κοῖλον φαίνεσθαι τὸ χωρίον, ἔχειν τινὰ διαμαρτίαν φησὶν, ἣν ὕστερον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται. γίγνεται γὰρ ἐνίοτε τοῦτο διασπασθείσης τῆς κλειδὸς ἀπὸ τῆς ὠμοπλάτης.

λη'.

*Τοῦτο δὲ τοῦ ἐκπεπτωκότος ὁ ἀγκὼν φαίνεται ἀφεστεὼς μᾶλλον ἀπὸ τῶν πλευρίων ἢ τοῦ ἑτέρου. εἰ μέντοι τις προσαναγκάζοι, προσάγεται μὲν, ἐπιπόνως δέ.*

[312] Τοῦτο σημεῖον ἔχει παρακείμενον σφάλμα καὶ εἰ ἔτι ὁ κατὰ τὴν μασχάλην ἀγκὼν ὑποπιπτούσης ἐνταῦθα ταῖς ἁπτομένοις τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, δι' ἣν οὐδὲ προσάγειν δύναται ταῖς πλευραῖς τὴν χεῖρα χωρὶς ὀδύνης μεγάλης.

XXXVII.

*In quo etiam accidit infcitia, de qua in fequentibus agemus; eft enim memoratu digna.*

In eo quod locus qui humeri commiffurae fubjectus eft cavus confpicitur, quendam incidere errorem ait, quem in fequentibus fe dicturum pollicetur. Id autem interdum evenit, ubi jugulum a lato fcapularum offe diducitur.

XXXVIII.

*Partim etiam a latere cubiti eminentia recedere magis videtur ab eo humero, qui prolapfus eft, quam ab altero; fi quis tamen cogat, adducitur quidem, fed cum dolore.*

Indicium quoque hoc fallax eft, nifi fub ala humeri caput contingat, quod in eam venit; quo fit ut brachium adduci ad latus fine dolore non poffit.

λθ'.

*Τοῦτο δὲ ἄραι ἄνω τὴν χεῖρα παρὰ τὸ οὖς ἐκτεταμένου τοῦ ἀγκῶνος οὐ μάλα δύναται, ὥσπερ τὴν ὑγιέα οὐδὲ παράγειν ἔνθα καὶ ἔνθα ὁμοίως. τά τε οὖν σημήϊα ταῦτά ἐστιν ὤμου ἐκπεπτωκότος αἵ τε ἐμβολαὶ γεγραμμέναι αἵ τε ἰητρεῖαι αὗται.*

---

Τοῦτο τὸ σημεῖον ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν ἔφη παρασύνεσιν ἔχειν. δῆλον δὲ ἐξ ὧν ἐπήνεγκεν εἰπών· πολλοὶ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης ἢ καὶ ὑπὸ ἀλλοίης προφάσιος οὐκ ἐξεστεώτων αὐτέοισι τῶν ἄρθρων, ὅμως οὐ δύνανται εἰς τὰ ὅμοια σχήματα καθιστάναι, εἰς οἷάπερ τὸ ὑγιαῖνον σῶμα σχηματίζεται. εἰσενεγκεῖν τὰς χεῖρας πρὸς τὰς πλευράς, ὡς εἴρηκεν, ἑτοίμως τις δύναται, βέβαιον γνώρισμά ἐστι τοῦ κατὰ φύσιν ἔχειν τὸ ἄρθρον. ἐὰν δὲ ἐμποδίζηται κατά τι, δυνατόν ἐστι δι' ὀδύνην ἢ σύντασιν μυῶν τοῦτο γίγνεσθαι.

---

XXXIX.

*Adde quod cubito extenso brachium juxta ejusdem partis aurem non ita porrigi potest, quemadmodum et integrum, neque in latera similiter. Haec itaque indicia sunt humeri capitis luxati; restituendi vero modi hi, qui scripti sunt et curationes eaedem.*

---

Hoc quoque signum ex illis est in quibus esse inscitiam proposuit, quod evidentissimum est ex his quae prodidit quum inquit: multis enim articuli prae dolore vel alia de causa, ut non exciderint, nequeunt eo modo quo in sanis corporibus figurari. Si quis, ut ipse ait, prompte brachium possit ad latera porrigere, id certum indicium est, articulum naturaliter habere; quodsi aliqua ex parte prohibeatur, potest hujus rei causa esse dolor vel musculorum intensio.

---

μ'.

Ἐπάξιον δὲ τὸ μάθημα, ὡς χρὴ ἰητρεύειν τοὺς πυκνὰ ἐκπίπτοντας ὤμους. πολλοὶ μὲν γὰρ ἤδη ἀγωνίης ἐκωλύθησαν διὰ ταύτην τὴν ξυμφορὰν τἄλλα πάντα ἀξιόχρεοι ὄντες, πολλοὶ δὲ ἐν πολεμικοῖσιν ἀχρήϊοι ἐγένοντο καὶ διεφθάρησαν διὰ ταύτην τὴν ξυμφορὰν ἅμα τε ἐπάξιον καὶ διὰ τοῦτο ὅτι μηδένα οἶδα ὀρθῶς ἰητρεύοντα, ἀλλὰ τοὺς μὲν μηδὲν ἐγχειρέοντας, τοὺς δὲ τἀναντία τοῦ ξυμφέροντος φρονέοντάς τε καὶ ποιέοντας. συχνοὶ γὰρ ἤδη ἰητροὶ ἔκαυσαν ὤμους ἐκπίπτοντας κατά τε τὴν ἐπωμίδα κατά τε τὸ ἔμπροσθεν, ᾗ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐξογκέει, κατά τε τὸ ὄπισθεν ὀλίγον τῆς ἐπωμίδος. αὗται οὖν αἱ καύσιες, εἰ μὲν εἰς τὸ ἄνω ἐξέπιπτεν ὁ βραχίων ἢ ἐς τοὔμπροσθεν ἢ ἐς τοὔπισθεν ὀρθῶς ἂν ἔκαιον. νῦν δὲ δὴ ὅτε ἐς τὸ κάτω ἐκπίπτει, ἐμβάλλουσιν αὗται αἱ καύσιες μᾶλλον ἢ κωλύουσιν. ἀποκλείουσι γὰρ τῆς ἄνω εὐρυχωρίης τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. χρὴ δὲ ὧδε καίειν ταῦτα

XL.

*Maxima autem animadverſione dignum praeceptum eſt, qua ratione curare eos conveniat, quibus ſaepe humeri caput elabitur, quum multi ob calamitatem hanc quamquam alioquin idonei certare prohibeantur; multi etiam ea de cauſa redditi inutiles ad bellum ac perierint. Ob id etiam animadverſione dignum eſt, quod neminem noverint qui recte curaret, ſed alios quidem manus homini non injicere, alios contrarium ei quod expediret excogitare molirique. Aduſſerunt jam complures medici, ubi humeri articulus excideret, eum locum qui a ſuperiori parte commiſſurae eſt et eum qui a priori, qua promovet humeri caput, et a poſteriori parte paulo infra ſuperiorem ſedem commiſſurae. Profecto hujusmodi uſtiones commodae fuiſſent, ſi humeri caput in ſuperiorem, priorem aut poſteriorem partem veniſſet. Nunc quum in inferiorem erumpat, expellunt magis quam cohibent; excludunt enim humeri caput a ſpatio ſupe-*

ἀπολαβόντα τοῖσι δακτύλοισι κατὰ τὴν μασχάλην τὸ δέρμα ἀφελκύσαι κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν μάλιστα, καθ' ἣν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐκπίπτει.

---

*Καὶ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὰ πλεῖστά ἐστι σαφῆ, ὧν οὐ μνημονεύσομεν, πλὴν ἐν οἷς ἀσάφειά τις περιέχεται.*

---

μα'.

[313] *Ἔπειτα δὲ οὕτως ἀφειλκυσμένον τὸ δέρμα διακαῦσαι ἐς τὸ πέρην.*

---

*Ἀξιοῖ μηδὲν ἄκαυστον καταλιπεῖν τοῦ ἀνατεινομένου δέρματος, ἀλλὰ διεκβάλλειν τὸ διάπυρον σιδήριον ἐκ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ μέρη τῆς μασχάλης καὶ ἐξ ἐκείνων ἐπὶ τὰ δεξιά.*

---

*riori. Sic autem adurere hos convenit, cutis ſub ala prehendenda digitis eſt, atque attrahenda e regione potiſſimum ejus partis, in quam humeri caput elabitur.*

---

In hac etiam oratione pleraque plana ſunt, quare a me praetermittentur, niſi ſi qua videantur obſcura.

---

XLI.

*Tum cute ſic attracta ita admovendum candens ferramentum eſt, ut trajiciatur.*

---

Imperat ut ex cute extenta nihil relinquatur quod non uratur, ſed candens ferramentum trajiciatur a dextra parte alae in ſiniſtram, atque ab hac ad dextram.

---

μβ'.

*Σιδηρίοισι χρὴ τὰ τοιαῦτα καίειν μὴ παχέσι, μηδὲ λίην φαλακροῖσιν, ἀλλὰ προμήκεσι. ταχυπορώτερα γὰρ καὶ τῇ χειρὶ ἐπερείδειν.*

*Φαλακρὰ κέκληκε τὰ περιφέρειαν ἔχοντα κατὰ τὸ πέρας, οἷον οἱ κατὰ τὰς μασχάλας ἔχουσι πυρῖνες ἤτοι τὰ διαπύρινα καλούμενα καὶ αἱ σπαθομίλαι. προμήκη δὲ τὰ τούτοις ἐναντίως διακείμενα προσηγόρευσεν, ὧν οὐκ ἔστι περιφερὲς τὸ πέρας, ἀλλ' ὀξύτερόν περ ἐμπλήρωμα παραπλήσιόν πως τοῖς εἰς τὰς παρακεντήσεις ἐπιτηδείοις ὀργάνοις.*

μγ'.

*Χρὴ δὲ διαφανέσι καίειν ὡς ὅτι τάχιστα περαιωθῇ κατὰ δύναμιν, τὰ γὰρ παχέα βραδέως περαιούμενα πλατυτέρας τὰς ἐκπτώσιας τῶν ἐσχαρῶν ποιέεται καὶ κίνδυνος ἂν εἴη ξυῤῥαγῆναι τὰς ὠτειλὰς, καὶ κάκιον μὲν οὐδὲν ἂν εἴη, αἴσχιον δὲ καὶ ἀντεχνότερον. ὅταν δὲ διακαύσῃς ἐς τὸ*

XLII.

*Ferramentis autem adurere oportet non craffis neque nimium rotundis, fed oblongis; celerius enim manu impulfa trajiciuntur.*

Ferramenta extremitate rotunda appellavit *φαλακρὰ*, cujusmodi funt capitulata illa, quibus ad alas utuntur, *πυρῖνες* vel *διαπύρινα* nuncupantur, atque item fpathae capitulatae. Quae vero his contraria oblonga funt, *προμήκη* dixit, quorum extremitas non eft rotunda, fed acuta, illis aliquo modo fimilis, quae ad perforandum accommodantur.

XLIII.

*Sintque candentia ut trajici quam celerrime poffint, quaecunque enim plena funt, tardius trajiciuntur et cruftae inde latiores refolvuntur; periculumque eft ne ulcera abrumpantur, quod etfi nihilo deterius effet, turpius tamen atque expers partis penitus haberetur. Ubi ergo*

*πέρην τῶν μὲν πλείστων, ἱκανῶς ἂν ἔχοι ἐν τῷ κάτω μέρει τὰς ἐσχάρας ταύτας μόνας θεῖναι.*

---

*Ἐκπεπυρῶσθαι βούλεται τὰ κατὰ τὴν μασχάλην σιδήρια, τὰ γὰρ ἱκανῶς διάπυρα διαφανῆ κέκληκεν.*

---

μδ'.

*Ἢν δὲ μὴ κίνδυνος φαίνηται εἶναι ξυῤῥαγῆναι τὰς ὠτειλὰς, ἀλλὰ πολὺ τὸ διὰ μέσου εἴη, ὑπάλειπτρον χρὴ λεπτὸν διείρσαι διὰ τῶν κατηγμάτων, ἔτι ἀναλελαμμένου τοῦ δέρματος· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως δύναιο διείρσαι. ἐπὴν δὲ διείρσῃς, ἀφεῖναι τὸ δέρμα, ἔπειτα (591) μεσηγὺ τῶν ἐσχαρῶν ἄλλην ἐσχάρην ἐμβάλλειν λεπτῷ σιδηρίῳ καὶ διακαῦσαι, ἄχρις ἂν τῷ ὑπαλείπτρῳ ἐγκύρσῃ. ὁκόσον δέ τι χρὴ τὸ δέρμα τὸ ἀπὸ τῆς μασχάλης ἀπολαμβάνειν, τοῖσι δὲ χρὴ τεκμαίρεσθαι, ἀδένες ὕπεισιν ὑπὸ τῇ μασχάλῃ, πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τοῦ σώματος.*

---

*candens ferramentum trajeceris, fere abunde erit in inferiori parte dumtaxat adussisse.*

---

Candentia esse voluit ferramenta quae ad alam admoventur, quod expressit vocabulo *διαφανῆ*.

---

XLIV.

*At si nullum instare periculum videtur, ne ulcera abrumpantur, sed magnum spatium in medio integrum relinquatur, instrumentum quo ad illinendum utimur, tenue trajiciendum est ab una ustionis parte ad alteram, cute adhuc extenta; non enim posset aliter trajici. Quo facto remittenda cutis est, postea inter utramque plagam alia media facienda est, admoto tenui ferramento candenti, donec ad prius demissum instrumentum pertineat. Quatenus vero prehendere cutem sub ala conveniat, hinc conjicere poteris, quod glandulae sub ala sitae sunt, atque in multis aliis corporis partibus.*

---

[314] Ὠτειλὰς κέκληκε τὰ ἕλκη παραπλησίως τῷ ποιητῇ περὶ τοῦ προσφάτου τραύματος εἰπόντι·

ὄφρα οἱ αἷμ' ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς.

Ἐὰν οὖν, ὡς εἶπεν, ἀνατείνας τὸ δέρμα διακαύσῃς ἐγκάρσιον ἐκ δεξιῶν εἰς ἀριστερὰ διερείσας τὸ σίδηρον, ἑτέραν ἐπὶ ταύτῃ δευτέραν καῦσιν ἀξιοῖ σε ποιήσασθαι, καθέντα τὸ διάπυρον σίδηρον, οὐκέτι ἐγκάρσιον ἐκ τοῦ θατέρου μέρους ἐπὶ θάτερον, ἀλλ' οἷον εἰς τὸ βάθος ἄντικρυς ἕως. χρὴ δὲ δῆλον ὅτι τὸ μεταξὺ τῶν προτέρων τραυμάτων ἀξιόλογον γίνεσθαι· μικροῦ γὰρ ὄντος αὐτοῦ κίνδυνος ξυῤῥαγῆναι τὰς ἑλκώσεις καὶ γενέσθαι μεγάλην μίαν, ὑφ' ἧς οὐδὲν μὲν ἀποβήσεται χεῖρον, οἵ γε καίομεν ἕνεκα τοῦ ξηρᾶναί τε καὶ σφίγξαι μέρος· οὐ μὴν ἀναγκαῖόν ἐστιν οὐλὴν μεγάλην ἐργασάμενον αἴσχιον ἀποδεῖξαι τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἐπὶ σμικραῖς τρήσεσι τὴν ἴσην ὠφέλειάν ἐστι ποιήσασθαι.

---

Ulcera vocavit ὠτειλὰς, quemadmodum et poeta qui de recenti vulnere inquit:

ὄφρα οἱ αἷμ' ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς.

Ubi extremam cutem, ut ait, transverſam ferramento trajeceris a dextra in ſiniſtram, praecipit ut iterum aduras demiſſo candenti ferramento non amplius transverſo ab una parte ad alteram, ſed prorſus in altitudinem. Oportet autem inter utramque plagam quam candens ferramentum fecit non exiguum ſpatium interjicere; namque ubi exiguum ſit, periculum eſt ne ulcera abrumpantur atque una magna exulceratio fiat; quamobrem etſi nihil deterius accidat, ſiquidem adurimus, ut partem exſiccemus atque adſtringamus, non tamen neceſſe eſt magna inducta cicatrice locum deformem reddere, quum per exigua foramina liceat aeque ſuccurrere.

---

με'.

*Ἀλλὰ ἐν ἄλλῳ λόγῳ περὶ ἀδένων οὐλομελίης γεγράψεται, ὅτι τέ εἰσι καὶ οἷα ἐν οἵοισι σημαίνουσί τε καὶ δύνανται. τοὺς μὲν οὖν ἀδένας οὐ χρὴ προσεπιλαμβάνειν, οὐδ' ὅσα ἐσωτέρω τῶν ἀδένων, μέγας γὰρ ὁ κίνδυνος.*

---

*Τὴν ὁλόκληρον φύσιν τῆς τῶν ἀδένων φύσεως οὐλομελίην εἴρηκεν, ἣν ἑτέρωθι διδάσκειν ἐπηγγείλατο, οὐ μὴν διασώζεταί γε τοιοῦτον βιβλίον Ἱπποκράτους περὶ ἀδένων οὐλομελίης. ἀλλά τις τῶν νεωτέρων Ἱπποκρατείων ἔγραψε μικρὸν βιβλίδιον ἐπιγράψας Ἱπποκράτους περὶ ἀδένων οὐλομελίης, ᾧ καὶ τῇ λέξει καὶ τῇ διανοίᾳ λείπεται πάμπολυ τῶν γνησίων Ἱπποκράτους συγγραμμάτων, οὐ μὴν οὐδὲ ἐμνημόνευσέ τις περὶ αὐτοῦ τῶν ἔμπροσθεν ἰατρῶν, ἀλλ' οὐδ' οἱ τοὺς πίνακας ποιήσαντες ἴσασι τὸ βιβλίον.*

---

XLV.

*Sed alibi glandularum univerfam naturam perfequemur, quid fint quidque et in quibus indicent aut poffint. Glandulas itaque prehendere non convenit nec quaecunque glandulis interiora funt, id fiquidem valde periculofum eft.*

---

Glandularum univerfam naturam appellavit *οὐλομελίην*, quam pollicitus eft alibi docere; non tamen exftat hic liber Hippocratis de univerfa glandularum natura. Sed quidam ex medicis junioribus qui Hippocratem fequuntur parvum libellum confecit, quem infcripfit Hippocratis de univerfa glandularum natura. Qui tam loquutionibus quam fententiis longe fuperatur a germanis libris Hippocratis, adde quod neque ullus veterum medicorum ejus libri meminit, neque ab iis qui indicem fcripferunt commemoratur.

---

μστ'.

*Τοῖσι γὰρ ἐπικαιροτάτοισι τόνοισι γειτονεύονται. ὅσον δὲ ἐξωτέρω τῶν ἀδένων ἐπὶ πλεῖστον ἀπολαμβάνειν, ἀσινέα γάρ. γινώσκειν δὲ χρὴ ὅτι εἰ μὲν ἰσχυρῶς τὸν βραχίονα ἀνατείνοις, οὐ δυνήσῃ τοῦ δέρματος ἀπολαβεῖν οὐδὲν τοῦ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου κατατεῖναι.*

Ὑποκεῖσθαι τῷ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ φησὶ τόνους ἐπικαίρους οὕτως ὀνομάζων τὰ νεῦρα. γελοίως οὖν ἔνιοι τῶν νεωτέρων ἰατρῶν οἴονται τόνους τούτους ἐκεῖνα τὰ νεῦρα μόνον προσαγορεύειν νῦν ὅσα κατὰ τὴν συζυγίαν ἐξ ἐγκεφάλου πέφυκεν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ βιβλίον τῶν ἐπιδημιῶν ἔφη· δύο δὲ τόνοι ἀπ' ἐγκεφάλου παρὰ τὸ ὀστέον τοῦ μεγάλου σπονδύλου καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς. τὰ γὰρ ἐπὶ χεῖρας φερόμενα πρὸς ἁπάντων ὁμολογεῖται τῶν ἀνατομικῶν, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν τράχηλον ἐκφύε- [315] σθαι νωτιαίου, καθ' ἃ μέρη πλησιάζει τῷ θώρακι καὶ ὡς φαίνεται ταῦτα προσα-

XLVI.

*Proximae enim ſunt nervis qui magnam vim habent. Extra glandulas plurimum prehendendum eſt, nam id fit innocenter. Oportet vero ſcire quod ſiquidem fortiter brachium extenderis, nihil quicquam pellis prehendere poteris illius quae ſub ala quod promptum eſt ad extendendum.*

Subjectos eſſe ait glandulis in ala nervos magnam vim habentes, quos nuncupavit *τόνους*. Ridicule igitur quidam ex recentioribus medicis exiſtimant nervos illos dumtaxat ab ipſo appellari *τόνους* qui conjugati a cerebro oriuntur, quoniam in ſecundo de morbis vulgaribus, quum dixit: duo enim nervi a cerebro juxta os magnae vertebrae et quae ſequuntur nervos appellavit *τόνους*. Nervi enim qui ad brachia intendunt, ut in confeſſo eſt apud omnes qui incidendi corporis peritiam habent, a ſpinae medulla in cervicibus dependent, qua parte ad

γορεύων τόνους ἔν τε τῇ νῦν εἰρημένῃ ῥήσει καὶ μετ' αὐτὴν πάλιν ἐφεξῆς δίς. καὶ κατώτερον δὲ πάλιν ἐν τοῖς περὶ τῆς ῥάχεως λόγοις τόνους ὀνομάζει νεῦρα.

---

μζ'.

*Σιμοῦται γὰρ ἐν τῇ ἀνατάσει, οὐδ' αὖ τόνους οὐδεμιῇ μηχανῇ δεῖ τιτρώσκειν. οὗτοι γὰρ πρόχειροι γίνονται καὶ κατατεταμένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι. εἰ δὲ μικρὸν ἐπάρῃς τὸν βραχίονα, πολὺ μὲν τοῦ δέρματος ἀπολήψῃ, οἱ δὲ τόνοι, ὧν δεῖ προμηθέεσθαι, εἴσω καὶ πρόσω τοῦ χειρίσματος γίνονται.*

---

Καταδαπανᾶσθαί φασι τὸ κατὰ τὴν μασχάλην δέρμα διὰ τῆς ἀνατάσεως ὅλης τῆς χειρὸς, ἐπειδὴ χαλαρὸν ἔμπρο-

thoracem accedat. Quos conſtat ab ipſo nominari τόνους tum in propoſitis verbis, ac deinceps bis in iis quae ſubjiciuntur, tum infra rurſus, ubi de ſpina agens nervos appellat τόνους.

---

XLVII.

*Illud etiam ignorare non oportet, quod ubi humerum valde in ſuperiorem partem porrexeris, nihil prehendere ex cute ſub ala poteris, quod extendere operae pretium ſit; nam ubi in ſuperiorem partem porrigatur, cutis quae ſub ala eſt abſumitur. Ad haec nervi etiam nulla ratione violandi ſunt, hi ſiquidem in ejusmodi habitu prominent atque extenduntur. Sed ſi humerus paulum excitetur, multum cutis apprehendi poterit et nervi quos cavere oportet intro magis recedent longiusque aberunt ab eo quod apprehenditur.*

---

Abſumi in ala cutem ait, ubi totum brachium ſurſum porrigatur; ante ſiquidem laxa erat, ita ut ſupereſſe vide-

σθεν ὄν, ὡς περιττὸν εἶναι δοκεῖν, ἐν τούτῳ τῷ σχήματι περιγίνεται τοῖς ὑποκειμένοις, ὥστε τὸ περιττεύειν πρότερον φανταζόμενον ἀπόλλυσθαί τε καὶ οἷον ἐκδαπανᾶσθαι κατὰ τὴν ἀνάτασιν τῆς χειρός.

μή.

*Ἆρ᾽ οὖν οὐκ ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ περὶ παντὸς χρὴ ποιέεσθαι τὰ δίκαια σχήματα ἐξευρίσκειν ἐφ᾽ ἑκάστοισι;*

Τὰ κατὰ δύναμιν ἴσα, τουτέστιν ἐν οἷς φυλάττεται τὸ κατὰ τὴν ἀξίαν τε καὶ οἰκεῖον ἑκάστῳ πράγματι. νυνὶ γοῦν ἐστι τὸ μὲν προκείμενον πρᾶγμα καῦσις τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην δέρματος, ἣν χρὴ ποιήσασθαι, βραχίονα σχηματίζοντα προσηκόντως. εἰ μὲν οὖν εἰς τοσοῦτον εἴη καθήμενος, ὡς ψαύειν τῶν πλευρῶν, εἴη παντάπασιν ὀλίγον ἐξηρμένος, οὐδὲ θεάσασθαι τὸ βάθος τῆς μασχάλης οἷόν τε, μή τί γε τοῖς δακτύλοις ἀνατεῖναι τὸ δέρμα καὶ διακαῦσαι, μέχρι πλεῖστόν τε ἐπαρθέντος τοῦ βραχίονος, οὐδὲν ὅ τι καὶ

retur. Brachio autem fic figurato extenditur circa partes quas contegit, ita ut quod prius fupereffe videbatur pereat et quafi abfumatur, quum brachium furfum porrigitur.

XLVIII.

*At nonne in univerfa arte in primis danda opera eft, ut quo pacto fingula jufte figurentur inveniamus?*

Jufte intellexit quafi aequaliter. Hoc autem fit ubi fervatur quod unicuique rei convenit èt proprium eft. Id nunc de quo agitur uftio cutis in ala eft, quam admovere oportet humero convenienter figurato; nam fi ita demittatur ut latus attingat, nimis paulum excitabitur, neque poterit altitudo alae fe oftendere, neque cutis fane digitis extendi atque aduri; fed fi humerus plurimum attollatur, digitis extendi nihil fere cutis poterit, fub hoc enim habitu circa fubjectas partes extenditur, adde quod nervi

ἄξιον λόγου δέρματος ἀνατεῖναι τοῖς δακτύλοις ἐγχωρεῖ. περιτείνεται γὰρ ἐν τῷδε τῷ σχήματι τοῖς ὑποκειμένοις σώμασιν, ἅμα δὲ καὶ τὰ νεῦρα πρόχειρα γίγνεται, τοιοῦτον ἐξαίρειν χρὴ τὸν βραχίονα καὶ ἀπάγειν τῆς μασχάλης, οἷον ὁρᾶται τὸ χωρίον ἡμῖν παρέξειν καὶ τοὺς δακτύλους εὐμαρῶς ὑποβάλλειν, ἀντιτείνειν τε τὸ δέρμα καὶ διακαίειν δύνασθαι οἷόν τε γένηται ταῦτα πράττειν, κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα τὴν χειρουργίαν προσίεσθαι προσήκει, προσωτέρον δὲ μηκέτι ἀνατείνειν. οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς ἕνεκεν ἐξήρομεν τὸν βραχίονα, πλὴν τὸ δύνασθαι τὸ περὶ τὴν μασχάλην δέρμα τοῖς δακτύλοις ἀνατείνειν τοσοῦτον, ὡς διακαῦσαι, καθότι προεῖπεν αὐτὸς, ὡς εἴ γε δυνατὸν ἦν ἐνεργεῖν ἡμᾶς ταῦτα καθημένους τοῦ βραχίονος σχήματός ἐστι χρεία, χαλαρώτερον ἐργαζομένου τὸ δέρμα· καὶ γὰρ πλεῖστον οὕτως ἀναταθήσεται καὶ τὰ τῆς χειρουργίας ἀκίνδυνα παντοίως ἔσται.

μθ'.

[316] (592) *Ταῦτα μὲν κατὰ τὴν μασχάλην καὶ ἱκαναὶ αὗται αἱ καταλήψιες, ἢν ὀρθῶς τεθῶσιν αἱ ἐσχάραι.*

prominent. Eatenus igitur attollere humerum convenit atque ab ala reducere, ut locus in conspectum veniat; sitque qua subjicere digitos facile possimus et cutem extendere atque adurere. Quae quum primum excitato brachio fieri possunt, admovenda manus est membro ita figurato, neque ulterius attollendum. Non enim alia de causa humerus attollitur, nisi ut possit cutis sub ala digitis extendi hactenus, ut candens ferramentum admoveatur, prout ipse indicavit, ita ut si haec praestare potuissemus humero demisso, ejusmodi habitu nihil antiquius fuisset, quum laxiorem cutem efficiat; sic enim plurimum attrahitur ac manus sine ullo periculo penitus admovetur.

XLIX.

*Haec circa alam, satisque est sic prehendere, modo quas convenit candentia ferramenta demittantur.*

*Εἴρηνται αἱ καταλήψεις κατὰ τὸ δέρμα.*

ν'.

*Κάτωθεν δὲ τῆς μασχάλης διϊσσὰ μόνα ἐστὶ χωρία, ἵνα ἄν τις ἐσχάρας θείη, τιμωρεούσας τῷ παθήματι.*

Τὸ ἔκτοσθεν εἴρηκε νῦν οὐ τὴν τόπου διαφορὰν σημαῖνον, ἀλλ' ὥσπερ καὶ παρὰ Δημοσθένει καὶ τοῖς ἄλλοις ῥήτορσιν ἔξωθέν τι τοῦ πράγματος εἰρῆσθαι λέγεται δηλούντων τὸ πρᾶγμα. τὸ τοίνυν ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον· καὶ χωρὶς δὲ τῆς εἰρημένης εἰς τὴν μασχάλην καύσεως ἄλλαι δύο καύσεις εἰσὶ βοηθοῦσαι τῷ πάθει. τὸ γὰρ τιμωρεούσας τῷ παθήματι πρόδηλον ὅτι βοηθούσας δηλοῖ, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐποίησε τὸν Ὀρέστην λέγοντα·

Ἀνόσια μὲν δρῶν, ἀλλὰ τιμωρῶν τῷ πατρί.

διαφέρει γὰρ τὸ τιμωρῶν τοῦ τιμωρούμενος, ὃ μετὰ τῆς

Prehendere dixit de cute.

L.

*Extra alam duae tantum ſedes ſunt, quum aduruntur morbo auxiliantes.*

Dictionem *extra* dixit ἔκτοσθεν, quam poſuit non ut loci differentiam notaret, ſed quemadmodum apud Demoſthenem atque alios rhetores uſurpatur, qui quum ἔξωθέν τι τοῦ πράγματος dicunt, *praeter rem* ſignificare volunt. Id igitur quod Hippocrates aſſerit tale eſt: praeter uſtionem alae duae aliae ſedes ſunt morbo auxiliantes, quum aduruntur. Uſus autem eſt vocabulo τιμωρέουσαι, quo conſtat ipſum non aliud ſignificaſſe quam auxiliantes. Quod fecit etiam Euripides, quum Oreſtem induxit haec loquentem:

Ἀνόσια μὲν δρῶν, ἀλλὰ τιμωρῶν τῷ πατρί.

Differunt autem inter ſe τιμωρῶν et τιμωρούμενος, quod

καλουμένης αἰτιατικῆς πτώσεως σημαίνει τὸ κολάζον· οὕτως γοῦν καὶ ἑαυτὸν τιμωρούμενος ἐπιγέγραπται τὸ Μενάνδρου δρᾶμα.

---

να'.

*Μίαν μὲν ἐν τῷ ἔμπροσθεν μεσηγὺ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ τένοντος τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην.*

---

Ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ καὶ ἡμῖν ἑώραται τὸ ἄρθρον ἐστηριγμένον, ὅπερ ἐστὶ μόριον ἁπάσης τῆς ἔμπροσθεν χώρας· οὔσης γὰρ ὅλης αὐτῆς πλατείας ἓν μέν τι μέρος ἐστὶν ἀκριβῶς μέσον, ἄλλα δὲ ἑκατέρωθεν δύο, τὸ μὲν ἐκ τῶν ἔνδοθεν μερῶν, οὗ νῦν ἐμνημόνευσε, τὸ δὲ ἐκ τῶν ἐκτὸς, οὗ μετὰ ταῦτα μνημονεύει. καὶ θαυμάσαι γε ἔστιν αὐτὸν ὅτι μηδ' ὅλως ἑωρακὼς εἰς ἄλλο χωρίον ἐκπῖπτον τὸ ἄρθρον ἢ κατὰ τὴν μασχάλην οὐκ ἤρκεσε τῇ κατ' αὐτὸν καύσει μόνῃ. προστιθεὶς δὲ δύο ἑτέρας ἐκείνων ἀκριβῶς ἐστοχάσατο τῶν χωρίων, ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς εἴδομεν ἐστηριγμένην τὴν κεφαλὴν

vocabulum cum accufandi cafu jungitur; hoc fiquidem fignificat *crucians*. Eadem ratione et Menandri fabula infcribitur ἑαυτὸν τιμωρούμενος.

---

LI.

*Una quidem eft a priori parte inter caput humeri et chordam quae ad alam eft.*

---

Nos quoque vidimus articulum in hoc loco qui pars totius prioris regionis eft, nam quum ea lata fit, una quidem ejus in medio ad unguem eft, duae autem utrimque; una ab interiori parte, cujus nunc meminit, altera ab exteriori de qua paulo infra loquitur. Eft autem admiratione dignus, qui quum nunquam viderit humeri caput in aliam partem excidere quam in alam, non contentus fuerit ipfam tantum adurere, fed adjungens duas alias regiones illas conjecerit, in quibus nos vidimus caput hu-

τοῦ βραχίονος. ἐν οἷς τῆς ὠμιαίας φλεβὸς χώρα, καθ' ἣν οἱ δύο μύες συμβάλλουσιν, ὅ τε ἀπὸ τοῦ στέρνου μέγας καὶ ὁ δελτοειδὴς ὀνομαζόμενος ἑώραται τετράκις ἡμῖν ὑποδεξαμένη τὴν ἔκπτωσιν. ἡ δ' ἔξωθεν τῆς μέσης χώρας ἅπαξ, ὑπὲρ ἧς ἐφεξῆς ἐρεῖ.

νβ'.

[317] *Καὶ ταύτῃ τὸ μὲν δέρμα τελέως διακαίειν χρὴ, βαθύτερον δὲ οὐ χρή. φλὲψ τε γὰρ παχείη πλησίη καὶ νεῦρα, ὧν οὐδέτερα θερμαντέα.*

Τὴν προσαγορευομένην ὠμιαίαν φλέβα λέγει νῦν παχεῖαν ἐν ἴσῳ τῷ εὐρεῖαν ἢ μεγάλην. ἐπίκειται δὲ αὐτῇ συμβολὴ τῶν προειρημένων δύο μυῶν ἔχουσα παρακείμενον νεῦρον, ἀφ' οὗ πᾶν τὸ πέριξ τῆς φλεβὸς δέρμα ἀπονεμήσεις λαμβάνει. τὸ μὲν οὖν φυλάττεσθαι ψαύειν τε τοῦ νεύρου καὶ τῆς φλεβὸς ἐν τῇ τοῦ δέρματος καύσει σαφῶς

meri fixum, ex his in eam qua vena fita eft per fummum humerum procedens, ubi duo mufculi concurrunt et magnus ille qui a pectore oritur et qui a literae Δ fimilitudine δελτοειδὲς nuncupatur, quater vidimus humeri caput prorupiffe; in exteriorem vero partem mediae regionis femel, de qua tractabit in fequentibus.

LII.

*Qua demittere candens ferramentum convenit, ut cutem trajiciat, non tamen nimis alte: proxima enim eft craffa vena ac nervus, quorum neutrum calefaciendum eft.*

Craffam venam intelligit nunc eam quae per fummum humerum fertur ad cubitum, *ὠμιαία* Graece vocatur, quafi latam vel grandem, cui innectitur conjunctio duorum mufculorum propofitorum, cuique adjungitur nervus qui diftribuitur in partes cutis quae juxta venam eft. Cavendum autem effe ne adurendo nervus aut vena attin-

ἐδίδαξεν, οὐ μὴν ἐδήλωσέ γε πότερον ἐν τοῖς πρώτοις μέρεσι τῆς φλεβὸς ἢ ἐν τοῖς ἔνδον ἢ κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς κελεύει καίειν. ἐγχωρεῖ γὰρ τοῦτο ποιῆσαι πρῶτον μὲν ἀνατείναντα τὸ δέρμα καθ' ὃν εἴρηται τρόπον ἐπὶ τῆς μασχάλης, εἶτ' ἐγκάρσιον διακαίουσα, κἄπειτα τὸ ὑπάλειπτρον διεκβαλόντα καὶ κατὰ κύκλου τὴν δευτέραν ἐπέρεισιν τοῦ καυτηρίου ποιησάμενον· ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ μασχάλῃ, καίτοι γε ὑποκειμένων νεύρων μεγίστων καὶ σὺν αὐτοῖς ἀρτηρίας καὶ φλεβὸς εὐρυτάτης, ὅμως ἐκέλευσε καίειν τὸ δέρμα, τὴν ἀσφάλειαν τοῖς ὑποκειμένοις παρασκευάζων ἐκ τῆς τοῦ ὑπολείπτρου διαρθρώσεως, οὕτω κἀπὶ τῆς νῦν προειρημένης καύσεως οὐδὲν θαυμαστὸν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κατὰ τῆς φλεβὸς ἐπικειμένου δέρματος ἀξιοῦν αὐτὸν τίθεσθαι τὰς ἐσχάρας. ἐκεῖνα μὲν οὖν τὰ νεῦρα τόνους ἐπικαιροτάτους εἶπεν εἰθισμένος χρῆσθαι τούτῳ τῷ ὀνόματι κατὰ τῶν μεγάλην δύναμιν ἐχόντων, ὥσπερ ἔχουσιν ἐκεῖνοι, κατά γε τὸ πλησίον εἶναι τοῦ νωτιαίου καὶ αὐτοὺς παχυτάτους τὴν οὐσίαν ὑπάρχειν, παρὰ δὲ τοῦ τῆς ὠμιαίας φλεβὸς νεῦρον ἁπλῶς εἶπεν,

gatur, aperte declaravit; non tamen oftendit, a priorine an ab interiori parte venae vel prorfus fuper ipfam adurendum fit. Fieri enim hoc poteft, in primis cutem attrahendo, quomodo in ala diximus; dein transverfam adurendo, poft haec inftrumentum quo ad illinendum utitur trajiciendo atque in orbem iterum adurendo. Quemadmodum autem in ala, quamvis fubfint nervi maximi et cum ipfis arteria ac vena latiffima, tamen aduri cutem voluit, fecuritatem fubjectarum partium comparans eo inftrumento quo illinimus demiffo: fic in propofita nunc uftione nihil mirum, fi cutem venae fuperjectam aduri jubeat. Illos autem nervos dixit *ἐπικαιροτάτους*, quod vocabulum mutuari folet ad ea quae magnam vim habent, quemadmodum illi, quod non longe diftent a fpinae medulla et maxime pleni fint. Sed circa venam, quae ab interiori parte tendit ad cubitum, nervum fimpliciter di-

οὐκέτι προσθεὶς τὸ ἐπίκαιρον. καὶ γὰρ πορρωτάτω καὶ τοῦ νωτιαίου καὶ μικρὸν τῷ μεγέθει.

---

νγ'.

Ὄπισθεν δ' αὖ ἄλλην ἐσχάρην ἐνδέχεται ἐνθεῖναι, ἀνωτέρω μὲν συχνῷ τοῦ τένοντος τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην, κατωτέρω δὲ ὀλίγῳ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, καὶ τὸ μὲν δέρμα τελέως χρὴ διακαίειν, βαθεῖαν δὲ μηδὲ κάρτα ταύτην ποιέειν· πολέμιον γὰρ τὸ πῦρ νεύροισιν.

---

Ἐπὶ τὴν ὑπόλοιπον χώραν τῶν ὑποδεχομένων τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον ἐκπῖπτον ἀφίκετο τῷ λόγῳ, αὕτη δέ ἐστιν ἐν τοῖς ἔξω μέρεσι τῆς πρόσω χώρας, εἰς ἣν καὶ αὐτὴν ἑώραταί μοι ἅπαξ ἐκπεσὼν ὁ βραχίων. οὐκ ὀρθῶς δὲ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀντιγράφων ἡ λέξις οὕτως γέγραπται, ὀπισθίην τε αὖ ἄλλην ἐσχάρην· οὐ γὰρ ὄπισθεν ὁ τόπος οὗτός ἐστι τῆς διαρθρώσεως, ἀλλ' ἔξωθεν. εἰ γοῦν τις ἀκριβῶς ἐθέλοι διορίσαι τοὺς περικειμένους τόπους τῇ κατ' ὦμον

xit non adjiciens ἐπίκαιρον. Multum enim distat a medulla spinae atque exigua est.

---

LIII.

*Rursus alio loco licet adurere ab exteriori parte multo supra chordam quae ad alam est, paulo infra humeri caput. Trajiciatur autem cutis candenti ferramento, sed non nimis alte; ignis enim nervis est inimicus.*

---

Venit ad tractandum reliquum ex iis locis in quibus recipitur humeri caput prolapsum. Hic autem est in exteriori parte prioris regionis in quam semel etiam conspexi humeri caput venisse. Non recte autem in plerisque exemplaribus legitur rursus alius locus, quem licet adurere a posteriori parte; hic enim locus non a posteriori parte, sed ab exteriori parte commissurae est. Si quis igitur exquisite definire loca velit quae juxta humeri commissu-

διαρθρώσει πλάτος ἔχοντας, δῆλον ὅτι νοῶν μὲν ἅπαντας ἐν μὲν τοῖς πρόσω μέσην μὲν εἶναί τινα γραμμὴν ἀπλατῆ, νοουμένην ἀκριβῶς μέσην, ἄνωθεν κατὰ μῆκος τοῦ βραχίονος [318] τεταμένην, ἐπὶ πλάτει δ' ἑκατέρωθεν ὁριζομένην τὸ πρόσω· κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν ὑπὸ τῆς ὠμιαίας φλεβὸς, ἔξωθεν δὲ μέχρι τοσούτου πάλιν ἄλλου δή τινος διαστήματος, ὧν ἡ φλὲψ αὕτη τῆς ἀπλατοῦς ἀφέστηκεν. οὗτοι μὲν οὖν ὅροι τῆς πρόσω χώρας, ἐφ' ἑκάτερα δὲ τῶν δύο ἕτεροι, ἀφ' ἧς οἱ κατὰ τὴν μασχάλην τένοντες, ὁ μὲν τὴν ἔνδον ὁρίζων χώραν, ὁ δὲ τὴν ἔξω. τὴν μὲν ἔνδον χώραν τῆς διαρθρώσεως νοεῖσθαί σοι τοῦ μετὰ τῆς φλεβὸς καὶ οὐ μεταξὺ τῆς μασχάλης περιγράφοντος ἔξωθεν τένοντος· ἔτι τε τῆς γραμμῆς ἐκείνης, ὧν ἠξίουν ἀπέχειν διαστημάτων μεταξὺ διάστημά τι τῆς ὠμιαίας φλεβὸς καὶ τῆς τ' ἀκριβῶς προσθίας μέσης γραμμῆς, ὥστε κατ' αὐτὴν διαίρεσιν, ὅσον ὑψηλότερόν ἐστι τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην

ram funt latitudinem habentia, hic profecto omnia intuitus in priori regione mediam dicet esse quandam lineam, sine latitudine conceptam in medio ad unguem, quae superne in humeri longitudinem tendat et utrimque in latitudinem terminari priorem regionem, ab interiori quidem parte ex vena quae ad interiorem cubiti sedem pertinet; ab exteriori vero alia quadam linea quae distet a linea media, sine latitudine concepta, quantum ipsa vena recedit. Hi funt ergo termini prioris regionis; duo autem alii utrimque funt, qua feruntur chordae ad alam; unus interiorem regionem, alter exteriorem finit. Eam vero intelligito interiorem commissurae regionem quae est inter venam et chordam, quae ab interiori parte alam terminat; fed exteriorem eam quae incipiens a linea quae tantum distabat a media linea fine latitudine concepta, quantum ipsa vena tendit ad chordam quae ab exteriori parte alam finit. Quare juxta divisionem hanc, quidquid erit superius chorda quae ab exteriori parte alae sita est, non dicetur utique a posteriori regione commissurae, fed

ἔξωθεν (593) τένοντος οὐκ ἂν ὀπίσω τῆς διαρθρώσεώς ἐστι τὸ σιμὸν τῆς ὠμοπλάτης, ὥσπερ γε καὶ τὸ κατ' ὦμον ἡ μασχάλη, τὸ δ' ἄνω μεταξὺ τοῦ τ' ἀκρωμίου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος.

---

## νδ.

*Ἰητρεύειν μὲν οὖν χρὴ διὰ πάσης τῆς ἰητρείης τὰ ἕλκεα, μηδέποτε ἰσχυρῶς ἀνατείνοντα τὸν βραχίονα, ἀλλὰ μετρίως ὅσον τῶν ἑλκέων ἐπιμελείης εἵνεκα, ἧσσον μὲν γὰρ ἂν διαψύχοιτο. ξυμφέρει γὰρ πάντα τὰ καύματα σκέπειν, ὡς καὶ ἐπιεικῶς ἰητρεύεσθαι. ἧσσον δ' ἂν ἐκπλήσσοιτο, ἧσσον δ' ἂν αἱμοῤῥαγοίη, ἧσσον δ' ἂν σπασμὸς ἐπιγένοιτο.*

---

Τὰς αἰτίας αὐτὸς εἶπε, δι' ἃς κελεύει τὸν βραχίονα μηδέποτε ἀνατεῖναι ἰσχυρῶς· πρώτην μὲν ὅτι πάντα τὰ καύματα συμφέρει σκέπειν, ὡς ἰατρεύεσθαι καὶ μὴ καταψύχεσθαι· καὶ ἄλλως μὲν γάρ, ὡς αὐτὸς ἔλεγεν, ἕλκεσι τὸ

ab exteriori. Siquidem regio posterior in commissura est qua latum scapularum os simum est; inferior in ala continetur, superior vero inter lati scapularum ossis summitatem atque humeri caput.

---

## LIV.

*Porro mederi in tota curatione ulceribus debemus videntes ne multum attollatur humerus, sed modice quatenus ulcerum curatio postulat, quoniam frigus eo minus adspirabit. Adusta enim omnia tegenda sunt, non secus etiam moderate curanda; nam sic minus hiant, minus sanguis erumpit, minus nervorum distentio sequitur.*

---

Causas ipse exposuit cur edicat ne multum humerus unquam attollatur: primum quod usta omnia tegere expedit, sic tamen ut curari possint et non frigeant, quum alioquin, ut ipse testatur, frigus ulcera mordeat, cutem in-

ψυχρὸν δακνῶδες δέρμα περισκληρύνει, ὀδύνην ἀνεκπύητον ποιέει. πολὺ δὲ μᾶλλον ὅσα θερμὸν αἴτιον εἰργάσατο, καθάπερ νῦν τὸ πῦρ, ἧσσον δ᾽ ἂν, φησὶν, ἐκπλήσσοιτο, τουτέστιν ἐπὶ πλέον διΐστασθαι τὸ τοῖς χείλεσιν ἕλκος. ἐν τούτῳ γὰρ ψύχεται μᾶλλον καὶ χρονιώτερον συνουλοῦται καὶ αὐτὰς τὰς οὔλας ἔχει μείζονας. τὸ δ᾽ ἐφεξῆς εἰρημένον, ἧσσον δ᾽ ἂν αἱμοῤῥαγοίη, προσέθηκεν εἰς τὸν καθόλου λόγον ἐπενεχθεὶς ἁπάντων ἑλκῶν, οὐ τῶν νῦν προκειμένων ἴδιον. εἰ γὰρ ὡς ἐκέλευσεν οὕτω τις τὸ δέρμα διακαύσειεν, οὐδεὶς ἀκολουθήσειε φόβος αἱμοῤῥαγίας. ἴσως δ᾽ ἂν ἐκ τοῦ ψυχθῆναι τὰ νεῦρα γυμνωθέντος τοῦ δέρματος, οὐ τοῦ σπασμοῦ κίνδυνος ἀκολουθήσειε μόνος, καὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν τελευτὴν ἐμνημόνευσε τῆς ὅλης ῥήσεως.

νε'.

*Ὅταν δὲ δὴ καθαρὰ γένηται τὰ ἕλκεα ἐς ὠτειλάς τε ἴῃ, τότε δὴ καὶ παντάπασι χρὴ αἰεὶ τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσι προσδεδέσθαι καὶ νύκτα καὶ ἡμέρην.*

duret, pus fieri in dolore non patiantur; ac multo magis in iis quae calor excitavit, ficuti nunc ignis, minus, inquit, hiant, hoc eft diducuntur ulceris orae. Ob id enim frigore magis excipiuntur et tardius fanefcunt grandioremque cicatricem recipiunt. Quod autem fubdit, minus fanguis erumpit, communiter ad omnia ulcera refertur, non proprie ad ea quae propofita nunc funt. Nam fi quis cutem fic urat, quemadmodum praecepit, periculum nullum fanguinis eruptionis fequetur. Fortaffe autem nervi tantum diftentione periclitabuntur ob frigus, quod cute nudari contraxerunt, cujus rei in fine orationis meminit.

LV.

*Ubi ulcera pura fint et ad cicatricem intendant, tunc fane oportet humerum diu noctuque femper ad latus deligatum continere.*

[319] *Τὰς ὠτειλὰς ἐνταῦθα κυρίως εἶπεν ἐπὶ τῶν οὐλῶν, οὐχ ὡς ἔμπροσθεν ἐπὶ τῶν ἑλκῶν· ἀξιοῖ δέ ποτε μάλιστα φροντίζειν τοῦ μηδέποτε ἀφίστασθαι τῶν πλευρῶν τὸν βραχίονα, πλὴν ἐπὶ βραχὺ μόνον ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, καθ' ὃν ἂν θεραπεύηται τὰ ἕλκη. μάλιστα γὰρ ἁλίσκεσθαι φαίνεται τὰ καθαρὰ τῶν ἑλκῶν οἷς κατὰ τὴν πρὸ ταύτης ῥῆσιν εἶπεν ἅπασι συμπτώμασι καὶ μάλιστα τοῖς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν αἰτιῶν. ἐπειδὴ πρόσθεν ἡμῖν ἥκειν ἔτι ῥυπαρὰ καὶ φλεγμαίνοντα καὶ τὸν ῥύπον αὐτῶν εἶχεν οἷον πρόβλημά τι καὶ σκέπασμά τι καὶ τὴν περιουσίαν τῶν παρὰ φύσιν ὑγρῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ θερμασία τῆς φλεγμονῆς ἀντεῖχε τοῖς ἔξωθεν μὴ γινομένοις ψυχροῖς. ἡνίκα δ' ἂν φλεγμαίνει, τότε καθαρὰ καὶ οἷον ἀπέριττα γέγονεν, αἰσθάνεται μᾶλλον ἢ πρόσθεν ὧν πάσχει. διὰ ταῦτα πάντα ῥᾳδίως μὲν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν αἰτιῶν καὶ μάλιστα τῶν ψυχρῶν ὀδυνᾶταί τε καὶ ψύχεται. τῷ δ' ἀκριβεῖ τῆς αἰσθήσεως τήν τε ὀδύνην ἴσχει σφοδροτέραν καὶ τὰς ἐπικειμένας αὐτῇ δυσχερείας ἐπικτᾶται.*

---

*Ὠτειλὰς* nunc proprie de cicatricibus dixit, non de ulceribus, quemadmodum ante. Monet autem maxime dandam operam eſſe ne humerus, niſi paullulum dumtaxat a latere diducatur idque quum ulcera curantur, quoniam pura ulcera opportuniſſima ſunt illis omnibus caſibus quos in oratione proxime praecedente narravit, atque iis praeſertim qui ab exterioribus cauſis oriuntur. Antea ſiquidem ſordida erant atque inflammata, ſordemque et humorem praeter naturam ſuperantem pro velamento ac tegmento quodam habebant; quin et inflammationis calor extrinſeco frigori obſiſtebat. At ubi inflammatio conquievit et pura reddita eſt ac ſine ſuperante humore, magis quam ante ſentiunt ea quibus laeduntur. Ob haec igitur omnia facile ſub exterioribus cauſis ac praecipue frigidis dolent et refrigerantur; propter ſenſum vero acriorem vehementiori dolore cruciantur, cui accedunt ea mala quae ſequi dolorem ſolent.

---

νστ'.

*Ἀτὰρ καὶ ὅταν ὑγιέα γένηται τὰ ἕλκεα, ὁμοίως ἐπὶ πολὺν χρόνον χρὴ προσδεῖν τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευράς· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ἐπουλωθείη καὶ ἀπολειφθείη ἡ εὐρυχωρίη, καθ' ἣν μάλιστα ὀλισθαίνει ὁ βραχίων.*

Κἀνταῦθα τὸν σκοπὸν ὃν συνεβούλευσεν αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπών· οὕτως γὰρ ἂν μάλιστα ἐπουλωθείη καὶ ἀπολειφθείη εὐρυχωρίη, καθ' ἣν ὀλισθαίνει ὁ βραχίων, δυνάμει τοῦτο λέγων. ὅσωπερ γὰρ ἡ οὐλὴ βραχυτέρα γένηται, τοσούτῳ μᾶλλον εἰς ὀλίγον συναχθήσεται τὸ περὶ τὴν μασχάλην δέρμα. μέγιστον δέ ἐστι τοῦτο πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως ὀλισθαίνειν ἐνταῦθα τὸν βραχίονα.

νζ'.

*Ὅσοισι δ' ἂν ὦμος καταπορηθῇ ἐμβληθῆναι, ἢν μὲν ἔτι ἐν αὐξήσει ἔωσιν, οὐκ ἐθέλει συναύξεσθαι τὸ ὀστέον τοῦ*

LVI.

*At ubi ulcera convaluerunt, humerus diu debet ad latus fimiliter deligari; namque hac via cicatrix maxime confirmabitur, atque id fpatium, in quod maxime humerus procidit, contrahetur.*

Hic etiam indicavit quo confilio haec praeceperit, quum inquit: namque hac via cicatrix maxime confirmabitur, atque id fpatium in quod maxime humerus procidit contrahetur, quafi ita dixerit: quo minor cicatrix inducetur, eo magis alae cutis contrahetur, quod maximum momentum habet in prohibendo, ne in hanc partem elabatur humerus.

LVII.

*Quibus recondi humeri caput non potuit, fi adhuc crefcunt, humerus non aeque augetur, atque is qui integer*

*βραχίονος, ὁμοίως τῷ ὑγιεῖ, ἀλλὰ αὔξεται μὲν ἐπί τι, βραχύτερον δὲ τοῦ ἑτέρου γίνεται.*

---

Τὰ συμπτώματα διέρχεται νῦν, ὅσα τοῖς ἔξαρθρον ἔχουσι τὸν ὦμον ἐξ ἀνάγκης ἐπιγίγνεται· πρῶτον μὲν οὖν ἐστι καὶ κοινότατον, ᾧ καὶ τἄλλα ἕπεται πάντα τὸ ἀτροφώτερον ταὐτὸν γίγνεσθαι, τούτῳ δ' αὐτῷ πάλιν ἕπεται. τελειωθέντος μὲν οὖν ἤδη τοῦ κώλου λεπτότης, ἔτι τε αὐξανομένου καὶ ἡ σμικρότης. αὕτη δ' ἀτροφία διά τε τὴν διαστροφὴν γίγνεται τῶν κατὰ κῶλον ἀγγείων τε καὶ μυῶν, αἰτία δὲ ἡ ἀκινησία ὅλου τοῦ ἄρθρου· καὶ γάρ τι τῶν ὑγιῶν κώλων ἐπὶ χρόνῳ πολλῷ παντάπασιν ἀκίνητον μεῖναν σαφῶς ἀτροφώτερον φαίνεται.

---

νη'.

[320] *Καὶ οἱ καλεόμενοι δὲ ἐκ γενεῆς γαλιάγκωνες διὰ δισσὰς ξυμφορὰς ταύτας γίνονται· ἤν γέ τι τοιοῦτον αὐ-*

*eſt; ſed quamvis aliquid augeatur, altero tamen brevior redditur.*

---

Ea nunc perſequitur quae neceſſario iis accidunt, quibus humeri caput ſuo loco non eſt. Primum ac maxime commune cui reliqua omnia ſuperveniunt eſt quod minus alitur; quam rem ſi membrum jam perfecte increvit, gracilitas ſequitur; ſi adhuc augeatur, exiguitas. Non alitur autem membrum ob muſculorum et venarum quas continet depravationem; ejus quoque rei cauſa eſt totus articulus immobilis, nam et integra membra, ubi diutius omnino immobilia maneant, aperte graciliora conſpiciuntur.

---

LVIII.

*Jam vero quia primo natali die humeros breviores habent, γαλιάγκωνες Graece appellantur, ob duplicem noxam id mali experiuntur vel quod dum in utero ſunt humeri*

*τοὺς ἐξάρθρημα καταλάβῃ ἐν γαστρὶ ἐόντας, διά τε ἄλλην συμφορὴν, περὶ ἧς ὕστερόν ποτε γεγράψεται.*

---

*Εἴτε ἀπὸ τῆς πρὸς τὰς γαλᾶς ὁμοιότητος ἐκλήθησαν οἱ γαλιάγκωνες εἴτ' ἀπ' ἄλλου τινὸς ἐπιτρέπειν χρὴ τοῖς περὶ αὐτὰ σπουδάζουσιν ἐπιμελῶς ζητεῖν. ἰατρῷ δὲ χρήσιμον ἐπίστασθαι τὸ γεννᾶσθαί τινας ἐξάρθρους ἀμφότερα τὰ κατ' ὦμον ἄρθρα, τό τε ἀριστερὸν καὶ τὸ δεξιὸν, ὅτι τε μικροὺς ἐξ ἀνάγκης ἔχουσιν οὗτοι τοὺς βραχίονας. εἰδέναι δεῖ τινα καὶ ἄλλην συμφορὰν ἐργαζομένην ταὐτὸ πάθημα, περὶ ἧς αὖθις ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται. χαλεπὸν δὲ εὑρεῖν ἑτέραν, ἣν αὐτὸς ἐφεξῆς λέγει συμβαίνειν τοῖς νηπίοις. ἔχει δὲ ἡ λέξις οὕτως.*

---

## νθ'.

*Ἀτὰρ καὶ οἷσιν ἔτι νηπίοισιν ἐοῦσι κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος βαθεῖαι καὶ ὑποβρύχιοι ἐκπυήσιες γίνονται; καὶ οὗτοι πάντες γαλιάγκωνες γίνονται. καὶ ἤν τε τμη-*

*luxentur, vel aliam ob noxam, de qua poſtea aliquando ſcribemus.*

---

Dictine ſint *γαλιάγκωνες* a ſimilitudine felis, *γαλῆ* Graece dicitur, an ab alio quopiam, relinquenda eſt quaeſtio iis qui in hujusmodi ſtudia incumbunt. Medicum vero ſcire convenit naſci quosdam utriusque humeri articulo luxato dextro et ſiniſtro, ſicque humeros breviores eſſe; neque ignorare, alteram hujus vitii cauſam de qua tractaturum ſe pollicetur. Difficile autem eſt alteram invenire, praeter illam quam ipſe deinceps ait illis accidere qui teneri ſunt. Inquit ergo.

---

## LIX.

*Sed quibus tenera adhuc aetate juxta humeri caput in intimis partibus, alteque ſuppurationes oriuntur, omnibus ſane humeris breviores fiunt; ac ſive ſecentur, ſive*

*θῶσιν ἤν τε καυθῶσιν ἤν τε αὐτόματόν σφιν ἐκραγῇ, εὖ εἰδέναι χρὴ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει. χρέεσθαι μέντοι τῇ χειρὶ δυνατώτατοί· εἰσιν οἱ ἐκ γενεῆς γαλιάγκωνες, οὐ μὴν (594) οὐδὲ ἐκεῖνοί γε ἀνατεῖναι παρὰ τὸ οὖς τὸν βραχίονα ἐκτανύσαντες τὸν ἀγκῶνα δύνανται, ἀλλὰ πολὺ ἐνδεεστέρως ἢ τὴν ὑγιέα χεῖρα.*

---

*Δύναται δὲ τοῦτο καὶ κυουμένοις ἐπισυμβαίνειν· συμφορὰν δ᾽ ἄλλην ἔτι κυουμένοις ἐξαρθρήματος αἰτίαν γίνεσθαι χαλεπὸν εὑρεῖν, ἀμφοτέρας δὲ ταύτας οὐκ ἀδύνατον συμβῆναι· καὶ γὰρ ἐκπυῆσαι δυνατόν ἐστι τὸ ἐκραγῆναι καὶ ἀπουλωθῆναι τῷ κυουμένῳ τῷ βρέφει πρὸς τῆς φύσεως. καὶ τοῦτο μᾶλλον ἔτι κατὰ ἔμπτωσιν ἐνδέχεται τοῦ κατ᾽ ὦμον ἄρθρου διά τε τὴν ὑγρότητα τῆς φύσεως τοῦ παιδίου καὶ τῆς κατὰ διάρθρωσιν κοτύλης τὸ εὐυπέρβατον.*

---

*urantur, five per fe pus aperiatur, fcire licet haec ita fe habere. Maxime vero brachio uti queunt, quibus a primo natali die humeri breviores funt; neque ipfi tamen furfum ad aurem porrigere brachium poffunt cubito extento, nifi multo minus quam ab integra parte.*

---

Poteft hoc etiam dum in utero funt accidere; aliam vero noxam, quae iis qui in utero geruntur caufa fit ut articulus elabatur, difficile eft invenire, fed has ambas accidere nihil prohibet, poteft enim dum infans in utero eft a natura fuppuratio fieri, aperiri et ad cicatricem ulcus perduci. Quod magis adhuc evenit, ubi humeri caput elabitur ob humorem infantis naturalem et quia cavum commiffurae ipfius humeri tale eft ut facile articulum expelli patiatur.

---

ξ.

*Οἷσι δ' ἂν ἤδη ἂν ἀνδράσιν ἐοῦσι ἐκπίσῃ ὁ ὦμος καὶ μὴ ἐμβληθῇ, ἐπωμὶς ἀσαρκωτέρη γίνεται καὶ ἡ ἕξις λεπτὴ ἡ κατὰ τοῦτο, ὅταν μέντοι ὀδυνώμενοι παύσωνται. ὁκόσα μὲν δεῖ ἐργάζεσθαι ἐπάραντας τὸν ἀγκῶνα ἀπὸ τῶν πλευρέων εἰς τὸ πλάγιον, ταῦτα μὲν οὐ δύναται ἅπαντα ὁμοίως ἐργάζεσθαι. ὁκόσα δὲ δεῖ ἐργάζεσθαι παραφέροντας τὸν βραχίονα παρὰ τὰς πλευρὰς ἢ ἐς τοὐπίσω ἢ ἐς τοὔμπροσθεν. ταῦτα δὲ δύνανται ἐργάζεσθαι· καὶ γὰρ ἂν ἀρίδα ἑλκύσαιεν καὶ πρίονα καὶ πελεκίσαιεν ἂν καὶ σκάψαιεν, ἂν μὴ κάρτα ἄνω αἴροντες τὸν ἀγκῶνα καὶ τἆλλα ὅσα τῶν τοιούτων σχημάτων ἐργάζονται.*

---

[321] *Ἡ ἐπωμὶς τοῖς οὕτω πεπονθόσι κἂν τῷ παραχρῆμα φαίνηται λεπτοτέρα καὶ ἀσαρκωτέρα τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος ἀπολειπούσης τὸν ὦμον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὕστερον ἔτι μᾶλλον φαίνεται τοιαύτη, διότι γίνεται τοῦ χρόνου*

LX.

*Quibus vero aetate jam robufta humeri caput erupit, neque reftitutum eft, pars quae fupra commiffuram eft tenuatur et gracilioris habitus fit; ubi dolore liberantur, non aeque praeftare poffunt opera omnia quaecunque requirunt, ut cubitus a pectore diductus in latera attollatur. Ad ea autem valent quaecunque efficienda funt, humero vel in priorem partem vel in pofteriorem ad pectus adducto; nam terebra, ferra, fecuri ac raftris utuntur, dummodo cubitum non admodum attollere neceffe fit, atque ad alia omnia idonei funt quae brachia poftulant ita figurata.*

---

His qui hoc vitio tenentur pars quae fuper humeri commiffuram eft protinus etiam inter initia tenuior apparet et gracilior, quum humeri caput lati fcapularum offis cavum reliquerit; fed et iftiusmodi in pofterum adhuc amplius confpicitur, eo quod procedente tempore ema-

περιόντος ἀτροφώτερα τὰ μόρια τοῦ δελτοειδοῦς μυὸς ἀσθενοῦς γεινομένου, διότι κάτω γίνεται βίαιος ἀκολουθῶν εἰς μασχάλην τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος. ὅτι δὲ διὰ τὸ μὴ κινεῖσθαι μηδὲ ἐνεργεῖν τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν, ἣν εἶχεν ἀνατείνων τὸν βραχίονα, ψυχρότερος καὶ ἀσθενέστερος ἀποτεινούμενος καὶ ἀτροφώτερος διὰ τοῦτο γίνεται· κίνησις μὲν γὰρ κρατύνει, ἀργίη δὲ τήκει.

ξα'.

Ὅσοισι δ' ἂν τὸ ἀκρώμιον ἀποσπασθῇ, τουτέοισι φαίνεται ἐξέχον τὸ ὀστέον τῶν ἀπεσπασμένων. ἔστι δὲ τοῦτο ὁ σύνδεσμος τῆς κληῖδος καὶ τῆς ὠμοπλάτης· ἑτεροίη γὰρ φύσις ἀνθρώπου ταύτη ἢ τῶν ἄλλων ζώων. οἱ οὖν ἰητροὶ μάλιστα ἐξαπατέονται ἐν τούτῳ τῷ τρώματι, ἅτε γὰρ ἀνασχόντος τοῦ ὀστέου τοῦ ἀποσπασθέντος ἡ ἐπωμὶς φαίνεται χαμαιζήλη καὶ κοίλη, ὥστε καὶ προμηθεῖσθαι τῶν ὤμων τῶν ἐκπεπτωκότων. πολλοὺς οὖν οἶδα ἰητροὺς τἄλλα οὐ φλαύρους ἐόντας, οἳ πολλὰ ἤδη ἐλυμήναντο ἐμβάλλειν πειρώμενοι τοὺς τοιούτους ὤμους, οὕτως οἰόμενοι

crefcant partes mufculi Δ literam referentes, quod redditus fit imbecillis, quum fequens humeri caput vi deorfum feratur ad alam, et quod immobilis maneat, neque fuo munere fungatur, quod erat humerum attollere; quare frigidior et imbecillior redditur atque emacrefcit, quandoquidem labor firmat, ignavia tabidum reddit.

LXI.

*Quibus tali fcapularum offis fummitas diducitur, exftare videtur os quod recedit. Eft autem hoc ligamentum juguli cum lato fcapularum offe; diverfa autem eft hac parte natura hominis a ceteris animalibus. Medici itaque in hoc cafu maxime decipiuntur, excitato enim offe quod recedit humeri commiffurae pars fuperior apparet depreffa et cava, ita ut quafi prociderit humeri caput provideant. Novi ergo complures medicos alioquin non ignobiles, qui fummopere laederent dum niterentur hujusmodi humeros reftituere, ut qui luxatos effe aefti-*

ἐκπεπτωκέναι καὶ οὐ πρόσθεν παύονται πρὶν ἢ ἀπογνῶναι ἢ ἀπορῆσαι δοκέοντας αὐτοὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐμβαλέειν τὸν ὦμον. τουτέοισιν ἰητρείη μὲν, ἥπερ καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοιούτοισι κηρωτὴ καὶ σπλῆνες καὶ ὀθόνια καὶ ἐπίδεσις τοιαύτη. καταναγκάζειν μέντοι τὸ ὑπερέχον χρὴ καὶ τοὺς σπλῆνας κατὰ τοῦτο τιθέναι πλείστους καὶ πιέζειν ταῦτα, μάλιστα τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσι προσηρτημένον ἐς τὸ ἄνω μέρος ἔχειν, οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα πλησιάζοιτο ἀπεσπασμένον. τάδε μὴν εὖ εἰδέναι χρὴ καὶ προλέγειν ὡς ἀσφαλέα, εἰ ἄλλως ἐθέλοις· ὅτι βλάβη μὲν οὐδεμίη οὔτε μικρὴ οὔτε μεγάλη τῷ ὤμῳ γίνεται ἀπὸ τούτου τοῦ τρώματος, αἶσχιον δὲ τὸ χωρίον. οὐδὲ γὰρ τοῦτο τὸ ὀστέον ἐς τὴν ἀρχαίην ἕδρην ὁμοίως ἂν ἱδρυνθείη, ὥσπερ πέφυκεν, ἀλλ' ἀνάγκη πλέον ἢ ἔλασσον ὀγκηρότερον εἶναι ἐς τὸ ἄνω. οὐδὲ γὰρ ἄλλο ὀστέον οὐδὲν ἐς τὸ αὐτὸ καθίσταται, ὅτι ἂν κοινωνέον ἐστὶν ἑτέρῳ ὀστέῳ καὶ προσπεφυκὸς ἀποπασθῇ ἀπὸ τῆς ἀρχαίης φύσιος. ἀνώδυνον

*marent nec prius desisterent quam vel rem desperarent vel indicarent per se non posse humeri articulum restitui. His eadem curatio convenit quae ceteris ejus generis, nempe ceratum, panni, fasciae atque eadem vinciendi ratio; verum tamen deorsum cogendum est id quod excidit, tum ea parte plurimi panni injiciendi, maximeque adstringendum, humerusque ad latus continendus est suspensus a parte superiori. Hac enim ratione id quod recessit proxime adducetur, quam rem scire optime licet atque praedicere omni periculo vacare, si alioquin tibi videatur. Ex hoc enim casu nec parum nec magnum in humeri commissura oritur detrimentum, sed aliquid decoris eo loco amittitur: nunquam enim hujusmodi os in naturalem et antiquam sedem revertitur, sed necessario sive amplius, sive minus a superiori parte prominet. Neque enim aliud os ullum in pristinam sedem revertitur, quod recesserit ab aliquo osse, quocum naturaliter jungeretur. Paucis au-*

δὲ τὸ ἀκρώμιον ἐν ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσιν γίνεται, ἢν χρηστῶς ἐπιδέηται.

---

Σύνζευξιν ἐνδείκνυται τὸ ἀκρώμιον εἶναι, λέγει δὲ καὶ ὀστοῦν ὑπάρχειν αὐτὸ καὶ συνδεῖν ἄμφω τὰ εἰρημένα. δῆλον οὖν ὅτι χονδρῶδές ὀστοῦν ἐστι τὸ ἀκρώμιον ἐπικείμενον τῇ συνζεύξει τῆς κλειδὸς καὶ τῆς ὠμοπλάτης, ὑμένας [322] ἐκπεφυκότας ἔχον, οἷς συνδεῖται τὰ πέρατα τῶν ὀστῶν. ἀποσπασθέντι δὲ αὐτῷ καὶ κλεὶς εἴωθε συνέπεσθαι καὶ διὰ τοῦτο ἐπανόρθωσις γίγνεται καταναγκαζομένης εἰς τὸ κάτω τῆς κλειδὸς, ὡς ἀποτελεῖσθαί τινας κυκλοτερεῖς καμπὰς αὐτῆς. ἐνταῦθα δὴ καὶ τοῖς νεωτέροις ἡ κατανάγκασις αὕτη μᾶλλον ἐπιτυγχάνει· ὅσῳ γὰρ ἡ ἡλικία προέρχεται, ξηρότερα τὰ σώματα ἡμῶν ἀποτελεῖται. καθάπερ οὖν τὰ ξηρὰ ξύλα πρὸς καμπὰς ἐστιν οὐκ ἐπιτήδεια, τὰ δὲ ὑγρὰ καὶ χλωρὰ ῥᾳδίως πάσχει τοῦτο, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν ἔτι αὐξανομένων ὀστᾶ δύναται κάμπτεσθαι καταναγκαζόμενα, καὶ πολὺ μᾶλλον, ὅταν ᾖ χαῦνα καὶ σηραγγώδη, κα-

*tem diebus a dolore liberatur latum fcapularum os fummum, fi commode vinciatur.*

---

Indicat lati fcapularum offis fummitatem effe conjunctionem, dicit etiam ipfam effe os quo alligantur propofita offa ambo. Conftat autem fummitatem lati fcapulalarum offis effe cartilaginofum os, quod fitum eft qua jugulum cum lato fcapularum offe committitur, a quo dependent membranae quibus extrema offium colligantur. Hoc ubi recedat, jugulum etiam fequi confuevit et idcirco reftituitur jugulo deorfum depulfo, fic ut ea parte in orbem quodammodo inclinetur; quo fit ut in juvenibus facilius cogatur, nam quo magis aetas procedit, eo magis corpora noftra ficcantur. Ergo quemadmodum ficca ligna minime idonea funt quae curventur, madentia autem et viridia id facile patiuntur: eodem modo et offa eorum qui adhuc increfcunt coacta curvari poffunt, ac multo magis ubi rara fint et cavis plena, quale eft jugulum.

θάπερ κλεὶς ἐστι. καὶ ἔγωγ' ἐπειράθην αὐτὸς ἐπ' ἐμαυτοῦ καμπτομένης αἰσθανόμενος τῆς κλειδὸς, ἔσφυζε γὰρ διὰ βάθους ὁπότε σφοδρῶς κατασπασθῇ τῷ βιαίῳ τῆς ἐπιδέσεως, ὑπέμεινα δὲ τοῦτο μέχρι μ' ἡμέρας, ἐν αἷς οὕτω προσήχθη τῇ κεφαλῇ τοῦ βραχίονος ἡ κλεὶς, ὥστε τοὺς μὲν νῦν ὁρῶντας ἀπιστεῖν εἰ ἀπεσπάσθη ποτὲ, τοὺς δὲ ἰδόντας ὁπόταν ἀπεσπάσθη, τριῶν δακτύλων διάστημα τὸ μεταξὺ γενόμενον ὑπερθαυμάζειν τὸ πρᾶγμα. συνέβη μέντοι τὸν βραχίονα τελείως ἀτροφῆσαι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ὡς ἰσχνὸν παντελῶς γενέσθαι, συνατροφῆσαι δ' αὐτῷ καὶ τὸν πῆχυν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπανορθωσάμενος ἑνὶ βοηθήματι τῷ τῆς ἐπιδέσεως ἀνετράφη σύμπαν τὸ κῶλον, οὐκ ἐν πολλῷ χρόνῳ μετὰ τὸ λυθῆναι τοὺς ἐπιδέσμους. ἐπὶ (595) δὲ μειρακίου καὶ μᾶλλον ἐπὶ παιδίων ἑτοιμότερον ἡ ἐπίδεσις καταναγκάζοι τὸ ὀστοῦν· ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔτος ἄγοντι ε' καὶ λ' οὕτω παθεῖν ἐν παλαίστρᾳ συνέβη, οὐ μὴν ἄλλον γέ τινα τῶν ἤδη τελείων ἐδυνήθην ὁμοίως ἰάσασθαι διὰ τὸ μὴ φέρειν αὐτοὺς τὸ βίαιον τῆς ἐπιδέσεως. ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτὸς ᾐσθανόμην ψυχροῦ τοῦ χωρίου πάντως, ὡς ἀναγκάζεσθαι

Equidem experimento fenfi jugulum in me ipfo curvari; nam quum vinculi vi vehementer compelleretur, alte urgebat. Quod ego pertuli quadraginta dies, quibus jugulum ad humeri caput ita adductum eft, ut iis qui nunc adfpiciunt nunquam receffiffe videatur; quique tunc quum receffit, diductum intervallo trium digitorum viderunt, rem admirentur. Inde tamen factum eft ut humerus id temporis minime nutriretur, ita ut penitus emacrefceret, cumque eo brachium etiam nutriri defineret. Sed his omnibus uno vinculi praefidio fuccurrens non multo tempore a foluto vinculo totum membrum refeci. In adolefcente autem ac multo magis in puero os facilius vinculo cogitur. Ego vero quum id mihi accidit in palaeftra, annum agebam trigefimum quintum; nullum tamen alium ex iis qui firmiffima aetate effent aeque licuit ad fanitatem perducere, eo quod vinculi vim minime ferrent. Ipfe igitur fenfi frigidum prorfus, fic ut totum diem ac noctem per-

δι' ὅλης ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἔλαιον καταντλεῖν θερμὸν, ὑποβεβλημένου δέρματος ὅλῳ τῷ σώματι, γυμνὸς γὰρ ἐπ' αὐτοῦ κατεκείμην, ὡς ἂν καὶ τῶν ὑπὸ κύνα καυμάτων ὄντων. ὑποκειμένης οὖν κατὰ τὸ πρὸς τῶν ποδῶν μέρος λεκάνης κενῆς ἐσχημάτισται κατὰ τοῦτο πρὸς ἔκρουν ἐπιτηδείως τὸ δέρμα, πάλιν τε τὸ ἀθροισθὲν ἐν τῇ λεκάνῃ μεταβαλόντες εἰς λέβητα κατὰ πυρὸς ἐπικείμενον ἐθέρμαινον, ἐντεῦθεν λαβόντες ἀπήντλουν τῷ πεπονθότι χωρίῳ παντί. καὶ εἰ βραχύ ποτε διέλιπον, εὐθέως ᾐσθανόμην τάσεως τῶν κατὰ τὸν τράχηλον μυῶν, ὡς εἶναι δῆλον ὅτι σπασμὸς ἀκολουθήσει ῥαθυμησάντων περὶ τὴν κατάντλησιν. ἐμοὶ μὲν καὶ ἄλλο τι συνέβη κατὰ τὰς κακοπαθείας τῶν μυῶν αἴτιον οὐ σμικρὸν, ὃ καὶ αὐτὸ καλῶς ἔχει δηλῶσαι, χάριν τοῦ νομίσαι τινὰ διὰ μόνην τὴν καταναγκασιν τῆς κλειδὸς εὐπαθεῖς γενέσθαι τοὺς μύας. ἀποσπασθέντος γὰρ τοῦ ἀκρωμίου κατὰ παλαίστραν ὁ παιδοτρίβης ἰδὼν ταπεινὴν τὴν ἐπωμίδα καὶ εἰς μασχάλην ὠλισθηκέναι τὸν βραχίονα κατέτεινέ τε καὶ μοχλεύειν ἐπεχείρει καὶ τεχνικῶς ἐνήργει

fundere calidum oleum cogerer, pelle toti corpori ſubjecta, ſuper qua nudus jacebam, quum caniculae aeſtus vigeret. A pedibus igitur inani pelve ſubjecta pellis ita figurata erat, ut oleum per eam commode funderetur; quidquid autem in pelvi coactum erat, in ollam conjiciebatur juxta ignem, ut calefieret, eoque inde accepto totus affectus locus perfundebatur. At quum vel modicum quid aliquando intermittebatur, ſentiebam continuo muſculos juxta cervices diſtendi, ſic ut aperte conſtaret, ſequuturam eſſe nervorum diſtenſionem, ſi ignavi fuiſſent qui perfundebant. Mihi etiam aliud evenit quod non parum in cauſa fuit, ut muſculi male afficerentur. Atque id quoque enarraſſe operae pretium erit, ne quis exiſtimet male affici muſculos, propterea quod jugulum dumtaxat deorſum fuerit coactum. In palaeſtra enim lati ſcapularum oſſis ſummitate diducta magiſter intuitus partem ſuperpoſitam humeri commiſſurae depreſſam, exiſtimans humeri

ταῦτα. μὴ προχωροῦντος δὲ τοῦ ἔργου καὶ μάτην τοῦ χρόνου τριβομένου νομίσας αὐτὸν ἐν τῇ μοχλείᾳ τι σφάλλεσθαι, τοὺς μὲν ἄλλους μετ' ἐκείνου τείνειν τε τὸν βραχίονα καὶ ἀντιτείνειν ἄνω τὸν ὦμον ἐκέλευον, αὐτὸς ὑποβαλὼν τῆς ἀπαθοῦς χειρὸς τοὺς δακτύλους ὡς ἐσωτάτω τοῦ δοκοῦντος ὠλισθηκέναι τὸν βραχίονα, ἵνα μεταξὺ τῶν πλευρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοὺς παρενθεὶς ἀναμοχλεύσειεν αὐτὸ μικρὸν τοῦτο μηδὲν εὑρὼν ἐν τῇ μασχάλῃ παρὰ φύσιν ἐκέλευον ἐπισχεῖν τὴν τάσιν τοὺς ἅμα τῷ παιδοτρίβῃ τείνοντάς τε καὶ ἀντιτείνοντας, [323] οὐ γὰρ ἐκπεπτωκέναι τὸ ἄρθρον. οἱ δ' ὡς μετὰ τὴν ὀδύνην μαλθακιζομένου μου περιέτρεπόν τε παρέχειν αὐτὸν ἑαυτοῖς οὐκ ἐμαυτοῦ, οὐκ ἐπαύοντό τε τείνοντες, ὥς τις ἂν διέσπασε τὸν μῦν, ὡς ἤδη καὶ ἄλλοις τισὶ συνέπεσεν, εἰ μὴ κατὰ τύχην ἐπιφανὴς ἕτερος εὖ ἰδὼν, μηδέποτ' ἂν διὰ μαλακίαν εἶρξα αὐτοὺς τῆς τάσεως, ἀπέλυσε μὲν ἐκείνους, ἐμοὶ δ' ἐπύθετο τί ποτ' ἂν εἴη τὸ γεγονὸς, ὅ τι τε κελεύοι με πράττειν. εἶπον οὖν αὐτῷ τὸ μὲν γεγονὸς ἀποσπασθῆναι τοῦ ἀκρωμίου, χρῄζειν δὲ ἐλαίου καὶ

caput in alam excidiffe, intenfionem tentat atque impulfum, quae quidem artificiofe agit. At quum fine ullo profectu operam perderet, arbitror peccati aliquid in impellendo; quamobrem alios adhiberi jubeo qui cum ipfo humerum et ab inferiori parte et a contraria extendant; atque ipfe integrae manus digitos quantum poffum intro demitto ad humerum, qui excidiffe videbatur, ut inditi inter latus et humeri caput ipfum impellerent. Nihil autem inveniens in ala praeter naturam jubeo ut extendere ceffent, qui cum magiftro fimul vim adhibebant, eo quod humeri caput non procidiffet. Hi vero exiftimantes me fracti animi ob dolorem effe hortantur, ut fibi me ipfum committam nec ab extendendo defiftunt, ita ut mufculum avulfiffent, quae res aliis jam accidit, nifi forte alter advenifset qui optime noverat me nullo modo ob mollitiem extendentes prohibere, hic eos removet ac me rogat quid mali fit quidque faciendum cenfeam. Refpondeo fummitatem humeri diductam effe, opus autem mihi effe oleo,

ὀθονίου καὶ ἐρίων εἰς τὸ βαλανεῖον αὐτὸς ἐπορεύθην καὶ πολὺ περιχεόμενος ἔλαιον ἐνδιέτριψα τῇ δεξαμένῃ, μέχρι δυνατὸν ἦν, νομίζων ὅπως κομισθείη τὰ πρὸς τὴν θεραπείαν· ὥστε μοι καὶ διὰ ταύτην τὴν κακοπάθειαν οἱ μύες ἐδέοντο συνεχοῦς καταντλήσεως. οἱ πολλοὶ δὲ καὶ μὴ γενομένης αὐτῆς τῆς ἐπιδέσεως οὐ φέρουσιν, ἀλλ' αἱροῦνται τὴν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐκ τοῦ πάθους ἔχειν δυσχέρειαν ὑπὲρ τοῦ μὴ πονεῖσθαι μέχρι τεσσαρακονθημέρου. οὐ γὰρ ἡγοῦμαι θᾶττον δύνασθαι τῶν τοσούτων ἀκριβῶς καμφθῆναι τὸ τῆς κλειδὸς ὀστοῦν. τὰ δ' ἄλλα τῆς ῥήσεως δῆλα.

---

ξβ'.

*Κληῒς δὲ κατεηγεῖσα ἢν μὲν ἀτρεκέως ἀποκαυλισθῇ, εὐϊητοτέρη ἐστὶν, ἢν δὲ παραμηκέως, δυσιητοτέρη. τἀναντία δὲ τούτοις ἐστὶν ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο· τὴν μὲν γὰρ ἀτρεκέως ἀποκαυλισθεῖσαν προσαναγκάσειεν ἄν τις μᾶλλον ἐς τὴν φύσιν ἐλθεῖν καὶ εἰ πάνυ προμηθηθείη τὸ ἀνωτέρω, κατωτέρω ἂν ποιήσειε σχήμασί τε ἐπιτηδείοισι καὶ ἐπι-*

linteis, lana; eo igitur ad balneum multoque oleo perfufus maneo in labro, quoad poffum, dum quae ad curationem facerent afferrentur. Quare mufculis affidua perfufio neceffaria fuit, quum male affecti ea ratione fuiffent; multi autem vinculum non fuftinent, etiamfi id non accidat, fed malunt in pofterum quae ex eo malo moleftia fequitur ferre quam id quadraginta diebus fuftinere. Neque enim breviori fpatio confequi eos poffe exiftimo, ut jugulum ita exquifite curvetur. Reliqua Hippocratis verba plana funt.

---

LXII.

*Jugulum comminutum, fi ex toto fractum fit, facilius curatur; fi in longitudinem, aegrius. Haec autem contraria funt, atque aliquis exiftimet. Id igitur quod ex toto fractum eft magis utique in fuam fedem compelli poteft; ac fi fumma cura provideatur, quod fublimius eft magis deorfum cogetur idoneo habitu ac debito vin-*

δέσει ἁρμοζούσῃ. εἰ δὲ μὴ τελέως ἱδρυνθείη, ἀλλ' οὖν τὸ ὑπερέχον γε τοῦ ὀστέου οὐ κάρτα ὀξὺ γίνεται. ὡς δ' ἂν παράμηκες τὸ ὀστέον κατεάγῃ, ἰκέλη ἡ ξυμφορὴ γίνεται τοῖσιν ὀστέοισι τοῖσιν ἀπεσπασμένοισι, περὶ ὧν πρόσθεν γέγραπται· οὔτε γὰρ ἱδρυνθῆναι αὐτὸ πρὸς ἑωυτὸ κάρτα ἐθέλει, ἥ τε ὑπερέχουσα ἀκρὶς τοῦ ὀστέου ὀξεῖα γίνεται κάρτα. τὸ μὲν οὖν σύμπαν εἰδέναι χρὴ ὅτι βλάβη οὐδεμίη τῷ ὤμῳ οὐδὲ τῷ ἄλλῳ σώματι γίνεται διὰ τὴν κάτηξιν τῆς κληῖδος, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ. ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίνεται.

---

Λέγει τὴν δι' ὅλως ἀποκαυλισθεῖσαν, ὡς κατὰ μηδὲν προσέχεσθαι, τὸ δὲ ἀντικείμενον τούτῳ τὸ οὐκ ἀτρεκέως ἐστὶν, ὃ καθ' ἕνα τρόπον γινόμενον ἐδήλωσεν εἰπών· ἢν δὲ παραμηκέως, δυσιητοτέρη μετ' αὐτοῦ καὶ συνενδείξασθαι τὴν μὲν ἀκριβῶς ἀποκαυλιζομένην ἐγκαρσίαν πάσχειν τοῦτο, τὴν δ' οὐκ ἀκριβῶς κατὰ μῆκος. ὅταν μὲν οὖν ὁλοκλήρως ἀποκαυλισθῇ, παραλλάττειν εἴωθε τοὔπίπαν ἀλλήλων τὰ

*culo. Quamvis autem ex toto in suam sedem non collocetur, tamen ea pars quae excedit non valde acuta apparebit. At quibus in longitudinem frangitur simile vitium est, atque ubi ossa diducuntur, de quibus supra tractavimus. Non ita enim in suam sedem restituitur exstansque ossis extremitas adspicitur admodum acuta. In universum autem scire convenit nihil humeri commissuram aliamve partem laedi, quum jugulum frangitur, nisi, quod raro accidit, corrumpatur.*

---

Ex toto frangi dicit quod nulla parte haeret, cujus contrarium est quod non ex toto abrumpitur. Id uno modo fieri expressit, quum inquit, si longitudinem, aegrius; simulque demonstravit quod ex toto abrumpitur transversum abrumpi, quod non ex toto in longitudinem; ergo ubi ex toto comminuitur, partes cedere inter se plerumque solent atque una sursum ferri, altera deorsum;

μόρια, καὶ τὸ μὲν ἄνω χωρεῖν, τὸ δὲ κάτω; τὸ μὲν ἔσω, τὸ δὲ ἔξω. καὶ κατὰ τοῦτο φαίνεται μέγα τε τὸ κάταγμα καὶ δυσίατον εἶναι, κατὰ δὲ τὸν ἕτερον τρόπον, ἡνίκα παραμήκης ἐστὶν ἡ διάθεσις τοῦ κατάγματος, ἡ μὲν φαντασία μικροτέρα, χαλεπωτέρα δὲ ἡ ἴασις. οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὴν ἐν κύκλῳ περιβολὴν ὥσπερ τὰ κῶλα μόνην δυναμένην προστεῖλαι καὶ παραγαγεῖν τὸ παρὰ μῆκος ἐσχισμένον τῆς κλειδός. ἐὰν οὖν, [324] ὧν εἴρηκα νῦν εἴης μεμνημένος, οὐδὲν ἐνεγκεῖν φαίνεται τῶν ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων ἀσαφές.

ξγ'.

*Αἶσχός γε μὴν προσγίνεται περὶ τὴν κάτηξιν τῆς κλειδὸς καὶ τούτοισι τοῖσι τὸ πρῶτον αἴσχιστον, ἔπειτα μὴν ἐπὶ ἧσσον γίνεται.*

Βέλτιον ἦν εἰπεῖν ἐπὶ ἧσσον γίνεται· κατ' ἀρχὰς μὲν γὰρ τῷ ξένῳ τοῦ πράγματος αἰσχρὸν αὐτοῖς εἶναι δοκεῖ τὸ

tum altera in interiora, in exteriora altera. Qua de caufa videtur fractura gravis et aegre fanabilis. Verum altero modo, quum fractura in longitudinem eft, levior quidem apparet, aegrius tamen curationem admittit. Nequit enim jugulum fafcia excipi in orbem, ficut membra, qua via dumtaxat propelli atque adduci poffet quod in longitudinem fiffum eft. Quod fi haec quae nunc oftendimus in memoria habeantur, nihil obfcurum videbitur ex iis quae ab Hippocrate in fequentibus ponentur.

LXIII.

*Juguli fracturae deformitatem affert; deformitas autem principio maxima eft, deinde minor.*

Satius fuit dicere minus apparet; principio enim rei novitate deforme vitium videtur, procedente tempore ficut

γεγονός. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ συνειθιζομένοις ὥσπερ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οὕτω κἀπὶ τῷδε καταφρονεῖται τὸ αἶσχος.

---

ξδ'.

Συμφύεται δὲ ταχέως κληῒς καὶ τἄλλα πάντα ὅσα χαῦνα ὀστέα. ταχεῖαν γὰρ τὴν ἐπιπώρωσιν ποιέεται τὰ τοιαῦτα. ὅταν μὲν οὖν νεωστὶ καταγῇ, οἱ τετρωμένοι σπουδάζουσιν οἰόμενοι μεῖζον τὸ κακὸν εἶναι ἢ ὅσον ἐστὶν οἵ τε ἰητροὶ προθυμέονται δῆθεν ὀρθῶς ἰῆσθαι. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου οἱ τετρωμένοι, ἅτε οὐκ ὀδυνώμενοι οὔτε κωλυόμενοι οὔτε ὁδοιπορίης οὔτε ἐδωδῆς καταμελέουσιν· οἵ τε αὖ ἰητροὶ ἅτε οὐ δυνάμενοι κατὰ τὰ χωρία ἀπο- (596) δεικνύναι ἀποδιδράσκουσι καὶ οὐκ ἄχθονται τῇ ἀμελείῃ τῶν τετρωμένων, ἐν τούτῳ δὲ ἡ ἐπιπώρωσις συνταχύνεται. ἐπιδέσιος μὲν οὖν τρόπος καθέστηκε παραπλήσιος τοῖσι πλείστοισι, κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσιν ἰητρεύειν, καὶ τάδε δεῖ προσιητρεύειν καὶ τάδε δεῖ προσξυνιέναι καὶ μάλιστα ἐν τούτῳ τῷ χει-

alia omnia quibus assuescimus, ita deformitatem parvi facimus.

---

LXIV.

*Sanescit autem cito jugulum atque alia ossa quaecunque rara sunt, quoniam callo haec maturius obducuntur. Igitur ubi casus recens est aegri solliciti sunt, putantes malum gravius esse quam sit. Medici autem sedulos in probe curando se exhibent, procedente tempore laborantes, ut qui non doleant neque gressu neque cibo prohibeantur, rem contemnunt. At medici, ut qui locum reddere decorum non possunt se subducunt, neque offensorum negligentiam iniquo animo ferunt, interim callus festinat increscere. Deligandi autem ratio ea convenit, quae plerisque cerato, pannis, fasciis mollibus adhibitis. Haec autem providisse oportet, atque item novisse in hac praesertim curatione, plurimos pan-*

ρίσματι, ὅτι τούς τε σπλῆνας πλείστους κατὰ τὸ ἐξέχον χρὴ τιθέναι καὶ τοῖσι ἐπιδέσμοισι πλείστοισι καὶ μάλιστα κατὰ τοῦτο χρὴ πιέζειν. εἰσὶ δὲ δή τινες οἳ ἐπεσοφίσαντο ἤδη μολύβδιον βαρὺ προσεπικαταδεῖν, ὡς καταναγκάζειν τὸ ὑπερέχον. ξυνιᾶσι μὲν οὖν ἴσως οὐδὲ οἱ ἁπλῶς ἐπιδέοντες· ἀτὰρ δὴ οὐδὲ οὗτος ὁ τρόπος κληῖδος κατήξιός ἐστιν, οὐ γὰρ δυνατὸν τὸ ὑπερέχον καταναγκάζεσθαι οὐδὲν ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου. ἄλλοι δ᾽ αὖ τινές εἰσιν οἵτινες καταμαθόντες τοῦτο, ὅτι αὗται αἱ ἐπιδέσιες παράφοροί εἰσι καὶ οὐ κατὰ φύσιν καταναγκάζουσι τὰ ὑπερέχοντα. ἐπιδέουσι μὲν οὖν αὐτοὺς σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι χρώμενοι, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι, ζώσαντες δὲ τὸν ἄνθρωπον ταινίῃ τινὶ, ᾗ εὐζωστότατος αὐτὸς ἑωυτοῦ ἐστιν, ὅταν ἐπιθῶσι τοὺς σπλῆνας ἐπὶ τὰ ὑπερέχοντα τοῦ κατήγματος ἐξογκώσαντες ἐπὶ τὰ ἐξέχοντα τὴν ἀρχὴν τοῦ ὀθονίου προσέδησαν πρὸς τὸ ζῶσμα ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν καὶ οὕτως ἐπιδέουσιν ἐπὶ τὴν ἴξιν τῆς κληῖδος ἐπιτανύοντες ἐς τοὔπισθεν ἄγοντες, κἄπειτα περιβαλόντες περὶ τὸ

*nos qua os exſtat objiciendos eſſe ac faſcias plurimas ibique maxime premendum. Nonnulli exiſtimarunt plumbi aliquid alligandum, quod oneri eſſet ut deorſum cogeret quod exſtaret. Fortaſſe autem nec illi ſapiunt qui ſimpliciter vinciunt, quandoquidem neque propoſitus modus fracto jugulo convenit: nihil enim fere cogere poteſt quod excedit. Sunt et alii qui cognoſcentes vincula ipſa aliena eſſe neque in naturalem locum adducere quod exſtat, deligant quidem ejusmodi aegrotantes pannis faſciisque ſuperdatis perinde atque alii; ſed hominem faſcia aliqua cingunt, qua parte commodiſſime cingitur. Ubi pannos objecerint qua fractura exſtat, ſic ut ea parte in tumorem adſurgant, caput faſciae ad cingulum a priori parte devinciunt, faſciamque e regione juguli porrigunt ad partem poſteriorem et in cingulum demiſſam ad priorem adducunt, atque inde rurſus ad poſteriorem. Alii faſciam in cingulum*

ζῶσμα ἐς τοὔμπροσθεν ἄγουσι καὶ αὖθις ἐς τοὔπισθεν. οἱ δέ τινες οὐχὶ περὶ τὸ ζῶσμα περιβάλλουσι τὸ ὀθόνιον, ἀλλὰ περὶ τὸ περίνεόν τε καὶ παρ᾽ αὐτὴν τὴν ἕδρην καὶ παρὰ τὴν ἄκανθαν κυκλεύοντες τὸ ὀθόνιον, οὕτω πιέζουσι τὸ κάταγμα. ταῦτα γοῦν ἀπείρῳ μὲν ἀκοῦσαι φαίνεται ἐγγὺς τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι, χρεωμένῳ δὲ ἄχρηστα· οὔτε γὰρ μόνιμα οὐδένα χρόνον, οὐδ᾽ εἰ κατακέοιτό τις, καίτοι ἐγγυτάτω ἂν οὕτως, ἀλλ᾽ ὅμως εἰ κατακείμενος ἢ τὸ σκέλος συγκάμψειεν ἢ αὐτὸς καμφθείη, πάντα ἂν τὰ ἐπιδέσματα κινέοιτο ἄλλως τε ἀσηρὴ ἡ ἐπίδεσις.

---

[325] Τὴν αἰτίαν εἶπεν αὐτὸς τοῦ ταχέως τὰ τοιαῦτα συμφύεσθαι, τοῦ μέντοι τὴν πώρωσιν γίγνεσθαι ταχεῖαν, οὐκ ἔτ᾽ εἶπε τὴν αἰτίαν, ὡς ἂν ἐξ αὐτῶν τῶν ὀστῶν τῆς φύσεως ὑπὲρ ὧν ὁ λόγος ἐστὶ νοηθῆναι δυναμένην. τὰ γὰρ χαῦνα πλείονος ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος μετέχει. λέλεκται δὲ ἡμῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὡς ἐκχεομένης αὐτῆς, εἶτα πηγνυμένης ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ πεπονθὸς ὀστοῦν δυνάμεως ὁ

*non demittunt, sed inter anum et naturale; tum juxta anum ipsum, dein circa spinam ducentes sic fracturam comprimunt. Haec quum ab eo audiuntur qui in usum non habet, prope videntur secundum naturam esse; at ubi quis ea experiatur, inutilia comperiet; neque enim aliquod tempus immobiles manent, etiamsi homo cubet, quamquam hoc modo proxima essent, tamen si cubans crus flectat aut ipse curvetur, omnes fasciae movebuntur; praeterquam quod haec vinciendi ratio alioquin foeda est.*

---

Causam ipse adjungit, quamobrem haec celeriter sanescant; sed cur callus mature increscat, causam non expressit, ut quae ex natura ossium de quibus tractatur percipi possit, quoniam in iis quae rara sunt multum humoris contrahitur. In prioribus autem demonstravimus, recepto humore ob affecti ossis vim spissato in oris fracturae cal-

πῶρος ἐπιτρέφεται τοῖς χείλεσι τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ. κἄπειδὰν ἱκανῶς τοῦτο γένηται, συνδεῖταί τε καὶ σφίγγεται τὰ χείλη τοῦ κατάγματος, οὐ διὰ τοῦ βάθους ἐῤῥιμμένου τοῦ πεπονθότος ὀστοῦ, καθάπερ ἐῤῥιμμέναι σάρκες, ἀλλ' ὡς εἴρηται κατὰ τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, οἷον δεσμόν τινα ἀχθομένου. τὰ δ' ἑξῆς ἅπαντα δῆλα τοῖς προσέχουσι τὸν νοῦν.

ξε'.

*Ἥ τε γὰρ ἕδρη ἀπολαμβάνεται ἀθρόα τε τὰ ὀθόνια ἐν ταύτῃ τῇ στενοχωρίῃ γίνεται. τά τε αὖ περὶ τὴν ζώνην παραβαλλόμενα οὐχ οὕτως ἰσχυρῶς ἔζωσται, ὡς οὐκ ἀναγκάσαι ἐς τὸ ἄνω τὴν ζώνην ἐπανιέναι καὶ οὕτως ἀνάγκη ἂν εἴη πάντα χαλᾷν τὰ ἐπιδέσματα, ἄγχιστα δ' ἄν τις δοκέῃ ποιέειν, καίπερ οὐ μεγάλα ποιέων, εἰ τοῖσι μὲν τισι τῶν ὀθονίων περὶ τὴν ζώνην περιβάλλοι, τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν ὀθονίων τὴν ἀρχαίην ἐπίδεσιν ἐπιδέοι· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὰ ἐπιδέσματα μόνιμά τε εἴη καὶ ἀλλήλοισι τιμωρέοι. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα εἴρηται ὅσα κατα-*

lum increfcere. Qui ubi fatis increvit, fracturae oras illigat atque adftringit; neque enim os altioribus partibus folidatur, quemadmodum caro, fed, ut dictum eft, in fummo quafi vinculo adftringitur. Quae fequuntur fi diligenter confiderentur, omnia plana funt.

LXV.

*Siquidem anus comprehenditur fafciaeque in hac loci angufia colliguntur. Quod vero ad eas fafcias pertinet quae in zonam induntur, non ita arcte haec cingitur quin furfum ferri cogatur; quod ubi accidit, neceffe eft totum vinculum relaxari. Proxime autem moliri quis fibi videbitur, quamvis nihil magnum efficiat, fi fafcias nonnullas in cingulum demittat, fed plerasque ad primum vinculum adhibeat: hac enim ratione maxime ftabiles erunt et alteri circuitui alter auxiliabitur. Plurima quidem dicta funt ex iis quae ad juguli fra-*

*λαμβάνει τοὺς τὴν κληῖδα καταγνυμένους, προσξυνιέναι δὲ καὶ τόδε χρὴ, ὅτι κληῒς ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ κατάγνυται, ὥστε τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ στήθεος πεφυκὸς ὀστέον εἰς τὸ ἄνω μέρος ὑπερέχειν, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης πεφυκὸς ὀστέον ἐν τῷ κάτω μέρει εἶναι. αἴτια δὲ τούτων τάδε, ὅτι τὸ μὲν στῆθος οὔτε κατωτέρω ἂν πουλὺ οὔτε ἀνωτέρω χωρήσειεν.*

---

*Οὐκ ἔστι σύνθετον ὄνομα τὸ στενυγροχωρίῳ ἔκ τε τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ στενοῦ καὶ τῆς χώρας γεγονὸς, ὥς τινες νομίζουσιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ στενυγρὸν, ὅπερ οὐδ' αὐτὸ πλέον σημαίνει τοῦ στενοῦ κατὰ παραγωγήν τινα γεγενημένης στενυγροχωρίας μηδὲν πλέον δηλούσης τῆς στενότητος. εὔδηλον δὲ τοῦτο κἀξ ὧν Σιμωνίδης εἶπεν, ὧδέ πως ἐχόντων· οὔπω τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν ἀνὴρ λέγονται δὶς ἐν οὐδὲ πάρδαλιν μοῦνος στενυγρῷ συντυχὼν ἐν ἀτραπῷ. ψιλοῦται δὲ δηλονότι κατὰ τὴν δευτέραν συλλαβήν.*

---

*cturam attinent. Scire autem licet jugulum plerumque ita frangi ut ea pars quae a pectore est sursum feratur; quae a summitate lati scapularum offis, deorsum. Cujus causa est pectus, quod neque admodum sursum neque admodum deorsum movetur.*

---

Loci anguftiam dixit *στενυγροχωρίην*, quod nomen ut quibusdam placet non componitur ex vocabulis *ὑγροῦ*, *στενοῦ* et *χώρας*, quae fignificarent humidum locum eundemque anguftum; fed deducitur a voce *στενυγρὸν*, quae nihil amplius fibi vult quam *στενὸν*, quod fignificat anguftum. Unde quadam additione, quam figuram *παραγωγὴν* dicunt, deducitur *στενυγροχωρίη*, quae nihil aliud fibi vult quam anguftiam. Quod ex iis evidenter colligitur quae Simonides fic fcribit: *οὔπω τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν ἀνὴρ λέγεται λῖν, οὐδὲ πάρδαλιν μοῦνος στενυγρῷ συντυχὼν ἐν ἀτράπῳ.* Effertur autem fecunda fyllaba tenui fpiritu.

---

ξϛʹ.

*Μικρὸς γὰρ ὁ κιγκλισμὸς τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐν τῷ στήθει.*

---

*Τὴν βραχεῖαν κίνησιν ὠνόμασε κιγκλισμόν. εἰ δ' ἀπὸ τοῦ ζώου τοῦ κίγκλου γέγονε τοὔνομα, διότι κινεῖ συνεχῶς ἐκεῖνο τὰ πηγάνεια πτέρνα ἢ ἀπό τινος ἄλλου τῆς προκειμένης πραγματείας, οὐκ ἔστιν οἰκεῖον, ἀλλὰ μᾶλλον δεῖται αἰτίαν* (597) *εἰπεῖν, δι' ἣν ἡ πρὸς τὸ στέρνον τῆς κλειδὸς διάρθρωσις οὐ τῶν μικροτάτων οὖσα, καθάπερ* [326] *ἕτεραί τινες, ὅμως οὐκ ἔχει κίνησιν ἀξιόλογον. αὐτὸς οὖν ὁ Ἱπποκράτης ἥντινα λέγει τούτου τὴν αἰτίαν εἶναι διὰ τῆς λέξεως ἀκούσωμεν. στῆθος δὲ ἔοικεν οὐ τὸ σύμπαν λέγειν χωρίον, ὅσον ἐν τοῖς πρόσω τοῦ θώρακός ἐστιν, ἀλλὰ τὸ μέσον ὀστοῦν, ἐν ᾧ διαρθροῦνται πλευραί, ὃ καλοῦσιν ἰδίως οἱ μετ' αὐτὸν ἰατροὶ στέρνον, ὅπερ ἀληθῶς εἶπεν.*

---

## LXVI.

*Exiguus eſt enim motus articuli a parte oſſis pectoris.*

---

Exiguum motum vocavit *κιγκλισμόν*. At ſive vocabulum ſumatur a motacilla ave, quae Graece *κίγκλος* dicitur, eo quod aſſidue caudam moveat, ſive a quovis alio, non pertinet proprie ad hunc locum. Sed magis perſequi cauſam oportet, cur commiſſura juguli cum pectore, quamvis ſicut aliae nonnullae referri inter minimas non debeat, tamen nihil fere moveatur, ſed quam hujus rei cauſam Hippocrates tradat, audiamus de verbis ipſius. Os pectoris *στῆθος* appellat, quo nomine ſignificaſſe nunc videtur non omne id quod eſt a priori parte thoracis, ſed medium os in quod ſe inſerunt coſtae, quod Graece a junioribus medicis *στέρνον* vocatur, de quo recte dixit.

---

ξζ'.

*Αὐτὸ γὰρ ἑωυτῷ συνεχές ἐστι τὸ στῆθος καὶ τῇ ῥάχει.*

---

Τὸ μὲν οὖν ἑαυτῷ συνεχὲς εἶναι τὸ στέρνον ἐναργῶς φαίνεται· τὸ δὲ τῇ ῥάχει νοηθήσεται σαφῶς, ἐὰν σκελετῷ ζώῳ τὰς πλευρὰς ποτε ἴδῃς ἐναργῶς ἐρηρεισμένας ὀπίσω μὲν ἐπὶ τῆς ῥάχεως, ἔμπροσθεν δὲ πρὸς τὸ στέρνον.

---

ξη'.

*Ἄγχιστα μὲν ἡ κληῒς πρὸς τὸ τοῦ ὤμου ἄρθρον πλοώδης ἐστίν· ἠνάγκασται γὰρ πυκινοκίνητος εἶναι διὰ τὴν τῆς ἀκρωμίης σύζευξιν. ἄλλως τε ὅταν τρωθῇ, φεύγει ἐς τὸ ἄνω μέρος τὸ πρὸς τῷ στήθει προσεχόμενον καὶ οὐ μάλα ἐς τὸ κάτω μέρος ἀναγκάζεσθαι ἐθέλει. καὶ γὰρ πέφυκε κοῦφον καὶ ἡ εὐρυχωρίη αὐτῷ ἄνω πλείων ἢ κάτω. ὁ δὲ ὦμος καὶ τὰ προσηρτημένα τούτοισιν εὐαπόλυτά εἰσιν ἀπὸ τῶν πλευρέων καὶ τοῦ στήθεος καὶ διὰ τοῦτο δύναται καὶ ἀνωτέρω πουλὺ ἀνάγεσθαι καὶ κατωτέρω. ὅταν*

LXVII.

*Ipſum enim os pectoris ſibi continuatur et ſpinae.*

---

Os pectoris ſibi ipſi continuari manifeſtiſſimum eſt, ſed et ſpinae etiam liquido conſtabit, ſi quando in cadavere detracta carne coſtas videris a poſteriori parte ſpinae, a priori oſſi pectoris inhaerere.

---

LXVIII.

*Sed et jugulum prope humeri articulum ſupernatat. Cogitur autem moveri ſaepiſſime, eo quod cum ſummitate lati ſcapularum oſſis jungatur. Maxime autem ubi perrumpitur pars quae ab oſſe pectoris eſt, ſurſum fertur, neque facile ſolet deorſum repelli, quoniam natura levis eſt, ſpatiumque ipſi latius patet a ſuperiori parte, quam ab inferiori. Latum vero ſcapularum os, humerus et quae his inhaereſcunt, a coſtis et oſſe pectoris optime ſolvuntur; quamobrem poſſunt plurimum attolli atque*

γοῦν καταγῇ κληῒς, τὸ πρὸς τῷ ὤμῳ ὀστέον ἐς τὸ κατωτέρω ἐπιῤῥέπει· ἐς τοῦτο γὰρ ἐπιτροχώτερον αὐτὸ ἅμα τῷ ὤμῳ καὶ τῷ βραχίονι κάτω ῥεῦσαι μᾶλλον ἢ ἐς τὸ ἄνω. ὁπότε οὖν ταῦτά ἐστιν, ἀξυνετέουσιν ὅσοι τὸ ὑπερέχον τοῦ ὀστέου ἐς τὸ κάτω καταναγκάσαι οἴονται εἶναι, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸ κάτω πρὸς τῷ ἄνω προσακτέον ἐστί. τοῦτο γὰρ ἔχει κίνησιν, τοῦτο γάρ ἐστι καὶ τὸ ἀποστὰν ἀπὸ τῆς φύσιος. δῆλον οὖν ὅτι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς ἐστιν ἀναγκάσαι τοῦτο· αἵ τε γὰρ ἐπιδέσιες οὐδέν τι μᾶλλον προσαναγκάζουσιν ἢ ἀπαναγκάζουσιν. εἰ δέ τις τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσιν ὡς μάλιστα ἐόντα ἀναγκάζοι ἄνω, ὡς ὅτι ὀξύτατος ὁ ὦμος φαίνεται εἶναι, δῆλον ὅτι οὕτως ἂν ἁρμοσθείη πρὸς τὸ ὀστέον τὸ ἀπὸ τοῦ στήθεος πεφυκὸς ὅθεν ἀπεσπάσθη.

---

Τροπικοῖς ὀνόμασι καὶ γλωσσηματικοῖς εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης ἐννοιῶν χρῆσθαι, καίτοι πολιτικὴν ἑρμηνεύων ἑρμηνείαν, ὅμοιόν τι τούτῳ πεπονθὼς ὁ Ξενοφῶν· καὶ

*demitti. Itaque ubi jugulum frangitur, ea pars quae est a lato scapularum osse deorsum convertitur: facilius enim deorsum fertur una cum humero ac lato scapularum osse quam sursum. Quando igitur sic se res habet, desipiuntur qui censent posse quod superexcedit os deorsum compelli; namque in aperto est, inferiorem partem ad superiorem adducendam esse, ea siquidem movetur, ea a naturali sede recedit. Constat autem hanc aliter nullo modo propelli posse, vincula enim nihil magis adducunt quam repellunt. Si quis autem humerum ad latus quantum potest adductum sursum attollat, ut humeri commissura maxime acutam se ostendat, hoc pacto concurret cum osse pectoris a quo recessit.*

---

Solet Hippocrates quasdam figuras ac linguarum proprietates usurpare, quamvis consuetam loquutionem sequatur. Simile quid apud Xenophontem legitur; ipse enim,

γὰρ ἐκεῖνος εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἑρμηνεύων πολιτικῶς, ὅμως παρεμβάλλει πολλάκις ὀνόματα γλωσσηματικὰ καὶ τροπικά. σπανιώτερον μὲν οὖν παρ᾽ ἐκείνῳ τὸ τοιοῦτον, συνεχέστερον δὲ παρὰ τῷ Ἱπποκράτει, καθάπερ ἐπὶ τῇ προγεγραμμένῃ ῥήσει τὸν κιγκλισμὸν εἶπεν, ἐνταῦθά τε τὸ πλοώδης ἐστίν. ἐνδείκνυται γὰρ διὰ τῆς φωνῆς τὸ οἷον ἀστήρικτος, ᾧ καὶ τὸ ζῶον φαινόμενον μαρτυρεῖ, καθ᾽ ὃ φησιν ἠνάγκαστο, καθ᾽ ὃ πυκνοκίνητος αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπὼν διὰ τὴν τῆς ἀκρωμίης σύζευξιν. αὕτη δὲ πάλιν ἡ ἀκρωμίη διὰ τὸ [327] κατ᾽ ὦμον ἄρθρον ἐστὶ πυκνοκίνητος, ἀσθενὴς, ἅτε ὑπάρχων αὐτὸς καὶ μεγίστας ἔχων κινήσεις. τὸ δὲ κατ᾽ ἀρχὴν εἰρημένον τῆς ῥήσεως, τὸ ἄγχιστα μὲν τὴν ἀμφιβολίαν ἣν ἔχει πρότερον ἐπὶ τοῦ χωρίου προσῆκεν ἀκούειν ἢ τοῦ πράγματος αὐτοῦ. δῆλον μὲν γὰρ ἐγγυτάτω, ἀλλ᾽ ἤτοι πλησίον τοῦ ἄρθρου πυκνοκίνητον ἐνδείξεται τὴν κλεῖν εἰρημένον, ὅπερ ἐμοὶ δοκεῖ μᾶλλον ἄν τις ἀκούῃ ὀρθῶς, ἐνίοις ἔδοξε συνάπτειν τὸ ἄγχιστα, δεήσει τὸ πυκνοκίνητον εἶναι

si quisquam est qui usitata loquutione utatur, in his nomen profitetur suum, saepius tamen inserit vocabula linguae propria ac translata. Quod tamen rarius apud hunc, frequentius apud Hippocratem reperitur, quemadmodum in praecedentibus verbis, ubi *κιγκλισμὸν* dixit parvum motum, nunc vero *πλοώδης ἐστὶ*, quod supernatat. Id autem quasi sine fulcro significat, cujus rei testimonium facit quod subjicit, quum inquit: cogitur autem moveri saepissime, eo quod cum summitate lati scapularum ossis conjungatur; at summitas lati scapularum ossis rursus ob humeri articulum saepissime movetur, quum ipse imbecillis sit et maximi motus. Initio vero sermonis prope dixit: dubium autem est ad locumne an ad rem debeat referri. Vel enim accipiemus *prope articulum* frequenter jugulum moveri, quam sententiam magis probo; vel ut quibusdam placet *prope* referemus ad frequentem motum, ita ut mens ejus sit: jugulum maxime prope accedit ad

τὸ λεγόμενον, τὸ οὕτω ἐγγυτάτω τὸ πυκινοκινήτου ἡ κλεὶς ἐστὶ πλησίον τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου.

---

ξθ'.

*Εἰ οὖν τις τῇ μὲν ἐπιδέσει χρῷτο τῇ νομίμῃ τοῦ ταχέως συναλθεσθῆναι εἵνεκα, ἡγήσαιτο δὲ τἄλλα πάντα μάτην εἶναι παρὰ τὸ σχῆμα τὸ εἰρημένον, ὀρθῶς τε ἂν ξυνίη, ἰητρεύοι τ' ἂν τάχιστα καὶ κάλλιστα· κατακέεσθαι μέντοι τὸν ἄνθρωπον μέγα τὸ διάφορόν ἐστι καὶ ἡμέραι ἱκαναὶ τεσσαρεσκαίδεκα, εἰ ἀτρεμέοι, εἴκοσι δὲ πάμπολλαι.*

---

Νομίμην ἐπίδεσιν λέγει τὴν ὑπὸ πάντων εἰθισμένην καὶ ὥσπερ ἄγραφον ἤδη νόμον οὖσαν· οὕτως γὰρ κἂν τῷ βίῳ τινὰ τῶν ἐθῶν, ὅσα πρὸς ἁπάντων ἐπιτηδεύηται, τοῖς νόμοις ἐστὶ παραπλήσια. τὴν μὲν οὖν καταγματικὴν ἐπίδεσιν οὐ πάντῃ ἐποίουν τοῦ προσήκοντος, καὶ διὰ τοῦτο πλείονα περὶ αὐτῆς ἔγραψεν ἐν πρώτῳ βιβλίῳ περὶ τῶν ἀγμῶν. ἐνταυθοῖ δὲ οὐδεμία παθήματος ἐπίδεσις οὐδενὸς

ea quae frequenter moventur, quum humeri articulo jungatur.

---

LXIX.

*Si quis igitur legitimum vinculum adhibeat, ut celeriter glutinetur; cetera vero omnia extra hujusmodi habitum supervacua existimet, recte utique sentiet celeriterque hominem ad optimam valetudinem perducet. Quem jacere maxime ad rem pertinet, satisque sunt quatuordecim dies, si quiescat; ad summum viginti.*

---

Legitimum vinculum appellat quod omnibus in consuetudine est, ac jam est veluti lex quaedam non scripta: sic enim et in vita fit, ut quos mores omnes student legibus similes sint. Vinculum igitur quod ad fracturas pertinet huc non admodum accommodatur, atque idcirco fusius de ipso scripsit in primo de fracturis. Hic autem nullum vitium exponitur, ad quod ejusmodi vinculum

τοιαύτη. δέδεικται γάρ μοι καὶ διὰ τῶν εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνημάτων, ἀλλὰ καὶ νῦν ἀνεμνήσθη, πάντα μὲν ὅσα τῷ τρόπῳ τῆς καταγματικῆς ἐπιδέσεως ὑποπίπτει παθήματα, κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπ᾽ αὐτοῦ γεγράφθαι, πάντα δ᾽ αὖ πάλιν ὅσα τῇ λοιπῇ κατὰ τοῦτο. γίνεται γὰρ ἡ καταγματικὴ περιβαλλόντων ἡμῶν ἐν κύκλῳ τὰ ὀθόνια τῷ κατεαγότι μορίῳ. τὸ δεύτερον εἶδος τῆς ἐπιδέσεως ἐπ᾽ ἄλλα μόρια τὴν νομὴν ποιουμένων, καὶ κατά γε τὸ πλεῖστον ἐπὶ τὰ ἀντικείμενα τῷ πεπονθότι, καθάπερ κἀν ἰητρείῳ εἶπεν· ὁμολογέει δὲ ὁμοῦ μὲν ἡ περὶ τὴν ἑτέρην μασχάλην περιβολή.

---

ο'.

*Εἰ μέντοι τινὶ ἐπὶ τἀναντία ἡ κληῒς καταγείη, ὃ οὐ μάλιστα γίνεται, ὥστε τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ στήθεος ὀστέον ὑποδεδυκέναι, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης ὀστέον ὑπερέχειν καὶ ἐποχέεσθαι ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, οὐδεμιῆς μεγάλης ἰητρείης ταῦτά γ᾽ ἂν δέοιτο. αὐτὸς γὰρ ὁ ὦμος ἀφιέμενος καὶ*

adhibeatur. Oftendimus enim in commentariis in eos libros et nunc etiam in memoriam redigimus, morbos omnes quibus accommodatur id vinculum quod ad fracturas pertinet traditos fuiffe ab Hippocrate in eo volumine, in hoc autem omnes qui alteram vinciendi rationem poftulant. Porro autem in eo vinculo quod ad fracturas pertinet fafcia fuper affectum membrum in orbem circumdatur, fed in altera vinciendi ratione fertur ad alias partes, ac plurimum ad eas quae vitiatae fedi contrariae funt, quod in libro de officina medici teftatur, quum inquit: confentit autem cum capite humeri fafcia ad alteram alam demiffa.

---

LXX.

*Si in juguli fractura, quod raro accidit, contrarium eveniat, ut fcilicet id offis quod a pectore eft fubjiciatur, id quod a fummitate lati fcapularum offis fublimius feratur ac fuper alteram excedat, nullo magno praefidio opus eft; demiffo enim lato fcapularum offe cum humero*

*ὁ βραχίων ἱδρύοι ἂν τὰ ὀστέα πρὸς ἄλληλα καὶ φαύλη ἄν τις ἐπίδεσις ἀρκέοι καὶ ὀλίγαι ἡμέραι τῆς πωρώσιος γένοιτ' ἄν.*

Ἔμπροσθεν μὲν ἔλεγεν, ὡς τὸ πολὺ τὸ ἀπὸ τοῦ στέρνου μέρος τῆς κλειδὸς, ὁπόταν ὅλη δι' ὅλης ἑαυτῆς ἀποκαυλι- (598) σθῇ, πρὸς τὴν ἄνω χώραν μεθίσταται, ταπεινότερον δὲ γίγνεσθαι τὸ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης. νυνὶ δὲ περὶ τοῦ σπανιωτέρου τρόπου γράφει, καθ' ὃν ὑψηλότεροι μὲν γίνεται ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης, ταπεινότερον τὸ πρὸς τῷ στέρνῳ, ὃ καὶ [328] φησιν εὐιατότερον ὑπάρχειν. αὐτοῦ καθιεμένου συγκαθίσταται καὶ τὸ τῆς κλειδὸς μέρος, ὅσον συνεχές ἐστι τοῦ ἀκρωμίου. καὶ οὕτως ἐξ ἴσου τε γενόμενον θατέρῳ τῆς ἐπιδέσεως καὶ τῆς θεραπείας τυγχάνειν.

οα'.

*Εἰ δὲ μὴ καταγείη μὲν οὕτως, παρολισθαίνοι δὲ ἐς τὸ πλάγιον ἢ τῇ ἢ τῇ, ἐς τὴν φύσιν μὲν ἀπαγαγεῖν ἂν δέοι,*

*recte inter se ossa concurrent, ac quaevis ratio vinciendi satis erit et callus paucis diebus increscet.*

In superioribus quidem demonstravit, ubi totum jugulum transversum abrumpatur, fere quod a pectore est sursum converti; quod a summitate lati scapularum ossis, deorsum. Nunc eum modum persequitur qui rarius accidit, sub quo ea pars juguli quae est a summitate lati scapularum ossis sursum fertur, quae a pectore demittitur; atque hic, ut ait, facilius sanescit. Nam demissa summitate lati scapularum ossis, simul etiam demittitur ea juguli pars quae ipsi continuatur, sicque alteri aequata illigatur curaturque.

LXXI.

*Quodsi non comminuatur hoc pacto, sed ab hac vel illa parte in latere erumpat, in suum locum collocandum*

ἀναγαγόντα τὸν ὦμον σὺν τῷ βραχίονι, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. ὅταν δὲ ἵζηται εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν, ταχείη ἂν ἡ ἄλλη ἰητρείη εἴη. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν παρηλλαγμένων κατορθοῖ αὐτὸς ὁ βραχίων ἀναγκαζόμενος πρὸς τὰ ἄνω.

---

Ἀκούειν σε χρὴ νῦν εἰρῆσθαι πρὸς αὐτοῦ κατὰ τὴν ἔνδον ἢ ἔξω μετάστασιν τῶν ὀστῶν. ἄκουε δέ μου λέγοντος ἔνδον μὲν εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος, ἔξω δὲ ἐπὶ τοῦ πρὸς τὸ δέρμα.

---

οβʹ.

Ὅσα δὲ τῶν ἄνωθεν παρολισθαίνοντα ἐς τὸ πλάγιον ἦλθεν ἢ ἐς τὸ κατωτέρω, συμπορσύνοι ἂν τὴν κατόρθωσιν, εἰ ὁ μὲν ἄνθρωπος ὕπτιος κέοιτο, κατὰ δὲ τὸ μεσηγὺ τῶν ὠμοπλατέων ὑψηλότερόν τι ὀλίγον ὑποκέοιτο, ὡς περιῤῥηδὲς ἔη τὸ στῆθος ὡς μάλιστα καὶ τὸν βραχίονα, εἰ ἀνά-

*erit, lato ſcapularum oſſe una cum humero excitato, quemadmodum et in ſuperioribus explicavimus. Ubi reſtitutum fuerit in priſtinum ſtatum, reliqua curatio celerrime perficietur. Plerumque igitur quum partes inter ſe ceſſerunt, ipſo humero ſurſum coacto reſtituitur.*

---

Quod ab ipſo nunc proponitur, accipere debemus in oſſe quod in interiorem vel exteriorem partem prolabitur. Intellige nunc quam dico interiorem partem, eam quae alte ſita eſt in corpore; exteriorem, quae in ſuperficie ad cutem.

---

LXXII.

*Ubicunque autem quod a ſuperiori parte eſt in latus vel in inferiorem partem veniat, commode reſtituitur, ſi homo reſupinetur, ſubjecta aliqua re inter ſcapulas quae attollat ſic ut pectus quam maxime recurvetur; aliquis item humerum juxta latus extentum ſurſum adducat.*

*γοι τις παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένον. ὁ δὲ ἰητρὸς τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ ἐς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐμβαλὼν τὸ θέναρ τῆς χειρὸς ἀπωθέοι, τῇ δ᾽ ἑτέρῃ τὰ ὀστέα τὰ κατεαγότα εὐθετίζοι, οὕτως ἂν μάλιστα ἐς τὴν φύσιν ἄγοι. ἀτὰρ ὅπερ ἤδη εἴρηται, εὖ μάλα τὸ ἄνωθεν ὀστέον ἐς τὸ κάτω φιλέει ὑποδύνειν. τοῖσι μὲν οὖν πλείστοισιν ὅταν ἐπιδεθῶσι, τὸ σχῆμα ἀρήγει, παρ᾽ αὐτὰς τὰς πλευρὰς τὸν ἀγκῶνα ἔχοντα οὕτως ἐς τὸ ἄνω τὸν ὦμον ἀναγκάζεσθαι. ἔστι δ᾽ οἷσι μὲν τὸν ὦμον ἀναγκάζειν δεῖ ἐς τὸ ἄνω, ὡς εἴρηται.*

---

*Ὅταν οὖν τὸ συνεχὲς τῶν στέρνων μέρος τῆς κλειδὸς ἢ εἰς τὸ πλάγιον ἢ εἰς τὸ κάτω παρολισθῇ, τηνικαῦτά φησι συμπαρασκευάζεσθαι εἰς τὴν κατόρθωσιν, εἴ τις τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον κατακλίνας ὑποθείη μεταξὺ τῶν ὠμοπλατῶν κατ᾽ αὐτὴν τὴν ῥάχιν, δηλονότι προσκεφάλαιον ἢ ὑπαυχένιον ἤ τι τοιοῦτον, ὡς περικεκλασμένον κατὰ τοῦτο γίνεσθαι τὸν θώρακα σύμπαντα. τὸ γὰρ περιῤῥηδὲς ἔη οὕτως εἴρηται καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ·*

*Περιῤῥηδὴς τε τραπέζης κατέπεσε.*

*Medicus vero altera manu ad humeri caput data prominentiori palmae parte repellat, altera quod diductum est componat: sic enim maxime in naturalem sedem restituet. Sed, sicut jam diximus, superius os deorsum ferri maxime solet. Plerisque ubi alligati sunt, convenit ita figurari, ut cubitus juxta latus contineatur, sicque humeri caput excitetur.*

---

Ubi ea pars juguli quae cum pectoris osse committitur vel in latus vel in inferiorem partem prorumpat, tunc ait commode restitui, si homo resupinetur, subjecto inter scapulas juxta spinam pulvino seu cervicali, sive tali quopiam, ut hac via thorax totus recurvetur. Hoc autem expressit vocabulo *περιῤῥηδὲς*, quod poeta etiam usurpavit quum inquit:

*Περιῤῥηδὴς τε τραπέζης κατέπεσε.*

κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον σχηματισθέντος τοῦ ἀνθρώπου τὸν ἰατρὸν ἀξιοῖ τῇ μὲν ἑτέρᾳ χειρὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος διανάγειν παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένον ἀπωθεῖν ἐκτός. οὕτως γὰρ ἂν διασταίη μάλιστα τὰ κατεαγότα μόρια τῆς κλειδὸς εἰς τοῦτο καὶ τοῦ περιῤῥηδοῦς σχήματος συντελοῦντος οὐ μικρόν. διαπλάττειν δὲ τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ καὶ συναπάγειν πρὸς ἄλληλα τὰ διεστῶτα τῆς χειρὸς μόρια τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευρὰς παρατεταμένον ἀνάγοντα κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν ἐνίοτέ φησιν ἄμεινον εἶναι.

## ογ'.

[329] *Τὸν δὲ ἀγκῶνα πρὸς τὸ στῆθος παράγειν, ἄκρην δὲ τὴν χεῖρα παρὰ τὸ ἀκρώμιον τοῦ ὑγιέος ὤμου ἴσχειν· ἢν μὲν οὖν κατακέεσθαι τολμᾷ, ἀντιστήριγμά τι προστιθέναι χρὴ, ὡς ἂν ὁ ὦμος ἀνωτάτω ἔῃ, ἢν δὲ περιίῃ, σφενδόνην χρὴ ἐκ ταινίης περὶ τὸ ὀξὺ τοῦ ἀγκῶνος ποιήσαντα ἀναλαμβάνειν περὶ τὸν αὐχένα.*

Homine igitur ita ſignrato praecipit ut medicus altera manu humeri ad latus adducti caput in exteriorem partem repellat; ſic enim diductae juguli partes plurimum inter ſe recedent, recurvato pectoris habitu multum ad eam rem conſerente; altera manu componat atque in unum adducat diductas juguli partes; humerum vero juxta latus ſurſum compelli interdum ſatius eſſe in ſequentibus adſcribit.

## LXXIII.

*Sed quibusdam, ut narravimus, debet humeri caput ſurſum urgeri, cubitus autem ad pectus adduci, manus vero ad ſummitatem lati ſcapularum oſſis ab integra parte porrigenda eſt. Quodſi homo cubare non recuſet, aliquid imponere convenit quo fulciatur, ſic ut humeri caput maxime ſublime ſit; at ſi inambulat, fundam a cervicibus ſuſpendere ex faſcia oportet, quae cubiti eminentiam complectatur.*

Τὸ δὲ τοιοῦτον σχῆμα πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν ἀπάγει δηλονότι τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, ὡς συναπάγεται καὶ τὸ τῆς κλειδὸς μέρος τὸ συνημμένον τῷ ἀκρωμίῳ, ἀλλ' οὐκ εἶναι χρείαν φησὶ τοιούτου σχήματος ὡς τὸ πολύ. γίγνεσθαι γὰρ αὐτάρκως τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ διὰ τοῦ προτέρου, καθ' ὃ περὶ τὰς πλευρὰς ὁ βραχίων παρατεταμένος ἐπήγετο, τοῦ ἀγκῶνος αὐτόθι μένοντος, οὐχ ὥσπερ νῦν ἐπὶ τὸ στῆθος παραγενομένου. τοῦτ' οὖν παρέχειν ἐπὶ τὸ στῆθος οὐχ ὡς ἀχρήστου τοῦ προτέρου φευκτέον ἡμῖν ἐστιν, ἀλλ' ὡς καὶ διακινουμένου τὰ πολλὰ τῆς προκειμένης ἐνεργείας κατορθοῦσθαι δυναμένης. εἰ δ' ἐν τῷ πράττειν αὐτὴν μὴ ὑπακούοι τὸ ἔργον, οὕτως ἐπὶ τὸ δεύτερον σχῆμα μεταβησόμεθα.

Haec figurandi ratio efficit ut humeri caput in exteriorem partem compellatur, cum quo adducitur et juguli pars quae fummitati lati fcapularum offis adjuncta eft. Sed ejusmodi habitu inquit fere opus non effe, quod fuperiori fatis reftituatur, fub quo humerus juxta latus extentus adducebatur cubito ibidem collocato, non quemadmodum nunc pectori fuperimpofito. Abftinere igitur debemus ab imponendo cubito fuper pectus, non quod hic habitus priori fit deterior, fed quod per illum dumtaxat pleraque praeftari poffint, quae ad reponendum idonea pofita funt. Quomodo fi res non fuccedat, ad habitum transibimus fecundo loco oftenfum.

# ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ed. Chart. XII. [332. 333.] Ed. Baf. V. (599.)

α'.

[332. 333] (599) *Γνάθος δὲ ὀλίγοισιν ἤδη τελέως ἐξήρθρησε.*

*Γνάθον ὀνομάζουσιν οἱ ἀνατομικοὶ τὸ ὑποκάτω τοῦ μήλου καλουμένου. τὸ μῆλον δ' αὐτοῖς ἐξέχον ἐν τοῖς* [333] *πρόσω διακρατοῦσιν ἀτρέμα περιφερές. ὁ τοίνυν Ἱπποκράτης οὕτως εἴρηκεν, ὤμου δὲ ἄρθρον ἐν ἴσῳ τοῦ κατ' ὦμον*

# HIPPOCRATIS DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARIUS SECUNDUS.

I.

*Maxilla paucis hactenus toto loco mota eſt.*

Qui operam dant corporibus incidendis *γνάθον* dicunt eam partem quae genis ſubjecta eſt; genas vero, quae *μῆλα* vocant, eas quae leniter rotundae in facie prominent. Quemadmodum igitur Hippocrates dixit, articulum autem

ἄρθρον, ἵνα καὶ νυνὶ λέγοιν τὸ κατὰ τὴν γνάθον ἄρθρον ἢ τὴν κάτω γένυν ὠνόμασε γνάθον. οὕτως δὲ καὶ ὁ ποιητὴς εἴρηκε·

> *Κόπτων ἀμφοτέρῃσι, χαμαὶ δ' ἅπαντας ὀδόντας*
> *γνάθων ἐξελάσαιμι συὸς ὡς ληϊβοτείρης.*

καὶ γὰρ κἀκεῖνος φαίνεται γνάθους ὀνομάζων τὰς γένυας· αὐτός τε πάλιν ὁ Ἱπποκράτης ἐν τοῖς ἐφεξῆς γνάθους αὐτὰς καλεῖ. περὶ μὲν οὖν τῆς προσηγορίας ἱκανὰ καὶ ταῦτα. διὰ τί δέ φησιν ὀλίγοις ἐξαρθρήσασθαι τὴν γένυν αὐτός σε διδάξει διὰ τῶν ἐπιφερομένων, οἷς δὴ πρόσεχε τὸν νοῦν.

β'.

*Ὀστέων τε γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς ἄνω γνάθου πεφυκὸς ὑπεζύγωται πρὸς τὸ ὑπὸ τὸ οὖς ὀστέῳ προσπεφυκότι, ὅπερ ἀποκλείει τὰς κεφαλὰς τῆς κάτω γνάθου, τῆς μὲν ἀνωτέρω ἐὸν, τῆς δὲ κατωτέρω τῶν κεφαλαίων. τά τε ἄκρεα τῆς*

lati fcapularum offis, pro articulo qui cum lato fcapnlarum offe committitur, fic nunc maxillae articulum intellexit, quum maxillam ait, quam *γνάθον* appellat. Sic etiam poeta dixit;

> *Κόπτων ἀμφοτέρῃσι, χαμαὶ δ' ἅπαντας ὀδόντας*
> *γνάθων ἐξελάσαιμι συὸς ὡς ληϊβοτείρης.*

Ubi videtur appellaffe *γνάθους malas* et *maxillas*, quas ipfe etiam Hippocrates in fequentibus *γνάθους* nominat. Atque haec de vocabulo. Cur autem fcripferit paucis maxillam toto loco moveri ipfe deinceps docebit; animum igitur adjungito.

II.

*Os enim quod a malis procedit cum eo conjungatur quod ab aure; hoc autem maxillae capita excludit, quorum unum a fuperiori parte fitum eft, alterum fubjectum. Item ex maxillae capitibus unum quidem ob longitudi-*

κάτω γνάθου τὸ μὲν διὰ τὸ μῆκος οὐκ εὐπαρείσδυτον, τὸ δ' αὖ τὸ κόρωνόν τε καὶ ὑπερέχον ὑπὲρ τοῦ ζυγώματος.

---

Εἴρηταί μοι καὶ πρόσθεν ἔν τε τῇ περὶ τοῦ ἀγκῶνος ἐξηγήσει καὶ τῷ προίτῳ τῶν ὑπομνημάτων· καὶ εἴ τις οὐ νοεῖ σαφῶς τὰ οὕτως ὑφ' Ἱπποκράτους λεγόμενα, δείκνυσι καὶ τοῦτο πρὸ τοῦ διδάσκοντος ὀστᾶ μάλιστα μὲν ἀνθρώπων, εἰ δὲ μὴ, πιθήκων. ἄμεινον δὲ μὴ νῦν, ὁπότ' ἀναγιγνώσκει τὰ βιβλία, ταύτην ἕξιν γίγνεσθαι τῶν ὀστῶν, ἀλλ' ἔμπροσθεν ἐπὶ σχολῆς γεγονέναι. λέλεκται δὲ καὶ ὡς ὑφ' ἡμῶν γέγραπται βιβλίον τοῖς εἰσαγομένοις περὶ ὀστῶν, ὅτι τε τῷ μέλλοντι συνιέναι δῆλον τί ἐν τούτοις τοῖς γράμμασιν ὁ Ἱπποκράτης λέγει, προγεγυμνάσθαι βέλτιόν ἐστιν ἐν ἐκείνῳ. καὶ τοίνυν ἔμπροσθεν ἔγραψα καὶ νῦν ποίησω μέσην τινὰ τοῖς θ' ἑωρακόσι καὶ μὴ ἑωρακόσι διδασκαλίαν. οὕτως γὰρ οἵ θ' ἑωρακότες οὐκ ἀνιάσονται τῷ μήκει τῶν λόγων οἵ τ' οὐδ' ὅλως ἑωρακότες οἷον ὑπογραφήν τινα ἕξουσι τῆς ἀκριβοῦς μαθήσεως, ἣν οὐχ οἷόν τε χωρὶς τῆς ἐπὶ τῶν

*nem non facile expellitur, quod rostro simile jugale os excedit.*

---

Antea quoque diximus in expositione libri de fracturis et in primo commentario, si quis non intelligit quae ita clare ab Hippocrate exponuntur, huic opus esse monstratione ossium, praecipue hominis vel certe simiae; satius autem non est tunc quum liber legitur, sed prius per otium ossa inspicere. Diximus item scriptum fuisse a nobis librum de ossibus ad eos qui primas institutiones addiscunt, in quo ante exerceri melius est eum qui percepturus est, quae ab Hippocrate scribuntur. Atqui ut in superioribus scripsi, sic etiam nunc faciam mediam quandam doctrinam inter eam quae convenit iis qui inspexerint et eam quae iis qui non inspexerint. Hoc enim pacto qui inspexerint moleste sermonis longitudinem non ferent; qui non inspexerint quasi descriptionem quandam habebunt exquisitae cognitionis, quae haberi non potest

ὀστῶν αὐτοψίας γενέσθαι. νόει δή μοι καὶ τὸ μὲν κινούμενον ἐν τοῖς ὀδοῦσι στόμα τὴν κάτω γένυν εἶναι, τὸ δ᾽ ἀκίνητον τὴν ἄνω, περιέχεσθαι δὲ πρὸ τῶν ὀστῶν τοὺς ἀλλήλους ὀδόντας κατά τε τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος. ἐκπεφυκὸς δὲ τὸ τῆς ἄνω γνάθου λεπτόν ἐστι καὶ συνεχὲς τῷ περιέχοντι τὸ μικρὸν, καθ᾽ ὃν ὀστῷ τούτῳ δ᾽ ἄγαν τ᾽ ἂν ἕτερον ἐκ τοῦ τῶν ἀκουστικῶν πόρων ἐν αὐτῷ περιέχοντος ὀστοῦ. καθ᾽ ὃ δὲ συμβάλλει ταῦτα ἀλλήλοις γίγνεσθαι συνάρθρωσιν ὁμοίαν ῥαφῇ. τὸ τοίνυν ὀστοῦν τοῦτο λεπτὸν, ὃ συνάπτει τὴν ἄνω γένυν τῇ κεφαλῇ, καλεῖται ζύγωμα πρὸς τῶν ἀνατομικῶν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης φάσκων ὑποζυγῶσαι δηλοῖ συνάγειν ἀλλήλοις τὰ δύο ὀστᾶ, καθάπερ ζυγὸν ὑποκείμενον αὐτοῖς. ὑπὸ δὲ τούτῳ τῷ ζυγώματι κοιλότης ἐστὶν ἀξιόλογος, ἣν κατείληφεν ἡ ἑτέρα τῶν ἀποφύσεων τῆς κάτω γένυος, ἥν τε κορώνην θηλυκῶς ὀνομάζουσι καὶ κόρωνον οὐδετέρως, οὔσης καὶ ἑτέρας ἀποφύσεως κατὰ τοῦτο δακνοίη, καθ᾽ ἣν διαρθροῦται τῷ τῆς κεφαλῆς ὀστῷ, πλησίον τοῦ [334] ὠτός. ἀλλ᾽ αὕτη μὲν ἡ ἀπόφυσις βρα-

nifi offa ipfa infpiciantur. Intelligito igitur ex partibus oris quae dentes continent eam quae movetur effe maxillam; quae immobilis eft, malas; in utroque item offe dentes contineri tam magnitudine quam numero inter fe aequales. Procedit autem a malis os tenue continuatum illi offi, quo continetur angulus oculi temporibus propior, cum hoc alterum os nectitur in quo fitum eft foramen auris; qua vero coëunt haec inter fe, commiffura fit futurae fimilis. Hoc igitur os, quod malas capiti annectit, ab iis qui incidendis corporibus operam dederunt jugale os appellatur; quandoquidem et ipfe Hippocrates *conjugatur* inquiens oftendit duo offa inter fe conjungi, quafi jugo fubjecta. Huic autem jugo cavum fubjectum eft non mediocre, in quod fe inferit alterum maxillae caput quod roftrum refert, hoc et femineo genere *κορώνην* et neutro *κόρωνον* Graeci appellant. Juxta hunc proceffum maxilla quoque alterum exigit, per quem cum capite prope aurem committitur. Sed hic brevior eft, alter multo lon-

χεῖα ἦν κατὰ τὸ μῆκος, ἡ δ' ἑτέρα πολὺ μακροτέρα. διορίζει δὲ ἀμφότερον μέσον τεταμένον τὸ ζύγωμα, τῆς μὲν μακροτέρας ταπεινότερον κείμενον, ὑψηλότερον δὲ τῆς ταπεινοτέρας. ἀμφοτέρας δὲ τὰς ἀποφύσεις τῆς (600) γένυος ὠνόμασεν ὁ Ἱπποκράτης κεφαλὰς ἐν τῷ φάναι τὸ ζύγωμα τὰς κεφαλὰς ἀποκλείειν, ὅπερ ἐστὶ διείργειν καὶ χωρίζειν ἀλλήλων, τῆς μὲν κατωτέρω, τῆς δὲ ἀνωτέρω. πρόδηλον οὖν ὡς δυνατόν ἐστιν ἐκπεσεῖν τῆς οἰκείας διαρθρώσεως τὴν κάτω γένυν ἄνευ τοῦ κατωτέρω χωρῆσαι τοῦ ζυγώματος τὴν κορώνην, οὐ μὴν οὐδ' ἁπλῶς τοῦτο γενόμενον ἔξαρθρον αὐτὴν ἐργάσεται. ἀνοιγομένου γὰρ τοῦ στόματος εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανήξει χώραν. εἰ τοίνυν ἔξαρθρος ἔσεσθαι μέλλοι, κωλυθῆναι χρὴ τὴν ἐπάνοδον αὐτῆς εἰς τὸ πλάγιον ἐκτραπείσης. ὀρθῶς οὖν ἐφεξῆς ἔφη, χωρὶς τοῦ μέγιστον χαίνοντος εἰς τὰ πλάγια ἐκτρέψαι τὴν γένυν, ἀδύνατον αὐτὴν ἐκπεσεῖν. οὔτε γὰρ αὐτὴ ἀποχωρῆσαι δύναται κατωτέρω τοῦ ζυγώματος ἡ κορώνη, πλὴν ἐπὶ πλεῖστον ἀποστῆναι τὴν κάτω γένυν ἢ τὴν ἄνω. τοῦτο δ' ἐν τῷ μέγιστον χαίνειν γίνεται, οὔτ' ἄνευ τῆς εἰς τὸ πλάγιον ἐκτροπῆς ἡ πρὸς τὴν

gior, uterque diftinguitur jugali offe, quod medium inter utrumque fitum eft, longiori humilius, breviori fublimius eft; utrosque maxillae proceffus Hippocrates nominavit capita, quum inquit: hoc autem maxillae capita excludit, hoc eft diducit feparatque inter fe, alterum ab inferiori parte, a fuperiori alterum. Conftat igitur procidere maxillam non poffe, nifi proceffus roftro fimilis jugali offe humilior demittatur; at non propterea fimpliciter luxabitur, ubi illud accidat, aperto enim ore in fuum locum revertetur. Ad hoc igitur ut luxetur neceffe eft reditum prohiberi, eo quod ipfa in latus convertatur. Recte igitur in fequentibus inquit: luxari autem non poteft, nifi ore vehementer aperto in latera convertatur; neque enim ferri poteft ipfe proceffus infra os jugale, priusquam maxilla a malis plurimum diducatur, quod accidit ubi homo maxime hiat, neque reditu in fuam fedem prohibetur,

οἰκείαν χώραν ἐπάνοδος κωλύεται. διά τε οὖν ταῦτα δυσκόλως ἐκπίπτει καὶ διὰ τὴν ἀνεχόντων μυῶν ῥώμην, ὑπὲρ ὧν κατὰ τὴν ἑξῆς λέξιν ἤκουον αὐτοῦ λέγοντος.

---

γ'.

*Ἅμα τε ἀμφοτέρων τῶν ἀκρέων τούτων νευρώδεες τένοντες πεφύκασιν, ἐξ ὧν ἐξήρτηνται οἱ μύες οἱ κροταφῖται καὶ μασσητῆρες καλεόμενοι.*

---

Ἃς ἔμπροσθεν ὠνόμασε κεφαλὰς τῆς κάτω γένυος ἄκρεα νῦν προσηγόρευσεν ἐπ' ἀμφοτέρων λέγων νευρώδεις τένοντας πεφυκέναι. καλεῖν δ' εἴωθε τένοντας ἐκεῖνα τὰ πέρατα τῶν μυῶν ἃ προσαγορεύουσιν ἀπονευρώσεις οἱ ἀνατομικοὶ, νευρωδέστερα μὲν ἀεὶ τῶν μέσων ὄντα, διαφέροντα δ' ἀλλήλων ἐν τῷ ποτὲ μὲν πλείονα τὴν σαρκώδη φύσιν ἔχειν τῆς νευρώδους, ποτὲ δ' ἐλάττονα. ὁπότε μὲν οὖν ἡ τῆς σαρκὸς οὐσία πλείων ᾖ, σαρκώδη τὴν ἀπονεύρωσιν καλοῦσι τοῦ μυὸς, ὁπόταν δὲ ἐλάττων ᾖ, νευρώδη προσαγο-

nisi in latus convertatur. Aegre igitur prolabitur et ob haec et ob musculorum robur, quibus ad superiores partes alligatur, de quibus agit proximis verbis.

---

III.

*Jam vero ab utraque parte harum summitatum nervosae oriuntur chordae, quibus musculi illigantur qui κροταφῖται et μασσητῆρες dicuntur.*

---

Quae ante κεφαλὰς, id est capita, maxillae vocavit, nunc ἄκρεα, id est summitates, appellat, ab utrisque inquiens nervosas chordas oriri, quas τένοντας vocat. Solet autem sic appellare eas musculorum extremitates, quae Graece ab iis qui versantur in corporibus incidendis ἀπονευρώσεις nuncupantur. Semper autem magis nervosae sunt quam medius musculus; verum inter se differunt eo quod aliae naturam magis nervosam habeant, aliae minus, ubi carnosa natura plurimum abundat, musculi

ρεύουσι. νῦν οὖν ἐπειδὴ τῆς σαρκώδους οὐσίας ἡ νευρώδης ἐστὶ πλείων, εἰκότως ἔφη νευρώδεις τένοντας ἐκπεφυκέναι τῶν κεφαλῶν. ἀπὸ γὰρ τῶν ὑψηλῶν τῆς κάτω γένυος ἐξηρτῆσθαί φασι μύας τοὺς κροταφίτας καὶ μασητῆρας καλουμένους. ἄδηλον δὲ πότερον τοὺς αὐτοὺς μύας τοῖς τοιούτοις προσηγόρευσεν ὀνόμασιν, ἢ ἄλλους μὲν εἶναι βούλεται τοὺς κροταφίτας, ἄλλους δὲ τοὺς μασσητῆρας. οἱ μὲν γὰρ μετ' αὐτὸν ἀνατομικοὶ κροταφίτας μὲν ὀνομάζουσι τοὺς ἐκ τῶν κατὰ κροτάφους ὀστῶν τῆς κεφαλῆς ἐκφυομένους, οὓς ἂν διανοίγειν τε καὶ συνάγειν τὸ στόμα σαφῶς ὁρῶμεν ἐντεινομένους, τοὺς δὲ ἐπικεκλεισμένους τοῖς πλατέσι τῆς κάτω γνάθου καὶ τούτοις δὲ ἑκατέρωθεν ἕνα μασσητῆρα, ἐπειδὴ περιάγουσιν ἐν τῷ μασᾶσθαι τὴν γένυν, οὔπω δυναμένων τοῦτο ποιεῖν, τῶν ἄνωθεν καταφερομένων. ἀνασπῶσι γὰρ ἐκεῖνοι μόνην αὐτὴν, οὐ μὴν εἰς τὰ πλάγια παράγουσι, διὸ κἂν ἐν τῷ συνάγειν τὸ στόμα τούτων χρῄζομεν, ὡς ἂν κἀπειδὰν ἐνδάκνοντές τι τοῖς προσθίοις ὀδοῦσιν ἀποθραύουσιν, ἢν βουληθῶμεν ἀποθλάσαι τι διὰ τῶν κυνοδόν-

extremitatem carnofam vocant; contra ubi nervofa fuperat, nervofam. Nunc quia nervofae magis funt quam carnofae, jure dixit ab utroque horum capitum nervofas chordas oriri: innecti enim inquit fummitatibus maxillae mufculos, qui *κροταφῖται* et *μασητῆρες* nuncupantur. Sed incertum eft num eosdem mufculos his vocabulis appellet, an alios effe velit *κροταφίτας*, alios *μασητῆρας*, quoniam qui poft Hippocratem verfati funt in corporibus incidendis *κροταφίτας* vocant eos, qui a temporum offibus oriuntur, quos ubi intenduntur claudere et contrahere os aperte videmus; eos vero qui maxillae qua latefcit illiganlur, utrumque fcilicet unus, *μασητῆρας* appellant eo quod in mandendo maxillam circumagant. Quod efficere non amplius poffunt qui a fuperiori parte oriuntur, hi enim furfum tantummodo ipfam adducunt; non tamen in latera movent. Quocirca ipfis opus eft in contrahendo ore, non fecus etiam ubi prioribus dentibus aliquid mordentes abfcindimus vel ubi comminuere aliquid caninis

των ὀνομα- [335] ζομένων. ὅταν δὲ ταῖς μύλαις ἐπιβάλλοντες τὰ σιτία καταθραύειν τε καὶ λεαίνειν αὐτὰ προελώμεθα, μάσησις μὲν καλεῖται τὸ τοιοῦτον ἔργον, ὑπὸ δὲ τῶν ὑποβεβλημένων τοῖς πλατέσιν ἐπιτελεῖται παραγόντων αὐτῶν εἰς τὰ πλάγια τὴν γένυν. εὔλογον οὖν ἐστι τούτους μὲν μασητῆρας ὀνομάζειν, κροταφίτας δὲ τοὺς ἐκφυομένους τῶν κατὰ τοὺς κροτάφους ὀστῶν, οἳ καὶ περιλαμβάνουσι νευρώδεις τένοντας, τὴν κορώνην τῆς γένυος ἐν κύκλῳ πᾶσαν περιφερόμενοι. καὶ μὴν καὶ ἄλλη τίς ἐστι συζυγία μυῶν ἐγκατακεκριμένη τῷ στόματι, τὴν μὲν ἄνω ἔκφυσιν ἔκ τε τῶν πτερυγοειδῶν ὀστῶν ἔχουσα καὶ συμπάσης τῆς παρακειμένης αὐτῇ κοιλότητος. ἐμφυομένη δὲ τῇ κάτω γένυϊ κατ᾽ ἐκεῖνο μάλιστα τὸ μέρος, ὅθεν ἡ πρὸς τὴν διάρθρωσιν ἀπόφυσις ἀναφέρεται. τούτων τῶν μυῶν οἱ περὶ τοὺς μασητῆρας ἐξικνοῦνται μῦς, οὓς κατὰ τῶν πλατέων ἔφην ἔξωθεν ἐπιτετάσθαι τῆς κάτω γένυος, ὡς τῶν ἔνδοθεν αὐτῶν τὸ πλατὺ κατειλήφασιν οἱ προειρημένοι δύο μῦς, ἑκατέρωθεν εἷς. ὅταν οὖν ὁ Ἱπποκράτης εἴπῃ, ἅμα τε ἀμ-

volumus. Sed ubi cibum ut contendamus conteramusque fuper maxillares imponimus, quae actio *μάσησις* Graece dicitur, mufculi tunc fuo munere funguntur, qui maxillam cui illigantur qua latefcit in latera movent. Probabile igitur eft hos mufculos appellari *μασητῆρας*; eos vero *κροταφίτας*, qui a mufculis juxta offa temporum quae Graeci *κροτάφους* dicunt oriuntur, qui et nervofas chordas continent maxillae fummitatem roftro fimilem circumagentes. Atqui conditum eft in ore par aliud mufculorum, qui fuperne ab offe quod ab alarum fimilitudine *πτερυγοειδὲς* vocatur et a toto finu juxta pofito oriuntur. Junguntur autem maxillae ea potiffimum parte, unde proceffus ad commiffuram fertur; perveniunt autem hi mufculi ad eos qui *μασητῆρες* dicuntur, quique, ut dixi, maxillae inhaerent ab exteriori parte qua latefcit, quum ab interiori parte duo qui propofiti funt, utrimque unus, maxillam qua latefcit comprehendant. Ergo quum Hippocrates

φοτέρων τῶν ἀκρέων τούτων νευρώδεις τένοντες πεφύκασιν, ἐξ ὧν ἐξήρτηνται οἱ μύες οἱ κροταφῖται καὶ μασητῆρες καλεόμενοι, πρόδηλος μὲν οὖν ἐστι τῶν ἔξωθεν ἐπιβεβλημένων μυῶν τῇ γένυϊ μηδ᾽ ὅλως μνημονεύων, ἐπὶ δὲ τὰς δύο συζυγίας ἄγων ἡμᾶς τῶν μυῶν, οἵ τε σαφῆ τὴν ἔκφυσιν ἔχουσιν ἐκ τῶν περάτων τοῦ μυὸς καὶ ὅσοι παρὰ τὴν κοιλότητα τὴν παρὰ τοῖς πτερυγοειδέσιν ὀστοῖς. οὗτοι μὲν γὰρ τὴν ἑτέραν ἀνάπτουσι τὴν εἰρημένην διαρθροῦται τὴν κεφαλὴν, τὸ δ᾽ ἕτερον ζεῦγος, ὅπερ τὰς κορώνας ἔφην ἐμφέρεσθαι, ταῦτα πάλιν αὐτὰ τῆς γένυος τὰ πέρατα πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀνατείνουσι.

δ.

*Διὰ τοῦτο δὲ καλέονται καὶ διὰ τοῦτο κινέονται, ὅτι ἐντεῦθεν ἐξήρτηνται.*

Μασητῆρας εἰπὼν καλεῖσθαι τοὺς προειρημένους μύας αἰτίας ἀποδίδωσι τῆς προσηγορίας αὐτῶν. ὅτι γὰρ ἐντεῦ-

ait: jam vero ab utraque harum summitatum nervosae oriuntur chordae quibus musculi illigantur, qui *κροταφῖται* et qui *μασητῆρες* dicuntur, constat nullo modo loqui de musculis qui ab exteriori parte maxillae superinjiciuntur, sed duo musculorum paria indicasse, eos scilicet qui evidenter ab extrema fronte oriuntur et eos qui juxta sinum ossis *πτερυγοειδοῦς*. Hi enim alterum processum attrahunt, quem inseri in commissurae cavum diximus; sed alterum musculorum par, quod, ut retuli, maxillae extremitatem rostro similem in orbem amplectitur, rursus ipsos maxillae processus sursum ad caput adducit.

IV.

*Et propterea vocantur ac propterea moventur, quod inde illigantur.*

Quum propositos musculos dixerit nominari *μασητῆρας*, causam reddidit cur ita appellentur; inde enim illi-

θεν ἐξήρτηνται, τουτέστιν ἐκ τῶν ἀκρέων τῆς γένυος, διὰ τοῦτο κινοῦνται μασωμένων καὶ καλοῦνται μασητῆρες.

ε'.

*Ἐν γὰρ τῇ ἐδωδῇ καὶ ἐν τῇ διαλέκτῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ χρήσει τοῦ στόματος.*

Ἡ κάτω γένυς ἐστὶν ἡ κινουμένη μόνη, ἀπαγόντων μὲν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης κατὰ τὸν τράχηλον δυοῖν προσθίων μυῶν, προσαγόντων δὲ τῶν μασητήρων. εἰκότως οὖν ἐναργῆ τὴν κίνησιν ἔχει ἐξηρτημένην μεγίστην ἔχον τοῦ ὀστοῦ τὴν κίνησιν, ὠνομάσθησάν τε διὰ τὴν κίνησιν ταύτην μασητῆρες ἀπὸ τοῦ σφοδροτάτου τῶν ἔργων τῆς κάτω γένυος, ἀσθενὴς γὰρ ἐν τῷ διαλέγεσθαι κίνησις.

στ'.

*[336] Ἡ μὲν ἄνω γνάθος ἀτρεμέει, συνήρτηται γὰρ τῇ κεφαλῇ καὶ οὐ διήρθρωται, ἡ δὲ κάτω γνάθος κινέεται, ἀπήρθρωται γὰρ ἀπὸ τῆς ἄνω γνάθου καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς.*

gantur, hoc eſt maxillae ſummitatibus, propterea moventur, quum mandimus, et μασητῆρες vocantur.

V.

*Nam quum edimus, loquimur, aut aliter ore utimur.*

Maxilla tantummodo movetur, quum a malis ipſam reducant priores duo cervicum muſculi, quumque μασητῆρες illam adducant. Jure igitur evidenter moventur, quum ei oſſi quod maxime movetur illigentur. Dicti autem ſunt ob hujusmodi motum μασητῆρες a mandendo, quae maxillae actio valentiſſima eſt; leviter enim movetur, dum loquimur.

VI.

*Malae quidem quieſcunt: innectuntur enim capiti, ſed non inſinuantur ut articuli; at maxilla movetur, ut quae articulorum modo cum malis et capite committatur.*

*Τινὲς μὲν συνήρθρωται γράφουσιν, ἔνιοι δὲ συνήρτηται ὅτι καὶ τὴν συνάρθρωσιν ὀστῶν συμβολὴν φυσικὴν εἶναι βούλεται, ποτὲ μὲν ἀμυδρὰν ἐχόντων τὴν κίνησιν, ἔστι δ' ὅτε ὅλως φαινομένην, ὥσπερ γε τὴν διάρθρωσιν, ὡς τὴν φυσικὴν σύνταξιν ἐναργῆ τὴν κίνησιν ἐχόντων· ἐν δὲ τῇ προειρημένῃ ῥήσει τὴν ἀπάρθρωσιν ἐπιδείκνυται ταὐτὸ μὲν σημαίνειν τῇ διαρθρώσει, εἴπερ γε καὶ τὸ ἀπηρθρῶσθαι.*

---

ζ'.

*Διότι μὲν οὖν ἐν σπασμοῖσι καὶ τετάνοισι τοῦτο πρῶτον τὸ ἄρθρον ἐπισημαίνει συντεταμένον, διότι πληγαὶ καίριοι καὶ καροῦσαι αἱ κροταφίτιδες γίνονται, ἐν ἄλλῳ λόγῳ εἰρήσεται.*

---

*Δι' ὀλίγων ῥημάτων εἰπεῖν δυνάμενος, ἐπειδὴ πλησίον ἐστὶ τῆς ἀρχῆς τῶν νεύρων τὰ κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον εἰς*

Verbum innectitur *συνήρτηται* dixit. Nonnulli ſcribunt *συνήρθρωται*, id eſt jungitur, propterea quod Hippocrates ait, *συνάρθρωσιν* eſſe juncturam oſſium, interdum eorum quae vix, interdum eorum quae nullo modo moveri videntur, ſicut *διάρθρωσιν* naturalem commiſſuram oſſium quae aperte moventur. In propoſitis autem verbis commiſſuram articulorum *ἀπάρθρωσιν* vocat, quod idem notat ac *διάρθρωσις*, ſiquidem et *ἀπηρθρῶσθαι διηρθρῶσθαι* ſignificat.

---

VII.

*At quamobrem nervorum diſtentionis rigorisque hic articulus primus indicio ſit, ubi contrahitur, et quamobrem plagae in temporum muſculis graves ſint et ſtuporem inſerant, alibi explicabimus.*

---

Paucis perſequi rem potuit, quoniam hic articulus ad nervorum initium proprius accedit, primus nervorum diſ-

γε σπασμοὺς αὐτὸ τοῦτο πρῶτον ἄρθρον ἄρχεται καὶ τὰς πληγὰς καρώδεις ἴσχει, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀνεβάλλετο. τάχ' οὖν (601) ἐβούλετο σὺν ἀποδείξει τὸν λόγον ποιήσασθαι τῶν εἰς ταύτους ἐκφυομένους ἐξ ἐγκεφάλου νεύρων μνημονεύσας, ὅπερ οὐκ οὖν ἀναγκαῖον ἐν τῇ προκειμένῃ διδασκαλίᾳ γίγνεσθαι. καὶ διὰ τοῦτ' ἀνεβάλλετο τὸν τέλειον λόγον ἑκατέρωθεν γράψαι.

---

η'.

*Περὶ δὲ τοῦ μὴ κάρτα ἐξαρθρέειν τάδε τὰ αἴτια.*

---

Ποῖα τάδε; προειρημένα δηλονότι δύο ἔχοντα κεφάλαια τὴν τῶν ὀστῶν φύσιν, οἵαν διῆλθον, ἅμα τῇ ῥώμῃ τῶν μυῶν.

---

θ'.

*Αἴτιον δὲ καὶ τόδε, ὅτι οὐ μάλα καταλαμβάνουσι τοιαῦται ἀνάγκαι βρωμάτων, ὥστε τὸν ἄνθρωπον χανέειν μεῖζον ἢ*

tentionem concitat plagasque habet ftuporem inducentes. Nefcio autem quo pacto refervaverit, fortaffe voluit in fcribendo demonftratione uti mentionem faciens nervorum qui a cerebro ad hos mufculos perveniunt, quod neceffarium non fuit in propofita doctrina, atque idcirco in alium locum perfectum fermonem diftulit.

---

VIII.

*Atque hae caufae funt cur non admodum prolabitur.*

---

Sed quaenam funt? nempe non aliae quam quae dictae funt, quarum duplex eft caput, natura offium, ut narravi, et robur mufculorum.

---

IX.

*Illud etiam in caufa eft quod nulla fere in edendo neceffitas eft, quae cogat hominem aperire os ultra quam*

*ὅσον δύναται. ἐκπέσοι δ' ἂν ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου σχήματος ἢ ἀπὸ τοῦ μεγάλα χανέοντα παραγαγεῖν τὴν γένυν ἐπὶ θάτερα.*

---

[337] *Τοῦ σπανίως ἐκπίπτειν δὴ τὴν γένυν ἐπὶ ταῖς προειρημέναις δύο ἀντιθέσεσι, τρίτην προστίθησιν, ὅτι χωρὶς μὲν τοῦ μέγιστον διοῖξαι τὸ στόμα τὴν ἔκπτωσιν ἀδύνατον γενέσθαι. διοίσειν δέ τι πλεῖστον αὐτῆς οὐν δεόμεθα πολλάκις, ἐπειδὴ δύο χρεῖαι τῆς τοιαύτης ἐνεργείας εἰσὶν, ἤτοι μέγιστον ὄγκον ἐθέλησε τῷ στόματι τοῦ σώματος παραλαβεῖν ἢ χασμώμενοι ἄχρι πλείστου διαλαβεῖν, ὧν τὸ μὲν πρότερον σπάνιόν ἐστι, τὸ δὲ δεύτερον μόνον τοῖς ἄφροσι συμβῆναι δύναται· καὶ γὰρ καὶ τεθέαμαί ποτε γινόμενον αὐτὸ πλουσίῳ Πλακίνῳ, ᾧ διοίξαντι μέχρι πλείστου τὸ στόμα, κἄπειτα παραγαγόντι πρὸς τὸ πλάγιον. εἰώθει δὲ συνεχῶς οὕτως ἐσχηματίσθαι καὶ ὥσπερ καλὸν ἔργον ἑκὼν ἀεὶ μεῖζον ἐπειρᾶτο τοῦ πρότερον χαίνειν.*

---

*poſſit. Luxari autem aliter maxilla non poteſt, quomodocunque figuretur, quam cum ore vehementer aperto in alteram partem convertitur.*

---

Praeter duas ſuperiores cauſas, quae efficiunt ut maxilla raro luxetur, tertiam adſcribit, ſcilicet niſi plurimum os aperiatur, luxari minime poſſe. Verum non ſaepe fit ut nobis opus ſit ore plurimum aperto; quandoquidem ejusmodi actio duplici uſui accommodatur vel ubi volumus ore magnae molis quidpiam apprehendere vel ubi quam maxime hiamus, quorum illud raro accidit, hoc delirantibus dumtaxat. Quod et aliquando accidiſſe vidimus Pluſio Placino, quum quantum poterat os aperiret, deinde maxillam in latus deduceret; conſueverat autem ſic ſubinde figurari ac tanquam egregium factum ultro ſemper hiare amplius conabatur.

---

ι'.

*Προσσυμβάλλεται μέντοι καὶ τόδε πρὸς τὸ ἐκπίπτειν. ὁκόσα γὰρ νεῦρα καὶ ὁκόσοι μύες παρὰ ἄρθρα εἰσὶν ἢ ἀπὸ ἄρθρων ἀφ' ὧν ξυνδέδενται, τούτων ὅσα ἐν τῇ χρήσει πλειστάκις διακινέεται, ταῦτα καὶ ἐς τὰς κατατάσιας δυνατώτατα ἐπιδιδόναι, ὥσπερ καὶ τὰ δέρματα τὰ εὐδεψητότατα πλείστην ἐπίδοσιν ἔχει, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος.*

---

Ὅσον ἐπὶ τοῖς προειρημένοις αἰτίοις ἢ οὐδ' ὅλως ἐχρῆν ἢ πάνυ σπανίως ἐκπίπτειν τὴν γένυν, οὐ μὴν φαίνεταί γε οὕτως ἔχειν. ἐκπίπτει γὰρ σπανίως, οὐ μὴν ὥστε παμπόλλων τε τῶν ἡμῶν ὁρᾶσθαι, καθάπερ τὰ σπανιώτατα. διὰ γὰρ τὸ πολυκίνητον τῆς διαρθρώσεως οἱ κατ' αὐτὴν μύες καὶ τὰ νεῦρα τέταται καὶ τάσεις ἑτοιμοτέρας ἔχουσι τῶν ὀλιγάκις εἰς χρείαν κινήσεως ἀφικνουμένων, ὥσπερ φησὶ καὶ τὰ δέρματα τὰ εὐδεψητότατα, τουτέστι τὰ κάλλιστα μεμαλαγμένα, πλείστην ἐπίδοσιν ἔχει· καὶ γὰρ ὁ

X.

*Verum tamen illud etiam efficit ut maxilla excidat, quod ex omnibus nervis ac mufculis qui juxta articulos funt vel non longe ab articulis quibus illigantur, quicunque in ufu frequenter dimoventur, dum extenduntur, maxime idonei funt qui extenti fequantur, perinde atque coria, quae quum optime mollita funt, plurimum extendi poffunt.*

---

Quod ad propofitas caufas attinet, neceffe eft maxillam vel nullo modo vel raro admodum luxari. Videtur tamen res aliter habere. Excidit enim raro et non adeo, ut permulti noftrum ejusmodi cafum non viderint, quod in iis evenit quae funt rariffima; eo enim quod ejusmodi commiffura multum movetur, mufculi nervique ipfius tenduntur et opportuniores funt qui extendantur quam quibus raro motu opus eft, quemadmodum ait et coria εὐδεψητότατα, hoc eft optime mollita, plurimum extendi pof-

ποιητὴς ἐπὶ τοῦ μαλάξαι τὸ δεψῆσαι λέγει· κηρὸν δεψήσας μελιηδέα.

---

ια'.

*Ἐκπίπτει μὲν γνάθος ὀλιγάκις, σχᾶται μέντοι πολλάκις ἐν χάσμασιν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι μυῶν παραλλαγαὶ καὶ νεύρων τοῦτο ποιέουσι.*

---

*Τὸ σχᾶται τί ποτ' αὐτὸ σημαίνει, γνωσόμεθα τοῖς συμφραζομένοις προσέχοντες τὸν νοῦν. φησὶν οὖν, ὡς αἱ ἄλλαι μυῶν παραλλαγαὶ καὶ νεύρων τοῦτο ποιοῦσιν, ὥστε τὸ σχᾶσθαι μυῶν καὶ νεύρων ἐστὶ πάθος ἄνευ ἀρθρήματος. ὁποῖον δέ τι τὸ πάθος τοῦτ' ἔστι δῆλον μὲν κἀκ τοῦ φάναι παραλλαγαί. βούλεται μὲν γὰρ αὐτὸς ἐκ τῆς κατὰ φύσεως θέσεως εἰς ἑτέραν μεθίστασθαι, βούλεται δὲ καὶ ἀθρόως τοῦτο γίγνεσθαι. καὶ γὰρ καὶ μετ' ὀλίγον ἐνδείξεται τοῦτο σημαίνειν τὸ σχάσαι λέγων οὕτω, ἔπειτα ἐξαπίνης σχάσαι τρισὶ σχήμασιν ὁμοῦ προσέχοντα τὸν νοῦν,*

funt, quoniam poetae verbum *δεψεῖν* mutuatur ad fignificandum *mollire*, quum inquit *κηρὸν δεψήσας μελιηδέα.*

---

XI.

*Ergo quod propofitum erat, maxilla raro excidit; mutatur tamen fubito faepe quum homo hiat, ut compluribus aliis mufculorum nervorumque motionibus accidit.*

---

*Mutatur fubito* dixit *σχᾶται*, quod verbum quid fignificet intelligemus, fi ea cum quibus in oratione conjungitur animadvertamus. Inquit enim, ut compluribus aliis mufculorum nervorumque motionibus accidit, quare *σχᾶσθαι* vitium eft nervorum ac mufculorum articulo non erumpente. Quidnam hoc vitii fit aperit, quum inquit *motionibus.* Voluit enim ex naturali fitu in alterum mutari idque fubito; idem et paulo poft indicat fignificari verbo *σχάσαι* quum ait, dein fubito mutare ad tres habitus fimul confilio directo, ubi *mutare* dixit *σχάσαι*, hoc

[338] τουτέστι μεταβάλλειν ἀθρόως τὸ πρὸς τὸ σχῆμα. καὶ μέντοι καὶ νῦν ἔτι λέγουσιν ἔν τε τῇ Κῷ καὶ σχεδὸν ἅπασι ταῖς Ἑλληνίσι πόλεσι σχαστηρίαν, ὡς ἐπιβαίνοντες ἐξαίφνης καταπίπτειν, ποιοῦσι τὸν κανόνα, ᾧ παρεστήκασιν ἅπαντες οἱ μέλλοντες τρέχειν. καὶ κατὰ παλαίστραν δὲ τὸ σχάσαι σημαίνει τὴν χεῖρα ταχέως ἄγειν πρὸς αὐτὴν ἐκ τῆς ἔμπροσθεν θέσεως. ὅταν οὖν εἴπῃς σχάσαι τὴν γένυν ἐπὶ τὸ τῶν μυῶν βάθος ἀναφέρειν χρὴ, παραλλασσόντων ἐν τοῖς αἰφνιδίοις τἄλλα τε τῶν σωμάτων, ὡς μὴ φυλάττεσθαι τὴν ἀρχαίαν θέσιν τῶν μυῶν, ἀλλὰ διαστρέφεσθαί τι καὶ τείνεσθαι κατά τι.

ιβ'.

*Δῆλος δὲ τοῖσι μάλιστά ἐστιν, ὅταν ἐκπεπτώκῃ. προΐσχει γὰρ ἡ κάτω γνάθος ἐς τοὔμπροσθεν καὶ παρῆκται τἀναντία τοῦ ὀλισθήματος καὶ τοῦ ὀστέου τὸ κόρωνον ὀγκηρότηρον γίνεται παρὰ τὴν ἄνω γνάθον, καὶ χαλεπῶς ξυμβάλλουσι τὰς κάτω γνάθους.*

est *fubito movere priorem habitum*; adde quod nunc etiam in Co ac fere in omnibus Graeciae civitatibus σχαστηρίαν dicunt id fuper quod pedem imponentes protinus efficiunt ut id in carceribus cadat, cui adftant qui curfuri funt. In palaeftra item verbum σχάσαι ad mufculorum vitium referendum eft, repente mutantium alias partes, fic ut mufculi antiquam fedem minime retineant, fed aliqua ex parte depraventur, aliqua etiam extendantur.

XII.

*Hinc autem evidentiffimum eft, quum excidit; maxilla enim in priorem partem projicitur convertiturque in contrariam, atque unde luxata eft, fummitasque offis roftrum referens magis exftat juxta malas, maxillaque cum malis aegre committitur.*

*Εἴρηται δέ μοι καὶ πρόσθεν ὡς τὸ καλούμενον ζύγωμα προβέβληται τῆς ἄνω χώρας, ἐν ῇ τὸ κόρωνόν ἐστι τῆς γένυος, ὅτι τε μὴ παρενεχθέντος αὐτοῦ πρὸς θάτερα μέρη πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ἡ γένυς ἀνασπασθήσεται. ἀναγκαῖον οὖν ἐστιν, ὅταν ἡ γένυς ποτὲ ἐκπέσῃ, τὴν κορώνην αὐτῆς ἔξω φέρεσθαι τοῦ ζυγώματος. ἄλλην γὰρ οὐδεμίαν ἔχει χώραν εἰς ἣν ἐνεχθήσεται, ὥστ' εἰκότως ἐξέχουσα φαίνεται κατὰ τὴν κάτω γένυν, ἔνθα τὸ ζύγωμά ἐστιν. αὐτὸ δὲ δὴ τοῦτο τὸ ζύγωμα, καθ' ὅ τι μάλιστα τέτακται μαθήσῃ σαφῶς ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν ἀνθρώπων κατασκεψάμενος τόν τε κροταφίτην μῦν καὶ τὸ μῆλον. ἐν γὰρ τῷ μεταξὺ τὸ προφανές ἐστι τὸ ζύγωμα, μεμνημένος αὐτοῦ τὴν χώραν τῆς θέσεως, ὅταν ἴδῃς τινὰ μὴ δυνάμενον κλεῖσαι τὸ στόμα προσεληλυθυίας εἰς τὸ πρόσω τῆς γένυος, ἅμα τὸ παρῆχθαι ζήτησαν ἀκριβῶς διαγνῶναι τοῖς ὀφθαλμοῖς τε καὶ τοῖς δακτύλοις τὸ κόρωνον ἐξέχον παρά τε τὸ μῆλον καὶ τὸ ζύγωμα. κἀπειδὰν εὕρῃς οὕτως ἔχον ἀκριβὴς ἔστω σοὶ διάγνωσις τοῦ τὴν γένυν ὠλισθηκέναι.*

---

Diximus etiam in fuperioribus, os quod jugale appellatur ita fitum effe, ut fuperinjiciatur maxillae fummitati roftrum referenti; ac nifi in alteram partem prolabatur, maxillam ad fuum locum reverfuram. Neceffe igitur eft, fi quando maxilla excidat, propofitam fummitatem extra jugale os ferri; nullus enim alius locus eft, in quem impellatur. Quare merito exftat juxta malas qua fitum eft jugale os; fed qua potiffimum fitum fit facile percipies in homine gracili mufculum temporis genamque intuitus, inter utrumque enim fitum eft os jugale. In memoria itaque habens ejus fitum, ubi aliquem videris qui os claudere nequeat, maxilla in priorem partem projecta atque in alteram inclinata conari debes exquifite oculis digitisque fummitatem comprehendere, quae juxta genam et jugale os exftat. At ubi fic habere comperies, optimum indicium erit maxillam excidiffe.

---

ιγ΄.

*Τούτοισι δὲ ἐμβολὴ πρόδηλος, ἥτις γίνοιτ᾽ ἂν ἁρμόζουσα· χρὴ γάρ τὸν μέν τινα κατέχειν τὴν κεφαλὴν τοῦ τετρωμένου, τὸν δὲ περιλαβόντα τὴν κάτω γνάθον καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τοῖσι δακτύλοισι κατὰ τὸ γένειον χάσκοντος τοῦ ἀνθρώπου, ὅσον μετρίως δύναται. πρῶτον μὲν διακινέειν τὴν γνάθον χρόνον τινὰ τῇ καὶ τῇ παράγοντα τῇ χειρὶ καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον κελεύειν χαλαρὴν τὴν γνάθον χρόνον ἔχειν καὶ συμπαράγειν καὶ συνδιδόναι ὡς μάλιστα.*

---

(602) *Τοῖς θεασαμένοις ἐξ ἀνατομῆς ἀκριβῶς τὴν σύνθεσιν ὧν διηγήσατο μορίων ἡ ἐμβολὴ πρόδηλός ἐστι, πρὸς οὓς καὶ αὐτὸς ἀποβλέπων οὕτως εἶπε· τὰ δ᾽ ἐξαίφνης εἰρημένα περὶ τῆς ἐμβολῆς σαφῆ πάντα, πλὴν εἴ πού τις μία λέξις ἢ δύο παρεμπίπτει, περὶ ὧν ἐπισημανοῦμαι.*

---

XIII.

*His qua ratione aperte reponi debeat in aperto eſt. Oportet enim aliquo laborantis caput continente alterum digitis maxillam ad mentem comprehendere, tam ab exteriori parte quam ab interiori, homine hiante quantum modice poteſt; ac primo quidem aliquamdiu maxillam manu in hanc atque illam partem adductam dimovere, imperareque ut ipſe homo maxillam relaxet, ſimulque cum medico ipſam adducat et adducenti quam maxime pareat.*

---

Ratio reponendi evidentiſſima eſt iis qui in corporibus incidendis partium quas narrat compoſitionem diligenter inſpexerint, ad quas reſpectum habens haec ſcripſit. Quae deinceps adjungit de reſtituendo omnia plana ſunt, niſi ſicubi unum vel alterum verbum accurrat quod a nobis notabitur.

---

ιδ'.

[339] Ἔπειτα ἐξαπίνης σχάσαι τρισὶ σχήμασιν ὁμοῦ προσέχοντα τὸν νόον. δεῖ μὲν γὰρ παράγεσθαι ἐκ τῆς διαστροφῆς εἰς τὴν φύσιν, δεῖ δὲ ἐς τοὐπίσω ἀπωθῆναι τὴν γνάθον τὴν κάτω, δεῖ δὲ ἑπόμενον τούτοισι συμβάλλειν τὰς γνάθους καὶ μὴ χάσκειν. ἐμβολὴ μὲν οὖν αὕτη καὶ οὐκ ἂν γένοιτο ἀπ' ἄλλων σχημάτων. ἰητρείη δὲ βραχεῖα ἀρκέει σπλῆνα προστιθέντα κεκηρωμένον χαλαρῷ ἐπιδέσμῳ ἐπιδεῖν. ἀσφαλέστερον δὲ χειρίζειν ἐστὶν ὕπτιον κατακλίνοντα τὸν ἄνθρωπον ἐρείσαντα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ σκύτινον ὑποκεφάλαιον ὡς πληρέστατον, ἵνα ὡς ἥκιστα ὑπείκῃ.

---

Μετὰ τὸ προδιακινῆσαι καὶ μαλάξαι τὰ νεῦρα καὶ τοὺς μύας ἕλκοντα κάτω τὴν γένυν, ἀπάγοντά τε καθόσον ἐνδέχεται τῆς ἄνω, προσήκει πρᾶξαι τοίνυν τὸ ὑπ' αὐτοῦ κελευόμενον, ὅπερ εἶπεν ἐξαπίνης σχάσαι, τουτέστιν ἐξαίφνης καὶ ἀθρόως παράγειν εἰς τὸ κατ' εὐθὺ τῆς κατὰ φύσιν χώ-

XIV.

*Dein fubito mutare ad tres habitus fimul confilio directo, fiquidem ab ea fede in quam perverfa eft ad naturalem adducenda, praeterea in pofteriorem partem adurgenda eft; tum aeger obfequens eam debet cum multis committere ac minime hiare. Ratio quidem reponendi hujusmodi eft: neque reponi maxilla poteft, fi aliter figuretur, lenisque medicina abunde eft nempe panni cum cerato laxiori fafcia alligati. Tutius autem eft admovere manum homine refupinato, capiti fubjecto fcorteo pulvino, maxime farto, ut quam maxime cedat.*

---

Ubi prius nervis et mufculis agitatis atque emollitis maxillam deorfum traxerimus et quantum poteft a malis reduxerimus, debemus agere quod ab Hippocrate jubemur quum inquit, dein fubito mutare quod *σχάσαι* dixit, id eft repente ac fimul articulum collocare e regione fuae

ρας τὸ ἄρθρον, ἐν τούτῳ γε καταστήσαντα παραχρῆμα πάλιν ὠθεῖν εἰς τοὐπίσω κελεύσαντα τῷ πάσχοντι συνάγειν τὸ στόμα. πρότερον μὲν οὖν αὐτὸν ἠξίουν χάσκειν, χαλαρὰν παρέχοντα τὴν γένυν, ὅπερ ἐστὶ μηδένα τῶν μυῶν τείνοντα. τοῦτο γὰρ συμφορώτατον εἴς τε τὸ διακινῆσαι τὰ νεῦρα καὶ τοὺς μῦς ἐξαίφνης τέ παραγαγεῖν ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν τὴν παρεστραμμένην γένυν ἀπώσασθαί τε πρὸς τοὐπίσω. νυνὶ δ᾽ ὅταν ἤδη κατ᾽ εὐθὺ τῶν οἰκείων χωρῶν ἑκατέρων τῶν ἄκρων τῆς γένυος γένηται σύμφησι τοὺς κροταφίτας ἐνεργήσαντας ἐπισπᾶσθαι πρὸς ἑαυτοὺς ὅλην αὐτήν. ἐνεργήσουσι δὲ προθυμηθέντος τοῦ κάμνοντος συνάγειν τε καὶ κλεῖσαι τὸ στόμα.

ιε΄.

*Προσκατέχειν δέ τινα χρὴ τὴν κεφαλὴν τετρωμένον.*

Ἐν τῷ διακινεῖσθαι τὴν γένυν ἀπάγειν τε μετρίως εἰς τὸ κάτω τὴν κεφαλὴν κελεύει κατέχεσθαι, χάριν τοῦ μὴ

ſedis; tum ita collocatum rurſus in poſteriorem partem momento impellere homini imperantes ut os claudat. Antea quidem praecipiebat ut homo hiaret laxam maxillam praebens, id eſt nullum muſculum intendens. Id enim maxime confert ad nervos muſculosque agitandos repenteque ad naturalem ſedem adducendum maxillam depravatam, atque ad compellendum in poſteriorem partem. Nunc jam ubi utraque maxillae ſummitas ſita eſt e regione ſuae ſedis, permittit muſculos qui κροταφῖται dicuntur agentes, eam totam ad ſe ipſos attrahere. Agunt enim, ubi aeger comprimere claudereque os velit.

XV.

*Aliquis autem caput offenſi contineat.*

Dum maxilla agitatur ac modice deorſum demittitur, praecipit, ut caput contineatur, ne ſequatur maxillam.

συνακολουθεῖν αὐτὴν τῇ κάτω γένυϊ. τοῦτο δὲ κοινὸν ἐπὶ πασῶν ἀντιθέσεων ἐστι τὸ παράγγελμα, τοῦ τετρωμένου διάγειν ἐν ἴσῳ τοῦ παρηγγελμένου βεβλαμμένου· πάσας γὰρ τὰς βλάβας οἱ Ἴωνες ὀνομάζουσι κοινῶς τρώματα.

ιστ'.

*Ἢν δ' ἀμφότεραι γνάθοι ἐξαρθρήσωσιν, ἡ μὲν ἴησις ἡ αὐτή. συμβάλλειν δέ τι ἧσσον οὗτος τὸ στόμα δύναται· καὶ γὰρ προπετέστεραι αἱ γένυες τούτοισιν, ἀστραβέες δέ. τὸ δὲ ἀστραβὲς μάλιστ' ἂν γνοίης τοῖσιν ὁρίοισι τῶν ὀδόντων τῶν τε κάτω κατ' ἴξιν.*

Ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει δόξῃ γνάθους ὀνομάζειν οὐ τὸ γένυν ὅλως, ἀλλ' ἑκάτερον τῶν μερῶν καθ' ἃ πλατύνεται αὐτή. [340] δόξῃ δὲ καὶ τὰ κάτω πέρατα, καθ' ἃ γυμνὸν καὶ ἄσαρκον γίγνεται τὸ ὀστοῦν, ὀνομάζειν γέννας, ἐκ τοῦ φάναι, καὶ γὰρ προπετέστεραι γέννες τούτοισιν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ πάλιν ὅλην τὴν κάτω γέννυν ὠνόμασε γνάθον, ἔνθα

Quod perpetuum eſt in omnibus, quae in diverſa duci debent. Offenſum appellavit *τετρωμένον;* Iones enim quamlibet offenſam *τρῶμα* dicunt.

XVI.

*Quodſi maxilla utraque parte elabatur, curatio eadem eſt; ſed homo minus comprimere os poteſt; tunc enim mentum magis prominet, ſed in neutram partem inclinatur. Intelliges autem, in neutram partem inclinari, praecipue ex dentium finibus, ubi inferiores e regione ſuperioribus reſpondeant.*

Maxilla ab utraque parte, dixit, *γνάθοι ἀμφότεραι*. Videbitur autem *γνάθους* appellaſſe non maxillam totam, ſed utramque ejus partem qua lateſcit; mentum quoque quum *γέννας* dixerit, videri poterit intellexiſſe maxillae imum, qua nudum os eſt ſine carne, quum inquit: tunc enim mentum magis prominet, ſed paulo poſt maxillam

φησίν· ἢν δὲ ἡ κάτω γνάθος κατὰ ξύμφυσιν τὴν κατὰ τὸ γένειον διασπασθῇ, μόνιμον. ἡ δ᾽ αὐτὴ καὶ ξύμφυσις ἐν τῇ κάτω γνάθῳ ἐστὶν, ἐν δὲ τῇ ἄνω πολλαὶ, ὥστε συγκέχυται παρ᾽ αὐτῷ τὰ σημαινόμενα τοῦ τε τῆς γνάθου καὶ τοῦ τῆς γένυος ὀνόματος. ὃ μέντοι λέγει κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσίν ἐστι τοιοῦτον. ἐὰν κατ᾽ ἀμφοτέρας τὰς διαρθρώσεις ἡ ἔκπτωσις γένηται, μᾶλλον μὲν εἰς τὸ πρόσω χωρεῖ νῦν ἡ κάτω γένυος ἤπερ ὅτε κατὰ θάτερον μέρος ἐκπέπτωκε, καὶ πλέον ἀφεστηκυῖα φαίνεται τῆς ἄνω γένυος, οὐ μὴν παρασπᾶταί γε, οὐδὲ διαστρέφεται φυλάσσουσα τὸ κατὰ φύσιν ἀδιάστροφον. διαγνώσεις δὲ τῇ τῶν ὀδόντων εὐθυωρίᾳ, τουτέστιν ὅταν οἱ κάμνοντες ἄνω κέωνται κατ᾽ εὐθύ. τομεῖς μὲν τομεῦσι, κυνόδοντες δὲ κυνοδοῦσι, τὰς μύλας δὲ ταῖς μύλαις.

ιζ'.

*Τούτοισι ξυμφέρει ἐμβαλέειν ὡς τάχιστα, ἐμβολῆς δὲ τρόπος πρόσθεν εἴρηται.*

totam nuncupavit *γνάθον*, quum ait: fed fi maxilla qua ad mentum jungitur diducatur; fola autem haec junctura eft in maxilla, in malis multae. Quare apud Hippocratem fignificationes verbi *γνάθου* et *γένυος* confunduntur; quod tamen ait in propofitis verbis hujusmodi eft: quod fi maxilla luxetur ab utraque commiffura, magis quidem in priorem partem propellitur quam ubi excidit altera parte dumtaxat, magisque a malis recedit; non tamen depravatur aut pervertitur, fed naturalem fedem fine inclinatione tuetur. Id autem indicant dentes qui e regione refpondent, hoc eft inferiores fuperioribus, qui fecant fecantibus, canini caninis, maxillaribus maxillares.

XVII.

*His quam celerrime reftituenda eft; qua autem ratione, fupra explicavimus.*

*Τάχιστα μὲν ἐμβάλλειν συμφέρει, πρὶν διὰ τὴν τάσιν τῶν μυῶν εἰς συμπάθειαν ἀφικέσθαι τὸν ἐγκέφαλον. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐμβολῆς ὃν ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ ἕτερον μέρος ἐξαρθρώσεως εἶπεν, οὐ κατὰ πᾶν ὁ αὐτός μοι δοκεῖ νῦν γίνεσθαι προσήκειν· τότε μὲν γὰρ εἰς τὸ πλάγιον μέρος ἡ γένυς ἀτρέμα παρῆκται, νυνὶ δὲ ἰσόῤῥοπός ἐστιν, ὥστ' αὔταρκες διακινήσαντα καὶ πρὸς τὸ κάτω τὸ ὀστοῦν ἑλκύσαντα χάριν τοῦ τὸ πέρας τῆς κορώνης κατωτέρω γενέσθαι τοῦ ζυγώματος, οὕτως ἤδη πρὸς τὴν ἔσω χώραν ὠθεῖν ἑκατέρωθεν ὅλην τὴν γένυν, ἅμα τῷ κελεῦσαι τῷ κάμνοντι κλείειν τὸ στόμα.*

ιη'.

*Ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, κίνδυνος περὶ τῆς ψυχῆς ὑπὸ πυρετῶν ξυνεχέων καὶ νωθρῆς καρώσιος.*

*Οὐκ ἀκίνδυνος μὲν οὖν οὐδὲ ἡ καθ' ἕτερον μέρος ἐξάρθρωσις. ἡ δὲ κατ' ἄμφω διάπλασίς ἐστι χαλεπωτέρα πάν-*

Celerrime quidem reponenda eſt, priusquam muſculi diſtenti ob conſortium cerebrum afficiant. Modus autem reponendi quem docuit, ubi altera parte prolabitur, mihi non videtur ex toto idem nunc accommodari; tunc enim paulatim maxilla in alteram partem convertitur, nunc pariter in utramque. Quare ſatis eſt concutere mentumque adducere deorſum, ut proceſſus extremitas roſtro ſimilis jugali oſſe inſerius collocetur, ſicque in interiorem partem utrimque totam maxillam compellere, ſimulque praecipere homini ut os claudat.

XVIII.

*Si reverti nequeat, mortis periculum inſtat propter febres continentes atque marcorem et inexpugnabilem dormiendi neceſſitatem.*

Periculo quidem non vacat maxilla, etiamſi altera parte luxetur; ſed ſi utraque aegrius reſtituitur, quum

τας τοὺς κατέχοντας τὴν κάτω γένυν ἐντείνουσα μύας. ἐντάσσονται δὲ, ὡς εἴρηται, τέτταρες, δύο μὲν οἱ ἐκ τῶν κροτάφων ἀρχόμενοι, δύο δ' οἱ ἐκ τῶν παρὰ τὰ πτερυγοειδῆ κοιλοτήτων. ἐχόντων δ' αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα καὶ μόνον οὐ ψαυόντων αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου διὰ ταχέων εἰκός ἐστι γίγνεσθαι τὴν συμπάθειαν. οὗτοι μὲν οὖν τέτταρες μύες ἐν ἐκπτώσεσι μάλιστα πονοῦσι, κυριώτατοι πάντων ὄντες ὡς ἂν ἀπὸ τῆς τρίτης συζυγίας ἐξ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα λαμβάνοντες, ἥτις οὐ πόῤῥω τέτακται τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. συμβαίνει γε μὴν καὶ τοὺς ἔξωθεν ἐπικειμένους τῇ γένυϊ καθ' ἕτερον μέρος διεκφυέντας ἐν ταῖς τοιαύταις ἐκπτώσεσι τείνεσθαι παρὰ φύσιν, [341] οὐχ ὁμοίως μὲν ὄντας κυρίους τοῖς προειρημένοις τέτταρσι· ποῤῥωτέρω γὰρ ἀφεστήκασι τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἡ τοῦ νεύρου ἀρχὴ διὰ μακροτέρου τούτοις ἐστίν. οὐδ' ἀνὰ τῆς συζυγίας τοῖς τέτταρσιν ἔχουσι τὰ νεῦρα, συντελοῦντάς γε μὴν οὐκ ὀλίγον οὐδ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι μύες οἱ καθ' ὅλον τὸ σῶμα, καίτοι τούτων ὄντες ἀκυρώτεροι. διὰ ταῦτ' οὖν

musculos omnes quibus maxilla continetur intendat. Sunt autem quatuor, ut dictum est, duo scilicet qui a temporibus incipiunt; duo qui a finibus juxta os quod πτερυγοειδὲς nominatur. Habent autem musculi nervos ab ipso cerebro, ac prope ipsum contingunt, quo fit ut celerrime afficiantur. Hi ergo quatuor musculi, ubi maxilla prorumpit maxime affliguntur, quum inter omnes praecipui fint, ut qui nervos ex cerebro habeant a tertia conjugatione quae non longe ab ipso principio fita est. Atqui fit etiam ut musculi per maxillam intrinsecus comprehendant, orti ab utraque parte ejus praeter naturam extendantur, ubi maxilla luxetur. Quamquam non ita praecipui fint, ficut quatuor praedicti; magis enim a cerebro recedunt nervusque qui in hos distribuitur longius oritur et non ab ea conjugatione unde nervi ad quatuor musculos feruntur, qui et ipsi non parum usui sunt, perinde atque alii universi corporis musculi; et si non aeque praecipui fint

*πάντα περὶ ψυχῆς γίγνεται τὸν κίνδυνον ἐπὶ τῷ τετάσθαι παρὰ φύσιν ὀδυνωμένων τε καὶ διὰ τοῦτο φλεγμαινόντων τῶν μυῶν, εἰς ὁμοίαν δὲ αὐτοῖς ἀγόντων διάθεσιν τὸν ἐγκέφαλον, οὗ παθόντος οἱ ὀξεῖς ἕπονται πυρετοὶ μετὰ τοῦ βλάπτεσθαι τὰς τῆς ψυχῆς ἐνεργείας (603) ἁπάσας. ὁ γάρ τοι καιρὸς τὸ πάθος μήτ' αἰσθάνεσθαι μήτε κινεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἢ παρακολουθεῖν ἑαυτῷ πέπονθεν· ἀλλὰ τόν γε λογισμὸν καὶ τὴν μνήμην καὶ τὴν αἴσθησιν ἅμα καὶ τὴν καθ' ὁρμὴν κίνησιν διέφθαρται.*

---

*ιθ'.*

*Καρώδεις γὰρ οἱ μύες οὗτοι καὶ ἀλλοιούμενοι καὶ ἐντεινόμενοι παρὰ φύσιν.*

---

*Ἱκανὸν ἑκάτερον τῶν εἰρημένων ἐργάσασθαι καιρὸν, ἥ τ' ἀλλοίωσις καὶ ἡ τάσις τῶν μυῶν εἰς ἐμπάθειαν τῆς σαρκὸς ἀγομένης κατ' ἄμφω. ἡ μὲν οὖν τάσις αὕτη γίνεται*

atque hi. Ob haec igitur omnia periculum mortis impendet, quum praeter naturam mufculi intendantur, ac propterea doleant et idcirco inflammatione premantur ac fimili vitio cerebrum afficiant. Quo affecto acutae febres fequuntur, fimulque laeduntur omnes animi actiones; non enim folet, ubi cerebrum inexpugnabili dormiendi neceffitate prematur, ejus vitio fenfus dumtaxat laedi et motus, fed ratiocinatio, memoria, fenfus et motus voluntarius corrumpi.

---

XIX.

*Hujusmodi enim mufculi inexpugnabilem dormiendi neceffitatem inducunt, quum alienantur et praeter naturam extenduntur.*

---

Poteft utrumque ex propofitis inexpugnabilem dormiendi neceffitatem inferre et alienatio mufculorum et diftentio, quum uterque affectus ob confenfum ad cerebrum

τῶν ἰνῶν, αἵ τε πρότερον ἦσαν χαλαραὶ νῦν ἁπασῶν κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀποτεινομένων. ἡ δ' ἀλλοίωσις ὅταν ἤτοι θερμανθῶσιν ἢ ψυχθῶσιν ἀμέτρως ἢ ὑγρανθῶσιν ἢ θαλφθῶσιν ἢ φλεγμήνωσιν ἢ ἐρυσιπελατωδῶς σχῶσιν ἢ σήπωνται· ἐν ἅπασι γὰρ τοῖς τοιούτοις κατ' αὐτὴν τὴν οὐσίαν ἀλλοιοῦνται, τεινόμενοι δὲ μόνον εὐθύνονται κατὰ τὰς ἶνας ἄνευ τοῦ τὴν οὐσίαν αὐτῶν ἑτεροιοῦσθαι.

κ'.

*Φιλέει δὲ καὶ ἡ γαστὴρ ὑποχωρέειν τούτοισι χολώδεα, ἄκρητα ὀλίγα καὶ ἢν ἐμέωσιν, ἄκρητα ἐμέουσι.*

Τὸ μὲν ἐν τοῖς ὀξυτάτοις πυρετοῖς ἄκρητα χολώδεα γεννᾶσθαι κατὰ τὸ σῶμα θαυμαστὸν οὐδέν· εἴ γε δὴ καὶ πιμελὴ καὶ σὰρξ ἁπαλὴ καὶ νεοπαγὴς ὑπὸ τῶν τοιούτων πυρετῶν τήκεται καὶ κατοπτᾶται τὸ αἷμα. τὸ δὲ καὶ συῤῥεῖν εἰς τὴν γαστέρα καὶ ἔντερα τὰς τοιαύτας συντήξεις ἴδιον τῶν ὀδυνωμένων ἐπὶ νευρώδεσι μόνων. ὅτι τε σὺν

pertineat. Diſtentio inde proficiſcitur, quod fibrae quae prius laxae erant nunc omnes ad rectam lineam extendantur; alienatio, ubi ultra modum calefiant, frigeſcant, madeſcant, ſiccentur, inflammentur, eryſipelate prehendantur vel putreſcant, in quibus omnibus eorum natura alienatur; ſed in diſtentione fibrae dumtaxat extenduntur citra naturae ipſius alienationem.

XX.

*His ſolet alvus bilem puram atque exiguam reddere; ac ſi evomant, vomitus purus eſt.*

In febribus admodum acutis nihil mirum, ſi pura bilis in corpore producitur, ſiquidem et adeps et caro tenera ac paulo ante concreta ſub hujusmodi febribus tabeſcit et ſanguis aduritur. Concurrere autem haec ad alvum atque inteſtina quum tabent proprium eſt, ubi tantum nervoſae partes laborant; cum ipſis enim vitiatur

τούτοις κακοῦται καὶ πάσχει τὸ τῆς γαστρὸς στόμα νευρωδέστατον ὄν. εὕρηται δ' ὀρθῶς ὑπ' αὐτοῦ τὰ σύνεγγυς καὶ τὰ κοινὰ πρῶτα καὶ μάλιστα κακοῦσθαι, καὶ ὅτι παθεῖν τοῦτο ταῖς ὀδύναις οὐκ ἀνέχει, καίτοι μικραὶ τυγχάνουσιν οὖσαι. λειποψυχίαι γὰρ γίνονται κακοπαθοῦντι τῷ στόματι τῆς γαστρός. ἐν δὲ ταῖς λειποψυχίαις συῤῥεῖ τὰ λεπτὰ περιττώματα πάντα εἰς τὴν γαστέρα. καὶ μέντοι καὶ χωρὶς τοῦ πεπονθέναι τοῦτο κατὰ τὰς ἰσχυρὰς ὀδύνας τε καὶ λύπας φαίνεται τὰ τοιαῦτα περιττώματα συῤῥέοντα πρὸς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα. τῶν μὲν οὖν εἰς τὴν γαστέρα παραγιγνομένων ἡ κένωσις δι' ἐμέτων γίγνεται, τῶν δ' εἰς τὰ ἔντερα διὰ τῆς ὑποχωρήσεως.

κα'.

[342] *Οὗτοι οὖν καὶ θνήσκουσι δεκαταῖοι μάλιστα.*

Ἔστι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις παλαιοῖς ἐνίοτε μάλιστα φωνῆς τὸ σημαινόμενον τοιοῦτον εὑρεῖν, οἷον καὶ νῦν φαίνε-

laediturque os ventriculi quod maxime nervosum est. Recte autem ab ipso docemur proximas communesque partes primum potissimumque affici: propterea ubi ventriculi os laedatur, dolorem ne levem quidem posse sustinere. Sequitur enim animae defectio, ubi ipsum male affligatur; et quum animus deficit, omnia quae supersunt tenuia ad ventrem concurrunt, quin etiam si hoc non accidat sub vehementi dolore atque moerore quae superant in corpore hujus generis, videntur ad ventriculum atque intestina decurrere; quae in ventriculo coëunt, vomitu excernuntur; quae in intestinis, dejectione.

XXI.

*Decedunt autem hi maxime decimo die.*

Verbum *maxime* *μάλιστα* dixit. Invenitur autem et apud alios veteres ita acceptum, sicut nunc ab Hippocrate

ται παρὰ τῷ Ἱπποκράτει τὸν ἔγγιστα ποσαχὸν ἐμφαῖνον τοῦ λεγομένου κατὰ τὸν ἀριθμὸν πράγματος, ὡς εἰ καὶ οὕτως εἰρήκει· καὶ θνήσκουσιν οἱ οὕτως ἔχοντες ἐπὶ τὸ πολὺ περὶ τὴν δεκάτην ἡμέραν, ὥστ' εἰ κἂν ἐναταῖοι καὶ ἑνδεκαταῖοι τοῦτο πάθωσιν, ἀληθῶς εἰρῆσθαι τὸν λόγον. ὅτι δ' οὕτω χρῶνται τῷ μάλιστα, δῆλόν ἐστί σοι καὶ ἐκ τῶνδε τῶν παραδειγμάτων· Θουκυδίδης μὲν ἐν τῷ πρώτῳ φησί· ταῦτα δὲ ξύμπαντα ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρός τε ἀλλήλους καὶ τὸν βάρβαρον ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ· ἀπέχει δὲ ξ' σταδίους μάλιστα. Ἀνδοκίδης δὲ ἐν τῷ περὶ μυστηρίων· ᾄδων δ' ἀνθρώπους τὸν μὲν ἀριθμὸν μάλιστα τριακοσίους. πολλή δέ ἐστιν ἡ χρῆσις τῆς λέξεως κατὰ τοῦτο τὸ σημαινόμενον ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν.

---

### κβ'.

*Ἢν δὲ καταγῇ ἡ κάτω γνάθος, ἢν μὲν μὴ ἀποκαυλισθῇ παντάπασιν, ἀλλὰ ξυνέχηται τὸ ὀστέον, ἐγκεκλιμένον δὲ ᾖ, κατορθῶσαι μὲν χρὴ τὸ ὀστέον παρά γε τὴν γλῶσσαν*

accipitur, ut conjecturam numeri ejus rei quae proponitur proxime oftendat, quafi ita dixerit: hi ergo decedunt plerumque circiter decimum diem, ita ut quamvis nono vel undecimo intereant, vera curatio fit. Teftantur autem exempla vocabulum *μάλιστα* ita ufurpari. Thucydides quidem in primo libro inquit: hae omnes Graecorum et inter fe et contra barbarum res geftae fuerunt, maxime quinquaginta annis. Atque ibidem: diftat fexaginta ftadia maxime. Andocides item de myfteriis inquit: homines maxime trecentos. Ubi maxime *μάλιστα* dicunt, in quam fignificationem hujusmodi vox a Graecis faepenumero accipitur.

---

### XXII.

*Sed fi maxilla comminuatur, ubi non frangitur omnino transverfa, fed aliqua parte icta offa inter fe cohaerent, in fuam fedem compellenda funt digitis utrimque*

*πλαγίαν ὑπείραντα τοὺς δακτύλους, τὸ δὲ ἔξωθεν ἀντερείδειν, ὡς ἂν ξυμφέρει, κἂν διεστραμμένοι ἔωσιν οἱ ὀδόντες οἱ κατὰ τὸ τρῶμα κεκινημένοι, ὁκόταν τὸ ὀστέον κατορθωθῇ, ζεῦξαι τοὺς ὀδόντας χρὴ πρὸς ἀλλήλους μὴ μόνον τοὺς δύο, ἀλλὰ καὶ πλέονας, μάλιστα δὲ δὴ χρυσίῳ. ἔστ᾽ ἂν κρατηθῇ τὸ ὀστέον· εἰ δὲ μὴ, ἐν λίνῳ. ἔπειτα ἐπιδεῖν κηρωτῇ καὶ σπλήνεσιν ὀλίγοισι καὶ ὀθονίοισιν ὀλίγοισι, μὴ ἄγαν ἐρείδοντα, ἀλλὰ χαλαροῖσιν.*

---

*Ὅταν τοῦ καταγέντος ὀστοῦ μηδὲν ἀπαθὲς ὑπολείπηται, διαλυθέντων ἀπ᾽ ἀλλήλων τῶν μερῶν, ὡς κατὰ μηδὲν τοῦτο συνέχεσθαι τὸ εἶδος τοῦ κατάγματος οἱ νεώτεροι τῶν ἰατρῶν ὀνομάζουσι καυληδὸν, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἱπποκράτης εἶπεν, ἐὰν μὴ ἀποκαυλισθῇ παντάπασι. τὰ δ᾽ ἄλλα καὶ ταύτης τῆς ῥήσεως καὶ τῶν ἐφεξῆς σαφῆ, πλὴν εἴ πού τι βραχὺ παρεμπίπτοι καὶ τοῦτ᾽ ἐπισημαινούμεθα.*

---

*prementibus, tum ab ore lingua in latus adducta, tum a cute, ut convenit, repellendo. Quodsi pervertantur dentes ad fracturam moti, ubi offa in fuam fedem collocata funt, non folum bini, fed etiam plures inter fe ligandi funt auro potiffimum vel certe lino, donec offa confirmentur. Quo facto vincire oportet, paucis pannis ceratoque injectis, paucisque fafciis non valde adftrictis, fed laxioribus.*

---

Ubi comminuto offe nihil integrum relinquitur, partibus inter fe recedentibus ita ut nullo pacto cohaereant, hujusmodi fracturae fpeciem recentiores medici Graece *καυληδὸν* a fracti caulis fimilitudine appellant, eo quod Hippocrates illud, ubi non frangitur, omnino transverfa dixerit, *ἐὰν μὴ ἀποκαυλισθῇ παντάπασι.* Reliqua omnia tam in hac oratione quam in fequentibus plana funt; fed fi paullum quid offendimus, id quoque explicabimus.

---

κγ'.

*Εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ ὅτι ἐπίδεσις ὀθονίων γνάθῳ καταγείσῃ μικρὰ μὲν ἂν ὠφελέοι, εἰ χρηστῶς ἐπιδέοιτο, μεγάλα δὲ ἂν βλάπτοι, εἰ κακῶς ἐπιδέοιτο.*

Τὸ μὲν μέγα βλάπτειν τὴν μοχθηρὰν ἐπίδεσιν κοινὸν ἁπάντων καταγμάτων ἐστὶ, τὸ δὲ μηδὲν ὠφελεῖν μέγα τὴν ἀγαθὴν ἐπίδεσιν ἐν τοῖς τῆς γένυος κατάγμασιν οὐκ ἄρα πάντων κοινόν ἐστι τῶν ὀστῶν, ἀλλὰ μόνων ἐκείνων [343] ὅσα τὴν ἐν κύκλῳ περιβολὴν οὐ δέχεται τῶν ὀθονίων, εἴ τις φυλάττοι τὸ πεπονθὸς ὀστοῦν, ὅπως ἂν αὐτὸ διαπεπλασμένον ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ παραλάβῃ. πρόσεστι δ' ἐξαίρετον τῇ γνάθῳ καὶ τὸ τῆς ἐπιδέσεως ἄσηρον, ὡς ἂν εἰθισμένῃ γυμνῇ καὶ ἀσκεπάστῳ διὰ παντὸς εἶναι.

κδ'.

*Πυκνὰ δὲ παρὰ τὴν γλῶσσαν ἐσμάττεσθαι χρὴ καὶ πουλὺν χρόνον ἀντέχειν τοῖσι δακτύλοισι κατορθοῦντα τοῦ ὀστέου*

XXIII.

*Scire autem convenit maxillam fractam fafciis parum luxare, fi recte injiciantur; ubi minus, recte multum laedi.*

Commune eft omnibus fracturis fummopere laedi a vinculo quod non recte fuperdetur, at non admodum juvari maxillae fracturam vinculo recte injecto non pertinet communiter ad omnia offa, fed ad ea dumtaxat quae fafcia comprehendi in orbem nequeunt, qua vitiatum os quo modo a medico compofitum exceptum fuerit fervetur. Adde quod in maxilla vinculum praecipue infeftum eft, quum femper folida fit nuda effe ac fine velamento.

XXIV.

*Subinde autem circa linguam alte inquirere oportet, ac diutius digitis utrimque reprimere, dirigereque id offis*

τὸ ἐγκλιθέν. ἄριστον δὲ εἰ ἀεὶ δύναιτο, ἀλλ' οὐχ οἷόν τε. ἢν δὲ ἀποκαυλισθῇ παντάπασι τὸ ὀστέον, ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίνεται, κατορθοῦν μὲν χρὴ τὸ ὀστέον οὕτως καθάπερ εἴρηται. ὅταν δὲ κατορθώσῃς, τοὺς ὀδόντας χρὴ ζευγνύναι, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται· μέγα γὰρ ἂν συλλαμβάνοι ἐς τὴν ἀτρεμίην, προσέτι καὶ εἴ τις ὀρθῶς ζεύξῃ, ὥσπερ χρὴ τὰς ῥαφὰς ῥάψας· ἀλλὰ γὰρ οὐ ῥηΐδιον ἐν γραφῇ χειρουργίην πᾶσαν ἀτρεκέως ἡγέεσθαι, ἀλλ' ὑποτυπέεσθαι χρὴ ἀπὸ τῶν γεγραμμένων.

---

(604) Τὸ μὲν μάττεσθαι ζητεῖν σημαίνει, τὸ δὲ ἐσμάττεσθαι τῶν ἐν βάθει τι ζητεῖν, ὥσπερ καὶ νῦν. ἀξιοῖ γὰρ ὁ Ἱπποκράτης ἐμβάλλοντα τῷ στόματι τὸν δάκτυλον ἐπισκοπεῖσθαι μὴ παραλλάσσῃ τὰ μέρη τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ καὶ οὕτως ἐπανορθοῦσθαι τῷ δακτύλῳ, πρὸς ὅ τί περ ἂν δόξῃ συμφέρειν ἀντωθοῦντα εἰς ὃ ῥέπει πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν. ὅτι δ' οὐκ αὐτὸν τὸν ἰατρὸν ἀεὶ χρὴ τοῦτο ποιεῖν,

*quod inclinatum eſt. Optimum autem eſſet, ſi ſemper id ſieri poſſet, ſed non poteſt. Quodſi os transverſum omnino abrumpatur, quod quidem raro incidit, collocare eo modo quo dictum eſt os in ſuam ſedem oportet. Quo facto deligare dentes inter ſe convenit, veluti ſupra oſtendimus: hoc ſiquidem maxillam valde immobilem praeſtat; ſi quis capita recte ut oportet ſutura inſuper conjunxerit. Univerſam vero manus curationem ad unguem ſcribere non facile eſt. Sed ex iis quae ſcripta ſunt exprimenda eſt.*

---

*Μάττεσθαι* ſignificat *inquirere*, ſed *ἐσμάττεσθαι alte inquirere*, ſicut nunc ubi alte inquirere *ἐσμάττεσθαι* dixit. Praecipit enim Hippocrates digito in os demiſſo conſiderari num fracti oſſis ſpatium altera ſuper alteram excedat, atque ita digito adurgeri, quo expedire videatur, id quod in interiorem partem converſum eſt in exteriorem

ἀλλὰ τὸν κάμνοντα διδάξει πράττειν οὕτως, εὔδηλον εἶναι νομίζω.

---

κε'.

*Ἔπειτα χρὴ δέρματος Καρχηδονίου, ἢν μὲν νεώτερος ᾖ ὁ τρωθεὶς, ἀρκέει τῷ λοιπῷ χρέεσθαι, ἢν δὲ τελειότερος ᾖ αὐτῷ τῷ δέρματι τάμνοντα χρὴ εὖρος ὡς τριδάκτυλον ἢ ὅκως ἂν ἁρμόζει ὑπαλείψαντα κόμμι τὴν γνάθον. εὐμενέστερον γὰρ κόλλη προσκολλῆσαι τὴν δέριν ἄκρον πρὸς τὸ ἀποκεκαυλισμένον τῆς γνάθου, ὡς δάκτυλον ἀπὸ τοῦ τρώματος ἢ ὀλίγῳ πλέον. τοῦτο μὲν ἐς τὸ κάτω μέρος, ἐχέτω δὲ ἐντομὴν κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ γενείου ὁ ἱμὰς, ὡς ἀμφιβεβήκει ἀμφὶ τὸ ὀξὺ τοῦ γενείου, ἕτερον δὲ ἱμᾶντα τοιοῦτον ἢ ὀλίγῳ πλατύτερον προσκολλῆσαι χρὴ πρὸς τὸ ἄνω μέρος τῆς γνάθου ἀπολιπόντα κατὰ τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ τρώματος, ὅσονπερ ὁ ἕτερος ἀπέλιπεν. ἐσχίσθω δὲ καὶ οὗτος ὁ ἱμὰς τὴν ἀμφὶ τὸ οὖς περίβασιν.*

---

repellendo. In aperto autem esse existimo, Hippocratem imperare, non ut medicus adsidue, sed ut aeger hoc efficiat.

---

XXV.

*Dein si is quem fractura male habet puer sit, satis erit corii Carthaginensis exterioris partis id quod durius est et magis densum admovere; sed si robustior fuerit, ipsum corium. Incidenda autem habena est, quae trium digitorum latitudinem aequet vel quanta convenit, tum maxilla gummi inungenda: maxillae enim, qua transversa fracta est, firmius haeret extrema habena agglutinata interposito digiti spatio vel paulo longiori, idque ab inferiori parte; incidaturque habena haec media in longitudinem, ut utrimque mente complectatur; altera item habena aequalis vel paulo latior superiori parti maxillae agglutinetur, distetque a fractura quantum prior. Scindatur autem, quatenus possit aurem comprehendere.*

---

Μαλακὸν εἶναι βούλεται τὸ δέρμα, καθάπερ ἦν ἴσως τότ' ἐν Καρχηδόνι. τούτων γὰρ ἐμνημόνευσεν ὀνομαστὶ παραδείγματος ἕνεκεν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν Αἰγυπτίου δέρματος. εὔδηλον δ' ὅτι τοῦ δέρματος τούτου τοῦ ἐξωτάτου σκληρότερόν τε καὶ πυκνότερον ὀνομάζει λοιπόν. ὅπως δ' αὐτῷ χρῆται, τῆς ἀντιτάσεως ἕνεκα τῶν κατεαγότων μορίων τῆς γένυος, αὐτὸς δηλώσει παρακο- [344] λουθούντων ἡμῶν τῷ σκοπῷ τοῦ γιγνομένου. βούλεται γὰρ τὸ μὲν ἕτερον μέρος τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ πρὸς τὸ γένειον, τὸ κατώτερον τείνεσθαι ἄνω πρὸς τὴν κεφαλήν.

κστ'.

Ἀποξέες δ' ἔστωσαν οἱ ἱμάντες ἀμφὶ τὴν ξυναφὴν, ἔνθα ξυνάπτεσθαί τε καὶ συνδεῖσθαι εἰς τὰ πέρατα τῶν ἱμάντων.

Ἐνταῦθα κελεύει στενότερά πως ὑπάρχειν αὐτὰ, μειουμένου κατὰ βραχὺ τοῦ πλάτους, ὅπως ἡ δέσις ἀσφαλεστέρα

Molle accipi voluit corium, cujusmodi tunc fortasse fuit Carthagine; hujus enim exempli causa nominatim meminit, quemadmodum Aegyptii corii antea in opere de fracturis. Constat autem in eo corio partis quae maxime summa est, id quod durius est ac magis densum nunc λοιπὸν ab ipso nuncupari. At quomodo illud adhibeat, ut maxillae fractae partes in diversa extendat, ipse nobis evidentissime aperiet, si quorsum de his agat intelligamus: vult siquidem fracti ossis alteram partem deorsum a mento extendi, alteram a capite sursum.

XXVI.

*Acuantur autem habenae qua conjungi alligarique inter se debent.*

Praecipit hic ut habenae quodammodo angustiores sint pallatim latitudine imminuta, quo junctura firmior redda-

*γένηται. τὰ γὰρ πλατύτερα πέρατα, κἂν ἐπιμελῶς τις δήσῃ, τὸ μόνιμον οὐκ ἔχει.*

---

κζ'.

*Ἐν δὲ τῇ κολλήσει ἡ σὰρξ τοῦ σκύτεος πρὸς τοῦ χρωτὸς ἔστω, ἐχεκολλύτερον γὰρ οὕτως.*

---

*Τὸ σκύτος ἐκ δέρματος ζώου γίνεται διττὴν ἔχοντος φύσιν. ὅσον μὲν γὰρ ἔξωθέν ἐστι τοῦ δέρματος ὁμιλοῦν τῷ πέριξ ἀέρι πυκνότερόν τε γίγνεται καὶ νευρωδέστερον, ὅσον δ' ἐντὸς τοῦδε, μαλακώτερόν τε καὶ ἀραιότερον. αὐτοῦ δὲ τούτου τὸ μὲν ἐγγύτερον τοῦ ἔξω πέρατος ἧττόν ἐστι, τὸ δὲ ἔνδον οὐ ψαύει τῶν ὑποκειμένων τῷ δέρματι, μᾶλλόν τε ἀραιὸν καὶ σαρκῶδες, ὅπερ δὴ καὶ σάρκας τοῦ σκύτους ὠνόμασε καὶ συμβουλεύει κατὰ τοῦτο γίγνεσθαι τὴν κόλλησιν, ἅτε γὰρ μαλακώτερον καὶ ἀραιότερον ἐπιτηδειότερόν ἐστιν εἰς ταύτην χρείαν.*

---

tur; capita enim quae lata funt quamvis fumma cura vinciantur, non tamen fideliter continentur.

---

XXVII.

*In glutinando corii caro cutem contingat, fic enim magis inhaerefcit.*

---

Corium fit ex pelle animalis duplicem naturam habente, id enim ex ipfa quod exterius eft, quum ambienti aëri objectum fit, magis denfum evadit et nervofum eft; quod interius, mollius et rarius atque ex hoc ipfo minus id quod ad exteriorem partem magis accidit; quod ad interiorem qua id tangit quod cuti fubjicitur rarius eft et carnofum, quod fane corii carnem nominavit, a qua parte glutinari voluit. Nam quum rarius et mollius fit, ad ejus ufum magis accommodatur.

---

κη'.

Ἔπειτα κατατείναντα χρὴ καὶ τοῦτον τὸν ἱμάντα, μᾶλλον δέ τι τὸν περὶ τὸ γένειον, ὡς ὅτι μάλιστα μὴ ἀποσμιλαίνῃ ἡ γνάθος, ξυνάψαι τοὺς ἱμάντας κατὰ τὴν κορυφὴν, κἄπειτα περὶ τὸ μέτωπον ὀθονίῳ καταδῆσαι.

Ἀνενεχθέντων δηλονότι πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ κάμνοντος ἀμφοτέρων τῶν περάτων τοῦ ἱμᾶντος ἡ δέσις αὐτῶν πρὸς τὴν κορυφὴν αὐτῆς. μᾶλλον δὲ βούλεται τετάσθαι τὸν κάτω χάριν τοῦ τὴν γένυν, ὡς αὐτὸς εἶπε, μὴ ἀποσμιλαίνειν, ὅπερ ἐστὶν εἰς ὀξὺ παράγεσθαι.

κθ'.

Καὶ κατάβλημα χρὴ εἶναι, ὥσπερ νομίζεται, ὡς ἀτρεμέει τὰ δεσμὰ, τὴν δὲ κατάκλισιν ποιείσθω ἐπὶ τὴν ὑγιέα γνάθον μὴ τῇ γνάθῳ ἐρηρεισμένος, ἀλλὰ τῇ κεφαλῇ. ἰσχναίνειν δὲ χρὴ τὸ σῶμα ἄχρι ἡμερῶν δέκα, ἔπειτα ἀνατρέφειν μὴ βραδέως. ἢ γὰρ οὖν τῇσι πρώτῃσιν ἡμέ-

XXVIII.

*Deinceps extendenda eſt hujusmodi habena, magis autem quae a mento ſita eſt, ut potiſſimum cautio ſit ne maxilla in acutam figuram ducatur; in vertice autem jungendae ſunt utraeque habenae, dein citra frontem faſciae alligandae.*

Utraeque habenarum extremitates dari debent ad caput laborantis, atque in vertice deligari. Magis autem extendi voluit inferiorem, ne maxilla, ut dixit, ἀποσμιλαίνει, id eſt in acutam figuram ducatur.

XXIX.

*Aliquid etiam ſuper omnia extrinſecus injici debet, ut fieri ſolet, quo vincula immobilia reddantur. Cubet autem homo in maxillam integram, non tamen huic, ſed capiti innixus. Corpus vero extenuandum eſt uſque ad decimum diem, poſtea reficiendum eſt non tarde: nam ubi*

*ρῃσι μὴ φλεγμήνῃ, ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσι γνάθος κρατύνεται. τελέως γὰρ ἐπιπωροῦται, ὥσπερ καὶ τἄλλα τὰ ἀραιὰ ὀστέα, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ. ἀλλὰ γὰρ περὶ σφακελισμῶν τῶν [345] συμπάντων ὀστέων ἄλλος μακρὸς λόγος λείπεται. αὕτη ἡ διάστασις ἡ ἀπὸ τῶν κολλημάτων εὐμενὴς καὶ εὐταμίευτος καὶ ἐς πολλὰ καὶ πολλαχοῦ διορθώματα εὔχρηστος. τῶν δὲ ἰητρῶν οἱ μὲν σὺν νόῳ εὔχειρες καὶ ἐν ἄλλοισι τρώμασι τοιοῦτοί εἰσι καὶ ἐν γνάθου κατήξεσιν. ἐπιδέουσι γὰρ τὴν γνάθον κατεαγεῖσαν ποικίλως καὶ καλῶς καὶ κακῶς.*

---

*Τὸ κατὰ πάντων ἔξωθεν ἐπιβαλλόμενον οὕτως ὀνόμασεν, εἴτε τῶν καλουμένων παραρμάτων εἴτε τῶν ὁμοίων εἴη τι. καλεῖ δ᾽ αὐτὸς, ὥσπερ νῦν ἔτι συνήθως ὀνομάζεται, παράρματα παραιρούμενα ὑπὸ τῶν ἀμφιεσμάτων, ὑπὸ τῶν ῥαπτόντων αὐτά. μάλιστα γὰρ ἐπιτήδεια διὰ μαλακότητα, ταῦτά ἐστιν εἰς τὴν προκειμένην χρείαν, δύναιτο δ᾽ ἄν τις ἀπορῶν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὁμοίων ἀφικνεῖσθαι.*

---

*primis diebus inflammatio non oritur, maxilla viginti diebus confervet. Celeriter enim callus increfcit, ficut in aliis offibus quae rara funt, nifi corrumpantur. Sed reftat alius fermo longus de cunctis offibus quae corrumpuntur. Intenfio autem quae per gluten adhibetur firmiter manet, intendi et minui poteft et ad multa dirigenda faepenumero proficit. Medicorum vero quicunque incogitantes funt et in aliis cafibus et in maxillae fractura prompte manus admovent; comminutam enim maxillam varie et bene et male devinciunt.*

---

Quod fuper omnia extrinfecus injicitur *κατάβλημα* appellavit, five panniculus fit, five aliud ejus generis. Vocat autem panniculum *πάραρμα*, ficut etiam nunc dici folent *παράρματα*, quae ex veftimentis praeciduntur ab iis qui ea fuunt: haec fiquidem ad propofitum ufum propter mollitiem commodiffima funt; quae ubi non fint, licebit aliquid fimile admovere.

---

λ'.

*Πᾶσα γὰρ ἔνδεσις γνάθου οὕτω καταγείσης ἐκκλίνει τὰ ὀστέα τὰ ἐς τὸ κάταγμα ῥέποντα μᾶλλον ἢ ἐς τὴν φύσιν ἄγει.*

Τῆς οὕτω, φησὶ, καταγείσης γένυος, τουτέστι τῆς καυληδὸν, ἡ ἐπίδεσις ἐκκλίνει μᾶλλον εἰς τὸ κάταγμα ἢ ἐξευθύνει τὰ ὀστᾶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι περιελιχθῆναι τὰ ὀθόνια κύκλῳ τὰ περὶ τὸ πεπονθὸς, ἀλλ' ἔξωθεν μόνον ἐπικαλέεσθαι.

λα'.

*(605) Ἢν δὲ ἡ κάτω γνάθος κατὰ τὴν σύμφυσιν τὴν κατὰ τὸ γένειον διασπασθῇ, μόνη δὲ αὕτη ξύμφυσις ἐν τῇ κάτω γνάθῳ ἐστὶν, ἐν δὲ τῇ ἄνω πολλαὶ, ἀλλ' οὐ βούλομαι ἀποπλανᾷν τὸν λόγον· ἐν ἄλλοισι γὰρ εἴδεσι νουσημάτων περὶ τούτων λεκτέον. ἢν οὖν διαστῇ ἡ κατὰ τὸ γένειον σύμφυσις, κατορθῶσαι μὲν παντὸς ἀνδρός ἐστι. τὸ μὲν γὰρ ἐξεστεὸς ἐσωθέειν χρὴ εἰς τὸ εἴσω μέρος*

XXX.

*Omne enim vinculum maxillae ita abruptae ad fracturam offa inclinat, magis quam fecundum naturam.*

Maxillae, inquit, ita abruptae, hoc eft quae transverfa fracta fit, vinculum ad fracturam magis offa convertit quam dirigat, propterea quod fafciae in orbem circumdari nequeant circa fedem affectam, fed ab exteriori parte dumtaxat imponi.

XXXI.

*Sed fi maxilla qua ad mentum jungitur diducatur, fola autem junctura eft haec in maxilla, in malis multae; fed a propofito fermone difcedere confilium non eft. In aliis enim morborum generibus de iis dicendum eft, fi junctura, inquam, quae in mento eft diducatur, componi a quovis poteft: nam quod exftat intus repellen-*

προσβάλλοντα τοὺς δακτύλους, τὸ δὲ εἴσω ῥέπον ἀνάγειν ἐς τὸ ἔξω μέρος ἐνερείσαντα τοὺς δακτύλους· ἐς διάστασιν μέντοι διατεινάμενοι ταῦτα χρὴ ποιέειν.

---

Ἐκ δυοῖν μὲν ἡ κάτω γένυς ὀστῶν σύγκειται κατ᾽ ἄκρον τὸ γένειον ἀκριβῶς ξυμπεφυκότων, ἐκ πολλῶν δὲ ἡ ἄνω κατὰ συνάρθρωσιν κειμένων. ἀλλ᾽ ἡ τοιαύτη τῶν ὀνομάτων λεπτουργία παρὰ τοῖς παλαιοῖς οὐκ ἦν. διὸ καὶ Ἱπποκράτης τὴν ἄνω γένυν ξυντιθέντων τῶν ὀστῶν τὰς ἁρμονίας ὑπὸ τῆς ξυμφύσεως ἔταξε γένος, ἑνὶ γνωρίσματι προσέχων τὸν νοῦν ἐπ᾽ αὐτῶν μηδεμίαν αἰσθητὴν κίνησιν ἐν ταῖς τοιαύταις τῶν ὀστῶν συνθέσεσι.

---

λβ´.

[346] Ῥᾷον γὰρ οὕτως ἐς τὴν φύσιν ἥξει ἢ εἰ ἐγχρίπτων τις ἐς ἄλληλα τὰ ὀστέα παραναγκάζειν πειρᾶται. τοῦτο παρὰ πάντα τὰ ὑπομνήματα χάριεν εἰδέναι. ὁκό-

*dum eſt digitis ſuperdatis; quod in interiorem partem convertitur in exteriorem adducendum digitis adurgendo. Haec autem facienda ſunt oſſibus in diverſa diductis.*

---

Maxilla quidem ex duobus oſſibus conſtat, quae in imo mento ad unguem inter ſe junguntur; malae vero ex multis quae juncturam habent omni motu carentem, κατὰ συνάρθρωσιν dicunt. Sed curioſum hoc hujusmodi vocabulorum ſtudium apud veteres non fuit, atque idcirco Hippocrates juncturam oſſium malarum ſub ξυμφύσεως genere poſuit, id tantum in ipſis indicium ſpectans, quod in ejusmodi oſſium juncturis nullus ſit motus qui ſenſui ſubjiciatur.

---

XXXII.

*Oſſa enim ſic facilius in ſuum locum revertentur quam ſi quis tentet altero ſub altero condito compellere. Hoc autem circa hos commentarios jucundum eſt ſcire, quod*

ταν δὲ κατορθώσῃ, ζεῦξαι μὲν χρὴ τοὺς ὀδόντας τοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. ἰῆσθαι δὲ χρὴ κηρωτῇ καὶ σπλήνεσιν ὀλίγοισι καὶ ὀθονίοισιν.

Ἔθος ἐστὶν Ἱπποκράτους, ὅσα κοινὰ παραγγέλματα τῶν κατὰ μέρος ἐστὶν ἅπαξ αὐτὰ περὶ ἑνὸς εἰπόντα δηλῶσαι τοῦ πράγματος τὴν δύναμιν, ὅτι κοινὴ πάντων τῶν ὁμοίων, ὥσπερ καὶ νῦν ἀξίως τὰ προδιατείνοντα τὴν κάτω γένυν οὕτω διαπλάττειν ἐπήνεγκε. ῥᾷον γὰρ εἰς τὴν φύσιν ἥξει ἢ εἴ τις ἐγχρίπτων εἰς ἄλληλα τὰ ὀστέα παραναγκάζειν πειρᾶται. αὐτὸ τὸ νῦν εἰρημένον, ὅτι κοινὰ ἁπάντων ἐστὶ τῶν διαπλαττομένων ὀστῶν, ἐπεσημήνατο διὰ τῆς προκειμένης ῥήσεως.

λγ'.

Ἐπίδεσιν δὲ βραχείην ἢ ποικίλην, μάλιστα τοῦτο τὸ χωρίον ἐπιδέχεται, ἐγγὺς γάρ τι τοῦ ἰσοῤῥόπου ἐστὶν, ὡς δὴ μὴ ἰσόῤῥοπον ἐόν.

*quoties componendi funt dentes hinc inde invicem, ficut antea dictum eft, mederi oportet cerato ac pannis paucis fafciisque.*

In omni ejusmodi commentario fcire licet confueviffe Hippocratem in iis praeceptis quae fingulis communia funt, quum femel unius mentionem facit, exponere vim rei communem effe omnium fimilium, quemadmodum et nunc volens maxillam prius extentam ita componi fubjicit. Offa enim fic facilius in fuum locum revertentur quam fi quis tentet altero fub altero condito compellere. Hoc autem quod nunc proponitur attinere ad offa omnia quae componuntur, propofitis verbis indicavit.

XXXIII.

*Vinculum autem exiguum variumque maxime huic loco accommodatur; prope enim fine inclinatione eft, quamquam non ex toto fine inclinatione fit.*

*Ἀκριβῶς μὲν ἰσόῤῥοπόν ἐστι μόριον, ὅταν ὁμοιότατον ᾖ κατὰ τὸ σχῆμα κυλίνδρῳ. καλῶ δὲ κύλινδρον οὐχ ᾧ παίζουσιν αἱ παῖδες, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῖς κίοσιν ὑπάρχον σχῆμα. τοῦτο δ' ἀκριβῶς μὲν οὐδενὶ τῶν ὀστῶν ἐστι, μᾶλλον μέντοι τῶν ἄλλων ἐν μηρῷ καὶ βραχίονι. τῆς δὲ ἄνω γένυος ὅτι μὲν οὐκ ἔστι τοιοῦτον σχῆμα πρόδηλον, ὥσπερ οὐδὲ ἰσόῤῥοπον αὐτὴν εἶναί φασιν, ἐγγὺς μέντοι τοῦ ἰσοῤῥόπου διὰ τοῦτ' αὐτὴν εἶπεν, ὅτι τὸ ἀριστερὸν μέρος τῷ δεξιῷ κατὰ πᾶν ἐξωμοίωται καὶ ἴσον ἐστὶ καὶ διὰ τοῦτο τὸ συγκείμενον ἐξ ἀμφοῖν ἰσόῤῥοπον γίνεται μηδεμίαν ἔχον ῥοπὴν ἐπὶ θάτερα μέρη. δέχεται δὲ ποικίλας ἐπιδέσεις ἡ γένυς, ὡς κἀν τῇ τῶν ἐπιδέσμων γυμνασίᾳ πρώτῃ πάντων οὔσῃ μεμαθήκατε.*

---

λδ'.

*Τοῦ δὲ ὀθονίου τὴν περιβολὴν ποιέεσθαι χρὴ, ἢν μὲν ἡ δεξιὴ γνάθος ἐξεστήκῃ, ἐπὶ δεξιά· ἐπὶ δεξιὰ δὲ νομίζεται εἶναι, ἢν ἡ δεξιὰ χεὶρ ἡγέηται τῆς ἐπιδέσιος· ἢν δὲ ἡ*

Pars exquifite fine inclinatione eft, ubi fimillimam cylindro figuram repraefentat. Voco autem cylindrum non quo pueri ludunt, fed qui columnae imaginem refert. Haec autem ex toto in nullo offe reperitur, magis tamen in femore atque humero quam in aliis offibus confpicitur. In maxilla autem conftat non effe hujusmodi figuram; quocirca eam inclinatione vacare non protulit, prope tamen fine inclinatione effe, eo quod finiftra ejus pars dextrae ex toto fimilis fit et aequalis, atque idcirco quod ex utraque componitur fine inclinatione eft et in neutram partem inclinatur. Admittit autem maxilla varia vincula, ficut in fafciando, quae exercitatio omnium prima eft, ut didiciftis.

---

XXXIV.

*Attrahi autem fafcia debet, fi maxilla a dextro latere exftat, a parte dextra; tunc autem a dextra parte effe indicatur, quum dextra manus fafciam ducit. Sed fi*

*ἑτέρη γνάθος ἐξεστήκῃ, ὡς ἑτέρως χρὴ τὴν ἐπίδεσιν ἄγειν κἂν μὲν ὀρθῶς τις κατορθώσηται καὶ ἐπατρεμήσῃ ὡς χρὴ, ταχεῖα μὲν ἡ ἄλθεξις, οἱ δὲ ὀδόντες ἀσινέες γίνονται, ἢν δὲ μὴ, χρονιωτέρη μὲν ἡ ἄλθεξις, διαστροφὴν δὲ ἴσχουσα, οἱ ὀδόντες δὲ καὶ σιναροὶ καὶ ἀχρήϊοι γίνονται.*

---

[347] *Ἐλέχθη καὶ πρόσθεν ἐπὶ τῶν ἑλκῶν ὅσα χεῖλος ἐξῃρημένον ἔχει, τὴν μὲν ἀρχὴν βάλλεσθαι τῆς ὀθόνης ὄπισθεν τοῦ τοιούτου χείλους, ἑλίττειν δ' οὕτω κατ' αὐτὸν τὸν ἐπίδεσμον, ὡς προσάγεσθαι θάτερα χείλη τοῦ ἕλκους. ἔστι γὰρ τοῦτο κοινὸν ἁπάντων τῶν ἐπανάγεσθαι δεομένων εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν. οὕτως οὖν καὶ νῦν τὸ κοινὸν τοῦτο φυλακτέον ἐστὶ προστέλλον τε καὶ καταναγκάζον τὸ ἐφεστηκὸς μέρος. ἔσται δὲ τοῦτο τῶν ὀθονίων αὐτὸ προσαγόντων ἐκείνῳ. προσαχθήσεται δὲ, εἰ μὲν τὸ δεξιὸν εἴη μέρος τὸ ἐξεστηκὸς, ἐντεῦθεν μὲν ἀγομένων, ἐπὶ δὲ τὸ ἀριστερὸν ἀγόντων ἐπίδεσμον. εἰ δὲ τὸ ἀριστερὸν εἴη τὸ πεπονθὸς, ἐκεῖθεν μὲν ἀρχομένων, ἐπὶ τὸ δεξιὸν δὲ ἀφικνουμένων. ὅ*

*ab altero latere maxilla excedat, alio ſane modo attrahenda faſcia eſt. Ubi autem recte componatur atque ut oportet immobilis ſervetur, cito ſaneſcit dentesque integri remanent; ſin ſecus, longiori tempore confirmatur, tum pervertitur, dentes autem vitiantur atque inutiles redduntur.*

---

Antea quoque dictum eſt in ulceribus, quibus orae excedunt, caput faſciae ſecundum oram excedentem injiciendum eſſe atque ita faſciam volvendam, ut ad alteram oram ulceris ipſam adducat. Eſt autem hoc perpetuum in omnibus quae reſtitui ad priſtinam naturam debent, quod commune etiam nunc ſervandum eſt, quo excedens pars repellatur cogaturque. Id autem contingat, ſi ea faſciis ad alteram adducatur; adducetur autem, ſi dextra parte ut puta excedente faſcia inde orſa porrigatur ad ſiniſtram; ſi ſiniſtra laeſa ſit, ab hac incipiens ad

τοίνυν. Ἱπποκράτης ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀρξάμενός τις ἐπὶ θάτερον ποιῆται τὴν νομὴν τῶν ὀθονίων, ἐπὶ δεξιὰ καλεῖ τὴν τοιαύτην ἐπίδεσιν, οὐ τῇ φορᾷ τοῦ ἐπιδέσμου προσέχων τὸν νοῦν, ἀλλὰ τῇ τῆς χειρὸς ἡγεμονίᾳ· ἐὰν γὰρ νοήσῃς καταντικρὺς τοῦ μὲν ἐπιδουμένου τὸν ἰατρὸν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς δεξιᾶς γνάθου φορὰ τῶν ὀθονίων ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν ἀγομένη ἡ τῆς δεξιᾶς ἔσται χειρὸς, ἡ δ' ἐναντία τῆς ἀριστερᾶς.

λε'.

*Ἢν δὲ ἡ ῥὶς καταγῇ, τρόπος μὲν οὐχ εἷς ἐστι κατάξιος.*

*Αὐτὸς* δὲ ἐφεξῆς ἐρεῖ τοὺς τρόπους· ἤτοι γὰρ μέρος αὐτῆς κατάγνυται, τῆς συνεχείας φυλαττομένης, ὡς μήτε κάτω χωρῆσαι μήτ' ἐφ' ἑκάτερα παραστραφῆναι, ἢ καὶ τούτων τι προσγίγνεται, καὶ ἤτοι κατὰ τὸ χονδρῶδες αὐτῆς τὸ πρόσω τούτων τι συμβαίνειν εἴωθεν, ἢ κατὰ τὸ λοιπὸν τὸ ὀστῶδες.

dextram feratur. Hippocrates igitur, ubi a dextra parte incipiens ad alteram fafcias adducit, hujusmodi vinculum a dextra parte nuncupat, attendens non quo ferantur fafciae, fed utra praecipue manu attrahantur fafciae. Namque ubi intuearis medicum e regione ejus qui deligatur collocatum; fafcia quae a dextro maxillae ad finiftrum procedet a dextra manu attrahetur, contraria a finiftra.

XXXV.

*Quod fi nafus perfringatur, fracturae modus non eft unus.*

Ipfe deinceps modos adfcribet. Aut enim pars ejus abrumpitur, ipfe tamen fervatur perpetuus, fic ut neque deorfum inclinetur nec in alteram partem convertatur; aut horum alterum fit, idque aut in parte ejus quae cartilaginofa prominet aut in reliqua quae offibus continetur.

λστ'.

Ἀτὰρ πολλὰ μὲν δὴ καὶ ἄλλα λωβέονται οἱ χαίροντες τῇσι καλῇσιν ἐπιδέσεσιν ἄνευ νόου, ἐν δὲ τοῖσι περὶ τὴν ῥῖνα καὶ μάλιστα.

---

Εἰρωνευόμενος εἴρηκεν οὐ τὰς ὄντως καλὰς σημαίνων, ὧν σκοπός ἐστιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἄγειν τὸ πεπονθὸς, ἀλλὰ τὰς εὐμόρφους καὶ τερπούσας τοὺς ὁρῶντας. ὁποῖαι δέ εἰσιν αὗται, διὰ τῆς ἑπομένης ῥήσεως μαθήσῃ.

---

λζ'.

Ἐπιδεσίων γάρ ἐστιν αὕτη ἡ ποικιλωτάτη καὶ πλείστους μὲν σκεπάρνους ἔχουσα, διαῤῥωγὰς δὲ καὶ διαλήψιας ποικιλωτάτας τοῦ χρωτὸς ῥομβοειδέας. ὡς οὖν εἴρηται, οἱ τὴν (606) ἀνόητον ἐγχειρίην ἐπιτηδεύοντες ἄσμενοι ῥινὸς καταγείσης ἐπιτυγχάνουσιν ὡς ἐπιδήσωσι. μίαν μὲν οὖν ἡμέρην ἢ δύο ἀγάλλεται μὲν ὁ ἰητρὸς, χαίρει δὲ καὶ ὁ ἐπιδεδεμένος, ἔπειτα [356] ταχέως μὲν ὁ ἐπιδεδεμένος

XXXVI.

*Sed qui praeſtantia vincula amant ſine mente, complura alia laedunt, atque adeo naſum.*

---

Praeſtantia καλὰ dixit irridens, non quo vere ſignificaverit praeſtantia, quorum conſilium eſt affectam partem ad ſuam naturam reſtituere, ſed pulchra et adſpectu jucunda, qualia haec ſint in ſequentibus oſtendet.

---

XXXVII.

*Inter omnia enim vincula hoc maxime varium eſt ac plurimis locis aſciae imaginem refert et aliquod ſpatium cutis nudum ac ſine faſcia intermittit, quo rhombi varie admodum repraeſentantur. Igitur ut dictum eſt qui ſine mente hujusmodi vinculis ſtudent, comminutum naſum libenter deligant; ſed vinculo injecto, uno vel altero die medicus laetus eſt, laetus item et qui deliga-*

κορίσκεται· ασηρὸν γὰρ τὸ φρόνημα. ἀρκέει δὲ τῷ ἰητρῷ, ἐπειδὴ ἐπέδειξεν ὅτι ἐπίσταται ποικίλως ῥῖνα ἐπιδέειν. ποιέει δὲ ἡ ἐπίδεσις ἡ τοιαύτη πάντα τἀναντία τοῦ δέοντος. τοῦτο μὲν γὰρ ὁκόσοι σιμοῦνται διὰ τὴν κάτηξιν δηλονότι, εἰ ἄνωθέν τις μᾶλλον πιέζοι, σιμότεροι ἂν εἶεν, τοῦτο δὲ ὅσοισι παραστρέφεται ἡ ἔνθα ἢ ἔνθα, ἡ ῥὶς ἢ κατὰ τὸν χόνδρον ἢ ἀνωτέρω, δῆλον ὅτι οὐδὲν αὐτοὺς ἡ ἄνωθεν ἐπίδεσις ὠφελήσει, ἀλλὰ καὶ βλάψει μᾶλλον.

---

Σκέπαρνον μὲν ἐπίδεσμον ὅτι καλεῖ τὸν ἐγκεκλιμένον ὀλίγον ἐκ τῆς ἐγκαρσίας ἐπιβολῆς ἔμπροσθεν εἴρηται. διαῤῥωγὰς δὲ λέγει τὰ μεταξὺ διαστήματα τῶν ὀθονίων. ῥομβοειδῆ δὲ σχήματα τὰ ἰσόπλευρα μὲν, οὐκ ὀρθογώνια δέ· καὶ γὰρ καὶ ὁρίζεται τὸν ῥόμβον οὕτως ὁ Εὐκλείδης. ἔμαθες δὲ ὡς ἐν τοῖς ἐπιδέσμοις πάντων σχεδὸν πρῶτον ὀνομάζουσι ῥόμβον ἀπὸ τοῦ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ἐργάσασθαι σχήματα.

---

*tur, deinceps aegrum cito satietas capit, inventio enim noxia est, abundeque medico est ostendisse peritiam quam habet nasus varie deligandi. Efficit autem haec vinciendi ratio omnia contra atque oporteat, tum quod qui ob fracturam simi fiunt, si a superiori parte adstringatur, magis adhuc simi evadent; tum quod quibus in hanc vel illam partem seu qua cartilago est, seu supra nasus convertitur, nihil superposito vinculo juvandos, sed magis laedendos esse manifestum est.*

---

Asciam appellat ubi fascia a transverso circuitu recedens paullulum inclinatur, ut supra ostensum est; spatium vero quod fascia intermittit, dixit διαῤῥωγάς; rhombi vero figuram eam, quae aequa latera habet, sed angulos non rectos; nam et Euclides ita rhombum finit. Nosti autem ex fasciis primam fere nominari rhombum, quum eam figuram potissimum repraesentet.

---

λη'.

*Οὐχ οὕτω γὰρ συναρμόσει σπλήνεσι τὸ ἐπὶ θάτερον τῆς ῥινὸς, καίτοι οὐδὲ τοῦτο ποιέουσιν οἱ ἐπιδέοντες.*

Οὐδὲν ὠφελεῖσθαί φησιν ἐξ ἐπιδέσεως τὴν εἰς τὸ πλάγιον ἐν τῷ καταγῆναι διαστραφεῖσαν ῥῖνα. ὃ γάρ τοι δόξῃ ἄν τινι βοηθεῖν αὐτῇ, μηδ' αὐτὸ δύνασθαί τι. δόξειε δ' ἂν εἶναι βοηθεῖν, στηρίσαι κατὰ τὸ πλάγιον αὐτὴν ὀθονίοις, ἐς ὅπερ ἐπεκλήθη, ἀλλ' οὐδὲ ταῦτά φησιν ἀκριβῶς δύνασθαι πρᾶξαι τόδε.

λθ'.

*Ἄγχιστα δὲ ἡ ἐπίδεσίς μοι δοκέῃ ἀντιποιέειν, εἰ κατὰ μέσην τὴν ῥῖνα κατὰ τὸ ὀξὺ ἀμφιθλασθείη ἡ σὰρξ κατὰ τὸ ὀστέον, εἰ καὶ τὸ ὀστέον μικρόν τισιν εἴη καὶ μὴ μέγα. τοῖσι γὰρ τοιούτοισιν ἐπιπώρωμα ἴσχει ἡ ῥὶς καὶ ὀκριοειδεστέρῃ τινὶ γίνεται. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τούτοισι δήπου πολλοῦ ὄχλου δέεται ἡ ἐπίδεσις, εἰ δή τι καὶ δεῖ ἐπιδέειν.*

XXXVIII.

*Sic autem panni a latere nafi haud bene aptantur, quamquam neque hoc faciunt qui alligant.*

Nihil conferre ait vinculum ad nafum fub fractura in latus converfum, quum id praeftare non poffit quod utile effe videtur. Videtur autem utile effe per pannos nafum fulcire ab ea parte in qua jacet, fed neque ad hanc rem inquit id prorfus accommodari.

XXXIX.

*Proxime autem vinculum mihi videtur occurrere, fi in medio nafo qua acutus eft, caro juxta os conteratur vel paullulum etiam os ipfum laedatur, non tamen multum: his fiquidem nafus callo obducitur et aliquanto afperior fit, neque tamen vinculo egent magni negotii, fi fane alligandi funt.*

*Ἐν εὐθυτάτῳ δόξειεν ἂν ὠφελεῖν ἡ κοινὴ τῆς ῥινὸς ἐπίδεσις, ὅταν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἤτοι περίθλασις γένηται τοῦ δέρματος ἢ καὶ πάθῃ τι τὸ ὀστοῦν ἐπ' ὀλίγον. ἐξοχὴ γάρ τις ἕπεται κατὰ τὴν πώρωσιν αὐτοῦ. ἡ τοίνυν ἐπίδεσις ἐν τοῖς τοιούτοις παθήμασιν εἴργουσα καὶ προστέλλουσα τὸ πεπονθὸς ὠφέλειάν τινα δόξει δύνασθαι παρέχειν, ἔν τι δ' οὐδὲν τούτοις ἀναγκαῖον ἐπιδεῖν· τὰ γὰρ θλάσματα πειρᾶσθαι χρὴ μάλιστα μὲν ἀφλέγμαντα διαφυλάττειν, εἰ δὲ καὶ φλεγμαίνοιεν, ἀφλέγμαντα ποιεῖν ὡς τάχιστα. ὅ γε ἐπιτρεφόμενος πῶρος ὀλίγος οὐδὲν δὴ τούτων ἐπιδέσεων δεῖται.*

---

μ'.

[357] *Ἀρκέει δὲ ἐπὶ μὲν τὸ φλάσμα σπλήνιον ἐπιτείναντα κεκηρωμένον, ἔπειτα ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων ἐπιδέεται, οὕτως ὀθονίῳ ἐς ἅπαξ περιβαλέειν.*

---

*Τὸ μέσον τοῦ ὀθονίου κατὰ τοῦ μέσου τῆς ῥινὸς ἐπιβαλόντα μὴ βιαίως ἀπάγειν χρὴ τῶν δαελῶν ἑκάστην*

Commune vinculum nafi proxime ad falubre accedere videtur, ubi in medio cutis contufa fuerit vel os parumper vitiatum. Sequitur autem ut promineat, qua callo circumdatur. Vinculum itaque in hujusmodi cafibus coercens repellensque affectum locum prodeffe aliquid videtur; fed neque his ullo modo neceffarium eft. Conari enim debemus, quae contufa funt maxime ab inflammatione defendere; atque ubi inflammentur, celerrime inflammationem tollere, quin et callus, quum parvus increfcit, nihil profecto hujusmodi vinculis eget.

---

XL.

*Satis eft ad contufum pannum admovere cerato inunctum, dein femel fafciam circumdare quae in utramque partem ducatur.*

---

Media fafcia medio nafo injicienda eft, cujus utraque capita ad pofteriorem capitis partem non magna vi ad-

ὀπίσω τῆς κεφαλῆς, ἐντεῦθέν τε ἐπὶ μέτωπον ἀνάγοντα δῆσαι.

---

μα'.

*Ἀρίστη μέντοι ἰητρείη τῷ ἀλήτῳ τῷ σητανίῳ, τῷ πλυτῷ, γλίσχρῳ, πεφυρημένῳ, ὀλίγῳ καταπλάσσειν τὰ τοιαῦτα.*

---

Σητανίους πυροὺς οἱ δόξαντες ἄριστα τὴν Ἱπποκράτους ἐξηγήσασθαι λέξιν εἰρῆσθαί φασι πρὸς αὐτοῦ τοὺς σῆτες ἐσπαρμένους, ὅπερ οἱ Ἀττικοὶ τῆτες ὀνομάζουσι, διὰ τοῦ τ τὰς συλλαβὰς ἀμφοτέρας λέγοντες, ἐξ οὗ σημαίνεσθαί φασι τοὺς ἐν τῷ ἔτει τούτῳ, τουτέστι κατὰ τὸ ἔαρ ἐσπαρμένους, διμηνιαίους τε καὶ τεσσαρακονθημέρους ὀνομαζομένους. ἐγὼ δὲ πυρῶν εἶδός τι σητανίους καλουμένους οἶδα κατά τε τὴν Κῶν αὐτὴν καὶ σύμπαν τὸ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνικόν. ὀλίγον ἔχουσιν οὗτοι τὸ πυρὸν, ἱκανῶς δὲ γλίσχρον τὸ σταῖς, οὗ μάλιστα νῦν ὁ Ἱπποκράτης δεῖται, καθότι καὶ αὐτὸς ἐφεξῆς ἐρεῖ· καὶ ὅταν μὴ ἔχῃ τοιοῦτον, ἤτοι

ducenda funt, atque inde fronti circumdata inter fe vincienda.

XLI.

*Optimum tamen praefidium eft illinere haec farina tritici hujus anni, lota, glutinofa, refperfa, pauca.*

---

Qui optime videntur verba Hippocratis enodare afferunt σητάνιον triticum ab ipfo appellari, id quod fatum eft σῆτες, quod Attici utraque fyllaba per τ prolata τῆτες dicunt. Quo verbo fignificari volunt, hoc anno, id eft quod vere fatum eft, quod et duorum menfium et quadraginta dierum appellatur. Equidem in Co et in tota Graecia Afiae vidi tritici genus σητάνιον appellatum, fed parum furfurum habet et ejus farina ex aqua fubacta plurimum glutinofa eft. Quam rem nunc Hippocrates maxime exigit, quemadmodum ipfe deinceps narrabit:

μάνναν ἢ κόμμι κελεύει μιγνύναι αὐτῷ. σπείρονται μὲν οὗτοι πυροὶ κατὰ τὸ ἔαρ εἰσβάλλον, ὡς αὐτὸς διμηνιαίοις καὶ καλὰ καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πλείονος ὀνομαζομένοις. γίγνεται δ' αὐτῶν μάλιστα γλίσχρον τὸ σταῖς, ὅταν τελεσθέντων ἀφαιρεθῇ τὸ πιτυρῶδες ἐπάνω. γίγνεται μὲν καὶ διὰ τῶν λεπτῶν κοσκίνων, γίγνεται δὲ καὶ τῷ προπεπλύσθαι τοὺς πυρούς. ὥσπερ γὰρ αἱ πτισσόμεναι κριθαὶ τὸ λέπος ἀφιᾶσι μᾶλλον ὅταν προβραχῶσιν, οὕτως καὶ οἱ πυροί. πῶς οὖν εἶπε ταὐτόν; οὐ γὰρ ταὐτόν ἐστι βεβρέχθαι τε καὶ πεπλύσθαι· βρέχονται μὲν γὰρ ἐν τοῖς μύλωσιν ἅπασιν οἱ πυροὶ πρὶν ἀλεῖσθαι, πλύνονται δὲ οὐκ ἐν ἅπασιν, ἀλλ' ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι τῆς Ἀσίας, ἂν καίτοι οὗτοι γιγνόμενοι ἔχουσι πλοκὰ μεγάλα πεπλυμένα, διὰ λεπτῶν σχοίνων μικρὰ διαστήματα ἐχουσῶν, ὡς χοῦν μὲν καὶ ψάμμον διέρχεσθαι, τὸν πυρὸν δὲ ἐπιμένειν εἰς ταὐτό. ἐμβάλλοντες οὖν μύλωσιν ἀλεῖν πυρὸν, πρῶτον μὲν προδιαττῶσιν, ἔπειτα δὲ καθιᾶσιν εἰς ὕδωρ ὅλον τὸν πλόκαμον, ὥστε πλύνεσθαί τε ἅμα καὶ βρέχειν συμμέτρως τοὺς πυρούς. ἀναφερομένου

qui ubi farina haec non fit imperat, ut pulvis qui ex concuffo thure habetur vel gummi admifceatur. Seritur autem ejusmodi triticum vere ineunte, ut duorum menfium fit; recteque fic dicitur, quoniam fummum ad id temporis perducitur, cujus farina ex aqua fubacta maxime glutinofa redditur, ubi molito tritico furfures ex toto detrahantur, id quod fit et cribris tenuibus et tritico ante eloto. Nam idem tritico evenit atque hordeo; ex hoc enim ubi ptifana praeparanda eft, cortex magis remittitur, fi antea madefactum fuerit. Quo pacto igitur dixit, lota quum non idem fit madefieri et lavari? In quolibet enim piftrino madefit triticum, priusquam molatur, non tamen lavatur in quolibet, fed in compluribus Afiae civitatibus, ubi calathos habent magnos intentos ex tenuibus juncis exigua fpatia intermittentibus, per quae excerni pulvis poffit et arena retineatur. Id ergo triticum, quod molendum eft, fed triticum primo in calathos conjiciunt atque excutiunt; deinde calathos in aquam demittunt, fic

δὲ ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ πλοκάμου τὸ μὲν πλεῖστον ἀποῤῥεῖ ἀπὸ τῆς ὑγρότητος, ἀπομένει δὲ πρὸς τοῖς πυροῖς τοσοῦτον, ὅσον ἀλουμένοις ἐπιτήδειόν ἐστιν. εἰ γὰρ μὴ βραχείη τὸ περικείμενον ἔξωθεν αὐτοῖς λέμμα, τὸ τοιοῦτον δέρμα σύμφυτον εἰς λεπτὰ καταθραύεται κατὰ τὰς μύλας καὶ οὕτως ἐν τῷ διαττᾶσθαι συνδιεξέρχεταί τι τοῦ καταθραυσθέντος τῷ ἀλεύρῳ· τοῦ δὲ προβραχέντος πυροῦ τὸ πυρῶδες ἁδρομερὲς μένον οὐ συνδιαττᾶται καὶ κατὰ τοῦτο καθαρώτερον γίγνεται τὸ ἄλευρον ἐκ τοῦ βεβρέχθαι τοὺς πυρούς. ἔνδοθεν δέ φησι πλυτῷ καὶ γλίσχρῳ τῷ σητανίῳ [358] πυρῷ τὸ μετὰ τοῦ δέρματος, ὅπερ οἷον σάρξ ἐστιν αὐτοῦ τὸ κατεργασθὲν, ὡς (607) εἶπον, ἄλευρον ἱκανῶς γίγνεται γλίσχρον. ἡγοῦμαι τοίνυν αὐτὸν ὠνομακέναι πλυτὸν ἄλευρον, ὅταν ἐκ τῶν οὕτως κεκαθαρμένων τε καὶ προβεβρεγμένων γένηται πυρῶν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτό τις ἀκούσειεν, ἀπολείπεται πλυτὸν ἄλευρον ἀκούειν ἡμᾶς, ὅταν οὖν ὕδατι βρέξαντες αὐτὸ καὶ κινήσαντες πολυειδῶς, εἶτα ἐάσαντες καταστῆναι τὸ ἐποχούμενον, ἄνωθεν ὕδωρ ἀπολαμβάνοντες ἑψήσωμεν,

ut triticum lavetur ac modice madefiat, calatho ex aqua recepto humoris plurimum effluit. Tantum autem in tritico remanet quantum idoneum est, ut moli possit; nam nisi madefiat, cortex circumpositus qui tanquam innata cutis est sub mola in tenues partes dissipatur, atque ita cum farina per cribrum excernitur, educitur aliquid ex furfuribus in tenues tres divisis; sed tritico prius madefacto surfures grandiorum partium quum sint manent et cum farina non excernuntur, atque idcirco tritico prius madefacto farina magis purgatur et quod ab interiori parte est tritici hujus anni lotum, ut ait, et glutinosum, quod scilicet post cutem est, veluti caro ipsius in farinam, ut proposui, redactum valde glutinosum redditur. Puto itaque ab ipso lotam farinam appellari, ubi ex tritico fit, sic purgato et prius madefacto; nam nisi ita accipiatur, restat ut intelligamus farinam, ubi ex aqua madefacta varie agitatur, deinde sinitur consistere, tum superinnatans aqua excipitur ac decoquitur, quod in farre etiam

ὅπερ ἐπὶ τοῦ χόνδρου ποιοῦμεν· ἀλλὰ μάχεται τούτῳ τὸ κελεύειν αὐτὸν φυρᾶν τὸ ἄλευρον, ἕψον γὰρ εἰρήκει. καὶ οὐ φυρᾶται δὲ τὸ οὕτως ὑγρὸν, ἀλλ' ἕψεται μόνον. ἔτι δ' ἂν μᾶλλον ὃ λέγει διὰ τῆς πεφυρημένῳ λέξεως κατανοήσαιμεν.

μβ'.

*Χρὴ δὲ, ἢν μὲν ἀγαθὸν ᾖ τῶν πυρῶν τὸ ἄλητον καὶ εὐόλκιμον, τούτῳ χρέεσθαι πάντα τὰ τοιαῦτα· ἢν δὲ μὴ πάνυ ὅλκιμον ᾖ, ἐς ὀλίγην μάνναν ὕδατι ὡς λειοτάτην διέντα, τούτῳ φυρᾶν τὸ ἄλητον ἢ κόμμι πάνυ ὀλίγου ὡσαύτως μίσγειν. ὁκόσοισι μὲν οὖν ῥὶς ἐς τὸ σιμὸν ῥέπουσα καταγῇ, ἢν μὲν ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν μέρεος κατὰ τὸν χόνδρον ἵζηται, οἷόν τέ ἐστι καὶ ἐντιθέναι τι διόρθωμα εἰς τοὺς μυκτῆρας· ἢν δὲ μὴ, ἀνορθοῦν μὲν χρὴ πάντα τὰ τοιαῦτα, τοὺς δακτύλους ἐς τοὺς μυκτῆρας ἐντιθέντα, ἢν ἐνδέχηται.*

---

fit; fed huic repugnat, quod refpergi farinam jubet, decoqui enim dixiffet. Non enim refpergitur hujusmodi humor, fed coquitur dumtaxat. Ex verbo igitur *refperfa* quid fibi voluerit, magis demonftratur.

XLII.

*Uti autem convenit ad omnia haec hujusmodi farina, fi ex optimo tritico fuerit facileque duci poffit; fed fi non omnino bene ducatur, modicum pulveris illius qui ex thure concuffo habetur in tenuiffimum pollinem redacti et aqua diluti farina adjicere vel paullum omnino gummi fimiliter admifcere. Quibus igitur fractus nafus in inferiorem partem demittitur fimusque efficitur, fi ab inferiori parte qua cartilago eft defidat, poteft in nares indi aliquid quod dirigat: quod ubi non fiat, omnia haec excitanda funt digitis, fi fieri poteft, in nares conjectis.*

Ἀγαθοὺς πυροὺς τοὺς ἀρίστους δηλονότι λέγει. ταύτην γὰρ οἱ παλαιοὶ τὴν προσηγορίαν ἐπιφέρειν εἰθισμένοι κατὰ παντὸς τοῦ πρώτου ὄντος ἐν τῷ οἰκείῳ γένει. λέγουσι δὲ καὶ νῦν ἅπαντες οἱ περὶ τὴν σιτοποιίαν ἀρίστους εἶναι πυροὺς τοὺς πυκνοὺς τὴν οὐσίαν. οἱ γὰρ χαῦνοι πολὺ τὸ πιτυρῶδες ἔχουσι καὶ τὸ σταῖς αὐτῶν οὐ γίγνεται γλίσχρον, ὡς καὶ μυῶν. ὅλκιμον δὲ ὠνόμασε τὸ γλίσχρον ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἐπειδὴ τεινόντων ἡμῶν αὐτὸ πρὸς τἀναντία μέρη, συνεχὲς μὲν οὐ διασπώμενον τοῦ μὴ γλίσχρου φθάνοντος διασπᾶσθαι κατὰ τὰς τοιαύτας ἐνεργείας. εἰ δὲ διασπᾶται, πῶς ἄν τις ἕπεσθαι φαίνηται τεινούσαις χερσὶ αὐτό; εἰ δ' οὐχ ἕπεται, πῶς ἂν ὅλκιμον ἔτι λεχθείη; τό γε μὴν ἀδιάσπαστον καὶ συνεχὲς γενόμενον εἰκότως ἄν τις ὅλκιμον ὀνομάζοι, καθάπερ καὶ τὸν ἰξόν. ἐπὶ πλεῖστον γὰρ οὗτος ἕλκεται πρὸς τἀναντία μέρη διαλαμβανόμενος ὑπὸ τῶν ἡμετέρων χειρῶν, ὥστε καὶ ἐκ τούτων δῆλός ἐστιν ὁ Ἱπποκράτης γλίσχρον ἀξιῶν εἶναι τὸ σταῖς, ὅπου γε καὶ ὅταν

Optimum triticum dixit *ἀγαθοὺς πυρούς*. Majores enim soliti sunt *ἀγαθοῦ* vocabulo uti ad notandum id omne quod in suo genere primum est. Nunc autem omnes qui in panificiis versantur asserunt optimum triticum esse quod densum est; nam quod rarum, multis furfuribus continetur, farinaque ejus ex aqua subacta non aeque efficitur glutinosa atque illius quod densum est. Glutinosum autem expressit, quum ait *facile ducitur*, ea loquutione sumpta ab eo quod ipsi accidit, quandoquidem a nobis in diversa attractum servatur perpetuum, neque dissipatur; contra quod minime glutinosum est, quum ita tractatur, divellitur, sed si divellatur, quo pacto sequi dicetur; quum manu trahitur? Ac si non sequitur, quinam dicetur facile duci? Id vero quod non dissipatur, sed perpetuum est, jure quis dicet facile sequi, quemadmodum et viscum; hoc siquidem manibus nostris prehensum in contrarias partes plurimum attrahitur. Quare ex his constat velle Hippocratem farinam ex aqua subactam glutinosam esse, atque ubi ejusmodi non sit, gummi vel

*μὴ τοιοῦτον ᾖ, μάνναν αὐτῷ προσβάλλειν ἢ κόμμι κελεύει. μάννα δὲ καλεῖται τὸ ὑπόσεισμα τοῦ λιβανωτοῦ. μὴ παρούσης δὲ μάννης αὐτὸν λειώσεις δηλονότι τὸν λιβανωτὸν, καὶ τούτου πάλιν αὐτοῦ τὸν λιπαρώτερον ἐκλεξάμενος. ἐγὼ δέ ποτε μήτε λιβανωτοῦ μήτε κόμμεως εὐπορῶν ἐχρησάμην ὑγρᾷ ῥητίνῃ, παρέτυχε γάρ πως αὕτη. χρήσαιο δ' ἄν ποτε καὶ μέλιτι, μηδὲ ταύτης παρούσης, ἀλλ' ἄμεινον ἐπὶ τὴν μάνναν ἔρχεσθαι καὶ τὸ κόμμι. θερμαίνει γάρ πως τό γε μέλι καὶ ἡ ῥητίνη. τὰ δὲ τοιαῦτα παρὰ τὰς ἀρχάς ἐστιν ἄχρηστα. προϊόντος μὲν οὖν τοῦ χρόνου καὶ μένοντος τοῦ λειψάνου τῆς φλεγμονῆς ταῦτα γίγνεται τῶν ἄλλων χρησιμώ-*[359]*τερα. καθάπερ οὖν ἐμνημόνευσεν ἔμπροσθεν, σκύτους Αἰγυπτίου μὲν πρῶτον, αὖθις δὲ Καρχηδονίου παράδειγμα τῷ λόγῳ ποιούμενος, οὕτω καὶ νῦν τοὺς σητανίους ὠνόμασε πυροὺς, ὡς καὶ οὕτως εἶπεν· ἀλεύρῳ χρῆσθαι γλίσχρας αὐτὰς ἐργαζομένῳ, οἷόν περ ἐργάζονται οἱ σητάνιοι πυροί. τάχα δὲ πάντας ὀνομάζει σητανίους οἷς συμβέβηκε πυκνοῖς τε εἶναι καὶ γλίσχρον ἔχειν τὸ ἄλευρον, ὡς*

pulverem ex concuſſo thure collectum, quem *μάνναν* appellat, adjici jubet; ubi ejus pulveris copia non ſit, contundere thus ipſum ea de cauſa oportet, atque ex eodem quod maxime pingue eſt. Ego interdum quum nec thuris nec gummi copia eſſet, reſina liquida uſus ſum hanc forte nactus; at ubi neque haec ſit, melle uti poteris, ſed utilius pulvis ex concuſſo thure vel gummi adjicitur. Nam mel et reſina quodammodo calefaciunt, ſed talia ab initio aliena ſunt, procedente vero tempore remanentibus inflammationis reliquiis, ut ſi quid aliud commodiſſima. Quemadmodum igitur in ſuperioribus exempli gratia meminit prius corii Aegyptii ac rurſus Carthaginenſis, ſic etiam nunc tritici hujus anni, quaſi ita dixerit: farina uti debemus, quae ex aqua ſubacta glutinoſa ſit, qualis efficitur ex tritico hujus anni, quod *σητάνιον* appellavit, fortaſſe ejusmodi vocabulo ſignificare volens triticum omne quod denſum eſt et farinam reddit gluti-

ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος μᾶλλον αὐτοῖς εἶναι τὴν προσηγορίαν, οὐκ ἀπό τινος ἰδίας ἐξαιρέτου.

---

μγʹ.

Ἢν δὲ μὴ παχὺ ὑπάλειπτρον μὴ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ῥινὸς ἀπάγοντα τοῖσι δακτύλοισιν, ἀλλ' ῇ ἵδρυται. ἔξωθεν δὲ τῆς ῥινὸς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀμφιλαμβάνοντα τοῖσι δακτύλοισι συναναγκάζειν τε ἅμα καὶ ἀναφέρειν ἐς τὸ ἄνω. καὶ ἢν μὲν πάνυ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τὸ κάτηγμα ἔῃ, οἷόν τέ τι καὶ εἴσω τῶν μυκτήρων ἐντιθέναι, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, ἄχνην τὴν ἀφ' ἡμιτυβίου ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐν ὀθονίῳ εἱλίσσοντα, μᾶλλον δὲ ἐν Καρχηδονίῳ δέρματι ἐῤῥάψαντα, σχηματίσαντα τὸ ἁρμόσσον σχῆμα τῷ χωρίῳ, ἵνα ἐγκείσεται. ἢν μέντοι προσωτέρω ῇ τὸ κάτηγμα, οὐδὲν οἷόν τε εἴσω ἐντιθέναι· καὶ γὰρ εἰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἀσηρὸν τὸ φόρημα, πῶς γε δὴ οὐκ ἐν τῷ ἐσωτέρω; τὸ μὲν οὖν πρῶτον καὶ ἔσωθεν ἀναπλάσσεσθαι καὶ ἔξωθεν ἀφειδήσαντα χρὴ ἀνάγειν ἐς τὴν ἀρχαίαν φύσιν καὶ

nofam, ita ut nomen ab eo quod ipfi accidit magis, non ab aliqua fingulari fpecie fumptum fuerit.

---

XLIII.

*Vel certe eo inftrumento quo ad illinendum utimur pleniori digitis compulfo non in priorem partem, fed qua defidet; extrinfecus autem digitis utrimque compreffis impellere fimul convenit et excitare. Sed fi fractura omnino in inferiori parte fuerit, licet aliquid in nares inferere, ficut jam diximus, vel linamentum vel aliud linteolo cinctum vel magis Carthaginenfi pellicula, circumfutumque et ita figuratum, ut idoneum fit quod in hunc locum demittatur. At ubi fractura fuerit fuperior, nihil demitti intus poteft: nam fi in interiori parte id praefidium alienum eft, qui non in fuperiori? Primo itaque et ab interiori parte dirigere nafum oportet et ab exteriori utrimque compellere atque in priftinam fe-*

διαρθρώσασθαι. κάρτα γάρ οἱ ἥ τε ῥὶς καταγεῖσα ἀναπλάσσεται, μάλιστα μὲν αὐθήμερος· ἢν δὲ μὴ, ὀλίγῳ ὕστερον, ἀλλὰ καταβλακεύουσιν οἱ ἰητροὶ καὶ ἁπαλωτέρως τὸ πρῶτον ἅπτονται ἢ ὡς χρή. παραβάλλοντα γὰρ τοὺς δακτύλους χρὴ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὴν φύσιν τῆς ῥινὸς ὡς κατωτάτω κάτωθεν συναναγκάζειν, καὶ οὕτως μάλιστα ἀνορθοῦνται σὺν τῷ ἔσωθεν διορθώσει διορθοῦντα. ἔπειτα δὲ ἐς ταῦτα ἰητρὸς οὐδεὶς ἄλλος τοιοῦτός ἐστιν, εἰ ἐθέλοι μελετᾷν καὶ τολμᾷν, ὡς οἱ αὐτοῦ δάκτυλοι οἱ λιχανοί· οὗτοι γὰρ κατὰ φύσιν μάλιστά εἰσι. παραβάλλοντα γὰρ χρὴ τῶν δακτύλων ἑκάτερον παρὰ πᾶσαν τὴν ῥῖνα ἐρείδοντα ἡσύχως οὕτως ἔχειν, μάλιστα μὲν εἰ οἷόν τε εἴη ἀεὶ ἔστ' ἂν κρατηθῇ, εἰ δὲ μὴ, ὡς πλεῖστον χρόνον, ὡς εἴρηται· εἰ δὲ μὴ, ἢ παῖδα ἢ γυναῖκά τινα. μαλθακὰς γὰρ τὰς χεῖρας δεῖ εἶναι οὕτως, ὡς ἂν κάλλιστα ἰητρευθείη ἡ ῥὶς, ὅτε μὴ ἐς τὸ σκολιὸν, ἀλλ' ἐς τὸ κάτω ἱδρυμένη εἴη ἰσόῤῥοπος. ἐγὼ μὲν οὖν οὐδεμίαν που ῥῖνα εἶδον, ἥτις οὕτω κατεαγεῖσα (608) οὐχ οἵη τε

*dem restituere; commodissime enim restituitur nasus fractus, praecipue eodem die vel certe paullo post. Sed torpent medici et primo mollius rem pertractant quam usus sit; utrimque enim digitos qui naso accommodentur demittere oportet, quantum fieri potest, in imum et ipsum ab inferiori parte sursum compellere atque excitare, simulque ab interiori parte dirigere: ad quam rem nullus alius medicus magis idoneus est, si homo ad id dare operam velit audeatque, quam ipsius digiti indices, hi enim maxime secundum naturam sunt. Admovere autem utrumque digitum convenit ut toti naso inhaereat, atque ita quiescere, potissimum si fieri posset assidue, donec glutinaretur vel certe plurimum tempus, ut dictum est; aut si non ipse aegrotans, saltem puer vel mulier aliqua digitos demittat; mollibus siquidem manibus opus est, ut optime nasus curetur. Verum uti non reddatur simus, sed deorsum spectans in neutram partem inclinetur. Equidem nullum unquam nasum*

διαρθρωθῆναι αὐτίκα, πρὶν πωρωθῆναι συναγκαζομένη ἐγένετο, εἴ τις ὀρθῶς ἐθέλοι ἰητρεύειν. ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι αἰσχροὶ μὲν εἶναι πολλοῦ ἀποτιμῶσι· μελετᾷν δὲ ἅμα μὲν οὐκ ἐπίστανται, ἅμα δὲ οὐ τολμέουσιν, ἢν μὴ ὀδυνῶνται ἢ θάνατον δεδοίκασι, καίτοι ὀλιγοχρόνιος ἡ πώρωσις τῆς ῥινός. ἐν γὰρ δέκα ἡμέρῃσι κρατύνεται, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ. ὁκόσοισι δὲ τὸ ὀστέον ἐς τὸ πλάγιον κατάγνυται, ἡ μὲν ἴησις αὕτη, τὴν δὲ διάρθρωσιν δηλονότι χρὴ ποιέεσθαι οὐκ ἰσόῤῥοπον ἀμφοτέρωθεν, ἀλλὰ τότε ἐγκεκλιμένον ὠθέειν ἐς τὴν φύσιν ἔκτοσθεν ἀναγκάζοντα καὶ ἐσματτευόμενον ἐς τοὺς μυκτῆρας καὶ τὰ εἴσω ῥεύσαντα διορθοῦν ἀόκνως ἔστ' ἂν κατορθώσῃ, εὖ εἰδότα ὅτι ἢν μὴ αὐτίκα κατορθώσηται, οὐχ οἷόν τε μὴ καὶ διεστράφθαι τὴν ῥῖνα. ὅταν δὲ ἀγάγῃς ἐς τὴν φύσιν, προβαλόντα χρὴ ἐς τὸ χωρίον ἢ τοὺς δακτύλους ἢ τὸν ἕνα δάκτυλον, ᾗ ἐξέσχεν, ἀνακωχέειν [360] ἢ αὐτὸν ἢ ἄλλον τινὰ, ἔστ' ἂν κρατυνθῇ τὸ τρῶμα. ἀτὰρ καὶ ἐς τὸν μυκτῆρα τὸν μικρὸν δάκτυλον ἀπωθέοντα ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε διορθοῦν χρὴ

*vidi ita fractum, qui non poffet protinus componi, fi priusquam callus increfceret compelleretur, modo quis recte mederi vellet. Atqui deformitatem homines maxime oderunt; curationem vero partim ignorant, partim non fuftinent, nifi dolore premantur aut mortem pertimefcant; quamquam in naribus callus cito increfcit, nam decem diebus fanefcit, nifi corrumpatur. Quibus os a latere abrumpitur, curatio eadem eft: dirigere nimirum oportet non aeque ab utraque parte, fed eam quae inclinat ad naturalem fitum adurgere ab exteriori parte compellendo; in naribus item alte conquirere quod in interiorem partem converfum eft, dirigendo affidue dum reftituatur cum eo, ut fciamus nafum, nifi protinus dirigatur, dirigi poftea non poffe, fed perverti. Quo ad naturalem fedem compulfo ad eum locum admovendi funt digiti vel unus vel plures, feu ipfius hominis, feu alterius, ut qua excedit repellatur, dum fractura fanefcat, fed et minimus digitus in nafum fubinde*

τὰ ἐκκριθέντα. ὅτι δ' ἂν φλεγμονῆς ὑπογίνεται τούτοισι, χρὴ τῷ σταιτὶ χρέεσθαι· τοῖσι μέντοι δακτύλοισι προσέχειν χρὴ ὁμοίως καὶ τοῦ σταιτὸς ἐπικειμένου. ἢν δέ που κατὰ τὸν χόνδρον ἐς τὰ πλάγια καταγῇ, ἀνάγκη τὴν ῥῖνα ἄκρην μετεστράφθαι. χρὴ οὖν τοῖσι τοιούτοισι ἐς τὸν μυκτῆρα ἄκρον διόρθωμά τι τῶν εἰρημένων ἢ ὅ τι τοιούτοισιν ἔοικεν ἐντιθέναι. πολλὰ δ' ἄν τις εὕροι τὰ ἐπιτήδεια, ὅσα μήτε ὀσμὴν ἴσχει μήτε ἄλλως προσηνέα ἐστίν. ἐγὼ δέ ποτε πνεύμονος προβάτου ἀπόιμημα ἐνέθηκα· τοῦτο γάρ πως παρέτυχεν· οἱ γὰρ σπόγγοι ἐντιθέμενοι ὑγράσματα δέχονται.

---

Εἰ μὴ δυνατὸν, φησὶν, εἴη ἐντιθέναι τῇ ῥινὶ τοὺς δακτύλους, ὑπαλείπτρῳ χρηστέον. ὀνομάζει δ' οὕτως, ὡς ἤδη πρόσθεν εἶπον, ἅπαν ὅ τι ἂν ὑπαλείψειεν, οἷαίπερ εἰσὶ μίλαι τε καὶ σπαθομίλαι καὶ τὰ διαπύρινα κατὰ τὸ πέρας αὐτῶν ἔχοντα ταῦτα πάντα κεφαλὰς περιφερεῖς. ὥσπερ δὲ

*conjiciendus est, quo componantur quae declinant. Ubi his inflammatio superveniat, farina uti convenit ex aqua subacta, digitosque similiter dare, ejusmodi etiam farina inducta. Verum si qua cartilago est, nasus a latere perfringatur necesse est extremum perverti; itaque oportet ad extremum nasum aliquid ex iis quae dicta sunt adhibere, quod ipsum componat, vel aliquid tale demittere; multa enim inveniri possunt accommodata, quae odorem non movent et alioquin mollia sunt. Ego interdum frustum pulmonis ovilli conjeci, id enim forte nactus sum; nam si spongiae indantur, humorem combibunt.*

---

Si nequeant, inquit, digiti in nares demitti, adhibendum est id instrumentum, quod nunc sicut in superioribus etiam ὑπάλειπτρον appellat. Quo verbo intelligitur omne id quo ad illinendum utimur, qualia sunt specillum, spathae, idque instrumentum quod διαπύρινον dicitur, quae

*ἐν τῷ καίειν τὴν μασχάλην ἐδεόμεθα λεπτοτάτων ὑπαλειπτρῶν, οὕτω νῦν παχέων ἐστὶ χρεία, ὁπότε γε καὶ τοῖς δακτύλοις, ὅταν ἐγχωρῇ, χρώμεθα, κἂν ἐντὸς εἰς τοὺς μυκτῆρας ὅσοιπερ ἂν αὐτῶν ἁρμόττωσι καὶ ὅσοι διαπλάττωσι τὸ κατεαγὸς μέρος τῆς ῥινός. ὅπερ δὲ προσήκει χρῆσθαι τῷ ὑπαλείπτρῳ σαφῶς αὐτὸς ἐδίδαξεν, ἀνάγειν αὐτὸ κελεύσας οὐ κατὰ τὸ πρόσθεν μέρος τῆς ῥινὸς, ἀλλὰ καθ' ὃ μάλιστα καταπέπτωκεν εἰς τὴν κοιλότητα τὸ κατεαγὸς αὐτῆς. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ καὶ τῆς μοχλείας δεόμενον, ἵνα ὑψωθὲν εἰς τὴν κατὰ φύσιν ἀφίκηται χώραν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄλλο τι τὸ διαπλάττειν ἐστὶν ὁτιοῦν μέρος ἔξω τοῦ τὴν οἰκείαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν αὐτοῦ διδόναι χώραν. τὰ δ' ἐφεξῆς τῆσδε τῆς ῥήσεως ἄχρι πολλοῦ πάντ' ἐστὶ σαφῆ.*

---

## μδ.

*Ἔπειτα χρὴ Καρχηδονίου λοιπὸν πλάτος ὡς τοῦ μεγάλου δακτύλου τετμημένον ἢ ὅκως ἂν ξυμφέρῃ, προσκολλῆσαι ἐς τὸ ἔκτοσθεν πρὸς τὸν μυκτῆρα τὸν ἐγκεκλισμένον, κἄ-*

omnia in fummo capitulum habent rotundum, fed quemadmodum in fuperioribus ad alae uftionem opus fuit tenuiffimis, ita nunc plenioribus, quandoquidem et digitos ubi licet admovemus et in nares conjicimus, eos nempe qui aptantur et qui fractam nafi partem componant. Qua ratione autem uti conveniat hoc inftrumento, ipfe aperte expofuit imperans ut indatur in cavum, non in inferiorem partem nafi, fed qua potiffimum fracta pars in ejus cavum decidit. Ea fiquidem eft quae impulfu eget, ut excitata poffit in fuam fedem reverti; nihil enim aliud eft componere quamlibet partem quam unamquamque ejus particulam in fuum locum compellere. Quae fubjiciuntur, per magnam partem orationis plana funt.

---

## XLIV.

***Ad haec ex parte exteriori corii Carthaginenfis incidenda habena eft, quae vel pollicem lata fit vel quantum convenit et extrinfecus nafo, qua declinatur, agglutinanda;***

πειτα κατατείναι τὸν ἱμάντα, ὅκως ἂν ξυμφέρῃ. μᾶλλον δὲ ὀλίγου τείνειν χρὴ, ὥστε ὀρθὴν καὶ ἀπαρτῆ τὴν ῥῖνα εἶναι· ἔπειτα, μακρὸς γὰρ ἔστω ὁ ἱμὰς, κάτωθεν τοῦ ὠτὸς ἀγαγόντα αὐτὸν ἀναγαγεῖν περὶ τὴν κεφαλήν. καὶ ἔξεστι μὲν κατὰ τὸ μέτωπον προσκολλῆσαι τὴν τελευτὴν τοῦ ἱμᾶντος, ἔξεστι δὲ μακρότερον ἄγειν, ἔπειτα περιελίσσοντα περὶ τὴν κεφαλὴν καταδεῖν. τοῦτο ἅμα μὲν δικαίην τὴν διόρθωσιν ἔχει, ἅμα δὲ εὐταμίευτον καὶ μᾶλλον, ἢν ἐθέλῃ, καὶ ἧσσον τὴν ἀντιῤῥοπὴν ποιῆσαι τῆς ῥινός· καὶ γὰρ ὁκόσοισι ἐς τὸ πλάγιον ἡ ῥὶς κατάγνυται, τὰ μὲν ἄλλα ἰητρεύειν χρὴ, ὡς προείρηται, προσδέεται δὲ τοῖσι πλείστοισι καὶ τοῦ ἱμᾶντος πρὸς ἄκρην τὴν ῥῖνα προσκολλῆσαι τῆς ἀντιῤῥοπίης εἵνεκα. ὅσοισι δὲ σὺν τῇ κατήξει καὶ ἕλκεα προσγίνεται, οὐδὲν δεῖ ταράσσεσθαι διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὰ ἕλκεα ἐπιτιθέναι πισσηρὴν ἢ τῶν ἐναίμων τι, εὐαλθέα γὰρ τὰ τοιαῦτα· ὁμοίως κἂν ὀστέα μέλλῃ ἀπιέναι, τήν τε διόρθωσιν τὴν πρώτην ἀόκνως χρὴ ποιέεσθαι μηδὲν ἐπιλείποντα καὶ τὰς διορθώσιας

*post haec incidenda est quantum expedit, paulo autem magis quam ut nasus dirigatur intendi debet; tum sub aure, longa enim esse habena debet, sursum circa caput adducenda. Licet autem fronti extremam agglutinare, licet et ulterius ferre et circa caput volutam vincire: haec siquidem juste nasum dirigit et intendi et remitti potest, atque ubi velis, nasum in contrariam partem ac jacet magis aut minus repellere. Nam et quibus a latere nasus abrumpitur in ceteris eadem curatio convenit quae proposita est; plerisque autem opus est naso extremam habenam agglutinare, ut in contrariam partem repellatur atque inclinet. Quodsi fracturae ulcus accedit, nihil sollicitare nos debet; sed nutriendum est cerato quod picem habeat vel aliquo ex iis medicamentis quae protinus cruentis vulneribus injiciuntur; haec siquidem facile curationem admittunt. Aeque etiam ubi ossa recessura sint, primo dirigere assidue convenit, nulla re praetermissa et in posterum digitis compellere,*

τοῖσι δακτύλοισιν ἐν [361] τῷ ἔπειτα χρόνῳ, χαλαρωτέροισι μὲν γὰρ χρώμενον, χεόμενον δέ. εὐπλαστότατον γάρ τι παντὸς τοῦ σώματος ἡ ῥίς ἐστι. τῶν δὲ ἱμάντων τῇ κολλήσει καὶ τῇ ἀντιῤῥοπίῃ παντάπασιν οὐδὲν κωλύει χρῆσθαι, οὔτ' ἢν ἑλκώσῃ οὔτ' ἢν ἐπιφλεγμήνῃ, ἀλύπητοι γάρ εἰσι.

---

*Διὰ τὴν ἀπαρτῆ φωνὴν σημαίνεται ἅπασα ἡ διὰ τῶν προσκολλημάτων ἀντίτασίς τε καὶ οἷον εὔθυσις τῆς διεστραμμένης ῥινός. ὃ δὲ νῦν κελεύει ποιεῖν, ἀσθενὲς ἐφάνη μοι πειρωμένῳ· εἰ μὲν γὰρ ἰσχυρότερόν τε εἴη ὃ ἀποκολλᾶται καὶ ἀφίσταται μετρίως τείνοντος, οὐδὲν ἀξιόλογον περαίνεται.*

---

## με'.

(609) Ἢν δὲ οὖς κατεαγῇ, ἐπιδέσιες πᾶσαι πολέμιαι· οὐ γὰρ οὕτω τις χαλαρὸν περιβάλλοι· ἢν δὲ μᾶλλον πιέζῃ, πλέον κακὸν ἐργάσεται, ἐπεὶ καὶ ὑγιὲς οὖς ἐπιδέσει πιεχθὲν, ὀδυνηρὸν καὶ σφυγματῶδες καὶ πυρετῶδες γίνεται.

---

*laxius fuperdatis tamen. Nafus enim ex omnibus corporis partibus facillime componitur. Atqui habena agglutinata et impulfu in contrariam partem atque nafus declinatur, nihil uti omnino prohibet, neque fi ulcus fit, neque fi inflammatio, innocenter enim ejusmodi praefidia adhibentur.*

---

*Appendatur* dixit ἀπαρτῆ, quo verbo fignificavit univerfam rationem extendendi et quafi dirigendi, nafum perverfum per ea quae agglutinantur. Quod autem nunc praecipit, experimento imbecillum comperi; nam fi habena vehementius intendatur, gluten difcutitur refolviturque; fi modice, nihil fere proficitur.

---

## XLV.

*In fractura auris quodlibet vinculum inimicum eft. Neque enim ita laxum circumdabitur, quod fi magis adftringatur plurimum efficiet, quandoquidem integra auris fub vinculo adftricta dolet, pulfu vexatur atque inflammatione.*

*Τῆς συνεχείας ἡ λύσις ἕλκος μὲν ἐν σαρκώδει μορίῳ, κάταγμα δὲ ἐν ὀστῷ καλεῖται. τὸ δὲ ἐν χόνδρῳ γενόμενον οὐκ ἔχον ἰδίαν προσηγορίαν καταχρησάμενος ὁ Ἱπποκράτης τοῦ κατάγματος ὀνόματι προσηγόρευσεν.*

μστ΄.

*Ἀτὰρ καὶ τὰ ἐπιπλάσματα κάκιστα μὲν τὰ βαρύτατα ἐπίπαν, ἀτὰρ καὶ τὰ πλεῖστα φλαῦρα καὶ ἀποσταιικὰ καὶ μύξαν τε ὑποποιέει πλείω, κἄπειτα ἐκπυήσιας ἀσηρὰς, τούτων δὲ οὖς ἥκιστα κατεαγὲν προσδέεται.*

*Οἷς ἀπεδείξαμεν ἐν τῇ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου πραγματείᾳ τὰ κατὰ μέρος ὁμολογεῖται πάντα. καὶ γὰρ καὶ νῦν ἐπὶ τῶν ἐπιπλασμάτων βλάπτεσθαί φησι τὸ οὖς ὁ Ἱπποκράτης, ὥσπερ καὶ φαίνεται διὰ τῆς ἐμπειρίας· ἱκανῶς γὰρ βούλεται ξηραίνεσθαι δὴ, ὅτι ξηρότατόν ἐστι τὴν φύσιν ἔχον. ἄρ' οὖν κἀκ δέρματος συγκείμενον. ἐδείχθη*

Ubi continuum folvitur, Graece in carne *ἕλκος* appellatur, in offe *κάταγμα*; in cartilagine non habet proprium vocabulum, fed eam fracturam Hippocrates abufus *κατάγματος* nomine nuncupavit.

XLVI.

*Sed et cataplafmata quae maximi oneris funt penitus aliena funt, pleraque etiam noxia funt atque abfceffum concitant et mucos plurimos fuppurationemque infeftam reddunt, quibus minime opus eft auri comminutae.*

Omnia figillatim iis confentanea funt quae oftendimus in libro de ratione curandi, namque Hippocrates etiam nunc laedi aurem afferit cataplafmate quod experimento confpicitur. Abunde enim ficcari eam voluit, quum natura ficciffima fit, eo quod ex cute conftet et cartilagine.

δὲ ἕκαστον μόριον εἰς ὅσον ἂν ξηρότερον εἰς τοσοῦτο τῆς ξηραντικωτέρας ἀγωγῆς δεόμενον.

μζʹ.

*Ἄγχιστα μὲν, εἴπερ χρὴ, τὸ γλίσχρον ἄλητον, χρὴ δὲ μηδὲ τοῦ βάρος ἔχειν, ψαύειν δὲ ὡς ἥκιστα ξυμφέρει. ἀγαθὸν [362] γὰρ ἐνίοτε φάρμακον καὶ τὸ μὴ φέρειν φάρμακον καὶ πρὸς οὖς καὶ πρὸς ἄλλα πολλά. χρὴ δὲ καὶ τὴν ἐπικοίμασιν φυλάττεσθαι, τὸ δὲ σῶμα ἰσχναίνειν καὶ μᾶλλον ᾧ ἂν κίνδυνος ἔῃ ἔμπυον τὸ οὖς γενέσθαι. ἄμεινον δὲ καὶ μαλθάξαι τὴν κοιλίην.*

Ἐγγυτάτω, φησὶν, ἐστὶ τοῦ μὴ βλάπτειν ἐπιπλαττόμενον τὸ γλίσχρον ἄλευρον. ἔστι γὰρ δῆλον ὅτι τοῦτο τῶν ἄλλων ξηραντικώτερον. εἴρηται δὲ ὀλίγῳ ἔμπροσθεν ἡμῖν, ὁποῖον λέγει τὸ γλίσχρον ἄλητον, ἡνίκα τὸν περὶ τῆς καταπλαττομένης ῥινὸς ἐποιεῖτο λόγον. ὁμοιότατον δὲ τούτῳ ποιοῦσι κατάπλασμα τῇ πείρᾳ διδαχθέντες οἱ κατὰ παλαίστραν

Ostensum autem est unamquamque partem, quatenus siccior est, eatenus ficciorem curationem requirere.

XLVII.

*Proxima quidem est, modo quid superimponi conveniat, farina glutinosa. Haec autem necessario gravis ne sit, ac minimum contingit; interdum enim optima medicina est, medicinam non facere et ad aurem et ad alia multa. Cavere insuper homo debet ne in eam partem dormiat. Extenuare autem corpus expedit illi potissimum qui auris suppuratione periclitatur et alvum mollire.*

Proximum, inquit, esse ei quod non obest cataplasma ex farina glutinosa. Constat enim hoc magis siccare quam alia; diximus autem paulo ante, ubi de illinendo naso tractavit, qualem appellet farinam glutinosam, huic simillimum cataplasma conficiunt experimento edocti, qui in

ἔχοντες ἐκ τοῦ χόνδρου, βρέχοντες αὐτὸν ὄξει μέχρι διοιδέσει καὶ οὕτως λεαίνοντες.

μη'.

*Ἢν δὲ καὶ εὐήμετος ἔῃ, ἐμέειν ἀπὸ συρμεσμοῦ.*

Συρμεσμοὺς δὲ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὰς μετρίας κενώσεις εἴτε διὰ τῆς ἕδρας εἴτε καὶ δι' ἐμέτων γίγνοιντο. τοιούτων τινὰ κελεύει καὶ νῦν ποιεῖσθαι. πολλαὶ δ' ὗλαι τοῦτο περιεργάζονται· καὶ γὰρ μέλι πλέον ληφθὲν αὐτὸ καὶ μελίκρατον ἀκρατέστερον καὶ πτισάνης χυλὸς ἐξ ὕδατος ἑψημένος μόνον καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν καὶ μετὰ μέλιτος. καὶ τούτων μᾶλλον ὁ ἀπὸ ῥαφανίδων ἔμετος καὶ ὁ ἀπὸ ναρκίσσου βολβοῦ. μείζων δὴ τούτων, οὐ μὴν ἤδη γλίσχρος, ὅταν εἰς ῥαφανῖδας ἐλλεβόρου λευκοῦ κάρφη πήξαντες ἐν τῇ ὑστεραίᾳ τὰς ῥαφανῖδας δῶμεν φαγεῖν, εἴτε μόνας εἴτε καὶ δι' ὀξυμέλιτος.

palaeftra verfantur ex farre in aceto madefacto, dum maceretur, atque ita temperato.

XLVIII.

*Sed fi homo facile vomat, vomere debet, ut modice exhauriatur.*

Veteres appellabant συρμεσμοὺς quum modice homo exhauriatur, feu vomitu feu dejectione, tale quid nunc fieri jubet eodem vocabulo ufus. Multa autem funt medicamenta quae hoc praeftant, nam et mel copiofe affumptum et mulfa minus diluta vel cremor ptifanae ex aqua decoctus, feu per fe feu cum melle; magis adhuc vomitum citat radicula et bulbus narciffi. His efficacior eft, nondum tamen valens radicula, in qua furculos radicum veratri albi defixeris, data poftridie five per fe five ex oxymelle.

μθ'.

*Ἢν δὲ ἐς πύησιν ἔλθῃ, ταχέως μὲν οὐ χρὴ στομοῦν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν δοκεόντων ἐκπυέεσθαι, ἀναπίνεταί ποτε, κὴν μηδέπω τις καταπλάσῃ.*

Φυλάσσεται τὸ οὖς ἅτε μὴν διὰ τὸν ὑποκείμενον τῷ δέρματι χόνδρον· ἂν γὰρ μὴ ταχέως τμηθὲν συναχθῇ τε καὶ κολληθῇ, κίνδυνός ἐστι λυπανθῆναι τὸν χόνδρον. ἀναπίνεται δὲ, τουτέστιν ἐκδαπανᾶται καὶ διαφορεῖται, τὸ συνιστάμενον αὐτόθι πῦον ἐνίοτε διὰ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων ἁπλῶν καὶ κούφων φαρμάκων, ὅσα ξηραίνειν ἀδήκτως πέφυκεν, οἷόν ἐστι καὶ ἡ τοῦ κοχλίου μύξα μετὰ λιβανωτοῦ καὶ εἰ δέοι ξηραίνεσθαι σφοδρότερον, ἤτοι μετ' ἀλόης ἢ μετὰ σμύρνης ἢ μετ' ἀμφοῖν. οὕτως δὲ καὶ μέλι καταχριόμενον Ἀττικὸν ἐπιπασσόμενον λεῖον τῶν εἰρημένων ἕκαστον ξηραντικόν ἐστι τὸ φάρμακον. ἄδηκτον δὲ λέγω τόν τε λιβανωτὸν καὶ τὴν ἀλόην καὶ τὴν σμύρναν.

XLIX.

*Sed fi ad fuppurationem veniat, non eft celeriter aperienda: multa enim ex iis quae videntur fuppurare interdum abforbentur, etiamfi nullum cataplafma inducatur.*

Cavendum eft ne auris incidatur ob cartilaginem cuti fubjectam, nam nifi ubi incifa eft confolidetur et glutinetur, periculum eft ne cartilago obefa reddatur. *Abforberi*, quod ἀναπίνεσθαι dixit, hoc eft *difcuti ac digeri, pus ibi collectum* nonnunquam per ea quae fuperimponuntur fimplicia medicamenta ac levia, fine morfu ficcandi vim habentia, cujusmodi eft mucus cochleae adjecto thure; ac fi valentius ficcare opus fit vel aloë vel myrrha vel utrisque. Eodem modo ficcare poteft mel Atticum inunctum infperfo quovis ex propofitis medicamentis bene contrito. Voco autem fine morfu thus, aloën et myrrham.

ν΄.

[363] *Ἢν δὲ ἀναγκασθῇ στομῶσαι, τάχισται μὲν ὑγιὴς γίνεται, ἤν τις πέρην διακαύσῃ. εἰδέναι μέντοι χρὴ σαφῶς ὅτι κυλλόν ἐστι τὸ οὖς καὶ μεῖον τοῦ ἑτέρου, ἢν πέρην διακαυθῇ.*

Κυλλὸν μὲν καὶ μικρότερον ἐξ ἀνάγκης γίγνεται διαφθαρέντος ἐν τῇ καύσει μέρους οὐκ ὀλίγου, τοῦ τε χόνδρου καὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὸν δέρματος ἔχεσθαι. ἐπὶ δὲ τοῦτο συμβουλεύει ποτὲ δεδιὼς τὸ δύσαλθες τοῦ χόνδρου. γυμνωθεὶς γὰρ συνουλοῖ καὶ μάλιστα βραχείαις τισὶν ἡμέραις χρονίσεις, μετὰ τὸ τμηθῆναι μὴ συνελθόντος καὶ κολληθέντος τοῦ δέρματος εὐθέως.

να΄.

*Ἢν δὲ μὴ πέρην καίηται, τάμνειν χρὴ τὸ μετέωρον μὴ πάνυ σμικρὴν τομήν.*

L.

*At fi incidere coactus fis, celerrime fanefcit, fi candens ferramentum ab una parte ad alteram demittatur. Scire autem certum licet aurem curtam reddi et mancam magis quam altera fit, fi candens ferramentum trajiciatur.*

Curta neceffario fit et manca, quum non exigua pars et cartilaginis et cutis ipfam comprehendentis uftione abfumatur. Ad quod praefidium monet ut confugiamus nonnunquam veritus ne cartilago aegre fanefcat; namque ubi nudatur, cicatricem non recipit, praefertim fi res aliquot dies protrahatur, neque cutis a fectione protinus coeat et glutinetur.

LI.

*Sed fi candenti ferramento non trajiciatur, incidere convenit; quod magis excedit, fectione non admodum exigua.*

"Ενεκα τοῦ μηδὲν ἐμμεῖναι τοῦ πύου καὶ βλάπτειν τὸν χόνδρον ἀξιόλογον κελεύει ποιεῖσθαι τὴν τομήν.

---

νβ΄.

*Διὰ παχυτέρου μὴν καὶ τὸ πῦον εὑρίσκεται ἢ ὡς ἄν τις δοκέοι.*

---

Κατὰ τὴν διάγνωσιν τοῦ περιεχομένου γίγνεταί πύου τις ἀπάτη τοῖς ἀνατεινομένοις, ὡς δοκέειν ἤδη πολύ τε εἶναι αὐτὸ καὶ λεπτῦναι τὸ δέρμα. κατὰ δέ τινα τρόπον εἰς τὴν τοιαύτην ἀπάτην ἀφικνοῦνται διὰ τῶν ἑξῆς αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης δηλώσει.

---

νγ΄.

*Ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν καὶ πάντα τἄλλα τὰ μυξώδεα καὶ μυξοποιὰ, ἅτε γλί- (610) σχρα ἐόντα ὑποθιγγανόμενα, διολισθαίνει ταχέως ὑπὸ τοὺς δακτύλους ἔνθα καὶ ἔνθα. διὰ τοῦτο διὰ παχυτέρου εὑρίσκουσι τὰ τοιαῦτα οἱ ἰητροὶ ἢ ὡς οἴονται.*

---

Ne quid fuperfit puris quo cartilago laedatur, incidi non paullum jubet.

---

LII.

*Quandoquidem pus ulterius invenitur quam quis exiftimet.*

---

Decipiuntur qui fecant in cognofcendo pure quod fubjectum eft, ita ut exiftiment id in fummo contineri et cutem extenuatam effe. Quo pacto autem in hunc errorem incidant, ipfe Hippocrates proxime demonftrabit.

---

LIII.

*Verum ut fummatim dicam cetera quoque omnia quae mucofa funt et mucos producunt, utpote glutinofa ubi tangantur cito in hanc vel illam partem digitis elabuntur; quamobrem altiora haec medici reperiuntur, quam exiftiment.*

---

Κατὰ τὰς διαγνώσεις τῶν ἐκπυϊσκομένων μερῶν ἐπενήκει συμμέτρως πρὸς τὴν ἁφὴν τὸ πάσχον σῶμα, διαιρεθὲν εὑρίσκεται πῦον ἔχον. ἐπειδὰν οὖν εὕρωσιν οἱ ἰατροὶ τὴν αὐτὴν ποσότητα τῆς εἴξεως ἐπὶ παντὸς ἄλλου μέρους ὁμοίως ἐκπεπυηκέναι νομίζοντες τοῖς ἔμπροσθεν ἑωραμένοις, ἐπὶ τὸ τέμνειν ἀφικόμενοι διαμαρτάνουσιν ἐνίοτε διττὴν ἁμαρτίαν, ὡς τὸ μηδ᾽ ὅλως εὑρεῖν πῦον ἐπὶ τούτων διὰ τοῦ παχύτερα πολλῷ [364] παρὰ τὴν προσδοκίαν εἶναι τοιαῦτα· ἔοικε γὰρ πολλάκις ἰατρῷ ὑγρὸν ἔχοντα ἐν αὐτοῖς μυξῶδες, ὡς οὕτω διαπυήσαντα. καὶ γίγνεται τοῦτο διότι τὰ τοιαῦτα τῶν ὑγρῶν, ὡς αὐτὸς εἶπεν, ὀλισθαίνει ταχέως ἐν τῷ ψαύειν αὐτῶν εἴωθε συνίστασθαι περί τε χόνδρους καὶ τένοντας καὶ νεῦρα καὶ συνδέσμους, ὡς αὐτὸς ἐφεξῆς λέγει.

---

νδ.

Ἐπεὶ καὶ τῶν γαγγλιωδέων ἔνια ὅσα ἂν πλαδαρὰ ἔῃ καὶ μυξώδεα σάρκα ἔχῃ, πολλοὶ στομοῦσιν οἰόμενοι ῥεῦμα ἀνευρήσειν ἐς τὰ τοιαῦτα. ἡ μὲν οὖν γνώμη τοῦ ἰητροῦ

In dignofcendo loco fuppurante, ubi in affecta parte, quum tangenti moderate cedit, fectione adhibita contentum pus invenitur, medici quoque poftquam eundem cedendi modum in quavis alia parte comprehenderint putantes eam fimiliter fuppurare, ut illae quas prius intuiti fuerint, venientes ad fectionem errant, isque error interdum duplex eft et quod nullo modo ibi pus inveniatur, quum haec multo craffiora fint quam opinentur et quod medicis ea fuppurare videantur, quae mucofum humorem in fe continent. Id quod evenit, quoniam hujusmodi humor, ut ipfe ait, ubi tangatur cito elabitur; contrahi autem folet in cartilagine cordis, nervis ac ligamentis, ut deinceps oftendet.

---

LIV.

*Quandoquidem ea tubercula quae ganglia dicuntur, quum humida funt et mucofa carne continentur a multis aperiuntur, inde fluxurum humorem putantibus. Medicum*

ἐξαπατᾶται, τῷ δὲ πράγματι τῷ τοιούτῳ οὐδεμία βλάβη στομωθέντι. ὅσα δὲ ὑδατώδεα χωρία ἐστὶν ἢ μύξης πεπληρωμένα καὶ ἐν οἵοισι χωρίοισιν ἕκαστα θάνατον φέρει στομούμενα ἢ κατὰ ἀλλοίας βλάβας, περὶ τούτων ἐν ἄλλῳ λόγῳ γεγράψεται.

---

*Τὰ γὰρ χονδρώδη καὶ ταῦτα τὰ γαγγλία καὶ σύντροφά τινά εἰσι περὶ νεῦρα τὴν γένεσιν ἐξ ὑγροῦ, γλίσχρου δὲ μυξώδους ἐσχηκότα. τοιαύτη γὰρ ἡ οἰκεία τῶν νεύρων τροφή.*

---

νε'.

*Ὅταν οὖν τάμῃ τις τὸ οὖς, πάντων μὲν καταπλασμάτων καὶ πάσης τῆς μετώσιος ἀπέχεσθαι χρή. ἰητρεύειν δὲ ἢ ἐναίμοις ἢ ἄλλῳ, ὅ τι μήτε βάρος μήτε πόνον παρασχήσει.*

---

*Ἐπεὶ ξηρόν ἐστι μόριον τὸ οὖς καὶ διὰ τοῦτο τῶν ξηραινόντων δεῖται φαρμάκων, χρὴ μέντοι οὐ μέγαν τοῦ*

*itaque in ſectione animus fallit, ſed ei qui ſectus eſt nullum affertur detrimentum. Quae autem loca aquoſa ſint vel mucorum plena, quibusve partibus ſingula quae aperiuntur hominem interimant vel alterius noxae cauſa ſint, alibi exponentur.*

---

Haec enim ganglia circa cartilaginoſas partes et circa nervos ex horum alimento increſcunt oriunturque ex humore glutinoſo ac mucoſo; hoc enim eſt proprium nervorum alimentum.

---

LV.

*Ubi quis igitur aurem ſecuerit, abſtinere ab omni cataplaſmate atque omni linamento debet, mederique vel medicamentis, quae protinus cruentis vulneribus injiciuntur vel alio quod neque onere laedat, neque moleſtiam afferat.*

---

Auris quia ſicca eſt, idcirco ſiccantia medicamenta requirit, non tamen plus juſto ſiccanda eſt, ubi a ſectione

προσήκοντος αὐτὸ ξηραίνειν, ὅταν ἐπὶ τὸ τέμνειν εὐθέως τὰ φάρμακα προσφέρωνται. τεῖνον γὰρ ἐργάζεται μηδὲν ἔχοντα παρηγορικὸν, οὐ μὴν οὐδὲ βαρύνεσθαι χρὴ τὸ οὖς τῷ ἐπιτιθεμένῳ ὄγκῳ· καὶ γὰρ τὰ ὦτά γ' ὀδυνᾶται καὶ ἅμα ἀσηρόν. ἄριστον οὖν ἐστι χρῆσθαι φαρμάκοις μετὰ τὸ στομῶσαι μετρίως ξηραίνουσιν, ὁποῖα τὰ ἔναιμα καλούμενα. τὰ γὰρ καταπλάσματα ἐγκλείει τε καὶ θηλύνει μὴ ξηραίνοντα τὰς περιττὰς ὑγρότητας αὐτῶν καὶ μάλιστα γλίσχρας καὶ παχείας οὔσας.

νστ'.

*Ἢν γὰρ ὁ χόνδρος ἄρξηται ψιλοῦσθαι καὶ ὑποστάσιας ἴσχῃ πυρώδιας ἢ χαλώδιας, ὀχληρόν.*

Προσθεῖναι δὲ χρὴ τῇ λέξει τὸ ὑγρὸν, ὅπερ καὶ παρεγγράφουσί τινες, ὡς εἶναι τὴν ὅλην γραφὴν τοιαύτην· ὅτε γὰρ ὁ χόνδρος ἄρξηται ψιλοῦσθαι καὶ ὑποστάσιας ὑγρῶν ἴσχει. καλεῖ δ' ὑποστάσεις τὰς ἔνδον μονὰς τῶν

protinus medicamenta inducuntur; diſtendunt enim, quum nihil habeant quod leniat. Sed neque onerari auris debet mole eorum quae ſuperimponuntur, dolet enim et infeſtatur. Optimum eſt igitur a ſectione medicamentis uti quae modice ſiccent, cujusmodi ſunt quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur. Cataplaſmata leniunt quidem, ſed reſolvunt atque effeminant; ſuperantem vero humorem non diſcutiunt, praeſertim quum glutinoſus ſit et craſſus.

LVI.

*Namque ubi cartilago nudari incipiat coitumque habeat purulentum ac mucoſum, res infeſtiſſima eſt.*

Adjicere orationi oportet humorem, ſicut nonnulli adſcribunt, ut univerſa ſit hujusmodi: namque ubi cartilago nudari incipiat coitumque humorum habeat. Vocat autem ὑποστάσεις coitum humorum qui intus continentur et ex-

[365] ὑγρῶν, ἃ προσῆκεν ἐκκρίνεσθαι, τοῦ τε πύου δηλονότι καὶ τοῦ μυξώδους χυμοῦ. ὀχλώδη οὖν, φησὶ, γίγνεται, τουτέστιν ὀδυνηρὰ, ὅπερ ὁρᾶται τοῦ χόνδρου κακουμένου.

---

νζ'.

*Γίγνεται δὲ καὶ τοῦτο δι' ἐκείνας τὰς ἰήσιας, πάντων δὲ τῶν παλιγκοτησάντων ἡ πέρην διάκαυσις αὐταρκέστατον.*

---

Ποίας ἰήσεις μέμφεται; ἢ δηλονότι περὶ ὧν ἐνεδείξατο μικρὸν ἔμπροσθεν ἀπέχεσθαι κελεύων, καταπλασμάτων καὶ μετώσεως καὶ τῶν βαρυνόντων καὶ ὀδυνώντων.

cerni debent, puris videlicet et muci. Res, inquit, infestiffima eft, hoc eft dolorem affert, quod patet quum cartilago vitiatur.

---

LVII.

*Fiunt autem et haec ob illas curationes. In omnibus autem quae recrudefcunt, maxime abunde eft candens ferramentum trajicere.*

---

Quam curationem damnat? eamne quam paulo fupra indicavit praecipiens, ut cataplafma, linamentum quod onerat, quod dolorem excitat vitemus.

# ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Ed. Chart. XII. [366.] Ed. Baf. V. (616.)

α'.

[366] *Σπόνδυλοι δὲ οἱ κατὰ ῥάχιν.*

*Οὐχ ὡς καὶ καθ' ἕτερον μέρος ἐν τῷ σώματι σφονδύλων ὄντων πρόσκειται τὸ κατὰ ῥάχιν· ἡ γὰρ ἁπάντων τῶν σπονδύλων σύνθεσις ὀνομάζεται ῥάχις, ἀλλ' εἰ καὶ οὕτως ἔτυχεν εἰπών· σφόνδυλοι δὲ οἷς ὑπάρχει καὶ κατὰ ῥάχιν*

# HIPPOCRATIS DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARIUS TERTIUS.

I.

*Spinae autem vertebrae.*

Adjecit fpinae, non quae in aliis corporis partibus vertebrae reperiantur; omnium enim vertebrarum compofitio vocatur fpina, fed quafi ita dixerit: vertebrae quarum fitus eft in fpina. Quibusdam tamen ex junioribus

εἶναι. τινὲς μέντοι τῶν νεωτέρων ἰατρῶν [367] ἀξιοῦσιν οὐχ ἅπασαν τῶν σπονδύλων τὴν σύνταξιν ὀνομάζειν ῥάχιν, ἀλλὰ μόνον τὸν θώρακα καὶ τὴν ὀσφῦν, καθ' οὓς ὁ Ἱπποκράτης νῦν δόξει διαλέγεσθαι περὶ τῶν κατὰ τὴν ὀσφῦν τε καὶ τὸν νῶτον μόνον, οὐ τῶν κατὰ τὸν τράχηλον. εἴρηται δὲ ἀκριβῶς ἡμῖν ἅπασα τῶν σφονδύλων ἡ σύνθεσις ἐν τῇ περὶ τῶν ὀστῶν εἰσαγωγῇ, καθ' ἣν ἠξίωσα ἀπογυμνάσασθαι τὸν ἀκολουθήσαντα τοῖσδε τοῖς ὑπομνήμασι, τεθεαμένος ἀκριβῶς ἕκαστον τῶν ὀστῶν ὁποῖόν ἐστιν, ἐπ' αὐτῶν μὲν μάλιστα τῶν ἀνθρώπων σκελετῶν, εἰ μὴ πάντως τῶν πιθηκείων.

β'.

*Ὅσοισι μὲν ὑπὸ νοσημάτων ἕλκονται ἐς τὸ κυφόν.*

Ὀπισθοκύφωσις ὀνομάζεται ἡ εἰς τοὐπίσω διαστροφὴ τῆς ῥάχεως, ὥσπερ ἡ μὲν εἰς τὸ πρόσω λόρδωσις, ἡ δὲ εἰς τὰ πλάγια σκολίωσις. οἴονται δέ τινες γίγνεσθαι τὴν εἰς

placet fpinam nominari non univerfam vertebrarum compofitionem, fed earum tantum quae ad thoracem funt et lumbos. Juxta quos Hippocrates nunc de vertebris agere videbitur quae in lumbis tantum et dorfo fitae funt, non de iis quae in cervicibus. Vertebrarum vero compofitionem univerfam in libro de offibus ad eos qui primas inftitutiones addifcunt ad unguem narravimus, in quo exerceri illum volumus qui percepturus eft haec commentaria, intuitum exquifite qualia fint fingula offa in cadavere arefacto hominis vel certe fimiae.

II.

*Quibus ob morbos trahuntur, ut gibbum efficiant.*

Gibbum dixit *κυφόν*. Vocatur autem fpina gibba, quum in pofteriorem partem convertitur, quod vitium *ὀπισθοκύφωσις* Graece nominatur; ficut curva quando in priorem partem, dicitur autem hoc Graece *λόρδωσις;* fed

τοὐπίσω διαστροφὴν, ἣν δὴ καὶ κύρτωσιν ὀνομάζουσι, φυμάτων ἀπέπτων συνισταμένων ἐπὶ τῆς ῥάχεως μεγάλων τε καὶ σκληρῶν καὶ χρονίων, ὑφ' ὧν βαρυνομένους ὠθεῖσθαι πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν τοὺς σφονδύλους, οὐκ ἐννοοῦντες ὅτι οὔτε κατακειμένων ὑπτίων ἐγχωρεῖ τὰ φύματα τοὺς ὑποκειμένους ἑαυτοῖς βαρύνειν σφονδύλους οὔτε ὀρθῶς ἑστηκότων οὔτε καθημένων, ἀλλ' οὐδ' εἴ ποτε κατὰ τῶν (611) πλευρῶν κλινόμεθα. πρὸς δὲ καὶ ἄλλως ἐστὶν ἄτοπον εἰς τοσοῦτον βάρος ἢ σκληρότητα ἥκειν τὰ φύματα νοεῖν, ὡς καὶ τῶν ὀστῶν βαρύτερα καὶ σκληρότερα γίγνεσθαι. ὅτι μὲν οὖν ὑπὸ φυμάτων ἀπέπτων εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀποτελοῦνται διαστροφαὶ τῆς ῥάχεως αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ὀλίγον ὕστερον ἐρεῖ. προσέχειν δὲ χρὴ τοὺς ἐξηγησαμένους τὸ βιβλίον οὐ τούτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσιν εἶπεν· ἐς τὸ κυφὸν ἕλκονται, δυνάμενος εἰπεῖν ὠθοῦνται, καθάπερ οὕτω ἕλκονται. δόξει γε μὴν ἄτοπον εἶναι τοὺς σφονδύλους ὀπίσω μεθισταμένους ὑπὸ νοσημάτων ἕλκεσθαι λέγειν εἰς τὸ πρόσω. τοῦτο γὰρ οἰκειότερον ἦν ἐπὶ

σκολίωσις, quum depravatur a latere. Nonnulli autem exiſtimant ſpinam in poſteriorem partem perverti, quod vitium κύρτωσιν quoque Graeci nominant, ubi in ea fuerint cruda tubercula magna, dura ac diuturna, quorum onere vertebrae in poſteriorem partem compellantur. Neque intelligunt, ſi ſupinus homo jaceat, non poſſe ſubjectas vertebras tuberculis onerari, neque etiam ſi ſtet aut ſedeat, ac neque ſi in latus converſus cubet. Ad haec abſurdum eſt exiſtimare tubercula ad tantum pondus ac duritiem pervenire ut oſſibus graviora fiant et duriora; ſed et a crudis tuberculis ſpinam in priorem partem converti Hippocrates ipſe paulo poſt docebit. Illud item animadvertendum eſt, non ſolum eos qui librum hunc exponunt, ſed Hippocratem in propoſitis nunc verbis dixiſſe: *trahuntur, ut gibbum efficiant*, quum dicere potuiſſet, impelluntur, quemadmodum his placet. Abſurdum vero videbitur aſſerere vertebras quae in poſteriorem partem erumpunt trahi a morbo in priorem: hoc

τῆς λορδώσεως εἰρῆσθαι. τί ποτ' οὖν ἐστιν ἀληθὲς ἅμα καὶ πρὸς Ἱπποκράτην ἔτι πειράσομαι δηλῶσαι. αὐτὰ μὲν τὰ τῶν σφονδύλων ὀστᾶ κατὰ τὸν ἴδιον λόγον οὔτ' ἀνατρέπεται πρὸς τῶν φυμάτων οὔθ' ἕλκεται, τῶν δὲ συνδούντων αὐτοὺς σωμάτων ἐστὶ τὸ πάθημα πρῶτον. ὅταν οὖν συνηθισμένον γένηται τοῖς σφονδύλοις φῦμα μετεωριζόμενον καὶ αὐξανόμενον πρὸς τὴν ἔνδον ἢ πρόσω χώραν, ἑκατέρως γὰρ ὀνομάζουσιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἕπεσθαι τοῖς φύμασι τοὺς συνδέσμους, οἷς πάλιν αὐτοὺς τοὺς σφονδύλους ἀκολουθεῖν. ἐὰν μὲν οὖν κατὰ μίαν χώραν γένηται τὸ φῦμα, ταύτης ἑλκομένης ἐντὸς ἡ λόρδωσις συμβαίνει τῆς ῥάχεως σφονδύλοις· ἐὰν δὲ κατὰ δύο, μεταξύ τινος ἀπαθοῦς περιλαμβανομένης χώρας ἡ κύφωσις. ἑκατέρου γὰρ τῶν φυμάτων ἕλκονται πρὸς ἑαυτὸ τὸν συνεχῆ σφονδύλον, οἱ μέσοι κυρτοῦνται πρὸς τοὐπίσω. θεάσασθαι δὲ ἐναργῶς ἐγχωρεῖ σοι τοῦτο συμβαῖνον ἐπὶ πάντων ὅσα [368] κάμπτεσθαι δύναται μετρίως, οἷά πέρ εἰσι καὶ διάχλωραι ῥάβδων καὶ τῶν καλάμων οἷς γράφομεν οἱ πλείους. τούτων τὸ μὲν ἕτερον τοῖς τῆς

ſiquidem magis proprium eſt illius vitii, ſub quo ſpina in interiorem partem convertitur. Quonam igitur pacto vera ſit res, quidque Hippocrates ſentiat conabor exponere. Vertebrarum quidem oſſa per ſe neque pervertuntur a tuberculis, neque trahuntur; ſed primum vitium eſt in iis corporibus quibus vertebrae alligantur. Igitur ubi ad vertebras tuberculum oriatur, quum in tumorem aſſurgit atque augetur, ab interiori ſive priori parte, utroque enim vocabulo appellatur, neceſſe eſt ut tuberculum ſequantur ligamenta, atque haec rurſus vertebrae. Itaque ſi in una parte dumtaxat tuberculum oriatur, ubi haec in interiorem trahatur, ſpina in priorem partem convertetur; ſed ſi in duabus, ubi aliqua interjecta ſit inviolata, gibba evadet. Utroque enim tuberculo adjunctam vertebram trahente quae in medio ſunt a poſteriori parte gibbae fiunt. Quod evidenter intueri licet omnibus evenire, quae curvari modice poſſunt, cujusmodi ſunt virides rami et ex ſcriptoriis calamis plerique, quos ſi quis dextrae

δεξιᾶς χειρὸς περιλαβὼν δακτύλοις, τὸ δ' ἕτερον τοῖς τῆς ἀριστερᾶς ἐπισπάσαι πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐναντίαν χώραν ἐπισπώμενόν τε καὶ κυρτούμενον ὄψει τὸ μέσον· οὐ μὴν οὐδὲ σκολιώσεις ἑτέραν ἔχουσιν αἰτίαν γενέσεως, ἀλλὰ καὶ ταύτας τείνεσθαι συμβαίνει σκληροῦ καὶ δυσπέπτου φύματος ἔν τινι τῶν πλαγίων μερῶν συνισταμένου. τρία γὰρ ταῦτα πάθη κατὰ τὴν ῥάχιν ἐν ταῖς τῶν σφονδύλων γίγνεται μεταστάσεσι, κύφωσις, λόρδωσις καὶ σκολίωσις· ὀπίσω μὲν ἀποχωρούντων ἡ κύφωσις, εἰς τὰ πρόσω δὲ ἰόντων ἡ λόρδωσις, ἐπὶ δὲ τὸ πλάγιον ἐκτρεπομένων ἡ σκολίωσις. ἔξωθεν δὲ τούτων ἡ σεῖσις καλουμένη τέταρτον πάθος ἐστὶ τῶν ἐν τῇ ῥάχει σφονδύλων, ὅταν διακινηθῶσι μὲν αἱ ἁρμονίαι, κατὰ χώραν δὲ οἱ σφόνδυλοι μένωσι.

---

γ'.

*Τὰ μὲν πλεῖστα ἀδύνατα λύεσθαι, πρὸς δὲ καὶ ὅσα ἀνωτέρω τῶν φρενῶν τῆς προσφύσιος κυφοῦται.*

---

digitis ab una parte, finiftrae ab altera, prehendens ad fe traxerit, medium in contrariam partem attractum gibbumque confpiciet. Atqui neque alia de caufa fpina ad latus convertitur quam ob crudum tuberculum quod a latere ejus fit. Haec autem tria vitia in fpina incidunt, quum vertebrae loco moventur: nam vel *κύφωσις* fit vel *λόρδωσις* vel *σκολίωσις*. Quum in pofteriorem quidem convertitur partem, *κύφωσις*, quum in priorem, *λόρδωσις*, quum in latus inclinat, *σκολίωσις*. Extra haec quartum vitium in fpina incidit quod *σεῖσις* vocatur, ubi vertebrae loco manent, fed earum compago dimovetur.

---

III.

*Plerumque folvi nequeunt; praecipue ubi fpina fupra fepti transverfi conjunctionem gibba fiat.*

---

Ed. Chart. XII. [368.] Ed. Baf. V. (611.)

*Καὶ τἄλλα μὲν, φησὶ, τὰ κατὰ ῥάχιν ἐστὶ δύσλυτα, μάλιστα δ' αὐτῶν ὅσα φρενῶν τῆς προσφύσιος κυφοῦται ἀνώτερον, τουτέστιν ἐν τῷ κατὰ τὸν θώρακα σφονδύλῳ. ὅτι δ' οὕτως χρῆται τῇ φωνῇ καὶ κατ' ἀρχὰς εὐθέως τοῦδε τοῦ βιβλίου δῆλόν ἐστιν, ἔνθα φησί· καὶ γὰρ καὶ τὸ ἐπίπαν ἀμείνων καὶ στερεωτέρη ἡ βραχεῖα πόη τῆς βαθείης, ὅτι καὶ πρὶν ἐκκαρπεῖν τὴν βαθείην. διὰ τί δὲ μάλιστα δύσλυτα γίνεται τὰ κατὰ τὸν θώρακα φύματα, διὰ τῆς ἐπιφερομένης μαθήσῃ ῥήσεως.*

---

δ'.

*Τῶν δὲ κατωτέρω μετεξέτερα λύουσι κιρσοὶ γινόμενοι ἐν τοῖσι σκέλεσι, μᾶλλον δέ τι ἐγγινόμενοι κιρσοὶ ἐν τῇ κατ' ἰγνύην φλεβί. οἷσι δ' ἄν τι κύφωμα ᾖ, λύουσιν· ἐγγίνονται δὲ καὶ ἐν τῇ κατὰ βουβῶνα.*

---

*Ἔνιά φησι τῶν κατωτέρω τοῦ θώρακος παθῶν, τουτέστι τὰ κατ' ὀσφὺν, ὑπὸ κιρσῶν ἢ δυσεντερίας λύεσθαι, με-*

Nonnulla, inquit, quae in fpina incidunt aegre folvuntur, praecipueque ubi fupra eam regionem, qua cum fepto transverfo conjungitur gibba fiat, hoc eft in vertebris thoracis. Dixit autem ὅτι fignificare volens, *praecipue*, quemadmodum etiam principio hujus libri, quum inquit: omnino enim melior eft ac firmior exigua herba, quam grandior, praecipue antequam ad maturitatem perveniat, ubi verbum *praecipue* dixit ὅτι. Sed qua ratione aegre tubercula folvantur, proximis verbis intelliges.

---

IV.

*Infra vero quaedam folvuntur, quum varices in cruribus fiunt; illic autem magis gibbam fpinam folvunt, qui in vena poplitis oriuntur; fiunt etiam in venis inguinum.*

---

Quaedam, ait, vitia infra thoracem, nempe ad lumbos a varicibus vel torminibus folvuntur, quum fucci qui

Ed. Chart. XII. [368. 369.] Ed. Baf. V. (611.)

ταλαμβανομένων δηλονότι τῶν ἐργασαμένων αὐτὰ χυμῶν εἰς πρώτην μὲν αὐτὴν τὴν ἐπὶ τῇ ῥάχει μεγίστην φλέβα, μετ' ἐκείνην δὲ εἰς τὰς ἀποφύσεις αὐτῆς τὰς ἐπὶ τὰ σκέλη. τοιαύτη δὲ οὐδεμία φλέψ ἐστι κατὰ θώρακα ἡ τοὺς μοχθηροὺς χυμοὺς ὑποδέξασθαι δυναμένη· μία μέν ἐστιν ἡ τὰς ὀκτὼ πλευρὰς ἑκατέρωθεν φέρουσα, δύο δ' ἄλλαι μικραὶ τὰς ὑψηλάς τε παρὰ τὰς ἐξ ἑκατέρου μέρους μία, πασῶν δ' αὐτῶν εἰς τὸν θώρακα κατασχιζομένων τε καὶ ἀναλισκομένων. εἰ δὲ μεταβληθείη τις χυμὸς εἰς αὐτὰς ἐκ τῶν φυμάτων ἐκκενωθῆναί που δύναται καὶ τὸ δ' ἐπίπαλαι φάναι αὐτὸ δύσκολον. οἱ γὰρ τὰ σκληρὰ καὶ δύσπεπτα γεννῶντες χυμοὶ γλίσχροι εἰσὶ καὶ παχεῖς, ὥστ' οὐ ῥᾳδίως εἰς τὰς στενὰς μεταλαμβάνονται φλεβάς. ἡ δὲ κατ' ὀσφῦν φλὲψ εὐρυτάτη τ' ἐστὶ καὶ πάσαις ταῖς κά- [369] τω φλεψὶν αὕτη χορηγεῖ τὸ αἷμα. τοὺς οὖν παχεῖς τούτους καὶ γλίσχρους χυμοὺς, ὅταν ποτὲ μεταλάβῃ τῆς ἐν τοῖς πεπονθόσι μορίοις δυνάμεως ῥωσθείσης, ὡς ἀπώσασθαι τὸ περιττὸν ἐναποτίθεται ταῖς ἐνταῦθα καθηκούσαις φλεψὶν, ὑφ' ὧν

ea faciunt primo ferantur in venam maximam ipfius fpinae, deinde in eas quae ab eadem diductae ad crura intendunt. Hujusmodi autem in thorace nulla vena eft, quae poffit vitiatos fuccos recipere, quandoquidem utrinque octo coftis una alimentum fubminiftrat; fed fuperioribus duae aliae tenues, fcilicet ab utroque latere una, quae omnes per thoracem diftribuuntur diffipanturque. Idcirco fi fuccus aliquis ad ipfas ex tuberculis transferatur, excerni non poteft, praeterquam quod aegre etiam admittitur. Succi enim qui cruda et dura tubercula faciunt glutinofi funt et craffi; quare non facile per tenues venas feruntur, fed vena quae ad lumbos eft latiffima eft et fanguinem ad venas omnes transmittit. Ergo quum hos craffos ac glutinofos fuccos receperit, fi affectae partes viribus adeo valeant, ut quod fuperat expellant, ad venas hic fitas transmittit. Quo fit ut latefcant et in vari-

ἀνευρύνονται μὲν καὶ κιρσοῦνται, παχέων μὲν ἱκανῶς ὄντων εὐθέως ἐν τῇ κατὰ βουβῶνα, μετριωτέρων δὲ ὑπαρχόντων ἐν τῇ κατὰ τὴν ἰγνύαν. ἔνθα γὰρ ἂν πρῶτον ὑπὸ πάχους τε καὶ γλισχρότητος ἐμφραχθέντες ἱστῶσιν, ἐνταῦθα διϊστᾶσί τε καὶ διευρύνουσι τὴν φλέβα. καὶ γὰρ τοῖς ἄνευ τοιαύτης αἰτίας ἔχουσιν ἐν τοῖς σκέλεσι κιρσοὺς ἀνάλογον τῷ πάχει τοῦ χυμοῦ τὰς ἀνευρυνομένας φλέβας ἰδεῖν ἐστίν, ἐπὶ μὲν τοῖς παχυτάτοις τὰς εὐρυτάτας οἷαί πέρ εἰσιν αἱ κατὰ βουβῶνα, ἐπὶ δὲ τοῖς ἧττον ἐκείνων παχέσι τὰς ἧττον εὐρείας, ὁποῖαι κατ' ἰγνύας εἰσί. ποτὲ μὲν γὰρ ἐν ταῖς μείζοσι τροφαῖς ἐμφραττόμενοι τὸ πάθος ἐργάζονται, ποτὲ δὲ εἰς τὰς κατωτέρας χωροῦσιν, ὅσαι στενότεραι. παχὺ δὲ πάντως ἐν τοῖς κιρσοῖς ἐστι τὸ αἷμα, μελαγχολικὸν δ' ἐστὶ πλειστάκις τὸ πάθος, ἔστι δ' ὅτε ἑτέρων ὠμῶν καὶ παχέων χυμῶν.

ε'.

*Ἤδη δέ τισιν ἔλυσε καὶ ἡ δυσεντερίη πολυχρόνιος γινομένη.*

ces adfurgant. Ubi quidem fucci craffiores fuerint, id accidit in inguine protinus; fin mediocriter craffi, in poplite. Namque ubi primum eo quod craffi fint et glutinofi confertim fubfiftunt, ibi venam diftendunt dilatantque. Etenim quibus citra caufam hanc varices in cruribus oriantur, videre licet venas pro portione fuccorum craffitudinis latefcentes, ubi craffiffimi fint, latiffimas, cujusmodi venae funt in inguine; ubi minus craffi, minus latas, quales in poplite. Interdum enim quum majores venas obftruunt, hunc affectum excitant; interdum ad inferiores concurrunt, quae anguftiores funt. In univerfum autem in varicibus craffus fanguis continetur; nam id vitium plerumque a fucco melancholico, interdum etiam ab aliis crudis craffisque concitatur.

V.

*Solutum quoque jam id vitium eft a torminibus diuturnis.*

Ed. Chart. XII. [369.] Ed. Baſ. V. (611. 612.)

Ὅταν εἰς ἔντερα μετάληψις γένηται τῶν παρὰ φύσιν χυμῶν ἐπὶ δυσεντερίᾳ, τῶν ἐντέρων ξυομένων τῇ δριμύτητι τῶν εἰς αὐτὰ συῤῥεόντων χυμῶν ἐκπυϊσκομένων δηλονότι τῶν φυμάτων. οὐδὲ γὰρ ἄλλως οὐδὲ συῤῥαγεῖεν ποτ' εἰς ἔντερα διὰ τὸ πάχος αὐτῶν. αἱ δ' ἐκπυήσεις λεπτύνουσί τε τοὺς παχεῖς χυμοὺς καὶ τὴν ἐν τοῖς πάσχουσι μορίοις φύσιν ἐπεγείρουσιν εἰς ἀπόκρισιν ἀνιαρῶν ἤδη τῶν περιεχομένων χυμῶν.

στ'.

(612) *Καὶ οἷσι μὲν κυφοῦται ῥάχις παισὶν ἐοῦσι, πρὶν ἢ τὸ σῶμα τελειωθῆναι ἐς αὔξησιν, τούτοισι μὲν οὐδὲ συναύξεσθαι ἐθέλοι κατὰ τὴν ῥάχιν τὸ σῶμα, ἀλλὰ σκέλεα μὲν καὶ χεῖρες τελειοῦνται, ταῦτα δὲ ἐνδεέστερα γίνονται.*

Οὐδὲν θαυμαστόν ἐστιν ἀναυξῆ γενέσθαι τὴν ῥάχιν ἐν τοῖς τοιούτοις νοσήμασιν, ὥσπερ κἀπὶ τῶν ἐξαρθρημάτων

Ubi ſucci qui praeter naturam in corpore ſunt ad inteſtina transferuntur, tormina fiunt quum abradantur inteſtina ob ſuccos acres qui ad ipſa confluunt, nempe ubi tubercula ſuppurant; neque enim aliter ob ſuam craſſitudinem confluere ad inteſtina potuiſſent. Sed in ſuppurationibus craſſi ſucci extenuantur et naturam affectae partis ad expellendum excitant id quod in ea contentum jam moleſtum eſt.

VI.

*Quibus vero adhuc pueris ſpina gibba fit, antequam corpus perfecte increſcat, his corpus ad ſpinam non augetur, ſed crura et brachia dumtaxat perficiuntur; quae ſunt ad ſpinam, non complentur.*

Nihil mirum eſt, ſi in his morbis ſpina non increſcat, quemadmodum ſupra in luxatis tradidit, quum in-

ἔμπροσθεν ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὧν ἡ ἔμπτωσις ἠπορήθη. διά τε γὰρ τὴν διαστροφὴν τῶν ἀγγείων καὶ τὴν δυσκινησίαν καὶ τὸν τῆς φύσεως κάματον, ὃν κάμνει κατὰ τὰ τοιαῦτα πάθη, χεῖρον ἢ πρόσθεν ἀνάγκη τρέφεσθαι τὰ πεπονθότα μόρια. τοῦτο δ᾽ ἐν μὲν τοῖς ηὐξημένοις ἤδη καὶ τελείοις σώμασιν ἰσχνότερα ποιεῖν εἴωθε τὰ μόρια, τοῖς δ᾽ ἔτ᾽ αὐξανομένοις ἡ αὔξησις ἐμποδίζεται τῶν κατὰ ῥάχιν. ὅσα δ᾽ ἀμφότερα τῶν πεπονθότων ἐστὶν, οἷον αἵ τε χεῖρες καὶ τὰ σκέλη, παντάπασιν ἀβλαβῆ διαμένει· συμπάσχει γὰρ οὐχ ὅλον τὸ σῶμα τοῖς οὕτω πεπονθόσιν, ἀλλ᾽ ὅσα πλησίον ἐστὶ μόνα.

ζ'.

[370] *Καὶ ὁκόσοισιν ἂν ᾖ ἀνωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κύφος, τούτοισι μὲν αἵ τε πλευραὶ οὐκ ἐθέλουσιν ἐς τὸ εὖρυ αὔξεσθαι, ἀλλ᾽ ἐς τοὔμπροσθεν, τό τε στῆθος ὀξὺ γίνεται, ἀλλ᾽ οὐ πλατὺ, αὐτοί τε δύσπνοοι γίνονται καὶ κερχνώδεες. ἧσσον γὰρ εὐρυχωρίην ἔχουσιν αἱ κοιλίαι αἱ τὸ πνεῦμα δεχόμεναι καὶ προπέμπουσαι.*

quit: quibus recondi non potuit. Nam et propter venas perverfas et propterea quod aegrius membrum moveatur naturaque in ejusmodi affectibus langueat, laefae partes neceffario deterius quam ante nutriuntur. Quo fit ut quae jam perfecte increverant emacrefcant, quae adhuc increfcunt, incremento juxta fpinam prohibeantur. Sed quae a vitiatis partibus longius abfunt, ut brachia et crura, fine noxa omnino fervantur; ea enim quae fic vitiata funt, non totum corpus, fed folummodo proximas partes afficiunt.

VII.

*Quibus item fupra feptum transverfum gibba fpina fit, coftae in latitudinem augeri non folent, fed in partem priorem; pectus vero latum non fit, fed acutum; fpiritus difficulter movetur et cum fono, quum cavum quo fpiritus recipitur atque emittitur anguftius reddatur.*

*Ἐπὶ τῶν ἔτι ἐν αὐξήσει λόγον ποιεῖται, περὶ ὧν προείρηκεν ὅτι οὐχὶ συναύξεται τὰ κατὰ τὴν ῥάχιν αὐτοῖς. ὅταν οὖν ἐν τοῖς κατὰ τὸν θώρακα σφονδύλοις τὸ κύφωμα γένηται, μάλιστα τούτοις ἀναυξητέα ἀποτελεῖται κατὰ τὸ μῆκος. ἔκ τε οὖν τούτων καὶ ὅτι κατὰ τὸ κυφὸν εἰς τοὐπίσω μετάστασις ἐγένετο τῶν σφονδύλων, ἀναγκαῖόν ἐστι στενὸν καὶ ὀξὺν αὐτοῖς γίνεσθαι τὸν θώρακα καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τὰς ἐντὸς κοιλίας τὰς ὑποδεχομένας τὸ πνεῦμα μικροτέρας, ὥστε καὶ τοῦ πνεύματος, ὅταν ἀναπνέωσιν, ἐλάττονος ἀπολαύειν τὸ σῶμα. λέλεκται δὲ κἀν τοῖς περὶ δυσπνοίας ὡς ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἔνθα τῆς χρείας ἐλάττων εἰσπνοὴ γίνεται, τὴν ἐφεξῆς αὐτῇ τὴν δευτέραν μετ' ἐλάττονα χρόνον ἢ εἴπερ εἶχε κατὰ φύσιν ἡ προτέρα ποιῆσαι τὴν ἀρχήν. τὸ δὲ μετ' ἐλάττονα πυκνὸν ἐργάζεται τὸ πνεῦμα καὶ τοῦτο τὸ τῆς δυσπνοίας εἶδος συνίσταται τὸ κατὰ μικρότητα καὶ πυκνότητα. κερχνώδεις δὲ γίγνονται διὰ τῶν κατὰ τὴν φάρυγγα καὶ τραχεῖαν ἀρτηρίαν μορίων στενότητα. συναύξει δὲ ταύτην τὴν στενότητα καὶ τοῦτο περὶ οὗ κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν διδάσκει.*

---

De iis agens quae adhuc increfcunt dixit, quae juxta fpinam funt his augeri non confueffe: ergo ubi fpina gibba fiat in vertebris thoracis, hae maxime increfcere in longitudinem prohibentur. Hac igitur de caufa et illa etiam quod vertebrae, quum fpina gibba fit, in pofteriorem partem convertantur, neceffe eft thoracem anguftum reddi atque acutum; et idcirco interiora cava quae fpiritui accommodantur minora effici, ut fic ubi fpiritum attrahunt corpus minori modo ipfius fruatur. Diximus autem et in libro de difficultate fpiritus, ubi is minus attrahatur quam opus fit, neceffe effe breviori temporis intervallo proxime rurfus attrahi quam fi prius fecundum naturam attrahi coepiffet. Spiritus autem qui breviori intervallo attrahitur creber redditur, in quo confiftit id genus difficultatis, fub quo et exiguus et creber cooritur. Sonus autem adjicitur ob anguftiam juxta fauces et afperam arteriam. Auget anguftiam hanc id quod proxime fubjicit.

---

*η'.*

*Καὶ μέντοι καὶ ἀναγκάζονται κατὰ τὸν μέγαν σφόνδυλον λορδὸν τὸν αὐχένα ἔχειν, ὡς μὴ προπετὴς ἔῃ αὐτοῖσιν ἡ κεφαλή. στενοχωρίην μὲν οὖν πολλὴν τῷ φάρυγγι παρέχει καὶ τοῦτο ἐς τὸ εἴσω ῥέπον· καὶ γὰρ τοῖσιν ὀρθοῖσι φύσει δύσπνοιαν παρέχει τοῦτο τὸ ὀστέον, ἢν ἔσω ῥέψῃ, ἔς τ' ἂν ἀναπιεχθῇ. δι' οὖν τὸ τοιοῦτον σχῆμα ἐξεχέβρογχοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον φαίνονται ὑγιέες.*

---

**Εἰς τἀναντία ἐχόντων τῶν κατὰ τὸν θώρακα σφονδύλων εἰς τὴν ὀπίσω χώραν μεταστάντων ἐν τοῖς κυφώμασιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὅλον τὸν τράχηλον εἰς τὸ πρόσω ῥέπειν, ὥστε καὶ τὴν κεφαλήν· ἐπίκειται γὰρ τούτῳ· κατ' εὐθὺ τοίνυν συμβήσεται τοῖς κυφοῖς ἐν τοιούτῳ σχήματι βαδίζειν, ἐν ᾧ οἱ πάντες, ὅταν ἐπινεύσωμεν ὅλον τὸν τράχηλον ἅμα τῇ ῥάχει καὶ κάμψαντες ἄμφω καὶ κυρτώσαντες εἰς τοὔπισω κάτω βλέπομεν εἰς τὴν γῆν. ὅπως οὖν μὴ πάσχωσιν**

VIII.

*Atqui coguntur etiam cervices juxta magnam vertebram in priorem partem convertere, ne caput in eandem projiciatur, hoc autem fauces reddit admodum angustas: nam iis etiam qui natura recti sunt id ossis, si in interiorem partem inclinetur, spiritus difficultatem affert, dum repellatur. Ob id igitur quod ita figurentur, guttur his hominibus magis exstare videtur quam bene valentibus.*

---

**Quum vertebrae quae ad pectus sunt, ubi gibba spina fit, in posteriorem partem spectent, necesse est collum in priorem converti, quare et ipsum caput illi etiam e regione superimpositum est. Accidet igitur iis qui gibbi sunt ambulare ita figuratis, sicut ceteris omnibus, quum totum collum spinamque inclinant et utrumque curvantes a posteriori parte gibbi terram spectant. Quod ut evitent qui gibbi sunt, coguntur collum in posteriorem par-**

οἱ κυρτοὶ τοῦτο, τὸν τράχηλον ἀναγκάζονται πρὸς τοὐπίσω, τοῖς αὐτῶν σφονδύλοις ὀλίγον εἰς τοῦτο συντελοῦσιν, ὡς ἂν ἐλαχίστην ἔχουσι τὴν κίνησιν, ἔνθα μάλιστα ταύτην ἀξιόλογον εὑρίσκουσιν, ἐνταῦθα πλεῖστον ἀνανεύουσιν. εὑρίσκεται δὲ κατὰ τὴν τῶν πρώτων δυοῖν σφονδύλων διάρθρωσιν, ἣν πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχουσιν. ὅπερ οὖν τοῖς ἀπαθέσιν ἄγουσιν εἰς ὀπίσω τὴν κεφαλὴν γίνεται σχῆμα, κατὰ τὴν διάρθρωσιν αὐτῆς, τοῦτο τοῖς κυφοῖς [371] ὀρθουμένοις· καὶ δὴ καὶ ὥσπερ οἱ κατὰ φύσιν ἔχοντες ἐξεχέβρογχοι γίνονται κατὰ τὰς εἰς τοὐπίσω τῆς κεφαλῆς ἀνανεύσεις, οὕτως οἱ κυφοὶ κατὰ τὰς ὀρθίας τάσεις. ἐξεχεβρόγχους δηλονότι καλεῖ τοὺς ἐξέχοντας εἰς τοὐπίσω, εἰς τὸ πρόσω τὴν δίκην ἔχοντας. οὕτως δ' εἰκὸς ὀνομάζειν αὐτὸν, ἤτοι τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν ὅλην ἢ μόνον τὸν φάρυγγα, καὶ τοῦτ' ἔστι τὸ μάλιστα κερχνώδη τὴν ἀναπνοὴν ἐργαζόμενον, ἀμέλει καὶ τοῖς κοιμωμένοις ἐν τοιούτῳ σχήματι μάλισθ' ὑπάρχει τὸ ῥέγχειν. διὰ τοῦτ' ἔφη· καὶ γὰρ τοῖσιν ὀρθοῖσι φύσει δύσπνοιαν παρέχει τοῦτο τὸ ὀστέον, ἢν ἔσω ῥέψῃ, ἔς τ' ἂν ἀναπιεχθῇ τοῦτο τὸ ὀστέον, ἀναφορικῶς εἰπὼν ἐπὶ

tem recurvare, ejus vertebris ut quae minimum moventur ad hos parum conferentibus; fed qua potiffimum moveri aliquid poffunt, valde recurvantur, poffunt autem qua duae primae vertebrae inter fe et cum capite committuntur. Quemadmodum igitur figurantur juxta capitis commiffuram illi qui bene valentes caput in posteriorem partem compellunt, ita gibbi quum erecti funt. Praeterea ut iis qui naturaliter habent guttur exftat, ubi caput in pofteriorem partem recurvatur, fic gibbis quum rectum continetur. Vocavit autem ἐξεχεβρόγχους eos quibus in priorem partem exftat βρόγχος, quo vocabulo verifimile eft vel afperam arteriam totam vel guttur dumtaxat appellaffe. Hinc autem maxime fit ut fpiritus cum fono reddatur, quandoquidem maxime etiam ftertunt qui fic figurati dormiunt. Quamobrem fcribit: nam et iis qui natura recti funt id offis, fi in interiorem partem inclinetur, fpiritus difficultatem affert. Dicit autem id offis ad illud referens

τὸ προειρημένον ἐν ἀρχῇ τῆς ῥήσεως, ἔνθα φησί· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἀναγκάζονται κατὰ τὸν μέγαν σφόνδυλον λορδὸν τὸν αὐχένα ἔχειν. ἐξ οὗ τεκμήραιτ' ἄν τις μέγαν σφόνδυλον ὀνομάζειν αὐτὸν τὸν δεύτερον, ὃς χωρῆσαι μάλιστα δύναται πρόσω, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν ἀναπιεχθῆναι. πρόδηλον δ' ὅτι καὶ τὴν αὐτὴν χώραν τὴν πρόσω καὶ ἔσω κέκληκε· πρόσω μὲν ὡς βαίνοντα ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν εἰς αὐτὴν σφόνδυλον, ἔσω δ' ὅτι κατὰ τὸ βάθος ἐστὶ τοῦ σώματος, ἐάν τε πρὸς τὴν ἔσωθεν ἐπιφάνειάν τις, ἐάν τε πρὸς τὴν ὀπίσω σκοπῇ.

θ'.

*Φυμάτιά τε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὸν πνεύμονά εἰσιν οἱ τοιοῦτοι σκληρῶν φυμάτων καὶ ἀπέπτων· καὶ γὰρ ἡ πρόφασις τοῦ κυφώματος καὶ ἡ ξύντασις τοῖσι πλείστοισι διὰ τοιαύτας συστροφὰς γίνεται, ᾗσιν ἂν κοινωνήσωσιν οἱ τόνοι οἱ σύνεγγυς.*

*Οἷς ἐν τοῖς ἄνω τῶν φρενῶν ἐστι τὸ κύφωμα, τούτοις κατὰ τὸν πνεύμονα τὰ φύματά φησιν ὡς τὸ πολὺ γίγνεσθαι.*

quod principio orationis propofuerat, quum inquit: atqui coguntur etiam cervices juxta magnam vertebram in priorem partem convertere. Unde poterat quis conjicere, magnam vertebram appellari fecundam, quae magis poteft in priorem partem urgeri atque inde rurfus repelli. Conftat autem eandem regionem et priorem et interiorem ab ipfo vocari; priorem quidem, quum vertebrae a pofteriori parte in eam erumpant, interiorem quum fit in profunditate corporis, fi fpectetur fumma pars five prior five pofterior.

IX.

*His tubercula plerumque circa pulmonem funt, eaque dura et cruda; plerisque enim ejusmodi tumores funt caufa gibbi et diftentionis quibus nervi afficiuntur.*

Quibus fpina fupra feptum transverfum gibba eft, his plerumque ait tubercula fieri circa pulmonem. Con-

δῆλον οὖν ὅτι καὶ οἷς ἐν ὀσφύϊ τὸ κύφωμα ᾖ καὶ τούτοις ἐνταῦθα τὰ φύματα συνίσταται. ὡς τὸ πολὺ δ' εἶπεν, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὴν διάπτωσιν καὶ πληγὴν κυφοῦται ῥάχις, ὥσπερ οὖν καὶ λορδοῦται καὶ σκολιοῦται. διὰ δὲ τοῦ (613) φάναι· καὶ γὰρ ἡ πρόφασις τοῦ κυφώματος καὶ ἡ σύντασις τοῖσι πλείστοισι διὰ ταύτας συστροφὰς γίγνεται, τὴν αὐτὴν γνώμην ἐνδείκνυται κατ' ἀρχὰς, ὁπότε λέγει· σφόνδυλοι δὲ οἱ κατὰ ῥάχιν, οἷσι μὲν ὑπὸ νοσημάτων ἕλκονται εἰς τὸ κυφόν. τὸ δ' ἐν τῇ νῦν ῥήσει λελεγμένον, ᾗσιν δ' ἂν κοινωσήσωσιν οἱ τόνοι οἱ ξύνεγγυς ἐπὶ τὰ νεῦρα τὴν ἀναφορὰν ἔχει, κατὰ τὸν νῶτόν τε καὶ τοὺς σφονδύλους. ἐγὼ δὲ πρόσθεν ᾐτιασάμην τοὺς συνδέσμους τῶν σφονδύλων ἑλκομένους ἑαυτοῖς συνεπισπᾶσθαι καὶ αὐτοὺς τοὺς σπονδύλους. οὐ γὰρ ἡγοῦμαι τὰ ἀπὸ νωτιαίου πεφυκότα νεῦρα τὰ ἑλκόμενα πρὸς τοῦ φύματος ἑαυτοῖς δύνασθαι συνεπισπᾶσθαι τοὺς σφονδύλους· καὶ γὰρ ἀσθενέστερον πολὺ τῆς τοιαύτης δυνάμεώς ἐστι διά τε σμικρότητα καὶ μαλακότητα, διὸ καὶ οὐδὲν ἐκπέφυκεν ἐκ τῶν ὀστῶν, ὥσπερ οἱ σύνδεσμοι. ῥωμαλεώτεροι γὰρ ὄντες οὗτοι καὶ συνεχεῖς τοῖς τόνοις. εἰ δ'

ſtat autem et quibus ad lumbos gibba fit, in his ea parte tubercula verſari. Dixit *plerumque*, propterea quod et caſu et ictu ſpina gibba redditur et tum in priorem partem tum in latus convertitur. At quum inquit: plerumque enim ejusmodi tumores cauſa gibbi ſunt et diſtentionis, eandem ſententiam tradit, quam a principio, quum ait: ſpinae vertebrae quibus ob morbos trahuntur, ut gibbum efficiant. Quod autem nunc ſcribit, quibus proximi nervi afficiuntur, ad nervos dorſi refertur ac vertebrarum. Nos vero antea cauſati ſumus vertebrarum ligamenta attrahentia, quibuscum et ipſae vertebrae trahuntur. Non enim arbitramur nervos qui a ſpinae medulla oriuntur attrahere ſecum vertebras poſſe, quum et propter exiguitatem et propter mollitiem longe imbecilliores ſint quam ut praeſtare id poſſint, quippe qui ab oſſibus non dependent, quemadmodum ligamenta quae fir-

ἂν κοινωνήσωσι τοῖς φύμασι, δύνανται οὖν ἐπισπᾶσθαι τοὺς σφονδύλους.

ι΄.

Ὅσοισι δὲ κατωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κύφωμά ἐστι, τούτοισι νοσήματα μὲν ἐνίοισι προσγίνεται νεφριτικὰ καὶ κατὰ κύστιν, ἀτὰρ καὶ ἀποστάσιες ἐς ἐμπύημά τι καὶ κατὰ κενεῶνας καὶ [372] κατὰ βουβῶνας χρόνιαι καὶ δυσαλθέες καὶ τουτέων οὐδ᾽ ἑτέρη λύει τὰ κυφώματα.

Κατὰ συμπάθειαν δηλονότι τὰ εἰρημένα νοσήματα γίγνεται. συμπάσχει δὲ τὰ ὁμογενῆ καὶ τὰ πλησίον ἅπερ ἐλέγετο κἂν τῷ σύνεγγυς καὶ τὰ κοινὰ καὶ μάλιστα κακοῦντα. δυσεντερία μὲν οὖν καὶ κιρσοὶ κατὰ μετάστασιν τῶν ἐργαζομένων τὰ φύματα χυμῶν γεννώμενα θεραπεύει τὴν κύφωσιν. ὅσα δὲ κατὰ συμπάθειαν γίγνεται νοσήματα, τούτων οὐδέν ἐστι λυτικῶν τῶν ἐξ ἀρχῆς παθῶν.

miora funt et nervis conjuncta; ac fi tuberculis afficiantur, fecum trahere vertebras poffunt.

X.

*Verum ex his quibus fub fepto transverfo gibba fpina eft, nonnullis renum et veficae vitia fuperveniunt; fed et abfceffus ad ilia et inguina, qui diu manent et aegre fanantur, quorum neutrum gibbum folvit.*

Ob confenfum fane propofiti affectus fuperveniunt. Confenfu autem afficiuntur et quae funt ejusdem generis et quae vicina, quae fupra fignificavit, quum proximos dixit: quae communia primo - funt maxime laeduntur. Tormina igitur et varices, quorum caufa erat fuccorum tubercula excitantium transfufio gibbum curant; fed ex iis malis quae confenfus caufa oriuntur nullum eft quod priorem morbum depellat.

ια'.

*Ἰσχία δὲ τοῖσι τουτέοισιν ἀσαρκότερα γίνεται ἢ τοῖσιν ἄνωθεν κυφοῖσιν.*

Οἷς κατ' ὀσφῦν ἐστι τὸ κύφωμα, τούτοις ἰσχία μᾶλλόν ἐστιν ἄσαρκα τῶν κατὰ θώρακα κυφῶν. ἐκ τούτου δὲ δῆλον ὡς καὶ τοῖς κατὰ θώρακα κυφοῖς ἄσαρκα μετρίως γίγνεται τὰ κατ' ἰσχίον, ὡς ἂν κοινωνοῦντα τῇ ῥάχει.

ιβ'.

*Ἡ μέντοι σύμπασα ῥάχις μακροτέρη τούτοισιν ἢ τοῖσιν ἄνωθεν κυφοῖσι.*

Τοῖς μηδέπω τελείοις κατὰ τὴν ἡλικίην πρὸς τῷ κοινῷ τῆς ἀτροφίας, ἔτι καὶ ἀναύξητα τὰ πεπονθότα μόρια γίνεται, καθότι καὶ πρόσθεν ἐῤῥέθη. νυνὶ δὲ προστίθησιν ἄλλην διαφορὰν οὐκ ἀπὸ τῆς ἡλικίας, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πεπονθότων μορίων· ὅσῳ γὰρ ἐν ἀρχῇ μᾶλλον ἑαυτῆς ἡ ῥά-

XI.

*His autem coxae extenuantur magis quam quibus ſpina ſupra gibba eſt.*

Quibus ſpina ad lumbos gibba eſt, his coxae graciliores ſunt quam quibus ad pectus. Hinc autem manifeſtum eſt coxas quibus ſpina ad pectus gibba eſt graciles modice reddi propter conſenſum quem habent cum ſpina.

XII.

*Tota autem ſpina longior his eſt quam quibus a ſuperiori parte gibba eſt.*

His qui aetate nondum robuſta ſunt, praeterquam quod communis eſt macies, accedit quod affectae partes non augentur, quemadmodum et antea dictum eſt. Nunc diſcrimen aliud adjungit non ab aetate, ſed a locis affectis; nam ſpina quo magis verſus ſuum initium vitiatur

χις πάθῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ἀναυξεστέρα γίγνεται, διότι τῆς γενέσεως αὕτη καὶ τῆς αὐξήσεως ἄνωθέν ἐστιν.

ιγ'.

*Ἥβη δὲ καὶ γένειον βραχύτερα καὶ ἀτελέστερα καὶ ἀγονώτεροι οὗτοι τῶν ἄνωθεν κυφῶν.*

Τῷ κοινῷ λόγῳ τῆς συμπαθείας προσέρχεται διαφορὰ κατὰ τὴν τῶν τόπων φύσιν. ὁ μὲν οὖν κοινὸς λόγος ἐστὶ τὰ πλησιάζοντα τοῖς πεπονθόσι συμπάσχειν. ἴδιος δὲ ἔνθα μὲν ἀναπνευστικὰ μόρια δυσπνουστέρους γίγνεσθαι τοὺς πάσχοντας καὶ κερχνώδεις, ἔνθα δὲ τὰ κατωτέρω τῶν φρενῶν γίνεται βραδυτέρα ἡ ἥβη. ἕπεται δὲ τούτῳ καὶ ἡ κατὰ τὰ γένεια βλάβη.

ιδ'.

[373] *Οἷσι δ' ἂν ηὐξημένοισι τὸ σῶμα γένηται κύφωσις, τούτοισιν ἀπαντικρὺ μὲν τῆς νόσου τῆς τότε παρεούσης*

eo minus augetur, quum habeat et originem et incrementum fuperne.

XIII.

*Pubes autem et barba ferius increfcit et minus completur, minus item fecundi fiunt quam quibus gibba eft pars fuperior.*

Ad communem rationem confenfus accedit differentia ex natura locorum. Communis igitur ratio eft ut quae vitiatis locis proxima funt confenfu afficiantur; propria autem, ut ubi hae partes laeduntur quae fpiritui accommodantur fequatur, ut fpiritus aegre et cum fono moveatur; ubi quae infra feptum transverfum pubes ferius increfcat, laedaturque etiam barba.

XIV.

*Sed quibus corpore jam robufto gibba fpina fit, his evidenter folvit morbum tunc exiftentem; tempore tamen*

*κρίσιν ποιέει ἡ κύφωσις. ἀνὰ χρόνον μέντοι ἐπισημαίνει τι τῶν αὐτέων, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἑτέροισιν ἢ πλέον ἢ ἔλασσον. ἧσσον δὲ κακοήθως, ὡς τὸ ἐπίπαν μὲν τοιαῦτά ἐστι.*

---

*Τὸ ἀπαντικρὺ νῦν εἴρηκεν ἐν ἴσῳ τῷ ἐκ τοῦ φανεροῦ, ὅπερ ἄλλοι τινὲς τῶν παλαιῶν ἄντικρυς εἰρήκασιν· ἐκ μὲν τοῦ φανεροῦ καὶ ὡς εἴπῃ τις αἰσθητοῦ κρίσιν ἡ κύφωσις, ὅπερ ἐπὶ λύσιν λαμβάνει καὶ δόξειεν ἂν τὸ πάθος ἀνῃρῆσθαι παντάπασιν. ὑπολείπεται μέντοι τι λείψανον βραχὺ παροξυνόμενον, ἐπί τε τοῖς κατὰ τὴν δίαιταν ἁμαρτήμασι καὶ ἐν τῇ τῶν ἔξωθεν ἀπάτῃ βλαβερόν.*

---

*ιε'.*

*Πολλοὶ μέντοι ἤδη καὶ εὐφόρως ἤνεγκαν καὶ ὑγιεινῶς τὴν κύφωσιν ἄχρι γήρως, μάλιστα δὲ οὗτοι, οἷσιν ἂν ἐς τὸ εὔσαρκον καὶ πιμελῶδες προτράπηται τὸ σῶμα. ὀλίγοι μὲν ἤδη καὶ τῶν τοιούτων ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη ἐβίωσαν, οἱ δὲ πλεῖστοι βραχυβιώτεροί εἰσι.*

---

*ejus aliquid ſe oſtendit, ſicut et iis qui juniores ſunt aut plus aut minus; plerumque autem hi affectus minus maligni ſunt.*

---

Evidenter *ἀπαντικρὺ* nunc dixit, quod nonnulli alii ex veteribus dixerunt *ἄντικρυς*. Aperte igitur et, ut dixerit quis, quaſi res manu teneatur, gibba ſpina admittit ea, quae, quum morbus judicatur, id eſt ſolvitur, expelluntur videturque ex toto morbus ſummotus. Superſunt tamen reliquiae parvae quae irritantur, ſi quid vel in ratione victus peccetur vel noxium extrinſecus accurrat.

---

XV.

*Multi quidem gibbi facile et non ſecus quam bene valentes jam uſque ad ſenectutem id mali ſuſtinuerunt, praeſertim quibus corpus carnis plenum et pingue effectum eſt; pauci tamen ex iis ad ſexageſimum annum pervenerunt, plerique enim citius moriuntur.*

---

*Διὰ ῥώμην φύσεως καὶ τοῦ πάθους τὴν ἐπιείκειαν, ἤδη δὲ καὶ τὴν ὅλην δίαιταν, ἣν ὁ πάσχων διαιτᾶται, μέχρι γήρως ἔνιοι τὴν κύφωσιν ὑγιεινῶς ἤνεγκαν.*

ιστ'.

*Ἔστι δ' οἷσι καὶ ἐς τὸ πλάγιον σκολιοῦνται σφόνδυλοι ἢ τῇ ἢ τῇ. ἢ τὰ πάντα μὲν ἢ τὰ πλεῖστα τὰ τοιαῦτα γίνεται διὰ συστροφὰς τῆς εἴσωθεν ῥάχιος.*

*Εἶπον ἔμπροσθεν ἤδη περὶ τῆς σκολιώσεως ὡς γίνεται κατὰ τὸ πλάγιον μέρος τοῦ σφονδύλου συστάντος φύματός πως καὶ ἐφέλκοντος ἐπὶ ἑαυτὸ τοὺς συνδέσμους, τοῦτο λέγει δὲ καὶ ὁ Ἱπποκράτης, ὅτι διὰ τοὺς τόνους.*

ιζ'.

*Προσξυμβάλλεται δὲ ἐνίοισι σὺν τῇ νούσῳ καὶ τὰ σχήματα, ἐφ' ὁποῖα ἂν ἐθισθέωσι κεκλίσθαι.*

Ob validas vires, ob morbum levem jamque ob universam victus rationem, qua vivunt nonnulli, gibbi quafi fani ad fenectutem ufque vitam degunt.

XVI.

*Nonnullis etiam vertebrae ab hac vel illa parte in latus moventur. Haec tamen vel omnia vel complura incidunt eo quod ſpina ab interiori parte depravetur.*

Antea jam diximus ſpinam ad latus converti orto ab ejus latere tuberculo quod ad ſe traheret ligamenta. Hoc Hippocrates fieri dixit *διὰ τοὺς τόνους*, id eſt per nervos.

XVII.

*Quosdam etiam in id vitium compellit una cum morbo habitus ille, quo jacere conſueverunt.*

*Τὸ μέντοι τῷ συῤῥεῖν μᾶλλον ὡς ἐπὶ τὸ ταπεινότερον, τὸ δέ τι καὶ τῷ θλίβεσθαι μᾶλλον, ἐφ' ᾧ κατάκειταί τις, εἰς τὴν τοῦ κυφώματος γένεσιν ἡ συντέλεια γίνεται. πρώτη δ' αἰτία καὶ κυριωτάτη τῶν φυμάτων καὶ τῶν ἄλλων νοσημάτων ἡ φυσικὴ τοῦ μέρους εὐπάθεια. δέδεικται γὰρ εἰς τὰ τοιαῦτα μόρια συῤῥεῖν τὰ περιττά.*

ιη'.

[374] (614) *Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖσι χρονίοισι κατὰ πνεύμονα νοσήμασιν εἰρήσεται. ἐκεῖ γάρ εἰσιν αὐτῶν χαριέσταται προγνώσιες περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.*

*Πολλὰ καὶ κατὰ τὸ βιβλίον τοῦτο γράψαι ἐπηγγείλατο μὴ σωζόμενα νῦν, ἃ τάχα μὲν οὐδ' ὅλως ἔγραψεν ἢ οὐκ ἐσώθη, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν παλαιῶν βιβλίων οὐκέτι σώζεται, περὶ ὧν τῆς ἀπωλείας πολλοῖς γέγραπται. περὶ δ' οὖν τῶν κατὰ πνεύμονα χρονίων εἴρηται μὲν πολλὰ κἀν τῷ μείζονι περὶ παθῶν, οὗ καὶ ἡ ἀρχή· ἣν ἡ τοῦ*

Concurrit ad fpinam gibbam efficiendam et quod materia magis confluat ad id quod humilius eft et quod pars in quam quis cubat magis comprimatur. Prima autem et praecipua caufa et tuberculi et cujuslibet vitii eft partium natura morbo opportunior. Demonftravimus enim ad ejusmodi partes concurrere ea quae fuperant.

XVIII.

*Verum de his agemus, quae de diutinis affectibus pulmonis: ibi enim de his futurorum pulcherrimae prognofticationes traduntur.*

Multa quoque alia in hoc libro fe pollicetur fcripturum quae nunc non exftant. Ea fortaffe vel non fcripfit vel interierunt, quemadmodum et multa alia antiquorum volumina quae nunc non exftant, de quorum interitu complures fcripferunt. De diuturnis igitur affectibus pulmonis multa habentur et in majori libro de morbis, cujus

πνεύμονος ἀρτηρίη ἑλκωθῇ. εἴρηται δὲ κἀν τῷ πρώτῳ περὶ νούσων, οὐκ ὀρθῶς ἐπιγεγραμμένῳ, οὗ ἡ ἀρχή· ὃς ἂν περὶ ἰήσιος ἐθέλῃ ἐρωτᾷν ὀρθῶς καὶ ἐπερωτώμενος ἀποκρίνεσθαι. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐν ἑτέρῳ τούτων ἃ νῦν ἐπηγγείλατο τελέως διώρισται.

ιθ'.

Ὅσοισι δὲ ἐκ καταπτώσιος ῥάχις κυφοῦται, ὀλίγα δὴ τούτων ἐκρατήθη, ὥστε ἐξιθῦναι.

Ἄχρι νῦν ἔγραψε περὶ τῆς ἔξωθεν αἰτίας διαστρεφομένης ῥάχεως. ὅσα δὲ ἀπὸ τῆσδε τῆς ῥήσεως ἐφεξῆς γέγραπται πάντα περὶ τῶν ἐκ καταπτώσεως ἢ τινος πληγῆς βλαπτομένων τοὺς σφονδύλους εἴρηται καὶ ἔστι τὰ πλεῖστα σαφῆ, πλὴν εἴ που δέοι παραλελειμμένην αἰτίαν προσθεῖναι, καθάπερ καὶ νῦν τὰ ὀλίγα κατὰ τὴν ῥάχιν παραρθρημάτων ἐπανορθοῦται. καίτοι τούτου νῦν δυνάμενος τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς ἐφεξῆς αὐτὸς ἐνδείκνυται, γιγγλυμοειδῶς εἰπών,

initium eft: fi pulmonis arteria exulceretur; atque etiam in primo libro de morbis, qui non recte ita infcribitur, cujus initium eft: qui utique interrogare de curatione recte velit rogatusque refpondere. Sed in neutro horum plene exfequitur quae hic pollicetur.

XIX.

*Quibuscunque candentibus gibba fpina fit, paucis ita convalefcit ut dirigatur.*

Adhuc fcripfit de fpina citra exteriorem caufam depravata. Quae deinceps adfcribit omnia funt de vertebris, quae ob cafum vel ictum aliquem laeduntur. Pleraque autem plena funt, nifi ficubi opus fit omiffam caufam adjicere, quemadmodum et nunc quum afferit, raro luxatam fpinam reftitui. Cujus rei caufam, etfi nunc afferre po-

τοὺς σφονδύλους συγκεῖσθαι, ὅταν εἷς τις ἐξ αὐτῶν καθ' ὁντιναοῦν τρόπον ἐκπίπτῃ εἰς τὴν τῆς διαρθρώσεως, χαλεπώτατόν ἐστιν ἐμβιβάσαι, πολλῶν μὲν ἀποφύσεων οὐσῶν, πολλῶν δὲ κοιλοτήτων ἐν ἑκάστῃ, τοῦτο γὰρ καὶ δι' αὐτῆς τῆς ὄψεως ἐπὶ τῶν ὀστῶν ἐμάθετε.

---

κ'.

*Τοῦτο μὲν γὰρ αἱ ἐν τῇ κλίμακι κατατάσιες οὐδὲν ἀπεξήθυναν, ὧν γε ἐγὼ οἶδα. χρέονται γὰρ οἱ ἰητροὶ μάλιστα αὐτῇ οὗτοι οἱ ἐπιθυμέοντες ἐκχαυνοῦν τὸν πολὺν ὄχλον. τοῖσι γὰρ τοιούτοισι ταῦτα θαυμάσιά ἐστιν, ἢν ἢ κρεμάμενον ἴδωσιν ἢ ῥιπτούμενον ἢ ὅσα τοῖσι τοιούτοισιν ἔοικε καὶ ταῦτα κληΐζουσιν ἀεὶ καὶ οὐκέτι αὐτοῖσι μέλει ὁκοῖόν τι ἀπέβη ἀπὸ τοῦ χαρίσματος, εἴτε κακὸν εἴτε ἀγαθόν. οἱ μέντοι ἰητροὶ οἱ τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντες σκαιοί εἰσιν, οὓς ἔγωγε ἔγνων. τὸ μὲν γὰρ ἐπινόημα ἀρχαῖον, καὶ ἐπαινέω ἔγωγε σφόδρα τὸν πρῶτον ἐπινοήσαντα καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν ὅ τι μηχάνημα κατὰ φύ-*

tuiffet, in fequentibus demonftrat quum fcribit, vertebras cardinis modo inftructas, ita ut ubi una aliqua quovis modo exciderit in fuam fedem magno negotio revertatur, quum in fingulis multi proceffus fint, multi finus. Hoc autem et adfpectu ipfo in offibus didiciftis.

---

XX.

*Jam vero intenfio quae fuper fcalam adhibetur nullum quod fciam reftituit. Ea potiffimum utuntur medici qui apud vulgus videri volunt magnum aliquid moliri. Apud hos enim admirandum eft, fufpenfum hominem intueri vel projectum vel tale quidpiam, femperque haec ab ipfo laudantur, cui nec ultra curae eft quinam affectus fequatur ex hujusmodi praefidio, bonusne an malus. Medici vero qui haec ftudent rudes funt, quos quidem novi. Inventio quidem vetufta eft, atque ego fane primum autorem laudo, non folum hujus, fed cujusque machinamenti fecundum naturam excogitati;*

σιν ἐπενοήθη. οὐδὲν γάρ μοι ἄελπτον, εἴ τις καλῶς σκευάσας κατασείσειε, κἂν ἐξιθῦναι ἔνια. αὐτὸς μέντοι κατῃσχύνθην πάντα τὰ τοιουτότροπα ἰητρεύειν οὕτω, διὰ τοῦτο ὅτι πρὸς ἀπατεώνων μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι τρόποι.

---

[375] Ἐπειδὴ προηγεῖσθαι χρὴ πάσης ἐμβολῆς ἄρθρων ἀντιτάσεις, ὡς ἐδείξαμεν, ἔστιν ἀναγκαῖον κἀπὶ τῶν ὀστῶν, ἔστι κἀπὶ τῶν κατὰ ῥάχιν ὡσαύτως πράττειν. ὅπως μὲν οὖν ἀντιτείνειν ὠφελίμως χρὴ μετὰ τόδε διδάξει· νυνὶ δὲ διαλέγεται περὶ τῶν κακῶς γιγνομένων κατατάσεων, ἔθος ὂν αὐτῷ ποιεῖν οὕτως, ὡς ἤδη δέδεικται διὰ τῶν ἔμπροσθεν. δεῖ γὰρ ἐλέγχειν πρότερον ὅσα κακῶς ποιοῦσιν ἔνιοι τῶν ἰατρῶν, εἶθ' οὕτως διδάσκειν τὰ βελτίω. κατασπώντων οὖν πολλῶν διὰ κλίμακος τὰ κατὰ ῥάχιν παραρθρήματα, μάλιστα μὲν φησι μηδ' ἀνύειν τι τὴν ἐπίνοιαν ταύτην. εἰ δ' ἄρα βούλοιτό τις χρῆσθαι, διδάσκει τρόπους οἷς χρῷτο ἄν τις κάλλιστα. πρόκειται γὰρ ἐν τῇ κατατάσει τὴν μὲν ἄνω τάσιν τῆς ῥάχεως ἐργάσασθαι διὰ τῶν δεσμῶν, οὓς περιβάλλομεν πλη-

*minime enim diffido, nonnulla reftitui poffe, fi quis recte praeparans concutiat; fed turpe exiftimavi ejusmodi morbis ita mederi, quum ejusmodi machinationes magis fint impoftorum.*

---

Quoniam, ut oftendimus, in omnibus articulis reftituendis praecedere debet in diverfas partes extenfio, eandem quoque ad fpinae offa neceffe eft adhibere. Qua vero ratione intendere in diverfa conveniat, in fequentibus docebit. Nunc de ea intenfione loquitur quae minus recte adhibetur, quod facere confuevit, ficut in prioribus jam monftratum eft. Primo enim rejicienda funt quaecunque male a quibusdam medicis fiunt, deinceps tradenda funt falubriora. Igitur quum medici complures luxatam fpinam per fcalam extendant, afferit in primis ejusmodi inventionem nihil proficere; fi quis tamen ea uti velit, docet quomodo facere id optime poffit. Ergo in intendenda fpina propofitum eft fuperiorem partem intendere per

σίον τοῦ πεπονθότος μέρους, τὴν δὲ κάτω διὰ τοῦ βάρους τοῦ σώματος. πρὸς τοῦτον οὖν ἀποβλέπων τὸν σκοπὸν ἀκολουθήσεις τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις ἐφεξῆς· ἔστι γὰρ τὰ πλεῖστα σαφῆ.

κα'.

*Ὅσοισι μὲν οὖν ἐγγὺς τοῦ αὐχένος ἡ κύφωσις γένηται, ἧσσον εἰκὸς ὠφελέειν κατατάσιας ταύτας τὰς ἐπὶ κεφαλήν· μικρὸν γὰρ τὸ βάρος ἡ κεφαλὴ καὶ τὰ ἀκρώμια τὰ καταῤῥέποντα. ἀλλὰ τούς γε τοιούτους εἰκὸς ἐπὶ τοὺς πόδας κατασεισθέντας μᾶλλον ἐξιθυνθῆναι. μείζων γὰρ οὕτως καταῤῥοπίη ἐπὶ τὰ τοιαῦτα. ὅσοισι δὲ κατωτέρω τὸ ὕβωμα, τούτοισιν εἰκὸς μᾶλλον ἐπὶ κεφαλὴν κατασείεσθαι. εἰ οὖν τις ἐθέλει κατασείειν, ὀρθῶς ἂν ὧδε σκευάζοι. τὴν κλίμακα χρὴ σκυτίνοισιν ἐν ὑποκεφαλαίοισι πλαγίοισιν ἢ ἐριννεοῖσι καταστρῶσαι εὖ προσδεδεμένοισιν ὀλίγῳ πλέον καὶ ἐπὶ μῆκος καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἢ ὅσον ἂν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου κατάσχοι.*

vincula prope affectum locum injecta, inferiorem per corporis pondus. Ad hoc itaque spectans quae ab ipso subjiciuntur percipies. Maxima enim ex parte clara sunt.

XXI.

*Quibus prope cervices spina gibba fit, par est minus succurri intensione adhibita per caput deorsum demissum: parum enim ponderis habent caput et utrimque lati scapularum ossis summitas, quum deorsum spectant; sed hos verisimile est in pedes deorsum concussos magis restitui, in eam enim partem demissi majus pondus habent. At quibus infra gibba fit, hos concutere magis convenit capite deorsum spectantes. Si quis igitur concutere velit, rem sic recte molietur. Scalam sternere scorteis pulvinis transversis debet vel ex lana bene alligatis ac paullo plus et longitudinis et latitudinis scalae tenentibus quam occupet hominis corpus.*

Ἐπειδὴ πάσχει ἡ ῥάχις, ἤτοι πλησίον τῆς ἄνωθεν ἀρχῆς ἢ τῇ κάτω τελευτῇ ἢ κατά τι τῶν μεταξὺ περὶ πρώτης λόγον ποιεῖται βλάβης τῆς ἐγγὺς τοῦ τραχήλου γιγνομένης. ἐπὶ ταύτης οὖν εἴ τις ἐπὶ κλίμακος τὸν πεπονθότα κρεμάσειεν ἐκ τῶν ποδῶν, ὡς εἰώθεισαν ἔνιοι τῶν κατ᾽ αὐτὸν ἰατρῶν ποιεῖν, οὐκ ἂν εἰς τὸ κάτω γένοιτο τάσις ἀξιόλογος, ὡς ἂν μικροῦ βάρους ὄντος τοῦ κατὰ τὸν αὐχένα καὶ τὴν κεφαλήν. εἰ δὲ κάτω τὸ πάθος εἴη, πλησίον τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, μάλιστα ἐλπίσειέ τις ἀνύσαι τὴν κατάτασιν, ἐξ οἷ γραφή τις ἂν πως κάλλιστα.

κβ'.

Ἔπειτα τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον κατακλῖναι ἐπὶ τὴν κλίμακα χρὴ, κἄπειτα προσδῆσαι μὲν τοὺς πόδας παρὰ τὰ σφυρὰ πρὸς τὴν κλίμακα μὴ διαβεβῶτα ἐν δεσμῷ εὐόχῳ (615) μὲν, μαλθακῷ δέ. προσδῆσαι δὲ κατωτέρω ἑκάτερον τῶν γουνάτων καὶ ἀνωτέρω προσδῆσαι καὶ κατὰ τὰ ἰσχία. κατὰ δὲ τοὺς κενεῶνας καὶ κατὰ τὸ στῆθος χαλαρῇσι ταινίῃσι περιβαλέειν οὕτως, ὅκως μὴ κωλύωσι τὴν κα-

Quum ſpina vel prope initium laedatur vel prope finem vel in medio ſpatio, primo agit de noxa ipſius prope cervices. Ergo in hoc caſu, ſi quis ſuper ſcalam a pedibus hominem ſuſpendat, ſicut nonnulli medici Hippocratis ſedulo conſueverunt, nulla fere intenſio fiet ab inferiori parte, quum parum ponderis ſit in capite et in cervicibus; ſed ſi in ima vitium ſit prope os ſacrum, maxime ſperare quis poterit, hujusmodi vim ab inferiori parte abunde futuram. Subdit deinceps qua ratione id optime fiat.

XXII.

*Poſt haec homo ſuper ſcalam reſupinetur, dein pedibus non divaricatis juxta talos ad ſcalam alligetur vinculo quod quidem firmiter ac ſine compreſſu teneat, ſed molle ſit; vinciatur item et ab inferiori et a ſuperiori parte circa utrumque genu et tum circa coxas circa*

*τάσεισιν. τὰς δὲ χεῖρας παρὰ τὰς πλευρὰς περιτείναντα προσκαταλαβεῖν πρὸς αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ μὴ πρὸς τὴν κλίμακα.*

---

[376] *Σαφῶς διερχόμενος ἅπαντα εὔοχον καλεῖ δεσμῶν τὸν εὐοχοῦντα, τουτέστιν ἀσφαλῶς τε ἅμα καὶ ἀθλίπτως.*

---

κγ'.

*Ὅταν δὲ κατασκευάσῃς οὕτως, ἀνέλκειν τὴν κλίμακα καὶ πρὸς τύρσιν τινὰ ὑψηλὴν ἢ πρὸς ἀέτωμα οἴκου.*

---

*Τύρσιν μὲν τὸν πύργον ἀκούειν χρὴ, οἴκου δὲ ἀέτωμα τὸ ὑψηλότατον μέρος· οὕτω γὰρ ὀνομάζουσι τὰς εἰς ὕψος ἀνατάσεις τῆς ὀροφῆς τριγωνοειδεῖς. εἰ μὲν γὰρ ἡλιαστήριον ποιήσει τις ἀντὶ κεράμου, ποιήσει τὴν ὀροφὴν ἐνεπίπεδον, οὐκ ἀλέαν ἴσχουσαν ἐργάσεται. κέραμον δὲ ἐπιτιθεὶς εὐαπόῤῥυτον αὐτῇ τὸ ὕδωρ τὸ ὄμβριον εἶναι βούλεται. κατὰ τοῦτ' οὖν ὑψηλὸν ἐργασάμενος τὸ μέσον τῆς ὀροφῆς κατὰ*

*ilia insuper et pectus, habena ita lata ut concuti non prohibeatur, sed brachia juxta latera extensa ad ipsum corpus, non ad scalam religentur.*

---

Exprimit omnia evidenter; vinculum quod firmiter ac sine compressu teneat *εὔοχον* dixit.

---

XXIII.

*Scala ita praeparata attrahenda est ad turrim altam vel ad culmen domus.*

---

Turrim dixit *τύρσιν*, culmen vero domus, id est altissimam partem ipsius *ἀέτωμα*. Ita enim appellant eam tecti partem quae attollitur in speciem trianguli. Si quis etiam solarium faciat, pro tegulis tectum struet planum, quod calorem non prohibeat; sed si tegulae imponantur, propositum est ut pluvialis aqua possit effluere. Hac igi-

τὸ μῆκος ἐκ τῶν ὀπίσω πρὸς τὸ πρόσω τεταγμένον, οὕτω γὰρ ἐντεῦθεν ἐφ' ἑκατέρων τῶν πλαγίων τοίχων καταγῇ τὴν ὀροφὴν ταπεινὸς μόνην, ὥσπερ τινὰς δὲ τὰς πτέρυγας καθημένας· οὕτω γὰρ ἐοίκασιν εἰκάσαντες οἱ παλαιοὶ καλέσαι τοῦτο τῆς οἰκίας τὸ μέρος, ἀετὸν δὲ καὶ οἵδε, καθάπερ καὶ ὁ Πίνδαρός φησιν ἐν ταῖς Πλειάσιν·

> Χρύσεα δ' ὀξύπτερα αἰετοῦ ἄειδον κληδόνες.

καὶ Εὐριπίδης ἐν Ὑψιπύλῃ φησίν·

> Ἰδοὺ πρὸς αἰθέρα ἐξαμμιλλῆσαι κόραι.
> γραπτοὺς οἴσι πρόσβλεπον τύπους.

ὅτι δὲ καὶ ἡ τύρσις πύργον σημαίνει μάρτυς ἀξιόπιστος καὶ ὁ Διοκλῆς ὁ Καρύστιος ταύτην τὴν νῦν εἰρημένην λέξιν παραφράζων ἐν τῷ περὶ ἐπιδέσμων βιβλίῳ κατὰ τόνδε τὸν τρόπον ἔγραψεν· ἀνέλκειν δὲ τὴν κλίμακα πρὸς πύργον ὑψηλὸν ἢ οἰκίας ἀετόν.

---

tur de caufa medium tectum in longitudinem a priori et pofteriori parte attollitur, utrimque autem a parietibus humile eft. Majores igitur ad exemplum alarum demiffarum hanc partem domus ab aquila videntur ἀετὸν appellaffe, quo vocabulo tectum appellat et Pindarus in Pleiadibus ubi ait:

> Χρύσεα δ' ὀξύπτερα αἰετοῦ ἄειδον κληδόνες.

Et Euripides in Hypfipyle quum inquit:

> Ἰδοὺ πρὸς αἰθέρα ἐξαμμιλλῆσαι κόραι
> γραπτοὺς οἴσι πρόσβλεπον τύπους.

Quod τύρσιν turrim fignificet idoneus teftis Diocles Caryftius, qui juxta verba (παράφρασιν Graeci dicunt) locum hunc exponit in libro de fafciis. Inquit igitur, attrahenda fcala eft ad turrim altam vel ad culmen domus: ubi turrim, quam Hippocrates τύρσιν, πύργον dixit.

---

κδ'.

*Τὸ δὲ χωρίον ἵνα ὅκου κατασείεις, ἀντίτυπον ἔστω. τοὺς δὲ ἀνατείνοντας εὐπαιδεύτους χρὴ εἶναι, ὅκως ὁμαλῶς καὶ καλῶς καὶ ἰσοῤῥόπως καὶ ἐξαπιναίως ἀφήσωσι καὶ μήτε ἡ κλῖμαξ ἑτεροῤῥοπος εἰς γῆν ἀφίξεται μήτε αὐτοὶ προπετέες ἔσονται.*

---

Πρὸς ὑψηλόν τι τὴν ἀρχὴν τῆς κλίμακος ἀναλαβὼν ἔχουσαν ἐπιδεδεμένον, ὡς εἴρηκε, τὸν ἄνθρωπον ἀφίησιν ἀθρόον ἐπ' ἐδάφους, ἵνα προσπεσούσης τῆς διαγηθείσης σφοδρῶς ἡ ῥάχις εἰς τὴν κατὰ φύσιν χώραν ἐμβιβάσῃ τὸν παρηρθρηκότα σφόνδυλον. εὔλογον οὖν ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ σκληρὸν εἶναι καὶ ἀντίτυπον τὸ ἔδαφος. εἰ γὰρ οὕτως εἴη μαλακὸν, ὡς εἰκὸς, ἐκλύει τὴν διάσεισιν τῆς ῥάχεως, οὐδὲν ἂν γένοιτο πλέον.

---

κε'.

*Ἀπὸ μέντοι τύρσιος ἀφιεὶς ἢ ἀπὸ ἱστοῦ καταπεπηγότος καρχήσιον ἔχοντος ἔτι μᾶλλον ἄν τις σκευάσαιτο, ὥστε*

XXIV.

*Locus autem ſuper quem concuti homo debet, renitatur; qui vero ſurſum attrahunt non ignari ſint, ut aequaliter, recte et in neutram partem inclinantes repenteque demittant, ne ſcala in alteram partem inclinata ad terram perveniat, neve ipſi in priorem partem convertantur.*

---

Summam ſcalam a ſublimiori loco ſuſpenſam, quae, ut dictum eſt, alligatum hominem habeat, in pavimentum ſubito demittit ut cadente hac atque concuſſa recondantur ſpinae vertebrae ſuo loco motae. Merito autem ad hunc uſum duro et renitenti pavimento eſt opus; nam ſi ita molle ſit ut cedat, ſpinae concuſſus remittitur ac ſine ullo effectu res erit.

---

XXV.

*Ubi vero a turri demittas vel a malo qui carcheſium habeat annexum, commodius adhuc rem parabis, ſi a*

ἀπὸ τροχιλίης τὰ χαλώμενα εἶναι ὅπλα ἢ ἀπὸ ὄνου. ἀηδὲς μὴν καὶ μακρηγορεῖν περὶ [377] τούτων. ὅμως δὲ ἐκ τουτέων ἂν τῶν κατασκευῶν μάλιστα ἄν τις κατασεισθείη. εἰ μέν τι κάρτα ἄνω εἴη τὸ ὕβωμα, δέοι δὲ κατασείειν, πάντως ἐπὶ πόδας λυσιτελέει, ὥσπερ ἤδη εἴρηται. πλείων γὰρ οὕτω γίνεται ἡ καταῤῥοπίη ἐπὶ ταῦτα.

Ἐπειδὴ τὴν κλίμακα πρὸς ὑψηλόν τι χωρίον ἀνατεθεῖσαν ἀφεῖσθαι χρὴ κατὰ τῆς γῆς ἐξαίφνης τε καὶ ὁμαλῶς καὶ ἰσοῤῥόπως, ἄμεινον εἶναί φησι τοὺς δέσμους αὐτῆς περὶ τροχιλίας ἑλίττεσθαι· καὶ γὰρ εὔδρομον τὴν κίνησιν οὕτως ἐργασόμεθα καὶ ὁμαλὴν καὶ ἰσόῤῥοπον. ἔμπροσθεν τύρσεως καὶ ἀετώματος οἴκου μνημονεύσας μόνον, νῦν καὶ ἱστὸν προσέθηκε διπλοῦν, οὗ δῆλον ὅτι τὸ μέγιστόν τε καὶ ὄρθιον ξύλον ὡς κατὰ τὸ ἄνω πέρας ἐπιτίθεται, ἄλλο δὲ ξύλον θέσιν ἐγκαρσίαν ἔχον ὡς πρὸς τὸν ἱστὸν, ἐξ οὗ ξύλου τὸ ἱστίον ἐξῆπται. διαφέρει γὰρ ἱστίον εἰπεῖν ἐν ταῖς

*trochlea vel ab axe funes demittas. Sed molestum est in his longius immorari. Per has tamen machinationes concuti quis maxime poterit. Quod si spina in parte admodum superiori gibba fuerit, atque omnino concuti hominem oporteat, expedit in pedes concuti, ut jam dictum est; hoc siquidem pacto magis in inferiorem partem compelletur.*

Quum scala ex sublimiori aliquo loco suspensa in terram demittenda sit, repente aequaliter et in neutram partem inclinata satius est, inquit, vincula ipsa circa trochleas volvi: sic enim facile, aequaliter et sine inclinatione ducentur. Antea turris tantum et cacuminis domus mentionem fecit, nunc malum adjungit quem ἱστὸν appellat significans maximum atque erectum tignum, cui summo superpositum est aliud lignum transversum, a quo suspenditur velum quod ἱστίον Graece nuncupatur. Differunt enim inter se ἱστίον trium syllabarum et ἱστὸς dua-

τρισὶ συλλαβαῖς ἢ ἱστὸν ἐν δυοῖν. ἱστὸς μὲν γὰρ, ὡς εἶπον, ὀνομάζεται τὸ κατὰ τῆς νηὸς ἐμπεπηγὸς ὀρθὸν ξύλον, ἱστίον δὲ ἡ φυσωμένη πρὸς τῶν ἀνέμων ὀθόνη. τοὺς δὲ κατὰ τὴν ἄνω τελευτὴν τοῦ ἱστοῦ κάλους ὀνομάζουσι καρχησίους. ἔστ' ἂν οὖν ἱστῷ μέλλῃ χρῆσθαι πρὸς τὸ κρεμάσαι τὴν κλίμακα διὰ τροχιλιῶν τε καὶ καρχησίων, ἐργάζου τοῦτο. χεῖρον δ' οὐδὲν εἶναί φησι καὶ ὀνίσκοις εἰς τὰ τοιαῦτα χρῆσθαι. καλεῖ δ' οὕτως δηλονότι τοὺς ἄξονας.

---

κστ'.

Ἑρμῆσαι μὲν χρὴ κατὰ μὲν τὸ στῆθος πρὸς τὴν κλίμακα προσδήσαντα ἰσχυρῶς, κατὰ δὲ τὸν αὐχένα ὡς χαλαρωτάτῃ ταινίῃ, ὅσον τοῦ κατορθοῦσθαι εἵνεκα καὶ αὐτὴν τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸ μέτωπον προσδῆσαι πρὸς τὴν κλίμακα· τὰς δὲ χεῖρας παρατανύσαντα πρὸς τὸ σῶμα προσδῆσαι, μὴ πρὸς τὴν κλίμακα. τὸ μέντοι ἄλλο σῶμα ἄδετον εἶναι χρὴ, πλὴν ὅσον τοῦ κατορθοῦσθαι εἵνεκα ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ταινίῃ χαλαρῇ περιβεβλῆσθαι.

---

rum. Hoc ſiquidem vocabulo malus ſignificatur, qui, ut retuli, tignum eſt quod in navi erectum affigitur, ſed illo linteum quod a ventis inflatur; funes vero in ſummo malo carcheſii nominantur. Ergo ubicunque ad ſuſpendendam ſcalam malo utendum eſt, id efficiendum eſt per trochleas et carcheſios; nihil etiam deterius eſſe affirmat ad haec uti axiculis, quos appellat ὀνίσκους.

---

XXVI.

*Fulcire autem pectus debes ad ſcalam fortiter alligans atque item cervices habena valde laxa, quatenus quod exceſſit in ſuum locum revertatur; atque inſuper caput a fronte ad ſcalam devincire ac brachia extenta ad corpus, non ad ſcalam; reliquum tamen corpus ſolutum ſit; niſi quod pluribus locis habena laxa circumdetur, quatenus quod exceſſit in ſuum locum revertatur.*

---

*Λέλεκται μοι καὶ πρόσθεν ἕρματα τὰ ἐρείσματα καὶ ἑρμάσαι τὸ ἐρεῖσαι, καὶ τοῦτ᾽ εἶναι καὶ τὸ παρὰ τῷ ποιητῇ γεγραμμένον, ὑπὸ δ᾽ εἵρεον ἕρματα νηῶν.*

---

κζ΄.

*Ὅκως δὲ μὴ κωλύωσιν οὗτοι οἱ δεσμοὶ τὴν κατάσεισιν σκοπέειν τάδε. σκέλεα πρὸς μὲν τὴν κλίμακα μὴ προσδεδέσθω, πρὸς ἄλληλα δὲ ὡς κατὰ τὴν ῥάχιν ἰθύῤῥοπα ἔῃ, (616) ταῦτα μέντοι τοιουτοτρόπως ποιητέα, εἰ πάντως δέοι ἐν κλίμακι κατασεισθῆναι. αἰσχρὸν μέντοι καὶ ἐν πάσῃ τέχνῃ καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν ἰητρικῇ πολὺν ὄχλον καὶ πολλὴν ὄψιν καὶ πολὺν λόγον παρασχόντα, ἔπειτα μηδὲν ὠφελῆσαι.*

---

Ἐὰν μὲν μηδ᾽ ὅλως ὁ κατασειόμενος ἑρμασθῇ τὸ σῶμα, πρὸς τὴν κλίμακα δεθεὶς μόνον ἐκ τῶν ἄνω μερῶν [378] ἐκκυλισθήσεται ῥᾳδίως εἰς τὰ πλάγια μέρη. καταδεθεὶς δὲ αὖ πάλιν ἰσχυρῶς, ὡς ἀκίνητος εἶναι πρὸς τῆς κατασείσεως

In fuperioribus quoque oftendimus ἕρματα dici ab Hippocrate *fulcimenta* et ἑρμάσαι *fulcire;* atque hoc effe quod a poeta fcribitur: ὑπὸ δ᾽ εἵρεον ἕρματα νηῶν.

---

XXVII.

*Sed videndum eft ne hujusmodi vincula concuti hominem non finant. Crura vero non ad fcalam, fed inter fe vincienda, ut e regione fpinae dependeant: haec fiquidem ita admovere convenit, fi homo fuper fcalam omnino concutiendus fit. Turpe autem eft in omni arte nec minus etiam in medicina fine ullo profectu magnam adhibere turbam, magnum fpectaculum polliceri et multa verba facere.*

---

Quod fi homo qui concutitur nullis corporis partibus exceptis fuperioribus ad fcalam vinciatur, facile in latera devolvitur; at rurfus fi fortiter alligetur, ut immobilis fit, concuffu nihil levatur. Ambo haec igitur fpectantes

οὐδὲν ὀνήσεται. χρῆται γὰρ ἀμφοτέρων στοχαζόμενος, οὕτω δεσμεῖν αὐτὸν, ὡς μήτε ἀκίνητον εἶναι κατασειόμενον ὑπὸ τῆς τῶν δεσμῶν ἀσφαλείας σφιγγόμενον, ἀλλὰ μήτε χαλαρὸν οὕτως ἐπικεῖσθαι, ὡς κυλισθήσεσθαι εἰς τὰ πλάγια. κατεγνωκὼς δὲ τῆς τοιαύτης ἀντιτάσεως ὁ Ἱπποκράτης ὅμως ἔγραψεν, ὡς ἂν κάλλιστα σκευάσειεν αὐτὴν, ἐπειδὴ τοὺς χρωμένους ἑώρα, μηδ᾿ ὅλως κάλλιστα ποιεῖν τὸ ἔργον ἐπισταμένους, ἀλλὰ καὶ ὡς εἶπεν, οὐδὲν γάρ μοι ἄμεμπτον, εἴ τις καλῶς σκευάσας κατασείσειε κἂν ἐξῆς συνθεῖναι ἔνια.

κη'.

*Χρὴ δὲ πρῶτον μὲν γινώσκειν τὴν φύσιν τῆς ῥάχιος, οἵη τίς ἐστιν, ἐς πολλὰ γὰρ νοσήματα προσδέοι ἂν αὐτῆς.*

Ἐπισημαίνεσθαι βούλομαι κἂν ἅπαξ που καὶ ἀναμνῆσαι τῶν εἰρημένων τέ μοι κατὰ τὸ πρῶτον εὐθέως βιβλίον περὶ τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς, ἐν ᾧ γνώσῃ τὴν ἀναισχυντίαν τῶν ἐμπειρικῶν ἰατρῶν τολμησάντων Ἱπποκράτην

ita hominem vinciemus, ut neque immobilis fit, quum concutitur fub vinculis firmiter adftrictus; neque ita laxe fuper fcalam contineatur ut in latera devolvatur. Hippocrates autem hujusmodi extendendi rationem contemnens, quo tamen modo optime adhiberi poffet adfcripfit. Quandoquidem vidit, qui ea utuntur nefcire ipfam optime adhibere; huc accedit quod fuperius dixit: minime enim diffido nonnulla reftitui poffe, fi quis recte praeparans extendat.

XXVIII.

*In primis quidem cognofcendum eft quae fit natura fpinae, ad multos enim morbos ea opus eft.*

Notare femel alicubi volumus atque in memoriam educere quae a nobis dicta funt a principio in primo libro de ratione corporum incidendorum Hippocratis, in quo empiricorum impudentiam cognofces, qui audent Hip-

καλεῖν ἐμπειρικόν. ἐμπειρικώτατος μὲν γὰρ ἦν ἁπάντων τῶν κατὰ τὴν ἰατρικὴν τέχνην καὶ μάλιστα τῇ πείρᾳ προσέχων νοῦν καὶ πάντα ταύτῃ δοκιμάζων, ἵνα δ' ὅλως ἀφίκηται πολλαῖς ἐπινοίαις χρώμενος λογικαῖς ἀνατομήν τε μάλιστα σπουδάζων, ὡς ὠφελοῦσαν ἱκανῶς τὴν τέχνην, ὅπερ καὶ νῦν ἐδήλωσε σαφῶς, τὴν φύσιν τῆς ῥάχεως ἀξιῶν γινώσκειν, ἣν ἄχρηστόν φασιν οἱ ἐμπειρικοὶ, καθάπερ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων μορίων.

κθ'.

*Τοῦτο μὲν γὰρ τὸ πρὸς τὴν κοιλίην ῥέπον οἱ σφόνδυλοι ἐντὸς ἄρτιοί εἰσιν ἀλλήλοισι.*

*Τῶν σφονδύλων τὸ μὲν ὀπίσω μέρος ἀπόφυσιν ὀξεῖαν ἔχει χονδρώδη κατὰ τὸ πέρας, ἣν ὀνομάζουσιν ἄκανθαν, τὸ δ' ἀντικείμενον τούτῳ τὸ πρόσω τε καὶ ἐντὸς, ἑκάτερον μὲν γὰρ ὀνομάζεται, χόνδρῳ μὲν ἐπαλείφεται καὶ αὐτό. πε-*

pocratem appellare empiricum. Fuit enim omnium qui medicinam exercuerunt maxime experiens maximeque experimentorum ſpectator, iisque omnia comprobavit quae multis fretus rationalibus argumentis invenit, potiſſimumque rationi corporum incidendorum operam dedit, ut quae mirum in modum ad artem conferat, quod nunc aperte docet, quum ſpinae naturam intelligi velit, quam empirici non ſecus quam ceterarum partium omnium eſſe inutilem dicunt.

XXIX.

*Vertebrae igitur ab interiori parte, qua ad ventrem ſpectant, inter ſe ſunt aequales.*

Vertebrae a poſteriori parte proceſſum exigunt acutum extrema parte cartilaginoſum, qui ſpina nuncupatur; a contraria vero, priori ſcilicet ſive interiori, utroque enim vocabulo nuncupatur, aeque cartilaginem ſuperje-

*περιφερὴς δέ ἐστι καὶ λεῖον οὐδεμίαν ὀξεῖαν ἀπόφυσιν ἔχον, οὐδ᾽ ὅλως ἐξοχήν τινα βραχυτάτην, ὥσπερ ὀπίσω τε καὶ τῶν πλαγίων ἔχει. ὁποῖαι μὲν οὖν εἰσιν ἑκάστῳ τῶν σφονδύλων αἱ ἀποφύσεις, ἐπί τε τῶν σκελετῶν εἶπεν, εἰρημένον νῦν περὶ τῶν σφονδύλων, οὓς κατὰ τὰ ἔνδον μέρη κέκληκεν ἀρτίους, τουτέστιν ἀπηρτισμένους αὐτῶν τε καθ᾽ ἑαυτῶν ἕκαστον, ἐν τε τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίᾳ, διότι γὰρ οὔτ᾽ ἐξοχή τις αὐτοῖς ἐστιν ἐνταῦθα καὶ κατὰ πᾶν ἀλλήλοις ἐφαρμόττουσιν, ἀρτίους αὐτοὺς ὠνόμασεν εἶναι πρὸς ἀλλήλους, οἷον ἀπηρτισμένους ὁμιλοῦντας.*

---

λ'.

[379] *Καὶ δέδενται πρὸς ἀλλήλους δεσμῷ μυξώδει καὶ νευρώδει ἀπὸ χόνδρων ἀποπεφυκότι ἄχρι πρὸς τὸν νωτιαῖον.*

---

*Ἀκριβῶς πάνυ διηγήσατο τὴν φύσιν τῆς συμβολῆς τῶν σφονδύλων. οὐ γὰρ διὰ πολλοῦ, καθάπερ ᾠήθησάν τινες,*

ctam habent, qua rotundae ſunt et leves nullumque acutum proceſſum exigunt, neque prorſus eminentiam aliquam vel breviſſimam, quemadmodum et a poſteriori parte et a latere. Quales igitur ſingularum vertebrarum proceſſus ſint ex cadavere arido intelliges. Ex quo planum etiam fiet id quod ait, vertebras ab interiori parte eſſe aequales, hoc eſt aequari ſingulas qua inter ſe junguntur. Quoniam igitur ea parte nullum proceſſum habent aptiſſimeque inter ſe conveniunt, aequales inter ſe eſſe dixit, hoc eſt aequari ea parte qua cohaerent.

---

XXX.

*Alligantur autem inter ſe mucoſo ac nervoſo ligamento, quod a cartilagine orſum uſque ad ſpinae medullam progreditur.*

---

Naturam commiſſurae vertebrarum ad unguem indicat. Non enim alte admodum unitatem coeunt a parte

ἑνοῦνται καὶ συμφύονται κατὰ τὴν ἔνδον χώραν, οὕτω γὰρ ἂν ταῖς ἐπὶ πλέον ἀνακλάσεσι πρὸς τοὐπίσω τῆς ῥάχεως ἤτοι τελέως ἀντέλεγον ἢ διεσπῶντο. νυνὶ δὲ, οὐ γὰρ συμπεφύκασιν, ἀλλ' ὡς ἔχει δεσμῷ δέδενται μυξώδει καὶ νευρώδει, διὰ τοῦτο κίνησίν τινα βραχεῖαν ἔχουσι καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, οὐκ ἂν ἔχοντες, εἰ συναποπέφυκεσαν· οὔτε δεσμὸς αὐτῶν ἐξήκει μέχρι τοῦ νωτιαίου. περίκειται γὰρ ἐν κύκλῳ τούτῳ μετὰ τὴν τραχεῖαν μήνιγγα. πρώτης μὲν οὖν αὐτὸν περιειληφυίας τῆς δέσεως, ὥσπερ καὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἐφ' ὃν δὲ παχείας εἶπεν ἔξωθεν τοῦ προειρημένου δεσμοῦ. περιττότερον γὰρ τοῦτο τῷ νωτιαίῳ παρὰ τὸν ἐγκέφαλον ὑπάρχει σκέπασμα προβλήματος, ὅπως μὴ πονήσῃ προσκόπτων τοῖς ὀστοῖς τῶν σφονδύλων ἐν τῇ κινήσει τῶν ὀστῶν τῆς ῥάχεως. αὐτοῖς δὲ τοῖς σφονδύλοις ὁ σύνδεσμος μυξώδης ἐγένετο, τουτέστι γλίσχρος καὶ οἷον φλεγματώδης ἕνεκα τοῦ καὶ τὴν κίνησιν ἑτοιμοτέραν εἶναι τοῖς σφονδύλοις καὶ αὐτὸν τὸν σύνδεσμον ἀπαθέστερον· ἀποῤῥήγνυται γὰρ ἐν ταῖς κινήσεσι τὰ ξηρὰ καὶ τὰ ἄνικμα. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἱμαν-

interiori, ficut nonnulli exiftimarunt; nam ficubi in pofteriorem partem plurimum curvanda fpina effet, vel ex toto retinerentur vel divellerentur. Nunc autem res aliter habet, quum non coeant in unitatem, fed veluti vinculo alligentur mucofo nervofoque, atque idcirco leniter aliquid hac parte moventur, qua nullo modo motae fuiffent, fi continuarentur. At neque vinculum earum ad fpinae medullam ufque pertinet, fed interjecta afpera membrana in orbem medullam ipfam complectitur, quae non fecus ac cerebrum tenui membrana primo velatur, poftea craffiori; fed praeter ea quae in cerebro funt fpinae medulla fepta eft hoc tegmento, quod vim habet prohibendi ne doleat, quum vertebrarum offibus offenditur, ubi fpina movetur. Circa ipfas autem vertebras innatum eft vinculum mucofum, hoc eft glutinofum et quafi pituitae plenum, ut vertebrae promptius moveantur ipfumque vinculum minus laedatur. In vehementi enim motu abrumpuntur quae ficca funt et fine humore, atque id-

τας ἀλείφουσιν, οἷς ἐπὶ τῶν ὀχημάτων τε καὶ αὐτῶν τῶν ὑποζυγίων χρῶνται. καίτοι τὸν αὐτὸν τοῦτον τὸν μυξώδη χυμὸν ἐν ἅπασι τοῖς ἄρθροις εὑρεῖν ἐστι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

λα'.

*Ἄλλοι δέ τινες τόνοι νευρώδεες διαντέοι, πρόσφυτοι παρατέτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν.*

Διαντέους μὲν ἀκούειν χρὴ τοὺς ἄνωθεν κάτω διήκοντας ἐπὶ πολὺ μακρούς. οὐ μὴν ἔχω γε γράφειν διὰ τί νευρώδεις εἶπε τοὺς παρατεταμένους τόνους τῶν σφονδύλων. οὐ γὰρ νευρώδεις εἰσὶν, ἐχρῆν εἰπεῖν, ἀλλὰ νεῦρα πλὴν τοὺς ἰσχυροὺς νευρώδεις ὠνόμασε. παρατέτανται δὲ νεῦρα σαφῶς μὲν ἑκάστῳ σφονδύλῳ καθ' ὅλον τὸν θώρακα, περὶ ὧν ἄνωθεν γενέσεως ἐν ταῖς ἀνατομαῖς ἐθεάσασθε δεικνύντος μου, κατὰ μὲν τὸν τράχηλόν τε καὶ τὴν ὀσφῦν ἐπίκεινται μύες τοῖς σφονδύλοις, καθ' ὃν φέρονται τὰ νεῦρα.

circo qui loris ad vehicula et jumenta utuntur ipfa inungunt, quamquam ejusmodi mucofus humor in omnibus articulis ob eandem caufam invenitur.

XXXI.

*Quaedam alia etiam ligamenta nervofa perpetua adnafcuntur et hinc atque hinc a lateribus ipfarum intendunt.*

Perpetua ligamenta intellexit quae a fuperiori parte deorfum feruntur plurimum longa. Nihil tamen habeo quod fcribam, quamobrem ligamenta quae juxta intendunt nervofa dixerit. Dicendum enim fuit non nervofa, fed nervi, nifi fi valida appellavit nervofa. Nervi autem evidenter per univerfum thoracem juxta unamquamque vertebram intendunt, quorum fuperiorem originem in corporibus incidendis demonftravimus; ad cervices autem et lumbos fuper vertebras mufculi funt per quos feruntur nervi.

λβ'.

*Αἱ δὲ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν κοινωνίαι ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδηλώσονται, ὅσαι τε καὶ οἷαι καὶ ὅθεν ὡρμημέναι καὶ ἐν οἴησιν οἷα δύνανται.*

[380] *Καὶ περὶ τούτων ἐμάθετε κατὰ τὰς ἀνατομὰς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑπομνημάτων ἔχετε φλεβῶν μὲν καὶ ἀρτηριῶν ἀνατομὴν γεγραμμένην, ὥσπερ γε καὶ νεύρων. ἀκριβέστερον δὲ κατὰ τὴν τῶν ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων πραγματείαν. οὐκοῦν χρὴ μηκύνειν ἔτι περὶ αὐτῶν γράφοντα ἐνταυθοῖ, μηδ' αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐθελήσαντος ἅπασαν αὐτῶν τὴν φύσιν διελθεῖν κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον, ἀλλ' ἀναβαλλομένου, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλά. σώζεται δὲ οὐ κατὰ τὰ προκείμενα νῦν ἐν τῷ λόγῳ χωρία φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν συγγραφή. ἐπὶ δὲ τῶν παρατεταμένων τοῖς σφονδύλοις μερῶν (617) ὑπομνηματικῶς, οὐ συγγραφικῶς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν ὑπ' αὐτοῦ λέλεκται, παραπλησίως τοῖς ἄλλοις ὅσα κατ' ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ἐδείξαμεν ὑπομνήματά τινα τοῦ Ἱπ-*

XXXII.

*De venis autem et arteriis huc pertinentibus alibi tractabimus, quot et quales fint, unde inchoentur, quidque in quibus poffint.*

Has quoque didiciftis in corporibus incidendis, fed et in libris quos de venis et arteriis, de nervis item incidendis habetis. Quae omnia diligentius tradidimus in libro de ratione incidendi corporis, quare pluribus hic de illis agere operae pretium non eft, quum neque ipfe Hippocrates perfequi in hoc opere univerfam earum naturam velit, fed eam ficut alia multa in alium locum differat, licet quae de venis et arteriis fcripta nunc pollicetur non exftent. De nervis autem juxta vertebras tendentibus in fecundo libro de morbis vulgaribus non plene quidem, fed in commentarii modum tractavit, tanquam de aliis quae nos oftendimus in eo libro commentarii modo et non plene ab Hippocrate fcripta; folummodo enim pri-

ποκράτους, οὐ συγγράμματα. μόνον γὰρ τὸ πρῶτον καὶ τρίτον τῶν ἐπιδημιῶν ὡς πρὸς ἔκδοσιν πρὸς αὐτοῦ γέγραπται.

---

λγ'.

*Αὐτὸς δὲ ὁ νωτιαῖος, οἷσιν ἐλλύτρωται ἐλλύτροισι καὶ ὅθεν ὡρμημένοισι καὶ ὅπη κραίνουσι καὶ οἷσι κοινωνίουσι καὶ οἷα δυναμένοισι.*

Τὰ σκεπάσματά τε καὶ περιβλήματά τινων ἔλλυτρα καλοῦσιν οἱ παλαιοὶ, διὰ τοῦτ' οὖν καὶ νῦν ὁ Ἱπποκράτης ἔλλυτρα τοῦ νωτιαίου κέκληκε τὰ πρὸ βραχέος εἰρημένα μοι. δύο μὲν οὖν ἔνδοθεν ἦν ἅπαντα, ἔξωθεν δὲ τὰ κοινὰ τῶν σφονδύλων δεσμά. ὁρμῶνται δὲ αἱ μήνιγγες ἀπὸ τῶν τὸν ἐγκέφαλον περιεχουσῶν. ὁ δὲ ἔξωθεν αὐτὰς περιλαμβάνων τρίτος χιτὼν ἀπὸ τοῦ τῆς κεφαλῆς ὀστοῦ καθ' ὃ διαρθροῦται πρὸς τὸν πρῶτον σφόνδυλον. τελευτῶσι δέ τοι οὗτοι δεσμοὶ, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ νωτιαῖος ἄχρι τοῦ κατὰ τὴν

mum et tertium librum de morbis vulgaribus abfolvit ita ut edi poffet.

---

XXXIII.

*Tum de medulla fpinae, quibus tegmentis tegatur, unde originem ducentibus, qua parte finitis, quibuscum conjunctis quidque valentibus.*

---

Tegmenta ac velamenta alicujus rei veteres appellant ἔλλυτρα, atque idcirco Hippocrates nunc medullae fpinae tegmento ἔλλυτρα nuncupavit quae nos paullo ante narravimus: duo quidem intrinfecus omnino funt, extrinfecus vero communia omnium vertebrarum ligamenta. Oriuntur autem membranae a membranis quae cerebrum tegunt, fed tertium velamentum, quod extrinfecus eas complectitur, originem habet a calvaria, qua cum prima vertebra committitur. Hujusmodi autem ligamenta non fecus atque

ῥάχιν πέρατος. ὠνόμασε δὲ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης τὸ τελευτῶσιν ὁμοίως τῷ ποιητῇ Ἀριστοφάνει·

*Εἴπερ δὴ κρανέω γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἔσται.*

οἷα δὲ δύνανται λέλεκται μὲν ἀκριβῶς ἤδη αὐτὰ κατὰ τὰς ἀνατομικὰς πραγματείας ἅμα ταῖς οἰκείαις ἐξ ἐκείνων ἐστὶ μάλιστα καὶ ἡ περὶ χρείας μορίων. ἀρκεῖ δὲ νῦν εἰπεῖν τὰς μὲν περικειμένας τῷ νωτιαίῳ μήνιγγας τὴν αὐτὴν παρέχειν χρείαν ἥνπερ καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ, ἡ δ᾽ ἐν ἐκείνῳ φρουρά μέν τις αὐτοῦ πρὸς τὸ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν περικειμένων ὀστῶν ἡ παχεῖα. σύνδεσμος δὲ τούτων καὶ ἄλλο σύμφυτόν τι δέρμα καὶ σκέπασμα τοῦ ἐγκεφάλου ἡ λεπτή, περὶ ὧν τοῦ τρίτου χιτῶνος ἐν τῷ νωτιαίῳ μικρὸν ἔμπροσθεν εἴρηται.

---

λδ'.

*Ἐν δὲ τῷ ἐπέκεινα ἐν ἄρθροισι γιγιγγλύμωνται πρὸς ἀλλήλους οἱ σφόνδυλοι.*

---

ipfa medulla ad imam fpinam finiuntur. Finitis Hippocrates dixit κραίνουσι, ficuti poëta quum inquit:

*Εἴπερ δὴ κρανέω γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἔσται.*

Quid vero poffint exquifite jam oftendimus in opere de ratione corporum incidendorum, atque etiam in propriis libris, inter quos praecipuus eft qui de ufu partium infcribitur. Nunc autem fcripfiffe abunde eft membranas quae cingunt fpinae medullam, eundem praeftare ufum atque in cerebro quod craffa membrana defenditur, ne a circumpofitis offibus laedatur. Eft et aliud cerebri velamentum et quafi cutis innata, quo haec nectuntur, nempe tenuis membrana. De tribus autem his tunicis in medulla fpinae paullo fupra pertractavimus.

---

XXXIV.

*In ulteriore autem parte vertebrae cardinis modo commiffuras habent.*

---

[381] Τὴν φύσιν τῆς ῥάχεως διηγεῖσθαι προθέμενος, εἶτ' ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἔνδον μερῶν αὐτῆς, ἔνθ' ἀφήπτονιο μὲν οἱ σφόνδυλοι τὸ πρὸς τὴν κοιλίαν ῥέπον ἐν τοῖς ἀρτίοις οὖσιν ἀλλήλοισιν. εἰκότως νῦν εἶπεν, ἐν δὲ τῷ ἐπέκεινα ἐν ἄρθροισι γεγιγγλύμωνται. τὸ γὰρ ἐπέκεινα τῶν προειρημένων μερῶν τι κατὰ τὴν ὀπίσω χώραν ἔσται, ἔνθα φησὶν αὐτὸ γεγιγγλύμωνται. συνδεῖσθαι δὲ ὀπίσω φησὶ σύνδεσμον εἰρημένον τὸν ἀπὸ τῆς συνδέσεως τῶν σφονδύλων, οὐ μόνον τὸν κατὰ τὴν ἄκανθαν, ὅσπερ ἐστὶν ἀκριβῶς ὀπίσω τὸ μέγεθος τῆς ἐνταῦθα χώρας κατειληφυίας αὐτὸν, οὐ πάλιν ἑκατέρωθέν εἰσιν αἱ διαρθρώσεις τῶν σφονδύλων. εἰ μὲν ὡς πρὸς τὴν ἄκανθαν ἐξετάζοι τις, κατὰ τὰ πλάγια μέρη τῆς ῥάχεως, εἰ δ' ὡς πρὸς τὴν ὀπίσω παραβάλλουσαν χώραν, ἣν διηγήσατο καθ' ἣν οἱ σφόνδυλοι δέδενται πρὸς ἀλλήλους ὀπίσω γιγνόμενοι, γεγιγγλυμῶσθαι δ' εἶπε τοὺς σφονδύλους πρὸς ἀλλήλους, ἐπειδὴ τέτταρας ἀποφύσεις ἔχοντες οἷς διαρθροῦνται, ταῖς δύο μὲν γὰρ ὑποδέχονται τὰς ἐξοχὰς τοῦ πλησιάζοντος σφονδύλου, ταῖς δύο δὲ ἐπιβαί-

Quum explicare ſpinae naturam inſtituerit orſus ab interioribus partibus ipſius, qua vertebrae apte inter ſe cohaerentes ad ventrem ſpectant et inter ſe ſunt aequales, jure nunc ſubdit; in ulteriori autem parte vertebrae cardinis modo commiſſuram habent: ulterior enim pars iis quae propoſitae ſunt erit poſterior, qua inquit vertebras cardinis modo inter ſe committi. Non debes autem intelligere poſteriorem partem eam quae ſita eſt contra ligamentum propoſitum, quod ſcilicet a junctura vertebrarum procedit; is enim locus medius exquiſite poſterior eſt ubi ſpina tantum eſt, ſed eam quae utrimque eſt a commiſſuris ipſarum vertebrarum. Quae ſi ad ſpinam refertur, erit a lateribus ſpinae; ſi ad priorem partem, in qua dixit vertebras inter ſe colligari, poſterior. Scripſit autem eas commiſſuras cardinis modo eſſe, quoniam quatuor exigunt proceſſus quibus committuntur: duobus quidem admittunt eminentias proxime vertebrae, duobus ſe

νουσι κατὰ θάτερα. παραπλησία δέ πώς ἐστι καὶ ἡ τῶν γιγγλυσμῶν παρασκευή.

---

λε'.

*Τόνοι δὲ κοινοὶ παρὰ πάντας καὶ ἐν τοῖσιν ἔξω μέρεσι καὶ ἐν τοῖσιν εἴσω παρατέτανται.*

---

Τὰ ἀντικείμενα μέρη τῶν σφονδύλων τῇ συνδέσει ὀπίσω τε καὶ ἔξω καλεῖν ἐγχωρεῖ, καθάπερ γε καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ τὴν σύνδεσιν ἔνδον τε καὶ πρόσω· ἀλλὰ τόνους γε κατὰ τὴν ὀπίσω χώραν οὐκ ἂν εὕροις παρατεταμένους, εἴ γε τόνοι ὀνομάζονται τὰ προαιρετὰ νεῦρα. κατὰ γὰρ τὰς συμβολὰς τῶν σφονδύλων ἐστὶ τὸ τρῆμα, δι' οὗ τῶν ἀπὸ νωτιαίου νεύρων ἕκαστον αὐτίκα σχίζεται καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ τὸ μὲν εἰς τὴν πρόσω χώραν ἀφικνεῖται, τὸ δὲ εἰς τὴν ὀπίσω διανεμόμενον εἰς τοὺς ἐπικειμένους ἐνταῦθα μύας, οὓς ῥαχίτας ὀνομάζουσιν.

---

in alteram infinuant. Efficitur autem quodammodo ftructura ordinum fimilis.

---

XXXV.

*Nervi omnium communes et ad exteriorem partem et ad interiorem procedunt.*

---

Pars vertebrarum quae ei opponitur qua illigantur pofterior et exterior appellari poteft, ficut ea ipfa qua illigantur interior et prior; verum a pofteriori parte non reperiuntur nervi, quos nunc τόνους dixit, fi nervi intelliguntur qui motum voluntarium praeftant. Qua enim vertebrae inter fe committuntur foramen eft, per quod unusquisque nervus a fpinae medulla trajectus protinus diftribuitur, cujus aliae partes ad priorem regionem intendunt, aliae ad pofteriorem, atque in mufculos diffipantur, qui quum fpinae fuperjecti fint, ῥαχῖται Graece nominantur.

λε'.

*Ἀπόφυσίς τέ ἐστιν ὀστέου ἐς τὸ ἔξω μέρος ἀπὸ πάντων τῶν σφονδύλων, μία ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου, ἀπό τε τῶν μειζόνων ἀπό τε τῶν ἐλασσόνων. ἐπὶ δὲ τῇσιν ἀποφύσεσι ταύτῃσι χονδρίων ἐπιφύσιες καὶ ἀπ' ἐκείνων, νεύρων ἀποβλάστησις ἠδελφισμένη τοῖσιν ἐξωτάτω τόνοισιν.*

Εἰς μέσην εἴτ' ὀπίσω χώραν τῆς ῥάχεως ἀπόφυσις ἑκάστου τῶν σφονδύλων ἀνατείνεται συνθεῖσα τὴν ὅλην ἄκανθαν. ἐπὶ τῷ πέρατι δὲ καὶ τῆς ἀποφύσεως χόνδρος ἐπίκειται νεύρων ἀποβλαστήσεις ἔχων συνδετικάς. ἠδελφισμένη φησὶ τοῖς τόνοις, ὅπερ ἤτοι τῶν ὁμοιουμένων εἰς ταὐτὸ ἰόντων καὶ ἀναμιγνυμένων, ἑκάτερον γὰρ αὐτῶν ἀληθές ἐστι.

λζ'.

[382] *Πλευραὶ δὲ προσπεφύκασιν ἐς τὸ εἴσω μέρος τὰς κεφαλὰς ῥέπουσαι μᾶλλον ἢ ἐς τὸ ἔξω, καθ' ἕνα δὲ ἕκαστον τῶν σφονδύλων προσήρθρωνται.*

XXXVI.

*Singulae autem vertebrae tam majores quam minores in exteriorem partem fingulos proceffus exigunt; his autem proceffibus adjecta eft cartilago, atque ab ea germen oritur ligamentorum quae nervis exterioribus germana funt.*

Singularum vertebrarum proceffus per medium dorfum intendunt atque univerfam fpinam componunt; extremo autem proceffui cartilago innexa eft, a qua oritur germen ligamentorum, quae, ut ipfe ait, nervis germana funt. Quo fignificat vel fimillima vel inter fe coeuntia immixtaque; utrumque enim verum eft.

XXXVII.

*Adjectae autem coftae funt capitibus in interiorem partem fpectantibus magis quam in exteriorem, quae figillatim cum unaquaque vertebra committuntur.*

*Τὰ τοῦ θώρακος ὀστᾶ διήκοντα κατὰ θέσιν ἐγκαρσίαν ἀτρέμα λοξῶς κατὰ τῆς ῥάχεως ἐπὶ τὸ στέρνον ὠνόμαζον πλευρὰς οὐχ Ἱπποκράτης μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἅπαντες ἰατροί. ταύτας οὖν φησι προσηρθρῶσθαι τοῖς σφονδύλοις, οὐδὲν διαφέρον εἰ καὶ διηρθρῶσθαι φαίης, ὅπερ ἐστὶ συνηθέστερον ὄνομα τοῖς ἰατροῖς τοῖς νεωτέροις, οὕτως ὀνομαζόντων αὐτῶν τὰς ἐμβολὰς τῶν ὀστῶν, ὡς ἐκείνοις αἰσθητικήν τινα ἀξιόλογον ἔχουσι κεφαλάς τε τῶν πλευρῶν εἴρηκε τὰ πέρατα, δι' ὧν τοῖς σφονδύλοις διαρθροῦνται κατὰ τὰς ῥίζας τῶν πλαγίων ἐν ἑαυτοῖς ἀποφύσεων. ἀκριβῶς δὲ εἶπεν ἔσω ῥέπειν αὐτὰς μᾶλλον, ἴστε γὰρ οὕτως ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ὅτι διαφυῆς πώς ἐστιν αὐτῶν ἡ διάρθρωσις ἐθεασάμεθα. παραλελοιπότος τοῦτο τοῦ Ἱπποκράτους ἢ τῷ παρελθεῖν οὐκ ἀκριβῶς θεασαμένου τὴν ὅλην φύσιν τῆς διαρθρώσεως ἢ τῷ μὴ νομισθῆναι τὴν τοιαύτην λεπτολογίαν οἰκείαν εἶναι τῇ προκειμένῃ πραγματείᾳ.*

---

Coftae, id eft thoracis offa, quae a fpina intendunt transverfa ac modice obliqua ad pectus Graece non modo ab Hippocrate, fed ab omnibus junioribus medicis nominatae funt *πλευραί*. Has inquit cum vertebris committi, *προσηρθρῶσθαι* dixit, quafi dicas *διηρθρῶσθαι*. Quod vocabuli apud juniores medicos magis in ufu eft, eo enim fignificant offium commiffuras, quibus talis ineft motus ut fenfu aliquatenus percipi poffit. Coftarum capita vocavit extrema, per quae cum vertebris conjunguntur, in radices proceffuum a lateribus fe infinuantes. Exquifite autem dixit ipfas magis in interiorem partem fpectare; noftis enim rem ita fe habere: ipfarum vero commiffuram quodammodo duplicem confpeximus, quam rem Hippocrates praetermifit vel quod non ex toto univerfam naturam commiffurae fuerit intuitus vel quod tam diligentem ejus inquifitionem ad propofitum pertinere non exiftimaverit.

---

λη'.

*Καμπυλώταται δὲ πλευραὶ ἀνθρώπου εἰσὶ ῥοιβοειδέα τρόπον.*

---

Ἁπάντων τῶν ζώων ἄνθρωπος καμπυλωτάτας ἔχει πλευρὰς, ὅτι καὶ τὸ στέρνον ἁπάντων πλατύτατον· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ζώων τὸ μὲν μᾶλλόν ἐστι, τὸ δ' ἧττον ὀξύστερνον. πλατυστερνότατος δ' ἄνθρωπος, εἶθ' ἑξῆς πίθηκος ἁπάντων μὲν τῶν ἄλλων ζώων μᾶλλον, ἧττον δ' ἀνθρώπου. ἔστι δὲ κοινὸν ἅπασι μὲν ζώοις ὅσα θώρακα ἔχει τὸ τὰς πλευρὰς ἐκ μὲν τῶν ἔξω μερῶν, ἔνθα καὶ ψαύομεν αὐτῶν, κυρτὰς, ἐκ δὲ τῶν ἀντικειμένων τῶν ἔνδον εἶναι κοίλας· εἰς γὰρ τὴν γένεσιν τῆς τοῦ θώρακος εὐρυχωρίας ἀναγκαῖον ἦν τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις, ἐπειδὴ κατὰ τὸ στέρνον εὐθύνεσθαι τὰς πλευ- (618) ρὰς ἔδει, τὸ μετὰ τοῦτο πᾶν ἱκανῶς ἐκάμφθη, δεομένων δ' αὐτῶν ἐπὶ τοὺς τῆς ῥάχεως ἀφικέσθαι σφονδύλους. τὸ μὲν γὰρ ἑρμηνευόμενον ὑπ' αὐτοῦ πρᾶγμα σαφὲς ἡμῖν γέγονεν ἔκ τε τοῦ καμπυλωτάτας εἰ-

XXXVIII.

*Maxime autem flexae funt hominis coftae et modo eorum quae curva funt.*

---

Inter omnia animalia homo coftas habet maxime curvas, quoniam et pectus omnium latiffimum; ex ceteris vero animalibus alia magis, alia minus acuto pectore funt. Latiffimi autem pectoris eft homo, dein fimia quae pectus habet anguftius homine, latius quam cetera animalia. Commune eft autem omnium animalium quae thoracem habent, coftis effe ab exteriori parte qua tangimus gibbis; a contraria, intrinfecus fcilicet, fimis. Id enim neceffarium hominibus fuit ut thoracis fpatium latum redderetur, quoniam juxta os pectoris dirigi coftas oportuit; reliquas earum partes quum deberent ad fpinae vertebras pervenire, opus fuit plurimum curvari. Res igitur quam proponit ex eo aperte intelligitur quod ipfe ait, coftas

πεῖν εἶναι τὰς πλευρὰς, κὰκ τούτου γιγνώσκεσθαι, ἀφ' οὗ ὅμοιαι κατὰ τὸ σχῆμά εἰσιν. ἀπολείπεται δὲ ἡ ζήτησις, οὐκ ἐν τῇ πραγματείᾳ, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν, ἀλλ' ἐν ὀνόματι χρησαμένου τοῦ Ἱπποκράτους τῇ ῥοιβοειδέα φωνῇ σαφηνείας μὲν ἕνεκεν, ἥτις παράδειγμα λέλεκται πρὸς αὐτοῦ, μείζονα δ' ἀσάφειαν ἐργαζομένη αὐτοῦ τοῦ γιγνωσκομένου πράγματος ἢ τῆς σαφηνείας ἕνεκα παράδειγμά τι ὤφθη. τότε μὲν οὖν ἴσως ἦν ἡ φωνὴ συνήθης ἢ οὐκ ἂν εἴρηκε ῥοιβοειδέα τρόπον. ἐν δὲ τῷ μετὰ ταῦτα χρήσεως αὐτῆς ἐκβληθείσης εἰς ἀσάφειαν ἧκε. τὸ μὲν γὰρ διὰ τοῦ κ λεγόμενον ῥοικοειδέα καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ γεγραμμένον ἔνθα φησί·

[383] Ῥοικὸν δέ κεν ἀγριελαίας
δεξιτερᾷ κορύναν.

καὶ παρ' Ἀρχιλόχῳ·

Ἀλλὰ μικρός τις εἴη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν
Ῥοικὸς, ἀσφαλέως βεβηκυίας ποσὶ, καρδίης πλέως.

καὶ παρὰ Νικάνδρῳ·

maxime curvas esse, quodque earum figura talem evidenter se ostendit. Restat quaestio quae ad rem non pertinet sicuti prior, sed ad vocem, quum Hippocrates explanationis vel exempli causa usus fuerit verbo ῥοιβοειδέα, quod majorem affert obscuritatem quam res ipsa cujus gratia ad exemplum affertur, tunc fortasse vox erat usitata, alioquin verba haec modo eorum quae curva sunt non dixisset ῥοιβοειδέα τρόπον; deinde usu explosa obscura effecta est. Vox quidem ῥοικοειδέα per κ apud Theocritum curvum significat eo carmine ubi inquit:

Ῥοικὸν δέ κεν ἀγριέλαιας
δεξιτερᾷ κορύναν.

Idem quoque significat apud Archilochum quum scribit:

Ἀλλὰ μικρός τις εἴη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν,
Ῥοικὸς, ἀσφαλέως βεβηκυίας ποσὶ, καρδίης πλέως.

Apud Nicandrum similiter:

Ἄλλοι δὲ ῥοικοῖσιν ἰσήρεες ἂν τὰ παγούροις.
Γυῖα βαρύνονται.

τὸ μέντοι διὰ β ῥοιβὸν οὐκ οἶδα, καίτοι τινὰ τῶν ἀντιγράφων διὰ τοῦ β γέγραπται, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀξιοπιστοτέροις εὑρίσκεται τὸ κ.

λθ'.

*Τὸ δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῶν ὀστέων τῶν ἀποπεφυκότων ἀπὸ τῶν σφονδύλων ἀποπληρέουσιν ἑκατέρωθεν οἱ μύες ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἀρξάμενοι ἄχρι τῶν φρενῶν τῆς προσφύσιος.*

Οὐ πάνυ τι συμφωνεῖ τὸ φαινόμενον ἐκ τῆς ἀνατομῆς τῇ διανοίᾳ τῆς λέξεως. τὸ μὲν γὰρ φαινόμενον ὧδε ἔχει· κατὰ τὰς κεφαλὰς τῶν πλευρῶν ᾗ εἰσαρθροῦνται εἰς τοὺς σφονδύλους μύες εἰσὶν, ὄπισθεν μὲν οἱ ῥαχῖται καλούμενοι κατὰ τὸ μῆκος τῆς ῥάχεως ἐκτεταμένοι μέχρι τῆς τῶν σκελῶν ἀρχῆς, ἔμπροσθεν δὲ κατὰ μῆκος, οὐ δι' ὅλου τοῦ

Ἄλλοι δὲ ῥοικοῖσιν ἰσήρεες ἂν τὰ παγούροις
Γυῖα βαρύνονται.

Per β autem fcriptum ῥοιβὸν nefcio quid fibi velit. Quamquam in nonnullis exemplaribus per β fcribatur, fed in magis probatis per κ.

XXXIX.

*Quod autem inter coftas eft quodque inter proceffus offium vertebrarum utrimque complent mufculi, qui a cervicibus orfi ufque ad nexum intendunt.*

Quod in corporibus incidendis apparet non admodum confentit cum verborum fententia, nam quod apparet hujusmodi eft. A coftarum capitibus qua cum vertebris committuntur, mufculi funt a pofteriori parte, qui ῥαχῖται nuncupantur, alii in longitudinem fpinae tendunt ufque ad initium crurum; a priori parte in longitudinem mu-

θώρακος ἐπικέκληνται μύες. ἐγκάρσιοι δὲ κεῖνται μεταξὺ τῶν πλευρῶν οὓς μεσοπλευρίους ὀνομάζουσιν, ἔπειτα βαίνουσι πρὸς ὀλίγας τῶν πλευρῶν οἱ ὑποβεβλημένοι τῷ στομάχῳ μύες, ὑφ᾽ ὧν εἰς τὸ πρόσω μέρος ὅλος ὁ τράχηλος ἑλκόμενος ἐπινεύει βραχὺ καὶ χωρὶς τῆς προκειμένης πρὸς κεφαλῆς διαρθρώσεως. ἐκείνη μὲν γὰρ αὕτη καθ᾽ ἑαυτὴν μεγίστην ἔχει κίνησιν ἐπινευόντων τε καὶ ἀνανευόντων, ἐὰν τοῖς μετὰ τοὺς πρώτους σφονδύλους αὐτὴν παραβάλλῃ. βραχυτάτην δ᾽ ἔχουσι τὴν πρὸς ἀλλήλους κίνησιν. ἀλλὰ κἀκ τῶν κατ᾽ ὀσφὺν χωρίων ἐπαναβαίνουσι τῷ θώρακι κατὰ τὰς ἐσχάτας πλευρὰς αἱ κορυφαὶ τῆς ψόας. ὅσαι δ᾽ ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ θώρακός εἰσιν οὐκ ἔχει μυῶν ἐπιβολὴν ἐν ταῖς πλαγίαις ἀποφύσεσι τῶν σφονδύλων, ἃς ἔφην διαρθροῦσθαι τὰς πλευράς. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι δύο μύες στενοὶ καὶ μικροὶ τοῖς ῥαχίταις περιτεταμένοι δι᾽ ὅλου τοῦ θώρακος ἔξωθεν, ἐν τοῖς πρόσω μέρεσιν αὐτῶν ἃ τοῖς ὀπίσω περὶ τὴν ἄκανθαν. αὕτη μὲν ἡ ἐκ τῆς ἀνατομῆς εὑρισκομένη θέσις τῶν περὶ τοὺς σφονδύλους μυῶν. ἴδωμεν ἐφεξῆς τί-

fculi non procedunt, fed transverfi inter coftas, quos *μεσοπλευρίους* appellant. Deinde ad aliquot coftas pertinent mufculi, qui ftomacho fubjecti funt, a quibus totum collum in priorem partem attrahitur et paullulum etiam annuit, ubi capitis commiffura non moveatur; ipfa enim per fe maximum habet motum in annuendo et abnuendo, fi quis eam cum vertebris conferat quae poft primas funt, aliarum enim inter fe commiffurae paullulum moventur. Sed et a regione juxta lumbos procedunt ad extremas thoracis coftas eorum mufculorum fummitates, qui *ψόαι* dicuntur; in medio autem thoracis ad coftas mufculi non pertinent, qui fiti funt ad vertebrarum proceffus a lateribus pofitos, qua committi coftas pofui. Sunt et alii duo mufculi angufti atque exigui, qui ab exteriori parte per univerfum thoracem juxta mufculos qui *ῥαχῖται* dicuntur intendunt a priori parte, non a pofteriori verfus fpinam. Haec igitur eft pofitio ac natura mufculorum circa vertebras quae ex corporibus incidendis invenitur. Videamus

νων ὁ Ἱπποκράτης δύναται μνημονεύειν. ὅτι μὲν οὖν τῶν μεσοπλευρίων οὐ δύναται, δῆλον ἐκ τοῦ λέγειν τοὺς μύας ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἄρχεσθαι. λείπει τοίνυν τῶν ῥαχιτῶν τούτων παραιτεταμένων μνημονεύειν αὐτόν. ἀλλ' οὐδετέρως καλῶς ἂν λέγοιτο τὸ μεταξὺ τῶν ὀστῶν καὶ τῶν πλευρῶν τῶν ἀποπεφυκότων ἀπὸ τῶν σφονδύλων τοὺς μῦς ἀναπληροῦν. οἱ μὲν γὰρ ῥαχῖται ταῖς διαρθρώσεσι τῶν εἰρημένων ὀστῶν ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι πάσαις ὄπισθεν προβέβληται, μηδὲν ἀπολείποντες ἀσκέπαστον, ἀλλὰ τάς τε ῥίζας πάσας τῶν πλευρῶν τε ἅμα καὶ τῶν εἰς τὰ πλάγια τοῖς σφονδύλοις ἀποφύσεών εἰσι μετὰ τὰς διαρθρώσεις· καὶ μὲν δὴ καὶ τὸ κατὰ τὴν τελευτὴν εἰρημένον τῆς ῥήσεως τὸ ἄχρι τῆς προσφύσιος, εἰ μὴ ἐπὶ τῶν [384] στενῶν λέγει τῶν μυῶν, τὴν τοῦ διαφράγματος πρόσφυσιν ἡμᾶς ἀναγκαῖον νοεῖν, εἰ δ' ἐπὶ τῶν ῥαχιτῶν, τὴν τῶν σκελῶν, εἰ μὴ περὶ πρόσφυσιν εἴρηκε τὴν τούτων διάρθρωσιν. ἐγὼ μὲν οὖν διὰ ταύτην

deinceps, de quibusnam Hippocrates meminerit; ac de iis quidem qui inter costas sunt patet ipsum minime egisse, quum ait: musculi qui a cervicibus orsi. Superest igitur ut eos intellexerit vel qui ῥαχῖται dicuntur vel qui juxta os siti sunt, sed neutri recte dicentur, quod inter costas est quodque inter processus ossium vertebrarum complere. Ῥαχῖται quidem musculi universis propositorum ossium commissuris in toto thorace superinjecti sunt a posteriori parte nihil relinquentes quod non contegant, sed omnes costarum radices et vertebrarum processus qui a lateribus sunt; ad haec quod inter ipsas radices est complectuntur. Angusti autem musculi qui juxta hos versus priorem partem siti sunt protinus post commissuram sunt ad extremitates eorum processuum quos vertebrae a lateribus exigunt; quin etiam quod in fine propositorum verborum adjungit usque ad nexum, si de angustis musculis intelligatur, necesse est ad septi transversi nexum referamus; sin de iis qui ῥαχῖται vocantur, ad crurum nexum, quem πρόσφυσιν dixit, crurum fortasse juncturam intelligens.

τὴν λέξιν ἀπορῶ προσαρμόσαι τῷ φαινομένῳ, καί μοι δοκεῖ κατ᾽ ἀρχὴν εὐθέως ὑπὸ τοῦ πρώτου γράψαντος ἡμαρτῆσθαι ὥστε καὶ ἄλλων πολλῶν. ἐχόντων δ᾽ ὡς εἴρηται τῶν φαινομένων ζήτησις τῆς ἁρμοττούσης ἐξηγήσεως εἰς τὸ κοινὸν προκείσθω. τὸ δ᾽ οὖν ὡς ἐν διορισμοῖς δόξαν ἔχειν τινὰ πιθανότητα τοιόνδ᾽ ἐστί· πλευρὰς μὲν ἀκουσόμεθα τὰς τῶν σφονδύλων αὐτῶν κεφαλὰς, ἀποπεφυκότα δὲ τῶν σφονδύλων ὀστᾶ τὰ τὴν ἄκανθην ἐργαζόμενα, τοὺς δὲ τὴν μεταξὺ χώραν ἑκατέρων ἀναπληροῦντας μῦς τοὺς ῥαχίτας, πρόσφυσιν δὲ τὴν τῶν φρενῶν. ὅ γε μὴν διδάσκαλος ἡμῶν Πέλοψ τὰς μὲν πλαγίας ἀποφύσεις τῶν σφονδύλων ἁπάντων πλευρὰς ἔφασκεν εἰρῆσθαι νῦν ὑπ᾽ αὐτοῦ, πρόσφυσιν δὲ τὴν τῶν φρενῶν.

μ΄.

*Αὕτη δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἰθυσκόλιός ἐστι.*

Equidem verba haec nequeo accommodare ad id quod fenfui apparet, arbitrorque initio protinus erraffe primum librarium, ficut in aliis multis veterum fcripturis. Sed quum ita habeant quae in corporibus apparent, quaeftio idoneae expofitionis communiter omnibus proponatur; quod autem diftinctum et aliquatenus probabile videtur hujusmodi eft. Coftas accipiemus pro ipfarum coftarum capitibus, proceffus offium vertebrarum pro offibus quae fpinam conftituunt; fed mufculos complentes utrimque eam regionem quae interjecta eft ῥαχίτας intelligemus, nexum fepti transverfi. Pelops autem praeceptor nofter coftas nunc ab Hippocrate voluit nominari omnes vertebrarum proceffus qui a lateribus funt, fed nexum retulit ad feptum transverfum.

XL.

*Ipfa autem fpina in longitudinem recte obliqua eft.*

*Σκολίωσις μὲν ἡ εἰς τὸ πλάγιον αὐτῆς ὀνομάζεται διαστροφή. νυνὶ δὲ οὐ τὴν εἰς τὸ πλάγιον, ἀλλὰ τὴν εἰς τοὐπίσω τε καὶ πρόσω βούλεται δηλοῦν. εὐθεῖα γὰρ οὖσα κατὰ τὸ μῆκος ἐκκλίνεται βραχὺ πρός τε τὴν ὀπίσω καὶ τὴν πρόσω χώραν, ὡς αὐτὸς ἐφεξῆς διδάσκει.*

μα'.

*Ἀπὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ὀστέου ἄχρι τοῦ μεγάλου σφονδύλου, παρ' ὃν προσήρτηται τῶν σκελέων ἡ πρόσφυσις ἄχρι μὲν τούτου κυφή. κύστις τε γὰρ καὶ γοναὶ καὶ ἀρχοῦ τὸ χαλαρὸν ἐν τουτέῳ ἔκτισται.*

*Τὴν τῶν σκελῶν πρόσφυσιν ἔνεστιν ἀκούειν πολυειδῶς, κυριώτατον μὲν ἴσως τὴν ἀπὸ τῆς κατ' ἰσχίον διαρθρώσεως ἥτις γίγνεται τοῦ μηροῦ τῆς κεφαλῆς συνδονουμένης τῷ κατ' ἰσχίον ὀστῷ, διά τε τῶν πλατέων συνδέσμων καὶ τοῦ στρογγύλου, καθ' ὃν τῷ βαθυτάτῳ τῆς κοτύλης συμφύεται καὶ διὰ τῶν μυῶν κινούντων τὴν τοῦ μηροῦ διάρθρωσιν, εἰκότως*

Obliquam dixit σκολίαν, eam fic appellare folitus quae in latus inclinata eft; nunc autem non in latus, fed in pofteriorem et priorem partem fignificare vult. Spina enim in longitudinem recta paullulum in pofteriorem et priorem partem inclinatur, ut ipfe deinceps docebit.

XLI.

*Ab offe facro usque ad magnam vertebram qua inhaeret crurum nexus fpina cava eft, quoniam vefica partes naturales et id inteftinum quod laxum eft fupra anum hac parte continetur.*

Crurum nexus multis modis intelligi poteft, maxime quidem proprie fortaffe is qui a coxarum commiffura eft, quum fcilicet femoris caput coxarum offi per lata ligamenta illigatur et per id quod rotundum eft, quo altiffimis partibus cavi ipfius coxae innectitur; tum per mufculos qui commiffuram femoris movent, merito utique dici

Ed. Chart. XII. [384. 385.] Ed. Baf. V. (618. 619.)

ἂν λέγοιτο τοῖς ὑπερκειμένοις συμφύεσθαι τὸ σκέλος καὶ μετὰ ταῦτα διὰ νεύρων, εἶτ᾽ ἔπειτα διὰ ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν. ἔοικε δὲ νῦν ὁ Ἱπποκράτης τὴν διὰ τῶν νεύρων προσάρτησιν δηλοῦν. εἰ δὲ τῶν κατὰ ὀσφῦν, ἔσχατον σφόνδυλον ὃ διαρθροῦται τῷ πλάτει γε καὶ ἱερῷ καλουμένῳ ὀστῷ τῶν ἐπὶ τὰ σκέλη φερομένων νεύρων ἐστὶν ἡ ἔκφυσις. ἀλλὰ καὶ τὸ ἵνα χρὴ τὸ [illegible]του τόπου κατ᾽ αὐτὴν εἶναι τὴν ῥάχιν, ὑπὸ τοῦ κατὰ [illegible] ἀνατομὴν φαινομένου μαρτυρεῖται καὶ τὸ κύστιν καὶ [illegible] [385] νὰς καὶ ἀρχοῦ τὸ χαλαρὸν ἐν τούτῳ κεῖσθαι· δι[illegible]ρ καὶ κυρτὸν ἔξωθεν ἐγένετο. γονὰς δὲ εἴρηκε τὰ γεννητὰ μόρια, μήτραν μὲν ἐπὶ τῶν θηλειῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν τὰ σπερματικά τινα καλούμενα, χαλαρὸν (619) δ᾽ ἀρχοῦ κέκληκε τὸ μετὰ σφιγκτῆρα· καὶ γὰρ καὶ ἐπίκειται τῷ ἱερῷ ὀστῷ τοῦτο καὶ ὄντως ἐστὶ χαλαρὸν οὐκ ἔχων τοὺς σφίγγοντας μῦς τὸ πέρας τοῦ ἀπευθυσμένου.

---

poteſt crus necti ſuperioribus partibus, deinde per nervos, poſtea per arterias et venas. Videtur autem hic Hippocrates nexum per nervos exponere, quum ab extrema lumborum vertebra, quae committitur cum oſſe quod et latum et ſacrum nuncupatur, oriantur nervi qui tendunt ad crura. Comprobatur autem vel ex eo quod in corporibus incidendis apparet, veſicam et partes naturales et id inteſtinum quod laxum ſupra anum eſt hac parte contineri, quamobrem ab exteriori parte gibba ſtructa eſt. Naturales partes quas *γονὰς* dixit intellexit eas quae generationi accommodantur, uterum in feminis; quae ſemini aptantur in maribus, *γεννητικὰ* nuncupantur. Id autem quod laxum eſt ſupra anum dixit *χαλαρὸν ἀρχοῦ:* id ſiquidem ſacro oſſi ſuperimpoſitum eſt et revera laxum, quum non habeat muſculos qui extremum inteſtinum rectum adſtringunt.

---

μβ'.

*Ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι φρενῶν προσαρτήσιος ἰθυλόρδη.*

Οὐδὲν ἐνταῦθα τοιοῦτον περιέχεταί τι κατὰ τῆς ῥάχεως, οἷον ἐν τοῖς κατὰ μήτραν ἢ ἐν κύστει, ὅθεν οὐδὲ σιμωθῆναι τὸ ἔνδον ἔχρηζε καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ κυφωθῆναι τὸ ἔξω, ἀλλὰ καὶ βραχὺ ῥέπειν ἐώρα κατὰ τοῦθ' ἡ ῥάχις. ἐπὶ δὲ τὴν ἀρτηρίαν ἔδει τὴν μεγάλην καὶ τὴν φλέβα ἢ κατ' αὐτῆς ἐστηρίχθαι.

μγ'.

*Καὶ παραφύσιας ἔχει μυῶν τοῦτο μοῦνον τὸ χωρίον ἐκ τῶν εἴσωθεν, ἃς δὴ καλέουσι ψόας.*

Ἐκ ταύτης τῆς ῥήσεως μάλιστά τις τεκμήραιτο μὴ συναριθμεῖν αὐτὸν τῇ ῥάχει τοὺς κατὰ τράχηλον σφονδύλους. ὡς γὰρ ἐκ τοῦ πλατέος ὀστοῦ καὶ τῶν κατὰ θώρακα σφονδύλων συγκειμένης ὅλης τῆς ῥάχεως, οὕτω παραφύσιας

XLII.

*Ab hac ad fepti transverfi nexum recta in interiorem partem recurvatur.*

Hac parte nihil tale fpinae incidet, quales in inferiori uterus et vefica. Quare non neceffe fuit ab interiori parte fimam effe, atque idcirco neque ab exteriori parte gibbam, fed hac parte fpinam paullulum intus fpectare; fulciri enim ab ipfa magnam arteriam ac venam oportebat.

XLIII.

*Atque hic locus folus ab interiori parte adjunctos habet mufculos, quos ψόας appellant.*

Ex his potiffimum verbis conjicere quis poteft, Hippocratem fpinae non adnumeraffe vertebras cervicum; quafi enim fpina univerfa lato offe et vertebris, quae ad lumbos et quae ad thoracem funt contineatur, dixit: at-

ἔχει μυῶν τοῦτο μόνον τὸ ἔσωθεν. εἰ γὰρ δὴ καὶ τοὺς κατὰ τράχηλον αὐτοῖς συνηρίθμει, ψευδὲς ἂν ἦν ἐναργῶς· οὐ γὰρ μόνον τούτου τοῦ χωρίου παραφύσεις μυῶν ἔχοντος καὶ τοῦ τραχήλου μεγάλους μῦς ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν. οὐδὲ γὰρ ἠγνόησέ τις αὐτοὺς ἀξιολόγους ὄντας, ὅπως καὶ οἱ μικρότεροι μύες ἦσαν, οὐκ ἂν αὐτοὺς ἠγνόησεν. εἰ μέντοι μόριόν τι τῶν ψοῶν ὑπὲρ τὴν τῶν φρενῶν ἀναγίνεται πρόσφυσιν, οὐκ ἐπεσημήναιο τοῖς προκειμένοις νῦν οὐχ ἡγούμενος ἁρμόττειν τὴν τοιαύτην ἀκριβολογίαν.

## μδ'.

*Ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι τοῦ μεγάλου σφονδύλου τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων ἰθυκύφη, ἔτι δὲ μᾶλλον δοκέῃ ἢ ἐστιν. ἡ γὰρ ἄκανθα κατὰ μέσον ὑψηλοτάτας τὰς ἐκφύσιας τῶν ὀστέων ἔχει, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἐλάσσους.*

que hic locus folus ab interiori parte adjunctos habet mufculos. Nam fi fpinae cervicum quoque vertebras adnumeret, falfum utique erit hunc locum dumtaxat habere adjunctos mufculos, quum et in cervicibus ab interiori parte grandes mufculi contineantur; quos quum grandes fint non latuiffe Hippocratem, nemo ignorat, quando etiamfi exigui fuiffent, nullo modo ipfum latuiffent. Horum tamen mufculorum qui ψόαι nominantur particulam ufque ad eam regionem pertinere, qua feptum transverfum innectitur, propofitis verbis non notavit, ut qui operae pretium effe tam exquifite docere non exiftimarit.

## XLIV.

*Ab hoc item ad magnam vertebram quae fita eft fublimior commiffura humeri cum lato fcapularum offe recta in gibbum vertitur, fed magis adhuc videtur quam fit. Habet enim fpina in medio offium proceffus altiffimos, ab utraque autem parte humiliores.*

[386] *Ὀλίγον τι κατὰ τὸν θώρακα φαίνονται σιμούμενοι τὰ ἔνδον τῶν ὀστῶν οἱ σφόνδυλοι. τὸ δ᾽ ὀπίσω μέρος αὐτῶν ἱκανῶς κυφὸν φαίνεται διὰ τὴν τῆς ἀκάνθης ἀπόφυσιν. ὃν δὲ λέγει μέγαν σφόνδυλον ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων εἴσεσθαι καὶ δι᾽ ὑπομνήματος ἔρχεται πρὸς ἀνάμνησιν, ἐν ᾧ περὶ τῶν ὀστῶν ἔγραψα. προσαρμόζειν δ᾽ ἡμᾶς προσήκει τοίνυν τοῖς λεγομένοις ἐκεῖνα μὴ δεομένοις ὑπ᾽ ἐμοῦ πλὴν εἴ που λέξις ἐμπίπτοι χρῄζουσά τινος ἐξηγήσεως, ἧς ἕνεκεν καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα γράφεται, καθάπερ γε καὶ τὸ ἐπὶ τῇ προκειμένῃ νῦν ῥήσει.*

---

με΄.

*Αὐτὸ δὲ τὸ ἄρθρον τοῦ αὐχένος λορδόν ἐστιν. ὁκόσοισι μὲν οὖν κυφώματα γίνεται κατὰ τοὺς σφονδύλους ἔξωσις μὲν μεγάλη ἀποῤῥαγεῖσα ἀπὸ τῆς συμφύσιος ἢ ἑνὸς σφονδύλου ἢ καὶ πλειόνων οὐ μάλα πολλοῖσι γίνεται, ἀλλ᾽ ὀλίγοισιν. οὐδὲ γὰρ τὰ τρώματα τὰ τοιαῦτα ῥηΐδιον γίνεσθαι, οὔτε γὰρ ἐς τὸ ἔξω ἐξωθῆναι ῥηΐδιόν ἐστιν, εἰ μὴ*

Vertebrae quae ad costas sunt ab interiori parte simae paullulum videntur, a posteriori gibbae multum propter spinae processus. Vertebram autem quam magnam dicit sitam super commissuram humeri cum lato scapularum osse novistis et reminiscendi causa habetis in commentario quem de ossibus scripsi. His autem quae proponuntur accommodanda illa sunt; neque opus est me ulterius explanante, nisi si quod verbum alicubi occurrat quod expositionem requirat, cujus causa hujusmodi commentaria scribuntur, quemadmodum evenit in hoc ipso loco.

---

XLV.

*Ipsa vero cervicum commissura in interiorem partem spectat. Quibus igitur vertebrae gibbae fiunt, magna vi conjunctione abrupta expellitur vel una vertebra vel plures. Quae res non accidit multis, sed paucis; non enim facile incidunt hujusmodi casus. Nam nec facile in interiorem partem veniunt vertebrae, nisi a priori*

*ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ἰσχυρῷ τινι τρωθείη διὰ τῆς κοιλίης. οὕτω δ' ἂν ἀπόλοιτο ἢ εἴ τις ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦ χωρίου πεσὼν ἐρείσειε τοῖσιν ἰσχίοισιν ἢ τοῖσιν ὤμοισιν· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἂν ἀποθάνοι, παραχρῆμα δὲ οὐκ ἂν ἀποθάνοι. ἐκ δὲ τοῦ ὄπισθεν οὐ ῥηΐδιον τοιαύτην ἔξαλσιν γενέσθαι ἐς τὸ εἴσω, εἰ μὴ ὑπέρβαρύ τι ἄχθος ἐμπέσοι. τῶν τε γὰρ ὀστέων τῶν ἐκπεφυκότων ἔξωθεν ἕκαστον τοιοῦτόν ἐστιν, ὥστε πρόσθεν ἂν αὐτὸ καταγείη, πρὶν ἢ μεγάλην ῥοπὴν εἴσω ποιῆσαι τούς τε συνδέσμους βιασάμενον.*

---

*Εἰς τὸ πρόσω ῥέπον δηλονότι, καὶ γὰρ φαίνεται τοῦτο. δύο δέ εἰσιν οἱ πρῶτοι σφόνδυλοι, καθ' οὓς τὸ ἄρθρον γίγνεται τοῦ αὐχένος, καθ' ὃ λοιπὸν τρεῖς εἰσιν, ὧν οὐκ ἐμνημόνευσεν, ὅπως ἔχουσι θέσεως ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ ἕκτου, τρίτος καὶ τέταρτος καὶ πέμπτος. οἳ δὴ μάλιστα φαίνονται θέσιν εὐθεῖαν ἔχοντες ὄντες καὶ ἄλλοι μικρότατοι τῶν δύο σφονδύλων, καὶ μάλισθ' ὁ τρίτος· ὁ γάρ τοι τέταρτος ἢ μείζων ἐστὶν αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τούτοις*

*per ventrem vehementi ictu tendantur: fic autem homo interiret aut nifi quis in fuperiori loco decidens in coxas vel fcapulas cadat, fed et fic quoque exfpirare. A pofteriori autem parte non facile expellitur vertebra in interiorem, nifi aliquid grave admodum fuper ipfam incidat; offa enim quae ab exteriori parte procedunt, fingula talia funt ut potius frangi poffint quam coactis ligamentis valde in interiorem partem erumpere.*

---

Spectans in priorem partem dixit λορδὸν, ita enim confpicitur. Duo autem funt primae vertebrae quibus cervicum commiffura efficitur; poft quas relinquuntur tres quarum non meminit, quomodo collocatae fint inter fecundam et fextam, nempe tertia, quarta et quinta, quae maxime videntur rectum pofitum habere. Hae autem vertebrae longe minores funt duabus et praecipue tertia; quarta enim hac major eft, ficut his rurfus quinta, fexta

πάλιν ὁ πέμπτος· ὁ δὲ ἕκτος οὐ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑβδόμου μείζων. οἱ δ' ἀπὸ τοῦδε πάντες ἄχρι καὶ τοῦ πέρατος τῆς ῥάχεως ἀλλήλων ἀνάλογον μείζους εἰσὶν ἐπ' ἀνθρώπου ἐξεταζομένου τοῦ λόγου καὶ μετ' αὐτὸν ἐπὶ πιθήκοις, ὅσοι τὸ πρόσωπον ἀνθρωποειδέστερον ἔχουσι καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ὄρθιοι βαδίζουσιν, οὗτοι τά τ' ἄλλα καὶ τὴν τῶν ὀστῶν θέσιν ἂν ἐοίκασιν ἀνθρώποις. ἔχουσι δέ τι κοινὸν ἐν τῇ ῥάχει πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα τὰ τετραπόδα τοῖς ἀνθρώποις οὐχ ὑπάρχον. ἔστι γὰρ αὐτοῖς ὀσφὺς μακροτέρα τῆς ἐπ' ἀνθρώπου ἀνάλογον δηλονότι τοῦ μεγέθους τοῦ ἄλλου ἐξεταζόντων ἡμῶν ἀνθρώποις μόνον ε' κατὰ τὴν ὀσφῦν εἰσι σφόνδυλοι τοῖς πιθήκοις, ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις τετράποσίν εἰσιν. ἐπισημήνασθαι δὲ προσήκει κατὰ τὸν ἐνεστῶτα λόγον ὅτι προθέμενος εἰπεῖν περὶ τοῦ τῆς ῥάχεως σχήματος ἀρξάμενός τε τοῦ λόγου κατὰ τήνδε τὴν λέξιν, αὐτὴ δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἰθυσκόλιός ἐστιν. ἐπὶ τελευτῇ τοῦ λόγου προσέθηκεν, αὐτὸ δὲ τὸ ἄρθρον τοῦ [387] αὐχένος λορδόν ἐστι. δόξει γὰρ οὖν πάλιν ἐν τούτῳ καὶ τὸν τράχηλον προσνέμειν τῇ ῥάχει.

---

vero non his dumtaxat major eſt, ſed ſeptima etiam. Ab hac autem uſque ad extremam ſpinam pro ratione altera major altera eſt, ſi haec in homine perpendantur vel in ea ſimia quae hominis faciem magis repraeſentat et magis quam ceterae recta inambulat; namque haec et in aliis et in oſſibus homini ſimillima eſt. Unum autem in ſpina habet aliorum quoque quadrupedum commune quod in homine non reperitur, nempe lumbos pro magnitudine reliquarum partium corporis longiores quam homo cui ad lumbos quinque dumtaxat vertebrae ſunt; in ſimiis autem, ſicut in aliis quadrupedibus, ſex. Illud autem animadvertere in propoſitis verbis oportet, quod Hippocrates quum de ſpinae figura tractare conſtituiſſet orſus hoc modo: ipſa autem ſpina in longitudinem recta obliqua eſt; in extrema oratione adjecit, ipſa vero cervicum commiſſura in interiorem partem ſpectat; videbitur enim hic rurſus cervices ſpinae partem poſuiſſe.

---

μστ'.

*Κατὰ τὰ ἄρθρα τὰ ἐνηλλαγμένα ὅ τε αὖ νωτιαῖος πονοίη ἄν, εἰ ἐξ ὀλίγου χωρίου τὴν περικαμπὴν ἔχοι τοιαύτην ἔξαλσιν ἐξαλλομένου σφονδύλου, ὅ τ' ἐκπηδήσας σφόνδυλος πιέζοι ἂν τὸν νωτιαῖον, εἰ μὴ καὶ ἀποῤῥήξειε, πιεχθεὶς δ' ἂν καὶ ἀπολελαμμένος πολλῶν ἂν καὶ μεγάλων καὶ ἐπικαίρων ἀπονάρκωσιν ποιήσειεν, ὥστε οὐκ ἂν μέλλοι τῷ ἰητρῷ, ὅπως χρὴ τὸν σφόνδυλον κατορθῶσαι, πολλῶν καὶ βιαίων ἄλλων κακῶν παρεόντων, (620), ὥστε δὴ οὐδ' ἐμβαλεῖν οἷόν τε οὔτε κατασεῖσαι οὔτ' ἄλλῳ τρόπῳ τινὶ, πρόδηλον τὸ τοιοῦτον, εἰ μή τις διαταμὼν τὸν ἄνθρωπον.*

---

Τῶν σφονδύλων ἄρθρα φησὶν ἃ πρὸς ἀλλήλους ἀπυλλυμένων κατὰ τὰς πλαγίας ἀποφύσεις. ἐνηλλαγμένα δὲ εἶπεν, ὅτι δύο μὲν ὑψηλοτέρας ἀποφύσεις ἔσχον αὐτῶν, ἕκαστος δὲ διαρθροῦται πρὸς τὸν ὑπερκείμενον. ἄλλας δὲ ταπεινοτέρας αὖ πάλιν αἷς πρὸς τὸν ὑποκείμενον διαρθροῦται, κατὰ μὲν τὰς ἑτέρας αὐτῶν ὑποδέχεται τὰς ἐξοχὰς τοῦ πλη-

XLVI.

*Et articuli qui alios recipiunt et in alios conjiciuntur. Medulla item ſpinae laboraret, ſi parumper loco mota inclinaretur vertebra hoc modo expulſa. Luxata inſuper vertebra medullam comprimeret, ſi non laceraret; haec autem compreſſa detentaque multis locis grandibus et praecipuis torporem afferret, ita ut medico non amplius curae eſſet qua ratione dirigere vertebram deberet, circumſtantibus multis aliis malis violentis. Sed manifeſtum quoque eſt, reſtitui non poſſe neque concutiendo, neque alia via.*

---

Vertebrarum articulos dicit in proceſſibus a lateribus ſitis, quorum alter alterum excipit. Eos autem ait recipere et in alios conjici, eo quod utraque vertebra duobus proceſſibus ſublimioribus cum ſuperiori vertebra committatur, duobus humilioribus cum inferiori, ſic ut aliis proximae vertebrae proceſſus admittat, aliis in alterius pro-

σιάζοντος, κατὰ δὲ τὰς ἑτέρας ἐπιβαίνει θάτερον. γέγραπται δὲ περὶ τούτων ἀκριβῶς ἐν τῷ περὶ τῶν ὀστέων.

μζ΄.

Ἔπειτα ἐσμασσάμενος ἐς τὴν κοιλίην ἐκ τοῦ εἴσωθεν τῇ χειρὶ ἐς τὸ ἔξω ἀντωθέοι, καὶ ταῦτα νεκρῷ μὲν οἷόν τε ποιέειν, ζῶντι δὲ οὐ πάνυ. διὰ τί οὖν ταῦτα γράφω; ὅτι οἴονταί τινες ἐητρευκέναι ἀνθρώπους, οἷσιν εἴσωθεν ἔπεσον σφόνδυλοι τελέως ὑπερβάντες τὰ ἄρθρα. καίτοι γε ῥηΐστην ἐς τὸ περιγενέσθαι τῶν διαστροφέων ταύτην ἔνιοι νομίζουσι καὶ οὐδὲν δεῖσθαι ἐμβολῆς, ἀλλ' αὐτόματα ὑγιέα γενέσθαι τὰ τοιαῦτα. ἀγνοέουσι δὲ πολλοὶ καὶ κερδαίνουσιν ὅτι ἀγνοέουσι· πείθουσι γὰρ τοὺς θέλας, ἐξαπατῶνται δὲ διὰ τόδε. οἴονται τὴν ἄκανθαν τὴν ἐξέχουσαν κατὰ τὴν ῥάχιν ταύτην τοὺς σφονδύλους αὐτοὺς εἶναι, ὅτι στρογγύλον αὐτῶν ἕκαστον φαίνεται ψαυόμενον, ἀγνοοῦντες ὅτι τὰ ὀστέα ταῦτά ἐστι τὰ ἀπὸ τῶν σφονδύλων πεφυκότα, περὶ ὧν ὁ λόγος ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται.

cessus conjiciatur, quae omnia perfecte exsequuti sumus in libro de ossibus.

XLVII.

*Nisi hominem seces, deinde manu alte in ventrem indita ab interiori parte in exteriorem compellas, quod quidem mortuo fieri licet, vivente nullo pacto. Quorsum igitur haec scribimus? Quoniam nonnulli sibi persuadent se sanasse eos quibus vertebrae articuli ex toto excedentes in interiorem partem venerunt. Quamquam nonnulli facillimum existiment vertebris eo modo luxatis evadere nihilque opus esse restituere, sed eas per se restitui. Multi sane ignari sunt et ob imperitiam lucrum faciunt, vulgo enim suadent: hoc itaque pacto decipiuntur. Spinam quae in dorso exstat putant esse ipsas vertebras, nam singula tactu ibi rotunda sentiuntur, neque intelligunt haec ossa ex vertebris procedere, de quibus paulo supra tractavimus; ipsas vero vertebras*

οἱ δὲ σφόνδυλοι πολὺ πρεσωτέρω ἄπεισι. στενοτάτην γὰρ πάντων ζώων ἄνθρωπος κοιλίην ἔχει ὡς ἐπὶ μεγέθει ἀπὸ τοῦ ὄπισθεν ἐς τὸ ἔμπροσθεν ποτὶ καὶ κατὰ τὸ στῆθος. ὅταν οὖν τι τούτων τῶν ὀστέων τῶν ὑπερεχόντων ἰσχυρῶς καταγῇ, ἤν τε πλείω ταύτῃ ταπεινότερον τὸ χωρίον γίνεται ἢ τὸ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. διὰ τοῦτο ἐξαπατῶνται οἰόμενοι τοὺς σφονδύλους εἴσω οἴχεσθαι, προσεξαπαιᾷ δὲ ἔτι αὐτοὺς καὶ τὰ σχήματα τῶν τετρωμένων· ἢν μὲν γὰρ πειρῶνται καμπύλεσθαι, ὀδυνῶνται ὀστέα τὰ περιτενέος γιγνομένου ταύτῃ τοῦ δέρματος ᾗ τέτρωται καὶ ἅμα τὰ κατεηγότα ἐνθράσσει οὕτω μᾶλλον τὸν χρῶτα, ἢν δὲ λορδαίνουσι ῥᾴους εἰσί. χαλαρώτερον γὰρ τὸ δέρμα κατὰ τὸ τρῶμα γίνεται καὶ τὰ ὀστέα ἧσσον ἐνθράσσει, ἀτὰρ καὶ ἤν τις ψαύῃ αὐτῶν κατὰ τοῦτο, ὑπείκουσι λορδοῦντες καὶ τὸ χωρίον κενὸν καὶ μαλθακὸν ψαυόμενον ταύτῃ φαίνεται. ταῦτα πάντα τὰ εἰρημένα προσεξαπαιᾷ τοὺς ἰητρούς. ὑγιέες δὲ ταχέως καὶ ἀσινέως αὐτόματοι οἱ

*multo magis in priorem partem fitas effe: fiquidem ex omnibus animalibus homo pro magnitudine ventrem habet anguftiffimum a pofteriore parte in priorem, praecipue ad thoracem. Ergo ubi aliquod ex iis offibus quae valde excedunt comminuatur, five unum five plura, is locus humilior fit quam qui hinc eft atque hinc; ac propterea errant putantes, vertebras in interiorem partem procidiffe. Quos item fallit habitus eorum qui icti funt; nam fi curvari velint, dolent, quum qua parte percuffi funt, cutis tendatur ficque offis fragmenta carnem magis vulnerent; fin ita figurati ut fpina a pofteriori parte cava fit, levantur: cutis enim qua fractura eft laxior efficitur et offa minus vulnerant; quin fi ea partes angantur, cedunt, fpinam in priorem partem compellentes, isque locus inanis et mollis tangenti apparet. Haec omnia quae dicta funt medicos fallunt, cito autem ac fine aliquo detrimento, hujusmodi homines per*

τοιοῦτοι γίνονται. [388] ταχέως γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα ὀστέα ἐπιπωροῦται ὅσα χαῦνά ἐστιν.

---

Ἐσμασάμενος τουτέστι ἐντιθεὶς εἰς βάθος τὴν χεῖρα χάριν τοῦ διαζητῆσαί τι τῶν ἐν αὐτῷ.

---

μη΄.

*Σκολιαίνεται γοῦν ῥάχις καὶ ὑγιαίνουσι κατὰ πολλοὺς τρόπους· καὶ γὰρ ἐν τῇ φύσει καὶ ἐν τῇ χρήσει οὕτως ἔχει, ἀτὰρ καὶ ὑπὸ γήραος καὶ ὑπὸ ὀδυνημάτων, ἐπεὶ ξυνδετική ἐστιν. αἱ δὲ δὴ κυφώσιες αἱ ἐν τοῖσι πτώμασιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνονται ἢν ἢ τοῖσιν ἰσχίοισιν ἐρείσῃ ἢ ἐπὶ τοὺς ὤμους πέσῃ. ἀνάγκη γὰρ ἔξω φαίνεσθαι ἐν τῷ κυφώματι ἕνα μέν τινα ὑψηλότατον τῶν σφονδύλων, τοὺς δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ ἧσσον. οὔκουν ὡς ἐπὶ πολὺ ἀποπεπηδηκὼς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐστὶν, ἀλλὰ μικρὸν, ἢν ἕκαστος συνδιδοῖ ἀθρόως πολύ. διὰ οὖν τοῦτο καὶ ὁ νωτιαῖος μυελὸς εὐφόρως φέρει τὰς τοιαύτας διαστροφὰς,*

*se sanescunt: haec enim ossa omnia quae rara sunt callo celeriter glutinantur.*

---

Manum alte indere in ventrem, caussa conquirendi quae ibi sunt, dixit ἀσμάσσεσθαι.

---

XLVIII.

*Jam vero iis qui sani sunt obliqua spina fit pluribus modis, namque et natura et usu sic habet; sed et ob seniùm et sub dolore: haec siquidem colligandi vim habent. Gibba autem plerumque fit, quum homo vel in coxas vel in scapulas cadit; necesse enim est in spina gibba unam aliquam vertebram reliquarum omnium conspici maxime sublimem, eas autem quae hinc atque hinc sunt minus. Nec plurimum hujusmodi vertebra ab aliis recedit, sed parum, quando singulae subito plurimum cedunt. Hac igitur de causa et spinae medulla facile*

ὅτι κυκλώδης αὐτῷ ἡ διαστροφὴ γίνεται, ἀλλ' οὐ γωνιώδης.

---

Τὴν μὲν εἰς τοὐπίσω διαστροφὴν τῆς ῥάχεως κύφωσιν ὀνομάζει, τὴν δὲ εἰς τὰ πρόσω λόρδωσιν, τὴν δὲ εἰς τὰ πλάγια σκολίωσιν. ἀλλὰ τούτῳ γε τῷ ὀνόματι τῆς σκολιώσεως καθ' ἕτερον χρῆται τρόπον καθ' ἅπασαν διαστροφὴν ῥάχεως, ἐνδεικνυμένου δὴ αὐτοῦ ὡς σημαίνοντός τι γενικώτερον τῶν ἄλλων. οὕτω γὰρ καὶ νῦν εἶπε, σκολιαίνεσθαι ῥάχιν ἐν ἴσῳ τῷ διαστρέφεσθαι καθ' ὁντιναοῦν τρόπον. καὶ ἔμπροσθεν δέ που ἔλεγεν. αὐτὴ δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἰθυσκόλιός ἐστιν, αὐτῆς δηλώσας διαστροφὴν εἴς τε τοὐπίσω καὶ πρόσω.

---

μθ'.

Χρὴ δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ διαναγκαζομένου τοιήνδε κατεσκευάσθαι. ἔξεστι μὲν ξύλον ἰσχυρὸν καὶ πλατὺ ἐντομὴν παραμήκεα ἔχον κατορύξαι, ἔξεστι δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ

*fert, quum ita pervertitur; quum fiat gibba in orbem, non ad angulum.*

---

Ubi fpina gibba fit, hoc eft in pofteriorem partem convertitur, *κύφωσιν* appellat, *λόρδωσιν* ubi curva, fpectatque in priorem; ubi obliqua et in latera, *σκολίωσιν*. Quo verbo utitur alio modo et ad omnem fpinae depravationem fignificandam, indicans verbum generale magis effe quam alia, in qua fignificatione nunc quoque ait fpinam *σκολιαίνεσθαι*, quafi dicat quovis modo perverti; atque in fuperioribus etiam dixit: ipfa autem fpina in longitudinem recte obliqua eft, obliquam vocant *σκολίην*, ubi eam inclinare in priorem et pofteriorem partem indicavit.

---

XLIX.

*Oportet autem reftituendi rationem hujusmodi praeparare. Commode quidem lignum firmum ac latum quod in longitudinem incifum fit foditur, commode etiam pro ligno*

ξύλου ἐν τοίχῳ ἐντομὴν παραμήκεα ἐντεμεῖν ἢ πήχει ἀνωτέρω τοῦ ἐδάφεος ἢ ὅκως ἂν μετρίως ἔχῃ, ἔπειτα οἷον στύλον δρύϊνον, τετράγωνον, πλάγιον παραβάλλειν ἀπολείποντα ἀπὸ τοῦ τείχου, ὅσον παρελθεῖν τινα, ἥν δέῃ, καὶ ἐπὶ μὲν τὸν στύλον ἐπιστορέσαι ἢ χιτῶνας ἢ ἄλλο τι ὃ μαλθακὸν μὲν ἔσται, ὑπείξει δὲ μὴ μέγα, τὸν δὲ ἄνθρωπον πυριῆ- (621) σαι. ἢν δὲ δέχηται, πολλῷ καὶ θερμῷ λούσας, κἄπειτα πρηνέα κατακλῖναι κατατεταμένον, καὶ τὰς μὲν χεῖρας αὐτοῦ παρατείναντα κατὰ φύσιν, προσδῆσαι πρὸς τὸ σῶμα. ἱμᾶντι δὲ μαλθακῷ ἱκανῷ πλατεῖ τε καὶ μακρῷ ἐκ δύο διαντέων ξυμβεβλημένῳ μέσῳ, κατὰ μέσον τὸ στῆθος δὶς περιβεβλῆσθαι χρὴ ὡς ἐγγυτάτω τῶν μασχαλέων, ἔπειτα τὸ περισσεῦον τῶν ἱμάντων κατὰ τὴν μασχάλην, ἑκάτερον περὶ τοὺς ὤμους περιβεβλήσθω, ἔπειτα αἱ ἀρχαὶ πρὸς ξύλον ὑπεροειδές τι προσδεδέσθωσαν ἁρμόζουσαι κατὰ μῆκος τῷ ξύλῳ τῷ ὑποτεταμένῳ [389] πρὸς ὅ τι προσβάλλον τὸ ὑπεροειδὲς ἀντιστηρίζοντα κατατείνει. τοιούτῳ δέ τινι ἑτέρῳ δεσμῷ χρὴ ἄνωθεν τῶν

*paries in longitudinem excavatur, quod cavum a pavimento vel cubitum vel quantum res exigit attollatur. Dein veluti quadrata columna querna transverfa adhibetur, quae a pariete eatenus recedat ut aliquis inter utrumque ubi opus fit transire queat; sternitur columna haec vel tunicis vel quapiam re quae mollis fit et non admodum cedat. Homo fovetur et fi fuftinet, multa aqua calida lavatur, deinde in ventrem jacet extentus brachiis fecundum naturam porrectis atque ad corpus alligatis. Lorum item molle latumque abunde et longum, quod confiet duabus habenis, medium medio pectori injectum bis circumdatur quantum poteft juxta alas; poftea quod ex loris fupereft circa alas humeri capiti obvolvitur capitaque ad aliquod lignum cujusmodi piftillum eft alligantur: eorum enim longitudo aptatur longitudini ejus ligni quod fubjectum eft, ut hoc piftillo extendenti mora fit. Hujusmodi etiam aliud vinculum*

γουνάτων δήσαντα καὶ ἄνωθεν τῶν πτερνέων τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων πρὸς τοιοῦτό τι ξύλον προσδῆσαι, ἄλλῳ δὲ ἱμᾶντι πλατεῖ καὶ μαλθακῷ καὶ δυνατῷ ταινιοειδεῖ πλάτος ἔχοντι καὶ μῆκος ἱκανὸν ἰσχυρῶς περὶ τὰς ἰξύας κύκλῳ περιδεδέσθαι, ὡς ἐγγύτατα τῶν ἰσχίων, ἔπειτα τὸ περισσεῦον τοῦ ταινιοειδέος ἅμα ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων πρὸς τὸ ξύλον προσδῆσαι τῶν ποδῶν, κἄπειτα κατατείνειν ἐν τούτῳ σχήματι καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἅμα μὲν ἰσοῤῥόπως, ἅμα δὲ ἐς ἰθύ. οὐδὲν γὰρ ἂν μέγα κακὸν ἡ τοιαύτη κατάτασις ποιήσῃ, εἰ χρηστῶς σκευασθείη· εἰ μὴ ἄρα ἐξεπίτηδές τις βούλοιτο τείνεσθαι. τὸν δὲ ἰητρὸν χρὴ ἢ ἄλλον ὅστις ἰσχυρὸς καὶ μὴ ἀμαθὴς ἐπιθέντα τὸ θέναρ τῆς χειρὸς ὑπὸ τὸ ὕβωμα καὶ τὴν ἑτέρην χεῖρα προσεπιθέντα ἐπὶ τὴν ἑτέρην καταναγκάζειν προσξυνιέντα, ἤν τε ἐς ἰθὺ ἐς τὸ κάτω πεφύκῃ καταναγκάζεσθαι, ἤν τε πρὸς τῆς κεφαλῆς, ἤν τε πρὸς τῶν ἰσχίων. καὶ ἀσινεστάτη μὲν αὕτη ἡ ἀνάγκη. ἀσινὲς δὲ καὶ ἐπικαθίζεσθαί τινα πρὸς τὸ κύφωμα τοῦ ἅμα κατα-

*super genua et super calces datur, capitaque ejus ad aliquod tale lignum vinciuntur. Aliud insuper lorum latum molle ac valens habenae modo convenienter longum ac latum coxis in orbem firmiter devincitur quam maxime potest prope coxas; deinde lori quod superest utrumque caput simul ad lignum quod ad pedes fit alligatur. Homine ita figurato intensio in diversa adhibetur sine ulla inclinatione simul et recta; nullum enim magnum detrimentum inferre ejusmodi intensio potest, si recte praeparetur, nisi quis de industria id agat. Medicus vero vel alius quivis modo praevalens sit et non imperitus sublimiori unius palmae parte qua spina gibba est data atque alterius palmae sublimiori parte superinjecta comprimit, intuitus non recta deorsum versus caput vel versus coxas debeat comprimere. Adhibetur autem hoc modo vis maxime innocenter; innocenter etiam si quis super eam partem qua spina gibba*

τεινομένου ἐνσεῖσαι μετεωρισθέντα, ἀτὰρ καὶ ἐπιβῆναι τῷ ποδὶ καὶ ὀχηθῆναι ἐπὶ τὸ κύφωμα ἡσύχως τε ἐπενσεῖσαι οὐδὲν κωλύει. τὸ τοιοῦτο δὲ ποιῆσαι μετρίως ἐπιτήδειος ἄν τις εἴη τῶν ἐπὶ παλαίστραν εἰθισμένων. δυνατωτάτη μέντοι τῶν ἀναγκαίων ἐστὶν, εἰ ὁ μὲν τοῖχος ἐντετμημένος εἴη, τὸ δὲ ξύλον τὸ κατορωρυγμένον ᾗ ἐντέτμηται κατωτέρω εἴη τῆς ῥάχιος τοῦ ἀνθρώπου, ὁκόσῳ ἂν δοκέῃ μετρίως ἔχειν, σανὶς δὲ φιλυρίνη μὴ λεπτὴ ἐνείη ἢ καὶ ἄλλου τινὸς ξύλου, ἔπειτα ἐπὶ τὸ ὕβωμα ἐπιτεθείη ἢ τρύχιόν τι πολύπτυχον ἢ μικρόν τι σκύτινον ὑποκεφάλαιον, ὡς ἐλάχιστα μὴν ὑποκεῖσθαι ξυμφέρει, μόνον προμηθεόμενον ὡς μὴ ἡ σανὶς ὑπὸ σκληρότητος ὀδύνην παρὰ καιρὸν προσπαρέχῃ. κατὰ ἴξιν δὲ ἔστω ὡς μάλιστα τῇ ἐντομῇ τῇ ἐς τὸν τοῖχον τὸ ὕβωμα. ὡς ἂν ἡ σανὶς ᾗ μάλιστα ἐξέστηκε ταύτῃ μάλιστα πιέζῃ ἐπιτεθεῖσα. ὅταν δὲ ἐπιτεθῇ τὸν μέν τινα καταναγκάζειν χρὴ τὸ ἄκρον τῆς σανίδος, ἤν τε ἕνα δέῃ, ἤν τε δύο. τοὺς δὲ κατατείνειν τὸ σῶμα κατὰ μῆκος, ὡς πρόσθεν

*est sedeat, simulque ubi homo extenditur, se attollens concutiat. Sed et pedibus consistere super spinam qua gibba est, sustinerique et leniter concutere nihil prohibet, ad quam rem satis idoneus est quilibet palaestrae assuetus. Aptissime autem cogitur, si paries qui excavatur vel lignum quod foditur, quatenus convenire videbitur, infra hominis spinam incidatur; asser vero e tilia vel ex altero ligno non tenui secetur, tum supra spinam qua gibba est vel multiplex panniculus vel parvus aliquis pulvinus scorteus imponatur; sed quantum minime potest convenit haec subjicere. Videndum est solummodo ne asser prae duritia frustra dolori sit; ea autem pars spinae quae gibba est sit maxime e regione ejus partis qua paries excisus est, ut asser qua maxime spina exstat superimpositus maxime premat; adhibitus vero asser a ministro uno vel altero, si opus fuerit, cogatur; alii, ut supra ostensum est, hinc atque hinc in*

εἴρηται, τοὺς μὲν τῇ, τοὺς δὲ τῇ. ἔξεστι δὲ καὶ ὀνίσκοισι τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι ἢ παρακατορύξαντα παρὰ τὸ ξύλον ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ξύλῳ τὰς φλιὰς τῶν ὀνίσκων ἐντεκτηνάμενον, ἤν τε ὀρθὰς ἐθέλῃς ἑκατέρωθεν μικρὸν ὑπερεχούσας, ἤν τε κατὰ κορυφὴν τοῦ ξύλου ἔνθεν καὶ ἔνθεν. αὗται αἱ ἀνάγκαι εὐταμίευτοί εἰσι καὶ ἐς τὸ ἰσχυρότατον καὶ τὸ ἧσσον καὶ ἰσχὺν ἔχουσι τοιαύτην, ὥστε καὶ εἴ τις ἐπὶ λύμῃ βούλοιτο, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ ἰητρείῃ ἐς τοιαύτας ἀνάγκας ἀγαγεῖν, κἂν τούτῳ ἰσχυρῶς δύνασθαι· καὶ γὰρ ἂν κατατείνων κατὰ μῆκος μοῦνον ἔνθεν καὶ ἔνθεν, οὕτω καὶ ἄλλην ἀνάγκην οὐδεμίην προστιθεὶς, ὅμως κατατείνειεν ἄν τις, ἀλλὰ μὴν καὶ ἢν μὴ κατατείνων. αὐτῇ δὲ μοῦνον τῇ σανίδι οὕτως εἰ ποιέει τις καὶ οὕτως ἱκανῶς καταναγκάσειε. καλαὶ οὖν αἱ τοιαῦται ἰσχύες εἰσὶν, ᾗ ἔξεστι καὶ ἀσθενεστέρῃσι καὶ ἰσχυροτέρῃσι χρέεσθαι αὐτὸν ταμιεύοντα, καὶ μὲν δὴ καὶ κατὰ φύσιν γε ἀναγκάζουσι. τὰ μὲν γὰρ ἐξεστεῶτα ἐς τὴν χώρην ἀναγκάζει καὶ ἡ ἴπνωσις ἰέναι, τὰ δὲ ξυνελθόντα κατὰ φύσιν κατατείνουσιν

*longitudinem corpus intendant. Licet et per axes extendere vel juxta lignum defossos vel contentos in quibusdam lignis in ipsum defixis quae erigantur sive utrimque a lateribus paullulum exstantia, sive in utraque ejus extremitate. Accommodatur autem vis quae per haec adhibetur et ubi vehementiore et ubi leniore opus est. Tantum enim roboris habet, ut si quis non in medicina, sed ad torquendos homines eam adhibeat praestanter ad id valeat, ita ut sive tantum extendamus in longitudinem hinc atque hinc nihil ultra cogentes, sive citra intensionem asserem dumtaxat admoveamus abunde sit. Optimum autem est uti ejusmodi via, quam in ipso usu et intendendo et remittendo moderari potes, quaene secundum naturam est. Quaecunque igitur exstant compressa in suum locum redeunt, quae praeter naturam coierunt intensa secundum naturam compelluntur. Equi-*

*αἱ κατὰ φύσιν κατατάσιες. οὔκουν ἐγὼ ἔχω τουτέων ἀνάγκας καλλίους οὐδὲ δικαιοτέρας.*

---

[390] (622) *Τὰ ἐφεξῆς ἅπαντα σαφῶς ἑρμηνεύοντι, δι' ὧν νῦν καὶ ἔστιν ὅτε παρακολουθεῖ τις λεγομένοις, οὔτε ἐξηγήσεως, ἀλλὰ δείξεώς ἐστιν αὐτοῦ χρεία. καὶ μέντοι καὶ τὰ ὑπομνήματα τοῖς ἑωρακόσιν ἤδη τὰς τοιαύτας ἐνεργείας γράφεται. λέλεκται δέ μοι καὶ πρόσθεν ὅτι τὰ οὕτω σαφῶς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα μὴ νοήσας τις κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πλεονάκις ἀναγνώτω προσέχων τὸν νοῦν. εἰ γὰρ τοῦτο ποιήσῃ, πάντως ταῦτ' ἐννοήσει σαφῶς ἑρμηνευόμενον.*

---

ν'.

*Ἡ γὰρ κατ' αὐτὴν τὴν ἄκανθαν ἰθυωρία τῆς κατατάσιος κάτωθέν τε καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον καλεόμενον οὐκ ἔχει ἐπιλαβὴν οὐδεμίην, ἄνωθεν δὲ κατὰ τὸν αὐχένα καὶ κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐπιλαβὴν μὲν ἔχει, ἀλλ' ἐς ἰδέην γε ἀπρε-*

*dem agendi alium modum meliorem aut juftiorem habeo nullum.*

---

Quae fubjicit plane omnia explicat; quare fi quis non percipit quae proponuntur, huic non explanatione opus eft, fed monftratione; quin et commentaria ad eos fcribuntur qui ejusmodi curationes jam infpexerint. Monui etiam in fuperioribus, ut fi quis prima lectione non intelligat, quae ita clare ab Hippocrate fcribuntur, iterum et tertio et faepius diligenti animadverfione relegat; quodfi hoc faciat, quae plane ab ipfo traduntur omnino intelliget.

---

L.

*Nam quum e regione ipfius fpinae intenfio adhibetur ab inferiori parte et juxta os quod facrum appellatur, non eft locus qui prehendi poffit; a fuperiori juxta cervices et caput eft quidem, fed adfpectu indecorus, praeter-*

πής. ταύτῃ τοι γενομένη ἡ κατάτασις καὶ ἄλλας βλάβας ἂν προσπαρέχει πλεονασθεῖσα. ἐπειρήθην δὲ δή ποτε ὕπτιον τὸν ἄνθρωπον κατατείνας ἀσκὸν ἀφύσητον ὑποθεῖναι ὑπὸ τὸ ὕβωμα, κἄπειτα αὐλὸν ἐκ χαλκείου ἐς τὸν ἀσκὸν τὸν ὑποκείμενον ἐνιέντα φυσᾷν, ἀλλά μοι οὐκ εὐπορεῖτο. ὅτε γὰρ εὖ κατατείνοιμι τὸν ἄνθρωπον, ἡσσᾶτο ὁ ἀσκὸς καὶ οὐκ ἠδύνατο ἡ φῦσα ἐπαναγκάζεσθαι· καὶ ἄλλως ἕτοιμον περιολισθαίνειν ἦν, ἅτε ἐς τὸ αὐτὸ ἀναγκαζόμενον τό τε τοῦ ἀνθρώπου ὕβωμα καὶ τὸ τοῦ ἀσκοῦ πληρουμένου κύρτωμα. ὅτε δ᾽ αὖ μὴ κάρτα κατατείνοιμι τὸν ἄνθρωπον, ὁ μὲν ἀσκὸς ὑπὸ τῆς φύσης ἐκυρτοῦτο, ὁ δὲ ἄνθρωπος πάντῃ μᾶλλον ἐλορδαίνετο ἢ συνέφερεν. ἔγραψα δὲ ἐπίτηδες τοῦτο. καλὰ γὰρ καὶ ταῦτα μαθήματά ἐστιν, ἃ πειρηθέντα ἀπορηθέντα ἐφάνη καὶ δι᾽ ἅπερ ἠπορήθη.

---

Αὐτὸς ἂν ἐπιλαβὴν εἴρηκε τὴν οἷον ἀντιλαβὴν καὶ ἀντίληψιν, ὥστε στηριχθῆναι τοὺς περιβαλλομένους τροχοὺς

*quam quod si corpus ab hac parte valentius extendatur, alia quoque noxa afferetur. Expertus aliquando sum utrem non inflatum, quem resupinato homine spinae qua gibba erat subjeci, dein fistula ahenea demissa inflavi, sed parum processit. Cedebat enim uter, quum homo bene extendebatur, neque spiritus impellere quidquam poterat, sed alioquin uter prompte labebatur, quum se compellerent et gibbus spinae locus et repleti utris tumor; at contra quum non valde homo extendebatur, uter ob spiritum in tumorem assurgebat, sed homo magis quam expediret in priorem partem convertebatur. De industria autem haec scripsi, pulchra enim hujusmodi monimenta sunt eorum, quae quum experti sumus, sine affectu invenimus et caussarum cur parum processerint.*

---

Locum qui prehendi possit ἐπιλαβὴν, quasi ἀντιλαβὴν et ἀντίληψιν dixit eo quod obex et mora sit injectis la-

*πρός τε τῶν ἐξεχόντων ἕνεκα τοῦ ἀπορεῖν. κατὰ μὲν τὸ ἱερὸν ὀστέον οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον ἄνωθέν τ' ἢν τό τέ τι ἔχῃ καὶ τὴν κεφαλὴν, ἅμα φαίνοιτ' ἂν ὁ ἄνθρωπος πνιγόμενος, εἴ τις ἐνταῦθα περιλάβοι, καὶ κατὰ τοῦτ' ἂν ἀπρεπὴς ἡ κατάτασις φαίνοιτο. καὶ μέντοι καὶ βλάβας ἂν παράσχοι εἰ ὀλισθῇ τὸν βρόχον τις ἐπὶ τὸν λάρυγγα.*

να'.

*Ὅσοισι δὲ ἐς τὸ εἴσω σκολιαίνονται οἱ σφόνδυλοι ὑπὸ πτώματος ἢ καὶ ἐμπεσόντος τινὸς βαρέος, εἷς μὲν οὐδεὶς τῶν σφονδύλων μέγα ἐξίσταται κάρτα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῶν ἄλλων. ἢν δὲ ἐκστῇ μέγα ἢ εἷς ἢ πλείονες, θάνατον φέρουσιν, ὥσπερ δὴ καὶ πρόσθεν εἴρηται, κυκλώδης καὶ αὕτη καὶ οὐ γωνιώδης γίνεται ἡ παραλλαγή. οὖρα μὲν οὖν τοῖσι τοιούτοισι καὶ ἀπόπατος μᾶλλον ἴσχεται ἢ τοῖσιν ἔξω κυφοῖσι καὶ πόδες καὶ ὅλα τὰ σκέλεα ψύχεται μᾶλλον καὶ θανατηφόρα ταῦτα μᾶλλον ὧν ἔφην. καὶ ἢν περιγένωνται δὲ [391] ῥυώδεες τὰ οὖρα μᾶλλον οὗτοι*

queis, sic ut haereant qua eminet et minime decidant. Ab osse sacro nullus talis locus est a superiori parte, quamvis cervices sint et caput. Homo tamen strangulari videbitur, si hac parte prehendatur; atque idcirco ea intendendi ratio indecora habebitur, sed et noxam inferet, si laqueus ad guttur delabatur.

LI.

*Quibuscunque autem vertebrae in inferiorem partem convertuntur vel quod homo ceciderit vel quod grave aliquid super ipsum inciderit, plerumque nulla vertebra valde ab aliis recedit; ubi non valde recedat, sive una sive plures hominem non praecipitat, sicut antea dictum est, quum spina in orbem, non ad angulum pervertatur. His quidem urina et alvus magis supprimitur quam quibus vertebrae in exteriorem partem convertuntur pedesque et crura tota magis frigescunt; atque haec magis mortifera sunt quam quae posita sunt; quibus si*

καὶ τῶν σκελέων ἀκρατέστεροι καὶ ναρκωδέστεροι. ἢν δὲ καὶ ἐν τῷ ἄνω μέρει μᾶλλον τὸ λόρδωμα γένηται, παντὸς τοῦ σώματος ἀκρατέες καὶ νεναρκωμένοι γίνονται. μηχανὴν δὲ οὐκ ἔχω οὐδεμίην ἔγωγε, ὅκως χρὴ τὸν τοιοῦτον ἐς τὸ αὐτὸ καταστῆσαι· καὶ εἰ μή τινα ἡ κατὰ τῆς κλίμακος κατάσεισις ὠφελέειν οἵη τε εἴη ἢ καὶ ἄλλη τις τοιαύτη ἴησις ἢ κατάσεισις, οἵηπερ ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. κατανάγκασιν δὲ σὺν τῇ κατασείσει οὐδεμίην ἔχω ἥτις ἂν γίνοιτο, ὥσπερ τῷ κυφώματι τὴν κατανάγκασιν ἡ σανὶς ἐποιέετο. πῶς γὰρ ἄν τις ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν διὰ τῆς κοιλίης ἀναγκάσαι δύναιτο; οὐ γὰρ οἷόν τε, ἀλλὰ μὴν οὔτε βῆχες οὔτε πταρμοὶ οὐδεμίην δύναμιν ἔχουσιν, ὥστε τε τῇ τάσει συντιμωρέειν, οὐ μὴν οὐδ' ἔνεσις φύσης ἐνιεμένης ἐς τὴν κοιλίην οὐδὲν ἂν δυνηθῇ. καὶ μὴν αἱ μεγάλαι σικύαι προσβαλλόμεναι ἀνασπάσιος εἵνεκα δῆθεν. τῶν εἴσω ῥεπόντων σφονδύλων μεγάλη ἁμαρτὰς γνώμης ἐστίν. ἀπωθέουσι γὰρ μᾶλλον ἢ ἀνασπῶσι καὶ οὐδ' αὐτὸ τοῦτο γιγνώσκουσιν οἱ προσβάλλοντες. ὅσῳ γὰρ ἄν τις

*evadunt, urina fine voluntate magis prorumpit cruraque magis refolvuntur et torpent. Quod fi fuperior fpina in priorem partem convertatur, univerfum corpus refolvitur ac torpet. Machinationem autem nullam habeo, qua fpina reftitui poffit, ubi fic luxatur. Quodfi nihil proficiat concutiendi modus qui per fcalam admovetur vel alia fimilis curatio five extendendi via, qualis paullo ante dicta eft, nullum novi impellendi fimul et extendendi modum, qui id praeftare poffit quod affer ubi fpina gibba erat. Nam qui fieri poterit ut a priori parte per ventrem impellatur? Ergo neque hoc licet, neque tuffis aut fternutamentum vim aliquam habet, quo ad extentionem conferat. Nihil etiam proficies, fi fpiritum in ventrem indas; quin et qui magnas cucurbitulas defigunt, ut furfum attrahant vertebras quae in interiorem partem exciderunt, fummopere aberrant; expellunt enim magis quam attrahunt. Quam rem ignorant qui eas defigunt, nam quo major cucurbitula eft,*

*μείζω προσβάλλῃ, τοσούτῳ μᾶλλον λορδοῦντες οἱ προσβληθέντες συναναγκαζομένου ἄνω τοῦ δέρματος. τρόπους δὲ ἄλλους κατασεισίων ἢ οἷοί τε πρόσθεν εἴρηνται, ἔχοιμ᾽ ἂν εἰπεῖν, ἁρμόσαι οὓς ἄν τι δοκέῃ τῷ παθήματι μᾶλλον, ἀλλ᾽ οὐ κάρτα πιστεύω αὐτοῖς, διὰ τοῦτο οὐ γράφω. ἀθρόον δὴ ξυνιέναι χρὴ περὶ τούτων ὧν ἐν κεφαλαίῳ εἴρηται. ὅτι τὰ μὲν εἰς τὸ λορδὸν ῥεύσαντα ὀλέθριά εἰσι καὶ σινόμωρα, τὰ δὲ ἐς τὸ κυφὸν ἀσινέα θανάτου καὶ οὔρων σχεσίων καὶ ἀποναρκωσίων τὸ ἐπίπαν.*

---

*Περὶ τῆς ἔσω μεταστάσεως τῶν σφονδύλων γράφει ταῦτα, χαλεπωτέραν αὐτὴν τῆς ἔξω λέγων εἶναι, καὶ ἡ αἰτία πρόδηλος. καὶ γὰρ ἔσω ῥέπει τὰ νεῦρα πάντα τὰ ἀπὸ τοῦ νωτιαίου πεφυκότα. θλίβεται οὖν ἐν ταῖς τοιαύταις* (623) *μεταστάσεσι μᾶλλον ἤπερ ἐν ταῖς ἔξω. σὺν τούτοις δὲ καὶ τὰ ἐπικείμενα μόρια τῇ ῥάχει θλίβεται πάντα καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τῆς κύστεως τὸ ἄνω πέρας θλίβεταί ποτε. καὶ μέντοι καὶ κατὰ συμπάθειαν εἰς φλεγμονὴν ἀφίξεται*

*eo magis ſpina cava fit, quum a ſuperiore cute urgeatur. Alios item concutiendi modos praeter jam poſitos adducere poſſem, quos exiſtimet quis ad vitium magis pertinere, ſed eos, utpote quibus parum confidam, omitto. Illud autem in univerſum, ut ſummatim dicamus, intelligere oportet, quod ubi ſpina in interiorem partem convertitur, ad interitum aegrotantem praecipitat et infeſtiſſima eſt; ubi in exteriorem, vacat mortis periculo, urinam non ſupprimit et plerumque torporem non infert.*

---

De vertebris agens in interiorem partem luxatis inquit caſum aſperiorem eſſe quam ſi in exteriorem ferantur. Cauſam eſſe in aperto dicit: nervi enim omnes qui a ſpinae medulla oriuntur, in interiorem partem procedunt. Premuntur ergo magis ubi ſpina in hanc partem convertitur quam ubi in exteriorem quumque iis urgentur quaecunque partes ſpinae ſuperinſident. Quo fit ut interdum ſuperior quoque pars veſicae comprimatur et

πάντα καὶ διὰ τοῦτ' οὔτε ἡ κύστις οὖρον ἐκκρίνει οὔτε τὰ ἔντερα ἀπόπατον. τῆς γὰρ ἐκκριτικῆς δυνάμεως, ἥτις ἐστὶ μία τῶν φυσικῶν, πάθος ἐστὶν ἴσχεσθαι τὸ οὖρον καὶ τὸ ἀπόπατον. τὸ δὲ ναρκώδη γίνεσθαι τὰ μόρια τῆς τῶν νεύρων βλάβης ἐστίν. ἐκ μὲν οὖν τῆς κατὰ τὰ ἔντερα καὶ τὴν κύστιν βλάβης ἄχρι περ ἂν παύσεται φλεγμαίνοντα, κίνδυνος ἀπολέσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ δι' ἄκρα καὶ ἀκώρω ἔντερα διαμένει καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ σφίγγων τὴν κύστιν μῦς οὐκ ἐᾷ ἀκριβῶς ἐνεργῶν ἐπιτρέπειν τοῖς οὔροις. εἰκὸς καὶ δήπου καὶ τὸν ἐπὶ τῆς ἕδρας μῦν τὸν σφιγκτῆρα καλούμενον τὴν αὐτὴν ἀτονίαν ἔχειν.

νβ'.

*Οὐ γὰρ ἐντείνει τοὺς ὀχετοὺς τοὺς κατὰ τὴν κοιλίην οὐδὲ κωλύει εὐρόους εἶναι ἡ εἰς τὸ ἔξω κύφωσις, ἡ δὲ λόρδωσις ταῦτα ἀμφότερα ποιέει καὶ ἐς τἄλλα πολλὰ προσγίνεται.*

quae cum his confortium habent omnia inflammatione occupentur. Quamobrem neque vefica urinam, neque alvus dejectionem reddit: expellentis enim facultatis quae una ex naturalibus eft vitium eft, urinam atque alvum fupprimi. Torporis autem membrorum caufa eft nervorum affectus, fed vefica et inteftinis affectis periculum eft ne homo interim decedat, dum tollitur inflammatio quae efficit ut nec alvus nec urina refpondeat. Quemadmodum autem mufculus qui veficam adftringit, qqum nimium fuo munere fungitur, non patitur urinam evadere, ita verifimile fit affici mufculum ani, quem Graeci ab adftringendo σφιγκτῆρα dixerunt.

LII.

*Quum nec alvi itinera diftendat nec prohibeat, quominus facilem exitum habeant, fpina quum in exteriorem partem convertitur; fed quum in- interiorem, utrumque hoc efficiat accedantque alia complura.*

[392] Κατὰ τὴν προγεγραμμένην ῥῆσιν εἰρηκὼς οὖρα μὲν οὖν τοῖσι τοιούτοισι καὶ ἀπόπατος μᾶλλον ἴσχεται ἢ τοῖσιν ἔξω κυφοῖσι, νῦν τὴν αἰτίαν προσέθηκεν εἰπών· οὐ γὰρ ἐντείνει τοὺς ὀχετοὺς τοὺς κατὰ τὴν κοιλίαν δηλονότι τὰς ἐκροὰς εἰπών, τήν τε κατὰ κύστιν καὶ τὴν κατὰ τὴν ἕδραν. ἐντείνεσθαι δὲ τὰ μόρια δι' ὧν αὗται γίνονται κατά τε τὴν θλίψιν, ἣν ἐκ τῆς τῶν σφονδύλων εἴσω μεταστάσεως ἴσχουσιν, εἰκός ἐστι καὶ πρὸς τῆς κατὰ τὰ νεῦρα συμπαθείας.

νγ'.

*Ἐπεί τοι πολὺ πλείονες σκελέων τε καὶ χειρῶν ἀκρατέες γίνονται καὶ καταναρκοῦνται τὸ σῶμα καὶ οὖρα τούτοισιν ἴσχεται, οἷσιν ἂν μὴ ἐκστῇ μὲν τὸ ὕβωμα μήτε ἔξω μήτε ἔσω, σεισθέωσι δὲ ἰσχυρῶς ἐς τὴν ἰθυνίην τῆς ῥάχιος. οἷσι δὲ ἂν ἐκστῇ μὲν τὸ ὕβωμα, ἧσσον τοιαῦτα πάσχουσιν.*

Ἐνταῦθα τὴν ὕβωμα φωνὴν ὡς γενικόν τι σημαῖνον ἀνέγραψεν ἐπὶ πάσης εἰπών, τῆς τῶν σφονδύλων εἰς τὸ παρὰ

Quum proxime propofuerit his urinam et alvum magis fupprimi, quam quibus vertebrae in exteriorem partem convertuntur; nunc cauffam adjecit his verbis, quum nec alvi itinera diftendat, id eft exitum eorum quae per veficam et per anum expelluntur. Diftendi autem partes per quas hae feruntur et a compreffione vertebrarum et a confortio quod cum nervis habent, a ratione minime abhorret.

LIII.

*Multo autem pluribus crura et brachia refolvuntur, corpus torpet, urina fupprimitur, quibus vertebrae nec in exteriorem partem nec in interiorem exciderint, fed concuffae vehementer fuerint manentes e regione fpinae, quibus fpina depravatur minus haec patiuntur.*

Ut depravationem exprimat mutuatur *ὕβωμα* vocabulum tanquam generale agens de vertebris quomodocunque

φύσιν ἐκτροπῆς, ὅλος δὲ ὁ λόγος εὔδηλος. ἐπὶ γὰρ τὴν τετάρτην διαφορὰν τῶν κατὰ τὴν ῥάχιν παθῶν ἀφικνεῖται τῷ λόγῳ. καλοῦσι δὲ αὐτὴν σεῖσιν, ὅταν αἱ ἁρμονίαι σύμπασαι διακινηθῶσι τῶν σφονδύλων τῆς ῥάχεως καὶ κινδυνεύσει διασπασθῆναί τε καὶ θλασθῆναι διασεισθείσης σφοδρῶς αὐτῆς, καί φησι τοῦτο πολὺ χεῖρον εἶναι τῶν ἄνευ τοῦ διασεισθῆναι γιγνομένων διαστροφῶν τῆς ῥάχεως. εἶθ' ἑξῆς ὅτι καὶ ταῖς πλευραῖς καταγνυμέναις τοιοῦτόν γέ τι συμβαίνει διήγηται.

## νδ'.

*Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐν ἰητρικῇ ἄν τις θεάσαιτο, ὧν τὰ μὲν ἰσχυρὰ ἀσινέα ἐστὶ, καθ' ἑωυτὰ τὴν κρίσιν ὅλην λαμβάνοντα τοῦ νοσήματος, τὰ δὲ ἀσθενέστερα σινόμωρα καὶ ἀποιόκους νοσημάτων χρονίους ποιέοντα καὶ κοινωνέοντα καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι ἐπὶ πλέον.*

Προειρηκὼς περὶ τοῦ κατὰ ῥάχιν πάθους ὃ προσαγορεύουσι σεῖσιν ἄνευ τοῦ μεταστῆναι σφόνδυλόν τινα γενόμε-

ſuo loco motis. Univerſa antem oratio clara eſt; venit enim ad quartum genus vitiorum ſpinae quod Graeci a concutiendo σεῖσιν appellant. Id autem eſt quum vertebrarum ſpinae compago univerſa dimovetur; periculumque eſt ne convellatur atteraturque ſpina vehementer concuſſa. Quod malum ipſe teſtatur multo deterius eſſe quam ſi ſpina non concuſſa vertebrae pervertantur. In ſequentibus ad coſtas pergit, quibus abruptis hujusmodi quidpiam accidit.

## LIV.

*Multa quoque alia medicinali arte quis inſpiciet, quorum quae vehementia ſunt, quum morbi momentum omne in ſe contineant, non nocent; quae leviorem offenſam afferunt, mala concitant diuturna et reliquum corpus plurimum afficiunt.*

Loquutus de vitio, ſub quo ſpina concutitur, vertebris nullo modo ſua ſede excedentibus, ſubjicit multa

νον ἐν τῇ ἐφεξῆς γραφῇ πολλὰ λέγει τῶν κατ' ἰατρικὴν ἐπιεικέστερα κατ' ἀλήθειαν εἶναι, κἂν φαίνηται χαλεπώτερα. συμβαίνει δ' ἐκεῖνα τῶν παθῶν, ἐφ' ὧν συμπάθειαί εἰσι μείζους, ὡς ὅσα γε μηδεμίαν ἐπιφέρει μορίων κυρίων συμπάθειαν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰ ποιεῖται τὴν κρᾶσιν, ἧττόν ἐστι χαλεπὰ καὶ ἰσχυρότερά σοι κατασκευαῖς. ἐφεξῆς οὖν ὡς ἐν παραδείγματος μέρει μνημονεύει τῶν κατὰ τὰς πλευρὰς παθῶν ὑποδεικνύων, ἔνια μὲν αὐτῶν εἶναι τὴν φαντασίαν μόνον, ἔνια δὲ τῇ δυνάμει χαλεπά.

νε'.

[393] *Ἐπεὶ καὶ πλευρέων κάτηξις τοιοῦτόν τι πέπονθεν· οἷσι μὲν γὰρ ἂν καταγῇ πλευρὴ μία ἢ πλέονες, ὡς τοῖσι πλείστοισι κατάγνυται μὴ διασχόντα τὰ ὀστέα ἐς τὸ εἴσω μέρος, μηδὲ ψιλωθέντα, ὀλίγοι μὲν ἤδη ἐπυρέτηναν· ἀτὰρ οὐδὲ αἷμα πολλοὶ ἤδη ἔπτυσαν, οὐδὲ ἔμπυοι πολλοὶ γίνονται, οὐδὲ ἔμμοτοι, οὐδὲ ἐπισφακελίσιες τῶν ὀστέων, δίαιτά τε φαύλη ἀρκέει.*

in medicina leviora esse revera, quamquam graviora videntur; multa enim quae minus afficiunt partes cum vitiato loco consortium habentes, ut quae nullam ex praecipuis partibus laedant, sed in se morbi momentum habeant minus molesta sunt, quamvis graviora videantur. In sequentibus exempli gratia de costarum affectibus meminit indicans eorum alios graves apparere, alios esse.

LV.

*Quin et costis abruptis tale quidpiam accidit. Quibus enim costa una vel plures abrumpuntur, sicut permultis abrumpi videmus, si comminuta ossa neque in interiorem partem compellantur, neque in superiorem, pauci adhuc febricitarunt; sed neque multi etiam sanguinem spuerunt nec multis item contractum est pus in thorace aut linamentis opus fuit aut vitiatum os est; victus autem quivis idoneus est.*

Ὅτι τὸ σύμμετρον τοῦ λόγου σαφήνειαν συντελεῖ, μαθεῖν ἐστιν οὐχ ἥκιστα καὶ ἐκ τῆς προκειμένης ῥήσεως μακρᾶς οὔσης. ἐγὼ τὸ πρῶτον μέρος ἄρτι προεχειρισάμην· ἐκ τινὸς γὰρ ἐπὶ πλεῖον ὁ Ἱπποκράτης ἀσάφειάν τινα ἐργάσατο, διὰ βραχέων δ' ἂν οὕτως ἑρμηνεύοιτο. τὰ κατάγματα τῶν πλευρῶν, ὅταν ἁπλᾶ καὶ μόνα γένηται, τὴν μὲν φαντασίαν χαλεπωτέραν τῶν περιθλάσεων ἔχει, τῇ δυνάμει δὲ ἐπιεικεστέραν, θεραπεύεται γὰρ ἄνευ κινδύνου τάχιστα. χωρὶς δὲ κατάγματος ὅταν περὶ τὰς πλευρὰς σάρκες θλασθῶσιν, εἰς μέγιστον ἐνίοτε κίνδυνον ἥκουσιν οἱ οὕτω παθόντες. τὸ μὲν κεφάλαιον τοῦ λόγου τοῦτο· τὰ δὲ κατὰ μέρος ἐφεξῆς ἴδωμεν, εἰ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ῥήσεως, ὅπερ ἐγὼ διὰ βραχέων εἶπον, ὅταν ἁπλᾶ καὶ μόνα γένηται τὰ κατάγματα τῶν πλευρῶν. ὁ δὲ Ἱπποκράτης εἴρηκεν, ὅπερ ἐξηγούμενος ἔγραψε, μὴ διασχόντα τὰ ὀστᾶ εἰς τὸ ἔσω μέρος εἰπὼν, τὴν εὐρυχωρίαν τοῦ θώρακος εἰς ἣν ἀδύνατόν ἐστι διασχεῖν ὀστῷ τῷ κατ' αὐτὸν ἄνευ τοῦ γυμνωθῆναι μὲν αὐτὸ τὸ ὀστοῦν ἁπάσης τῆς περικειμένης σαρκὸς,

Ex propofita oratione, quae longa eft, non parum intelligi poteft orationis modum ad facilitatem conducere. Nos priorem partem fupra attigimus, quam Hippocrates longius habens obfcuram fecit, paucis autem ita loqui potuit: ubi cofta abrumpitur, fi fractura fimplex et fola fit, cafus quidem afperior videtur, licet levior fit quam ubi atteritur. Celerrime enim curatur et fine periculo, fed absque fractura, ubi caro circa coftas atteratur, in maximo interdum periculo revolvuntur qui fic affecti funt. Caput quidem orationis hujusmodi eft, fingula autem deinceps videamus. Si primam partem hujus orationis paucis Hippocrates explicaffet, quemadmodum ego quum dixi, ubi fola et fimplex coftarum fractura fit, apertius fcripfiffet; verum ipfe quum exponens ait: fi offa abrupta neque in interiorem partem compellantur. Vocavit autem interiorem partem interius fpatium thoracis, in quod erumpere os abruptum per fe non poteft, non nudetur a tota carne fuperjecta, nifi item fcindatur membrana, quae

διατμηθῆναι δὲ τὸν ὑπεζωκότα καλούμενον ὑμένα. διὰ τοῦτο μὲν οὖν ἐδήλωσε τὸ ἁπλοῦν τοῦ κατάγματος, διά τε τῶν ἐφεξῆς τὸ ἐπιεικὲς, ὀλίγους μὲν εἰπὼν ἐπιπυρέττειν, πτύσαι δὲ αἷμά τινα σπανίως, ὥσπερ γε καὶ ἔμπυον καὶ ἔμμοτον γενέσθαι, σφακέλισαι τε τὸ τῆς πλευρᾶς ὀστοῦν· διὸ καὶ τὴν δίαιταν αὐτοῖς ἐξαρκέσειν φαύλην. ἔμαθες δὲ ὅτι φαύλην ἀεὶ λέγει τὴν ἐναντίαν τῇ ἀκριβεῖ τὴν ἐπιτυχοῦσαν. ἐν μὲν οὖν τῷ προκειμένῳ μορίῳ τῆς ἄλλης αὐτοῦ ῥήσεως ὅλη διάνοια τοιαύτη τίς ἐστιν. ἴδωμεν δὲ ἐφεξῆς τὰ λοιπά.

νστ'.

(624) Ἢν γὰρ μὴ πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιλαμβάνῃ αὐτοὺς καὶ κενεαγγέειν κάκιον τοῖσι τούτοισιν ἢ μὴ κενεαγγέειν καὶ ἐπωδυνέστερον καὶ πυρετωδέστερον καὶ βηχωδέστερον. τὸ γὰρ πλήρωμα τὸ μέτριον τῆς κοιλίης διόρθωμα τῶν πλευρέων γίνεται. ἡ δὲ κένωσις κρεμασμὸν μὲν τῇσι πλευρῇσι ποιέει, ὁ δὲ κρεμασμὸς ὀδύνην.

costas cingit: per haec igitur simplicem fracturam indicavit. Deinceps notavit casus levitatem, quum ait: paucos frebricitasse, raros item sanguinem exspuisse aut pus in interiori thoracis regione contraxisse raroque opus fuisse linamentis vel costarum os vitiatum fuisse et idcirco abunde esse victus rationem quamvis. Hanc ipse, ut didicisti, ubique φαύλην nominat, eam quae exquisitae contraria est significans. Propositae igitur partis orationis universus sensus hujusmodi est. Ad reliqua igitur pergamus.

LVI.

*Quin et ubi continens febris non invadat, deterior est inedia quam cibus et dolorem febrem ac tussim magis concitat. Venter enim modice repletus costas dirigit, quas inedia suspendit; at ubi suspendantur, dolorem inferunt.*

Ὁ τῆς κοιλίης ὄγκος στήριγμά τι γίνεται ταῖς πλευραῖς, διὸ καὶ ὅσοι μείζονας ἔχουσι τὰς γαστέρας, ἧττον ὀδυνῶνται καταγείσης τῆς πλευρᾶς· ὅσοις δὲ ἰσχναί τέ εἰσι καὶ προσεσταλμέναι, μᾶλλον ἀλγοῦσιν ἀστηρίκτων καὶ μετεώρων αἰσθανόμενοι τῶν πλευρῶν. ἐὰν μὲν οὖν συνεχὴς ἐπιλάβῃ πυρετὸς, αὐ- [394] τοὺς ἐστι κενεαγγεῖν, ὅπερ δηλοῖ νῦν αὐτὸ τὸ ἀσιτεῖν, ἐπειδήπερ ἡ ἐκ τῆς ἐδωδῆς βλάβη γίγνεται μείζων τῆς ἐκ τοῦ κρεμασμοῦ. εἰ δή τι μηδ' ὅλως πυρέξει, ἄμεινον ἐσθίειν τοσαῦτα τὸ πλῆθος, ὡς εἰς ὄγκον ἀρθῆναι τὴν γαστέρα τοσοῦτον, ὅσον ἡλίκος ὡς ἄνευ τοῦ θλίβειν τὸ πεπονθὸς, ἕδρα τε καὶ στήριγμα γενήσεται ταῖς πλευραῖς.

νζ'.

*Ἔξωθεν δὲ φαύλη ἐπίδεσις τοῖσι τοιούτοισιν ἀρκέει, κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισιν ἡσύχως ἐρείδοντα ὁμαλὴν τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι ἢ καὶ ἐριῶδές τι προσεπιθέντα. κρατύνεται δὲ πλευρὴ ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσι, παχεῖαι γὰρ αἱ ἐπιπωρώσιες τούτων τῶν ὀστέων.*

Tumor ventris coſtas fulcit: quare ubi hae rumpuntur, qui magis ventricoſi ſunt minus dolent; quibus gracilis venter eſt et contractus, dolore magis vexantur quum coſtas ſentiant ſine fulcro ſuſpenſas. Quodſi continens febris hominem occupet, inedia uti debet, quod ipſe ſignificavit verbo *κενεαγγεῖν*, quoniam magis laeditur a cibo quam a coſtis non ſultis. At ſi nulla febris ſit, expedit eatenus cibum ſumere, ut venter in eum tumorem adſurgat, ut coſtis ſedes ſit ac fulcimentum citra offenſae partis compreſſionem.

LVII.

*Ab exteriori parte vincire rurſus quovis modo ſatis eſt, tantum cerato, pannis, faſciisque leniter adſtrictis debemus aequale vinculum reddere aut etiam lanae aliquid ſuperinjicere. Conſervet autem coſta viginti diebus: in hujusmodi enim oſſibus cito callus increſcit.*

*Φαύλην ἐπίδεσιν εἶπεν, ὥσπερ καὶ δίαιταν, τὴν ἐπιτυχοῦσαν, ἥτις ἐστὶν ἐναντία τῇ ἐπιμελῶς γεγενημένῃ.*

νη'.

*Ἀμφιθλασθείσης δὲ τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσιν ἢ ὑπὸ πληγῆς ἢ ὑπὸ πτώματος ἢ ὑπὸ ἀντερείσιος ἢ ἄλλου τινὸς τοιουτοτρόπου πολλοὶ ἤδη πολὺ αἷμα ἔπτυσαν.*

*Μέμνηται καὶ τούτου τοῦ λόγου διὰ τοὺς οἰομένους ἐν ταῖς πλευρίτισιν ἐξ ἀνάγκης ἀνάγειν τινὰ τῶν λοβῶν τοῦ πνεύμονος πάσχειν καὶ συναπτόμενόν γε τοὐτόν φασι τῇ φλεγμαινούσῃ πλευρᾷ διδόναι τι τοῦ κατὰ τὴν φλεγμονὴν ἰχῶρος. ἐν τῷ πνεύμονι γὰρ οὐδὲν πνεύμονος πεπονθότος, ἀλλὰ τῆς διαθέσεως τῇ πλευρᾷ γενομένης πτύειν φησὶν ἐνίους αἷμα. πῶς μὲν οὖν γίγνεται τοῦτο ζητεῖν ἔξεστιν ἐπὶ σχολῆς, ἡμῖν τε βασανιζομένοις τὸ ζήτημα κατά γε τὸ περὶ αἵματος ἀναγωγῆς Ἐρασιστράτου βιβλίον. ἐξαρκεῖν δὲ δεῖ νῦν αὐτὸ τοῦτο μόνον ἐγνωκέναι, τὸ χωρὶς τοῦ πα-*

Vinciendi modum quemvis φαῦλον, quemadmodum et victum qui contrarius eſt ei qui ſumma diligentia adhibetur.

LVIII.

*At carne circa coſtas detrita, quod homo percutiatur, cadat, re aliqua urgeatur aut alio tali modo, multi jam ſanguinem multum exſpuerunt.*

In memoria habendus eſt hic ſermo propter eos qui exiſtimant in lateris dolore neceſſarium eſſe ut aliqua ex fibris pulmonis afficiatur: nam quum proximus ſit lateri inflammato, afferunt aliquid ad eum transmitti ex tenui ſanguine qui in inflammatione ſubſiſtit. Pulmone ergo nihil violato, ſed coſta affecta quosdam ait ſanguinem exſpuere, quo tamen pacto hoc fiat licet per otium requirere. Nos ſane quaeſtionem hanc perpendimus in his quae ſcripſimus in librum Eraſiſtrati de ſanguinis ſputo; nunc illud dumtaxat intellexiſſe abunde eſt, quosdam ſine

θεῖν τι τὸν πνεύμονα πτύειν ἐνίους αἷμα διὰ τὸ κατὰ τὰς πλευρὰς πάθος. ἐθεάσασθε δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων πολλάκις ἀτρώτου τοῦ προκειμένου τῷ κατάγματι δέρματος ὄντος ἐκχεόμενον αἱματώδη χυμὸν διὰ τοῦ τοιοῦτον πληρῶσαι τοὺς ἐπιδέσμους. καίτοι πολλῷ πυκνότερόν ἐστι τὸ παρὰ τοῖς κώλοις δέρμα τοῦ τὰς πλευρὰς ὑπεζωκότος ὑμένος, ὥστ' οὐδὲν θαυμαστόν ἐστι δι' ἐκείνου ῥυῆναι πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν ἐκ τῆς πεπονθυίας πλευρᾶς. εἶτ' εὐθέως εἰς τὰ βρόγχια τοῦ πνεύμονος ἀναληφθῆναι κατὰ τὰς ἐκπνοάς, ὥσπερ ὁρῶμεν ἐπὶ τῶν συντρωθέντων τὸν ὑμένα τοῦτον. ὅ τι γὰρ ἂν ἐκχέῃς εἰς τὸν θώρακα διὰ τοῦ τραύματος ἀναβήσσεται τοῦτο παραχρῆμα διὰ τοῦ στόματος καὶ διὰ τοῦτο Ἐρασίστρατος οὐκ ἐννοήσας εἰς ἀτόπους ἐνέπεσε λόγους ἐν τῷ περὶ αἵματος ἀναγωγῆς, ὧν τὴν κακίαν ἐμάθετε διερχομένου μου πολλάκις ἀκούσαντες ἐπ' αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος.

---

vitio pulmonis sanguinem spuere, propterea quod morbus circa costas versetur. Vidistis saepe et in aliis inviolata cute quae fracturam tegit effundi cruorem, sic ut fascias impleat, quamvis cutis membrorum densior multo sit quam membrana quae costas complectitur. Quare nihil mirum est, si sanguis per hanc ab affecta costa in interiorem regionem ducatur; dein protinus in ipsa exspiratione in asperam arteriam quae in pulmonem distributa est transferatur, quemadmodum in iis videmus quibus membrana haec vulneratur. Quidquid enim per vulnus in thoracem instillaveris, per os continuo reddetur; quam rem quum Erasistratus ignorasset, absurda scripsit in libro de sanguinis sputo, sed qua in re decipiatur, ejus scripta de me audientes saepenumero didicistis.

---

νθ'.

[395] *Οἱ γὰρ ὀχετοὶ οἱ κατὰ τὸ λαπαρὸν τῆς πλευρῆς ἑκάστης παρατεταμένοι καὶ οἱ τόνοι ἀπὸ τῶν ἐπικαιροτάτων τῶν ἐν τῷ σώματι τὰς ἀφορμὰς ἔχουσι. πολλοὶ γοῦν ἤδη βηχώδεες καὶ φυματίαι καὶ ἔμπυοι ἐγένοντο καὶ ἔμμοτοι καὶ ἡ πλευρὴ ἐπεσφακέλισεν αὐτοῖσιν, ἀτὰρ καὶ οἷσι μηδὲν τοιοῦτον προσεγένετο ἀμφιθλασθείσης τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσιν. ὅμως δὲ βραδύτερον ὀδυνώμενοι παύονται οὗτοι ἢ οἷσιν ἂν πλευρὴ καταγῇ καὶ ὑποστροφὰς μᾶλλον ἴσχει ὀδυνημάτων τὸ χωρίον ἐν τοῖσι τοιούτοισι τρώμασι. μάλα μὲν οὖν μετεξέτεροι καταμελέουσι τῶν τοιούτων σινέων μᾶλλον ἢν πλευρὴ κατεάγῃ αὐτοῖσιν.*

---

Ὀχετοὺς μὲν εἶπε τὰς ἀρτηρίας δηλονότι καὶ τὰς φλέβας, λαπαρὰν δὲ τῆς πλευρᾶς ἑκάστης τὸ μεταξὺ τῶν ὀστῶν καθ' ἃ καὶ οἱ μεσοπλεύριοι μῦς εἰσι, τόνους δὲ δηλονότι τὰ νεῦρα. πεφυκέναι δέ φησιν ἀπὸ τῶν ἐπικαιροτάτων πάντα ταῦτα· διότι μὲν τῶν φλεβῶν τούτων ἡ ἀρχὴ πλη-

LIX.

*Venae enim et arteriae quae per id quod eſt inter coſtas intendunt et nervi ex iis quae corpore praeſtantiſſima ſunt oriuntur. Multi igitur ſaepe tuſſi, tuberculis, pure in thorace collecto oppreſſi ſunt et ad id venerunt, ut linamentis agerent coſtaque vitiaretur; ſed et quibus nihil tale ſupervenit carne circa coſtas attrita tardius dolore liberantur quam quibus perfracta coſta eſt, atque in ejusmodi caſu dolor ſaepius locum reperit. Verum nonnulli longe magis haec mala contemnunt quam ſi abrupta coſta eſſet.*

---

Arterias et venas ὀχετοὺς vocavit; quod autem eſt inter oſſa ſingularum coſtarum λαπαρὸν dixit qua parte muſculi ſunt, qui quum mediis interjecti ſint, μεσοπλεύριοι Graece nominantur; nervos vero appellavit τόνους. Oriri autem ait haec omnia ab iis quae praeſtantiſſima ſunt.

σίον ἐστὶ τῆς καρδίας, ὥσπερ καὶ τῶν ἀρτηριῶν. τῶν δὲ νεύρων ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν θώρακα νωτιαίων κοινωνίας τινὸς οὔσης αὐτοῖς καὶ πρὸς ἄλλην συζυγίαν νεύρων ἐξ ἐγκεφάλου καθηκόντων. τὰ δ' ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα δῆλα τοῖς μεμνημένοις ἁπάντων τῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένων ὑπομνήμασιν.

ξ'.

*Ἀτὰρ καὶ ἰήσιος σκεθροτέρης οἱ τοιοῦτοι δέονται, εἰ σωφρονοῖεν, τῇ τε γὰρ διαίτῃ ξυμφέρει ξυνεστάλκαι, ἀτρεμέειν δὲ τῷ σώματι ὡς μάλιστα ἀφροδισίων τε ἀπέχεσθαι.*

Τὴν ἀκριβεστέραν ἀεὶ λέγει σκεθροτέραν ἀντικειμένην τῇ φαύλῃ.

ξα'.

*Βρωμάτων τε λιπαρῶν καὶ κερχνώδεων καὶ ἰσχυρῶν πάντων.*

quoniam initium harum venarum perinde atque arteriarum eſt in vicinia cordis; nervorum autem ad ſpinae medullam quae ad thoracem eſt, quibus aliquid cognationis eſt cum alio pari nervorum qui a cerebro proficiſcuntur. Quae deinde adſcribit evidentiſſima ſunt iis qui meminerint quae prodita ſunt in prioribus commentariis.

LX.

*Sed et curatione egent magis exquiſita, ſi ſapiant: convenit enim inedia extenuari, corpore quam maxime conquieſcere, abſtinere a venere.*

Exquiſitionem ubique appellat σκεθροτέραν, cui contraria eſt ſimplex et quaevis, quam φαύλην nominat.

LXI.

*Item ab eſculentis pinguibus et fauces exaſperantibus ac tuſſim moventibus et ab iis quae valentiſſimae ſunt materiae.*

Ὅσα βρώματα τραχύνοντα τὸν φάρυγγα βραχεῖαν βῆχα κινεῖ, κερχνώδη ταῦτα καλεῖ. τοῦτο δὲ ἕπεται τοῖς λιπαροῖς καὶ ὀξέσι καὶ δριμέσιν, ἰσχυρὰ δὲ λέγει σιτία τὰ δύσπεπτα. γέγραπται δ' ἐν τοῖς ἀκριβέσι τοῖς αὐτογράφοις τουτὶ τὸ κερχνωδέων διὰ τοῦ ν κατὰ τὴν δευτέραν συλλαβήν· ἀπὸ γὰρ τῆς κέρχνου γέγονεν. οὕτως δὲ ὀνο- (625) μάζουσι τὴν κέγχρον οἱ Ἴωνες, ὅταν αἴσθησις ἐν τῇ φάρυγγι τραχυτάτων γίγνεται μικρῶν ὥσπερ κέγχρων. τὸ δ' ἐν τοῖς πρόσθεν, εἰ καὶ ἔλεγε τὰ κατὰ τὸν πνεύμονα φύματα καὶ χρόνια καὶ δύσπεπτα ἔχοντα κεγχρώδεις γίγνεσθαι χωρὶς τοῦ ν γέγραπται, [396] γεγονὸς ἀπὸ τοῦ κέγχρειν, ὅπερ αὐτὸ πάλιν γέγονεν ἀπὸ τοῦ ψόφου τοῦ συμβαίνοντος, ὅταν ἤτοι στενοχωρία ᾖ τις κατὰ τὰς ἀναπνευστικὰς ὁδοὺς ἢ ὑγρότης πλείων, ὡς πολὺ δὲ συνιόντων ἀμφοῖν γίγνεται. καλοῦσι δ' ἔνιοι μὲν τοιαύτην ἀναπνοὴν δασεῖαν· διὰ τί δὲ τῶν βῆχα κινούντων ἐδεσμάτων ἀπέχεσθαι κελεύει πρόδηλόν ἐστιν ἡσυχάζειν δεομένων ἁπάντων τῶν πεπονθότων μορίων. διὰ τοῦτο γοῦν καὶ σιγᾷν αὐτὸν πάλιν κελεύει. πρό-

Esculenta quae fauces exasperando tussim movent κερχνώδη nuncupat; hujusmodi autem sunt pinguia, acuta atque acria. Valentissimae materiae intelligit quae aegre concoquuntur. In exemplaribus autem magis idoneis verbi κερχνωδέων secunda syllaba scribitur per ν ducto vocabulo a milio quod Jones κέγχρον appellant. Id accidit ubi in faucibus aspera quaedam milii modo exigua sentiuntur. Quod autem in superioribus dixit de iis quibus circa pulmonem tubercula sunt diuturna, quae aegre ad maturitatem perveniunt et spiritus redditur cum sono κεγχρώδεις absque ν scribitur. Ducitur autem a verbo κέγχρειν, quod sonum notat qui vel angustia loci quo spiritus redditur vel humoris redundantia accidit, plerumque tamen utroque concurrente, quem spiritum nonnulli δασέα, id est asperum vocant. Sed qua de causa abstinere hominem velit ab esculentis tussim moventibus manifestum est, quum affectae partes omnes quietem postulent; atque idcirco

δηλον δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα παρεῖναι φυλάττεσθαι κίνησιν σφοδρὰν ἐπιφέροντα τῷ παντὶ σώματι· σὺν γὰρ τῷ ὅλῳ καὶ τὸ μόριον κινεῖται.

---

ξβ'.

*Φλέβα τε κατ' ἀγκῶνα τέμνεσθαι, σιγᾷν τε ὡς μάλιστα. ἐπιδέεσθαι δὲ εἰς τὸ χωρίον τὸ φλασθὲν σπλήνεσι μὴ πολυπτύχεσι, συχνοῖσι δὲ καὶ πολὺ πλατυτέροισι πάντα τοῦ θλάσματος κηρωτῇ τε ὑποχρίειν ὀθονίοισί τε πλατέσι σὺν ταινίῃσι πλατείῃσι καὶ μαλθακῇσι ἐπιδέειν, ἐρείδειν τε μετρίως, ὥστε μὴ κάρτα πεπιέχθαι φάναι τὸν ἐπιδεδεσμένον, μηδ' αὖ χαλαρόν. ἄρχεσθαι δὲ τὸν ἐπιδέοντα κατὰ τὸ θλάσμα καὶ ἐρηρεῖσθαι ταύτῃ μάλιστα.*

---

Μέμνηται δὴ τούτου πρὸς τοὺς ἀξιοῦντας ἐπὶ τῇ πληθωρικῇ καλουμένῃ συνδρομῇ μόνον φλεβοτομίαν ἡμᾶς παραλαμβάνειν. τούτων δέ ἐστι καὶ Μηνόδοτος ὁ ἐμπειρικός.

filentium rurfus imperat. Manifeftum item eft cur caveri voluerit ea quae vehementer dimovent univerfum corpus, quandoquidem cum toto pars etiam dimovetur.

---

LXII.

*Ad haec venam fecare in cubito convenit et quam maxime filentium habere, inducereque fuper fedem attritam pannos non multiplices, fed complures et multo latiores quam fit attritus locus cerati inunctione adhibita, linteisque latis ac fafciis item latis et mollibus alligare modiceque adftringere, ita ut qui deligatus eft fe dicat fentire vinculum non valde adftrictum neque item laxum; inde autem ordiri debet ubi locus eft attritus, ibique maxime infidere.*

---

Meminiffe hujus loci oportet adverfus eos qui exiftimant venam tantummodo fecandam effe, ubi ea concurrunt quae multitudinem denunciant. E quorum numero

ἐδείχθη δ' ἐν τῷ περὶ φλεβοτομίας γράμματι κἀν τῷ περὶ πλήθους ὁ λόγος οὗτος ψευδὴς, ἐξ ἄλλων τε τινῶν ἐλεγχθεὶς κἀκ τοῦ διὰ τοιαύτας πληγὰς γιγνομένας ἔν τισι μορίοισι τοῦ σώματος ἐπὶ φλεβοτομίαν ἥκειν ἡμᾶς, εἰ καὶ μὴ πληθωρικοὶ τύχοιεν οἱ πληγέντες ὄντες, ὅτι τε μὴ φλεβοτομηθέντων αὐτῶν αἱ φλεγμοναὶ μέγισται γίγνονται καὶ δηλονότι ταύταις ἑπομέναις συμπτώματα ἀκολουθεῖ.

ξγ'.

*Τὴν δὲ ἐπίδεσιν ποιέεσθαι ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων ἐπιδέειν τε, ἵνα μὴ περιῤῥεπὲς τὸ δέρμα τὸ περὶ τὰς πλευρέας ἔῃ, ἀλλ' ἰσόῤῥοπον. ἐπιδέειν δὲ ἢ καθ' ἑκάστην ἡμέρην ἢ παρ' ἑτέρην. ἄμεινον δὲ καὶ τὴν κοιλίην μαλθάξαι κούφῳ τινὶ, ὅσον κενώσιος εἵνεκεν τοῦ σίτου, καὶ ἐπὶ μὲν δέκα ἡμέρας ἰσχναίνειν, ἔπειτα ἀναθρέψαι τὸ σῶμα καὶ ἁπαλῦναι.*

eſt Menodotus empiricus. Oſtendimus autem in opére de venae ſectione et in eo quod de multitudine ſcripſimus falſam eſſe ejusmodi opinionem, quae praeter alia multa vel ex eo rejicitur quod ubi quaedam partes ejusmodi plagas acceperint, medici ad venae ſectionem confugiunt, quamquam qui icti ſunt multitudine non tentantur, eo quod niſi iis ſanguis detrahatur maximae inflammationes oriuntur: quod quum evenit, alia inſequuntur quae morbo accidere ſolent.

LXIII.

*Injiciendum vero vinculum medium eſt et in utramque partem attrahendum, ne cutis circa coſtas in alterutram partem inclinet, ſed ſine inclinatione ſervetur. Deligandum autem vel ſingulis diebus vel tertio quoque die. Satius item eſt alvum mollire levi aliquo medicamento quod dejectionem eitet ac decem diebus inedia uti; dein corpus reficere et implere.*

*Χαλαρὸν ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἐστι τοῖς πλείστοις τὸ δέρμα καὶ μάλιστ᾽ ἂν παχεῖς τύχωσιν ὄντες ἢ κατ᾽ αὐτὸν ὃν ἐπλήγησαν καιρόν· καί φησι τούτους οὖν [φημὶ ἐγὼ] δεῖσθαι μάλιστα τῶν ἄλλων ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδεῖσθαι. περιτρέπεται γὰρ αὐτῶν τὸ δέρμα κατὰ τὴν ἐκ μιᾶς ἀρχῆς ἐπίδεσιν, ἐκ περιουσίας δὲ καὶ τοὺς παχεῖς ἐπιδέων οὐδὲν βλάψεις καὶ μάλισθ᾽ ὅταν ᾖ θλάσμα πλησίον τῆς μασχάλης, ἐν ταύτῃ γὰρ ἀεὶ χαλαρόν ἐστι.*

ξδ΄.

[397] *Τῇ δὲ ἐπιδέσει ἔστ᾽ ἂν μὲν ἰσχναίνῃς ἐρηρεισμένῃ μᾶλλον χρέεσθαι, ὁκόταν δὲ ἐς τὸν ἀπαλυσμὸν ἄγῃς, ἐπιχαλαρωτέρῃ· καὶ ἢν μὲν αἷμα ἀποπτύσῃ κατ᾽ ἀρχὰς, τεσσαρακονθήμερον τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι χρή· ἢν δὲ μὴ πτύσῃ τὸ αἷμα, ἀρκέει εἴκοσιν ἡμέρῃσιν ἡ μελέτη ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τῇ ἰσχύϊ δὲ τοῦ τρώματος τοὺς χρόνους προστεκμαίρεσθαι χρή.*

*Τοῦτο κοινὸν ἁπάντων καταγμάτων ἐστὶ καὶ λέλεκταί μοι πρόσθεν ἡνίκα τὸ περὶ ἀγμῶν ἐξηγούμην καὶ ἄλλα πολλὰ*

Cutis fuperjecta coftis plerisque laxa eft, praefertim fi quo tempore homo plagam acceperit, plenior non fuerit. His ergo ait magis quam aliis opus effe fafciis, quae mediae primum injiciantur; nam cutis pervertitur, fi ab uno capite fafcia ordiatur. Quod fi, ut cautior fis, craffos quoque ita alliges, nihil laedes, praecipue ubi regio prope alam atteratur: ibi enim cutis femper laxa eft.

LXIV.

*Ad haec dum offenfus inedia utitur, arctius alligandus eft, ubi pleniore victu, laxus. Quodfi ab initio fanguinem exfpuat, quadraginta diebus habenda cura, alligandumque eft; fi fanguinem non exfpuat, fere viginti abunde funt. Conjicere autem tempus ex vi cafus oportet.*

Commune hoc eft omnibus fracturis, quod una cum multis aliis quae hic ab ipfo traduntur ante etiam expo-

τῶν νῦν λεγομένων ὑπ᾽ αὐτοῦ. ἐκείνων οὖν ὑμᾶς χρὴ μεμνῆσθαι μᾶλλον, οὐκ ἐμὲ λέγειν ἀξιοῦν πολλάκις ταῦτα.

ξε΄.

*Ὅσοι δ᾽ ἂν ἀμελήσωσι τῶν τοιουτέων ἀμφιθλασμάτων, ἢν καὶ ἄλλο μηδὲν αὐτοῖσι φλαῦρον μέζον γένηται, ὅμως τό γε χωρίον ἀμφιθλασθὲν μυξωδεστέρην τὴν σάρκα ἴσχει ἢ πρόσθεν εἶχεν. ὅκου δέ τι τοιοῦτον ἐγκαταλείπεται καὶ μὴ εὖ ἐξιποῦται τῇ γε ἀλθέξει. φαυλότερον μὲν, ἢν παρ᾽ αὐτὸ τὸ ὀστέον ἐγκαταλειφθῇ τὸ μυξῶδες· οὔτε γὰρ ἔτι ἡ σὰρξ ὁμοίως ἅπτεται τοῦ ὀστέου, τό τε ὀστέον νοσηρότερον γίνεται, σφακελισμοί τε χρόνιοι ὀστέου πολλοῖσιν ἤδη ἀπὸ τοιουτέων προφασίων ἐγένοντο.*

*Μυξῶδες* ὑγρὸν εἴωθεν ὀνομάζειν τὸ γλίσχρον τε καὶ λευκόν. ἀθροίζεται δὲ τοῦτο παρὰ τοῖς ἀναίμοις μέρεσιν ὀστοῖς καὶ χόνδροις, ὅταν ἀδυνατήσῃ καλῶς κατεργάσασθαι

fui, quum librum de fracturis explanarem. Ea igitur magis funt vobis in memoriam revocanda quam faepius a me repetenda.

LXV.

*Quicunque autem rem parvi fecerint ob hujusmodi ictum, fub quo atteruntur quae circa coftas funt, quamvis in aliud malum deterius non incidant, carnem tamen magis mucofam habent in loco attrito, quam prius. At ubi talis relinquitur, nec curatione ad bonum habitum reftituitur, res pejor eft, fi mucofa circa os ipfum relinquatur, quum caro non amplius fimiliter os attingat et ipfum os morbis opportunius reddatur. Ob ejusmodi autem cauffas offa multis vitiantur, quod malum diutius extrahitur.*

Mucofum humorem appellare confuevit glutinofum et album qui colligitur in partibus exfanguibus, ut in offe et cartilagine, ubi ipforum natura recte concoquere ali-

τὴν τροφὴν ἐν αὐτοῖς ἡ φύσις. ἀπολείπει γὰρ οἷον ἡμίπεπτόν τι, καθάπερ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμένες ἀπολείπουσιν, ὅταν ἀῤῥωστῶσι τὴν ὀνομαζομένην λήμην. ἀσθενεστέρα δὲ ἡ δύναμις ἤτοι δι' οἰκείαν γίγνεται δυσκρασίαν ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐπιῤῥυείσης ὑγρότητος, ὡς ἐν τοῖς παρὰ φύσιν ὄγκοις συμβαίνει. τὰ δ' ἄλλα τῆς ῥήσεως δῆλα.

ξστ'.

*Ἀτὰρ καὶ ἢν μὴ παρὰ τὸ ὀστέον, ἀλλ' αὐτὴ ἡ σὰρξ μυξώδης ἔῃ· ὅμως γοῦν ὑποστροφαὶ γίνονται καὶ ὀδύναι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. ἤν τις τῷ σώματι τύχῃ πονήσας, διὰ τοῦτο τῇ ἐπιδέσει δέεσθαι χρὴ, ἅμα μὲν ἀγαθῇ, ἅμα δὲ πολὺ προσηκούσῃ, ἕως ἂν ξηρανθῇ μὲν καὶ (626) ἀναποθῇ τουτὶ τὸ ἐκχύμωμα τὸ ἐν τῇ θλάσει γενόμενον, αὐξηθῇ δὲ σαρκὶ ὑγιεῖ τὸ χωρίον, αὔξηται δὲ τοῦ ὀστέου ἡ σάρξ.*

Μυξώδης ἡ σὰρξ οὐ κατὰ τὸν ἑαυτῆς γίγνεται λόγον καὶ ὅσα τῶν μορίων ἐστὶν ἔναιμα. τὸ γὰρ ἴδιον περίττωμα

mentum non poffit. Relinquit enim quafi quoddam femicoctum, quemadmodum relinquunt infirmae oculorum membranae pituitam craffiorem quae λήμη Graece nominatur. Vis autem imbecillior redditur vel ob fuam temperationem immoderatam vel ob multitudinem concurrentis humoris, quod etiam evenit in tumoribus praeter naturam. Cetera omnia orationis hujus clara funt.

LXVI.

*Quodfi non quae juxta os funt, fed ipfa caro mucofa fiat, nihilominus fubinde morbus et dolor revertit, fi quis corpore laboraverit; quocirca dare vinculum expedit et bonum et valde accommodatum, donec ficcetur difcutiaturque fanguis in attrito loco fuffufus et caro integra ibi augeatur. Augetur autem offis caro.*

Caro et quaelibet pars fanguinem habens non per fe mucofa fit; id enim quod proprie in ipfis fuperat tale eft,

ἑαυτῶν τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον ἔν τε ταῖς ῥευματικαῖς διαθέσεσι φαίνεται καὶ τοῖς ἡπατικοῖς διαχωρήμασι. διὸ καὶ συνεχῶς μὲν τοῖς ὀστοῖς [398] καὶ τοῖς χόνδροις καὶ ὑμέσι πάσχουσι τὸ μυξῶδες ὑγρὸν ἀθροίζεται, σπανίζεται δὲ ἐν ταῖς σαρξὶν ἢ γὰρ πρὸς τὰ τοιαῦτα μόρια κοινωνίᾳ ἢ διὰ τὸν ἐπιῤῥέοντα χυμὸν ἱκανῶς, ὅταν φλεγματῶδες ἢ μυξῶδες ἐν αὐτῇ ὑγρὸν συνίσταται. πρόδηλον δ' ὅτι δυσκινότατός ἐστιν ὁ τοιοῦτος χυμὸς, οὔτε τῶν αἰονήσεων οὔτε τῶν καταπλασμάτων οὔτε τῶν φαρμάκων ἐπισπᾶσθαί τε καὶ διαφορεῖν αὐτὸν δυναμένων. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄλλων πρὶν ἀκριβῶς λεπτῦναί τε καὶ εἰς ἀτμὸν διαλῦσαι δύναται κενοῦν. ἐπεὶ τοίνυν ὁ γλίσχρος χυμὸς εἰς ἀτμοὺς διαλύεται, διὰ τοῦτό ἐστι δυσκίνητος. ὅπου δ' ἂν ἐγκαταληφθῇ τι τοιοῦτον τὸ περισσὸν, ἐνοχλεῖται μέρος ἐπὶ βραχείαις προφάσεσι διὰ τὴν ἀσθένειαν ἑτοίμως δεχόμενον, ὅ τι ἂν ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι περιττὸν ἤτοι κατὰ τὸ ποιὸν ἢ κατὰ τὸ ποσὸν ἀθροισθῇ.

---

quale in fluxu atque in dejectionibus ob jecinoris imbecillitatem conſpicitur. Quocirca ubi oſſa, cartilago, membranae laeduntur, mucoſus humor ſaepe contrahitur; carne affecta raro, idque vel propter conſortium quod haec habet cum ejusmodi partibus vel propter humorem copioſe defluentem, ubi mucoſus ſuccus aut pituita in ea contrahitur. Conſtat autem ejusmodi ſuccum maximo negotio excerni, eo quod nec perſuſione, cataplaſmate aut medicamentis evocari digerique poſſit, neque ullo alio praeſidio educi, niſi ex toto antea tenuetur atque in vapores reſolvatur. Ergo quia ſuccus glutinoſus in vapores ſolvendus eſt, idcirco aegre movetur. Ubi vero tale aliquid ſuperans relinquitur, levi de cauſa pars affligitur, quum ob infirmitatem quidquid in reliquo corpore qualitate vel modo ſuperans collectum fuerit prompte recipiat.

---

ξζ'.

*Οἷσι δ' ἂν ἀμεληθεῖσι χρονιωθῇ καὶ ὀδυνῶδες τὸ χωρίον γένηται καὶ ἡ σὰρξ ὑπόμυξος ἔῃ, τούτοισι καῦσις ἴησις ἀρίστη. καὶ ἢν μὲν αὐτὴ ἡ σὰρξ μυξώδης ἔῃ, ἄχρι τοῦ ὀστέου καίειν χρὴ, μὴ μὴν διαθερμανθῆναι τὸ ὀστέον, ἢν δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων ἔῃ, ἐπιπολῆς μὲν οὐδ' οὕτως χρὴ καίειν, φυλάσσεσθαι μέντοι μὴ διακαύσῃς πέρην. ἢν δὲ πρὸς τῷ ὀστέῳ δοκέῃ εἶναι τὸ θλάσμα καὶ ἔτι νεαρὸν ἔῃ καὶ μήπω σφακελίσῃ τὸ ὀστέον, ἢν μὲν κατ' ὀλίγον ἔῃ, οὕτω καίειν χρὴ ὥσπερ εἴρηται· ἢν μέντοι παραμήκης ἔῃ ὁ μετεωρισμὸς ὁ κατὰ τὸ ὀστέον, πλείονας ἐσχάρας ἐμβάλλειν χρή. περὶ δὲ σφακελισμοῦ πλευρῆς ἅμα τῇ ἐμμότων ἰητρείῃ εἰρήσεται.*

---

*Τὸν γλίσχρον χυμὸν, ὅταν ἀδυνατήσωμεν ἐκδαπανῆσαι φαρμάκοις, ὑπόλοιπος ἴασίς ἐστιν ἡ διὰ τῶν καύσεων· ὅπως δ' αὐτὴν χρὴ ποιεῖσθαι σαφῶς ἐδίδαξεν.*

---

LXVII.

*Quibus autem neglectus morbus inveteraverit et locum dolor exerceat, caroque mucofa fit, his ferramentum candens medicina optima eft; quodfi caro ipfa mucofa fit, adurere convenit usque ad os ea obfervatione ne hoc ipfum calefiat; ubi inter coftas haec fuerit, neque fic in fummo convenit adurere. Cavendum tamen eft ne candens ferramentum penetret ufque ad partem interiorem. Ubi fedes juxta os attrita effe videatur, fed recens cafus fit neque os adhuc vitiatum fuerit, fi exiguum vitium fit, ita urere convenit ficut dictum eft; fin oblongum fit, quod in offe attollitur, pluribus in locis adurere expedit. De coftis autem vitiatis dicemus, fimulatque de iis tractabimus ad quorum curationem linamentis eft opus.*

---

Mucus glutinofus quum diffipari per medicamenta non poteft, reliqua curatio eft adurere, quae quo pacto admovenda fit aperte declaravit.

---

ξη'.

*Ἢν δὲ μηροῦ ἄρθρον ἐξ ἰσχίου ἐκπέσῃ, ἐκπίπτει δὲ κατὰ τέσσαρας τρόπους, ἐς μὲν τὸ εἴσω πλειστάκις, ἐς δὲ τὸ ἔξω τῶν ἄλλων πλειστάκις, ἐς δὲ τὸ ὄπισθεν καὶ ἔμπροσθεν ἐκπίπτει μὲν, ὀλιγάκις δέ.*

Ὁ τεθεαμένος ἰσχίου κοτύλην οὐ δεῖται τὴν αἰτίαν ἀκοῦσαι παρ' ἐμοῦ, δι' ἣν μὲν ἔσω ἐκπίπτει πλειστάκις ὁ μηρὸς, ἐφεξῆς δὲ τῶν ἔξω. τὸ γὰρ τῆς κοτύλης βάθος οὐκ ἔστιν ἴσον ἅπασι τοῖς μέρεσιν. ἔνθα ἢ ὁ ὑμὴν ταπεινότερος, ἐνταῦθα ῥᾷον ἐξίσταται τὸ ἄρθρον.

ξθ'.

[399] *Οἷσι μὲν οὖν ἂν ἐκβῇ εἰς τὸ εἴσω, μακρότερον τὸ σκέλος φαίνεται παραβαλλόμενον πρὸς τὸ ἕτερον διὰ δισσὰς προφάσιας εἰκότως. ἐπὶ μὲν γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσχίου πεφυκὸς ὀστέον τὸ ἄνω φερόμενον πρὸς τὸν κτένα ἐπὶ τούτου ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ γίνεται καὶ ὁ*

LXVIII.

*Quodsi femoris articulus e coxa prorumpat, prorumpit autem in quatuor partes, saepissime in interiorem, deinde in exteriorem; in priorem et posteriorem accidit quidem, sed raro.*

Qui coxae cavum inspexerit, non est quod desideret causam a me doceri, quamobrem in interiorem partem saepissime moveatur, deinde in exteriorem, quum imum cavi non sit omnibus partibus aequale, et articulus, qua parte ora humilior est, facilius elabatur.

LXIX.

*Ubi ergo in interiorem partem venit, crus longius est si cum altero conferatur, idque jure duplici de causa. Ossi enim quod a coxa sursum procedit ad pectinem, femoris caput inhaeret cervixque articuli cavo sustinetur;*

*αὐχὴν τοῦ ἄρθρου ἐπὶ τῆς κοτύλης ὀχέεται, ἔξωθέν τε αὖ ὁ γλουτὸς κοῖλος φαίνεται, ἅτε εἴσω ῥευσάσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ.*

---

Σχεδὸν ἅπαντα σαφῶς αὐτὸς οὕτως ἔγραψε τὰ κατὰ λόγον ἀρχὴν αὐτὴν παραθέμενος, ὡς μηδένα δύνασθαι σαφέστερον εἰπεῖν· ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας ὧν λέγει προστίθησιν αὐτὸς, ὥσθ' ὅπερ ἤδη πολλάκις εἶπον, ἐρῶ καὶ νῦν εἴ τις προσέχοι τοῖς λεγομένοις ἀκολουθήσειεν αὐτοῖς, εἰ καὶ μὴ ἅπαξ ἀναγνοὺς, ἀλλὰ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον πάντως.

---

ο'.

*Τό τε αὖ κατὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἄκρον ἀναγκάζεται ἔξω ῥέπειν καὶ ἡ κνήμη καὶ ὁ ποὺς ὡσαύτως. ἅτε οὖν ἔξω ῥέποντος τοῦ ποδὸς οἱ ἰητροὶ δι' ἀπειρίην τὸν ὑγιέα πόδα πρὸς τοῦτον προσίσχουσιν, ἀλλ' οὐ τοῦτον πρὸς τὸν ὑγιέα, διὰ τοῦτο πολὺ μακρότερον φαίνεται τὸ σιναρὸν τοῦ ὑγιέος.*

---

*rurfus ab exteriori parte clunis cavus apparet, utpote quum femoris caput in interiorem partem exciderit.*

---

Orationem hanc univerfam initio orfus ipfe ita evidenter adfcripfit, ut nemo loqui poffit evidentius, fed et eorum quae tradit caufas etiam adjecit. Quare quod faepius dicere confuevimus nunc etiam afferemus. Si quis confideret quae proponuntur, ea fi non ubi primo, faltem ubi fecundo vel certe tertio legerit percipiet.

---

LXX.

*Extremum rurfus femur juxta genu fpectare cogitur in partem exteriorem, fimiliter crus et pes. Ergo quum pes in interiorem partem convertitur, imperitus medicus cum hoc alterum confert, non hunc cum fano, atque idcirco crus laefum multo longius videtur, quam integrum.*

---

*Καὶ τοῦθ' ὅτι κοινόν ἐστι ἁπάντων τῶν μεθισταμένων ὀστῶν ἐπιδέδεικται πρόσθεν, εἰς τὸν ἀντικείμενον τόπον τῷ μεταστάντι πέρατι ῥέποντος ἀεὶ θατέρου. καὶ νῦν οὖν μεταστάσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ τὸ κατὰ γόνυ πέρας εἰκότως εἰς τὴν ἐκτὸς χώραν ῥέπει.*

---

οα'.

*Πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τὰ τοιαῦτα παρασύνεσιν ἔχει.*

---

*Ὅτι παρασύνεσιν οὐχ ἁπλῶς τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ τὴν παρακειμένην τῷ ἀληθεῖ καὶ διὰ τοῦτο πιθανὴν ὀνομάζειν εἴωθε, λέλεκταί μοι πρόσθεν. ἔστι δ' ἡ νῦν ἀπάτη λεγομένη, καθ' ἣν ἐν τῷ παραβάλλειν τὸ πεπονθὸς τῷ ὑγιεῖ περὶ τὸ κατὰ φύσιν ἁμαρτάνουσι σχῆμα. δέον γὰρ ἀποτείνοντα κατ' εὐθὺ τοῦ ὑγιοῦς σκέλους αὐτῷ παραβάλλειν τὸ πεπονθὸς, ἐναντίως πράττουσι τῷ πεπονθότι προσάγοντες τὸ ὑγιές.*

---

Hoc etiam communiter pertinere ad omnia offa luxata antea quoque demonftravimus, quum altera extremitas fpectet femper in contrariam partem atque ea quae prolapfa eft. Nunc igitur femoris capite in interiorem partem prolapfo altera extremitas quae ad genu eft merito in exteriorem convertitur.

---

LXXI.

*Multisque aliis modis error in his accidit.*

---

Errorem *παρασύνεσιν* dixit. Quo vocabulo confueffe Hippocratem appellare non quemlibet errorem, fed eum vero qui proximus eft et ea de caufa probabilis, fupra quoque indicavimus. Errant ergo nunc, quatenus in conferendo affectam partem cum integra in naturali habitu decipiuntur. Debuerunt enim integrum cruri recto ftatu extento quod vitiatum eft comparare, fed contrarium faciunt; integrum enim aeftimant ad exemplum vitiari.

---

οβ'.

[400] (627) *Οὐδὲ μὴν οὐδὲ ξυγκάμπτειν δύναται κατὰ τὸν βουβῶνα ὁμοίως τῷ ὑγιεῖ. ἀτὰρ καὶ ψαυομένη ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ κατὰ τὸν περίναιον ὑπερογκέουσα εὔδηλός ἐστι. τὰ μὲν οὖν σημήϊα ταῦτά ἐστιν, οἷσιν ἂν εἴσω ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός.*

*Συγκάμπτουσι μὲν γάρ, ἀλλὰ μετ' ὀδύνης τε καὶ οὐ τελέως. αἴτιοι δὲ οἱ ἀντιτεταμένοι τοῖς κάμπτουσι τὸν μηρὸν μύες οἱ ὄπισθεν οὐκ ἀκολουθοῦντες ἀλύπως ἄχρι τελέας κάμψεως, ἐπειδὴ πλείονος τοῦ κατὰ φύσιν ἕκαστοι ὑπομένουσι κατὰ τὰς ἐσχάτας καμπάς, ὅταν οὕτως ὁ μηρὸς ἐξαρθρήσῃ.*

ογ'.

*Οἷσι μὲν ἂν οὖν ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, ἀλλὰ καταπορηθῇ καὶ ἀμεληθῇ ἥ τε ὁδοιπορίη περιφοράδην τοῦ σκέλεος, ὥσπερ τοῖς βουσὶ γίνεται καὶ ὄχλησις πλείστη αὐτοῖσιν ἐπὶ τοῦ ὑγιέος σκέλεός ἐστι.*

LXXII.

*Quin nec ad inguen flectere crus poſſunt, ſimiliter atque ab integra parte. Adde quod femoris caput, ſi contingatur, inter anum et naturale prominens ſentitur. Ex his itaque indiciis colligitur in interiorem partem femur veniſſe.*

Flectunt quidem, ſed cum dolore ac minus perfecte, cujus rei cauſſa ſunt poſterioris partis muſculi illi qui femur inflectunt oppoſiti, quod donec ex toto femur curvetur ſine dolore non ſequatur, quoniam ubi ſic femur exciderit in maximo flexu majorem diſtentionem ferunt, quam ſecundum naturam conveniat.

LXXIII.

*Quibus ergo articulus prolapſus fuerit neque repoſitus ſit, ſed reponi non potuerit neglectiusque ſit, dum ingrediuntur, crus circumagunt perinde ac boves plurimumque integro pede nituntur.*

*Μακροτέρου τοῦ πεπονθότος σκέλους κατὰ τὴν ἐξάρθρησιν γενομένου ὁδοιπορίαν, ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς οὕτω παθόντας ὁμοίως τοῖς βουσὶ ποιεῖσθαι, διότι κἀκεῖνοι χαλαρὸν ἔχουσι τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, ὡς αὐτὸς εἶπεν ἐν ἀρχῇ τοῦδε τοῦ βιβλίου, τάχα δ' οὐ μόνον ἐχρῆν τὸ χαλαρὸν τῆς διαρθρώσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀτονίαν αἰτιάσασθαι τῶν κινούντων αὐτὸ μυῶν. οὐ γὰρ εἰ ἦσαν εὔρωστοι, ῥᾳδίως ἀνέκαμπτον τὴν διάρθρωσιν τῆς φθασάσης καμφθῆναι, τὸ περιφέρειν ἔξω τὸ σκέλος οὐκ ἦν ἀναγκαῖον. ἡ γάρ τοι βάδισις γίνεται τῶν σκελῶν ἑκατέρου καὶ περὶ μέρος ἐστηριγμένου τε καὶ κινουμένου. ἡνίκα μὲν γὰρ τὸ ἀριστερὸν ἐστήρικται, τηνικαῦτα τὸ δεξιὸν ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν εἰς τὸ πρόσω φέρομεν· ἡνίκα δὲ τοῦτο πρόσωθεν ἐστηρίξαμεν, ἐπὶ τὸ ἕτερον μεταβάντες ἐκεῖνο πάλιν ὄπισθεν πρόσω φέρομεν, εἶτ' αὖθις ἐν τῷ πρόσω τοῦτο στηρίξαντες, ἐπὶ τὴν τοῦ δεξιοῦ μεταβαίνοντες κίνησιν, ὀρθίου μὲν θατέρου τῶν σκελῶν ἐστηριγμένου κατὰ τῆς γῆς, ἀναφερομένου δὲ εἰς τὸ ὕψος τοῦ κινουμένου, μήτε κατὰ γόνυ μήτε κατ' ἰσχίον πεφύκασι κάμπτεσθαι τὰ σκέλη, πάντως ἂν ἠναγκαζόμεθα, καθάπερ*

Quum vitiatum crus longius reddatur, femore ita prolapſo neceſſe eſt hominem bovis modo ingredi: ille ſiquidem coxae articulum laxiorem habet, ſicut ipſe ſupra in principio hujus operis teſtatur. Fortaſſe non oportuit laxiorem dumtaxat articulum cauſari, ſed moventium quoque muſculorum imbecillitatem: nam ſi validi fuiſſent, facile utique commiſſuram curvaſſent, quo facto non neceſſe eſſet crus in exteriorem partem circumagere. Ambulamus enim utrumque crus invicem ſiſtentes moventesque: ubi enim ſiniſtrum ſiſtimus, tunc dextrum ex poſteriori parte in priorem agimus; quod ubi in priori parte ſtabilivimus, alterum rurſum a poſteriori parte in priorem transferimus, ſicque rurſus hoc in priori parte ſiſtentes ad dextrum movendum revertimur; altero crure recto humi innixo, altero quod movetur excitato. Quodſi crura nec ad inguen nec ad genu curvarentur, cogeremur prorſus utrumque transferre ligni modo aliquantiſper altius

τι ξύλον ἑκάτερον αὐτῶν μεταφέρειν, ἀναφέροντες εἰς ὕψος ἄχρι τινὸς καὶ κυκλοτερῶς περιφέροντες. ἐπεὶ δὲ κάμπτεσθαι δύναται κατ᾽ ἀμφοτέρας τὰς διαρθρώσεις ὑπεναντίως μὲν ἀλλήλοις, χρησίμως δὲ τῷ παντὶ σκέλει, διὰ τοῦτο βαδίζομεν ἄνευ τοῦ καταφέρειν αὐτὰ κυκλοτερῶς ἢ ἀνατείνειν ὡς ξύλα. ἡ μὲν γὰρ κατὰ βουβῶνα διάρθρωσις εἰς τὴν πρόσω χώραν ὑψοῖ τὸν μηρὸν, ἡ κατὰ γόνυ δὲ εἰς τὴν ὀπίσω τὴν κνήμην, ὥστ᾽ εἰ καὶ μακρότερον εἴη τοῦ κατὰ τὴν γῆν ἐστηριγμένου σκέλος τὸ μεταφερόμενον, οὐδὲν ἂν ἐδεήθησαν ἑλίττειν αὐτὸ κατὰ τὴν ἔξω χώραν, ἢ τοὺς μῦς εἶχεν ἱκανῶς διὰ ταχέων ἑκατέραν τῶν διαρθρώσεων κάμπτειν. ἐπειδὴ θ᾽ οἱ δι᾽ ἀῤῥωστίαν οὐ δύνανται ἑτοίμως κάμπτειν καὶ ὀδύνην οὐ βούλονται, καταλείπεται περιφέρειν [401] αὐτὸ κυκλοτερῶς. οὐδὲν γὰρ οὐδ᾽ ἀνατείνειν ἄκαμπτον ὡς ξύλον οἷόν τ᾽ ἐστὶ τοῖς ἀῤῥωστοῦσιν ἢ ὀδυνωμένοις μυσίν. ὅτι δὲ διὰ ταῦτα μᾶλλον ἢ προσγιγνόμενον μῆκος ὁδοιποροῦσι περιφοράδην ἐκ τοῦ λεγομένου παραδείγματος ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐναργῶς γνώσῃ. φησὶ γὰρ ἐφεξῆς, ἐπεὶ καὶ

excitantes et circumagentes; at quum possint ad utramque commissuram curvari modis inter se contrariis, qui tamen cruri toti aptissimi sunt, ambulamus haec neque circumagentes neque tanquam ligna excitantes. Quoniam commissura quae ad inguen est attollit femur in partem priorem quae ad genu, id quod inter ipsos et talum est, in posteriorem. Quare crus quod transfertur, si longius esset quam quod humi insistit, nihil oporteret in exteriorem partem circumagere, modo haberet idoneos musculos qui celeriter flectere utramque commissuram possent; sed quum ob imbecillitatem flectere prompte nequeat et ob dolorem recusent, superest ut in orbem circumagant, quum infirmi ac dolentes musculi nihil excitare sublime possint, quod ligni exemplo nequeat curvari. Hac igitur de causa magis quam quod crus longius redditum sit circumagi in orbem, dum homo ingreditur, evidenter intelliges de exemplo quod ipse Hippocrates adjicit. In sequentibus enim

ὁκόσοι ἕλκος ἔχοντες ἐν ποδὶ ἢ ἐν κνήμῃ κάρτα μὴ δύνανται ἐπιβαίνειν τῷ σκέλει πάντες καὶ οἱ νήπιοι οὕτως ὁδοιποῤῥέουσι. τούτοις γὰρ ἄνευ τοῦ μεμηκύνθαι τὸ σκέλος, ὁδοιπορεῖν οὕτως συμβαίνειν διὰ τὴν γιγνομένην ὀδύνην, εἰ κάμπτοιεν τὰς διαρθρώσεις, μάλιστα, μὲν τὰς κατὰ βουβῶνα καὶ γόνυ, καὶ τρίτην δ᾽ ἐπ᾽ αὐταῖς τὴν κατὰ τὸ σφυρὸν, ἐπεὶ σιμοῦσθαι κατὰ τὴν διάρθρωσιν ταύτην ἄκρον τὸ σκέλος ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐν τῷ κατὰ φύσιν ὁδοιπορεῖν, ἀναφέρειν τε εἰς ὕψος ὅλον τὸν πόδα· προσκόπτοι μὲν γὰρ, εἰ τοῦτο γένοιτο, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἀνωμάλοις ἐδάφεσι.

οδ΄.

*Καὶ ἀναγκάζονται κατὰ τὸν κενεῶνα ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεπτωκὸς κυλλοὶ καὶ σκολιοὶ εἶναι.*

Οὐχ ὅταν ἐρείσαντες τὸ ὑγιὲς κινῶσι καὶ μεταφέρωσι περιφοράδην τὸ ἐξηρθρηκὸς ἀναγκάζονται σχηματίζειν οὕτως ἑαυτοὺς, ἀλλ᾽ ὅταν ἐπὶ τοῦ πεπονθότος ἐρειδόμενον μεταφέρειν τὸ ὑγιές. οὐ γὰρ ὑπερήρεισται τῷ ὑπερκειμένῳ σώ-

ait: quandoquidem quicunque ulcus habent in pede aut crure non ita possunt crure uti ad ambulandum et pueri quoque ita inambulant; his enim licet crus longius non reddatur, accidit ut ita ambulent ob supervenientem dolorem, ubi commissuras flectant praecipue circa inguem et circa genu, ac tertio eam quae ad talos est, quum necesse sit juxta commissuram hanc extremum crus simum in ingressu evadere et sublimem ferre pedem universum; nam, nisi hoc fiat, offendet ac potissimum in solo inaequali.

LXXIV.

*Coguntur que regionem juxta ejus partis ilia et juxta articulum prolapsum cavam ostendere et obliquam.*

Necesse habent ita figurari non ubi crus integrum sistentes moveant quod luxatum est et in orbem transferunt, sed ubi vitiato innixi quod integrum est transfe-

Ed. Chart. XII. [401.] Ed. Baf. V. (627.)

ματι τὸ πεπονθὸς ὄρθιον, ὡς ὅθεν εἶχε κατὰ φύσιν ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ, καθ᾽ ὃ πρὸς τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ λοξὸν ἐκ τοῦ βουβῶνος εἰς τὴν ἐκτὸς ἀπονεύει χώραν. ἐπ᾽ ἐκείνην οὖν τὸ κατ᾽ εὐθὺ τῷ πεπονθότι σκέλει μέρος τοῦ σώματος ἀποκλείουσιν εἰς κίνδυνον ἀφικνούμενοι τοῦ περιτραπῆναι πρὸς τὴν ἐναντίαν χώραν καὶ οὕτω συμβαίνει κατὰ τὸν κενεῶνα λαμβάνειν αὐτῶν τὸ σῶμα. κενεῶνα δὲ δηλονότι καὶ τὸ μεταξὺ τοῦτο τῆς λαγόνος ὀστοῦ καὶ τῆς νόθου πλευρᾶς καλεῖ χωρίον, ὅπερ δὴ καὶ κενὸν ὀστῶν ἐστι. δυνάμενον δὲ οὐδ᾽ οὕτω τὸ πεπονθὸς σκέλος ὀχεῖν τὸ σῶμα διά τε τὴν ἀσθένειαν καὶ τὸ σχῆμα βοηθείας δεῖται. ταύτην οὖν ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦ πράγματος οἱ πάσχοντες διδασκόμενοι πορίζουσιν αὐτὸ στηρίζοντες τῇ χειρὶ τὸ πεπονθὸς σκέλος. ἔνθα δὲ μάλιστα δεῖται, κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν μηρὸν ἔξωθεν ἐριζομένου τοῦ στηρίζοντος· καὶ τοῦτ᾽ οὖν πάλιν αὐτοὺς ἀναγκάζον ἐπινεύειν εἰς τὴν τοῦ βεβλαμμένου σκέλους χώραν, αὔξανει τὴν κατὰ τὸν κενεῶνα σκολίωσιν. εἰ γὰρ καὶ χωρὶς τοῦ ἔξω ῥέπειν τὸ σκέλος οὕτω τις αὐτὸν σχηματίσειεν ὑφίσαρφος ὁ κενεὼν αὐτός.

---

runt: nam quod vitiatum eft fuperpofiti corporis fulcrum effe non poteft erectum, ficut quando naturaliter fe habebat ad rectam lineam folo haerens, fed obliquum ita ut ab inguine in exteriorem partem convertatur, in quam etiam inclinant id corporis quod e regione eft affecti cruris, quum periculum fit ne in contrariam cadant. Quo fit ut corpus circa ilia prehendant; ilia autem vocat κενεῶνα, eam regionem intelligens quae eft inter offa coxarum et coftas nothas, quae omnino fine offe eft. Sed quum neque vitiatum crus ferre corpus poffit et propter imbecillitatem et propter habitum ope indiget. Quam afferunt nonnulli aegrotantes, qui re ipfa docti affectum crus manu fulciunt, qua maxime opus eft, ab exteriori parte femoris infidente, quaeres, quum eos cogat fpectare in regionem cruris affecti, ejus partis ilia obliqua magis reddit; quae fi crure etiam in exteriorem partem non converfo ita figurentur, cava videbuntur.

---

οέ.

*Κατὰ δὲ τὸ ὑγιὲς ἐς τὸ ἔξω ὁ γλουτὸς ἀναγκάζεται περιφερὴς εἶναι. εἰ γάρ τις ἔξω τῷ ποδὶ τοῦ ὑγιέος σκέλεος βαίνει, ἀπωθοίη ἂν τὸ σῶμα τὸ ἄλλο ἐς τὸ σιναρὸν σκέλος τὴν ὄχησιν ποιέεσθαι. τὸ δὲ σιναρὸν οὐκ ἂν δύναιτο ὀχέειν· πῶς γάρ; ἀναγκάζεται οὖν οὕτω κατὰ τοῦ ὑγιέος σκέλεος τῷ ποδὶ εἴσω βαίνειν, ἀλλὰ μὴ ἔξω. τοῦτο γὰρ ὀχέει μάλιστα τὸ σκέλος τὸ ὑγιὲς καὶ τὸ ἑωυτοῦ μέρος τοῦ σώματος καὶ τὸ τοῦ σιναροῦ σκέλεος μέρος.*

[402] (628) Ἐναλλάξας τὴν ἑρμηνείαν ἀσάφειάν τινα βραχεῖαν εἰργάσατο κατὰ φύσιν· ἢ γὰρ οὕτω μᾶλλον εἰπεῖν, ὡς ἐγὼ νῦν ἐρῶ, κατά γε τὸ ὑγιὲς ὁ γλουτὸς ἀναγκάζεται περιφερὴς εἶναι εἰς τὸ ἔξω, διὰ τὸ βαίνειν ἔσω τούτῳ τῷ σκέλει. εἰ γὰρ ἔξω βαίνοι, ἀπωθοίη ἂν τὸ σῶμα, τὸ δ' ἄλλο ἐπὶ σιναροῦ σκέλους τῇ ὀχήσει ποιεῖσθαι, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον. οὕτως γὰρ ὀχέει μάλιστα τὸ σκέλος τὸ

LXXV.

*Clunem vero integri lateris necesse est ab exteriori parte rotundum esse: si quis enim ambularet pede integri cruris in exteriorem partem converso, reliquum corpus a vitiato crure ferri utique cogeret, a quo sustineri minime posset. Nam quo pacto? Necesse est igitur hominem ambulare integri cruris pede in interiorem partem converso, non in exteriorem: sic enim integrum crus et partem suam et eam quae ad vitiatum pertinet maxime feret.*

Explicandi ordine permutato paulo obscurior fit; convenientem vero ordinem servasset, si ita scripsisset sicut ego nunc. Clunem vero integri lateris necesse est ab exteriori parte rotundum esse, eo quod homo inambulet crure hoc in interiorem partem spectante; nam si in exteriorem spectaret, corpus reliquum vitiato crure ferri utique cogeret; quod fieri minime potest, siquidem hoc

ὑγιὲς, ὡς προείρηται, τουτέστιν ὅταν ἔσω βαίνῃ τοῦ ὑγιοῦς σκέλους ποδί. δυνήσεται γὰρ τὸ πᾶν ἐπ' αὐτῶν στηρίζεσθαι δυσπεριτρέπτως.

οστ'.

*Κοιλαινόμενοι δὲ κατὰ τὸν κενεῶνα καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα μικροὶ φαίνονται καὶ τῷ ξύλῳ ἀναγκάζονται ἀντερείδεσθαι πλάγιοι κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος, δέονται γὰρ ἀντικοντώσιος ταύτῃ. ἐπὶ τοῦτο γὰρ οἱ γλουτοὶ ῥέπουσι καὶ τὸ ἄχθος τοῦ σώματος ὀχέεται ἐπὶ τοῦτο.*

Ἐπειδὴ τὸ πεπονθὸς σκέλος ἀδυνατεῖ βαστάζειν τὸ ὑπερκείμενον ἑαυτοῦ μέρος τοῦ σώματος, διὰ τοῦτο καὶ τὸ σκέλος μὲν ὅλον τὸ ὑγιὲς ὑπερείδουσιν ἐσωτάτω καὶ αὐτοὶ δὲ ῥέπουσιν ἐπ' αὐτῷ παντὶ τῷ σώματι. συμβαίνει γὰρ αὐτοὺς ἑτεροκλινεῖς γινομένους περιτραπῆναι κινδυνεύειν ἐπὶ τἀναντία τοῦ πεπονθότος. ὥσπερ οὖν ὁπότ' ἐπ' ἐκείνου στηριζόμενον μεταφέρειν εἰς τὸ πρόσω τὸ ὑγιὲς, ἐστήριζον

modo integrum crus, ut dictum eſt, maxime corpus fert, ſcilicet quando homo ambulat integro pede in interiorem partem converſo: ſic enim corpus totum ita ſuſtineri ab ipſo poterit ut nequeat facile perverti.

LXXVI.

*At quum regio juxta ilia ejus partis et juxta articulum ſinuetur, parvi apparent et a latere coguntur ligno inniti ab integro crure: ea enim parte indigent aliqua re quae objecto reſiſtat, in hanc enim clunes convertuntur et ab eadem onus corporis ſuſtinetur.*

Quia vitiatum crus corporis partes ſibi ſuperjectas ferre nequit, propterea integro toto maxime in interiorem partem compulſo nituntur et in id ſpectant corpore univerſo. Evenit igitur ut in alteram partem inclinati in periculo ſint, ne cadant in eam partem quae vitiatae contraria eſt. Quemadmodum igitur quum vitiato cruri innixi ſanum transferunt ad priorem partem, vitiatum

*τοῦ πεπονθότος τῇ χειρὶ κινδυνεύοντος ἐπ' αὐτῷ περιτραπῆναι δεινῶς τὸ ὑγιὲς σκέλος ἐπὶ τὴν γῆν καὶ διὰ τῆς ἐπιώνων ἀφικνοῦνται βοηθείας.*

οζ'.

*Ἀναγκάζονται δὲ καὶ ἐπικόπτειν. τὴν γὰρ χεῖρα τὴν κατὰ τὸ σκέλος τὸ σιναρὸν ἀναγκάζονται κατὰ πλάγιον τὸν μηρὸν ἐρείδειν. οὐ γὰρ δύναται τὸ σιναρὸν σκέλος ὀχέειν τὸ σῶμα ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων, ἢν μὴ κατέχηται πρὸς τὴν γῆν πιεζόμενον.*

*Κἀνταῦθα πάλιν παρὰ τὴν ἀσάφειαν, ἣν εἰργάσατο, μὴ προειπὼν ὅτι μεταβαίνει τῷ λόγῳ πρὸς ἑτέρων καιρῶν βάδισιν. ἄχρι μὲν γὰρ οὗ τὸν λόγον ἐποιεῖτο περὶ μέρους βαδίσεως, ἐν ᾗ τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος σκέλους ἐρηρεισμένου κατὰ τῆς εἰς τὸ πρόσω μεταφερούσης τὸ πεπονθός. ὁ δὲ νῦν λόγος ἐστὶν ἐπὶ θατέρου μέρους τῆς βαδίσεως στηριζόμενοι τῷ πεπονθότι μεταφέρουσι τὸ ὑγιές. εἴρηται δ' ὀλίγον τὸ ὑγιὲς ἔμπροσθεν ἤδη περὶ τοῦδε τοῦ μέρους τῆς βαδίσεως.*

manu fulciunt, ita quum periculum fit ne converfi in integrum graviter in terram cadant, ad baculi praefidium confugiunt.

LXXVII.

*Coguntur item inclinari. Neceffe enim habent manu quae e regione affecti cruris eft, a latere femur fulcire, quoniam ubi transferenda crura funt, non poteft quod vitiatum eft ferre corpus, nifi contineatur deorfumque urgeatur.*

Rurfus hic etiam obfcurus fuit, quum non praefatus fit pergere fe ad alteram partem ambulationis: hactenus enim de ea parte tractavit, in qua crus quod naturaliter habet humi confiftit; affectum in priorem partem fertur. Nunc agit de altera in qua affecto cruri innixus fanum transfert, de qua parte ambulationis paulo fupra tractatum eft.

οη'.

*Ἐν τούτοισι γοῦν τοῖσι σχήμασιν ἀναγκάζονται ἐσχηματίσθαι, οἷσιν ἂν εἴσω ἐκβὰν τὸ ἄρθρον μὴ ἐμ- [403] πέσῃ οὐ προβουλεύσαντος τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἂν ῥήϊστα ἐσχηματισμένον ἔῃ, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ξυμφορὴ διδάσκει ἐκ τῶν παρεόντων τὰ ῥήϊστα αἱρέεσθαι. ἐπεὶ καὶ ὁκόσοι ἕλκος ἔχοντες ἐν ποδὶ ἢ κνήμῃ, οὐ κάρτα δύνανται ἐπιβαίνειν τῷ σκέλει πάντες καὶ οἱ νήπιοι οὕτως ὁδοιπορέουσιν. ἔξω γὰρ βαίνουσι τῷ σιναρῷ σκέλει.*

---

*Δυοῖν σχήμασιν, οὐχὶ ἑνὶ χρωμένων ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις τῶν οὕτω πεπονθότων εἰκότως εἶπεν ἐν τούτοισι ἐπ' αὐτὸ καὶ τῇ χειρὶ τὸν μηρὸν στηρίζοντες· ἕτερον δ' ὅταν ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος ὅλοι πάλιν ἐπὶ τοῖτ' ἐγκλινόμενοι, διὸ καὶ τοῦ κοντοῦ δέονται. δι' οὗ ῥέπειν οὖν ἐπὶ τἀναντία συμβαίνει τὸ σῶμα ποτὲ μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἐγκλινόμενον μέρος, ὅταν τῷ δεξιῷ ποδὶ στηρίζωνται, ποτὲ δὲ ἐπὶ θάτερον, ὅταν θατέρῳ. καὶ ὅταν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔτυχεν*

## LXXVIII.

*His itaque modis figurari necesse est eos quibus articulus in interiorem partem elapsus reconditus non fuerit, homine nullum consilium capiente quomodo aptissime figuretur, sed calamitate ipsa edocto ex his figurandi modis qui dantur eum eligere, qui sit commodissimus: quandoquidem quicunque ulcus habent in pede aut crure non ita uti crure possunt ad ambulandum et pueri quoque ita ambulant; ingrediuntur enim affecto crure in exteriorem partem converso.*

---

Quum non uno tantum, sed duplici statu in ingressu utantur qui sic affecti sunt merito dixit, his itaque modis figurari: unus quidem status est quum femur manu fulciunt, alter quum integro cruri innixi in id toti inclinantur, atque idcirco baculo egent. Quo fit ut in contrarias partes corpus inclinent, modo in dextram ubi dextro pede insistunt, modo in alteram ubi altero. Hi

ἀσχήμονι χρῆσθαι τῇ βαδίσει μᾶλλον τῶν ἐξαρθρησάντων ἑτέρῳ ἰσχίων, ὑπὲρ ὧν ἐφεξῆς ἐρεῖ.

---

οθ'.

*Καὶ δισσὰ κερδαίνουσι, δισσῶν γὰρ δέονται. τό τε γὰρ σῶμα οὐκ ὀχέεται ὁμοίως ἐπὶ τοῦ ἔξω ἀποβαινομένου, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εἴσω. οὐδὲ γὰρ κατ' ἰθυωρίην αὐτῷ γίνεται τὸ ἄχθος, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ ὑπερβαινομένου, κατ' ἰθυωρίην γὰρ αὐτῷ γίνεται τὸ ἄχθος ἔν τε αὐτῇ τῇ ὁδοιπορίῃ καὶ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων. ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τάχιστα ἂν δύναιτο ὑποτιθέναι τὸ ὑγιὲς σκέλος. ἢν τῷ μὲν σιναρῷ ἐξωτέρω βαίνοι, τῷ δὲ ὑγιεῖ ἐσωτέρω, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος. ἀγαθὸν εὑρίσκεσθαι αὐτὸ ἑωυτῷ τὸ σῶμα ἐς τὰ ῥήϊστα τῶν σχημάτων.*

---

Ἐν τῷ περιφέρειν μὲν ἔξω τὸ πεπονθὸς σκέλος, ἐρείζειν δὲ ἐνδοτάτω τοῦ ὑγιέος τὸ δισσὸν κέρδος αὐτοῖς γίγνε-

quoque magis indecore ambulant quam quibus femur coxa excidens in exteriorem partem prorumpit, quod in fequentibus perfequetur.

---

LXXIX.

*Duo autem lucrantur, duobus enim indigent. Nam corpus in ingreffu non aeque fertur eo crure quod in exteriorem partem convertitur, atque eo quod in interiorem, quum onus non fit e regione illius, fed multo magis hujus e cujus regione in ambulando et cruribus transferendis onus collocatur. Praeterea fi ita figurentur, ut affectum crus fpectet in partem exteriorem, quod integrum eft in interiorem: integrum vicem alterius quam citiffime fubibit. Quod ad propofitum attinet, magni momenti eft invenire ftatum corpori commodiffimum.*

---

Ubi laefum crus in exteriorem partem circumagunt et integro fpectante in interiorem nituntur, duplex fibi

καὶ, μήτε βαρύνεσθαί ποτε τὸ πὲπονθὸς ὑπερειδόμενον ὅλον τῷ σώματι μήθ' ὑπηρεσίαν αὐτοῦ πολυχρόνιον γίγνεσθαι, βραχύτατον διάστημα κινουμένου τοῦ ὑγιοῦς. ἐὰν γάρ θελήσῃς ἀκριβῶς προσέχειν, ἑκατέρου τοῦ χρόνου τῆς ἑκατέρου τῶν σκελῶν ὑπηρεσίας οὐ διπλάσιον μόνον, ἀλλὰ καὶ τριπλάσιον εὑρήσεις γιγνόμενον. ὀλίγιστον μὲν γὰρ διάστημα καὶ ταχείᾳ τῇ φορᾷ μόνῃ κινουμένου τοῦ ὑγιοῦς, πολὺ δὲ καὶ βραδείᾳ τοῦ πεπονθότος. εὔδηλον γὰρ ὁπόσῳ μείζων ἐστὶν ἡ κυκλοτερὴς ὁδοιπορία τῆς εὐθείας, εἰ καὶ τοῖς αὐτοῖς πέρασιν ἀμφότεραι χρῶνται.

π'.

Ὅσοισι μὲν οὖν μήπω τελειουμένοισιν ἐς αὔξησιν ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, γυιοῦται ὁ μηρὸς καὶ κνήμη καὶ ὁ πούς· οὔτε γὰρ τὰ ὀστέα ἐς τὸ μῆκος ὁμοίως αὔξεται, ἀλλὰ βραχύτερα γίνεται, μάλιστα δὲ τὰ τοῦ μηροῦ.

lucrum comparant: fiquidem quod laefum eft nec toto corpore fuperiori oneratur nec diu fubfervit, quum quod integrum eft paulum intervalli moveatur. Nam fi diligenter intueri tempus volueris, quo crus utrumque fubfervit, non modo duplum, fed et triplum reperies. Per breviffimum enim fpatium celeriterque recta dumtaxat integrum crus fertur, permultum tardeque quod affectum eft; fiquidem confpicuum eft, quando longior fit ambulatio in orbem quam quae recta eft, quamvis utraque iisdem finibus terminetur.

LXXX.

*His autem qui nondum perfecte increverunt, fi excidens non recondatur, brevius redditur femur, crus et pes: neque enim offa fimiliter in longitudinem augentur, fed breviora fiunt, femur praefertim.*

[404] *Ἔλαττον γίγνεται, φησὶν, ὅλον τὸ σκέλος οἷς ἔξαρθρος οὔπω ὅλος ὁ μηρὸς αὐξανόμενος, ἔτι τε κοινὸν αὐτὸ τῶν ἄρθρων ἐστὶν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἶπον. ἀλλὰ νῦν γε τοῦ κοινοῦ τὴν αἰτίαν ἔγραψεν, ὡς εἴωθεν· ἅπαξ που μεμνῆσθαι τοῦ κοινοῦ καθ' ἕν τι τῶν ἐν μέρει. διὰ τοῦτο γάρ φησιν ἀναυξὲς καὶ ἄτροφον αὐτοῖς γίγνεσθαι τὸ σκέλος, ἅμα μὲν διὰ τὴν στέρησιν τῆς χώρας τοῦ ἄρθρου, ἅμα δὲ ὅτι ἀδύνατον χρῆσθαί ἐστιν. ἐγὼ δ' ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔφην τῶν μορίων καὶ τὴν αἰτίαν ἀργίαν εἶναι. γίγνεται δὲ ἄμφω διὰ τὴν ἀνάρθρησιν, ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅπως Ἱπποκράτης εἰπὼν, (629) εἶναι τὴν ἐξάρθρησιν, ἐφεξῆς ἐπήνεγκε τὴν ἀργίαν. ἡ γὰρ ἐξάρθρησις οὐ πρώτως ἀτροφίαν ἐργάζεσθαι πέφυκεν, ἀλλὰ διὰ μέσης διαστροφῆς τῶν ὀργάνων καὶ τῆς ἀργίας.*

πα'.

*Ἄσαρκόν τε ἅπαν τὸ σκέλος καὶ ἄμυον καὶ ἐκτεθηλυσμένον καὶ λεπτότερον γίνεται, ἅμα μὲν διὰ τὴν στέρησιν τῆς*

Minus ait reddi crus totum, quibus nondum auctis femur luxatum relinquitur quod ut in superioribus ostendimus, omnium quoque articulorum commune est. Communis autem rei nunc causam adsignat, quemadmodum solitus est: semel enim, ubi aliquod singularium tractat, ejus meminit quod commune est; hac igitur de causa, inquit, crus his non augeri neque ali, partim quod articulus loco motus sit, partim quod nequeat suo munere fungi. Ego autem in superioribus retuli otium causam esse cur partes neque augeantur neque alantur, quae ambo eveniunt articulo luxato: quare non video, quo pacto Hippocrates luxatum articulum caussatus otium superjiciat; luxata enim non possunt primo prohibere quominus partes alantur, sed intercedente venarum et arteriarum depravatione atque otio.

LXXXI.

*Crus item universum sine carne et sine musculis efficitur, ad haec effeminatum tenuiusque, partim quod articulus*

χώρης τοῦ ἄρθρου, ἅμα δὲ ὅτι ἀδύνατον χρέεσθαί ἐστιν, ὅτι οὐ κατὰ φύσιν κέεται.

---

Τῆς ὅλης τῶν μηρῶν οὐσίας μόριά εἰσιν αἱ σάρκες, ἃς ἐθεάσασθε πολλάκις ἐν τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ, δεικνύοντος μου τὰ τῆς αἰσθήσεως αὐτῶν αἰσθητὰ στοιχεῖα δύο ὄντα τάς τε νευρώδεις ἶνας καὶ τὰς ἔξωθεν αὐταῖς περιπηγνυμένας σάρκας. ὅταν οὖν τις ἐκ γυμνασίων καὶ τρίψεων ἰσχυρότερος ἑαυτοῦ γένοιτο, τὴν μὲν τῶν ἰνῶν οὐσίαν εὐτροφοτέραν ἔχει, τὴν δὲ τῶν σαρκῶν ἐλάττονα μὲν, ἰσχυροτέραν δέ. τοῖς δὲ ἀγυμνάστοις καλουμένοις πολλὰ τοὐναντίον συμβαίνει τῶν ἰνῶν ἰσχνῶν οὐσῶν πολλὴν μὲν, ἀλλὰ μαλακὴν δι' ὑγρότητος γίγνεσθαι. προσέοικε γὰρ ἡ τοιαύτη σὰρξ τοῖς ἐπιπηγνυμένοις τυροῖς, ὥσπερ ἡ τῶν γυμναστικῶν τοῖς ἀκριβῶς ἤδη πεπηγόσι· διὸ καὶ φαίνονται μὲν τούτοισιν οἱ μύες σκληροὶ καὶ νευρώδεις καὶ περιγραφὰς ἔχοντες. τοῖς δ' ἀγυμνάστοις μαλακοὶ καὶ σαρκώδεις, ἤτοι δ' οὐδ' ὅλως, ἀλλ' ἀμυδρῶς φαινόμενοι ἐμφαίνοντες τὰς

*loco motus fit, partim quod nequeat fuo munere fungi, quum naturalem ftatum non retineat.*

---

Partes quibus mufculorum natura continetur caro funt, ut in mufculis incidendis faepe vidiftis, quum duo effe eorum principio demonftrarem quae fenfu comprehenduntur, nempe fibras nervofas et carnem fuper ipfas fpiffatam. Ergo ubi quis exercitatione et frictione robuftior evadat, fibrae melius aluntur, caro gracilior fit, fed firmior. Ignavis contrarium fere accidit, graciles enim fibrae funt, at caro admodum quidem abundat, fed ob humorem mollis eft. Ejusmodi enim carne cafeus qui adhuc concrefcit repraefentatur, fed carne eorum qui exercentur, ille qui jam fpiffatus eft; quocirca his mufculi duri, nervofi et propriis finibus circumfcripti confpiciuntur; inexercitatis vero molles et carnofi apparent, ac vel nullo modo vel vix circumfcripti, quibus propterea fine

ὑπογραφάς. διὰ τοῦτ' οὖν εἰπὼν ὁ Ἱπποκράτης τὸ σκέλος τούτοις ἄσαρκον γίγνεσθαι. γεγνώσκειν δὲ καὶ τοῖς ἐκ γυμνασίων πλεόνων τοιοῦτον γενόμενον ἐπήνεγκε τῷ καὶ ἄσαρκον καὶ ἄμυον ἐν ἴσῳ τῷ τὰς περιγραφὰς οὐκ ἔχον αἰσθητὰς μυῶν. οὐ γὰρ δὴ παντάπασι καὶ διαφθείρεταί τις αὐτῶν μῦς, ἀλλ' ὥσπερ ἄφλεβον σῶμα λέγομεν τὸ μὴ φαινομένας ἔχον τὰς φλέβας, οὕτω καὶ ἄμυον, ἐν ᾧ παντάπασιν ἀφανεῖς εἰσιν αἱ περιγραφαὶ τῶν μυῶν. ἔτι δὲ σαφέστερον ἐνδείξασθαι βουλόμενος ὁποία τις ἡ τοῦ σκέλους αὐτοῖς ἰδέα γίγνεται προσέθηκε τὸ ἐκτεθηλυσμένον, ὅπερ ἐστὶν ὑγρὸν καὶ μαλακὸν καὶ μὴ σφίγγον καὶ διαῤῥέον, ὁποῖον αἱ γυναῖκες ἔχουσιν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα προσηκόντως ἄν τις εἴποι κατὰ τῆς τῶν γυναικῶν σαρκὸς, ἀφ' ἧς κατὰ μεταφορὰν ἐποιήσατο ἐκτεθηλυσμένον ὄνομα. τὸ δὲ λεπτότερον ἐπὶ τῆς τελευτῆς τοῦ λόγου προσέθηκεν ἐνδεικνύμενος, ἁπάντων τῶν κατ' αὐτὸ μορίων ὅπερ ἐν ἀρχῇ τῆς ῥήσεως εἶπε γυιοῦται. τὸ γὰρ [405] ἄσαρκον ἐπὶ τῆς κατὰ σάρκα ἐνδείας μόνης λέγεται, τὸ γυιοῦσθαι δὲ τὸ σκέλος ἐπὶ πάντων τῶν μερῶν ἐλαττόνων γιγνομένων.

---

carne crus reddi Hippocrates afferit. Sed quum hoc quoque fieri ex multa exercitatione intelligeret, ubi dixit fine carne, proxime fubjecit fine mufculis quafi mufculis, non circumfcriptis a finibus qui fenfu comprehendantur: nullus fiquidem ex ipfis mufculis ex toto corrumpitur, fed ficut corpus fine venis dicimus ubi venae non apparent, ita fine mufculis quum mufculorum fines penitus delitefcunt. Ad haec quum clarius oftendere vellet, in his cujusmodi forma cruris fequatur adjecit effeminatum, hoc eft madens, molle, non adftrictum, fed laxum, quales funt feminae de quarum carne convenienter haec omnia dici poffent, a quibus translatione ufus mutuatur verbum *effeminatum*. Adjungit autem in extrema oratione tenuius indicans partes ejus omnes extenuari, quam rem in principio dixerat his verbis brevius redditur. Nam quod ait, fine carne ad folam carnis carentiam refertur; quod vero dicit brevius reddi crus, ad partes omnes quae breviores redduntur.

---

πβ'.

Χρῆσις γὰρ μετεξετέρη ῥύεται τῆς ἄγαν ἐκθηλύνσιος, ῥύεται δέ τι καὶ τῆς ἐπὶ μῆκος ἀναυξήσιος. κακοῦται μὲν οὖν μάλιστα, οἷσιν ἂν ἐν γαστρὶ ἐοῦσιν ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον, δεύτερον δὲ οἷσιν ἂν ὡς νηπιωτάτοισιν ἐοῦσιν, ἥκιστα δὲ τοῖσι τετελειωμένοισι. τοῖσι μὲν οὖν τετελειωμένοισιν, οἵη τις ὁδοιπορίη γίνεται, οἷσι δ' ἂν νηπίοισιν ἐοῦσιν ἡ ξυμφορὴ αὕτη φαίνεται.

---

Ἔνιστι μὲν παρ' Ἡρόδοτον μάλιστα μαθεῖν οὐδὲν πλέον σημαῖνον παρὰ τοῖς Ἴωσι τὸ μετεξετέρην τοῦ παρ' ἡμῖν ἑτέρην· πολλάκις γὰρ αὐτῷ κέχρηται, καθάπερ καὶ τῷ μετεξέτερον. δῆλον οὖν καὶ διὰ τοῦτο πάλιν ὅπερ ἡμῖν διὰ τοῦ τινὲς μὲν εἰ καὶ νῦν οὖν οὐ καὶ μετεξετέρου τοιοῦτον τὸ δῆλον. προειρηκὼς γὰρ ὅτι διὰ τὴν ἀργίαν αὐτοῖς τὸ σκέλος γυιοῦται καὶ τάχα τινὰ παρακοῦσαι νομίσας, ὡς ἅπασιν χρῆσιν τῶν μορίων οὐ τρόφιμον εἶναί φησι πᾶσαν,

LXXXII.

*Namque usus aliquis id quod valde effeminatum est confirmat, solvit etiam aliquid ex eo quod augeri membrum in longitudinem prohibebat. Potissimum autem laeduntur, quibuscunque, dum in utero sunt, hic articulus elabitur; deinde quibus id accidit, dum in aetate sunt admodum tenera, minime quum jam robusti sunt. Qua ratione autem ingrediantur qui robusti sunt, jam ostendimus.*

---

Verbum *aliquis* μετεξέτερος dixit, quod apud Iones nihil amplius sibi velle quam quod nobis dicitur ἕτερος, id est *alter* licet ex Herodoto colligere. Utitur enim eo frequenter, sicut et verbo μετεξέτεροι, quo significat id quod nos vocabulo τινὲς, id est *aliqui*; sed et nunc quoque μετεξέτερος tale quidpiam sonat. Praefatus enim ob ignaviam crus ipsis minui, ne quis fortasse rem minus bene accipiens existimet, quemlibet partium motum effi-

ἀλλά τινα ἐργάσασθαι λέγει τὴν σύμμετρον δηλονότι, καθάπερ καὶ τἄλλα πάντα καθ' ὅλην τὴν ὑγιεινὴν δίαιταν, ὡς ἐν ἄλλοις τέ τισιν ὑπ' αὐτοῦ λέλεκται τοῦτο καὶ δι' ἑνὸς κεφαλαίου ἐν τῷ τῶν ἐπιδημιῶν ἕκτῳ, ἔνθα φησὶ, πόνοι, σιτία, ποτὰ, ὕπνοι, ἀφροδίσια, πάντα μέτρα.

πγ'.

*Οἱ μὲν πλεῖστοι καταβλακεύουσι τὴν διόρθωσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ κακῶς εἰλέονται ἐπὶ τὸ ὑγιὲς σκέλος τῇ χειρὶ πρὸς τὴν γῆν ἀπερειδόμενοι τῇ κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος. καταβλακεύουσι δὲ ἔνιοι, τὴν ἐς τὸ ὀρθὸν ὁδοιπορίην καὶ οἷσιν ἂν τετελειωμένοισιν αὕτη ἡ ξυμφορὰ γένηται. ὁκόσοι δ' ἂν νήπιοι ὄντες ταύτῃ τῇ ξυμφορῇ χρησάμενοι ὀρθῶς παιδαγωγηθῶσι, τῷ μὲν ὑγιεῖ σκέλει χρέονται ἐς ὀρθὸν, ἐπὶ δὲ τὴν μασχάλην τὴν κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος σκίπωνα περιφέρουσι. μετεξέτεροι δὲ καὶ ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, τὸ δὲ σιναρὸν σκέλος μετέωρον ἔχουσι.*

cere ut alantur, afferit non omnem, fed quendam hoc praeftare, nempe moderatum, ficut cetera omnia in universo victu falubri, quod ipfe et alibi et in una capite in fexto de morbis vulgaribus teftatur quum inquit: labor, cibus, potus, fomnus, venus, omnia moderata.

LXXXIII.

*Quos tenera aetate calamitas haec invafit plerique in dirigendo corpore negligentes funt, maleque fuper integrum crus circumvolvuntur manu, quae e regione ejus eft deorfum urgentes. Negligentes item nonnulli funt in recte ambulando, quibus poftquam aetas induruit hoc vitium accidit. Sed qui tenera aetate hujusmodi calamitatem experiuntur, fi recte educentur, integro crure recte inambulant, baculum tamen alae quae integro cruri refpondet fubjiciunt; nonnulli baculum ad utrumque brachium admovent, vitiatum vero crus fufpenfum habent.*

*Τοῖς μὲν ἤδη κεκρατυσμένοις τὰ κῶλα τοιαύτης συμφορᾶς γιγνομένης, γίγνεται χρῆσθαι τῷ σκέλει χωλεύοντι. τοῖς δὲ μικροῖς πάνυ παιδίοις, ἀλλ' εἰ καὶ κατὰ φύσιν ἔχοι καὶ χρῆσθαι πῶς καλῶς δύναιτο τοῖς σκέλεσι; ῥαθυμία τις ἐγγίγνεται περὶ τὴν τοῦ κώλου ἐνέργειαν καὶ διὰ τοῦτο καταβλακεύουσιν ὀρθοῦσθαι, τουτέστιν ἀμελοῦσι καὶ καταῤῥαθυμοῦσι. καὶ τί θαυμαστὸν, εἰ καὶ αὐτὰ καταφρονεῖ τοῦ διαναστάντος κωλύειν ὀρθὰ καὶ τῶν ἤδη τελειουμένων ἐνίοτε μὴ τολμώντων ὀρθῶς χωλεύειν, ἀλλ' ὡς εἴρηκεν αὐτὸς, εἰλουμένων ἐπὶ τὸ ὑγιὲς σκέλος; ἐνεδείξατο δὲ σαφῶς αὐτῶν καὶ τὸν τρόπον τῆς κινήσεως, ὁποῖός τις γίγνεται διὰ τοῦ εἰλέονται ῥήματος.*

### πδ΄.

[406] *Καὶ τοσούτῳ ῥηίους εἰσὶν, ἔσω ἂν αὐτοῖσιν ἔλασσον τὸ σκέλος τὸ σιναρὸν ἔῃ.*

*Ῥηίους εἴρηκε τοὺς ἑτοιμότερον βαδίζοντας, ὅπερ αὐτοῖς συμβαίνει βραχέος ὄντος τῷ μήκει τοῦ σιναροῦ σκέ-*

Quum homo aetate jam robufta ejusmodi calamitatem experitur, crure uti poteft, quamquam claudicante; parvulis pueris, qui quamvis crura naturaliter haberent, quonam iis pacto uti poffent? Supervenit ignavia quaedam circa membri actiones; atque ea de caufa *καταβλακεύουσιν ὀρθοῦσθαι*, id eft in dirigendo corpore negligentes funt atque ignavi. At quid mirum, fi ambulantes pueri recte claudicare non ftudent, quando ii qui jam robufti funt non fuftinent interdum claudicare, fed ut ipfe dixit fuper integrum crus circumvolvuntur? Manifefte autem aperuit modum motionis ipforum verbo circumvolvuntur.

### LXXXIV.

*Eo autem facilius agunt, quo affectum crus brevius habent.*

Facilius agentes appellat eos qui promptius ingrediuntur, quod contingit ubi vitiatum crus brevius habent.

λους. οὐ γὰρ δέονται μεταφέρειν ἑλίσσοντες αὐτὸ, καθάπερ οἷς τελείοις οὖσιν ἔξαρθρον ἔμελλε, μακρότερον ἐπὶ τούτῳ διὰ τὴν ἔκπτωσιν γενόμενον εἰς ἀνάγκην αὐτοὺς ἄγειν τῆς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένης ὄπισθεν ὁδοιπορίας περιφοράδην γινομένης.

πε'.

(630) *Τὸ δὲ ὑγιὲς ἰσχύη αὐτέοισιν οὐδὲν ἧσσον ἢ εἰ καὶ ἀμφότερα ὑγιέα ἦν.*

Εἰκότως τοῦτ' εἶπε· χρῶνται γὰρ εἰκότως τῷ ὑγιεῖ παραπλησίως ἢ εἰ καὶ ἀμφότερα ὑγιεινὰ ἦν. ἅτε οὖν τὴν αὐτὴν ἔχοντες αὐτῷ χρῆσιν, ἣν καὶ κατὰ φύσιν ἀμφοῖν διακειμένων εἶχον, ὁμοίως εὐτροφοῦντι καὶ ῥωμαλέῳ χρῶνται.

πστ'.

*Θηλύνονται δὲ πᾶσι τοῖς τοιούτοισιν αἱ σάρκες τοῦ σκέλεος, μᾶλλον δ' ἔτι θηλύνονται αἱ ἐκ τοῦ ἔξω μέρεος ἢ αἱ ἐκ*

Non enim coguntur id circumagere, quemadmodum qui aetate firma sunt, quum luxatus articulus non reponitur, quibus crus ob prolapsum articulum longius efficitur, coguntur que, ut ipse antea indicavit, ipsum, dum ambulant, in orbem circumferre.

LXXXV.

*Atque integro crure nihilo minus valent quam si utrumque integrum esset.*

Merito hoc adjungit; jure siquidem integro crure utuntur aeque ac si utrumque integrum esset, ut quod eundem usum praestet; atque ubi utrumque integrum erat, similiter nutriatur et robustum sit.

LXXXVI.

*Jam vero his omnibus caro cruris effeminatur; plerumque autem magis ab exteriori parte quam ab interiori.*

*εἴσω ὡς ἐπὶ πολύ. μυθολογοῦσι δέ τινες ὅτι αἱ Ἀμαζονίδες τὸ ἄρσεν γένος τὸ ἑωυτῶν αὐτίκα νήπιον ἐὸν ἐξαρθρέουσιν, αἱ μὲν κατὰ τὰ γούνατα, αἱ δὲ κατὰ τὰ ἰσχία, ὡς δῆθεν χωλὰ γίνοιτο καὶ μὴ ἐπιβουλεύοι τὸ ἄῤῥεν γένος τῷ θήλει. χειρώναξιν ἄρα τούτοισι χρέονται, ὁκόσα ἢ σκυτίης ἔργα ἢ χαλκείης ἢ ἄλλο τι ἑδραῖον ἔργον. εἰ μὲν οὖν ἀληθέα ταῦτά ἐστιν, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα. ὅτι δὲ γίνοιτο ἂν τοιαῦτα οἶδα, εἴ τις ἐξαρθρέοι αὐτίκα νήπια ἐόντα.*

---

*Πᾶσι μᾶλλον θηλύνονται, φησὶν, αἱ ἔξω τοῦ ἄρθρου σάρκες ἢ ἔσω, εἰ εἰς τὴν ἐντὸς χώραν μεταστῆ, διὸ καὶ μᾶλλον ἀργεῖ τ' αὐτὸ τὸ μέρος· εἰ γὰρ καὶ παρὰ φύσιν, ἀλλ' ὅμως γίγνονταί τινες κνήσεις εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ κατὰ τὰ ἔνδον ἐστηριγμένα μέρη.*

---

πζ'.

*Κατὰ μὲν οὖν τὰ ἰσχία μέζον τὸ διάφορόν ἐστιν, ἐς τὸ εἴσω ἢ ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρῆσαι. κατὰ γούνατα δὲ διαφέρει μὲν*

*Nonnulli autem ferunt Amazonas suis maribus protinus infantibus articulos sua sede expellere alias ad coxas, ad genu alias, ut claudi fiant, ne scilicet mares feminis insidientur, sed operarum loco sint et sutoriam, fabrilem aliasve sedentarias artes exerceant. Quae vera necne sint ignoro, sed haec sequi certo scio, si dum infantes sunt articuli expellantur.*

---

Omnibus ait effeminari carnem ab exteriori parte magis quam ab interiori, ubi in interiorem partem prorumpat: quandoquidem ea pars magis in otio est. Nam femoris caput ab interiori parte licet praeter naturam moveatur, movetur tamen aliquantum ubi femoris caput interiori parte continetur.

---

LXXXVII.

*In coxis quidem multum refert in interioremne partem articulus excidat an in exteriorem; in genu refert qui-*

τι, ἔλασσον δέ τι διαφέρει. τρόπος δὲ ἑκατέρου τοῦ χωλώματος ἴδιός ἐστι. γυιοῦνται γὰρ μᾶλλον οἷσιν ἂν ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρήσῃ. ὀρθοὶ δὲ ἧσσον ἵστανται οἷσιν ἂν ἐς τὸ εἴσω ἐξαρθρήσῃ. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ παρὰ τὸ σφυρὸν ἐξαρθρήσῃ, ἢν μὲν ἐς τὸ ἔξω μέρος κυλλοὶ μὲν γίνονται, ἑστάναι δὲ δύνανται. ἢν δὲ ἐς τὸ εἴσω μέρος ἐξαρθρήσῃ, βλαισσοὶ μὲν γίνονται, ἧσσον δὲ ἑστάναι δύνανται.

---

[407] Τὸ κυλλὸν ὄνομα τινὲς μὲν ἅπασαν διαστροφὴν κώλου φασὶ δηλοῦν, γενικόν τι σημαινόμενον ὑποτιθέντες αὐτῷ, τινὲς δὲ τὴν τοιαύτην μόνην διαστροφὴν δηλοῦσθαί φασιν, ἐν ᾗ πρὸς τὴν ἔσω χώραν ἡ ῥοπὴ γίνεται τοῦ κώλου. τούτου γὰρ συμβάντος ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ ἄκρον αὐτοῦ, τουτέστι πρὸς πόδα πρὸς τὴν ἔσω χώραν, ὅπερ εἰς τὸ τῆς στάσιος ἑδραῖον οὐ μικρὰ συντελεῖ, ὥστε καὶ αὐτῶν τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων τῶν ῥαιβῶν ἢ ῥοικῶν ὀνομαζομένων, ἀσφαλέστερον δὲ καὶ δυσανατρεπτότερον ἵστασθαι τῶν

*dem, sed minus. Suus vero claudicandi modus utrisque est; nam quibus in exteriorem procidit, vari magis fiunt, minus autem recti stant quibus in interiorem partem luxatur. Similiter ubi circa talos articulus prorumpat, siquidem in exteriorem partem vari fiunt, sed stare queunt; si in interiorem, valgi et stare minus possunt.*

---

Varos dixit *κυλλοὺς*, quo nomine quidam significari volunt pravationem quamlibet, generale ipsum existimantes; alii eam tantummodo, sub qua membrum in exteriorem partem convertitur, in quo casu necesse est extremum ejus pedem scilicet in interiorem partem spectare. Quae res non mediocriter ad id confert ut pes firmiter insistat, ita ut ii qui naturaliter curvis sunt cruribus, *ῥαιβοὶ* aut *ῥοικοὶ* Graece nominantur, firmius pedibus insidant et majori negotio subvertantur quam ii qui recta penitus ha-

ἀκριβῶς ἐχόντων τὰ σκέλη ὀρθά. δηλοῦται δὲ τοῦτο κἀξ ὧν Ἀρχίλοχος εἶπεν, οὐ φιλέω μέγαν στρατηγὸν, οὐδὲ διαπεπηγμένον, ἀλλ' ὅς μοι, φησὶ, μακρὸς εἴη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν ῥοικοὺς, ἀσφαλέως βεβηκὼς ποσὶ, καρδίας πλέως. οὐ μὴν εἴς τε τὰ προκείμενα νῦν ἡμῖν ἡ ἀκρίβεια συντελεῖ τῆς εὑρέσεως τοῦ σημαινομένου πρὸς τῆς κυλλὸν φωνῆς. ἐκ τοῦ λόγου πάντως γίνεται δῆλον ὡς Ἱπποκράτης οὐκ ἄδηλός ἐστιν. ὅταν γοῦν εἰς τὴν ἐκτὸς χώραν μεταστῇ τὸ ἄρθρον, ἵστασθαί φησι δύνασθαι τούτους μᾶλλον ἢ εἰ ὀπίσω μεταστaίη. κατὰ θάτερον γὰρ ὁ πούς γίνεται τῷ παντὶ σώματι τοῖς ἔξω μεθεστηκὸς ἔχουσι τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον. ἀποκεχώρηκε δὲ τῆς εὐθυωρίας ἐκτὸς, οἷς ἐβλήθη τὸ σκέλος. ἴσμεν δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ὅσοι φύσει βλαισσότεροι χεῖρον ἱσταμένους ἅπαντας καὶ μήτε θεῖν ὠκέως δυναμένους εὐανατρέπτους τε γινομένους καὶ καταπίπτοντας ἑτοίμως ἐπὶ σμικραῖς προφάσεσι. ταύτην οὖν τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων μεγίστην μὲν δύναμιν ἔχειν ἐν τῷ ἰσχίῳ, δευτέραν δ' ἐν τῷ γόνατι, καὶ τρίτην ἐν τῷ σφυρῷ· κατὰ γὰρ τὸ

bent crura. Id vel ex Archilocho patet quum inquit: imperatorem magnum non probo cruribus divaricantibus, ſed parvum cruribus curvis, pedibus firmiter inſiſtentem et animi audacis. Verum curioſa inquiſitio ſignificationis κυλλοῦ nihil ad praeſentem locum confert: ex ipſa enim oratione ita planum fit, ut Hippocrates nullo modo obſcurus eſſe videatur. Ergo quibus in exteriorem partem articulus procidit, ſtare magis poſſe affirmat quam quibus in interiorem venit. Nam quibus coxae articulus in exteriorem partem excidit, pes e regione totius corporis collocatur; recedit autem a ſitu qui e regione eſt, ubi articulus in interiorem partem convertitur. Conſtat autem omnes homines qui naturaliter valgi ſunt deterius ſtare, neque poſſe celeriter currere tum parvo momento ac levi de cauſa cadere. Hoc igitur rerum diſcrimen in coxa maximum eſt, deinde in genu, tertio ad talos; commiſſurae enim magnitudinem noxae quoque magnitudo

μέγεθος δηλονότι τῆς διαρθρώσεως καὶ τῆς βλάβης ἕπεται μέγεθος. ἐκ τούτων οὖν δῆλον ὡς ἄμεινον ἵστανται καὶ βαδίζουσιν οἷς εἰς τὴν ἔξω χώραν ὤλισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, περὶ ἧς ὀλίγον ὕστερον ἐρεῖ.

πη'.

Ἥ γε μὴν ξυναύξησις τῶν ὀστέων τοιήδε γίνεται· οἷσι μὲν οὖν κατὰ τὸ σφυρὸν ὀστέον τὸ τῆς κνήμης ἐκστῇ, τούτοισι μὲν τὰ τοῦ ποδὸς ὀστέα ἥκιστα ξυναύξεται. ταῦτα γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός εἰσι, τὰ δὲ τῆς κνήμης ὀστέα αὔξεται μὲν, οὐ πολὺ δὲ ἐνδεεστέρως. αἱ μέντοι σάρκες μινύθουσιν, οἷσι δ' ἂν κατὰ μὲν τὸ σφυρὸν μένη τὸ ἄρθρον κατὰ φύσιν, κατὰ δὲ τὸ γόνυ ἐξεστήκῃ, τούτοισι τὸ τῆς κνήμης ὀστέον οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι ὁμοίως, ἀλλὰ βραχύτατον γίνεται. τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός ἐστιν· τοῦ μέντοι ποδὸς τὰ ὀστέα μινύθει μὲν, ἀτὰρ οὐχ ὁμοίως ὥσπερ ὀλίγον τι πρόσθεν εἴρηται, ὅτι τὸ ἄρθρον τὸ παρὰ τὸν πόδα σῶόν ἐστιν. εἰ δὲ οἱ χρέεσθαι ἠδύναντο, ὥσπερ καὶ τῷ κυλλῷ, ἔτι ἂν ἧσσον

consequitur. Hinc ergo manifestum est eos melius stare atque ingredi, quibus femoris caput in exteriorem partem prolapsum est, de quo paulo inferius tractabit.

LXXXVIII.

*Ratio autem incrementi ossium haec est. Quibus ad talos crus exciderit, his pedis ossa minimum increscunt, haec enim vitio finitima sunt. In crure augentur, neque multo minus, caro tamen minuitur. Sed quibus articulus qui ad talos est suo loco manet, ille qui ad genu elabitur, his cruris ossa non aeque increscunt, sed brevissima fiunt ut quae vitio proxima sint. At in pede minuuntur quidem, sed non similiter, quemadmodum paullo ante dictum est, quoniam articulus qui ad pedem est inviolatus servatur; quodsi uti pede liceret, sicut quum varus est, minus adhuc his minuerentur pedis ossa.*

ἐμινύθη τὰ τοῦ ποδὸς ὀστέα τούτοισιν. οἷσι δ᾽ ἂν κατὰ τὸ ἰσχίον ἐξάρθρησις γένηται, τούτοισι τοῦ μηροῦ τὸ ὀστέον οὐκ ἐθέλει ξυναὔξεσθαι ὁμοίως. τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός ἐστιν, ἀλλὰ βραχύτερον τοῦ ὑγιέος γίνεται. τὰ μέντοι τῆς κνήμης ὀστέα οὐχ ὁμοίως τούτοισιν ἀναυξέα γίνεται, οὐδὲ τὰ τοῦ ποδός. διὰ τοῦτο δὴ ὅτι τὸ τοῦ μηροῦ ἄρθρον τὸ κατὰ τὴν κνήμην ἐν τῇ ἑωυτοῦ φύσει μένει καὶ τὸ παρὰ τὸν πόδα. σάρκες μέντοι χρέεσθαι τῷ σκέλει ἐδύναντο, (631) ἔτι ἂν μᾶλλον τὰ ὀστέα ξυνηυξάνετο, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται, πλὴν τοῦ μηροῦ. καὶ ἧσσον ἄσαρκα ἔη. ἀσαρκότερα δὲ πολλῷ ἢ ὑγιέα ἦν. σημήϊον δὲ ὅτι τοιαῦτά ἐστιν. ὁκόσοισι [408] γὰρ τοῦ βραχίονος ἐκπεσόντος γαλιάγκωνες ἐγένοντο ἐκ γενεῆς ἢ καὶ ἐν αὐξήσει πρὶν τελειωθῆναι, οὗτοι τὸ μὲν ὀστέον τοῦ βραχίονος βραχὺ ἴσχουσι, τὸν δὲ πῆχυν καὶ ἄκρην τὴν χεῖρα ὀλίγῳ ἐνδεεστέρην τοῦ ὑγιέος διὰ ταύτας τὰς προφάσιας τὰς εἰρημένας, ὅτι ὁ μὲν βραχίων ἐγγυτάτω τοῦ ἄρθρου τοῦ τρώματός ἐστιν, ὥστε διὰ

*Quibus vero coxae articulus promovetur, his femoris os non pariter increfcit, proxime fiquidem vitium attingit, fed integro brevius evadit. His tamen offa cruris et pedis etiam non aeque increfcere prohibentur: id autem evenit propterea quod et femoris articulus, qui cum crure committitur, et cruris, qui cum pede fuo loco manet; crus tamen univerfum his gracilius redditur. Quodfi crure uti poffent, offa magis adhuc augerentur, ficut antea quoque dictum eft, femore excepto et minus caro minueretur, multo tamen magis quam in fano crure. Hujus autem rei indicio funt illi quibus humeri luxati vel a primo natali die vel dum increfcunt priusquam robufti funt breviores redduntur. Hi humeri os brevius, brachium vero et manum fanis paullo minora habent ob caufas fuperius dictas, quia humerus laefo articulo propior eft, idcirco brevior redditur; brachium vero ejusmodi noxae non fimiliter cedit, quoniam humeri*

τοῦτο βραχύτερος γέγονεν. ὁ δ᾽ αὖ πῆχυς διὰ τοῦτο οὐχ ὁμοίως ἐνακούει τῆς ξυμφορῆς, ὅτι τὸ τοῦ βραχίονος ἄρθρον τὸ πρὸ τοῦ πήχεος ἐν τῇ ἀρχαίῃ φύσει μένει, ἡ τε αὖ χεὶρ ἔτι τηλοτέρω ἄπεστιν ἢ ὁ πῆχυς ἀπὸ τῆς ξυμφορῆς. διὰ ταύτας οὖν τὰς εἰρημένας προφάσιας τῶν ὀστέων τά τε μὴ συναυξόμενα οὐ συναύξεται, τό τε ξυναυξόμενον ξυναύξεται. ἐς δὲ τὸ εὔσαρκον τῇ χειρὶ καὶ τῷ βραχίονι ἡ ταλαιπωρίη τῆς χειρὸς μέγα προσωφελήσει. ὅσα γὰρ χειρῶν ἔργα ἐστὶ, τὰ πλεῖστα προθυμέονται οἱ γαλιάγκωνες ἐργάζεσθαι τῇ χειρὶ ταύτῃ, ὅσα καὶ τῇ ἑτέρῃ δύνανται, οὐδὲν ἐνδεεστέροις τῆς ἀσινέος. οὐ γὰρ δεῖ ὀχέεσθαι τὸ σῶμα ἐπὶ τῶν χειρῶν, ὡς ἐπὶ τῶν σκελέων, ἀλλὰ κοῦφα αὐτοῖσι τὰ ἔργα ἐστί. διὰ δὲ τὴν χρῆσιν οὐ μινύθουσιν αἱ σάρκες αἱ κατὰ τὴν χεῖρα καὶ κατὰ τὸν πῆχυν τοῖσι γαλιάγκωσιν, ἀλλὰ καὶ ὁ βραχίων τι προσωφελέεται ἐς εὐσαρκίην διὰ ταῦτα. ὅταν δὲ ἰσχίον ἐκπαλὲς γένηται ἐς τὸ εἴσω μέρος ἐκ γενεῆς ἢ καὶ ἔτι νηπίῳ ἐόντι μινύθουσι αἱ σάρκες, διὰ τοῦτο μᾶλλον ἢ τῆς χειρὸς ὅτι οὐ δύνανται χρέεσθαι τῷ σκέλει.

*articulus qui cum brachio committitur in priſtina ſede manet; manus item longius diſtat a vitio quam brachium. Ob propoſitas igitur cauſas quaecunque oſſa vitium attingunt incremento prohibentur: quae non attingunt, non prohibentur. Multum autem facit ad bonum habitum totius brachii labor manus: nam qui humerum jam luxatum breviorem habent, pleraque ex manuum operibus non minus praeſtare poſſunt manu ejus partis quam integrae. Neque enim quemadmodum cruribus, ita manibus ferendum corpus eſt, ſed earum opera levia ſunt; propter uſum vero iis qui luxatum jam humerum breviorem habent, caro manus ac brachii non minuitur, ſed et humerus inde aliqua parte impletur. Ubi vero in interiorem partem coxae articulus excedit vel in utero matris vel adhuc infantibus caro magis minuitur quam in brachio, ea de cauſa quia crure uti non poſſunt.*

Σαφὴς οὗτός ἐστιν ἅπαξ ὁ ἐφεξῆς λόγος αὐτῷ κεφάλαια μὲν ἔχων τῆς διδασκαλίας δὴ ταῦτα. τῶν ἐξεστηκότων τῆς οἰκείας ἕδρας ἄρθρων τὰ μὲν ἐγγύτερον μᾶλλον ἀναυξῆ καὶ ἄτροφα γίγνεσθαι, τὰ δ' ἄποθεν ἧττον. ἐπὶ δὲ τῶν ἐξαρθρήσεων τοῦ μηροῦ πολὺ μᾶλλον ἤπερ ἐπὶ τῶν ἔξω καὶ ἄναυξες καὶ ἄτροφον ἀποτελεῖται τὸ κῶλον, διότι καὶ χεῖρον οὖν οὗτοι κινοῦνται καὶ μᾶλλον χωλύουσι. λέγει δὲ καὶ ἐπὶ τῶν γαλιαγκώνων, οὕτω δ' αὐτὸν ὀνομάζειν τοὺς βραχὺν ἔχοντας τὸν βραχίονα ἔφην, διὰ τὴν εἰς μασχάλην ἔκπτωσιν, ὅταν ἔτι αὐξανομένων τῶν σωμάτων τοῦτο πάθωσι. τούτους οὖν φησι τοὺς γαλιάγκωνας ἧττον βλάπτεσθαι τὴν ὅλην χεῖρα, βλαπτόμενον τὸ σκέλος ἅπαν, ὅταν ἐκπαλαίσωσι τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, ὅτι πολλὰ τῶν κατὰ τὸν βίον ἔργων ἱκανῶς διαπονοῦσιν οὐ δυναμένων ὁμοίως τούτοις χρῆσθαι τῷ σκέλει, οἷς ἐξεπάλαισαν ἔσω τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον.

---

Sermo hic qui fequitur univerfus perfpicuus eft, doctrinae autem capita duo habet. Quae ad prolapfos articulos propius accedunt magis incremento prohibentur, emacrefcuntque; minus quae longius abfunt. Femore autem luxato multo magis membrum incremento prohibetur atque emacrefcit, fi in interiorem partem quam fi in exteriorem prorumpat, fiquidem deterius moventur et claudicant magis. Meminit autem eorum quos *γαλιάγκωνας* vocat, quo vocabulo retuli apud ipfum fignificari eos qui ob humeri caput in alam prolapfum dum adhuc increfcunt humerum breviorem habent. His ait minus laedi brachium totum, quam crus totum illis quibus luxatur articulus qui in coxam inferitur, quoniam in multis vitae operibus laborant; at non fimiliter uti crure poffunt quibus femoris articulus in interiorem partem promovetur.

---

πθ'.

*Μαρτύριον δέ τι ἓν ἔσται ἐν τοῖσιν ὀλίγον ὕστερον εἰρησομένοισιν, ὅτι ταῦτα τοιαῦτά ἐστι.*

Τίνα λέγει τοιαῦτα τὰ ἔκτεινε, καίτοι τὸ μαρτύριον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται; ὅτι καὶ τῶν παρὰ φύσιν ἐχόντων αὐτῶν τὰ μὲν ἧττον κινούμενα μᾶλλον ἀναυξῆ καὶ ἄτροφα γίγνεται. ἐπηγγείλατο μὲν ὁ αὐτὸς δείξειν ὁ Ἱπποκράτης ἐπὶ τῶν ὀλίγον ὕστερον εἰρησομένων. ἐγὼ δ' ὅταν ἐπὶ τῶν λέξεων ἔνεστι τοῦτο πράττειν, τηνικαῦτα ἀναμνήσω τοῦ λόγου.

ϟ'.

[409] *Ὁκόσοισι δ' ἂν ἐς τὸ ἔξω ἡ τοῦ μηροῦ κεφαλὴ ἐκβῇ, τούτοισι βραχύτερον μὲν τὸ σκέλος φαίνεται, παρατεινόμενον παρὰ τὸ ἕτερον εἰκότως· οὐ γὰρ ἐπ' ὀστέον ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ἐστιν, ὡς ὅτε εἴσω ἐξέπιπτεν, ἀλλὰ παρ' ὀστέον παρεγκεκλιμένην τὴν φύσιν ἔχον, ἐν σαρκὶ δὲ στηρίζεται ὑγρῇ καὶ ὑπεικούσῃ, διὰ*

LXXXIX.

*Haec ita habere id teſtabitur quod paullo infra ſubjiciemus.*

Quaenam ſunt quorum teſtimonium allaturum ſe pollicetur? Haec ſane quae ex iis quae praeter naturam habent, quae minus moventur magis alimento incrementoque prohibentur. Pollicetur ergo ipſe Hippocrates oſtenſurum ſe in iis quae paullo infra ſubdet eorum teſtimonium. Ego quum ad locum veniam ubi eam rem agit, hanc ipſam orationem in memoriam revocabo.

XC.

*Quibus in exteriorem partem femoris caput elabitur, crus ſi cum altero extendatur, brevius eſt, idque non immerito quum femoris caput non feratur ſuper os, ſicut quando in interiorem partem procidebat; ſed juxta os quod non prohibet, ſed natura reſidet, in carnem humidam cedentemque infigatur, hac itaque de cauſa bre-*

τοῦτο μὲν βραχύτερον φαίνεται. ἔσωθεν δὲ ὁ μηρὸς παρὰ τὴν πληχάδα καλεομένην κυλλότερος καὶ ἀσαρκότερος γίνεται, ἔξωθεν δὲ ὁ γλουτὸς κυρτότερος, ἅτε ἐς τὸ ἔξω τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ὠλισθηκυίας· ἀτὰρ καὶ ἀνωτέρω φαίνεται ὁ γλουτὸς, ἅτε ὑπειξάσης τῆς σαρκὸς τῆς ἐνταῦθα τῇ τοῦ μηροῦ κεφαλῇ, τὸ δὲ παρὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἄκρον εἴσω ῥέπον φαίνεται καὶ ἡ κνήμη καὶ ὁ πούς.

---

Περὶ τῆς δευτέρας διαφορᾶς τῶν εἰς τὸ ἰσχίον ἐξαρθρήσεων ὁ λόγος αὐτῷ νῦν ἐστι, τὰ φαινόμενα νοσήματα διηγουμένῳ καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν προστιθέντι, καθάπερ ἐπὶ τῶν πασῶν ἐποίησεν ἐμπειρικῆς διδασκαλίας οὔτε ἀπολιπών τι. σαφὴς δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος ἐστὶ σύμπας.

---

ϞΑ'.

Ἀτὰρ οὐδὲ ξυγκάμπτειν ὥσπερ τὸ ὑγιὲς σκέλος δύνανται. τὰ μὲν οὖν σημήϊα ταῦτα τοῦ ἔξω ἐκπεπτωκότος μηροῦ εἰσι.

---

*vius apparet. Interior autem regio qua crura diducuntur cava magis conſpicitur et gracilior eſt; exterior vero gibba, in quam venerit femoris caput. Sed et clunis apparet ſuperior, quum quae ibi caro eſt cedat capiti femoris; femoris item extremitas quae ad genu eſt intro ſpectat, non ſecus etiam crus et pes.*

---

Agit nunc de coxae articulo in alteram partem luxato, narratque mala quae ibi apparent et cauſas adjicit, quemadmodum in omnibus fecit, nihilque praeterit ex ea doctrina quae in experimento aut ratione conſiſtit. Quae oratio univerſa ſimiliter in aperto eſt.

---

XCI.

*Sed neque curvare crus poſſunt perinde ac ſanum. Hae ſunt ergo notae femoris in exteriorem partem excidentis.*

---

*Καὶ τοῦτο γίνεται τῶν ὄπισθεν μυῶν ἀντιβαινόντων τῇ κάμψει διὰ τὸ μὴ δύνασθαι μέχρι πλείστου τὴν ἔκτασιν ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ σχήματι.*

## ϟβ'.

(632) *Οἷσι μὲν οὖν τετελειωμένοισιν ἤδη ἐκπεσὸν τὸ ἄρθρον μὴ ἐμπέσῃ, τούτοισι βραχύτερον μὲν φαίνεται τὸ σύμπαν σκέλος, ἐν δὲ τῇ ὁδοιπορίῃ τῇ μὲν πτέρνῃ οὐ δύνανται καθικνέεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, τῷ δὲ στήθει τοῦ ποδὸς βαίνουσι ἐπὶ τὴν γῆν. ὀλίγον δὲ εἰς τὸ ἔσω μέρος ῥέπουσι τοῖσι δακτύλοισιν ἄκροισιν. ὀχέειν δὲ δύναται τὸ σῶμα τὸ σιναρὸν σκέλος τούτοισι πολλῷ μᾶλλον ἢ οἷσιν ἂν ἐς τὸ ἔσω μέρος ἐκπεπτώκῃ, ἅμα μὲν ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἄρθρου πλάγιος φύσει πεφυκὼς ὑπὸ συχνῷ μέρει τοῦ ἰσχίου τὴν ὑπόστασιν πεποίηται, ἅμα δὲ ἄκρος ὁ ποὺς οὐκ ἐς τὸ ἔξω μέρος ἀναγκάζεται ἐγκεκλεῖσθαι, ἀλλ' ἐγγύς ἐστι τῆς ἰθυωρίης τῆς κατὰ τὸ σῶμα καὶ τείνει καὶ ἐσωτέρω.*

Hoc vero accidit ob musculos posteriores qui flexui repugnant, quoniam ita figurati plurimum extendi non sustinent.

## XCII.

*Quibus ergo aetate jam robusta prolapsus articulus non revertitur, totum crus brevius fit; calx ingressu terram non contingit, sed planta ima extremique digiti parum in interiorem partem spectant, meliusque id crus superius corpus fert, quam quibus in interiorem partem excessit, partim quia femoris caput et articuli cervix quum natura a latere contineatur magna ex parte coxae subjicitur, partim quia extremus pes non cogitur in exteriorem partem inclinari: sed prope e regione corporis est et aliquantum magis in interiorem partem convertitur.*

[410] Στῆθος ποδὸς εἴρηκε τὸ καλούμενον ἐπὶ τῶν ἀνατομικῶν πεδίον, ἔστι δὲ τοῦτο πρὸ τῆς τῶν δακτύλων ἀρχῆς, ἐπὶ γὰρ τῶν κατὰ φύσιν ἐσχηματισμένων ποδῶν τὸ μέσον κοῖλόν ἐστιν, ὀπίσω μὲν ὁριζόμενον τῷ τῆς πτέρνης πέρατι, κατὰ δὲ τὰ πρόσω τῇ ἀρχῇ τοῦ πεδίου, ὥστε ἐπὶ μέν τι τῆς γῆς στηρίζεσθαι τὸν πόδα διά τε τῆς πτέρνης καὶ τοῦ πεδίου καὶ τῶν ποδῶν καὶ τῆς ἐν τῷ πέρατι τῶν δακτύλων ὑποκάτω σαρκὸς μετέωρον εἶναι, τὸ δ' ἄλλο πᾶν τοῦ ποδὸς ὅσον ἐν τῷ μεταξὺ τῶν εἰρημένων μορίων ἐστὶ. πλὴν κατὰ τὸ ἔξω τοῦ ποδός ἐστιν· ἐνταῦθα γὰρ ὅλος ἐπὶ γῆς στηρίζεται. μοχθηρῶς δ' ἐνίοις διαπέπλασται τὰ κατὰ τοὺς πόδας οὓς ὀνομάζουσι λειόποδας οὐκ ἔχοντας τὸ μέσον αὐτῶν ἔνδοθεν ὑψηλόν· ἀλλὰ τούτοις μὲν οὐκ ἄλλως διαπεπλασμένους, ὥσπερ καὶ τοὺς βλαισοὺς, ἐν τῷ νῦν λόγῳ κατέλιπε. παρακολούθησον δὲ τοῖς ἐφεξῆς εἰρημένοις ἐξετάζων τὸν λόγον ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν ἐσχηματισμένων. οὗτοι γὰρ ἐπειδὰν μὲν μετρίως προβαίνουσιν, ἐρείδουσι κατὰ τῆς γῆς ὅλην τε τὴν πτέρναν καὶ τὸ πεδίον καὶ τὰ σαρκώδη

Imam plantam dixit στῆθος, quam πεδίον appellant qui in corporibus incidendis verfantur. Ea eft ad radices digitorum, nam pedis medium naturaliter cavum eft, quod calce extremo a pofteriori parte terminatur, a priori plantae principio fic ut pes humi infidat calce, ima planta et ea carne quae extremis digitis fubjecta eft; reliquis partibus omnibus quae propofitis interjectae funt attollatur, excepta pedis parte exteriori, qua humi totus infidet. Habent autem nonnulli pedum ftructuram pravam, ut quibus medius pes ab interiori parte non fit cavus, quos a pedibus planis Graeci nominant λειόποδας. Sed hos, ut qui fimilem valgis pedum ftructuram habeant, in hoc fermone praeteriit. Quae fequuntur igitur animadvertens in iis qui naturaliter figurati funt perpende. Namque hi quum moderate progrediuntur toto calce, ima planta ac digitorum parte carnofa humi haerent; quodfi enitantur

τῶν σκελῶν. εἰ μέντοι μέγιστον διαβαίνειν ἐπιχειρήσειεν, ἐρείδουσι μὲν ἐν ἀρχῇ τὴν πτέρναν, ὕστερον δ' ὅταν ἤδη μεταφέρωσι πρὸς τὸ ἕτερον σκέλος, τηνικαῦτα καὶ τῷ πεδίῳ στηρίζονται καὶ τελευτῶντες ὅταν ὁμοίως ἐπὶ πλεῖστον προβαίνοντες θατέρῳ, κατὰ γῆς ἄρχονται τὴν πτέρναν ἐρείδειν, τότε καὶ τοῦ πρότερον ἐστηριγμένου ποδὸς ἐπαίρουσι μὲν τὴν πτέρναν, ἐρείδουσι δὲ κατὰ τῆς γῆς ἄκρους τοὺς δακτύλους. αὕτη μὲν ἡ τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων ὁδοιπορία· τῶν δ' ἐκ πάθους τινὸς ἤτοι μακρότερον ἐχόντων τὸ σκέλος αἰτία μὲν ἑκατέρων διττὴ, τῶν μὲν προτέρων ὑγρότης πολλὴ τοῦ νευρώδους γένους ἢ ἐξαρθρήματος εἶδος, ὅσον καὶ νῦν πρόκειται. τρόπος δὲ βαδίσεως τῶν μὲν προτέρων οἷος ὀλίγον ἔμπροσθεν εἴρηται, τῶν δὲ δευτέρων ὁποῖον νῦν διηγεῖται. πρῶτον μὲν διδάξας ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ σαρκῶδες ὑποδέχεται χωρίον, οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ἐκπτώσεως ὀστοῦ. ἥκει τοιγαροῦν αὕτη τὸ σαρκῶδες τοῦτο καὶ τῶν μυῶν ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἑκάστου κεφαλὴν ἀνασπωμένων συνανασπᾶσθαι συμβαίνει τὸν ὅλον μηρόν. εἰκότως οὖν

maxime progredi, principio calci infidunt; deinde quum jam transferunt in priorem partem alterum crus, tunc imae quoque plantae innituntur; postremo ubi plurimum similiter altero pede progressi sunt, calce terram contingere incipiunt, tuncque pedis ante consistentis calcem quidem attollunt, extremos vero digitos in solo collocant. Eorum igitur qui naturaliter habent ambulatio hujusmodi est. Sed ut quibusdam ex vitio aliquo crus longius sit aut brevius, utrumque duplici de causa accidit. Longitudinis causa est humor multus nervorum vel articulus luxatus, quomodo supra diximus, brevitatis siccitas et articulus luxatus in eam partem quam nunc proposuit. Priores quidem ingrediuntur ad eum modum, quem paullo supra indicavit; reliqui sicut nunc docet primo ostendens, femoris caput carnoso loco excipi et non osse, ut in primo casu femoris erumpentis quem proposuit. Cedit igitur in hac parte caro singulisque musculis ad suum initium attractis fit ut totum quoque femur sursum trahatur. Me-

ἔλαττόν σοι φαίνεται θατέρου τὸ σκέλος καὶ τῆς γῆς οὐκέθ' ὁμοίως δύναται ψαύειν, ὡς ὅτ' εἶχε κατὰ φύσιν. ὅταν οὖν ἀναγκάζωνται βαδίζειν οἱ οὕτω παθόντες, ἐναντίως σχηματίζουσι τὸν πόδα τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ὧν μακρότερον ἐφαίνετο τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος σκέλος τὸ πεπονθός. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τῇ κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσει τὸν πόδα σιμοῦντες εἰς ὕψος ἀνέτειναν τοὺς δακτύλους, οὗτοι δ' ἔμπαλιν ἐπινεύουσί τε καὶ κατακάμπτουσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὸν πόδα καὶ διὰ τῶν δακτύλων ἄκρων αὐτῆς ἐπιψαῦσαι ποθοῦντες· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ταπεινοῦσιν ἑαυτοὺς κατὰ τὸ πεπονθὸς ἰσχίον, ὅπως ἐρείσωνται κατὰ τῆς γῆς οὐ μόνον ἄκρους τοὺς δακτύλους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλέον αὐτῶν, ὥσπερ ἔφην ὀνομάζεσθαι πεδίον ὑπὸ τῶν ἀνατομικῶν. Ἱπποκράτης δὲ αὐτὸ στῆθος ἐκάλεσεν, εἰ καὶ τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς ἠθέλησεν ἑδράσαι, πάνυ χρὴ ταπεινοὺς αὐτοὺς γενέσθαι κατὰ τὸ πεπονθὸς ἰσχίον, ὡς κινδυνεῦσαι καταπεσεῖν, ἑτεροκλινεῖς ἀπεργασθέντας. οὗτοι τοίνυν οὐδ' ἐπιχειροῦσι διὰ τοῦτ' αὐτὸ χρῆσθαι τῇ πτέρνῃ.

---

rito itaque crus brevius altero se ostendit, neque terram contingere similiter potest, atque ubi naturaliter habuit. Hi ergo quum ingredi necesse habent, contrario modo pedem figurant, atque ii qui ante propositi sunt, quibus affectum crus integro longius reddebatur: illi enim juxta talum pedem simum figurabant digitos excitantes. Contra hi pedem inclinant inflectuntque et terram contingere extremis digitis cupiunt; atque hac de causa ab affecta coxa se demittunt, ut humi innitantur non solum extremis digitis, sed magna ex parte ima planta quam retuli ab iis qui in corporibus incidendis versantur vocari *πεδίον*; Hippocrates autem eam dixit *στῆθος*. Quodsi velint calce terram contingere, demitti multum ab affecta coxa cogentur, periculumque erit ne inclinati in alteram partem cadant. Qua de causa neque uti calce ejusmodi homines tentant.

---

ϞΓʹ.

[411] Ὅταν μὲν οὖν τρίβον λάβῃ τὸ ἄρθρον, ἐν τῇ σαρκὶ εἰς ἣν ἐξεκλείσθη, ἡ δὲ σὰρξ γλισχρανθῇ, ἀνώδυνον τῷ χρόνῳ γίνεται. ὅταν δὲ ἀνώδυνον γένηται, δύνανται μὲν ὁδοιπορέειν ἄνευ ξύλου· ἢν ἄλλως βούλωνται, δύναται δὲ ὀχέειν τὸ σῶμα ἐπὶ τὸ σιναρὸν σκέλος. δι' οὖν τὴν χρῆσιν ἧσσον τοῖσι τοιούτοισιν ἐκθηλύνονται αἱ σάρκες ἢ οἷσιν ὀλίγον πρόσθεν εἴρηται. ἐκθηλύνονται δὲ ἢ πλεῖον ἢ ἔλασσον. μᾶλλον δ' ἔτι ἐκθηλύνονται κατὰ τὸ εἴσω μέρος ἢ κατὰ τὸ ἔξω ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τὸ μέντοι ὑπόδημα μετεξέτεροι τούτων ὑποδέεσθαι οὐ δύνανται διὰ τὴν ἀκαμπίην τοῦ σκέλεος, οἱ δέ τινες καὶ δύνανται. οἷσι δὲ ἂν ἐν γαστρὶ ἐοῦσιν ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον ἢ ἔτι ἐν αὐξήσει ἐοῦσι βίῃ ἐκπεσὸν ἤδη μὴ διεμπέσῃ ἢ καὶ ὑπὸ νόσου ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον καὶ ἐκπαλήσῃ, πολλὰ γὰρ τοιαῦτα γίνεται· καὶ ἐνίων μὲν τῶν τοιούτων, ἢν ἐπισφακελίσῃ ὁ μηρὸς, ἐκπυήματα χρόνια καὶ ἔμμοτα γίνεται καὶ ὀστέων ψιλώσιες ἐνίοισιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἷσιν ἐπισφακελίζει καὶ οἷσι μὴ ἐπισφακελίζει τοῦ μηροῦ

XCIII.

*Ubi caro in quam articulus excessit jam trita est et glutinosa evasit, dolor tempore conquiescit: quo cessante ingredi absque baculo possunt, si alioquin velint, potestque affecto crure fieri corpus. His ergo quum crure utantur caro minus effeminatur quam paulo ante propositis; effeminatur autem vel magis vel minus, fere tamen magis ab interiori parte quam ab exteriore. Alii vero ex iis nequeunt calceamenta sibi induere, propterea quod crus non curvetur, aliis id licet. Quibus autem seu in utero matris seu vi, dum adhuc increscunt, hujusmodi articulus exciderit, neque repositus fuerit; quibus item morbo elapsus fuerit expulsusque: complura enim talia eveniunt ubi aliquibus horum femur corrumpatur, suppurationes habent diuturnas et linamentis indigent, atque ossa nonnullis nudantur et femoris os tam ubi corrumpitur quam ubi non corrumpitur multo bre-*

τὸ ὀστέον πολλῷ βραχύτερον γίνεται καὶ οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι, ὥσπερ τοῦ ὑγιέος. τὰ μέντοι τῆς κνήμης βραχύτερα μὲν γίνεται ἢ τὰ τῆς ἑτέρης, ὀλίγῳ δὲ διὰ τὰς αὐτὰς προφάσιας αἳ (633) καὶ πρόσθεν εἴρηνται ὁδοιπορέειν τε δύνανται οἱ τοιοῦτοι. οἱ μέν τινες αὐτῶν τοῦτον τὸν τρόπον, ὥσπερ τοῖς τετελειωμένοισιν ἐξέπεσε καὶ μὴ ἐνέπεσεν, οἱ δὲ καὶ βαίνουσι μὲν παντὶ τῷ ποδί.

---

*Κατὰ μεταφορὰν εἴρηκε τρίβον ἀπὸ τῶν τετριμμένων χωρίων ὑπὸ τῶν ὁδοιπορούντων. ἔστι δὲ ὁ λόγος αὐτοῦ οὗτος· ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ τῆς οἰκείας χώρας μεταστᾶσα ἐν τοῖς ἔξω μέρεσι τῆς διαρθρώσεως ἐν σαρκὶ στηρίζεται. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν οἱ οὕτω παθόντες ὀδυνῶνται τὴν θλιβομένην ὑπ' αὐτοῦ σάρκα, τῷ χρόνῳ δὲ τυλοῦται καθάπερ αἱ τῶν σκαπτόντων χεῖρες. ὅταν δὲ τοῦτο γένηται, παραπλήσιον τῇ διαρθρώσει κατασκευάζεται χρωμένου τῇ γεγενημένῃ τρίβῳ καθάπερ ἔμπροσθεν ἐχρῆτο τῇ κοτύλῃ τοῦ ἰσχίου· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ὑγρότης τις αὕτη γίγνεται,*

*vius reddatur, neque ad sani exemplum augetur; praeterea ossa hujus cruris breviora fiunt quam alterius, parum tamen ob easdem causas quae ante expositae sunt. Ingredique hujusmodi homines possunt, nonnulli quidem eo modo, quo illi quibus aetate jam firma articulus excidit, neque repositus est.*

---

Locum tritum dixit translatione usus a locis ambulatione tritis. Est autem ejus oratio talis: femoris caput suo loco motum in exteriorem partem figitur in carnem; iis vero qui sic affecti sunt a principio dolet caro, quam premit femoris caput, procedente tempore occallescit perinde quasi fossorum manus. Ubi id accidit sedes fit commissurae similis, quum femur trito loco utatur, non secus atque antea cavo coxae: nam praeter cetera quidem ea parte humor colligitur, qui in principio quidem copiose

κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ τὴν φλεγμονὴν ἀθροιζομένη πλείων, ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τοῦ λεπτοτέρου τε καὶ ὑδατώδους ἐν αὐτῇ διατμηθέντος ὑπὸ τῶν συμπιπτόντων ἐπιτιθεμένων ἔξωθεν φαρμάκων καταλειπομένου τε τοῦ γλίσχρου τε καὶ μυξώδους ὃ πρὸς τὴν κίνησιν τῇ κεφαλῇ τοῦ μηροῦ συμφορώτατόν ἐστι. καὶ διὰ ταύτην οὖν τὴν ὑγρότητα καθάπερ ἄρθρῳ χρῶνται τῇ τρίβῳ, μᾶλλον δὲ ἐπικλίνονται κατὰ τὸ ἔξω μέρος ἢ κατὰ τὸ ἔσω· εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν ὡς καὶ τἀναντία μέρη τῶν ὑποδεξαμένων τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον ἀτροφώτερά τε καὶ μαλακώτερα γίνεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἀργεῖν. ἐν οἷς δ' ἂν μᾶλλον στηριχθῇ τὸ ἐκπεπτωκὸς καὶ παρὰ φύσιν· ὅμως γοῦν γίνονταί τινες κινήσεις ὅθεν ἀπεχώρησε. πρῶτον μὲν οὖν γίγνονται, κατὰ συμβεβηκὸς δέ τινες βραχεῖαι ἕπονται τοῖς πρώτοις κινουμένοις θηλυνομένων τῶν μορίων ἐν τοῖς νῦν, τουτέστι τὸ μαρτύριον ὃ ἐν τοῖς ἐφεξῆς λόγοις ἐρεῖν ἐπηγγείλατο, περὶ τῶν μᾶλλον ἢ ἧττον ἀτροφούντων τε καὶ καταλεπτυνομένων μερῶν.

---

ob inflammationem coit, dein tenuiori fui parte et aquofa magis a fuperjectis medicamentis diffipata reliqua remanet quae glutinofa eft et mucofa, haec ad motionem capitis femoris maxime confert. Ob quem humorem trito hoc loco tanquam articuli finu utuntur, magis autem inclinantur in exteriorem partem quam in interiorem. Dictum autem eft in fuperioribus quoque partes contrarias iis quae luxatum articulum recipiunt graciliores fieri et molliores, quatenus magis in otio funt; eas vero in quas prolapfus articulus figitur, quamvis praeter naturam, aliquantum tamen moventur; illae unde receffit per fe quidem non moventur, fed paullulum per alias quae primo motae funt, quum partes in quibus articulus erat effeminentur. Atque hoc eft id teftimonium quod allaturum fe pollicitus eft. In fequentibus de partibus quae plus minusve emacrefcunt extenuanturque.

---

ηδ'.

[412] *Διαῤῥέπουσι δὲ ἐν τῇσιν ὁδοιπορίῃσιν ἀναγκαζό-
μενοι διὰ τὴν βραχύτητα τοῦ σκέλεος. ταῦτα δὲ τοιαῦτα
γίνεται, ἢν ἐπιμελῶς μὲν παιδαγωγηθῶσιν ἐν τοῖσι σχή-
μασι καὶ ὀρθῶς ἐν οἷσι δεῖ πρὶν κρατηθῆναι ἐς τὴν
ὁδοιπορίην, ἐπιμελῶς δὲ καὶ ὀρθῶς ἐπὴν κρατηθῶσιν.
πλείστης δὲ ἐπιμελείης δέονται οἷσιν ἂν νηπιωτάτοισιν
ἐοῦσιν αὕτη ἡ ξυμφορὴ γένηται· ἢν γὰρ ἀμεληθῶσι νή-
πιοι ἐόντες ἀχρήϊον παντάπασιν καὶ ἀναυξὲς ὅλον τὸ
σκέλος γίνεται, αἵ τε σάρκες τοῦ ξύμπαντος σκέλεος μι-
νύθουσι μᾶλλον ἢ τοῦ ὑγιέος. πάνυ μὴν πολλῷ ἧσσον
τούτοισι μινύθουσιν ἢ οἷσιν ἂν εἴσω ἐκπεπτώκῃ διὰ τὴν
χρῆσιν καὶ τὴν ταλαιπωρίην. οἷον εὐθέως δύνασθαι
χρέεσθαι τῷ σκέλεϊ, ὡς καὶ πρόσθεν ὀλίγον ἐπὶ τῶν γα-
λιαγκώνων εἴρηται. εἰσὶ δέ τινες ὧν τοῖσι μὲν ἐκ γε-
νεῆς αὐτίκα, τοῖσι δὲ καὶ ὑπὸ νόσου ἀμφοτέρων τῶν σκε-
λέων ἐξέστη τὰ ἄρθρα ἐς τὸ ἔξω μέρος. τούτοισιν οὖν*

## XCIV.

*Nonnulli vero toto pede insistunt, coguntur que ob cruris
brevitatem in ingressu a recto habitu et qui sine incli-
natione est in affectam partem inclinari et ab inclina-
tione quae in affectam partem est rursus attolli atque
erigi. Haec itaque sic eveniunt, ubi et quod ad figu-
randi rationem attinet et quod ad cetera quae conve-
niunt fuerint diligenter a pueris instituti, priusquam ita
confirmentur ut inambulare possint; diligenter item ac
recte, postquam confirmati fuerint. Summam vero cu-
ram postulant quibus aetate maxime tenera hoc infor-
tunium accidit; nam si negligantur, quum teneri sint
crus universum inutile efficitur et minime increscit;
caro item totius cruris magis minuitur quam in sano,
multo tamen minus iis quam quibus in interiorem par-
tem excessit, idque usus ac laboris causa, quum statim
uti crure possint, quemadmodum supra de iis diximus
quibus ob humeri caput jam in alam prolapsum hume-
rus brevior redditur. Inveniuntur autem nonnulli qui-*

τὰ μὲν ὀστέα ταῦτα παθήματα πάσχει· αἱ μέντοι σάρκες ἥκιστα ἐκθηλύνονται, ἄσαρκα δὲ καὶ τὰ σκέλεα γίνονται, πλὴν εἴ τι ἄρα κατὰ τὸ εἴσω μέρος ἐκλείποι ὀλίγον. διὰ τοῦτο δὲ εὔσαρκά ἐστιν, ὅτι ἀμφοτέροισι τοῖσι σκέλεσιν ὁμοίως ἡ χρῆσις γίνεται.

---

Ὁποῖόν τι σημαίνει τὸ διαῤῥέπουσιν εἴρηται μέν μοι καὶ πρόσθεν· εἰρήσεται δ' οὐδὲν ἧττον ἔτι καὶ νῦν, ὅτι γὰρ ἐξήρθρησεν ὁ μηρὸς εἰς τὴν ἔσω χώραν ἀνασπώμενος ὑπὸ τῶν ταύτῃ μυῶν, ὡς ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐλέχθη, τὸ συνεχὲς σκέλος αὐτῷ ὅλον ὑψηλότερον ἐργάζεται καὶ διὰ τοῦτο μόγις ἁπτόμενος γῆς ἐῤῥήθη. διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀναγκάζονται τῷ στήθει μόνῳ τοῦ ποδὸς χρῆσθαι κατὰ τῆς γῆς ἐπιβαίνοντες ἅμα τῷ καὶ συνεπινεύειν ὅλῳ τῷ σώματι πρὸς τὸ πεπονθὸς σκέλος, ὅταν ἐπ' αὐτοῦ στηρίζωνται. ἀναγκαῖον οὖν ἐστιν, ἐπειδὰν θατέρου τοῦ ὑγιοῦς ἐρ-

*bus in utero penitus, alii quibus sub morbo utriusque cruris articulus in exteriorem partem prolabitur. His ergo ossa ejusmodi vitio vexantur, sed caro minime effeminatur; crura autem habitiora fiunt, nisi si ab interiori parte parum emacrescant. Ea vero de causa habitiora sunt, quia hi utroque pariter utuntur.*

---

A recto habitu et qui sine inclinatione est in affectam partem inclinari et rursus ab inclinatione attolli atque erigi *διαῤῥέπειν* dixit. Quod quid sibi velit et in superioribus ostendimus et hic quoque ostendemus. Namque ubi femur in exteriorem partem promovetur, a musculis qui ibi sunt sursum attractum, quemadmodum ante dictum est, innexum crus totum sublimius reddit atque ea de causa vix terram contingit. Quamobrem coguntur ima tantum planta humi insidere, dum ambulant, universo corpore in affectum crus converso, quum huic innituntur. Necessario itaque ubi sano inniti debent, quum quod lae-

*γάζεσθαι δεηθῶσιν ἐν τῷ μεταφέρειν ἔσω τὸ πεπονθὸς ἐπ' ἐκεῖνο πάλιν αὐτοὺς ῥέπειν ὀρθούμενον τοῦ μηροῦ, ὥστε κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἀμείβειν ἀεὶ καὶ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα τὰ δύο σχήματα. καθ' ὃν μὲν χρόνον ἔτι κατὰ φύσιν ἔχοντες σκέλη στηρίζοντές τε καὶ ὀρθοῦντες τὸ σῶμα μετεωρίζονταί τε ἅμα καὶ ὁδοιποροῦσι. καθ' ὃν δ' αὖ πάλιν ἐπὶ τοῦ πεπονθότος καμπτόμενοι ἐν τῇ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. ὑψηλὸν οὖν εἰς τὸ μεταβάλλειν τὸ σῶμα ποτὲ μὲν ἐξ ὀρθοῦ καὶ ἀκλινοῦς ἐπὶ τὸ πεπονθός τε καὶ κεκαμμένον, αὖθις δὲ ἀπὸ τοῦ πεπονθότος καὶ κεκαμμένου πρὸς ὑψηλόν τε καὶ ὀρθὸν ὠνόμασε διαῤῥέπειν ἐνὶ ῥήματι τὴν εἰρημένην μεταβολὴν τῶν σχημάτων ἐνδειξάμενος.*

---

## ϟε'.

[413] *Ὁμοίως γὰρ σαλεύουσιν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ ἔνθα καὶ ἔνθα, ἐξεχίγλουτοι δὲ οὗτοι ἰσχυρῶς φαίνονται διὰ τὴν ἔκστασιν τῶν ἄρθρων.*

---

fum eft in priorem partem transferunt, in fanum furfus convertuntur femore erecto, ita ut femper in ingreffu duos habitus invicem mutent varientque: nam quo tempore integro crure infiftunt, erecto corpore attolluntur fimul et ambulant, quo rurfus laefo humiliore nituntur, demittunt fe atque in id inclinantur. Mutare igitur corpus modo a recto habitu et fine inclinatione in affectam partem inclinando et ab inclinatione quae in affectam partem eft, rurfus attollendo atque erigendo *διαῤῥέπειν* dixit uno verbo propofitam habitus mutationem exprimens.

---

## XCV.

*Similiter enim ab utraque parte in ingreffu agitantur omnibusque apparent admodum in exteriorem partem prominentibus, propterea quod exceſſerunt.*

---

*Οἷσιν ἀμφότερα τὰ ἄρθρα παθόντων σκελῶν ἑκατέρων τὴν εἰς τοὐκτὸς ἐξάρθρησιν ἡ μεταβολὴν τῶν γενομένων σχημάτων ὅλου τοῦ σώματος ὁδοιποροῦσιν αὐτοῖς ὅμοια γίνεται καθ' ἕτερον τὸ σκέλος, ὅταν ἐπ' αὐτῷ στηρίζωνται ταπεινουμένων τε καὶ κοιλαινομένων κατὰ τὸν κενεῶνα, θατέρου μόνον ἐξαρθρήσαντος. ἡνίκα μὲν οὖν τοῦ πεπονθότος ἐστηρίζοντο, τὸν εἰρημένον νῦν τρόπον ἐσχημάτιζον αὐτό· ὁπότε δὲ ἐπὶ θατέρου, τὸν ἐναντίον ἀνατεταμένον μὲν ἔχοντες σῶμα ὑψηλὸν, εὐθεῖαν δὲ τὴν λαγόνα· πρόδηλον οὖν οἷς τεταμένον ὁμοίως ἐσχηματίζοντο. νυνὶ δ' ὁμοίως* (634) *καθ' ἕτερα τὰ μέρη τό τε δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερόν. διαῤῥέπουσι δὲ καὶ νῦν οὐδὲν ἧττον τῇ μεταβολῇ τῶν στηριζόντων ποδῶν, ὅπερ ὠνόμασε σαλεύειν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ, δύναμιν δὲ τὴν αὐτὴν ἔχει τὸ σαλεύουσι τῷ διαῤῥέπουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κοινῷ τὸ διαῤῥέπειν. ἐνταῦθα δὲ ὁμοίως ἀμφοτέροις τοῖς τοῦ σώματος μέρεσι συμβαίνει σχηματίζεσθαι στηριζομένου τοῦ σκέλους ἑκατέρου παρὰ μέρος ἐπὶ τῆς γῆς, ἔμπροσθεν δὲ οὐ τοῦθ' ὑπῆρχεν αὐτοῖς, ὡς δέδεικται.*

---

Quibus utrique crurum articuli in exteriorem partem exciderunt, mutatio totius corporis, dum ingrediuntur, in utroque crure fimilis eft habitui qui accidit, quum altero dumtaxat luxato aeger ipfo innititur, atque ad ilia curvatur deprimiturque: altero enim tantum luxato, quum homo affecto cruri infiftit, eo modo quem nunc diximus figuratur, fed contrario, quum alteri nititur, corpus enim attollit erigitque et ilia recta continet. Conftat ergo eum tunc diffimiliter figurari, fed in hoc cafu aegri eodem ftatu ab utraque parte tam dextra quam finiftra continentur. Agitantur autem hic nihilominus, dum invicem utrique cruri innituntur, quod ipfe dixit *σαλεύουσιν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ*, id eft in ingreffu agitantur. Agitari expreffit vocabulo *σαλεύειν*, quod idem fignificat ac *διαῤῥέπειν*. Accidit igitur hic ut fimiliter utraeque corporis partes figurentur, quum utrumque crus invicem terrae innitatur, quod, ut oftenfum eft, ipfis ante non eveniebat.

---

ϟστ'.

Ἢν δὲ μὴ ἐπισφακελίσῃ αὐτοῖσι τὰ ὀστέα μηδὲ κυφοὶ ἀνωτέρω τῶν ἰσχίων γένωνται· ἐνίους γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα καταλαμβάνει· ἢν οὖν μὴ τοιοῦτόν τι γένηται, ἱκανῶς ὑγιηροὶ τἄλλα διαφέρονται.

---

Κατὰ συμπάθειαν δῆλον ὅτι οὕτω τῶν ἐξαρθρήσεων τῶν σκελῶν ἔνιαι κυφοῦνται, φλεγμονῆς μὲν τὸ πρῶτον ἐν τοῖς συνδέσμοις τῶν σφονδύλων γενομένης, ὕστερον δὲ καὶ σκιῤῥώδους τινὸς ἀπολειφθέντος λειψάνου. φαίνεται γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς τοῦτο γιγνόμενον ἐν ἰγνύϊ τε καὶ τῇ κατ' ἀγκῶνα διαρθρώσει κἀπὶ τῶν δακτύλων οὐκ ὀλίγον, ὅπερ ὀνομάζουσιν ἀγκύλην. καὶ πρόδηλός ἐστιν ἐν ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν ἡ ἀγκύλη γενομένη διὰ τὸν σκίῤῥον, οὐχ ἑπομένου τοῦ τένοντος τοῖς ἐκτείνουσι τὸ μόριον μυσὶν, ὥσπερ οὐδ' ὅταν τις τῶν ἐκτεινόντων σκιῤῥωθῇ. τοῖς κάμπτουσιν ἑπομένου τὸ καλούμενον ὀρθόκωλον σχῆμα περὶ τὴν οὕτω πεπονθυῖαν ἀποτελεῖται διάρθρωσιν. δύναται μὲν οὖν καὶ

XCVI.

*Sed nisi his ossa vitientur neque gibbi supra coxas fiant; nonnulli enim hujusmodi vitiis prehenduntur, nisi, inquam, tale quid eveniat, in ceteris satis sani degunt.*

---

Nonnulli ex iis quibus crura sic luxantur propter communitatem gibbi fiunt, nempe quum inflammatio vertebrarum ligamentis primo oriatur, tum durae quaedam reliquiae remaneant. Id siquidem et extrinsecus accidere videmus popliti, cubito et digitis non raro, quum articulus contrahitur, ἀγκύλην Graeci dicunt. Patetque in hujusmodi juncturis articulum prae tumoris duritie contrahi, quum chorda musculos qui eam partem tendunt minime sequatur, sicuti quum ob durum tumorem flectentes non sequitur, commissura quae sic affecta est tenditur, quod malum Graeci nominant ὀρθόκωλον. Potest igitur ob ta-

*διὰ τοιοῦτόν τινα σκίῤῥον ἡ ῥάχις διαστραφῆται, δύναται δὲ καὶ τῷ λόγῳ τῆς συμπαθείας φύματος ἀπέπτου καὶ κακοῦ γενέσθαι στέγνωσις ἐπ᾽ αὐτῆς. ὅπως δὲ ἕπεται ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν ἡ διαστροφὴ τῆς ῥάχεως, ἔμπροσθεν εἴρηται κατὰ τὸν ἴδιον ὑπὲρ αὐτῆς λόγον.*

## ϞϚ'.

[414] *Ἀναυξέστεροι μέντοι τὸ πᾶν σῶμα οὗτοι γίνονται πλὴν τῆς κεφαλῆς.*

*Ἢν ἔξω τὸ κατ᾽ ἰσχίον ἄρθρον ἐκπέσῃ, βέλτιον μὲν βαδίζουσιν οἱ τοιοῦτοι τῶν ἔσω τὴν μετάστασιν τοῦ ἄρθρου ἐχόντων, ὅταν ἐκφύγωσι τοὺς ἐκ τῆς φλεγμονῆς τε καὶ συμπαθείας τῶν ἐπικαίρων μορίων κινδύνους, αὐτὰ δὲ ταῦτα μᾶλλον ἐκείνων πάσχουσιν· ἡ μὲν γὰρ εἰς τὴν ἔσω χώραν μετάστασις τοῦ ἄρθρου· κἀκ τούτου οὖν ἐπίβασιν ἔχει, μήτε θλιβόμενος διὰ τὴν σκληρότητα μήτε καὶ τούτου αὐτῷ συμβαίνεσθαι δυναμένου. τὸ δ᾽ ἔξω τοῦ μηροῦ*

lem quendam durum tumorem fpina depravari; poteft et propter confortium fub crudo duroque tuberculo idem vitium experiri. Sed quo pacto ejusmodi affectibus fpinae perverfio fuperveniat fupra pofuimus, ubi de ipfa proprie tractavimus.

## XCVII.

*Minus tamen toto corpore increfcunt capite excepto.*

Quibus coxae articulus in exteriorem partem prolabitur melius ingrediuntur quam quibus in interiorem ubi inflammationis periculum effugerint et praecipuarum partium, cui opportuniores funt quam illi. Articulus enim quum in interiorem partem luxatur, fuper os fertur, quod non premitur quum durum fit, neque huic malo patet; at exterior femoris regio, quum maximis mufculis

χωρίον, ὅτι ὑπὸ μεγίστων μυῶν κατειλημμένον εἰς ὀδύνην ἰσχυρὰν ἀφίκωνται. καὶ γὰρ θλίβονται πρὸς τοῦ μεταστάντος εἰς αὐτοὺς ὀστοῦ καὶ θλῶνται καὶ περιτείνονται τῷ παρὰ φύσιν ὄγκῳ τῆς τοῦ μηροῦ κεφαλῆς, αἰσθάνονται τούτων ἁπάντων ὡς πάσχουσι καὶ διὰ τοῦτο ὀδυνῶνται. διά τε οὖν τὴν θλάσιν καὶ τὴν θλίψιν τὴν γινομένην φλεγμοναῖς ἐν τοῖς ὑποδεξαμένοις τὸ ἄρθρον μυσὶν, εἰς συμπάθειαν ἔρχονται τὰ ὑποκείμενα μόρια τά τε ἄλλα καὶ τὰ κατὰ τὴν ῥάχιν. ἢν δ' ἅπαξ οὖν νοσήσῃ ταῦτα, καθάπερ ὁ μηρὸς, οὕτω καὶ ταῦτα γίνεται τοῖς τε ἐν αὐξήσει σώμασι παθοῦσι τὸ τοιοῦτον πάθος, ἀναυξέστερά τε καὶ μικρότερα καὶ πάντα φαυλότερα. μεμνῆσθαι γάρ σε χρὴ καὶ τοιούτου διὰ παντὸς ἤδη πολλάκις εἰρημένου καὶ τοιούτου μαρτυροῦντος τοῖς ὀλίγον ἔμπροσθεν, ὡς τοῖς μὲν αὐξήσει παθοῦσιν, οὕτως ἐνδεέστερον αὔξεται τὰ μόρια· τοῖς δὲ τελειωμένοις ἀτροφώτερα γίνεται καὶ μαλακώτερα, τῆς ῥάχεως δὲ ἀναυξεστέρας γενομένης ἀκόλουθόν ἐστι καὶ τὸ σύμπαν σῶμα τοῖς οὕτω παθοῦσιν ἔλαττον γίνεσθαι. κάτω μὲν γὰρ τὰ σκέλη συμπάσχει, τὸ δὲ ἄνω τῶν σκελῶν ἄχρι τῆς κεφαλῆς ἡ ῥάχις

comprehendatur, ingenti dolore torquetur. Premuntur enim articulo in eam prolapſo, teruntarque et extenduntur tumore praeter naturam, nempe femoris capite, et ſentiunt omne id quo vexantur ac propterea dolent. Ergo propter muſculos qui articulum admittentes teruntur premunturque, atque idcirco inflammantur et ceterae partes adjunctae et quae circa ſpinam ſunt afficiuntur et aeger adhuc increſcat, non ſecus ac femur incremento prohibentur et minores fiunt atque omnino deteriores. Illius autem meminiſſe oportet, quod jam ſaepius dictum eſt et eorum teſtimonium eſt quae paulo ante propoſita ſunt. Ubi qui adhuc augentur ſic laeduntur, partes minus increſcunt; quibus vero aetate firma id accidit, minus aluntur et molliores evadunt. Spina minus aucta ſequitur ut reliquum corpus hujusmodi hominibus minus reddatur: infra enim crura afficiuntur, ſuper crura uſque ad caput

ἐστίν. ὅταν οὖν αὕτη τε μικροτέρα γένηται καὶ σύμπαν τὸ σκέλος, εἰκότως ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐρεῖ, πλὴν τῆς κεφαλῆς, ἀναυξεστέρους τοὺς ἀνθρώπους γεγονέναι τὸ πᾶν σῶμα.

---

ϟη΄.

*Ὅσοισι δ' ἂν εἰς τοὔπισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐκπέσοι, ὀλίγοισι δὲ ἐκπίπτει, οὗτοι ἐκτανύειν οὐ δύνανται τὸ σκέλος, οὔτε κατὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεσὸν οὔτε τι κάρτα κατὰ τὴν ἰγνύην, ἀλλ' ἥκιστα τῶν ἐκ παλαιῶν, οὗτοι μᾶλλον ἐκταννύουσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον.*

---

Ὀλίγοις μὲν διαρθρεῖ τὸν νῦν προκείμενον τρόπον ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ δι' ἣν εἴπομεν ἔμπροσθεν αἰτίαν, ὅτι τὸ βάθος τῆς κοτύλης ἄνισόν ἐστιν. ἔνθα μὲν οὖν βραχύτερον μᾶλ- [415] λον ἐκπίπτει καὶ διὰ τοῦτ' ἔσω μᾶλλον, ἔνθα δὲ ὑψηλότερον, ὀλίγοις, ἐνταῦθα δὲ ἐξανίσταται τοῦτο σπανίως ὀπίσω. συμβαίνει δὲ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς

ſpina ſita eſt. Itaque ubi haec minor fit, minus item crus totum merito dicit his hominibus univerſum corpus minus increſcere excepto capite.

---

XCVIII.

*At ubi in poſteriorem partem femoris caput prolabitur, prolabitur autem raro, extendi non poteſt crus, neque ad articulum luxatum, neque admodum ad poplitem; ſed ex omnibus partibus in quas hic articulus concidit, ubi in poſteriorem excidat, commiſſura quae ad inguen et quae ad poplitem minime extenditur.*

---

Femoris caput ob cauſam quam ſupra declaravimus in propoſitam nunc partem paucis excidit, quoniam ſcilicet cavi latitudo inaequalis eſt. Quocirca qua minor eſt magis procidit, atque ea de cauſa magis in interiorem partem; qua major paucis, et ob id in poſteriorem raro procidit, in quam ubi movetur crus ad inguen, nullo

ἐξαρθρήσεως κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα μηθ᾽ ὅλως ἐκτείνεσθαι τῷ σκέλει, κατὰ δὲ τὸ γόνυ μὴ τελέως. αἰτία δ᾽ ἑκατέρου τῶν μυῶν ἡ θέσις, ἣν ἅπασαν ἀκριβῶς τὴν φύσιν ἔν τε τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ κἀν τῷ δευτέρῳ τῶν ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων ἔχετε γεγραμμένην, ὑπομνήσεως δ᾽ ἕνεκα ὧν ἐθεάσασθε πολλάκις ἀνατεμνομένου πιθήκου, διότι τὰ πολλὰ τὸ ζῶον τοῦτο παραπλησίως ἀνθρώπῳ παρεσκεύασται. πρῶτον οὖν ἀναμνήσθητε νῦν ἐκ τῆς ψύας εἰς τὸν μικρὸν ἥκοντα τροχαντῆρα, δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ τῆς ἥβης ὀστοῦ συνεχῆ. τὸ δὲ κατὰ φύσιν εἰς τὸν αὐτὸν τροχαντῆρα ποιούμενον οὕτω μεταστήσεις ὀπίσω τῆς κεφαλῆς τείνονται βιαίως, ἐκεῖσε περιελιττόμενοι καὶ περικλώμενοι τῇ κοτύλῃ καὶ εἰ ἐπιχειρήσειεν ὁ οὕτω πεπονθὼς ἄνθρωπος ἐκτείνειν τοῦτο τὸ ἄρθρον, δεήσει τὸν μηρὸν ὅλον ἑλιχθῆναι πρὸς τοὐπίσω, μειζόνως πονήσουσιν οἱ προειρημένοι δύο μύες ἐπὶ πλεῖστον ἑλκόμενοί τε καὶ τεινόμενοι καὶ ὅτι μείζονες εἴπερ ἦσαν, ἀνώδυνοι πλείονα τάσιν ἀνέχουσιν. εἰ δ᾽ ἠδύναται πρᾶξαι τοῦτο διὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ τῆς κοτύλης ἐκπεσοῦσαν

modo extenditur ad genu non ex toto. Utriusque caufa eft mufculorum fitus, quorum naturam perfecte indicavimus in opere de mufculis incidendis et in fecundo libro de ratione corporum incidendorum. Ut autem in memoria habeatis quae faepius intuiti eftis, incifa fimia, hoc enim animal ftructuram habet maxima ex parte homini fimilem, primum meminiffe debetis mufculi qui a lumbis ortus ad parvum femoris tuberculum pertinet; deinde alterius qui ab offe quod pubi fubeft ad idem tuberculum intendens cum fuperiori conjungitur. Hi ergo vehementer extenduntur, quum femoris caput in pofteriorem partem elabitur ibi implicati et circa coxae cavum in orbem voluti. Atque ubi is quem hoc vitium exercet extendere articulum tentet, oportebit univerfum femur in pofteriorem partem circumvolvi; in quo cafu propofiti duo mufculi potiffimum laedentur, ut qui plurimum trahantur extendanturque. Nam quum longiores quam ante facti fint, ulterius extendi citra dolorem nequeunt; quumque

ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν τοῦ περιέχοντος αὐτὴν ὀστοῦ τετάχθαι. εἴπερ οὖν ἔμελλε τὸ κατὰ γόνυ πέρας τοῦ μηροῦ καμψάντων τελέως τὸν βουβῶνα μετέωρον ἱκανῶς ἔσεσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ ἰσχίου πρὸς τὴν ἔσω χώραν ἀναγκαῖον ἦν, ὅπερ οὐκ ἐνδέχεται γενέσθαι χωρὶς τοῦ διασπασθῆναι τὸν ὑποδεξάμενον αὐτὴν μῦν, ὃν ἔξεστιν ἐν τῇ διαρθρώσει, ἣν εἶχε κατὰ φύσιν, οὐθ' ἕτερον ὑπάρχειν τῇ κατὰ βουβῶνα διαρθρώσει τῶν ἔμπροσθεν ὑπαρχόντων, πρὶν ἐκπαλαῖσαι τὸ ἄρθρον· οὔτε γὰρ ἐκτείνεσθαι τελέως οὔτε κάμπτεσθαι δύναται. τί δή ποτ' οὖν ὁ Ἱπποκράτης τὸ ἕτερον (635) αὐτῶν εἶπε μόνον; ὅτι μετὰ τὴν ἔκπτωσιν εὐθέως φαίνεται κεκομμένος ὁ μηρὸς, ὡς ἂν πρὸς τῷ γόνατι πέρατος αὐτὸ τὸ σῶσον ἀποχωροῦντος εἰς τὸ πρόσω μέρος, ὅσον ἡ κεφαλὴ μετέστη εἰς τοὐπίσω. ὅσον δ' ἐν τῇ κατὰ τὸν βουβῶνα φαίνεται καμφθὲν τὸ σκέλος, οὕτω καὶ κατὰ τὴν ἰγνύαν ἐντείνονται οἱ ὄπισθεν μύες ἅπαντες ἐν ταῖς ἀνω-

longiores fieri non possint, commissuram extendi non patiuntur. Hac igitur de causa qui sic affecti sunt extendere crus ad inguen non possunt, neque etiam ad genu, propterea quod femoris caput suo cavo prolapsum continetur in posteriori parte illius ossis a quo recipi solet. Quodsi futurum esset ut femoris caput extentum ad genu inguine penitus curvato multum attolleretur, necesse esset ut femoris caput a coxa plurimum in posteriorem partem excederet. Quod fieri non potest, nisi convellatur musculus quo exceptus est, quum ex naturali sede procidit. In commissura ergo quae ad inguen est neutrum fieri potest ex iis quae fiebant, priusquam articulus procidisset: nam neque perfecte extendi neque perfecte curvari potest. Quid ergo Hippocrates alterum dumtaxat adscripsit? An quia postquam luxatus articulus est crus curvatum protinus apparet? utpote quum imum femur ad genu eatenus in priorem partem excedat, quatenus summum in posteriorem et quatenus ad inguen crus curvatur; quo fit ut posteriores musculi, qui ad poplitem sunt

θεν ἀρχαῖς, ὀπίσω μεταχωρήσαντος κατὰ ταῦτα τοῦ μηροῦ. τεινομένων δὴ τούτων αὐτοῖς τῶν μερῶν συνεντείνεται καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἅπαν ἄχρι τῶν εἰς τὴν κνήμην καθηκόντων τενόντων· ἡ δὲ τούτων ἔντασις κάμπτει τὴν ἰγνύαν, ὥστε οἱ οὕτως ἐκπαλαίσαντες εὐλόγως ἀμφοτέρας τὰς διαρθρώσεις ὁρῶνται κεκαμμένας ἔχοντες. ἐπεὶ τοίνυν ἐκτείνονται ἑαυτὰς ἀδυνατοῦσιν ἂν καὶ μάλιστα τὴν κατὰ βουβῶνα, διὰ δὴ τοῦθ' Ἱπποκράτης τοῦτο μόνον εἶπε, τὸ μὴ δύνασθαι τὰς διαρθρώσεις ταύτας ἐκτείνειν. ἀλλ' ἐπὶ τῆς κατ' ἰσχίον ἁπλῶς εἶπεν· ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ γόνυ προσέθηκε τὸ κάρτα, τουτέστι τὸ λίαν, ὡς ἐκτείνεσθαι τῆς δυνάμεως, οὐ μὴν λίαν γε τοῦτο πασχούσης, ἐπεὶ δύναται τὸ τελέως μηδὲν ἀπολείπεσθαι τοῦ κατὰ φύσιν· αὐτὸ δὲ τὸ σύμπτωμα γίνεται διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δι' ἣν καταπίπτεται μετὰ τὴν ἐξάρθρησιν αὐτίκα τὸ κατὰ τὴν ἰγνύαν ἄρθρον. ἐπὶ πασῶν γάρ σε χρὴ τοῦτο γιγνώσκειν τῶν διαστροφῶν κοινὸν, ὡς ἐκτεινομένων μερῶν αἱ πρὸς ἐκεῖνο ῥοπαὶ γίγνονται, συνακολουθούντων αὐτοῖς τῶν συνεχῶν. οὐδὲν γὰρ τῶν με-

ſuperioribus capitibus extendantur, quum femur ſic retro prolapſus eſt; his autem ſuperne extentis extenditur una reliquum eorum corpus uſque ad chordas, quae perveniunt ad crus, quibus extentis poples curvatur. Quocirca quibus ſic articuli luxantur, curvatae merito utraeque commiſſurae conſpiciuntur. Igitur quia extendere ipſas nequeunt, praecipue eam quae ad inguen eſt, idcirco non dixit tantummodo has commiſſuras non poſſe extendi, ſed in ea quae ad coxam eſt id ſimpliciter protulit, in ea quae ad genu adjecit *κάρτα*, hoc eſt *admodum*, utpote quae extendi poſſit, non admodum tamen, nam ſi id poſſet, a naturali ſtatu recederet. Supervenit autem haec noxa ob eandem cauſam ob quam ab articulo luxato protinus poples curvatur. Illud enim ſcire licet commune omnium depravationum, quod ubi partes aliquae extendantur, quae cum his continuantur, ſequentes ad ipſas convertuntur. Nulla enim ex iis quae ſic ſuo vitio con-

*θισταμένων* [416] *οὕτως ἰδίῳ πάθει καὶ τὴν οἰκείαν ἀπολείπει χώραν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ συνεχοῦς ἑλκόμενον ἕλκει μὲν τὸ συνεχὲς ἑνὶ μὲν λόγῳ κοινῷ τεινόμενον, οὐχ ὑπὸ μιᾶς δὲ προφάσεως τοῦτο πάσχει· καὶ γὰρ ὑγρανθέντι πόῤῥω τοῦ προσήκοντος αὐτῷ καὶ ξηρανθέντι, φλεγμαίνοντί τε καὶ σκιῤῥωθέντι καὶ τῆς οἰκείας χώρας μεταστάντι κοινὸν ὑπάρχει τὸ γίνεσθαι πάθημα. διὸ περὶ πάντων τῶν τοιούτων ἐπὶ πλέον ἑξῆς ὁ Ἱπποκράτης ἐδίδαξε. καὶ ἡμεῖς ἀκολουθήσαντες αὐτοῦ ταῖς ῥήσεσιν ἁπάσας τὰς λέξεις ἐξηγησάμεθα.*

---

## ϞΘʹ.

*Προσξυνιέναι μὲν οὖν καὶ τόδε χρή· εὔχρηστον γὰρ καὶ πολλοῦ ἄξιόν ἐστι καὶ τοὺς πλείστους λήθει ὅτι οὔτε ὑγιαίνοντες δύνανται κατὰ τὴν ἰγνύην ἐκτανύειν τὸ ἄρθρον, εἰ μὴ ξυνεκτανύουσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα ἄρθρον, πλὴν ἢν μὴ πάνυ ἄνω αἴρωσι τὸν πόδα, οὕτω δ' ἂν δύναιντο. οὗτοι τοίνυν οὐδὲ ξυγκάμπτειν δύνανται τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον ὁμοίως, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτε-*

verfae funt naturalem fedem relinquit, fed ab ea cum qua continuatur attrahitur. Haec autem attrahit communi una ratione, quod tendatur; fed tenditur non una de caufa, fiquidem intendi folet, ubi ultra debitum humore impleatur, ficcefcat inflammatione vel duro tumore teneatur vel locum mutat. Quare cuncta haec Hippocrates in fequentibus latius adfcripfit cujus nos fermonem fequuti verba omnia enodabimus.

---

## XCIX.

*Illud etiam ignorare non oportet; utiliffimum enim et maximi momenti eft ac plerosque latet, quod nec qui bene valent extendere poplitis commiffuram poffunt, nifi fimul extendant eam quae ad inguen, praeterquam ubi pedem admodum attollunt, fic enim poffent. Hi ergo*

ρον, ἢν μὴ συγκάμψωσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα ἄρθρον.

---

Ἣν ἔφη εἶναι κοινότητά τινα τῶν ἀποστερουμένων τινὰς κινήσεις μορίων, οὐ δι' ἴδιον πάθος, ἀλλά τινα τῶν κοινωνούντων σωμάτων γιγνομένην. ἐντεῦθεν ἤρξατο διδάσκειν, ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν μυῶν οὐδὲν ἐκφύεσθαι τοῦ μηροῦ, καίτοι πολλῶν ὄντων. ἔνιοι μὲν ἐκ τοῦ τῆς λαγόνος ὀστοῦ κατέρχονται, τινὲς δὲ ἐξ ἰσχίου πεφύκασιν, εἷς δὲ μόνος τοῦ ἐκ τῆς ἥβης ὀστοῦ. διὰ τοῦτ' ἀναγκαῖόν ἐστι συγκινεῖσθαι τὰς διαρθρώσεις ἀλλήλαις, ὥσπερ ἀρτίως ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν πόδα καὶ τὴν ἰγνύαν ἐδείχθη, συμφαινομένης ἅμα καὶ τῆς κατὰ τὸν βουβῶνα κοινωνίας αὐτῶν. ὥσπερ γὰρ ἐδείχθησαν οἱ κινοῦντες τὸ ὄπισθεν αὐτῶν ἥκοντες, ὡς ἔφην, ἐκπεφυκέναι τῶν κάτω περάτων τοῦ μηροῦ κατὰ τὰς ῥίζας τῶν κονδύλων, οὕτω καὶ νῦν ἄνω τοῦ ποδὸς εἰς τὴν κνήμην καθήκοντας ἐκ τῶν εἰρημένων ἀρχῶν ἀναγκαῖόν ἐστι τείνεσθαι, τοὺς μὲν ὄπισθεν ἐκτεινομένης τῆς ἰγνύας, τοὺς

*poplitis articulum curvare non similiter possunt, sed multo aegrius, nisi inguinis quoque articulum curvent.*

---

Conjunctionem quam posuit in partibus quae moveri aliquo modo prohibentur non suo vitio, sed earum cum quibus consortium habent nunc docere incipit in musculis qui naturaliter habent, quorum nullus initium sumit a femore, quamquam multi sunt. Nonnulli enim ab osse quod ad ilia pertinet oriuntur, nonnulli a coxa, unus tantum ab osse quod pubi subest. Hac igitur de causa commissuras moveri simul necesse est, sicut nunc in pede et poplite ostensum est, in quibus apparet etiam consortium quod cum inguine habent. Nam sicut demonstratum est, quemadmodum musculi qui posteriorem ipsorum partem movent, ut dixi, in femore imo ad radices tuberculorum incipiunt, ita qui per priorem cruris partem feruntur ex eodem imo femore dependent. Quare necesse est intendi posteriores

δὲ πρόσω καμπτομένης. ὅταν οὖν ἐπὶ πλέον πεφύκασι, τείνονται ἀντιτεταγμένοι αὐτοῖς ἀντισπῶσί τε καὶ οὐχ ἕπονται. λέγω δὲ ἀντιτεταγμένους τοὺς ἐκτείνοντας τοῖς κάμπτουσι, τουτέστι τοὺς προσθίους τοῖς ὄπισθεν ἐπὶ δυσὶ μυοῖν ὡς ἐπὶ παραδείγματος ἕνεκα σαφηνείας τὸν λόγον ποιησάμενος ἀρκεσθήσομαι. τοῖς γὰρ ἑωρακόσιν ἐν ταῖς ἀνατομαῖς ἅπαντας τοὺς κατὰ σκέλη μύας ἐκ τῶν εἰρημένων ἐστὶ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ταῦτα λογίζεσθαι. τοῖς δ' οὐδ' ὅλως ἑωρακόσιν οὐδ' ὁ περὶ τὰ δύο λόγος ἔσται σαφής. οὗτοι οὖν ἐκ τοῦ τῆς λαγόνος ὀστοῦ πεφυκότες ὑπερβαίνουσι καταφερόμενοι πρώτην μὲν τὴν κατὰ τὸν βουβῶνα τοῦ μηροῦ διάρθρωσιν, εἶτα διελθόντες ὅλον τὸν μηρὸν, ἐφεξῆς δευτέραν τὴν κατὰ γόνυ. φέρεται δὲ ὁ μὲν ἕτερος αὐτῶν ὁ στενὸς παρὰ τὸν ἕνα κόνδυλον τοῦ μηροῦ ταπεινότερον αὐτοῦ, κἄπειτα ἀνανεύσας πάλιν ἐπὶ τὸ καλούμενον ἀντικνήμιον εἰς τὴν ἐντὸς χώραν αὐτοῦ καταφύεται. ὁ δ' ἕτερος ὁ μέγας ἰσχυρότατον ἐπιφύεται τένοντα πλατὺν ἀναμιγνύμενον ἑτέρῳ τένοντι τὴν γένεσιν ἐκ τοῦ μεγίστου μυὸς

quidem, quum poples extenditur, priores, quum curvatur. Ubi ergo tendantur magis quam eorum naturae conveniat, oppofiti renituntur et minime fequuntur. Voco autem oppofitos eos qui extendunt iis qui curvant, id eft priores pofterioribus. Duobus autem mufculis exempli gratia contentus ero ad hujus loci explanationem, quum qui in corporibus incidendis omnes cruris mufculos intuiti funt, ex his poffint de reliquis facere conjecturam; aliis vero qui nullo modo intuiti funt neque fermo de duobus clarus erit. Hi ergo orfi ab eo offe quod ad ilia pertinet procedunt primo quidem per femoris commiffuram quae ad inguen eft, deinde ubi per femur totum ad alteram ejus commiffuram quae ad genu eft intenderunt; alter qui anguftior eft fertur juxta interius femoris tuberculum quod humilius, tum fpectans in priorem tibiae partem cruri ex interiori parte innectitur; alter qui magnus eft latefcit degenerans in valentiffimam chordam, quae mifcetur cum altera chorda dependente a maximo ex mufculis

ἔχοντι τῶν [417] προσθίων, ὃς ἀπὸ τοῦ γλουτοῦ καταφέρεται. πρῶτον μὲν ἐπιφύεται τῇ μύλῃ, μετὰ ταῦτα ἐμφύεται τῇ κνήμῃ. ἐὰν μὲν οὖν κάμπτηται κατὰ βουβῶνα τὸ σκέλος, ἧττον γίνεται τὸ μῆκος ἐνταῦθα τῶν μυῶν, ἐὰν δὲ ἐκτείνηται, μεῖζον. ἐπὶ δὲ τοῦ γόνατός τε καὶ τῆς ἰγνύας ἐκτεινομένης μὲν τῆς διαρθρώσεως ὁ μὲν τὴν μύλην ἐπιβαίνων βραχύτερος, ὁ δὲ ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν φερόμενος μακρότερος γίγνεται, ὥσθ᾽ ὁ μὲν πρόσθιος ἄκραν ἔκτασιν ἀναγκασθήσεται λαμβάνειν, ἐὰν κατὰ βουβῶνα τὸ σκέλος ἐκτείναντες ἐπιχειρῶμεν κάμπτειν τὴν ἰγνύαν, ὁ δ᾽ ὀπίσθιος, ἐὰν ἐκτείνηται τὴν ἰγνύαν, κάμπτομεν τὸν βουβῶνα. καταφερόμενος γὰρ ἐξ ὑψηλοῦ χωρίου διὰ τῶν πρόσω τοῦ μηροῦ κάμπτεται ἐντεῦθεν ἐπιστρεφόμενος λοξὸς, ἀνανεύεται πρὸς τὸ καλούμενον ἀντικνήμιον. εἰκότως οὖν αὐτὸς μακρότερα ἐργάζεται τὰ πρῶτα μέρη καὶ τοῦ μηροῦ καὶ τῆς κνήμης ὑψούμενα μακρότερος γινόμενος. ἐδείχθη γὰρ ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως ἡ ἐσχάτη συστολή τε καὶ ἔκτασις ὀδυνῶσα, ὧν τὴν μὲν συστολὴν ἐνεργοῦντες αὐτοὶ, τὴν δ᾽ ἔκτασιν ὑπὸ τῶν ἀντιτεταγμένων ἑλκόμενοι πάσχουσιν. ἐὰν

prioris partis, qui a clune inchoatur, patellae autem primum fuperjicitur, dein fertur ad crus. Itaque fi crus ad inguen flectatur, ea parte mufculi breviores reddentur; fi extendatur, longiores. Commiffura vero genu ac poplitis, ubi extendatur qui fuper patellam fertur, brevior fit; qui ab interiori parte, longior: quare cogetur maxime extendi qui a priori parte eft, fi extendentes commiffuram quae ad inguen eft conemur poplitem curvare; qui a pofteriori, fi poplite extento inguen curvetur. Ex fublimiori enim loco per priorem partem femoris defcendens flectitur, inde convertitur obliquus et ad priorem tibiae partem porrigitur. Merito ipfe longior evadens primas partes cruris ac femoris longiores reddit, ubi excitantur. Oftendimus enim in libris de motu mufculorum fummam contradictionem fummamque extenfionem dolori effe; et mufculos quidem contrahi dum agunt; extendi vero dum ab oppofitis attra-

οὖν ποτε τοῖς εἰς τὴν αὐτῶν σύνοδον ἐνεργοῦσι μυσὶν οἱ ἀντιτεταγμένοι μὴ ὀδυνῶνται, συνεκτείνεται κατὰ φύσιν μὲν ἐν ταῖς εἰρημέναις ἄρτι κοινωνίαις τῶν διαρθρώσεων, παρὰ φύσιν δ' ἐν ταῖς ἐφεξῆς εἰρησομέναις. τηνικαῦτα συμβαίνει πολλοὺς τῶν ἰατρῶν ἀπατᾶσθαι καὶ νομίζειν πεπονθέναι τοὺς μῦας ἐκείνους, ὧν ὁρῶσι τὴν ἐνέργειαν ἐμποδιζομένην. ἔτι δὲ ἐναργέστερον τοῦτο γνωσθήσεται διὰ τῶν ἐφεξῆς εἰρησομένων.

ρ'.

*Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατὰ τὸ σῶμα τοιαύτας ἀδελφίξιας ἔχει καὶ κατὰ νεύρων ξυντάσιας καὶ κατὰ μυῶν σχήματα καὶ πλεῖστά τε καὶ πλείστου ἄξια γινώσκεσθαι ἢ ὅστις οἴεται (636) καὶ κατὰ τὴν τοῦ ἐντέρου φύσιν καὶ τὴν τῆς ξυμπάσης κοιλίης καὶ κατὰ τὰς τῶν ὑστερέων πλάνας καὶ ξυντάσιας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἑτέρωθι λόγος ἔσται ἠδελφισμένος τοῖσι νῦν λεγομένοισι. περὶ οὗ δὲ ὁ λόγος ἐστὶν, οὔτε ἐκτανύειν δύναται, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, βρα-*

huntur. Si quando autem, quum musculi in se ipsos contracti agunt, oppositi non dolent, simul extenduntur naturaliter quidem in commissuris quae propositum consortium habeant; praeter naturam vero in illis quae deinceps adscribentur. Complures autem medici decipiuntur putantque eos musculos affectos esse, quorum prohiberi actionem viderint, quod magis adhuc perspicuum est in sequentibus.

C.

*Multa quoque alia in corpore inveniuntur, quae similiter germana sunt; de nervorum item extensione, musculorum habitu multa etiam sunt et magis scitu digna quam quis existimet; praeterea de intestinis ac ventre universo, de utero qui huc atque illuc fertur contrahiturque. Sed alibi de his verba faciemus germana his quae nunc traduntur; quod ad hunc locum attinet et extendi crus non potest, sicut jam dictum est et brevius apparet duplici*

*χύτερόν τε τὸ σκέλος φαίνεται διὰ διοσὰς προφάσιας, ὅτι τε οὐκ ἐκτανύεται, ὅτι τε πρὸς τὴν σάρκα ὤλίσθηκε τὴν τοῦ πυγαίου.*

---

*Εἴρηταί μοι καὶ πρόσθεν, ὡς τὰς κοινωνίας καὶ οἷον συγγενείας τῶν μορίων ἀδελφίξιας εἴωθεν ὀνομάζειν, ὡσεὶ καὶ ἀδελφότητας εἶπεν. ἔστι δὲ αὐτῶν τὸ κεφάλαιον ἑτέρου μορίου πεπονθότος ἐν ἄλλῳ φαίνεσθαι τὴν βλάβην ἤτοι τῆς ἐνεργείας ἢ τῆς θέσεως ἢ τοῦ σχήματος ἢ τοῦ μεγέθους. κοινὴ δὲ ἐπὶ πάντων αἰτία τάσις εἰς τὸν ἀντικείμενον τόπον· οἷον ἐκθέσεως, ἵν' ἀπὸ τῶν προφανεστάτων ἄρξωμαι, πολλοὺς τῶν ἐπιπηδώντων τῇ τέχνῃ χωρὶς τοῦ νομίμως αὐτὴν ἐκμαθεῖν, ἐθεασάμην ἐξαίφνης συσταθέντος τινὸς μορίου καὶ τῷ τε μεγέθει βραχύ τι φαινομένου καὶ τὴν ἀρχαίαν θέσιν οὐκ ἀκριβῶς φυλάττοντος αὐτῷ τούτῳ τῷ μορίῳ προσφέροντας τὰ βοηθήματα, καίτοι μηδεμίαν ἔχοντα διάθεσιν ἰάσεως δεομένην. παραλυθέντων γοῦν τῶν κατὰ τὴν ἑτέραν γνάθον μυῶν συμβαίνει τὴν μὲν ἀντικειμένην*

*de caufa, tum quod non extendatur, tum quod articulus in carnem clunis eruperit.*

---

Antea quoque diximus confueffe Hippocratem eas partes nominare germanas, quae inter fe confortium et cognationem habent, quarum id caput eft quod una parte vitiata alterius actio, fitus, habitus vel magnitudo laeditur; communis horum omnium caufa eft in contrariam regionem extenfio. In fitu exempli caufa, ut ab evidentiffimis ordiamur, multos vidimus, qui mederi aggrediuntur quod non rite didicerunt; et protinus ubi aliqua pars contraheretur et brevior fieret, priftinumque fitum penitus non fervaret, ad eam ipfam remedia adhiberent, quamvis nullo vexaretur affectu qui curatione indigeret. Itaque ubi mufculi ab altera maxillae parte refolvantur, fit ut altera brevior appareat et quafi contracta; fed quae laefa eft eam fequuta extendi videatur: nam quum mufculi

αὐτῇ βραχυτέραν φαίνεσθαι καὶ οἷον συνεσπασμένην τὴν πεπονθυῖαν δι' αὐτὴν ἐκτείνεσθαι συνεπομένην ἐκείνην. διὰ γὰρ τὸ τοὺς μίας ἅπαντας οἰκείαν ἔχειν μίαν ἐνέργειαν, ἐπὶ τὰς ἰδίας κε- [418] φαλὰς ἀνατεινομένους ὅταν οἱ κατὰ τὴν ἀριστερὰν γνάθον ἀπολέσωσι τὴν ἐνέργειαν οἱ κατὰ τὴν δεξιὰν ἐῤῥωμένοι τε καὶ κατὰ φύσιν ἔχοντες ἐνεργήσαντες ἕλκουσιν ὅλην ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν δεξιὰν γνάθον καὶ τὰ χείλη· καὶ οὕτω φαίνεται τὸ μὲν ἀριστερὸν χεῖλος ἐκτεταμένον τε καὶ μακρότερον αὐτοῦ γεγονὸς, τὸ δεξιὸν δὲ ἔλαττόν τε καὶ συντεταμένον. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἔλαττον γίνεται τὸ ἀπαθὲς ἀντισπῶν ἐφ' ἑαυτὸ θάτερον μέρος τῆς γνάθου τὸ παραλυθέν. ἑτέρωθι δ' ὑπὸ τοῦ πεπονθότος ἕλκεταί τε καὶ σπᾶται τὸ ἀπαθὲς, ὥσπερ ὅταν ἢ τένων ἢ μῦς σκιῤῥωθεὶς ὅλως ἀδυνατεῖ συνεπεκτείνεσθαι τοῖς ἀντιτεταγμένοις ἐνεργοῦσι. πολλὰ δὲ τοιαῦτα φαίνεται γιγνόμενα, κατὰ δὲ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς καὶ κατ' ἀγκῶνα τὴν ἰγνύαν ἀγκυλουμένων μὲν αὐτῶν ἐπὶ τοῖς τῶν ἔνδον μυῶν ἢ τενόντων πάθεσιν. ὀρθοκύλλων δὲ γινομένων ἐπὶ τοῖς τῶν ἐκτὸς, οὕτως γὰρ ὀνομάζειν ἔθος ἐστὶ τοῖς ἰατροῖς, ὅταν

omnes unam propriam habeant actionem, qua fcilicet ad fua initia contrahuntur, quando illi qui a finiftra parte maxillae fiti funt agendi poteftate privantur; qui a dextra funt robufti ac naturaliter habentes agunt, dextram maxillam univerfam et labra ad fe contrahentes; atque ita confpicitur finiftrum labrum extentum et longius redditum; dextrum brevius et contractum: ergo in hoc cafu brevius fit quod integrum eft attrahens ad fe ipfum maxillae partem quae refoluta eft. Alibi vero ab eo quod affectum eft attrahitur convelliturque id quod fanum, ficut ubi mufculus vel chorda, quum induruit, nequit fimul cum oppofitis dum agunt extendi. Multa quoque fimilia evenire conftat in digitis manus, cubito, poplite, quum contrahuntur propter vitia mufculorum et chordarum interiorem; fed ubi extenduntur, Graeci *ὀρθοκύλλους* dicunt: ita enim appellare medici folent articulos qui extenfi funt

ἐκτεταμένον τι μὴ δυνάμενον κάμπτεσθαι. ὅμοιον δὲ τούτῳ συμβαίνειν εἴωθεν ἐπὶ ταῖς μεγάλαις τε καὶ σκληραῖς οὐλαῖς· καὶ γὰρ καὶ αὗται κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν γενόμεναι κυλλοῦσι τὸ μέρος, κατὰ δὲ τὴν ἔξω τὸ καλούμενον, ὡς ἔφην, ὀρθόκυλλον ἐργάζονται καὶ διὰ ξηρότητος καὶ διαπλήρους ἐξ ὑγρῶν ἐπιῤῥοῆς ἢ φυσώδους πνεύματος ταὐτὸ συμβαίνειν εἴωθε. συναγομένων γὰρ εἰς ἑαυτὰ τῶν οὕτω πεπονθότων μορίων ἀκόλουθόν ἐστι τοὺς ἀντιτεταγμένους μύας ἀδυνάτους ἐνεργεῖν, ἀντισπώντων τὰ μόρια τῶν συντεταμένων. οὕτως δὲ καὶ οἱ σπασμοὶ γίγνονται τῶν τε μυῶν αὐτῶν ἑλκομένων ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν αὐτῶν πρώτων καὶ μάλιστα καὶ δι' αὐτοὺς τῶν μορίων εἰς ἃ καθήκουσιν· οὕτω καὶ ἡ μήτρα ποτὲ μὲν ἄνω χωρεῖ, ποτὲ δὲ εἰς τὰ πλάγια μέρη καθίσταται, οὐκ αὐτὴ κατ' ἰδίαν ἐνέργειαν ἀποχωροῦσα τῆς οἰκείας χώρας, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρων ἑλκομένη. τὰ δ' ἕλκοντα πολλά· καὶ γὰρ ἀρτήματα καὶ νεῦρα καὶ ἀρτηρίαι καὶ φλέβες αἱ εἰς αὐτὴν καθήκουσαι τοῦτο ποιεῖν πεφύκασιν, ὅταν εἰς ὄγκον ἀρθεῖσαι τοῦ μήκους ἀφαιρῶσι τοσοῦτον ὅσον εἰς εὖρος

et curvari non possunt. Hujusmodi quid accidit cicatricibus magnis ac duris, quae quum ab interiori parte sunt articulum contrahunt, quum ab exteriori, ut dixi, sic extendunt, ut curvari non possit. Quod ob siccitatem et ob ingentem humorum vel spiritus inflantis concursum evenire etiam solet: nam quum partes quae sic affectae sunt in se ipsas contrahuntur, sequitur ut oppositi musculi agere nequeant, quum qui contrahuntur partes in contrarium avellant. Sic nervorum distensiones fiunt, quum ipsi musculi primo ac praecipue se ipsos, deinde partes ad quas perveniunt ad suum initium contrahunt. Sic et uterus interdum sursum fertur, nonnunquam in latus convertitur, non quod ipse sua actione naturalem sedem relinquat, sed quod ab alio trahatur. Multa vero sunt quae attrahunt, nam et ea quibus appenditur et nervi et arteriae et venae quae cum eo conjunguntur efficere id possunt, ubi in tumorem adsurgentes eatenus breviores

ἐπέδωκε, κοινὸν γὰρ τούτων πάντων ἐστὶ τῶν ἐκτάσεις τε καὶ συστολὰς ἐχόντων σωμάτων, οὐ τῶν ζώντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀψύχων, οἷον ἀσκῶν τε καὶ θυλάκων καὶ πλοκάμων. ἥ τε οὖν μήτρα κατὰ τοιαύτην αἰτίαν ἀνασπᾶταί τε καὶ κατασπᾶται καὶ τῶν ἐντέρων ἔνια καὶ μύες πολλοὶ καὶ δι' αὐτοὺς τά τε κῶλα καὶ αἱ γένυες. ἀνάλογον δέ τι τούτῳ κἀπὶ τῶν τῆς ῥάχεως παθῶν ἔμπροσθεν ἐδείκνυτο κυφώσεώς τε καὶ λορδώσεως καὶ σκολιώσεως.

---

ρα'.

*Ἡ γὰρ φύσις τοῦ ἰσχίου τοῦ ὀστέου ταύτῃ, ᾗ καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ μηροῦ γίνεται, ὅταν δὲ ἐξαρθρήσῃ, καταφερής τε πέφυκεν ἐπὶ τοῦ πυγαίου τὸ ἔξω μέρος ξυγκάμπτειν μέντοι δύνανται, ὅταν μὴ ὀδύνη κωλύοι.*

---

Φύσις ὀστοῦ λεπτοῦ κατὰ τὸ ἰσχίον, ἐν ᾧ καὶ ἡ κοτύλη, πρόδηλον γὰρ ὅτι τὴν ὀπίσω τοῦ μηροῦ τῆς κεφαλῆς μετάστασιν ἐπὶ τῆς ὀπίσω χώρας ὀχεῖσθαι τῆς κοτύλης

fiunt, quatenus in latitudinem augentur: namque hoc commune eft corporum omnium quae extenduntur contrahunturque non modo animalium, fed eorum quae inanima funt, cujusmodi funt utres, facculi, calathi. Uterus igitur hac de caufa furfum ac deorfum fertur et quaedam inteftina mufculique complures, ac propterea membra et maxilla. Simile quid fupra oftenfum eft in fpina, ubi gibba, cava vel obliqua redditur.

---

CI.

*Eft enim haec natura offis coxae, ubi et caput et cervix femoris recipitur, quod quum hoc luxatum in exteriorem partem natium declive fertur, curvare quidem homo crus poteft, fi dolore non prohibeatur.*

---

Tenuis eft natura offis coxae in quo cavum continetur. Patet autem quum femoris caput in pofteriorem partem prorumpit ab ea parte quae poft cavum eft fuftineri,

ἀναγκαῖόν ἐστιν ὡς εἶναι μεταξὺ τῆς κοιλότητος καὶ τῆς τοῦ μηροῦ κεφαλῆς τὸ περιλαμβάνον ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν ὀστοῦ τὴν κοτύλην. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ μέρος αὐτοῦ τοῦ ἰσχίου· καὶ νῦν ποιούμενος τὸν λόγον καταφερὴς, φησὶ, πέφυκε αὐτὸ πρὸς τὸ ἔξω μέρος τοῦ πυγαίου. πρόδηλον οὖν ἐστι τοῖς ἑωρακόσιν, [419] ἀνατεμνόμενα ταυτὶ τὰ χωρία τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ μεθ' ὅλου τοῦ αὐχένος ἐκπεπτωκέναι βιαίως τῷ κατὰ τὴν πυγὴν μυὶ τῷ μεγάλῳ τῷ τὴν ἔκτασιν ἐργαζομένῳ τῆς κατὰ τοῦτο διαρθρώσεως. ἀποφύεται δέ τις τοῦ μυὸς τοῦδε τένων ὑμενώδης ἑνούμενος τῷ μικρὸν ἔμπροσθεν εἰρημένῳ τένοντι τὴν γένεσιν ἔχοντι ἐκ τῶν προσθίων τοῦ μηροῦ δυοῖν μυοῖν, ὃν καὶ τὴν μύλην ἔφην ὑπερβαίνοντα καταφύεσθαι τῇ κεφαλῇ τῆς κνήμης. οὗτος οὖν ὁ μῦς ὁ τὴν τοῦ μηροῦ κεφαλὴν ἐκπεσοῦσαν δεχόμενος ὀδυνᾶται μάλιστα πάντων ὑπ' αὐτῆς θλιβόμενός τε καὶ διατεινόμενος, ὥστε καὶ φλεγμαίνειν ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτὸν ἕλκειν τε πρὸς ἑαυτὸν ἄνω τὸν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρημένον ὑμενώδη τένοντα. τούτου δὲ συμβαίνοντος ἀκόλουθόν ἐστιν

ut inter cavum et femoris caput id os fit, quod a posteriori parte cavum complectitur, hoc quidem est pars coxae cujus nunc meminit quum ait: in exteriorem partem natium declive fertur. Manifestum est autem iis qui viderint ejusmodi locorum sectionem, femoris caput vi cum tota cervice expelli in magnum musculum natium, qui commissuram hanc extendit. A quo musculo chorda oritur quae a membrana non abhorret, conjungiturque cum ea chorda quam paulo supra diximus, quae ex duobus musculis orsa a priore parte femoris ultra patellam tendens cum tibiae capite connectitur. Ergo hic musculus prolapsum femoris caput admittens omnium maxime torquetur, quum sub ipso prematur distendaturque: quare necesse est inflammatione ipsum prehendi sursumque ad se trahere chordam, quam paullo ante commemoravimus a membrana non abhorrentem. Quod quum accidit, consequens est ut homo doleat ubi poplitem flectit: quatenus

ὀδυνᾶσθαι τὸν κάμνοντα καμπτομένης τῆς ἰγνύας· εἰς ὅσον γὰρ αὕτη κάμπτεται, περιτείνεσθαί τε καὶ περιθλᾶσθαι τῇ μύλῃ τὸν τένοντα. τεινόμενος δ' οὗτος ἀναπέμπει τὴν τάσιν ἐπὶ τὸν μῦν αὐτὸν, ὅθεν ἀπέφυ, τὸν μέγαν ἐκεῖνον, ἐν ᾧ τὴν κεφαλὴν ἔφην ἐστηρίχθαι τοῦ μηροῦ. τοῦ χωρίου μὲν τούτου προϊόντος, ὅταν ἥ τε φλεγμονὴ παύσηται τούτου τοῦ μυὸς ὑγρότητά τέ τινα ἴσχει γλίσχραν καὶ τύλον ἐν ἑαυτῷ κτήσεται τὸ ψαῦον τοῦ ἄρθρου μέρος μυὸς, ἀνώδυνος ἡ κατ' ἰγνύαν γίνεται καμπή. συντελεῖ δὲ εἰς τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρόσθεν εἰρημένα περὶ τῶν κατὰ τὸ σκέλος μυῶν.

---

ρβ'.

(637) *Καὶ ἡ κνήμη τε καὶ ὁ πούς ὀρθὰ ἐπιεικέως φαίνονται καὶ οὔτε τῇ οὔτε τῇ πολὺ ἐγκεκλιμένα.*

---

Ὅτι μήτε τελείως καὶ πάνυ σφοδρῶς μήτε παντελῶς ἐκ τῆς ἐπιεικέως δηλοῦται φωνῆς, ἀλλὰ τὸ μετρίως, εὔδηλόν ἐστι κατ' αὐτῆς τῆς λέξεως. αὐτὸς γὰρ ἐφεξῆς ὁ Ἱππο-

enim hic flectitur, hactenus chorda extenditur atteriturque a patella. Haec autem extenta musculum extendit, a quo dependet, nempe magnum illum quo, ut retuli, recipitur femoris caput. Procedente tempore quum musculus hic ab inflammatione folvitur contrahitque humorem quendam glutinofum, pars ejus quae articulum contingit occallefcit et poples citra dolorem extenditur, ad quam rem faciunt et alia quae prius propofita funt de cruris mufculis.

---

CII.

*Tum crus et pes modice recta fe oftendunt, neque multum in hanc vel illam partem inclinata.*

---

Hippocrates modice *ἐπιεικέως* dixit, quo verbo fignificari neque perfecte aut omnino vehementer, neque ex toto, fed mediocriter, ex ipfius verbis colligitur. Ipfe

κράτης εἶπε καὶ οὔτε τῇ οὔτε τῇ πολὺ ἐγκεκλιμένα σαφῶς ἐνδεικνύμενος δι' αὐτοῦ προσγράψαι τὸ πολὺ μὴ παρεῖναι τῷ σκέλει, τὸ δ' ἐπ' ὀλίγον ἐκτετράφθαι τε καὶ διεστράφθαι παρεῖναι. διὰ τοῦτ' οὖν ἔφη καὶ ἡ κνήμη τε καὶ ὁ πούς ὀρθὰ ἐπιεικῶς φαίνεσθαι, ὡς εἰ καὶ μετρίως ὀρθὰ φαίνεσθαι τὰ μόρια ταῦτ' εἰρήκει.

ργ'.

*Κατὰ δὲ τὸν βουβῶνα δοκέει τι ἡ σὰρξ λαπαρωτέρα εἶναι, ποτὶ καὶ ψανομένη, ἅτε τοῦ ἄρθρου εἰς τὰ ἐπὶ θάτερα μέρη ὠλισθηκότος, κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ πυγαῖον διαψαυομένη ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ δοκέει τι ἐξογκέειν καὶ μᾶλλον. τὰ μὲν οὖν σημήϊα ταῦτα, ᾧ ἂν ἐς τὸ ὄπισθεν ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός. ὅτῳ μὲν οὖν τετελειωμένῳ ἤδη ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, ὁδοιπορέειν μὲν δύναται, ὅταν ὁ χρόνος ἐγγένηται καὶ ἡ ὀδύνη παύσηται καὶ ἐθισθῇ τὸ ἄρθρον ἐν τῇ σαρκὶ ἐνστροφᾶσθαι. ἀναγκάζεται μέντοι ἰσχυρῶς ξυγκάμπτειν κατὰ τοὺς βουβῶνας ὁδοιπορέων διὰ δισσὰς*

enim subjungens neque multum in hanc vel illam partem inclinata aperte demonstrat quum adscripserit, multum id cruri accidere, ut non multum, sed ut paullum pervertatur depraveturque; atque ob eam rem dixit, tum crus et pes modice recta se ostendunt, quasi dixerit has partes apparere mediocriter rectas.

CIII.

*Praeterea in inguine caro mollior sentitur, praesertim si tangatur, utpote quum articulus in alteram partem exciderit; sed in natibus si tangatur femoris caput, videtur magis prominere. His ergo notis indicatur femoris caput in posteriorem partem procidisse. Cui autem aetate jam robusta prolapsum restitutum non fuerit, ambulare quidem potest quum tempus processit et dolor cessavit, atque articulus volvi in carne consuevit. Cogitur tamen dum ambulat vehementer ad inguina curvari, idque duplici de causa quia ob ea quae proposita*

προφάσιας, ἅμα μὲν ὅτι πολλῷ βραχύτερον τὸ σκέλος γίνεται. διὰ τὰ προειρημένα καὶ τῇ μὲν πτέρνῃ καὶ πάνυ πολλῷ δέεται ψαύειν τῆς γῆς. ἢν γὰρ πειριᾶτο καὶ ἐπ' ὀλίγον τοῦ ποδὸς ὀχηθῆναι, μηδενὶ ἄλλῳ ἀντιστηριζόμενος ἐς τὸ ὀπίσω ἂν πέσοι. ἡ γὰρ ῥοπὴ πολλὴ ἂν εἴη τῶν ἰσχίων ἐπὶ πολὺ ἐς [420] τοὐπίσω ὑπερεχόντων ὑπὲρ τοῦ ποδὸς τῆς βάσιος καὶ τῆς ῥάχιος ἐς τὰ ἰσχία ῥεπούσης. μόλις δὲ τῷ στήθει τοῦ ποδὸς καθικνέεται καὶ οὐδὲ οὕτως, ἢν μὴ κάμψῃ αὐτὸς ἑωυτὸν κατὰ τοὺς βουβῶνας καὶ τῷ ἑτέρῳ σκέλει κατὰ τὴν ἰγνύαν ἐπιξυγκάμψῃ. ἐπειδὴ τούτοισιν ἀναγκάζεται, ὥστε τῇ χειρὶ τῇ κατὰ τὸ σιναρὸν σκέλος ἐρείδεσθαι ἐς τὸ ἄνω τοῦ μηροῦ ἐφ' ἑκάστῃ ξυμβάσει. ἀναγκάζει οὖν τι τοῦτο αὐτὸ, ὥστε κάμπτεσθαι κατὰ τοὺς βουβῶνας. ἐν γὰρ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ οὐ δύναται τὸ σῶμα ὀχέεσθαι ἐπὶ τοῦ σιναροῦ σκέλεος, εἰ μὴ προσκατερείδεται τὸ σιναρὸν πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ τῆς χειρὸς, ἅτε οὐχ ὑφεσιῶτος τοῦ ἄρθρου ὑπὸ τῷ σώματι, ἀλλ' ἐς τὸ ὄπισθεν ἐξεστεῶτος κατὰ τὸ ἰσχίον. ἄνευ μέντοι τοῦ ξύλου δύνανται ὁδοιπορέειν οἱ τοιοῦτοι, ἢν ἄλλως ἐθισθῶσι, διὰ τοῦτο ὅτι ἡ βάσις τοῦ ποδὸς κατὰ

*ſunt crus multo brevius redditur et multum calx abeſt ut terram contingat: nam ſi vel paullum tentet eo pede ſuſtineri, nulli alteri rei innixus cadet utique in partem poſteriorem. Coxae enim quum magis in poſteriorem partem quam pedum baſis excedant, in eam plurimum inclinabunt et ſpina item in coxas vixque ima planta conſiſtet. Neque hoc accidet, niſi ad inguina ſe curvet et alterius cruris poplitem flectat, quandoquidem neceſſe eſt ut manus quae a parte affecti cruris eſt in quolibet paſſu ſuper femore haereat. Quae res cogit ipſum flecti aliquid ad inguina: nam quum in ingreſſu crura permutentur, nequit corpus affecto crure ſuſtineri, niſi id crus manu deorſum ad terram compellatur, quoniam articulus corpori non ſubjicitur, ſed in poſteriorem partem ad coxam prominet. Ambulare tamen offenſus ſine baculo poteſt, ſi alioquin adſueverit, propterea*

τὴν ἀρχαίην ἰθυωρίην ἐστὶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ ἔξω ἐγκεκλιμένη, διὰ τοῦτο οὖν οὐδὲν δέονται τῆς ἀντικοντώσιος. ὅσοι μέντοι βούλονται ἀντὶ τῆς τοῦ μηροῦ ἐπιλαβῆς ὑπὸ τὴν μασχάλην τῶν κατὰ τὸ σιναρὸν σκέλος ὑποτιθέμενοι σκίπωνα ἀντερείδειν, κεῖνοι, ἢν μὲν μακρότερον τὸν σκίπωνα ὑποτιθέοιντο, ὀρθότεροι μὲν ὁδοιπορήσουσι, τῷ δὲ ποδὶ πρὸς τὴν γῆν οὐκ ἐρείδονται. εἰ δ' αὖ βούλονται ἐρείδεσθαι τῷ ποδὶ, βραχύτερον μὲν τὸ ξύλον ποιητέον, κατὰ δὲ τοὺς βουβῶνας ἐπιξυγκάμπτεσθαι ἂν δέοι αὐτούς. τῶν δὲ σαρκῶν αἱ μινυθήσιες κατὰ λόγον γίνονται καὶ τούτοισιν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται, τοῖσι μὲν γὰρ μετέωρον ἔχουσι τὸ σκέλος οὐκ ὠφελέεται, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀσχημονέστερον γίνεται, ἢν χρέωνται τῷ σιναρῷ σκέλει ἐπὶ τὴν γῆν. συνυπουργέον γὰρ ἐκείνῳ ἐξίσχιόν τε ἐπαναγκάζεται εἶναι καὶ κατὰ τὴν ἰγνύην ξυγκάμπτειν, ἢν δὲ μὴ προσχρέηται τῷ σιναρῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μετέωρον ἔχων σκίπωνι ἀντερείδηται, οὕτω δὲ καρτερὸν γένηται τὸ ὑγιὲς σκέλος· ἔν τε γὰρ τῇ φύσει διαιτᾶται καὶ

*quod basis pedis e regione pristina spectat, neque in exteriorem partem convertitur. Idcirco igitur nihil egent baculo quod renitatur, quicunque velint femur non amplius comprehendere, sed invicem baculo inniti, quod alae ab affecto latere subjiciatur; quod si longius baculum admoveant, magis erecti ambulant, pes tamen terrae non innititur; si inniti velint, brevius admoveant, cogentur autem ad inguina curvari. Emacrescit etiam iis caro pro ratione, quemadmodum antea diximus: nam quibus suspenditur crus minimeque laborat, maxime extenuatur; sed quum in ingressu usui admodum est, minime gracile fit; integrum tamen crus non juvatur, sed potius deformius redditur, si vitiato utantur terrae innixi; nam dum sanum vitiato subservit coxam et poplitem curvari necesse est; quodsi vitiatum crus terram non contingat, sed suspensum fit et homo baculo innitatur, hoc pacto integrum robustius reddetur, quum naturaliter habeat et exercitatione magis firmetur. At*

τὰ γυμνάσια προσκρατύνει αὐτό. φαίη μὲν οὖν ἄν τις ἔξω ἰατρικῆς τὰ τοιαῦτα εἶναι· τί γὰρ δῆθεν δεῖ περὶ τῶν ἤδη ἀνηκέστων γεγονότων ἔτι προσξυνιέναι; πολλοῦ δὲ δεῖ οὕτως ἔχειν, τῆς γὰρ αὐτῆς γνώμης καὶ ταῦτα ξυνιέναι. οὐ γὰρ οἷόν τε ἀπαλλοτριωθῆναι ἀπ' ἀλλήλων. δεῖ μὲν γὰρ τὰ ἀκεστὰ μηχανάεσθαι, ὅκως μὴ ἀνήκεστά ἐστι, ξυνιέντα ὅπῃ ἂν μάλιστα κωλυτέα εἰς τὸ ἀνήκεστον ἐλθεῖν· δεῖ δὲ καὶ τὰ ἀνήκεστα ξυνιέναι, ὡς μὴ μάλιστα λυμαίνηται. τὰ δὲ προῤῥήματα λαμπρὰ καὶ ἀγωνιστικὰ ἀπὸ τοῦ διαγινώσκειν, ὅπῃ ἕκαστον καὶ οἵως καὶ ὁπότε τελευτήσει, ἤν τε εἰς τὸ ἀκεστὸν τράπηται, ἤν τε εἰς τὸ ἀνήκεστον. ὁκόσοισι δ' ἂν ἐκ γενεῆς ἢ ἄλλως ἐν αὐξήσει (638) ἐοῦσιν οὕτως ὀλισθῇ τὸ ἄρθρον ὀπίσω καὶ μὴ ἐμπέσῃ, ἤν τε βίῃ ὀλισθῇ ἤν τε ὑπὸ νόσου. πολλὰ γὰρ τοιαῦτα ἐξαρθρήματα γίνεται ἐν νούσοισιν, οἷαι δέ τινές εἰσιν αἱ νοῦσοι ἐν ᾗσιν ἐξαρθρέεται τὰ τοιαῦτα ὕστερον γεγράψεται· ἢν γοῦν ἐκστὰν μὴ ἐμπέσοι, τοῦ μὲν

*dicet quis haec praeter medicinam esse: nam quid ultra scire nobis convenit de iis quae curationem non admittant? Convenit tamen summopere, intelligenda enim haec sunt ab eodem professore, quum tanquam aliena sejungi nequeant: siquidem tractare debemus quae curationem recipiunt, ne insanabilia evadant, intelligentes qua potissimum ratione occurramus quominus insanabilia efficiantur; illa vero in quibus medicinae locus non est dignoscenda sunt, ne maxime noxia reddantur. Praeclara autem et ardua praedictio in eo consistit ut intelligamus, quo, qualiter et quando singula terminentur, ac sive in ea mala vertantur in quibus remedio futurus locus sit, sive evadere in insanabilia debeant. Cetera quibus vel a primo natali die vel alioquin dum increscunt articulus similiter in posteriorem partem excidit, neque reconditus fuit, seu vi seu morbo exciderit, multis propter morbos sic articuli luxantur, cujusmodi tamen sint hi morbi posthac judicabimus; si prolapsus,*

μηροῦ τὸ ὀστέον βραχὺ γίνεται, κακοῦται δὲ πᾶν τὸ σκέλος καὶ ἀναυξέστερον γίνεται καὶ ἀσαρκότερον πολλῷ διὰ τὸ μηδὲν προσχρέεσθαι αὐτῷ.

Εἴρηται καὶ πρόσθεν ὅτι τῇ φωνῇ χρῆται ὁ Ἱπποκράτης, ὅταν αὐξῆσαί ποτε βουληθῇ τὸ λεγόμενον. ἔστι γὰρ ὁ λόγος τοιόσδε· κατὰ βουβῶνα δοκεῖ τι ἡ σὰρξ λαπαρωτέρα θεωμένοις καὶ πολὺ μᾶλλον, εἰ ψαύσειέ τις τοῦ χωρίου. τὰ δ' ἐφεξῆς πάντα τοῖς μεμνημένοις τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων ἐστὶ δῆλα.

ρδ'.

[421] Κακοῦται γὰρ τούτοισι καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον· τὰ γὰρ νεῦρα ἐντεταμένα γίνεται διὰ τὰ πρόσθεν εἰρημένα, διὸ οὐ δύνανται τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον ἐκτανύειν, οἷσιν ἂν οὕτως ἰσχίον ἐκπέσῃ. ὡς γὰρ ἐν κεφαλαίῳ εἶπε, πάντα τὰ ἐν τῷ σώματι, ὁκόσα ἐπὶ χρήσει γέγονε, χρεομένοισι μὲν μέτρια καὶ γυμναζομένοι-

*inquam, reverſus non eſt, femoris os breve efficitur; vitiatur item crus univerſum minusque increſcit et gracilius redditur, quum nulli uſui ſit.*

Praeſertim ποτὲ dixit, quam vocem in ſuperioribus etiam retuli ab Hippocrate uſurpari, ubi intendere velit quod proponitur. Eſt autem oratio talis: in inguine caro mollior ſentitur, ſi adſpiciatur et multo magis ſi locus tangatur. Quae ſequuntur omnia patent iis qui in memoria habeant quae ante poſita ſunt.

CIV.

*Vitiatur enim his et articulus qui ad poplitem eſt, quoniam nervi ob propoſitas cauſas intendunt. Quare quibus ſic coxa exciderit, extendere poplitem non poſſunt: nam ut ſummatim dicam quaecunque in corpore ad aliquem uſum fabricata ſunt, ſi quis moderate utatur exerceatque in eo laboris genere cui ſingula adſueverint,*

σιν ἐν τῇσι ταλαιπωρίῃσιν ἐν ᾗσιν ἕκαστα εἴθισται, οὕτω μὲν ὑγιεινὰ καὶ αὔξημα καὶ εὔγηρα γίνεται, μὴ χρεομένοισι δὲ, ἀλλ' ἐλινύουσι νοσηρότερα γίνεται καὶ ἀναυξέα καὶ ταχύγηρα. ἐν δὲ τούτοισιν οὐχ ἥκιστα τὰ ἄρθρα τοῦτο πέπονθε καὶ τὰ νεῦρα, ἢν μή τις αὐτοῖσι χρέηται. κακοῦται οὖν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας μᾶλλόν τι ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος ἢ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν. ὅλον γὰρ τὸ σκέλος ἀναυξὲς γίνεται καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ὀστέων φύσει καὶ τῇ ἀπὸ τῶν σαρκῶν. οἱ οὖν τοιοῦτοι ὁκόταν ἀνδρωθῶσι, μετέωρον καὶ συγκεκλιμένον τὸ σκέλος ἴσχουσιν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ὀχέονται καὶ τῷ ξύλῳ ἀντιστηριζόμενοι οἱ μὲν ἑνὶ, οἱ δὲ δυσί.

---

Δῆλον ὅτι μὲν ἰσχίον εἴρηκεν ἐκπίπτειν ἀντὶ τοῦ κατ' ἰσχίον ἄρθρου. εἴρηται γὰρ ἡμῖν πολλάκις, ὡς οἱ παλαιοὶ πάντες, οὔπω τὴν ὕστερον ἀσκηθεῖσαν εἴδεσαν ἀκριβολογίαν τε καὶ λεπτολογίαν ἐν τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ἱκανὸν ἦν αὐτοῖς ἑρμηνεύειν, ἑνὸς μόνου στοχαζομένοις τὸ παρακολουθεῖν τοῖς

*eo pacto bene valent, augentur et ad longam senectutem perducuntur; si in usu non sint, sed otiosa degant, morbis patent, non augentur et mature senescunt: id praecipue accidit nervis atque articulis, nisi quis illis utatur. His igitur de causis vitiantur magis, quum hoc modo articulus luxatur, quam cum aliis: totum enim crus incremento prohibetur et quod ad carnem et quod ad ossa pertinet. Hujusmodi ergo homines quum aetate jam robusta sunt, suspensum curvatumque crus tenent, sed altero feruntur baculo innixi uno vel etiam altero.*

---

Evidentissimum est, Hippocratem dixisse coxam excidere pro coxae articulo; saepe enim narravimus majores nostros nondum tenuisse exquisitam tenuemque nominum rationem, in qua posteriores exercentur; sed sat existimasse in iis quae explicabant eo tantum incumbere, ut

λεγομένοις τοὺς ἀκούοντας. ὃ δ' οὖν λέγει τοιόνδε ἐστὶν, οἷς ἂν εἰς τὴν ὀπίσω χώραν ὁ μηρὸς ἐκπέσῃ κακοῦσθαί φησιν οὐ μόνον ἐκεῖνο τὸ ἐκπεσὸν ἄρθρον, ἀλλὰ πρὸς αὐτῷ καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην. διὰ τοῦτο οὖν προσέθηκε τὸν καὶ σύνδεσμον οὐχ ἁπλῶς εἰπών· κακοῦται γὰρ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον. ἥντινα δὲ κάκωσιν κακοῦται σαφῶς αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπὼν, τὰ γὰρ νεῦρα ἐντεταμένα γίνεται, νεῦρα δ' εἴτε κυρίως τὰ λεγόμενα τὰ ἐκ νωτιαίου πεφυκότα νῦν ἐβουλήθη δηλοῦν, εἴτε τὰς ἀπονευρώσεις τῶν μυῶν ὅσαι καθήκουσιν εἰς τὴν κνήμην, οὐδὲν εἰς τὰ παρόντα διαφέρει. μαρτύρια γὰρ ἡμῖν ἑκάτερα καλῶς ἐξηγουμένοις τὰ εἰρημένα κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ὑπ' αὐτοῦ λόγον, ἐν οἷς ἔφασκε κατὰ τὴν ἰγνύαν ἄρθρον ἀδυνατεῖν ἐκτείνειν, οἷς οὕτως ἐξήρθρησε μηρὸς, ἔτι τε κοινόν τινα προσετίθει λόγον, ὡς πολλαὶ βλάβαι περί τινα μόρια γίνονται καὶ σχημάτων καὶ μεγεθῶν καὶ θέσεων καὶ κινήσεων, οὐδὲν αὐτῶν ἐκείνων τῶν μορίων ἴδιον πάθος πεπονθότων, ἀλλὰ δι' ἕτερά τινα τῶν κοινωνούντων αὐτοῖς· καὶ μάλιστά γε τὰς τάσεις αἰτίαν

quae dicerent ab auditore intelligerentur. Quod inquit igitur hujusmodi eft: quibus femur in pofteriorem partem prorupit, vitiatur non folum articulus luxatus, fed et qui ad poplitem eft; propterea et conjunctionem adjunxit neque fimpliciter dixit, vitiatur articulus qui ad poplitem eft. Quo autem vitio occupetur ipfe aperte expofuit, quum ait: nervi intenduntur. Sed nervosne intellexerit eos qui proprie nervi funt quique a fpinae medulla oriuntur vel in quas mufculi degenerant chordas quae ad crus pertinent, in hoc loco nihil intereft, quum utraque fidem facere poffint recte a nobis expofita fuiffe quae ab Hippocrate dicta funt, ubi afferit non poffe poplitem extendi, quibus hoc modo femur promovetur. Quandam praeterea communem rationem adjecit, nempe partes aliquas varie laedi, quod ad habitum pertinet, magnitudinem, pofitionem ac motum, quamvis ipfae nullo proprio morbo laedantur, fed a quibusdam aliis efficiantur quibuscum confortium habent. Intenfionem vero in hujus-

εἶναί φησι τῶν τοιούτων συμπαθειῶν, ὑπὲρ ὧν ἐδήλουν διελθὼν, ὡς τριχῶς αἴτια γίνεται. καθ' ἕνα μὲν λόγον ὅταν παραλυθῇ τις μῦς, ὁ γὰρ ὑγιὴς τις συνεσπασμένος φαίνεται, καθ' ἕτερον δ' ὅταν ὁ ἀντικείμενος ταθῇ, κατ' ἄλλον δὲ τρίτον ὅτε ἑλχθῇ τὸ ὑγιὲς ὑπό τινος τῶν συνεχῶν, ὡς ἐπὶ τῶν τῆς ἑτέρας μεταστάσεως. νῦν οὖν τῶν ὄπισθεν νεύρων καὶ μυῶν καὶ τενόντων τεταμένων ἰγνύα καμφθεῖσα τοῖς ἐκτείνουσιν οὐχ ἕπεται μυσί. περὶ μὲν οὖν τῶν τενόντων τε καὶ μυῶν τῆς τάσεως ἔμπροσθεν εἰπών· ἐν δὲ τῷδε τῷ λόγῳ περὶ τῶν νεύρων τῶν ἀπὸ τοῦ νωτιαίου πεφυκότων ἐπὶ τὰ σκέλη. τρεῖς δέ εἰσιν αὐτῶν ἀρχαί· μία μὲν ἐν τοῖς πρόσω κατὰ τὸ μέγα τρῆμα τοῦ τῆς [422] ἥβης ὀστοῦ. μία δ' ἄλλη κατὰ βουβῶνα τοῦ τε συμφερομένου τῇ μεγάλῃ φλεβὶ νεύρου καὶ τοῦ ταύτης ἔξωθεν ἐν τοῖς πρόσω τοῦ μηροῦ. μικραὶ μὲν αὗται, μεγίστη δ' ἀρχὴ νεύρων εἰς ὅλον ἀφικνεῖται τὸ σκέλος ἐπὶ τὴν ὀπίσω χώραν πρῶτον ἐξερχομένη μεταξὺ τοῦ τε πλατέος ὀστοῦ καὶ τοῦ καλουμένου κόκκυγος. αὕτη τοίνυν ἡ ἀρχὴ μεταστάντος

modi affectibus praecipue caufatur, quam perfequutus tribus modis indicat: uno quum mufculus aliquis refolvitur, tunc enim qui integer eft contrahi videtur; altero quum oppofitus tenditur; tertio ubi quod integrum eft trahitur ab aliquo eorum cum quibus conjungitur, ficut accidit quum uterus movetur. Nunc ergo quum pofteriores nervi, mufculi et chordae tendantur curvatus poples extendentibus mufculis non patet. Ceterum de chordarum mufculorumque extenfione antea dictum eft; nunc de nervis qui a medulla fpinae orti ad crura intendunt, quorum initia tria funt, unum a priori parte juxta magnum foramen offis, quod pubi fubjectum eft; alterum ad inguina ubi nervus fertur et cum magna vena et absque ipfa a priori parte femoris. Atque haec parva funt; maximum autem nervorum initium a pofteriori parte fertur ad univerfum crus, primumque procedit ab ea regione quae eft inter os latum et id quod ad anum terminatur, κόκκυξ Graece dicitur. Hoc igitur initium, ubi articulus in po-

ὀπίσω τοῦ ἄρθρου θλίβεται καὶ τείνεται· καὶ διὰ τοῦτ' ἔφην ἐν τῇ προκειμένῃ ῥήσει δύνασθαι τὸν Ἱπποκράτην καὶ τὰ κυρίως καλούμενα νεῦρα τείνεσθαι λέγειν.

---

ρε'.

*Οἷσι δ' ἂν ἐς τοὔμπροσθεν ἡ κεφαλὴ μηροῦ ἐκπέσῃ, ὀλίγοισι δὲ τοῦτο γίνεται, οὗτοι ἐκτανύειν μὲν τὸ σκέλος δύνανται τελείως, ξυγκάμπτειν δὲ ἥκιστα οὗτοι δύνανται τὰ κατὰ τὸν βουβῶνα. πονέουσι δὲ καὶ ἢν κατὰ τὴν ἰγνύην ἀναγκάζωνται ξυγκάμπτειν, μῆκος δὲ τοῦ σκέλεος παραπλήσιον φαίνεται κατὰ μὲν τὴν πτέρνην καὶ πάνυ.*

---

Ὅτι μὲν τὸ βάθος τῆς κοτύλης οὐκ ἴσον ἐν ἅπασι τοῖς μέρεσιν αἴτιον μέν ἐστι τοῦ κατά τινα μὲν ὀλιστάκις ἐκπίπτειν, ἐν ἄλλοις δὲ τόποις πλειστάκις ἔμπροσθεν εἴρηται. νυνὶ δὲ περὶ τῆς εἰς τὸ πρόσω γιγνομένης ὀλισθήσεως τοῦ μηροῦ διαλεγόμενος ἐναντία φησὶ πάσχειν τοὺς οὕτω διακειμένους τοῖς ὀπίσω τὴν ἐξάρθρησιν ἐσχηκόσιν. ἐκεῖνοι μὲν

fteriorem partem elabatur premitur tenditurque; atque idcirco diximus Hippocratem hoc loco intelligere eos tendi qui proprie nervi vocantur.

---

CV.

*At quum femoris caput in priorem partem erumpit, quod quidem raro accidit, perfecte extendi crus poteſt, ſed ad inguen minime curvari: laborat enim homo, etiam ſi flectere poplitem cogatur; ad calcem vero et in univerſum crus aeque longum conſpicitur.*

---

Propter cavum quod non aeque undique altum eſt, articulum in aliam partem raro, in aliam frequenter luxari, antea ſaepenumero demonſtravit. Nunc autem de femore differens in priorem elapſo contrario modo afficit eos, quibus in hanc luxatur atque eos quibus in poſteriorem: illi enim extendere crus non poterant, hi quum

γὰρ ἐκτανύειν τὸ σκέλος οὐκ ἠδύναντο, κάμπτειν δ' οὕτως κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα. διότι καὶ αὐτὴν τὴν καμπὴν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ νῦν ἐστιν ἅμα τῷ αὐχένι, κατὰ δὲ τὸ γόνυ διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ τῆς λαγόνος ὀστοῦ καταφερόμενον μῦν πρόσθιον, ὃν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ θλίβεται καὶ διατείνεται κυρτοῦσα περὶ αὐτήν. ἐκτείνεσθαι τοιγαροῦν ἐπὶ πλεῖον οὐκ ἄρα δυναμένη ἀντιβαίνει τοῖς κάμπτειν ἐπιχειροῦσι τὴν ἰγνύαν. μῆκος δὲ σκέλεος παρα- (639) πλησίως φαίνεται ἐπὶ μὲν τῆς εἰς τὴν ἔσω χώραν ἐκπτώσεως αὐτὸς εἶπε κατὰ λέξιν οὕτως· ἐπί τε γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσχίου πέφυκεν ὀστοῦν τὸ ἀναφερόμενον πρὸς τὸν κτένα, ἐπὶ τοῦτον ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ γίνεται καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἄρθρου ἐπὶ τῆς κοτύλης ὀχέεται κατὰ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον, οὐχ ὅλως ἐπ' αὐτῆς ὀχούμενος, ἀλλὰ τῷ πλείστῳ κατὰ τοῦ βάθους αὐτῆς ὀχούμενος. ἐν δὲ τῷ νῦν λόγῳ φησί· κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα ἐξογκέονται καὶ κατατεταμένον τὸ χωρίον φαίνεται, ὥστε ἀποκεχώρηκε νῦν ἐκείνης τῆς ἐξαρθρήσεως ὁ μηρὸς εἴς τε τὸ πρόσω καὶ τὸ κατωτέρω βραχὺ καὶ διὰ τοῦτ' ἴσον φαίνεται τὸ πεπονθὸς σκέλος τῷ ὑγιεῖ καὶ τοῦτο μάλιστα αὐτοῖς ὑπάρχει κατὰ τὴν πτέρναν.

in ipfo flexu nunc fit femoris caput ac cervix, curvare ad inguen non poffunt nec ad poplitem propter mufculum priorem qui oritur ab offe quod ad ilia pertinet. Ille enim comprimitur tenfusque attollitur a femoris capite, quumque extendi amplius non poffit, renititur fi quis flectere poplitem conetur; apparet autem cruris longitudo confimilis. In fuperioribus autem de femore luxato in partem interiorem fic ad verbum fcripfit: os enim quod a coxa furfum procedit ad pectinem femoris capiti inhaeret, cervixque articuli cavo fuftinetur, a quo prius non fuftinebatur ex toto, fed magna ex parte in ejus cavi altioribus partibus infidebat; in cafu autem quem nunc ponit in inguine prominet, atque is locus intenfus apparet quum femur nunc a fuo cavo recedens in priorem partem et paullo inferius venerit. Quo fit ut vitiatum crus fani longitudinem aequet, id quod praefertim ipfis

ἄρκος γὰρ ὁ πούς ἧσσον ἐπινεύειν δύναται πρὸς τὴν γῆν. εἴρηται δ' ἡμῖν τούτου πρόσθεν ἡ αἰτία καὶ νῦν δ' ἐφεξῆς εἰρήσεται διὰ κεφαλαίων.

---

ρστ'.

[423] Ἄκρος δὲ ὁ πούς ἧσσόν τι προκύπτειν ἐθέλει ἐς τοὔμπροσθεν. ὅλον δὲ τὸ σκέλος ἔχει τὴν ἰθυωρίην κατὰ τὴν φύσιν καὶ οὔτε τῇ οὔτε τῇ ῥέπει.

---

Τὸ μὲν ἐθέλειν αὐτὸ σημαίνει τὸ δύνασθαι, καθάπερ που καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ·

οὐδ' ἔθελε προρέειν.

ἐπὶ τῷ μὴ δύνασθαι λέλεκται· ποδὸς δὲ ἄκρον εἴρηκε τὸ ἀπὸ τοῦ πεδίου μέχρι τοῦ κατὰ τοὺς δακτύλους ὀνύχων τε μέρος τοῦ ποδός· συμβαίνει δ', ὡς καὶ πρόσθεν ἐῤῥέθη, μὴ δύνασθαι καλῶς εἰς τοὐπίσω τὸ κατὰ τὸν ἀστράγαλον ἄρθρον ἐκτεταμένης τῆς ἰγνύος. ταῦτ' οὖν καὶ νῦν ἑρμηνεῦ-

accidit ad calcem: extremum enim crus minus demitti in terram poteft, cujus rei caufa in fuperioribus explicata, nunc rurfus fummatim etiam enarrabitur.

---

CVI.

*Sed pes extremus fpectare minus poteft in partem anteriorem, crus vero totum rectam pofitionem naturaliter fervat nec in hanc aut illam partem inclinatur.*

---

Poteft dixit *ἐθέλει*, ubi verbum *ἐθέλειν*, id eft *velle* pro *poffe* ufurpavit, quemadmodum etiam Homerus quum ait:

οὐδ' ἔθελε προρέειν.

Ubi ponit *οὐδ' ἔθελε*, id eft *noluit* pro *non potuit*. Extremum pedem appellavit eam partem pedis quae a planta ad digitos eft et ungues. Accidit enim, quemadmodum fupra oftenfum eft, ut extento poplite non bene articulus tali in priorem partem inclinetur. Haec itaque nunc ex-

σαι θέλων εἰπεῖν· ἄκρος δὲ ὁ ποὺς ἧσσόν τι προκύπτειν ἐθέλει εἰς τοὔμπροσθεν, ἐνδεικνύμενος ὅτι τοὺς δακτύλους, οἵπερ ἦσαν ἄκρος πούς οὐχ οἷόν τε εὐκόλως κατατείνειν τε καὶ κατανεύειν καὶ καταφέρειν εἰς τοὔδαφος.

ρζ'.

*Ὀδυνῶνται δὲ αὐτίκα οὗτοι μάλιστα καὶ οὖρον ἴσχεται τὸ πρῶτον μᾶλλόν τι ἢ τοῖσιν ἄλλοισιν ἐξαρθρήμασιν.*

Αὐτὸς εἶπε τὴν αἰτίαν δι' ἣν ταῦτα γίνεται.

ρη'.

*Ἐγκέεται γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐγγυτάτω τούτοισι τῶν πόνων τῶν ἐπικαίρων καὶ κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα ἐξογκέονται καὶ κατατεταμένον τὸ χωρίον φαίνεται, κατὰ δὲ τὸ πυγαῖον στολιδωδέστερον καὶ ἀσαρκότατον. ταῦτα μὲν οὖν σημήϊά ἐστι τὰ εἰρημένα, ὧν ἂν οὕτως ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός.*

ponere volens ait: sed pes extremus minus spectare vult in partem anteriorem indicans digitos quibus continetur extremus pes non facile extendi posse aut deorsum converti et terram contingere.

CVII.

*Fere autem his dolor protinus accedit et urina supprimitur, magisque quam si articulus in aliam partem luxetur.*

Quamobrem haec sequantur ipse causam adjungit.

CVIII.

*Venit enim femoris caput maxime prope nervos magnam vim habentes et in inguine prominet, atque is locus extentus apparet, in clunibus rugae conspiciuntur et summa gracilitas. Quas quidem diximus, notae sunt femoris in priorem partem prolapsi.*

Ὠνόμασε δ' οὕτω τὰ συγκαταφερόμενα διὰ τοῦ βουβῶνος νεῦρα τῇ τ' ἀρτηρίᾳ καὶ τῇ φλεβί. κέκληκε δὲ ἐπίκαιρα ταῦτα τὰ νεῦρα, καθότι καὶ πρόσθεν ἐμάθομεν, ὅσοι μεγάλην οὕτως ἔχει δύναμιν αὐτὸν ὀνομάζειν. ἔχει δὲ ταῦτα μεγάλην δύναμιν ἐγγυτάτω τοῦ τε νωτιαίου κείμενα καὶ κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη τὴν ἔκφυσιν αὐτῶν λαμβάνοντα, καθ' ἃ καὶ εἰς τὴν κύστιν ἀποφύεται νεῦρα, διὸ καὶ ἡ συμπάθεια τῆς κύστεως ἀκολουθεῖ τοῖς τοιούτοις ἐξαρθρήμασι φλεγμαινούσης τε καὶ ἀδυνατούσης ἐκκρίνειν τὸ οὖρον. ἴσως δ' ἂν ποτε καὶ διὰ μέγεθος φλεγμονῆς ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς κύστεως γενόμενον, ἔνθα καὶ ὁ μῦς ἐστιν ὁ σφίγγων αὐτὸν ἐπισχεθῇ τὰ οὖρα τὴν κατὰ τὸν πόρον χώραν τῶν φλεγμαινόντων μορίων καταλαμβανόντων τε καὶ ἀποφραττόντων.

---

ρθ'.

[424] Ὁκόσοισι μὲν οὖν ἂν ἤδη ἠνδρωμένοισι τοῦτο τὸ ἄρθρον ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ, οὗτοι ὁκόταν αὐτοῖσιν ἡ ὀδύνη παύσηται καὶ τὸ ἄρθρον ἐθισθείη ἐν τῷ χωρίῳ

Nervos appellavit τόνους eos intelligens qui cum vena et arteria per inguen feruntur, magnam vim habentes vocavit ἐπικαιροτάτους, ficut in fuperioribus etiam didicimus. Habent autem hi magnam vim, quum medullae fpinae proximi fint atque inde oriantur, unde initium fumunt nervi qui ad veficam feruntur: quo fit ut femoris capite in hanc partem luxato vefica quoque afficiatur inflammeturque et reddere urinam nequeat. Fortaffe etiam aliquando ob inflammationis magnitudinem qua veficae cervix affligitur, ubi mufculus eft qui eam adftringit, urina fupprimitur, eo quod inflammatis partibus excaecatum iter claudatur.

---

CIX.

*Quibus vero aetate jam robufta articulus in hanc partem elapfus minime reftituitur, hi quum dolor finitur et articulus adfuefcit in eum locum converti in quem proci-*

τούτῳ στρωφᾶσθαι, ἵνα ἐξέπεσεν, οὗτοι δύνανται σχεδὸν εὐθὺς ὀρθοὶ ὁδοιπορέειν ἄνευ ξύλου καὶ πάνυ μέντοι εὐθέες, ἐπὶ δὲ τὸ σιναρὸν, ἅτε οὔτε κατὰ τὸν βουβῶνα εὔκαμπτοι ἐόντες οὔτε κατὰ τὴν ἰγνύην. διὰ γοῦν τοῦ βουβῶνος τὴν ἀκαμπίην εὐθυτέρῳ ὅλῳ τῷ σκέλει ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ χρέονται ἢ ὅτε ὑγίαινον.

---

Τὸ μὲν αὐτίκα, τουτέστι παραχρῆμα, κατὰ τὸν τῆς ἐκπτώσεως καιρὸν ὀδυνᾶσθαί τε αὐτοὺς εἶπε καὶ οὔρων ἐπίσχεσιν γίγνεσθαι. τοῦ μέντοι χρόνου προϊόντος, ὅταν ταῦτα παύσηται, βαδίζειν δύνασθαι· διὰ τί δὲ ταῦτα πέπαυται, καίτοι κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν μενούσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ καὶ θλιβούσης τε καὶ τεινούσης ὁμοίως τὰ νεῦρα διδάξει τε διὰ τοῦ προσθεῖναι τῇ λέξει τὸ ἐθισθείη ἐν τῷ χωρίῳ στροφᾶσθαι, ἵνα ἐξέπεσεν. εἰς γὰρ τὸν ἐθισμὸν ἀναφέρειν φαίνεται τοῦ γινομένου τὴν αἰτίαν, ἐπειδὴ τά τε θλιβόμενα πρός τινων ἐν τῷ χρόνῳ τυλουμένων ῥᾷον αὐτῶν ἀνέχεται καὶ τὰ τεινόμενα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὅταν ἐθισθῇ τοῦτο πάσχειν, ἀνιώμενα παύεται. διὰ τί δ' ὀρθοὶ

*dit, recti protinus ingredi possunt sine baculo ac recti ex toto, quum vitiatum crus neque ad inguen neque ad poplitem facile complicetur. Ergo quum ad inguen non flectatur, crure in ingressu magis recto utuntur, quam quum integrum erat.*

---

Quo tempore articulus excidit, dolorem dixit protinus accedere et urinam supprimi; procedente vero tempore ubi haec cessant ingredi hominem posse; at qua de causa haec finiantur, quamquam femoris caput maneat comprimatque et similiter nervos extendat, docuit quum orationi adjecit: et articulus assuescit in eum locum converti in quem procidit. Videtur enim in ea re consuetudinem causari, quoniam quae ab aliquo premuntur, quum tempore occallescant, id facilius ferunt et ea quae tunc tendebantur, quum huic molestiae assueverint, dolore

δύνανται βαδίζειν ἄνευ ξύλου κατὰ τὴν ἐχομένην ῥῆσιν αὐτὸς ἐδίδαξε· κεφάλαιον δ' ἐστὶ τοῦ λόγου τό τε κατὰ τὴν εὐθυωρίαν φυλάττεσθαι τὸ σκέλος καὶ τὸ μηδέτερον κάμπτεσθαι τῶν ἄρθρων, μήτε τὸ κατὰ βουβῶνα, μήτε τὸ κατὰ γόνυ.

ρι'.

*Καὶ σύρουσι δὲ ἐνίοτε πρὸς τὴν γῆν τὸν πόδα, ἅτε οὐ ῥηϊδίως ξυγκάμπτοντες τὰ ἄνω ἄρθρα καὶ ἅτε παντὶ βαίνοντες τῷ ποδί. οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι βαίνουσιν ἢ τῷ ἔμπροσθεν.*

Τὰ ἄνω ἄρθρα λέγει τό τε κατ' ἰγνύαν καὶ τὸ κατὰ βουβῶνα. τέτταρα δ' ἐστὶν ἄρθρα τὰ πρὸς τὸ βαδίζειν ὑπηρετοῦντα, τὸ κατὰ βουβῶνα, τὸ κατ' ἰγνύαν, τὸ κατ' ἀστράγαλον, τὸ κατὰ τοὺς δακτύλους. ὡς ἓν γὰρ ἀριθμῶ τοῦτο, κἂν ᾖ πολλὰ, διὰ τὸ τῆς χρείας τε καὶ τῆς ἐνεργείας κοινόν. τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἄρθρον ὀλίγον τι συντελεῖ, τὸ

cessant. Cur vero sine baculo recti ingrediantur ipse subjecit; caput autem orationis id est quod crus erectum servatur et neutra commissura, nec quae ad inguen nec quae ad poplitem est, flectitur.

CX.

*Nonnunquam etiam pedem per terram trahunt qui superiores commissuras non facile flectant, quamquam pede toto inambulant; namque hi minus calce quam priori parte pedis in ingressu nituntur.*

Superiores commissuras nominat eam quae ad inguen est et eam quae ad poplitem; quatuor autem commissurae ingressui accommodantur, quae ad inguen est, quae ad poplitem, quae ad talum et quae ad digitos; postremam, quamvis multiplex sit, ut unam tantum adnumero, quum usum atque actionem communem praestet. Haec non ad-

μέντοι κατὰ τῆς γῆς στηριζόμενον διὰ τοῦ ποδὸς ἐκ τοῦ μάλιστα ἡμῖν ὑπάρχει βραχύ τι συντελούντων αὐτῶν κατὰ τοὺς δα- (640) κτύλους ἄρθρων. ἥ γε μὴν ὅλη τῶν σκελῶν ἐνέργεια κατά τε τὸ βαδίζειν καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὸ θεῖν ἐκ τῆς κατὰ τὸν βουβῶνα καὶ τὸ γόνυ διαρθρώσεως τείνεται. καμπτομένων γὰρ αὐτῶν ὑψηλὸν ἀπὸ τῆς γῆς τὸ κῶλον εὐμαρῶς καταφέρεται. νῦν οὖν εἰκότως οὐδετέρου καμπτομένου σύρειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἔφη τὸν πόδα. τὸ δ' ἐνίοτε προσέθηκε διά τε τὴν ἐν τοῖς ἐδάφεσι διαφορὰν καὶ τὸ ποσὸν τῆς βλάβης. οἱ μὲν γὰρ ἐν ὁμαλῷ τε καὶ κατάντει χωρίῳ βαδίζοντες· εἰ βραχὺ γοῦν κάμπτοιεν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἄρθροις τὸ σκέλος, οὐδ' ὅλως σύρουσι τὸν πόδα, οἱ δ' ἀνωμάλῳ τε [425] καὶ ἀνάντει κάμπτειν ἱκανοὶ τοσοῦτον ἀποδέουσι τοῦ μὴ σύρειν, ὥστε καὶ προσκόπτουσι τοῖς ἐξέχουσι κατὰ τοὔδαφος καὶ ἅτε παντὶ βαίνοντες τῷ ποδὶ, ὅλῳ τῷ ποδὶ βαίνουσιν, οἱ καὶ τῇ πτέρνῃ καὶ τῷ πεδίῳ καὶ τοῖς ἄκροις δακτύλοις στηριζόμενοι κατὰ τῆς γῆς. οὐ γὰρ πρὸ τούτων οἷς ὀπίσω μετέστη τὸ ἄρθρον,

modum confert, dum per aequale folum ingredimur; ea vero quae ad talum, ad progrediendum atque ad crura transferenda nihil proficit, maxime tamen efficit ut pes humi haereat, ad quam rem parum faciunt digitorum commiffurae. Univerfa autem cruris actio dum ingredimur et multo magis dum currimus, a commiffura quae ad inguen eft et ab ea quae ad poplitem proficifcitur: his enim curvatis crus a terra attollitur ac facile transfertur. At nunc quum neutra flectatur, jure per terram trahi pedem ait. Adjecit nonnunquam propter foli differentiam et vim; illi enim qui per aequalia et declivia loca ingrediuntur, fi vel parum quid crus ad fuperiores commiffuras inflectant, pedem haud trahunt, fed qui per inaequalia ambulant et acclivia, minimeque eas curvant, tantum ab eo abfunt ut pedem non trahant, ut etiam offendant in ea quae in folo eminent. Quique pede toto inambulent, inambulant pede toto; qui calce, planta et extremis digitis terram contingunt. Illi enim quibus in

οἷς ἂν μικρότερον ἔχοντες τὸ σκέλος οὐκ ἐχρῶντο τῇ πτέρνῃ βαδίζοντες, ἀλλ' ἤρκει μόνον αὐτοῖς εἰς τοῦτο τοῦ ποδὸς τὸ στῆθος, ὅπερ ἔφην ὑπὸ τῶν ἀνατομικῶν ὀνομάζεσθαι πεδίον. ἀλλ' οἷς γε εἰς τὸ πρόσω τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἐξέπεσεν, ὡς ἂν τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς ἑδράζοντες διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τῷ κατὰ τοὺς δακτύλους μέρει τοῦ ποδὸς ἐπιβαίνειν, ὧν ὑστέρῳ χρῶνται τῷ πρόσω κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἡνίκα ἤδη μέλλωσι στηριχθέντες ἐπὶ τοῦ πεπονθότος σκέλους ἐπιχειρεῖν τὸ ἕτερον μεταφέρειν.

ρια'.

*Εἰ δέ γε ἠδύναντο μέγα προβαίνειν, κἂν πάνυ πτερνοβάται ἦσαν. καὶ γὰρ οἱ ὑγιαίνοντες, ὅσῳ ἂν μεῖζον προβαίνοντες ὁδοιπορέωσι, τοσούτῳ μᾶλλον πτερνοβάται εἰσὶ τιθέντες τὸν πόδα, αἴροντες δὲ τὸν ἐναντίον.*

Ὅτι μὲν οἱ μέγα προβαίνοντες τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς στηρίζουσιν, εἴρηταί μοι πρόσθεν ἐναργῶς τε φαίνεται.

posteriorem partem femoris caput elabitur, de quibus ante hos tractavit, quum brevius crus redderetur, non utebantur calce in ingressu, sed terram contingebant ima planta dumtaxat, quae ut diximus ab iis qui in corporibus incidendis versantur πεδίον dicitur; verum quibus in priorem partem coxae articulus promovetur, calce primum in terra confidente, quum ea parte pedis quae ad digitos est ingredi nequeant, qua postea utuntur quum jam affecto cruri insistentes transferre alterum incipiunt.

CXI.

*Verum si valde progredi possent, calce admodum ingrederentur: nam et qui bene valent, quanto maxime procedunt, tanto maxime calce ingrediuntur, quum uni pedi insistunt et alterum attollunt.*

Eos qui valde procedunt calce terram contingere supra ostendimus, quod evidentissime apparet. Non minus

οὐδὲν δὲ ἧττον φαίνεται καὶ τὸ μὴ προβαίνειν μέγα πάντως, ὅσοι δύνανται κάμπτειν τὰ ἄνω ἄρθρα δι' ἡντινοῦν αἰτίαν. πάσχουσι δὲ τοῦτο τὴν ταλαιπωρίαν οὐ φέροντες, ἣν ἐν τῷ μεταφέρειν ἀποτεταμένον τὸ σκέλος ἴσχουσιν· ὡς ἄλλο δ' οὐδέν ἐστι τὸ κωλύον αὐτοὺς μέγιστον προβαίνειν ἐστηριγμένου τηνικαῦτα τοῦ ὑγιοῦς σκέλους, καὶ προελόμενοί γε πρᾶξαι τοῦτο, δύνανται ποιεῖν αὐτὸ μετὰ καμάτου, ὥστε ἄμεινον ἦν ἴσως οὕτως ἑρμηνεύεσθαι τὸν λόγον· οἷς ἐξέπεσε τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον πρόσω, τούτοις κατὰ τὰς ὁδοιπορίας ὑπάρχει μηδὲν ἧττον τοῦ πεδίου τε καὶ τῶν δακτύλων τῇ πτέρνῃ χρῆσθαι. εἰ δ' ὑπέμενον μέγα διαβαίνειν τῷ πεπονθότι σκέλει, κἂν πάνυ πτερνοβάται ἦσαν· ἀλλὰ γὰρ οὐ τολμῶσι πράττειν οὕτω, διότι ταλαιπωροῦνται μόγις μεταφέροντες ἄκαμπτόν γε τὸ σκέλος.

ριβ'.

*Ὁκόσοισι δὲ δὴ οὕτως ἐκπέπτωκε καὶ ἔτι μᾶλλον τῇ πτέρνῃ προσεγχρίπτουσιν ἢ τὸ ἔμπροσθεν.*

etiam in aperto eſt, non poſſe omnino valde procedere qui ſuperiores commiſſuras curvare ob quamvis cauſam nequeunt. Id autem ipſis accidit propterea quod moleſtiam non ferant, qua dum transferunt extremum crus vexantur: nihil enim aliud prohibet ne maxime procedant. Quodſi ſano cruri inſiſtentes id facere vellent, poſſent quidem, ſed non ſine dolore, quamobrem ſatis fortaſſe fuit hanc orationem ita explicare: quibus coxae articulus in priorem partem erupit, his nihilo minus quam ima planta et digitis ad ambulandum uti calce licet, ac ſi ſuſtineant longius affecto crure procedere et calce omnino ingredientur; verum non ſuſtinent, quoniam ubi extentum crus cum difficultate transferunt dolore torquentur.

CXII.

*Praeterea quibus ſic procidit magis adhuc calci inhaerent, quam priori parti pedis.*

Τὸ ἐγχρίπτειν εἴωθε λέγειν ἐπὶ τῶν ἐρειδόντων ἄλληλα, καὶ τοῦτο γοῦν σημαινόμενον ὅτε συνεβούλευε διαπλάττειν τὰ κατάγματα διιστάντα πρότερον ἀπ᾽ ἀλλήλων τῇ τάσει τὰ κατεαγότα, οὕτως ἔφη ῥᾷον γίγνεσθαι τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῶν ἢ εἴ τις ἐγχρίπτοντα πρὸς ἄλληλα συνάγοι τὰ ὀστέα. σαφῶς οὖν καὶ κατὰ τὴν νῦν προκειμένην ῥῆσιν ἐδήλωσεν ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν εἶπεν. οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι [426] βαίνουσιν ἢ τὸ ἔμπροσθεν. ὅτι σαφέστερον ἂν εἴρητο καὶ κάλλιον, εἴ τις αὐτὸ κατὰ τήνδε τὴν λέξιν ἡρμήνευσεν· οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι βαίνουσιν ἢ τὸ ἔμπροσθεν, ἀλλ᾽ ἔτι μᾶλλον· οὐ μὴν ἐκεῖ γε προσέθηκε τὸ ἔτι καὶ μᾶλλον.

## ριγ'.

*Τὸ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ ποδὸς ὅταν ἐκτεταμένον ἔῃ τὸ ἄλλο σκέλος, οὐχ ὁμοίως δύναται ἐς τὸ πρόσω καμπυλέεσθαι, ὥσπερ ὅταν ξυγκεκαμμένον ἔῃ τὸ σκέλος, οὔτ᾽ αὖ σιμοῦσθαι δύναται ὁ ποὺς ξυγκεκλιμένου τοῦ σκέλεος, ὡς ὅταν*

Inhaerere dixit ἐγχρίπτειν, quod vocabulum mutuari folet ad ea fignificanda, quorum alteri alterum inhaeret, juxta quam fignificationem eo utitur, quum in fracturis componendis imperat ut fracta offa prius intenfa inter fe diducantur: fic enim ait facilius componi, quam fi ἐγχρίπτοντα, id eft quum alterum alteri inhaeret propellatur. Quod igitur paullo ante propofuerat clare in hac oratione demonftravit: namque hi nihilominus calce ingrediuntur, quam priori parte pedis. Quod clarius adhuc et melius dixiffet hoc modo, non enim minus hi calce ingrediuntur quam priori parte pedis, fed magis etiam, non tamen adjecit in fuperiori oratione fed magis etiam.

## CXIII.

*Pedis enim anterior pars quum reliquum crus extenfum eft, non aeque poteft in priorem partem curvari, atque ubi flexum eft; neque item fimus pes redditur ubi crus inflexum eft, ficut ubi extenfum crus. Igitur natura quum*

ἐκτεταμένον εἴη τὸ σκέλος. ὑγιαίνουσά τε οὖν ἡ φύσις οὕτω πέφυκεν, ὥσπερ εἴρηται. ὅταν δὲ ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ τὸ ἄρθρον, οὕτως ὁδοιπορέουσιν, ὡς εἴρηται, διὰ τὰς προφάσιας ταύτας τὰς εἰρημένας, ἀσαρκότερον μέντοι τὸ σκέλος τοῦ ἑτέρου γίνεται, κατά τε τὸ πυγαῖον κατά τε τὴν γαστροκνημίην καὶ κατὰ τὴν ὄπισθεν ἴξιν. οἷσι δ' ἂν νηπίοισιν ἔτι ἐοῦσι τὸ ἄρθρον οὕτως ὀλισθάνον μὴ ἐμπέσῃ ἢ καὶ ἐκ γενεῆς οὕτω γένηται καὶ τούτοισι τὸ τοῦ μηροῦ ὀστέον μᾶλλόν τι μινύθει ἢ τὰ τῆς κνήμης καὶ τὰ τοῦ ποδός.

Τὸ κατὰ τὸ πεδίον τε καὶ τοὺς δακτύλους μέρος τοῦ ποδὸς, ὅπερ ἔμπροσθεν εἶπον, αὐτὸ πρὸς τὴν γῆν ἐπινεύειν ἀδύνατόν ἐστι τῆς ἰγνύας ἐκτεταμένης. ὠνόμασε δὲ τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ ποδὸς καμπύλεσθαι διὰ τὸ μήτ' ἔκτασιν εἰθίσθαι λέγεσθαι μήτε κάμψιν ἐπὶ τοῦ κατ' ἀστράγαλον ἄρθρου, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἰγνύας τε καὶ τοῦ βουβῶνος. ὅταν μὲν οὖν οἱ πρόσθιοι μύες ἀνατείνωσι τὸν ταρσὸν εὐθισμένον

*bene valet fic fe habet, ut diximus. Ubi vero articulus luxatus reftitutus non fuerit, homo ob propofitas caufas inambulat, ficut oftenfum eft; crus tamen altero gracilius redditur et a clune et a carnofa parte quae in pofteriori crure prominet et e regione pofterioris partis. Quibus itaque tenera aetate articulus elapfus minime reftituitur vel a primo natali die id mali incidit, femoris os magis minuitur quam tibiae aut pedis.*

Pars pedis quae ad plantam et digitos eft, quam priorem appellant, extenfo poplite contingere terram non poteft. Vocavit autem hujusmodi pedis habitum καμπύλον, id eft curvum: nam commiffura quae ad talum eft neque extenfa dici folet, neque flexa, ficut ea quae ad poplitem et ea quae ad inguen. Ergo ubi prioris mufculi eam partem pedis quae inter talos et plantam eft attollant

πώς ἐστι λέγειν σιμοῦσθαι τὸν πόδα. τῶν δ' ὄπισθεν εἰς ἑαυτοὺς ἑλκόντων τὴν πτέρναν καὶ τὸν ταρσὸν, οὐδὲν ὄνομα σύνηθές ἐστι τῷ τοιούτῳ σχήματι. διόπερ ὁ Ἱπποκράτης, ὡς ἔφην, αὐτὸ καμπύλεσθαι προσηγόρευσεν, οἰκείαν τῷ δηλουμένῳ πράγματι φωνὴν ἐξευρών. οὔτε γὰρ σιμοῦσθαι δύναται ὁ ποὺς συγκεκαμμένου τοῦ σκέλεος, ὡς ὅταν ἐκτεταμένον ᾖ τὸ σκέλος, ἀνατείνεσθαί τε διὰ τῶν ἔμπροσθεν μυῶν ὁ ποὺς οὐ δύναται. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ σιμοῦσθαι κεκαμμένου τοῦ σκέλους, ὥσπερ ἐκτεταμένου, καθάπερ οὐδὲ καμπύλεσθαι χωρὶς τοῦ καμφθῆναι. ἐπ' ὀλίγον μὲν γὰρ καὶ μετὰ βίας ἑκάτερον τῶν εἰρημένων πάσχῃ καὶ καθ' ἑκάτερον τῶν σχημάτων, ἐπὶ πολὺ δὲ καὶ χωρὶς βίας οὐ δύνανται, ἔτι ὡς οἶδ' ἔφην οἱ τῆς γαστροκνημίας μύες ἐκπεφυκότες, οὐκ ἐκ τῆς κνήμης, ὑφ' ὧν ἡ πτέρνα καὶ ὁ ποὺς ὅλος ἕλκεται πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν, ὅπερ ἔνιοι μὲν ὀνομάζουσι καμπὴν ποδὸς, ἔνιοι δ' ἔκτασιν. ὥσπερ γε καὶ τὴν ἀντικειμένην κίνησιν, ἣν διὰ τῶν προσθίων ἴσχει, ἔνιοι μὲν ἔκτασιν, ἔνιοι (641) δὲ καμπὴν ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ἐπὶ

dici ſolet aliquo modo pes σιμοῦσθαι, id eſt ſimus fieri; ubi vero poſteriores calcem ad ſe trahunt una cum ea parte quae inter talos et digitorum radices eſt, nullum eſt nomen uſitatum quo iſtiusmodi habitus nominetur. Quare Hippocrates ut oſtendimus eum appellavit καμπύλον vocem inveniens rei quam exprimit accommodatam. Neque enim poteſt pes ſimus fieri attollique a prioribus muſculis, quod non aliud eſt quam ſimum fieri, quum crus inflexum eſt, ſicut quando erat extenſum quemadmodum nec curvus fieri, niſi crus flectatur. Poteſt autem utroque modo figurari ſub utroque cruris propoſito habitu, ſed paullum et violentes, multum et ſine vi non poteſt. Ergo quum muſculi, ut diximus, orti a poſteriori parte cruris quae carnoſa prominet non ab interiori calcem et univerſum pedem trahunt ad partem poſteriorem, ejusmodi habitum pedis Graece nonnulli καμπὴν, nonnulli ἔκτασιν nuncupant; quemadmodum ubi pes in contrariam partem a prioribus muſculis movetur, alii ἔκτασιν, alii καμπὴν nominant, in

μὲν ταύτης εἰθίσθαι τὸν πόδα λέγειν. ἐπὶ δὲ τῆς ἐναντίας οὐδέν ἐστιν ἅπασι σύμφωνον ὄνομα. βλάπτεται δ' οὐδὲν ἡ τῶν πραγμάτων γνῶσις ἐκ τῆς τῶν ὀνομάτων διαφωνίας. ἐγὼ γὰρ νομίζω, σαφῶς ἑκάτερον ἐδήλωσα διὰ τοῦ λόγου χωρὶς τῶν διαπεφωνημένων ὀνομάτων.

---

ριδ'.

[427] Ἥκιστα μὲν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος ὁ μηρὸς μειοῦται. μινύθουσι μέντοι αἱ σάρκες πάντῃ, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ὄπισθεν ἴξιν, ὥσπερ ἤδη καὶ πρόσθεν εἴρηται. ὅσοι μὲν οὖν ἂν τιθηνηθῶσιν ὀρθῶς, οὗτοι μὲν δύνανται προσχρέεσθαι τῷ σκέλεϊ αὐξανόμενοι βραχυτέρῳ μέν τινι τοῦ ἑτέρου ἐόντι, ὅμως δὲ ἐρειδόμενοι ξύλῳ ἐπὶ ταῦτα, ᾗ τὸ σιναρὸν σκέλος· οὐ γὰρ κάρτα δύνανται ἄνευ τῆς πτέρνης τῷ στήθει τοῦ ποδὸς χρέεσθαι ἐπικαθιέντες, ὥσπερ ἐν ἑτέροις χωλεύμασιν ἔνιοι δύνανται. αἴτιον δὲ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ ὀλίγῳ πρόσθεν εἰ-

quo casu ut retuli dici solet pes σιμοῦσθαι, id est simus fieri. In contrario nullum est nomen de quo inter omnes conveniat, sed nihilo deterius habet, rerum peritia propter vocabulorum dissensionem. Equidem absque vocabulis de quibus non conveniat inter omnes, oratione utrumque mihi clare videor explanasse.

---

CXIV.

*Minimum autem femur minuitur quum in hanc partem promovetur; minuitur tamen caro ubique a posteriori parte praesertim, sicut in superioribus quoque dictum est. Ergo quicunque recte educati fuerint, uti crure possunt, quum increscunt, quamquam aliquanto brevius altero est, baculo tamen fulciuntur a parte cruris vitiati: nequeunt enim absque calce ima planta consistere, quod quibusdam alia de causa claudicantibus licet. Quamobrem nequeant, paullo supra declaravimus, id-*

ρημένον, διὰ οὖν τοῦτο προσδέονται ξύλου. ὅσοι δ' ἂν καταμεληθῶσι καὶ μηδὲν χρέονται ἐπὶ τὴν γῆν τῷ σκέλεϊ, ἀλλὰ μετέωρον ἔχουσι, τούτοισι μινύθουσι μὲν τὰ ὀστέα ἐς αὔξησιν μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοισι, μινύθουσι δὲ καὶ αἱ σάρκες πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοισι. κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα ἐς τὸ εὐθὺ πηροῦται τούτοισι τὸ σκέλος, μᾶλλόν τι ἢ οἷσιν ἄλλως ἐκπεπτώκῃ.

---

Ἔνιοι τῶν ἐξηγουμένων τὰς τοιαύτας λέξεις οὕτως ἐοίκασιν ἐμπείρως ἔχειν αὐτῶν, ὥστε τὸ μὲν ἥκιστα σημαίνειν νομίζουσιν οὐδ' ὅλως, τὸ δ' οὐχ ἥκιστα μάλιστα. οὗτοι δ' ἂν νομίσαιεν ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρῆσθαι, τοῖς οὕτω παθοῦσι μηδ' ὅλως μειοῦσθαι τὸν μηρόν· ἀλλὰ φαίνεταί γε μειούμενος, οὐ μὴν ὥσπερ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις ἐκπτώσεσιν, ὅτι μετριωτέρας ἐκείνων ἔχει τὰς μειούσας αἰτίας. ἐλέχθησαν δὲ εἶναι δύο, διαστροφή τε τῶν ὀργάνων καὶ βλάβη τῶν ἐνεργειῶν, δι' ἣν ὀλίγα χρῶνται τῷ σκέλει· ἀλλ' ἐν τούτῳ τῷ πα-

*circo igitur baculo egent. Iis vero qui negligenter habiti fuerint, neque crure terram contingant, fed id fufpenfum habeant, offa magis minuuntur, quam aliis qui crure utuntur; circa articulos autem crus quod ad rectum habitum pertinet magis depravatur, quam quibus articulus alio modo luxatur.*

---

Quidam ex iis qui hujusmodi dictiones exponunt, tantam videntur earum habere peritiam, ut minimum arbitrentur nullo modo fignificare, non minimum maxime. Hi ergo Hippocratem dixiffe exiftimarent iis qui fic affecti funt femur nullo modo minui. At minui ipfum conftat, non aeque tamen atque ubi in alias partes prolabitur, caufae enim ob quas minuitur leviores funt in hoc cafu, quam in illis. Duas autem caufas reddidimus, inftrumentorum depravationem et actionum noxam, ob quam paullum crure utuntur. Sed quum in hanc partem femoris

θήματι πρὸς τῷ μὴ διεστράφθαι μεγάλως οὐδ᾽ ἡ τῆς ἐνεργείας βλάβη σφόδρα τὸ σκέλος γίγνεται.

ριε΄.

Ὡς μὲν οὖν ἐν κεφαλαίῳ εἰρέεσθαι τὰ ἄρθρα τὰ ἐκπίπτοντα καὶ τὰ ὀλισθαίνοντα ἀνίσως αὐτὰ ἑωυτοῖσιν ἐκπίπτει καὶ ὀλισθαίνει, ἄλλοτε μὲν πολὺ πλείονα, ἄλλοτε δὲ πολὺ ἐλάσσονα. καὶ οἷσι μὲν ἂν πολὺ πλεῖον ὀλισθῇ ἢ ἐκπέσῃ, χαλεπώτερα ἐμβάλλειν τὸ ἐπίπαν ἐστί· καὶ ἢν μὴ ἐμβιβασθῇ, μείζους καὶ ἐπιδηλοτέρας τὰς πηρώσιας καὶ κακώσιας ἴσχει τὰ τοιαῦτα τῶν ὀστέων καὶ σαρκῶν καὶ σχημάτων. ὅταν δὲ μεῖον ἐμπέσῃ καὶ ὀλισθῇ, ῥηΐδιον μὲν ἐμβάλλειν τὰ τοιαῦτα τῶν ὀστέων γίνεται· ἢν δὲ καταπορηθῇ ἢ ἀμεληθῇ ἐμπεσεῖν, μείους καὶ ἀσινέστεραι αἱ πηρώσιες γίνονται τούτοισιν ἢ οἷσιν ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἄρθρα καὶ πάνυ πολὺ διαφέρει ἐς τὸ, ὅτε μὲν μεῖον, ὅτε δὲ μεῖζον τὸ ὀλίσθημα ποιέεσθαι. μηροῦ δὲ καὶ βραχίονος κεφαλαὶ παρὰ πλη-

caput erumpit, praeterquam quod inftrumenta non admodum depravantur actio ipfa cruris multum laeditur.

CXV.

*Ut fummatim igitur dicamus, articuli qui excidunt et elabuntur non eodem modo femper excidunt et elabuntur; modo enim multo plus, modo multo minus. Ubi quidem multo plus et elabuntur et excidunt, in univerfum majori negotio reftituuntur; ac nifi revertantur offa, caro atque habitus et magis et apertius depravantur vitianturque. At quum minus excidunt et elabuntur, offa haec facilius conduntur; at ubi vel negligantur vel reponi nequeant, minus debilitantur et cum leviore detrimento in hoc cafu, quam in eo quem proxime pofuimus. In reliquis ergo articulis multum intereft, magisne an minus fua fede excedant. Sed utrumque caput tam femoris quam humeri femper omnino*

σιότητα ὀλισθαίνουσιν αὐτὴ ἑωυτῇ ἑκατέρη. ἅτε γὰρ στρογγύλαι μὲν αἱ κεφαλαὶ ἐοῦσαι ἁπλῆν τὴν στρογγύλωσιν καὶ φαλακρὴν ἔχουσι. κυκλοτερέες δὲ αἱ κοιλίαι ἐοῦσαι, αἱ δεχόμεναι τὰς κεφαλὰς, ἁρμόζουσαι δὲ τῇσι κεφαλῇσι. διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν αὐτῇσι τὸ ἥμισυ ἐκστῆναι τοῦ ἄρθρου. ὀλισθαίνοι γὰρ ἂν διὰ τὴν περιφερίην ἢ ἐς τὸ ἔξω ἢ ἐς τὸ εἴσω. περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστὶν, ἐκπίπτουσι τελέως ἤδη, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐκ ἐκπίπτουσιν. ὅμως δὲ καὶ ταῦτα ὅτε μὲν πλείω ἀποπηδᾷ ἀπὸ τῆς φύσεως, ὅτε δὲ ἔλασσον, μᾶλλον δέ τι μηρὸς τοῦ βραχίονος πέπονθεν.

---

[428] Οὐ ταύτης μόνης τῆς ῥήσεως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐφεξῆς ἁπασῶν ἕν ἐστι κεφάλαιον κοινὸν ἀλλήλων διαφέρειν τὰς ἐξαρθρήσεις, οὐ σμικρὰν διαφορὰν ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον. ἔνιαι μὲν γὰρ ἐπὶ πολὺ τοῦ κατὰ φύσιν, ἔνιαι δ' ἐπ' ὀλίγον ἀφίστανται μᾶλλον καὶ ἧττον ἑκάτεραι τοῦτο πάσχουσαι. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἄρθρων εὔδηλόν ἐστιν, οἷον τοῦ τε κατ' ἀγκῶνα καὶ καρπὸν καὶ κνήμην καὶ πόδα

*aeque prolabitur; quoniam absque ullo excessu simpliciter rotundum est et caro recipitur, quod in orbem est et optime sibi aptatur: quocirca evenire non potest, ut in his articuli dimidium procidat: nam quum rotundus sit vel totus erumpat vel intro revertetur. Id ergo quo de agitur ex toto sua sede movetur, alioquin non excideret; interdum tamen magis, interdum minus a naturali sede recedit, quod magis femori evenit quam humero.*

---

Non modo hujus orationis, sed et omnium quae sequuntur caput unum est, luxata non mediocriter inter se differre, quatenus magis aut minus a naturali sede recedunt. Nonnulla enim multum, nonnulla paullum absunt; utrumque autem magis aut minus patiuntur. In aliis quidem articulis res clara est, ut in cubito, manu, crure,

καὶ δακτύλους. ἐπὶ δὲ τοῦ κατ' ὦμον καὶ ἰσχίον ἐπιδείκνυσι, μὴ δυνάμενον γενέσθαι τὸ καλούμενον παράρθρημα διὰ τὸ τὰς κεφαλὰς τῶν ἄρθρων σφαιροειδεῖς οὔσας ἐμβαίνειν κοιλότησιν ὀφρῦς ἐχούσας κυκλοτερεῖς, ἐφ' ὧν ἀδύνατόν ἐστι διαμένειν τὰς κεφαλάς. ἐξ ἀνάγκης γὰρ εὐθέως, εἴ τισι τὰς κοιλότητας ἐμπίπτουσιν ἐκτὸς αὐτῶν ὀλισθαίνουσιν· ἀλλ' ὅμως φησὶ κἀπὶ τούτων ἐνίοτε μὲν ἀξιόλογον, ἐνίοτε δ' ὀλίγιστον ἀφίστασθαι τὰς κεφαλὰς τοῦ κατὰ φύσιν. εὔδηλον δ' ὅτι τοῦ τε βραχυτάτου καὶ τοῦ πλείστου τὸ μεταξὺ διαφορὰς ἔχει κατὰ τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον οὐκ ὀλίγας.

pede, digitis; fed humeri et femoris caput indicat non poffe paullum fuo loco excedere, quod vitium Graeci *παράρθρημα* dicunt, quum rotundum fit et in cavum inferatur, quod oras in orbem habet in quibus confiftere caput nequeat: neceffario enim vel protinus reconderetur vel ex toto excideret. Utrumque tamen caput ait interdum longe, interdum paullulum a naturali fede recedere. Ubi vero et plurimum et minimum datur, non paucas quod ad plus et minus attinet differentias intercedere manifeftum eft.

# ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ed. Chart. XII. [429. 430.] Ed. Baf. V. (642.)

α'.

[429.] (642.) *Περὶ ἔνια καὶ τῶν ἐκ γενεῆς γινομένων ὀλισθημάτων, ἢν μικρὸν ὀλισθῇ, οἷά τε ἐς τὴν φύσιν ἄγεσθαι καὶ μάλιστα παρὰ τὰ τοῦ ποδὸς ἄρθρα.*

Ἐκ γενεῆς ἔνιοι μὲν οὖν ἐπὶ τῶν συγγενομένων εἰρῆσθαί φασιν, ἔνιοι δ' ἐπὶ τῶν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον τοῦ γεννηθῆναι. τούτοις μὲν οὖν μαρτυ- [430] ρεῖ τὰ εἰρη-

# HIPPOCRATIS DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARIUS QUARTUS.

I.

*Quandoquidem nonnulla ex iis quae a primo natali die sua sede moventur, sed paullum excesserint, restitui possunt praesertimque ad pedis articulos.*

Quod ait primo natali die, nonnullo ad eos referunt qui in utero sunt; alii ad eos qui non multo ante nati sunt. Horum sententiam comprobant quae sequuntur, sed

μένα ἐφεξῆς καὶ προφανῶς ἁμαρτάνουσιν οἱ περὶ μόνων τῶν γεννηθέντων ἀκούοντες· ἄμεινον γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρων ἡγεῖσθαι λελέχθαι τὸν λόγον. ὅτι δὲ τοῖς ἑτέροις μαρτυρεῖ τὰ ἐφεξῆς εἰρημένα μικρὸν ὕστερον ἐπιδείξομεν, ὅταν ἐκείνην ἐξηγώμεθα τὴν ῥῆσιν.

β'.

*Ὁκόσοι ἐκ γενεῆς κυλλοὶ γίνονται.*

Τὴν ἐπὶ τὰ ἔξω διαστροφὴν τοῦ σκέλους αὐτὸς ἔμπροσθεν ὠνόμασε κύλλωσιν, ἐφ' ἧς ἔφη συμβαίνειν ῥέπειν ἔσω τὸν πόδα. ἄρθρα δὲ ποδὸς εἶπεν, ἐπειδὴ πλείω τὸν ἀριθμόν εἰσι γιγνόμενα μὲν ἅπαντα κατὰ τὰς κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσεις, οὐ μὴν ἑνὸς ὀστοῦ τὴν διάρθρωσιν ἔσχετο πρὸς αὐτόν· ἡ μὲν γὰρ περόνη κατὰ τὸ ἔξω μέρος, ἡ δὲ κνήμη κατὰ τὸ ἔνδον ἑκατέρα μεγάλαις ἀποφύσεσιν αὐτὸν περιλαμβάνει, τὸ δὲ πρόσω μέρος αὐτοῦ περιφερὲς ὄν, οἷον κεφαλήν τινα ἔχει πεφυκυῖαν ἐπ' αὐχένι περιλαμβα-

illi procul dubio errant, qui accipiunt in iis tantum qui in utero sunt. Satius enim est ad utrosque orationem referre. Praeterea quae sequuntur cum aliis facere paullo post demonstrabimus, ubi eum locum aperiemus.

II.

*Quibus a primo natali die crus varum est.*

Crus varum, id est in exteriorem partem conversum: supra etiam nuncupavit κυλλὸν, ubi spectare intro pedem ait. Dixit autem pedis articulos, quoniam plures numero sunt, omnes juxta tali commissuram siti, cum quo non unum os tantum committitur. Sura enim ab exteriori parte, ab interiori tibia, utraque magno processu complectitur talum, cujus pars prior quae rotunda est et quasi caput habet rotundum cervici superimpositum a cavo

νομένην ὑπὸ κοιλότητος ὀστοῦ τοῦ καλουμένου σκαφοειδοῦς καὶ κατὰ ταύτην γε μάλιστα τὴν διάρθρωσιν ἀνατείνεσθαί τε σιμουμένῳ τῷ ποδὶ καὶ πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν ἀπάγεσθαι συμβαίνει· καὶ μὴν κἀκ τῶν κάτω μὲν ὁ ἀστράγαλος πρὸς τὴν πτέρναν διαρθροῦται, καθ' ὃν εἴρηται τρόπον ἐν τῷ περὶ ὀστῶν ὑπομνήματι καὶ γεγυμνάσθαι συνεβούλευσα τὸν μέλλοντα ταῖσδε ταῖς ἐξηγήσεσιν ὁμιλέειν. ἀλλ' αἵ γε κυλλώσεις τοῦ ποδὸς μάλιστα γίνονται πρὸς τὴν ἔξω χώραν ἀφικνουμένης τῆς κνήμης ὡς αἰωρεῖσθαί τε καὶ ἀστήρικτον κρέμασθαι τὴν κάτω τῆς περόνης ἐπίφυσιν, ἣ περιλαμβάνει τὸν ἀστράγαλον ἔξωθεν.

γ'.

*Τὰ πλεῖστα τούτων ἰήσιμά ἐστιν, ἢν μὴ πάνυ ἡ ἔκκλισις εἴη ἢ καὶ προαυξέων γεγονότων ἤδη παιδίων ξυμβῇ· ἄριστον μὲν οὖν ὡς τάχιστα ἰητρεύειν τὰ τοιαῦτα πρὶν πάνυ μεγάλην τὴν ἔνδειαν τῶν ὀστέων ἐν τῷ ποδὶ γενέσθαι, πρίν τε πάνυ μεγάλην τὴν ἔνδειαν τῶν σαρκῶν τῶν κατὰ τὴν κνήμην εἶναι.*

excipitur illius offis quod fcaphae fimilitudinem refert, qua parte commiffurae pes potiffimum et furfum extenditur, quum fimus efficitur et in pofteriorem partem ducitur; fed et ab inferiori parte talus cum calce committitur, quomodo in libro de offibus explanavimus, in exerceri juffimus eum qui debeat in his expofitionibus verfari. Verum pes tunc potiffimum varus redditur, quum tibia in exteriorem partem crevit, fic ut inferior furae proceffus, quo talum ab exteriori parte complectitur fine ulla fultura fupendatur.

III.

*Plerique fanabiles funt, nifi ita magnus exceffus fit aut pueris jam adultioribus res indicat. Commodiffimum itaque his eft celerrime fubvenire, antequam et pedis offium et carnis in crure magna admodum defectio fequatur.*

*Προαυξίων λέγει τῶν ἐπὶ πλέον ηὐξημένων, ὧν οὐχ ὁμοίως ἐστὶν ἀνάπλαστος τῶν ὀστῶν οὐσία, καθάπερ τῶν βρεφῶν διὰ μαλακότητα· πρόδηλον ἐκ τοῦδε περὶ τῶν ἤδη γεγονότων αὐτὸν διαλέγεσθαι· εἰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἔτι κυουμένων οὐχ ὁμοίως δῆλον, ἀλλὰ πολλάκις τε διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἐμνημόνευσε καὶ τοῖς κυουμένοις ἐξαρθρήματα γίγνεσθαι.*

δ'.

*Τρόπος μὲν οὖν κυλλώσιος οὐχ εἷς, ἀλλὰ πλείονες. τὰ πλεῖστα μὲν οὐκ ἐξηρθρηκότα παντάπασιν, ἀλλὰ δι' ἔθος σχήματος ἔν τινι ἀπολήψει τοῦ ποδὸς κεκυλλωμένα.*

[431] *Ὡς τὸ πολὺ μὲν ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον διαφερόντων, ὑπὲρ οὗπερ ἂν ἑκάστοτε τύχῃ διαλεγόμενος, εἴωθεν ἐπιφέρειν τρόπος ὄνομα. δύναταί γε μὴν νῦν καὶ περὶ τῆς γενέσεως τῶν κυλλωμάτων λέγειν, ὅτι κατὰ πολλοὺς γίνεται τρόπους· καὶ γὰρ τὸ ἐπιφερόμενον ἀμφοτέροις μαρτυρεῖ*

Adultiores vocat eos qui plurimum increverunt, quorum offa non aeque tractari et componi poffunt, atque infantium propter mollitiem. Hinc itaque colligitur Hippocratem de iis agere qui nati jam funt; at loquaturne de illis qui in utero funt, non fimiliter manifeftum eft, fed in fuperioribus faepius retulit in utero matris articulos luxari.

IV.

*Modus ergo ejus vitii, fub quo pes varus fit non fimplex eft, fed multiplex. Plerumque autem varus redditur, non quod articulus ex toto luxatus fuerit, fed quod pes confueverit re aliqua exceptus figurari.*

Modum *τρόπον* dixit, quod verbum plerumque mutuari folet, quum de unoquoque eorum loquitur quae inter fe differunt fingula; fed nunc agere poteft qua ratione pes varus fiat, quod multis modis accidit. Namque id quod fubjicitur utramque fententiam comprobat quum ait:

λεγόντος αὐτοῦ, τὰ πλεῖστα μὲν οὐκ ἐξηρθρηκότα παντάπασιν, ἀλλὰ δι' ἔθος σχήματος ἔν τινι ἀπολήψει τοῦ ποδὸς κεκυλλωμένα. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ φάναι, μὴ ἐξηρθρηκότα τελέως ἕνα τινὰ τρόπον ἐδήλωσε τοῦ πάθους. ἐκ δὲ τοῦ δι' ἔθος σχήματος ἁπαλά τε ὄντα καὶ οἷον κηροειδῆ τὰ τῶν βρεφῶν ὀστᾶ διαστρέφεσθαι μοχθηρῶς ὑπὸ τῶν τροφῶν σχηματιζόμενα κατατιθεμένων ἐν τοῖς λίχνοις παρεστραμμένα πως ἢ καὶ περιηγμένα πλέοσιν ἐπιβλήμασιν ἢ θλώμενα πρός τινων, ὑφ' ὧν ἁπάντων αἱ διαστροφαὶ γίνονται.

ε'.

*Προσέχειν δὲ τῇ ἰητρείῃ. τοῖσι δὲ χρὴ ἀπωθέειν μὲν καὶ κατορθοῦν τῆς κνήμης τὸ κατὰ τὸ σφυρὸν ὀστέον τὸ ἔξωθεν ἐς τὸ εἴσω μέρος, ἀντωθέειν δὲ ἐς τὸ ἔξω μέρος τὸ τῆς περόνης, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν, ὅπως ἀλλήλοις ἀπαντήσῃ τὰ ὀστέα τὰ ἐξίσχοντα, κατὰ μέσον δὲ καὶ πλάγιον τὸν πόδα. τοὺς δ' αὖ δακτύλους ἀθρόους ξὺν*

plerumque autem varus efficitur, non quod articulus ex toto luxatus fuerit, fed quod pes confueverit re aliqua exceptus figurari. Nam quum inquit, non quod articulus ex toto luxatus fuerit, unum quendam vitii modum expreffit; quum vero dixit, fed quod pes confueverit re aliqua exceptus figurari, unde is fiat oftendit. Neque alienum eft depravari tenera et veluti cerea infantium offa prave a nutricibus figurata, quum in cunis collocantur quodammodo contorta vel pluribus velamentis involuta vel fic ut a quibusdam etiam urgeantur, a quibus omnibus depravationes fiunt.

V.

*Haec autem in curatione animadvertenda funt. Os cruris quod ad talos exftat ab exteriori parte in interiorem propellendum dirigendumque eft; calx contra e regione ejus in exteriorem repellendus, ut offa quae excefferunt inter fe concurrant et in medio et a latere pedis, digi-*

τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ ἐς τὸ εἴσω μέρος ἐγκλίνειν καὶ περιαναγκάζειν οὕτως.

---

*Αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν εἶπεν· ἡ δὲ κνήμη δύο ὀστέα ἐστὶ, πῇ μὲν συχνῷ λεπτότερον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, πῇ δὲ οὐ πολλῷ λεπτότερον, ἀλλὰ τοῖς τε μετ᾽ αὐτὸν εἴθισθη τὸ ἔξωθεν ὀνομάζειν περόνην. ταύτην οὖν ὠθεῖν ἔσω κελεύει καὶ τοῦτο πράττοντα τὴν πτέρναν ἀντωθεῖν ἐκτὸς καὶ μάλιστα αὐτῆς τὸ κατὰ τὴν ἴξιν, ὅπερ δηλοῖ τὴν εὐθυωρίαν, ὡς πρὸς τὴν κνήμην δηλονότι τὴν ἐν τῷ κατὰ φύσιν ἐπικειμένην αὐτῇ. πολλάκις δ᾽ ἔμπροσθεν ἤδη περὶ τοιούτου τρόπου τῆς ἐμβολῆς εἶπεν ἁπάντων ὄντων κοινοῦ. χρὴ γὰρ τὸ μὲν ἐξέχοντος τοῦ κατὰ φύσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν χώραν ἐπαναγαγεῖν, ὅπως ἀλλήλοις ἀπαντήσῃ τὰ ὀστᾶ. τὰ δ᾽ ἐφεξῆς εἰρημένα περὶ τῆς διαπλάσεως αὐτῶν ἱκανῶς ἐστι σαφῆ τοῖς μεμνημένοις ὧν τ᾽ ἔμπροσθεν εἰς τοῦτο τὸ βιβλίον εἴπομεν ἐξηγούμενοι καὶ ὧν ἔτι τούτου πρότερον εἰς*

*tique omnes una cum pollice repellente in interiorem partem inclinandi atque ita cogendi ſunt.*

---

Scribit ipſe in libro de fracturis: crus binis oſſibus continetur, quorum alterum altero tenuius eſt ab una parte multo, paullo ab altera. Solent autem recentiores hoc os quod ab exteriori parte ſitum eſt Graece nominare *περόνην*. Jubet igitur ut illud in interiorem partem cogatur, ſimulque calx repellatur in exteriorem idque praeſertim ex calce, quod e regione eſt cruris videlicet quod ſuper ipſum naturaliter ſitum eſt. De hac autem reſtituendi ratione antea ſaepius mentionem fecit quae omnium communis eſt: ſiquidem neceſſe eſt quod naturali ſede exceſſit in priſtinum locum propellere et quod ſubjectum eſt in contrariam partem adducere ut oſſa inter ſe concurrant. Quae ſubjicit de ipſis dirigendis evidentiſſima ſunt iis qui in memoria habeant, quae ſuperius diximus in expoſitione hujus libri et ante ejus qui de

τὸ περὶ ἀγμῶν. εἰ δέ τι παρεμπίπτοι δοκοῦν ἀσαφέστερον εἰρῆσθαι, περὶ μόνου τούτου ποιήσομαι τὸν λόγον.

---

στ'.

*Ἐπιδεῖν δὲ κηρωτῇ ἐῤῥητινωμένῃ εὖ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσι, μὴ ὀλίγοισι μηδὲ ἄγαν πιέζοντα.*

---

[432] (643) Τοῖς διαπλασσομένοις μέρεσιν ἐπιτήδειός ἐστι τὴν ῥητίνην ἔχουσα κηρωτὴ, διότι συνέχεται μᾶλλον τῷ δέρματι καὶ τὰ ὀθόνια καὶ ξηραίνεται μᾶλλον τὰ σώματα. ἐκ μὲν οὖν τοῦ συνέχεσθαι τὸ φυλάττεσθαι τὴν διάπλασιν ἀμετακίνητον ὑπάρξει τοῖς θεραπευομένοις μορίοις, ἐκ δὲ τοῦ ξηραίνεσθαι τὸ πήγνυσθαί τε καὶ κρατύνεσθαι. τοῦτο δ' αὐτὸ μόνιμον αὐτοῖς φυλάξει τὴν διάπλασιν. ὀθονίοις δὲ χρῆσθαι κελεύει μαλθακοῖς μὲν διὰ τὴν μαλθακότητα τῶν σωμάτων, ἣν ἐκ τῆς ἡλικίας ἔχει τὰ βρέφη. περιβεβλημένοις δὲ ἀτρέμα φυλαττόμενος τὴν ἐκ τῆς βιαίας περιβολῆς θλῖψιν αὐτῶν καὶ μάλισθ' ὅταν ἐπὶ μα-

fracturis eſt. Si quid autem occurrat quod obſcurius videatur, illud dumtaxat enodabimus.

---

VI.

*Deligare item convenit adhibito cerato quod reſinam copioſe acceperit et ſaſciis mollibus non parvis neque admodum arctatis.*

---

Partibus compoſitis aptatur ceratum quod reſinam acceperit, quoniam faſciae cuti melius inhaerent et partes corporis magis ſiccantur; ex eo quod faſciae inhaerent ſequitur ut partes quae curantur immobiles ut compoſitae ſunt ſerventur; ex eo quod partes ſiccantur ut ſpiſſentur et confirmentur, quae res etiam compoſita fideliter tuetur. Porro autem faſcias molles adhibet ob corporum mollitiem quae infantium corporibus propter aetatem ineſt, quas leniter adſtringit cavens ne vehementer arctatae comprimant, praecipue quum corpora mollia ſint. Sed

λακῶν γίνωνται σωμάτων. ὅτι δὲ ἧττον πιέζεσθαι κελεύει, διὰ τοῦτο πλέοσι χρῆσθαι τοῖς ὀθονίοις ἀξιοῖ· τὴν γὰρ ἀσφάλειαν τῆς ἐπιδέσεως ἔφασκεν ἢ πίεσιν ἢ πλῆθος τῶν ὀθονίων γίγνεσθαι.

ζ'.

*Οὕτω δὲ τὰς περιαγωγὰς ποιέεσθαι τῆς ἐπιδέσιος, ὥσπερ καὶ τῇσι χερσὶν ἡ κατόρθωσις ἦν τοῦ ποδὸς, ὅκως ὁ ποὺς ὀλίγον μᾶλλον ἐς τὸ βλαισσὸν ῥέπων φαίνηται.*

Καὶ τοῦτο κοινὸν ἁπάσης ἐπανορθώσεως ἄρθρων τε καὶ καταγμάτων ἐστὶ παράγγελμα πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ παρῃνημένον. οὐ βούλεται γὰρ ἐν ταῖς ἐπανορθώσεσι τὰ διαπλαττόμενα πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἀκριβῶς ἀχθέντα καταλιπεῖν αὐτόθι. κελεύει μὲν περιβάλλειν ὀλίγον ὅτι ὡς ἐκ τούτου τὴν πολυχρόνιον αὐτῶν ῥοπὴν ἐπὶ τὴν διαστροφὴν ἀντισπῶντες ἐν τῷ μέσῳ καταστήσωμεν, ὅπερ ἦν τὸ κατὰ φύσιν ἀκριβῶς. εἰ γὰρ ἐν τούτῳ διαπλάττοντες καταλεί-

quia minus adſtringit, idcirco imperat ut plures faſciae injiciantur: ſcripſit enim, vinculi firmitatem vel preſſu comparari vel numero faſciarum.

VII.

*Non ſecus autem circumagenda faſcia eſt, quam ſi pes manibus dirigendus ſit ut paullo magis valgus appareat.*

Hoc item praeceptum communiter ad luxata fractaque omnia pertinet, quod ſaepius ab ipſo memoriae proditur. Non enim vult in dirigendo, quae compoſita ſunt in naturalem ſedem exquiſite reſtituta ita relinqui, ſed paullo ultra compelli, ut ad contrarium ejus loci in quem diu perverſa ſpectarunt a nobis impulſa conſiſtant in medio quod prorſus ſecundum naturam fuit: nam ſi collocata in hoc demitterentur, ad diuturnam depravationem

πομεν, ἐπὶ τὴν πολυχρόνιον διαστροφὴν ὑποῤῥεῖ τὰ μόρια. δῆλον δ' ὅτι καὶ τοῦτο παράγγελμα ἐν τῷ γενικωτάτῳ πάντων ὑποπέπτωκε θεραπευτικῷ σκοπῷ, καθ' ὃν ἔφασκε τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰήματα εἶναι, μήτε τὰ κατεψυγμένα θερμαινόντων ἡμῶν τῇ μετρίᾳ θερμασίᾳ, μήτε τὰ θερμαινόμενα μετρίως ψυχόντων, ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἐπέκεινα τῆς μεσότητος εἰς τἀναντία προχωρούντων, ὅσον ἀπεχώρησεν αὐτῆς τὸ πάθος ἐπὶ θάτερον· καὶ νῦν οὖν ἐπεὶ μὲν πάθος ἡ ἡ κύλλωσις ἐναντία βλαισσώσει διὰ πάντων τῷ λόγῳ, τὸ κῶλον ὁ Ἱπποκράτης πρὸς τὸ βλαισσὸν ἀξιοῖ ῥέπειν ἐπέκεινα δηλονότι τῶν κατὰ φύσιν ἀκριβῶς ὄντων.

---

η'.

*Ἴχνος δέ τι ποιέεσθαι ἢ δέρματος μὴ ἄγαν σκληροῦ μολυβδίνου.*

---

Καὶ τοῦθ' ἕνεκα τοῦ μονίμου τῆς ἐπιδέσεως ἐπιτεχνᾶται. διὰ τοῦτο δ' οὖν καὶ προσκαταδεῖν αὐτὸ κελεύει τῇ

redirent. Conftat autem praeceptum hoc ad id confilium pertinere quod in curando maxime commune eft, in quo contraria contrariorum effe praefidia docuit. Quum nec refrigerata moderate calefaciamus nec calefacta moderate refrigeremus, fed eatenus a medio in contrariam partem recedamus, quatenus in alteram morbus receffit. Nunc quia pes varus eft, cui vitio contrarium id eft fub quo valgus efficitur, idcirco Hippocrates jubet ut dum componitur in valgum convertatur fcilicet ultra fedem prorfus naturalem.

---

VIII.

*Solea item conficienda eft aut ex pelle non multum dura aut ex plumbo.*

---

Hoc etiam ad ftabiliendam juncturam molitur: quamobrem jubet ipfum poftremum omnium fuper juncturam

ἐπιδέσει πάντων ὕστατον, ὅπως ἐκείνην τε συνέχῃ πᾶσαν αὐτόν τε μὴ θλίβῃ τὸν χρῶτα. τοῦτο δὲ ἐδήλωσε τῇ προκειμένῃ ῥήσει γράψας ἐφεξῆς τήνδε.

θ'.

[433] *Προσεπιδεῖν δὲ μὴ πρὸς τὸν χρῶτα τιθέντα, ἀλλ' ὅταν ἤδη τοῖσιν ὑστάτοισιν ὀθονίοισι μέλλῃς ἐπιδέειν. Ὅταν δὲ ἤδη ἐπιδεδεμένος ἔῃ, ἑνός τινος τῶν ὀθονίων χρὴ, οἷσιν ἐπιδέεται, τὴν ἀρχὴν προσράψαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ ποδὸς ἐπιδέσματα κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ μικροῦ δακτύλου, ἔπειτα ἐς τὸ ἄνω τείνοντα, ὅκως ἂν δοκέῃ μετρίως ἔχειν, περιβάλλειν ἄνωθεν τῆς γαστροκνημίης, ὡς μόνιμον ᾖ κατατεταγμένον οὕτως. ἁπλῷ δὲ λόγῳ ὥσπερ κηροπλαστέοντα χρὴ ἐς τὴν φύσιν τὴν δικαίην ἄγειν καὶ τὰ ἐκκεκλιμένα καὶ τὰ συντεταμένα τὴν φύσιν καὶ τῇσι χερσὶν οὕτω διορθοῦντα καὶ τῇ ἐπιδέσει ὡσαύτως. προσάγειν δὲ οὐ βιαίως, ἀλλὰ παρηγορικῶς.*

Ἐκ τοῦ κατὰ τὸν μικρὸν δάκτυλον χωρίου, τουτέστι τῶν ἐκτὸς τοῦ ποδὸς τὴν ἄρτησιν ποιεῖται πρὸς τὴν γα-

devinciri, ut eam totam contineat et carnem ipfam non comprimat, id quod fequentibus expreffit, inquit enim.

IX.

*Alligandaque non ut cuti infidat, fed quum poftrema lintea circumdantur. Ubi jam alligaveris caput unius ex fafciis quibus vincitur e regione minimi digiti adfuendum eft illis fafciis quae fub pede funt, ut dum moderate fe habere videatur fafcia furfum ducta circa pofteriorem cruris partem quae carnofa eft volvatur, atque ita, firmiter maneat. Sed ut uno verbo dicam quafi ceram fingamus, debemus et manibus in naturalem fedem compellere et vinculo fimiliter non magna vi, fed leniter adducere.*

E regione minimi digiti, hoc eft ab exteriori parte pedis fafciam appendit, quam attrahit ad pofteriorem par-

σιροκνημίαν, ἐπειδὴ κεκυλλωμένον πόδα θεραπεύει, βεβλαισσωμένον δ' εἴπερ ἐθεράπευε, πάλιν ἂν ἐποίησε τὴν ἀνάρτησιν. ἐπὶ τἀναντία γὰρ χρὴ περιῤῥέειν τὸν πόδα τῇ διαστροφῇ ὡς τὰ μὲν εἰς τὴν ἔξω χώραν διεστραμμένα εἰς τὴν ἐντὸς ἐπιστρέψαι, τὰ δ' ἔσω τὴν μετάστασιν πεποιημένα καὶ ταῦτα πρὸς τὸν ἐναντίον ἀπάγειν τόπον.

ι'.

*Προσράπτειν δὲ τὰ ὀθόνια, ὅκως ἂν ξυμφέρῃ τὰς ἀναλήψιας ποιέεσθαι. ἀλλὰ γὰρ ἄλλης τῶν χωλωμάτων δέεται ἀναλήψιος.*

Ὅπερ ἀρτίως ἐγὼ προειρήκειν αὐτὸς ἐν τῷ λόγῳ διῆλθεν, ἄλλα ἄλλης τῶν χωλωμάτων δεῖσθαι λέγων ἀναλήψεως, τὰ μὲν κεκυλλωμένα δῆλον ὅτι τῆς ἔσω μὲν προσαγούσης τὸ τῆς κνήμης πέρας, ἔξω δὲ τὸν πόδα, τὰ δὲ βεβλαισσωμένα τῆς ἔξω μὲν τὴν κνήμην, ἔσω δὲ τὸν πόδα, καὶ τὰ μὲν ἐπ' ὀλίγον ἑκάτερον πεπονθότα μετρίως ἀντισπᾶν ἐπὶ τὴν

tem cruris quae carnofa prominet, quandoquidem pedi varo medetur; quod fi valgum curaret, ab altera parte fafciae caput affueret, quoniam inclinare pedem oportet in contrariam partem atque convertitur, fic ut quae extra fpectant compellantur intro, quae intro fimiliter in contrariam regionem cogantur.

X.

*Affuendae autem fafciae funt, ut quomodo opus eft fufpendantur: alia enim depravatio aliam fufpendendi viam poftulat.*

Quod ergo nuper pofui, ipfe nunc declarat aliis depravationibus alias fufpendendi rationes accommodari. Conftat autem ubi pes in interiorem partem fpectet, ita fufpendendum effe ut extremum crus in interiorem partem compellatur, pes in exteriorem; ubi pes in exteriorem inclinatur, ita ut crus in exteriorem, pes in interiorem urgeatur; ubi in utramvis partem paullum excelle-

ἐναντίαν χώραν ποιούμενον τὴν ἀνάληψιν, τὰ δὲ ἐπὶ πλέον ἀποκεχωρηκότα σφοδρότερον ἀντιτείνοντα· διὰ τοῦτο καὶ κοινὸν ἐπὶ πασῶν τῶν διαστροφῶν ὄνομα νῦν εἶπε τὸ χώλωμα.

---

ιά.

*Ὑποδημάτιον δὲ ποιέεσθαι μολύβδινον ἔξωθεν τῆς ἐπιδέσιος ἐπιδεδεμένον, οἷον αἱ Χῖαι κρηπῖδες ῥυθμὸν εἶχον, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῦ δεῖ, ἤν τις ὀρθῶς μὲν τῇσι χερσὶ διορθώσῃ, ὀρθῶς δὲ τοῖσιν ὀθονίοισιν ἐπιδέῃ, ὀρθῶς δὲ καὶ τὰς ἀναλήψιας ποιοῖτο. ἡ μὲν οὖν ἴησις αὕτη, καὶ οὔτε τομῆς οὔτε καύσιος οὐδὲν δεῖ οὐδ' ἄλλης ποικιλίης. θᾶσσον γὰρ ἐνακούει τὰ τοιαῦτα τῆς ἰητρείης ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο. προσνικᾷν μέντοι χρὴ τῷ χρόνῳ, ἕως ἂν αὐξηθῇ τὸ σῶμα ἐν τοῖσι δικαίοισι σχήμασιν.*

---

[434] Ὁποῖον μὲν ῥυθμὸν εἶχον αἱ Χῖαι κρηπῖδες οὐχ οἷόν τε γνῶναι σαφές· οὐδὲ γὰρ κατ' αὐτὸν ἔτι τὸν

rit, appensa fascia moderate in contrariam partem cogi debet; qui longe a naturali situ recessit validius repellendus est. Ideo depravationem quam χώλωμα dixit commune nomen omnium pravitatum accipito.

---

XI.

*Calcei vero e plumbo instruantur, qui super juncturam obligentur ad eam formam quam Chiae crepidae habebant; quibus opus non est si quis manibus recte componat, recte item fasciis alliget, recte suspendat. Curatio igitur haec neque sectionem, neque ustionem, neque aliam varietatem requirit; celerius enim opinione hujusmodi vitia curationi cedunt, tempore tamen superanda sunt, dum corpus justo habitu increscat.*

---

Quaenam fuerit Chiae crepidae forma non satis patet, quoniam neque Hippocratis saeculo in usu erat; atque

Ἱπποκράτην ἐσώζετο. διὰ τοῦτο γοῦν εἶπεν, οἷς αἱ Χῖαι κρηπῖδες ῥυθμὸν εἶχον, δυνάμενος εἰπεῖν ἔχουσιν. εὔδηλον δ' ὅτι τὸ συνέχον μὲν ἀκριβῶς τὸν πόδα, μὴ θλῖβον δὲ τὸν χρῶτα τοῖς διαπλασσομένοις παιδίοις ἐπιτηδειότατόν ἐστιν ὑπόδημα, ὥστε πρὸς τούτους ἀποβλέποντι τοὺς σκοποὺς καὶ νῦν ἂν δύναιντο ποιεῖν ὑπόδημα χρήσιμον ἄνευ τοῦ ζητεῖν (644) ὁποῖαί τινες ἦσαν αἱ Χῖαι κρηπῖδες.

---

ιβ'.

*Ὅταν δὲ ἐς ὑποδήματος λόγον εἴη, ἀρβύλαι ἐπιτηδειόταται αἱ πηλοπατίδες καλεόμεναι.*

---

Εἰς ὑποδήματος ἥξει λόγον τὸ θεραπευόμενον παιδίον, ὅταν τε τὸ κατορθούμενον μόριον ὑγιὲς ᾖ καὶ τηλικοῦτον ὅταν ἐν τῷ τέως αὐξηθὲν γένηται καὶ μηκέτι μαλακὴν αὐτῶν τῶν ὀστῶν τὴν οὐσίαν εἶναι. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπιτρέψαι χρὴ πρότερον αὐτὸ βαδίζειν, ἵνα μὴ πάλιν ἐπὶ τὴν ἔμπροσθεν διαστροφὴν ἐπανέλθῃ τὸ μόριον. ὅταν δ' ἀβλαβῶς

idcirco inquit, ad eam formam quam Chiae crepidae habebant; quum potuiffet dicere habent. Conftat autem infantibus quum diriguntur id calceamenti genus maxime idoneum effe, quod ad unguen pedem excipit et carnem non comprimit. Ad quam rem fpectantes parere nunc idoneum calciamentum poterimus, quamvis cujusmodi Chiae crepidae fuerunt non requiramus.

---

XII.

*Ubi autem ad calceos veniatur, aptiffimi funt qui per loca luto plena geftari folent πηλοπατίδες nuncupantur.*

---

Veniunt ad calceos pueri qui curantur, quum pars quae dirigitur confirmata fuerit et aliquid increverit atque offa ipfa non amplius mollia fint. Nam nec permittendum eft ut prius inambulent, ne pars ad priorem depravationem iterum revertatur; at ubi tuto ingredi poffunt,

δύναται βαδίζειν, ἀρβύλας ὑποδεῖν αὐτῷ προσήκει. κοῖλον δ' ἐστὶν ὑπόδημα τοῦτο καὶ περιεσφιγμένον ἀκριβῶς τῷ ὅλῳ ποδὶ μέχρι τῶν σφυρῶν. εὔδηλον δ' ὅτι τοιοῦτόν ἐστι κἀξ ὧν ἐπήνεγκεν αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης εἰπὼν, αὐτὰς πηλοβατίδας ὀνομάζεσθαι. τοῦτο γὰρ γέγονε τὸ ὄνομα, εἰ μὲν διὰ τοῦ π γράφοιτο πηλοπατίδας διὰ τὸ πατεῖσθαι τὸν πηλὸν ὑπ' αὐτῶν, εἰ δὲ διὰ τοῦ β πηλοβατίδας, ἐπειδὰν βαίνειν ἀσφαλῶς ἐν πηλῷ δυνατόν ἐστι τοῖς ὑποδεδεμένοις τοιοῦτον ὑπόδημα.

ιγ'.

*Τοῦτο γὰρ ὑποδημάτων ἥκιστα κρατέεται ὑπὸ τοῦ ποδὸς, ἀλλὰ κρατέει μᾶλλον.*

Ἄλλως ἄλλος ἄνθρωπος εἴθισταί τε καὶ πέφυκε βαδίζειν, ὁ μέν τις ὀρθῶς ἀκριβῶς ἔχων, ὁ δ' εἴσω μᾶλλον ἢ ἔξω ῥέποντα τὸν πόδα, καὶ τινὲς μὲν αὐτῷ τῷ στήθει, τι-

calceis utantur licet quos Hippocrates ἀρβύλας appellat. Est autem calceamenti genus cavum quod arcte pedem universum exquisite usque ad talos complectitur. Manifestum est autem ejusmodi esse, ex eo quod Hippocrates subjicit quum inquit, πηλοπατίδες nuncupantur, hoc enim nomen inventum est; quodsi per π scribatur πηλοπατίδες, ductum erit a luto quod πηλὸς Graece dicitur, quum ab ipsis lutum calcetur. *Calcari* enim πατεῖσθαι dicunt, si per β πηλοβατίδες a luto similiter et a verbo ambulare, quod βαίνειν dicunt, quum qui iis utantur tuto in luto ambulent.

XIII.

*Namque hoc calceamenti genus a pede minime coercetur, sed magis ipsum coercet.*

Et natura et usu alius homo alio modo inambulat: alius enim pede prorsus erecto, alius in interiorem partem inclinato, alius in exteriorem; atque insuper alius

νὲς δὲ τῇ πτέρνῃ βαίνουσι μᾶλλον, τινὲς δὲ ὁμαλῶς ὅλον στηρίζουσι. καὶ τοίνυν καὶ φαίνονται συνεξομοιοῦντες ἀεὶ τῷ τρόπῳ τῆς βαδίσεως οἱ ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα τῶν ὑποδημάτων, ὅσα μήτε βαθέα μήτ' ἀκριβῶς ἐστι περιεσφιγμένα τῷ ποδὶ, καί σοι θεασαμένῳ τι τῶν τοιούτων ὑποδημάτων ἔνεστιν ἐξ αὐτῶν λογίσασθαι, πῶς χρώμενος αὐτοῖς βαδίζει. τὸ μὲν γὰρ ὀρθὸν καὶ μηδαμόσε ῥέπον, ἀλλ' οἷον ὁ σκυτοτόμος ἐποίησε αὐτὸ, τοιοῦτον διαμένον, ὀρθὸν σημαίνει τίθεσθαι τὸν πόδα τοῦ [435] χρωμένου· τὸ δ' ἔσω νενευκὸς ἢ ἔξωθεν τὸν χρώμενον ἐνταῦθα ῥέπειν τὸν πόδα κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐνδείκνυται, καθάπερ γε καὶ τὸ πρόσω μᾶλλον ἢ ὀπίσω νενευκὸς ἢ κατὰ τὴν πτέρναν ἢ τὸ τοῦ ποδὸς στῆθος ἐκτετραμμένους ἔχοιτος ἥλους ἢ ἐκ τῶν ἔξω μερῶν ἢ ἐκ τῶν ἔνδον ἐπὶ καινὰ δηλοῖ ῥέπειν ἐν τῇ βαδίσει τὸν πόδα. τὸ τοίνυν τοιοῦτον ὑπόδημα κρατεῖσθαί φησιν ὑπὸ τοῦ ποδὸς ὁ Ἱπποκράτης, ὅπερ ἐστὶ νικᾶσθαι, τὸ δ' ἐναντίον αὐτοῦ τὸ διαμένον ἀῤῥεπὲς ἔμπαλιν τούτῳ κρατεῖν αὐτὸ τὸν πόδα ἀναγκάζον ὀρθόν τε καὶ ἀῤῥεπῆ τίθεσθαι

planta jam alius calce magis ingreditur, alius aeque toti pedi infidit; quin et calcei videntur femper in ambulandi modo fimiles reddi, ubi neque alti fint, neque exquifite pedem comprehendant. Quorum calceorum fi quem intuearis, conjicere licet quomodo ingrediatur qui illis utitur: calceus enim rectus et in neutram partem inclinans, fed talis permanens qualis ftructus eft a futore hominem recto pede ingredi denunciat; fed fi vel intro vel extra fpectet, inambulantis pedem converti in eam partem demonftrat. Idem evenit ubi calceus vel in pofteriorem vel in priorem partem vergit. Non fecus etiam clavi ubi attriti magis fint vel ad calcem vel ad plantam vel ad exteriorem partem vel ad interiorem indicio funt ambulantis pedes in eas partes converti. Hunc igitur calceum Hippocrates coërceri ait a pede, hoc eft fuperari; ficut a contrario qui rectus fervatur et in neutram partem declinat, coërceri pedem cogique rectum ac fine inclinatione

κατὰ τῆς γῆς· κεφάλαιον δὲ τῆς τούτου κατασκευῆς ἐστιν ἐσφίγχθαι τε περὶ ὅλον ἀκριβῶς τὸν πόδα καὶ βάθος ἔχειν δαψιλές. ἐσφίγχθαι δ' ἀδύνατον μὴ πολυσχιδὲς γινόμενον, ὥστε καὶ οἱ κυνηγέται δι' αὐτὸ τοῦτο τοιούτοις ὑποδήμασι χρῶνται, πηδᾷν καὶ τρέχειν ἀναγκαζόμενοι δι' ἀνωμάλων χωρίων. ἐν οἷς ἐὰν μὴ συνηρμοσμένον ᾖ ἀκριβῶς τῷ χρωτὶ τὸ ὑπόδημα, στρέμματά τε καὶ τίλματα γίγνεται κατά τε τὰ σφυρὰ καὶ τοὺς πόδας.

### ιδ'.

*Ἐπιτήδειος δὲ καὶ ὁ Κρητικὸς τρόπος τῶν ὑποδημάτων.*

Ἔτι καὶ νῦν οὗτος ἀσκεῖται κατὰ τὴν ἡμετέραν Ἀσίαν καὶ κατὰ τὴν Κρήτην οὐχ ἥκιστα μέχρι κνήμης μέσος ἀνήκων. ἔστι δ' ἱκανῶς ὑπ' αὐτοῦ πολυσχιδές τι δέρμα καθ' ἑκάτερον τὸ μέρος ἀριστερόν τε καὶ δεξιὸν ἴσον ἐντεταμένον τε καὶ ἰδίᾳ συντετρημένον ἐπὶ τοῖς πέρασιν, ὡς ἱμάντι διεκβαλλομένων τῶν τρημάτων συνάγεσθαι κατ' ἄλληλα τὰ τεταγμένα τοῦ δέρματος τμήματα. πρόδηλον οὖν ὅτι συνέ-

terrae insidere. Caput autem hujus structurae, id est ut calceus universum pedem arcte contineat et abunde altus sit. Arcte autem complecti pedem non potest, nisi multis locis findatur. Quamobrem venatores hujusmodi calceis induuntur, quum per inaequalia loca et saltare et currere necesse habeant, in quibus obtorquentur convelluntur que juxta talos, nisi calcei ex toto cuti haereant.

### XIV.

*Idonea item est ratio calceamenti Cretensis.*

In Asia nostra et non minus in Creta nunc calceamenta in usu sunt quae ad medium usque crus pertinent, in quibus fissa pellis est multis locis et ab utraque parte dextra scilicet et sinistra aequaliter extenta; extremis partibus foramina habet, per quae trajectum lorum partes pellis incisas inter se contrahat. In aperto autem est

χει τε καὶ σφίγγει τὸν πόδα, μετὰ τῆς κατὰ φύσιν διαρθρώσεως ὅλης ἀκριβῶς τὸ τοιοῦτον ὑπόδημα. χρῶνται δὲ αὐτῷ μάλιστα παρ' ἡμῖν οἱ κυνηγέται θηρεύοντες, ἐπειδή περ ἐν τραχέσι καὶ ἀνωμάλοις χωρίοις ἀναγκάζονται πολλάκις οὐ τρέχειν μόνον, ἀλλὰ καὶ πηδᾷν· ἡ δ' αὐτὴ καὶ τοὺς Κρῆτας αἰτία τοιούτοις ὑποδήμασι χρῆσθαι ἔπεισε, διά τε τὰ μεγέθη τῶν ὀρῶν τῶν ἐν τῇ νήσῳ καὶ τὰς τραχύτητας.

ιε'.

Ὁκόσοισι δ' ἂν κνήμης ὀστέα ἐξαρθρήσαντα καὶ ἕλκος ποιήσαντα τελείως ἐξίσχῃ τὰ παρὰ τὸν πόδα ἄρθρα, εἴτε εἴσω ῥεύσαντα, εἴτε μέντοι καὶ ἔξω, τὰ τοιαῦτα μὴ ἐμβάλλειν, ἀλλ' ἐᾷν τὸν βουλόμενον τῶν ἰητρῶν ἐμβαλεῖν. σαφέως γὰρ εἰδέναι, ὅτι ἀποθανεῖται, ἐὰν ἐμβληθέντα ἐμμείνῃ καὶ ἡ ζωὴ δὲ ὀλιγήμερος τούτοισι γενήσεται· ὀλίγοι γὰρ αὐτῶν τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ὑπερβάλλοιεν, σπασμὸς γὰρ ὁ κτείνων ἐστίν.

hujusmodi calceis pedem cum universa commissura quae ad talos est contineri atque adstringi. His autem utuntur apud nos venatores potissimum, quum feras sectantur: quandoquidem in asperis atque inaequalibus locis non solum currere, sed saltare etiam coguntur. Eadem causa Cretenses ad talium calceorum usum impulit ob vastos insulae montes atque asperitatem.

XV.

*Ubicunque cruris ossibus luxatis accedente vulnere articuli qui ad pedem sunt sive in interiorem, sive in exteriorem partem penitus excedant reponendi non sunt; sed sinendum est ut cui placet medico, eos reponat. Scire enim convenit, ubi repositi serventur hominem decedere paucisque diebus vitam trahere; nam pauci septimum diem excedunt, quum nervorum distensione absumantur.*

[436] Ἐμβάλλειν μὲν ὀστᾶ λέγει τὰ τῆς περόνης καὶ τὰ τῆς ὁμωνύμως παντὶ τῷ μορίῳ ὀνομαζομένης κνήμης. ἐξίσχει δὲ ταῦτα καὶ γυμνοῦται τοῦ χρωτὸς ἐν ἑκατέρᾳ τῇ διαρθρώσει τῆς κνήμης, ἥν τε πρὸς τὸν πόδα καὶ τὸν μηρὸν ποιεῖται. περὶ πρώτης οὖν διαλέγεται τῆς πρὸς τὸν πόδα διαρθρώσεως, ἀξιῶν ὅταν ἐνταῦθα τὸ τῆς κνήμης ὀστοῦν ἐξαρθρήσῃ, γυμνωθὲν ἀφίστασθαι τῆς ἐμβολῆς διὰ τὸν ἐπιγιγνόμενον σπασμόν. εἴρηται δὲ ἤδη περὶ τούτου κἀν τῷ περὶ τῶν ἀγμῶν, ὅτι συμβαίνει κατὰ τὰς τοιαύτας διαθέσεις τὸν μέντοι διασπᾶσθαι τῶν μυῶν, τὸν δὲ συνέρχεσθαι καὶ σώζειν τὴν ἕνωσιν, ἀνασπασθέντων οὖν αὐτῶν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἔλαττον γίγνεται τὸ κῶλον ὅλον ἀκολουθεῖ τε καὶ συνανασπώμενον τοῖς μυσίν. ἐὰν δή τις κατατείνας ἐμβάλῃ τὸ ἐξέχον ὀστοῦν, ἅμα μὲν ἡ κατάτασις αὕτη βλάβην οὐ σμικρὰν ἐργάσεται τοῖς μυσὶν, ἅμα δὲ καὶ τὸ μῆκος τοῦ κώλου συναποτεῖνον αὐτοὺς ὀδυνήσει σφοδρῶς καὶ κατὰ τοῦτο μεγάλοιν μὲν ὄντων τῶν μυῶν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθήσει σπασμός. εἰ δὲ μικροὶ τύχοιεν ὄντες οἷοι κατὰ τοὺς

Offa κνήμης, id eft cruris furam intelligit ac tibiam, quae κνήμη Graece dicitur et cognominis eft cum eo toto quod inter genu et pedem eft. Nudantur autem haec et cute excedunt ad utramque cruris commiffuram cum pede fcilicet et cum femore. Ante igitur tractat de commiffura cruris cum pede imperans ut ubi tibiae os luxatum nudetur a reponendo caveamus, propterea quod nervorum diftenfio superveniat. Quod ubi incidat, dictum eft in opere de fracturis mufculos alios convelli, alios contineri et continuatos fervari. Ubi ergo ad fuum initium contrahantur, univerfum membrum brevius redditur; fequitur enim quum a mufculis attrahitur. Quare fi quis extendens os exftans reponat, mufculi et ipfa intenfione non mediocriter laedentur et longitudine membri fimul diftenti dolorem fentient intolerabilem. Atque idcirco quum mufculi grandes fint, nervorum diftenfionem fequi neceffe erit: nam et ubi exigui effent, quemadmodum in digitis,

δακτύλους εἰσὶν, οὐδ᾽ οὕτω μὲν ἀκίνδυνον ἔσται, σὺν ἀκριβείᾳ δὲ πολλῇ τῆς ὅλης θεραπείας οἱ πολλοὶ τῶν τοιούτων διασώζονται. τὸ μὲν οὖν εἰς τὴν θεραπείαν χρήσιμον εἴρηταί μοι. λογικὸν δέ τι ζήτημά ἐστι κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον οὐδὲν οὔτ᾽ ὠφελοῦν οὔτε βλάπτον τὴν θεραπείαν ἐπισκεπτομένων ἡμῶν, διὰ τί προσέθηκε τοῖς τῆς κνήμης ὀστοῖς τὰ ἐξαρθρήσαντα· τῶν γὰρ ἐμβαινόντων ταῖς κοιλότησιν οὐ περιλαμβανόντων ταῖς ἐξοχαῖς πάθος εἶναί φησι τὸ ἐξάρθρημα. καὶ γὰρ καὶ καλεῖ αὐτὸς ἄρθρα ταῦτα, καθότι δέδεικται πολλάκις ἔμπροσθεν. οὐκ οὖν δέδεικται, φασὶ, τὴν κνήμην ἐξαρ- (645) θρεῖν λέγειν, ἀλλὰ τὸν ἀστράγαλον. ῥητέον οὖν πρὸς τὰ τοιαῦτα ζητοῦντας ὃ καὶ ἔμπροσθεν ἤδη μοι λέλεκται, τοῦ σημᾶναι τὸ λεγόμενον πρᾶγμα μόνον φροντίζειν τὸν Ἱπποκράτην, καθάπερ καὶ ὁ Πλάτων ἡμᾶς τε ποιεῖν ἀξιοῖ τοῦτο καὶ πρῶτον αὐτὸς πράττει. δέδεικται δ᾽ ἡμῖν ἑτέρωθι, ὅτι οἱ παλαιοὶ πάντες οὐκ ἄλλον ἢ τοῦτον εἶχον τὸν σκοπόν. μόνος γὰρ φαίνεται Πρόδικος ἐζηλωκέναι αὐτὴν ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίαν, ὡς

neque fic res periculo vacaret. Multi tamen ex his ob fummam in curatione diligentiam fervantur. Hactenus quod curationi utile erat. Supereft quaeftio quaedam ad loquutionem fpectans, quae curationi non prodeft aut officit, ut fi requirant aliqui cur Hippocrates de cruris offibus ἐξαρθρεῖν, id eft luxari dixerit, quum id vitium effe eorum offium affirmet quae in cavis fe infinuant, non eorum quae proceffus accipiunt: hos enim vocat ἄρθρα, id eft articulos, ut ante faepius oftendimus. Non debuit igitur, inquiunt, dicere ἐξαρθρεῖν de crure, fed de talo. Iis qui haec requirunt refpondendum eft id quod in prioribus faepenumero diximus, Hippocratem eo tantum intendere ut propofitam rem exprimat, quod ipfe Plato et praecipit et primus exfequitur. Alibi autem demonftravimus veteres non alio quam huc fpectaffe: folus enim Prodicus ftuduiffe videtur tenui huic nominum inquifitioni,

*εἰώθασι προσαγορεύειν οἱ τὰ Προδίκου ζηλώσαντες. ὅτι δὲ οὐδὲν ἡ σαφήνεια τῆς διηγήσεως βλάπτεται, δῆλόν ἐστιν ἐξ αὐτῆς τῆς ῥήσεως εἰπόντος τοῦ Ἱπποκράτους, οἷσι δ' ἂν κνήμης ὀστέα ἐξαρθρήσαντα τελέως ἐξίσχῃ τὰ παρὰ τὸν πόδα ἄρθρα· καὶ γὰρ ἐὰν ὀλίγον ἄρῃς τὸ ἐξαρθρήσαντα, δῆλόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὥστε τοῦτο τοὔνομα προσέθηκεν Ἱπποκράτης, μηδὲν ὅλως τὴν τοιαύτην μικρολογίαν, ἣν οἱ ζητοῦντες ἐπὶ τὸ πολὺ πάντες ἀδύνατοι λέγειν εἰσίν. οἱ δέ γε δύναμιν ἔχοντες ἑρμηνευτικὴν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἑρμηνείας ἀποβλέποντες οὐδὲ παρακολουθοῦσι τοῖς κατὰ μέρος ὀνόμασιν, ἀλλ' ἐπιῤῥέουσιν αὐτοῖς χρῶνται κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων συνήθειαν. ὁ γοῦν Ἱπποκράτης ἔοικε νῦν ἐννοήσας, ὅτι ἐξίσχει τῆς διαρθρώσεως τὰ τῆς κνήμης ὀστᾶ διαπείραντα τὸ δέρμα τὴν ἑρμηνείαν οὕτως ποιήσασθαι. τὸ γὰρ ἐξέχον καὶ προκύπτον ἐπὶ πολὺ τῆς διαρθρώσεως ἐξηρθρηκέναι λέγων ἄν τις ἐναργέστερον ἑρμηνεύσειε καὶ τῇ τοῦ πράγματος φαντασίᾳ προσάγοι τὸν ἀκούοντα.*

---

quam qui Prodicum fequuntur folent exquifitam diligentiam nuncupare. Hippocratem vero nihil obfcurius rem expreffiffe, ex verbis ejus aperte confpicitur quum inquit: ubicunque cruris offibus luxatis articulis qui ad pedem funt penitus excedunt. Nam fi omnino dempferis verbum luxatis, apertum eft quod proponitur. Sed Hippocrates hoc adjecit nihil refpiciens ad tenuem hujusmodi nominum inquifitionem, cui qui ftudent plerumque non funt eloquentes. Nam qui dicendi facultatem habent ad vim enunciationis refpicientes verba fingula non attendunt, fed Graecorum more illis utuntur quorum copiam habent. Quomodo videtur nunc Hippocrates loqui volens, offa cruris a commiffura recedentia cute excedere. Si quis enim id quod exftat et extra commiffuram valde prominet luxatum dicat, clarius rem exponet auditoremque imagine rei docebit.

---

ιστ΄.

[437] Ἀτὰρ καὶ γαγγραινοῦσθαι ἱκνέεται κνήμην καὶ τὸν πόδα· ταῦτα βεβαίως εἰδέναι χρὴ οὕτως ἐσόμενα.

Καὶ τὸ τῆς γαγγραίνης πάθημα παραγίνεσθαί φησιν αὐτοῖς ἐμβληθέντων τῶν ἐξεχόντων ὀστῶν παρὰ τῷ μεγέθει δηλονότι τῆς φλεγμονῆς. ὅταν γοῦν ὑπὲρ τὰ πάθη τὰ φλεγμαίνοντα τό τ᾽ ἐρυθρὸν τῆς φλεγμονῆς ἀπόλλυται, πελιδνῶν γιγνομένων τῶν σωμάτων, ἥ τε ὀδύνη μεμειῶσθαι δοκεῖ, διότι καὶ ἡ αἴσθησις ἐναρκώθη, καὶ ὅταν γε τελέως ἀναίσθητα γένωνται τὰ οὕτως πάσχοντα σώματα, τὸ πάθος οὐκέτι γάγγραιναν, ἀλλὰ σφάκελον ὀνομάζουσι. μεταξὺ γὰρ τούτου τοῦ σφακέλου καὶ τῆς μεγάλης φλεγμονῆς ἐστιν ἡ γάγγραινα, τοσοῦτον χεῖρον τῆς τηλικαύτης φλεγμονῆς ὅσον μετριώτερον τοῦ σφακέλου. φθορὰ γάρ οὗτός ἐστι τῆς ὅλης οὐσίας τοῦ σφακελίσαντος μέλους, ὥστε οὐδ᾽ ἂν ἰήσαιτό τις αὐτὸν ἤδη συνιστάμενον, ἀλλ᾽ ἔτ᾽ ἀρχόμενον, ὅπερ οὐδὲ σφάκελός ἐστιν ὄντως, ἀλλὰ γάγγραινα μεγάλη πλησίον ἥκουσα σφα-

XVI.

*Pedem infuper et crus gangraena prehendit, quae fic futura effe certum fcire convenit.*

Gangraenam quoque his fupervenire ait ob inflammationis fcilicet magnitudinem, ubi excedentia offa recondita fuerint. Inflammatae ergo partes, quum rubor inflammationis recedit, lividae evadunt minuique dolor videtur, eo quod fenfus torpeat; fed ubi quae fic affectae funt ex toto fentiendi facultate carent, Graece id vitium non amplius gangraena, fed fphacelus vocatur. Inter hunc autem et magnam inflammationem media gangraena eft, quae tanto gravior ejusmodi inflammatione eft, quanto levior fphacelo: fub hoc enim natura membri univerfa corrumpitur, idemque ubi jam haeret curationem non admittit, fed folum a principio, quum nondum fphacelus eft, fed magna gangraena fphacelo vicina. Verum abuti-

κέλου. καταχρώμεθα δ' οὖν ἐνίοτε τοῖς τῶν παρακειμένων παθῶν ὀνόμασι ἐπὶ τῶν ἀφικνουμένων μὲν εἰς αὐτὰ, μηδέπω δὲ ἐχόντων τὴν ἐκείνων ἰδέαν τε καὶ φύσιν. οὕτως οὖν καὶ τὴν μεγίστην φλεγμονὴν, ὅταν μήτε τὴν εὔχροιαν διασώζῃ τὴν ἑαυτῆς μήτε τὴν ὀδύνην, ἐνίοτε γάγγραιναν ὀνομάζομεν, μηδέπω μὲν οὖσαν ἀκριβῶς γάγγραιναν, εἰ δ' ἀμεληθείη, μικρὸν ὕστερον ἐσομένην.

ιζ'.

*Καὶ οὐκ ἄν μοι δοκέῃ οὔτ' ἐλλέβορος ὠφελήσειν αὐθήμερόν τε δοθεὶς καὶ αὖθις πινόμενος, ἄγχιστα δὲ εἴπερ τι τοιοῦτον, οὐ μέντοι οὐδὲ τοῦτο δοκέω· ἢν δὲ μὴ ἐμβληθῇ, μηδὲ ἀπ' ἀρχῆς, μηδὲ εἰσπειρηθῇ ἐμβάλλειν, περιγίνονται οἱ πλεῖστοι αὐτῶν.*

Περὶ τῆς τοῦ ἐλλεβόρου χρήσεως ἐπὶ τῶν τοιούτων παθῶν εἴρηταί μοι διὰ τῶν εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνημάτων.

mur interdum vicinorum affectuum nominibus ad eos significandos qui ad hos accedunt, quamquam nondum ex toto ipforum fpeciem et naturam habent. Sic igitur et ingentem inflammationem, quum non amplius fuum colorem tuetur dolorique eft, interdum nominare gangraenam confuevimus, quae quamvis gangraena nondum penitus fit, futura tamen eft paullo poft, fi negligatur.

XVII.

*Nec mihi etiam videtur idoneum effe veratrum eodem die datum et rurfus epotum, fed ut quodvis tale ad idoneum proxime accedere, cui tamen confido. Quodfi neque ab initio reponantur, neque tentet aliquis ea reponere, plerosque fe explicare manifeftum eft.*

Tractavimus de ufu veratri ad ejusmodi vitia in commentariis in librum de fracturis.

ιη'.

*Χρὴ δὲ ἡρμόσθαι μὲν τὴν κνήμην καὶ τὸν πόδα οὕτως, ὡς αὐτὸς ἐθέλει.*

*Ἡρμόσθαι μὲν τὴν κνήμην καὶ τὸν πόδα τὸ ἀσφαλῶς ἐστιν ἐστηρίχθαι. τούτου δὲ στοχαζόμενόν σε κελεύει τὸ ἀνωδυνώτατον αἱρεῖσθαι σχῆμα τῷ κάμνοντι· τὸ γὰρ, ὡς αὐτὸς ἐθέλει ὁ κάμνων, τοῦτον ἔχει τὸν σκοπόν.*

ιθ'.

[438] *Μοῦνον δὲ μὴ ἀπαιωρευμένα, μηδὲ κεκινευμένα ἔστω.*

*Τὸ μὲν μὴ κεκινευμένα δυνάμει προείρητο κἀν τῷ ἡρμόσθαι· τοῦτο γάρ ἐστιν αὐτὸ τὸ ἡρμόσθαι τὸ ἐστηρίχθαι οὕτω κατὰ πᾶν μέλος τὸ κῶλον, ὡς μηδαμόθι δύνασθαι κινεῖσθαι. τὸ δὲ μὴ ἀπαιωρευμένα καλῶς προσέθηκεν. εἰρηκὼς γὰρ ὅτι περ ἂν εὐφορώτατον ᾖ τῷ κάμνοντι σχῆμα, τοῦθ' ἡμᾶς αἱρεῖσθαι, τῶν σχημάτων δ' ἕν τι τὸ κατάῤ-*

XVIII.

*Fulcire autem crus et pedem oportet eo modo quo ipſe velit.*

Fulcire crus et pedem *ἡρμόσθαι* dixit, hoc eſt ſtabiliter collocare. Quo ſpectans imperat, ut membrum figuremus, quemadmodum maxime cubantem juvat. Nam, quod ait, eo modo quo ipſe aeger velit, huc evadit.

XIX.

*Tantum ne dependeant, neve moveantur.*

Ejus quod nunc ait, neve moveantur, vim ante propoſuit, quum fulcire praecepit, quod ſignificavit verbo *ἡρμόσθαι*. Neque enim aliud eſt fulcire membrum, quam ab omni parte ſtabiliter collocare, ſic ut nullo pacto moveri poſſit. Recte autem adjecit ne dependeant. Praefatus enim continendum a nobis membrum, quemadmodum cubantem juvat, non ignorans contineri membrum poſſe

ῥοπον ἐπιστάμενος ἀξιοῖ τοῦτο φυλάττεσθαι, διότι ῥευματίζεσθαι τὰ πεπονθότα φλεγμονῆς αἴτιον γίγνεται. μεμνήμεθα δήπου κατὰ τὴν ἔμπροσθεν διδασκαλίαν εἰρημένου ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ σκέλος σχήματος, ὡς ἄκρον τὸν πόδα βραχεῖ τινι τῆς ἀκριβεστάτης εὐθύτητος ὑψηλότερον εἶναι προσήκει. νῦν οὖν ἔοικε συγχωρεῖν τοῖς κάμνουσι χρῆσθαι τῷ κατ' εὐθεῖαν. ὄντων γὰρ τριῶν τῶν πάντων, τοῦ τε καταῤῥόπου τε καὶ τοῦ ἰσοῤῥόπου καὶ τρίτου ἀναῤῥόπου συγχωρῶν ὡς ἂν ὁ κάμνων ἐθέλῃ σχηματίζεσθαι τὸ σκέλος, ἄνευ τοῦ καταῤῥόπου προστίθησιν. ἔμπροσθεν δ' ἐκέλευε μόνῳ χρῆσθαι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ κατ' εὐθυωρίαν. εὔδηλον οὖν ἐστιν, ὅτι μάλιστα φροντίζει κατὰ τὰς τοιαύτας διαθέσεις ἀνωδυνίας φόβῳ σπασμοῦ. τοῦτον γὰρ ἐν τοῖς νευρώδεσι μορίοις, αἱ ὀδύναι μάλιστα ἐργάζονται, ὥστ' εἴγε μήτε ψύχοιτο τὰ οὕτω πεπονθότα μήτ' ὀδυνῷτο, σπασμὸν αὐτοῖς ἐπιγενέσθαι ἀδύνατόν ἐστι.

---

etiam dependens, edicit ut ejusmodi habitum vitemus, quum ad affectum locum materiam concitet, quae caufa inflammationis eft. Meminiftis quidem ejus quod narravit in fuperiori opere de crure figurando, ubi extenfum pedem collocari voluit paullo fublimiorem quam ut exquifite rectus fervaretur; nunc vero permittere aegris videtur, ut ipfum rectum habeant. Nam quum tribus modis figurari poffit, dependens, rectus ac tertio in fuperiorem partem fpectans, permittit aegrotanti, ut quo pacto velit, crus figuret, modo non dependeat; fed antea praeceperat ut fublimiorem dumtaxat contineret. Perfpicuum itaque eft Hippocratem in hujusmodi affectibus eo potiffimum incumbere, ut dolor vitetur veritus, ne fequatur nervorum diftenfio, quam in nervofis partibus dolor maxime infert. Quamobrem fi quae hoc modo vitiata funt, neque refrigerentur, neque dolore tententur, nervorum diftenfione prehendi minime poffunt.

---

κ'.

*Καὶ ἰητρεύειν δὲ πισσηρῇ καὶ σπλήνεσιν οἰνηροῖσιν ὀλίγοισι μὴ ἄγαν ψυχροῖσι. ψῦχος γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι σπασμὸν ἐπικαλέεται.*

---

*Καὶ περὶ τῶν τοιούτων ἤδη μοι λέλεκται, θεραπευούσης μὲν τῆς πισσηρᾶς κηρωτῆς τὰ ἕλκη, τοῦ δ' οἴνου καὶ μάλιστα, ὡς αὐτὸς ἐδίδαξε, μέλανός τε ὄντος καὶ αὐστηροῦ διαφυλάττοντος ἀφλέγμαντα τὰ πεπονθότα μέρη. περὶ δὲ τοῦ φεύγειν χρῆναι τὸ ψῦχος, ὡς σπασμῶδες, ἴσως μὲν ἐπὶ τῶν σαρκωδῶν μερῶν ἔδει τινὸς ἐξηγήσεως, ἐπὶ δὲ τῶν νεύρων ἄντικρυς δῆλον· ἀμφότερον γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει καὶ τὸ ψύχεσθαι ῥᾳδίως, ἅτε φύσει ψυχροῖς οὖσι καὶ ἀναίμοις καὶ τὸ παθοῦσιν εἰς σπασμὸν ἥκειν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄλλο τι δύναται σπασθῆναι μέρος ἄνευ τοῦ συμπαθῆσαι τὰ νεῦρα· καὶ μὴν δὴ καὶ ὅτι νευρώδεις τε τῶν ἄλλων μερῶν εἰσιν αἱ διαρθρώσεις πρόδηλον. οἱ γάρ τοι μύες ἐν αὐτοῖς εἰς τένοντα τελευτῶσιν ἀποτιθέμενοι τὰς σάρκας, ἃς ἐν τοῖς ἄλ-*

XX.

*Mederique cerato quod picem habeat, paucis pannis ex vino madentibus non valde frigidis, quandoquidem frigus in his nervorum distensionem concitat.*

---

De his quoque jam loquuti fumus. Nam ceratum quod picem habeat ulceribus accommodatur; vinum, praefertimque, ut ipfe docuit, nigrum et aufterum affectas partes inflammari non patitur. Quod autem inquit fugiendum effe frigus quum nervorum diftenfionem efficiat, in carnofis partibus forte aliqua expofitione indiget. In nervis evidentiffimum eft quibus utrumque ineft: nam et facile refrigerantur, ut qui natura frigidi fint atque exfangues; et quum laeduntur, in diftenfionem incidunt; quum neque in alia parte diftenfio incidere poffit, nifi nervi afficiantur. Commiffuras vero inter alias partes maxime nervofas effe manifeftum eft, in quibus mufculi pofita carne quam in aliis fuis partibus habebant in chor-

Xx 2

λοις ἑαυτῶν μέρεσιν εἶχον, (646) ὥστε μᾶλλον ζητητέον ἐστὶ, διὰ τί χρῆ- [439] ται ψυχρῷ μετρίως τῷ οἴνῳ· χρῆναι γὰρ οὐδὲ μετρίως ψυχρὸν προσφέρειν, ἀλλὰ θερμόν. ἔστι δὲ καὶ ὁ περὶ τούτου λόγος τοιόσδε· τῶν ἡλκωμένων μορίων ὁ μέντοι σκοπὸς τῆς ἰατρικῆς ἐστιν ἐν τῷ μὴ φλεγμῆναι. τοῦτο δὲ ἔσται μηδεμιᾶς ὑγρότητος ἐπιῤῥεούσης μορίῳ τῷ πεπονθότι, οὐκ ἐπιῤῥυήσεται δὲ ψυχόντων ἡμῶν αὐτό· τὰ γὰρ θερμαίνοντα καὶ ὑγραίνοντα εἰ τῷ σώματι προσφέρεται, παραχρῆμα μὲν ἐρυθρότερον ἐργάζεται τοῦτο, μικρὸν ὕστερον δὲ καὶ εἰς ὄγκον ἐξαίρει, καίτοι καὶ ἄλλην παραπλησίαν φλεγμονὴν καὶ περὶ αὐτὸ διάθεσιν ἐργάζεται. τὰ δὲ ψύχοντα τοὐναντίον ἅπαντα οὐ μόνον οὐδεμίαν ἐπικαλεῖται τοῖς ψυχομένοις μέρεσιν ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑγρότητα περιττὴν, ἀλλὰ καὶ τὰς περιεχομένας ἐν αὐτοῖς ἐκθλίβει τε καὶ ὠθεῖ πρὸς τὰ πλησιάζοντα μόρια· διττὰ δ' ἐστὶ τὰ ψύχοντα· τὰ μὲν τῇ πρὸς τὴν ἀφὴν ποιότητι προσφάτῳ, τὰ δὲ τῇ συμφύτῳ δυνάμει, τὰ δὲ τὰ στύφοντά ἐστι ψυχρὰ, καθάπερ ἐδείξαμεν ἐν τῇ περὶ τῶν ἁπλῶν φαρμάκων

das degenerant. Quare magis inquirendum eſt, cur utatur modice frigido, quum non mediocriter frigidum, ſed calidum adhibendum videatur, cujus ratio ſic habet. In curantis partibus exulceratis propoſitum eſt ut ab inflammatione defendantur. Defendentur autem, ſi nullus humor ad eas concurret, quam rem eas refrigerando conſequemur. Nam ſi admoveantur quae calidum et humidum corpus efficiunt, ſtatim rubicundius, paullo poſt tumidius ipſum exhibebunt et in alium affectum inflammationi ſimilem compellent. Contraria omnia praeſtant quae refrigerant, quum non modo nihil humoris a ſuperioribus partibus ad refrigeratum locum concitent, ſed quod in eo ſubſiſtit exprimant et ad proximas partes depellant. Eſt autem refrigerantium duplex genus, quaedam adventitia qualitate tactu frigida ſentiuntur, quaedam innatam refrigerandi facultatem habent. Adſtringentia quidem frigida ſunt, ſicut in opere de ſimplicium medicamentorum facul-

πραγματείᾳ· καὶ τὸ λοιπὸν γένος τῶν ψυχόντων ἀπὸ τούτων διώρισται, μήκωνος ὀπὸς καὶ μανδραγόρου χυλὸς καὶ κώνειον, ὅσα τ᾽ ἄλλα τὴν ψῦξιν ἔχει σὺν ὑγρότητι. αὐστηρὰ γὰρ πάντα γεώδη τὴν ψῦξιν ἔχειν ἐδείκνυτο. λέλεκται δὲ οὐκ ὀλίγα περὶ τῆς τῶν τοιούτων φαρμάκων χρήσεως κἀν τοῖς τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασιν, ὥσπερ γε κἀν τοῖς περὶ τῶν ἑλκῶν Ἱπποκράτους ὑπομνήμασι. πρὸς δὲ τὸν ἐνεστῶτα λόγον ἀρκεῖ γιγνώσκειν τοσοῦτον, ὡς ἡ μὲν τῶν ὑγρῶν καὶ ψυχρῶν φαρμάκων δύναμις εἰς τὸ βάθος ὅλον ἐνδύεται τῶν σωμάτων, οἷς ἂν πλησιάζῃ καὶ διὰ ταχέων αὐτὰ καταψύχει πλέον ἢ δεῖται ναρκοῦντα τὴν διοικοῦσαν τὰ σώματα δύναμιν. ὅσα δὲ γεώδη τὴν ψῦξιν ἔχει, ταῦτ᾽ ἐπιτηδειότατα, δι᾽ ὧν εἴρηκα πραγμάτων, ἐδείχθη πρὸς ἀπόκρισιν ἐπιῤῥεόντων χυμῶν. κατὰ τοῦτο τοιγαροῦν αὐτὰ προσφέρομεν, ἐπεὶ καὶ τὸ θερμὸν ἐπισπᾶται πρὸς ἑαυτὸ τοὺς χυμούς. διὰ τοῦτο καὶ τῇ προσφάτῳ ποιότητι ψυχρὰ προσφέρομεν, μὴ ὅτι θερμαινόντων αὐτά. νῦν οὖν ὁ Ἱπποκρά-

tate demonſtravimus, ubi reliquum genus refrigerantium ab his deducitur; ad hoc ſpectat papaveris lacryma, mandragorae ſuccus, cicuta et cetera quae madefaciunt ſimul et refrigerant. Namque auſtera omnia terrenam naturam habent cum facultate refrigerandi. De uſu autem horum medicamentorum non pauca ſcripſimus in eo volumine, quod eſt de ratione curandi nec non in commentariis in librum Hippocratis de ulceribus. Sed quod ad hunc locum pertinet, id noviſſe abunde eſt quod madefacientium et refrigerantium medicamentorum vis penetrat omnino ad altiores partes eorum corporum, quibus admovetur citoque ipſas ultra debitum refrigerat, torporemque affert potentiae corpora adminiſtranti. Quae vero cum refrigerandi vi terrenam naturam habent, ut oſtenſum eſt in libris quos commemoravi, ad confluentes ſuccos depellendos maxime aptantur, atque hac de cauſa illis utimur. Sed quia calor ad ſe humores concitat, ideo adventitia qualitate frigida admovemus, neque illa calefacimus. Nunc

της ὅσον μὲν ἐπὶ τῇ διαθέσει τῶν ἡλκωμένων μορίων ἐχρῆτο ἂν αὐτοῖς τοῖς ψυχροῖς, ὥσπερ κἀπὶ τῶν ἄλλων τραυμάτων· ὅσον δ' ἐπὶ τῷ φοβεῖσθαι τὸν διὰ τὴν ψῦξιν εἰωθότα γίγνεσθαι σπασμὸν, οὐ τολμᾷ τελέως ἐψυγμένου χρῆσθαι καὶ διὰ τοῦτο προσέθηκε τῷ περὶ αὐτῶν λόγῳ τὸ μὴ ἄγαν ψυχροῖσιν.

κα'.

*Ἐπιτήδεια δὲ καὶ φύλλα τεύτλων ἢ βηχίου ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ ἡμίεφθα ἐπιτεθέντα ἰητρεύειν ἐπί τε τὸ ἕλκος ἐπί τε τὰ περιέχοντα.*

Ποία τίς ἐστι καὶ τὸ βήχιον ἐπιτηδεία πρὸς τὰ παρόντα διὰ τὸ ξηραίνειν μετρίως, οὗ χρήζειν ἐδείχθη τὰ ἕλκη πάντα. περὶ δὲ τοῦ μέλανος οἴνου καὶ αὐστηροῦ λέλεκταί μοι κἀν τοῖς περὶ ἀγμῶν ὑπομνήμασιν, ὅτι τὸ μὲν ἀποκρούεσθαι τοῖς ἄλλοις οἴνοις ὁμοίως ἔχει. παχυμερέ-

vero quod fpectat ad exulceratarum partium affectum, Hippocrates frigidis uteretur, quemadmodum et in aliis vulneribus; fed quatenus nervorum diftenfionem timet quam afferre frigus folet, veretur ex toto frigida imponere atque idcirco adjecit, quum de his loquitur non valde frigidis.

XXI.

*Recte etiam folia betae vel tuffilaginis vel cujuspiam alterius talis in vino nigro auftero femicocta, ulceri atque adjectis partibus imponuntur.*

Tuffilago herba quaedam eft propofito affectui falutaris, quum modice ficcet id quod in omnibus ulceribus requiri demonftravimus. De vino autem nigro atque auftero loquuti fumus in commentariis in librum de fracturis. Hoc repellendi facultatem habet fimiliter ut alia vina

στερος δὲ ὑπάρχων αὐτῶν [440] οὐ δάκνει τὰ ἡλκωμένα μόρια καὶ κατὰ τοῦτ᾽ ἔστιν αἱρετώτερος ἐκείνων.

---

κβ΄.

*Κηρωτῇ δὲ χλιερῇ ἐπιχρίειν αὐτὸ τὸ ἕλκος.*

---

Οὐχ ὡς ἕλκει συμφέρουσαν ἐπιδέδεικταί μοι αἱρεῖσθαι νῦν τὴν κηρωτὴν τὸ περὶ τῶν ἑλκῶν ἐξηγουμένῳ, φεύγων τὰ τοιαῦτα φάρμακα κωλύοντα τὴν κόλλησιν αὐτῶν, ἀλλ᾽ ὅτι νῦν οὐχ ἁπλῶς ὡς ἕλκος ἰᾶται τὸ ἕλκος, ὅτι μήτε κολλᾷν αὐτῷ πρόκειται, καθάπερ ἄλλα τὰ νεότρωτα. τὸν πρῶτον δ᾽ ἔχει σκοπὸν ἐν τῇ θεραπείᾳ μὴ σπασθῆναι τὸν ἄνθρωπον, δι᾽ ὧν οὐδ᾽ ἐμβάλλειν αἱρεῖται τὸ ἄρθρον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐᾶσαι χωλὸν αἰσχρῶς ἀποδειχθῆναι τὸ ἕλκος, οὔτ᾽ οὖν ἁπλῶς προσφέρει τὰ μαλθακώδη φάρμακα· καλεῖ γὰρ οὕτως αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ἑλκῶν αὐτὰ, καίτοι παρηγορικὰ τῶν φλεγμαινόντων ὄντα. κατ᾽ ἀρχὴν γὰρ οὕτω γεγονυίας φλε-

et quum craffiorum partium fit, quam ipfa exulceratas partes non mordet, ea de caufa praeftantius eft.

---

XXII.

*Tepido item cerato ulcus inungitur.*

---

Admovet nunc ceratum, non ut ulceri medeatur. Oftendimus enim in expofitione libri de ulceribus, vitari ab Hippocrate hujusmodi medicamenta quae ulcerum glutinationem prohibent; fed quoniam nunc ulceri, quatenus ulcus eft non fuccurrit, quum neque id glutinare propofitum fit, ficut alia recentia vulnera. Primum autem curationis confilium eo fpectat, ne homo nervorum diftenfione prehendatur. Quocirca neque reponendum articulum cenfet, fed magis permittendum, ut crus ex ulcere turpiter claudicet. Non tamen fimpliciter adhibet lenia medicamenta, quae vocat in libro de ulceribus μαλθακώδη, quamvis poffint inflammatas partes lenire. Primo enim

γμονῆς αὐτοῦ τοῦ μὴ γενέσθαι πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν φροντίζει καὶ διὰ τοῦτο χρῆται τοῖς ἀποκρουστικοῖς. οὔτ᾽ αὖ μόνοις τούτοις χρῆται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων διὰ τὸ σπασμοῦ δεδιώς, ἀλλ᾽ ἔστιν αὐτῷ μικτὸς ὁ τρόπος τῆς θεραπείας ἐπιπεπλεγμένων ἀλλήλοις τῶν ἐναντίων ταῖς δυνάμεσι φαρμάκων ἐν μέτρῳ προσήκοντι. φανεῖται δέ γε καὶ διὰ τῶν ἐφεξῆς γεγραμμένων τούτου στοχαζόμενος, οἷς ἤδη πρόσεχε τὸν νοῦν.

κγ'.

*Ἢν δὲ ἡ ὥρη χειμερινὴ ἔῃ καὶ ἔρια ῥυπαρὰ ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καταῤῥαίνοντα χλιεροῖσι ἄνωθεν ἐπιτέγγειν.*

Οὔτε χλιαροῖς ἐχρῆτο τοῖς φαρμάκοις, οὔθ᾽ ὅλως ἐμίγνυεν ἔλαιον, εἴπερ ὡς ἡλκωμένον ἁπλῶς ἐθεράπευε τὸ μόριον, ἀλλ᾽ ὅπερ ἔμπροσθεν ἔφην, ἐπειδὴ φοβεῖται τὸν σπασμὸν, ἔλαιόν τε μίγνυσι καὶ χλιαρὰ προσφέρει πάντα, μήθ᾽ ὡς πρὸς σπασμὸν ἱστάμενος μόνον· ἀποκεχώρηκε γὰρ ἂν

eo incumbit, ut inflammatio minime oriatur, atque idcirco repellentibus utitur; neque his rursus per se, quemadmodum in aliis casibus, timet enim nervorum distensionem; sed compositam curationis rationem indicat per medicamenta contrariae facultatis justo modo inter se mixta, quo maxime tendere in sequentibus videtur. Ad quae jam animum adjungito.

XXIII.

*Quodsi hibernum tempus fuerit, lana quoque succida madens ex vino atque oleo tepido imponenda est; et perfusione insuper utendum.*

Neque medicamenta tepida adhiberet, neque oleum prorsus adjiceret, si loco subveniret quasi simpliciter ulcerato, sed, quod supra retuli, veretur nervorum distensionem; atque ob eam rem oleum admiscet et tepida cuncta superimponit nec, ut qui tantum pugnet contra nervorum di-

Ed. Chart. XII. [440. 441.] Ed. Baf. V. (646.)

οὕτω τῆς κατὰ τὸ ἕλκος ἰάσεως· ἀλλὰ μηδὲ πρὸς ἐκεῖνο μόνον ἀποβλέπων. ἐν γὰρ τοῖς ἐπιπεπλεγμένοις πάθεσι ἐπιπλέκεσθαι δεῖ καὶ τὴν θεραπείαν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ ἔρια προσφέρειν κελεύει ῥυπαρὰ, τουτέστιν οἰσυπηρά. καλοῦσι γὰρ οὕτως αὐτὰ διὰ τὸν οἴσυπον, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο τὸ φάρμακον οὐχ ἁπλῆς ἐστι δυνάμεως, ὡς ἐδείκνυμεν ἐν τοῖς περὶ φαρμάκων, ἀλλὰ μικτῆς ἐξ ἐναντίων ποιοτήτων τε καὶ δυνάμεων τῆς τε στυφούσης καὶ τῆς θερμαινούσης χλιαρῶς. ἐπιτέγγειν δὲ, τουτέστιν ἐπιβρέχειν κελεύει τὰς τοιαύτας διαθέσεις οὐκ ἐν χειμῶνι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ θέρει δηλονότι. κοινὸν γὰρ τοῦτο κατὰ πάσης τῆς θεραπείας, ἧς εἶπεν, ἐπὶ τῇ τελευτῇ προσέθηκεν, οὐχ ὡς ἐν τῷ χειμῶνι μόνον δεομένων [441] τῶν τοιούτων διαθέσεων ὑγρότητος διηνεκοῦς, ἀλλὰ καὶ τῷ θέρει μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ. διότι καὶ μᾶλλόν γ' ἐν αὐτῷ ξηραίνεται τὰ περιβαλλόμενα τοῖς οὕτως ἔχουσιν ἔρια. καταντλεῖν μὲν οὖν ἀεὶ συνεχῶς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα κελεύει. τὸ καταντλούμενον δ' εἶναι χρὴ τοιοῦτον, οἷον ἐκέλευσε κατὰ τὴν πρώτην εὐθέως θεραπείαν προσφέρειν

ftenfionem, ulceris curationem relinquit; fed neque ad ulcus fpectat dumtaxat: mixti enim morbi mixta quoque praefidia exigunt. Quocirca praecipit ut lana fuccida inducatur, quam *οἰσυπηρὰν* dicunt, propterea quod oefypum habeat. Quandoquidem, ut in libro de fimplicium medicamentorum facultate oftendimus, hujus medicinae proprietas fimplex non eft, fed mixta ex contrariis qualitatibus ac viribus adftringendi fcilicet et modice calefaciendi. Perfundi autem voluit hos affectus non hieme tantum, fed aeftate etiam. Hoc fiquidem quod in fine fubdit commune eft totius propofitae curationis, quoniam hujusmodi affectus non hieme dumtaxat affiduam perfufionem requirunt, quum aeftate quoque magis eam poftulent, quam hieme, quo tunc his lana impofita magis ficcefcat. Imperat igitur ut haec omnia affidue perfundantur. Id vero quo perfundimus tale effe debet, quale in principio protinus orationis admoveri juffit, nempe vinum aeftate per

ἢ οἶνον μόνον, ὅταν ᾖ θέρους ἢ μετ' ἐλαίου κατὰ χειμῶνα δηλονότι καὶ μέντοι καὶ τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος ἐκ τῆς τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος εὑρήσεις κράσεως. ἡνίκα μὲν γὰρ ἱκανῶς ἐστι ψυχρὸς, αὐξήσεις τὴν θερμότητα τῶν ἐπαντλουμένων ὑγρῶν, ἡνίκα δὲ θερμὸς, ἐκλύσεις. οὐ γὰρ ὅλως ἧκεν ἐπὶ τὸ χρῆσθαι τῷ θερμῷ, διὰ τοῦτο καὶ τὴν ποσότητα τῆς θερμασίας ὑπαλλάξεις συνεπιτείνων τε καὶ συνεκλύων τῇ τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος κράσει. μεμνῆσθαι δ' ἐπὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων χρὴ τῶν εἰρημέ- (647) νων ὑπ' αὐτοῦ καθόλου καὶ μὴ πάντα ἐπὶ πᾶσιν ἀκούειν ἐθέλειν. τίνα δὲ ταῦτά ἐστιν; ἃ καὶ διὰ τῶν εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς ὑπομνημάτων ἠξίωσα μεμνῆσθαι καὶ δι' ἄλλων πολλῶν· καὶ ἐπειδὰν ἕν τι ῥηθῇ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὅσα τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν ἀναμιμνήσκεσθαι προσήκει καὶ νομίζειν ἐπὶ πάντων ἀκηκοέναι τὸν λόγον ὡς ἂν καὶ πάντων ὄντα κοινόν. οὕτω γοῦν καὶ νῦν αὐτὸς μὲν ὥρας χειμερινῆς ἐμνημόνευσε, σὺ δὲ καὶ χώρας καὶ ἡλικίας καὶ ἐθῶν τε καὶ φυσικῆς κράσεως σωμάτων ἀναμνησθήσῃ, χώρας μὲν

ſe, hieme cum oleo. Caloris autem modum conjicies ex temperamento aëris in quo vivimus; ubi enim valde frigidum fuerit, humoris qui perſunditur calorem augebis; ubi calidum, remittes. Ad calidi enim uſum nunquam venit, quocirca caloris modum augens atque remittens pro ambientis coeli temperamento variabis. In quibus omnibus meminiſſe debes eorum, quae in univerſum dixit nec omnia ubique velle percipere. At quaenam haec ſunt? nimirum ea quae in commentariis in eas ſententias Hippocratis, quae aphoriſmi inſcribuntur, et in aliis compluribus recenſenda duximus. Quorum ubi unum aliquid poſitum fuerit, omnium quae eandem vim habent meminiſſe oportet exiſtimareque ſermonem in omnibus accipiendum eſſe, quaſi omnium communis ſit. Sic igitur et nunc Hippocrates hiberni temporis meminit; tu vero regionem, aetatem, uſum, corporis naturam revocare in memoriam debes, nempe regionem frigidam, aetatem ſenilem, uſum

ψυχρᾶς, ἡλικίας δὲ πρεσβυτικῆς, ἐθῶν δὲ τῶν καταψυχόντων τὸ σῶμα καὶ φυσικῆς κράσεως τῆς ψυχροτέρας. ἅπαντα γὰρ ἐνδείκνυται ταῦτα τὴν αὐτὴν ἔνδειξιν τῇ πρὸς Ἱπποκράτους ὥρᾳ γεγραμμένῃ. ἀλλὰ καὶ ὥσπερ ἐν χειμῶνι πρὸς τὸ θερμότερον ὑπαλλάττει τὴν θεραπείαν, οὕτως ἐν θέρει κατὰ τοὐναντίον ἐπὶ τὸ ψυχρότερον ὑπαλλάξεις. ἀνάλογον δὲ τῷ θέρει κατὰ τὰς θερμὰς ἡλικίας τε καὶ χώρας ἔθη τε καὶ κράσεις σωμάτων. πάντων μὲν οὖν θερμαίνειν ἐνδεικνυμένων αὐξήσεις ἐπὶ τὸ θερμὸν ἅπασαν τὴν θεραπείαν, ἁπάντων δὲ ψύχειν ἐπὶ τὸ ψυχρόν· εἰ δὲ τὰ μὲν ἐπὶ τὸ θερμαίνειν γε, τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ψύχειν προτρέπει, πρός τε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀποβλέπων καὶ τὴν δύναμιν, οὕτως ἂν μάλιστα στοχάσαι τοῦ προσήκοντος μετρίως κατὰ τὸ θερμαίνειν τε καὶ ψύχειν.

## κδ'.

*Καταδεῖν δὲ μηδὲν μηδενὶ, μηδὲ περιπλάσσειν, εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ, ὅτι πίεξις καὶ ἀχθοφορίη πᾶν κακὸν τοῖσι τοιούτοισίν ἐστιν.*

eorum quae corpus refrigerant, corporis naturam frigidiorem. Siquidem haec omnia idem hortantur ac tempus, cujus Hippocrates meminit. Sed quemadmodum hieme curationem calidiorem adhibet, ſic aeſtate contra tu frigidiorem admovebis; et ſicut in aeſtivo tempore, ita in aetate, regione, conſuetudine et natura corporis calida. Quodſi omnia calefaciendum eſſe denuncient, calidioribus praeſidiis uteris; ſi refrigerandum, frigidioribus; ſin alia ad calefaciendum, alia ad refrigerandum hortentur, ipſorum numerum ac vim ſpectabis. Sic enim maxime convenientem calefaciendi et refrigerandi modum conjicies.

## XXIV.

*Neque ulla re quidpiam devincies, neque aliquid impones. Scire enim licet hujusmodi vitiis omnibus modis alienum eſſe preſſum et onus.*

*Οὐ μόνον ἀφεῖλε τὴν διὰ τῶν ὑποδεσμίδων ἐπίθεσιν ἐπὶ τούτων, ᾗ διὰ παντὸς ἐχρῆτο κατά τε τὰ κατάγματα καὶ τὰς ἐξαρθρήσεις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἔξωθεν ἐπὶ τοῖς ἐρίοις γινομένας περιβολὰς τῶν ἐπιδέσμων· καὶ τὴν αἰτίαν εἶπεν αὐτὸς, ὅτι πίεξις καὶ ἀχθοφορίη πᾶν κακὸν τοῖς τοιούτοις ἐστίν. ἀρκεῖ τοιγαροῦν αὐτοῖς μόνα τὰ ἔργα μήτε πίεσιν ἐργάσασθαι μήτ' ἀχθοφορίαν δυνάμενα διὰ μαλακότητά τε καὶ κουφότητα. ταῦτα δὲ πάλιν οὐχ ὡς ἕλκος ἰώμενος δέδιεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκ τῶν γεγυμνωμένων τε καὶ τεθλασμένων τενόντων καὶ νεύρων φυλαττόμενος σπασμόν.*

---

κέ.

[442] *Ἐπιτήδεια δὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ τῶν ἐναίμων μετεξέτερα, ὅσοισιν αὐτῶν ξυμφέρει. ἔρια δὲ ἐπιτιθέντα οἴνῳ ἐπιτέγγοντα πολὺν χρόνον ἐᾶν· τὰ δὲ ὀλιγημερώτατα τῶν ἐναίμων καὶ ὅσα ῥητίνῃ προκαταλαμβάνεται, οὐχ ὁμοίως ἐπιτήδεια ἐκείνοισίν ἐστι. χρονίη γὰρ ἡ κάθαρσις τῶν ἑλκέων γίνεται τούτων, πολὺν γὰρ χρόνον πλα-*

Subtrahit in hoc cafu non modo eas fafcias quae primae injiciuntur, quos ubique ad comminuta et ad luxata offa adhibuit, fed et eas quae fuper lanam volvuntur. Cujus rei caufam ipfe reddit quum inquit: hujusmodi vitiis omnibus modis alienum effe preffum et onus. Sufficit autem ipfis tantummodo opera et lanam imponere, quae quum mollis fit et levis, oneri effe non poteft. Hoc autem timet non ut qui ulceri medeatur, fed ut qui nudatis attritisque chordis ac nervis caveat, ne diftendantur.

---

XXV.

*Ad haec autem pertinent nonnulla ex iis medicamentis, quae cruentis vulneribus injiciuntur, ea fcilicet quae idonea funt, quibus impofita lana vino perfufa longiorem moram trahat. Quaecunque autem ex iis medicamentis, quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur, paucorum dierum funt vel picem accipiunt non aeque atque*

δαρὴ γίνεται, τινὰς δὲ τούτων ἀγαθὸν ἐπιδέειν. εἰδέναι μὲν δή που σάφα χρὴ, ὅτι ἀνάγκη τὸν ἄνθρωπον χωλὸν αἰσχρῶς γενέσθαι. ὁ γὰρ ὁ πούς ἐπὶ τὸ ἄνω ἀνέσπασται τῶν τοιούτων καὶ τὰ ὀστέα τὰ διολισθήσαντα ἔξω ἐξέχοντα φαίνεται. οὔτε γὰρ ψιλοῦται τῶν τοιούτων ὀστέων οὐδὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰ μὴ κατὰ βραχύ τι, οὔτε ἀφίσταται, ἀλλὰ περιωτειλοῦται λεπτῇσιν ὠτειλῇσι καὶ ἀσθενέσι και ταῦτα ἢν ἀτρεμίζωσι πουλὺν χρόνον· ἢν δὲ μὴ, ἑλκύδριον ἐγκαταλειφθῆναι κίνδυνος ἀναλθές. ὅμως δὲ περὶ οὗ λόγος οὕτω μὲν οἱ ἰητρευόμενοι σώζονται, ἐμβληθέντος δὲ τοῦ ἄρθρου καὶ ἐμμείναντος ἀποθνήσκουσιν.

---

Ἔναιμα καλεῖ φάρμακα κἀν τούτοις τοῖς βιβλίοις καὶ τῷ περὶ ἑλκῶν, ὅσα παραχρῆμα τοῖς τραύμασι προσφέρεται. τούτων οὖν, φησὶν, ὅσα διὰ πλείονος χρόνου λυόμενα δύναται μεταξὺ τῶν λύσεων ἐπιτέγγεσθαι, παραληπτέον ἐστὶ μάλιστα. βούλεται γὰρ ὥσπερ τἄλλα πάντα τῆς θεραπείας

*illa proficiunt, quandoquidem ulcerum purgatio porrigitur in longius tempus, diutius enim madent; horum tamen nonnulla utiliter deligantur. Scire autem aperte convenit necesse esse hominem turpiter claudicare, quum versus partem superiorem pes trahatur et ossa luxata ab exteriori parte promineant. Fere enim nullum ex iis ossibus nudatur, nisi paullulum quid neque recedit, sed cicatrix inducitur tenuis atque infirma, eaque nonnisi multum temporis conquiescant; alioquin periculum est ne remaneat ulcusculum, quod curationem non admittat. Sed quod ad propositum malum attinet, si hac ratione curentur, servantur; si articulus reponatur maneatque, in exitium praecipitantur.*

---

Medicamenta, quae vulneribus statim injiciuntur et in his libris et in eo qui de ulceribus est, *ἔναιμα* appellat. Inter haec quae longiori tempore resolvuntur et interimi dum solvantur perfundi possunt, admoveri potissimum debent: siquidem constituit, quemadmodum in tota

αὐτῶν πρὸς τὸ παρηγορικώτατον εἶδος ἔχειν τὴν ἀναφορὰν, οὕτω καὶ τὸ μὴ ἐπιδεῖν τὸν κάμνοντα καὶ τὸ μὴ συνεχῶς ἐπιλύειν. διὰ πλέονος δὲ χρόνου λύεσθαι δύναται τῶν ἐναίμων φαρμάκων τὰ ξηραντικώτερα, φυλαττομένων ἡμῶν ἐν αὐτοῖς τὸ διὰ σφοδρότητα ξυντατικόν. παραδείγματος δ' ἕνεκεν, ὧν ἴστε δυοῖν φαρμάκων μνημονεύσω γεγραμμένων ἐν ἁπάσαις βίβλοις, ὅσαι συνθέσεως τῶν φαρμάκων ἔχουσι συμμετρίας, ὁποῖαι αἱ τοῦ Ἀνδρομάχου δύο καὶ ἡ τοῦ Ἥρα μία καὶ ἄλλων εἰσὶ πάμπολλαι, δι' ἀσφάλτου μὲν ἄλλα φάρμακα συντίθενται. καλεῖται δὲ τὸ μὲν ἕτερον αὐτῶν Βάρβαρος, τὸ δ' ἕτερον Κυζικηνὴ πλέον ἢ τὰ ἔναιμα ξηραίνουσα βλάπτει μᾶλλον ἢ ὠφελεῖ, συντείνουσα τὰ μέλη καὶ ὀδυνῶσα. τὸ δ' ἕτερον φάρμακον ἐπιτήδειον, ὅταν γε καὶ αὐτὸ συμμέτρως ᾖ κεκραμένον. ἔνια γὰρ καὶ τούτων ἀμετρότερόν τε ξηραίνει καὶ σκληρὰ κατὰ τὴν σύστασίν ἐστιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τῶν τοιούτων φαρμάκων διαφορᾶς, ἐν τοῖς περὶ τῆς συνθέσεως αὐτῶν ἐπὶ πλέον

relinqua curatione, eo ſpectandum eſſe ut leniendi vim habeat. Hac enim de cauſa neque vinculum imponit, neque frequenter ſolvit. Ex medicamentis autem quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur, ea longiori temporis intervallo ſolvere licet, quae validiorem ſiccandi facultatem habent, ea tamen cautione ne ob vehementem vim contrahendo laedant. Duo autem medicamenta quae tota nobis ſunt gratia exempli commemorabo; leguntur enim in omnibus libris de medicamentorum compoſitione, quales ſunt duo Andromachi et unus Herae et aliorum permulti. Componuntur medicamenta haec ex bitumine: alterum barbarum, Cyzicenum alterum nominatur. Hoc quum magis ſiccet quam opus ſit, medicamentis quae cruentis vulneribus injiciuntur obeſt magis quam proſit, quum membra contrahat et dolorem afferat; alterum vero medicamentum idoneum eſt, ſi moderata mixtura fuerit, ex iis ſiquidem nonnulla plus juſto exſiccant et dura ſunt. Verum de hujusmodi medicamentorum diſcrimine in opere de compoſitione ipſorum fuſius tractavimus. Quae poſt

λέγεται. τῶν δ' ὑφ' Ἱπποκράτους ἐφεξῆς εἰρημένων τὰ πλεῖστά ἐστι σαφῆ τοῖς μεμνημένοις, ὧν ἔμπροσθεν εἶπον ἐξηγούμενος, αὐτό τε τοῦτο τὸ περὶ ἄρθρων βιβλίον καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ περὶ ἀγμῶν. τὰ δὲ ὀλιγημερώτατα τῶν ἐναίμων καὶ ὅσα ῥητίνη προσκαταλαμβάνεται, οὐχ ὁμοίως ἐπιτήδεια ἐκείνοις ἐστί. χρονίη γὰρ ἡ κάθαρσις τῶν ἑλκῶν τούτων γίνεται, πολὺν γὰρ χρόνον πλαδαρή. τίνα μὲν ὀλιγημερώτατα λέγει τῶν ἐναίμων, οὐ χαλεπῶς ἐξευρήσεις, εἴ γε μέμνησαι τῶν ἐν τῇ πρὸ ταύτης ῥήσει κατὰ τὴν ἐξήγησιν εἰρημένων, [443] δῆλον γὰρ ὅτι τὰ δι' ὀλίγων ἡμερῶν λυόμενα κέκληκεν οὕτως. δι' ὀλίγων δ' ἡμερῶν δεῖται λύεσθαι τῶν προειρημένων ἀσθενέστερα· συγχωρεῖ γὰρ ἀθροίζεσθαι περὶ τοῖς ἕλκεσιν ἰχῶρα πλείονα διὰ τὸ μὴ ξηραίνειν αὐτάρκως. ἔνιοι δ' αὐτῶν τῶν παλαιῶν ῥητίνῃ προσκατελάμβανον ἔξωθεν οὐκ οἶδα τίνι λογισμῷ χρώμενοι. πολλὰ γὰρ εἰπεῖν ἐγχωρεῖ, φυλαττομένου δ' Ἱπποκράτους ἅπαντα τὰ τοιαῦτα φάρμακα περιττὸν τὸ μηκύνειν· ἐν γὰρ ταῖς περὶ τῶν φαρμάκων πραγματείαις, ὅσα χρὴ περὶ τούτων ἐπίστασθαι διώρισται πάντα. νυνὶ δὲ περί τε τῶν

haec ab Hippocrate fcribuntur magna ex parte plana funt, fi quae fupra et in commentariis in librum hunc de articulis et ante in eum qui de fracturis eft prodidimus, in memoria habeantur. Quaenam ex iis medicamentis quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur paucorum dierum vocet, non magno negotio invenies, fi in memoria habeas, quae in explanatione proxime pofitae orationis tradidimus. Patet enim eum fic appellare quae ex paucorum dierum intervallo folvuntur. Ex intervallo autem paucorum dierum folvere convenit quaecunque ex propofitis infirmiora funt. Patiuntur enim in ulceribus multum colligi faniei, eo quod non fatis exficcent. Haec a nonnullis ex veteribus refina extrinfecus excipiebantur, quorfum nefcio. Multa enim dici poffunt, fed quum Hippocrates ab omnibus his medicamentis abftineat, longius labi operae pretium non eft. In opere enim de medicamentis quae de his fcire convenit omnia exfequuti fumus; nunc

προκειμένων αὐτάρκως λέλεκται καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς εἰρημένα ἅπαντα ὑπερβήσομαι τοῖς μεμνημένοις τῶν προεξηγουμένων ταῦτα σαφῆ.

κστ'.

(648) Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος οὗτος, ἢν καὶ τὰ τοῦ πήχεος ὀστέα τὰ παρὰ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχῃ, ἤν τε εἰς τὸ εἴσω μέρος τῆς χειρὸς, ἤν τε εἰς τὸ ἔξω. σάφα γὰρ ἐπίστασθαι χρὴ, ὅτι ἀποθανεῖται ἐν ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσι τοιούτῳ θανάτῳ, οἵῳπερ πρόσθεν εἴρηται, ὅτῳ ἂν ἐμβληθέντα τὰ ὀστέα ἐμμείνῃ· οἷσι δ' ἂν μὴ ἐμβληθῇ, μηδὲ πειρηθῇ ἐμβάλλεσθαι, οὗτοι πολὺ πλείονες περιγίνονται. ἰητρείη δὲ τοιαύτη τοῖσι τοιούτοισιν ἐπιτηδείη οἵηπερ εἴρηται. τὸ δὲ σχῆμα αἰσχρὸν τοῦ χωλώματος ἀνάγκη εἶναι καὶ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς ἀσθενέας καὶ ἀχρηΐους.

Ὥσπερ ὅλον τὸ μεταξὺ γόνατος καὶ ἀστραγάλου κνήμην ὀνομάζει συγκείμενον ἐκ δυοῖν ὀστῶν, οὕτω καὶ τὸ

autem quod attinet ad propofita, fatis haec funt. Quae fequuntur omnia praeteribimus, quum manifefta fint iis qui eorum meminerint quae ante explanavimus.

XXVI.

*Eadem ratio eft, fi brachii offa ad manum adjecto ulcere five in interiorem partem, five in exteriorem excedant. Certum enim fcire convenit hominem paucis diebus interiturum tali genere mortis, quale fupra pofuimus, fi repofita offa fuerint contineanturque; fed fi nemo haec vel repofuerit vel reponere tentarit, longe faepius liberatur. Cui malo mederi eadem ratione expedit qua fupra diximus: depravationem vero deformem reddi ac digitos manus infirmos atque inutiles fieri neceffe eft.*

Quemadmodum in crure totum id quod inter talum et genu eft, duobus offibus contentum κνήμην appellant,

μεταξὺ βραχίονος καὶ καρποῦ πῆχυν, οὐδὲ τοῦθ᾽ ἓν ἁπλῶς ὑπάρχον, ἀλλ᾽ ἐκ δυοῖν σύνθετον. ὀνομάζεται δὲ τὸ μὲν ἕτερον αὐτῶν κερκὶς, τὸ δὲ ἕτερον ἰδίως πῆχυς, ὥσπερ γε κἀπὶ τῆς κνήμης· τὸ δὲ κατ᾽ ἀγκῶνα, τῷ κατὰ γόνυ. χαλεπώτερα δὲ ἀεὶ τὰ πάθη τῶν μειζόνων ἐστὶ μορίων, ἐάν τε καταγῇ τι τῶν ἐν αὐτοῖς, ἐάν τε ἐξαρθρήσῃ. τοῦτ᾽ οὖν ἐάν τις ᾖ μεμνημένος ὀλίγης τῆς ἐξηγήσεως εἰς τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι δεηθήσεται.

κζ'.

*Ἢν μὲν γὰρ ἐς τὸ εἴσω μέρος ὀλισθῇ τὰ ὀστέα, κάμπτειν οὐ δύναιαι τοὺς δακτύλους, ἢν δὲ ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἐκτανύειν οὐ δύναται.*

Τῷ μὲν ὀλισθῇ ῥήματι διὰ τί χρῆται, δεδήλωται κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ἡνίκα τὰ τῆς κνήμης ὀστᾶ παρὰ τὸν πόδα μεθ᾽ ἕλκους ἐξαρθρεῖν ἔφη. νυνὶ δὲ τὴν αἰτίαν εἰ-

ſic brachium quod inter manum et cubitum eſt πῆχυν, quod ſimiliter non ex uno oſſe, ſed ex binis conſtat, quorum alterum κερκὶς, id eſt radius, alterum Graece πῆχυς proprie nominatur, id eſt cubitus, quod ſimiliter evenit κἀπὶ τῆς κνήμης, hoc eſt in crure. Commiſſura igitur quae ad manum eſt commiſſurae ali reſpondet, quae ad cubitum, illi quae ad genu. Majorum tamen partium mala ſeu fractae ſeu prolapſae ſint ſemper graviora ſunt. Quam rem ſi animadvertas, exigua expoſitione ad ſequentia indigebis.

XXVII.

*Nam digiti ubi oſſa in interiorem partem luxentur, curvari non poſſunt; ubi in exteriorem, extendi.*

Cur luxari dicat in ſuperioribus oſtendimus, ubi cruris oſſa adjecto ulcere dixit ad pedem luxari; nunc reddere cauſam volo, quamobrem quum brachium accedente

πεῖν βούλομαι, δι' ἥν, ὅταν εἰς τὴν ἔξω χώραν ὁ πῆχυς ἐκστῇ μεθ' ἕλκους, οὐ δύνανται κάμπτειν. ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ πάθει συμβαίνει τὰ τοῦ πήχεος ὀστᾶ, κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν ἐπικεῖσθαι τοῖς τοῦ καρποῦ διὰ τῶν εἰς αὐτὸ καθηκόντων ἔξωθεν τενόντων ἐς τὸν ἄνω τόπον, [444] ὡς ἐπὶ τὸν βραχίονα. τούτου δὲ συμβαίνοντος ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς δακτύλους ἀνατείνεσθαι πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν, ὅπερ ἐστὶν αὐτοῖς ἐκτετάσθαι. διὰ τοῦτ' οὖν οὐδὲ καμφθῆναι δύναται τελέως, ἀντιβαινόντων τοῖς κάμπτουσιν αὐτοὺς μυσὶ τοῖς ἔξωθεν τῶν μυῶν καὶ τῶν τενόντων. εἴρηται γὰρ πολλάκις ὡς εἰ μὴ συνακολουθοῖεν οἱ ἀντιτεταμένοι τοῖς ἐνεργεῖν ἐπιχειροῦσι μυσὶν, ἀδύνατόν ἐστιν αὐτοῖς συμπληρῶσαι τὴν ἐνέργειαν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος ἐστὶ καὶ περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τοὺς δακτύλους ἐκτανύειν, ὅταν εἰς τὴν ἔξω χώραν ἀνάσχῃ τὰ τοῦ πήχεος ὀστᾶ. ταθέντων γὰρ σφοδρῶς τῶν ἔνδον μυῶν καὶ τενόντων, καὶ διὰ τοῦτο ἐπακολουθεῖν τῶν ἔξω μὴ δυναμένων, ἀπόλλυσθαι καὶ τὴν ἐκείνων ἐνέργειαν ἀναγκαῖόν ἐστι. καὶ μέντοι καὶ ἡ τῶν ὀστῶν σύνθεσις ἱκα-

ulcere in interiorem partem prorumpit digiti curvari nequeant. In hoc casu sane accidit ut brachii ossa ab interiori regione ossibus quae in prima palmae parte sunt superinsidant ab exteriori subjiciantur, quum prima palmae pars tendatur a chordis quae ab exteriori parte ad ipsam perveniunt sursumque ad humerum tendunt. Quod quum evenit necesse est digitos versus exteriorem regionem trahi, quo fit ut extendantur. Idcirco neque flecti ex toto possunt, quum exteriores musculi et chordae flectentibus renitantur. Saepius enim diximus perfici actionem non posse, nisi oppositi musculi iis pareant qui agere nituntur. Hinc etiam fit ut digiti minime extendantur, quum brachii ossa in exteriorem partem moventur. Interiores enim musculi et chordae vehementer intenduntur, atque idcirco quum cedere exterioribus nequeant, necesse est exteriorum actio intereat. Sed et ipsorum ossium positus, quum brachium in interiorem partem

νῶς ἐμποδίζει τὴν καμπὴν, ὅταν ὁ πῆχυς ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν ἐπιβαίνῃ τῷ καρπῷ· τὴν ἔκτασιν, ὅταν ἐκ τῶν ἔξωθεν.

---

κη'.

Ὅσοισι δ' ἂν κνήμης ὀστέον ἕλκος ποιησάμενον παρὰ τὸ γόνυ ἔξω ἐξίσχῃ, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἤν τε ἐς τὸ εἴσω, τούτοισιν ἢν μέν τις ἐμβάλῃ, ἔτι ἑτοιμότερος ὁ θάνατός ἐστιν ἤπερ τοῖσιν ἑτέροισι, καίπερ κἀκείνοισιν ἑτοίμος ἐών. ἢν δὲ μὴ ἐμβαλὼν ἰητρεύῃς, ἐλπίδες μὲν σωτηρίης οὕτω μόνως εἰσί. κινδυνωδέστερα δὲ ταῦτα τῶν ὀστέων γίνεται, ὅσῳ ἂν ἀνωτέρω καὶ ὅσῳ ἂν ἰσχυρότερα ἔῃ καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων ὠλισθήκῃ. ἢν δὲ τὸ ὀστέον τὸ τοῦ μηροῦ τὸ πρὸς τοῦ γόνατος ἕλκος ποιησάμενον ἐξολισθῇ, ἐμβληθὲν μὲν καὶ ἐμμεῖναν ἔτι βιαιότερον θᾶσσον τὸν θάνατον ποιήσει τῶν πρόσθεν εἰρημένων· μὴ ἐμβληθὲν δὲ πολὺ ἀκινδυνωδέστερον ἢ τὰ πρόσθεν, ὅμως δὲ μούνη ἐλπὶς αὕτη σωτηρίης.

---

elapſum primae palmae parti inſidet, prohibere flexum poteſt, quum in exteriorem promovetur porrectionem.

---

XXVIII.

*Ubicunque autem cruris os ad genu, cute ſive in interiorem ſive in exteriorem partem excedit, quibus reconditur maturius intereunt quam alii, quamvis illis quoque vitae periculum inſtet; ſed ſi curationem adhibeas reponere minimum tentans, hac via tantum ſpes ſalutis ſupereſt. Haec autem oſſa eo magis periculoſa ſunt quam cetera, quo ſuperiora ſunt et robuſtiora et a robuſtioribus prolabuntur. Quodſi femoris os ad genu luxetur ubi ponatur maneatque majori vi et citius adhuc homo abſumitur quam ſuperioribus caſibus; ſi non reponatur, res longe periculoſior eſt quam in ſuperioribus: haec una tamen ſalutis ſpes ſupereſt.*

---

*Μαρτύριον οὐ σμικρόν ἐστι καὶ τοῦτο καὶ τὸ κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν ὑπ᾽ αὐτοῦ γεγραμμένον, ὧν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἶπον, ἐπὶ τῶν ἐξισχόντων ὀστῶν ἐπί τε τῆς κατὰ τὰ σφυρὰ καὶ τῆς κατὰ τὸν καρπὸν διαρθρώσεως. οὔτε γὰρ ὁ ἀστράγαλος καὶ ἡ κνήμη κατὰ τὴν πρὸς τὸν πόδα διάρθρωσιν ἐξίσχει τοῦ δέρματος, οὐθ᾽ ὁ καρπὸς ἐν τῇ πρὸς τὸν πῆχυν, ἀλλ᾽ ἡ κνήμη μὲν ἐπὶ τοῦ σκέλους, ὁ πῆχυς δὲ ἐπὶ τῆς χειρός. εἰκότως οὖν ἐξαρθρεῖν ταῦτα καὶ ὀλισθαίνειν εἶπεν, ὡς ἂν ἔξω τῶν διαρθρώσεων γιγνόμενα. νῦν γοῦν τὴν κνήμην ἐν τῇ πρὸς τῶν σφυρῶν διαρθρώσει φησὶν ἐξίσχειν ἐνίοτε, ποτὲ μὲν ἔξω τῆς διαρθρώσεως, ποτὲ δ᾽ εἴσω, καίτοι κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν οὐ τὴν κνήμην, ἀλλὰ τὸν μηρὸν ἐξίσχειν λέγων εἰκότως, ἐν μὲν τῇ κατὰ γόνυ διαρθρώσει ποτὲ μὲν ἡ κνήμη φαίνεται, ποτὲ δὲ ὁ μηρὸς ἐξίσχειν. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὸν πόδα διὰ παντὸς ἡ κνήμη, ὥσπερ γε κἀν τῇ κατὰ τὸν καρπὸν ὁ πῆχυς. τὰ δ᾽ ἄλλα τῆς ῥήσεως δῆλα τοῖς μεμνημένοις τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων.*

---

Hoc etiam et id quod proxime fubdit non parum comprobat, quae paullo fupra indicavimus de offibus et ad talum et ad manum cute excedentibus. Neqne enim talus in commiffura cruris quae ad pedem eft nudatur; neque prima palmae pars in commiffura cubiti cum manu, fed in crure offa cruris et in brachio fimiliter offa brachii. Jure igitur excedere haec et luxari dixit, ut quae extra commiffuram excedant. Nunc itaque crus interdum excidere inquit ad tali commiffuram ac modo ab exteriori parte, modo ab interiori; quamquam fubdit non crus, fed femur luxari, idque non immerito. Nam in commiffura genu modo crus, modo femur excidit, ad pedem vero crus dumtaxat, ficut ad manum brachium. Cetera quae in hac oratione funt iis patent qui in memoria teneant quae fuperius dicta funt.

---

κθ'.

Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν ἀγκῶνα ἄρθρων καὶ περὶ τῶν τοῦ πήχεος καὶ βραχίονος. ἃ γὰρ ἂν τούτων ἐξαρθρήσαντα ἐξίσχῃ, ἕλκος ποιησάμενα πάντα, ἢν ἐμβληθῇ, θάνατον φέρει, μὴ ἐμβληθέντα δὲ ἐλπίδα σωτηρίης. χώλωσις δὲ τοῖσι περιγενομένοισι. θανατωδέστερα δὲ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισίν ἐστι τὰ ἀνωτέρω [445] τῶν ἄρθρων· ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισι κινδυνωδέστερα αὐτὰ ταῦτα. εἰ δέ τινι τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα (649) ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχοι, ταῦτα δέ τι καὶ ἐμβαλλόμενα ταχυθανατώτατα ἔῃ καὶ μὴ ἐμβαλλόμενα κινδυνωδέστερα. ἰητρείη δὲ ἤδη εἴρηται, οἵη τις ἐμοὶ δοκέει ἐπιτηδειοτάτη εἶναι· ὅσοισι δὲ ἄρθρα δακτύλων ἢ ποδὸς ἢ χειρὸς ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιήσαντα ἐξέσχε, μὴ κατεηγότος τοῦ ὀστέου, ἀλλὰ κατ᾽ αὐτὴν τὴν ξύμφυσιν ἀποσπασθέντος, τούτοισιν εἰ ἐμβληθέντα ἐμμένει, ἔνι μέντοι κίνδυνος σπασμοῦ, ἢν μὴ χρηστῶς ἰητρεύωνται, ὅμως δέ τι ἄξιον ἐμβάλλειν, προειπόντα ὅτι φυλακῆς

XXIX.

*Eadem ratio eſt articulorum qui ad cubiti commiſſuram ſunt, nempe cubiti et humeri. Quicunque enim ex his quum luxantur cute excedunt, ſi reſtituantur, omnes mortiferi ſunt; ſin minus, res non omnino deſperationem habet, ſed iis qui liberantur membrum remanet depravatum, magis autem mortiferi ſunt, ſi recondantur articuli ſuperiores; ſed et iidem ſi non recondantur, aliis ſimiliter ſunt periculoſiores. Si cui ergo ſuperiores articuli luxati cum ulcere cute excedant, ubi reſtituantur celerrime in exitium praecipitant; ubi non reſtituantur, ceteris periculoſiores ſunt. Curatio autem quae mihi commodiſſima videtur jam expoſita eſt. At quibus digitorum pedis vel manus articuli luxati adjecto ulcere cute exceſſerunt, oſſe quidem non fracto, ſed ab ipſa commiſſura recedente, ſi repoſiti maneant, nervorum diſtenſionis periculum impendet, niſi recte attendantur. Expedit tamen, ubi praedixeris ſumma cura*

*πολλῆς καὶ μελέτης δέεται· ἐμβάλλειν μέντοι ῥήϊστον καὶ δυνατώτατον καὶ τεχνικώτατόν ἐστι τῷ μοχλίσκῳ, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται ἐν τοῖσι κατεαγνυμένοισι καὶ ἐξίσχουσιν ὀστέοισιν, ἔπειτα ἀτρεμέειν ὡς μάλιστα χρὴ καὶ κατακεῖσθαι καὶ ὀλιγοσιτέειν. ἄμεινον δὲ καὶ φαρμακεῦσαι ἄνω κούφῳ τινὶ φαρμάκῳ.*

---

*Εἰκότως εἶπεν ἄρθρων ἐνταῦθα κατὰ πλῆθος, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ γόνυ. περὶ μέντοι τοῦ περὶ τὸν καρπόν τε καὶ τὸ σφυρὸν διερχόμενος, οὐκ εἶπεν ἄρθρα πληθυντικῶς. ὅτι δὲ ἄρθρα πλείω κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον εἰσὶν, ὑπὲρ οὗ νῦν ὁ λόγος αὐτῷ πρόκειται, διὰ τοῦ τρίτου τῶν εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνημάτων ἐδήλωσε. τὸν αὐτὸν λόγον εἶναί φησι τὸν νῦν ἐνεστῶτα τῷ προειρημένῳ περὶ τῆς κατὰ γόνυ διαρθρώσεως· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ποτὲ μὲν ἡ κνήμη, ποτὲ δὲ ὁ μηρὸς ἐξίσχειν ἐλέχθη, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νῦν ἐνίοτε μὲν ὁ πῆχυς, ἐνίοτε δὲ ὁ βραχίων εἰς τὴν τοιαύτην*

*et diligentia opus esse eos reponere. Facillime autem et maxime prompte magnoque cum artificio reponuntur, si adigatur paxillus, quemadmodum supra diximus in ossibus fractis luxatisque: quo facto quiescere homo debet cubareque et modico cibo uti; satiusque est levi aliquo medicamento quo vomitum citet ipsum purgare.*

---

Merito hic articulos dixit multitudinis numero, quemadmodum in genu; ubi vero de commissura quae ad talum et de ea quae ad manum loquitur, non posuit articulos multitudinis numero. Propositam vero nunc partem non uno tantum articulo contineri in tertio commentario in librum de fracturis ostendimus. Eandem inquit rationem esse hujus commissurae et ejus quae ad gènu, de qua prius tractavit: nam quemadmodum ibi modo tibiam, modo femur excidere dictum est, ita nunc

ἔρχεται διάθεσιν. ἃ δ᾽ ἐφεξῆς λέγει τούτοις, ἅπαντά ἐστιν εὔδηλα.

λ'.

*Τὸ δὲ ἕλκος ἰητρεύειν ἢ ἐναίμοισι τοῖσιν ἐπιτέγκτοισιν ἢ πολυοφθάλμοισιν ἢ οἷσιν ἐν κεφαλῇ ὀστέα κατεηγότα ἰητρεύεται, κατάψυχρον δὲ κάρτα μηδὲν προσφέρειν. ἥκιστα μὲν οὖν τὰ πρῶτα ἄρθρα κινδυνώδεά ἐστι, τὰ δὲ ἔτι ἄνω κινδυνωδέστερα. ἐμβάλλειν δὲ χρὴ αὐθημερὸν ἢ τῇ ὑστεραίῃ, τριταίῳ δὲ ἢ τεταρταίῳ ἥκιστα. τεταρταῖα γὰρ ἐόντα ἐπισημαίνει τῇσι παλιγκοτίῃσι μάλιστα. οἷσιν ἂν οὖν μὴ αὐτίκα γένηται ἐμβάλλειν, ὑπερβαίνειν χρὴ ταύτας τὰς εἰρημένας ἡμέρας· ὅ τι γὰρ ἂν εἴσω δέκα ἡμερέων ἐμβάλλῃ, πᾶν καταληπτόν. ἢν δ᾽ ἄρα ἐμβεβλημένῳ σπασμὸς ἐπιγένηται, ἐμβάλλειν τὸ ἄρθρον δεῖ ταχὺ καὶ θερμῷ τέγγειν ὡς πλειστάκις.*

modo cubitus, modo humerus in idem malum compellitur. Quae fequuntur omnia plana funt.

XXX.

*Auxilium autem adverfus ulcera in medicamentis eft quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur: in illis fcilicet quae perfufioni accommodantur aut in buphthalmo herba aut in iis quae fractis calvariae offibus fuccurrunt; nihil autem induci debet valde frigidum. Ac primi quidem articuli minime periculofi funt, fuperiores magis periculofe laeduntur. Eodem autem die reftituendi funt vel certe pofteriori, tertio aut quarto minime: fiquidem quarto die malum recrudefcere maxime videmus. Ubi ergo non protinus recondantur, his diebus fuperfedendem eft; contineri enim folet, quod intra decem dies conditur. Quodfi repofito articulo nervorum diftenfio fupernafcatur, cito expelli debet et fubinde calido humore perfundi.*

Τίνα μὲν ἐστιν ἔναιμα ἐπίτεγκτα πρόσθεν εἴρηται. τῆς βοτάνης δὲ τῆς πολυοφθάλμου καλουμένης, ἥτις καὶ βοῦς ὀφθαλμὸς ὀνομάζεται, τῷ φύλλῳ χρῆσθαι κελεύει παραπλησίως, οἷς ἔμπροσθεν ἐχρῆτο τῷ τοῦ βηχίου, τὴν αὐτὴν ἔχοντι καὶ τούτῳ δύναμιν. μέμνηται δὲ ταύτης τῆς βοτάνης καὶ Διοκλῆς ἐν τῷ περὶ λαχάνων. τὸ μέντοι κεφάλαιον ὅλης τῆς θεραπείας φησὶ χρῆναι ποιεῖσθαι τοιοῦτον, οἷον κἀπὶ τῶν τῆς κεφαλῆς καταγμάτων ἐδήλωσεν. ἐν ἐκείνῳ τῷ [446] βιβλίῳ καὶ ἡμῖν ἐδείχθη ξηραντικώτερος ὁ τρόπος εἶναι τῆς θεραπείας ἐκείνης, ἧς κατὰ τὸ περὶ ἑλκῶν βιβλίον ἐποιήσατο καὶ μάλιστα τῆς κατὰ ἄρθρα.

λα'.

*Κεκάμφθαι δὲ μᾶλλον ἢ ἐκτετάσθαι πᾶν τὸ σῶμα χρή. προσδέχεσθαι μέντοι κατὰ τοὺς δακτύλους τὰ ἄρθρα τὰ ἐμβαλλόμενα ἀποστατικὰ ἔσεσθαι· τὰ γὰρ πλεῖστα οὕτω γίνεται, ἤν καὶ ὁτιοῦν φλεγμονῆς ὑπογένηται, ὡς εἰ μὴ δι' ἀμαθίην τῶν δημοτέων ἐν αἰτίῃ ἔμελλεν ὁ ἰητρὸς ἔσε-*

Quaenam ex medicamentis quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur idonea fint quae perfundantur, antea declaravimus. Praecipit autem ut herbae buphthalmi, quam πολυόφθαλμον appellat, non fecus atque ante tuffilaginis, quae eandem vim habet, folia imponantur. Hujus quoque herbae meminit Diocles in libro de oleribus. Totius autem curationis caput ait id effe debere quod in libro de vulneribus capitis demonftravit, in quo oftenfum a nobis eft, curationem requiri ficciorem, quam quae in vulneribus circa articulos praefertim.

XXXI.

*Convenit item univerfum corpus magis curvatum effe, quam extenfum. Exfpectandum tamen eft fore ut repofiti digitorum articuli abscedant: plerumque enim ita accidit, fi quaevis inflammatio fuperveniat. Quare nifi vereretur medicus, ne vulgo imperitus haberetur, nihil*

σθαι, οὐδὲν ἂν πάντως οὐδ' ἐμβάλλειν ἔδει. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὰ ἄρθρα ὀστέα ἐξίσχοντα ἐμβαλλόμενα οὕτω κινδυνώδεά ἐστιν ὡς εἴρηται.

---

Οὐ ταὐτόν ἐστιν ἐκτετάσθαι τε λέγειν καὶ ἐκτείνεσθαι, καθάπερ οὐδὲ κεκάμφθαι καὶ κάμπτεσθαι· ἐκτετάσθαι μὲν γάρ τις εἰπὼν τὸ κῶλον ἓν αὐτοῦ σχῆμα μόνον δηλοῖ τὸ κατ' εὐθυωρίαν οὐκ ἔχον τε τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον· κεκάμφθαι δὲ εἰπὼν πάντα τὰ μετὰ τὴν ἔκτασιν σχήματα σημαίνει μᾶλλον καὶ ἧττον ἀλλήλων διαφέροντα μέχρι τῆς ἐσχάτης καμπῆς. τὸ δέ γε ἐκτείνεσθαι καὶ κάμπτεσθαι τῶν κινήσεων αὐτῶν ἐστι δηλωτικὸν ἐν τοῖς μετασχηματιζομένοις κώλοις γιγνόμενον. τὸ μὲν ἐκτείνεσθαι κατὰ τοῦ μεταξὺ τῆς τε ἐσχάτης καμπῆς καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτάσεως. τὸ κάμπτεσθαι δ' ἔμπαλιν ἄχρι τῆς ἄκρας ἐκτάσεως, ἄχρι τῆς τελευταίας καμπῆς. νῦν οὖν ὁ Ἱπποκράτης εἰπὼν κεκάμφθαι μᾶλλον ἢ ἄχρι τῆς τελευταίας καμπῆς, τὸ κατ' εὐθυωρίαν μόνον παραιτεῖται· διὰ δὲ τοῦ κεκάμφθαι

*reponere prorfus deberet. Offa igitur quae ad commiffuras funt, fi cute excedant, ubi recondantur, ficut oftenfum eft, periculofa funt.*

---

Extenfum effe non idem fignificat atque extendi, ficut neque curvari et curvatum effe. Si quis enim membrum extenfum dicat, unum tantum exprimit ejus habitum, rectum videlicet, qui neque plus neque minus admittit; fi curvatum omnes ejus habitus qui poft extenfionem funt, notat ufque ad ultimum flexum, qui quatenus majores minoresque funt inter fe differunt. Si quis extendi et curvari dicat, motum qui accidit ubi mutatur habitus membrorum fignificabit, nempe quum extendi ait, eum qui evenit in mutatione, quae fit a fummo flexu ad fummam extenfionem; quum curvari, eum qui a fumma extenfione rurfus ad fummum flexum. Nunc ergo Hippocrates curvatum inquit, corpus effe magis convenit quam extenfum, verbo extenfum rectum habitum notans, quem

πάντα τὰ μεταξὺ ταύτης τε καὶ τῆς ἐσχάτης καμπῆς, ἐν οἷς ἀεὶ τὸ προσφορώτερον αἱρεῖσθαι προσήκει, ποτὲ μὲν ἐλάχιστον ἀποχωροῦντα τῆς ἄκρας ἐκτάσεώς πως, ἔστιν ὅτε καὶ πλέον. ὁπόταν δὲ χρῆ τούτων ἑκάτερον πράττειν, ἐκ τῶν προειρημένων δυνήσῃ στοχάζεσθαι.

## λβ΄.

*Ὅσα δὲ κατὰ τὰ ἄρθρα τὰ κατὰ τοὺς δακτύλους ἀποκόπτεται τελείως, ταῦτα ἀσινέα τὰ πλεῖστά ἐστιν, ἢν μή τις ἐν αὐτῇ τῇ τρώσει λειποθυμήσας βλαβείη.*

Περὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν ἐντεῦθεν ἄρχεται διδάσκειν σαφῶς ἅπαντα διεξιὼν, ὡς μὴ δεῖσθαι τῆς παρ' ἡμῶν ἐξηγήσεως, ἀλλ' ἀρκεῖ τοσοῦτόν μοι προειπεῖν, ὡς ἀκολουθήσεις σχεδὸν ἅπασιν οἷς λέγει, σκοπὸν ἔχων ὅνπερ κἀπὶ (650) τῶν ἐξισχόντων ἄρθρων, ἃ καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς νεωτέροις ἰατροῖς ἐκβυρσώματα. κατὰ γὰρ τὸ [447]

ſolum vitandum cenſet; ſed quum ait curvatum, habitus medios inter hunc et extremum flexum ſignificat, inter quos ille eligendus eſt qui maxime accommodatur, modo qui parum, modo qui longius ab extremo flexu abeſt. Quo tempore uterque accipiendus ſit, licebit et ex ſuperioribus conjicere.

## XXXII.

*Quaecumque circa digitorum articulos ex toto abſcinduntur, plerumque detrimentum non afferunt, niſi dum ſecantur homo animi defectione laedatur.*

Nunc tractare incipit de oſſibus praecidendis. Aperte autem ſic omnia narrat, ut una explanatione opus non ſit. Illud dumtaxat me praefari abunde eſt quod fere quaecunque ab ipſo traduntur intelliges, ſi id ſpectes quod oſtenſum eſt in articulis cute excedentibus, juniores medici ἐκβυρσώματα dicunt, dimetiendum, ſcilicet eſſe

μέγεθος τῶν ἄρθρων καὶ τὸ τοῦ κινδύνου μέγεθος, ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων τονῦν, οὕτως ἐπὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν εἴωθε γίγνεσθαι. προσθήσω δὲ κἀγὼ τῶν ἀσαφές τι δοκούντων ἔχειν ἐξήγησιν.

λγ'.

*Καὶ ἰητρείη φαύλη ἀρκέσει τῶν τοιούτων ἑλκέων· ἀτὰρ καὶ ὅσα μὴ κατὰ τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ ἴξιν τῶν ὀστέων ἀποκόπτεται, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶ καὶ ἔτι εὐαλθέστερα τῶν ἑτέρων, καὶ ὅσα κατὰ τοὺς δακτύλους ὀστέα κατεαγότα ἐξίσχει μὴ κατὰ τὸ ἄρθρον, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶν ἐμβαλλόμενα. ἀποκόψιες δὲ τέλειαι ὀστέων καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα καὶ ἐν ποδὶ καὶ ἐν χειρὶ καὶ ἐν κνήμῃ τοῖσι παρὰ τὰ σφυρὰ καὶ ἐν πήχεϊ τοῖσι κατὰ τοὺς καρποὺς, τοῖσι πλείστοισιν ἀποκοπτομένοισιν ἀσινέα γίνεται, ὅσα ἂν μὴ αὐτίκα λειποθυμίη ἀνατρέψῃ ἢ τεταρταίοισιν ἐοῦσι πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιγένηται. ἀποσφακελίσιες μέντοι σαρκῶν καὶ ἐν τρώμασιν αἱμοῤῥόοισι γενομένοι-*

periculi magnitudinem pro magnitudine articulorum. Quod ficut in illis evenit, fic et nunc in offibus quae praeciduntur evenire folet. Adjiciemus tamen eorum quae obfcura videbuntur expofitionem.

XXXIII.

*His autem ulceribus quaevis curatio idonea eft. Sed et quaecunque offa non ad articulos, verum ad aliquam aliam regionem praeciduntur fimiliter fine noxa funt et aliis promptius adhuc curationem recipiunt; fimiliter quaecunque offa fracta in digitis cute excedunt, non ad articulos haec quoque innocenter reponuntur. Ex toto autem offa ad articulos in manu, in pede et in crure, nonnullis ad talum, atque in brachio, nonnullis ad primam palmae partem plerumque citra noxam praeciduntur, nifi protinus anima deficiat vel quarto die continens febris fuperveniat. Caro tamen corrupta et in vulneribus fanguinem fundentibus et in iis quae valen-*

*σιν ἢ ἀποσφίγξεσιν ἰσχυραῖς καὶ ἐν ὀστέων κατήγμασι γενομένοισι, πιεχθεῖσι μᾶλλον τοῦ καιροῦ, καὶ ἐν ἄλλοισι δεσμοῖσι βιαίοισι ἀποληφθέντα ἀποπίπτει πολλοῖσι, καὶ οἱ πολλοὶ περιγίνονται τῶν τοιούτων καὶ οἷσι μηροῦ μέρος τι ἀποπίπτει καὶ τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ ὀστέου καὶ οἷσι βραχίονος. ἧσσον δὲ πήχεός τε καὶ κνήμης ἀποπεσούσης καὶ ἔτι εὐφόρως περιγίνονται. οἷσι μὲν οὖν κατεαγέντων ὀστέων ἀποσφακελίσιες αὐτίκα ἐγένοντο καὶ μελασμοὶ, τούτοισι μὲν ταχεῖαι περιῤῥήξιες γίνονται τοῦ σώματος καὶ τὰ ὑποπίπτοντα ταχέως ἀποπίπτει ἤδη τῶν ὀστέων προενδεδωκότων· οἷσι δὲ ὑγιέων ἐόντων τῶν ὀστέων οἱ μελασμοὶ γίνονται αἱ μὲν σάρκες ταχέως θνήσκουσι καὶ τούτοισι. τὰ δὲ ὀστέα βραδέως ἀφίστανται, ᾗ ἂν τὰ ὅρια τοῦ μελασμοῦ γένηται καὶ ἡ ψίλωσις τοῦ ὀστέου.*

---

*Λέλεκται δὲ πολλάκις ἤδη φαύλην ὀνομάζειν ἰατρείαν τὴν ἀντικειμένην τῇ ἀκριβεῖ.*

---

*tius adſtringuntur tum in oſſium fracturis plus juſto compreſſis; in iis item quaecunque vinculis violenter comprehenſa fuerint compluribus decidit, quorum plerique liberantur. Liberantur et illi quibus in femore pars aliqua carnis et oſſis decidat et quibus in humero; ſed citius adhuc et facilius ad ſanitatem perducuntur, quibus aliquid in brachio et crure decidat. Quibus vero fractis oſſibus aliquid protinus alienatur et nigreſcit, his cito abrumpitur; et quibus caſurum eſt, cito cadit, quum oſſa jam ceſſerint; at quibus oſſe inviolato nigrities accidit, his celeriter caro emoritur, os vero tarde abſcedit et qua nigrities terminatur et qua nudatum os eſt.*

---

Curationem quamvis *φαύλην* dicit. Quo vocabulo jam ſaepius oſtendimus Hippocratem nuncupare eam quae exquiſitae contraria eſt.

---

λδ'.

Χρὴ δὲ ὅσα ἂν κατωτέρω τοῦ σώματος τῶν ὁρίων τοῦ μελασμοῦ ἔῃ, ταῦτα ὅταν ἤδη πάμπαν τεθνήκῃ καὶ ἀνάλγεα ᾖ, ἀφαιρέειν κατὰ τὸ ἄρθρον προμυθεόμενον ὅκως μὴ τετρώσῃς· ἢν γὰρ ὀδυνηθῇ ἀποταμνόμενος καὶ μήπω κηρήσῃ τὸ σῶμα τεθνεὸς ταύτῃ ᾗ ἀποτέμνεται, κάρτα κίνδυνος ὑπὸ τῆς ὀδύνης λειποθυμῆσαι. αἱ δὲ τοιαῦται λειποθυμίαι πολλοὺς παραχρῆμα ἤδη ἀπώλεσαν. μηροῦ μὲν οὖν ὀστέον ψιλωθὲν ἐκ τοιούτου τρόπου ὀγδοηκοσταῖον εἶδον ἀποστάν. ἡ μέντοι κνήμη τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ κατὰ τὸ γόνυ ἀφῃρέθη εἰκοσταίῃ, ἐδόκεε δέ μοι καὶ ἐγγυτέρω. οὐ γὰρ ἅμα, ἀλλ' ἐπὶ τὸ προμηθέστερον ἔδοξέ μοί τι ποιέειν· κνήμης δὲ ὀστέα ἐκ τοιούτου μελασμοῦ μάλα κατὰ μέσην τὴν κνήμην ἐόντα, ἑξηκοσταῖά μοι ἀπέπεσεν, ὅσα ἐψιλώθη αὐτῶν. διενέγκοι μὲν γὰρ ἄν τι καὶ ἰητρείη ἰητρείης ἐς τὸ θᾶσσόν τε καὶ βραδύτερον τὰ ὀστέα ψιλούμενα ἀποπίπτειν. διενέγκοι δ' ἄν τι καὶ πίεξις πιέξιος καὶ ἐπὶ τὸ ἰσχυρότερόν τε καὶ ἀσθενέστε- [448] ρον καὶ ἐς τὸ θᾶσσόν τε καὶ βραδύτερον

XXXIV.

*Ceterum partes quae citra finem nigritiei fuerint; ubi jam prorsus emoriantur et dolorem non sentiant, juxta articulos excidendae sunt ea animadversione ne quid violetur: nam ubi qui secatur dolet, quum nondum qua secatur emortuum corpus fuerit, maximum periculum est ne sub dolore anima deficiat; ejusmodi autem animae defectio plurimos repente jam sustulit. At femoris os hoc modo nudatum vidi octogesimo die abscedere; crus tamen huic homini ad genu vigesimo excisum est. Mihi vero proprius etiam videbatur, quum non eodem tempore, sed ante providendum existimarem. Cruris vero ossa quaecunque nudata fuerunt circa medium omnino ex hujusmodi nigritie sexagesimo die deciderunt. Curatio enim a curatione distat quantum ad id pertinet, ut nudata ossa maturius vel serius decidant; pressus item a pressu distat, quatenus unus altero validior est*

*ἀπομελανθέντα ἀποθανεῖν τὰ νεῦρα καὶ τὰς σάρκας καὶ τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰς φλέβας. ἐπεὶ ὅσα μὴ ἰσχυρῶς ἀποληφθέντα θνήσκει, ἔνια τῶν τοιουτέων οὐκ ἀφικνέεται ἐς ὀστέων ψιλώματα, ἀλλ' ἐπιπολαιότερα ἐκπίπτει, ἔνια δὲ οὐδὲ ἐς νεύρων ψιλώματα ἀφικνεῖται, ἀλλ' ἐπιπολαιότερα ἐκπίπτει, διά γ' οὖν ταύτας τὰς προφάσιας οὐκ ἔστιν ἓν ὄνομα ἀριθμοῦ τῷ χρόνῳ θέσθαι, ἐν ὁκόσῳ ἕκαστα τούτων κρίνεται.*

---

*Προειρηκὼς ὅτι μελαινομένων καὶ φθειρομένων τῶν περικειμένων τοῖς ὀστοῖς σαρκῶν ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τοῖς γυμνωθεῖσιν αὐτῶν ὀστοῖς τῷ χρόνῳ ταὐτὸν συμβῆναι καὶ διὰ τοῦτο κελεύσας ἀποκόπτειν αὐτά, νῦν συμβουλεύει τὴν ἀφαίρεσιν ποιεῖσθαι, μὴ ψαύοντα τῶν ὑγιῶν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ὀδύνην ὁ κάμνων λειποθυμήσας ἰσχυρῶς δυσανακόμιστος γένηται. κατ' ἄρθρον δὲ μᾶλλον, εἰ οἷόν τε, ποιεῖσθαι κελεύει τὴν ἀφαίρεσιν ἕνεκα τοῦ τάχους. ἐν μέσοις γὰρ τοῖς κώλοις χρόνος τρίβεται τῶν ὀστέων ἐκκοπτομένων, ἐπὶ δὲ τῶν ἄρθρων ἄνευ τοῦ ψαῦσαι τῶν ὀστῶν, ἀποκόπτεται τὸ πεπονθὸς μέρος τοῦ κώλου.*

---

*aut imbecillior ad efficiendum, ut nervi, caro, venae citius aut tardius emoriantur: nam quae emoriuntur, quamvis non fuerint adſtricta, non omnia ex altis oſſium partibus decidunt, ſed quaedam ex ſummis. Quocirca tempus intra quod ſingula haec ſolvuntur certum definire non licet.*

---

Quum dixerit neceſſarium eſſe, ubi nigreſcat et corrumpatur caro quae ſita eſt circa oſſa, ut oſſibus tempore idem eveniat, atque ea de cauſa imperaverit ut praeciderentur. Nunc praecipit ut excidantur, ea cautione ne integrae partes violentur, ne prae dolore anima admodum deficiente homo aegerrime reficiatur. Ad articulum autem, ſi fieri poteſt, praecidi membrum voluit ad celeritatem ſpectans: namque ubi medium praecidatur, multum temporis abſumitur, quum oſſa ſecantur, ſed juxta articulum affecta membri pars intacto oſſe abſcinditur.

---

λέ.

*Προσδέχεσθαι δὲ μάλα χρὴ τοιαῦτα ἰήματα. ἐπιδέειν γὰρ φοβερώτερά ἐστιν ἢ τινι ἰητρεύειν καὶ ἰητρείη πραείη ἀρκέει πᾶσι τοιούτοισι· αὐτὰ γὰρ ἑωυτὰ κρίνει μόνον· τῆς τε διαίτης ἐπιμελέεσθαι χρὴ ὡς κατὰ δύναμιν ἀπύρετος ἔῃ.*

(651) *Οὐ μόνον τῶν καμνόντων ἀεὶ φαίνεται κηδόμενος ὁ Ἱπποκράτης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰατρῶν ὡς ἀνέγκλητοι μὲν ἀεὶ παρὰ τοῖς κάμνουσιν ὦσιν, εὐδοκιμῶσι δὲ τὰ πλεῖστα. διὰ τοῦτ' οὖν ἐπισημαίνεταί τε καὶ διορίζεται τὰ κατὰ φαντασίαν μεγάλα πάθη τῶν κατὰ δύναμιν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ δύναμιν ἰσχυρῶν, οὐ μὴν φαινομένων γε τοιούτων, ἀποδιδράσκειν κελεύει. προΐεσθαι δὲ τὰ κατὰ φαντασίαν μεγάλα, καθάπερ καὶ ταυτὶ τὰ νῦν περὶ ὧν ὁ λόγος. ὅταν γὰρ ἀκριβῶς τι νεκρωθῇ μέρος, οὐκέτι συμπάθειαν ἰσχυρὰν ἄγει τὰ πλησιάζοντα. ταῦτ' οὖν ἐὰν ἀποκόψῃς, τὸν ἐν*

XXXV.

*Accipiendae prorſus ejusmodi ſanationes ſunt: magis enim terrent, dum accipiuntur, quam dum adhibentur; atque haec omnia lenem medicinam requirunt; ipſa enim per ipſa ſolvuntur. Eſt autem victus expeditiſſimus ille qui febri adverſatur.*

Hippocrates conſilium dirigit non ſolum ad aegrotantes, ſed etiam ad medicos, ut apud aegrotantes a culpa ſemper vacui ſint et laudem plerumque inveniant. Quamobrem mala quae gravia videntur monſtrat diſcernitque ab iis quae vere talia ſunt. In iis enim quae vere gravia ſunt, non tamen talia ſe oſtendunt, monet ut medicus ſe ſubducat, illis manum injiciat quae gravia videntur, quemadmodum et haec quae nunc proponuntur. Ubi enim pars aliqua ex toto emortua ſit, non amplius graviter afficit quae vicina ſunt. Hanc ſi praecidas cavens,

τῇ χειρουργίᾳ τῆς λειποθυμίας φυλαξάμενος κίνδυνον οὐκέτι οὐδὲν ἀκολουθήσει δυσχερές.

λστ΄.

*Καὶ ἐν σχήμασι δικαίοισιν εὐθετίζειν τὸ σῶμα. δίκαια δὲ καὶ ταῦτα μηδὲ μετεωροποιέειν, μηδὲ ἐς τὸ κάτω ῥέπειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐς τὸ ἄνω ποτὶ καὶ ἔστ᾽ ἂν τελείως περιῤῥαγῇ· αἱμοῤῥαγιέων γὰρ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κίνδυνος· διὰ τοῦτο γοῦν οὐ χρὴ κατάῤῥοπα ποιέειν τὰ τραύματα, ἀλλὰ τἀναντία.*

[449] Πολλάκις ἤδη μοι λέλεκται τὸ δίκαιον ἐπὶ τοῦ κατὰ δύναμιν ἴσου λέγειν ὁ Ἱπποκράτης. ἔστι δὲ τοῦτο ταὐτὸ τῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστου. τοιοῦτο δέ τι καὶ τὴν δικαιοσύνην ἴσμεν οὖσαν. ὅσον μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς μυσὶ δίκαιον σχῆμά ἐστιν, ἐν ᾧ μηδετέρως τείνονται, μήθ᾽ οἱ κάμπτοντες μήθ᾽ οἱ ἐκτείνοντες τὸ κῶλον· ὅσον δ᾽ ἐπὶ τὸ κάταντες ἢ ἄναντες ἀποθέσθαι τὸ μόριον, ἴσον μὲν ἂν τῷ

ne dum manus curatio adhibetur animae defectio sequatur malum aliud non afferes ullum.

XXXVI.

*Ad haec justo habitu figurare corpus oportet. Justus habitus est ubi nihil suspensum est, nihil deorsum spectat, sed sursum magis, praecipue donec ex toto resolutum fuerit; periculum enim est, ne interim sanguis erumpat. Quamobrem vulnera inclinari in inferiorem partem non debent, sed superiora haberi.*

Ostendimus jam saepe justum apud Hippocratem vocari id quod potentia aequale est. Hoc autem illud est quod unicuique convenit, quandoquidem et justitiam hujusmodi quid esse manifestum est. Quod quidem ad musculos attinet, ille justus habitus est sub quo tam qui membrum flectunt, quam qui extendunt in neutram partem trahuntur; quod vero ad collocandum membrum in infe-

δόξειε τὸ μέσον ἀναῤῥόπου τε καὶ καταῤῥόπου, τουτέστι τὸ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἐκτεταμένον ἀκριβῶς εἶναι δίκαιον. καὶ ὅταν γε μηδεὶς ᾖ κίνδυνος αἱμοῤῥαγίας, ἐὰν εὐφορώτερον ᾖ τοῦτο τῷ κάμνοντι, προαιρετέον αὐτό· καὶ λέλεκταί γε περὶ τούτου μικρὸν ἔμπροσθεν, ἡνίκα περὶ τῶν ἐκβυρσουμένων ὁ λόγος ἦν. νυνὶ δ' ἐπὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν, ὥσπερ ἐπὶ τῇ χειρουργίᾳ κίνδυνος, ὡς ἂν ἀλγήσαντα σφοδρῶς τὸν κάμνοντα λειποθυμῆσαι. οὕτως μετὰ τὴν χειρουργίαν ἕτερος εἷς κίνδυνός ἐστιν ὁ τῆς αἱμοῤῥαγίας, ὅταν ἀποπέσῃ τὰ σεσηπότα μόρια τοῦ σώματος εἰωθὼς γίνεσθαι. πρόδηλον δ' ὅτι τὸ κατάῤῥοπον σχῆμα πρὸς αἱμοῤῥαγίας ἐστὶν ἑτοιμότατον καὶ ὅσον ἐπὶ τὸ φυγεῖν ἀκριβῶς τε ἅμα καὶ ἀσφαλῶς τὸν ἐκ τῆς αἱμοῤῥαγίας κίνδυνον, ἐχρῆν ἀνάῤῥοπον ἀποσχηματίζειν τὸ ἀποκεκομμένον κῶλον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦτ' ἐπώδυνον τὸ σχῆμα, διὰ τοῦτ' ἀνάῤῥοπον αὐτὸ μετρίως σχηματίζομεν. εὔδηλον δ' ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ῥῆσιν αὐξῆσαι βουλόμενος τὸν λόγον ἐχρήσατο τῇ ποτὶ φωνῇ, ὡς

riorem vel fuperiorem partem fpectat, juftus habitus videri poterit qui medius erit inter eum, qui deorfum fpectat, hoc eft qui ad rectam lineam prorfus extenfus eft. Hic autem ubi nullum periculum fit ne fanguis erumpat et facillime ab aegrotante feratur eligendus eft, de quo etiam paullo fupra tractavimus, ubi offa cute excedentia perfequuti fumus. At nunc in offibus abfcindendis, ficut dum manus adhibetur, unum periculum eft, ne prae dolore intolerabili anima deficiat, ita poftquam adhibita eft unum aliud circumftat, ne videlicet fanguis erumpat, id quod evenire folet ubi putrefcentes corporis partes refolvuntur. Conftat autem habitum, fub quo membrum dependet eruptioni fanguinis effe opportuniffimum. Quantum ergo fpectat ad fanguinis eruptionis periculum penitus tutoque evitandum, praecifum membrum fuperius omnino habendum effet; fed quia ftatus hic dolori eft, idcirco moderate in fuperiorem partem convertitur. Manifeftum item eft, quum in iis verbis augere vellet quod proponitur, adjeciffe vocabulum *praecipue*, quod *ποτὶ* dixit

Ed. Chart. XII. [449.] Ed. Bas. V. (651.)

*εἰ καὶ οὕτως εἶπε, μηδὲν μετέωρον ποιεῖν μηδὲ ἐς τὸ κάτω ῥέπον, ἀλλὰ μᾶλλον ἄνω καὶ μάλισθ' ὅταν τελέως περιῤῥαγῇ τὰ σεσηπότα. τῶν γὰρ αἱμοῤῥαγιῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κίνδυνος.*

λζ'.

*Ἐπεὶ ὅταν γε ὁ χρόνος ἐγγένηται πλείων καὶ καθαρὰ τὰ ἕλκεα γένηται, οὐκέτι ταῦτα τὰ σχήματα ἐπιτήδειά ἐστιν, ἀλλ' ἡ εὐθεῖα θέσις καὶ ἐνίοτε ἐπὶ τὸ κατάῤῥοπον ῥέποντα· ἀνὰ χρόνον γὰρ ἐνίοισι τούτων ἀποστάσιες ὀστέου γίνονται καὶ ὑποδεσμίδων δέονται.*

*Ὥσπερ ὁπόταν τὰς αἱμοῤῥαγίας ἐφυλάττετο τὴν εὐθεῖαν θέσιν τοῦ κώλου, καίτοι μέσην τε καὶ δικαίαν οὖσαν, ἐπὶ τὸ ἀνάῤῥοπον ἦγεν εἰς τοσοῦτον ἄχρι τοῦ χωρὶς ὀδύνης τοῦ κάμνοντος ἀνατανθῆναι τὸ κῶλον, οὕτως νῦν ἐνίοτε μετρίως κατάῤῥοπον ἀξιοῖ σχηματίζεσθαι τὸ κῶλον ἕνεκα τῆς ἐκκρίσεως τῶν ἰχώρων. ὅπου γὰρ οὐθ' αἱμοῤῥαγίας ἐστὶ*

quasi ita scripserit: ubi nihil suspensum est nihil deorsum spectat, sed sursum magis, potissimum, ubi ex toto resoluta fuerint, periculum est ne interim sanguis erumpat.

XXXVII.

*Namque ubi tempus processerit et ulcera jam pura fiat, non amplius accommodatur hujusmodi status, sed ille qui rectus est et interdum ille qui versus inferiorem partem inclinatur; tempore enim nonnullis ossa abscedunt et illae fasciae necessariae sunt quae primae injiciuntur.*

Non secus atque ubi sanguinis eruptionem cavebat, rectum membri statum quamvis medius et justus esset, eatenus in eum qui sursum spectaret convertebat, quatenus membrum sine dolore excitabatur, nunc quoque praecipit ut membrum moderate in inferiorem partem inclinetur ut sanies effluat; quandoquidem, ubi nullum periculum est ne vel sanguis erumpat vel propter consortium

κίνδυνος οὔτε συμπαθείας οὔτε φλεγμονῆς, ἤδη ὄντα καθαρὰ τὰ ἕλκη μόνης ἐπουλώσεως χρήζει, περὶ παντός ἐστι ποιητέον, ὡς μήτε πῦον ὑφίσταται τότε μήτε ἰχώρ τις λεπτὸς, ἀλλ' ἀποῤῥέει πάντα. κολπωθέντος μέντοι τινὸς αὐτόθι μέρους, εἴωθε γὰρ ἐνίοτε καὶ τοῦτο γίγνεσθαι, τῶν ἰχώρων ἀναβιβρωσκόντων ἐκεῖνα τὰ μόρια, ἃ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐν ᾧ διὰ τὸν φόβον τῆς [450] αἱμοῤῥαγίας ἀνάῤῥοπον ἡγούμεθα σχῆμα, χρείας ἕξομεν ὑποδεσμίδων αἷς προστελοῦμεν τὸν κόλπον. ἡ δ' ἐπίδεσις ἐν τῷ τοιούτῳ καιρῷ κατὰ τὸν ἐναντίον γίνεται τρόπον ἁπάσαις ταῖς ἔμπροσθεν εἰρημέναις. ἐπ' ἐκείνων μὲν γὰρ ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἀρχόμενοι τελευτῶμεν ἄνω. κατὰ δὲ τὰς νῦν προκειμένας διαθέσεις, ἐφ' ὧν ἐκκρίνεσθαι βουλόμεθα τὸ πῦον ἄνωθεν, ἀρχομένους ἐπὶ τὰ κάτω χρὴ νέμεσθαι παυομένους ἀνωτέρω βραχεῖ τοῦ κατὰ τὸν κόλπον στόματος, ἵν' ἐκ μὲν τοῦ πυθμένος αὐτοῦ πᾶν ἐκθλίβηται διὰ τῆς εἰρημένης ἐπιδέσεως, ἀνεῳγμένου δὲ τοῦ στόματος εὐθέως ἐκρέῃ.

---

aliqua pars afficiatur vel inflammatio fuperveniat atque ulcera jam pura tantummodo ad cicatricem perducenda funt, danda in primis opera eft ut nec pus nec fanies aliqua tenuis tunc fubfidat, fed omnia exitum habeant. At fi qua ibi pars finuetur, hoc enim accidit fub fanie quae illas partes erodit, dum nos caventes ne fanguis erumperet membrum fublime habuimus, ad fafcias veniendum erit quae primae injiciendae fint, quibus finus coerceatur. Vinciendi autem ratio in eo cafu contraria eft illis omnibus quae fupra dictae funt, in quibus fafciae ab inferiori parte ortae in fuperiori terminantur; fed in propofitis affectibus, ubi eo confilium tendit ut pus excernatur, a fuperiori parte incipiunt et deorfum verfus intendentes paullo fupra os ipfius finus finiuntur, ut quidquid in imo finu refidet fub hac vinciendi ratione exprimatur et ore aperto protinus evadat.

---

λη'.

*Προσδέχεσθαι δὲ χρὴ τοὺς τοιούτους ἀνὰ χρόνον ὑπὸ δυσεντερίης πιέζεσθαι· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῖς μελαινομένοισι τοῖσι πλείστοισι ἐπιγίνεται δυσεντερίη καὶ ἐπὶ τῇσιν αἱμοῤῥαγίῃσιν ἐξ ἑλκέων. ἐπιγίνεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κεκριμένων ἤδη καὶ τῶν μελασμῶν καὶ τῆς αἱμοῤῥαγίης.*

Τὴν τῆς δυσεντερίας προσηγορίαν ἔοικεν ὁ Ἱπποκράτης οὐ κατὰ τῆς τῶν ἐντέρων ἑλκώσεως ἐπιφέρειν, ὡς οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἀλλὰ κατὰ τῆς αἱματώδους ἐκκρίσεως διὰ τῶν ἐντέρων γιγνομένης, ὥστε καὶ ὅταν ἀῤῥωστίᾳ τοῦ ἥπατος αἱματώδη διαχωρῆται καὶ τότε ὀνομάζεσθαι δυσεντερίαν τὸ πάθος, ὅπερ καὶ φαίνεται γιγνόμενόν τε καὶ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν. καὶ πολλοὺς ἴστε τῶν οὕτω πεπονθότων ἀπολλυμένους ἀγνοίᾳ τῶν θεραπευόντων. ἐπεὶ δ' ἐνίοτε διὰ τὴν τῶν ἐξιόντων δριμύτητα συνεκκρίνηταί τις ἅμα τοῖς διαχωρήμασι κατ' ἀρχὰς, ἀμελῇ δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος ἤδη καὶ τῶν ἐντέρων αὐτῶν ξύσματα διὰ τοῦ

XXXVIII.

*In his autem procedente tempore exſpectandae ſunt dejectiones cruentae, quum plerisque et ex nigritie et ex ſanguine ab ulceribus fuſo cruentae dejectiones ſuperveniant. Fiunt autem plerumque, ubi nigrities et ſanguinis eruptiones ſolutae ſunt.*

Cruentam dejectionem Hippocrates *δυσεντερίην* vocavit. Quo nomine uſus videtur non ut exulcerationem inteſtinorum, quemadmodum plerique medici, ſed ut cruentas inteſtinorum dejectiones ſignificaret; ſicut ubi propter jecoris imbecillitatem cruentum deſcendat, id quoque vitium *δυσεντερίη* appelletur, quod a medicis uſurpari ac dici novimus, ſaepiusque homines ita affectos medentium inſcitia periiſſe nos non latet. Interdum enim quum propter dejectiones acres principio quidem pinguedo, proceſſu temporis quaedam ſtrigmenta quae ab inteſtinis deraduntur

θεραπεύειν ὡς ἕλκωσιν ἐντέρων μόνην, οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν ἀμελοῦντες τοῦ ἥπατος αἴτιοι θανάτου τοῖς κάμνουσιν ἐγένοντο. νόσημα μὲν οὖν ἐστιν ἥ τε τοῦ ἥπατος ἀῤῥωστία καὶ ἡ τῶν ἐντέρων ἕλκωσις. κοινὸν δὲ σύμπτωμά ἐστιν ἡ διὰ τῆς ἕδρας ἔκκρισις αἱματώδης οὐ κατὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας γιγνομένη· καὶ γὰρ διὰ πλῆθος αἵματος ἀναστομουμένων εἰς ἔντερα φλεβῶν αἱματώδη διαχωροῦσιν, ὡς εἶναι τὸ πάθημα παραπλήσιον αἱμοῤῥοΐσι, μόνῳ διαφέρον τῷ κατὰ μὲν τὴν ἕδραν ἐκείνας γίγνεσθαι, κατὰ δὲ τὰς τῶν ἐντέρων ἕλικας ἀναστομοῦσθαι τὰς φλέβας ἐπὶ τούτων ἢ καὶ κατὰ τὸ ἀπευθυσμένον μὲν αὐτὸ, πόῤῥω μέντοι τῆς ἕδρας ἄνω κατὰ τὴν (652) ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ πολλοὺς εἴδομεν τοῦτο πάσχοντας ὧν ἀπεκόπη τι κῶλον, ἀλλὰ καὶ ὅσοι κατέλυσαν ἀθρόως ἰσχυρὰ γυμνάσια κατὰ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον εἰθισμένα, τινὲς μὲν ἀθλήσαντες, ἔνιοι δὲ σκάπτοντες ἤ τοιοῦτόν τι φιλοπόνως ἐργαζόμενοι· ἐὰν γὰρ μὴ συγκαταλύσωσι τοῖς γυμνασίοις καὶ τὸ πλῆθος τῆς ἐδωδῆς, ἣν ὅτ' ἐπόνουν ἐποιοῦντο, τινὲς μὲν ἐν τάχει πληθωρικοῖς ἁλίσκονται νο-

tur una excernantur, plerique medici neglecto jecore ulceri dumtaxat inteftinorum medentur atque idcirco aegrotantes praecipitant. Eft ergo morbus et jecoris imbecillitas et ulcus inteftinorum; cruenta vero alvus communiter fupervenit non proprie caufis propofitis, quum inteftinorum venis prae fanguinis copia adapertis cruentum dejiciatur, fic ut fimilis affectus fit, atque ubi ora venarum non in ano, fed in inteftinorum anfractibus aut ad initium recti inteftini longe ab ano aperiuntur. Permultos autem videmus experiri hoc malum, quibus membrum excifum fuerit; quive repente vehementes exercitationes omiferint, quibus ante affueverant, quum nonnulli certarent, alii foderent vel quid hujusmodi laboriofum vitae genus fequerentur: nam nifi quemadmodum exercitationis, ita aliquid dempferint cibi aut potionis abundantiae, qua utebantur dum exercerentur, nonnullos celeriter invadunt ea mala quae a multitudine fiunt; aliis qui minus adverfa fortuna utuntur alvus cruenta dejicit,

σήμασιν, ἔνιοι δὲ εὐτυχέστερον πράξαντες τῷ ὑφ᾽ Ἱπποκράτους εἰρημένῳ συμπτώματι δυσεντερίας· οὕτω γὰρ ὠνόμασεν, ὡς ἔφην, τὴν διαχώρησιν τοῦ αἵματος. ἐνίους δὲ ἤδη οἶδα τῇ διὰ ῥινῶν αἱμοῤῥαγίᾳ σωζομένους, ἄλλους δὲ ἁλισκομένους χολέρᾳ, καὶ γίνεται πᾶσιν αἷμα ἐκ περιόδου τοῦ πάμπαν, ἴσως ὡς ἔγγιστα τῷ χρόνῳ τὰ τοιαῦτα συμπτώματα. κακωθέντες γὰρ ἐπὶ ταῖς ἀθρόαις κενώσεσι καὶ [451] καταψυχθέντες οὐ προσέχουσι τῇ μετὰ ταῦτα διαίτῃ. πάλιν δ᾽ ἀφυλάκτως διαιτώμενοι πάλιν πλῆθος ἀθροίζουσιν ἴσον τῷ πρόσθεν ἐν ἴσῳ χρόνῳ. κοινὴν οὖν αἰτίαν ἁπάντων τῶν οὕτω πασχόντων ἐροῦμεν εἶναι πληθώραν ἐκκενουμένην διὰ φλεβῶν ἀναστομώσεως ἢ κατὰ ῥῖνας ἢ καθ᾽ ἕδραν ἢ κατ᾽ ἔντερα γινομένης. αὐτὴν δὲ τὴν πληθώραν ἀθροίζεσθαι τοῖς ἐσθίουσι μὲν, ὡς ἔμπροσθεν ἤσθιον δαψιλῶς, μὴ δαπανοῦσι δὲ τὸ ἐκ τῆς τροφῆς ἀθροιζόμενον αἷμα. τούτῳ τῷ λόγῳ κοινῷ πάντων ὄντι τῶν οὕτω πασχόντων ὑποπέπτωκε καὶ τὰ ὑφ᾽ Ἱπποκράτους εἰρημένα. οἷς γὰρ ἀπεκόπη τι κῶλον ἡ πρότερον εἰς αὐτὸ παραγενομένη τροφὴ κατὰ

quam rem Hippocrates propofuit δυσεντερίας vocabulum ufurpans, quo, ut retuli, cruentam dejectionem fignificat. Quosdam ego jam vidi quos fanguinis per nares eruptio liberavit, alios quos tentavit cholera; his autem omnibus aequali fere temporis circuitu fanguis effunditur. Languentes enim repente exhaufti refrigeratique in pofterum victus ratione curiofa non utuntur, fed rurfus inordinate vivunt, rurfus multitudinem colligunt priori aequalem et aequali tempore. Horum ergo affectuum communem caufam in multitudinem referemus, quae adapertis venis vel in naribus vel in ano aut inteftinis ejicitur. Colligitur autem multitudo in illis qui liberaliter ut foliti erant cibum fumunt, fed fanguinem quem ex affumpto alimento contraxerunt minime abfumunt. Ad communem horum affectuum rationem fpectat, quod ab Hippocrate proponitur. Quibus enim aliquod membrum abfciffum fuerit, alimentum quod ante transferri ad ipfum folebat, in venis coit

τὰς φλέβας ἀθροιζομένη πλῆθος αἵματος ἐργάζεται. συμβουλεύειν δὲ χρὴ τοῖς τοιούτοις ἅπασιν ἐλάττω τ' ἐσθίειν ἢ πρόσθεν, ὀλιγότροφά τε ταῦτα εἶναι καὶ συνεχῶς ὑπάγειν γαστέρα, γυμνάζεσθαί τε καθόσον ἂν δύναιντο καὶ τρίβεσθαι πλείω καὶ μὴ λούεσθαι μετὰ τροφὴν, ἀλλὰ πρὸ τροφῆς πολλάκις. εἰ δὲ καὶ διαφορητικοῖς ὕδασιν ἔχοιεν χρῆσθαι, κάλλιστα οὕτω πράττοιεν. ταῦτα μὲν οὖν εἴρηταί μοι κατὰ τὸ πάρεργον οὐκ ὄντα πάρεργα. διὰ τί δὲ καὶ τῶν αἱμοῤῥαγησάντων ἰσχυρῶς ἐνίοις ἐπιγίγνεται μετά τινα χρόνον ἡ τοιαύτη δυσεντερία, προσθεῖναι χρὴ τῷ λόγῳ· συμβαίνει δὴ καὶ τούτοις τοιοῦτον, ἐπὶ ταῖς σφοδραῖς αἱμοῤῥαγίαις καταψύχεται τὸ σῶμα καὶ διὰ τοῦθ' ἧττον ἢ πρόσθεν ἐκκενοῦται διὰ τοῦ δέρματος. ὑπομένον δὲ ἐν τῷ σώματι τὸ μὴ κενούμενον αὐξάνει τὸ πλῆθος τοῦ αἵματος, ἐφ' ᾧ καθότι δέδεικται πρόσθεν αἵ τε χολέραι καὶ αἱ διὰ ῥινῶν αἱμοῤῥαγίαι καὶ αἱματώδεις δυσεντερίαι γίγνονται· καὶ γὰρ οὕτως αὐτὰς ὀνομάζω ἕνεκα σαφοῦς διδασκαλίας. ἕπονται δ', ὡς ἔφην, αἵματος πλήθει διὰ ῥώμην μᾶλλον οὐκ ἀῤῥω-

et sanguinis multitudinem producit. Hos itaque omnes monere oportet, ut minus cibi capiant quam ante, isque infirmior sit; subinde alvum ducant et quantum possunt exerceantur, multam frictionem adhibeant, a cibo non laventur, sed ante saepius; recte autem consulent, si digerente aqua utantur ubi ejus copia fuerit. Haec praeter propositam rem adjeci, quum tamen ab re non sit. Cur autem nonnullis quibus copiose sanguis effunditur aliquo interposito tempore cruenta dejectio superveniat, adjicere sermoni oportet. Fit ergo in his, ut ob vehementem sanguinis profusionem corpus refrigeretur, atque idcirco minus quam ante per cutem exhauriatur; quod vero non exinanitur in corpore subsistens, sanguinis multitudinem auget. Quae, ut supra ostensum est, efficit, ut vel cholera superveniat vel sanguis per nares erumpat vel *αἱματώδης δυσεντερία* sequatur, ita enim appello clarioris doctrinae gratia, hoc est cruentum dejiciatur. Proficiscitur autem hujusmodi dejectio ex multitudine sanguinis quem natura

στίαν ἐπὶ τὴν ἔκκρισιν αὐτοῦ τῆς φύσεως ὁρμώσης ἔμπαλιν ἢ ἐπὶ τῶν ἠπατικῶν ἔχει διαθέσεων. ἐν ἐκείναις γὰρ ἀῤῥωστία τοῦ ἥπατος αἱματώδη δι' ἐντέρων ὑπέρχεται. ἐὰν μὲν ἤτοι δι' αἱμοῤῥοΐδων ἢ διὰ τῶν εἰς ἔντερα καθηκουσῶν φλεβῶν ἢ διὰ τῶν εἰς τὰς ῥῖνας ἡ φύσις ἰσχύσῃ τὸ περιττὸν ἐκκρῖναι, σὺν εὐτυχίᾳ τοῦ πληθωριῶντος ἡ κένωσις ἐγένετο· μὴ δεξαμένων δὲ τῶν ἐνταῦθα χωρίων τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἐπὶ θώρακα καὶ πνεύμονα ῥυέντος αὐτοῦ, χαλεπὸν ἤδη τὸ πάθημα. δυοῖν γὰρ θάτερον περιπλευμονίαις τε καὶ πλευρίτισιν ἢ ἀναγωγαῖς αἵματος οἱ τοιοῦτοι περιπίπτουσι.

λθ'.

*Καὶ ὁρμᾶται μὲν λαύρως καὶ ἰσχυρῶς, ἀτὰρ οὔτε πολυήμερος γίνεται οὔτε θανατώδης, οὔτε γὰρ μάλα ἀπόσιτοι γίνονται οἱ τοιοῦτοι οὔτε ἄλλως ξυμφέρει κενεαγγέειν.*

tentat magis ob virium robur, quam ob infirmitatem expellere. Quae res contrario modo fe habet, quam in jecoris affectibus in quibus fanguis per inteftina ob vifceris imbecillitatem defcendit. Quodfi per ora venarum quae ad anum, inteftina aut nares pertinent, natura quod fuperat exinaniret, bene ageretur cum eo cui hac via multitudo detraheretur; ubi multitudo non recipitur his locis, fed ad thoracem vel pulmonem confluit, malum jam grave eft: alterutrum enim vel pulmonis inflammationem et lateris dolorem vel fanguinis fputum fupervenire neceffe eft.

XXXIX.

*Magno autem impetu concitantur, fed nec diuturnae funt nec mortiferae; nam neque homo valde propter cibi faftidium abftinet, neque alioquin exhauriendus eft.*

Οὐχ ὡς ἱστορίαν γράφων τῶν συμβαινόντων τοῖς οὕτω κάμνουσιν, ὥσπερ ὁ Θουκυδίδης, ἡνίκα διηγεῖται τὸν λοιμὸν, ἀλλ' ἕνεκα διορισμοῦ τῶν ἐφ' ἑτέραις αἰτίαις γιγνομένων δυσεντεριῶν, ταῦτα προσέθηκεν ὁ Ἱπποκράτης, ὥστ' εἰ μὴ καὶ τῆς προκειμένης πραγματείας ἴδιός ἐστιν ὁ λόγος, οὐδὲν χεῖρον αὐτὸν ἐξεργάσασθαι παμπόλλων ἰατρῶν ἀδυνατούντων διακρῖναι τὰς διαθέσεις, ἐφ' αἷς ἐκκρίσεις αἵματος γίγνονται. νομίζουσι γοῦν ἔνιοι πάσας [452] αὐτὰς ἑλκώσεσιν ἐντέρων ἕπεσθαι, μεγάλως σφαλλόμενοι. ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῶν αἱμοῤῥοΐδων ἔκκρισις οὐδ' αὐτοὺς τοὺς κάμνοντας λανθάνει. τῶν δ' ἄνωθεν ἐπὶ τὴν ἕδραν ἀφικνουμένων αἱματωδῶν ἔνια μὲν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἥκει, τινὰ δὲ προηγήσατό τι τοιοῦτον, εἰ ἐξαίφνης διαχωρήσειεν αἷμα πολὺ, γιγνώσκειν ἀναστόμωσιν ἀγγείου γεγονέναι τῆς φύσεως τὸ βαρῦνον αὐτὴν ἀποκρινούσης. ἐκ τούτου τοῦ γένους ἐστὶ καὶ ἡ νῦν ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένη δυσεντερία λάβρως ὁρμᾶται καὶ ταχέως παύεται, μετὰ τοῦ μηδ' ἀνορέκτους τοὺς

Adjungit haec Hippocrates non ut hiftoriam confcribat eorum quae fic affectis evenerunt, quemadmodum Thucydides, ubi peftilentiam illam recenfet, fed ut cruentas has dejectiones diftinguat a torminibus quae aliis de caufis accidunt. Quare haec quamvis ad propofitum opus proprie non pertineant, exponere tamen alienum non fuerit, quum medici complures morbos, fub quibus fanguis dejicitur, difcernere non poffint: nonnulli enim exiftimant ubique cruentam dejectionem ex inteftinorum ulcere provenire, quos magnopere animus fallit. Sanguis itaque quum ab ore venarum quae in ano funt funditur, neque laborantes ipfos latet; fed ubi cruenta dejectio a fuperiori parte ad anum feratur, quaedam protinus a principio defcendit, quaedam praecedente aliquo tali. Quodfi repente cruor multus dejiciatur, fcire convenit adapertum effe os venae natura id quod pondere moleftum eft depellente, cujus generis eft quam nunc Hippocrates proponit, cruenta dejectio quae magno impetu concitatur et cito quiefcit,

κάμνοντας ἰσχυρῶς γίγνεσθαι, καθάπερ ὅταν ἥπατος ἀῤῥωστοῦντος ἐκκρίσεις ἕπονται τοιαῦται. σπανιώτερον μὲν οὖν ἡπατικὴ διάθεσις ἀπὸ τοιαύτης ἄρχεται κενώσεως. ὡς τὸ πολὺ γὰρ οἷον κρεῶν πλύμα ἰχῶρες αἵματος λεπτὸν ἐκκρίνονται κατ' ἀρχὰς αὐτοῖς. ἄρχεται μὲν οὖν ἐνίοτε καὶ σὺν ἀθρόᾳ κενώσει τοῦ αἵματος, ὅταν ποτὲ συνέλθῃ πληθωρικὴ διάθεσις ἀῤῥωστίᾳ τοῦ σπλάγχνου. μετὰ δὲ τὴν ἀρχὴν ὁποτέρως ἂν γενομένη ἅμα τῷ καὶ ἀνορεκτεῖν ἐσχάτως αὐτοὺς ἐκκρίνεται, ποτὲ μὲν αἷμα καθαρὸν οὐ πολὺ, ποτὲ δὲ καὶ μετὰ χολῆς ξανθῆς ἅμα ταῖς τῶν ἐντέρων ἀποξυομέναις πιμελαῖς, εἶτά που καὶ μετὰ ταῦτα καὶ οἷον τρὺξ αἵματος, ἡνίκα δὴ κακῶς ἔχει τὸ σπλάγχνον, παχύς. ἐπὶ δὲ ταῖς τοιαύταις ἐκκρίσεσι καὶ μάλισθ' ὅταν ἔχωσί τι καὶ χολῆς αὐτῶν τῶν ἐντέρων συνεκκρίνεται τὰ μόρια τὰ καλούμενα ξύσματα ἐπιπολῆς αὐτῶν ἀποξυούσης τῆς δριμύτητος τῶν ἐντέρων διαχωρουμένων· ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων λεπτοτάτης διαίτης ἐστὶ χρεία, τοῖς δὲ τὸ πλεονάζον ἐκκρίνουσιν

praeterquam quod homo ob cibi faſtidium non admodum abſtinet, ſicut quando ob jecoris imbecillitatem alvus cruenta eſt: quamquam raro initio quum jecur afficitur, hujusmodi alvus ſe oſtendit. Plerumque enim a principio tenuis ſanies cruenta dejicitur aquae ſimilis, in qua lota caro ſit; interdum tamen incipit jecoris affectus cum ſubita ſanguinis dejectione, ubi videlicet viſceris imbecillitati ſanguinis multitudo acceſſerit; poſt principium vero utrovis modo res acceſſerit et aeger maxime cibum faſtidit et ſanguis modo purus et non multus, modo flavae bili immixtus ſimul cum deraſa inteſtinorum pinguedine dejicitur, poſtea quae faex ſanguinis deſcendit, ubi jecur jam peſſime habet. Sub hujusmodi ergo dejectionibus, praeſertim ubi aliquid bilis admixtum fuerit, quaedam ipſius inteſtini partes excernuntur, quae quum deradantur ξύσματα vocant. Nam quae per inteſtina deſcendunt eo quod acria ſint, ſummam ipſorum partem eradunt: in quo caſu quanta maxime poteſt abſtinentia imperanda

ια, βέλτιόν ἐστι διδόναι τροφὴν σύμμετρον ἐῤῥωμένου
ῦ ἥπατος καὶ κρατεῖν αὐτῆς δυναμένου.

---

μ'.

'ηροῦ δὲ ὄλισθημα κατ' ἰσχίον ὧδε χρὴ ἐμβάλλειν, ἢν ἐς
τὸ εἴσω μέρος ὀλισθήκῃ.

---

Κατεγνώκασιν Ἱπποκράτους ἐπεμβαλεῖν τὸ κατ' ἰσχίον
ιθρον, ὡς ἂν ἐκπίπτον αὐτίκα πρῶτος μὲν Κτησίας ὁ Κνί-
ος συγγενὴς αὐτοῦ· καὶ γὰρ αὐτὸς ἦν Ἀσκληπιάδης τὸ γένος,
ιεξῆς δὲ Κτησίου καὶ ἄλλοι τινές. διττῆς οὖν οὔσης κρί-
ως ἁπάντων τῶν τοιούτων πραγμάτων τῆς μὲν ἑτέρας,
αν αὐτόπτης τις γένηται τοῦ ζητουμένου, τῆς δ' ἑτέρας
ιαν ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ μὴ περιμένων μακρὰν πεῖραν
δεικτικῶς ἀποφαίνηταί τι, καὶ ἡμεῖς ἀμφοτέρας ποιησό-
εθα. τὸ μὲν οὖν τῆς φύσεως τοῦ πράγματος ἐστὶ τοιόνδε.
ατὰ τὴν διάρθρωσιν ταύτην ἰσχυρότατός ἐστι σύνδεσμος,

eft; fed iis qui fuperantem fanguinem dejiciunt, conve-
iienti modo cibus dari debet, quum jecur valeat et poffit
pfum conficere.

---

XL.

*Ubi femur a coxa elabatur, fi in interiorem partem venerit, hac via reftituendum eft.*

---

Reprehendunt Hippocratem, quod ponere tentet fe-
mur a coxa prolapfum, quum iterum protinus elabatur;
primo quidem Ctefias Cnidius, ejus cognatus, nam ipfe
quoque ex familia fuit Afclepiadarum, poft Ctefiam vero
alii nonnulli. Sed quum haec omnia duplici via judicen-
tur, altera quum ipfis oculis comprehenditur quod requi-
ritur; altera quum non exfpectato longo ufu aliquid de-
monftramus judicio ex ipfius natura fumpto, nos quoque
utraque via judicabimus. Natura igitur rei fic habet. In
hac ipfa commiffura ligamentum rotundum validiffimum

στρογγύλος, ἐγκατακεκρυμμένος αὐτῇ, συνάπτων τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ τῷ βαθυτάτῳ τε καὶ κοιλοτάτῳ μέρει τῆς κοτύλης, ὥστε καὶ [453] μὴ τεθέαταί τις τὸν κίνδυνον, ἀλλ' ἐκ ταύτης γε τῆς διηγήσεως ἀκόλουθον αὐτὸ (653) νοῆσαι βραχὺν εἶναι κατὰ μῆκος αὐτὸν, ὅπως ὁ μηρὸς ἐνστρέφεται ἀεὶ, καθάπερ ὁ Ἱπποκράτης εἶπεν·

*Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται.*

μηδέποτ' ἐκτὸς ὑπερβαίνων τὴν ὀφρὺν τῆς κοτύλης ἀναγκαῖον ἐλάχιστον εἶναι τῷ μήκει τὸν σύνδεσμον. οὗτος οὖν αὐτός ἐστιν ὁ κωλύων ἐκπίπτειν τὸν μηρὸν, ἄχρι περ ἂν ἔχῃ κατὰ φύσιν. ἐγχωρεῖ δ' αὐτὸν οὐκ ἀποῤῥαγέντα μόνον ἀλλὰ καὶ δι' ὑγρότητα πολλὴν ἀθροισθεῖσαν ἐν τῇ κοιλότητι παρὰ φύσιν ἔκτασιν τοσαύτην σχεῖν, ὡς ἐπιτρέψαι ποτὲ ἐκπεσεῖν τῆς κατὰ φύσιν ἕδρας τὸν μηρόν. εἰ μὲν οὖν ἀποῤῥαγέντος τοῦ συνδέσμου τὸν μηρὸν ἐκπεσεῖν συμβαίνει, κἂν ἐμβληθῇ, παραχρῆμα εἶναι κατὰ χώραν οὐ δυνήσεται, καταντοῦς γὰρ οὔσης τῆς κοτύλης καὶ μεγάλου βάρους αὐ-

inclusum est, quo summum femoris caput altissimis atque intimis cavi partibus innectitur, ita ut quis licet ligamentum ipsum non viderit, possit ex hac narratione intelligere id breve esse: nam quum femur semper convertatur, quod Hippocrates retulit, quum ait:

*In coxa convertitur:*

nec unquam cavi oris excedat, necesse est ligamentum brevissimum esse. Hoc ipsum igitur, dum naturaliter habet, excidere femur non patitur. Potest autem non abrumpi solum, sed et ob humoris copiam in cavo collectam praeter naturam adeo extendi, ut sinat femur sua sede moveri: quod ubi accidat, quamvis statim positum fuerit, non poterit suo loco manere. Nam quum cavum devexum sit, onus vero totius cruris quod appenditur grave levi momento rursus suo loco excedet, si quis in ingressu tentet paullo celerius moveri vel aliquid transgredi, quod

ις ἐκκεκραμένου τοῦ παντὸς σκέλους, ἑτοίμως αὖθις ὁ μηρὸς ἐκστήσεται τῆς ἰδίας χώρας, ἥτις ἐν τῷ βαδίζειν ἐγτερῆσαι βραχὺ θᾶττον ἢ ὑπερβῆναί τι τῶν ἐν ποσὶν, ὡς γέ τις ὀλίγην αὐτοῦ ποιοῖτο κίνησιν ἐφ᾽ ὁμαλοῦ ἐδάφους, εἴ ποτε δύναιτ᾽ ἂν οὕτω μόνως φυλάξαι τὴν κατὰ φύσιν θέσιν· ἀλλ᾽ ἔοικεν ἀδύνατον τοῦτο. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο δυνάενός γε πάντως ἐπαίρειν ἀναγκασθήσεται, ὡς ἐν ταῖς εἰς τύελον ἐμβάσεσιν. οὕτως μὲν οὖν ἡ φύσις τοῦ πράγματος μᾶς διδάσκει, μὴ δύνασθαι μεῖναι κατὰ χώραν τὸν μηρὸν μβληθέντα τοῦ συνδέσμου διασπασθέντος· καὶ γὰρ αὖ κἀεῖνο προσθείς ἄν τις ἀληθεύοι, τῇ μὲν κατὰ τὸ γόνυ διαρρώσει σύνδεσμοί τινές εἰσιν ἔξωθεν νευρώδεις, τῷ μηρῷ ἐ μόνῳ δὶς οὗτος οὐδενὸς ἔξωθεν ἄλλου τοιούτου σφίγγονος τὴν διάρθρωσιν, οὔτε τῶν μυῶν· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ παρὰ ούτων ὀλίγη τίς ἐστι βοήθεια πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως ἐκπίπτειν ὰ ἄρθρα καὶ μάλισθ᾽ ὅταν ὦσιν εὐτραφεῖς τε καὶ σύντοοι, καθάπερ οὔτε τοῖς γυμναστικοῖς καὶ τοῖς σφοδροτάτας σχουσι κατὰ τὰ παλαίσματα πληγάς τε καὶ πτώσεις καὶ άσεις καὶ περιστροφὰς τῶν ἄρθρων οὐκ ἐκπίπτει τὰ κῶλα,

ab pedes fit, ita ut si quis aequali solo paullum moveatur, hoc modo fortasse tueri naturalem positum assidue poterit; sed videtur id fieri minime posse; nam si non ad alium usum, certe quum lavatur, cogetur homo pedem magis attollere, ut ingredi in labrum possit. Hoc igitur pacto rei natura monemur, ubi ligamentum abrumpatur, femur repositum in sua sede contineri non posse. Sed et illud fere adjiceretur, quod commissura genu ab exteriori parte nervosis quibusdam ligamentis continetur, femur vero hoc uno. Neque ullum aliud habet tale, quo commissura ab exteriori parte illigetur, sed nec musculos etiam qui non parum quoque conferunt ad continendos articulos ne procidant, praesertim ubi boni habitus fuerint ac validi. Quamobrem athletis quamvis in palaestra vehementiores ictus patiantur, cadant, distendantur contorqueanturque ad articulos, nihilominus membra non luxantur, eo quod

διὰ τὸ πάντοθεν ἰσχυροῖς καὶ μεγάλοις σφίγγεσθαι μυσί. εἶπε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ βιβλίου καὶ τοῖς βουσὶ μάλιστα ἐκπίπτειν τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, ὅταν ὦσι γέροντές τε καὶ λεπτοὶ διαῤῥαγέντος τοῦ κατὰ τὸν μηρὸν συνδέσμου, μένειν οὐχ οἷόν τε τῷ ἄρθρῳ κατὰ χώραν, κἂν ἐμβληθῇ καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν. ἐφεξῆς οὖν ἴδωμεν, εἰ δι' ὑγρότητα δαψιλῆ χαλασθεὶς ὁ σύνδεσμος ἐπιτρέψειεν ἐκπεσεῖν τῷ μηρῷ, κἄπειτα ἐμβληθείη τί συμβαίνειν εἰκός. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ κἀνταῦθα πρόδηλον εἶναι, μενούσης μὲν αὐτῆς τῆς ὑγρότητος αὖθις ὡς αὐτὸ ἐκπέσῃ, ξηρανθείσης δὲ τὴν κατὰ φύσιν ἀσφάλειαν ἀπολήψεσθαι. ὅτι δὲ δι' ὑγρότητα συμβαίνει τὸν μηρὸν ἐξαρθρον γίγνεσθαι καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτεος μαθήσῃ γράφοντος ἐν ἀφορισμοῖς ὧδε· ὅσοις ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοις ἐξίσταται τὸ ἰσχίον καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τούτοισι μύξα ἐπιγίγνεται. μύξης οὖν ἀθροιζομένης ἐν τῇ διαρθρώσει, τουτέστιν ὑγρῷ γλίσχρῳ διαβρεχόμενος ὁ σύνδεσμος χαλᾶται. διαφέρει δ' οὐδὲν εἴτε σύνδεσμον ὀνομάζειν αὐτὸν, εἴτε νεῦ-

validis et grandioribus musculis undique circumdentur. Scripsit etiam Hippocrates inter initia hujus libri, bobus potissimum coxae articulum luxari, ubi senes sunt et graciles. Femur igitur abrupto ligamento, quo continebatur, etiamsi in suam sedem collocetur, manere non potest, iis praesertim qui graciliores fuerint. Spectemus deinceps, si ligamentum humoris copia relaxatum excidere femur sinat, idque reponatur quid futurum esse credibile sit. Mihi quidem ut in hoc casu res manifestissima videtur: namque ubi idem humor maneat, similiter erumpet; sed si inarescat, ad naturalem firmitatem reducetur; femur vero ob humorem excidere et ipse Hippocrates docet, qui in sententiis illis quae aphorismi inscribuntur sic inquit: quoscunque coxae dolor exercet, his si coxae articulus excidat et rursus recondatur muci superveniunt; mucis autem in commissura collectis, hoc est glutinoso humore madesit ligamentum ac relaxatur. Nihil autem interest, seu liga-

ρον συνδετικόν. ὅσοι γὰρ τῶν συνδέσμων εἰσὶ στρογγύλοι κατὰ νεύρων ἰδέαν, ἔθος ἐστὶ τοῖς ἀνατομικοῖς νεῦρα συνδετικὰ προσαγορεύειν αὐτούς· καὶ ἡμεῖς ἰασάμεθα, δὶς ἤδη τοιαύτην ἔκπτωσιν μηροῦ καὶ οὐκέτι ἐξέπεσε τοῦ λοιποῦ χρόνου. προσήκει δὲ μέχρι πολλοῦ ξηραίνουσι φαρμάκοις περιλαμβάνειν τὴν διάρθρωσιν ἄχρις ἂν αὐτάρκως ξηρανθῆναι τὸ συνδετικὸν νεῦρον, ὡς μηκέτι συνεπεκτείνεσθαι [454] τῷ μηρῷ τὴν ὀφρὺν τῆς κοτύλης ὑπερβαίνοντι, κατέχειν δὲ ἔνδον αὐτὸν ἐν τῇ κατὰ φύσιν θέσει. ὅτι δ' ἐνίοτε μένει βληθεὶς μάρτυς ἀξιοπιστότατος ὁ Ταραντῖνος Ἡρακλείδης ἀνὴρ οὔθ' ἕνεκα δόγματος κατασκευῆς ψευσάμενος, ὡς ἂν οἱ πολλοὶ τῶν δογματικῶν ἐποίησαν, οὔτ' ἀγύμναστος περὶ τὴν τέχνην, ἀλλ' εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἱκανῶς τρίβων τῶν ἔργων τῆς ἰατρικῆς. ἀκούσωμεν δ' αὐτοῦ τῆς ῥήσεως, ἣν ἔγραψεν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ἐκτὸς θεραπευτικῶν, αὐτοῖς ὀνόμασιν οὕτως ἐχούσης. ὅσοι δὲ οἴονται μὴ μένειν μηρὸν ἐμβληθέντα διὰ τὸ μὴ διασπᾶσθαι τὸ συνέχον νεῦρον πρὸς τὴν κοτύλην τοῦ ἰσχίου τὸν μηρὸν, ἀγνοοῦσιν ἐν τῷ καθόλου

mentum feu nervus illigans vocetur: quaecunque enim ligamenta nervorum exemplo rotunda funt, ab iis qui in incidendis corporibus verfantur vocari folent nervi illigantes. Sed et nos quoque femur hac de caufa luxatum bis jam reftituimus, neque amplius poftea procidit. Diu autem oportet ficcantibus medicamentis commiffuram circumdare, dum nervus illigans abunde ficcetur, ne amplius ita extendatur ut femur oris cavi poffit excidere, fed intus in naturali fitu ipfum contineat. Manere autem interdum femur, ubi repofitum fuerit, idoneus teftis eft Heraclides Tarentinus, homo qui nec ut fectam comprobet mentitur, ficut foliti funt rationalium plerique nec medicinae ufus eft expers, fed optime ut quivis alius in medendo exercitatus. Audiamus ergo quae ab ipfo traduntur in quarto libro de ratione curandi ea quae funt extrinfecus. Sic autem ad verbum habent. Errant qui cenfent femur repofitum non manere, quod abruptus fit nervus qui ad coxam ipfum alligabat, quum in univerfum rem ne-

τρόπῳ τὴν ἀπόφασιν ποιούμενοι. οὐ γὰρ ἂν Ἱπποκράτης καὶ Διοκλῆς ἀνέγραψαν ἐμβολὰς, ἔτι δὲ Φιλότιμος, Εὐήνωρ, Νηλεὺς, Μόλπις, Νυμφόδωρος, ἄλλοι δέ τινες. ἡμεῖς δ' ἐπὶ δύο παιδίων ἐκρατήσαμεν τῆς προθέσεως. πολλάκις τοί γε καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν τελείων ὀλισθαίνει πάλιν τὸ ἄρθρον. οὐκ ἐκ λόγου δὲ δεῖ τὸ πρᾶγμα κρίνειν, ἀλλ' ἐπειδή ποτε καὶ μένει, διαλαμβάνειν μὴ διὰ παντὸς ἀποσπασμὸν γίνεσθαι τοῦ νεύρου, ἀλλὰ καὶ ἀποχαλᾶσθαι καὶ συστρέφεσθαι πάλιν, ἐπειδὰν τοῦ ζητεῖν ἐστι χρήσιμον, ἀλλ' οὐ παντελῶς κοινόν. ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ῥήσεως ὁ Ταραντῖνος τοῦτο προσέγραψε φυλάττων τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἐμπειρικὴν οὖσαν. ἔστι δ' αὐτῶν ἡ προαίρεσις ὅσα φανερῶς ὦπται καὶ τὸ χρήσιμον ἤδη πρὸς τὴν τέχνην ἔχομεν ἐξ αὐτῶν εἰπεῖν, ἄχρηστον ἐπὶ τούτων εἶναι τὴν τῆς αἰτίας ζήτησιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν Ἡρακλείδην ἄλλοι πολλοὶ τῶν νεωτέρων γεγράφασιν ἐμβληθέντα μηρὸν ὑπ' αὐτῶν ἄχρι παντὸς μεμενηκέναι.

---

gent. Neque enim Hippocrates, Diocles, Philotimus, Evenor, Nileus, Molpis, Nymphodorus et alii nonnulli de restituendi ratione tractassent; sed et nos quoque id consequuti sumus, ut duos pueros sanaremus quibus saepius et magis quam iis qui aetate jam robusta sunt excidere articulus solet. Rem igitur ratione judicare non oportet, sed quum interdum maneat existimare non semper nervum abrumpi, sed relaxari et iterum contrahi: quoniam expedit hoc requirere, quamquam non omnino commune est. Adjecit hoc Tarentinus in fine orationis, ut quam profitebatur empiricorum sectam tueretur, quorum ea sententia est, ut in iis quae ita manifeste apparent ut inde proferre utilitatem ad artem jam possimus, inutile sit caussam quaerere. Sed et post Heraclidem multi alii ex junioribus restitutum a se femur perpetuo servatum esse in sua sede testantur.

---

μα'.

Ἀγαθὴ μὲν ἥδε καὶ δικαίη καὶ κατὰ φύσιν ἡ ἐμβολὴ καὶ δή τι καὶ ἀγωνιστικὸν ἔχουσα ὅστις γε τοῖσι τοιούτοισιν ἥδεται κομψευόμενος. κρεμάσαι χρὴ τὸν ἄνθρωπον τῶν ποδῶν πρὸς μεσόδμην δεσμῷ δυνατῷ, μαλθακῷ δὲ καὶ πλάτος ἔχοντι, τοὺς δὲ πόδας ἔχειν χρὴ, ὅσον τέσσαρας δακτύλους ἀπ' ἀλλήλων ἢ καὶ ἔλασσον· χρὴ δὲ καὶ ἐπάνωθεν τῶν ἐπιγουνίδων προσπεριβεβλῆσθαι πλατεῖ ἱμάντι καὶ μαλθακῷ ἀνατείνοντι ἐς τὴν μεσόδμην.

---

Τὸ χαριέντως τι πανουργεῖν εἰώθασιν οἱ Ἀττικοὶ κομψεύεσθαι λέγειν, ὅπερ καὶ νῦν σημαίνει παρὰ τῷ Ἱπποκράτει τὸ κομψευόμενος. καὶ γὰρ καὶ πρόσθεν εἶπεν ἐπὶ τῶν τῆς κλίμακος κατακλίσεων, ὡς ἐκχαυνοῦν τὸν πολὺν ὄχλον ἐπιτηδεύοντές τινες ἐπ' αὐτὴν ἥκουσιν, ἀλλ' ὅμως κἀκείνην ἔγραψεν, ἐπεὶ καὶ καλῶς αὐτῇ χρωμένους ἑώρα τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἰατρούς. οὕτως οὖν καὶ νῦν ὡς ἄν τις κάλλιστα διὰ κλίμακος κατατείνας ἐμβάλλοι μηρὸν ἐβουλήθη διδάξαι.

## XLI.

*Haec quidem restituendi ratio bona, justa et secundum naturam est, per quam subito fere ad finem pervenitur, si quis ostentationi studeat. Homo per pedes ab eo ligno grandiori, quod transversum ab uno pariete domus ad alterum pervenit, vinculo suspendatur firmo, molli latoque; pedes autem habeat quatuor digitos aut minus etiam inter se distantes; vinciatur item super genua loro lato ac molli, quod ad propositum lignum adducatur.*

---

Qui cum ostentatione aliquid efficiunt ab Atticis κομψεύεσθαι dicuntur, quemadmodum nunc ab Hippocrate qui ostentationem exprimere volens usus est verbo κομψευόμενος. Nam et antea ubi hominem super scalam resupinavit, ad id praesidium eos venire dixit qui vulgo videri volunt magnum aliquid moliri. Id tamen scripsit, quia viderat multos sui sacculi medicos qui eo minus recte uterentur, ita etiam nunc ostendere voluit, qua via crure

ἴσως δ᾽ ἂν ποτε καὶ χρησαίμεθα αὐτῇ μὴ παρόντος τοῦ βάθρου, περὶ οὗ μετὰ ταῦτα ἐρεῖ. κελεύει τοιγαροῦν ἐπὶ κλίμακος τὸν θεραπευόμενον δήσαντας ἱμᾶσιν κρεμάσαι τὴν κλίμακα πρὸς μεσόδμην ἀνατείναντας. οὕτως δὲ ὀνομάζεται τὸ μέγα ξύλον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου [455] τοίχου πρὸς τὸν ἕτερον διῆκον, ἔν τε τοῖς τῶν πανδοχείων οἴκοις τοῖς μεγάλοις (654) ἐν οἷς ἱστᾶσι τὰ κτήνη καὶ κατ᾽ ἀγρὸν ὁμοίως ἐν τοῖς γεωργικοῖς οἴκοις. βούλεται δὲ τοὺς μὲν πόδας ἄνω πρὸς τὴν μεσόδμην ἐστράφθαι, τοῦ κατατεινομένου δὲ τὴν κεφαλὴν οὐ πολὺ τῆς γῆς ἀπέχειν, ἄλλως τε δυνηθῆναι τὸν ἐμβάλλοντα τὸ ἄρθρον ὀρθὸν παρεστῶτα ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ χρῆσθαι πρὸς τὴν ἐμβολὴν, ὡς ἐφεξῆς διδάσκει.

## μβ΄.

*Τὸ δὲ σκέλος τὸ σιναρὸν τετάσθαι χρὴ, ὡς δύο δακτύλοισι μᾶλλον τοῦ ἑτέρου. ἀπὸ δὲ τῆς γῆς τὴν κεφαλὴν ἀπεχέτω, ὡς δύο πήχεας ἢ ὀλίγῳ πλέον ἢ ἔλασσον. τὰς δὲ χεῖρας παρατεταμένας παρὰ τὰς πλευρὰς προσδεδεμένος*

per fcalam optime extento femur reponatur, qua uti fortaffe non erit ab re, ubi non fit fcamnum de quo poftea tractabit. Praecipit igitur ut fcala fuper qua homo loris alligatus fuerit fufpendatur a ligno grandiori, quod transverfum ab uno pariete domus ad alterum pertinet *μεσόδμην* vocat. Videre licet in magnis diverforiis, ubi jumenta habentur et ruri fimiliter in aedibus rufticorum. Vult ergo pedes ad tignum furfum fpectare, caput vero deorfum verfus non multum recedere a terra, ita ut ille qui articulum reponit ftans ad reponendum fuis uti manibus poffit, quomodo in fequentibus docebit.

## XLII.

*Sed affectum crus duobus digitis magis quam alterum extendatur, caput vero recedat duos cubitos a terra vel paullo plus aut minus; brachia deligata fint ad latera molli aliqua re, quae omnia paranda funt homine re-*

ἔστω μαλθακῷ τινι. πάντα δὲ ταῦτα ὑπτίῳ κατακειμένῳ κατασκευασθήτω ὡς ὅτε ἐλάχιστον χρόνον κρεμάσηται· ὅταν δὲ κρεμασθῇ ἄνδρα, χρὴ εὐπαίδευτον καὶ μὴ ἀσθενέα ἐνείραντα τὸν πῆχυν μεσηγὺ τῶν μηρῶν.

---

Τοὺς μὲν δεσμοὺς ὅπως προσήκει περιβαλεῖν οἷς εἶπε μέρεσι τοῦ σώματος, ἐδήλωσε σαφῶς. ἰσχυροτέρους μέντοι κελεύει καὶ μαλθακοὺς ἀνατείνοντας εἶναι τοὺς κατὰ τὸ πεπονθὸς σκέλος εἰκότως. ὅλη γὰρ ἡ κατάτασις ἕνεκα τῆς ἐκείνου θεραπείας γίγνεται κατὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων τῶν ἐμβαλλομένων λόγον. ἐπειδὴ γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ τῆς κοτύλης ἐκπεσοῦσα πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν ἧκεν ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα μυῶν ἀνασπασθεῖσα. προσήκει δήπου πρότερον εἰς τὸ κάτω μέρος αὐτὴν ἀγαγεῖν ἅμα τῷ μηρῷ δηλονότι, κἄπειθ' οὕτως ἀπῶσαι πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν, εἶτα ἐπειδὰν κατ' εὐθὺ γένηται τῆς κοτύλης ἤτοι τοῖς μυσὶν ἐπιτρέψαι μόνοις τοὐντεῦθεν ἢ καὶ συνεπωθεῖν αὐτόν. εἴρηται δὲ ἤδη πολλάκις ὡς οἱ μύες ἅπαντες ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς

*ſupinato ut quam minimo tempore ſuſpenſus maneat. Homine jam ſuſpenſo peritus aliquis et non imbecillus trajicere manum debet inter femora ejus qui curatur.*

---

Partibus quas commemoravit, quomodo injicienda vincula ſint aperte expoſuit. Illa igitur quibus affectum crus appenditur robuſtiora eſſe voluit et mollia, idque non injuria, quum tota intenſio ad ipſius curationem adhibeatur, ea ratione quae communiter requiritur in luxatis omnibus reponendis. Igitur femoris caput quum cavo excidens in interiorem partem eruperit, a muſculis qui ibi ſunt attractum primo in inferiorem partem attrahendum eſt, una ſcilicet cum femore, deinde in exteriorem impellendum; quumque e regione ſui cavi collocatum fuerit, tunc vel ſolis muſculis committendum eſt vel ſimul etiam adurgendum. Saepius autem diximus muſculos naturalem vim habere qua ad ſua principia contrahuntur.

ἀνασπᾶσθαι πεφύκασι. συνανασπῶσιν οὖν δηλονότι καὶ τὸν μηρὸν ἑαυτοῖς, ἀνασπώμενος δ᾽ ἐμβήσεται τῇ κοτύλῃ τοῦ ἰσχίου κατὰ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

μγ´.

*Εἶτα θέσθαι τὸν πῆχυν μεσηγὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ἐξεστηκυίης, ἔπειτα συνάψαντα τὴν ἑτέρην χεῖρα πρὸς τὴν διηρημένην παραστάντα ὀρθὸν παρὰ τὸ σῶμα τοῦ κρεμαμένου ἐξαπίνης ἐκκρεμασθέντα, μετέωρον αἰωρηθῆναι ὡς ἰσοῤῥοπώτατον. αὕτη δὲ ἡ ἐμβολὴ παρέχεται πάντα ὅσα χρὴ κατὰ φύσιν. αὐτό τε γὰρ τὸ σῶμα κρεμάμενον τῷ ἑωυτοῦ βάρει κατάτασιν ποιέεται, ὅ τε ἐκκρεμασθεὶς ἅμα μὲν τῇ κατατάσει ἀναγκάζει ὑπεραιωρεῖσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς κοτύλης, ἅμα δὲ τῷ ὀστέῳ τοῦ πήχεος ἀπομοχλεύειν καὶ ἀναγκάζειν εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν ὀλισθαίνειν. χρὴ δὲ παγκάλως μὲν τοῖσι δεσμοῖσιν ἐσκευάσθαι, φρονέοντα δὲ ὡς ἰσχυρότατον τὸν ἐξαιωρούμενον εἶναι. ὡς μὲν οὖν καὶ*

Attrahunt igitur ſimul et femur, quod attractum ſuo capite in cavum coxae conjicietur.

XLIII.

*Dein collocare brachium inter caput femoris luxati et eam regionem quae inter anum et naturale media eſt; tum trajectam manum altera prehendere et rectus aſſiſtens repente corpori ſuſpenſo appendi, ita ut ſublimis maxime aequaliter ſuſpendatur. In hac reponendi ratione omnia ſecundum naturam ſunt; nam corpus ipſum ſuſpenſum ſuo pondere deorſum verſus extenditur, is qui appenditur in inferiorem partem extendit et femoris caput excitari cogit e regione ſui cavi ſimulque oſſe brachii ipſum urget truditque, ſic ut in priſtinam ſedem revertatur. Neceſſe autem eſt aptiſſime vincula injicere, ea autem adverſione, ut is qui appenditur validiſſimus ſit. At, quemadmodum ſupra narravimus,*

πρόσθεν εἴρηται, μέγα τὸ διαφέρον ἐστὶ τῶν φυσίων τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐς τὸ εὐέμβλητα εἶναι καὶ δυσέμβλητα καὶ διότι μέγα διαφέρει, εἴρηται πρόσθεν ἐν τοῖς περὶ ὤμου.

---

[456] Πλιχάδα μὲν ὀνομάζειν εἴωθεν ἅπαν τὸ μεταξὺ τῶν βουβώνων ἑκατέρου σκέλους. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ πλιχάδι τὸ μέσον προσαγορεύει περίναιον, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἐκφύσεως αἰδοίου καθήκει πρὸς τὴν ἕδραν. ἐν αὐτῷ δὲ καὶ τῆς κύστεως ὁ τράχηλος τέτακται· μεταξὺ δὲ τούτου γε κατὰ τὸ μῆκος ἐν τῇ πλιχάδι μέσῃ καὶ τῆς τοῦ μηροῦ κεφαλῆς ἀξιοῖ θέντα τὸν πῆχυν ἐπισυζεύξαντά τε τὴν ἑτέραν χεῖρα, καθότι σαφῶς αὐτὸς ἔγραψεν ἐκκρεμασθῆναι τὸν εἰς τὸ κάτω μέλλοντα τὴν κεφαλὴν ἐπισπάσαι τοῦ μηροῦ. γενήσεται δὲ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μοχλεία πρὸς τὴν εἰς τὸ ἔξω μετάστασιν τοῦ ἄρθρου, χάριν τοῦ κατ' εὐθὺ γενέσθαι τῆς κοτύλης τοῦ ἰσχίου τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ.

---

*homines plurimum natura inter ſe differunt, quantum ad articulos attinet, facile vel vix reſtituendos. Quamobrem plurimum differant, diximus qua de humeri capite.*

---

Solet Hippocrates eam regionem quae eſt inter inguen utriusque cruris nuncupare πλιχάδα, cujus medium περίναιον vocat, quae ab initio naturalis ad anum pertinet qua cervix veſicae ſita eſt. Inter hanc itaque regionem, quam πλιχάδα nominat, in medio ejus in longitudinem et caput femoris, jubet ut qui trahit femoris caput manum demittat cum qua alteram conjungat, ſicut ipſe aperte declaravit, atque ita ſuſpendatur. Quo fiet ut femoris caput non ſolum trahatur, ſed in exteriorem commiſſurae partem impellatur, ut e regione cavi quod in coxa eſt collocetur.

---

μδ.

*Ἐνίοισι γὰρ ὁ μηρὸς ἐμπίπτει ἀπ' οὐδεμιῆς παρασκευῆς, ἀλλ' ὀλίγης μὲν κατατάσιος, ὅσον τῇσι χερσὶ κατιθῦναι, βραχείης δὲ κιγκλίσιος.*

Ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀῤῥενικῶς εἶπε κιγκλισμὸν, οὕτω νῦν κίγκλισιν θηλυκῶς τὴν ἐπὶ βραχὺ γιγνομένην διακίνησιν. αὐτὸς γὰρ τὸ διακινῆσαι ῥῆμα κατὰ τῆς βραχείας κινήσεως, ἥσπερ μέμνηκε γράφων ἐμβολὴν ἐξηρθρηκυίας γένυος.

με.

*Πολλοῖσι δὲ συγκάμψασι τὸ σκέλος κατὰ τὸ ἄρθρον ἐνέπεσεν ἤδη ἀμφίσφαλσιν ποιησάμενον· ἀλλὰ γὰρ τὰ πολὺ πλεῖω οὐκ ἐνακούει τῆς τυχούσης παρασκευῆς. διὰ τοῦτο ἐπίστασθαι μὲν χρὴ τὰ κράτιστα περὶ ἑκάστου ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ, χρέεσθαι δὲ οἷσιν ἂν δόξῃ ἑκάστοτε. εἴρηνται μὲν οὖν τρόποι κατατασίων καὶ ἐν τοῖσιν ἔμπροσθεν γε-*

XLIV.

*Nam femur quibusdam absque ulla praeparatione revertitur, siquidem levi adhibita intensione et exiguo motu manibus in suam sedem compellitur.*

Ante κιγκλισμὸν masculino genere dixit, nunc feminino κίγκλισιν, quod vocabulum διακίνησιν, id est exiguum motum significat, quoniam verbum διακινῆσαι mutuatur ad id significandum quod leviter dimovetur, cujus meminit, quum tradidit qua ratione luxata maxilla reponeretur.

XLV.

*Compluribus etiam quum crus ad commissuram hanc flecterent, circumactus jam articulus reversus est, sed plerumque non paret cuivis praeparationi: quamobrem quae ad singula efficacissima sunt in unaquaque arte scire convenit et ea ubique adhibere quae accommodata videbuntur. Supra extendendi modos diximus, ut qui-*

γραμμένοισιν, ὥστε χρέεσθαι τούτων ὅστις ἂν παρατύχῃ. δεῖ γὰρ ἀντικατατετάσθαι ἰσχυρῶς ἐπὶ θάτερα μὲν τοῦ σκέλεος, ἐπὶ θάτερα δὲ τοῦ σώματος. ἢν γὰρ εὖ καταταθῇ, ὑπεραιωρηθήσεται ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς ἀρχαίης ἕδρης· καὶ ἢν μὲν ὑπεραιωρηθῇ οὕτως, οὐδὲ κωλῦσαι ἔτι ῥηΐδιον ἵζεσθαι αὐτὴν ἐς τὴν ἑωυτῆς ἕδρην, ὥστε ἤδη πᾶσα ἀρκέει μόχλευσίς τε καὶ κατόρθωσις. ἀλλὰ γὰρ ἐλλείπουσιν ἐν τῇ κατατάσει, διὰ τοῦτο ὄχλον (655) πλείω παρέχει ἡ ἐμβολή.

---

Ἐν τῷ κάμπτειν τὸ σκέλος κατὰ βουβῶνα μετέωρος ὅλος ὁ μηρὸς γίνεται. κατὰ τὴν τοιαύτην γοῦν ἐνέργειαν ἡ ἐκπεπτωκυῖα κεφαλὴ τοῦ μηροῦ διακινηθεῖσα τὰ κατὰ περίσφαλσιν εἴωθεν ἐκπίπτειν ἔστιν ὅτε. τὸ δὲ κατὰ περίσφαλσιν ἔστιν ὅτε ποῖόν τι δηλοῖ καὶ ἐπὶ τοῦ κατ᾽ ὦμον ἄρθρου καὶ τὸ κατ᾽ ἰσχίον ἐκπιπτόντων τε καὶ ἐκβαλλομένων γίνεται, διὰ τῶν ἔμπροσθεν αὐτὸς ἐδίδαξεν ἡνίκα διδάσκει ἐπὶ τούτων τῶν διαρθρώσεων μὴ δύνασθαι γενέσθαι

*libet eo utatur cujus copia fit. Oportet enim praeftanter ab una parte crus extendere, ab altera corpus; nam fi bene extendamus, femoris caput e regione fui cavi excitabitur, quod ubi fic excitatum fuerit, non facile prohiberi poterit, quominus in fuam fedem revertatur, ita ut jam quovis modo impellere ac dirigere abunde fit. Sed minus extendunt quam par fit, idcirco majori negotio reponunt.*

---

Ubi crus ad inguen curvatur, femur univerfum fufpenditur. In qua actione prolapfum femoris caput dimovetur, circumactumque reftitui nonnunquam folet. Quid fit circumagere, quod accidit ubi prolapfus articulus vel qui in latum fcapularum os inferitur vel qui in coxam reftituitur, ipfe in fuperioribus declaravit ubi docuit, non poffe articulum in his commiffuris fuo loco paullulum

παράρθρημα, [457] καθάπερ ἐπ' ἀγκῶνος καὶ καρποῦ καὶ γόνατος καὶ σφυροῦ· διὰ γὰρ τὰς σφαιροειδεῖς μὲν εἶναι τὰς κεφαλὰς τῶν μηρῶν ὀστῶν, κυκλοτερῆ δὲ τὴν ὀφρὺν τῶν πρὸς αὐτὰς διαρθρουμένων κοιλοτήτων, οὐκ ἐνδέχεται μέρος μέν τι τῶν κεφαλῶν ἐν ταῖς κοιλότησιν εἶναι· μέρος δὲ οὐκ εἶναι, καθάπερ οὐδ' ἐπὶ τῆς ὀφρύος ὀχεῖσθαι τῆς κοτύλης, ἀλλ' εὐθέως ἀποκυλιομένας αὐτὰς ἢ εἴσω χωρεῖν ἢ ἔξω τῆς διαρθρώσεως. ἐπεὶ τοίνυν ἐλαχίστη ῥοπὴ τὴν ἐφ' ἑκάτερα φορὰν τῆς κεφαλῆς οἰακίζει περίσφαλσιν ὠνόμασε τὸ γιγνόμενον.

---

## μστ'.

*Χρὴ οὖν οὐ μόνον παρὰ τὸν πόδα τὰ δεσμὰ ἐξηρτῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ἄνωθεν τοῦ γούνατος, ὅκως μὴ κατὰ τὸ τοῦ γούνατος ἄρθρον ἐν τῇ τανύσει ἡ ἐπίδεσις ἔῃ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ τοῦ ἰσχίου ἄρθρον. οὕτω μὲν οὖν χρὴ τὴν κατάτασιν τὴν πρὸς τὸ τοῦ ποδὸς μέρος ἐσκευάσθαι· αὐτὰρ καὶ τὴν ἐπὶ θάτερα κατάτασιν μὴ μόνον ἐκ τῆς περὶ τὸ στῆθος καὶ τὰς μασχάλας περιβολῆς ἀντιτείνεσθαι, ἀλλὰ*

excedere, ut ad cubitum, ad manum, ad genu, ad talos. Nam quum et femoris caput rotundum fit et orae cavi, in quo recipitur in orbem, nullo pacto fieri poteſt ut caput partim in cavo fit, partim extra vel orae cavi haereat, quoniam ubi primum volvetur vel intro revertetur vel excidet. Igitur quia parvo momento in utramvis partem caput compellitur, hoc quod fit circumagendo fieri afferit.

---

## XLVI.

*Non ſolum autem pedibus injicienda vincula ſunt, ſed etiam ſupra genu, ne hoc magis quam coxae articulus vinculo intendatur: ſic itaque extendere a pedibus convenit. Verum ubi altera parte vis adhibetur, non ſolum circa pectus et alam injecto laqueo in contrariam partem attrahere debemus, ſed lorum longum, duplex,*

καὶ ἱμάντι μακρῷ, διπτύχῳ, ἰσχυρῷ, προσηνεῖ, παρὰ τὸν περίναιον βεβλημένῳ παρατεταμένῳ ἐπὶ μὲν τὰ ὄπισθεν παρὰ τὴν ῥάχιν, ἐπὶ δὲ τὰ ἔμπροσθεν παρὰ τὴν κληῖδα προσηρτημένῳ τὴν ἀρχὴν τὴν ἀντικατατείνουσαν οὕτω διαναγκάζεσθαι, τοῖσι μὲν ἔνθα διατεινομένοισι, τοῖσι δὲ ἔνθα. ὅκως δὲ ὁ ἱμὰς ὁ παρὰ τὸν περίναιον μὴ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ μηροῦ παρατεταμένος ἔσται, ἀλλὰ μεσηγὺ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τοῦ περιναίου. ἐν δὲ τῇ κατατάσει κατὰ μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐρείσας τὴν πυγμὴν ἐς τὸ ἔξω ὠθεέτω. ἢν δὲ μετεωρίζηται ἑλκόμενος, διέρσας τὴν χεῖρα καὶ ἐπισυνάξας τῇ ἑτέρῃ χειρὶ ἅμα μὲν συγκατατεινέτω, ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔξω συναναγκαζέτω· ἄλλος δέ τις τὸ παρὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἡσύχως ἐς τὸ εἴσω μέρος κατορθούτω.

---

Ἐκ τῶν ποδῶν κρεμαμένου τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχοντος κάτω, πᾶσι τοῖς ἄρθροις διατείνεσθαι συμβαίνει, βουλόμεθα δὲ ἡμεῖς ἓν μόνον ἄρθρον τὸ κατὰ τοὺς

*validum, molle, inter anum et naturale demittere a posteriori parte ad spinam, a priori juxta jugulum adducere et religare; atque ita in diversa contendere, aliis ab una parte, aliis ab altera ducentibus. Animadvertendum autem ne lorum quod inter anum et naturale demittitur super femoris caput extendatur, sed inter femoris caput et eam regionem, quae inter anum et naturale media est. Dum intensio adhibetur femoris caput in exteriorem partem propellendum pugno ipsi inhaerente, ubi qui extendit suspenditur, una manu trajecta et alteri juncta simul et extendere debet et in exteriorem partem urgere, sed alius ad genu femur in interiorem partem leviter dirigat.*

---

Ubi homo per pedes appendatur capite deorsum spectante, omnes articuli extenduntur. At propositum est, eum solum extendere qui ad inguen est. Jure igitur su-

βουβῶνας τοῦτο πάσχειν. εἰκότως οὖν τοῦ γόνατος ἐπιβάλλειν κελεύει δεσμὰ τῶν μηρῶν τὴν τάσιν ἄνω ποιούμενα· μόνοις γὰρ τοῖς κατὰ τὴν κνήμην, ἐὰν ἐπιτρέψωμεν ἀνέλκειν τὸ σκέλος οὐδὲν ἧττον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τῆς κατ' ἰσχίον διαρθρώσεως ἔκτασιν εἶναι συμβήσεται τὴν κατὰ γόνυ τοῖς τείνουσι δεσμοῖς οὖσαν ἐγγυτέρω.

μζ'.

*Εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν ὅτι ἐπάξιον ὅστις ἐν πόλει πολυανθρώπῳ ἰητρεύει ξύλον κεκτῆσθαι τετράγωνον, ὡς ἑξάπηχυ ἢ ὀλίγῳ μεῖζον, εὖρος δὲ ὡς δίπηχυ, πάχος δὲ ἀρκέει σπιθαμιαῖον.*

Ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν εἰρήκει περὶ τοῦδε τοῦ μηχανήματος, ὥστε κἀντεῦθεν ἐφέλκονται μαρτύριον ὧν λέγουσιν ἔνιοι περὶ τοῦ γεγράφθαι μὲν ὑφ' Ἱπποκράτους ἓν βιβλίον ἐξ ἀρχῆς ἐπιγεγραμμένον κατ' ἰητρεῖον, ὕστερον δὲ εἰς δύο τμηθῆναι διὰ τὸ μέγεθος ἐπιγραφῆναί τε ἕτερον μὲν πρό-

per genu vinculum injicit quod femur fursum extendat. Nam fi permittamus attrahi crus folum a vinculis quae infra genu funt, fiet ut genu non minus, imo magis quam coxae articulus extendatur, quum propius fit vinculis fub fe extendentibus.

XLVII.

*Supra etiam diximus expeditiffimum effe iis qui in frequenti civitate medentur, lignum habere quadratum fex cubitorum aut paullo longius, latum cubitos duos, cujus craffitudo, fi dodrantem impleat, abunde eft.*

In opere de fracturis hujus machinamenti meminit, ita ut huic quoque teftimonio innitantur, qui ajunt compofitum fuiffe principio ab Hippocrate librum unum infcriptumque de officina medici, deinde in duos divifum ob magnitudinem ejusque priorem partem infcriptam de

τερον αὐτοῦ μέρος περὶ ἀγμῶν, τὸ δὲ δεύτερον περὶ ἄρθρων. ὁποῖον δέ τι [458] βούλεται τὸ μηχάνημα τοῦτ᾽ εἶναι δῆλόν ἐστι τοῖς τεθεαμένοις τὸ καλούμενον Ἱπποκράτειον βάθρον· οὕτω γὰρ ἐκ πολλοῦ σύνηθες ὀνομάζειν αὐτὸ τοῖς ἰατροῖς ἐστιν. ἔχουσι δὲ καὶ μιμήματα ταὐτοῦ μικρὰ οἱ πολλοὶ καὶ χρῶνται τῷ πλείῳ πάνυ πολὺ καὶ μόνον ἐστὶν αὔταρκες εἰς ἐμβολὰς ἄρθρων. εἰ δ᾽ ἄρα τις θέλει καὶ ἄλλοις χρῆσθαι, πρὸς μὲν τὰς ὁδοιπορίας τὸ πολύσπαστον καλούμενον ἐπιτήδειον, Ἀρχιμήδους δ᾽ αὐτό φασιν εὕρημα εἶναι, πρὸς δὲ τὰς ἐν πόλει χρείας στάσιμον μὲν ἄξιον λόγου τὸ τοῦ τέκτονος καλούμενόν ἐστιν ἢ τὸ τοῦ Ἀνδρέου, ἑφεδράνον δὲ τουτὶ τὸ Ἱπποκράτους βάθρον, ὅ τινες τῶν νεωτέρων ἰατρῶν, ἐπειδὴ ἐσκευάκασι ποικιλώτερον, ὥσπερ καὶ τὴν μηχανικὴν ἄμβην. ἐφεξῆς οὖν αὐτῷ γράφοντι τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀργάνου προσέχετε τὸν νοῦν ἐφαρμόζοντες ἃ λέγει τοῖς τεθεαμένοις, ἐφ᾽ ὃ τεθέασθε βάθρον. μόνη γὰρ δεῖξις σαφηνίζει τὰ τοιαῦτα, καθάπερ εἴρηται καὶ πρό-

fracturis, alteram vero de articulis. Quale autem ftrui velit machinamentum hoc, manifeftum eft iis qui id viderint quod fcamnum Hippocratis nuncupatur: fic enim ex multo jam tempore a medicis appellari confuevit. Plerique autem formulas parvas habent ad ejus exemplum fabricatas. Saepiffime vero adhibetur articulisque reftituendis per fe abunde eft. Si quis autem velit aliis quoque uti, eft *πολύσπαστον* ita appellatum, quod multis orbiculorum circuitibus facilitatem praeftet, quod iterum facientibus maxime idoneum eft. Refertur autem ad Archimedem auctorem. In urbibus vero non alienum eft Fabri vel Andreae organum, ubi erecto opus eft; ubi plano, fcamnum hoc Hippocratis praecipue aptatur, quod a nonnullis ex recentioribus medicis varie jam ftruitur, ficut machinatio fpathae quae in fummo capitulum habet rotundum ac leniter cavum. Deinceps igitur ad organi ftructuram quae ab ipfo traditur animum advertite, ea quae Hippocrates fcribit iis quae in fcamno infpexiftis accommodantes: haec enim ficut antea quoque dictum eft

σθεν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀναγιγνωσκόντων παρ' ἐμοὶ τὸ βιβλίον ἑτοίμως ποιοῦμαι παρακειμένου τοῦ ὀργάνου πολλάκις μὲν αὐτοῦ τοῦ μεγάλου, πολλάκις δὲ καὶ τῶν μεμιμημάτων αὐτοῦ τινος ἃ διὰ ταύτην μόνην τὴν χρείαν κατασκευάζομεν, ἵνα ἔχωμεν δεικνύναι τοῖς ἀναγιγνώσκουσιν. οὐ γὰρ δὴ δι' αὐτῶν ἐστιν ἐμβαλεῖν ἄρθρον, ἀλλὰ νῦν γε τοῦτο μὲν ἀδύνατόν ἐστι πρᾶξαι. τὸ δ' ἐξηγήσασθαί τι τῶν κατὰ τὴν λέξιν ἀσαφῶν δυνατὸν, ὅπερ ἔν τε τοῖς ἔμπροσθεν ἐποίησα, καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐφεξῆς πράξω.

μη'.

*Ἔπειτα κατὰ μῆκος μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τομὴν ἔχειν χρὴ ὡς μὴ ὑψηλοτέρη τοῦ καιροῦ ἡ μηχάνησις εἴη.*

Τὸ μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐξ ἀριστερῶν καὶ ἐκ δεξιῶν λέγει. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ προσθεῖναι κατὰ μῆκος, ἀλλὰ καὶ τὸ παραμήκεα ταὐτόν ἐστι. τὴν γὰρ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς καὶ κάτωθεν τῶν ποδῶν τομὴν ἐγκαρσίαν ἂν εἰρήκει μᾶλ-

ſola monſtratione aperiuntur. Equidem iis qui apud me librum legunt rem facile demonſtro, organo juxta collocato ſaepe ipſo magno, ſaepe parvo aliquo ad magni exemplum fabricato, cujusmodi ad hunc tantum uſum paramus, ut oſtendere legentibus poſſimus, quum per tales formulas nequeant articuli in ſuam ſedem urgeri. Nunc autem monſtrari haec minime poſſunt, ſed exponere licet, ſi quid ex verbis Hippocratis obſcurum ſit, quod et in ſuperioribus feci et nunc etiam faciam.

XLVIII.

*Excavetur praeterea hinc in longitudinem, ne machinamentum juſto ſublimius ſit.*

Hinc atque hinc dixit ἔθεν καὶ ἔνθεν, quod accipit pro a dextra parte et ſiniſtra. Id vel eo patet quod adjicit, in longitudinem, quod idem ſignificat atque longum. Nam ſi excavari voluiſſet ſupra a capite vel infra a pedi-

ον οὐ παραμήκη. ὅ δὲ σύμπασα φράσις ἑρμηνεύει τοιόνδ' ἐστίν· οὐδὲν γὰρ χεῖρον αὐτὴν παραφράσαι σαφηνείας ἕνεκεν. ἔπειτα (656) κατὰ μῆκος μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐντομὴν εἶναι χρὴ παραμήκη τοῦ ξύλου βάθος ἔχουσαν σύμμετρον, ὡς πρὸς μοχλείαν, ὅπως μὴ ὑψηλοτέρα τοῦ προσήκοντος ἡ μηχάνησις εἴη. τὸ γὰρ τοῦ καιροῦ λέγουσιν οἱ Ἕλληνες ἐνίοτε καὶ τοῦ προσήκοντος, ὅπερ καὶ δέον ὀνομάζουσιν. ἔστω τοιγαροῦν ἡ τομὴ τηλικαύτη τοῦ βάθρου, ὡς ἐν αὐτῇ στηρίζεσθαι μοχλὸν ἁρμόττοντα τῇ μελλούσῃ γενήσεσθαι μοχλείᾳ.

---

μθ'.

Ἔπειτα φλιὰς βραχείας, ἰσχυρὰς, ἐνηρμοσμένας, ὀνίσκους ἔχειν ἑκατέρωθεν.

---

[459] Ὀνίσκους μὲν τοὺς ἄξονας ὀνομάζει, φλιὰς δὲ τὰ διαλαμβάνοντα τοὺς ἄξονας στηρίγματα. ταῦτα δὲ

bus, transverfum potius dixiffet, non in longitudinem. Mens autem totius orationis hujusmodi eft, quam non abs re eft perfpicuitatis caufa, non longe a verbis recedentem exponere. Excavetur praeterea hinc atque hinc in longitudinem ligni, idque cavum eam altitudinem habeat quae ad impellendum accommodatur, ne machinatio jufto fublimior fit. Verbum *jufto* ipfe fcribit τοῦ καιροῦ: Graeci enim ita dicunt et interdum etiam τοῦ προσήκοντος, quod debito fignificat. Ergo altitudo cavi tanta effe debet, ut vectis qui ad impellendum aptatur illis inhaerere atque objici poffit.

---

XLIX.

*Pofles item ab utraque parte adjiciantur, breves, robufii, qui axes contineant.*

---

Nominat axes ὀνίσκους, poftes vero, quae funt ligna quibus axis fuftinetur φλιάς. Haec magno ligno adjici vo-

βούλεται κατὰ τὸ μέγα ξύλον ἑκατέρωθεν ἐνηρμόσθαι, τὸ μὲν γὰρ ἐκ τῶν ἄνωθεν μερῶν τοῦ βάθρου, τὸ δὲ ἐκ τῶν κάτω. πρὸς γὰρ τοὺς ἄξονας τούτους τὰ πέρατα τῶν περιβαλλομένων τῷ κάμνοντι βρόχων ἐναπάπτει κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀντιτάσεως.

ν'.

*Ἔπειτα ἀρκέει μὲν ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ξύλου, οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ διὰ παντὸς ἐντετμῆσθαι ὡς καπέτους μακρὰς πέντε ἢ ἓξ διαλειπούσας ἀπ' ἀλλήλων τέσσαρας δακτύλους. αὐτὰς δὲ ἀρκέει εὖρος τριδακτύλους εἶναι καὶ βάθος οὕτως.*

Καπέτους μὲν οὐκ ὀλίγοι τῶν παλαιῶν εἰρήκασι τὰς τάφρους. ὁ δὲ Ἱπποκράτης νῦν ἐκ μεταφορᾶς κέχρηται τῇ προσηγορίᾳ τὰς ἐκτετμημένας τῷ βάθρῳ κοιλότητας ἑρμηνεῦσαι βουλόμενος, ἕνεκα τοῦ στηρίζεσθαι κατ' αὐτὰς τοὺς μοχλοὺς, ἅς τινας κοιλότητας ἀξιοῖ μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ξύλου, τουτέστι τῷ κάτω διαγλύψαι. κωλύειν δὲ

luit ab utraque parte, a fuperiori fcilicet et inferiori. Eligantur autem ad axes extrema loqueorum, qui quo tempore convenit in diverfa diducere laboranti injiciuntur.

L.

*Satis autem eft in dimidio ligno, nihil etiam prohibet in toto parvas quafi foffas quinque aut fex excavare quae palmam inter fe diftent et trium digitorum latitudinem atque altitudinem aequent.*

Foffas dixit *καπέτους*, quod verbum non pauci ex veteribus Graecis in eandem fignificationem acceperunt. Id mutuatur nunc Hippocrates translatione ufus ad ea cava fignificanda quae in fcamno ea de caufa fiunt, ut illis objici vectes poffint. Quae cava praecipit ut in altera ligni parte magis, hoc eft in inferiori exfculpantur; nihil

οὐδὲν ἐκ περιουσίας φησὶν, εἰ καὶ κατὰ τὸ ἄνω μέρος εἶεν· οὐ μόνον γὰρ τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἐμβάλλουσιν ἡμῖν ἐστι χρήσιμον τὸ νῦν ἑρμηνευόμενον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ τοὺς σφονδύλους πάντα καὶ τὸν ὦμον. εἶναι δὲ χρὴ πλείους ταύτας, ἐπειδὴ καὶ ταῖς ἡλικίαις καὶ τοῖς μεγέθεσιν, ὅλῃ τῇ σχέσει τοῦ σώματος ἀλλήλων διαφέρουσιν οἱ θεραπευόμενοι. τὸ μέγεθος δ' αὐτῶν ὁπηλίκον εἶναι κελεύει καὶ τὴν διάστασιν, ἣν ἀλλήλων ἀπέχουσιν, αὐτὸς ἔγραψε σαφῶς.

## να'.

*Ἔχειν δὲ κατὰ μέσον τὸ ξύλον καὶ καταγλυφὴν χρὴ βαθυτέρην ἐπὶ τετράγωνον ὡς τριῶν δακτύλων καὶ ἐς μὲν τὴν καταγλυφὴν ταύτην, ὅταν δοκέῃ προσδεῖν ξύλον, ἐμπηγνύναι ἐναρμόζον τῇ καταγλυφῇ, τὸ δὲ ἄνω στρογγύλον, ἐμπηγνύναι δὲ ἐπήν ποτε δοκέει ξυμφέρειν, μεσηγὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ. τοῦτο τὸ ξύλον ἑστεὸς κωλύει τὴν ἐπίδεσιν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα τοῖσι

etiam inquit, prohibet quin in ſuperiore quoque parte ſint, quamquam non neceſſe eſt: hoc ſiquidem machinamentum quod nunc exponimus non ſolum ad coxae articulum pertinet, ſed et ad vertebras quocunque modo luxatas et ad humeri caput reponendum. Complura autem ſint cava haec oportet, quandoquidem qui curantur aetate, magnitudine et univerſo corporis habitu inter ſe differunt; quam magna eſſe debeant et quantum inter ſe diſtare, ipſe evidenter expoſuit.

## LI.

*Medium inſuper lignum alte in quadratam figuram trium digitorum excavetnr, in quod cavum ubi opus eſſe videatur defigatur lignum, quod cavo conveniat et ſuperius teres ſit. Figatur autem quum ad rem pertinere videbitur medium inter femoris caput et eam regionem quae inter anum et naturale media eſt; quod lignum exſtans corpus ſequi non permittit,* *quum a pedibus

*πρὸς ποδῶν ἕλκουσιν. ἐνίοτε γὰρ ἀρκέει αὐτὸ τὸ ξύλον τοῦτο ἀντὶ τῆς ἄνωθεν ἀντικαιατάσιος, ἐνίοτε δὲ καὶ κατατεινομένου τοῦ σκέλεος ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτὸ τὸ ξύλον τοῦτο χαλαρὸν ἐγκείμενον ἢ τῇ ἢ τῇ ἐκμοχλεύειν ἐπιτήδειον ἂν εἴη τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐς τὸ ἔξω μέρος. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αἱ κάπετοι ἐντέτμηνται, ὡς καθ᾽ ὁκοίην ἂν αὐτέων ἁρμόσῃ ἐμβαλλόμενος ξύλινος μοχλὸς μοχλεύοι ἢ παρὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ἄρθρων ἢ κατὰ τὰς κεφαλὰς τελέως ἐρειδόμενος ἅμα τῇ κατατάσει, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω μέρος συμφέρῃ ἐκμοχλεύεσθαι, ἤν τε ἐς τὸ εἴσω.*

[460] *Ἐντετμῆσθαι βούλεταί τινα τοῦ βάθρου κοιλότητα πρὸς ὑποδοχὴν ἐπιτηδείαν τοῦ μέλλοντος ἵστασθαι κατ᾽ αὐτὸ ξύλον μεταξὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς ἐκπεπτωκυίας κεφαλῆς τοῦ μηροῦ. σαφῶς δὲ αὐτὸς ἐδήλωσε, τίνος ἕνεκα ἵστησιν ἐν τῷ κατατείνειν τὸ ξύλον τοῦτο, καθάπερ καὶ τἄλλα πάντα τὰ ἐφεξῆς ἃ λέγει. διὰ δὲ τοὺς νωθροτέρους*

*trahitur: interdum enim hoc sufficit absque intensione, quae ut membrum in diversa diducatur a superiori quoque parte adhibetur. Interdum autem ubi crus ab utraque parte extendatur, lignum hoc versus hanc vel illam partem laxum demittitur, ut femoris caput in exteriorem partem impellat. Hac enim de causa et cava exsculpta sunt, ut cuneus vel vectis ligneus, in quod expeditius sit demissus aut juxta articulorum capita aut ipsis prorsus inhaerens eodem momento impellat, quo intensio adhibetur, seu in exteriorem partem seu in interiorem impellere opus sit.*

Excidi voluit in scamno quoddam cavum quo recipi id lignum possit, quod erectum collocandum est inter prolapsi femoris caput et eam regionem quae est inter anum et naturale. Cur autem lignum hoc dum extendimus adhibendum sit, sicut cetera omnia quae deinceps subdit ipse aperte indicavit; ob eos tamen qui hebetioris

τὴν διάνοιαν οὐκ ὀκνήσω παράφρασιν τὴν αὐτὴν εἰπεῖν. τὸ τοίνυν ξύλον τοῦτο μεταξὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς ἐκπεπτωκυίας τοῦ μηροῦ κεφαλῆς ὀρθὸν ἱστάμενον ἀντιστήριγμα γίνεται τῇ κάτω τάσει. λέλεκται γὰρ ἤδη πολλάκις ἔμπροσθεν, εἰ μή τις ἀντιτείνει πρὸς τὴν ἐναντίαν χώραν τοῦ κατατεινομένου κώλου, συνακολουθῶν ὁ κάμνων ἐκλύσει τὴν τάσιν. ἐργάζεται μὲν τοῦτο καὶ ἡ διὰ τῶν ἄνω βροχῶν ἀντίτασις, ἀσφαλείας δὲ ἕνεκα καὶ τούτῳ τῷ ξύλῳ χρῆται καὶ μέντοι καὶ μοχλεύει ποτ᾽ αὐτὸ ποιήσας τηνικαῦτα χαλαρόν.

νβ'.

*Καὶ ἤν τε στρογγύλον τὸν μοχλὸν ξυμφέρῃ εἶναι, ἤν τε πλάτος ἔχοντα, ἄλλος γὰρ ἄλλῳ τῶν ἄρθρων ἁρμόζει. εὔχρηστος δέ ἐστιν ἐπὶ πάντων τῶν ἄρθρων ἐμβολῆς τῶν κατὰ τὰ σκέλεα αὕτη ἡ μόχλευσις σὺν κατασείσει, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστί· στρογγύλος ἁρμόζει ὁ μοχλὸς εἶναι ἀπὸ τουτέων τῶν μηχανέων καὶ ἀναγκαῖον οὐδὲν ἄρθρον*

funt ingenii verba haec aperire aliquantulum non gravabor. Hoc igitur lignum quod erectum collocatur inter caput femoris prolapfi et eam regionem quae media eft inter anum et naturale renixus caufa objicitur, quum ab inferiori parte crus extenditur. Saepius enim oftendimus, ubi membrum extenditur, nifi a contraria parte tendatur, fequente aegro intenfionem refolvi. Tenditur autem et per laqueos fuperioribus partibus injectos, fed firmitatis caufa lignum hoc adhibet, quo nonnunquam minus firmiter haerente ad impellendum utitur.

LII.

*Ac feu teres vectis effe debeat, feu latus; alius enim alii articulo convenit hujusmodi impulfus, fi intenfio quoque accedat, ad omnes crurum articulos reponendos efficaciffimus eft; propofito autem articulo vectis teres accommodatur. Quodfi per hoc machinamentum vis adhibea-*

*μοὶ δοκέει οἷόν τε εἶναι, ἀπορηθῆναι τοῦ ἐμπεσεῖν. εὕροι δ᾽ ἄν τις καὶ ἄλλους τρόπους τούτου τοῦ ἄρθρου ἐμβολῆς.*

Αὐτὸς ἐφεξῆς ἐρεῖ στρογγύλῳ μὲν χρῆσθαι μοχλῷ μοχλεύοντας ἔξω τὸν μηρὸν, ὅπερ αὐτῷ νῦν πρόκειται τὴν ἔσωθεν μετάστασιν ἐμβάλλοντι κεφαλήν. ἐπὶ δὲ τῆς ἔξωθεν μεθεστηκυίας τῷ πλατεῖ χρῆται μοχλῷ· νῦν μὲν γὰρ βούλεται πορευθῆναι μεταξὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς ἐκπεπτωκυίας κεφαλῆς αὐτὸν ἄνωθέν πως μᾶλλον πειρωμένης τῆς κεφαλῆς τιθέναι· κατὰ δὲ τὴν ἔξω μετάστασιν εὐρυχωρίας οὔσης ἱκανῆς ἀσφαλεστέραν ἕξει περίβασιν ὁ πλατὺς μοχλὸς, ὡς καὶ μετ᾽ ὀλίγον αὖθις εἰρήσεται κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ λόγον.

νγ'.

*Εἰ γὰρ τὸ ξύλον τοῦτο τὸ μέγα ἔχει κατὰ μέσον καὶ ἐκ πλαγίων φλιὰς δύο ποδιαίας, ὕψος δὲ ὅκως δοκέει ξυμ-*

*tur, fieri non posse existimo, ut aliquis sit articulus qui non reponatur. Reperiet quis et alios reponendi hujus articuli modos.*

Ipse deinceps ostendet tereti vecte tunc utendum esse quum femur in interiorem partem impellitur, quod nunc instituit quum femoris caput in interiorem partem prolapsum reponat; nam si in exteriorem luxatum sit, latum rectem admoveri jubet. Nunc quidem praecipit ut medium inter caput femoris prolapsi et eam regionem quae est inter anum et naturale inseramus, conemurque sublimius paullo quam femoris caput demittere; sed quum in exteriorem regionem articulus veniet, ubi satis spatii est, latus vectis firmius objicietur, quod ipse paullo infra ostendet ubi aget de ipso separatim.

LIII.

*Nam si magnum hoc lignum medium duos postes habeat pedales, ejus altitudinis quae idonea videatur, ab utro-*

φέρειν τὴν μὲν ἔνθεν, τὴν δὲ ἔνθεν, ἔπειτα ξύλον πλάγιον ἐνείη ἐν τῆσι φλιῇσιν ὡς κλιμακτὴρ, ἔπειτα διέρσαι τὸ ὑγιὲς σκέλος μεσηγὺ τῶν φλιέων, (657) τὸ δὲ σιναρὸν ἄνωθεν τοῦ κλιμακτῆρος ἔχοι ἐναρμόσον. ἀτὰρ τι πρὸς τὸ ὕψος καὶ πρὸς τὸ ἄρθρον ῇ ἐκπέπτωκε, ῥηΐδιον χρὴ ἁρμόζειν. τὸν γὰρ κλιμακτῆρα ὑψηλότερον χρὴ ποιέειν τοῦ μετρίου καὶ ἱμάτιον πολύπτυχον, ὡς ἂν ἁρμόσῃ ὑποτείνειν ὑπὸ τὸ σῶμα.

---

[461] Ὅτι μὴ μόνα τὰ τῶν ἀξόνων στηρίγματα φλιὰς ὀνομάζει, δῆλον ἐκ τῆσδε τῆς ῥήσεως ἐποίησε. τῇ γὰρ κατὰ τὸ μῆκος ὅλου τοῦ βάθρου μέσῃ χώρᾳ τέταταί τι ξύλον ἐγκάρσιον, οἷον κλιμακτῆρα διατείνας ἀπὸ δεξιῶν ἐπὶ ἀριστερὰ διῆκον, ὑπὲρ αὐτὸ κατατείνειν τὸ ἔξαρθρον σκέλος οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξύλου αὐτῷ προσῆχθαι κατὰ μῆκος ἄνωθεν κάτω διῆκον, ὥστε μετ' ἐκείνου τοῦ ξύλου τὸ σκέλος ὑπὲρ τὸν κλιμακτῆρα καταναγκάζεσθαι. πρόδηλον δ' ὅτι τὸ ὑγιὲς σκέλος ὑποκάτω τοῦ κλιμακτῆρος ἔχειν προσή-

*que latere unum; tum ſuper hos duos poſtes transverſum lignum in ſpeciem gradus ſtatuatur; deinde integrum crus inter poſtes trajiciatur quod laeſum eſt, ſuper gradum commode collocatur ſuperque aptatur qua articulus exceſſit. Gradum vero juſto ſublimiorem ſtabilire oportet et multiplicem veſtem, prouti convenire videbitur corpori ſubjicere.*

---

Poſtes nominari ab Hippocrate non ea ligna tantum, quibus axis ſuſtinetur, aperte ex hac oratione colligitur. In media enim regione longitudinis totius ſcamni ſitum eſt lignum transverſum quaſi gradus, quod a dextra parte ad ſiniſtram pertinet, ſuper quod crus quod luxatum eſt extenditur non ſimpliciter, ſed cum altero ligno alligato quod in longitudinem a ſuperiori parte cruris ad inferiorem porrigitur, ita ut ſuper gradum cum eo ligno cogatur. Conſtat autem integrum hominis crus ſuper gradum

καὶ τὸν θεραπευόμενον ἐν τῇ μεταξὺ χώρᾳ τῶν φλιῶν· οὕτως γὰρ ὠνόμασε τὰ στηρίγματα τοῦ κλιμακτῆρος ἓν ἑκατέρωθεν ἐναρμόσας αὐτῷ τῷ βάθρῳ. δῆλον οὖν ὡς κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς θύρας φλιῶν ὠνόμασε καὶ τὰς κατὰ τὸ βάθρον ὡσαύτως.

νδ.

*Ἔπειτα χρὴ ξύλον ἔχοντα πλάτος μέτριον καὶ μῆκος ἄχρι τοῦ σφυροῦ ὑποτεταμένον ὑπὸ τὸ σκέλος εἶναι ἱκνεόμενον ἐπέκεινα τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ὡς οἷόν τε. προσκαταδεδέσθαι δὲ χρὴ πρὸς τὸ σκέλος ὁκοσαχῶς ἣν μετρίως ἔχῃ.*

Ὅτι τὸ ξύλον προσκαταδεῖ τὸ σκέλος ὅλον, εἴρηταί μοι καὶ πρόσθεν, ἀλλὰ νῦν γε τοῦ ξύλου τὴν ἄνωθεν ἀρχὴν ὑψηλοτέραν ἀξιοῖ ποιεῖσθαι τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ προσθεὶς τῷ λόγῳ, τὸ οἷόν τε. πάνυ γάρ ἐστι χαλεπὸν ὃ λέγει ποιῆσαι, πλὴν εἰ τὸ μὲν εἰς τὸν βουβῶνα τοῦ μακροῦ ξύλου στηριζόμενον εἰργάσαιτό τις ταπεινότερον, ὑψηλότερον δὲ τὸ

habendum esse inter *φλιάς:* sic enim vocavit postes, ligna intelligens, quae gradum sustinent, quorum utrimque unum struit in ipso scamno. Hippocratem vero usum translatione a portarum postibus ita nominare ligna quae in scamno sunt, perspicuum est.

LIV.

*Post haec lignum quod convenientem latitudinem habeat et longitudine usque ad talum perveniat, cruri subjiciendum, sic ut ultra caput femoris quantum potest feratur, crurique alligandum, quot locis opus esse videbitur.*

Lignum alligandum esse ad totum crus, supra etiam ostendimus, sed nunc superiorem ligni extremitatem, superiorem capite femoris collocandam existimat adjiciens orationi, quantum potest. Siquidem quod nunc fieri jubet difficillimum est, nisi ea pars longi hujus ligni quae inguini haeret humilior struatur; quae spectat in exteriorem

ἔξω πέρας ὁμαλόν τε καὶ ἰσόϋψον ἂν εἴη πάνυ χαλεπόν ἐστιν, ἅμα μὲν στηρίζειν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἐν τῷ βουβῶνι, ἅμα δὲ ὑπερέχουσαν ποιεῖν τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ κατὰ τὴν νῦν προκειμένην ἔκπτωσιν ὑψηλοτέραν οὖσαν τοῦ βουβῶνος.

---

νε'.

*Κἄπειτα κατατεινομένου τοῦ σκέλεος εἴτε ξύλῳ ὑπεροειδεῖ, εἴτε τουτέων τινὶ τῶν κατατασίων, ὁμοῦ χρὴ καταναγκάζεσθαι τὸ σκέλος περὶ τὸν κλιμακτῆρα ἐς τὸ κάτω μέρος ξὺν τῷ ξύλῳ τῷ προσδεδεμένῳ. τὸν δέ τινα κατέχειν τὸν ἄνθρωπον ἀνωτέρω τοῦ ἄρθρου κατὰ τὸ ἰσχίον· καὶ γὰρ οὕτως ἅμα μὲν ἡ κατάτασις ὑπεξαίροιτο τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς κοτύλης, ἅμα δὲ ἡ μόχλευσις ἀπωθέοι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν. αὗται πᾶσαι αἱ εἰρημέναι ἀνάγκαι ἰσχυραὶ καὶ πᾶσαι κρείσσους τῆς ξυμφορῆς, ἤν τις ὀρθῶς καὶ καλῶς σκευάζοι. ὥσπερ δὲ καὶ πρόσθεν εἴρηται, πουλύ τι ἀπὸ ἀσθενεστέρων κατατασίων καὶ φαυλοτέρης κατασκευῆς τοῖσι πλείοσιν ἐμπίπτει.*

---

partem, fublimior: nam fi aequale fit paremque altitudinem habeat, difficile admodum fuerit ipfius fummitatem fimul in inguine ftabilire et fuperiorem femoris capite demittere.

---

LV.

*Quo facto dum crus intenditur vel per lignum quale piftillum eft vel per aliud ex iis quae idonea ad extendendum funt fimul oportet crus cum alligato ligno fuper gradum deorfum compellere et ad coxam ab aliquo homine contineri. Hac enim via femoris caput intenfionis vi e regione fui cavi fuperius collocabitur et fimul ob impulfum in fuam fedem trudetur. Quae cogendi rationes validae funt; et fi recte admoveantur, vitium fuperant; fed quemadmodum ante dictum eft, articulus hic imbecilliori et plerumque quavis praeparatione in fuum locum revertitur.*

---

[462] *Ἀναταθέντος τοῦ μηροῦ περὶ τὸν κλιμακτῆρα ταπεινότερον γίγνεται τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον. ἐπιτήδειον δὲ τοῦτο πρὸς τὴν ἐμβολήν ἐστιν, ἐπειδὴ ταπεινότερος νῦν ἡ ὀφρὺς τῆς κοτύλης γέγονε τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ· καὶ νῦν εἰ χωρὶς μὲν τῆς κοτύλης τὴν ὀφρὺν ὑπερβῆναι τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον οὐχ οἷόν τέ ἐστιν αὐτὸ πάλιν ἐμπεσεῖν, ἀπεχώρισε δὲ ἀνωτέρω τῆς ὀφρύος, ἄριστον ἂν εἴη ταπεινὸν αὐτὸ ποιήσαντα κατατείνειν. ἐξαρτῆσαι δὲ δηλονότι δεῖ τοὺς κατατείνοντας αὐτῷ βρόχους ἤτοι ξύλου τινὸς ὑπεροειδοῦς ἀντιστηριζομένου τῷ κάτω πέρατι πρὸς ἑδραῖόν τι κατὰ τοὔδαφος κείμενον· εἰ δὲ μὴ διὰ τοῦ τοιούτου ξύλου βούλοιο τὴν κατανάγκασιν ποιεῖσθαι, τῷ πρὸς τῶν ποδῶν ἄξονι τοῦ βάθρου περιβαλεῖν τὰ πέρατα τῶν κατατεινόντων ἱμαντίων. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν ἐν τῷ φάναι εἴτε τούτων τινὶ, εἴτε τῶν κατατασίων, λέγων τούτων δηλονότι τῶν προειρημένων πρὸς διαστολὴν τοῦ ὑπεροειδοῦς ξύλου. τὰ δ' ἐφεξῆς τῆς ῥήσεως τῆσδε δῆλα.*

---

Femore fuper gradum extento prolapfus articulus humilior redditur. Quae res ad reftituendum aptiffima eft; nam fic ora cavi humilior femoris capite continetur. Sed quum elapfus articulus, nifi cavi ora fuperior fit, reponi nequeat; ubi fublimior fuerit, optimum erit humiliorem collocare atque ita extendere. Ceterum laquei quibus crus extenditur religandi funt vel ad lignum quale piftillum eft, cujus ima pars firmiter in pavimento oppofitae morae objiciatur, vel fi hujusmodi ligno uti ad intendendum nolis, lori capita ad axem qui in fcamno a pedibus eft vincienda. Id enim fibi voluit quum ait: vel per aliud ex iis quae ad extendendum funt, ex iis intelligens quae propofita funt diverfa a ligno, quale piftillum eft. Quae fubjicit in hac oratione manifefta funt.

---

νστ'.

Ἢν δὲ ἐς τὸ ἔξω ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ὀλισθῇ, τὰς μὲν κατατάσιας ἔνθα καὶ ἔνθα χρὴ ποιέεσθαι, ὥσπερ εἴρηται τοιουτοτρόπως. τὴν δὲ μόχλευσιν πλάτος ἔχοντι μοχλῷ μοχλεύειν χρὴ ἅμα τῇ κατατάσει ἐκ τοῦ ἔξω μέρους ἐς τὸ εἴσω ἀναγκάζοντα, κατά τε αὐτὸν ἤδη τὸν γλουτὸν τιθέμενον τὸν μοχλὸν καὶ ὀλίγῳ ἀνωτέρω. ἐπὶ δὲ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον κατὰ τὸν γλουτὸν ἀντιστηριζέτω τις τῇσι χερσὶν, ὡς μὴ ὑπείκῃ τὸ σῶμα ἢ ἑτέρῳ τινὶ τοιούτῳ μοχλῷ ὑπερβάλλων καὶ ἐρείσας ἐκ τῶν καπέτων τὴν ἁρμόζουσαν ἀντικατασχέτω. τοῦ δὲ μηροῦ τοῦ ἐξηρθρηκότος τὸ παρὰ τὸ γόνυ εἴσωθεν ἔξω παραγέτω ἡσύχως. ἡ δὲ κρέμασις οὐχ ἁρμόσει τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ὀλισθήσιος τοῦ ἄρθρου· ὁ γὰρ πῆχυς τοῦ ἐκκρεμαμένου ἀπωθέοι ἂν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἀπὸ τῆς κοτύλης. τὴν μέντοι ξὺν τῷ ὑποκειμένῳ ξύλῳ μόχλευσιν μηχανήσαιτ' ἄν τις, ὥστε ἁρμόζειν καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος ἔξωθεν προσαρτέον. ἀλλὰ τί καὶ δεῖ πλείω λέγειν; ἢν γὰρ ὀρ-

LVI.

*At ubi in exteriorem partem femoris caput exciderit ab utraque parte, quomodo ante diximus, extendendum eſt, ſed impellendum per latum vectem, ſimulque dum intenſio adhibetur ab exteriori parte in interiorem urgendum, vecte ad clunem ac paullo ſupra accommodato et ne corpus cedat, aliquo integram partis clunem repellente vel manibus vel alio hujusmodi vecte ſuperimpoſito, qui cavo illi quod magis in rem erit objiciatur; femoris item luxati, quod ad genu eſt ab interiori parte leviter in exteriorem cogendum. Suſpendere tamen ubi articulus in hanc partem erumpat, alienum eſt, quandoquidem cubitus illius qui appenditur articulum a ſuo cavo reduceret. Impulſus autem per ſubjectum lignum videbitur alicui ad hoc genus luxati pertinere, in quo caſu ab exteriori parte accommodandum eſt. Quid plura?*

*θῶς μὲν καὶ εὖ κατατείνηται, ὀρθῶς δὲ μοχλεύηται, τί οὐκ ἂν ἐμπέσοι ἄρθρον οὕτως ἐκπεπτωκός;*

(658) Ἐὰν κατατείνῃ τις ἰσχυρῶς τὸ σκέλος οὐδὲ τῆς διὰ τοῦ ξύλου μοχλείας ἐστὶ χρεία. καὶ γὰρ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἱκαναὶ περιλαβοῦσαι κατὰ τὸν γλουτὸν ἔξωθεν ὅλον τὸ πέρας τοῦ μηροῦ πρὸς τὴν ἔσω χώραν ἀπῶσαι, μέχρις ἂν κατ' εὐθὺ γένηται τῆς κοτύλης. εὔδηλον δὲ ὅτι στρογγύλος μοχλὸς ἀνεπιτήδειός ἐστιν εἰς τὴν τοιαύτην μοχλείαν, ὅπου γε καὶ ὁ πλατὺς ἐνδεής ἐστιν, εἰ μὴ τοιοῦτος εἴη καθ' ἃ περιλαμβάνει τὸν γλουτὸν, ὁποίαν ἐκέλευσε ποιεῖν ἡμᾶς τὴν καλουμένην ἄμβην. αὐτὸς γοῦν εἴρηκε κατὰ λέξιν, ὡς κατ' αὐτόν γε τὸν γλουτὸν τιθέμενον τὸν μοχλὸν καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω, οὕτως ἐπιχειρεῖν χρὴ τῇ μοχλείᾳ. τοῦτο δὲ τὸ ὀλίγον ἀνωτέρω σιμοτέρου δεῖται τοῦ περιλαμβάνοντος οὐκ εὐθέως ἀκριβῶς. τὰ δ' ἐφεξῆς πάντα δῆλα καὶ τῆσδε τῆς ῥήσεως.

*si commode recteque extendamus, recte item impellamus, quis articulus ita luxatus non revertetur?*

Si crus valenter extendatur, non necesse erit per lignum impellere; manibus enim prehendentes femoris caput totum juxta clunem cogere ab exteriori parte in interiorem poterimus, donec e regione sui cavi collocetur. Patet autem teretem vectem ad hujusmodi impulsum inutilem esse, quum et latus etiam non sufficiat, nisi qua clunem attingit, talis struatur quale strui voluit capitulum rotundum ac leniter cavum super eam spatham, quae ad reponendum humeri caput aptatur *ἄμβη* dicitur. Ipse autem ad verbum scripsit urgendum vecte ad clunem ac paullo supra accommodato, resimum autem hunc esse necesse est qua clunem complectitur, non ex toto rectum. Quae sequuntur in hac oratione omnia clara sunt.

νζ.

[463] Ἢν δὲ ἐς τοὔπισθεν μέρος ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρὸς, τὰς μὲν κατατάσιας καὶ ἀντιτάσιας, οὕτω δεῖ ποιέεσθαι καθάπερ εἴρηται. ἐπιστορέσαντα δὲ ἐπὶ τὸ ξύλον ἱμάτιον πολύπτυχον, ὡς μαλακώτατον ἔῃ, πρηνέα κατακλίναντα τὸν ἄνθρωπον οὕτω κατατείνειν, ἅμα δὲ τῇ κατατάσει χρὴ τῇ σανίδι καταναγκάζειν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς τὰ ὑβώματα κατ' ἴξιν τοῦ πυγαίου ποιησάμενον τὴν σανίδα καὶ μᾶλλον ἐς τὸ κάτω μέρος ἢ ἐς τὸ ἄνω τῶν ἰσχίων· καὶ ἡ ἐντομὴ ἐν τῷ τοίχῳ τῇ σανίδι μὴ εὐθεῖα ἔστω, ἀλλ' ὀλίγον καταφερὴς πρὸς τὸ τῶν ποδῶν μέρος· αὕτη ἡ ἐμβολὴ κατὰ φύσιν μάλιστα τῷ τρόπῳ τούτῳ τοῦ ὀλισθήματός ἐστι καὶ ἅμα ἰσχυροτάτη. ἀρκέσειε δ' ἂν ἴσως ἀντὶ τῆς σανίδος καὶ ἐφεζόμενόν τινα ἢ τῇσι χερσὶν ἐρεισάμενον ἢ ἐπιβάντα ἐξαπίνης ὁμοίως ἐπαιωρηθῆναι ἅμα τῇ κατατάσει. ἄλλη δὲ οὐδεμίη ἐμβολὴ τῶν προειρημένων κατὰ φύσιν ἐστὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ τοῦ ὀλισθήματος.

---

## LVII.

*At ſi in poſteriorem partem femur exciderit, extendere oportet et in diverſa diducere eo modo quo diximus, imponereque ſuper lignum veſtem multiplicem, ut molle admodum ſit et homine prono extendere. Eodem autem momento quo extenditur per aſſerem cogendum, non ſecus atque ubi ſpina gibba eſt, ita ut aſſer e regione clunis ſeu ſupra ſeu infra coxam magis collocetur. Cavum in pariete e regione aſſeris non ſit, ſed magis deorſum ſpectet ad pedes. Haec reponendi ratio articulo in poſteriorem partem luxato maxime ſecundum naturam eſt, ac ſimul etiam valentiſſima. Satis fortaſſe fuerit aliquem pro aſſere inſidere vel manibus urgere, pedibus repente conſiſtere attollique, quo tempore intenſio adhibetur. Nulla autem alia reſtituendi ratio femori ita luxato ſecundum naturam eſt.*

---

Καὶ τὰ περὶ τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἐκπτώσεως εἰρημένα πάντ' ἐστὶ σαφῆ τοῖς μεμνημένοις τῶν προειρημένων. ἀξιοῖ γὰρ οὐχ ὡς τοὺς προτέρους, οὕτω καὶ τοῦτον ὕπτιον κατακλίνειν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν γαστέρα· τοῦτο γὰρ δηλονότι τὸ πρηνές ἐστι σχῆμα. κατατείναντα δὲ ἰσχυρῶς ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν εἰς τὸ πρόσω χρὴ τὸ ἄρθρον ὠθεῖν. ἐν δὲ τῇ νῦν κατακλίσει τὸ μὲν ὀπίσω μέρος ἄνωθεν γίνεται, τὸ πρόσω δὲ ὑποκάτω τούτου. διὸ προσήκει τὸν ἐμβάλλοντα καταναγκάζειν εἰς τὸ κάτω τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ καὶ τοῦθ' ἱκανώτατον μὲν ἡ διὰ τῆς σανίδος σήπωσις ἐργάζεται. δύναιτο δ' ἄν τις αὐτὸ καλῶς πρᾶξαι κατ' αὐτὴν τὴν ἐξοχὴν ἐπικαθίσας μετὰ τοῦ προσεμβληθῆναι βιαίως· ἀλλ' ἐὰν τὸ τῆς ἰδίας πυγῆς ἐξέχον, ἐρείσει κατὰ τῆς ἐξηρθρηκυίας κεφαλῆς, οὐδὲν ὀνήσει τὸν κάμνοντα. δεῖται τοίνυν τοῦτο τὸ ἔργον ἀνδρὸς ἐπιμελοῦς τε καὶ συνετοῦ.

νη'.

*Ἢν δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν ὀλισθῇ, τῶν μὲν κατατασίων ὁ αὐτὸς τρόπος ποιητέος. ἄνδρα δὲ χρὴ ὡς ἰσχυρότατον ἀπὸ*

Haec etiam quae de femore fic luxato tradit, iis qui eorum quae propofita funt meminerint in aperto omnia funt. Edicit enim ne hos ut priores refupinemus, fed in ventrem convertamus: hic fiquidem eft habitus pronus. Valenti ergo intenfione adhibita a pofteriori parte in priorem compellere articulum oportet. Nam quum homo ita jacet, ut praecepit, pofterior pars fublimior collocatur, prior fubjicitur. Quocirca neceffe eft ut qui reftituit femoris caput deorfum compellat, quod commodiffime praeftat impulfus qui per afferem adhibetur. Idem efficeret, qui qua prominet femoris caput infidens magna vi cogeret, fed nifi clunis eminentia luxato capiti haereat, nihil hominem juvabit. Haec igitur curatio virum fummae diligentiae ac prudentiae poftulat.

LVIII.

*Si in priorem partem venerit, idem convenit extendendi modus, fed aliquis manu admodum ftrenua et maxime*

χειρῶν καὶ ὡς εὐπαιδευτότατον ἐρείσαντα τὸ θέναρ τῆς χειρὸς ἑτέρης παρὰ τὸν βουβῶνα καὶ τῇ ἑτέρῃ χειρὶ τὴν ἑωυτοῦ χεῖρα προσκαταλαβόντα, ἅμα μὲν ἐς τὸ κάτω ωθέειν τὸ ὀλίσθημα, ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ γούνατος μέρος. οὗτος γὰρ ὁ τρόπος τῆς ἐμβολῆς μάλιστα κατὰ φύσιν τούτῳ τῷ ὀλισθήματί ἐστιν· ἀτὰρ καὶ ὁ κρεμασμὸς ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν. δεῖ μέντοι τὸν ἐκκρεμάμενον ἔμπειρον εἶναι, ὡς μὴ ἐκμοχλεύοι τῷ πήχεϊ τὸ ἄρθρον, ἀλλὰ περὶ μέσον τὸν περίναιον καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον τὴν ἐκκρέμασιν ποιέεται.

Ἐπὶ τὴν τετάρτην διαφορὰν τῆς ἐκπτώσεως τοῦ κατ' ἰσχίον ἄρθρου μεταβὰς, σαφέστατα πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ εἶπε καὶ μάλιστα τῶν μεμνημένων τῶν ἔμπροσθεν ὥστε οὐδὲν ἡμᾶς τῶν ἐνταῦθα δεῖ παραφλυαρεῖν.

νθ'.

[464] Εὐδοκιμέει δὲ καὶ ὁ πειραθεὶς ἀσκῷ τοῦτο τὸ ἄρθρον ἐμβαλέσθαι. καὶ ἤδη μέν τινας εἶδον, οἵτινες ὑπὸ

*peritus sublimiori unius palmae parte inguen adurgeat eandemque manum altera comprehendat, simulque quod excessit in inferiorem partem trudat et versus priorem genu subigat. Hic extendendi modus, ubi femur sic luxatur maxime naturae convenit, sed et ille qui hominem suspendit prope etiam naturae aptatur, in quo necesse est ut is qui appenditur non ignarus sit, ne brachio articulum impellat, sed inter partes naturales et anum juxta os quod sacrum dicitur appendatur.*

Ad quartum genus luxati femoris aggressus est; de quo evidentissime omnia prodidit iis praesertim, qui in memoria habeant, quae antea dicta sunt. Quare nihil est, quod nugas hic agamus.

LIX.

*Invenias etiam laudem, si sine utre articulum hunc restituas; sed quosdam novi qui cum prae inscitia et ubi in*

φαυλότητος καὶ τὰ ἔξω ἐγκεκλιμένα καὶ τὰ ὄπισθεν ἀσκῷ ἐπειρῶντο ἐμβαλεῖν, οὐ γινώσκοντες ὅτι ἐξέβαλλον αὐτὸ μᾶλλον ἢ ἐνέβαλλον. ὁ μέντοι πρῶτος ἐπινοήσας δῆλον ὅτι πρὸς τὰ εἴσω ὠλισθηκότα ἀσκῷ ἐμβάλλειν ἐπειρήσατο. ἐπίστασθαι μὲν οὖν χρὴ, ὅτι ἕτερα πολλὰ ἀσκοῦ κρείσσω ἐστί. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀσκὸν κατατιθέναι ἐς τοὺς μηροὺς ἀφύσητον ἐόντα, ὡς ἂν δύναιτο ἀνωτάτω πρὸς τὸν περίναιον ἀνάγοντα. ἀπὸ δὲ τῶν ἐπιγουνίδων ἀρξάμενον ταινίῃ πρὸς ἀλλήλους τοὺς μηροὺς καταδῆσαι, ἄχρι τοῦ ἡμίσεος τῶν μηρῶν, ἔπειτα ἐς ἕνα τῶν πολλῶν τὸν λελυμένον ἐνθέντα αὐλὸν ἐκ χαλκείου φυσᾶν καὶ ἐσαναγκάζειν ἐς τὸν ἀσκὸν, τὸν δὲ ἄνθρωπον πλάγιον κατακέεσθαι τὸ σιναρὸν σκέλος ἐπιπολῆς ἔχοντα. ἡ μὲν οὖν παρασκευὴ αὕτη ἐστί· σκευάζονται δὲ κάκιον οἱ πλεῖστοι ἢ ὡς ἐγὼ εἴρηκα· οὐ γὰρ καταδέουσι τοὺς μηροὺς ἐπὶ συχνὸν, ἀλλὰ μοῦνον τὰ γούνατα καὶ οὐ προσκατατείνουσι. χρὴ δὲ καὶ προσκα-(659) τατείνειν, ὅμως δὲ ἤδη τινὲς ἐνέβαλον, ῥηϊδίου

*exteriorem et ubi in posteriorem partem erumperet reponere per utrem tentarent, neque intelligerent hac via expelli magis quam in suam sedem restitui. Primum vero autorem constat utrem adhibuisse ubi articulus in interiorem partem elaberetur; scire tamen licet alia multa ex usu magis esse, quam utrem. Datur ergo inter femora uter non inflatus, sic ut quantum maxime potest sublimis inter anum et naturale collocetur; tum femora inter se vinciuntur habena quae a patella ordiatur et usque ad dimidiam femorum partem intendat; post haec inflatur uter distenditurque demissa aenea fistula in unum ex pedibus qui solutus sit et aeger in latus cubat vitiato crure sursum spectante. Praeparatio igitur hujusmodi est, sed plerique hanc adhibent deteriorem, quam ego dixerim, quum non alligent bonam femoris partem, ut proposui, sed genua dumtaxat; adde quod intensionem quae maxime necessaria est omittunt. Nonnulli tamen luxatum jam restituerunt, ut qui*

πράγματος ἐπιτυχόντες. εὐφόρως δὲ οὐ πάνυ ἔχει διαναγκάζεσθαι οὕτως. ὅ τε γὰρ ἀσκὸς ἐμφυσώμενος οὐ τὰ ὀγκηρότατα αὐτοῦ ἔχει πρὸς τῷ ἄρθρῳ τῆς κεφαλῆς, ἣν δεῖ μάλιστα ἐκμοχλεύσασθαι, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἑωυτὸν, αὐτὸς μέσος καὶ τῶν μηρῶν ἴσως ἢ κατὰ τὸ μέσον ἢ ἔτι κατωτέρω. οἵ τε αὖ μηροὶ γαυσοὶ πεφύκασιν· ἄνωθεν γὰρ σαρκώδεές τε καὶ ξύμμηροι, ἐς δὲ τὸ κάτω ὑπόξηροι, ὥστε καὶ ἡ τῶν μηρῶν φύσις ἐπαναγκάζει τὸν ἀσκὸν ἀπὸ τοῦ ἐπικαιροτάτου χωρίου· εἴτε οὖν τις μικρὸν ἐνθήσει τὸν ἀσκὸν, μικρὴ ἡ ἰσχὺς ἐοῦσα ἀδύνατόν ἐστιν ἀναγκάζειν τὸ ἄρθρον. εἰ δὲ δεῖ ἀσκῷ χρέεσθαι ἐπὶ πολὺ οἱ μηροὶ ξυνδετέοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἅμα τῇ κατατάσει τοῦ σώματος ὁ ἀσκὸς φυσητέος. τὰ δὲ σκέλεα ἀμφότερα ὁμοῦ καταδεῖν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ἐμβολῆς ἐπὶ τὴν τελευτήν.

---

Καὶ τὸν διὰ τοῦ ἀσκοῦ τρόπον τῆς ἐμβολῆς οὐκ ἐπαινῶν, ὅμως ὡς ἄν τις ἄριστα καὶ τούτῳ χρήσαιτο διδάσκει, σαφῶς ἅπαντα διερχόμενος.

---

*rem facilem nacti fuerint. Sed hujusmodi impulfus non magnopere tolerabilis eft: fiquidem inflatus uter qua maxime tumet eam regionem non attingit, in qua prolapfum femoris caput jacet, qua potiffimum impellendum eft; fed infra illud, ut qui in medio femorum vel interius etiam contineatur; ad haec femora naturaliter funt curva, a fuperiori enim parte carnofa funt et prope inter fe junguntur, ab inferiori tenuantur. Quare et femorum natura utrem expellit ab ea parte, quae praecipue admovendus effet, ita ut fi parvus uter inferatur, quum vim exiguam habeat, nullo modo urgere articulum poffit. Oportet ergo fi utendum utre fit, femora ad magnam partem inter fe devincire et utrem inflare eodem momento quo corpus extenditur cruraque extrema parte inter fe colligare, ubi hac ratione articulus reponitur.*

---

Docet qua ratione quis utatur modo reftituendi per utrem, quamvis eum non probet. Cuncta autem plane explicat.

---

ξ.

*Χρὴ δὲ περὶ πλείστου μὲν ποιέεσθαι ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ, ὅκως ὑγιὲς μὲν ποιήσῃς τὸ νοσέον. εἰ δὲ πολλοῖσι τρόποισιν οἷόν τε εἴη ὑγιέας ποιέειν τὸν ἀοχλόταιον χρὴ αἱρέεσθαι· καὶ γὰρ ἀνδραγαθικώτερον τοῦτο καὶ τεχνικώτερον, ὅστις μὴ ἐπιθυμέει δημοειδέος κιβδηλίης, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστί. τοιοίδε τ' ἂν τινες κατοικίδιοι κατατάσιες εἶεν τοῦ σώματος, ὥστε ἐκ τῶν παρεόντων τὸ εὔπορον εὑρίσκειν.*

---

[465] Οὗτος ὕστατος αὐτῷ λόγος ἐστὶ παρακελευομένῳ τὴν εὐπορίαν ἀσκεῖν τῶν ἐπιτηδείων πρὸς τὴν θεραπείαν, ὥστε κἂν μήτε τὸ βάθρον παρῇ, μήτε ἄλλο τι τῶν προειρημένων ἐπινοεῖν αὐτὸν ὅμοιόν τι, περὶ ὧν ἐφεξῆς σαφέστατα διῆλθεν, ὡς μηδὲν αὐτῶν δεῖσθαι μηδὲ βραχυτάτης ἐξηγήσεως. ἅπαντα γάρ ἐστι σαφέστατα τοῖς γε μεμνημένοις

LX.

*In tota arte medicinali id in primis dare operam oportet, ut quod male habet ad ſanitatem perducatur. Quod ubi contingere poſſit pluribus modis, ille eligendus eſt qui omnium minimo negotio comparatur: hoc ſiquidem magis officium eſt probi viri et plus habet artificii, niſi quis in popularem auram incumbat. Sed quod ad hunc locum attinet quidam modi extendendi corporis per ea quae domi habentur parari poſſunt, ſic ut ex iis quae praeſentia ſunt invenire liceat, per quae prompte curatio adhibeatur.*

---

Oratio haec poſtrema eſt, in qua jubet ut in iis exerceamur, quae prompte ad curationem accommodantur, ita ut quamvis ſcamni copia ſit, neque alterius ex iis, quae propoſita ſunt excogitare per te aliquid ſimile poſſis. Sed de his evidentiſſime in ſequentibus tractavit, ut neque breviſſima expoſitione opus ſit. Omnia enim perſpi-

τῶν προειρημένων, ὅ δέ μοι δοκεῖ ἀσαφέστερον εἶναι τοῦτο προσγράψω.

ξα'.

*Τοῦτο μὲν ἢν τὰ δεσμὰ τὰ ἱμάντινα μὴ παρείη τὰ μαλθακὰ καὶ προσηνέα, ἀλλ' ἢ σιδήρεα ἢ ὅπλα ἢ σχοινία ταινίῃσι χρὴ ἢ ἐῤῥήγμασι τρυχίων ἐρινεῶν περιελίσσειν ταύτῃ μάλιστα, εἰ μέλλοι τὰ δεσμὰ καθέξειν καὶ ἔτι ἐπὶ πλέον ἔπειτα οὕτω δεῖν τοῖσι δεσμοῖσι.*

Τὰ κατὰ τὴν ναῦν σχοινία καλοῦσιν ὅπλα, δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ ὁ ποιητὴς εἰπών·

*Κεῖτο δ' ὑπ' αἰθούσῃ ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης.*

Δῆλον οὖν ὅτι νῦν ὁ Ἱπποκράτης εἴρηκεν ὅπλα μὲν ἰδίως τὰ ἐν τῇ νηῒ σχοινία. τὰ δὲ ἔξω τῆς νηὸς ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κατ' ἀγρὸν διὰ τῆς κοινῆς προσηγορίας ἐδήλωσε τῆς σχοινία.

cua ſunt iis qui meminerint quae propoſita ſunt; explicabo tamen ſi quid mihi obſcurius eſſe videatur.

LXI.

*Quodſi vincula ex loris non ſint mollibus et quae facile tractentur, ſed tantum vel catenae vel rudentes vel funes, neceſſe eſt ante faſciis vel panniculis a lana eam partem involvere, qua potiſſimum injici vinculum debet et ulteriorem quoque poſtea devincire.*

Navium rudentes Graeci vocant ὅπλα, quod poeta indicat eo carmine:

*Κεῖτο δ' ὑπ' αἰθούσῃ ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης.*

Conſtat etiam Hippocratem, quum rudentes ὅπλα dixit, eos ſunes intellexiſſe, qui in navibus habentur; nam eos qui in urbibus et qui in agro, communi ſinium vocabulo appellavit σχοινία.

# *ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.*

Ed. Chart. XII. [469. 470.]

[469] *Κεφ. α'. Οὐκ ἀσκέπως μοὶ δοκεῖ ὁ παλαιὸς Ἱπποκράτης ἐπιβλέψας τὰς ἄλλας τέχνας ἀρχόμενος τῆς ἐν τῷ πράττειν καθαριότητος ἐκπεφωνηκέναι. ἐμοὶ δὲ ἀνδάνει μὲν πάσῃ τῇ τέχνῃ προσέχειν τὸν νόον· καὶ γὰρ ὁκόσα ἔργα καλῶς ἢ ὀρθῶς διοικεῖ, καλῶς ἕκαστα χρὴ ποιεῖν καὶ* [470] *ὀρθῶς καὶ ὅσα καθαριότητος καὶ καθαρίως καὶ ὁκόσα ταχέως ἔργα, ταχέως. καὶ ὁκόσα ἀνωδύνως δεῖ διαχειρίζεσθαι ἀνωδυνώτατα ποιέειν. καὶ ἄλλα πάντα τοιοῦτον τρόπον διαφερόντως*

# GALENI DE FASCIIS LIBER.

Cap. I. Non inconfulto mihi videtur prifcus Hippocrates aliis artibus infpectis ab agendi munditie ducto exordio pronunciaffe. Nobis fane placet omnino omni arti mentem incumbere. Etenim quaecunque opera decore ac recte miniftrant, decore fingula recteque efficienda funt et quae cum munditie etiam munde et quae cum celeritate celeriter et quae citra dolorem manu facienda funt perquam jucunde et cetera eodem modo omnia quae pro-

Ed. Chart. XII. [470.]
τῶν πέλας ἐπὶ τὸ βέλτιον χρὴ ποιέειν. καὶ γὰρ, ὡς ἔοικεν ἔν τισιν ἔργοις, οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀπείρων διαφέρουσιν οἱ ἔμπειροι τεχνῖται τῶν ἀτέχνων ἢ τάχει καὶ εὐρυθμίᾳ· διὸ πολλάκις προσήκει παντὸς ἄλλου τεχνίτου τὸν ἰατρὸν ἐν πᾶσιν ἐστοχάσθαι τοῦ καλῶς πράττειν τι, καθ' ὃ καὶ τὴν ὕλην ἔχει διάφορον· καὶ γὰρ τέμνοντα καὶ καίοντα καὶ δὴ καὶ ἐπιδέοντα καὶ εἴ τι ἄλλο χειρουργοῦντα μετὰ τοῦ συμφερόντως πράττειν καὶ τοῦ καθαρίως καὶ εὐρύθμως πεφροντικέναι δεῖ, ὡς καὶ αὐτὸς πάλιν πού φησιν· ἐπιδέσιος δὲ δύο εἴδεα ἐργαζόμενόν τε καὶ εἰργασμένον. ἐργαζόμενον μὲν ταχέως, ἀπόνως, εὐπόρως, εὐρύθμως, ταχέως μὲν ἀνύειν τὰ ἔργα, ἀπόνως δὲ ῥηϊδίως δρῆν, εὐπόρως δὲ ἐς πάντα ἑτοίμως· εὐρύθμως δὲ ὁρῆσθαι ἡδέως. ἀπαιτεῖ μὲν γὰρ γενόμενα πάθη περί τισι τοῦ σώματος μέρεσι τὴν ἁρμόζουσαν ἐπίδεσιν· ἀπαιτοῦσι δ' οἱ ἄνθρωποι καὶ κατ' ἰδέαν πολλάκις τὸ κατὰ τὰς ἐπιδέσεις εὔρυθμον, ὡς ἐπί τι μοναχῶν καὶ τῶν ἄλλων εἰς δῆμον παρασκευαζομένων ἁπάντων χάριν, ἀναγκαῖον εἰδέναι

ximis artis professoribus multo praeclarius agenda sunt. Etenim, ut nonnullis in operibus videre licet, usu periti non alia re imperitis et artifices artium expertibus, quam celeritate et concinnitate praestant. Quapropter saepenumero prae alio quocunque artifice decet medicum in omnibus animo contendere, quo probe suo fungatur munere, quod praecellentem materiam sortiatur. Etenim sive secet, sive urat, sive etiam deliget, seu quid aliud manu moliatur, non modo cum utilitate agere, sed munditiei et concinnitati studeat oportet, quemadmodum et ipse rursum alibi pronuntiat. Deligationis duae sunt species et quae fit et quae facta est. Quae fit, celeriter, citra dolorem, prompte, concinne efficienda est; celeriter quidem ut absolvatur operatio, citra vero dolorem ut facile elaboretur, prompte autem ut ad omnia praesto sit, concinne denique ut adspectum oblectet. Etenim affectus quidem nonnullis corporis partibus aborti congruentem deligationem postulant. Postulant vero homines per se multoties deligationum concinnitatem. Quare tum solita-

τὰς παντὶ μέρει τοῦ σώματος ἁρμοζούσας ἐπιδέσεις ἁπλᾶς τε καὶ ποικίλας, ἐπιστάμενον ὡς τισι τῶν μερῶν ἁρμόζουσιν ἑκάτεραι, τισὶ δὲ ἡ ἑτέρα, λέγω δὲ ἡ ποικίλη εἰ καὶ τισιν ἄλλως δοκεῖ, ἄξιον δὲ τὴν στάσιν διευκρινῆσαι πρῶτον. ἀχρηστίαν ἔνιοι τῶν ποικίλων κατεγνώκασιν ἐπιδέσεων φάσκοντες βλαβερὰν ταύτας παρέχειν τὴν χρῆσιν, ἀποδείξει μὲν οὐδεμιᾷ γενναίᾳ χρώμενοι, παλαιῶν δὲ ἀνδρῶν μαρτυρίαις. καὶ πρῶτόν γε τὸν Ἱπποκράτην εἰσάγοντες λέγοντα· ἀτὰρ καὶ ἄλλα πολλὰ λωβέωνται οἱ χαίροντες ταῖς καλαῖς ἐπιδέσεσι, τοῦτ' ἔστι ταῖς ποικίλαις· καὶ Μαντίαν τε ἱστοροῦντες ὑπὸ φαρμακοπώλου ἐπιδεδεμένον τινὰ ποικίλῃ ἐπιδέσει τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον διὰ τῆς ἐπιδέσεως οἱ ὀφθαλμοὶ προσέπεσαν. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ κατὰ λόγον τοῦτο γεγονέναι, διότι ἀνώμαλος ἡ τῶν ἐπιδέσμων γίνεται πρόσπτωσις διὰ τὴν ποικιλίαν δυναμένη εἰς φλεγμονὰς καὶ ἀποστάσεις ἄγειν τὰ σώματα· οὐκοῦν ἄξιον ἐγνωκέναι, διότι γένοιτ' ἂν ταῦτα ἃ λέγουσιν οὐχ ὑπὸ ποικιλίας τῶν ἐπιδέσμων, ὑπὸ δὲ

riorum, tum aliorum omnium fese foro parantium gratia, idoneas fingulis corporis partibus deligationes tum fimplices, tum multiplices fcire neceffe eft. Nec ignorandum nonnullis quidem partibus utrasque, quibusdam vero alteram, multiplicem dico, convenire, etiamfi quibusdam fecus videatur. Sed confentaneum eft hanc controverfiam primum diluere. Nonnulli multiplicium deligationum inutilitatem damnant noxium ipfas ufum praeftare profitentes, ftabili quidem demonftratione nulla, fed prifcorum virorum teftimoniis ipfi nituntur; atque in primis Hippocratem introducunt haec pronunciantem: quamobrem et alia multa mutilant ac laedunt qui decoris, hoc eft multiplicibus deligationibus delectantur. Deinde Mantiam qui narrat, quendam virum cui pharmacopola caput et faciem multiplici deligatione deligaverat, qua deligatione oculi prociderunt; idque ipfis merito contigiffe videtur, propterea quod inaequalis fit fafciarum occurfus, qui multiplicitate corporis partes in phlegmonas et abfceffus poteft adducere. Rationi confentaneum eft eos noffe quae

ἀφυΐας τῶν χρωμένων σφιγγόντων τὴν ἐπίδεσιν. χρὴ γὰρ ἐπιδεῖν, ὥς φησιν Ἱπποκράτης· ἐν δὲ τουτέοισι μάλιστα ἐπιδέσιος, πίεξις μὲν ὥστε τὰ ἐπικείμενα μὴ ἀφεστάναι, μηδὲ ἐρηρεῖσθαι κάρτα, ἀλλ' ἡρμόσθαι μὲν, προσηναγκάσθαι δὲ μή. ἔδει δὲ αὐτοὺς τὸν Ἱπποκράτην ἐπαγομένους μάρτυρα προσαποδοῦναι τὸ λοιπόν. οὐ γὰρ ἁπλῶς ἐξενήνεκται, ἀτὰρ καὶ ἄλλα πολλὰ λωβέονται χαίροντες ταῖς καλαῖς ἐπιδέσεσιν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ προσκεῖσθαι τὸ ἄνευ νόου. σκοπείσθωσαν δὲ καὶ ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ὡς Ἱπποκράτης οὐκ ἐκβάλλει τὰς ποικίλας ἐπιδέσεις. αὐτὸς γοῦν ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον βιβλίῳ περὶ ἐπιδέσεως διαλεγόμενος καὶ εἰπὼν τίς ἂν εἴη ἀρετὴ ἐν τῷ ἐπιδέειν. ἑξῆς καί τις ἐν τῷ ἐπιδεδειχέναι οὕτω λέγει ἀγαθῶς καλῶς· τὸ μὲν ἀγαθῶς ἐπὶ τοῦ συμφέροντος τιθεὶς, τὸ δὲ κα- [471] λῶς ἐπὶ τοῦ εὐπρεπῶς, εἶτα εἰς ἀνάπλωσιν τοῦ καλῶς ἐπιφέρει, καλῶς μὲν ἁπλῶς εὐκρινέως. τὸ ἁπλῶς τιθεὶς οὐκ ἐπὶ παντὸς, ἀλλ' ἐν ὑπο-

proferunt, haec non a fasciarum multiplicitate, sed ab his utentium et deligationem constringentium ineptia contigisse. Oportebat namque deligare, quemadmodum pronunciat Hippocrates. In his autem deligationis sunt compressio quidem, quo incumbentia neque abscedant, neque admodum obnitantur, sed fulciantur quidem, non tamen cogantur. Ipsas autem decebat testem Hippocratem adducentes sententiae residuum addere. Non enim simpliciter ipsam extulit, sed et alia multa oblaedunt qui decoris deligationibus delectantur; sed hoc apposito *citra mentem*. At ex iis nunc a me docendis perpendant multiplices deligationes ab Hippocrate non ablegari; nam ipse libro de medici officina, de fasciatione differens, quum quae virtus insit deligationi quae fit, ac deinceps deligationi quae jam facta est pronunciavit, sic eloquitur, recte ac decore. Illud quidem recte quod conferat posuit, hoc vero decore quod eleganter exstructa sit deligatio. Postea vero ad dictionis decore explicationem affert *decore* quidem, simpliciter distincte. Simpliciter, non pro tota

Ed. Chart. XII. [471.]
δείγματος μοίρα, οἷον ἡ ἁπλῶς ἐπίδεσις εὐκρινὴς ἔστω. σαφὲς δὲ τοῦτο ποιεῖ ἐπιφέρων· ἢ ὅμοια καὶ ἴσα ἴσως καὶ ὁμοίως ἢ ἄνισα καὶ ἀνόμοια ἀνίσως καὶ ἀνομοίως. τὰ δὲ εἴδεα ἁπλοῦς, εὔκυκλος, σκέπαρνος, σιμὸς, ὀφθαλμὸς καὶ ῥόμβος καὶ ἡμίτομον. ἁρμόζον τὸ εἶδος τῷ εἴδει καὶ τῷ πάθει τῶν ἐπιδεομένων· εἰ γάρ τις ἁπλοῦς ἐστιν, οὗτος τῷ ὄντι εὔκυκλος ὀφείλει εἶναι· εἰ δέ τις σκέπαρνος, οὗτος σιμός. οὕτω γὰρ ἔσται ὁ πάντη ἴσως ὅμοιος ἑαυτῷ, ὁ δὲ ἄνισος ἀνόμοιος, ἆρά γε πείθονται ἤδη Ἱπποκράτει ἐκκλίνειν τὰς ποικίλας ἐπιδέσεις· ὁμολογοῦντες τὸν σκέπαρνον καὶ τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὸν ῥόμβον καὶ τὸν ἡμίτομον ποικίλας εἶναι τὰς ἐπιδέσεις; ἢ ἔτι ὑπομιμνήσκομεν αὐτοὺς τὸν περὶ κλειδὸς κατάξιος λόγον ἐν τῷ περὶ ἄρθρων. ὡς Ἱπποκράτης γερανίδι ποικίλῃ οὔσῃ ἐπιδέσει κέχρηται· ἴστωσαν δὲ ὅτι ἐπὶ μερῶν τινῶν ὡς ἐπὶ μηροῦ προαρθρημβολημένου βραχίονός τι καὶ ἀγκῶνος καὶ ἄλλων πλειόνων οὐκ ἔστιν

significatione, sed pro significationis parte posuit, ut simplex deligatio distincta sit. Id autem dilucidum efficit his additis aut similibus et aequalibus, aequaliter et similiter; aut inaequalibus et dissimilibus, inaequaliter et dissimiliter. Species autem simplex orbicularis, ascia, sima, oculus, rhombus, semisectum. Congruat species speciei et membrorum devinciendorum affectioni. Si qua namque simplex sit deligatio, haec revera orbicularis debet esse; si qua vero ascia sit, haec sima existit. Sic enim quae prorsus aequalis est sibi ipsi erit similis, quae vero inaequalis dissimilis. Utrum sibi persuadent jam Hippocratem multiplices deligationes aversari et ejicere conjicientes, asciam et oculum et rhombum et semisectum multiplices esse deligationes? An praeterea ipsis commemoremus historiam de claviculae fractura in libro de articulis scriptam, qua patet Hippocratem grue varia deligatione usum fuisse? Sciant autem quod quibusdam in partibus, ut in femore pristinum in articulum reposito et brachio et cubito et ceteris pluribus, non alia quam mul-

Ed. Chart. XII. [171.]
ἄλλῃ χρῆσθαι ἐπιδέσει ἢ ποικίλῃ, ἀλλὰ πρὸς μὲν τούτων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

Κεφ. β'. Ἐπανάγωμεν δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τὴν τῶν ἐπιδέσμων τε καὶ ἐπιδέσεως τεχνολογίαν· καὶ δὴ ἐν πρώτοις ἴδωμεν τίνι διαφέρουσιν ἀλλήλων οἱ ἐπίδεσμοι, ὕλῃ, σχέσει, μήκει, πλάτει κατασκευῇ· ὕλῃ μὲν ἐπεὶ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσιν ἐρεοῖ, οἱ δὲ λινοῖ, οἱ δὲ δερμάτινοι, τῆς χρήσεως αὐτῶν οὐ μιᾶς οὐδὲ τῆς ὁμοίας οὔσης, ἀλλὰ διαφόρου. πειρώμεθα γὰρ ἁρμοζόντως τῷ πάθει τὴν ἐκλογὴν ἐν τῇ χρήσει ποιεῖσθαι· ὅσα γοῦν σφίγξεως, δεῖται λινοῖς ἐπ' αὐτῶν χρώμεθα, ὅσα δὲ οὐ σφίγξεως διὰ τὸ ἐναντιοῦσθαί τισι φλεγμοναῖς, συνεχείας δὲ δεῖται μόνης ἢ σκέπης ἐρεοῖς. δερματίνοις δὲ, ὡς Ἱπποκράτης ἐπὶ ῥινὸς καὶ γένυος καταγείσης ἐχρήσατο κατακολλῶντες τὸ ἄκρον τῷ δεομένῳ τῆς ἐπιδέσεως, σχέσει δὲ ἐπεὶ οἱ μέν εἰσιν εἰλητοὶ, οἱ δὲ σχιστοὶ, ἄλλοι δὲ σύῤῥαπτοι. εἰλητοὶ μὲν οὖν εἰσιν οἱ ἐκ ταινίας ἐπὶ μήκους ἀσυμβλήτου γεγονότος οἷοί εἰσιν οἱ κατὰ τὰ κατάγματα τῶν

tiplici deligatione uti non detur. Verum hactenus dicta fufficiant.

Cap. II. Ad artificem vero tum fafciarum, tum deligationis doctrinam orationem reducamus; certoque fciamus in primis qua in re difcrepent fafciae inter fe materia, figura, longitudine, latitudine et ftructura. Materia, quoniam ipfarum nonnullae funt laneae, quaedam lineae, aliae membraneae, quum ipfarum ufus non unus neque fimilis, fed diverfus exiftat. Propterea conemur in operum functione congruenter affectui delectum facere. Quae itaque adftrictione opus habent, lineas in ipfis ufurpemus; quae vero adftrictionem non defiderant, quod haec quibusdam inflammationibus adverfetur et continentiam folam nixumve aut tegumentum poftulent, in his laneas. Membraneis denique utemur, quemadmodum in nafi et maxillae fractura agglutinato parti deviinciendae fafciae extremo ufus eft Hippocrates. Figura, quo hae convolutae, illae fciffae, aliae confutae fint: convolutae funt quae ex habena in infignem longitudinem factae funt,

Ed. Chart. XII. [471. 472.]
κώλων παραλαμβανόμενοι. σχιστοὶ δὲ οἱ ἐκ ῥάκους ἑνὸς κατὰ τὰ πέρατα ἢ καὶ ἄλλο τι μέρος ἐπεῤῥωγότος, οἷοί εἰσιν οἱ ἐπὶ κεφαλῆς ἀνατετριμμένης παραλαμβανόμενοι, καρκῖνοι δὲ καλούμενοι, τετρασκελεῖς ἢ ἑξασκελεῖς ἢ ὀκτασκελεῖς. σύῤῥαπτοι δὲ οἱ ἐκ τελαμώνων πλειόνων συντιθέμενοι ἀνομοιοσχημόνα τὴν ἐπιβολὴν ἔχοντες οἷοί εἰσιν οἱ καλούμενοι ἀναλκαπρίδες ἢ ἀναζῶστραι ἢ μασόδεσμοι ἢ ἐπὶ μαστῶν καὶ τὸν περὶ ἕδραν τόπον ἁρμόζοντες· μήκει δ᾽ ἐπεὶ οἱ μὲν εἰσιν ἐπιμηκέστεροι, οἱ δὲ βραχύτεροι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ πλάτους ἔχει τοῖς ἐπιδεομένοις μέρεσι προσαρμοζομένου καὶ τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους ἀναλόγως. κατασκευῇ δὲ διαφέρουσιν ἀλλήλων, ἐπεὶ οἱ μὲν ὑφαντοὶ, οἱ δὲ πλωτοὶ, οἱ δὲ [472] πλεκτοί εἰσι. καὶ τῶν ὑφαντῶν οἱ μὲν εἰς τοῦτο γεγόνασιν, οἱ δὲ πρὸς ἄλλην χρείαν γεγονότων ὑφασμάτων, σχιζομένων δὲ γίνονται. οἷς ἐπὶ τῶν τραυμάτων ὡς ἐπὶ πᾶν χρώμεθα, τοῖς δὲ εἰς τοῦτο ὑφασμένοις ὡς ἐπὶ τῶν κυνηγῶν φυλακῆς τῶν σκελῶν χάριν ἐπιδεομέ-

quales exiſtunt quae in membrorum fracturis uſurpantur. Sciſſae quae uno conſtant linteo, extremis aut aliis etiam quibusdam partibus diſciſſae, quales capiti perforato admoventur, quae cancri vocantur, quadricrures, ſex crures aut octicrures. Conſutae, quae ex pluribus habenis compoſitae ſolis figuris diſſimilibus propugnaculum habent, qualès ſunt ſuſpendentes, accingentes aut mammifaſciae aut quae mammis et loco ſedem ambienti congruunt. Longitudine, quod aliae ſint oblongiores, aliae breviores. Latitudine, quod aliae ſint anguſtiores, aliae latiores. At ut faſciarum longitudo, ſic et latitudo partibus devinciendis pro longitudinis et latitudinis proportione apparanda eſt. Structura denique inter ſe faſciae differunt, quod aliae textae ſint, aliae coactae, aliae nexae. Textarum nonnullae ad hoc opus conſtructae ſunt, nonnullae vero ex tela parantur quae ad alium uſum contexta ſcinditur. Haſce in vulneribus devinciendis plerumque uſurpamus, illis ad hoc contextis venatores ad crurum devinciendo-

Ed. Chart. XII. [472.]

νοις καὶ τοῖς καρποδέσμοις καλουμένοις. τοῖς δὲ πλεκτοῖς ὡς ἐφ᾽ ἡνιοχῶν συνοχῆς τῶν πλευρῶν ἕνεκεν.

*Κεφ. γ'.* Ἔστω δὲ κοινὸν μὲν ἐπὶ πάντων παραγγελμάτων ἐπιδεομένων τὸ εὐπόριστον εἶναι καὶ τοῖς παροῦσιν ὡς ἀρίστοις δύνασθαι χρῆσθαι. ἐκλογῆς δέ τινος οὔσης τὸ αἱρεῖσθαι τοὺς ἐπιδέσμους, ὡς εἶπεν ὁ Ἱπποκράτης· φησὶ γὰρ ἔστω ἐπιδέσματα καλὰ, καθαρὰ, λεπτὰ, κοῦφα, μαλακὰ, ὑγιέα, ὥστε τάνυσιν φέρειν καὶ ὀλίγῳ κρέσσω μὴ ἔχοντα ξυῤῥαφὰς, μηδὲ ἐξαστίας· καθαρὰ μὲν γὰρ εἶναι δεῖ, διότι ἀπρεπὲς τὸ ῥυπαρὸν καὶ μηδὲ ἐπιδεχόμενον τὰ ἐπιβρέγματα καὶ παρέχοντά τινα βλάβην ἐν τῇ πρὸς τὰ ἐπιβρέγματα μίξει. ἔστω δὲ καὶ ἴδιον χρῶμα ὡς μὴ ἀπὸ πορφύρας ἤ τινος ἄλλου βάμματος τὸ αὐτὸ γένηται ἢ καὶ φαντασίαν ἡμῖν προβάλλῃ αἵματος ῥέοντος ἢ τοῦ χροίματος ὁμοιότητα, λεπτὰ δὲ ὡς μὴ ὄγκον πλείονα ταῖς ἐπινεμήσεσι παρέχῃ. μαλακὰ δὲ ὡς μὴ θλίβῃ διὰ τὴν σκληρότητα, κοῦφα δὲ εἰς τὸ μὴ ἐκ τοῦ προσόντος αὐτοῖς βάρους φορτικὴν τὴν ἐπί-

rum tutelam, ut et vocatis manicis utuntur. Coactas autem ut et aurigae ad laterum continentiam ufurpamus.

Cap. III. Ex omnibus praeceptis illud fit publicum. Devincientibus medicis fafciarum copiam fuppetendam efle, quo proftantibus quam plurimis uti queant Quum autem delectus quidam adeft, fafciae eligendae funt, quemadmodum praecipit Hippocrates; fic enim pronunciat: funto fafciae decorae, mundae, tenues, leves, molles, integrae, tenfionem ferentes, paullo valentiores, neque futuras, neque exftantias habentes. Enimvero mundas effe fafcias oportet, quod fordidae foedae fint, perfufiones non admittant et aliquam in perfufionum cinno laefionem invehant. Sed proprius fit color, ne a purpura aut alia quadam tinctura idem noxae oboriatur, neve etiam nobis fluentis fanguinis imaginatio promoveatur aut coloris fimilitudo. Tenues, ne majorem diftributionibus molem conftituant. Molles, ne ob duritiem contufio concitetur. Leves ad hoc, ne ob incumbens ipfis grave pondus onerofa deli-

Ed. Chart. XII. [472. 473.]
δεσιν γίγνεσθαι. μὴ ἐχέτω δὲ μηδὲ ξυῤῥαφὰς ἀνωμάλως, διὰ τοῦτο ποιήσοντα τὴν θλίψιν, ἀλλὰ μηδὲ ἐξαστίαν ὅ ἐστι, μήτε πάρωον, μήτε παρασιροφὴν, μήτε ὥσπερ ἶνας ἐξεχούσας· τὸ μὲν γὰρ ἀνώμαλον τὴν ἐπίδεσιν ποιεῖ. τὰ δὲ ἐξέχοντα τὴν ἐπινέμησιν οὐκ ἐᾷ γίνεσθαι ῥᾳδίως, σχίζοντα δὲ τοὺς ἐπιδέσμους οὐ κατὰ τὸ ἐπικάρσιον τμῆμα τῇ ὤᾳ δεῖ σχίζειν, ἀλλὰ κατ᾽ εὐθὺ ὥσπερ ἐξυφαίνεται ὡς τῷ στήμονι ἀνευθύνεσθαι στοχαζόμενον· ἐπὶ τούτῳ γὰρ εὔσχιστα τὰ ῥάκη, ἐπὶ δὲ τὴν κροκὴν τὸ ἀνάπαλιν, ἄλλως τε καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὸν στήμονα ἀκολουθίαν σχιζόμενα εὐτονώτερα πρὸς τὴν θέσιν τῶν ἐπιδεομένων ἐστί.

Κεφ. δ΄. Τῶν δὲ ἐπιδέσεων αἱ μὲν, ὡς ἔμπροσθεν εἶπον, εἰσὶν ἁπλαῖ, αἱ δὲ ποικίλαι· καὶ τούτων αἱ μὲν ἀπὸ τῶν ἐπιδεομένων μερῶν ἔτυχον τῆς προσηγορίας, αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἄλλαι δὲ κατὰ μεταφορὰν τῆς πρὸς τὰ ζῶα [473] ἐμφερείας. ἀπὸ μὲν οὖν τόπων ἐπιδεομένων ὀφθαλμὸς, ῥὶς, βουβωνίσκος καὶ αἱ ταύταις παραπλήσιαι·

gatio contingat. Neque vero fafciae futuras fortiantur inaequales, ea re contufionem allaturae; imo neque exftantias, hoc eft neque fimbrias, neque inftitas aut ora-rum obverfiones fibrarum modo eminentes. Quae namque exftant inaequalem deligationem reddunt, quae vero eminent diftributionem fieri facile non ferunt. At fcindenti fafcias non transverfaria villo, fed directe fectione, prout tela contexitur, fcindendum eft, ut ftamine dirigatur collimanti. Hoc enim modo lintea facile fcinduntur, fecus autem ad tramam. Praeterea et quae ducta ad ftamen ferie fcinduntur, ad partium devinciendarum pofituram continendam robuftiora funt.

Cap. IV. At vero deligationum, ut antea protulimus, quaedam funt fimplices, quaedam vero multiplices. Harum etiamnum aliae a partibus devinciendis, aliae ab eventis, aliae per effigiei ad animalia translationem appellationem fortitae funt. A partibus itaque devinciendis oculus, nafus, inguen atque his confimiles. Ab animali-

Ed. Chart. XII. [473]
ἀπὸ δὲ ζώων καρκῖνος, ἱέραξ, κριὸς, λαγωὸς, χελώνη· ἀπὸ δὲ τῶν συμβεβηκότων ὡς χάραξ ἥ τε ἐζευγμένη καὶ ἀπεζευγμένη, σκεπαστραὶ, σειραὶ καὶ αἱ ταύταις ὅμοιαι. τῶν δὲ ἐπιδέσεων τούτων αἱ μὲν αὐτὸ τοῦτο ἐπιδέσεις εἰσὶν, ὡς θόλος, βασιλικὸς, σκάφιον, διάκρισις. αἱ δὲ εἰσιν ἐπιδέσεις ἅμα καὶ βρόχοι ὡς λαγωὸς μετ' ὤτων καὶ βουκολίσκος καὶ οἱ τούτοις ὅμοιοι· ἔτι τῶν ἐπιδέσεων αἱ μὲν ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἐπιδέονται, αἱ δὲ ἀπὸ δυοῖν, αἱ δὲ ἀπὸ μιᾶς καὶ δυοῖν ἀρχῶν· ἔτι τῶν ἐπιδέσεων αἱ μὲν μερῶν τινῶν εἰσιν ἴδιαι ἐπ' ἄλλων μὴ ἁρμόζουσαι, αἱ δὲ κοιναὶ καὶ πρὸς ἄλλα μέρη· ἔτι τῶν ἐπιδέσμων οἱ μὲν προσθοφανεῖς εἰσι μόνα τὰ ἔμπρόσθια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιδεδεμένα δεικνύοντες, οἱ δὲ ὀπισθοφανεῖς, ἄλλοι ὁμοιοφανεῖς ἐπίσης καὶ τὰ ἐμπρόσθια καὶ τὰ ὀπίσθια δεικνύοντες καὶ ταῦτα ὅτι μὲν ὁμογενῆ, ὅτι δὲ ἑτεροφανῆ· σαφῆ δ' ἔσται ταῦτα ἐν τῷ τὰς κατὰ μέρος ἐπιδέσεις δεικνύεσθαι.

bus cancer, accipiter, aries, lepus, teſtudo. Ab eventis, ut vallum tum conjunctum, tum diſjunctum, opercula, habenae atque his ſimiles. At hujusmodi deligationum quaedam hoc ipſo deligationes ſunt, ut tholus, baſilicus, ſcaphula, diſcrimen; quaedam vero deligationes ſunt et laquei, ut lepus auritus, paſtoralis et his ſimiles. Praeterea deligationum nonnullae ab uno capite, nonnullae a duobus, quaedam ab uno et duobus capitibus devincientes ordiuntur. Deligationum etiamnum aliae quibusdam partibus propriae ceteris minime congruunt, aliae et aliis partibus ſunt communes. Rurſus faſciarum aliae ſunt anterius prominentes, quae ſolas anteriores hominis partes devinctas demonſtrant, aliae poſterius conſpicuae, quae deligatas partes poſticas ſubjiciunt oculis; aliae pleraeque apparentes, quae tum anteriora, tum poſteriora aequaliter devinci produnt. Et haec interdum genere ſimilia, interdum facie diſſimilia conſpiciuntur, quae in particularium deligationum demonſtratione dilucide declarabuntur.

Ed. Chart. XII. [473.]

Κεφ. έ. Ἄξιον ἐπισκέψασθαι πρότερον ὡς ἔτυχε τὴν πρώτην τῶν ἐπιδέσμων καταβολὴν ποιεῖσθαι χρὴ καὶ περὶ τούτου ζητητέον ἐστίν· οἱ μὲν γὰρ πρὸ ἡμῶν πάντες τόπους τινὰς ἀφώρισαν τοῦ σώματος, ἐφ᾽ ὧν δεῖ τὴν θέσιν τῶν ἀρχῶν ποιεῖσθαι, οἷον ἐπὶ κεφαλῆς ἐπιδεομένης. δι᾽ ὅ δή ποτ᾽ οὖν τὴν ἀρχὴν κατ᾽ ἰνίου τάσσουσι κἀκεῖθεν τὰς ἐπινεμήσεις ἄγοντες συντελοῦσι τὰς ἐπιδέσεις οὐδέν τι ἐστοχασμένοι τοῦ πάθους δι᾽ ὅ ἐπιδέουσι εἴτε ἁρμοζόντως αὐτὸ τοῦτο πράττουσιν, εἴτε καὶ μή· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ μερῶν ἀφωρίσαντό πως ἢ ὑπὸ ἀμαθίας ἢ ἀγνοίας, ὡς εἰκὸς τοῦτο πράττοντες. δεῖ γὰρ τὸν ὀρθῶς ἐπιδέοντα πειρᾶσθαι μὴ μόνον, ὥς φησιν Ἱπποκράτης, ἁρμόζον τὸ εἶδος τῷ εἴδει ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ πάθει τοῦ ἐπιδεομένου. διὸ καὶ ἡμεῖς οὐχ ὅπη ἔτυχεν, ἀλλ᾽ ὅπη δεῖ τάσσομεν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ πέρατα δὲ τῶν ἐπιδέσεων τιθέναι δεῖ, ὥς φησιν ὁ παλαιός. τὰ δὲ κινούμενα οἷον ἄρθρα, ὅπη μὲν ξυγκάμπτεται ὡς ἥκιστα καὶ εὐσταλέστατα περιβάλλειν, οἷον ἰγνύην, ὅπη δὲ

Cap. V. Rationi consentaneum est prius inspicere, an ut sors tulerit prima fasciarum injectio efficienda sit et ea de re perquirendum est. Qui namque nos praecesserunt omnes quosdam corporis locos desinierunt, in quibus capitum fasciae positura stabilienda est. Exempli gratia in capite cui quamcunque ob causam deligatio debetur fasciae caput supra occipitium collocant, ac inde distributionem ducentes deligationem conficiunt, spectato nequaquam affectu ob quem fasciam admovent, an congruenter, nec ne, ipsam operationem moliantur. In ceteris quoque partibus aut imperitia aut ignoratione ut creditur hoc opus obeuntes sedes quodammodo circumscripserunt. Oportet enim recte devincientem operam dare, quo non solum Hippocratis edicto speciei speciem, verum etiam partis devinciendae morbo congruentem deligationem moliatur. Nos itaque non quo sors tulerit, sed ubi deceat fasciarum capita collocamus; extrema vero prout senex imperat imponenda sunt. Quae moventur ut articuli, qua inflectun-

περιτείνεται ἁπλᾶ τε καὶ πλατέα, οἷον ἡ μύλη. προσπεριβάλλειν δὲ καταλήψιος μὲν τῶν περὶ ταῦτα εἵνεκα. αναλήψιος δὲ τοῦ ξύμπαντος ἐπιδέσμου ἐν τοῖσιν ἀτρεμέουσι καὶ λαπαρωτέροισι τοῦ σώματος, οἷον τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω τοῦ γόνατος. ὁμολογέει δὲ ὤμου μὲν ἡ περὶ τὴν ἑτέραν μασχάλην περιβολὴ, βουβῶνος δὲ ἡ περὶ τὸν ἕτερον κενεῶνα καὶ κνήμης ἡ ὑπὲρ τὴν γαστροκνημίην. ὁκόσοισι μὲν ἄνω ἡ φυγὴ κάτωθεν ἡ ἀντίληψις, οἷσι δὲ κάτω τὸ ἐναντίον, οἷσι δὲ μή ἐστιν, οἷον ἡ κεφαλὴ, τουτέων ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψιας ποιέεσθαι [474] καὶ ἥκιστα λοξῷ τῷ ἐπιδέσμῳ χρέεσθαι, ὡς τὸ μονιμώτατον ὕστατον περιβληθὲν τὰ πλανωδέστατα κατέχειν ἐπιδεῖν εὖ προσήκει στοχαζόμενον καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἀριθμῶν. δύο γὰρ ὄντων ἐνεργειῶν εἰδέων, ὥς φησιν Ἱπποκράτης· μιᾶς μὲν καθ' ἣν συντελοῦμεν, ἑτέρας δὲ καθ' ἣν συντελεύσαμεν, ἐν ἀμφοτέροις φροντίδα πεποιεῖσθαι δεῖ τοῦ ἐν μὲν τῷ ἐπιδεῖν ἐργάζεσθαι

tur quam minimis ac maxime contractis fasciis, veluti poples; qua vero extenduntur, tum simplicibus et expassis, tum latis, veluti rotula, obvolvenda sunt. Obvolvere insuper oportet comprehensionis rerum his incumbentium gratia suspensionis quoque universae fasciae in conquiescentibus ac subsidentioribus corporis partibus, qualis regio tum supra, tum infra genu posita est. At idonea est capitis quidem humeri ad alteram axillam, inguinis vero ad alterum ilium et tibiae supra suram fasciae circumductio. Quibuscunque sursum quidem fasciae fuga fit, inferne fit suspensio; quibus deorsum, versa vice. At quibus non datur ut in capite, in his quam maxime aequali parte comprehensiones faciendae sunt, minimeque obliqua fascia utendum, quo stabilissime postremo obvoluta erroneos circuitus contineat. Eum quoque apposite deligare decet qui ad operationum numeros respicit. Quum enim operationum duae sint species, ut pronunciat Hippocrates: una quidem qua deligationem perficimus, altera vero qua perfecimus. In utraque cura suspicienda est, ut in deligatione obeunda cito, citra dolorem, prompte et

Ed. Chart. XII. [474.]
ταχέως, απόνως, ευπόρως, ευρύθμως. ταχέως μεν σκοπόν έχοντα ανύειν τα έργα, απόνως δε ῥηϊδίως δρῆν, ευπόρως δε ές πᾶν ετοίμως, ευρύθμως δε δρῆσθαι ηδέως. επιδεδεκότα δε έχειν πάσας τας έμπροσθεν ειρημένας αρετάς αγαθῶς καὶ καλῶς καὶ τα λοιπά.

Κεφ. στʹ. Περὶ δὲ εὐχρησίας τῶν ἐπιδιομένων τάδε χρὴ εἰδέναι· ὡς τῶν ἐπιδέσεων αἱ μὲν ἰωμένοις τισὶν ὑπηρετοῦσι συνοχῆς χάριν παραλαμβανόμεναι, αἱ δὲ οὐκ εἰς τοῦτο, εἰς δὲ τὸ αὐτουργῆσαι παραλαμβάνονται, αὗται τὴν ἴασιν πεπιστευμέναι, ἐφ' ὧν μάλιστα ἠκριβωκέναι δεῖ, ὅπῃ ποτὲ ταχτέον τὴν ἀρχὴν καὶ ὅθεν τὰς ἐπινεμήσεις ποιητέον, καὶ που τελευτητέον· ὧν ἕκαστα διὰ γραφῆς μὲν τἀκριβὲς παραδοῦναι οὐχ οἷόν τε. ἀφορμὰς δὲ παρασχεῖν, δι' ὧν εὐεπιλόγιστος ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους ἔσται ὁ ἰατρὸς ἐπιστάμενος φύσιν τε ἑκάστου τῶν μερῶν ὡς ἔχει εὐφόρως πρός τε ἐπίδεσιν καὶ ἀνάληψιν καὶ θέσιν. ἐπιστάμενος δὲ καὶ τι δύναται ἐπίδεσις· δύναται τοίνυν ἐπίδεσις τὰ μὲν ἀφεστῶτα

concinne operemur. Cito quidem habita operum peragendorum ratione, citra dolorem quo ipsa facile praestemus, prompte in omnibus parate, concinne ut adspectum oblectent. Quae vero deligationem peregerunt, omnes superiores virtutes enarratas sortiuntur, recte, decore et ceteras.

Cap. VI. De fasciarum devincientium usu haec nosse oportet. Deligationum alias quibusdam topicis medentibus subservire continendi gratia susceptas; alias non ad hoc, sed ad operationem per se obeundam usurpatas, in quibus accuratissime didicisse oportet, ubi partium fasciationis exordium statuendum sit, qua distributiones ducendae et quo finis ferendus. Quae singula descriptione quidem plane tradi nequeunt, subsidia tamen praestare possunt, quibus qui medicus in particularibus versatus erit, facile ratiocinatione colliget, se tum singularum partium naturam prout deligationi, suspensioni et posciturae ferendae sit idonea, tum etiam quid valeat deligatio nosse. At

προστεῖλαι, τὰ δὲ ἐκτετραμμένα συστεῖλαι, τὰ δὲ διεστραμμένα διορθῶσαι καὶ τὰ ἐναντία πάντων χρῆσθαι, ἐπιδεῖν δὲ μὲν ἀφεστῶτα, ὥστε τὰ μετέωρα. δεῖ δὲ τῆς ἕδρας ψαύειν, τοῦτ᾽ ἔστι τῶν ἑδραίων ἀφ᾽ ὧν ἀπέστη καὶ εἰ μετεωρισθῇ· μὴ πιέζειν δὲ καὶ μὴ ἦρχθαι μὲν ἐκ τοῦ ὑγιέος, τελευτῆσαι δ᾽ εἰς τὸ ἕλκος ὡς τὸ μὲν ὑπεὸν ἐξάγηται, ὅπερ ἐστὶν ἐκθλίβηται, ἕτερον δὲ μὴ ἐπισυλλέγηται. ἐφ᾽ ὧν δ᾽ ἂν ἀποστήσασθαι βουληθῶμεν πάντα τἀναντία χρὴ ποιεῖν τοῖς συναγομένοις, ἐφ᾽ ὧν δὲ ἐκπεπετασμένα ὅπερ ἐστὶν ἐκτετραμμένα, ἐκ πολλοῦ δὲ βουλόμεθα συναγαγεῖν τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτὰ ποιητέον. ἐκ πολλοῦ δέ τινος τὴν συναγωγὴν καὶ ἐκ προσαγωγῆς τὴν πίεσιν ποιεῖσθαι τὸ πρῶτον ἥκιστα, ἑξῆς ἔτι μᾶλλον ὅρον τοῦ μᾶλλον τοῦ συμψαύειν καὶ ἡρμόσθαι, μὴ ἐρηρεῖσθαι δέ. ὑφ᾽ ὧν δὲ δεῖ συνηγμένα διαστῆσαι ἐν φλεγμονῇ ἐλινύειν, ἄνευ δὲ φλεγμονῆς παρασκευῇ μὲν τῇ αὐτῇ, ἐπιδέσει δὲ ἐναντίῃ διεστραμμένα διορ-

potest deligatio eas quae abscesserunt partes conjungere, eversas coërcere, distortas dirigere atque omnibus contraria praestare. At eas quae abscesserunt partes ita devincire oportet, ut sublimia sedem, hoc est stabilem unde abscesserunt locum contingant, etsi multum sublata sunt, non tamen premant. A sana vero ac integra parte deligatio ordienda est et ad ulcus finienda, ut quod subest educatur, hoc est excludatur, neque alterum colligatur. Quibus autem in partibus abscessus et materiam colligi voluerimus, his in unum cogendis omnia contraria efficienda sunt. Quibus autem extensas, quod est eversas partes e longinquo in unum adducere volumus, cetera eodem modo facienda. E longinquo vero quodam coactio et ex accessu compressio primum minima, deinde major facienda. Majoris terminus sit partium contactus et peracta conjunctio, non tamen fulcimentum. Quibus autem conjuncta diducenda sunt, in inflammatione supersedenda est deligatio citra inflammationem eodem apparatu, sed contraria deligatione utendum; distorta dirigenda sunt et ejus-

Ed. Chart. XII. [474. 475.]
θῶσαι τὰ μὲν ἄλλα ταῦτα. δεῖ δὲ τὰ μὲν ἀπεληλυθότι ἐπάγειν, τὰ δὲ ἐναντία ἐναντίως· ἅπαντα δὲ ταῦτα ὥσπερ νόμους ἐπιστάμενόν τε καὶ διαφυλάττοντα ἑκάστῳ πάθει τε κατάλληλον αὐτῶν αἱρεῖσθαι, μὴ προσέχοντα εἰς τόπους τινάς. ἡμεῖς ἀφορίζομεν τὰ νῦν ἐπιδέοντες, ἀφ' ὧν δεῖ τῆς ἐπινεμήσεως ἄρχεσθαι· διὰ γραφῆς γὰρ καθ' ἓν ἐξηργασμένον [475] οὐ ῥᾳδίως ἦν εἰπεῖν· εὐδήλου δὲ διδασκαλίας χάριν ἡμεῖς ἐν τῇ παραδόσει τῶν ἐπιδέσμων τόπους ἀφορίζομεν, ἀφ' ὧν ἄρχεσθαι δεῖ, αὐτῶν δ' ἐπὶ τῶν ἔργων τὸ κατάλληλον αἱρεῖσθαι προσήκει.

Κεφ. ζʹ. Σύμμετρον ῥάκος λαβόντες ἐπισχίζομεν εἰς σκέλη ἓξ τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες, ὃ καὶ ἐπιβάλλομεν τῇ κορυφῇ, τῶν δὲ σκελῶν καὶ τῶν παρειμένων λαβόμενοι τῶν μέσων ἐπιῤῥήγνυμεν τὸ κατὰ τὴν ἕξιν τῶν ὤτων μέρος ὑπό τε τῷ ἀνθερεῶνι προσθέντες τὰς ἀρχὰς ἁμματίζομεν. ἑτέρου δὲ στενοῦ τελαμῶνος τὸ μέσον τῷ ἰνίῳ προσθέντες καὶ τὰ ἄκρα παράγοντες τοῦ μετώπου ἐκ πλαγίων τῆς κε-

modi cetera. Quae recesserunt adducenda sunt, contraria vero contra. Haec omnia medicum tanquam legum tum peritum, tum assertorem decet pro singulis affectibus idoneam ipsis deligationem eligere, minimeque ad certos locos consilium dirigere. Nos autem nunc partium deligationem obeuntes, a quibus fasciae distributio ordienda sit definimus. Quod enim in unaquaque operatione factum est, id descriptione prodere facile non fuit. Nos tamen dilucidae doctrinae gratia in fasciarum tractatu locos statuemus, a quibus deligationem ordiri deceat et quod ipsis operationibus obeundis consentaneum est eligi conveniat.

Cap. VII. Commensum linteum acceptum in crura sex proscindimus, medium integrum ac continuum sinentes, quod vertici injicimus. Atque e cruribus demissis media assumimus, partem ad aurium aequabilitatem findimus et mento apposita capita nectimus. Alterius vero angustae fasciolae medium occipiti admoventes et ad frontis summa adducentes a capitis lateribus nodo vincimus.

Ed. Chart. XII. [475.]
φαλῆς ἀμματίζομεν· οὕτω τε τὰς λειπομένας τέσσαρας ἀρχὰς ἄγοντες ἐφάπτομεν τὰς μὲν ὀπισθίους πλησίον τοῦ κατὰ τὸν στενὸν τελαμῶνα ἅμματος, τὰς δὲ ἐμπροσθίους παρὰ τὸ ἰνίον. δυνατὸν δὲ καὶ χωρὶς ἁμμάτων τὰς μὲν ὑποβάλλειν, τὰς δὲ ἐμβάλλειν τὴν ὑστάτην ἀγκτηρίζοντα.

Κεφ. η'. Διαιροῦμεν τὸ ῥάκος εἰς σκέλη τέσσαρα τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες, ὃ καὶ ἐπιβάλλομεν τῷ μετώπῳ, τὰς ἀρχὰς δὲ τὰς ἐμπροσθίους ἀπάγομεν ἐπὶ ἰνίον κατὰ τῶν ὀπισθίων ἀρχῶν κατὰ τῶν παρειμένων κἀκεῖ ἀμματίζομεν, ἐπὶ τὰς ἑτέρας δύο ἀρχὰς ἀνακλάσαντες ἄγομεν ἐπὶ κορυφὴν, ὑπ' αὐτὴν δὲ ἀμματίζομεν. δυνατὸν δὲ τὰς ἐπὶ κορυφῆς ἀγομένας ὑπὸ τὸ γένειον ἀγαγόντας ἀμματίζειν, τούτῳ καὶ ἐπὶ ἰνίῳ χρώμεθα τὰς ἀρχὰς ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς ἀμματίζοντες.

Κεφ. θ'. Διελόντες τὸ ῥάκος εἰς σκέλη ὀκτὼ τοῦ μέσου ἀσχίστου καταλειπομένου μεγέθει ὡς ὅλην τὴν κεφαλὴν σκεπάσαι ἐπιβάλλοντες ὕλῃ τῇ κεφαλῇ καὶ τῶν σκελῶν παρειμένων δύο ἄγομεν ἐπὶ τὸν ἀνθερεῶνα διελόντες αὐτῶν

Sicque reliqua quatuor capita ducentes posteriora quidem prope angustae fasciolae nodum, anteriora vero supra occiput colligamus. Possumus etiam absque nodis, aliis quidem suppositis, aliis vero incumbentibus postremo fibulas imponere.

Cap. VIII. Linteum in quatuor crura dividimus medio continuo relicto, quod etiam fronti apponimus. Capita vero anteriora posterioribus capitibus demissis ad occiput deducimus, ibique nodo ligamus, deinde alia duo capita sursum conversa ad verticem ducimus, ad quem ligamus. At quae ad verticem feruntur, ea sub mentum adducta connectere possumus. Hoc schisto ad occiput quoque utimur capitibus a capitis lateribus nexu revictis.

Cap. IX. Linteum octo in crura divisum medio minime scisso relicto, quo caput universum tegat amplitudine toti capiti obvolventes, tum e cruribus demissis ad mentum duo adducimus eorumque scissa secundum au-

τὴν κατὰ τὰ ὦτα συνέχειαν κἀκεῖ ἀμματίζομεν. λοιπῶν δὲ ὄντων τεσσάρων ὄπισθεν, δύο δ' ἔμπροσθεν τὰ ὕστατα τῶν ὄπισθεν ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἀνάγομεν ἐπὶ τὸ μέτωπον, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ πέρας ὑποστέλλομεν, τὸ δὲ δὴ ἕτερον ἐπιβάλλομεν εἰς κατάληψιν τοῦ ὑποκειμένου· ἔπειτα οὕτω τὰ ἐμπρόσθια σκέλη ἄγομεν ἐπὶ τὸ ἰνίον. ὁμοίως τὰς δὲ πρώτας ἀρχὰς ταῦτα καταλαβόμενοι τούτων τε τὴν ἑτέραν ὑποστέλλοντες εἰς ἑτέραν καὶ τὰς ἄλλας δὲ δύο τὰς ὀπισθίας ἄγομεν ἐπὶ τὸ μέτωπον· ἣν μὲν ὑποστέλλοντες, ἣν δὲ ἐπάγοντες, ἣν δὲ τελευταίαν οὖσαν καὶ τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς ἀγκτηριζόμενοι· τῷ χωρὶς ἀμμάτων τὴν κεφαλὴν ἐπιδεομένῳ σχιστῷ φυλασσόμενοι τὴν ἐκ τῶν ἀμμάτων θλίψιν.

[476] Κεφ. ι'. Ἡ μεσότης τῆς καθ' ὅλης κεφαλῆς τῶν ἀρχῶν· αἱ μὲν τέσσαρες κατὰ μετώπου ὑπ' εὐθείας κρεμάσθωσαν, αἱ δὲ ἄλλαι τέσσαρες κατὰ ἰνίου. τῶν δὲ κατὰ μετώπου δύο αἱ ἔξωθεν σχισθεῖσαι ἐπὶ ἰνίον ἀπαγέσθωσαν, κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν καὶ ἀπὸ ἰνίου δὲ αὗται ταῖς κατὰ τοῦ μετώπου ἀγέσθωσαν καὶ παρὰ μέρος ἀμματιζέ-

res continuitate, illic nexu ligamus. Quum autem reliqua crura posteriora quatuor sint, duo anteriora, posteriorum ultima super alia frontem versus adducimus: alterum quidem ad extremum subjicimus, alterum vero ad subjecti comprehensionem injicimus. Jam vero eodem modo anteriora crura ad occiput ducimus. Simili quoque ratione prima capita eodem in loco deligamus eorumque alterum ad alterum contrahimus; alia vero duo posteriora ad frontem adducimus, hoc quidem subjicimus, illud vero attollimus; istud denique postremum ad capitis latera fibula deligamus. Hoc schisto citra nodos caput devinciente, eam quae nodis fit adstrictionem vitamus.

Cap. X. Meditullium fasciae universum caput operiat interpositum capitibus, quorum quatuor quidem a fronte recta propendeant; alia vero quatuor ab occipite. Quae a fronte propendent, eorum duo interiora scissa ad occiput deferantur illicque nectantur. Quae vero ab occipite cum pendulis ad frontem adducantur, ac prope par-

σθωσαν· εἶτα ἑξῆς αἱ λοιπαὶ δύο κατὰ τοῦ μετώπου σχισθεῖσαι ἐπὶ ἰνίον ἀγέσθωσαν, αἱ δὲ ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μετώπου.

*Κεφ. ια'.* Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν ὅλην κεφαλὴν σκεπάσαι θέλομεν παρασκεπάστρα ἐκλήθη. ὁ δὲ κάτοχός ἐστι ταινία ὑπερμήκης ὑπὲρ τὴν σκεπάστραν κατὰ μῆκος κύκλῳ τῷ προσώπῳ καὶ τῇ κεφαλῇ περιτιθεμένη εἰς τὴν κατάληψιν τῆς σκεπάστρας, ὁ δὲ καθολκεὺς ἐκ ταινίας γίνεται ἐπιμήκους. παραλαμβάνεται δὲ χάριν τοῦ καθέλκειν τὸν ἐπίδεσμον εἰς τὸ μὴ ἀπολισθαίνειν, ἐπιτελεῖται δ' οὕτω. ῥάκος λαμβανέσθω πλάτει μὲν τηλικοῦτον, ὥστε σκέπειν ὅλην τὴν κεφαλὴν, μήκει δὲ ὡς πλεῖστον ἢ διπλοῦν δύνασθαι τοῦτο ποιῆσαι. τούτου ἡ μὲν ἑτέρα ἀρχὴ κατ' ἰνίου τασσέσθω, ἡ δὲ ἑτέρα κατὰ προσώπου παρείσθω, στενοῦ τε δὲ τελαμῶνος ἡ μεσότης ὑπὸ τὸ γένειον τασσέσθω, αἱ δὲ ἀρχαὶ κατὰ παρειῶν καὶ κατὰ βρέγματος ἀγέσθωσαν ὅπου κεχιέσθαι ἐπὶ γόνει ἐπαγέσθωσαν. ἑτέρου δὲ στενοῦ τελαμῶνος ἡ μεσότης κατὰ μετώπου, αἱ δὲ ἀρχαὶ κυκλοτερῶς

tem nectantur. Eadem ſerie reliqua duo ſciſſa a fronte pendula ad occiput, quae denique ab occipite ad frontem deducantur.

Cap. XI. Quae faſcia congruit quibus univerſum caput tegere volumus paraſcepaſtra vocata eſt, catochos vero praelonga faſcia eſt, quae ſupra ſcepaſtram ſecundum longitudinem in orbem fronti et capiti ad ſcepaſtrae comprehenſionem obvolvitur. Catholceus vero ex faſcia fit oblonga. Suſcipitur autem faſciae deorſum contrahendae gratia, ne elabatur; ita vero perficitur. Linteum ſumatur, latitudine tam amplum ut univerſum tegat caput, longitudine vero duplo ampliſſimum, ut id efficere queat. Hujus faſciae caput quidem alterum ſuper occipitium locetur, alterum vero a facie demittatur, tum anguſtae faſciae medium ſub mentum injiciatur; capita vero per genas ac per ſinciput ducantur. Quae ubi chiaſmum fecerint, ad mentum adducantur. Alterius autem anguſtae faſciae medium prope frontem, ſed capita in orbem ad

ἐπὶ ἰνίον, ἐνταῦθά τε πρὸς ἑαυτὰς καὶ πρὸς τὰς τοῦ καθολκέως ἀρχὰς ἀμματιζέσθωσαν. τὸ δὲ κατὰ προσώπου παρειμένον εἰς δύο σκέλη ἐπ' εὐθείας διαιρείσθω μέχρι μεσοφρύου καὶ ἰσχιασθέντα κατὰ μετώπου κυκλοτερῶς ἐπὶ ἰνίον ἀπαγέσθω κἀκεῖ ἀμματιζέσθω. δυνατὸν δὲ καὶ τὸν κατοχὸν καὶ τὸν κάθολκον ἐξ ἑνὸς ποιῆσαι ταινιδίου ἐπιμηκεστέρου τὸν τρόπον τοῦτον. μεσότης κατὰ βρέγματος, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπ' εὐθείας κατὰ παρειῶν ὑπὸ γένειον· εἶτα ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον. κἀκεῖ χιαζέσθωσαν ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον, τὸ δὲ ἅμμα ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς. ἁπλοῖ ἐπίδεσμοι.

Κεφ. ιβ'. Οὕτως λοιπὸν δ' ἂν εἴη καὶ περὶ τῶν ποικίλων εἰπεῖν, πρότερον ἐμφανίσαντα ὡς τῶν ἐπινεμήσεων ἡ μέν τις λέγεται εὐθεῖα, ἡ δὲ πλαγία, ἡ δὲ λοξὴ, ὡς τὰ ὀνόματα σημαίνει· ἄλλη δὲ στεφανιαία, ἡ δὲ μετωπιαία, ἡ δὲ παρείας, ἡ δὲ γενειὰς, ἡ δὲ εὔκυκλος, ἡ δὲ κυκλικὴ ἐπίδεσις, ἄλλη δὲ σκέπαρνος. στεφανιαία μὲν οὖν ἐστιν ἡ κατὰ τοῦ βρέγμα- [477] τος ἀγομένη ὁμοίως τοῖς στέφεσι,

occiput volvantur illicque inter ſe et cum catholceos capitibus annectantur. A facie vero pendulum in duo crura aduſque interciſium directe dividatur, quae decuſſata a fronte in orbem ad occiput ferantur illicque nectantur. Poſſunt autem et catochos et catholceus ex una faſciola oblongiori hoc modo conſtitui. Medio ſincipiti admoto capita recta per malas ſub mentum, deinde ſub aurium fibras ad occiput ferantur, illicque ab occipite ad frontem decuſſentur atque a capitis latere nodo nectentur. Hactenus ſimplices faſciae.

Cap. XII. Reliquum autem fuerit de variis quoque ſive multiplicibus faſciis diſſerere, ſi prius diſtributionum aliam rectam, aliam transverſam et aliam obliquam nominari declaraverimus, quales ipſa nomina ſignificat; alia coronaria, alia frontalis, alia maxillaris, alia mentina, alia rotunda, alia circularis deligatio, alia denique aſcia. Coronaria quidem eſt quae coronarum inſtar ſuper ſinci-

Ed. Chart. XII. [477.]
*μετωπιαία δὲ ἡ ἐπὶ τοῦ μετώπου κατακυκλουμένη, γενειὰς δὲ ἡ κατὰ γενείου. ὁμοίως δὲ καὶ παρειὰς ἀπὸ τοῦ μέρους, σκέπαρνος δὲ ἥτις καθ' ἓν μέρος κοίλη ἐστὶν ὑπό τι μονοειδὲς οὖσα. κατὰ δὲ τὸ ἕτερον περίκυρτος. τῶν οὖν καταβαλῶν ταῦτα τὰ ὀνόματα.*

*Κεφ. ιγ'. Αὕτη ἡ ἐπίδεσις ἁρμόζει κατὰ μέν τινας ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ῥαφὰς διαστάσεων, κατὰ δέ τινας ἐφ' ὧν τραύματος ὄντος τὰ παρακείμενα ἀφέστηκεν εἰς τὴν ἐκείνων μὲν κόλλησιν, τῶν δὲ ὑγρῶν διὰ τὸ ἐστεγνῶσθαι τὸ ἕλκος ἔκκρισιν. συντελεῖται δὲ οὕτως· ἡ τοῦ τελαμῶνος ἀρχὴ διάκειται ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς, εἶτα ἄγεται λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν καὶ τὸν ἕνα κροταφόν. ἐκεῖθεν δὲ παρειὰς συντελεῖται· καὶ ἑτέρα παρειὰς λοξῇ τῇ πρώτῃ ἀντικειμένη ὡς χίασμα γίγνεσθαι ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὴ, διεστῶσα τῶν πρώτων· εἶτα παρειάδες δύο καὶ πάλιν λοξὴ, ἵνα γένηται ῥόμβος ἐν μέσῳ, ποιοῦνται, εἶτα μετωπιαῖαι ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην.*

put defertur. Frontalis vero quae frontem circumcludit. Mentina quae super mentum injicitur. Atque similiter maxillaris a parte gena cui imponitur nominata. Ascia demum quae una quidem parte concava ut luna falcata, altera vero convexa existit. Haec sunt itaque circuituum fasciarumve distrubuendarum vocabula.

Cap. XIII. Haec deligatio nonnullorum quidem judicio suturarum diductionibus congruit; quorundam vero sententia quibus vulnere accepto accumbentes partes abscesserunt ad ipsarum conglutinationem et ad humorum quod ulcus comprimatur excretionem. Sic autem conficitur. Fasciae caput a capitis latere constituitur, deinde fascia obliqua ad verticem ac temporum alterum ducitur. Inde vero genia construitur, obliqua altera genia primae opposita est, ut decussis ad occiput fiat. Ab occipite obliqua a primis circuitibus distans, deinde pareiades rursumque obliqua, quo struatur rhombus in medio formantur. Postea frontales circuitus prope ipsa ad nudarum partium operimentum ac tutelam injiciuntur.

Ed. Chart. XII. [477.]

*Κεφ. ιδ'. Ἁρμόζει μὲν καὶ ἐφ' ὧν ὁ θόλος. συντελεῖται δὲ οὕτως· ἡ τοῦ τελαμῶνος ἀρχὴ τάσσεται ὑπὸ ἰνίον, εἶτα ἄγεται τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ' ἐπὶ βρέγμα λοξὴ καὶ ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ βρέγμα ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ, εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ' ἐπ' ἰνίον ἐκεῖθέν τε μετωπιαία συντελεῖται· ὥστε τὸ μέσον ἡμιῤῥομβιαῖον εἶναι. τὸ δὲ πέρας καὶ ἐν ταύτῃ καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐπιδέσεσι κατὰ τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς ἀγκτῆρσι συνέχεσθαι ὀφείλει. ἔνεστι δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης τὰς ἐπινεμήσεις μὴ κάτωθεν ἄνω, ἀλλὰ τοὐναντίον ποιεῖσθαι ἄνπερ ἁρμόζει.*

*Κεφ. ιε'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν κορυφὴν καὶ βρέγμα συνεπιδῆσαι θέλομεν. συντελεῖται δ' οὕτω· τάξαντες κατ' ἰνίου ἄγομεν τὸ σπείραμα εὐθυτενεῖ κατὰ κορυφῆς ἐπὶ τὸ μέτωπον, ἐνταῦθά τε παριστάντες τῷ λιχανῷ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἡμῶν δακτύλῳ. ἀπάγομεν πάλιν ἐπὶ ἰνίον τῷ πρώτῳ παράλληλον ἀπὸ ἰνίου τε τρίτῳ ἐπὶ μέτωπον ἄγομεν παράλληλον. ὅτε καὶ παρειλήσαντες τὴν ταινίαν τὴν ὑπὸ δακτύλου διακρατουμένην μετωπιαίαν συντελοῦμεν.*

Cap. XIV. Semirhombus quibus et tholus idoneus eſt. Ita vero conficitur. Caput faſciae ſub occiput injicitur. Deinde ſpina ſubter auris fibram, mox ad ſinciput obliqua et ad occiput ducitur. Ab occipite obliqua ad ſinciput primae oppoſita mox in oris fibram, tum ad occiput, indeque frontalis conficitur, quo medium ſemirhombus ſit. Extremum vero tum in hac, tum in ceteris deligationibus ad capitis latera fibulis contineri debet. Licet autem a prima diſtributiones non inferne ſurſum, ſed contrario modo efficere.

Cap. XV. Quadrat quidem quibus verticem et ſinciput ſimul devincire volumus. Sic autem conſtruitur. Impoſita ſuper occiput faſcia ſpiram recta per verticem ad frontem ducimus, illique ſiniſtrae manus noſtro indice digito ſiſtimus, rurſum ad occiput ſpiram primae paralellam reducimus et ab occipite tertiam ad frontem paralellam deducimus, quo tempore faſciam obvolutam quae a digito retinetur frontalem conficimus.

[478] Κεφ. ιστ'. Εὐθετεῖ μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ θόλος. ἔχει δέ τινα μετὰ τῆς εὐχρηστίας καὶ εὐμορφίαν. ἐπὶ συντελουμένῳ τῷ θόλῳ στενοῦ τελαμῶνος τὴν ἀρχὴν καὶ τάξαι δεῖ ὑπὸ ταῖς ἐπινεμήσεσι ταῖς κατ' ἰνίου, ἐκεῖθέν τε λοξὴν ἄγειν κορυφὴν ἐπὶ βρέγμα. μέτωπον ὑπειλήσεται τοῖς κατὰ μέτωπον τῆς πρώτης ταινίας ἀγκύλην, εἶτα ἄγειν λοξὴν ἐπὶ βρέγμα, κορυφὴν, ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς δεξιοῦ καὶ ἐπὶ βρέγμα καὶ ἐπὶ τὸν ἀριστερὸν τοῦ ὠτὸς λοβὸν καὶ ἐπὶ ἰνίον. ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει εἰς ἀσφάλειαν μετωπιαίαν ἡμεῖς προσαποδίδομεν.

Κεφ. ιζ'. Ἐπὶ συντετελεσμένῳ τῷ θόλῳ δακτυλιαίου τελαμῶνος ἢ ἔτι στενοτέρου τὴν ἀρχὴν τάξαντες ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν τὸ σπείραμα εὐθυτενεῖ ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα μέσον καὶ μέτωπον πτύξαντές τε κατὰ μετώπου ἀνάγομεν πάλιν κατὰ τῆς αὐτῆς ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου παραλλάξαντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τε κεφαλῆς ἄγομεν παρὰ κορυφὴν ἐπὶ βρέγμα καὶ ἀριστερὸν κρόταφον, διπλώσαντές τε τὴν ταινίαν ἐπὶ τοῦ κροτάφου ἄγομεν τὸ σπείραμα κατὰ τῆς

Cap. XVI. Congruit quibus et camera. Verum quandam cum decenti usu praecellentem habet formam. Supra constructam cameram angustae fasciae caput sub occipitis circuitibus collocandum est, indeque obliquum per verticem ad sinciput ducendum. Frons circuitibus primae fasciae fibula ad frontem positis involvetur, deinde obliqua spira ad sinciput, verticem et occiput ferenda. Ab occipite ad auris dextrae fibram et sinciput et ad sinistram auris fibram et occiput deducenda. Nos autem huic deligationi frontalem fasciam ad securitatem adjicimus.

Cap. XVII. Constructa camera, digitalis fasciolae aut etiamnum angustioris capite ad occiput locato circumvolutionem directo ad verticem, medium sinciput et frontem ducimus, quam complicatam supra frontem, rursum super eandem ad occiput reducimus. Atque ab occipite ad dextram capitis partem reflectentes supra verticem in sinciput et sinistra tempora ducimus. Duplicata etiam fascia in sinistris temporibus spiram superinjectam obli-

προσεμβεβλημένης λοξῆς ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς κεφαλῆς· ἐντεῦθεν δὲ ὁμοίως ἀνακλάσαντες πάλιν ἄγομεν ἐπὶ τὸν κρόταφον καὶ τοῦτο τρὶς ποιοῦμεν, ἵνα κατὰ τοῦ κροτάφου καθ' ὑπέρβασιν ἀνακεκλασμένα ἀγκύλια τρία ὄντα κικίνων ἰδέαν παρασχῇ. μετὰ δὲ τὸ ἐκ τρίτου ἔλθῃ ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ἰνίου, παραλλάξαι δὲ ἐπὶ ἀριστερὸν, ἵνα καὶ κατὰ τοῦ ἑτέρου κροτάφου τὸ αὐτὸ γένηται, ἐπὶ πᾶσι δὲ μετωπιαίαν συντελοῦμεν εἰς συνοχὴν τῶν ἐπινεμήσεων.

Κεφ. ιη'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ θόλος Γλαυκίου. συντελεῖται δὲ οὕτως· μέτριόν τι τῆς ταινίας μέρος ἐάσας κατὰ τοῦ προσώπου ἀγαγὼν τὸ σπείραμα ἐπὶ βρέγμα, ἐπὶ κορυφὴν, ἰνίον ἐκεῖ τε ὑπηρέτῃ κελεύσας διακρατῆσαι παραλλάξας τὸ σπείραμα μετωπιαίαν ἀποδώσῃ, ἔπειτα οὕτω τὴν κατὰ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν κατὰ τῆς πρώτης ἐπαγαγὼν ἐπὶ βρέγμα κορυφὴν, ἰνίον καταλαβοῦ κατ' ἰνίου.

Κεφ. ιθ'. Ἁρμόζει μὲν ἐπὶ πάντων τῶν διὰ ῥευματισμὸν ὀμμάτων χρόνιον περιεσκυθισμένων πρὸς τὴν συναγωγὴν τῶν διῃρημένων καὶ ἄλλως ἔκ τινος αἰτίας ὑπὲρ τὸ

quam in dextram capitis partem ducimus. Indeque similiter reflexam rursum ad tempora ducimus, idque ter operamur, ut super temporum alterum progressu reflexa ancylia tria concinnorum ideam prae se ferant. Quum autem spira tertio ad dextras occipitis partes appulerit, ad sinistram convertenda est, quo super temporum alterum idem fiat. Postremo ad omnes circuitus continendos frontalem deligationem construimus.

Cap. XVIII. Congruit quibus et Glaucii camera. Ita vero construitur. Parte quadam mediocri fasciae in faciem demissa spiram ad sinciput, verticem et occiput ducito, ibique cum ministro ipsam continere imperaveris, conversa spira frontalem deligationem exprimes. Postea sic a facie demissum caput per primam injectam per sinciput ad verticem ac occiput reducito et ad occiput deligato.

Cap. XIX. Haec fasciatio omnibus oculis diuturno rheumatismo exulceratis, diductis partibus coalescendis et alias ob aliquam causam supra frontem vulnus subeunti-

Ed. Chart. XII. [478. 479.]

μέτωπον ἐχόντων τραῦμα. [479] ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπιδέσμου τάξαντες κατ' ἰνίου ἄγομεν τὸ λοιπὸν ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἤτοι δεξιοῦ ἢ τοῦ ἑτέρου, ἐφ' ὧν ἂν συμφέρειν κρίνωμεν πρῶτον ἐπινέμεσθαι. ἀπὸ δὲ τοῦ ὠτὸς ἐπὶ τὸν παρακείμενον κρόταφον πλαγίως ἐπὶ βρέγμα, εἶτα ἐπὶ τὸν ἕτερον κρόταφον ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου θλίψαντες τὴν προσεμβεβλημένην ἀρχὴν τὴν ἐπινέμησιν ποιούμεθα ἐπὶ οὖς ἐπὶ μέτωπον, ὡς εἶναι κάτω πρῶτον τὴν τῆς πρώτης κατὰ τοῦ βρέγματος ἐπινέμησιν ἀμφοτέραν εἰς τὸ ἔνδον ἐναντίως ἀλλήλαις σεσημειωμένων, αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν. ἐπιτελεῖται δὲ καὶ ἄλλος ἐκ δυοῖν στεφανιαίων, ἧς μὲν ὑπὸ τὴν διαίρεσιν νεμομένης, ἧς δὲ ὑπὲρ αὐτὴν σεσημειωμένης ἑκατέρας πρὸς τὸ ἔνδον. αἱ δὲ ἐπινομαὶ τῆς μὲν κάτω πρὸς τὸ ἄνω, τῆς δὲ ἄνω πρὸς τὴν κάτω.

Κεφ. κ'. Εὐθετεῖ μὲν ἐφ' ὧν βρέγμα καὶ τὰ παρακείμενα τούτῳ συνεπιδῆσαι θέλομεν, ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἐπὶ τῷ καλουμένῳ ἡμιρρόμβῳ γεγονότι χωρὶς τῆς μετωπιαίας

bus idonea est. Sic autem suscipitur. Posito fasciae ad occiput capite residuum ad auris vel dextrae vel sinistrae fibram ducimus, cui regioni primum distribui circuitum judicemus. Ab aure vero ad propinqua tempora oblique ad sinciput, deinde ad occiput, postea ad alia tempora sub auris fibram, postremo ad occiput spiram ducimus. Ab occipitio adstricto fasciae superinjecto capite circuitum supra aurem ad frontem struimus, quo prior primi circuitus a sincipite procedentis inferior sit ambitus, utrisque intro sibi mutuo oppositis repandis prope ipsas circumvolutiones. Efficitur vero etiam alter ex duabus coronariis, altera quidem sub circuitum, altera vero super ipsum distribuendis, utrisque introrsum repandis evadentibus. Hi circuitus ita procedunt, uno quidem inferne sursum, altero vero superne deorsum ducto.

Cap. XX. Concinna quidem est deligatio, quibus sinciput et huic proximas partes simul devincire volumus. Sic autem perficitur. Structa quae semirhombus vocatur

Ed. Chart. XII. [479.]
ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἄγομεν τὴν ἐπινομὴν παρὰ κορυφὴν λοξῶς ἐπὶ μέτωπον. κλάσαντες τὴν ταινίαν κατὰ τοῦ μετώπου μηνοειδῶς, ὥστε τὸ μὲν σιμὸν αὐτῆς νεύειν ἄνω, τὸ δὲ κυρτὸν ἐπὶ μεσόφρυον βλέπειν ἐπὶ τὰ ἀντικείμενα τῆς κορυφῆς καὶ ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν καὶ οὕτω τὴν μετωπιαίαν προσδίδομεν. αὕτη ἡ ἐπίδεσις μετὰ τῆς εὐχρηστίας ἧς παρέχει ὁ λαγωός ἐστί πως εὐπρεπεστέρα.

*Κεφ. κα'.* Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ σπεγκρανίς. ἐστὶ δὲ πολὺ ἀσφαλεστέρα· μετὰ γὰρ τὴν σπεγκρανίδα ὁ λαγωὸς χωρὶς ὤτων ἐπιπλέκεται, ἵνα μὴ πολυλογῶμεν.

*Κεφ. κβ'.* Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ ἀδέσποτος Θαΐς, λέγω δὲ ἐπὶ βρέγματος καὶ τῶν πλησίον τόπων. συντελεῖται δὲ οὕτω· σύμμετρον μέρος ἐάσας τῆς ταινίας κατὰ προσώπου παρειμένον ἕλκε τὸ σπείραμα κατὰ βρέγματος ἐπ' εὐθείας· ὡς ἐπὶ ἰνίον, ἐκεῖθεν δὲ παραλλάξας ἄγε ὑπὸ λοβὸν ὠτός. ἐπὶ βρέγμα καὶ λοξῶς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξῶς ἐπὶ τὰ ἀντικείμενα μέρη καὶ ἐπὶ βρέγμα κρόταφον

deligatione citra frontalem fasciam ab occipite praeter verticem oblique ad frontem circuitum ducimus, curvata prope frontem lunae falcatae modo fascia ut concava pars ipsius sursum procumbat; connexa vero intercilium spectans ad oppositas verticis partes et ad occiput spiram ducimus, sicque frontalem fasciam adjicimus. Haec deligatio praeter eam quam lepus exhibet utilitatem quodammodo praeclarior est.

Cap. XXI. Idonea est et quibus calvariae deligatio, sed multo securior. Peracta igitur calvariae deligatione lepus sine auribus superinjicitur implicaturque, ne copiose loquar.

Cap. XXII. Haec deligatio quibus et sine autore Thais idonea est. Dico vero sincipiti ac vicinis ejus locis. Sic autem conficitur. Commensam fasciae partem super faciem demissam sinito spiramque a sincipite directo quasi ad occiput trahito; inde vero deflectentem sub auris fibram in sinciput et oblique ad occiput ducito. Ab occipite oblique ad oppositas partes et ad sinciput ac

ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ᾽ ἐπ᾽ ἰνίον· ἔπειτα τὴν κατὰ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν ἀναγαγών. πινάσει κατὰ μετώπου τρὶς καθ᾽ ὑπέρβασιν, ὥστε βαθμηδὸν ἀλλήλαις ἐπικεῖσθαι καὶ οὕτως ἐπ᾽ αὐτῶν κατ᾽ αὐτὴν ἔπαγε τὴν μετωπιαίαν.

[480] Κεφ. κγ΄. Ἁρμόζει μὲν ἐφ᾽ ὧν καθ᾽ ἓν μέρος ἐπιδῆσαι θέλομεν γένυν ἤτοι τραύματος χάριν ἢ ἐξαρθρήματος ἢ τοῦ κυνικοῦ καλουμένου σπασμοῦ ἤ τινος ἄλλου. ἀρχὴ κατ᾽ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα κρόταφον παρειαίς· εἶθ᾽ ὑπὸ γένειον καὶ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ γένειον λοβοὺς ὤτων, μετὰ δὲ τὴν γενειάδα ἐπὶ ἰνίον, αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν. οὕτως ἄνπερ ἄνωθεν κάτω συμφέρῃ ἐπιδεῖν, συντελεῖται δὲ αὕτη καὶ κάτωθεν ἄνω οὕτως· ἀρχὴ ἐπὶ ἰνίον τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ὑπὸ γένειον· εἶτα παρειὰς, εἶτα λοξὴ ἐπὶ βρέγμα ἰνίον, εἶτα γενειὰς καὶ μετωπιαία.

tempora ſub auris fibram, deinde ad occiput. Poſtea demiſſum ſuper faciem faſciae caput reducendo ſuper frontem ter in adſcenſu replicato, quo gradatim ſibi mutuo incumbant, ſicque poſtea in ipſam frontalem faſciam invehito.

Cap. XXIII. Haec deligatio iis congruit, quibus unica parte ob vulnus aut luxationem aut cynicum vocatum ſpaſmum aut aliam quandam ob cauſam maxillam devincire volumus. Faſciae caput orſum ſit ab occipite obliquum ad verticem, ſinciput ac temporum alterum maxillaris feretur; deinde ſub mentum et auris oppoſitae fibram ad occiput. Ab occipite ad mentum et aurium fibras, atque poſt mentinam in occiput. Hi in iis ſunt ita circuitus, ſi ſuperne deorſum devincire conferat. Ipſe vero deligatio perficitur etiam inferne ſurſum hoc modo. Caput faſciae ordiatur ab occipitio, ſpira ſub auris fibram, ſub mentum ducatur; deinde maxillaris, poſtea obliqua ad ſinciput et occiput, mox mentina et frontalis.

Ed. Chart. XII. [480.]

*Κεφ. κδ'.* Ἁρμόζουσα εὑρίσκεται αὕτη ἐφ' ὧν κατ' ἀμφότερα τὰ μέρη τῆς γένυος ἢ ἐξαρθρήματα ἤ τι ἄλλο μέρος τῆς ἐπὶ τῆς μονομεροῦς εἰρημένον ἐστίν. ἀρχὴ κατ' ἰνίου λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα καὶ παρειὰς ὑπὸ γένειον, εἶτα ἐναντία κειμένη γνάθων παρειὰς καὶ ἐπὶ βρέγμα κατὰ τῆς προσεμβεβλημένης ἕως χίασμα γίγνεσθαι· εἶτα ἐπὶ ἰνίον καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, γένειον ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

*Κεφ. κε'.* Ἀρχὴ ὑπὸ ἰνίῳ ὠτὸς καὶ ὑπὸ γενειάδα, εἶτα παρειὰς καὶ λοξὴ παρὰ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου ὑπὸ γένειον, ἔπειτα παρειὰς, ἔπειτα λοξὴ κατὰ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.

*Κεφ. κστ'.* Ἡ μεσότης τῷ ἰνίῳ ἐντιθέσθω τὰ εἰλήματα, ἀπὸ κορυφῆς δὲ λοξῶς ἐπὶ βρέγμα, ἵνα κατ' αὐτοὺς χίασμα γένηται, εἶτ' ἐπὶ παρειὰς ὑπὸ γένειον ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου κυκλοτερῶς ἐπὶ μέτωπον καὶ ἰνίον·

Cap. XXIV. Idoneum id comperitur quibus utrarumque maxillae partium aut luxationes obtigerint aut quidam alius affectus qui in unimembri capiſtro numeratus eſt. Caput faſciae ad occiput obliqua ſpira per verticem ad ſinciput et genas ſub mentum feratur. Deinde contraria maxillis incumbens pareias etiam ad ſinciput ſuper prius injectam, quoad decuſſis fiat; poſtea ad occiput et ſub auris fibram et mentum, ad occiput denique frontalis circuitus ducatur.

Cap. XXV. Primum caput ſub auris inio orditur et ad genialem. Deinde pareias et obliqua a vertice ad occiput ſub auris oppoſitae fibram et ſub mentum. Poſtea pareias ſtruatur; mox obliqua a ſincipite ad occiput, poſtremo frontalis faſcia.

Cap. XXVI. Faſciae medium occipiti imponatur. A vertice vero oblique ad ſinciput circumvolutiones, quo his chiaſmus fiat. Deinde per malas ſub mentum ad aurium fibras ad occiput, ab occipite in orbem ad frontem et

εἶτα γενειάδα καὶ μετωπιαίαν, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

Κεφ. κζ'. Ἡ μεσότης κατὰ μετώπου τὰ σπειράματα ἐπὶ ἰνίον καὶ κατ' αὐτοὺς χίασμα· εἶτα ὑπὸ λοβοὺς [481] ὤτων ὑπ' ἀνθερεῶνα, εἶτα παρειαὶ καὶ ἐπὶ βρέγμα, λοξαὶ ἐπὶ ἰνίον, εἶτα γενειὰς καὶ μετωπιαίας.

Κεφ. κη'. Μεσότης κατ' ἰνίου. αἱ ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων, ὑπὸ γένειον, ἔπειτα παρειὰς καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως τῇ πρὸς ταύτης.

Κεφ. κθ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου τὰ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ κρόταφον. ἐπίβρεγμα λοξῶς ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαίαν, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν ἐπὶ πλέον. ἐπιδέοιτο οὕτω κάτωθεν ἄνω ἢ ἄνωθεν. συμφέρει οὕτως ἐπιδεόμενα ἀρχὴ κατ' ἰνίου λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν βρέγμα καὶ κρόταφον, ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. λ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ κρόταφον καὶ βρέγμα, λοξῶς ἐπὶ ἰνίον καὶ μετω-

occiput; poſtea tum maxillarem, tum frontalem faſciam ſtruito et ſuper ipſas circuitus.

Cap. XXVII. Medium ſuper frontem, ſpirae ad occiput et his chiaſmus. Deinde infra aurium fibras ſub mentum. Poſtea faſciae maxillares etiam ad ſinciput, ob-obliquae ad occiput. Poſtremo tum maxillaris, tum frontalis ſtruatur.

Cap. XXVIII. Medium ſupra occiput. Capita ſub aurium fibras ad mentum, deinde maxillaris et reliqua praecedenti conſimiliter ſtruantur.

Cap. XXIX. Caput faſciae ſuper occiput injiciatur. Spira ſub auris fibram ad tempora ac ſinciput ducatur, oblique ad occiput et frontalem. Circuitus autem ſuper has partes, plures. Sic deligatio ſtruenda eſt inferne furſum vel ſuperne deorſum. Ita deligationes conferunt ab occipite obliqua ad verticem, ſinciput atque tempora ſub auris fibram ad occiput, ſiatque frontalis.

Cap. XXX. Caput faſciae ab occipitio ordiatur. Spira ſub auris fibram ad tempora et ſinciput, oblique

πιαία πρὸς τὸν ἔξω κανθὸν καὶ ἐπὶ βρέγμα. λοξὴ ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ βρέγμα ἀντικειμένη τῇ πρὸ αὐτῆς χιάζουσα τὸ βρέγμα, εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. λα'. Ἡ μεσότης καθ' ἰνίου. αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ κορυφὴν βρέγμα χίασμα ποιοῦσαι κατ' αὐτοῦ, εἶθ' ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.

Κεφ. λβ'. Ἡ μεσότης κατ' ἰνίου. αἱ ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν κανθούς· εἶτ' ἐπὶ βρέγμα καὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία· τινὲς καὶ γενειάδα προστιθέασι.

[482] Κεφ. λγ'. Τὴν εὐθεῖαν διμερῆ φορβέαν ἐπιδήσαντες χωρὶς τῆς γενειάδος ἐπὶ τέλει ἐπὶ τὸ ὕψωμα τῆς ῥινὸς ἀπάγομεν, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον καὶ στεφανιαίαν προσαποδίδομεν.

Κεφ. λδ'. Ὁμοίως τῷ ἀνεζευγμένῳ ἐπιδεδεμένῳ καὶ τὴν γενειάδα προσαποδίδομεν.

ad occiput et frontalis ad externum oculi canthum atque ad ſinciput. Obliqua ad occiput; ab occipite obliqua ad ſinciput ducatur, quae praecedenti oppoſita ſinciput decuſſat; deinde ſub auris fibram ad occiput feratur, frontalisque opus perficiat.

Cap. XXXI. Medium ſuper occiput injiciatur, capita per verticem ad ſinciput ducta chiaſmum in eo faciunt; deinde ſub aurium fibras ad occiput, poſtea frontalis admoveatur.

Cap. XXXII. Medium ſupra occiput ſtruatur, capita ſub aurium fibras ad externos oculorum angulos ducantur; deinde ad ſinciput et occiput, poſtea frontalis poſita ſit faſcia, quidam quoque mentinam admovent.

Cap. XXXIII. Rectum bimembre capiſtrum devinctum citra mentinam in fine ad naſi ſummitatem reducimus, deinde ad occiput coronariamque adjicimus.

Cap. XXXIV. Simili modo conjugatae faſciationi factae mentinam addimus.

Ed. Chart. XII. [482.]

Κεφ. λέ. Αὕτη ἁρμόζει ἐπὶ τῶν κατὰ πολλὰ μέρη τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν παρειῶν ἐχόντων τραῦμα. τῇ λοξῇ διμερεῖ φορβέαν συνεπίδησον καὶ μετὰ ταῦτα καὶ Γλαυκίου σκάφιον, εἶτα οὕτω τὰς διμερεῖς φορβέας. ἔνιοι θεατρικώτερον βουλόμενοι κέφαλον ἑτοιμάσαντες ἐπιῤῥάπτουσιν. ἡ αὐτὴ γίνεται ἄλλως καὶ ἄνευ τῆς λοξῆς φορβέας καὶ τῶν γενειάδων.

Κεφ. λστ'. Σύμμετρον μέρος τῆς ταινίας ἐάσας κατὰ προσώπου κρέμασθαι, ἕλκε τὸ σπεῖραμα ἐπ' εὐθείας ἐπὶ ἰνίον κἀκεῖθεν ἐπίδει τὴν εὐθεῖαν φορβέαν μέχρι τοῦ σκεπούσης ὅλης παρειᾶς καὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπὶ τέλει τὴν κατὰ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν ἀνακλάσας εὐθυτενῶς ἐπὶ κορυφὴν ἄπαγε ἐπὶ ἰνίον καὶ καταλαβοῦ ὁμοίως, ἐὰν θέλῃς ἐπιθεὶς τὸν λοβόν.

Κεφ. λζ'. Τὸ ἡμιῤῥόμβιον προσλαβὸν τὰ καλούμενα ὦτα οὕτως ὀνομάζεται. ἐπιδεῖται δ' ἤτοι εὐπρεπείας χάριν ἐν μονομαχίαις ἢ χάριν τοῦ κράτημα γίγνεσθαι τῆς κεφαλῆς ἐπὶ προσώπου τινὸς συμπτώματος μεθοδευομένου· ἀλλ'

Cap. XXXV. Haec iis congruit qui in multis capitis ac genarum partibus vulnus habent. Obliqua fafcia bimembre capiftrum convincito; poftea quoque Glaucii fcopham, ac deinceps ita bimembra capiftra repetes. Nonnulli hanc deligationem fpectaculo celebriorem defiderantes cephalum comparatum affuunt. Haec alio modo tum citra capiftrum, tum citra mentinas conficitur.

Cap. XXXVI. Quum commoderatam fafciae partem in faciem pendere fiveris, e directo ad occiput fpiram diducito; indeque rectum capiftrum devinciendo confice, quoad univerfam genam caputque contexeris. Atque tandem demiffum fuper faciem caput recta per verticem reflectendo ad occiput reducito, eodemque modo fi velis fibrae admotum deligato.

Cap. XXXII. Semirhombus vocatus aures adeptus ita nominatur. Deligatur autem aut decoris gratia in gladiatoriis duellis aut ut caput in alicujus faciei fymptomatis curatione contineatur. At fi decoris gratia deligatio

Ed. Chart. XII. [482. 483.]
εἰ μὲν εὐπρεπείας ἕνεκα ἐπιδέοιτο βραχέα εἶναι δεῖ ταῦτα καὶ ἐν μέσῳ τῷ μετώπῳ τετάχθαι. οὕτω γὰρ ἂν τὴν ἐμφέρειαν πρὸς τὸ ζῶον ἀποσώζοι· εἰ δὲ κρατήματος μεγάλα, ἵνα τις λαβόμενος τῶν δακτύλων ἀγκύλων κρατεῖν δύναται καὶ ἐν μέσῳ.

Κεφ. λη'. Ἐπιτελεῖται δ' οὕτως· ὁ βρόχος ὁ καλούμενος βουκολικὸς ἢ δι' ἀγκυλωμάτων, συντόμῳ ἐν τῷ περὶ βρόχων ἐκδεδώκαμεν πολλάκις, ἐξ ἑνὸς μέρους τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ μετώπου τάσσεται καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐπιτελεῖται τὸ ἡμιῤῥόμβιον ἢ πλινθίον καλούμενον.

[483] Κεφ. λθ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ἐπὶ κορυφὴν, ἐπὶ βρέγμα μεσόφρυον ὀφθαλμὸν, ὥστε καλύψαι, εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς καὶ ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.

Κεφ. μ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμά γ' ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον ἐπὶ ὀφθαλμὸν, εἶτα οἶμαι παρέλκειν ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ὀφθαλμὸν, ἐπὶ βρέγμα, ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.

fiat, hae breves ſint aures oportet et ut in media fronte efficiendae: ſic enim animalis effigiem ſervant; ſi vero capitis continendi gratia magnae, quo quis curvos digitos ſortitus, etiam in medio continere queat.

Cap. XXXVIII. Ita vero perficitur. Qui laqueus paſtoralis aut perſinus, conciſe libro de laqueis plerumque tradidimus, ex una faſciae parte in fronte locatur atque ſuper hunc perficitur ſemirhombus aut qui lacerculus vocitatur.

Cap. XXXIX. Ab occipite exordium. Spira per verticem ad ſinciput et intercilium ducatur oculum contectura; deinde ſub auris fibram ad oculum etiam ad occiput, poſtremo ad frontem.

Cap. XL. Exordium ab occipitio. Circumvolutio per verticem, ſinciput, intercilium ad oculum feratur; deinde ſub auris fibram ad oculum, ad ſinciput, ad occiput; poſtremo frontalis ſit deligatio.

Ed. Chart. XII. [483.]

Κεφ. μα'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ εἴλημα κατὰ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον ἐπὶ ὀφθαλμόν· εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου ἐπ' ὀφθαλμὸν τὸν ἕτερον, μεσόφρυον, βρέγμα καὶ ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία. δυνατὸν δὲ καὶ ἀνατρέψαντα τὸν πρῶτον ἐπιδεόμενον κάτωθεν ἄνω ἐπιδῆσαι, ἄν περ τοῦτο συμφέρῃ.

Κεφ. μβ'. Μεσότης κατ' ἰνίου. ἀρχαὶ ἐπὶ κορυφὴν, ἐπὶ βρέγμα μεσόφρυον καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο χιάζεσθαι· εἶτα ἐπὶ ὀφθαλμοὺς καὶ ὑπὸ λοβοὺς τῶν ὤτων, ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. μγ'· Μεσότης κατὰ μετώπου. αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου χιασθεῖσαι καὶ ὁμοίως τῇ πρὸ ταύτης ἐπιδέσει.

Κεφ. μδ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, ὀφθαλμὸν ἐπ' εὐθείας ἐπὶ χαλινὸν ὑπὸ γένειον καὶ λοβὸν ὠτὸς, ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Cap. XLI. Caput fasciae super occiput injiciatur. Circumvolutio per verticem, sinciput superciliorum instititium ad oculum; deinde sub auris oppositae fibram ad oculum alterum, superciliorum interstitium, sinciput et ad occiput, mox ad frontem. Deliganti licet quoque primo inverso deligationis ordine inferne sursum deligationem ducere, si id conferat.

Cap. XLII. Medium ad occiput injiciatur. Capita ad verticem, ad sinciput, glabellam, hoc etiam ipso modo chiasmum efficiunt; deinde ad oculos et ad aurium fibras, ad occiput et ad frontem abit evolutio.

Cap. XLIII. Medium fasciae super frontem injiciatur, ad occipitium capita; ab occipite chiasmus fiat, ac praecedenti hanc similem deligationem effice.

Cap. XLIV. Medium fasciae super occiput, spira ad verticem, sinciput et oculum e directo evolvatur, per triangulum sub mentum, auris fibram ad occiput et frontem.

[484] *Κεφ. με'. Πρὸ τῆς μετωπιαίας. ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ ἕτερον ὀφθαλμὸν ἀντικείμενον ἕτερον ἐπάγεται καὶ κατ' εὐθείας ἐπὶ χαλινὸν ὑπὸ γένειον ἐπὶ τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν καὶ ἐπ' ἀντικείμενον λοβὸν ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.*

*Κεφ. μστ'. Ἀρχὴ ὑπὸ ἰνίῳ. τὸ εἴλημα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶθ' ὑπὸ γένειον ἐπὶ χαλινὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ βρέγμα καὶ ἐπὶ ἰνίον, εἶθ' ὑπὸ λοβὸν καὶ ὑπὸ γένειον ἀντικείμενον χαλινὸν, ὀφθαλμὸν μεσόφρυον καὶ αὐτοῦ χίασμα, εἶτα ὑπὸ βρέγμα καὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.*

*Κεφ. μζ'. Ὁμοίως τῷ λοξῷ τῆς τιθεμένης μεσότητος κατ' ἰνίου καὶ ἢ ἄνωθεν ἢ κάτωθεν ἀγομένων τῶν ἀρχῶν, τίθεται δὲ ὑπὸ γένειον μεσότης.*

*Κεφ. μη'. Πλάτος ἕκαστος τελαμὼν ὅσῳ σκεπάσαι τὴν ῥῖνα, μήκει δὲ ὡς διπλοῦν ἀπὸ ῥινὸς ἐπ' εὐθείας ἐπὶ ἰνίον δύνασθαι χωρίσαι. τὴν ἀρχὴν τάττομεν κατ' ἰνίου, τὸ δὲ λοιπὸν ἄγομεν εὐθείας ἐπὶ κορυφὴν βρέγματος ῥινὸς*

Cap. XLV. Prae frontali ab occipitio ad alterum oculum oppositum ducatur fascia directeque ad labiorum oras sub mentum in alterum oculum et per oppositam auris fibram ad occipitium, ac tum frontalis fiat.

Cap. XLVI. Caput sub occipitio locetur, circumvolutio sub auris fibram, mox sub mentum in labiorum oram, oculum ac sinciput et ad occiput; deinde sub auris fibram et sub mentum et oppositum oris angulum, oculum et superciliorum interstitium ibique chiasmus; postea sub sinciput et occiput, postremo frontalis condatur.

Cap. XLVII. Quum fasciae medium oculo obliquo consimili modo super occiput positum fuerit et aut sursum aut deorsum ductis capitibus sub mentum fasciae medium ponitur.

Cap. XLVIII. Tantam latitudinem quaeque scissa fasciola sortiatur, quanta nasum queat tegere; longitudine vero tanta sit, ut duplicata a naso recta ad occiput procedere possit. Caput fasciae super occiput collocamus, residuum vero e directo ad verticem sincipitis et nasi

ὕψωμα. τὸ δὲ λοιπὸν παρειμένον κατὰ τοῦ προσώπου, ὃ καὶ σχίζομεν ἐπ' εὐθείας εἰς σκέλη δύο ἄχρι τοῦ ἄνω χείλους ἔπειθ' οὕτως ἄλλου στενοῦ τελαμῶνος, ἐπιμηκεστέρου δὲ, τὴν μεσότητα τίθεμεν ὑπὸ σφαιρίῳ τῆς ῥινὸς καὶ ἐπὶ τῶν παρειμένων τοῦ προσώπου σκελῶν. ἄγομέν τε τὰς ἀρχὰς ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ὑπ' ἰνίον κατὰ τῆς προεμβεβλημένης χίασμα ποιοῦντες· δόντες τε ὑπηρέτῃ ἑξῆς κατὰ τοῦ προσώπου σκέλη ἄγομεν, ἀνακλάσαντες παρ' ἑκάτερον μέρος τῆς ῥινὸς ἐπὶ μεσόφρυον κατ' αὐτοῦ χίασμα γίγνεσθαι καὶ τὰς ἀρχὰς λοξῶς ἐπὶ κορυφῆς ἐπὶ ἰνίον ἀφάψαντές τε πρὸς τὸ αὐτὸ πέρας ἐπάγομεν τὰς διακρατουμένας ὑπὸ τοῦ ὑπηρέτου ἀρχὰς μετωπιαίας συντελοῦμεν, οὗ τὰ πέρατα πρὸς ἄλληλα ἅμματι ἢ ὡς ἀγκτῆρι ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς ἀναλαμβανομένων.

Κεφ. μθ'. Σχίζομεν τὸ ῥάκος σκέλη τέσσαρα τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες ὃ καὶ ὑπὸ τὸ σφαίριον τάξαντες τὰς ὑπερκειμένας κάτω παρίεμεν, τὰς δὲ ὑποκειμένας πρώτην ἄγομεν [485] ἐπὶ τὰ μῆλα καὶ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέ-

ſummitatem ducimus. Reliquum autem demiſſum in faciem quod etiam recta linea in duo crura ſcindimus adusque ſuperius labrum, deinde alterius anguſtae faſciolae ob longioris meditullium ſub naſi orbiculo et in demiſſis in faciem cruribus ponimus. Atque capita ſub aurium fibras, ſub occiput, ſuper faciem prius injectam chiaſmo figurato ducimus. Quibus autem miniſtro commiſſis ordine ſuper faciem crura ducimus, his ab utraque naſi parte ad glabellam reflexis ſuper ipſum decuſſis fiet et oblique capitibus ſupra verticem occiput verſus, ad ipſum etiam extremum alligatis capita a miniſtro contenta reducimus, quibus frontales faſcias conficimus, ut extrema inter ſe nodo aut fibula e capitis latere revocentur.

Cap. XLIX. Linteum in crura quatuor ſcindimus medium continuum ſinentes, quo ſub orbiculo collocato ſuperpoſita capita deorſum demittimus, ſuppoſita vero primumque ad genas et externos ad ſinciput oculorum an-

γμα, καὶ χιάσαντες συνέχειν ὑπηρέτῃ κελεύομεν. τὰς δ' ἄλλας δύο ἀρχὰς ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον χιάσαντες ἐγκυκλίους ἐπὶ μέτωπον καὶ ἐπὶ μέρος τῆς κεφαλῆς ἀναλαμβανόμενοι καὶ τὰς διακρατουμένας ἐπὶ ἰνίον ἄγοντες καταλαμβάνομεν.

Κεφ. ν'. Μία ἡ μεσότης ὑπὸ σφαίριον. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα καὶ χιασθεῖσαι διακρατείσθωσαν, ἄλλη δὲ μεσότης ὑπὸ τὸ σφαίριον τῆς ῥινός. αἱ δ' ἀρχαὶ καὶ ὑπὸ λοβοὺς καὶ ἐπὶ ἰνίον ἀμματίζονται, τρίτη μεσότης κατὰ μετώπου, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐγκύκλιοι πρὸς κεφαλὴν καὶ τὸ ἅμμα παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς.

Κεφ. να'. Μία μεσότης ὑπὸ σφαιρίῳ, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα καὶ χιασθεῖσαι ὁμοίως διακρατείσθωσαν, ἑτέρα ἡ μεσότης ὑπὲρ τὸ σφαίριον, αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβούς, ἐπὶ ἰνίον ἀπὸ ἰνίου χιασθεῖσαι περὶ κεφαλήν, ἐγκύκλιοι ἐπὶ μέτωπον, τὸ δὲ ἅμμα ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς.

gulos ducimus, decussique formata ministro continere imperamus. Alia vero duo capita sub fibras ad occiput; ab occipite in orbem chiasmo delineato ad frontem et capitis partem revocamus et quae continebantur ea ad occiput ducta deligamus.

Cap. L. Unum fasciolae medium sub orbiculo positum sit, capita vero ad externos oculi angulos ac sinciput et decussata retineantur; alterum medium sub nasi orbiculo; cetera vero capita et sub fibras aurium et ad occiput connectuntur, tertium medium super frontem, capita vero in orbem ad caput ducantur et super capitis partem nodus fiat.

Cap. LI. Medium sub nasi orbiculo, capita per externos oculorum angulos ad sinciput similiter decussata contineantur; alterum medium super nasi orbiculum, capita sub aurium fibras ad occiput. Ab occipite circa caput decussatio fiat, ac in orbem ducta ad frontem ferantur; nodus a capitis lateribus fundam finiat.

*Κεφ. νβ'.* Τῆς ἑτέρας ἐπ' εὐθείας τῇ ῥινὶ ἐπικειμένης τὸ μὲν ἥμισυ κατὰ τοῦ προκειμένου μετώπου παρειμένον ἐῶμεν. τὸ δὲ ἥμισυ κατὰ τοῦ προσώπου παρειμένον ἐπ' εὐθείας κατὰ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον ἀπάγομεν. τῆς δ' ἑτέρας τὴν μεσότητα ὑπὸ σφαιρίῳ τάξαντες τὰς ἀρχὰς ὑπὸ λοβοὺς ὤτων καὶ ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν. χιάσαντες κατ' ἰνίου οὕτω τὴν κατὰ τοῦ προσώπου παρειμένην ἀνακλάσαντες κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἐπὶ κορυφὴν καὶ ἰνίον εὐθείας ἀπάγομεν. διὰ δὲ τῶν κεχιασμένων κατ' ἰνίου καταλαμβανόμενοι τὰς ἀρχὰς μετώπιον συντελοῦμεν.

*Κεφ. νγ'.* Ἑνὸς ἡ μεσότης ὑπὸ σφαιρίῳ. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ἐπὶ μεσόφρυον, ὅπου καὶ χιασθεῖσαι ἀπαγέσθωσαν ἐπ' εὐθείας παρὰ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον κἀκεῖ διακρατείσθωσαν. δευτέρου μεσότης τὸ ὑπὲρ τὸ σφαίριον τῆς ῥινὸς, αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον, κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν πρὸς ἀλλήλας τε καὶ πρὸς τὰς διακρατουμένας· τρίτου ἡ μεσότης κατὰ μετώπου, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐγκύκλιοι περὶ κεφαλὴν, τὸ δὲ ἅμμα παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς.

**Cap. LII.** Altera fasciola recta naso incumbente ejus medium a projecta fronte demissum finimus; alterum vero medium a facie pendulum recta linea per verticem ad occiput adducimus. Alterius autem fasciolae medio sub nasi orbiculum injecto capita sub aurium fibras etiam ad occiput ducimus. His in occipite decussatis caput a facie demissum supra prius injectam fasciam recta ad verticem et occiput adducimus; atque per crura super occiput decussata capita comprehendentes frontalem construimus.

**Cap. LIII.** Medium unius fasciae sub nasi orbiculo sedeat; capita vero a nasi lateribus ad glabellam ferantur, ubi et decussata recta prope verticem ad occiput ducantur, ibique contineantur. Secundae meditullium super nasi orbiculum, capita vero sub aurium fibras ad occiput vehantur, illicque tum inter se tum cum iis quae retinentur nodo devinciantur. Tertiae medium super frontem, capita vero in orbem circum caput, nodus autem ad capitis partem deligationem perficiat.

Ed. Chart. XII. [486.]

[486] *Κεφ. νδ΄.* Τῆς πρώτης ὁμοίως ταινίας διατιθεμένης καὶ τῆς δευτέρας πάλιν ὁμοίως ἐπὶ ἰνίον ἀγάγῃ τῆς δευτέρας τὰς ἀρχὰς, χιάσαι δὲ καὶ αὐτῶν μετωπιαίων συντελέσαι, τῶν τοῦ πρώτου τελαμῶνος ἀρχῶν ἤτοι κατειλημμένων ὑπ᾽ αὐτῶν ἢ καὶ αὐτῶν χιαζομένων κατ᾽ ἰνίον· ἔπειτα ἀγομένων ὑπ᾽ ἀνθερεῶνα κἀκεῖ ἁμματίζομεν.

*Κεφ. νε΄.* Σύμμετρον μέρος ἐπὶ τοῦ ἐπιδέσμου κατὰ τοῦ προσώπου ἐάσαντες κρεμάσαι τοσοῦτον ὅσον ἱκανὸν ἔσται ἐπὶ ἰνίον ἐθέλειν· εἶτα ἄγομεν τὸ σπείραμα ἐπ᾽ εὐθείας κατὰ ῥινὸς, μεσοφρύου, βρέγματος, κορυφῆς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου κλάσαντες ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς ἀντικείμενον· ἐπὶ ἰνίον διακρατοῦντες τὸ σπείραμα τὴν κατὰ τοῦ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν ἀνακλάσαντες, ἐπ᾽ εὐθείας ἄγομεν κατὰ τῆς πρώτης κορυφῆς καὶ ἰνίου, καταλαμβανόμενοί τε ἄγομεν τὸ σπείραμα κυκλοτερῶς ἐπὶ μέτωπον· εἶτα ἐπ᾽ ἰνίον καὶ παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς τὸ σπείραμα καταλαμβανόμεθα.

*Κεφ. νστ΄.* Ἀρχὴ κατ᾽ ἰνίου. τὸ σπείραμα λοξῶς ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα, μικρὸν κανθὸν ἐπὶ μῆλα· εἶθ᾽

Cap. LIV. Primae eodem modo fasciae admotae, secundae quoque rursus similiter ad occipitium deductae secunda capita decussentur et per ipsa frontales conficiantur, primae fasciae capitibus aut sub ipsis retentis aut etiam his ad occiput decussatis; postea sub mentum adducimus illicque connectimus.

Cap. LV. Commoderatam fasciae partem tantum a facie pendere sinimus, quanta ut ad occiput perveniat desiderabitur. Tum recta spiram per nasum, glabellam, sinciput, verticem ad occiput ducimus, ab occipite deflectentes ad auris fibram oppositam. Retenta ad occiput spira demissum a facie caput reflectentes recta super primam verticis et occipitis fasciam ducimus, deprehensamque spiram in orbem ad frontem vehimus; postea ad occipitium et a capitis latere spiram retinemus.

Cap. LVI. Capita in occipitio exordiantur, spira oblique ad verticem, sinciput, parvum oculi angulum ad

ὑπὸ σφαίριον ῥινὸς καὶ ἐπὶ τὸ ἀντικείμενον μῆλον παρὰ τὸν ἔξω κανθὸν ἐπὶ βρέγμα, ἐπὶ κορυφὴν ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου καὶ ἐπὶ ἰνίον ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία.

*Κεφ. νζ'.* Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα λοξῶς παρὰ κορυφὴν ἐπὶ κρόταφον καὶ τὸν ἔξω κανθὸν ὑπὸ σφαίριον ῥινὸς καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτός· εἶτα ἐπὶ ἰνίον ἀπὸ ἰνίου κλάσαντες τὴν ἀρχὴν ἄγομεν ἀντικειμένην τῇ πρώτῃ λοξὴν ἐπὶ κρόταφον ὑπὸ σφαίριον ῥινὸς καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτός ἀντικειμένου ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς ἐπισφαίριον ῥινὸς καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαίαν προσαποδίδομεν.

*Κεφ. νη'.* Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα λοξῶς ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον, εἶτ' ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς [487] παρὰ μέγαν κανθὸν ἐπ' εὐθείας ἐπὶ παρακείμενον πτερύγιον ῥινὸς ἐπὶ χαλινὸν, εἶθ' ὑπ' ἀνθερεῶνα καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὴ παρὰ κορυφὴν καὶ

genam; deinde ſub naſi orbiculum et ad oppoſitam genam juxta externum canthum ad ſinciput, ad verticem primo circuitui oppoſita ad occiput ducatur. Ab occipite ad auris oppoſitae fibram et ad occiput, ab occipite denique ad frontem fiat deligatio.

Cap. LVII. Caput faſciae ſuper occiput injiciatur, ſpira oblique per verticem ad temporum alterum et externum canthum ſuo naſi orbiculum et ſub auris fibram feratur; deinde ad occiput, ab occipite reflexo capite oppoſitam primae obliquam ad temporum alterum ſub naſi orbiculum et ſub auris oppoſitae fibram ad occiput ducimus; ab occipite ad auris fibram, ad naſi orbiculum et ſub auris fibram, poſtea ad occiput, ab occipite frontalem adjicimus.

Cap. LVIII. Caput faſciae ab occipitio orditur, ſpiram oblique ad verticem, ſinciput et glabellam ducimus; deinde a naſi lateribus juxta magnum canthum recta linea ad accubantem naſi pinnulam ad auris angulum; deinde ſub mentum et ſub auris fibram ad occiput; ab occipite

Ed. Chart. XII. [487.]
ἐπὶ βρέγμα, ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ ἐπὶ μεσόφρυον, ὡς κατ' αὐτοῦ χίασμα γίνεσθαι, καὶ ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ ἐπὶ χαλινόν· εἶθ' ὑπ' ἀνθερεῶνα καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία καὶ ὑπὸ τὸ ὕψωμα τῆς ῥινός· εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου καὶ ἐπὶ ἰνίον. ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει ἔνιοι καὶ γενειάδα προστιθέασιν, ἁρμόζει δὲ ἐφ' ὧν μεσόφρυον καὶ τὸ τῆς ῥινὸς ὕψωμα συνεπιδῆσαι θέλομεν.

Κεφ. νθ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα λοξῶς παρὰ κορυφὴν, βρέγμα, ἐπὶ μεσόφρυον, παρὰ μέγαν κανθὸν, ἐπὶ μῆλον, ὑπὸ λοβὸν ὠτός· ἐπὶ ἰνίον ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ, ὡς χίασμα κατὰ μεσόφρυον γίνεσθαι, καὶ λοξῇ παρὰ βρέγμα καὶ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτός· ὑπὸ τὸ ὕψωμα τῆς ῥινὸς καὶ ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον λοβὸν ὠτὸς, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία. ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει ἔνιοι δι' εὐπρέπειαν καὶ στεφανιαίαν προστιθέασιν, αὕτη καὶ ἀπὸ

obliqua per verticem et ad finciput. Oppofita primae ad glabellam, quo fuper ipfam chiafmus fiat et a nafi lateribus primae oppofita ad auris angulum; poftea fub mentum et auris oppofitae fibram, mox ad occiput. Ab occipite frontalis fiat et fub nafi eminentiam; poftea fub auris oppofitae fibram etiam ad occiput. Huic deligationi nonnulli mentinam adjiciunt; ad haec deligatio convenit quibus glabellam et nafi eminentiam convincire volumus.

Cap. LIX. Occipiti fafciae caput affideat, circumvolutio oblique per verticem, finciput ad glabellam, per magnum canthum ad genam fub auris fibram verfus occiput primo circuitui oppofita, quo circa glabellam decuffis ftruatur et obliqua per finciput et verticem ad occipitium volvatur; ab occipitio ad auris fibram fub naris eminentiam et ad oppofitam auris fibram, poftea ad occiput. Ab occipite ad frontem frontalis ftruatur. Huic autem nonnulli ornatus gratia etiam coronariam deligationem adji-

δύο ἀρχῶν ἐπιδεῖσθαι δύναται, ἂν ἀπαιτῇ χρεία. ἁρμόζει δὲ ἐφ' ὧν καὶ ἡ πρὸ ταύτης.

Κεφ. ξ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ἐπ' εὐθείας κατὰ κορυφὴν ἐπὶ μεσόφρυον παρὰ μέγαν κανθὸν ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ἐπ' αὐτὸ τὸ σφαίριον ῥινὸς καὶ παρὰ τὸν τοῦ ἑτέρου μεγάλου κανθοῦ ἐπὶ μεσόφρυον ὡς χίασμα κατὰ μεσοφρύον γίνεσθαι ἐπ' εὐθείας παρακειμένη τῇ πρώτῃ ἐπὶ κορυφὴν καὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου κλάσαντες ἄγομεν τὸ σπείραμα ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς, ἐπὶ σφαίριον ῥινὸς καὶ ἀντικείμενον λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαίαν. ἔξεστι δὲ καὶ στεφανιαίαν προστιθέναι· ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει ἔνιοι δι' εὐπρέπειαν προστιθέασι τὸ καλούμενον ἡμιῤῥόμβιον οὗ τὴν συντέλειαν παραδεδώκαμεν.

Κεφ. ξα'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ἐπ' εὐθείας ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον, κανθὸν μέγαν ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ὑπὸ σφαίριον, εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀν-

ciunt. Ipſa quoque a duobus capitibus devinciri poteſt, ſi uſus poſtulet. Quadrat quibus et praecedens.

Cap. LX. Caput faſciae ſuper occiput injiciatur, ſpira recta per verticem ad glabellam ſupra magnum canthum a naſi lateribus ad ipſum naſi orbiculum evolvatur et prope alterum magnum canthum ad glabellam, ut chiaſmus ſuper glabella adſtruatur, faſcia primae obvolutioni incumbens ad verticem et occiput feratur; ab occipite deflectentes ſpiram ad auris fibram, ad naſi orbiculum et oppoſitam auris fibram ad occiput. Ab occipite ad frontem fiat frontalis. Licet vero etiam coronariam adjicere. Hac deligatione nonnulli concinnitatis gratia vocatum ſemirhombum addiderunt, cujus ſtructuram tradidimus.

Cap. LXI. Caput faſciae ab occipite ordiatur, ſpira recta ad verticem, ſinciput, glabellam, magnum canthum a naſi lateribus ſub orbiculum evolvatur; deinde ſub auris oppoſitae fibram et ſuper naſi orbiculum, poſtea ſic

Ed. Chart. XII. [487. 488.]
τικειμένου καὶ ὑπὲρ τὸ σφαίριον ῥινὸς, εἶθ' οὕτως ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία.

[488] Κεφ. ξβ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν ἡ πρὸ ταύτης ἐπίδεσις. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτω· δέρματος φοινικίνου τὴν ἀρχὴν ἐπιμηκεστέρου, κόλλῃ ἢ κόμμι χρίσαντες κατακολλῶμεν τῇ ῥινὶ κατ' ἐκεῖνα καθ' ἃ διέστραπται, τὴν δὲ ἑτέραν ἀρχὴν ἀπάγομεν ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίου, ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον ὅτε καὶ κατὰ μετώπου κολλῶμεν ὁμοίως.

Κεφ. ξγ'. Μεσότης κατὰ τοῦ ὠτός. τῶν δὲ ὑπὸ τὸ οὖς ἀρχῶν χιασθεισῶν, ἡ μὲν ἐπὶ μέτωπον, ἡ δὲ ἐπὶ κορυφὴν, ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου ἡ μὲν ἀπὸ μετώπου κατὰ τοῦ χιάσματος ἀγέσθω, ἡ δὲ παρὰ κορυφὴν ἐπὶ μέτωπον καὶ παρὰ μέρος ἀμματιζέσθωσαν· καὶ τῶν ὑποκειμένων ἀρχῶν χιασθεισῶν, ἡ μὲν ὑπὸ γένειον, ἡ δὲ ὄπισθεν ἰνίον κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν.

Κεφ. ξδ'. Ἀρχὴ ἡ τοῦ ἐπιδέσμου ταττέσθω πλησίον ἰνίου, ὄπισθεν τοῦ πεπονθότος ὠτός· ἡ δὲ ἐπινομὴ κατ'

ſub auris fibram ad occiput feratur, ab occipite ad frontem frontalis ſtruatur.

Cap. LXII. Congruit quibus praecedens deligatio. Sic autem conſtruitur. Membranulae Phoeniciae oblongioris caput unum glutine aut gummi illitum naſo agglutinamus, qua parte cui obvertitur. Alterum vero caput ſub auris fibram ad occiput adducimus. Ab occipite ad frontem, quod etiam ſuper frontem ſimiliter agglutinamus.

Cap. LXIII. Medium ſuper aurem injiciatur, capitum vero ſub aure decuſſatorum alterum quidem per frontem, alterum vero per verticem ad occiput evolvatur; ab occipite quod a fronte ducitur ſuper decuſſim, quod vero per verticem ad frontem ducatur et prope partem nexu vinciatur. Subjacentium vero capitum decuſſatorum alterum quidem ſub mentum, alterum vero retrorſum ad occiput ibique connectantur.

Cap. LXIV. Caput faſciae prope occiput pone affectam aurem impoſitum ordiatur, ſpira vero ſuper ipſum

αὐτοῦ γιγνέσθω· ὡς εἰ ἐκ μέρους σκεπασθείη τὸ οὖς καὶ ἀναγέσθω τὸ σπείραμα ἐπὶ βρέγμα πλησίον μετώπου καὶ κατὰ τὰ ἐμπρόσθια πλησίον τοῦ ἀντικειμένου ὠτός· εἶθ' ὑπὸ γένειον καὶ κατὰ τοῦ ὠτὸς ἐπὶ βρέγμα καὶ τὰ ὀπίσθια ἀντικειμένου ὠτὸς καὶ ὑπὸ γένειον καὶ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον καὶ ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον καὶ ἐπὶ ἰνίον.

*Κεφ. ξε'.* Ἀρχὴ ἐπὶ ἰνίῳ, τὸ εἴλημα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀπαθοῦς ἐπὶ βρέγμα καὶ τὰ ἐμπρόσθια τοῦ πεπονθότος ὠτὸς καὶ ὑπὸ γένειον ἀπὸ γενείου ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς καὶ ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὸν κατὰ τοῦ ὠτὸς, εἶτα μετωπιαία.

*Κεφ. ξστ'.* Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ἐπιδεσμένου τῆς ἐπιδέσεως τῶν ἀρχῶν, ὧν μὲν κατὰ τοῦ τραχήλου κάτω παρειμένων, ὧν δὲ ἄνω οἷς ἐπὶ κεφαλήν· τούτων αἱ μὲν ἐμπρόσθιοι βρέγμα ἁμματιζέσθωσαν. αἱ δὲ μέσαι ἐπὶ κορυφὴν, πρός τε αὑτὰς καὶ πρὸς τὰς κατὰ τοῦ βρέγματος, αἱ δ' ὀπίσθιοι ἐπὶ ἰνίον [489] ἀπαχθεῖσαι χιαζέσθωσαν καὶ κα-

evolvatur, ut si ex parte operta sit auris etiam spira ad verticem prope frontem et per anteriora prope aurem oppositam deducatur; deinde sub mentum et super aurem ad sinciput et posteriorem auris oppositae partem et sub mentum subque auris fibram ad occiput et ab occipite ad frontem et ad occiput.

Cap. LXV. Caput fasciae in occiput injiciatur, circumvolutio sub auris non affectae fibram ad sinciput et anteriores auris affectae partes et sub mentum volvitur; a mento sub auris fibram et ad occiput, ab occipite oblique super aurem, postea fiat frontalis.

Cap. LXVI. Medium fasciae capitibus interjectum super locum vinciendum injiciatur. Ex capitibus aliis a cervice deorsum demissis, aliis vero sursum, ut ad caput pendulis anteriora ad sinciput nodo ligantur. Media in vertice tum inter se, tum etiam cum anterioribus sincipiti superpositis connectuntur; posteriora denique ad occiput

τὰ κύκλον περὶ κεφαλὴν καὶ μέτωπον ταχθεῖσαι παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς ἀμματιζέσθωσαν.

Κεφ. ξζ'. Ἑνὸς ἡ μεσότης κατὰ βρέγματος. αἱ δ' ἀρχαὶ κατὰ παρειῶν ὑπὸ γένειον, ἀπὸ γενείου κατὰ παρειῶν ταῖς πρώταις παράλληλοι ἐπὶ βρέγμα, κἀκεῖ ἀμματιζέσθω. εἰ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐθέλομεν ἐπιδῆσαι μὴ περὶ τὰς πρώτας, κατὰ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἀγέσθωσαν, εἶτ' ἐπὶ βρέγμα καὶ χιασθεῖσαι ἐπὶ ἰνίον ἀγέσθωσαν. δευτέρου δὲ τελαμῶνος ἡ μεσότης κατὰ τοῦ βρέγματος, αἱ δ' ἀρχαὶ παρὰ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ γένειον κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν. τρίτου δὲ ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ὑψώματος τῆς ῥινός. αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον καὶ χιασθεῖσαι ἐγκύκλιοι ἐπὶ μέτωπον, τὸ δὲ ἅμμα παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς.

Κεφ. ξη'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου ἐπ' εὐθείας ἐπὶ μέτωπον καὶ μεσόφρυον· εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ δύο ἀρχῶν.

Κεφ. ξθ'. Τὸ μέσον ὂ καὶ συνεχές ἐστι προστίθεμεν τῷ κάτω χείλει. τῶν δ' ἀρχῶν τὰς ὑπερκειμένας ἄγομεν

adducta decuſſentur ac in orbem circa caput et frontem poſita a capitis latere nodo devinciantur.

Cap. LXVII. Medium unius faſciae ſuper ſinciput injiciatur, capita vero per genas ſub mentum, a mento per genas primis paralella ad ſinciput illicque nectantur. Si vero oculos devincire quoque voluerimus, non per prima, ſed ſuper oculos ducantur; deinde ad ſinciput etiam decuſſata ad occiput adducantur. Alterius faſciae medium ſuper occiput ordiatur, capita vero per externos oculorum angulos ad mentum, illicque nodo ligentur. Tertiae medium ſuper naſi eminentiam, capita vero ſub auris fibram ad occipitium et decuſſata in orbem ad frontem volvantur, nodoque a capitis latere vinciantur.

Cap. LXVIII. Caput ſuper occipitium injiciatur et ſpira ad frontem recta et glabellam ducatur; deinde ad occiput, ab occipite frontalis ex binis capitibus ſtruatur.

Cap. LXIX. Medium faſciae integrum inferiori labis apponimus; ſuperiora vero capita ad mentum ducimus.

ἐπὶ γένειον, ἀπὸ γενείου ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου καὶ χιάσαντες παρὰ κορυφὴν καὶ βρέγμα κελεύσαντές τε διακρατεῖσθαι αὐτὰς τὰς λοιπὰς αὐτόθι δύο ἀρχὰς λοβοὺς ἐπὶ γένειον ἄγομεν καὶ χιάσαντες ἐπὶ μέτωπον ἃς καὶ ἀσφαλιζόμεθα σὺν καὶ ταῖς διακρατουμέναις.

Κεφ. ό. Μεσότης κατ' αὐτοῦ. αἱ δ' ὑποκείμεναι ἀρχαὶ παρὰ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα χιασθεῖσαι ἐπὶ ἰνίον ἀπαγέσθωσαν. αἱ δ' ἄλλαι ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον καὶ χιασθεῖσαι ἐπὶ μέτωπον καὶ πρὸς ἀλλήλας καταλαμβανέσθωσαν.

Κεφ. οα'. Ἡ ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ τὸ κάτω χεῖλος καὶ ὑπὸ λοβὸν ἐπὶ ἰνίον.

[490] Κεφ. οβ'. Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ χείλους, αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον τε καὶ μετωπιαία.

Κεφ. ογ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα κατὰ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ χεῖλος καὶ λοβὸν ἀντικείμενον ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου παρὰ κορυφὴν καὶ λοξὴν ἐπὶ βρέγμα, κρόταφον, ἔπειτα παρειὰς ὑπὸ γένειον καὶ ἀντικειμένη παρειὰς ἐπὶ βρέγμα,

A mento ad occiput, ab occipite decuſſata ſuper glabellam et ſinciput; quumque ipſa contineri juſſeris, reliqua illic duo capita ſub auris fibras ad mentum et decuſſata ad frontem ducimus, quae et cum iis quae continebantur tuto adſtruimus.

Cap. LXX. Medium faſciae ſupra ipſum labrum injiciatur, inferiora capita ſuper externos oculorum angulos ad ſinciput, decuſſata ad occiput adducantur. Alia vero capita ſub aurium fibras ad occiput et decuſſata ad frontem et inter ſe vincta retineantur.

Cap. LXXI. Caput ſupra occiput, ſpira ſub auris fibram ad inferius labrum et ſub auris fibram ad occiput.

Cap. LXXII. Medium ſuper labrum, capita vero ſub aurium fibras et ad occiput et ad frontem ducantur.

Cap. LXXIII. Caput ad occiput, ſpira per auris fibram ad labium et oppoſitam auris fibram ac occiput; ab occipite per verticem et obliquam ad ſinciput et temporum alterum; poſtea maxillaris ſub mentum et oppoſita

Ed. Chart. XII. [490.]
ἵνα κατ' αὐτοῦ χίασμα γένηται, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. οδ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου, τὸ σπείραμα λοξῶς ἐπὶ βρέγμα παρὰ τὸν ἔξω κανθὸν ἐπὶ τὸ ἄνω χεῖλος, εἶτ' ἐπὶ κρόταφον ἀντικείμενον καὶ τὸν ἔξω κανθὸν ἐπὶ βρέγμα ἀντικειμένη τῇ πρὸ ταύτης χίασμα ποιοῦσα καὶ βρέγματος, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. οε'. Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ἄνω χείλους· αἱ ἀρχαὶ παρὰ κροτάφους καὶ τοὺς παρακειμένους κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα καὶ κατ' αὐτοῦ χίασμα ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου καὶ μετωπιαία καὶ ἐπὶ ἰνίον.

Κεφ. οστ'. Ἡ μεσότης κατ' ἰνίου. αἱ δὲ ὑποκείμεναι ἀρχαὶ ἐπὶ παρειὰς παρὰ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα κἀκεῖ ἁμματίζονται, αἱ δ' ἄλλαι ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου χιασθεῖσαι. εἰ μὲν βραχύτεραι εἶεν ἐπὶ ἰνίον πρὸς τὰς πρώτας ἐφάπτονται, εἰ δὲ ἐπιμηκέστεραι εἶεν καὶ τὰ μετώπια προσαποδίδοται. ἀπηρτηκότες ἐπὶ κεφαλῆς καὶ

maxillaris ad sinciput, ut super ipsum decussis struatur; mox ad occiput, ac postremo ad frontem.

Cap. LXXIV. Caput fasciae super occiput, spira oblique ad sinciput super externum oculi angulum, ad superius labrum; deinde ad opposita tempora et externum canthum ad sinciput opposita praecedenti chiasmum efficiens ad verticem, deinde ad occiput et circa frontem.

Cap. LXXV. Medium fasciae super superius labrum, capita per tempora et adjacentes oculorum angulos ad sinciput et supra ipsum chiasmo constructo ad occiput ferantur; ab occipite etiam frontalis ducatur et ad occiput redeat.

Cap. LXXVI. Media fascia super occiput injiciatur; subjecta vero capita ad genas per externos oculorum angulos ad sinciput ferantur illicque nexu vinciantur. Reliqua vero sub aurium fibras ad occiput ducuntur, ab occipite decussata sunt. Quod si breviora fuerint, ad occiput primis illigantur; sic vero longiora fuerint, etiam ad frontem ducta frontalem adjiciunt. Appensis capiti et

Ed. Chart. XII. [490. 491.]

προσώπου τὰς ἁρμοζούσας ἐπιδέσεις ἁπλᾶς καὶ ποικίλας ἐπὶ τὰς ἑξῆς μεταβαίνωμεν.

[491] Κεφ. οζ'. Εἴρηται μὲν ἀπὸ τῆς πρὸς τοὺς στάχυας ἐμφερείας ἐκ τῆς τῶν ἐπινεμήσεων γινομένης. εὐχρηστεῖ τε ἐπί τε κλειδὸς καταγείσης καὶ ἐπὶ βραχίονος ἐξαρθρήσαντος. ἐπιτελεῖται δὲ τὸν τρόπον τοῦτον· ἔριον μαλακὸν συνελίξαντες τίθεμεν ἐπὶ τῆς μασχάλης τοῦ μέλλοντος ἐπιδεῖσθαι μέρους, ἀναπλήρωμα τοῦ κοίλου ποιοῦντες, ἔπειτα εἱλητοῦ ἐπιδέσμου πλάτος καὶ μῆκος ἀνάλογον τῷ ἐπιδεσμένῳ τὴν ἀρχὴν τάξαντες κατὰ τῆς ἀπαθοῦς μασχάλης τὸ εἴλημα ἄγομεν λοξῶς κατὰ νώτου· ἔπειτα δὲ παρ' ἀκρώμιον ὑπὸ μασχάλην πεπονθότος βραχίονος, εἶτ' ἐπ' ἀκρώμιον ὡς χίασμα κατ' αὐτοῦ γίνεσθαι· εἶτα λοξὴ κατὰ στέρνου ὑπὸ μασχάλην ἀπαθῆ, ἀπὸ μασχάλης λοξὴ κατὰ νώτου ἐπὶ κλεῖδα, ὡς μέρη τινὰ τῆς δευτέρας ἐπινεμήσεως ἐπιπίπτει μέρεσι τῆς προεμβεβλημένης ἀπὸ κλειδὸς ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπὶ κλεῖδα, ὡς χίασμα δεύτερον γίγνεσθαι, εἶτα τὴν μασχάλην ἀπαθῆ, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

faciei idoneis tum ſimplicibus tum multiplicibus deligationibus ad ceteras ſequentes digrediamur.

Cap. LXXVII. Haec deligatio dicta quidem eſt ab ea quae ad ſpicas accedit, ſimilitudine ex ſuis circuitibus prodeunte; confert tum claviculae fractae, tum brachio luxato. Hoc autem modo perficitur. Molli lana convoluta ipſam axillae partis devinciendae imponimus ad cavitatem ejus implendam. Deinde obvolutae faſciae tum latitudine tum longitudine corpori devinciendo analogae caput collocantes ſuper illaeſam axillam oblique per dorſum ſpiram ducimus; poſtea vero per humeri caput ſub affecti brachii axillam, mox ad humeri caput, ita ut ſuper ipſum decuſſis ſtruatur; mox obliqua per pectus ſub alam illaeſam procedit. Ab ala per dorſum obliqua ad claviculam fertur, ita ut partes quaedam circuitus partibus obvoluti ſuperponantur, a clavicula ſub axillam et ad claviculam, quo chiaſmus ſecundus figuretur. Denique ad illaeſam axillam circuitus etiam eadem ratione procedunt.

Ed. Chart. XII. [491. 492.]

*Κεφ. οη'. Ἐπὶ συντετελεσμένῳ τῷ ἀστάχυϊ ἑτέρου τελαμῶνος ἡ μεσότης μὲν ὑπὸ πῆχυν ἐγγώνιον ἐσχηματισμένον. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπ' εὐθείας ἐπ' ἀκρώμιον, κἀκεῖ χιασθεῖσαι λοξῶς ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ, εἶτ' ἐγκύκλιαι περὶ πλευρὰς καὶ βραχίονα πεπονθότα μέχρι τοῦ ὅλου σκεπάσωσι, τὰ δὲ πέρατα ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ.*

*Κεφ. οθ'. Ἡ μεσότης ὑπὸ μασχάλην βραχίονος πεπονθότος αἱ ἀρχαὶ ἐπ' ἀκρώμιον χιασθεῖσαι ἀπαγέσθωσαν λοξῶς ἡ μὲν κατὰ νῶτον, ἡ δὲ κατὰ στέρνον ὑπὸ μασχάλην ἀπαθῆ, αἱ δὲ ἐπινομαὶ ὁμοίως.*

*Κεφ. π'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ στάχυς. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· μετὰ τὸ ἐπιδῆσαι τὸν στάχυν, μίαν δὲ ἐγκύκλιον ἐπὶ βραχίονι περιειλῆσαι ἀπὸ βραχίονος· ἀποδόντα τὸ εἴλημα ἀπάγειν λοξῶς ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ κἀκεῖ ἀσφαλίσασθαι.*

*Κεφ. πα'. Ἁρμόζει καὶ ἐφ' ὧν ἡ γερανίς. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· προεπιδήσαντες τὸν στάχυν, μίαν ἀπὸ ἀκρωμίου ἐπι- [492] νέμησιν ἄγομεν ἐπ' εὐθείας ἐπὶ πῆχυν*

Cap. LXXVIII. In adſtructa ſpica alterius faſciae medium quidem ſub cubitum angulorum delineatum ducatur; capita vero recta ad humeri caput illicque decuſſata oblique ad illaeſam axillam, deinde in orbem ducta per latera et brachium affectum, quoad totum texerint ferantur, faſciae denique extrema ad integram alam.

Cap. LXXIX. Medium faſciae ſub affecti brachii alam, capita ad humeri caput decuſſata adducantur; hinc oblique aliud quidem per dorſum, aliud vero per ſternum ſub illaeſam axillam. Simili quoque modo volvuntur circuitus.

Cap. LXXX. Convenit quibus et ſpica. Ita vero conſtruitur. A ſpica deligata una faſcia in orbem ducta brachio obvolvenda eſt; data vero ſpira ad alam illaeſam oblique adducenda eſt illicque tuto finienda.

Cap. LXXXI. Quadrat quibus et crus. Sic autem conſtruitur. Spica prius deligata unum ab humeri capite circuitum recta ad cubitum angulatum figuratum ducimus;

ἐγγωνίως ἐσχηματισμένον, κἀκεῖθεν ἐπ' εὐθείας πάλιν ἐπ' ἀκρώμιον, ἀπὸ ἀκρωμίου λοξῶς ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ· εἶτα ἐγκύκλιον περὶ βραχίονα καὶ πλευρὰς ἐπὶ μασχάλης, κἀκεῖ τὸ πέρας ἀσφαλιζόμεθα.

Κεφ. πβ'. Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ πεπονθότος ὤμου, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπ' εὐθείας ἐπὶ πῆχυν πλησίον ἀγκῶνος ὄρθιοι· πάλιν παράλληλοι ταῖς πρώταις κατὰ ἀκρώμιον, ἀπὸ ἀκρωμίου ὑπὸ μασχάλην ἀπαθῆ, εἶτα ἐγκύκλια.

Κεφ. πγ'. Ἡ μεσότης ὑπὸ ἀπαθῆ μασχάλην. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐγκύκλιοι περὶ πλευρὰς καὶ βραχίονος ἐπεγκύκλιοι πάλιν ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ· ἀπὸ μασχάλης λοξαὶ ἐπὶ ἀκρώμιον πεπονθός· ἀπὸ ἀκρωμίου ὄρθιοι παρὰ βραχίονα ἐπ' ἀγκῶνα καὶ πάλιν ἀπ' ἀγκῶνος ἐπ' ἀκρώμιον, ἀπὸ ἀκρωμίου ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ, εἶτ' ἐγκύκλιοι περὶ βραχίονα.

Κεφ. πδ'. Ἁρμόζει ἐπὶ τῶν κατ' ἀμφοτέρους ὤμους ἐχόντων σίνος. ἐπιτελεῖται δ' οὕτως· ἐπὶ συντετελεσμένῳ τῷ ἁπλῷ στάχυϊ μετὰ τὸ ἐπὶ μασχάλην καταντῆσαι τοῦ

ac postea recta rursum ad humeri caput, ab humeri capite oblique ad alam illaesam, mox in orbem per brachium et axillam volvimus illicque modo adstruimus.

Cap. LXXXII. Medium fasciae super axillam affectam injiciatur, capita vero recta ad cubitum flexui vicinum directa; rursum primis paralella super humeri caput, ab humeri capite sub illaesam axillam, deinde in orbem ducantur.

Cap. LXXXIII. Medium super integram axillam injiciatur, capita vero in orbem ad latera et brachium ferantur; ac rursum in orbem recurrentes ad alam illaesam; ab ala obliqua ad affectum humeri caput, ab humeri capite arrecti a brachio ad cubiti flexum, rursusque a cubiti flexu ad humeri caput, ab humeri capite ad alam illaesam, postremo in orbem circa brachium.

Cap. LXXXIV. Congruit utriusque humeri laesionem ferentibus. Ita vero conficitur. Quum simplex spica constructa fuerit, tum postea fascia in axillam brachii

Ed. Chart. XII. [492.]
ἐπιδιδεμένου βραχίονος ἑξῆς αὐτὴν λοξὴν ἄγομεν ἐφ᾽ ἑτέρου βραχίονος καὶ ἀκρώμιον, ὡς κατ᾽ αὐτοῦ χίασμα γενέσθαι· εἶτα μασχάλην ἀντικειμένην, αἱ δ᾽ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

Κεφ. πε΄. Ὠνόμασται μὲν ἁπλῶς οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐμφερὴς εἶναι τοῖς παρὰ Ῥωμαίοις θώραξιν, οὓς καταφράκτας καλοῦσιν. εὐθετεῖ δὲ ἐφ᾽ ὧν ἐπιδῆσαι θέλομεν τὰ περὶ τὰς κλεῖδας μέρη καὶ ὠμοπλάτην ἢ στέρνον ἢ μετάφρενον ἢ πλευράς. ἔστι δὲ ἡ ἐπίδεσις κατά τι ὁμοία τῷ διπλῷ στάχυϊ. ἐπιτελεῖται δ᾽ οὕτως· ἀρχὴ ὑπὸ μασχάλην τὸ εἴλημα λοξῶς ἔμπροσθεν κατὰ στέρνου πλησίον τῆς τῶν κλειδῶν πρὸς τὸ ξιφοειδὲς συμβολῆς καὶ παρα τράχηλον ἐπ᾽ ὠμοπλάτην ἀντικειμένου βραχίονος, εἶτα ὑπὸ τὴν παρακειμένην μασχάλην, ἀπὸ μασχάλης ἐπὶ τράχηλον κατὰ τῆς πρώτης, ὡς χίασμα πλησίον τραχήλου γίγνεσθαι καὶ λοξὴ κατὰ ἀντικειμένης ὠμοπλάτης· εἶθ᾽ ὑπὸ μασχάλην, ἀπὸ μασχάλης παρὰ τράχηλον ἐπὶ τὸν τοῦ αὐχένας σφόνδυλον, ὡς κατ᾽ αὐτοῦ χίασμα γενέσθαι, εἶθ᾽ ὑπὸ μασχάλην καὶ λοξὴ πλη-

deligati demittenda, quam deinceps obliquam in alterum brachium et humeri caput ducimus, ita ut ſupra ipſam chiaſmus fiat, deinde ad oppoſitam alam atque ipſis circuitus admoventur.

Cap. LXXXV. Ita quidem ſimpliciter nominata eſt, quod Romanorum thoracibus ſit ſimilis, quos cataphractos vocitant. Iis autem congruit, in quibus clavicularum regiones et ſcapulas aut ſternum aut metaphrenum aut coſtas deligare volumus. Ad haec deligatio partim eſt duplici ſpicae ſimilis. Sic autem conſtruitur. Caput ſub alam, circumvolutio oblique antrorſum per ſternum prope clavicularum cum oſſe pectoris connexionem ducitur et per cervicem ad brachii oppoſiti ſcapulam, moxque ſub adjacentem alam. Ab ala ad cervicem ſuper prius injectam faſciam, ita ut chiaſmus prope cervicem ſtruatur et obliqua ſuper oppoſitam ſcapulam, deinde ſub alam; ab ala per cervicem ad colli vertebram, quo ſuper ipſam decuſſatio facta ſit. Deinde ſub alam prope clavicularum

οἷον κλειδῶν συμβολῆς· ὡς καὶ ἐνταῦθα χίασμα γίγνεσθαι καὶ παρὰ τράχηλον [493] ἐπ' ὠμοπλάτην καὶ ἐπὶ μασχάλην, ἵνα τέσσαρα γένηται χιάσματα, ἓν μὲν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, ἓν δὲ ἐκ τῶν ὄπισθεν, δύο δὲ κατὰ τῶν κλειδῶν. αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν εἰς ἐγκυκλίους περὶ στῆθος καὶ πλευρὰς, ὡς τὴν ὅλην ἐπίδεσιν θώρακι γίνεσθαι ὁμοίαν.

*Κεφ. πστ'.* Ἡ μεσότης ὑπὸ μασχάλην. αἱ ἀρχαὶ κατὰ κλειδὸς παρακειμένης χιαζέσθωσαν πλησίον τραχήλου· εἶτα λοξαὶ ὑπ' ἀντικειμένην μασχάλην, ἀπὸ μασχάλης ἐπὶ παρακειμένην κλεῖδα καὶ κατ' αὐτῆς χίασμα πλησίον τραχήλου καὶ λοξαὶ ἐπ' ἀντικειμένην μασχάλην, εἶτ' ἐγκύκλιοι περὶ θώρακα.

*Κεφ. πζ'.* Εὐθετεῖ αὕτη ἡ ἐπίδεσις ἐφ' ὧν στέρνον ἢ μετάφρενον ἢ πλευρὰς ἢ θώρακα ἐπιδῆσαι θέλομεν, δύο δὲ τελαμώνων μεσότητα σύμμετρον κατὰ τῶν ὤμων θέντες τὰς ἀρχὰς ἐπ' εὐθείας κάτω παρίεμεν. ἔπειτα εἰλητῷ ἐπιδέσμῳ κατὰ κύκλον ἐπιδήσαντες τό τε ὅλον στῆθος καὶ τὰς πλευρὰς ὥστε σκεπάσαι καταλαμβανόμενοι τὸ πέρας τὰς

commiſſuram, ut et hic chiaſmus figuretur, et per cervicem ad ſcapulam et ad alam, ut quadruplex chiaſmus conſpiciatur. Unus quidem ex anterioribus, alter vero ex poſterioribus, duo denique prope claviculas. Circuitus autem iisdem modis in orbes circa pectus et coſtas ita feruntur, ut univerſa deligatio thoraci prodeat ſimilis.

Cap. LXXXVI. Medium ſub axillam injiciatur. Capita ſuper claviculam adjacentem prope cervicem decuſſatur; deinde obliqua ſub alam oppoſitam, ab ala ad oppoſitam claviculam et ſuper ipſam decuſſis prope cervicem ſtruatur et obliqua ad alam adjacentem, deinde circum thoracem in orbem ducantur.

Cap. LXXXVII. Haec ipſis congruit deligatio, quibus pectus aut metaphrenum aut latera aut thoracem devincire volumus. Duarum autem faſciolarum medio commenſae longitudinis ſuper humeris poſito capita recta deorſum demittimus; deinde convoluta faſcia ambitu tum totum pectus, tum latera deligamus, quo aperta faſciam

παρειμένας κάτω ἀρχὰς ὄπισθέν τε καὶ ἔμπροσθεν ταῖς ἐγκυκλίοις προσαπτόμενοι, κἂν ἐπιμηκέστεραι ὦσιν ἀνακλάτες ἐπ' ἀκρώμιον προσασφαλιζόμεθα.

Κεφ. πη'. Οἱ προλεχθέντες τελαμῶνες οὐκ ἐπ' εὐθείας κρέμανται, ἀλλὰ λοξοὶ ὥστε κατ' ἰνίου καὶ τοῦ μεταφρένου χίασμα γίγνεσθαι· τά τε λοιπὰ ὅμοια τῷ ὀρθίῳ συντελεῖται.

Κεφ. πθ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ μασχαλιστήρ. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἐπικλείσαντες τὸν ἀπὸ δύο ἀρχῶν καταφράκτην, μετὰ πολλὰς ἐγκυκλίους περιβάλλειν ἐπινεμήσεις τῷ θώρακι, ὥστε σκεπάσαι μέχρις ὀμφαλοῦ, τότε τὰς ἀρχὰς πρὸς ἀλλήλας ἀμματίζομεν τὸν λύκον ποιοῦντες βρόχον, ἀπάγοντές τε τὰ λειπόμενα τῶν ἀρχῶν ἐπὶ δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν λαγόνα ὑποδύομεν ταῖς ἐγκυκλίοις ἐπινεμήσεσι τὰ πέρατα ἐῶντες κρεμάσθαι ὡσανεὶ τετραδακτυλιαῖα τὸ μῆκος ὄντα, ἵνα αὐτῶν ἡ ὄψις ὡσανεὶ θώρακος κροσσοὶ γίνωνται.

extremam continentes demiſſa deorſum capita tum retrorſum, tum antrorſum faſciae circuitus aſſuimus, atque ſi oblongiora ſint, ad humeri caput converſa adſtruimus.

Cap. LXXXVIII. Praedictae faſciolae non rectae, ſed obliquae pendeant, ut in pectore et metaphreno decuſſis appareat. Cetera vero rectae deligationi ſimilia perficiuntur.

Cap. LXXXIX. His quidem congruit, quibus et axillaris. Sic autem conſtruitur. Celebrata a duobus capitibus cataphracta poſt multos circuitus faſciae diſtributiones thoraci involvendae ſunt, ut ad umbilicum uſque epigaſtrium operiant, ſicque capita inter ſe nexu ligamus ut lupum laqueum conſtruamus. Atque capitum reſidua ad ile dextrum et ſiniſtrum adducta in orbem circuitibus includimus, extrema pendere ſinentes, ac ſi quatuor digitorum longitudinem ſortiantur, quo ipſorum forma tanquam thoracis ſimbrias repraeſentet.

[494] *Κεφ.* ϟ'. *Ἀρχὴ κατὰ λαγόνος δεξιᾶς. τὸ δὲ ἄμμα λοξῶς ἐπὶ πλευρὰς, στέρνον, ὦμον· εἶθ' ὑπὸ ὦμον, ἵνα καὶ αὐτοῦ χίασμα γένηται, εἶτα λοξὴ κατὰ μεταφρένου ἐπὶ λαγόνα κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἀρχῆς, εἶτ' ἐγκύκλιοι περὶ γαστέρα ἐπὶ λαγόνα ἀριστερὰν, κἀκεῖθεν λοξὴ κατὰ μεταφρένου· ὡς χίασμα κατ' αὐτοῦ γίγνεσθαι καὶ ἐπ' ὦμον δεξιὸν, εἶθ' ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπ' ὦμον, ἵνα κατ' αὐτοῦ χίασμα γένηται καὶ λοξὴ κατὰ στέρνον καὶ πλευρὰς ἐπὶ λαγόνα ἀριστερὰν, εἶτ' ἐγκύκλιος, αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν εἰς τὸ σκεπάσαι πάντα τὰ δεόμενα τῆς ἐπιδέσεως.*

*Κεφ.* ϟα'. *Προσεπιδήσαντες τῷ χιαστῷ θώρακι ἑξῆς διὰ στενοῦ τελαμῶνος μίαν ἢ καὶ δευτέραν ἐγκύκλιον περιειλεῖτε κατὰ στέρνου καὶ μεταφρένου καὶ τὸ πέρας ἀγκτῆρι καταλαβοῦ.*

*Κεφ.* ϟβ'. *Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ καταφράκτης. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἀρχὴ κατὰ μεταφρένου τὸ σπείραμα λοξῶς ἐπ' ὠμοπλάτην ἀκρώμιον, ὑπὸ μασχάλην, εἶτ' ἐπ'*

Cap. XC. Caput ſuper ile dextrum injiciatur, ſpira vero oblique per latus et ſternum ad humerum ſive ſub axillam, ſive ſub humerum, ut in eo decuſſatio ſit. Mox obliqua per dorſum ad ilia ſuper caput prius injectum, deinde circuitus circa ventrem ad ile ſiniſtrum, illincque obliqua ſuper dorſum, ut in eo decuſſis ſtruatur et ad humerum dextrum, deinde ſub alam et ad humerum, ut ſuper eo decuſſis fiat et obliqua per ſternum et coſtas ad ile dextrum, mox in orbem. Circuitus vero per ipſas partes ducantur, ut ea quae deligatione devincienda ſunt contegantur omnia.

Cap. XCI. Decuſſato thorace deligatione dicta ac ſtructa deinceps anguſta faſciola unum aut alterum circuitum per ſternum et dorſum obvolve et ſpirae extremum fibula retire.

Cap. XCII. Congruit quidem quibus et cataphracta. Sic autem ſtruitur. A dorſo caput orditur, ſpira oblique per ſcapulam ad humeri caput ſub axillam; deinde ad

ἀκρώμιον ὡς χίασμα κατ' αὐτοῦ γίγνεσθαι καὶ λοξῇ κατὰ μαστοὺς ἐπ' ὀμφαλὸν, ἀπ' ὀμφαλοῦ κλάσαντες ἄγομεν ἐπὶ μαστὸν ἀντικείμενον λοξὴν ἐπ' ἀκρώμιον ὡς χίασμα κατ' αὐτοῦ γίγνεσθαι, εἶτ' ἐπὶ μετάφρενον, εἶτ' ἐν ἐπικυκλίοις περὶ τὰς πλευρὰς, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

Κεφ. ϟγ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν μετάφρενον ἐπιδῆσαι θέλομεν. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἀρχὴ κατὰ λαγόνος ὡς ἀριστερᾶς τὸ εἴλημα κατὰ μεταφρένου ἐπὶ δεξιὸν ὦμον καὶ ἐπὶ μασχάλην, ἀπὸ μασχάλης ἐπ' ὠμοπλάτην ἀριστεράν· εἶθ' ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπ' ὦμον, ἀπ' ὤμου λοξὴ κατὰ μεταφρένου ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ· εἶτ' ἐγκύκλιος περὶ τὰς λαγόνας μιᾷ καὶ δευτέρᾳ καὶ τὸ πέρας προσλαμβάνει ἡ αὐτὴ, ἣ καὶ ἐμπροσθοφανὴς εἶναι δύναται καὶ ἄν τις τὰς αὐτὰς ἐπινεμήσεις μὴ ὄπισθεν, ἀλλ' ἔμπροσθεν τάξῃ.

[495] Κεφ. ϟδ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς. τελαμῶνα οὖν λαβόντες σύμμετρον μήκει καὶ πλάτει κατὰ τὴν μεσότητα σχίζομεν, ὥστε τὴν κεφαλὴν διελθεῖν. τὰ δὲ πέρατα παρίεμεν, ὁ μὲν κατὰ νώτου, ὁ δὲ κατ'

humeri caput, ut decussis super ipsum struatur et obliqua per mammam ad umbilicum. Ab umbilico reflectentes ad oppositam mammam ducimus, obliquam ad humeri caput, ut decussis supra ipsum fiat; deinde ad dorsum, mox in orbem circa latera, denique his circuitus accubent.

Cap. XCIII. Congruit quidem quibus dorsum devincire volumus. Sic autem construitur. Caput ab ilibus ordiatur ut sinistris, circumvolutio per dorsum ad dextrum humerum et ad alam; deinde sub alam et ad humerum, ab humero obliqua per dorsum primae opposita; postea in orbem circa ilia semel et bis et extremum ipsa contineat. Atque haec stella retrorsum spectabilis esse potest, si quis ipsos circuitus non retrorsum, sed antrorsum locaverit.

Cap. XCIV. Iis quadrat quibus et praecedens. Sumptam igitur fasciam longitudine et latitudine congruentem in medio scindimus ut caput permeet; extrema vero demittimus pendula, alterum quidem a dorso, alterum

Ed. Chart. XII. [495.]

ἐπιγαστρίου ἐπιπλέκομέν τε τὸν χιαστὸν καλούμενον θώρακα, τὰ δὲ πέρατα αὐτῆς προϋποτεθέντος τελαμῶνος ἐπισχίσαντες εἰς τέλος κάτω κρεμᾶσθαι ἐῶμεν.

Κεφ. ϙε'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν τὸ ἕτερον μέρος τοῦ τραχήλου ἐπιδῆσαι θέλομεν. ἀρχὴ κατὰ μέσον τοῦ πλευροῦ τὸ εἴλημα λοξῶς κατὰ μεταφρένου ἐπὶ τράχηλον καὶ στέρνον· εἶτ' ἐπὶ πλευρὰν κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἀρχῆς καὶ περὶ θώρακα ἐγκύκλιος.

Κεφ. ϙστ'. Ἡ ἀρχὴ ὑπὸ μασχάλην. τὸ εἴλημα λοξῶς κατὰ μεταφρένου ἐπὶ τράχηλον καὶ ἐπὶ στέρνον, μασχάλην καὶ ἐπὶ ἀντικειμένην μασχάλην καὶ λοξὴ ἐπὶ στέρνον καὶ τράχηλον, ὡς χίασμα κατ' αὐτοῦ γενέσθαι καὶ λοξὴ κατὰ μεταφρένου ὑπὸ μασχάλην ἐγκύκλιος. αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

Κεφ. ϙζ'. Δύο τελαμῶνες πλάτει διδακτυλιαίων μήκει σύμμετροι τὰς μεσότητας κατὰ τῶν ὤμων θέντες, ἀρχὰς μὲν ἐπ' ὀμφαλὸν, ἃς δὲ κατὰ νώτου χιάσαντες πρὸς αὐτὰς

vero ab epigaftrio, atque decuffatum thoracem appellatum implicamus. Sciffa vero ipfius prius fuppofitae fafciae extrema deorfum ad finem pendere finimus.

Cap. XCV. Idonea quidem eft deligatio, quibus alteram cervicis partem devincire volumus. Caput per lateris medium orditur, circumvolutio oblique a dorfo ad cervicem ac fternum; deinde ad latus fuper caput primo injectum, poftea per thoracem in orbem.

Cap. XCVI. Caput fub alam injiciatur, fpira oblique per dorfum ad cervicem, inde ad pectus et alam, ad oppofitam alam et obliqua ad pectus et cervicem ut fuper ipfa decuffis ftruatur et obliqua per dorfum ad alam in orbem feratur. Hisque modis eant circuitus.

Cap. XCVII. Dentur duae fafciae duorum digitorum latitudine et longitudine commoderatae, quarum meditulliis fuper humeros injectis capita quidem ad umbilicum,

Ed. Chart. XII. [495. 496.]
ἀγκτηρίζομεν, εἶτ' ἐπιπλέκομεν τὴν καλουμένην καλαθοειδῆ γερανίδα.

Κεφ. ϟη'. Εὐθετεῖ μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ πρὸ ταύτης. συντελεῖται δὲ ἔκ τε τοῦ διπλοῦ τραχηλιστῆρος καὶ τῆς καλαθοειδοῦς γερανίδος προσεπιτελουμένης.

Κεφ. ϟθ'. Ἀρχὴ κατὰ λαγόνα. ἡ δὲ ἐπινομὴ λοξῶς κατὰ κλειδὸς ἐπ' ὠμοπλάτην, εἶθ' ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπὶ κλεῖδα, ἵνα χίασμα ὑπὲρ τὸ ἀκρώμιον γένηται· εἶτ' ἐγκάρσιος ἐπ' αὐχένα καὶ ἐπ' ἀντικειμένην κλεῖδα ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπὶ [496] κλεῖδα, ἵνα χίασμα καὶ ἐνταῦθα γένηται καὶ λοξὴ παρὰ μαστὸν ἐπὶ λαγόνα ἀντικείμενον, ὥστε καὶ κατὰ στέρνου χίασμα γίγνεσθαι, εἶτ' ἐγκύκλιοι περὶ λαγόνας· εἶτα περὶ μετάφρενον λοξὴ καὶ ἐπὶ ἀκρώμιον, μασχάλην, εἶτ' ἐπ' ἀκρώμιον· εἶτ' ἐγκάρσιος ἐκ τῶν ἔμπροσθεν κατὰ τὴν ἐμβολὴν τῶν κλειδῶν καὶ ἐπ' ἀκρώμιον καὶ λοξὴ κατὰ μεταφρένου ἐπὶ λαγόνα· εἶτ' ἐγκύκλιος ἐπιπλέκεται αὐτῇ, ἤτοι διπλῇ γερανὶς ἢ χιαστὸς τραχηλιστὴρ ἢ ἡ διπλοῦς λεγόμενος.

quae fupra dorfum decuffata inter fe fibula jungimus. Deinde quafilliformem gruem vocatam obvolvimus.

Cap. XCVIII. Confert fane quibus et praecedens. Conftruitur autem tum ex duplici trachelifiro, tum ex quafilliformi geranide conftitutis.

Cap. XCIX. Caput ad ilia. Diftributio oblique ad claviculam, ad fcapulam; deinde fub axillam et ad claviculam, ut decuffis fupra humeri caput ftruatur; mox transverfa ad collum et oppofitam claviculam fub alam et ad claviculam, ut decuffis etiam illic fiat et obliqua per mammam ad ilia oppofita, ut decuffis quoque fuper pectus figuretur; poftea in orbem circa ilia feratur, mox circa dorfum obliqua et per humeri caput ad alam, ac rurfus ad humeri caput; inde transverfa ex anterioribus per clavicularum commiffuram etiam ad humeri caput, atque obliquo a dorfo ad ilia, poftremo in orbem ipfi implicatur crus duplex vel decuffatus trachelifter vel etiam duplex dicta deligatio.

Κεφ. ρ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ τὸ ὑπὸ στέρνον καὶ νῶτον ἐπιδῆσαι θέλομεν. ἐπιτελεῖται δὲ ἔκ τε τῆς ἀκίδος καὶ τοῦ ἀστέρος τῶν περάτων ἃ δὴ ἐπὶ τῆς ἀκίδος πρὸς ἄλληλα ἠγκτηρίζετο κατὰ τὰς λαγόνας παρηγμένων κἀκεῖ καὶ ἀποκρεμαμένων.

Κεφ. ρα'. Προκαταλαβόμενος κατὰ τῶν ὤμων τοὺς τελαμῶνας οὓς ὑπὸ τῆς ἀκίδος ὑπεδείξαμεν, προσαπόδος κατὰ δύο ἤδη τραχηλιστὴρ ὅς ἐστι διπλοῦς, εἶτα τὴν καλαθοειδῆ γερανίδα.

Κεφ. ρβ'. Θεατρικὴ μὲν ἡ ἐπίδεσις ἐπειδὴ συντελεσθεῖσα ἐμφερὴς γίγνεται ταῖς ὀρθαῖς γωνίαις τῶν βωμίσκων προεπιδεδεμένῳ τῷ καλαθοειδεῖ τραχηλιστῆρι τῇ ὁμοιοσχήμονι γερανίδι προσαποδιδομένην τὴν Σωστράτου στηθοδεσμίδα τὴν ὀρθίαν μετὰ τῶν ἀναληπτρίδων.

Κεφ. ργ'. Καὶ αὐτὴ θεατρικὴ ἁρμόζει μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν προσεπιδήσαντες καὶ πάλιν τὴν Σωστράτου ὀρθίαν τὴν στηθοδεσμίδα, ἥν τινες τέτρατον καλοῦσι.

Cap. C. Congruit quibus tum ſub pectus, tum dorſum devincire volumus. Haec autem deligatio ex cuſpide et ſtella conſtruitur, extremis, quae ſane in cuſpide inter ſe per fibulam jungebantur, ad ilia adductis illicque ſuſpenſis.

Cap. CI. Praeſumptis ad humerorum capita faſciolis quas in cuſpide explicavimus, adjice duas ſpecies trachelilterem qui duplex eſt, deinde gruen quaſilliformem.

Cap. CII. Quum theatralis deligatio conſtructa eſt rectis arae parvae angulis ſimilis evadat. Primum deligato tracheliſtere quaſilliformi grui conſimili pectoralem Soſtrati deligationem rectam cum ſuſpendentibus ſaſciolis adjicimus.

Cap. CIII. Ipſa etiam theatralis iisdem congruit deligatio; recta iterum Soſtrati deligatione facta pectoralem deligationem, quam quidem quadrigam vocitant, conſtruimus.

Κεφ. ρδ'. Δύο τελαμῶνας κατὰ τῶν νώτων θέντες ὡς ἐπὶ τῆς ὀρθίας στηθοδεσμίδος ἐπιπλέκομεν τὸν ἁπλοῦν ῥόμβον.

Κεφ. ρε'. Ἀρχὴ κατὰ πλευρᾶς. τὸ εἴλημα λοξῶς κατὰ στέρνον ἐπὶ ἀκρώμιον, εἶτ' ἐγκάρσιον ἐπ' αὐχένος κατ' ἀκρώ- [497] μιον ἀντικείμενον καὶ ὑπὸ μασχάλην ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀκρώμιον καὶ λοξῇ ἐπὶ στέρνον, εἶτ' ἐγκύκλιος κατὰ λαγόνος. ἡ αὐτὴ ὀπισθοφανὴς γίνεται ἐναλλασσόντων ἡμῶν, τὰς μὲν ἐμπροσθίους ἐπινεμήσεις ποιούντων ὀπίσω, τὰς δὲ ὀπισθίους ἔμπροσθεν.

Κεφ. ρστ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν πλευραὶ ἐπιδοῦνται. συντελεῖται δὲ οὕτως· ἡ μεσότης τοῦ ἐπιδέσμου κατ' αὐχένας, αἱ δ' ἀρχαὶ λοξαὶ κατὰ στέρνον εἰς αὐτὰς ἀγκυλωθεῖσαι ὑπὸ μασχάλας ἐπὶ μετάφρενον, κἀκεῖ πάλιν ἀγκυλωθεῖσαι ἀπαγέσθωσαν, οὕτω τε μέχρι τοῦ ὅλον τὸν θώρακα ἐπιδεθῆναι, ὅτε μὲν ὀπίσω, ὅτε δὲ ἔμπροσθεν ἀγκυλούσθωσαν. τὰ δὲ πέρατα πρὸς ἄλληλα ἀμματιζέσθωσαν. ταύτῃ τῇ

Cap. CIV. Duabus fasciolis dorso superpositis, quemadmodum recta Sostrati deligatione simplicem rhombum obvolvimus.

Cap. CV. Caput fasciae a latere ordiatur, spira oblique per sternum ad humeri caput sub alam volvatur; deinde transversa ad humeri caput, mox transversa per collum in oppositum humeri caput et sub axillam a parte anteriori in posteriorem et ad ipsum humeri caput et obliqua ad sternum, postea in orbem ad ilia. Eadem deligatio retrorsum spectabilis redditur nobis immutantibus, anteriores quidem circuitus posteriores, posteriores vero anteriores facientibus.

Cap. CVI. Congruit quibus costae deligandae sunt. Sic autem construitur. Medium fasciae in collum injicitur; capita vero obliqua per sternum sibi ipsis implicita sub alas ad dorsum illicque rursum implicita adducantur. Sicque quoad totum thoracem deligaverint, modo retrorsum, modo antrorsum injiciantur. Fasciae vero extrema

Ed. Chart. XII. [497.]
ἐπιδέσει ἁρματηλάται χρῶνται συνοχῆς χάριν τῶν πλευρῶν. ἀπηρτικότες καὶ τὰς περὶ τὸν θώρακα ἐπιδέσεις καὶ τὰς ἑξῆς λέγωμεν.

Κεφ. ρζ'. Ἁρμόζει μὲν ἐπὶ βουβῶνος. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἀρχὴ κατὰ λαγόνος, ἡ ἀντικειμένη δὲ ἐπινέμησις λοξὴ κατὰ πυγῆς πλησίον τοῦ πεπονθότος βουβῶνος, εἶτ' ἐπὶ περίναιον κάτωθεν ἄνω καὶ λοξὴ ἐπὶ βουβῶνα, εἶτ' ἐγκύκλιος κατὰ ἰσχίον καὶ κατὰ λαγόνα κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἀρχῆς, αἱ δ' ἐπινομαὶ κάτωθεν ἄνω αὐτῶν.

Κεφ. ρη'. Ἀρχὴ κατ' ἐπιγαστρίου τὸ εἴλημα λοξῶς ἐπὶ κοτύλην παρὰ περίναιον ἐπὶ βουβῶνα κάτωθεν ἄνω κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἐπὶ ἰσχίον καὶ βουβῶνα παρὰ περίναιον καὶ κοτύλην κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ ἦτρον, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν ὡς ἀμφότεροι οἱ βουβῶνες σκεπασθῶσιν.

Κεφ. ρθ'. Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ βουβῶνος. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ κοτύλην κἀκεῖ χιασθεῖσαι· ἡ μὲν ἐπὶ βουβῶνος, ἡ δὲ ἔξω-

inter ſe nexu ligentur. Hacce deligatione aurigae utuntur coſtarum continendarum gratia. Expoſitis quae thoraci obvolvuntur deligationibus ceteras deinceps recitemus.

Cap. CVII. Idonea quidem eſt inguini devinciendo. Ita vero conſtruitur. Caput faſciae ab ilibus ordiatur; oppoſita vero diſtributio obliqua per clunem inguinis affecti vicinum, deinde ad perinaeum inferne ſurſum et obliqua ad inguen; poſtea in orbem per iſchium et per ilia ſuper caput injectum, circuitus denique inferne ſurſum obvolvuntur.

Cap. CVIII. Caput ſuper epigaſtrium injiciatur, obvolutio oblique per coxam ſuper perinaeum ad inguen infernum ducatur juxta caput primo injectum ad iſchium et inguen per perinaeum et femoris acetabulum inferne ſurſum et ad imum ventrem. Circuitus vero his diſtribuuntur, ut utrumque inguen obtegatur.

Cap. CIX. Medium faſciae ab inguine ducit exordium, capita vero ad femoris acetabulum feruntur illicque decuſſata alterum quidem ad inguen, alterum vero extra;

θεν. εἶτα ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀναγέσθωσαν, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

[498] ρί. Τῆς βραχυτέρας ἀρχῆς ὡς ἂν ἢ δύο ἢ τρεῖς τόποι παρίενται κατὰ βουβῶνος. τὸ δὲ εἴλημα ἄγεται κατὰ λαγόνος ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον, εἶτ' ἐπὶ κοτύλην λοξῶς καὶ βουβῶνα κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ λαγόνα καὶ ἰσχίον καὶ ἀντικειμένην λαγόνα καὶ ἐπιγάστριον, ὅτε ἡ παρειμένη ἀρχὴ ἀνακλᾶται ἐπὶ βουβῶνα, ἵνα κατ' αὐτοῦ πτύγμα γένηται ἢ καταλαμβάνηται τῷ εἰλήματι· εἶτ' ἐπιτελεῖται πάλιν βουβῶνι, εἶτ' ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον καὶ πάλιν ἡ πρώτη ἀρχὴ πτύσσεται ἄνωθεν κάτω καὶ τῷ εἰλήματι καταλαμβάνεται καὶ οὕτως ἐπιδεῖται ἄχρις ἂν συντελεσθῇ ἀεὶ τοῦ μὲν πτυσσομένου, τοῦ δὲ ἐπειλουμένου, τὸ δὲ πέρας ἀγκτηρίζεται.

Κεφ. ρια'. Ταινίας ἡ μεσότης κατ' ὀσφύος. αἱ δ' ἀρχαὶ κατὰ βουβῶνα ὡς ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ παριέντες ἑτέρου ἐπιδέσμου. ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου καὶ συντελεῖται διπλοῦς

deinde in unum adducantur, eadem ratione procedant circuitus.

Cap. CX. Brevioris capitis fere duae tresve partes ſuper inguen demittuntur; ſpira vero per ilia ad iſchium et epigaſtrium ducitur; deinde oblique ad femoris acetabulum et inguen inferne ſurſum et ad ilia et iſchium et oppoſita ilia et epigaſtrium. Quamobrem demiſſum caput ad inguen reflectitur, ut ſuper eo ſinus fiat, qui altera circumvolutione comprehendatur. Deinde etiamnum inguini immittitur, poſtea per iſchium et epigaſtrium, ac deinde primum ſuperne deorſum obvolutae faſciae in ſinus contrahitur et circumvolutione comprehenditur et ita deligatur continuo quoad deligatio peracta fuerit, altera quidem implicata, altera vero ſuper obvoluta; extremum denique ſibula nectitur.

Cap. CXI. Medium faſciolae ſuper lumbos injiciatur, capita vero per inguen, quemadmodum in ſimplici altera deligatione remiſimus. Capita vero ſuper epigaſtrium et

Ed. Chart. XII. [498. 499.]
βουβωνίσκος τῶν κάτω παρειμένων ταινιδίων πτυσσομένων ὡς ἐπὶ τοῦ διπλοῦ εἴρηται.

Κεφ. ριβ'. Ταινιδίου μεσότης κατ' ὀσφύος, αἱ δ' ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου ἀμματίζονται, εἶτ' ἐπιδέσμου εἰλητοῦ τῇ ἀρχῇ ὑπὸ τὴν ζώνην τὸ εἴλημα ὑπὸ καυλὸν, εἶτ' ἐπὶ τὴν ζώνην ἄνωθεν κάτω· εἶθ' ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην, εἶτ' ἐπιτελεῖ ὑπὸ τοὺς διδύμους καὶ ὑπὸ τὴν ζώνην.

Κεφ. ριγ'. Μετὰ τὸ περιθεῖναι τὴν ταινίαν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ καυλὸν καὶ νομαὶ ἐγκύκλιοι περὶ αὐτὸν ἕως σκεπασθῇ· εἶτα περὶ τὴν ζώνην, εἶτα ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην, εἶθ' ὑπὸ διδύμους καὶ ἐπὶ ζώνην.

[499] Κεφ. ριδ'. Σύμμετρον ῥάκος λαβόντες σχίζομεν εἰς σκέλη τέσσαρα τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες καὶ ὑποβάλλομεν τῷ καυλῷ, τὰς δὲ ἀρχὰς ἀνάγοντες τὰς περὶ τὸ ἕτερον μέρος πλησίον καυλοῦ ἐπισχίζομεν, διὰ δὲ αὐτοῦ διεκβάλλομεν τὰς ἑτέρας ἐπὶ τὴν ζώνην.

conſtruitur duplex inguinaria deligatio demiſſis deorſum faſciis, quas ut in duplici dictum eſt duplicamus.

Cap. CXII. Medium faſciae lumbis injiciatur, capita ſuper epigaſtrium nexu ligentur; deinde faſciae obvolutae caput ſub zonam, ſpira ſub caulem; deinde ad zonam ſuperne deorſum, poſtea ſub caulem et ad zonam; poſtremo ſub teſticulos et ſub zonam deligationem abſolvit.

Cap. CXIII. Circumvoluta zona faſciae caput ad caulem injiciatur, in circuitus in orbem circa ipſum quoad obtexerit; deinde ad zonam ferantur, mox ſub caulem et ad zonam; poſtremo ſub teſticulos et ad zonam.

Cap. CXIV. Linteum conſentaneum ſumptum in quatuor crura ſcindimus, medium integrum ſinentes cauli ſubjicimus; capita vero ad alteram partem ducentes prope caulem ſcindimus. Per hanc autem partem alias ad zonam ductas trajicimus et trajectas nodo alligamus.

# ΕΚ ΤΩΝ ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Ed. Chart. XII. [500. 501.]

[500] Σκοποὶ πάσης ἐπιδέσεώς εἰσι πρῶτοι καὶ μέγιστοι τῆς γε δι' ἑαυτὴν παραλαμβανομένης οὐχ ὑπηρεσίας ἕνεκα τῶν ἐπικειμένων τῷ πάσχοντι μορίῳ, τό τε κατέχειν ἀκίνητον, ὡς διεπλάσθη τὸ πεπονθὸς ἀφλέγ- [501] μαντόν τε φυλάττειν. ἐπεὶ δ' οὐ δύναται ταῦτα ποιεῖν ἡ ἐπίδεσις ἄνευ τοῦ διαμμένειν αὐτὴν καὶ μὴ μετακινεῖσθαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ σώματος ἢ ἄνω· διὰ τοῦτο τοῖς ἀπαθέσι μορίοις

# EX GALENI COMMENTARIIS DE FASCIIS LIBELLUS.

Scopi omnis fasciationis primi sunt ac maximi, tum ut ipsa per se partes devinciendas amplectatur, tum administrationis rerum affectae parti incumbentium gratia, tum ut partem affectam in propria figura immoratam contineat et inflammationis expertem tueatur. Quia vero haec efficere non potest fasciatio, nisi ipsa permaneat neque ad inferas aut superas corporis partes dimoveatur, propterea

ἀναγκαζόμεθα προσπεριβάλλειν τοὺς ἐπιδέσμους, ὅπως ἔνθα μὲν εἰκὸς ἀναδραμεῖν ἐστιν ὅλην τὴν ἐπίδεσιν, ἀντίληψις αὐτῆς γίγνοιτο ἐπὶ τῶν ταπεινοτέρων, ἔνθα δὲ καταδραμεῖν ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων, ἐπ᾽ ἐνίων δὲ μορίων ἡ διὰ τῶν ἀντικειμένων ἀντίληψις ὠφελιμωτέρα, καθάπερ ἐπ᾽ ὤμου καὶ βουβῶνος, ἀκριβῶς δ᾽ εἰπεῖν ἐπ᾽ ὤμου μὲν οὐ περὶ τὸν ἕτερον ὦμον, ἀλλὰ τὴν μασχάλην, ἐπὶ βουβῶνος δὲ κατὰ τὸν κενεῶνα περιβάλλεσθαι δεῖ τὸν ἐπίδεσμον. οὔτε γὰρ ὁ ὦμος, οὔθ᾽ ὁ γλουτὸς ἀσφαλῶς φυλάττειν δύναται τὰς περιβολὰς, ἀλλ᾽ ἡ μασχάλη καὶ ὁ κενεών. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς κνήμης εὐαπόῤῥυτον ἐχούσης τὴν ἐπίδεσιν διὰ τὴν κυρτότητα τῆς γαστροκνημίας ἡ ἄνω περιβολὴ χρησίμη κατ᾽ ἐκείνας δηλονότι τὰς ἐπιδέσεις καθ᾽ ἃς ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ κυρτὸν τῆς γαστροκνημίας περιλαμβάνειν. ἐπεί τοι τὰ κατὰ τὰ σφυρὰ χωρία τὸ μόνιμον τῆς ἐπιδέσεως ἐξ ἑαυτῶν ἔχει μεταξὺ δυοῖν ἐξοχῶν κείμενα. οἷς δὲ μορίοις οὐκ ἔστιν οὔτε παρακείμενόν τι τοιοῦτον ἕτερον μόριον οἷον ἐπὶ κνήμης οὔτ᾽

partibus illaesis fascias circumjicere cogimur, quo huc quidem prout decet universa excurrat deligatio, ejus comprehensio ad humiliores fiat partes; illuc vero ad altiores decurrat. In nonnullis autem partibus quae per oppositas it comprehensio utilior, quemadmodum in humero ac inguine. Absolute vero dicendum est, in humero quidem non ad alterum humerum, sed axillam; in inguine vero circa ilia fasciam volvendam esse. Neque enim humerus, neque clunis fasciarum spiras tuto servare queunt, sed axilla et ilia. Eodem vero modo et tibiae volubilem fasciam continentis ob surae devexitatem fasciae spira superior usum habet, in illis nimirum deligationibus quibus devexam surae partem continere necesse est. Quandoquidem malleorum regiones inter duas eminentias dejectae per se stabilem deligationis remoram prae se ferunt. Quibus autem non est partibus neque apposita quaedam pars altera talis ut in tibia existit, neque ut in humero ac inguine opposita, in his talem efficere deligationem oportet,

ἀντικείμενον ὡς ἐπ' ὦμον καὶ βουβῶνος, ἐπὶ τούτων τοια-
την χρὴ ποιεῖσθαι τὴν ἐπίδεσιν ὡς ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ ῥι
καταλήψεις γίγνεσθαι, καθάπερ κἀπὶ τῆς κεφαλῆς. εἰ
οὐ δέχεται τὴν κεφαλὴν οὕτω καθάπερ τὰ κῶλα περιλαμ-
βεῖν ἐν κύκλῳ· κωλύει γὰρ ὁ τράχηλος συμφυὴς ὢν αὐτ
διὰ τοῦτ' ἐπ' αὐτῆς ἐάν τε κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ἐάν τε
κατὰ τὸ ἀριστερὸν ᾖ τὸ τῆς ἐπιδέσεως δεόμενον πάθος τ
κατ' ἰθυωρίαν ἐπίδεσιν αἱρούμεθα διὰ μὲν τῆς κορυφ
ἀγομένου τοῦ ἐπιδέσμου, καταγομένου δ' ἐντεῦθεν ἐπ' ἄκρ
τὴν κάτω γένυν· εἶτα ἀναγομένου πάλιν ἐπὶ τὸ πεπονθὸ
εἶτ' αὖθις ὁμοίως εἴτε δὶς εἴτε τρὶς αὐταρκες εἶναι νομίζο-
μεν, ἑλιττομένου μέχρι τῆς τελευτῆς, αὐτὴ δὲ πάντως κατ
τῆς κορυφῆς γιγνέσθω, μονιμώτατον γὰρ τὸ χωρίον τοῦτ
λοιπῶν δὲ ὄντων τῆς κεφαλῆς ἑτέρων μερῶν ἐναντίων ἀλ-
λήλοις, ὧν τὸ μὲν ὀπίσω τε καὶ κατ' ἰνίον ἐστὶ, τὸ δ
πρόσω τε καὶ κατὰ τὸ μέτωπον ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδεῖν
χρή. ἔστι δὲ ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπίδεσις, ὅταν τὸ μέσον

ut in maxime aequabili loco, quemadmodum in capite comprehensiones. Quod si non detur ita caput ut membra ambitu comprehendere: prohibet enim cervix ipsi cognata, propterea in ipso capite sive ad dextram sive ad sinistram partem sit is qui fasciationem affectus desiderat, secundum rectitudinem deligationem decernimus ducta quidem per verticem fascia indeque ad summam imamque maxillam deducta; deinde rursum ad affectam partem sursum evecta, postea similiter bis terve iterata et prout satis esse existimaverimus adusque sui extremum evoluta, ipsa vero supra verticem omnino sit extremitas. Haec enim regio firmissima est fasciationis remora. Quum autem supersint aliae capitis regiones inter se contrariae, quarum una quidem et posterior est et ad occiput fertur, altera vero et anterior et ad frontem porrigitur, a duobus capitibus deligatio molienda est. Est autem a duobus capitibus deligatio, quum toto fasciae medio super affectam partem

Ed. Chart. XII. [501. 502.]

ὅλον τοῦ ἐπιδέσμου κατὰ τοῦ πεπονθότος ἐρείσαντες ἰσοῤῥόπως ἑκάτερον αὐτῶν τῶν μερῶν ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον ἄγομεν τόπον. ὅσαι δὲ τελευταὶ τῶν οὕτως ἐπιδουμένων ἐπὶ τὸ μέτωπον ἄγονται, μονιμώτεραι· τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον τοῦ ἰνίου μονιμώτερον, πεπονθότων ὁμοίως τῶν ἀντικειμένων μερῶν, ὡς ἐπειδὰν τὰ καλούμενα καυληδὸν γένηται τὰ κατάγματα, τὴν ἐπίδεσιν ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ποιήσῃ, καθάπερ ἐπὶ τῶν σκεπαρνηδὸν περιβαλλομένων σπληνῶν. ἐὰν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἐπιδέῃς τὰ τοιαῦτα, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδέσεως ἑλίττων τὸν ἐπίδεσμον, οὕτως ἄξεις ἐπὶ τὸ μόνιμον χωρίον, ὡς ἐνταῦθα τελευτῆσαι· ἥκιστα δὲ λοξῷ τῷ ἐπιδέσμῳ δεῖ χρῆσθαι, διότι τὸ χρησιμώτατον τῆς ἐπιδέσεώς ἐστι, τὴν τελευτὴν αὐτῆς ἀπαρέγκλιτον φυλάττειν, εὐθύτατα περατουμένην· ἤτοι γὰρ ἐπὶ τὸ μέτωπον ἢ τὸ μέσον ὅλης τῆς κεφαλῆς ἔνθα τὸ καλούμενον βρέγμα. τῆς μὲν γὰρ κατ' ἐπανθερεῶνα καταγομένης τῆς ἐπι- [502] δέσεως ἡ τελευτὴ, προσηκόντως ἂν ἐπὶ τὸ μέσον ἀνάγοιτο τῆς κεφαλῆς ἀπαρεγκλίτως ἀνατεινο-

admoto utrumque ipforum fegmentorum ad oppofitum locum aequabiliter adducimus; quae vero fegmentorum ita deligantium extrema ad frontem adducuntur, ftabiliora manent. Haec enim occipitis regio folidior eft remora. Affectis autem eodem modo partibus, ut quum quae cauliformes fracturae productae funt a duobus capitibus deligationem efficies, quemadmodum in fpleniis afciatim convolutis. Si vero ab unico fafciae capite laefas ejusmodi partes deligaveris ad bicipitis fafciationis fimilitudinem fafciam volvendo ad ftatum locum adduces, ut illic definat; minime vero obliqua fafcia utendum eft, quia maximus deligationis ufus eft, ejus extremum prorfus indeclinatum perquam recta terminatum tueri aut ad frontem aut ad totius capitis medium qua parte finciput appellatur. Enimvero deligationis quae ad mentum devolvitur extremum, decenter ad capitis medium citra proclinationem furfum porrigendum ducatur. Deligationis vero quae cir-

Ed. Chart. XII. [502.]
μένη. τῆς δὲ κυκλοτερῶς περιβαλλομένης ἐπὶ τὸ μέτωπον, ὁμοίως καὶ αὐτὴ κατὰ μηδὲν ἐγκεκλιμένη. περιαγομένη γὰρ οὕτως ἑλιχθήσεται καὶ τοῖς ὀπίσω μέρεσι περὶ τὸ καλούμενον ἰνίον ὃ μεταξὺ τοῦ τραχήλου καὶ ὀπίσω τῆς κυρτότητός ἐστι τοῦ κρανίου. διὰ τοῦτο δέ φησιν Ἱπποκράτης τὴν ἐσχάτην περιβολὴν τῶν ἐπιδέσμων ἥκιστα λοξὴν εἶναι προσήκει, ὅτι τὰς πρὸ αὐτῆς ἤδη πολλάκις ἐξ ἀνάγκης γιγνομένας λοξὰς, ἕνεκα τοῦ περιλαμβάνεσθαι τὸ πεπονθὸς ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος ὑπάρχον. ἀλλὰ τάς γε διὰ τὸ πάθος λοξὰς γεγονυίας περιβολὰς ἡ ὑστάτη κατέχει μηδαμόθι λοξουμένη. δῆλον οὖν ὅτι τῇ αὐτῇ ἀφελείᾳ κἀκεῖναι συνδιαμένουσιν ἀμετακίνητοι· ὡς οὖν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οὕτω κἀπὶ τῆς ἄνω τοῦ γόνατος ἢ κάτω γιγνομένης ἐσχάτης περιβολῆς ἀκριβῶς φυλάττεσθαι χρὴ τὸ ἀπαρέγκλιτον. ἐπὶ μὲν τῶν κατὰ βουβῶνα καὶ ὦμον ἐπιδέσεων, ἐν αἷς ἀναγκαζόμεθα κατὰ τῶν ἀντικειμένων τι μορίων συγκαταλαμβάνειν αἱ ἔσχαται περιβολαὶ κυκλοτερεῖς ἀπαρέγκλιτοι γίγνεσθαι δέονται. κατὰ τοὺς κενεῶνας μὲν ἀμφοτέρους, ἔνθα

cinato ad frontem circumjicitur extremum peraeque ac illud nullo modo pendulum fit. Sic enim circumducta volvetur per posticas partes versus occiput vocatum, quod cervicem et posticam cranii curvitatem interjacet. Propterea vero, inquit Hippocrates, ultimam fasciarum spiram minime obliquam esse convenit, quod jam ante ipsam necessario multoties accidat obliquas fieri spiras, ut pars affecta interdum ab altera superiori parte contineatur. Verum hasce circumvolutiones ob affectum obliquas factas ultima remoratur nequaquam obliquata. Patet igitur illas ipsa securitate simul immutabiles permanere. Quare ut in capite, sic et supra aut infra genu quum ultima fit circumvolutio, ipsa indeclinabilis accurate servanda est. In inguinis quidem et humeri deligationibus quibus per oppositas defensiones simul deligare cogimur, ultimae spirae circulares indeclinabiles fieri debent. Per ilia quidem utraque ubi inguen devincire proposuimus; postremum

Ed. Chart. XII. [502.]

τὸν βουβῶνα δεσμεῖν προαιρούμεθα, κατὰ δὲ τὸ στέρνον ἐφ᾽ ὧν τὸν ὦμον. ἀνάλογον δὲ τούτοις ἥ τε τῆς κατὰ τὸν καρπὸν καὶ τῆς κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσεως. τῇ μύλῃ δὲ τῇ καλουμένῃ πρός τινων ἐπιγουνατίδι πλατὺν χρὴ περιτετάσθαι τὸν ἐπίδεσμον, ὡς ὅλην αὐτὴν περιλαμβάνειν. ὁ γὰρ μὴ περικείμενος οὕτως ἢ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ἐνεχθήσεται ῥᾳδίως ἢ πρὸς τὴν κάτω περισφαλλόμενος ἐφ᾽ ἑκάτερα διὰ τὴν κυρτότητα τῆς μύλης, τῇ δ᾽ ἰγνύῃ συνεσταλμένον τὸν ἐπίδεσμον χρὴ περιβάλλειν, οὔτε γὰρ ὑποδέξασθαι δύναται τὸν εἰς πλάτος ἐκτεταμένον, οὔτε φυλάξαι. οἶδα δέ τινα πάθη μὴ φέροντα τὴν ἐπίδεσιν· ταῦτα δ᾽ ἐστὶν ἐφ᾽ ὧν εἰ καὶ βραχὺ κινηθῇ τὸ πεπονθὸς μόριον, ὀδύνη μεγίστη γίνεται καθάπερ ἐκ καταπτώσεως. οὐ πρὸ πολλοῦ τις οὕτως ἔπεσε κατὰ τὴν ῥάχιν, ὡς μηδὲ βραχύτατον εἰ κινηθείη δύνασθαι φέρειν τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης· ἠναγκάσθημεν οὖν αὐτοῦ τὸν χιτωνίσκον ἀφελεῖν οὐκ ἀποδύσαντες, ἀλλὰ διαῤῥήξαντες μὲν πρῶτον ἁπάσας τὰς ῥαφὰς, μετὰ δὲ ταῦτα παμπολλοῖς τοῖς διακρατοῖσιν ὅλον τὸ σῶμα, χρησάμενοι

vero ubi humerum. His autem respondet tum quae in carpo, tum quae in astragalo propter articulationem fit deligatio. Verum rotulae a quibusdam patellae appellatae latum vinculum obtendi oportet, quo ipsam universam complectatur. Quod enim ita non circumjacet, ut ad superiorem aut inferiorem partem facile deducatur, ob rotulae devexitatem utroque oberrans, sed popliti contractum vinculum admovendum est; neque enim illud recipere potest in latitudinem extensum nec conservare. Ego vero novi quosdam affectus deligationem minime ferentes. Hi vero sunt in quibus etiamsi paullulum pars affecta sese moverit dolor maximus, quemadmodum ex prolapsione concitatur. Non dudum quidam in spinam ita procidit, ut minimum si moveretur doloris magnitudinem ferre posset. Quocirca ipsius indusium subducere coacti sumus, quod quidem non exuimus; sed primum omnes suturas per medium rupimus; postea vero multis totum corpus

Ed. Chart. XII. [502. 503.]

πρὸς τὸ μετεωρίσαι τὸν ἄνθρωπον ἰσοῤῥόπως. ἡτοίμαστο δ᾽ ἡμῖν ἐπὶ βάθρου πλατέος ἐκτεταμένον ῥάκος ἐπιβεβλημένην ἔχον ἐρίου πλάκα. ταῦτα μὲν οὖν ἐκελεύσαμεν, ἐπειδὴ ὁ κάμνων ὑπὸ τῶν διακρατούντων ἀπὸ τῆς στρωμνῆς ὑψωθεὶς διὰ ταχέων ἐπιβάλλειν μὲν ἐκείνῃ κατὰ πλάτος, ὑποβάλλειν δὲ τῇ ῥάχει τοῦ μετεωρισθέντος, αὐτοὶ δὲ ἑτέραν ἐρίου πλάκα διαβεβρεγμένην ἔχοντες ἐλαίῳ θερμῷ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ χιτωνίσκου ταχέως περιβάλλοντες τῇ ῥάχει κατεκλίναμεν ὑποκειμένης πλακὸς ἅμα τῷ ῥάχει· καὶ οὕτω πρῶτα μὲν ἀνηγάγομεν ἐπὶ τὰ πρόσω τοῦ σώματος τὰ πέρατα τῆς διαβρόχου πλακὸς ἓν ἑκατέρωθεν. ἐπ᾽ αὐτῇ τὰ τῆς ξηρᾶς καὶ μετ᾽ ἐκεῖνα τὰ τοῦ ῥάκους, ἃ καὶ πρὸς ἄλληλα διὰ ῥαχῶν ἑνώσαμεν. ὡσαύτως δὲ κἀπὶ τῶν κατ᾽ ἰσχίον μερῶν ἐπράξαμέν ποτε καὶ τῶν κατὰ μηρὸν ἐπ᾽ ἄλλου καὶ κατὰ βραχίονά γέ ποτε καὶ τοῦ τραχήλου τὴν ὀπίσω χώραν, μετὰ δὲ τὴν ἐπίδεσιν ὑποκειμένοις αὐτοῦ [503] μέρεσιν, ἐφ᾽ ὧν μὲν ἐπιδέσεως οὐ δεόμεθα τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπὶ πήχεως καὶ μηροῦ καὶ κνήμης· ἐπὶ τούτων

ſuffulcientibus ad hominem aequabiliter attollendi uſi ſumus. Comparatum vero nobis erat in ſcamno patulo porrectum linteolum proſtratam continens lanae tabulam. Haec itaque imperavimus, quum aegrotus ſuffulcientium manu e ſtrato erectus eſt, celeriter illi quidem ſecundum latitudinem incumbere, ſpinae vero in altum ſublati ſubſternere, ipſi vero aliam lanae tabulam oleo calido inebriatam habentes poſt induſii detractionem quam primum ſpinae circumjacentes decumbere fecimus, ſuppoſita ſimul cum panniculo tabula, ſicque primum quidem ad anteriores corporis partes tabulae madentis extrema utrimque unum adduximus, deinde ſupra ipſam ſiccae tabulae extrema; poſt illa etiam linteoli extrema quae inter ſe ſuturis non conjunximus. Atque eodem modo in iſchii atque femoris partibus interdum fecimus. Alteri etiam interdum et in brachio et poſtica cervicis regione. At poſt deligationem ſubjectis ejus partibus, in quibus deligatione opus erat nobis admovimus. Quum oppoſitae ſint partes,

d. Chart. XII. [503.]
ναγκαῖόν ἐστιν, ἤτοι γε ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν μερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ διείρειν τὴν βελόνην ἢ ἀνάπαλιν. ἑκατέρως δὲ πειρᾶσθαι τὴν φορὰν αὐτῆς ἐκκλίνοντα πρὸς τὸ ἄνω συῤῥάπτειν οὕτω τὸ πέρας τῆς ὀθόνης ταῖς ὑποβεβλημέναις περιβολαῖς. ἐφ᾽ ὧν δ᾽ ἐστὶ χρεία καὶ τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπ᾽ ὤμου καὶ ἰσχίου πειρᾶσθαι τὴν τελευτὴν τοῦ ἐπιδέσμου ποιεῖσθαι κατὰ τὴν ἄνω φοράν· εἶτ᾽ ἐνταῦθα τὴν βελόνην διείροντα κάτωθεν ἄνω τὴν συῤῥαφὴν οὕτω ποιεῖσθαι μὴ κατασπῶντα τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς ἐπιδέσεως, ἀλλ᾽ ἀνασπῶντα τὸ ταπεινόν. ἐγχωρεῖ μὲν γὰρ ἑκάτερον ποιεῖν ἐν τῇ συῤῥαφῇ τῶν ὀθονίων, ἀλλὰ μετὰ τὸ διεκβάλλειν τὸ ῥάμμα κατὰ τῆς βελόνης ἀνατείνειν χρὴ τὸ κάτωθεν αὐτοῦ μέρος πρὸς τὸ ἄνω καὶ μὴ κατατείνειν τὸ ἄνωθεν εἰς τὸ κάτω, σκοπὸν ἔχοντα διὰ τῶν ἄνω μερῶν τῆς ἐπιδέσεως ἀνέλκεσθαι τὰ κάτω. ὡς γὰρ σχῆμα ταὐτὸν φυλάττεσθαι δεῖ τῶν ἐπιδεδεμένων μορίων, οὕτω καὶ τὴν νομὴν τοῦ ἅμματός τε καὶ ῥάμματος, ἀλλὰ τὴν ἀνάτασιν ἴσχειν ἄνω, πρῶτον μὲν τοῦ πέρατος τῆς ἐπιδέσεως ἀσφαλῶς ἀνατεινομένου τε καὶ κρατουμένου, δι᾽

ut in brachio et femore et tibia, in his ſive a ſiniſtris partibus ad dextras aut contra acum trajicere neceſſe eſt. Utroque vero modo ejus ductum tentare ſurſum vergentem, ita lintei extremum ſubvolutis ſpiris conſuere. In quibus autem eſt ulcus, etiam oppoſitis partibus, ut in humero et iſchio faſciae extremum ad ſuperiorem ductum facere ſtudendum eſt. Deinde iſthic trajecta inferne ſurſum acu ſuturam ita efficere ſublimi deligationis parte minime divulſa, ſed revulſa ima parte. Enimvero utrumque in linteorum ſutura efficere licet. Verum ſutura acu trajecta pars ejus inferior ſurſum porrigenda eſt, neque ſuperne deorſum ſternenda, quum deligationis ſcopus ſit partes inferiores a ſuperioribus trahi. Quemadmodum enim haec deligationis partium figura, ſic etiam tum faſciae tum ſuturae diſtributio ſervanda eſt, imo extenſio ſurſum continenda, primum quidem extremi deligationis quod tuto et per illud et per ipſam totam tum extendi-

Ed. Chart. XII. [503.]
ἐκείνου δὲ καὶ ὅλης αὐτῆς. χρὴ δὲ μήτε κατ᾽ ἐκεῖνο τ μέρος τὰς ἀρχὰς τοῦ ῥάμματος, ἐν ᾧ τὸ ἕλκος ἐστὶ, μήτε τὸ ἄμμα κατὰ τὸ ἕλκος γίνεσθαι. θλιφθήσεται γὰρ οὐ μόνον ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ ἄμματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπιδέσμου πιλουμένου σφοδρότερον ὑπ᾽ αὐτοῦ, δεομένου τοῦ ἄμματος ἐσφίγχθαι βιαιότερον, εἰ μέλλοι κρατήσειεν τὸν ἐπίδεσμον. οὕτος δὲ κἂν χωρὶς ῥάμματος ἄμμα γίγνηται, τῶν τοῦ ἐπιδέσμου περάτων ἐπιπλεκομένων ἀλλήλοις ἢ τινος ἔξωθεν καταλείμματος οὐ χρὴ βάλλεσθαι κατὰ τὸ ἕλκος αὐτά. τότε οὖν ἄμμα τίθεσο μὴ κατὰ τὸ ἕλκος, ἀλλ᾽ ἔνθα δυνήσει τὴν νομὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ποιεῖσθαι, φυλαττόμενος, ὥς φησιν Ἱπποκράτης, τρίβον καὶ ἔργον. τρίβον μὲν οὖν καλεῖ, καθ᾽ ὃ τρίβεταί τι μέρος τοῦ σώματος, ἔργον δὲ καθ᾽ ὃ τὴν ἐνέργειαν ἔχει καμπτομένην ἐκτεινόμενον ἢ εἰς τὰ πλάγια παραγενόμενον. ἔστι δὲ τρίβος τῷ μὲν βαδίζοντι τὸ ἴχνος τοῦ ποδὸς, τῷ δὲ κατακειμένῳ τὸ ἰνίον ἅπαν καὶ μάλιστ᾽ αὐτοῦ τὰ ἐξέχοντα τῆς κεφαλῆς ὀπίσω, τῷ δὲ καθημένῳ τὰ κατὰ τὰς πυγὰς, εἰ δὲ καὶ διὰ τῶν χειρῶν ἐνερ-

tur, tum continetur. Neque vero in illa parte cui ulcus insidet suturae principia facienda sunt, neque super ulcus copula. Non enim solum ab ipsa copula, sed etiam a fascia quam premit copula, vehementius comprimetur, quum copula violentius constringenda sit fasciam coercitura. Sic autem et citra suturam sit copula extremis fasciae inter se connexis aut externo quodam adstringente, haec in ulcus decumbere non oportet. Tunc igitur non ulceri admoveatur copula, sed ubi poteris ipsius distributionem in superiorem regionem efficere, servato, ut pronunciat Hippocrates, cum calle, tum officio. Callem etenim vocat, quo pars aliqua corporis exercetur, officium vero, quo functionem habet flectendi, extendendi aut obligandi. Est vero callis incedendi pedis vestigium decumbenti totum occipitium, ac maxime posteriores capitis partes eminentes, sedenti clunium partes. Si quis autem etiam fasciatus operaturus sit, exploranda est tum functio qua functurus

γεῖν τις ἐπιδεδεμένος μέλλοι, σκέψαι τίνα τε τὴν ἐνέργειαν ἐνεργήσει καὶ περὶ τί τῶν ἔξωθεν. οὕτω γὰρ δυνήσει καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τρίβον ἐξευρεῖν, αἱ δ' ἐνέργειαι δῆλον ὅτι κατὰ τὰς διαρθρώσεις γίνονται. φυλάξει τοίνυν αὐτὰς ἀεὶ καὶ μάλιστα τὰς μελλούσας ἐνεργεῖν ἐπιδεδεμένου τοῦ κάμνοντος. εἰ γὰρ τὸ συνέχον ὅλον τὸ ἅμμα τεθείη κατὰ τῶν μάλιστα σχηματιζομένων μορίων ἐν ταῖς κινήσεσιν ἀναγκαῖον ἔσται ποτὲ μὲν χαλαρὰ περαιτέρω τοῦ προσήκοντος, αὖθις δὲ θλίβοντα γίγνεσθαι τὰ ἅμματα, καθ' ἡντινοῦν ἐπιβεβλημένα διάρθρωσιν. τῶν δ' ἐπιδέσμων ἁπλαῖ τρεῖς εἰσιν ἐπιβολαὶ, ἔγκυκλος μὲν ἡ κατὰ κύκλον ἀπαρέγκλιτος, περιλαμβάνουσα τὸ πεπονθὸς μέρος, ἐφ' ἧς τὰ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης ἐπιβολῆς τῶν ὀθονίων τοῦ πλάτους πέρατα κατ' ἀλλήλων ἐπικείσεται, μήτ' ὑπερέχοντός τινος, μήτ' ἐνδέοντος. τὴν δ' ἐπ' ὀλίγον ἐγκεκλιμένην σκέπαρνον ὀνομάζομεν, ὥσπερ [504] γε τὴν ἐπὶ πολὺ σιμήν. τὸ δὲ τῆς ἐπιδέσεως εἶδος ὃ καλοῦμεν ὀφθαλμὸν, ἐπ' ὀφθαλμοῦ παραλαμβάνομεν, ἤτοι προπεσεῖν κινδυνεύοντος ἢ κρατήματος ἕνεκα τῶν ἐπικειμέ-

eſt, tum res exterior circa quam ipſa verſatur. Sic enim poterit et ipſum callum in ipſa comperire. Functiones autem articulationibus fiunt. Quare ipſas ſemper ac maxime in deligato laborante actiones obituras tuebitur. Si namque totum callum continens copula ſuper figuratas potiſſimum partes in motionibus definiret, interdum quidem laxiores quam deceat, contra vero articulationem comprimentes fieri copulas, in quamcunque articulationem injectas neceſſe futurum eſt. Ceterum faſciarum ſpirae tres ſunt ſimplices, una quidem orbicularis quae ambitu neutrum in latus deflectens affectam partem circumvolvit, in qua ſecundae et tertiae injectionis linteorum extrema per latitudinem ſibi invicem incumbent neque excedentem neque deficientem. Quae vero ſpira paullulum transverſim propendet, eam ſceparnum faſciam nominamus, quemadmodum et quae multopere eam ſimam. Ea vero deligationis ſpecies eſt quam oculum vocamus, quam pro oculo aſſumimus, ſive is procidere periclitetur, ſive ea

Ed. Chart. XII. [504.]
νων αὐτῷ, τὸν δὲ ῥόμβον ἐπὶ κεφαλῆς, ἤτοι ῥαφὰς κεχαλασμένας βουλόμενοι συναγαγεῖν ἢ ἕλκους ἐκπεπταμένα χείλη καί ποτε καὶ προστεῖλαι καὶ κολλῆσαι τὸ δέρμα μέχρι πλείονος ἀποσεσυρμένον. ἀνάλογον δὲ τοῖσδε καὶ ἡ τοῦ ἡμιρῥομβίου γίνεται χρεία.

quae ipsi admoventur contineri postulent. Rhombum autem in capite admittimus, quum vel laxatas suturas aut diducta ulceris labra conjungere volumus, etiam interdum cutem amplius detractam contrahere et agglutinare desideramus. His denique consentaneum est semirhombi usus.

LIPSIAE

LITERIS J. B. HIRSCHFELDI.